

ΜΙΑ ΖΩΝΤΑΝΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

‘Ο π. Αύγουστίνος Καντιώτης στήν Κοζάνη

Β'

ΠΥΡΙΝΟΙ ΠΑΤΕΡΙΚΟΙ ΛΟΓΟΙ

Έκδόσεις: Άνδρονίκη Π. Καπλάνογλου
Σμύρνης 10
501 00 KOZANΗ
τηλ. 24610-25139, 24610-26668

Κεντρική διάθεσι: Βιβλιοπωλείο «”Ελαφος»
Βασ. Γεωργίου 10
53100 ΦΛΩΡΙΝΑ
τηλ. 23850-28868

Έπιμέλεια έξωφύλλου: Παντελῆς Π. Καπλάνογλου

Ανδρονίκη Π. Καπλάνογλου

ΜΙΑ ΖΩΝΤΑΝΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

‘Ο π. Αύγουστινος Καντιώτης στήν Κοζάνη

Β'
ΠΥΡΙΝΟΙ ΠΑΤΕΡΙΚΟΙ ΛΟΓΟΙ

KOZANH 2006

«Παναγία Δέσποινα Θεοτόκε,
ἄγιοι ἄγγελοι καὶ ἀρχάγγελοι,
τίμιε Πρόδρομε,
ἀποστόλων ἢ δωδεκάς,
πατέρες καὶ διδάσκαλοι τῆς οἰκουμένης,
ὅσιοι καὶ μάρτυρες
οἱ καλῶς ἀθλήσαντες καὶ στεφανωθέντες,
ποιήσατε πρεσβείαν πρὸς τὸν Κύριον
τοῦ ἐλεηθῆναι καὶ σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν».

(Ἐναρκτήρια προσευχὴ στὰ ἑσπερινὰ κηρύγματα
τοῦ π. Αὐγουστίνου δικῆς του συνθέσεως)

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Μὲ τὴν εὐλογία τοῦ Γέροντος π. Αύγουστίνου παραδίδω στοὺς ἀγα-
πητοὺς ἀναγνῶστες καὶ τὸν Β' τόμο τοῦ ἔργου «Μιὰ Ζωντανὴ Ἰστορία».

“Οπως φαίνεται καὶ ἀπὸ τὴν ἐπεξήγησι τοῦ τίτλου, ὁ τόμος αὐτὸς πε-
ριέχει πύρινους πατερικοὺς λόγους τοῦ π. Αύγουστίνου, ποὺ ἐκφωνήθη-
καν στὴν Κοζάνη καὶ διασώθηκαν παρὰ τὸ πέρασμα τῶν ἐτῶν εἴτε στὶς
μνῆμες τοῦ λαοῦ εἴτε καὶ σὲ μαγνητοταινίες.

Οἱ ἄμβωνες τῶν ἐκκλησιῶν τῆς πόλεως συγκλονίζονταν ἀπὸ τὰ κη-
ρύγματα τοῦ φλογεροῦ κήρυκος τοῦ θείου λόγου τότε, τὶς πιὸ δύσκολες
ἡμέρες τοῦ πολέμου καὶ τῆς Γερμανικῆς Κατοχῆς. Οἱ καρδιὲς τῶν Κοζα-
νιτῶν πάλλονταν ἀπὸ τοὺς φλογεροὺς λόγους τοῦ μικρόσωμου ἀλλὰ
γενναίου ἱεροκήρυκος. Ἀλλὰ καὶ τὰ μαχαίρια τῶν φθονερῶν δαιμόνων
τροχίζονταν γιὰ τὴν ἐξόντωσί του.

Τὸ κήρυγμα, ἡ ζωὴ καὶ τὸ παράδειγμά του ἦταν ὅσις παρηγοριᾶς καὶ
ἐλπίδος· ἦταν φῶς μέσα στὰ μαύρα κατασκότεινα χρόνια τῆς Κατοχῆς· ἦταν
πορεία πρὸς τὸν οὐρανὸν καὶ ἀγκαλιὰ τοῦ Θεοῦ, ποὺ ἐξάγνιζε τὴν ψυχὴ ἀπὸ
τὰ πάθη καὶ τὴν ὠδηγοῦσε στὸν δρόμο τῆς ἀρετῆς καὶ τοῦ καθήκοντος.

‘Ο λόγος του –λόγος Θεοῦ— δυνάμωνε τὴν πίστιν στὸ Θεό καὶ καλλιερ-
γοῦσε τὰ πιὸ εὔγενη αἰσθήματα τοῦ Χριστιανοῦ ‘Ἐλληνος. ‘Ο πτωχὸς βοη-
θοῦσε τὸν πιὸ πτωχό, γιὰ νὰ ζήσῃ. Τὸ δίλεπτο τῆς χήρας ἔκανε θαύματα
καὶ ἔσωζε πολλοὺς ἀπὸ τὸν θάνατο τῆς πείνας. Ἡ ἐμπιστοσύνη στὴν Πρό-
νοια τοῦ Θεοῦ, ποὺ μετέδιδε ὁ θεῖος λόγος του, εὐαισθητοποιοῦσε τὸν
πτωχὸ λαὸ καὶ τὸν ἔπειθε νὰ δίνῃ καὶ ἀπὸ τὸ ύστερημά του.

Δυστυχῶς τὰ κηρύγματα ἔκεινα τοῦ ἄμβωνος, ἀπὸ τὸν Δεκέμβριο τοῦ
1943 ὥς τὸν Ἀπρίλιο τοῦ 1945 ποὺ παρέμεινε ὁ π. Αύγουστίνος στὴν Κοζάνη,
δὲν διασώθηκαν. Μόνο στὶς μνῆμες τῶν γερόντων διατηρήθηκαν.

‘Ενα δεῖγμα αὐτῶν τῶν ἔτοι διασωθέντων κηρυγμάτων διαβάστηκε
στὸν γέροντα π. Αύγουστίνο καὶ στὴν συνέχεια παρατίθεται ἐδῶ, στὸ
πρῶτο μέρος τοῦ παρόντος τόμου.

Στὸ διάστημα 1945-1958 ἡ τότε ἐκκλησιαστικὴ ἀρχὴ τῆς Κοζάνης δὲν ἐπέ-
τρεπε στὸν π. Αύγουστίνο Καντιώτη ὃχι νὰ κηρύξῃ στὴν πόλι ποὺ ἀγάπη-
σε καὶ ἔπαιξε κορώνα-γράμματα τὴν ζωὴ του, ἀλλὰ οὕτε νὰ περάσῃ τὰ
ὅρια τῆς μητροπολιτικῆς περιφερείας. Ἡ ἀγάπη τοῦ λαοῦ τῆς Κοζάνης στὸ
πρόσωπο τοῦ ἱεροκήρυκα προκαλοῦσε τὴν τότε ἐκκλησιαστικὴ ἀρχή.

‘Η κατάστασι ἄλλαξε ὅταν ὁ τότε μητροπολίτης Κοζάνης μετετέθη
στὴν πρωτεύουσα τοῦ Μοριᾶ καὶ νέος μητροπολίτης Κοζάνης ἐξελέγη ὁ
Διονύσιος Ψαριανός, ποὺ ἦταν σημαντικὴ ἐκκλησιαστικὴ μορφή. Μὲ τὴν
ἐκλογὴ καὶ τὴν ἐγκατάστασι τοῦ νέου μητροπολίτου ἄνοιξαν οἱ πόρτες

τῶν ἐκκλησιῶν καὶ οἱ ἄμβωνες τῶν ναῶν δέχονταν καὶ πάλι τὸν διωγμένον ἐπὶ 15ετίᾳ ιεροκήρυκα. Ό πιστὸς λαὸς πανηγύρισε.

Ἡ ἔλευσι τοῦ π. Αὐγουστίνου στὴν Κοζάνη προκαλοῦσε συναγερμὸ σ' ὅλη τὴν Δυτικὴ Μακεδονία καὶ δημιουργοῦσε ἀδιαχώρητο ἐκεῖ ὅπου ἐκήρυττε. Ό λαὸς ἔτρεχε ν' ἀκούσῃ ἐναν ἀντιπρόσωπο τοῦ Θεοῦ, ποὺ ἦταν σίγουρος γιὰ τὴν γνησιότητά του. Ἔτρεχε νὰ δῇ ἐναν προστάτη τῶν ἀδυνάτων, ποὺ ἔκανε τὸ σῶμα του ἀσπίδα γι' αὐτοὺς στὶς δύσκολες ἡμέρες τοῦ πολέμου καὶ τῆς Κατοχῆς. Ἔτρεχε νὰ δῇ ἐναν πατέρα τῆς Ἑκκλησίας, ποὺ στάθηκε δίπλα του τὴν ὥρα τοῦ κινδύνου.

Ἄπὸ τὸ στόμα τοῦ π. Αὐγουστίνου δὲν περίμενε ν' ἀκούσῃ κολακείες, ἀλλὰ καθαρὸ λόγο Θεοῦ.

Μὲ τὰ πἰὸ ζωντανὰ χρώματα ζωγράφιζε τὶς κορυφὲς τῆς Πίστεως στὸν λαὸ καὶ τοῦ ὑποδείκνυε τὰ καθήκοντά του. Τὰ ἐμπόδια γιὰ τὴν κατάληψι τῶν κορυφῶν ἦταν πολλὰ καὶ μεγάλα· τὰ φανέρωνε στὸ λαό, δὲν τὰ ἔκρυθε. Τὰ κονιορτοποιοῦσε ὄμως μὲ τὸν λόγο του. Καυτηρίαζε τὸ κακὸ καὶ τὴν ἀμαρτία, ἀπ' ὅπου καὶ ἀν προέρχονταν. Γ' αὐτὸ ἀπέκτησε ἀφ' ἐνὸς μὲν εἰλικρινεὶς φίλους, ἀφ' ἔτέρου ὄμως ἀσπονδους ἔχθρούς.

Κάθε χρόνο ἐπισκεπτόταν τὴν Κοζάνη καὶ κήρυττε σὲ διαφόρους ναοὺς τῆς πόλεως καὶ παράλληλα στὴν αἴθουσα τοῦ συλλόγου «40 Μάρτυρες».

Ἐνα ἀξιόλογο μέρος τῶν κηρυγμάτων ἐκείνων διασώθηκε σὲ μαγνητοταινίες. Ἐπιθυμία μας ἦταν τὰ κηρύγματα ἐκείνα νὰ κυκλοφορήσουν καὶ σὲ κασσέτες, ὥστε ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ νὰ ἀκούγεται πἰὸ ζωντανός. Δυστυχῶς ὄμως ἡ ποιότητα τῆς ἡχογραφήσεως δὲν καλύπτει τὶς στοιχειώδεις σημερινὲς ἀπαιτήσεις καὶ τὰ ἐμπόδια δὲν μποροῦν νὰ ξεπεραστοῦν.

Πηγὴ τῶν διασωθέντων κηρυγμάτων σὲ μαγνητοταινίες εἶνε τὸ ἀρχεῖο τοῦ Γεωργίου Παφίλη, τοῦ πἰὸ στενοῦ καὶ ἐμπίστου συνεργάτου τοῦ π. Αὐγουστίνου στὴν Κοζάνη.

Οἱ ἀδελφοὶ Γεώργιος καὶ Εὐάγγελος Παφίλης πρὶν ἀπὸ τὴν κοίμησί τους μοῦ παρέδωσαν τὸ ἀρχεῖο αὐτό, μὲ τὴν θερμὴ παράκλησι νὰ ἀξιοποιηθῇ δεόντως.

Θεωρῶ, ὅτι οἱ ὄμιλες τοῦ π. Αὐγουστίνου ποὺ διασώθηκαν εἶνε πνευματικὴ κληρονομιὰ κάθε ἀγωνιζομένου Χριστιανοῦ.

Βοηθοῦν, μέσα ἀπὸ τὴν ὄμιχλη καὶ τὴν σύγχυσι τῶν καιρῶν, μέσα ἀπὸ τὴν διαφθορὰ καὶ τὴν ἀποσύνθεσι, ὁ πιστὸς νὰ δῇ τὶς κορυφὲς τῆς Πίστεως, γιὰ νὰ μὴ πέσῃ «χαμά», στὸν βοῦρκο τῆς ἀμαρτίας. Ἡταν, λοιπόν, καθῆκον καὶ ὑποχρέωσί μας νὰ ἀπομαγνητοφωνήσουμε ἀρχικῶς τὶς ὄμιλες αὐτές, καὶ ἐν συνεχείᾳ νὰ τὶς ἐκδώσουμε στὸ παρὸν βιβλίο πρὸς ὠφέλειαν ὅλων τῶν ποδούντων τὴν σωτηρία.

Α. Π. Κ.

ΚΗΡΥΓΜΑΤΑ «ΟΥ ΜΕΤ' ΑΝΕΣΕΩΣ»

Έκφωνήθηκαν στὴν Κοζάνη καὶ δὲν λησμονήθηκαν παρὰ τὸ πέρασμα τῶν ἔτῶν

ΦΛΟΓΕΡΟΣ ΙΕΡΟΚΗΡΥΚΑΣ ΤΗΣ ΚΑΤΟΧΗΣ

Πέρασαν 60 και πλέον χρόνια άπο τότε που ο π. Αύγουστίνος σάν ἄγγελος φωτός πάτησε τὰ χώματα τῆς Κοζάνης. Τὸ πέρασμά του ἦταν σωτήριο γιὰ τὴν πόλι καὶ τὸν νομό.

Πεῖνα, δυστυχία, θάνατος ἦταν τὰ χαρακτηριστικὰ τῶν καιρῶν. Ἡ Πατρίδα μας περνοῦσε τὸν Γολγοθᾶ τῆς. Μιὰ τοπικὴ ἐφημερίδα τῆς πόλεως παρουσίαζε τὴν τραγικότητα τῶν ἡμερῶν ἐκείνων καὶ τὴν ἔλευσι τοῦ π. Αύγουστίνου στὴν πόλι, μὲ τὸν τολμηρὸ ὄμοιογουμένως τίτλο «ΙΔΟΥ Ο ΝΥΜΦΙΟΣ ΕΡΧΕΤΑΙ». Γιατὶ ἔθρεψε πνευματικῶς καὶ ύλικῶς τὸν λαό.

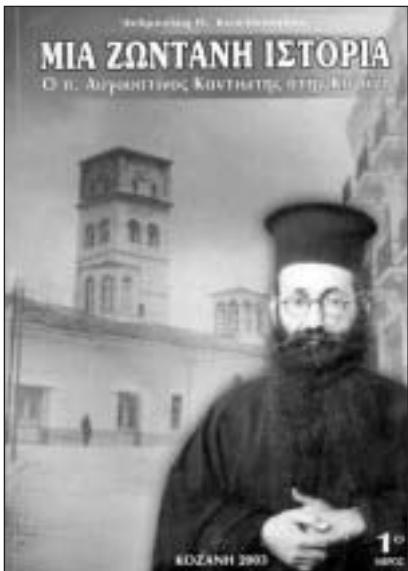
Ἐνα μικρὸ δεῖγμα τοῦ θαύματος ἐκείνου, τοῦ χορτασμοῦ τῶν 8.500 πεινασμένων ἀνθρώπων ἡμερησίως καὶ τῆς μεγάλης κοινωνικῆς προσφορᾶς στὴν πόλι καὶ στὸν νομό, ποὺ ἐπιτέλεσε ἡ Χάρις τοῦ Θεοῦ κατὰ τὴν περίοδο τῆς Γερμανοϊταλοθουλγαρικῆς Κατοχῆς μέσω ἐνὸς γνησίου ἐκπροσώπου τῆς, τοῦ π. Αύγουστίνου Ν. Καντιώτου, παρουσιάσαμε ἥδη στὰ βιβλία·

1) **Τὸ Ἔργο ἐνὸς πνευματικοῦ ἡγέτου καὶ οἱ συνεργάτες του, ὁ Σύλλογος «40 Μάρτυρες» Κοζάνης** (Κοζάνη 2002, σσ.70).

2) **Μιὰ Ζωντανὴ Ἰστορία, τόμος Α': 'Ο π. Αύγουστίνος στὴν Κοζάνη** (Κοζάνη 2003, σσ. 288).

3) **Ρίχνω τὸν κουβά μου βαθειά...** (Κοζάνη 2004, σσ. 125).

Στὸ παρὸν βιβλίο Μιὰ Ζωντανὴ Ἰστορία, τόμος Β' – Πύρινοι πατερικοὶ λόγοι, ἐκτίθεται μιὰ ἄλλη πτυχὴ τῆς μεγάλης μορφῆς καὶ τῆς μεγί-

στης προσφορᾶς τοῦ π. Αύγουστίνου στὸν νομό. Ἀποκαλύπτεται ἡ κινητήριος δύναμις, ποὺ ἄγγιζε τὶς καρδιὲς τοῦ λαοῦ καὶ ἐπιτελοῦσε τὸ θαῦμα.

Σεβάσμιοι γέροντες ἀπὸ τὴν Κοζάνη, ποὺ ἔζησαν τὰ γεγονότα, περιγράφουν τὴν δύναμι τοῦ θείου λόγου ἐνὸς ταπεινοῦ ἱερομονάχου, ποὺ ἥρθε ἀντιμέτωπος μὲ ὅλα τὰ θηρία τῆς ἐποχῆς του. Πάλεψε μαζί τους. "Ἐφτασε πολλὲς φορὲς μέχρι τὰ πρόμυρα τοῦ θανάτου, ἀλλὰ ἐξῆλθε νικητής, κρατώντας ως μοναδικὸ ὅπλο τὴν σφενδόνα τοῦ θείου λόγου.

Κάποιοι, ποὺ ἡ μνήμη γιὰ ἄλλα πράγματα τοὺς ἐγκατέλειψε λόγω βαθυτάτου γήρατος, εἶνε ἀξιοθαύμαστο ὅτι θυμοῦνται λεπτομέρειες ἀπὸ τὴν δρᾶσι τοῦ π. Αύγουστίνου καὶ μιλοῦν μὲ μεγάλο θαυμασμὸ γιὰ τὸ πρόσωπο τοῦ ἱεροκήρυκος καὶ γιὰ τὰ φλογερά του κηρύγματα.

Νέοι τότε, στὸ ἄνθος τῆς ἡλικίας τους, θυμοῦνται τὸ πρῶτο κήρυγμα ποὺ ἔκανε ὁ π. Αύγουστίνος στὸν Ἅγιο Δημήτριο τῆς πόλεως Κοζάνης. Θυμοῦνται ἐπίσης τὸ πρωτοχρονιάτικο κήρυγμα μὲ θέμα «Ποιό τὸ μυστικὸ τῆς εὐτυχίας».

Τὸ ἔτος 1944 κάθε Πέμπτη, τὰ ἐσπερινὰ κηρύγματα στὸν Ἅγιο Νικόλαο εἶχαν ως γενικὸ θέμα τὰ «Τέσσερα χρώματα τῆς Ἀποκαλύψεως τοῦ Ἰωάννου».

Ἀκόμα, τὴν Πέμπτη 27 Ἰανουαρίου τοῦ 1944, ἡμέρα τῆς ἀνακομιδῆς τῶν λειψάνων τοῦ ἱεροῦ Χρυσοστόμου, πολλοὶ θυμοῦνται τὸν συγκλονιστικὸ λόγο τοῦ π. Αύγουστίνου, ποὺ ῥάγιζε καὶ τὶς πέτρινες καρδιὲς καὶ ἔβαλε τὰ θεμέλια τῶν λαϊκῶν συσσιτίων τῆς Κατοχῆς.

"Ολοι θυμοῦνται τὸ ἀδια-

χώρητο τῶν ναῶν τὴν ὥρα τοῦ κηρύγματος καὶ τὰ ἐκπληκτικὰ ἀποτελέσματά του.

‘Ο χρόνος, ποὺ συνήθως δουλεύει καταλυτικὰ καὶ σαρωτικά, δὲν μπόρεσε νὰ σθήσῃ ἀπὸ τὶς μνῆμες τῶν Κοζανίτων τὶς συγκλονιστικὲς στιγμὲς τῶν θείων ἐκείνων κηρυγμάτων τὰ ἐμπόδια τοῦ κηρύγματος, καὶ τὸ μεγάλο θαῦμα τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ.

Ανοίγουμε λοιπὸν τὸ βιβλίο τῶν ὀναμνήσεων τοῦ Κοζανίτικου λαοῦ, ποὺ εἶνε ὁ ἀδιάψευστος μάρτυς τῶν ὄμιλῶν ἐκείνων, οἱ ὅποιες δὲν καταγράφηκαν βέβαια σὲ μαγνητόφωνα –ποὺ ἄλλωστε δὲν ὑπῆρχαν τότε–, χαράχθηκαν ὅμως μὲ ἀνεξίτηλα γράμματα στὶς καρδιὲς τῶν ἀκροατῶν.

Θὰ μεταφέρουμε τὸν ἀναγνώστη γιὰ λίγες στιγμές, κατὰ τὸ μέτρο τοῦ δυνατοῦ, κάτω ἀπὸ τὸν ὅμβωνα τοῦ ιεροκήρυκα, γιὰ νὰ ἀπολαύσῃ τὶς εὐεργεσίες τοῦ θείου λόγου καὶ νὰ συμμετάσχῃ στὴν χαρὰ τῶν ἀκροατῶν.

— ● —

Προστάτης τῶν παιδιῶν

Τὴν Πέμπτη 27 Ιανουαρίου τοῦ 1944 ὁ π. Αύγουστίνος ἔρριξε ἔνα μεγάλο σύνθημα λέγοντας·

«Ἄδελφοί Χριστιανοί, τὰ παιδιά μας κινδυνεύουν. Ή φυματίωσι καὶ ὁ θάνατος τῆς πείνας τὰ παραμονεύει. Ἐν ὀνόματι τοῦ Χριστοῦ καὶ ὅλων τῶν ἀγίων καὶ τοῦ ἀγίου Νικολάου, ποὺ ἀγαπᾶτε, δῶστε γιὰ τὰ παιδιά, δῶστε γιὰ τοὺς πτωχούς.

Τώρα ποὺ θὰ πάτε στὰ σπίτια σας, ζυγίστε ὅλα τὰ τρόφιμα ποὺ ἔχετε στὸ σπίτι σας, καὶ φέρτε τὰ μισὰ στὸν Ἀγιο Νικόλαο, γιὰ τὰ πεινασμένα παιδιά. Ἄν ἔχης 1 τσουβάλι ἀλεύρι, χώρισέ το στὰ δυὸ καὶ φέρε τὸ μισὸ γιὰ τοὺς πτωχούς. Ἄν ἔχης 10 κιλὰ φακές, μὴ τὶς κρατᾶς ὅλες γιὰ τὸν ἑαυτό σου, φέρε τὶς μισὲς γιὰ τοὺς φτωχούς.

Ἄδελφοί μου, δῶστε στὰ παιδιά μας ποὺ πεινοῦν, δῶστε τὰ μισὰ ἀπὸ ὅ, τι ἔχετε στὸ σπίτι, καὶ ὁ Θεὸς θὰ εὐλογήσῃ ἑσᾶς καὶ τὶς οἰκογένειές σας. Ὅποιος μείνη σκληρὸς καὶ ἀδιάφορος μπροστὰ στὸν πόνο τοῦ πτωχοῦ καὶ κρατήσῃ ὅλα τὰ τρόφιμα γιὰ τὸν ἑαυτό του, θὰ σκουληκιάσουν».

Οἱ ιεροκήρυκας, μὲ λόγο φλογερὸς καὶ μὲ τὰ μάτια του βουρκωμένα ἀπὸ τὴν δυστυχία τῶν πτωχῶν, συγκλόνισε τὶς καρδιὲς τοῦ ἐκκλησιασμάτος καὶ ἔγινε τὸ θαῦμα.

Τὴν ὄλλη μέρα, στὶς 28 Ιανουαρίου τοῦ 1944, πρωῒ - πρωΐ σχηματίστηκε μιὰ τεράστια ούρα ἀπὸ ἀνθρώπους ἔξω ἀπὸ τὸ γκαράζ τοῦ

Τέγου. "Ανθρωποι όλων τῶν ἡλικιῶν περίμεναν ύπομονητικὰ ἔξω ἀπὸ τὴν πρόχειρη ἀποθήκη, γιὰ νὰ δώσουν τὰ μισὰ ἀπὸ ὅ, τι εἶχαν γιὰ τὰ πεινασμένα παιδιά ποὺ τοὺς ζήτησε ὁ ἵεροκήρυκας. Φασόλια, ἀλεύρι, πατάτες, σκόρδα καὶ κρεμμύδια. Κάποιοι φέρνουν πιάτα, ποτήρια, κουτάλια, πηρούνια... Αὐτὸ ἄκουσε μιὰ γερόντισσα καὶ ἐφαρμόζοντας τὴν ἀνώτερη κλίμακα τῆς ἐλεημοσύνης ἔφερε ὅση φακὴ εἶχε γιὰ τοὺς πτωχούς. «Ἐγὼ εἰμαι γριά», εἶπε, «καὶ ἀν δὲν ζήσω δὲν πειράζει, ἀρκεῖ τὰ παιδιὰ νὰ ζήσουν».

'Ο π. Αύγουστίνος διηγεῖται τὸ περιστατικὸ μὲ συγκίνησι. Ἐδημοσιεύθη στὶς σελ. 33-34 τοῦ βιβλίου «ΜΙΑ ΖΩΝΤΑΝΗ ΙΣΤΟΡΙΑ. τόμος Α': 'Ο π. Αύγουστίνος στὴν Κοζάνη».

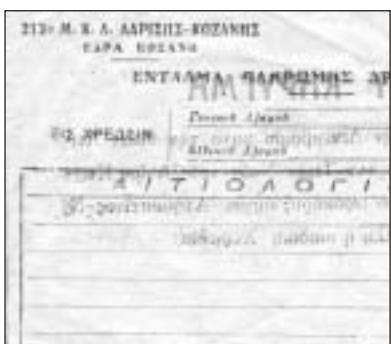
— ● —

Γιὰ τοὺς ἄσπλαχνους πλουσίους μιλᾶ ἡ γλῶσσα τοῦ Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου:

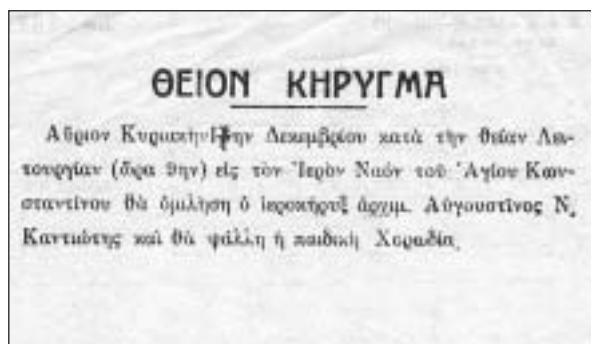
«Πεινοῦν τὰ παιδιά μας, πεθαίνουν στοὺς δρόμους, δὲν πονᾶτε; Τρῶτε τὸ ψωμὶ τῶν πτωχῶν; Μὴ χαίρεστε· αὐτὰ ποὺ τρῶτε θὰ γίνουν σάβανα στὰ κορμιά σας. Κρατᾶτε κλειστὲς τὶς ἀποδῆκες σας καὶ δὲν δίνετε τίποτε στοὺς πτωχούς; Ἔ λοιπὸν σᾶς προειδοποιῶ· στὰ σπίτια σας θὰ λαλήσουν κουκουβάγιες».

Μ' αὐτὴ τὴν γλῶσσα, τὴν σκληρή, προσπαθοῦσε νὰ συγκινήσῃ τὶς πέτρινες καρδιὲς καὶ νὰ ξυπνήσῃ τὶς συνειδήσεις τῶν ἄσπλαχνων πλουσίων.

— ● —

Τὸ πίσω μέρος τοῦ φειγ-θολάν.

Πρόσκλησι τῆς Κατοχῆς γιὰ τὸ θεῖο κήρυγμα.

Νάτος, νάτος ό φαρισαῖος!

“Ενας γέροντας Κοζανίτης, **ὁ Νικόλαος Ἀραμπατζῆς**, ποὺ ἡ μνήμη του τὸν ἐγκαταλείπει καὶ δὲν θυμᾶται, ὅπως λέγει ὁ ἴδιος, «τί ἔφαγε χθές», θυμᾶται ὅμως πολὺ παραστατικὰ τὰ κηρύγματα ποὺ ἔκανε ὁ πατὴρ Αύγουστίνος τὴν Κατοχὴ στὴν Κοζάνη.

Τὰ καταγράφω κοζανίτικα, ὅπως μοῦ τὰ διηγήθηκε ὁ ἴδιος, καὶ δίπλα παραθέτω τὴν μεταγραφή.

«Δὲν θ’ μᾶμι ντίπ’ κάν τίπουτας.
Ἀστουχῶ τί ἔφαγα χτές. Γ’ λέου ’ν
κυρά μ’ κι μ’ ἀπαντᾶ·

“Ἀστουχνᾶς. Μούγκι τ’ Αύγουστίνου τὰ λόια θ’ μᾶσι·”

Θὰ σὶ πῶ δυὸ κηρύγματα τ’
Αύγουστίνου, ποὺ
σὰν νὰ τ’ ἄκ’ σα ύπι-
τώρια.

Στοὺν “Αἱ - Δημή-
τρ’, ἵτοτις, ἔβγαλιν
λόγουν οὐ Αύγου-
στίνους γιὰ τοὺν τι-
λάνων’ κι τοὺν φαρ-
σαίουν.

Μᾶς μίλ’ σιν γιὰ
τοὺν τανστάρα τοὺν
φαρ’ σαίου, ποὺ ‘πη-
νιοῦνταν, γιατ’ νόμ-
ζιν ὅτι ἔφκιανιν κα-
λουσύνεις.

Μᾶς εἶπιν καὶ γιὰ
τοὺν ταπ’ νὸν τοὺν
τιλώνην. Κι μιτὰ
ἀρχίν’ σιν νὰ δείχν’ κάποιους σ’ ν
ἴκκλησιὰ κι νὰ λέη δ’ νατά·

—“Νάτους, νάτους οὐ φαρ’ σαῖ-
ος. Τοὺν γλέπου, ίάτους”.

Ἴγὼ θάρρ’ σα γιὰ τ’ μένα Ἰλ’ γιν, κι
σκιάχτ’ κα. Κι ἄλλοι θαρροῦσαν ὅτι
γιὰ τ’ κείνους Ἰλ’ γιν.

«Δὲν θυμᾶμαι τίποτα, τίποτα ἀ-
πολύτως. Ξεχνῶ τί ἔφαγα χτές. Τὸ
λέω στὴν γυναικα μου καὶ μοῦ ἀπαντᾶ·

“Ξεχνᾶς. Μόνο τοῦ Αύγουστίνου
τὰ λόγια θυμᾶσαι”.

Θὰ σοῦ πῶ δύο δύο κηρύγματα τοῦ
Αύγουστίνου, ποὺ
σὰν νὰ τ’ ἄκουσα
πρὶν ἀπὸ λίγη ὥρα.

Στὸν “Αγιο Δημή-
τριο, ἐκεῖνο τὸν και-
ρό, ἔβγαλε λόγο ὁ
Αύγουστίνος γιὰ τὸν
τελώνη καὶ τὸν φαρ-
σαῖο.

Μᾶς μίλησε, γιὰ
τὸν πολὺ ύπερηφανο
φαρισαῖο, ποὺ καυ-
χόταν, γιατὶ νόμιζε
ὅτι ἔκανε καλωσύνες.

Μᾶς εἶπε καὶ γιὰ
τὸν ταπεινὸ τὸν τε-
λώνη. Καὶ μετὰ ἄρχι-
σε νὰ δείχνῃ κάποιους στὴν ἐκκλησίᾳ
καὶ νὰ λέη δυνατά·

—“Νάτος, νάτος ό φαρισαῖος. Τὸν
βλέπω, νάτος”.

Ἐγὼ νόμιζα γιὰ μένα τὰ ἔλεγε καὶ
τρόμαξα. Κι ἄλλοι νόμιζαν ὅτι γι’
αύτοὺς τὰ ἔλεγε.

*Κοιτιούμ'σταν οῦλοι, νὰ δοῦμι
γιὰ ποιόν τὰ Ἰλ'γιν.*

Κι ὕστ'ρα εἶπιν·

—“Νά, ἵκει τσιουπίσ’ ἀπ’ ν’ κου-
λώνα τοὺν γλέπου τοὺν τ’λώνη·
ταπ’νὸν κ’ ἥσ’χουν ν’ ἀναστ’νάζ”.

Γύρ’σαμι οῦλοι τσιουπίσ’ κι ἀ-
ραδούσαμι νὰ δοῦμι, ποιός εἴνι οὐ
τ’λώνης τσιουπίσ” ἀπ’ ν’ κ’λώνα.

Μιὰν ἄλλη μέρα στοὺν Ἀϊ -
Ν’κόλα, μ’λοῦσιν οὐ Αὔγουστίνους.

Οὐ κόσμους ἥταν σκ’νί ἀπ’
κάτ’. Ἔφτανιν μέχρι τ’ν πλατέα.
Ἐθαλαν δυὸ μ’γάφ’να, ἔνα στ’ν
οὐθρῷ τ’ς ἡκκλησίας κ’ ἔνα σ’ν
πλατέα, γιὰ ν’ ἀκοῦν οῦλοι. Κι
ἰτότις εἶχνιν οὐ Ἀϊ - Ν’κόλας μη-
γάφ’να.

Κι οὐ Αὔγουστίνος Ἰλ'γιν·

*Κοιτιόμασταν ὄλοι, νὰ δοῦμε
γιὰ ποιούς τὰ ἔλεγε.*

Καὶ ὕστερα εἶπε·

—“Νά, ἐκεὶ πίσω ἀπὸ τὴν κολώ-
να τὸν βλέπω τὸν τελώνη· ταπει-
νὸ καὶ ἥσυχο, ν’ ἀναστενάζῃ”.

Γυρίσαμε ὄλοι πίσω καὶ ψά-
χναμε νὰ δοῦμε, ποιός εἴνε ὁ τε-
λώνης πίσω ἀπὸ τὴν κολώνα.

Μιὰν ἄλλη μέρα στὸν Ἅγιο Νι-
κόλαο μιλοῦσε ὁ Αὔγουστίνος.

‘Ο κόσμος ἥταν σκοινί (=πάρα
πολὺς) ἀπὸ κάτω. Ἔφτανε μέχρι
τὴν πλατεία. Ἐθαλαν δύο μεγά-
φωνα, ἔνα στὴν αὐλὴ τῆς ἡκκλη-
σίας καὶ ἔνα στὴν πλατεία, γιὰ ν’
ἀκοῦνε ὄλοι. Καὶ τότε εἶχε ὁ
‘Αγιος Νικόλαος μεγάφωνα.

Καὶ ὁ Αὔγουστίνος ἔλεγε·

’Αγάπα τὸν πλησίον σου σὰν τὸν ἔαυτό σου

Καλὰ τὰ Ἰλ'γιν.

Νὰ σὶ πῶ κάτι; Οὐ Αὔγουστίνος
τάφκιαν κεῖνα π’ Ἰλ’γιν, γι’ αὐτὸ-
τ’ καταλάβ’νισκάμι. Αὐτὸς ἀγα-
ποῦσιν ὅχι ίσα μ’ τ’ν ἡαυτὸ ήμᾶς,
ἄλλὰ παραπάν.

Αὐτὸς ἥταν “π’τοὶ κ’ κόκκα-
λου”, κόντιβιν νὰ π’θάν’, ἀπ’ τ’ν
πεῖνα καὶ δὲν ἔτρουγιν τίπουτας,
κὰν τίπουτας ἀπ’ τ’ φαιϊά π’
ἔδ’νιν τ’ς πτουχούς.

Φώναζ’ κι κατ’γουροῦσιν τ’ς
μαυραγουρίτις π’ μᾶς ἵπ’ναν τ’
γαιμα. Κατ’γουροῦσιν κι τ’ς πλού-
σιους, π’ μούγκι γιὰ τ’ν ἔαυτό τ’ς
τηροῦσαν κ’ γιὰ καγκάναν ἄλ-
λουν.

Καλὰ τὰ ἔλεγε.

Νὰ σοῦ πῶ κάτι; ‘Ο Αὔγου-
στίνος τὰ ἔκανε ἐκεῖνα ποὺ ἔλε-
γε, γι’ αὐτὸ τὸν καταλαθαίναμε.

Αὐτὸς ἀγαποῦσε ἐμᾶς ὅχι ίσια
μὲ τὸν ἔαυτό του, ἄλλὰ παραπά-
νω. Αὐτὸς ἥταν “πετσὶ καὶ κόκ-
καλο”, κόντευε νὰ πεθάνῃ ἀπὸ
τὴν πεῖνα καὶ δὲν ἔτρωγε τίποτα,
τίποτα ἀπολύτως ἀπὸ τὰ φα-
γητὰ ποὺ ἔδινε στοὺς πτωχούς.

Φώναζε καὶ κατηγοροῦσε
τοὺς μαυραγορίτες, ποὺ μᾶς
ἔπιναν τὸ αἷμα. Κατηγοροῦσε
καὶ τοὺς πλούσιους, ποὺ μόνο
γιὰ τὸν ἔαυτό τους κοιτοῦσαν
καὶ γιὰ κανέναν ἄλλον.

΄Ημᾶς τ'ς πτουχοὺς μᾶς ἀγαποῦσιν παρ' πάν, ἀλλ' μᾶς μάλουσκιν κιόλας, ὅντας ἔφκιανάμι ἄλλα πράματα·

—“Ν' μὴ ἀδ' κοῦμι”, μᾶς Ἰλ' γιν, νὰ μὴ π' λαμίζ' μι τοῦ Ηὐαγγέλιου, νὰ μὴ ψιφ' μαρτ' ροῦμι, νὰ μὴ φ' νεύμι”. Κι ἄλλα τέτοια θειουτ' κὰ λόια μᾶς Ἰλ' γιν.

Κι ἡμεῖς πιαλνούσαμι τοιουπίσ’. Σ' ὅποιαν ἡκκλησίᾳ πάινιν ού Αὔγουστίνους γιὰ νὰ μ' λήσῃ, ἥκει πάιναμι κι ἡμεῖς γιὰ νὰ τ' ν' ἀκούσ' μι. Στ' ν' “Αἱ - Ν' κόλα, στ' ν' “Αἱ - Δ' μήτρη, στ' ν' “Αἱ - Νάργυροι, στ' ν' “Αἱ - Κουσταντίνου, ἀκόμα κι στ' γκαρὰζ Τέγου.

Ιά, κόσμους πάινιν!

Μιὰ φ' ρὰ ἔκανιν ἔνα φόβιο κήρυγμα· ὅταν τ' ἀδουκιοῦμι, ἀκόμα τ' φουθοῦμι. Δὲν στ' λέου ὅμ' σ' τώρα, θὰ σ' τ' πῶ ἄλλ' φ' ρά.

Περασάμι καλὰ μὴ τ' ν' Αὔγουστίνου κι δὲν τ' ν' ἀστουχνάμι. Ἔκανιν αὐτὸς καλουσύνεις, μᾶς ἔβανι κι μᾶς νὰ τ' ν' ἀκ' λουθᾶμι.

Σὺ σένα μούγκι τ' λέω, γιατὶ χάντι τ' ηύ' ργέτ' μα· παῖνάμι μὶ τὰ κάρρα ὅπ' μᾶς ἥλ' γιν ού Αὔγουστίνους καὶ τὰ φόρτ' νουσκάμι τρουφίματα κι ξύλα γιὰ τ' ν' “Ιστία”, γιὰ τ'ς πτ' χούς».

΄Ημᾶς τοὺς πτωχοὺς μᾶς ἀγαποῦσε περισσότερο, ἀλλὰ μᾶς μάλωνε κιόλας, ὅταν κάναμε ἄλλα (κακὰ) πράγματα.

—“Νὰ μὴ ἀδικοῦμε”, μᾶς ἔλεγε, “νὰ μὴν ἀπλώνουμε τὴν παλάμη (= ὄρκιζώμαστε) στὸ Εὐαγγέλιο (δηλαδή, νὰ μὴ ψευδορκοῦμε στὰ δικαστήρια), νὰ μὴ ψευδομαρτυροῦμε, νὰ μὴ φονεύουμε”. Κι ἄλλα τέτοια θεικὰ λόγια μᾶς ἔλεγε.

Κ' ἐμεῖς τρέχαμε ἀπὸ πίσω. Σὲ ὅποια ἐκκλησία πήγαινε ὁ Αὔγουστίνος γιὰ νὰ μιλήσῃ, ἐκεὶ πηγαίναμε κ' ἐμεῖς γιὰ νὰ τὸν ἀκούσουμε. Στὸν “Άγιο Νικόλαο, στὸν “Άγιο Δημήτριο, στοὺς Άγίους Αναργύρους, στὸν “Άγιο Κωνσταντίνο, ἀκόμα καὶ στὸ γκαρὰζ τοῦ Τέγου”(*).

Νά, κόσμος πήγαινε!(**)

Μιὰ φορὰ ἔκανε ἔνα φοθερὸ κήρυγμα· ὅταν τὸ θυμᾶμαι, ἀκόμα τὸ φοθᾶμαι. Δὲν σοῦ τὸ λέω ὅμως τώρα, θὰ σοῦ τὸ πῶ ἄλλη φορά!(***)

Περάσαμε καλὰ μὲ τὸν Αὔγουστίνο καὶ δὲν τὸν ξεχνᾶμε. Ἔκανε αὐτὸς καλωσύνες, μᾶς ἔβαζε κ' ἐμᾶς νὰ τὸν ἀκολουθοῦμε.

Σ' ἐσένα μόνο τὸ λέω, γιατὶ χάνεται τὸ εὐεργέτημα· πηγαίναμε μὲ τὰ κάρρα ὅπου μᾶς ἔλεγε ὁ Αὔγουστίνος καὶ τὰ φορτώναμε τρόφιμα καὶ ζύλα γιὰ τὴν “Εστία”, γιὰ τοὺς φτωχούς».

(*) Στὸ γκαρὰζ τοῦ Τέγου ό π. Αὔγουστίνος ἔκανε τὰ μεγάλα συσσίτια τῶν πτωχῶν, ποὺ ἔφτασαν τὴν Κατοχὴ μέχρι καὶ τὰ 8.500 πιάτα ήμερησίως.

(**) Μὲ τὴν χαρακτηριστικὴ κίνησι τῶν δακτύλων τοῦ χεριοῦ του, γιὰ νὰ δείξῃ τὸ πλῆθος.

(***) Τὸ κήρυγμα ἦταν ἐπάνω στὰ «τέσσαρα χρώματα» τῆς Αποκαλύψεως. Ἐκδόθηκε καὶ βιβλίο τὸ 1955 μὲ τὸν ίδιο τίτλο ἀπὸ τὸν π. Αὔγουστίνο.

Μεταξὺ γῆς καὶ οὐρανοῦ

('Απὸ τὰ φαιδρὰ τῆς Ἐστίας)

Στὴν τράπεζα ποὺ παρατέθηκε τὴν ἡμέρα τοῦ μνημοσύνου τῶν συνεργατῶν τῆς Ἐστίας στὶς 24-10-1993, ὁ Κωνσταντίνος Τάλιος εἶπε·

Σήμερα σεβασμιώτατε κάνουμε ἐδῶ ἔνα μνημόσυνο, ἀλλὰ καλὰ εἴνε νὰ παρουσιάσουμε καὶ τὸ φαιδρὸ μέρος τῆς Ἐστίας, νὰ παρουσιάσουμε κάτι γεγονότα τὰ ὅποια μᾶς συνέδεαν τὴν ἐποχὴ ἐκείνη καὶ εἴνε τόσο χαρακτηριστηκά, ποὺ παρουσιάζουν τὸν πατέρα Αὐγουστίνο ἀπὸ πᾶσις πλευρᾶς· γιατὶ ὄρισμένοι ποὺ δὲν τὸν ἐγνώρισαν ἀπὸ κοντά τὸν ἔχουν γιὰ πολὺ αὐστηρό ἥ γιὰ

ἄνθρωπο ποὺ δὲν ἀγαπάει καὶ τὸ χιούμορο. "Ἔχω νὰ ἐπενθυμίσω στὸν π. Αὐγουστίνο ἔνα γεγονός, ποὺ συνέβη μιὰ Μεγάλη Παρασκευή.

Ἐμεῖς, τὰ παιδιὰ τῆς Ἐστίας, εἰμασταν ἐπὶ μονήμου βάσεως ἐκεῖ, μέσα στὴν Ἐστία καὶ βοηθούσαμε. Στὸ πτατάρι ὑπῆρχε ἔνα συσσίτιο ποὺ τρώγαμε μετὰ τὴν ἐκτέλεσι τῆς ὑπηρεσίας· ἐκεὶ ἐρχόταν ὁ πατέρας Αὐγουστίνος ὅχι νὰ φάῃ, ἀλλὰ νὰ μᾶς εὐλογήσῃ. Καὶ ἐνῷ εἴχαμε ὅλη τὴν εύκαίρια νὰ τρῶμε ὅλοι μαζί, ὁ σεβασμιώτατος ἔτρωγε στὴν λέσχη τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων μπληγούρι. Εἴχαμε ὅμως ἐγγεγραμμένο μέλος στὸ συσσίτιο τὸν μακαρίτη τὸν καθηγητή τὸν Παπαβλασόπουλο, ὁ ὅποιος ἦταν παρ' ὅλη τὴν Κατοχὴ καὶ τὴν πείνα εύταρφέστατως. Δὲν χόρταινε μὲ τὸ συσσίτιο τῆς λέσχης τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων καὶ πεινούσε, γ' αὐτὸ τὸν γράψαμε καὶ στὴν δύναμι τῆς Ἐστίας, κατόπιν προτάσεως καὶ ἐγκρίσεως τοῦ π. Αὐγουστίνου.

Ἐμεῖς ἐκτὸς ἀπὸ τὸ συσσίτιο ποὺ παρείχαμε γιὰ τὸν πολὺ κόσμο, εἴχαμε καὶ συσσίτιο γιὰ τὰ προφυματικὰ παιδιά. Τὸ συσσίτιο αὐτὸ ἦταν πολὺ καλό, ἀρκεὶ νὰ σᾶς πῶ ὅτι ἀκόμα καὶ ἀρνιὰ τοῦ γάλατος προσφέραν στὴν Ἐστία. "Ολα τὰ χωριὰ προσφέραν στὸν π. Αὐγουστίνο τὰ πάντα.

Μιὰ Μεγάλη Παρασκευὴ εἴχαμε σούπα ἀρνί, γιὰ τὰ προφυματικὰ παιδιά. Μὲ τὴν πείνα ποὺ είχε ὁ καθηγητής Παπαβλασόπουλος ξέχασε ὅτι ἐκείνη τὴν ἡμέρα ἦταν Μεγάλη Παρασκευή. Τὸν εἶπαμε ὅτι ἔχουμε κρατημένο ἔνα κεφαλάκι ἀρνίσιο σοῦπα. Ναί, λέει, βεβαίως φέρτω! "Ομως, ποὺ θὰ τὸ φάμε; Τοῦ λέω, γιὰ νὰ μὴ σᾶς δοῦνε ἐδῶ τὰ παιδιά [νὰ πάτε] σὲ κάποιο σημείο κρυφό νὰ τὸ φάτε. Ἐνημερώσαμε τὸν π. Αὐγουστίνο ὅτι αὐτὸ καὶ αὐτὸ θὰ γίνη, καὶ μᾶς εἶπε· Κάντε το, ἄστε τὸν νὰ φάῃ.

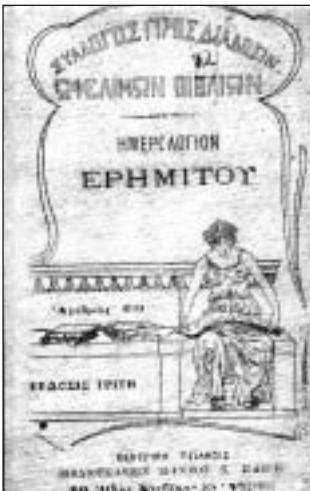
Ο Παπαβλασόπουλος διάλεξε μιὰ θέσι. Πίσω στὸ σπάσιμο τῆς Ἐστίας, ἦταν μία καρότσια ἐγκαταλειμένη ἀπὸ τὸν μακαρίτη τὸν Τέγο, καὶ δίπλα ἦταν ἡ σκάλα ποὺ ἀνεβαίναμε ἐμεῖς τὸ προσωπικὸ μετὰ τὴν ἐκτέλεσι τῆς ὑπηρεσίας. 'Ο π. Αὐγουστίνος ἦταν ἐκεῖ. Ἀκριβῶς τὴν στιγμὴ ποὺ τὸν δώσαμε τὴν κεφαλὴ τὴν ἀρνίσια μὲ τὴν σούπα καὶ ἀρχισε νὰ τρώῃ, εἰδοποιοῦμε τὸν π. Αὐγουστίνο. Βγαίνει ἐπάνω ἀπὸ τὸ μπαλκόνι, τὸν βλέπει στὴν καρότσια ἀνεβασμένο νὰ τρώῃ κρέας, καὶ τοῦ λέει·

—κ. καθηγητά, σήμερα Μεγάλη Παρασκευή τρῶς κρέας;

—"Α, πάτερ, ἐγὼ βρίσκομαι μεταξὺ γῆς καὶ οὐρανοῦ, ἀπαντᾶ. Δὲν εἴμαι στὴ γῆ, γιὰ νὰ ἀμαρτάνω. Καὶ τὸν συγχώρεσε ὁ π. Αὐγουστίνος.

Πύρινοι λόγοι

«"Ημουν πολὺ μικρός, 8-9 ἑτῶν», λέει ὁ Φίλος Ζήσης, «ὅταν ὁ π. Αὐγουστίνος ἥρθε στὴν Κοζάνη. "Ολοὶ ἀπὸ τῇ γειτονιά μου κατέβαιναν γιὰ ν' ἀκούσουν τοὺς πύρινους λόγους του στὴν ἐκκλησία τοῦ Ἅγιου Νικολάου. Σὲ μιὰ ἀπὸ τὶς πολλὲς ζωντανὲς καὶ πύρινες ὄμιλίες του παρουσίασε τὰ χρήσιμα καὶ ὡφέλιμα βιβλία καὶ τὰ παρωμοίασε μὲ παλαιὸν καλὸν κόκκινο κρασί. Καὶ "τέτοιο κόκκινο παλαιωμένο γευστικὸν κρασί", εἶπε, "ἔχει ἐδῶ δίπλα στὴν Δημοτικὴ Βιβλιοθήκη. Νὰ πάτε στὸν βιβλιοθηκάριο τῆς πόλεως καὶ νὰ ζητήσετε τὴν σειρὰ τῶν κόκκινων ὡφελίμων βιβλίων καὶ νὰ τὰ διαβάσετε"»(*).

Τὸ κήρυγμα αὐτὸν θεωρήθηκε προπαγανδιστικὸν κατὰ τῶν τότε κατακτητῶν Γερμανο-Ἴταλῶν καὶ ἀπ' αὐτὸν πιάστηκαν οἱ πωλοῦντες τὴν ἐθνικοφροσύνη τους, οἱ δοσίλογοι ἢ οἱ συνεργάτες τῶν Γερμανῶν, καὶ τὸν ἀποκάλεσαν κομμουνιστὴ καὶ συνεργάτη τῆς Ἐθνικῆς ἀντίστασης. Γι' αὐτὸν ἦταν καταζητούμενος. Τὴν ἡμέρα δὲν τολμοῦσαν νὰ τὸν συλλάβουν, τὶς νύκτες ὅμως ἦταν καταζητούμενος καὶ κινδύνευε. Τὸν ἀναζητοῦσαν σὲ διάφορα σπίτια καὶ δὲν τὸν εὗρισκαν, γιατὶ τὸν ἔκρυβαν οἱ Κοζανῖται.

Οἱ ὄμιλίες τοῦ πατρὸς Αὐγουστίνου γινόταν ώς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀπόγευμα. Σὲ μιὰ τέτοια ἀπογευματινὴ ὄμιλία, ποὺ θέμα εἶχε τὸν Ἑλληνισμὸν καὶ τὴν Πίστι, ὁ κόσμος ἀπορροφημένος ἄκουε τὸν ἱεροκήρυκα. Τότε ὁ δεσπότης, νομίζω ὁ Ξάνθης Ἰωακείμ, ποὺ ἀναπλήρωνε τὸν δεσπότη τῆς Κοζάνης, διέταξε νὰ σθήσουν τὰ φῶτα τοῦ ναοῦ, γιὰ νὰ διακόψῃ τὸ κήρυγμα ὁ ἱεροκήρυκας καὶ νὰ διαλυθῇ ὁ κόσμος. Καὶ θυμᾶμαι τὸν δεξιὸν ψάλτη τοῦ Ἅγιου Νικολάου Ναοὺμ Σκαρκαλᾶ ποὺ φώναξε·

ΣΕΙΡΑ 100 ΒΙΒΛΙΩΝ ΕΛΛΑΣ	
1. Ταραχής	11. Ταραχής
2. Βασιλίς	12. Βασιλίς
3. Βασιλίσσης	13. Βασιλίσσης
4. Βασιλική Μαρία	14. Βασιλική Μαρία
5. Βασιλική Μαρία	15. Βασιλική Μαρία
6. Βασιλική Μαρία	16. Βασιλική Μαρία
7. Βασιλική Μαρία	17. Βασιλική Μαρία
8. Βασιλική Μαρία	18. Βασιλική Μαρία
9. Βασιλική Μαρία	19. Βασιλική Μαρία
10. Βασιλική Μαρία	20. Βασιλική Μαρία
11. Βασιλική Μαρία	21. Βασιλική Μαρία
12. Βασιλική Μαρία	22. Βασιλική Μαρία
13. Βασιλική Μαρία	23. Βασιλική Μαρία
14. Βασιλική Μαρία	24. Βασιλική Μαρία
15. Βασιλική Μαρία	25. Βασιλική Μαρία
16. Βασιλική Μαρία	26. Βασιλική Μαρία
17. Βασιλική Μαρία	27. Βασιλική Μαρία
18. Βασιλική Μαρία	28. Βασιλική Μαρία
19. Βασιλική Μαρία	29. Βασιλική Μαρία
20. Βασιλική Μαρία	30. Βασιλική Μαρία
21. Βασιλική Μαρία	31. Βασιλική Μαρία
22. Βασιλική Μαρία	32. Βασιλική Μαρία
23. Βασιλική Μαρία	33. Βασιλική Μαρία
24. Βασιλική Μαρία	34. Βασιλική Μαρία
25. Βασιλική Μαρία	35. Βασιλική Μαρία
26. Βασιλική Μαρία	36. Βασιλική Μαρία
27. Βασιλική Μαρία	37. Βασιλική Μαρία
28. Βασιλική Μαρία	38. Βασιλική Μαρία
29. Βασιλική Μαρία	39. Βασιλική Μαρία
30. Βασιλική Μαρία	40. Βασιλική Μαρία
31. Βασιλική Μαρία	41. Βασιλική Μαρία
32. Βασιλική Μαρία	42. Βασιλική Μαρία
33. Βασιλική Μαρία	43. Βασιλική Μαρία
34. Βασιλική Μαρία	44. Βασιλική Μαρία
35. Βασιλική Μαρία	45. Βασιλική Μαρία
36. Βασιλική Μαρία	46. Βασιλική Μαρία
37. Βασιλική Μαρία	47. Βασιλική Μαρία
38. Βασιλική Μαρία	48. Βασιλική Μαρία
39. Βασιλική Μαρία	49. Βασιλική Μαρία
40. Βασιλική Μαρία	50. Βασιλική Μαρία
41. Βασιλική Μαρία	51. Βασιλική Μαρία
42. Βασιλική Μαρία	52. Βασιλική Μαρία
43. Βασιλική Μαρία	53. Βασιλική Μαρία
44. Βασιλική Μαρία	54. Βασιλική Μαρία
45. Βασιλική Μαρία	55. Βασιλική Μαρία
46. Βασιλική Μαρία	56. Βασιλική Μαρία
47. Βασιλική Μαρία	57. Βασιλική Μαρία
48. Βασιλική Μαρία	58. Βασιλική Μαρία
49. Βασιλική Μαρία	59. Βασιλική Μαρία
50. Βασιλική Μαρία	60. Βασιλική Μαρία

(*) Σειρὰ 100 ὡφελίμων βιβλίων μὲ κόκκινο ἑξάφυλλο.

“Μὴ σθήνετε τὰ φῶτα, μὴ σθήνετε τὰ κεριά, θὰ τὰ πληρώσω ἐγὼ ἀπὸ τὴν τοέπη μου”».

«Είστε μὲ τὸν Ναζωραῖο;»

«Ο π. Αὐγουστίνος κήρυξε στὸν “Αγιο Νικόλαο. Ό να- δὸς ἦταν κατάμεστος. “Ολοὶ τὸν ἄκουγαν μὲ ἐνθουσιασμό. “Ἐξω, ἵσως καὶ μέσα στὴν ἐκκλησία, βρισκόταν Γερμανοί. “Ο- ταν τελείωσε τὸ κηρύγμα του εἶπε στὸ ἐκκλησίασμα·

“Καὶ τώρα θὰ ψάλουμε ὅλοι μαζὶ τὸν Ἐθνικό μας “Γυμνο”.»

Πολλοί, ὅταν ἄκουσαν τὴν προτροπὴ αὐτὴ τοῦ π. Αὐγουστίνου, φοβήθηκαν μήπως γίνη καμμὶα ἐπέμβασι τῶν Γερμανῶν καὶ ἔφυγαν. Ό ἄνδρας μου ἔμεινε καὶ ἔψαλε μὲ τοὺς πιὸ θαρραλέους τὸν Ἐθνικὸ “Γυμνο”.

Μιὰ ἄλλη φορὰ συνάντησε μὲ ἔναν φίλο του στὸ δρόμο τοῦ Ἀγίου Κωνσταντίνου τὸν π. Αὐγουστίνο. Καὶ ὁ π. Αὐγουστίνος ἀντὶ γιὰ χαιρετισμὸ τοὺς ρώτησε· “Είστε μὲ τὸν Ναζωραῖο;”» (**Έλενη Λιόγα**).

— ● —

Υποκρισία τῶν χαρτοπαικτῶν

«Ο π. Αὐγουστίνος στὸν “Αγιο Νικόλαο, κάθε Πέμπτη, ἐρμήνευε τὴν Ἀποκάλυψι τοῦ Ἰωάννου. Σ’ ἓνα κήρυγμά του παρουσίασε τὸ φοβερὸ ἀμάρτημα τῆς χαρτοπαιξίας καὶ πολὺ παραστατικὰ ἤλεγξε τὴν ύποκρισία τῶν χαρτοπαικτῶν καὶ εἶπε·

“Βλέπεις τοὺς χαρτοπαικτες; Νάτοι, νάτοι. Τώρα μπαίνουν καὶ μέσα στὸ ναό, σὰν καλοὶ χριστιανοί. Παίρνουν τὸ κεράκι τους καὶ τὸ ἀνάθουν στὴν εἰκόνα τοῦ ἀγίου... ”.

Μιλοῦσε τόσο ζωντανά, ποὺ γύρισαν οἱ ἀκροαταὶ τὸ κεφάλι πρὸς τὴν πόρτα γιὰ νὰ δοῦνε τοὺς χαρτοπαικτας. Ἐκείνη τὴ στιγμὴ ἔτυχε νὰ μπαίνουν στὸ ναὸ δύο χαρτοπαικτες· ἄκουσαν τὰ τελευταῖα λόγια τοῦ ἱεροκήρυκα, κοιτάχτηκαν μεταξύ τους, καὶ εἶπαν μὲ ἀπορίᾳ· – “Ω ρέ, πῶς μᾶς κατάλαβε!».

Βρισκόμουν στὴν εἰσόδο τοῦ ναοῦ καὶ ἄκουσα μὲ τὰ ἴδια μου τ’ αὐτὶα τὰ λόγια τους.

‘Ο π. Αὐγουστίνος ἦταν πολὺ παραστατικὸς στὸ κήρυγμά του. Όρες νὰ τὸν ἄκουγες, δὲν τὸν χόρταινες.

Μᾶς τόνωνε τὸ ἡθικό, ἐκείνα τὰ δύσκολα χρόνια. Μᾶς ἔλεγε νὰ ἔχουμε ύπομονή, νὰ προσευχώμεθα καὶ τὰ πράγματα δὰ διορθωθοῦν σὺν τῷ χρόνῳ.

Τὸ κήρυγμά του ἦταν ὀλιγόλεπτο, δὲν κρατοῦσε πολλὴ ὥρα, καὶ

είχε τὸ χέρι του συνέχεια στὸ ὠρολόγι. Εἶχε αὐτὸ τὸ ὠρολόγι τὸ στρόγυλλο, ποὺ βάζαμε ἐδῶ, στὴν τσέπη. Κ' ἐμεῖς λέγαμε νὰ μὴν τελειώσῃ. Τὸν παρακαλούσαμε, ἀκόμα λίγο, καὶ ἀκόμα λίγο νὰ κρατήσῃ τὸ κήρυγμα, ἀλλὰ αὐτὸς ἔκει στὸ ὠρολόγι...» (**Γεώργιος Σιόγκας**).

«Καθόμασταν μὲ ἀνοικτὸ τὸ στόμα ὅταν μιλοῦσε»

‘Ο Γιάννης Μπομπόναρης, ἐμποροράπτης, λέει·

«“Οταν δίδασκε ὁ π. Αύγουστινος, μὲ ἀνοικτὸ τὸ στόμα τὸν ἀκούγαμε. Ἐλεγε πράγματα πολὺ ἐνδιαφέροντα, μιλοῦσε στὴν καρδιά μας. Τὸ Εὐαγγέλιο τὸ ἔκανε πρᾶξι καὶ τὸ καταλαβαίναμε. Χτυποῦσε τὰ κακὰ καὶ τὰ ἀνάποδα. Τὸν ἀκούγαμε μὲ πολλὴ εὐλάβεια ὅλοι. “Οταν μιλοῦσε ὁ Αύγουστινος ὑπῆρχε ἄκρα ἡσυχία.

Θυμᾶμαι ἔναν πλάτανο μεγάλο πρὶν ἀπὸ τὸ γήπεδο - τέσσερα - πέντε παιδιά», λέει ὁ Ζήσης Φίλιος, «τὸν ἀγκαλιάζαμε γιὰ νὰ καλύψουμε τὴν περίμετρό του. Τὸν ἔκοψε, γιὰ νὰ ταΐσῃ τὸν κοσμάκη. Τὸν κατηγόρησαν κάποιοι ἀλλὰ ποῦ θὰ εύρισκε ξύλα, γιὰ νὰ ταΐσῃ 8.500 πεινασμένους ἀνθρώπους ἡμερησίως καὶ νὰ σώσῃ ἀπὸ τὸν θάνατο τῆς πείνας τόσους ἀνθρώπους;

‘Ηταν κατήγορος τῶν ἀσπλαχνῶν πλουσίων. Ήταν ύπερ τῶν πτωχῶν, γι' αὐτὸ ἀγαπήθηκε ἀπὸ τὸν λαό.

‘Ἐγὼ δὲν ἔφαγα στὴν Ἐστία.

‘Οταν καίγαν τὰ χωριὰ καὶ ὁ κόσμος κατέβαινε στὴν πόλι, ἔκει εὕρισκε ἄσυλο».

— ● —

‘Επιδροῦσε στὶς ψυχὲς ὁ λόγος του

‘Ο Γέροντας δέχεται καὶ εὐλογεῖ τοὺς ἐπισκέπτας·
Περιστέρα Δαβάνη, Αἰκατερίνη Σκρέκα -Δρίζη,
μετὰ τοῦ υἱοῦ τῆς καὶ ἄλλων Κοζανιτῶν.

«“Ηταν τὸ κήρυγμα τοῦ π. Αύγουστίνου τόσο δυνατό, τόσο φλογερό, ποὺ διαδόθηκε ἀμέσως στὴν Κοζάνη ὁ ἐρχομός του».

«Θὰ ἀναφέρω», λέει ἡ κ. **Περιστέρα Δαβάνη**, «ἔνα περιστατικό, ποὺ δείχνει πόσο μεγάλη ἐπίδρασι εἶχε ὁ λόγος τοῦ π. Αύγουστίνου στὶς ψυχὲς τῶν ἀνθρώπων.

‘Ο Χατζητέγος είχε χάνι και μαγειρεϊο. “Μπαμπᾶ”, τοῦ εἴπε ἡ κόρη του, “δῶσε κανένα καζάνι γιὰ τὰ συσσίτια τῶν πτωχῶν, ποὺ κάνει ό π. Αύγουστινος, γιατὶ δὲν ἔχουν”. Κ’ ἐκεῖνος ἀπήντησε· “Ἐ..., ἔχεις τί ποτε ἄλλο νὰ σκεφθῆς;”.

Τὴν ἄλλη μέρα τοῦ λέει· “Ἐλα, μπαμπᾶ, ν’ ἀκούσης κ’ ἐσὺ τὸν π. Αύγουστινο· ὅλος ὁ κόσμος μιλάει γι’ αὐτόν”. “Οταν πῆγε καὶ τὸν ἀκουσε, λέει στὴν κόρη του· “Εὔθαλία, πάρ’ τα ὅλα τὰ καζάνια καὶ δῶσ’ τα στὴν Ἐστία, γιὰ νὰ φεύγουν ἀπὸ δῶ».

— ● —

«Ἐπιστρατεύω τὶς κατοίκες καὶ τὶς ἀγελάδες σας»

«Ἐπιστρατεύω τὶς κατοίκες σας καὶ τὶς ἀγελάδες σας», ἔλεγε σ’ ἔνα κήρυγμά του ό π. Αύγουστινος. Καὶ συνέχιζε· «”Ἄν ἀφήσετε ἐλεύθερη τὴν ἀγελάδα σας τὴν Παρασκευή, δὲν θὰ πάῃ στὸ μαντρὶ γιὰ νὰ τὴν ἀρμέξετε, ἀλλὰ θὰ ῥθῇ ἐδῶ στὴν Ἐστία, γιὰ νὰ δώσῃ τὸ γάλα της στὰ παιδάκια ποὺ λιμοκτονοῦν.

Τὸ γάλα τῆς Τετάρτης καὶ τῆς Παρασκευῆς νὰ τὸ φέρνετε ἐδῶ, στὴν Ἐστία, νὰ τρῶνε τὰ προφυματικὰ παιδιά».

Καὶ ἡ κόρη τοῦ τότε εἰσαγγελέως τῆς Κοζάνης κ. **Αἰκατερίνη Σκρέκα - Δρίζη**, θυμᾶται·

«Ἔχαμε μιὰ κατοίκα, τὴν φωνάζαμε Μαρίκα. Τὴν πήραμε μικρὴ καὶ τὴν μεγαλώσαμε. Ὁ μπαμπᾶς ἤξερε νὰ τὴν ἀρμέγῃ, μ’ ἔμαθε κ’ ἐμένα. Τὸ γάλα τῆς Παρασκευῆς, ποὺ νηστεύαμε, τὸ δίναμε στὸν π. Αύγουστινο, γιὰ τὰ συσσίτια. Κάθε 15 μέρες τὸ γάλα τῆς Τετάρτης καὶ τῆς Παρασκευῆς τὸ κάναμε βούτυρο καὶ τὸ πηγαίναμε στὴν Ἐστία, γιὰ τὰ προφυματικὰ παιδιά».

— ● —

«”Οπως ὁ Χριστός μας»

«”Οπως ὁ Χριστός μας περιώδευε σὲ χωριὰ καὶ μιλοῦσε καὶ ὅλος ὁ κόσμος ἔτρεχε ἀπὸ πίσω του, ἔτσι ἔκαναν καὶ στὸν π. Αύγουστινο.

“Ημουν μικρὴ, ἀλλὰ θυμᾶμαι τὰ παιδιὰ ποὺ λέγαν τραγούδια κ’ ἐκεῖνος τὰ μιλοῦσε. “Οπου μιλοῦσε πηγαίναμε ὅλοι. Τρέχαμε σὰν τρελλοὶ γιὰ νὰ τὸν ἀκούσουμε. Μαζεύονταν ὅλος ὁ κόσμος, γιατὶ ὁ κόσμος ζοῦσε ἀπὸ τὸν π. Αύγουστινο. “Ἄν δὲν ἦταν αὐτὸς τὴν Κατοχὴ στὴν Κοζάνη, ἡ Κοζάνη χάν’ νὰ πεθάνῃ(*)».

(*) Θὰ είχε πεθάνει (κοζανίτικη προφορά).

Ήταν τόσο πολὺ καλός, ποὺ μᾶς ἀγαποῦσε ὅλους. Μᾶς δίδασκε. Μᾶς ἔλεγε καλὰ λόγια, καὶ ἐμεῖς σὰν μικρὲς ποὺ ἤμασταν τὸν ἀκούγαμε μὲ ἀνοικτὸ τὸ στόμα. Δὲν τὸν ξεχνοῦμε ποτέ. Πάντα συζητᾶμε γι' αὐτὸν καὶ λέμε· “Ο π. Αὐγουστῖνος ἔσωσε τὴν Κοζάνη”» (**Αλεξάνδρα Κορακίδου**).

— ● —

‘Ο π. Αὐγουστῖνος ἔσωσε τὴν Κοζάνη

«‘Ο πάτερ Αὐγουστῖνος ἔσωσε τὴν Κοζάνη. Ήταν σωστὸς ἄνθρωπος, ἦταν ἄγιος. Γιὰ τὴν Κοζάνη ἦταν κάτι τὸ ἴδιαίτερο· ἦταν εὐεργέτης, μὲ λίγα λόγια. ‘Αν δὲν ἦταν αὐτὸς τὴν Κατοχὴ στὴν πόλι μας, θὰ ἔπεφτε σὲ ἀπόγνωσι καὶ θὰ πέθαινε πολὺς κόσμος. Μὲ τὸν π. Αὐγουστίνο σώθηκαν οἱ ἄνθρωποι.

Τὰ κηρύγματά του ἦταν λίγο τσουχτερὰ γιὰ ἐκείνους ποὺ ἔκαναν κακὰ πράγματα. Γιὰ τοὺς μαυραγορίτες, γιὰ τοὺς κατακτητάς, γιὰ τοὺς ύψηλὰ ἰστάμενους, τοὺς κυβερνῶντας ὅλων τῶν παρατάξεων. Καὶ τοὺς μεγάλους δεσποτάδες, κ' ἐκείνους τοὺς τσεκούρωνε. Ήταν πολὺ ζωντανὸς ἄνθρωπος. “Οπου κήρυττε ὁ Αὐγουστῖνος, ἔτρεχε ὅλος ὁ κόσμος. Τὸν ἀγαποῦσαν πολὺ ὅλοι οἱ Κοζανίτες. ‘Αν τώρα είνε κάποιοι ποὺ πᾶνε νὰ τοῦ κάνουν κακό, ἀποτελοῦν ἔξαίρεσι» (**Γιάννης Χατζηπούγιας**).

— ● —

Χαλοῦσε τὶς δουλειὲς τῶν μαυραγοριτῶν

‘Η κόρη τοῦ τότε εἰσαγγελέως λέει·

«‘Ο μπαμπᾶς μαζὶ μὲ τὸν π. Αὐγουστῖνο καὶ τὸν ἀστυνομικὸ διευθυντή, τὸν κ. Βέτσικα, σταμάτησαν ἐνα βράδυ 3 φορτηγὰ μὲ τοὺς μαυραγορίτες. Αύτὸ ἦταν μεγάλο γεγονός, γιατὶ πεινοῦσε ὁ λαὸς τῆς Κοζάνης καὶ αὐτοὶ πήγαιναν τὰ τρόφιμα στὴν Ἀθήνα, γιὰ νὰ κερδοσκοπίσουν.

Μιὰ μέρα, 12 μὲ 1 τὰ μεσάνυχτα, χτύπησε ἡ πόρτα μας. “Ολοι φοβόμασταν κ' εἶχαμε συσκότισι. Κατεβάζαμε ρολά, βάζαμε μπλὲ κόλλες στὰ παράδυρα, γιὰ νὰ μὴ φαίνεται τὸ φῶς ἀπ' ἔξω. Καὶ τί φῶς; Λάμπες καζόλαμπες εἶχαμε. Χτυπάει ἡ πόρτα μας. Ή μαμὰ φοβήθηκε, νόμισε ὅτι ἦταν οἱ Γερμανοί, γιατὶ μόνον αὐτοὶ κυκλοφορούσανε τὴν νύχτα. Βγαίνει ὁ μπαμπᾶς ἔξω καὶ κάποιος τοῦ λέει· “Κύριε εἰσαγγελέα, εἰδοποίησα καὶ τὸν ἀστυνομικὸ διευθυντή, τὸν κ. Βέτσικα, γιατὶ τρία φορτηγὰ γεμάτα μὲ τρόφιμα, τυριά, βούτυρα, ὅσπρια, φεύγουν γιὰ τὴν Ἀθήνα”.

Σηκώνεται ό μπαμπάς τότε, ντύνεται γιατί ήταν μὲ τὶς πυτζάμες, καὶ μὲ τὸν ἀστυνομικὸ διευθυντὴ κ. Βέτσικα, ποὺ ἔμενε κοντὰ στὸ σπίτι μας, πᾶνε στὸ σημεῖο ποὺ ήταν οἱ μαυραγορίτες μὲ τὰ φορτηγά, κάτω στὰ Γύφτικα. Βρῆκαν τὸν π. Αὔγουστίνο ἐκεῖ· εἶχε εἰδοποιηθῆ πρῶτος καὶ σταματοῦσε τὰ φορτηγά. "Εφτασε τότε καὶ ὁ μπαμπάς μὲ τὸν ἀστυνομικὸ διευθυντὴ καὶ ἀνάγκασε τοὺς μαυραγορίτες νὰ κατεβάσουν τὰ περισσότερα τρόφιμα, σχεδὸν ἀδειάσανε τὰ φορτηγά, καὶ τὰ μοίρασαν μὲ τὸ δελτίο τὴν ἄλλη μέρα. Ἀρκετὰ τρόφιμα δόθηκαν καὶ στὴν "Εστία" γιὰ τὰ συσσίτια τῶν πτωχῶν.

'Ο π. Αὔγουστίνος ἐνδιαφερόταν γιὰ τὴν φτώχεια καὶ γιὰ τὸν κόσμο. Οἱ μαυραγορίτες ήταν αὐτοὶ ποὺ τὸν κυνηγοῦσαν περισσότερο. 'Ο φρούραρχος τῆς Κοζάνης τότε, ποὺ ήταν ἔφεδρος ἀξιωματικὸς Αὐστριακός, ἤξερε τὴν Γαλλικὴ γλῶσσα καὶ μιλοῦσε μὲ τὸν μπαμπᾶ μου, ποὺ ἤξερε Γαλλικά. "Οταν ἥθελε νὰ τοῦ πῆ κάτι, δὲν ἔβαζε τὸν διερμηνέα, ἀλλὰ μιλοῦσε κατ' εὐθεῖαν μαζί του. Ήταν καλὸς ἀνδρωπος καὶ συμπαθοῦσε τὸν μπαμπᾶ μου. 'Ο μπαμπᾶς τοῦ μιλοῦσε συνέχεια γιὰ τὸν π. Αὔγουστίνο καὶ τοῦ ἔλεγε ὅτι· "Δὲν είνε κομμουνιστής, δὲν είνε ἀνδρωπος ποὺ νὰ ξεσκώνῃ τὸν λαό· ἀπλῶς πιστεύει στὸ Θεό καὶ αὐτὴ τὴν πίστι τὴν μεταδίδει. 'Αγαπᾶ τοὺς πτωχοὺς καὶ ἐνδιαφέρετε γι' αὐτούς". 'Ο φρούραρχος ἐκμυστηρεύτηκε τότε στὸν μπαμπᾶ, ὅτι μέσα στοὺς ἀνδρώπους ποὺ πολεμοῦν τὸν π. Αὔγουστίνο είνε καὶ οἱ μαυραγορίτες. Αὐτοὶ πρῶτοι τὸν κατηγόρησαν ώς κομμουνιστή».

— ● —

"Εκλειναν τὰ καφενεῖα

«'Ο κόσμος», λέει ὁ Δημήτριος Γκρίμπας, ὑποδιάκονος, ψάλτης τοῦ Ἅγιου Δημητρίου καὶ ἱερορράπτης, «ξετρελλαίνονταν μὲ τὰ λόγια τοῦ Αὔγουστίνου. Ἀρκεὶ νὰ σοῦ πῶ, ὅτι ἔκλειναν τὰ καφενεῖα, ὅταν μιλοῦσε, καὶ πήγαιναν ὅλοι στὸ κήρυγμα. "Εκλειναν καὶ τὰ καταστήματα, γιὰ νὰ τὸν ἀκούσουν οἱ καταστηματάρχαι.

Σὲ ἔνα κήρυγμά του, ποὺ ἔγινε Πέμπτη, καθημερινὴ ἡμέρα, τὸ ἐκκλησίασμα εἶχε γεμίσει ὅχι μόνο μέσα τὸ ναὸ τοῦ Ἅγιου Νικολάου, ἀλλὰ καὶ τὸ προαύλιο καὶ τὸ δρόμο καὶ ἔφτανε μέχρι τὴν πλατεία. "Οταν τελείωσε τὸ κήρυγμα χειροκροτούσανε ὅλοι, χειροκροτοῦσε καὶ ὁ ἐπίσκοπος Γρεβενῶν.

Τὰ χειροκρήματα ὁ ἐπίσκοπος Γρεβενῶν ὅχι μόνο τὰ ἐπέτρεπε, ἀλλὰ χειροκροῦσε καὶ ὁ ἴδιος. Οἱ ἄλλοι δὲν τὰ ἥθελαν.

'Ο ἐπίσκοπος Γρεβενῶν βρισκόταν τότε στὴν Κοζάνη μὲ τὸν π.

Αύγουστινο, γιατί τὰ Γρεβενὰ ἥταν ύπὸ τὴν κατοχὴ τῶν ἀνταρτῶν καὶ εἶχε δεξὶ χέρι τὸν Αύγουστινο.

Τότε λόγω ζήλειας καὶ φθόνου δίδεται ἐντολὴ νὰ κατασυκοφαντηῇ ὁ Αύγουστινος. "Εσθησαν τὰ φῶτα τοῦ ναοῦ, γιὰ νὰ διακόψῃ τὸ κήρυγμα, ἀλλὰ τὸ ἐκκλησίασμα ἀγόρασε κεριὰ –ἀδειασε τὸ παγκάρι— καὶ φωταγώγησε τὸ ναό. Στὴ συνέχεια ὁ Συνοδικὸς ἔξαρχος Ξάνθης Ἰωακεὶμ, ποὺ ἐκτελοῦσε χρέη Μητροπολίτου Κοζάνης καὶ πρωτοστατοῦσε στὸν διωγμό, ἀπηγόρευσε τὸ κήρυγμα στὸν π. Αύγουστινο καὶ ἔθεσε σὲ κίνδυνο τὴ ζωὴ του».

"Ἄς δοῦμε ὅμως τὰ παρασκήνια αὐτῆς τῆς ιστορίας καὶ τὴν ἔξέλιξι τῶν γεγονότων, ὅπως διαδραματίσθηκαν, μέσα ἀπὸ ἐπίσημα ἔγγραφα.

— ● —

Καταγγελία καὶ διωγμὸς

«ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΣΕΡΒΙΩΝ & ΚΟΖΑΝΗΣ

Ἄριθ. Πρωτ. 22

Ἐν Κοζάνη τῇ 22/1/1944

Πρὸς

Τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Γρεβενῶν

κ. κ. Θεόκλητον

Ἐνταῦθα

Γνωστὸν τυγχάνει ύμῖν ὅτι ἐνταῦθα παραμένει ὁ ύμετερος ιεροκῆρυξ Ἀρχιμανδρίτης Αὔγουστινος Καντιώτης, εἰς ὃν ἐπετρέψαμεν νὰ κηρύσσῃ ἐν τῇ πόλει Κοζάνης τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ ἔως ὅτου μεταβῇ εἰς τὴν ύμετέραν ἐπαρχίαν. Ἐπειδὴ δὲ ὃ ἐν λόγῳ ιεροκῆρυξ καταχράται τῆς καλωσύνης Ἡμῶν, στηριζόμενος ἐπὶ τῆς ψηλῆς προστασίας μερικῶν παιδίων καὶ γυναικῶν κηρύσσει ἐπ' ἐκκλησίας πράγματα εὐάρεστα μὲν εἰς τοὺς νέους, δυσάρεστα δὲ εἰς τοὺς ὡρίμους τὴν ἡλικίαν καὶ ἄτινα δύνανται νὰ προκαλέσουν διχονοίας καὶ ἔριδας μεταξὺ τοῦ ποιμνίου μου τὰς ὅποιας εἴμαι ύποχρεωμένος νὰ προλάβω, προαγόμεθα νὰ παρακαλέσω ύμᾶς ὅπως διατάξῃτε αὐτὸν ἵνα μεταβῇ εἰς τὰ χωρία τῆς περιφερείας ύμῶν, τὰ ἐντεῦθεν τοῦ Ἀλιάκμονος καὶ προσφέρῃ τὰς ύπηρεσίας του εἰς τὴν δεινοπαθοῦσαν ἐπαρχίαν καὶ

παύση νὰ μᾶς ἐνοχλῇ μὲ τὰς διαφόρους πολυπληθεῖς ἐπιτροπάς, ἀς ἔξαποστέλλει. "Αλλωστε ἡ ἐπαρχία αὕτη ἔχει ιεροκήρυκα καθ' ὅλα ἄξιον τῆς ἀποστολῆς του καὶ δὲν ἔχει ἀνάγκην τῶν ύπηρεσιῶν του..."»

— ● —

Ἀπότομη μεταστροφὴ τοῦ τοποτηρητοῦ

Πολλοὶ γέροντες Κοζανίτες θυμοῦνται ζωηρὰ τὴν περιπέτεια τοῦ ιεροκήρυκα, ποὺ λίγο ἔλειψε νὰ τοῦ στοιχίσῃ καὶ τὴ ζωή του.

Ο τοποτηρητής Ξάνθης Ἰωακεὶμ μετὰ τὴν παραπάνω καταγγελία, ἄνευ κατηγορητηρίου, ἀπαγορεύει στὸν π. Αὐγουστίνο νὰ κηρύττῃ στὴν ἐκκλησίᾳ. Ἀλλάζει ἔτσι στάσι αὐτός, ποὺ πρὶν λίγο καιρό, στὶς 7 Δεκεμβρίου τοῦ 1943, ἔστειλε ἐγκύκλιο «Πρὸς ὅλους τοὺς αἰδεσὶμ. Ἐφημερίους τῆς Ι. Μητροπόλεως Σερβίων καὶ Κοζάνης», μὲ «ἀρ. Πρωτ. 27» καὶ τοὺς παρώτρυνε·

«Ἐσωκλείστως ὥδε λαμβάνοντες θρησκευτικὸν φυλλάδιον, συντασσόμενον ὑπὸ τοῦ ιεροκήρυκος ἀρχιμανδρίτου Αὐγουστίνου Καντιώτου, παραγγέλλομεν ὑμῖν, ὅπως μετὰ τὸ Εὐαγγέλιον τῆς θείας Λειτουργίας τῆς προσεχοῦς Κυριακῆς ἀναγνώσητε εἰς τὸ ἐκκλησίασμα τὸ ἐν τῷ φυλλαδίῳ δημοσιευόμενον ἄρθρον: "Θὰ κοινωνήσης; πρέπει νὰ ἔξιμολογηθῆς". Ἡ ἀνάγνωσις τῆς γραπτῆς ταύτης ὄμιλίας δέον νὰ γίνεται εὐκρινῶς καὶ κατ' ἔννοιαν, ἢ ύψῳ ὑμῶν, ἢ ὑπὸ ἄλλου τινὸς ἐγγραμμάτου χριστιανοῦ προτιμωμένου τοῦ δημοδιδασκάλου τῆς ἐνορίας σας.

Καθιστῶμεν δὲ ὑμῖν γνωστόν, ὅτι τοιαῦτα φυλλάδια θὰ ἀποστέλλωνται ὑμῖν τακτικῶς παρὰ τοῦ εἰρημένου ιεροκήρυκος, καὶ παραγγέλλομεν, ὅπως ἐκάστοτε ἀναγινώσκωνται ἐπ' ἐκκλησίας πρὸς ψυχικὴν ὡφέλειαν τῶν χριστιανῶν τῆς ἐνορίας σας. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον θ' ἀναπληρώνεται ὁ πωσδήποτε καὶ ἡ ἔλλειψις τοῦ προφορικοῦ κηρύγματος.

Θερμὸς πρὸς τὸν Θεὸν εὐχέτης
ο παρὰ τῇ ιερᾷ Μητροπόλει
Σερβίων καὶ Κοζάνης, Συνοδικὸς ἔξαρχος
+ Ξάνθης ΙΩΑΚΕΙΜ».

Λίγες μέρες μετὰ τὴν ἀποστολὴ αὐτῆς τῆς ἐγκυκλίου, ὁ μητροπολίτης ἄνευ λόγου, ἢ μᾶλλον ἄνευ παραπτώματος τοῦ ιεροκήρυκος, δι-

ώκει τὸν ἱεροκήρυκα ως ἐπικίνδυνο γιὰ τὸ ποίμνιό του, τοῦ ἀπαγορεύει νὰ κηρύττῃ, καὶ προσπαθεῖ νὰ τὸν ἀπελάσῃ στὴν περιοχὴ Γρεβενῶν.

— ● —

Παρασκήνια ντροπῆς

Ἡ ἀπότομη μεταστροφὴ τοῦ τοποτηρητοῦ δεσπότου θέτει σὲ κίνδυνο τὴν ζωὴ τοῦ ἱεροκήρυκα καὶ τὸν ὁδηγεῖ ως πρόβατο στὴν σφαγῇ.

‘Ο ἐπίσκοπος Ἰωακεὶμ ἀπαγορεύει τὸ κήρυγμα στὸν π. Αὐγουστīνο καὶ δὲν σταματᾶ ἔκει. Συνεργάζεται μὲ τὶς Γερμανικὲς ἀρχὲς καὶ μὲ πρόσωπα τῆς Π-Α-Ο, ποὺ συνεργάζόταν μὲ τοὺς Γερμανούς, γιὰ νὰ τὸν ξεφορτωθῆ. Καταστρώνεται σχέδιο, τὸ σχέδιο 56, ὅπως καταγράφεται στὰ ἀρχεῖα. Σύμφωνα μ' αὐτὸ δὲ π. Αὐγουστīνος Καντιώτης θὰ ἐκτοπιζόταν στὰ Γρεβενά, ποὺ ἦταν ἀνταρτοκρατούμενα. Στὸ δρόμο θὰ ἐσκηνοθετεῖτο ἀπόπειρα ἀποδράσεώς του καὶ ὁ κήρυκας θὰ ἔξετελεῖτο ἀπὸ τὶς Γερμανικὲς Ἀρχές.

‘Ο Θεὸς ὅμως χαλάει τὰ σχέδια των, γιατὶ στὰ Παντοδύναμα Χέρια του είνε ἡ ζωὴ μας καὶ ὅχι στὰ χέρια τῶν ἐχθρῶν. ‘Ο μητροπολίτης Γρεβενῶν Θεόκλητος τὸν ὑπερασπίζεται καὶ διαμαρτύρεται ἐντονώτατα. ‘Ο εἰσαγγελέας Κοζάνης Θεόδωρος Σκρέκας στέκεται διακριτικὰ στὸ πλευρὸ τοῦ ἀδικημένου ἱεροκήρυκα καὶ δὲν ὑπογράφει τὴν καταδίκη του.

‘Ο Γεώργιος Σιόγκας λέει·

«‘Ο π. Αὐγουστīνος ὅλους τοὺς ἀγαποῦσε. Δὲν ἔκανε διάκρισι ἐὰν ὅ ἔνας ἀνῆκε στὸ δεξιὸ ἢ στὸν ἀριστερὸ πολιτικὸ χῶρο. Σ’ ὅλους ἔδειχνε τὴν ἴδια ἀγάπη.

Ἐπισκέφτηκε μιὰ μέρα τὶς φυλακές. Ἐκεῖ ἦταν ως ἐπὶ τὸ πλεῖστον κομμουνισταί. Ἐκεῖνοι ποὺ δὲν τὸν συμπαθοῦσαν καὶ ζήλευαν ποὺ τὸν ἀγαποῦσε ὁ λαός, βρῆκαν εὔκαιρία νὰ τὸν συκοφαντήσουν. Εἶπαν στοὺς Γερμανοὺς ὅτι είνε κομμουνιστὴς καὶ τοῦ ἀπηγόρευσαν τὸ κήρυγμα. Καὶ ὁ π. Αὐγουστīνος ἔβγαλε ἔνα λόγο κάτω στὸν “Ἄγιο Κωνσταντīνο, ποὺ ὅλο τὸ ἐκκλησίασμα ἔδάκρυσε.

Μετὰ τὸ κήρυγμα ἔνα μεγάλο μέρος τοῦ ἐκκλησιάσματος, μεταξὺ αὐτῶν καὶ ἐγώ, πήγαμε νὰ διαμαρτυρηθοῦμε στὸν Ἰωακεὶμ, ποὺ βρισκόταν ἀκριβῶς στὸ ἀντίθετο ἄκρον τῆς πόλεως. Παρ’ ὅλο ποὺ ἤταν μεγάλη ἡ διαδρομὴ καὶ Γερμανοὶ ὡπλισμένοι κυκλοφοροῦσαν στοὺς δρόμους, δὲν φοβηθῆκαμε τίποτε καὶ δὲν σταματήσαμε.

“Οταν φτάσαμε ἔξω ἀπὸ τὸ σπίτι τοῦ δεσπότη, ἀρχίσαμε νὰ διαμαρτυρώμεδα καὶ νὰ φωνάζουμε συνδήματα ὑπὲρ τοῦ ἱεροκήρυκα Αὐγουστīνου. Βγῆκε ὁ δεσπότης στὸ μπαλκόνι τοῦ σπιτιοῦ του καὶ μᾶς εἶπε·

“Φευγάστε, γιατί θὰ φωνάξω τὴν Γκεστάπω”.

΄Αφοῦ φωνάξαμε “ντροπή, αἰσχος” ποὺ διώκει τὸν ἰεροκήρυκα, φύγαμε».

— ● —

Γιὰ τὴν παραπάνω διαμαρτυρία μιλᾶ καὶ ἡ κ. **Περιστέρα Δαθάνη**:

«Ἡταν τότε δεσπότης ὁ ἄλλος ὁ Ἰωακεὶμ ἀπὸ τὴν Ξάνθη, ποὺ ἀπηγόρευσε τὸ κήρυγμα στὸν π. Αὐγουστῖνο. Δὲν τὸν ἤθελαν, γιατὶ τοὺς ἥλεγχε. Δὲν χάριζε κανέναν. Μαζεύτηκε, τότε, κόσμος πολὺς στὸν Ἀγιο Κωνσταντῖνο καὶ πῆγε στὸ σπίτι τοῦ δεσπότη, γιατὶ δὲν ἔμενε στὴ Μητρόπολι.

“Ἐγινε συλλαλητήριο ἔξω ἀπὸ τὸ σπίτι του καὶ φωνάζαμε· “Θέλουμε νὰ μᾶς κηρύξτη ὁ Αὐγουστῖνος”».

— ● —

΄Η ἀγάπη τοῦ λαοῦ τῆς Κοζάνης στὸν π. Αὐγουστῖνο καὶ ἡ αὐθόρμητη διαμαρτυρία του ἐρέθισαν ἀκόμη περισσότερο τὸν τοποτηρητὴ δεσπότη καὶ πρωτοστατεῖ σ’ ἔνα σχέδιο ἔξοντώσεως τοῦ ἰεροκήρυκα.

Γιὰ τὴν πραγματοποίησι τοῦ σχεδίου χρειαζόταν καὶ ἡ ὑπογραφὴ τοῦ εἰσαγγελέα Κοζάνης. Τοῦ ἀποστέλλει, λοιπόν, τὸ ἔξης ἔγγραφο.

«΄Αριθ. Πρωτ. 42 - 6-2-44

*Πρὸς
τὸν κύριον εἰσαγγελέα Πρωτοδικῶν Κοζάνης*

Κύριε Εἰσαγγελεῦ

Διατρίβει ἐνταῦθα μοναχός τις ὀνόματι Αὐγουστῖνος Καντιώτης, ὅστις ἐπαγγέλλεται τὸν ἰεροκήρυκα, ὅστις ἐκμεταλλεύμενος τὰ εὐγενῆ καὶ χριστιανικὰ αἰσθήματα τῶν ἐνταῦθα χριστιανῶν, κολακεύων τὰ ταπεινὰ αἰσθήματα τοῦ τε ὄχλου, μερικῶν νεανιῶν καὶ νεανίδων ὀπαδῶν του διασπείρει διχονοίας μεταξὺ τοῦ ποιμνίου μου, ἀδικαιολογήτους δυσαρεσκείας αὐτοῦ καθ’ ἡμῶν ζητοῦντος διὰ τοῦ τρόπου αὐτοῦ νὰ διασαλεύσῃ τὴν ἐκκλησιαστικὴν πειθαρχίαν καὶ κοινωνικὴν τάξιν. Τοῦτο ἐλθὸν εἰς γνῶσιν ἡμῶν

άπηγορεύσαμεν εἰς αὐτὸν τὸ κήρυγμα, ἀλλ' οὗτος παρὰ τὴν ἀπαγόρευσίν μας ἀνῆλθε σήμερον ἐπὶ τοῦ θρόνου τοῦ ἐνταῦθα ἐνοριακοῦ Ναοῦ Ἅγιου Κων/νου καὶ παρὰ τὰς διαμαρτυρίας τοῦ ἐφημερίου τοῦ ἐν λόγῳ ναοῦ αἵδεσ. Παπα-Πασχάλη Παναγιώτου, ἐκήρυξε πρὸς τὸ πλῆθος, ὅτι ἀπηγορεύθη εἰς αὐτὸν νὰ κηρύττῃ ἐπ' ἐκκλησίαις καὶ ἀλλὰ τρόπον τινὰ διὰ τοῦ λόγου του παρότρυνε τὸ ἐκκλησίασμα εἰς στάσιν κατὰ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς.

Πολλοὶ δὲ ἐκ τῶν ἀκροατῶν του μετὰ τὴν θείαν λειτουργίαν καὶ δὴ νέοι, νέαι καὶ μαθηταὶ τῶν Σχολείων τοὺς ὅποίους ἐπιστράτευσαν καθ' ὄδὸν ἥλθον ἔξωθεν τοῦ Μητροπολιτικοῦ Μεγάρου καὶ διὰ φωνῶν διεμαρτύροντο, ὅπότε ἡναγκάσθην νὰ ἀπειλήσω αὐτοὺς διὰ τῆς ἀστυνομίας, Γκεσταμπά, διὰ νὰ τοὺς ἔξαναγκάσω ν' ἀπομακρυνθοῦν, ἀν δὲ ἔχουν τι νὰ ζητήσουν, νὰ συστήσουν 4/μελῆ ἐπιπροπήν, ἥτις νὰ παρουσιασθῇ ἐνώπιόν μου.

Πράγματι ἡ τετραμελῆς ἐπιπροπὴ συνεστήθη ὑπὸ τῶν νεαρῶν Νικολάου Κανδύλη, Δημητρίου Γκουρτσούλη, Ἰωάννου Θάνου, Γεωργίου Γκιάτα, ἥτις ἐνεφανίσθη ἐνώπιόν μου καὶ ἀπαίτησε νὰ παραμείνῃ ὁ ταραξίας Αύγουστινος Καντιώτης καὶ παυθῇ ὁ κανονικὸς ἵεροκήρυξ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἅρχιμ. Κων/νος Πλατῆς.

Τοὺς ἀπήντησα ὅτι εἴμαι ἀναρμόδιος νὰ πράξω τοῦτο, διότι είναι ἔργον τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ἀν δέλουν τοιοῦτόν τι ν' ἀποταθοῦν δι' αἰτήσεώς των πρὸς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον καὶ ἀπῆλθον διαβεβαιώσαντές με ὅτι δι' ἐμοῦ δὰ ύποβάλουν τοιαύτην αἴτησιν.

Ἐπειδή, κύριε Εἰσαγγελεῦ, ὁ ταραξίας οὗτος ἵεροκήρυξ συνετάραξεν ὁπουδήποτε καὶ ἀν ὑπηρέτησε τὴν Ἐκκλησίαν καὶ διήρεσεν τοὺς χριστιανοὺς εἰς δύο ἀντιμαχόμενα στρατόπεδα, τὸν θεωρῶ ἐπικίνδυνον ἐνταῦθα καὶ παρακαλῶ ὅπως κατὰ τὸ ἄρθρον 58 παράγ. 24 τοῦ Νόμου 671 τῆς 27-9-43 τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος διατάξῃ τὴν ἀπέλασιν αὐτοῦ διὰ τῆς ἀστυνομικῆς Ἅρχης, ὅσον οίον τε τάχιστα, διὰ νὰ προληφθῶσι δυσάρεστα γεγονότα ἐκ μέρους αὐτοῦ.

‘Ο Συνοδικὸς Ἐξαρχος

Παρὰ τῇ Ἱερᾷ Μητροπόλει Σερβίων καὶ Κοζάνης».

Φωνὴ ποιμένος

«Ελλ. Πολιτεία

Ι. Μητρόπολις Γρεβενῶν

Ἄρ. Π. 42

Ἐν Κοζάνῃ τῇ 12/2/44

Πρὸς
Τὸν κ. Εἰσαγγελέα τῶν ἐνταῦθα Πρωτοδικῶν

Ο Μητροπολίτης Γρεβενῶν Θεόκλητος μὲ τὸ π. Αύγουστον

Λαθόντες γνῶσιν τῆς πρὸς ὑμᾶς αἴτησεως τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Ξάνδης καὶ ἔξαρχου τῆς Ι. Μητροπόλεως Σερβίων καὶ Κοζάνης περὶ ἀπελάσεως τοῦ ἱεροκήρυκος τῆς καθ' ὑμᾶς Μητροπόλεως ἀρχιμ. Αὐγουστίνου Καντιώτου, γνωρίζομεν ὑμῖν ὅτι τόσον ἡμεῖς ὅσον καὶ ὁ εἱρημένος ἱεροκῆρυξ παραμένομεν ἐνταῦθα καὶ μέχρις οὗ καταστῇ δυνατὴ ἡ μετάβασις ὑμῶν εἰς Γρεβενὰ Συνοδικὴ ἐντολὴ καὶ μὲ ἀναφαίρετα δικαιώματα, τοῦ διοικεῖν ἱεροπράττειν καὶ κηρύττειν τὸν Θείον λόγον καὶ ὅτι ἡ διάταξις τοῦ Καταστατικοῦ χάρτου τῆς Ἐκκλησίας, ἦν ἐπικαλεῖται, οὐδεμίαν ἰσχὺν δύναται νὰ ἔχῃ εἰς ὑμᾶς, δεδομένου ὅτι ἀφορᾶ τοὺς πλάνητας μοναχοὺς καὶ κληρικούς, οἵτινες παρέχουσι πράγματα τοῖς οἰκείοις Ἱεράρχαις.

Ἡ ἐνταῦθα παραμονὴ ἀμφοτέρων εἶνε ἀπότοκος τῆς καταστάσεως ἦν διέρχεται ἡ πατρὶς ὑμῶν καὶ ιδίᾳ ἡ δοκιμαζομένη ὑμῶν ἐπαρχία, δι' ὃ καὶ θὰ ἔδει νὰ ἐτύγχανε καλυτέρας προσοχῆς ἀπὸ μέρους τῶν ἐνταῦθα ἀρχῶν καὶ δὴ τοῦ Σεβασμιωτάτου ἔξαρχου Κοζάνης.

Διαμαρτυρόμεθα κατὰ τῆς ούτωσὶν αἴτησεως ἀπελάσεως οὐχὶ τοῦ ἀπλοῦ μοναχοῦ, ἀλλὰ κανονικοῦ καὶ νομίμου καὶ κατὰ πάντα ἴκανοῦ ἱεροκήρυκος τῆς ἐπαρχίας ὑμῶν, ὅστις κατὰ τὸ μικρὸν χρονικὸν διάστημα τῆς ἐνταῦθα διαμονῆς του, διὰ τῶν ἐμπνευσμένων Θρησκευτικῶν καὶ Ἡθικο - Κοινωνικῶν κηρυγμάτων του, συνήρπασε τὰς ψυχὰς σύμπαντος τοῦ πληρώματος τῆς πόλεως Κοζάνης, καὶ παρακαλοῦμεν ὑμᾶς, διὰ τοὺς ὡς εἱρηται λόγους, ὡς καὶ διότι ἡ περὶ ἀπελάσεως τοῦ ἱεροκήρυκος Αὔγ. Καντιώτη αἴτησις ἀντίκειται, οὐ μόνον πρὸς τὸν Καταστατικὸν χάρτην τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ πρὸς

πάντα ήθικὸν Νόμον, πρὸς δὲ καὶ διότι θὰ στερήσῃ τοῦ μοναδικοῦ ἡμῶν ὄργάνου διὰ τὸ τόσον ἔξαιρετικῶς ἐπείγον ἔργον τῆς περιθάλψεως τῶν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ἡμῶν ἀφορήτως κακουχουμένων, ἀποφευχθῆ αὕτη.

Μετὰ πάσης τιμῆς

Τ. Σ. ὁ Γρεβενῶν Θεόκλητος

Ἄκριβὲς ἀντίγραφον ὑπηρεσιακὸν

ἐκδοθὲν τῇ ἐγκρίσει τοῦ κ. εἰσαγγελέως καὶ

κατόπιν τοῦ ύπ' ἀριθ. 56, ἀπὸ 21/2/44

ἔγγραφου τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Σερβίων καὶ Κοζάνης

Ἐν Κοζάνῃ τῇ 22/2/44

ὁ Γραμ. εἰσαγγελίας».

— ● —

‘Ο εύσεβὴς εἰσαγγελεὺς ἀπαντᾶ

«Ἐλληνικὴ Πολιτεία

Εἰσαγγελία Πρωτοδικῶν Κοζάνης

Ἀριθ. Πρωτ. 81

Πρὸς

Τὴν Ἱερὰν Μητρόπολην

Σερβίων καὶ Κοζάνης

Ἐνταῦθα

Σεβασμιώτατε,

Εἰς ἀπάντησιν τοῦ ύπ' ἀριθ. 42 ἀπὸ 6-2-1944 ὑμετέρου ἔγγραφου περὶ ἀπελάσεως ἐντεῦθεν τοῦ ἱεροκήρυκος Αὐγουστίνου Καντιώτου διὰ τοὺς ἐν τῷ ὀψὶ ἄνω ἔγγραφῳ ἀναφερομένους λόγους, λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ ἀναφέρω ὑμῖν τὰ κάτωθι: ‘Ως εἶναι γνωστὸν καὶ εἰς ὑμᾶς ὁ ρήθεις ἱεροκῆρυξ κ. Αὐγουστίνος Καντιώτης, ἀρχιμανδρίτης, τυγχάνει δυνάμει τοῦ ύπ' ἀριθμ. 1195/17-12-1943 ἔγγραφου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἑκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀπεσπασμένος παρὰ τῇ Ἱερᾷ Μητροπόλει Γρεβενῶν, ἔως ὅτου δὲ καταστῇ δυνατὴ ἡ ἐγκατάστασίς του εἰς Γρεβενά, ἐνθα ύπὸ τὰς κρατούσας ἥδη συνθήκας αὕτη εἶναι ἀνέφικτος, ὥριζεται διὰ τοῦ εἰρημένου ἔγγραφου ὅπως παραμένῃ ἐνταῦθα καὶ εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ ἐν Κοζάνῃ ἐπίσης διαμένοντος διὰ τοὺς αὐτοὺς λόγους Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Γρεβενῶν.

΄Απὸ τῆς ἐγκαταστάσεώς του ἐνταῦθα ὁ ρήθεὶς ἀρχιμανδρίτης ἐκῆρυξεν, ὡς εἶναι γνωστόν, κατ’ ἐπανάληψιν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ ἐπ’ ἐκκλησίας τῇ ὑμετέρᾳ, ὡς ἔχομεν ὑπ’ ὄψιν, συγκατανεύσει μέχρι τινός, ὅτε ἀπηγορεύθη εἰς αὐτὸν ὑφ' ὑμῶν τὸ κήρυγμα, ὡς ἐκτίθεται ἐν τῷ ὡς ἄνω ὑμετέρῳ ἐγγράφῳ καὶ διὰ τοὺς ἐν αὐτῷ ἀναφερομένους λόγους.

Παρὰ τὴν τοιαύτην ὅμως ἀπαγόρευσιν ὁ ἀνωτέρω ἰεροκῆρυξ ὡμίλησεν, ὡς μὴ ὥφειλεν, τὴν 6 Φεβρουαρίου 1944 ἐν τῇ ἐνταῦθα ἐκκλησίᾳ τοῦ Ἅγίου Κωνσταντίνου, ὅτε προύκάλεσε, ὡς ἐν τῷ ὡς εἴρηται ‘Ὑμετέρῳ ἐγγράφῳ ἐκτίθεται, ἐρεθισμὸν μεταξὺ τοῦ ἐκκλησιάσματος καθ’ ὑμῶν, ὅστις ἐρεθισμὸς ἔσχεν ὡς ἐπακόλουθον τὰς λοιπὰς ἐν τῷ αὐτῷ ἐγγράφῳ ἐκτιθεμένας ἐκδηλώσεις.

΄Αμα τῇ λήψει τοῦ ὑμετέρου ἐγγράφου, ὀρμώμενος ἵδιως ἀπὸ τὴν ἀντίληψιν ὅτι ὑπὸ τὰς κρατούσας ὄλως ἔξαιρετικὰς συνδήκας ἐν τῇ περιφερείᾳ Κοζάνης ἐπιβάλλεται πρὸ παντὸς ἄλλου ἡ ἀποφυγὴ πάσης ἀφορμῆς ἥτις θὰ είχεν ὡς ἐπακόλουθον τὴν καθ’ οίονδήποτε τρόπον διασάλευσιν τῆς τάξεως καὶ εἰδικώτερον ἐν προκειμένῳ τῆς ἐκκλησιαστικῆς τοιαύτης, καὶ ἐπὶ πλέον συναισθανόμενος βαθέως ὅτι αἱ ἔξ οίουδήποτε λόγου προστριβαὶ ἐν τῇ ποιμαινούσῃ ἐκκλησίᾳ, καὶ ὄλως βεβαίως ἀσχέτως πρὸς τὴν ὑμετέραν Σεβασμιότητα, ζημιοῦσι μεγάλως τὸ ὑψηλὸν αὐτῆς ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἔργον, ἐθεώρησα σκόπιμον ὅπως πρὸ πάσης ἄλλης ἐνεργείας καλέσω τὸν πανοσιολογιώτατον ἀρχιμανδρίτην κ. Καντιώτην καὶ ζητήσω παρ’ αὐτοῦ ἐξηγήσεις διὰ τὰ ἐν τῷ ὑμετέρῳ ἐγγράφῳ ἀναφερόμενα καὶ συνάμα προθῶ εἰς τὰς δεούσας συστάσεις πρὸς ἀποφυγὴν ἐν τῷ μέλλοντι οίασδήποτε ἐκ μέρους του ἐνεργείας ἥτις θὰ ἥδυνατο νὰ προκαλέσῃ ζητήματα. Κατὰ τὴν ἐπακόλουθήσασαν συνάντησίν μας ὡς ἄνω ἀρχιμανδρίτης ἥρνήθη ὅτι οὗτος προύκάλεσεν ἡ ἐξηρέθισε καθ’ οίονδήποτε τρόπον ἐναντίον τῆς ‘Ὑμετέρας Σεβασμιότητος τὸ ἐκκλησίασμα κατὰ τὸ κήρυγμά του τῆς 6 Φεβρουαρίου 1944 ἡ εἰς ἄλλο τοιοῦτον, οὐδὲ παρώτρυνε τοῦτο νὰ κατευθυνθῇ πρὸς τὰ Γραφεῖα τῆς Ιερᾶς Μητροπόλεως· ὅσον ἀφορᾶ δὲ τὸ κήρυγμα εἰς ὃ προέβη παρὰ τὴν προηγηθείσαν ἀπαγόρευσιν ‘Ὑμῶν, ἀφ’ ἐνὸς μὲν ἴσχυρίσθη ὅτι τοῦτο ἔπραξε ἵνα ἐνισχύσῃ τὸ ἔργον τῶν ὑπ’ αὐτοῦ ὄργανωθέντων διὰ τοῦ Κατηχητικοῦ Σχολείου Νέων Κοζάνης λαϊκῶν συσσιτίων ἵδιᾳ μετὰ τὴν ἀποφασισθείσαν ὑφ’ ‘Ὑμῶν ἀντικατάστασίν του ἐν τῇ ἐποπτείᾳ τῶν ὡς ἄνω συσσιτίων διὰ τοῦ ἐφημερίου αἰδεσιμωτάτου Παπαπασχάλη, ἀφ’ ἐτέρου δὲ διετύπωσεν οὗτος τὴν ἀντίληψιν ὅτι ἐφ’ ὅσον εἶναι νομίμως διωρισμένος ὡς ἰεροκῆρυξ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ

άπαγορευθῆ εἰς αὐτὸν τὸ κηρύττειν τὸν θείον λόγον, ὅπερ ἔργον ἀσκεῖ εκ oficio(*) .

Εἰς ταῦτα ἀντιπαρετηρήσαμεν ὅτι κατὰ τὴν κρατοῦσαν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ γνώμην, ἐξ ὅσον ἔχομεν ύπ' ὄψιν ἐκ συνοδικῶν ἐγκυκλίων ἀλλὰ καὶ κειμένων νόμων, τὸ θείον κήρυγμα ἐν ἑκάστῃ Μητροπόλει τελεῖ ύππο τὴν ἐποπτείαν τοῦ οἰκείου ἱεράρχου καὶ συνεπῶς δὲν ἐπιτρέπεται νὰ μετέλθῃ τις τοῦτο ἄνευ τῆς συγκατανεύσεώς του, ίδια μάλιστα ὅταν, ως ἐν προκειμένῳ, ὁ ἱεροκῆρυξ δὲν εἶναι τοποθετημένος παρὰ τῇ Μητροπόλει εἰς τὴν περιφέρειαν τῆς ὅποιας πρόκειται νὰ κηρύξῃ.

Ἐν συνεχείᾳ παρεκαλέσαμεν αὐτὸν ὅπως ἀφ' ἐνὸς μὲν ἀποφύγῃ ἐν τῷ μέλλοντι νὰ κηρύξῃ ἐν Κοζάνῃ ως καὶ ἐν τῇ περιφερείᾳ τῆς Ιερᾶς Μητροπόλεως Σερβίων καὶ Κοζάνης, ἀφ' ἐτέρου δὲ ὅπως οὐ μόνον μὴ ἀναμιχθῇ εἰς οἰανδήποτε ἐνέργειαν ἢ κίνησιν ἢ ὅποια εἶναι δυνατὸν νὰ ἔχῃ ως ἐπακόλουθον τὴν καθ' οἰονδήποτε τρόπον διασάλευσιν τῆς ἐκκλησιαστικῆς τάξεως, ἀλλὰ καὶ νὰ ἀποτρέψῃ παρομοίας ἐνεργείας ἢ κινήσεις ἐὰν λάθῃ γνῶσιν αὐτῶν.—Μετὰ τοῦτο ἔσχομεν τὴν διαθεβαίωσιν τοῦ εἰρημένου ἀρχιμανδρίτου ὅτι λαμβάνει ύπ' ὄψιν τὰς ως ἄνω ύποδείξεις μας καὶ δὰ συμμορφωθῇ πρὸς αὐτὰς ἐν ἀναμονῇ σχετικῶν ὁδηγιῶν καὶ ἐκ μέρους τῆς Ιερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, πρὸς ἣν θέλει ἀπευθυνθῆ ὅσον ἀφορᾷ τὸ ζήτημα τοῦ κηρύγματος καὶ τῆς θέσεώς του ἐνταῦθα. —Πάντα ταῦτα ἀνέφερον ὑμῖν, Σεβασμιώτατε, καὶ προφορικῶς ἀμέσως, ἥδη δὲ ἐκδέτω πρὸς ὑμᾶς καὶ διὰ τῆς παρούσης μου.—

Ἐπὶ τούτοις παρακαλῶ, Σεβασμιώτατε, ὅπως μοὶ ἐπιτρέψῃτε καὶ ἐκθέσω πρὸς Ὅμας τὴν ἀντίληψιν ὅτι δὰ ἥτο εὐχῆς ἔργον ἐάν, ἐν τῷ ὑμετέρῳ ἐνδέρμῳ ἐνδιαφέροντι διά τε τὴν μετάδοσιν τοῦ θείου λόγου καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν μεγάλων χριστιανικῶν ἀληθειῶν ως καὶ διὰ τὴν ἀποκατάστασιν πλήρους ἐκκλησιαστικῆς ἀρμονίας ἐν τῇ ύφ' ὑμᾶς Ιερᾶ Μητροπόλει, ἔξευρίσκετο παρ' ὑμῶν τρόπος χρησιμοποιήσεως διὰ τὸ θείον κήρυγμα καὶ τοῦ εἰρημένου ἀρχιμανδρίτου πανοσιολογιωτάτου κ. Αύγουστίνου Καντιώτη. — Υπάρχει θεβαίως ἐν Κοζάνῃ δοκιμώτατος κατὰ πάντα καὶ ἐνδερμος τοῦ θείου λόγου κῆρυξ

(*) Δηλαδὴ δυνάμει ἀξιώματος ποὺ ἔχει.

ό πανοσιολογιώτατος ἀρχιμανδρίτης κ. Κωνσταντίνος Πλατῆς, πλὴν, ὅμως καὶ ἡ χρησιμοποίησις τοῦ κ. Καντιώτου θὰ ἦτο ἐνδεδειγμένη, δεδομένου ὅτι καὶ οὗτος, ἐξ ὥρισμένων κηρυγμάτων του τὰ ὅποια ἥκουσα, εἶναι λίαν ἴκανὸς τοῦ λόγου χειριστής καὶ ἐμπνευσμένος κῆρυξ τῶν ἀληθειῶν τοῦ Εὐαγγελίου. Ἐὰν παραβλέψῃ τις τὴν ἔστιν ὅτε παρατηρουμένην εἰς τοῦτον τραχύτητα γλώσσης, δι’ ὅπερ θὰ ἥρκουν ὡς φρονῶ, ὥρισμέναι ὑποδείξεις ἵνα μὴ ἐπαναληφθῇ, τὰ κηρύγματά του γενικῶς εἶναι μεστὰ ἐνθέου Χριστιανικοῦ ζήλου, προκαλοῦντα, διὰ τῆς

μετὰ πλήρους πίστεως καὶ δυνάμεως συντελουμένης ἀναπτύξεως καὶ ἐξάρσεως τῶν μεγάλων Χριστιανικῶν ἀληθειῶν, βαθεῖαν ἀπήχησιν εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ἀκροατῶν, εἶναι δὲ γνωστὸν ὅτι ἡ δημιουργία καὶ ἡ ἀνάπτυξις ὥρισμένου συναισθήματος προδιαθέτει ἰσχυρῶς τὸν ἄνθρωπον εἰς ψυχικὰς μεταβολάς, προκειμένου δὲ περὶ θρησκευτικοῦ συναισθήματος συντελεῖ μεγάλως τοῦτο εἰς τὴν ψυχικὴν ἀναγέννησιν καὶ μεταστροφὴν εἰς τὸν ἐνάρετον καὶ κατὰ Χριστὸν βίον.

”Ἄλλως τε καὶ λόγοι ἀνώτεροι ἐπιβάλλουσι τὴν πλήρη σύμπνοιαν καὶ ὄμονοιαν ἐν τῇ ποιμανούσῃ ἐκκλησίᾳ εἰς πᾶσαν περίπτωσιν, ἀφ’ οὐ Αὔτὸς Οὕτος ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἀπευθυνόμενος πρὸς τοὺς μαθητάς του καὶ δίδων εἰς αὐτοὺς τὴν μεγίστην τῶν ἐντολῶν ἵνα ἀγαπῶσιν ἀλλήλους, προσθέτει “ἐν τούτῳ γνώσονται πάντες ὅτι ἐμοὶ μαθηταὶ ἔστε», δὲν πρέπει δὲ νὰ ἀποσιωπήσῃ τις ὅτι, καὶ ἂν δὲν ὑφίσταται οὐδεμία ἀφορμὴ ἔστω καὶ ἐλαφρᾶς ψυχρότητος μεταξὺ τῶν δύο ὡς ἄνω ἀρχιμανδριτῶν κ.κ. Πλατῆ καὶ Καντιώτου πάντως διὰ μίαν σημαντικὴν μερίδα τοῦ Ἐκκλησιάσματος τῆς πόλεως Κοζάνης ἐδημιουργήθη καὶ ὑφίσταται ἡ ἐντύπωσις αὕτη, ὅτι δηλαδὴ ὑπάρχει ἀντίθεσις μεταξὺ τῶν δύο ὡς ἄνω κληρικῶν, κατ’ ἐξοχὴν ποιμένων τοῦ Χριστιανικοῦ λαοῦ, δι’ ὃ καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν ὅπως ἐκλείψῃ καὶ ἡ ἐσφαλμένη ἔστω αὕτη ἐντύπωσις, εἰσηγοῦμαι ‘Υμῖν εὐλαβῶς τ’ ἀνωτέρω.—

Ἐν Κοζάνῃ τῇ 12 Φεβρουαρίου 1944

Εὐπειθέστατος

‘Ο Εἰσαγγελεὺς

Θεόδωρος Σκρέκας»(*).

(*) Τὴν ἀγάπην καὶ τὸν σεβασμό του πρὸς τὸν διωκόμενο ιεροκήρυκα ὁ εὐσεβὴς εἰσαγ-

Άμετανόητος δεσπότης

«Σχέδιον
άριθ. 56

Ἐν Κοζάνῃ τῇ 21-11-44

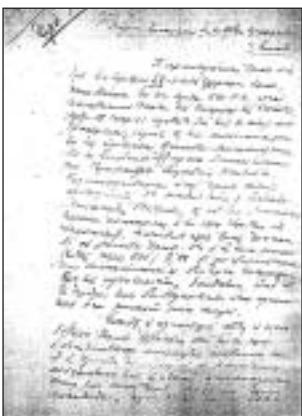
Πρὸς τὸν

Κύριον Εἰσαγγελέα τῶν ἐν Κοζάνῃ Πλημμελειοδικῶν
Ἐνταῦθα

Παρακαλέσαντες Ὅμας διὰ τοῦ ὑπ’ ἀριθμὸν 42-6-2-44 ἐγγράφου ἡμῶν, ὃπως δυνάμει τοῦ ὑπ’ ἀριθμ. 671 Α.Ν. περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἐλλάδος ἄρδρ. 58 (παρ. 1) προβῆτε διὰ τοὺς ἐν αὐτῷ ἀναγραφομένους λόγους εἰς τὴν ἀπομάκρυνσιν ἐκ τῆς ἡμετέρας Θεοσώστου Μητροπόλεως, ἵνα ως Συνοδικὸς Ἐξαρχος διαποιμαίνομεν, τοῦ ἀρχιμανδρίτου Αύγουστίνου Καντιώτη ἐπληροφορήθημεν παρ’ Ὅμων αὐτῶν προσωπικῶς ὅτι, μαθὼν τοῦτο ὁ Σεβασμ. Μητροπολίτης Γρεβενῶν, εἰς οὗ τὴν Μητρόπολιν τυγχάνει ἀπεσπασμένος ὁ ἐν λόγῳ ἀρχ/της ως Ἱεροκήρυξ, ἀπηύθυνε πρὸς Ὅμας ἐγγραφον,

δι’ οὗ γνωρίζει Ὅμιν, ὅτι ὁ ως ἄνω μνημονεύθεις νόμος 671 §§ 58, δι’ οὗ ἐζητήσαμεν τὴν ἀπομάκρυνσιν τούτου, δὲν ἔχει ἐφαρμογὴν ἐπὶ τῆς προκειμένης ὑποθέσεως καθ’ ὅτι τὸ ἄρδρον τοῦτο δὲν διελάμβανε περὶ κληρικῶν, ἀλλὰ περὶ μοναχῶν μόνον ὅμιλει.

Ἐπειδὴ ἡ πληροφορία αὕτη ἡ μεταδοθεῖσα Ὅμιν ἐγγράφως ὑπὸ τοῦ ἐν λόγῳ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου ἀποδεικνύει τοῦτον ἥ ως ἀγνοοῦντα τὸν νόμον ἥ ως σκοπίμως ἀποκρύπτοντα τὴν ἀλήθειαν, παρακαλοῦμεν ὃπως μᾶς ἀποστέλλητε ἀντίγραφον τοῦ ἐκδοθέντος πρὸς Ὅμας ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Γρεβενῶν ἐγγράφου του, καθ’ ὃσον τυγχάνει τοῦτο ἀπαραίτητον τῆς ὑπηρεσίας ἡμῶν....».

γελεὺς Θεόδωρος Σκρέκας θὰ κρατήσῃ μέχρι τέλους τῆς ζωῆς του (1981).

Σήμερα ὁ ἐγγονὸς τοῦ ἀειμνήστου πλέον εἰσαγγελέως μοναχὸς Λεόντιος (υἱὸς τῆς Αἰκατερίνης Σκρέκα - Δρίζη), πνευματικὸ τέκνο τοῦ γέροντος π. Αύγουστίνου, μένει στὴν ἀδελφότητά του καὶ ἐργάζεται γιὰ τὴν ἔκδοσι τῶν βιβλίων του καὶ τῆς «Χριστιανικῆς Σπίθας».

‘Ο π. Λεόντιος, μοναχὸς τῆς Ἱ. μονῆς Λογοβάρδας Πάρου, λέει «Ο παπποῦς μου παρακαλούθουσε τὶς ὅμιλες τοῦ Γέροντος στὴν Ἀθήνα. Μία φορὰ μάλιστα πῆγε στὸ δικαστήριο, ώς μάρτυρας ὑπερασπίσεως. Ο π. Αύγουστίνος τὸν ἐπισκεπτόταν στὸ σπίτι του, στὴν Κυψέλη, κάθε φορὰ ποὺ μιλοῦσε στὸν Ἀγιο Ἀθανάσιο Κυψέλης, ὅπου ὁ παπποῦς ἦταν ἐπίτροπος».

«Ο ίεροκήρυκας Κοζάνης Κων/νος Πλατῆς δὲν συγκρινόταν μὲ τὸν Αύγουστίνο, γι' αὐτὸν ζήλευε. Ἐπηρέαζε τὸν τοποτηρητὴ δεσπότη καὶ δημιουργοῦσε συνέχεια προβλήματα εἰς βάρος τοῦ π. Αύγουστίνου. Κάποια μέρα ὁ π. Πλατῆς, ποὺ ἦταν χωροφύλακας πρὶν ιερωθῆ, σήκωσε τὸ χέρι του μπροστὰ στὸν δεσπότη Ἰωακείμ(*), γιὰ νὰ χτυπήσῃ τὸν π. Αύγουστίνο. Καὶ ὁ δεσπότης τοῦ εἶπε·

“Κάτω τὸ χέρι σου ἀπὸ τὸν Αύγουστίνο, γιατὶ θὰ σ' τὸ σπάσω”.

Τὸ 1945 ἔγινε Μητροπολίτης Κοζάνης ὁ Κωνσταντῖνος Πλατῆς καὶ ὁ διωγμὸς ἐναντίον τοῦ π. Αύγουστίνου ἔγινε ἀνελέητος.

‘Ο κόσμος ὅλος ἀγαποῦσε τὸν Αύγουστίνο καὶ τὸν ἀκολουθοῦσε. ‘Οταν μιλοῦσε, δὲν χωροῦσε ὅχι ὁ “Αγιος Νικόλαος, ἀλλὰ καὶ ἡ πλατεία» (**Δημήτριος Γκρίμπας**).

— ● —

Ποιός ἔξεδίωξε τὸν Αύγουστίνον ἐκ Κοζάνης;

«Πρὸς

Τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Κοζάνης κ. Κωνσταντίνον
Σεβασμιώτατε,

Κατὰ τὴν ὄλιγοήμερον τελευταίαν παραμονήν μου ἐν Κοζάνῃ –ἀναγκαίαν διὰ τὴν παράδοσιν τῆς Ἐστίας τῶν Συσσιτίων– ἐπληροφορήθην, μεταξὺ τῶν ἄλλων, ὅτι ὁ εὔσεβὴς λαὸς τῆς Κοζάνης μνήμων τῆς κατὰ τὸν χρόνον τῆς δουλείας τοῦ γένους ἡμῶν ὑπηρεσίας τοῦ ὑποφαινομένου, καὶ ποθῶν ὅπως ἡ ἐργασία μου ἐκείνη ὡς ιεροκήρυκος μὴ διακοπῇ, ἀλλὰ συνεχισθῇ τώρα ὅτε ἀπελευθερώθημεν εἰς εύρυτέραν ἀκτίνα χριστιανικῆς δράσεως, ἔξεδήλωσε κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἀπουσίας μου κατὰ τὸν πλέον συγκινητικὸν τρόπον τὴν ἐπιθυμίαν του ταύτην. Ἐπιστολαί, τηλεγραφήματα, ἀναφοραί (μία ἐκ τῶν ὁποίων ὑπεγράφη ὑπὸ χιλιάδων ἀκροατῶν τοῦ θείου κηρύγματος) ἀπεστάλησαν πρὸς τοὺς ἀρμοδίους, ἐπιτροπαὶ δέ, ἐκπροσωποῦσαι τὴν πλειονότητα τοῦ λαοῦ τῆς Κοζάνης, ἐπεσκέψθησαν Ὑμᾶς καὶ ὑπέβαλον θερμὴν παράκλησιν περὶ παραμονῆς μου ὡς ιεροκήρυκος Κοζάνης. Σείς δὲ ἀνήσυχος καὶ τεταραγμένος, διότι καὶ πάλιν ἀνεκινεῖτο ζήτημα ιεροκήρυκος, ἥκούνετε τοὺς ὄχληροὺς τούτους ἐπισκέπτας καὶ εἰς τὴν ζωηρὰν ἐπιθυμίαν τῶν τέκνων σας, ὅπως προσφερθῆ αὐτοῖς ὁ ζωηφόρος ἄρτος τοῦ θείου λόγου, προσεφέρατε εἰς αὐτοὺς “λίθον καὶ ὄφιν”, δηλ. τὴν ἄρνησίν σας, τὴν ὄποιαν ἐφροντίσατε νὰ καμουφλάρετε μὲ τοιαῦτα γελοῖα ἐπιχειρήματα, ὡσ-

(*) Ἐκείνον ποὺ ἔφυγε στὸ βουνό.

τε ἐξεδέσατε ἔτι πλέον τὸ κῦρος σας ὡς ἀρχιερέως εἰς τὰ ὅματα τοῦ λαοῦ σας. Διότι ὁ λαὸς δὲν ἀπατᾶται· ἔχει μάτια νὰ βλέπῃ καὶ αὐτὶὰ ν' ἀκούῃ καὶ ἐκ τῆς τελευταίας ταύτης συμπεριφορᾶς σας ἐπείσθη, ὅτι ἐκεῖνος ὅστις ἐξεδίωξε τὸν Αὔγουστίνον ἐκ τῆς Κοζάνης δὲν ἦτο ὁ ἄγιος Ξάνθης, ὡς ἡθέλατε νὰ δισχυρίζεσθε πρὸ τῆς χειροτονίας σας, ἀλλὰ Σεῖς καὶ μόνον. Σεῖς ἐγκλείοντες εἰς τὰ στήθη σας τεράστιον τὸν ὄφιν τοῦ φθόνου δὲν ἡδυνήθητε νὰ ἡσυχάσητε ἀφ' ἣς ἡμέρας ἡκούσατε ὅτι ἐδιωρίσθη ἴεροκῆρυξ Κοζάνης ὁ Αὔγουστίνος.

Δύο μέρες μετὰ τὴν ἄφιξί μου

Σεῖς τὴν μὲν προτεραίαν τῆς ἄφιξεώς μου μὲ διεβάλλετε εἰς θρησκευτικὴν συγκέντρωσιν ὡς ταραξίαν κ.λπ., δύο δὲ ἡμέρας μετὰ τὴν ἄφιξίν μου, χωρὶς νὰ δώσω καμμίαν ἀφορμὴν εἰς τὴν Ἱ. Μητρόπολιν, ἐπιδιώξατε διὰ μέσου τοῦ ἀγίου τοποτηρητοῦ τὴν ἀπόσπασίν μου εἰς Γρεβενά, ἐκρατήσατε τοῦτο μυστικόν, διὰ νὰ πληροφορηθῶ ἐκπληκτος μετὰ δίμηνον ὅτι ἀπεσπάσθην εἰς Γρεβενά, καὶ ὅταν λόγῳ τῆς ἐκεὶ τότε ἐκρύθμου καταστάσεως δὲν μετέβην εἰς Γρεβενά, ἀλλὰ παρέμεινα ἐδῶ κηρύττων, σεῖς ἥσθε ὁ ὑποκινητὴς τοῦ ὄλου κατ' ἐμοῦ ἔκτοτε διωγμοῦ. Σεῖς παρεσύρατε τὸν ἄγιον Ξάνθης διὰ νὰ ἐξέλθῃ τοῦ Ἱ. Ναοῦ κατὰ τὸ ἐσπερινὸν κήρυγμα τοῦ ἀγίου Ἀντωνίου 1944. Σεῖς ἀντιπράξατε εἰς τὴν ἵδρυσιν τοῦ Συσσιτίου. Σεῖς συνωδεύσατε τὸν ἄγιον Ξάνθης εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἀνωτέρας Δ. Χωρ/κῆς διὰ νὰ ζητήσῃ τὴν βιαίαν ἀπέλασίν μου ἐκ Κοζάνης. Σεῖς

Ταῦτα πάντα τὰ συνεχώρησα

Ταῦτα πάντα συνεχώρησα καὶ θὰ ἐνθυμείσθε ζωηρῶς πότε τὰ συνεχώρησα. Γενόμενος ἀρχιερεὺς ἥλπιζα ὅτι θὰ ἐξυψοῦσθε εἰς ἀνωτέραν σφαιραν ἰδεῶν καὶ συναισθημάτων, ἀλλὰ δυστυχῶς παρεμείνατε ὁ ἴδιος, μὲ ἐπηυξημένην μάλιστα τὴν εἰκόνα τῆς εἰδεχθοῦς κακίας τοῦ φθόνου.

Θλιβερὸν θέαμα

Ἐπεδιώξατε νὰ μείνητε μόνος καὶ τὸ ἐπιτύχατε! Εἰς τὴν αὐλήν σας δὲν θέλετε νὰ λαλῇ ἔτερος. Τώρα ἐὰν κηρύττετε καὶ ὁ λαὸς ἐξέρχεται

obligations and to their shareholders gains associated with environmental financing and loans from foundations. It is important to note that they have also developed a mechanism to measure and evaluate the environmental performance of companies and that they have taken some steps towards developing a corporate social audit system. A further step is now to develop a framework for environmental audit and certification of companies. This will be followed by the development of a reporting and disclosure system for environmental information and environmental audit reports. The environmental audit reports will be issued by the Bureau of Economic and Social Affairs and will be made available through the Bureau's website and other media. The environmental audit reports will include a brief description of the environmental performance of the company, its environmental management system, its environmental policies and its environmental practices. The environmental audit reports will also include a brief description of the environmental performance of the company, its environmental management system, its environmental policies and its environmental practices.

άθροις, ως συνέβη εἰς τὰς ἐορτὰς τοῦ ἄγ.
Κωνσταντίνου καὶ ἀγ. Ἀθανασίου, αὐτὸ δὲ
σημαίνει τίποτα. Ταλαίπωρος Ὀρθόδοξος Ἐκ-
κλησία! Πῶς σὲ κατήντησε τὸ ἀπολυταρχικὸν
πνεῦμα τῶν σημερινῶν ἀρχιερέων! Ἐπὶ μὲν
τῆς χρυσῆς ἐποχῆς τῶν Μεγάλων Πατέρων
τῆς Ἐκκλησίας ἥρκει καὶ μόνον ἡ ἐπὶ τοῦ ἅμβω-
νος ἐμφάνισις τοῦ Ἱεράρχου διὰ νὰ ἡλεκτρίσῃ
τὰ πλήθη καὶ νὰ καθηλώσῃ αὐτὰ εἰς τὰς θέ-
σεις [των] μέχρι μεσονυκτίου, ἐπὶ δὲ τῶν ἡμε-
ρῶν μας βλέπομεν τὸ θλιβερὸν θέαμα ό μὲν
λαὸς νὰ ἔξερχεται τοῦ Ἡ. Ναοῦ ἅμα τῇ ἐμφανί-
σει τοῦ κηρύττοντος ἀρχιερέως, ό δὲ ἀρχιε-
σμῶν τὰ τέκνα του, διότι ταῦτα πλήρεις ἀηδίας
κατάστασιν δὲν θέλουν νὰ ἀκούσουν λόγον
διὰ τῆς στάσεώς σου ἀπογυμνωθεὶς τῆς ἀγά-
τηριγμά σου ἔμειναν –θλιβερὸν ἀλλὰ ἀληθές – αἱ

"Ω έδαν είχαμεν ἐκκλησίαν ἐλευθέραν ἀπὸ τὰ δεσμά τῆς Πολιτείας, μὴ ἐπεμβαινούσης εἰς τὰ θρησκευτικὰ ζητήματα! δὲν θὰ ἡδύνασθε μὲ τοι- αὐτην συμπεριφορὰν νὰ παραμένετε εἰς τὸν θρόνον οὕτε 24 ὥρας. Έγὼ δὲ φειδόμενος τῆς καταστάσεώς σας ἀποφεύγω πᾶσαν ἐνέργει- αν καταστέλλων τὴν ὄρμὴν τῶν χριστιανῶν καὶ συνιστῶν τοῖς πᾶσιν ὑπακοὴν τῷ ἀρχιερεῖ.

Σύστημα της άναξιοπρεπίας

Πρὸ παντὸς δὲ μὴ καυχᾶσθε διὰ τὴν ἐκλογήν σας. Ἡ ἐκλογή σας ἐγένετο κατὰ τὸ σύστημα τῆς ἀναξιοπρεπείας· ή δὲ ἀναξιοπρέπεια ἀρχίζει ἀπὸ τὴν στιγμὴν ποὺ τολμᾶ κληρικὸς νὰ ύποβάλῃ κατὰ κοσμικὰ ἔθιμα αἴτησιν ύποψηφιότητος ἀρχιερέως. Κατ’ αὐτὸ τὸ σύστημα ἐξελέγητε καὶ ὑμεῖς, καὶ θὰ ἐπρεπε νὰ ἐρυθριάτε διὰ τὴν ἐκλογήν σας σεῖς ὁ τέως πνευματικὸς τῆς Θεσ/νίκης!..

Μὴ ταράσσεσαι

Μὴ ταράσσεσαι. Τοῦ λοιποῦ καμίαν ἐνόχλησιν δὲν πρόκειται νὰ

σοῦ προξενήσῃ ὁ Αύγουστῖνος. Ζῆθι ἄνευ τοῦ ἐφιάλτου τούτου.
Ζῆθι μόνος. Ζῆθι ἀπολαμβάνων τῶν ἀγαθῶν τῆς ἀρχιεπισκοπῆς.
Ζῆθι

Σὲ ἀποχαιρετῶ καὶ σὲ συγχωρῶ ἀπὸ καρδίας.-

Μετὰ σεβασμοῦ πρὸς

τὸ ἀξίωμά Σας

Αὐγουστῖνος Ν. Καντιώτης
ἱεροκῆρυξ Γρεβενῶν».

- ● -

Νέος πατρο - Κοσμᾶς τῆς Ἑλλάδος

Πολὺ νέο τὸν γνώρισα. Ἡταν ἱεροκήρυκας καὶ εἶχε σὰν στρατιωτικὸς παπᾶς τὸ βαθμὸν ἀνθυπολοχαγοῦ.

Ἐγὼ πῆγα στὸ βουνὸν ἀπὸ πίεσι.

«Τὸν πατέρα Αὐγουστῖνον τὸν ἄκουγα παλιὰ στὶς ἐκκλησίες. Τὸν ἔβλεπα ἀπὸ μακριά, ὅμως τὸν θεωρῶ πνευματικό μου πατέρα. Δὲν τὸν συνάντησα ποτέ ἀπὸ κοντά, ἔτοι τέτ α τέτ γιὰ νὰ μιλήσω μαζί του. Προσωπικὰ τὸν θεωρῶ ὡς τὸν νέον πατρο - Κοσμᾶ τῆς Ἑλλάδος. Εἶνε ἡ ἀφρόκρεμα. Εἶνε ὁ ἀληθινὸς πνευματικὸς πατέρας.

Ἄλλον σὰν τὸν πατέρα Αὐγουστῖνο, σ' ὅλη τὴν Ἑλλάδα νὰ ψάξῃς, δὲν θὰ βρής (Νικόλαος Μάστορας).

Δὲν εἶχε πολιτικὲς τοποθετήσεις

«Τὸν γνώρισα σὰν στρατιωτικὸν ἱερέα», λέει ὁ Στέφανος Τοπαλίδης ἀπὸ τὸ Τσοτύλι.

«Ἐρχόταν σὰν στρατιωτικὸς ἱερεὺς καὶ γύριζε ὅλες τὶς μονάδες. Πλησίαζε τοὺς στρατιῶτες, τοὺς μιλοῦσε, τοὺς ἔξωμολογοῦσε, τοὺς κοινωνοῦσε, τοὺς ἔδινε θάρρος.

Ἡταν ἄνθρωπος μεγάλης πίστεως, γνήσιος, νὰ τὸ πῶ ἔτοι, Ἐλληνας, πατριώτης μεγάλος, πραγματικὸς ἄνθρωπος τῆς κοινωνίας, προέβλεπε τί θὰ γίνη στὰ μετέπειτα καὶ προλάμβανε τὸ κακό.

Δὲν ἔπαιρνε ὅπλο γιὰ νὰ πολεμήσῃ, ἀλλὰ ἥταν μπροστὰ στὴ μάχη. Ἔθλεπε ὅλες τὶς μονάδες καὶ ἐνίσχυε τοὺς στρατιῶτες.

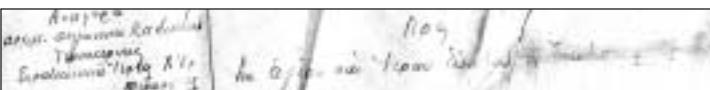
Μιλοῦσε μόνο γιὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ δὲν εἶχε πολιτικὲς τοποθετήσεις,

τὸ τονίζω αὐτό. Κάθε ἄνθρωπος ἔχει μέσα του μιὰ γραμμὴ λανθασμένη ἢ σωστή, ἀλλὰ αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος, ὅπως τὸν ἔχω γνωρίσει τὸ 1946 - 1947, ἡταν ἕνας πολὺ ώραιος ἄνθρωπος καὶ ζοῦσε μόνο γιὰ τὸ Χριστὸ καὶ τὴν Ἑλλάδα καὶ προσέφερε στὴν κοινωνία.

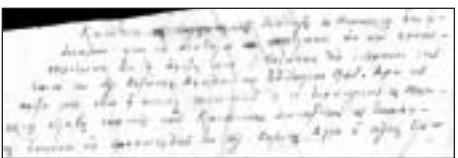
‘Η ἀγάπη τῶν Κοζανιτῶν προκαλεῖ - δξὺ ἐπεισόδιο μὲ τὸν δεσπότη

‘Η προπαγάνδα ωργίαζε στὴν πατρίδα μας καὶ τὰ παιδιά της ἀλληλοσπαράσσονταν. ‘Ο π. Αύγουστινος τάσσεται στὶς τάξεις τοῦ στρατοῦ, γιὰ νὰ ὑπηρετήσῃ τὴν πατρίδα καὶ ως στρατιωτικὸς ιερεὺς τῆς 15ης(XV) Μεραρχίας στὸ Β' Σῶμα Στρατοῦ. ”Εχει ἔδρα τὴν Λάρισα. Περιοδεύει σ' ὅλες τὶς πόλεις καὶ τὰ φυλάκια τῆς Δ. Μακεδονίας. Κηρύττει Χριστὸ καὶ Ἑλλάδα, ἀγάπη καὶ συμφιλίωσι. ”Ερχεται καὶ στὴν Κοζάνη, τὸν καλεῖ ἡ πατρίδα. Δεσπότης Κοζάνης είνε ὁ Κωνσταντίνος Πλατῆς, πρώην συνιεροκήρυκάς του, ποὺ δὲν θέλει νὰ τὸν δῆ οὕτε ζωγραφιστὸ μπροστά του.

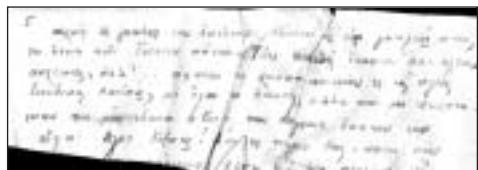
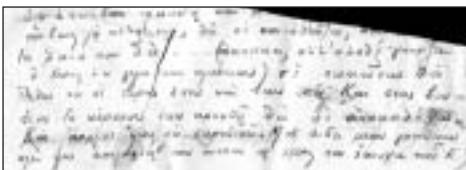
“Ἐνα ἀπόσπαισμα ἀναφορᾶς, ποὺ ἔστειλε στὶς 4-9-1947 ὁ π. Αύγουστινος στὴν Ἱερὰ Σύνοδο, είνε ἀποκαλυπτικό·

«...Κατόπιν τῆς τηλεγραφικῆς διαταγῆς τῆς Μεραρχίας δὲν ἤδυνάμην πλέον νὰ ἀναβάλω τὴν προσέλευσιν ἀν καὶ προαισθανόμην ὅτι ἡ ἀφίξις μου εἰς τὴν Κοζάνην θὰ ἐτάρασσε τὸν ὑπνον τοῦ ἀγίου Κοζάνης. Ἀφίχθην τὴν 23 Ιουλίου 1947. Ἄμα τῇ ἀφίξει μου πρὶν ἡ ἀκόμα ἐμφανισθῶ εἰς τὸ Στρατηγεῖον τῆς Μεραρχίας, εὐλαβὴς τηρητὴς τῶν Κανονικῶν διατάξεων τῆς Ἐκκλησίας, ἐσπευσα νὰ ἐπισκεφθῶ τὸν ἄγιον Κοζάνης. Ἀλλὰ ὁ ἄγιος Κοζάνης ως ἀνηγγέλθη ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ τοῦ ιεροδιδασκαλείου κ. Δεφαφέρα ἐταράχθη καὶ ἥρνήθη νὰ μὲ δεχθῇ προφασισθεὶς ὅτι ἔχει συνεδρίασιν κ.λ.π.. Ἐγὼ δὲ χωρὶς νὰ ταραχθῶ ἀπὸ τὴν προσβολὴν αὐτήν, ἀπεφάσισα καὶ ἐκ δευτέρου νὰ τὸν ἐπισκεφθῶ τὴν ἐπομένην. Τὸν ἐπεσκέφθην μετὰ δύο γνωστῶν του προσώπων, τοῦ εἰρημένου καθηγητοῦ καὶ τοῦ κ. Σ. Τέγου, αὐτοκινητιστοῦ. Τοῦ ἀνήγγειλα ἐπισήμως τὴν τοποθέτησίν μου, καὶ ἐξεζήτησα εὐλαβῶς τὴν συνδρομὴν τῆς Ἱ. Μητροπόλεως του καὶ τὴν εὐχήν του ως ιερεὺς τοῦ στρατοῦ...».

«...Κατόπιν τῆς τηλεγραφικῆς διαταγῆς τῆς Μεραρχίας δὲν ἤδυνάμην πλέον νὰ ἀναβάλω τὴν προσέλευσιν ἀν καὶ προαισθανόμην ὅτι ἡ ἀφίξις μου εἰς τὴν Κοζάνην θὰ ἐτάρασσε τὸν ὑπνον τοῦ ἀγίου Κοζάνης. Ἀφίχθην τὴν 23 Ιουλίου 1947. Ἄμα τῇ ἀφίξει μου πρὶν ἡ ἀκόμα ἐμφανισθῶ εἰς τὸ Στρατηγεῖον τῆς Μεραρχίας, εὐλαβὴς τηρητὴς τῶν Κανονικῶν διατάξεων τῆς Ἐκκλησίας, ἐσπευσα νὰ ἐπισκεφθῶ τὸν ἄγιον Κοζάνης. Ἀλλὰ ὁ ἄγιος Κοζάνης ως ἀνηγγέλθη ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ τοῦ ιεροδιδασκαλείου κ. Δεφαφέρα ἐταράχθη καὶ ἥρνήθη νὰ μὲ δεχθῇ προφασισθεὶς ὅτι ἔχει συνεδρίασιν κ.λ.π.. Ἐγὼ δὲ χωρὶς νὰ ταραχθῶ ἀπὸ τὴν προσβολὴν αὐτήν, ἀπεφάσισα καὶ ἐκ δευτέρου νὰ τὸν ἐπισκεφθῶ τὴν ἐπομένην. Τὸν ἐπεσκέφθην μετὰ δύο γνωστῶν του προσώπων, τοῦ εἰρημένου καθηγητοῦ καὶ τοῦ κ. Σ. Τέγου, αὐτοκινητιστοῦ. Τοῦ ἀνήγγειλα ἐπισήμως τὴν τοποθέτησίν μου, καὶ ἐξεζήτησα εὐλαβῶς τὴν συνδρομὴν τῆς Ἱ. Μητροπόλεως του καὶ τὴν εὐχήν του ως ιερεὺς τοῦ στρατοῦ...».

Τὸ τί ἀκολούθησε δὲν περιγράφεται. Ὁ δεσπότης ἄρχισε νὰ φωνάζῃ καὶ νὰ ὡρύεται. Ἡ συνέχεια τῆς ἀναφορᾶς εἶνε φοβερή.

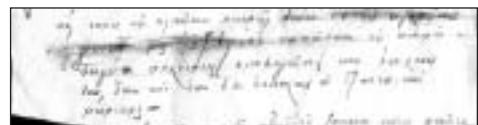
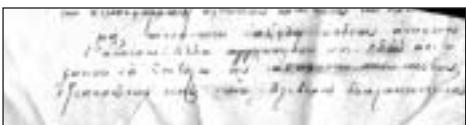
«Θὰ σὲ καταδιώξω. Θὰ σου βγάλω τὰ ράσα καὶ θὰ... (ἀπίστευτον, ἀλλ' ἀληθές· γνωρίζει ὁ Κύριος ὅτι λέγω τὴν ἀλήθειαν) σὲ σκοτώσω. Θὰ ἔλθω νὰ σὲ εῦρω ὅπου καὶ ἐὰν ὑπάγης, καὶ στοῦ θουδιοῦ τὸ κέρατον ἐὰν κρυφδῆς θὰ σὲ ἀνακαλύψω. Καὶ ἄρχισε νὰ χειροδικῇ. Μοῦ δίνει μίαν γρονθιάν, ἀλλὰ ἐγὼ ἀντιληφθεὶς τὴν κίνησιν τῆς χειρός του ἐσκυψα καὶ ἡ αἰχμὴ τῆς γρονθιᾶς του ἐκτύπησε ἐπάνω εἰς τὰ γυαλιά μου, τὰ ὅποια καὶ ἔπεσαν κάτω. Τότε εὐρεθεὶς ἐνώπιον ὅχι πλέον ἀρχιερέως, ἀλλ'... ἀφήνω τὸν χαρακτηρισμὸν εἰς τοὺς ἄγιους Συνοδικοὺς πατέρας, μὲ ὅλον τὸ θάρρος, ἀλλὰ καὶ μὲ ψυχραιμίαν ποὺ μοῦ ἔδωκε ὁ Κύριος τὴν στιγμὴν ἐκείνην, τοῦ εἴπα: "Ἄγιε Κοζάνης! Ἀπὸ τῆς στιγμῆς ταύτης, κατὰ τὴν ὅποιαν ἐσήκωσες χέρι διὰ νὰ κτυπήσῃς ἐναὶ ἴερεα χωρὶς νὰ φταιίῃ σὲ τίποτε, ἐτέλεσες ἀδίκημα....».

Ὁ δεσπότης ἔκανε ἀμέσως πρᾶξι τὴν ἀπειλή. Φωνάζει τὸν διάκονο του καὶ τοῦ λέει: «Δὲν εἴμαι καλά. Μὲ τάραξε ὁ σατανᾶς αὐτός. Ἄλλην μιὰν φορὰν νὰ ἔλθῃ, θὰ πεθάνω. Ἡ καρδιά μου! Τρέξε! Νὰ φέρης τὸν γιατρὸν Μαργέντην διὰ νὰ πιστοποιήσῃ τὴν κατάστασίν μου καὶ στείλε τὸ πιστοποιητικὸν εἰς τὴν Σύνοδον...».

‘Ο π. Αύγουστινος πληροφορηθείς, δύο μῆνες μετά, γιὰ τὴν ἀναφορὰ ποὺ ἔστειλε ὁ δεσπότης στὴν Ἱερὰ Σύνοδο ἐναντίον του, γράφει·

«Ἄγιοι Συνοδικοὶ πατέρες! αἰσθάνομαι ἀληθῆ ἀρδίαν ἀναφέρων τὰ ἀνωτέρω. Ἄλλὰ συγχωρήσατέ μοι. Ἐὰν ἀπεφάσισα νὰ ὑποβάλω τὴν ἀναφοράν μου ταύτην, ἔξιστοροῦσαν πιστῶς ἐναὶ θλιβερὸν ἐκκλησιαστικὸν ἐπεισόδιον, τὸ ἐπραξα διότι ἐπληροφορήθη ἐξωδίκως ὅτι ὁ ἄγιος Κοζάνης ἀνεφέρθη εἰς τὴν Ἱ. Σύνοδον καὶ ὅτι ἡ Ἱ. Σύνοδος βάσει τῆς ἀναφορᾶς ἐσκέπτετο νὰ προβῇ εἰς ἐνεργείας ἐναντίον μου κ.λ.π.

Θὰ ἐπιτραπῇ εἰς ἐμὲ νὰ ἐκφράσω διὰ μίαν ὀκόμην φορὰν τὸ παράπονόν μου διατί ἡ Ἱ. Σύνοδος, προκειμένου νὰ μορφώσῃ ἀληθῆ εἰκόνα τῆς πραγματικότητος, δὲν μὲ ἐκάλει καὶ ἐμέ ...».

Καὶ τελειώνει στὴν ἀναφορά του·

«Ἐὰν ὁμολογήσῃ τὴν ἀλήθειαν, ἐγὼ οὐδεμίαν διάθεσιν ἐκδηλώνω τιμωρίας. Τὸν συγχωρῶ ἀπὸ καρδίας διὰ τὴν κατ' ἐμοῦ ἐπίθεσίν του. Ἐὰν ὅμως ὅχι ..., δέν ἔχω τίποτε νὰ κάμω μικρὸς ἐγὼ καὶ ἀσήμαντος κληρικὸς παρὰ νὰ κλαύσω πικρῶς, διότι ἐν τῇ συγχρόνῳ γενεᾶ μας ἐξέλιπτε παντάπασι τὸ παράδειγμα ἀρχιερέως ὁμολογοῦντος τὴν ἐνοχήν του, ἔστω καὶ ἐὰν δὲν ὑπάρχουν ἔξωτερικοὶ μάρτυρες...».

Τὰ βέλη τοῦ δεσπότη ἔπεισαν στὸ κενό· ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἔλαβε σοβαρὰ ὑπ’ ὄψιν τὴν ὀκτασέλιδη ἀναφορὰ τοῦ ἱεροκήρυκα Αὐγουστίνου. Δὲν προέβη σὲ καμμία ἐνέργεια εἰς βάρος του, καὶ τοῦ δόθηκε ἡ ἄδεια νὰ κηρύττῃ στὸ ἔξωκκλήσι τοῦ Ἅγιου Ἀθανασίου Κοζάνης, ποὺ χρησιμοποιόταν ὡς στρατιωτικὸς ναός.

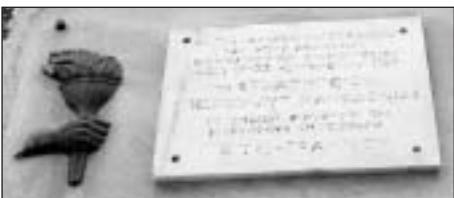
— ● —

“Ηλεγξε τὸν βασιλιά καὶ ἔπαισσε τὸ πολυχρόνιο τὸ 1949

«Θυμᾶμαι», λέει ὁ Ν. Μάστορας, «ὅτι μπῆκε στὴν φυλακὴ ὁ Αὐγουστίνος, γιατὶ κατηγόρησε ὡς μασόνους τοὺς βασιλεῖς, καὶ ζήτησε νὰ ἀποδείξουν ἂν ὅντως εἶναι χριστιανοί. Δὲν φοβόταν κανέναν».

Στὶς 18-1-2005 στὸν ἵερον ναὸ τοῦ Ἅγιου Ἀθανασίου, πρὸ τοῦ μεγάλου ἀρχιερατικοῦ ἐσπερινοῦ, ὁ Νικόλαος Μάστορας ἔδινε τὴν περιγραφὴ τοῦ προαύλιου χώρου τοῦ ναοῦ, τότε ποὺ ὁ π. Αὐγουστίνος

‘Ἡ μαρμάρινη πλάκα, πίσω ἀπὸ τὸ ἵερὸν τοῦ Ἅγιου Ἀθανασίου, γράφει·

ΕΙΣ ΤΟΝ ΝΑΡΘΗΚΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΟΛΟΝ
ΤΟΥ ΑΠΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ
ΕΓΚΑΤΕΣΤΑΘΗ ΚΑΙ ΕΛΕΙΤΟΥΡΓΗΣΕΝ
ΜΑΪΟΥ 19 - 23 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1949
ΤΟ ΣΤΡΑΤΗΓΕΙΟΝ
ΗΠΕΙΡΟΥ - ΔΥΤ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΤΟ ΟΠΟΙΟΝ ΔΙΗΥΘΥΝΕ ΤΑΣ
ΝΙΚΗΦΟΡΟΥΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ
ΒΙΤΣΙ - ΓΡΑΜΜΟΥ

άντίσκηνα· έδω ξεμεναν οι άξιωματικοί και οι στρατιώται μας. Πίσω από τὸν ναὸν αὐτὸν ἦταν καὶ ὁ πρῶτος στρατιωτικὸς ραδιοφωνικὸς σταθμὸς τῶν ἐνόπλων δυνάμεων.

Σ' αὐτὸν τὸν μιλοῦσε ὁ π. Αὐγουστῖνος ὡς στρατιωτικὸς ἱερεὺς καὶ ἐρχόταν ὅλη ἡ πόλι γιὰ νὰ τὸν ἀκούσῃ.

‘Απ’ αὐτὴ τὴν ὥραία πύλη, παρουσίᾳ ἀξιωματικῶν τοῦ στρατοῦ τὸ 1949, μίλησε ἐναντίον τοῦ βασιλιᾶ, διότι ὑπέγραψε κάποιο μασονικὸ διάταγμα, καὶ δὲν ἐπέτρεψε τοὺς ψάλτας νὰ ποῦν τὸ πολυχρόνιο του».

‘Ακούγοντας τὴν συζήτησι ὁ Δημήτρης, συνομήλικος τοῦ Νικολάου ποὺ βρίσκονταν στὸ ψαλτήρι δίπλα του, εἶπε·

“Νά σᾶς πῶ ποιό κήρυγμα ἔκανε ὁ π. Αὐγουστῖνος ἐδῶ στὸν ‘Ἄγιο Αθανάσιο, τὸ 1949 -50, ὅταν ἐπειτα ἀπὸ τὴν παῦσι τοῦ πολυχρονίου ξαναῆρθε στὸ ναό;

“Ἐκανε ἐσπερινὸ καὶ μίλησε. Εἶπε κάτι, ποὺ δὲν τὸ ξεχνῶ.

“Οπως δάθομε”, εἶπε, “στὴ γῆ τὸ σπόρο καὶ βλαστάνει καὶ γίνεται ἔνας στάχυς ὡραιότατος, ἔτσι εἶνε καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου. Ο δάνατος τοῦ ἀνθρώπου δὲν εἶνε τὸ τέρμα τῆς ζωῆς. Μετὰ τὸν δάνατο ἀκολουθεῖ ἡ ἀνάστασι. Τὰ σώματά μας δὰ ἀναστηθοῦν καὶ δὰ ἀποκτήσουν ἀσύγκριτη λαμπρότητα καὶ ὡραιότητα στὴν βασιλεία τοῦ Θεοῦ”.

Μᾶς εἶπε καὶ κάτι ἄλλο στὸ τέλος. Μᾶς ἐνημέρωσε γιὰ τὴν δέσι ποὺ πῆρε ὁ βασιλιᾶς καὶ ἡ βασιλισσα μετὰ τὴν παῦσι τοῦ πολυχρονίου.

“Ἐδάκρυσε”, εἶπε, “ἡ βασίλισσα ὅταν ἐνημερώθη, γιὰ τὸ πόσο ἐπικίνδυνη εἶνε ἡ μασονία”».

στὸν ναὸν αὐτὸν, ὡς στρατιωτικὸς ἱερεύς, ἥλεγχε τὸν βασιλιᾶ καὶ ἐπαυσε τὸ πολυχρόνιο του.

«Ἐξω ἀπὸ τὸν ναὸν ἦταν τὸ στρατηγεῖο τοῦ Παπάγου. Ἀπὸ ἐδῶ ξεκινοῦσαν οἱ στρατιωτικὲς ἐπιχειρήσεις τοῦ Γράμμου καὶ τοῦ Βίτσι. Ἐδῶ εἶχε ἔδρα τὸ Β΄ Σῶμα Στρατοῦ. Ἐξω ἀπὸ τὸν ναὸν αὐτὸν ἦταν στημένα

΄Απὸ τὴν Κοζάνη· κατὰ τῆς μασονίας ἀγώνας

Δὲν ἔχουμε βασιλέα

«Μὶα Κυριακή, ὅταν ὁ π. Αὐγουστῖνος ὑπῆρετοῦσε ὡς στρατιωτικὸς ἱερεὺς στὸ Β' Σῶμα Στρατοῦ καὶ στρατηγὸς ἦταν ὁ Βεντήρης, ὁ π. Αὐγουστῖνος λειτούργησε στὸ ἔξωκλήσι τοῦ Ἅγιου Ἀθανασίου.

Ἐκείνη τὴν ἐποχὴ ὁ βασιλιᾶς Παῦλος εἶχε ὑπογράψει ἔνα διάταγμα ὑπὲρ τῆς μασονίας· λεπτομέρειες δὲν θυμᾶμαι γιὰ τὸ διάταγμα.

Ο στρατηγὸς Βεντήρης ἦταν κοντὰ στὸν ψάλτη, ἦταν καὶ ἄλλοι στρατιωτικοὶ στὸ ναό. Ο Ἅγιος Ἀθανάσιος χρησιμοποιοῦνταν ὡς στρατιωτικὸς ναός. Σ' ἄλλῃ ἐκκλησίᾳ τῆς Κοζάνης, ἐκείνη τὴν ἐποχή, δὲν μποροῦσε νὰ λειτουργήσῃ καὶ νὰ κηρύξῃ ὁ π. Αὐγουστῖνος, γιατὶ δὲν τὸν ἄφηνε ὁ δεσπότης Κοζάνης Κωνσταντίνος Πλατῆς, ὁ μετέπειτα Μητροπολίτης Πατρῶν.

Ο π. Αὐγουστῖνος ἔκανε κάτι πολὺ τολμηρὸ ἐκείνη τὴν ἡμέρα. Παρουσίᾳ ὅλων αὐτῶν τῶν μεγάλων στρατιωτικῶν ἀπηγόρευσε τὸν ψάλτη νὰ πῇ τὸ πολυχρόνιο τοῦ βασιλέως.

Βγῆκε στὴν ὥραία Πύλη –σὰν νὰ τὸν βλέπω μπροστά μου–, σήκωσε τὸ χέρι του στὸν ψάλτη, καὶ τοῦ λέει· “Στόπ. Δὲν θὰ ψάλης τὸ πολυχρόνιο, γιατὶ δὲν ἔχουμε βασιλιᾶ στὴν Ἑλλάδα. Εἶνε ἀντίχριστος”. “Ολοι ταράχθηκαν.

Ο βασιλιᾶς, τὸ 1949, ἦταν παντοδύναμος. Ἀνέβαζε καὶ κατέβαζε ὑπουργοὺς καὶ κυβερνήσεις. Κανείς δὲν τολμοῦσε νὰ πῇ κουβέντα ἐναντίον του. Μὴ κοιτᾶς τώρα τὸν Πρόεδρο τῆς Δημοκρατίας, ποὺ εἶνε διακοσμητικὸ στοιχεῖο.

Ο π. Αὐγουστῖνος ἔξήγησε τὸν λόγο, γιατὶ δὲν ἐπιτρέπει νὰ ψάλουν τὸ πολυχρόνιο τοῦ βασιλιᾶ. Εἴπε πολλά, ποὺ δὲν τὰ θυμᾶμαι τώρα.

Ο Βεντήρης καὶ ἄλλοι ἀξιωματικοὶ ἀρχισαν νὰ τρέμουν, φοβήθηκαν γιὰ τὴν ἐνέργεια αὐτὴ τοῦ π. Αὐγουστίνου, ποὺ ἔγινε παρουσίᾳ τους.

΄Απεδείχθη ἐκ τῶν ὑστέρων πόσο δίκαιο εἶχε ὁ π. Αὐγουστῖνος, γιατὶ ὁ βασιλιᾶς κατάλαβε τὸ σφάλμα του καὶ ἀπέσυρε τὸ μασονικὸ διάταγμα, ποὺ ὑπέγραψε ὑπὲρ τῆς μασονίας» (**Γ. Σιόγκας**).

— ● —

Βασιλεῦ, εῖσθε μασόνος;

΄Εκτὸς ἀπὸ τὴν παραπάνω θαρραλέα ἐνέργεια, ὁ π. Αὐγουστῖνος κυκλοφόρησε καὶ τὸ ὑπ’ ἀριθμ. 99 φύλλο τῆς «Σπίθας», Νοέμβριος

τοῦ 1949, μὲ δέμα «Η ΜΑΣΩΝΙΑ». Στὸ φύλλο αὐτὸ μεταξὺ τῶν ἄλλων ὁ π. Αὔγουστίνος γράφει·

«Δὲν τὸ μάθατε; Ἐξεδόθη ΒΑΣΙΛΙΚΟΝ ΔΙΑΤΑΓΜΑ, διὰ τοῦ ὅποιου ἡ μασονία ἐξέρχεται, πρὸς στιγμήν, ἀπὸ τὰ σκοτεινά τῆς ἄντρα, ἀναγνωρίζεται ἐπισήμως, τίθεται ύπὸ τὴν προστασίαν τοῦ ὑπουργείου Προνοίας, καὶ οὕτω νομίμως κατωχυρωμένη δύναται νὰ κινῆται ἐλευθέρως καθ' ἄπασαν τὴν Ἑλληνικὴν Πατρίδα, νὰ ἴδρυῃ παραρτήματα καὶ νὰ δέχεται ἀκόμη εἰσφορὰς καὶ ἐκ μέρους Ἱερῶν Ναῶν καὶ Μονῶν!».

Κανεὶς ἐπίσκοπος δὲν τόλμησε νὰ διαμαρτυρηθῇ ἐπισήμως γιὰ τὴν ὑπογραφὴ αὐτοῦ τοῦ Βασιλικοῦ διατάγματος. Γ' αὐτὸ ὁ π. Αὔγουστίνος στὴν «Σπίθα» γράφει·

«Σιγοῦν σήμερον αἱ θρησκευτικαὶ ὄργανώσεις. Σιγοῦν αἱ Θεολογικαὶ μας Σχολαὶ Ἀθηνῶν καὶ Θεσσαλονίκης. Σιγοῦν αἱ ἐφημερίδες καὶ τὰ περιοδικά. Σιγοῦν οἱ ἄμβωνες τῆς πρωτευούσης καὶ τῶν πόλεων, εἰς τὰς ὅποιας δρᾶ ἡ μασονία. Σιγοῦν οἱ ἀρχιερατικοὶ θρόνοι. Καὶ ἐν μέσῳ τῆς ΕΝΟΧΟΥ ΣΙΓΗΣ τὸ θηρίον ἐξῆλθεν ἀφόβως ἐκ τῆς ἀβύσσου, προχωρεῖ, ἀνοίγει τὰς σιαγόνας του καὶ ἐτοιμάζεται νὰ καταβροχθίσῃ τὴν Ἑλλάδα μας...».

‘Ο π. Αὔγουστίνος, ἔνας ἀπλὸς ἱερομόναχος, μέσα στὴν ἔνοχη αὐτὴ σιγή, σὰν ἄλλος Ἰωάννης Πρόδρομος ὑψώσε φωνὴ διαμαρτυρίας, καὶ εἶπε τὸ «οὐκ ἔξεστί σοι, βασιλεῦ».

Στὸ 99ο φύλλο τῆς «Σπίθας» παρουσιάζει τὴν φύσι τῆς μασονίας καὶ τοὺς ὑπεύθυνους γιὰ τὴν ἐξάπλωσί της στὴν Ἑλλάδα. Καὶ στὸ τέλος προέτρεπε τὸν Ἀρχιεπίσκοπο, «ποὺ δὲν στερεῖται», ὅπως γράφει, «παρρησίας καὶ θάρρους», «νὰ πάρῃ τὴν ἀρχιερατικήν του ράβδον καὶ νὰ μεταβῇ στὰ Γραφεῖα τοῦ Πρωθυπουργοῦ τῆς χώρας, καὶ νὰ προχωρήσῃ περισσότερο, νὰ ἀνέλθῃ ὁ πολιὸς γέρων εἰς τὰ ἀνάκτορα καὶ κρατῶν τὸ Β.Δ. περὶ προστασίας τῆς μασονίας νὰ ὑψώσῃ τὴν φωνήν του καὶ νὰ εἴπῃ· ‘Μεγαλειότατε! Μεταξὺ τῶν πολυπληθῶν Διαταγμάτων ὑπογράψατε καὶ τὸ Διάταγμα αὐτὸ ποὺ θέτει ύπὸ τὴν ἐπίσημον προστασίαν τοῦ Κράτους ΑΛΛΗΝ ΘΡΗΣΚΕΙΑΝ, σύστημα ἀντιχριστιανικὸν καὶ πολέμιον τῆς Ὁρθοδόξου πίστεως, τῆς ὅποιας ἐγὼ ἐτάχθην πρῶτος φρουρός. Κακαὶ γλῶσσαι τοῦ ἔθνους διαδίδουν, ὅτι

παρατημένη την περιπλάνη αρχικών και βασικών ΑΙ-
ΑΙΝΩ ΒΙΤΙΚΕΙΩΝ σαντορίνης προστασίας, μεταξύ της
Οδοποιίας ανάμεσα στη δυτική πλευρά της οποίας, απόρρι-
κτη γηλότιμη στην Εργασία, δείχνει τη μετατροπή της
σε πλαγιά της Ανατολής. Η αναπλάνηση λατ. *Uphill*
δημιουργεί "καθημάτα" στην αρχική θέση της παραπλή-
στης Ελληνικής ή της ιταλικής. Αυτόν αναπλά-
νεται στην πλευρά της από την αρχική στην αναπλη-
ρωτή, από την Βενετία έλαστη παναραγγεί-
ληση της Ελλάς. Ταύτη, όμως, θεωρείται ότι από την Ιταλία
διατά γράφει, η οποία δεν είναι πλέον η Ιταλία. Η παραπλήνη
αναπλάνεται. Η αναπλάνηση δεν είναι πλέον η αν-
αρχική στην πλευρά της αρχικής, διότι η Οδοποιία παραπλή-
νεται στην πλευρά της αρχικής. Ταύτη, όμως, η Ιταλία
είναι πλέον η Ελλάς, η Ελλάς πλέον η Ιταλία... Η πα-
ραπλήνηση δεν είναι πλέον η αρχική, διότι η Οδοποιία
παραπλήνεται στην πλευρά της αρχικής.

Μετά την απόφαση της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την παραίτηση της Ελληνικής υποψηφιότητας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, η Ελλάς είναι έτοιμη να αναλάβει την προστασία της στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

ή μασονία ἔχει φθάσει μέχρι τῶν Ἀνακτόρων. Ως ποιμενάρχης λαοῦ Ὁρθοδόξου ἀνησυχῶ. Ἐπιθυμῶ νὰ πληροφορηθῶ ἐὰν ή ἀνωτάτη κορυφὴ τοῦ ἔθνους ἐπικροτῇ η ὅχι τὸν Τεκτονισμόν. Ἀκόμη ἀπλούστερα καὶ ωμότερα ἐπιθυμῶ νὰ σᾶς ἐρωτήσω ώς πνευματικὸς ἀρχηγὸς λαοῦ. **Βασιλεῦ! Εἰσθε μασόνος;** Ἀπαντήσατε εἰλικρινῶς. Ἐὰν ὅχι, ὅπως διακαῶς θέλω νὰ ἐλπίζω, ὥ, ὃποια χαρὰ δι' ἐμὲ καὶ διὰ ὅλον τὸν λαόν. "Ἄσ ἐκδοθῆ ἀνακοινωθέν. Ἡ συκοφαντία ὅτι τὰ ἀνάκτορα ἐνέχονται εἰς τὸ καταχθόνιον σύστημα θὰ διαλυθῇ καὶ ὁ Ὁρθόδοξος λαὸς θὰ ἀναπνεύσῃ. Ἐὰν ὅμως ναί τότε πῶς ἐν τῷ Ναῷ θὰ εἴπω-

μεν: “τοῦ εύσεβεστάτου Βασιλέως ἡμῶν”; Βασιλεῦ! Οἱ μασόνοι δὲν είνε εὐσεβέστατοι. Ἐκκαθαρίσατε τὴν δέσιν σας!».

Γιὰ νὰ φτάσῃ ἡ «Σπίθα» στὸ λαὸ καὶ νὰ μὴ κατασχεθῆ

Τὸ δάρρος τοῦ π. Αύγουστίνου νὰ ἐλέγξῃ τὸν παντοδύναμο, τότε, βασιλιά μὲ τόση παρρησία καὶ νὰ καταγγεῖλη στὸ λαὸ τὴν παράνομη πρᾶξι του, καὶ προφορικῶς κόβοντας τὸ πολυχρόνιο του στὸν ναὸ τοῦ Ἅγίου Ἀθανασίου Κοζάνης, καὶ γραπτῶς διὰ τῆς «Σπίθας», ἄναψε φωτὶα σ' ὅλη τὴν Ἑλλάδα.

‘Ο Εύάγγελος Παφίλης, ἔλεγε· «Πήραμε αὐστηρές όδηγίες ἀπὸ τὸν π. Αὔγουστον τὰ τρία ἀδέλφια, νὰ μὴ κυκλοφορήσουμε οὕτε ἔνα φύλλο τῆς “Σπίθας”, ὡσπου νὰ ταχυδρομηθῇ καὶ τὸ τελευταῖο φύλλο. Δουλέψαμε ὅλη τὴν νύχτα ὁ Γιωργος, ἡ “Αννα κ’ ἐγώ γιὰ τὴν διεκπεραίωσι. Ἐπρεπε νὰ λάθουμε τὰ μέτρα μας. Γιὰ νὰ μὴ φαίνεται τὸ θέμα καὶ ν’ ἀποφύγουμε τὴν κατάσχεσι στὸ ταχυδρομεῖο, τὴν διπλώσαμε ἀπὸ τὴν ἀνάποδη. Τὴν δείξαμε στὸν ύπαλληλο καὶ ζυγίσαμε τοὺς σάκκους μὲ τὰ φύλλα τῶν συνδρομητῶν. Δὲν ἀντιλήφθηκαν τίποτε καὶ τὰ φύλλα τῆς “Σπίθας” ἔφτασαν ὅλα στὸν προορισμό τους. Ἀκολουθήσαμε κατὰ γράμμα τὶς όδηγίες τοῦ π. Αὔγουστον καὶ ἡ ἀποστολὴ πέτυχε.

Τὴν Κυριακὴν ποὺ ὁ π. Αύγουστινος ἀπεκάλεσε τὸν βασιλιὰ ἀσεβῆ καὶ δὲν τὸν μνημόνευσε στὴν δεία λειτουργία, μοιράσαμε τὴν “Σπίθα” στοὺς ναοὺς τῆς πόλεως. Ἔγινε τότε ἔνας σάλος, ποὺ δὲν περιγράφεται.

Βγῆκε ἔνταλμα συλλήψεως ἐναντίον τοῦ Γιώργου τοῦ ἀδελφοῦ μου, ποὺ ἦτο ὑπεύθυνος γιὰ τὴν διακίνησι τῆς "Σπίθας". Ἡρθαν δύο ἀστυνομικοὶ καὶ τὸν συνέλαβαν ἀπὸ τὸ σπίτι. Τὸν κράτησαν μία ὄλοκληρη μέρα στὸ κρατητήριο.

Καὶ ὁ π. Αύγουστίνος εἶχε περιπέτειες, ἀλλὰ ὁ βασιλιᾶς κατάλαβε τὸ σφάλμα του καὶ ἀνακάλεσε τὸ διάταγμα».

— ● —

Νέα περιπέτεια - Ἀπόρρητος ἐπιστολὴ τοῦ τότε μητροπολίτου Κοζάνης Κωνσταντίνου Πλατῆ

«28 Νοεμβρίου

Πρὸς

Τὴν Ἅγιαν καὶ Ἱερὰν Σύνοδον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Ἀθῆναι

«Ἐύσεβάστως ἀναφέρομεν Ὅμιν τὰ κάτωδι:

Καθὰ ἐπληροφορήθημεν παρά τινων χριστιανῶν τῆς πόλεως Κοζάνης, χθὲς 27ην λήγοντος ὁ στρατιωτικὸς ἵερεὺς Ἀρχιμ. Αὐγουστίνος Καντιώτης ἱερουργῶν ἐν τῷ ἐξωκκλησίῳ Ἀγ. Ἀθανάσιος κειμένῳ πλησίον τῶν Στρατώνων, ὅπερ χρησιμοποιεῖται διὰ τὰς θρησκευτικὰς ἀνάγκας τῶν ἐνταῦθα ἐδρευόντων στρατιωτικῶν μονάδων, κατὰ μὲν τὴν μεγάλην Συναπτὴν δὲν ἐμνημόνευσε τῶν εὐσεβεστάτων βασιλέων ἡμῶν, ἀλλ' ἀπλῶς τῶν βασιλέων, κατὰ δὲ τὴν ὥραν τοῦ θείου κηρύγματος ἀνέπτυξε καὶ προφορικῶς εἰς τὸ

ἀκροατήριόν του ὄσα ἐν τῷ συνημμένῳ φυλλαδίῳ ("Χριστιανικὴ Σπίθα") δημοσιεύει, ἀφοῦ πρῶτον ἢλεγξε δημοσίᾳ τὸν ψάλτην τοῦ ναοῦ, διότι δὲν ὑπήκουσεν εἰς ἐντολήν του δοθείσαν αὐτῷ προηγουμένως, ὅπως κατὰ τὴν ὥραν τοῦ πολυχρονισμοῦ μὴ ἀναφέρῃ τὴν λέξιν τοῦ εὐσεβεστάτου ἀλλὰ μόνον τοῦ βασιλέως, καὶ εἴτα ἐν συνεχείᾳ ἐξήγησε διατί αὐτὸς δὲν ἐμνημόνευσε κατὰ τὴν Μ. Συναπτὴν τοῦ εὐσεβεστάτου βασιλέως, ἀλλ' ἀπλῶς μόνον είπε τοῦ Βασιλέως ως καὶ τὸν λόγον διὰ τὸν ὄποιον παρετήρησε τὸν ψάλτην ως μὴ συμμορφωδέντα μὲ τὴν δοθείσαν αὐτῷ σύστασιν, εἰπών, ὅτι δι' ἕκαστον κληρικὸν καὶ χριστὸν δημιουργεῖται ζήτημα συνειδήσεως κατὰ πόσον βασιλεύς, καταστρατηγήσας τὸ Α' ἄρθρον τοῦ Συντάγματος καὶ ὑπογράψας διάταγμα δι' οὗ ἐπιτρέπεται οὐ μόνον ἡ διατήρησις καὶ

ἀνέγερσις τεκτονικῶν στοῶν ἐν Ἀθήνας καὶ ἐν ταῖς Ἐπαρχίαις τῆς χώρας, ἀλλὰ καὶ οἱ πόροι αὐτῶν θὰ προέρχωνται ἐκτὸς τῶν ἄλλων πηγῶν καὶ ἐκ τῶν εἰσφορῶν τῶν Ἱερῶν Μονῶν καὶ Ἐκκλησιῶν, δύνανται ἐν τῷ πολυχρονισμῷ νὰ μνημονεύηται ώς εὐσεβέστατος, τίτλος ὁ ὅποιος ἀποδίδεται μόνον εἰς ὄρθδοξους καὶ εὐσεβῶς ζῶντας βασιλεῖς.

Ταῦτα καθηκόντως ἀναφέρομεν ‘Υμῖν καὶ παρακαλοῦμεν, ὅπως διατάξῃτε ὅ, τι ἡδέλετε ἐγκρίνει.

Ἐπὶ τούτοις, ἀναφέρομεν ‘Υμῖν ὅτι ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου ἐπελήφθη καὶ ἡ ἐνταῦθα Διοίκησις Χωροφυλακῆς...».

— ● —

‘Απόρρητα ἔγγραφα τῆς Χωροφυλακῆς

Ελληνικὴ Βασ. Χωροφυλακὴ
Διοίκησις Χωρ/κῆς Κοζάνης
Γραφείον Ἐθν. Ἀσφαλείας
Ἄριθμ. Πρωτ. 44/6/4

«Ἐπείγουσα - Ἐμπιστευτική
Κοζάνη τῇ 28ῃ Νοεμβρίου 1949

Πρὸς

Τὴν Ἀνωτέραν Δ/σιν Χωρ/κῆς Δ. Μακεδονίας
(Γραφείον Δημ. Ἀσφαλείας)

Ἐνταῦθα

“Περὶ τοῦ Στρατιωτικοῦ Ἱερέως ΑΥΓΟΥ-
ΣΤΙΝΟΥ Καντιώτη”

Λαμβάνω τὴν τιμὴν ν’ ἀναφέρω ὅτι χθὲς τὴν πρωῖαν εἰς τὴν ἐνταῦθα ἐκκλησίαν “Ἄγιος Ἀθανάσιος” ἐτελέσθη λειτουργία ὑπὸ τοῦ ἐφημερίου ταύτης Ἱερέως Δημητρίου Βλάχου, συνεπικουρουμένου καὶ ὑπὸ τῶν Στρατιωτικῶν Ἱερέων τοῦ Β.Σ.Σ. 1) Αύγουστίνου Καντιώτη καὶ 2) Πάτερ Γενναδίου.–

Πρὸ τῆς λειτουργίας ὁ ἐν τῇ περιλήψει ἀρχιμανδρίτης καλέσας τὸν Ἱεροψάλτην τῆς ἐκκλησίας Στέργιον Πάπισταν κάτοικον ἐνταῦθα (Δικαστικὸν κλητῆρα) τὸν διέταξεν ὅπως μὴ ἀναφέρῃ κατὰ τὸν ψαλμὸν τοῦ πολυχρονίου τὴν φράσιν “Τὸν Εὔσεβέστατον Βασιλέα ἡμῶν” ἀλλ’ ἀπλῶς “Τὸν Βασιλέα ἡμῶν”.–

‘Ο προαναφερθεὶς Ἱεροψάλτης δὲν ὑπήκουσεν— καὶ ἔψαλε κανονικῶς τὸ πολυχρόνιον ἀντιτείνας ὅτι· τοῦτο ψάλλεται ώς ἔχει καθιερωθῆ καὶ οὐδεὶς δύναται νὰ τὸ τροποποιήσῃ”.–

‘Ο αὐτὸς Ἱεροκήρυξ διαρκούσης τῆς λειτουργίας κατὰ τὴν ἐκφώνησιν “καὶ τῶν εὔσεβεστάτων Βασιλέων ἡμῶν” παρέλειψεν τὰς λέξεις “εὔσεβεστάτων”.—

Ἐν συνεχείᾳ ἐπηκολούθησε τὸ θεῖον κήρυγμα ύπὸ τοῦ ἐν περιλήψει ἀναφερομένου πλὴν ὅμως εἰς τὸ τέλος τούτου οἱ Βασιλεῖς ἀπεκλήθησαν ύπὸ τοῦ ρήτορος παραβάται τῆς πίστεως, ἐγένοντο δὲ δριμεῖαι παρατηρήσεις εἰς τὸν Ἱεροψάλτην διότι οὗτος δὲν ἔξετέλεσεν τὴν διαταγήν του χαρακτηρισθέντος καὶ τούτου ὡς παραβάτου τῆς πίστεως.—

‘Ο ἴδιος εἰς τὸ παρ’ αὐτοῦ ἐκδιδόμενον ἔντυπον “Χριστιανικὴ Σπίδα” ἀριθμ. 99 Ὁκτωβρίου ἐ. ἔτ., οὕτινος ἀντίτυπον ύποβάλλεται ύμιν προσηρημένως, στρέφεται κατὰ τοῦ κράτους - καὶ τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως μὲ πρόσχημα τὸν τεκτονισμὸν διὰ τῶν ὄσων δημοσιεύει. —

Τοῦτο ἔπραξε ὁ εἰρημένος διότι ὡς ἐλέχθη ἡ Α. Μ. ὁ Βασιλεὺς ὑπέγραψε Δ/μα ἐξυπηρετικὸν τοῦ τεκτονισμοῦ καὶ κατὰ συνέπειαν τοῦ ἀποδίδει ἔνεκα τῆς πράξεώς του ταύτης ὅτι πρεσβεύει τὴν δοξασίαν τούτου καὶ κατ’ ἀκολουθίαν ύπὸ τῶν ὀρθοδόξων δέον νὰ παραλείπωνται αἱ ἀνωτέρω φράσεις.—

Ἐπειδὴ ὅμως ἡ πρᾶξις του αὐτῆς ἀποτελεῖ ἀνυπακοὴν τούτου εἰς τὰ ύπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου θεσπισθέντα πρὸς τέλεσιν τῶν Ἱεροτελεστιῶν πρὸς δὲ διὰ τῶν αὐθαιρέτων αὐτοῦ πράξεων καὶ μάλιστα ἀπὸ τοῦ Ἱεροῦ Βήματος καθάπτεται τῆς Α.Μ. τοῦ Βασιλέως καὶ τῆς ἀνηκούσης αὐτῷ Βασιλικῆς ἔξουσίας, εἴναι δὲ δυνατὸν διὰ τῆς τοιαύτης συμπεριφορᾶς του νὰ ἐμβάλῃ ἀνησυχίαν εἰς τὸ Κοινὸν καὶ δημιουργήσῃ διχόνοιαν μεταξὺ αὐτῶν ἐπὶ γενικωτέρᾳ βλάβῃ τῶν Ἐθνικῶν συμφερόντων καὶ τῆς Ὀρθοδόξου Χριστιανικῆς πίστεως, παρακαλῶ ‘Υμᾶς ὅπως εὐαρεστούμενοι ἐνεργήσητε ἀρμοδίως ὅ,τι δεῖ διὰ τὴν μὴ ἐπανάληψιν τοιούτων ἐνεργειῶν, ὡς καὶ διὰ τὴν λῆψιν παρὰ τῆς ἐκκλησίας τῶν ἐνδεδειγμένων μέτρων.—

Αἱ πληροφορίαι φέρουσι τὸν εἰρημένον ἄριστον κληρικὸν μὲ εύρυτάτην μόρφωσιν καὶ ρήτορικὴν δεινότητα καὶ ὅτι ἥδη τυγχάνει ἐπιστρατευμένος παρὰ τῷ Β'. Σ. Στρατοῦ.—

‘Ο Διοικητὴς Διοικήσεως

Κρέτσας Κων/νος
Ταγ/ρχης

Κοινοποίησις

Τμῆμα Ἀσφαλείας Κοζάνης

‘Ινα παρακολουθήσῃ ἐν προκειμένῳ
ἀδορύθως καὶ περιπτώσεως συντρεχούσης

έπανέλθη πρὸς δὲ πληροφορηθῆ ἐπὶ τῶν συνδηκῶν
ἐκδόσεως τοῦ ἐν λόγῳ ἐντύπου καὶ τῶν μετεχόντων
εἰς τὴν ἔκδοσιν προσώπων καὶ ἀναφέρῃ τὸ ταχύτερον.—

‘Ἀκριβὲς ἀντίγραφον

Κοζάνη τῇ 29ῃ Νοεμβρίου 1949

Τὸ Γραφεῖον Ἀσφαλείας».

— ● —

Ἀναφορὰ στὸ ‘Υπουργεῖο Δημοσίας Τάξεως

Ἐλληνικὴ Βασ. Χωροφυλακή
Διοίκ. Δυτικῆς Μακεδονίας
Γραφείον Ἐθν. Ἀσφαλείας
Ἄριθμ. Πρωτ. 36/16/1α

‘Απόρρητος - ἐπὶ ἀποδείξει

Κοζάνη τῇ 29ῃ Νοεμβρίου 1949

Πρὸς

Τὸ ‘Υπουργεῖον Δημοσίας Τάξεως

Διεύθυνσιν Ἀσφαλείας

Τμῆμα Ἐθν. Ἀσφαλείας

ΑΘΗΝΑΙ

“Ἐνέργειαι Στρατιωτικοῦ Ἱερέως Αύγουστίνου Καντιώτη”

Λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ ὑποβάλω προσηρτημένως ἐν ἀντιγραφῇ τὴν ὑπ’ ἄριθμ. 44/6/4 ἀπὸ 28-11-49 ἀναφορὰν τῆς Δ.Χ. Κοζάνης μὲ τὴν παράκλησιν ὅπως ἐνεργήσῃτε ὅ,τι Ὅμεις ἡθέλατε ἐγκρίνει, δεδομένου ὅτι οὗτος τελεῖ ἐν ἐπιστρατεύσει.—

‘Ο ἐν λόγῳ Ἱερεὺς ὅλως ἀναρμοδίως ἡθέλησε νὰ λάβῃ ἀποφάσεις ἀντιθέτους πρὸς τὰς τοιαύτας τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, μὴ εἰσακουσθεὶς δέ, ἐν τῷ κηρύγματί του ἀπὸ ἀμβωνος ἡσοχολήθη μὲ τὸ πρόσωπον τῆς Α.Μ. τοῦ Βασιλέως καὶ ἔκαμε κρίσεις ἐπὶ ἀνευδύνων πράξεών του μὴ ἐπιτρεπομένας καὶ ἔχούσας ποινικὸν χαρακτῆρα.—

Τὸ κήρυγμά του ἐσχολιάσθη ποικιλοτρόπως παρὰ τῆς ἐνταῦθα Κοινωνίας, μεταξὺ δὲ τῶν ἐκκλησιασθέντων ἐδημιουργήθησαν ἐντυπώσεις, ἀνάλογοι πρὸς τὸ μορφωτικὸν ἐπίπεδον τούτων.—

‘Ο Ἀνώτερος - Διοικητὴς

Μερασκεντῆς Ἀχιλλεὺς

Συντ/ρχης

Κοινοποίησις

‘Αρχηγεῖον Βασ. Χωρ/κῆς

Τμῆμα Ἀσφαλ. Γραφ. 11

‘Αθήνας

Β'. Σῶμα Στρατοῦ/ A2

B.Σ.Σ. 901

‘Ιερὰν Μητρόπολιν Σερβίων καὶ Κοζάνης

Ἐνταῦθα».

— ● —

‘Αναγνώρισις ἀλλὰ καὶ διωγμὸς

«ΘΕΜΑ Στρατ. Ιερεὺς
ΚΑΝΤΙΩΤΗΣ ΑΥΓΟΥΣΤΙΝΟΣ
ΠΡΟΣ: Γ.Ε.Σ/ΒΙ- BIO
ΚΟΙΝ. ΑΔΧ. Δ.Μ.

‘Ιερὰν Μητρόπολιν ΚΟΖΑΝΗΣ

ΕΠΕΙΓΟΥΣΑ - ΕΜΠΙΣΤΕΥΤΙΚΗ

Β'Σ. Σ/ 2041/ 784/ ΒΙ/II
Β Σ Τ 901/ 3-12-1949
ΒΙ/II

1. Υποθάλλεται ἡ προσηρτημένη ἀλληλογραφία, ἀφορῶσα τὸν ἐν περιλήψει Στρατ. Ιερέα καὶ Διευθυντὴν τῆς Β 10 τοῦ Σ. Στρατοῦ καὶ ἀναφέρονται συμπληρωματικῶς τὰ κάτωθι:

α. Εἶναι γεγονὸς ὅτι ὁ ἔφ. Στρατ. Ιερεὺς ΑΥΓΟΥΣΤΙΝΟΣ ΚΑΝΤΙΩΤΗΣ, τόσον κατὰ τὴν περίοδον τῆς Κατοχῆς ὅσον καὶ μετ' αὐτήν, ἀνέπτυξεν ἀξιόλογον δρᾶσιν εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ Σ. Στρατοῦ, εἰς τὸ Ἐθνικόν, Θρησκευτικὸν καὶ Κοινωνικὸν πεδίον.—

— Ωσαύτως ἀξιέπαινος ύπηρξεν ἡ δρᾶσις του καὶ ἀνάλογος ἡ ἀπόδοσίς του εἰς τὸ στράτευμα, διὰ τὴν ἔξυψωσιν καὶ τόνωσιν τοῦ θρησκευτικοῦ αἰσθήματος τῶν ὄπλιτῶν, εύνοούμενος πρὸς τοῦτο ἐκ τῆς εὐρυμαθείας του καὶ τοῦ χαρίσματος εύπροσηγορίας καὶ χειρισμοῦ τοῦ λόγου.—

β. Παρὰ ταῦτα εἰς τὴν ἴδιοσυγκρασίαν του διακρίνει τις τὸ ὄξὺ καὶ φίλερι, εἰς τε τὸν προφορικὸν καὶ γραπτὸν λόγον, συνέπεια τοῦ ὅποιου ύπηρξε κατὰ τὸ παρελθόν, ὡς πληροφορούμεθα, νὰ μὴ ἔχῃ ὄμαλὰς σχέσεις καὶ νὰ ἔλθῃ εἰς προστριβὰς καὶ ἀντιθέσεις πρὸς τὴν ἀνωτέραν Ἐκκλησιαστικὴν Ιεραρχίαν, ἀλλ’ ἀκόμη καὶ τὴν Στρατιωτικὴν τοιαύτην.—

“Ἔχομεν τὴν γνώμην ὅτι καὶ ἡ διὰ τῆς παρούσης καταγγελλομένη ἐνέργειά του οὐδόλως εἶναι ἀπόρροια ἀνευλαβείας πρὸς τὸ πρόσωπον τοῦ Βασιλέως, ἀλλὰ ὄξύτητος καὶ ἀκράτου θρησκευτικοῦ φανατισμοῦ.

γ. ‘Οπωσδήποτε ὅμως, μετὰ τὸ τελευταῖον ὀλίσθημά του, δὲν δύ-

ναται πλέον νὰ γίνη συγγνωστὸς παρὰ τοῦ Σ. Στρατοῦ καὶ νὰ πα-
ραμείνῃ ὡς Δ/ντῆς τοῦ Β'Ο αὐτοῦ.—

Παρακαλοῦμεν ὅπως, ἀνεξαρτήτως πρὸς τὰς ἄλλας ἐνδεχομένας
Διοικητικὰς ἢ Ἐκκλησιαστικὰς κατ' αὐτοῦ κυρώσεις, ἐνεργήσητε διὰ
τὴν ἀμεσον ἀντικατάστασιν αὐτοῦ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν του ταύτην
παρ' ἡμῖν.—

ΤΣΙΓΓΟΥΝΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ
ΥΠΟΣΤΡΑΤΗΓΟΣ
ΔΙΟΙΚΗΤΗΣ

Μ.Τ./ ΑΚΡΙΒΕΣ ΑΝΤΙΓΡΑΦΟΝ»

— ● —

Νὰ μὴ παραπεμφθῇ σὲ δίκη

«Ἐλληνικὴ Βασ. Χωροφυλακὴ
Α. Δ. Χ. Δυτικῆς Μακεδονίας
Γραφείον Δημ. Ἀσφάλειας
Ἄριθμ. Πρωτ. 36/16/1γ

«Ἀπόρρητος
Κοζάνη τῇ 13ῃ Δεκεμβρίου 1949

Πρὸς

Τὸ Ἀρχηγεῖον Βασιλικῆς Χωροφυλακῆς
Τμῆμα Ἀσφαλείας Γραφ. 11ον
Ἄθηνας

“Περὶ τοῦ Στρατιωτικοῦ Ἱερέως Αύγου-
στίνου Καντιώτη”.—

Λαμβάνω τὴν τιμὴν κατόπιν τῆς ὑπ' ἀ-
ριθμ. 122/5/1 ἐ. ἔτ. ὑμετέρας διαταγῆς, νὰ ὑ-
ποβάλω ἐν ἀντιγράφῳ προσηρτημένως α)
τὴν ὑπ' ἀριθμ. 2041/784 ἐ. ἔ. ἀναφορὰν τοῦ
Β'. Σώματος Στρατοῦ πρὸς τὸ Γ. Ε. Στρα-
τοῦ πρὸς γνῶσιν ὑμῶν. β) τὸ ἐκ Θεσ/νίκης
σταλὲν εἰς τινας τῶν ἐνταῦθα κατοίκων
ταχυδρομικῶς ἐντυπον «τὸ θδέλυγμα τῆς
ἐρημώσεως» καὶ ν' ἀναφέρω τὰ ἀκόλουθα:

Κατόπιν συνεννοήσεώς μας μετὰ τοῦ Β'.
Σ. Σ. ἀπεφασίσθη ὅπως μὴ ἐνεργηθῇ κατὰ
τοῦ ἐν περιλήψει Ἱερέως ἀνάκρισις πρὸς πα-
ραπομπήν του εἰς δίκην διὰ λόγους σκοπιμότητος· καθόσον δὲν ἐνδεί-
κνυται διαδικασία ἐπ' ἀκροατηρίῳ στρεφομένη ἴδιως περὶ τὸ πρόσω-
πον τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως.—

Τούναντίον δὲ ἐκρίθη ἀναγκαία ἡ ἐπιβολὴ πάσης διοικητικῆς ἥ ἐκ-
κλησιαστικῆς κυρώσεως, όπότε ἂν ἥθελε συνεχίσῃ ὁ ἐν λόγῳ κλη-
ρικὸς τὴν αὐτὴν τακτικὴν νὰ παραπεμφθῇ παρὰ τῆς οἰκείας Ἀστυ-
νομικῆς Ἀρχῆς καὶ μετὰ τὴν ἀποστράτευσίν του εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν
Δημοσίας Ἀσφαλείας.—

‘Ο Ἀνώτερος Διοικητὴς
Μερασκεντῆς Ἀχιλ.
Συντ/ρχης

Κοινοποίησις
Ιερὰν Μητρόπολιν
Ἐνταῦθα
Διὰ τὰ καθ' ἑαυτήν.—»

— ● —

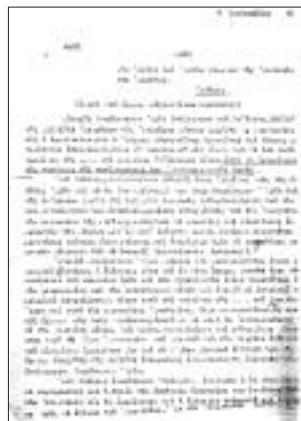
Δυσαρέσκεια τοῦ μητροπολίτου

«9 Ιανουαρίου 1950

Πρὸς
Τὴν Ἀγίαν καὶ Ιερὰν Σύνοδον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος
΄Αθήνας

“Περὶ τοῦ ἀρχιμ. Αύγουστινου Καντιώτη”

Εὐλαβῶς ὑποβάλλομεν Ὅμιν ἀντίγραφον
τοῦ ὑπ’ ἀριθμ. 36/16/1γ τῆς 13/12/49 ἐγγρά-
φου τῆς Ἀνωτέρας Δ/σεως Χωρ/κῆς Δ. Μακε-
δονίας, εἰς ὃ ἐμφαίνεται, ὅτι ὁ Ἀρχιμ. Αύγου-
στίνος Καντιώτης διὰ λόγους σκοπιμότητος
ἀπεφασίσθη, ὅπως μὴ παραπεμφθῇ εἰς δίκην
διὰ τὰ ὄσα κατὰ προσώπου τῆς Α. Μ. τοῦ Βα-
σιλέως ἀπ’ ἄμβωνος εἴπεν, ἀλλὰ νὰ ἀναμεί-
νωσι τὰς κυρώσεις τῆς προϊσταμένης του
Ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς.

Ἐπὶ τούτοις, παρακαλοῦμεν εὐλαβῶς ὅπως
ἀσχέτως πρὸς τὰς ἐνεργείας Ὅμων διὰ τὸ ώς ἄνω παράπτωμά του
ὅπερ ἀναφέρομεν Ὅμιν διὰ τῆς ὑπ’ ἀριθμ. 10/47 τῆς 28/11/49 ἀναφο-
ρᾶς ἡμῶν, ἐνεργήσητε διὰ τὴν ἀμεσον μετακίνησίν του ἐντεῦθεν, κα-
θόσον οὗτος, ἐκτὸς τοῦ ὅτι ἀνεστάτωσε τὴν κοινωνίαν τῆς Κοζάνης,
κατώρθωσε νὰ φανατίσῃ καὶ εὐαρίθμους ἐκ χριστ/νῶν τῆς πόλεως
μεθ’ ὧν καθ’ ἔκαστην σχεδὸν ἐσπέραν συναντᾶται, παρακινήσας
τούτους ἄνευ γνώσεως καὶ ἐγκρίσεως ἡμῶν νὰ συμπήξωσι χριστιανι-
κὸν σύλλογον ὑπὸ τὸ ὄνομα “Τεσσαράκοντα μάρτυρες”.

planteer die uitkomste van de verschillende soorten en te voorzien dat
de aantrekkelijkheid van de verschillende soorten en te voorzien dat
de verschillende soorten en te voorzien dat

Ἐπειδή, Μακαριώτατε Ἀγιε πρόεδρε καὶ
Σεβασμιώτατοι ἄγιοι Συνοδικοὶ..., οἱ ἀπλοϊ-
κοὶ χρισ/νοὶ φανατίζονται τόσον κατὰ τοῦ
προσώπου τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως ὅσον
καὶ κατὰ τῆς Διοικούσης Ἐκκλησίας, ἵτις κα-
τηγορεῖται ὅτι, ὡς συμπαθῶς ἔχουσα πρὸς
τοὺς Μασόνους, ἀρνεῖται νὰ λάβῃ τὰ ἐνδει-
κνυόμενα κατὰ τῆς Μασονίας μέτρα, διὰ
τοῦτο, παρακαλοῦμεν καὶ αὐθίς, ὅπως ἐ-
νεργήσητε παρὰ τῷ Γεν. Ἐπιτελείω τοῦ

**Στρατοῦ διὰ τὴν ταχεῖαν ἀπόλυσιν τοῦ εἰρημένου ἀρχιμ/του, ἥν καὶ τὸ Β' Σῶμα Στρατοῦ ἐζήτησε διὰ τῆς ύπ' ἀριθμ. 2041/784 τῆς 3/12/49 ἐπειγούσης ἐμπιστευτικῆς ἀναφορᾶς του, ἀντίγραφον ύπεβάλομεν
‘Υμῖν....».**

—

Ἐπιστολὴ ἀγάπης στὸν μητροπολίτη

«Πρὸς
τὸν σεβ. Μητροπολίτην Σερβίων καὶ Κοζάνης
κ. Κωνσταντίνον,

'Eνταῦθα.

Σεβασμιώτατε,

Ἐν συνεχείᾳ τῶν ὄσων προφορικῶς σᾶς
ἔξεδεσα ἐπὶ τοῦ φλέγοντος θέματος τῆς
Μασονίας ἀναγκάζομαι σήμερον νὰ σᾶς ἀ-
ποστείλω καὶ τὴν παροῦσαν ἐπιστολήν.

Μὲ ἀνέκφραστον λύπην μου βλέπω, ὅτι ὁ Ἱεράρχης Κοζάνης δὲν λαμβάνει θέσιν ἀπέναντι τοῦ δημιουργηθέντος ζητήματος, ἀλλὰ παραμένει ἀπαδής θεατὴς ἐνὸς σκληροῦ ἀγῶνος κατὰ τοῦ Μασονικοῦ τέρατος, ὅστις διεξάγεται ἐν τῇ πόλει ταύτη, ἀριθμούσῃ ἵκανὰ καὶ μαχητικὰ στελέχη Τεκτονικῆς Στοᾶς. Ὑπηρετήσας ἐν τῇ νεότητί μου ύπὸ Ἀρχιερέα, ἀπαγορεύσαντα τὰς κηδείας καὶ

τὰ μνημόσυνα τῶν μασόνων, ἀπορῷ μὲ τὴν ἰδικήν σας στάσιν, ἡ δὲ ἀπορία μου κορυφοῦται ὅταν ἀκούω, ὅτι εύρισκουν παρ' ὑμῖν εὐήκο-
ον οὓς οἱ ἐκ τῶν ἀντιμασονικῶν μου κηρυγμάτων διὰ διαφόρους λό-

γους ταραχθέντες κύκλοι. Τὸ δὲ ἄξιον πολλῶν θρήνων είνε, ὅτι διάδοχοι ύμεις μεγάλων ἐκκλησιαστικῶν μορφῶν, οἱ ὅποιοι ἐποίμανον ποτὲ τὸν εὐσεβῆ λαὸν τῆς ἐπαρχίας ταύτης, ζητεῖτε νὰ χαλαρώσετε τὴν ὄρμὴν τοῦ ἀγῶνος καὶ νὰ καλύψετε μὲ τὸν ἀρχιερατικὸν σας μανδύαν τὸ τεράστιον σκάνδαλον, λέγοντες εἰς τοὺς ἐπισκέπτοντας ύμᾶς καὶ ἀποροῦντας χριστιανούς, ὅτι ὁ Βασιλεὺς είνε ἀνεύθυνος διὰ τὴν ὑπογραφὴν ἀσεβεστάτου Διατάγματος. Ἀνεύθυνος! Ἀλλά, Σεβασμιώτατε, μὲ τὴν γλῶσσαν αὐτὴν εἰμποροῦν νὰ ὄμιλοῦν πολιτικοὶ καὶ διπλωμάται, ὅχι όμως ἐκκλησιαστικοὶ ἄνδρες, γαλουχηθέντες εἰς τὰ νάματα τῆς Ὁρθοδόξιας. Χίλια Συντάγματα καὶ ἐὰν ἀκόμη κηρύξουν ἀνεύθυνον τὸν Ἀνώτατον ἄρχοντα, ἡμεῖς μιμούμενοι τὰ παραδείγματα τῶν θρησκευτικῶν ἡγετῶν Π. καὶ Κ. Διαδήκης πρέπει νὰ ἔχωμεν τὸ δάρρος νὰ εἴπωμεν τό: “Οὐκ ἔξεστί σοι, Βασιλεῦ τῶν Ἑλλήνων...”

‘Η ἐφεκτικότης διὰ τὸν ἔλεγχον τῶν ἡθικῶν καὶ θρησκευτικῶν παρεκτροπῶν τῶν ἀρχόντων τοῦ ἔθνους μας, ἀπέναντι, τῶν παρεκτροπῶν, τῶν ὁποίων θὰ ἐπρεπε νὰ εἰμεδα ἀδιάλλακτοι, ἡ τελεία λήθη τοῦ Νόμου τῆς Κ. Δ. “τοὺς ἀμαρτάνοντας ἐνώπιον πάντων ἔλεγχε...” ὡδήγησε τὴν ἐκκλησίαν μας εἰς χάος, εἰς μεγίστην ἀνυποληψίαν, τοῦ λαοῦ μας βλέποντες τὴν Μητέρα ἐκκλησίαν εἰς πλείστας περιπτώσεις θεραπαινίδα τοῦ κόσμου. Ἀλλὰ θρόνοι, τῶν ὁποίων οἱ ἀρχιερεῖς δὲν ἀγωνίζονται ύπερ πίστεως καὶ ἡθικῆς. Θὰ καταπέσουν οἰκτρῶς.

Αύριον, Σεβασμιώτατε, ἔορτάζει ό "Αγιος Νικόλαος, τοῦ ὁποίου ή φωνή ὑπὲρ τῆς Ὁρθοδοξίας φθάνει μέχρι τῆς γενεᾶς μας. Πρὸν ἡ λειτουργήσητε ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ Ναῷ συνομιλήσατε νοερῶς μὲ τὸν "Αγιον, ζητήσατε τὴν συμβουλήν του καὶ ἐκεῖνος, ὅστις ὑπῆρξε "κανὼν πίστεως" πολλὰ δὰ σᾶς εἴπῃ περὶ τοῦ πῶς μάχονται κατὰ τῶν αἵρεσεων καὶ τῆς πλάνης οἱ ἀληθινοὶ ἀρχιερεῖς.

Βεβαίως ἔκαστος βαδίζει τὸν δρόμον του. Ἐν πάσῃ ὅμως περιπτώ-

मानव द्वारा उत्पन्न होने वाली जलविषयक विज्ञानीय विद्या का अध्ययन करने की विधि विभिन्न विषयों पर विभिन्न विधियों का अध्ययन करने की विधि है।

Allegany, Western Maryland, Pennsylvania, & Virginia areas—
along the Ohio River in parts of West Virginia, Kentucky, Indiana,
Ohio, and parts of Illinois, Michigan, Wisconsin, and Minnesota.

σει ἐκδηλώνω τὴν λύπην μου καὶ σᾶς δηλῶ, ὅτι τυχὸν ἀπόπειραι σας, ὅπως ἐκ νέου τυλίξητε τὸν ιεροκήρυκα Αὐγουστίνον μὲ τὰ χαρτὶα τῶν δημοσίων ἀρχῶν, θὰ διαλυθοῦν ὡς ἴστοι ἀράχνης, ύμεις δὲ θὰ μείνετε μὲ τὸ στύγμα, ὅτι ἐγκατατείψατε ἔνα ἀγωνιστὴν ἔρημον ἐν ἀρχῇ ἀκόμη τοῦ ΑΓΩΝΟΣ. Ἀλλὰ εύτυχῶς δὲν εἶνε μόνος.....

—Ταῦτα ἐξ ἀγάπης καὶ μόνον διὰ τὴν ψυχήν σας, τῆς ὁποίας αἱ εὐθύναι ὡς ἀρχιερέως εἶνε τρομεραὶ ἐν τῇ παρούσῃ περιπτώσει.

Μετὰ σεβασμοῦ

Αὐγουστίνος Ν. Καντιώτης

Κοζάνη τῇ 5-12-49».

— ● —

«Σᾶς εὔχαριστῷ διὰ τὰς ὕθρεις»

«Πρὸς

τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Κοζάνης κ. Κωνσταντίνον

Σεβασμιώτατε,

Ἐλαθον παρὰ τοῦ κ. Στεργ. Τέγου τὸ πρὸς ἐμὲ σημείωμά σας, ἄνευ ὅμως ὑπογραφῆς! Ἐπ' αὐτοῦ ὀλίγαι λέξεις.

—Σᾶς εὔχαριστῷ ἐν πρώτοις διὰ τὰς ὕθρεις. Σχιζοφρενής, νευροπαθής, κακοήθης, ψεύτης, ἀνάξιος κληρικός, πονηρός... ἵδού τὰ παλαιὰ καὶ νέα παράσημα, μὲ τὰ ὅποια μὲ παρασημοφορεῖ ἡ Σεβασμιότης σας. Ἐγὼ ὅμως διὰ τῆς ἐπιστολῆς μου δὲν σᾶς ὕβρισα. Σᾶς ἥλεγξα διὰ τὴν ὄλην σας στάσιν ἀπέναντι τοῦ δημιουργηθέντος ζητήματος τῆς Μασονίας.

—Σᾶς εὔχαριστῷ ἐπίσης διότι τὸ σημείωμά σας μοῦ δίδει νύξιν διὰ ν' ἀναπτύξω τὰς ἰδέας μου εἰς σειρὰν ἄρδρων, διὰ τῶν ὄποιων θ' ἀποδείξω ὄποια ἀβδηριτικὴ ἀντίληψις περὶ τῆς ζωῆς καὶ τῆς ἀποστολῆς τοῦ ἐπισκόπου ὑπάρχει ἐνσφηνωμένη εἰς κρανία ἀρχιερέων, περὶ τῶν ὄποιων εἴπε τὴν χαρακτηριστικὴν ἐκείνην προφητείαν ὁ "Ἄγιος Κοσμᾶς ὁ Αἰτωλός· Τὴν γνωρίζετε; —Ἐδῶ, Σεβασμιώτατε, λύκοι Ἀραβίας καὶ ἄρκτοι καὶ λέοντες κατακερματίζουν τὸ ποίμνιον τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ οἱ δαίμονες χορεύουν εἰς τὰ προαύλια τῶν Ἱ. Ναῶν, καὶ σεῖς ὄμιλείτε περὶ νάρκης. Ἀλλὰ ἡ νάρκη δὲν εύρισκεται εἰς τοὺς δαίμονας ἀλλὰ εἰς τοὺς ποιμένας τῶν ὄποιων ὁ ὑπνος ὁ βαθύτατος ὑπενθυμίζει τὸν ὑπνον τοῦ Ἰωνᾶ εἰς τὰ βάθη τοῦ κινδυνεύοντος πλοίου.

—Μή καυχᾶσθε, ὅτι μὲ ἐσώσατε ἀπὸ τὴν ἀπόλυσιν. Τὸ ζῆτημά μου ἐκείνο ἐλύθη κατὰ τὴν συνάντησιν ποὺ εἶχα μὲ τὸν Στρατηγὸν Καλογερόπουλον, ὅστις συγκινηθεὶς ἀπὸ τὴν ζωηρὰν διαμαρτυρίαν μου, ὑπέγραψε τὴν ύπερ ἐμοῦ ἔκθεσιν πρὶν ἡ σεῖς κατορθώσετε νὰ τὸν ἰδετε. Τὸ δὲ ν' ἀπολυθῇ τις ύπηρεσίας “ἔνεκεν δικαιοσύνης καὶ ἀλήθειας” δὲν ἀποτελεῖ καταισχύνην, ἀλλὰ τιμήν, ἐφ' ἡς ἀντανακλᾶται ἡ λάμψις τοῦ μακαρισμοῦ τοῦ Κυρίου. Οὐαὶ εἰς ἐκείνους οἱ ὄποιοι τρέμοντες οἱ δυστυχεῖς νὰ μὴ χάσουν τὶς θέσεις των δέτουν φίμωτρον εἰς τὸ στόμα των, καὶ σκεπάζουν καὶ τὰ μεγαλύτερα αἴσχη, ἵνα διατηρήσουν τὴν φιλίαν τοῦ κόσμου, ἵκανὴν νὰ τοὺς προβιβάσῃ εἰς ἀνωτέρας θέσεις. Ἡμεῖς ύπὸ τῆς Ἀγίας Γραφῆς δὲν ἐδιάχθημεν οὕτω νὰ ζῶμεν καὶ νὰ πολιτευώμεθα.....

—Τέλος, κηδόμενος τῆς ύγειας σας, δὲν σᾶς ἐπισκέπτομαι, διότι φοβοῦμαι, μήπως οἱ λόγοι μου “ώς παράφρονος” διαταράξουν τὴν μακαρίαν γαλήνην τοῦ Μητροπολιτικοῦ σας μεγάρου, καὶ καλέσετε ἐκ νέου ἰατρόν... Ή ἀλήθεια, βλέπετε, ἔστω καὶ εἰς ἐλαφρὰς δόσεις προσφερομένη, είνε πικρά, μάλιστα δὲ ὅταν πρόκειται νὰ τὴν δοκιμάσουν ἀρχιερατικὰ χεῖλη, συνηθισμένα εἰς τὰ μελίπηκτα τῆς κολακείας ποὺ προσφέρουν οἱ αὐλοκόλακες.

‘Υγιαίνετε λοιπὸν καὶ ζῆτε Μαθουσάλεια ἔτη, εὐφημούμενος καὶ δοξολογούμενος ύπὸ πάντων (Λουκ. 6,26).

Μετὰ σεβασμοῦ
Αύγουστίνος Ν. Καντιώτης
Ιεροκήρυξ

Κοζάνη τῇ 6-12-49

— ● —

Μεγάλη αἴσθησις στὸν εὔσεβη λαὸ

«Τὸ φύλλον τῆς “Χριστιανικῆς Σπίθας”(*), τὸ ὄποιον ἐδημοσίευσε τὸ ἄρθρον περὶ μασονίας, ἐξηντλήθη τάχιστα, ἀνετυπώθη δὲ ἀμέσως ύπὸ χριστιανῶν Θεσσαλονίκης, Ἀθηνῶν καὶ ὁμάδος Ὁρθοδόξων Ν. Υόρκης. Προεκλήθη αἴσθησις μεγάλη. Ο εὔσεβης λαός, ιδίως

(*) Ἐκατοντάδες ἐπιστολὲς ἔφτασαν, στὸν ἀντιπρόσωπο τῆς «Χριστιανικῆς Σπίθας», ἀείμνηστο τώρα, Γεώργιο Παφίλη καὶ στὸν π. Αύγουστίνο ἀπ' ὅλη τὴν Ελλάδα, ἀκόμη καὶ ἀπὸ τὸ ἔξωτερικό. Ἀντιπροσωπευτικά παραθέτουμε ἔνα **ἀπόσπασμα ἐπιστολῆς**, ἀπὸ τὴν

τῆς Β. Ἐλλάδος, ἥρχισε νὰ ἔξεγείρεται. Τὰ θρησκευτικὰ περιοδικὰ Ἀ-θηνῶν συνέβαλον καὶ ταῦτα. Ἡμεῖς δὲ λειτουργήσαντες ἐν τῷ Ἱ. Ναῷ Ἀγ. Ἀθανασίου Κοζάνης ὡμιλήσαμεν σχετικῶς καὶ διὰ λόγους συνειδήσεως ἐπαύσαμεν τὸ μνημόσυνον τοῦ Βασιλέως ὡς εὐσέβε-στάτου, δηλώσαντες, ὅτι τότε μόνον θὰ ἐπαναληφθῇ, ἐὰν τὸ Β. Διά-ταγμα ἀνακληθῇ. Τὸ τί ἐπηκολούθησε τῆς δηλώσεως ταύτης δὲν εἶνε τοῦ παρόντος νὰ ἔξιστορηθῇ. Τὸ εὐχάριστον εἶνε, ὅτι τὸ Β.Δ. τὸ ἐπι-τρέπον τὴν περιφορὰν δίσκων ἐν τοῖς Ἱ. Ναοῖς ύπερ τῶν σκοπῶν τῆς Μασονίας ἀνεκλήθη. Καὶ τὸ πλέον εὐχάριστον ὅτι ὁ βασιλεὺς Παῦλος, ὡς ὀμολόγησεν εἰς τὸν Μ. Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν, δὲν εἶνε Μασόνος καὶ ὅτι κατὰ παραδρομὴν ὑπέγραψε τὸ Διάταγμα. Διὸ καὶ μετ' ὄργης δικαίας ἐκάλεσε τὸν τότε υπουργὸν τῆς Προνοίας^(*), τὸν

Ιερὰ Σκήτη Καυσοκαλυβίων, Δάφνης, τοῦ Ἅγιου "Ορους, ποὺ ὑπο-γράφει ὁ μοναχὸς Ἀντώνιος Γκουζάκος, στὶς 10 Ἰανουαρίου 1950. «Πανοσιολογιώτατε...περιῆλθεν εἰς χειρας μου καὶ τὸ ύπ’ ἀριθμ. 99 φύλλον τῆς "Χριστιανικῆς Σπίθας" σας, τὸ ἀναφερόμενον εἰς τὴν Μασονίαν ἐγκαθιδρυθείσαν ἐπισήμως ἐν τῷ Ὁρθοδόξῳ ἡμῶν Κράτει· ἐντεῦθεν δὲ λαμβάνων ἀφορμήν, ἀπευθύνω τῇ Ὑμετέρᾳ Πανοσιολογιώτητι τὴν παροῦσαν, ὅπως δι' αὐτῆς ἐκφράσω τὰ εἰλικρινὴ συγχαρητήρια τὰ τε ἀτομικὰ καὶ τῶν συνασκουμένων μοι Πατέρων, διὰ τὸν ζῆλον, οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ τὸ θάρρος ὅπερ ἐπιδεικνύει Αὕτη ύπερμαχοῦσα τῶν Πατρώνων θεσμῶν, ἡμῶν καὶ ἔθμων, καὶ κατακεραυνοβολοῦσα πᾶν τὸ ὅθνειον καὶ κακόβουλον τὸ ἐπιθυμεῦσον τὴν τε ἀγίαν ὄρθδοξον Χριστιανικὴν Πίστιν καὶ τὸ εὐλογημένον Ἐθνος ἡμῶν. Εἰσθε, ἀγαπητέ, ἄξιος πολλῶν συγχαρητηρίων καὶ εὐγνωμοσύνης ἐκ μέρους τῶν ἀναγνωριζόντων ὅποιας κρισίμους στιγμὰς διέρχεται τό τε Ἐθνος καὶ ἡ Ἐκκλησία ἡμῶν, καὶ εἰς ποίον κίνδυνον εύρισκονται ἀμφότερα ἐὰν (ὅ μὴ γένοιτο) ἐπικρατήσῃ ἡ ἐκ τοῦ θάδους τῆς ἀβύσσου ἀνακύψασα τερατώδης μασονία, ἷττις ἔστι τελεία ἀθεῖα καὶ φανερὰ λατρεία τοῦ σατανᾶ.

Τί λυπτρὸν καὶ ἀποκαρδιωτικὸν ὄμως! Ἐκ τῶν 68 ἐν ἐνεργείᾳ Μητροπολιτῶν τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας, καὶ τῶν τόσων ἄλλων σχολαζόντων, ἐκ τῶν τόσων κληρικῶν καὶ λαϊκῶν θεολόγων καὶ Ἱεροκηρύκων τοῦ Κράτους, δὲν εὐρέθη οὐδεὶς ἵνα ύψωσῃ τὸ πα-ράστημα καὶ νὰ ρήξῃ φωνὴν διαμαρτυρίας ἐν προκειμένῳ, ἦ - ἐπὶ τέλους - νὰ γίνῃ Ὑμέ-τερος συνέριθμος εἰς τὸν κατὰ τῆς μασονίας ἀγῶνα, ἀν καὶ παρῆλθεν ἐπτάμηνον σχεδὸν ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ Βασιλικοῦ Διατάγματος τοῦ ἐπισήμως ἀναγνωριζόντος τὴν μασονίαν. Οὐδὲ αὐτὸς ὁ γηραιός Ἀχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν δὲν "ἔλαβε τὴν ἀρχιερατικὴν ράθδον του διὰ νὰ μεταβῇ εἰς τὸ Γραφεῖον τοῦ Πρωθυπουργοῦ, οὐδὲ νὰ ἀνέλθῃ ὁ πο-λιὸς γέρων εἰς τὰ ἀνάκτορα" διὰ τὴν ὑπόθεσιν αὐτήν. Καὶ ὁ μὲν καθημερινὸς τύπος ἀναμφιθόλως εἶνε σίχμαλωτος τῆς μασονίας, ἀλλὰ ὁ θρησκευτικὸς περιοδικὸς τοιοῦτος ποῦ; Δὲν θὰ ἔπρεπε νὰ διαφωτίσῃ οὗτος τούλαχιστον τὸν κόσμον, εύρισκόμενον μάλι-στα σήμερον εἰς προεκλογικὴν περίοδον, ὅπότε αύριον, μεθαύριον θὰ ἔλθωσιν αὐτοὶ οἱ μασόνοι νὰ ζητήσωσι τὴν ψῆφόν του; Ἀλλὰ φαίνεται, ὅτι "πάντες ἔξεκλιναν ἄμα ἡχρει-ἀθησαν, οὐκ ἔστι ποιῶν χρηστότητα, οὐκ ἔστιν ἔως ἐνός", ὡς εἶπεν ὁ Προφητάναξ...».

(*) Τὸν Κωνσταντίνο Καραμανλῆ.

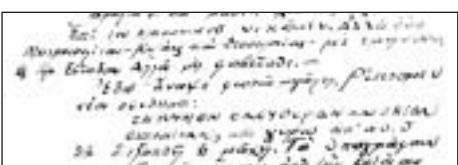
όποιον καὶ ἐπέπληξε καὶ ύπεχρέωσε νὰ σπεύσῃ ἀμέσως νὰ συντάξῃ νέον διάταγμα ἀνακλήσεως. Ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν ἀνάκλησιν τοῦ διατάγματος τὸ ὄλον ζήτημα τοῦ Μασονισμοῦ δὲν ἐλύθη, καθ' ὅσον ἡ Μασονία ἔχει ρίζας βαθυτέρας καὶ χρειάζονται ἀγῶνες πολλοὶ καὶ ἐπίμονοι πρὸς ἐκρίζωσιν τοῦ δηλητηριώδους τούτου δένδρου τοῦ Σατανᾶ. Ἐν τῷ μεταξὺ ἐνεφανίσθησαν εἰς τὸν ὄρίζοντα καὶ οἱ Ρόταροι μὲ τὰ δημόσια δεῖπνα τῶν. Τὸ δὲ Ρόταροι δὲν εἶνε τίποτε ἄλλο παρὰ συγκεκαλυμμένη μορφὴ τῆς Μασονίας, ἡ ὅποια φαίνεται ὅτι ἥνοιξε τὸ Ρόταροι ὡς νηπιαγωγεῖον τῆς ἰδεολογίας τῶν Στοῶν. Ἐκεῖ θὰ ἐκπαιδεύωνται οἱ μέλλοντες ύποψήφιοι ρήτορες καὶ Σεβάσμιοι τῶν. Καὶ νὰ σκέπτεται τις ὅτι μεταξὺ τῶν ρόταριανῶν συγκαταλέγονται καὶ καθηγηταὶ Θεολογίας».

(ἀπὸ τὸ βιβλίο τοῦ π. Αὐγουστίνου «Σημεία τῶν Καιρῶν», σελ. 206)

— ● —

«Ἐπὶ τοῦ Μασονικοῦ νικῶμεν»

Μὲ ἐπιστολή του ἀπὸ τὴν Ἀθήνα στὶς 10-1-1950, ὁ π. Αὐγουστίνος πρὸς τὸν στενό του συνεργάτη Γεώργιο Παφίλη γράφει·

«Ἀγαπητέ μου Γιῶργο...

Ἐπὶ τοῦ Μασονικοῦ νικῶμεν. Ἀλλὰ δύο Μητροπολίται –Κοζάνης καὶ Θεσσαλονίκης– μὲ ἐμήνυσαν εἰς τὴν Σύνοδον. Ἀλλὰ μὴ φοβεῖσθε.

Ἐδῶ ἄναψε φωτὶα μεγάλη. Ρίπτομεν νέον σύνθημα:

ΖΗΤΟΥΜΕΝ ΕΛΕΥΘΕΡΑΝ ΚΑΙ ΖΩΣΑΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΝ, καὶ γύρω ἀπ' αὐτοῦ θὰ διεξαχθῇ ἡ μάχη. Τὸ ύπογράφουν πολλοί...».

— ● —

“Εκτάκτο φύλλο τῆς «Σπίθας» ὑπ’ ἀριθμ. 179

‘Ο βασιλιᾶς τὸν Φεβρουάριο τοῦ 1956 ἐπαναφέρει τὸ καταργηθὲν βασιλικὸ διάταγμα ύπερ τῆς μασονίας.

‘Ο π. Αὐγουστίνος βρίσκεται πάλι ἀντιμέτωπός του.

Μὲ ἀνοικτή του ἐπιστολὴ ἀπὸ τὶς στῆλες τῆς «Σπίθας», ποὺ κυκλοφορεῖ κατὰ χιλιά-

δες σ' ὅλη τὴν Ἑλλάδα, ἀκόμη καὶ στὸ ἔξωτερικό, καλεῖ τὸν βασιλιὰ νὰ μὴ ὑπογράψῃ τὸ διάταγμα.

Παρουσιάζει τὴν ἀπόφασι τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, κατὰ τῆς Μασονίας καὶ γράφει·

«Η ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΜΑΣΟΝΙΑΣ ΑΠΟΦΑΣΙΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

“Ομοφώνως καὶ ὁμοψύχως ἄπαντες οἱ Ἱεράρχαι τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀποφαινόμεθα, ὅτι ἡ Μασονία εἶνε ὅλως ἀσυμβίβαστος πρὸς τὸν Χριστιανισμόν, καὶ ὅτι δέον τὰ πιστὰ τῆς Ἐκκλησίας τέκνα, ὅπως ἀπέχωσι τοῦ Μασονισμοῦ...” (Βλ. “Ἐκκλησία”, ἐπίσημον δελτίον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος 1933, ἀρ. φ. 48).».

Ὑπενθυμίζει στὸ βασιλιὰ, σὲ ποιά περίοδο ἔθαλε τὴν ὑπογραφή του σ' ἓνα παρόμοιο διάταγμα, τὸ ὅποιο βέβαια ἀνακάλεσε ἀργότερα, καὶ γράφει·

‘Ο λύκος στὴν ἀναμπουμπούλα χαίρεται

«**Ἡτο μὴν Ἰούλιος τοῦ 1949.** Ἡ Πατρὶς εύρισκετο ἐν κινδύνῳ. Ἡ ὑπαιθρὸς ἔκαίτο. Αἱ πόλεις ἔζων ὑπὸ τὸν ἐφιάλτην βαρβαρικῶν ἐπιδρομῶν. Ἡ ἄλκιμος νεότης ἐπιστρατευμένη εύρισκετο εἰς τὰς κορυφὰς τῶν ὄρέων. Τὸ αἷμα ἔχυνετο ἀφειδῶς. Τὸ ἔθνος ἐνέτεινεν ὅλας του τὰς δυνάμεις, κατέβαλλεν ὑστάτην προσπάθειαν, ἵνα μὴ ὑποκύψῃ εἰς ζυγὸν φρικτῆς τυραννίας, ἀλλ’ ὑπερνικήσῃ τὴν ἐθνικὴν κρίσιν καὶ ἔξελθῃ ἐλεύθερον. Τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, καθ' ἥν ἡ προσοχὴ παντὸς πατριώτου ἦτο ἐστραμμένη πρὸς τὸ Βόρειον τῆς Πατρίδος τμῆμα, πρὸς τὰ πανύψηλα ὄρη, πολιτικοί τινες τῆς χώρας ἀντιπρόσωποι ἐθεώρησαν ὡς κατάλληλον ἐποχὴν διὰ νὰ πραγματοποιήσουν ἓνα παλαιὸν ὄνειρον: **Νὰ ἐπισημοποιήσουν**, νὰ περιβάλουν τὴν σκοτεινήν, τὴν ἀντιχριστιανικὴν ὄργανωσιν τῆς Μασονίας μὲ τὸ ἐθνικὸν ἔνδυμα, νὰ ἐνδύσουν τὸν λύκον μὲ δέρμα προβάτου. Καὶ κινηθέντες δραστηρίως ἐπέτυχον ὅτι ἐπὶ πολλὰς δεκαετηρίδας ἀγωνιζόμενοι δὲν είχον κατορθώσει οἱ μασόνοι... Ἐκ τοῦ Ἐθνικοῦ Τυπογραφείου ἐξήρχετο Βασιλικὸν Διάταγμα, ὅπερ ἀνεγνώριζε πλέον τὴν Μασονίαν ὡς ἀγαθοεργὸν Ἰδρυμα, ὡς Νομικὸν πρόσωπον (Βλ. Ἐφημ. τῆς Κυβερνήσεως 23 Ἰουλίου 1949 τεῦχος πρῶτον, ἀριθμ. φύλλου 161). Διὰ τοῦ Β. Διατάγματος ἡ Ἐλλάδι μασονία ὠπλίζετο μὲ δύναμιν τεράστιαν. Ἡδύνατο πλέον νὰ κινῇται καὶ δρᾶ ἀκωλύτως καὶ ἔξαπλῶνη τοὺς πλοκάμους της ἔως ἐσχάτων τῆς Πατρίδος. Ὡς πόροι δὲ τῆς Μασονίας μεταξὺ τῶν ἄλλων καθωρίζοντο καὶ εἰσφοραὶ “ἐκ τοῦ Κράτους, ἐκ τῶν Δήμων καὶ Κοινοτήτων, Ναῶν ἢ Μονῶν”. Δηλαδὴ ὅλον τὸ Ὀρθόδοξον Βασίλειον ἐκαλεῖτο νὰ ρίψῃ εἰς τὸν δίσκον τῆς...

παμπτώχου μασονίας τὴν συνδρομήν του διὰ νὰ κτίσῃ καλλιμάρμαρα Μέγαρα, διὰ ν' ἀνεγείρῃ παντοῦ τεκτονικὰς Στοάς, Σχολὰς καὶ ἐργαστήρια, διὰ νὰ λατρεύηται ἐν αὐτοῖς ὁ Σατανᾶς».

Διαμαρτυρίες

«Ἡ εἰδησις, ὅτι ύπεγράφη ἐν τοιοῦτον Διάταγμα, ἀνεστάτωσεν ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον τὴν Ἑλλάδα. Ἀμβωνες καὶ Θρησκευτικὰ περιοδικὰ ἔβαλλον κατ' αὐτοῦ. Ἡ τρομερὰ εἰδησις ἔφθασε μέχρι τοῦ Μετώπου. Εὔσεβεις ἀξιωματικοὶ καὶ στρατιῶται ἐν ἀπορίᾳ πολλῇ ἡρώτων τοὺς στρατιωτικὸὺς ἰερεῖς· ἐὰν τοιαῦτα διατάγματα ἐκδίδωνται, πρὸς τί αἱ θρησκευτικαὶ σας ὄμιλοι καὶ τὰ συνδήματα τῶν ἀξιωματικῶν μας, ὅτι ἀγωνιζόμεθα ύπερ τῆς Πίστεως καὶ τῆς Πατρίδος; Ἔγγραφοι διαμαρτυρίαι πανταχόθεν κατέφθανον πρὸς τὴν Ἱ. Σύνοδον. Ὄλοι ἐζήτουν τὴν κατάργησιν τοῦ Βασιλικοῦ ἐκείνου Διατάγματος. Καὶ ἐπειδὴ ἡ κατάργησις τοῦ Β. Δ. ἐβράδυνεν, ἴερομόναχός τις, ὑπηρετῶν τότε τὴν Πατρίδα ὡς στρατιωτικὸς ἰερεύς, ἐν τῷ ἱστορικῷ ἐξωκκλησίῳ τοῦ Ἀγίου Ἀθανασίου τῆς πόλεως Κοζάνης ἐλειτούργησεν, ὡμίλησεν, ἔκλαυσε, διεμαρτυρήθη ἐντόνως καὶ ἐνώπιον τοῦ ἐκκλησιάσματος ἐδήλωσεν, ὅτι κατόπιν δημοσιεύσεως τοιούτου Β. Δ. δὲν δύναται πλέον νὰ μνημονεύῃ τοῦ ὀνόματος τοῦ Βασιλέως ὡς φρουροῦ τῆς Ὁρθοδόξου Πίστεως καὶ ὅτι τότε μόνον τὸ μνημόσυνόν του ὡς εὔσεβεστάτου θὰ ἐπαναληφθῇ, ἐὰν τὸ Β. Δ. καταργηθῇ.

Ἡ πόλις τῆς Κοζάνης καὶ ὅλη ἡ Δ. Μακεδονίᾳ συνεταράχθη καὶ ἡ ταραχὴ τῶν συνειδήσεων διέτρεχε χωρία καὶ πόλεις, πεδιάδας καὶ ὁρητὴ καὶ θαλάσσας καὶ ὥκεανοὺς καὶ ἔφθανεν ἔως εἰς τὸν ἀπόδημον Ἑλληνισμὸν καὶ σεβάσμιοι τῆς χώρας Ἱεράρχαι δι' ἐμπιστευτικῶν των ἀναφορῶν πρὸς τὴν Ἱ. Σύνοδον ἐξέφραζον τοὺς φόβους των διὰ τὴν συνοχὴν καὶ τὴν ἐνότητα τοῦ ἔθνους, τὴν ὄποιαν ὑπενόμευε τὸ περὶ μασονίας Β. Δ.. Ἡ Ἱ. Σύνοδος ὑπὸ τὴν πίεσιν τῆς κοινῆς συνειδήσεως συνεδρίασε κατ' ἐπανάληψιν καὶ συνεζήτησε τὸ θέμα τοῦτο καὶ ἀπεφάσισε ν' ἀντιδράσῃ. Πρὸς τοῦτο ὁ πολιός γέρων, ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν κ. Σπυρίδων, ὡς πρόεδρος τῆς Ἱ. Συνόδου ἐζήτησεν ἀκρόασιν καὶ ἀνῆλθεν εἰς τὰ Βασιλικὰ Ἀνάκτορα καὶ μὲ ὡμὴν γλῶσσαν εἰλικρινείας ὡμίλησε καὶ ἐξήγησε τὸν πόνον τοῦ λαοῦ καὶ κατέστησεν Ὅμᾶς καὶ τὴν Βασιλισσαν ἐνημέρους τῆς καταστάσεως, τῆς μεγάλης διαταραχῆς τῶν πνευμάτων, τὴν ὄποιαν προύκάλεσε τὸ βασιλικὸν ἐκείνο διάταγμα».

Παγίδα τῆς Μασονίας

«΄Υμεῖς δέ, Βασιλεῦ, ἔκπληκτος ἡκούατε καὶ μετὰ τόνου διεβεβαιώνατε τὸν Ἀρχιεπίσκοπον ὅτι δὲν ἀνήκετε εἰς τὴν Στοάν, καὶ ἀντιληφθέντες πλέον τὸν κίνδυνον, ιδόντες τὴν παγίδαν, τὴν ὅποιαν κάτωθεν τοῦ θρόνου Σας εἶχε στήσει ἡ Μασονία, ἐξωργίσθητε καὶ ἐκαλέσατε ἀμέσως τὸν ἄρμόδιον ὑπουργὸν καὶ διετάξατε, ἵνα πάραυτα ἐτοιμασθῇ ἔτερον Β. Διάταγμα, τὸ ὅποιον νὰ καταργῇ τὸ ὑπὲρ τῆς Μασονίας Διάταγμα. Καὶ πράγματ! Μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἐκ τοῦ Ἐθνικοῦ Τυπογραφείου ἐξῆλθε Β. Δ. , ὅπερ κατήργει τὸ σκανδαλῶδες διάταγμα. Τὸ ἔξηφάνιζεν ὄλοσχερῶς. Ὁλόκληρος ὁ σατανικὸς πύργος κατέπιπτε. Τίποτε ἐξ ὅσων εἶχον σοφισθῆ ὁι μασόνοι τῶν Ἀθηνῶν πρὸς ὑποστήριξιν τῆς ὁργανώσεως των δὲν ἔμεινεν εἰς τὴν θέσιν του. Τὸ παρέσυρεν εἰς τὴν ἄθυσσον ἡ ὁργὴ τοῦ εὐσεβοῦς λαοῦ. Ἡτο μία ὥραία νίκη τῆς Ἐκκλησίας. Τὸ χαρμόσυνον γεγονὸς ἔσπευσε νὰ γνωστοποιήσῃ τὸ Γραφείον τῆς Ἰ. Συνόδου. Αἴσθημα ἀνακουφίσεως ἐπλημμύρησε τὰ στήθη τῶν πιστῶν καὶ φωναὶ ἀγαλλιάσεως ἀντήχησαν τὰ ὄρη. Ἡ Πατρὶς ἀνέπνεε. Τὸ δυσάρεστον γεγονὸς ἐθεωρήθη λῆξαν. Οἱ μασόνοι περίτρομοι ἐκρύθησαν εἰς τὰ σκοτεινά των σπήλαια».

Ἐπαναφορὰ τοῦ καταργηθέντος Β. Δ.

«΄Αλλά, Βασιλεῦ, τὸ Βασιλικὸν ἐκεῖνο Διάταγμα, ὅπερ εἶχεν ἐνταφιασθῆ κάτω ἀπὸ τὰς φωνὰς καὶ τὰς διαμαρτυρίας τοῦ εὐσεβοῦς λαοῦ σας, ίδοὺ καὶ πάλιν ἀνίσταται καὶ ἐπανέρχεται εἰς τὴν ζωήν. Οἱ ἐν Ἑλλάδι μασόνοι μένεα πνέοντες διὰ τὴν ἀποτυχίαν των δὲν ἡσύχαζον. Ἐπερίμενον τὴν κατάλληλον εὐκαιρίαν. Καὶ ἡ εὐκαιρία “**περιπλομένων ἐνιαυτῶν**” ἐδόθη. Ο ‘Υπουργὸς, ἐκεῖνος, ὅστις τῷ 1949 ὡς ὑπουργὸς τῆς Κοινωνικῆς Προνοίας ἐνήργησε καὶ μετὰ τῆς Ύμ. Μεγαλειότητος ὡς ὑπεύθυνος ἀπέναντι τοῦ Ἐθνους συνυπέγραψε τὸ σκανδαλῶδες ἐκεῖνο Διάταγμα, κατὰ τοὺς τελευταίους μῆνας τοῦ παρελθόντος ἔτους ἐγένετο Πρωθυπουργὸς τῆς Χώρας. Καὶ ἐπὶ τῆς πρωθυπουργίας αὐτοῦ οἱ μασόνοι ἐκινήθησαν καὶ πάλιν δραστηρίως καὶ οὕτω νέον ὑπὲρ τῆς Μασονίας Β. Δ. ἐξεδόθη καὶ ἐπανέφερεν ἐν ἰσχύι τὸ παλαιὸν διάταγμα...

‘Ολόκληρον τὸ ἀμαρτωλὸν ἐκεῖνο Διάταγμα ἐπανέρχεται ἐν ἰσχύι διαγραφομένων τῶν ἐν ἄρθρῳ 3 λέξεων: “**Ναῶν ἡ Μονῶν**”. Διὰ τῆς διαγραφῆς αὐτῆς οἱ μασόνοι νομίζουν ὅτι θὰ κατευνάσουν τὴν ἀγανάκτησιν τοῦ Ἐλληνικοῦ λαοῦ κατὰ τῆς σκοτεινῆς των ὁργανώσεως,

Rey 8.5.1.2. *Alfredo G. Martínez:* Una vez comprendido el sentido de la memoria, se observó que las memorias que describen un "Efecto" suelen ser más descriptivas que descriptivas. A veces, sin embargo, parece que el efecto es más que las memorias sobre un tema de investigación simple, como el efecto Martínez.¹⁰ Es también cierto que algunas de las memorias sobre el tema de investigación descriptiva tienen una descripción más detallada y más completa de lo que se observó en la memoria anterior.

Εάν μεταβιβάσεις πληρωμών την περίοδο την οποία απειλείται η συνέχεια του.

η ὅποια πλουτίσασα φαίνεται διὰ ξένων εἰσφορῶν, δὲν καταδέχεται πλέον νὰ εἰσπράττῃ εἰσφορὰς ἀπὸ Ναοὺς καὶ Μονάς...

Βασιλεῦ! Κατόπιν τῆς ἐκδόσεως τοῦ νέου τούτου Β. Διατάγματος τὸ τέρας τῆς Μασονίας ἔξερχεται καὶ πάλιν ἐκ τοῦ ὄντρου καὶ ἀνοίγει τὰς ἀπαισίας σιαγόνας του διὰ νὰ καταθροχθίσῃ τὴν Ὀρθόδοξον Πατρίδα. Ό κίνδυνος δὲν είνε μικρός. Πλεῖστοι μασόνοι κατέχουν ύψηλὰς θέσεις ἐν τῷ Κρατικῷ ὄργανοισμῷ καὶ ὡς ἐκ τῶν θέσεών των ἐπηρεάζουν πολλοὺς καὶ μάλιστα τὴν σπουδάζουσαν νεότητα καὶ διὰ τῆς νέας τώρα σημαντικῆς ἐνισχύσεως, τὴν όποιαν λαμβάνουν, δὰ ἐπηρεάσουν ἀκόμη καταστρεπτικώτερον (Βλ.

ύπ' ἀριθμ. 164 καὶ 166 φύλλα τῆς “Σπίθας”). Ἀσφαλῶς οἱ ἐν πρωτευούσῃ καὶ ἐπαρχίαις μασόνοι δὰ πανηγυρίζουν τὸ γεγονὸς ώς νέον σταθμὸν ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ Μασονισμοῦ, ἀλλ᾽ ὁ εὔσεβὴς λαὸς τῆς πρωτευούσης καὶ τῶν ἐπαρχιῶν, ὅστις λαμβάνει γνῶσιν τῆς νέας ταύτης ἐπιθυμουλῆς κατὰ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, λυπεῖται διότι διὰ δευτέραν φορὰν ἡ Μασονία κατώρθωσε νὰ περιπλέξῃ καὶ τὸν Ἀνώτατον “Αρχούτα τῆς Ἑλληνικῆς Πολιτείας εἰς μίαν τοιούτου είδους ἐνέργειαν.

Μεγαλειότατε,

Διὰ τὴν ὑπογραφήν σας αύτὴν τολμῶ καὶ πάλιν νὰ διαμαρτυρηθῶ. Νὰ διαμαρτυρηθῶ ως Ἐλλην, νὰ διαμαρτυρηθῶ περισσότερον ως κληρικός. Νὰ διαμαρτυρηθῶ προφορικῶς καὶ ἐγγράφως. Μὴ λησμονεῖτε, ὅτι δὲν εἰσθε ἔνας **κοινὸς βασιλεύς**. Διότι τίνος ἄλλου βασιλέως ἡ ἡγεμόνος τὸ πολυχρόνιον ψάλλεται ἐν ταῖς Ἐκκλησίαις; Εἰσθε βασιλεὺς τῆς Ἑλλάδος, χώρας Ὄρθοδόξου, βασιλεύς, ὅστις συμφώνως πρὸς τὸν ὄρκον, ὃν ἐδώκατε ἐνώπιον τοῦ Πανελλήνου, ἀνελάβετε ἱερὰν ὑποχρέωσιν νὰ εἰσθε ὁ ἀκοίμητος φρουρὸς τῆς Ὄρθοδόξου Πίστεως, τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ ὑπερασπίζετε κατὰ πάσης ἐκ τῶν ἔξιθεν προερχομένης ἐπιθυμῆσις καὶ νὰ ζῆτε κατὰ τοὺς Νόμους

καὶ Κανόνας αὐτῆς. ‘Ως ἐκ τοῦ ὄρκου σας δὲν δύνασθε νὰ λαμβάνετε μέρος σεῖς καὶ ἡ βασιλισσα εἰς...’ Ως ἐκ τοῦ ὄρκου σας πολὺ περισσότερον δὲν δύνασθε νὰ ύπογράφητε Διατάγματα, τὰ ὅποια ύπουργοί καὶ πρωθυπουργοί, ἐπιλήσμονες τῶν πρὸς τὴν Ὁρθόδοξον Ἑκκλησίαν ιερῶν ύποχρεώσεων, προσκομίζουν πρὸς ύπογραφήν, ἐνῷ διὰ τῶν διαταγμάτων τούτων καταργεῖται τὸ Ι. Εὐαγγέλιον, ἀθετεῖται ἡ Ἱερὰ Παράδοσις, τορπιλίζεται ὅλον τὸ οἰκοδόμημα τῆς Ὁρθοδοξίας. ‘Ως πρὸς δὲ τὴν Μασονίαν εἰδικῶς οἱ **νομικοί καὶ θρησκευτικοί Σύμβουλοι**, οἱ ὅποιοι περιστοιχίζουν τὸν θρόνον σας, ἔχουν μεγάλην εὐθύνην ἀπέναντι τοῦ ἔθνους, διότι θὰ ἐπρεπε νὰ ἔχουν διαφωτίσει τὴν Υμ. Μεγαλειότητα ἐπαρκῶς».

‘Αντιχριστιανικὸν καὶ ἀντεθνικὸν σύστημα

«Ἡ Μασονία, Βασιλεῦ, ἀπὸ μὲν τῆς πολιτικῆς ἀπόψεως κρινομένη ύπαγεται εἰς τὴν κατηγορίαν **τῶν μυστικῶν ἐκείνων ἐταιρειῶν**, τῶν ὅποιων ἡ ἴδρυσις καὶ λειτουργία ἐπὶ τοῦ ἑλληνικοῦ ἐδάφους ἀπαγορεύεται συμφώνως τοῖς Νόμοις, ἀπὸ δὲ τῆς θρησκευτικῆς ἀπόψεως εἰνε ὁργάνωσις **ἀντιχριστιανικὴ** συμφώνως τῇ ἀποφάσει ὀλοκλήρου τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἑκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Τὸ “πιστεύω” τῆς Τεκτονικῆς Στοᾶς δὲν ἔχει καμμίαν σχέσιν μὲ τὸ “πιστεύω” τῆς Ὁρθοδόξου Ἑκκλησίας. Ἐρωτήσατε τὸν Πρωθιερέα τῶν Ἀνακτόρων^(*)), διὰ νὰ σᾶς εἰπῃ τί φρονεῖ περὶ τοῦ Μασονισμοῦ ἡ Ἑκκλησία. Τοιοῦτον λοιπὸν ἀντιχριστιανικὸν σύστημα ἔρχεται νὰ ύποστηρίξῃ ἡ ύπογραφὴ βασιλέως Ὁρθοδόξου Βασιλείου; Πρέπει νὰ ἐννοήσητε καὶ συναισθανδῆτε τὸ νέον σας ὀλίσθημα. “Οπως, ὡς ἐκ τοῦ ὄρκου σας, ἐπ’ οὐδενὶ λόγῳ δύνασθε νὰ ύπογράφητε Διάταγμα, ὅπερ ν’ ἀναγνωρίζῃ τὸν Χιλιασμὸν ὡς Ἀγαθοεργὸν Ἰδρυμα καὶ Σωματείον, οὕτω ἐπ’ οὐδενὶ λόγῳ ἐπιτρέπεται νὰ ύπογράφητε Διάταγμα, ὅπερ ἀναγνωρίζει τὸν Μασονισμὸν ὡς ἀγαθοεργὸν Ἰδρυμα καὶ Σωματείον. Διότι χειρότερος, χιλιάκις χειρότερος τοῦ Χιλιασμοῦ εἰνε ὁ Μασονισμός. Καὶ ὅμως ύπερ αὐτοῦ τοῦ Μασονισμοῦ σεῖς ὁ εὐσεβέστατος ύπογράφετε διάταγμα...”

Μεγαλειότατε,

‘Ἡ ύπογραφὴ σας αὕτη, ἡ ὅποια ἐτέθη κάτω ἀπὸ ἔνα τοιοῦτον διάταγμα, ὡς ἀνατρέπουσα τὰς θεμελιώδεις ὄρχας σχέσεων Ἑλληνικῆς Πολιτείας καὶ Ὁρθοδόξου Ἑκκλησίας, πρέπει ν’ ἀνακληθῇ καὶ τὸ Β. Δ. νὰ καταργηθῇ τὸ ταχύτερον. Βασιλεῦ! Μὴ διστάσητε οὐδὲ ποτὶ στιγμήν...’

(*) Ἡταν ὁ τότε ἀρχιμανδρίτης καὶ μετὰ ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν Ἱερώνυμος Κοτσώνης.

‘Η Μασονία ώς σύστημα ἀντιχριστιανικὸν δὲν δύναται νὰ εὕρῃ στέγην εἰς τὸν Οἶκον τῆς Ἑλλάδος, ὅστις πρέπει νὰ εἴνε καθαρὸς ἐκ τῶν τοιούτων βδελυγμάτων....

“Ἐνθερμος πρὸς Κύριον εὐχέτης
Αὐγουστῖνος Ν. Καντιώτης,
ἱερομόναχος

“Ἐγραφον ἐν Ἀθήνας τῇ 15 Φεβρουαρίου Σωτηρίου ἔτους 1956.
(ἔκτακτο φύλλο «Σπίθας» 179)

— ● —

Χτυποῦσε τὰ στραβὰ

«‘Ο π. Αὐγουστῖνος εἶχε καὶ ἔχθρούς. Δὲν τὸν συμπαθοῦσαν καὶ πολλοὶ μητροπολίται», λέει ὁ κ. Σιόγκας. «Γιατὶ μὴ ξεχνᾶς χτυποῦσε καὶ τὰ στραβὰ τῶν μητροπολιτῶν. Ἡταν ἄνθρωπος ποὺ ἐλεγε τὴν ἀλήθεια ὅσο καὶ νὰ μᾶς κακοφαίνονταν. Δὲν χάριζε σὲ κανέναν, ὅσο ψηλὰ καὶ ὥν βρίσκονταν. Ἡταν κόκκινο πανί γιὰ τοὺς μαυραγορίτες.

Τόσα ποὺ πέρασε ὁ Αὐγουστῖνος ἐπρεπε ἀπὸ τότε νὰ ἥταν νεκρός, ἀλλὰ ὁ Θεὸς τὸν προστάτευε καὶ τὸν ἀφηνε ζωντανὸ γιὰ νὰ κάνῃ ὅλα αὐτὰ τὰ ἔργα καὶ νὰ σώσῃ ψυχές.

‘Η δρᾶσι τοῦ Αὐγουστίνου εἴνε τόσο μεγάλη, ποὺ ἐμεῖς κάτι λίγα ξέρουμε».

— ● —

«Πές τα, παιδί μου Αὐγουστῖνε, πές τα!»

‘Ο Δημήτριος Γκρίμπας μὲ θαυμασμὸ λέει·

«Σ’ ἔνα κήρυγμά του στὸν Ἀγιο Νικόλαο ὁ π. Αὐγουστῖνος χτύπησε τοὺς ἀρχιερεῖς, ποὺ δὲν σέβονται τὴν ἀρχιερωσύνη τους καὶ δὲν στέκουν στὸ ὕψος ποὺ τοὺς ἔθεσε ἡ Ἐκκλησία.

Στὸ κήρυγμα ἥτο παρὼν καὶ ὁ ἐπίσκοπος Γρεβενῶν Θεόκλητος Σφήνας, ποὺ ἀγαποῦσε πολὺ τὸν π. Αὐγουστῖνο. “Οταν ἀκουσε τὸν δριμὺ ἐλεγχὸ τοῦ Αὐγουστίνου, εἴπε δυνατά·

“Πές τα, πές τα παιδί μου Αὐγουστῖνε! Μπράθο, ἔτσι εἴνε, τέτοιοι εἴμαστε, ὅπως τὰ λές”.

Τὸ εἴπαμε καὶ στὸν Ἰωακείμ, καὶ ἀπήντησε· “Ἐχει δίκαιο ὁ Αὐγουστῖνος”. Μάλιστα τὸν κάλεσε καὶ τὸν συνεχάρη.

Δὲν είνε μικρὸ πρᾶγμα νὰ συγχαρῆς ἔνα ποὺ χτυπάει τὴν ἀρχιερωσύνη σου.

‘Ο ἐπίσκοπος Γρεβενῶν, ὁ Σφήνας, εἶχε μιὰ φωνὴ καταπληκτική. “Οταν ἔψαλλε συγκινοῦνταν ὁ κόσμος ὅλος. ”Αφησε ἐποχή.

Καὶ ὁ Ἰωακεὶμ γιὰ δεύτερη φορὰ ὅχι ἀπλῶς συνεχάρη, ἀλλὰ καὶ φίλησε τὸν π. Αὐγουστῖνο.

Τότε τὸ Πάσχα τοῦ '44, ὁ Ἰωακεὶμ κατέβηκε ἀπὸ τὸ βουνὸν καὶ ἤταν στὴν Κοζάνη, εἰχαν φύγει οἱ Γερμανοί.

Τὴν πρώτη μέρα τοῦ Πάσχα λειτούργησε στὸν "Αγιο Νικόλαο, τὴν δεύτερη στὸν "Αγιο Δημήτριο, καὶ τὴν τρίτη στὸν "Αγιο Κωνσταντίνο.

Στὸν "Αγιο Κωνσταντίνο ὥρισε γιὰ ὄμιλητὴ τὸν π. Αὐγουστῖνο.

Στὸν ναὸν ἤταν καὶ ώπλισμένοι ἀντάρτες. Ο π. Αὐγουστῖνος ἐξῆγησε τὴν εὐαγγελικὴ περικοπὴ καὶ στὸ τέλος τσεκούρωσε τὸν δεσπότη, ἀπὸ πάσης πλευρᾶς.

Τοῦ εἶπε ὅτι πρέπει νὰ είνε ποιμένας ὄλου τοῦ Ποιμνίου καὶ δὲν ἔχει δικαίωμα νὰ κομματίζεται. Στὸ τέλος ὑψώσε τὴ φωνή του καὶ τοῦ ἀπηύθυνυν δριμὺ κατηγορῶ· "Αν θέλης νὰ πολιτευτῆς", τοῦ εἶπε, "νὰ βγάλῃς τὰ ράσα καὶ νὰ φορέσῃς γραβάτα".

Καὶ ὁ Ἰωακεὶμ, μετὰ ἀπὸ αὐτὸν τὸν φοβερὸ ἔλεγχο, μέσα στὴν ἐκκλησία, τί ἔκανε; Φίλησε τὸν π. Αὐγουστῖνο ὅταν κατέβηκε ἀπὸ τὸν ὅμβωνα, γιὰ νὰ στουπώσῃ τὰ στόματα τῶν ἀνταρτῶν, ποὺ ἤταν ἔτοιμοι νὰ τὸν συλλάβουν, ἀλλὰ καὶ νὰ ἀφοπλίσῃ τοὺς δεξιούς, γιατὶ καὶ ἐκεῖνοι δὲν ἤταν τόσο ἐν τάξει, ὅσο ἔπρεπε.

Ο Ἰωακεὶμ τὸν φίλησε καὶ τὸν κάλεσε στὴν Μητρόπολι.

Μέσα στὴ Μητρόπολι ἔκανε τράπεζα καὶ εἶχε καλεσμένα πολλὰ πρόσωπα. Τὸν νομάρχη, τὸν δήμαρχο καὶ ἄλλους, μεταξύ αὐτῶν καὶ τὸν π. Αὐγουστῖνο. Μίλησαν πολλοί. Μίλησε καὶ ὁ π. Αὐγουστῖνος.

"Λέγε, Αὐγουστῖνε, ποιός είσαι, καὶ τί ρόλο παίζεις, ἐδῶ πέρα;", τοῦ εἶπε ὁ δεσπότης.

Καὶ ὁ π. Αὐγουστῖνος πῆρε τὸν λόγο καὶ ἀπήντησε·

"Μικρὰ παιδιὰ ἡμασταν, σεβασμιώτατε, καὶ ἐσεῖς καὶ ἐγώ. Τὰ μικρὰ παιδιὰ παίζουν ἔνα παιχνίδι, τὴν τραμπάλλα.

Τί είνε ἡ τραμπάλλα; Θὰ σᾶς τὸ πῶ ἐγώ.

Παίρνουν τὰ παιδιὰ μία πέτρα, τὴν βάζουν στὴν μέση, ἀπὸ πάνω βάζουν μιὰ σανίδα καὶ κάθονται οἱ μισοὶ ἀπὸ δεξιὰ καὶ μισοὶ ἀπὸ ἀριστερὰ καὶ τραμπαλλίζονται.

Αὐτὸ κάνω καὶ ἐγὼ τώρα. Ἀπὸ τὴ μιὰ μεριά, ἀπὸ τ' ἀριστερά, κάθεστε ἐσεῖς, ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριά, ἀπὸ τὰ δεξιά, είνε οἱ ἄλλοι. Κ' ἐγώ κάθομαι στὴ μέση καὶ προσπαθῶ νὰ σᾶς τραβήξω κ' ἐσᾶς ἀπὸ τὴ μιὰ μεριά στὸ Χριστό, νὰ τραβήξω καὶ τοὺς ἄλλους καὶ νὰ σᾶς ἐνώσω".

"Αρεσε ὁ λόγος αὐτὸς στὸ δεσπότη καὶ τὸν συνεχάρη γιὰ μιὰ ἀκόμη φορά".

‘Αν τὸ φεγγάρι ἥταν χρυσό...

«Υπηρετοῦσα στὸ Δασαρχεῖο Κοζάνης τὴν Κατοχή», λέει ὁ **Εὐθύμιος Μπελεθέγκας**. «Θυμᾶμαι ἔνα περιστατικὸ φοβερό.

Μίλησε τότε ὁ Καντιώτης καὶ εἶπε κάτι φοβερό. Εἶπε·

“Θὰ σᾶς πῶ κάτι περίεργο. Ἀν ύποδέσουμε ὅτι τὸ φεγγάρι εἶνε χρυσὸ καὶ ποῦν, νὰ πᾶνε νὰ τὸ κόψουνε, ποιοί νομίζετε ὅτι θὰ πᾶνε πρῶτοι νὰ τὸ πάρουνε;

Μὴ βιάζεστε, θὰ σᾶς πῶ ἐγὼ ποιοί θὰ πᾶνε πρῶτοι.

Πρῶτοι θὰ πᾶνε οἱ δεσποτάδες, μετὰ οἱ παπᾶδες, καὶ μετὰ ὄλοι οἱ ἄλλοι”.

Τέτοια φοβερὰ κηρύγματα ἔκανε. Μᾶς ἔδινε γερὰ μαθήματα, γιὰ νὰ μὴν παρεκτρεπώμεθα.

Τὸ πέρασμά του ἦτο ἔνα πέρασμα σὰν τοῦ Χρυσοστόμου, τοῦ Μ. Βασιλείου καὶ ἄλλων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας. Σὰν αὐτοὺς τοὺς μεγάλους ἰεράρχες ποὺ ὑψωσαν τὴν θρησκεία καὶ διέδωσαν τὸν χριστιανισμό. Τέτοιος ἦτο αὐτός, ἀλλὰ δὲν ὑπάρχουν σήμερα ἄλλοι σὰν καὶ αὐτόν. Γι’ αὐτὸ δὲν πᾶμε καθόλου καλά, καὶ ὁ Θεὸς θὰ μᾶς τιμωρήσῃ ὄλους γιὰ τὰ ἀμαρτήματά μας. Ζοῦμε μέσα στὸν βοῦρκο καὶ τὴν ἀμαρτία. Ἀναρχία, κλεψιές, ἀπαγωγές, δολοφονίες, ἐμπρησμοί, πόλεμοι. Θὰ ξεσπάσῃ ἡ ὄργη τοῦ Θεοῦ ἐπάνω μας. Δὲν μπορεῖ νὰ ἀντέξῃ ὁ Θεὸς αὐτὴ τὴν κατάστασι».

— ● —

‘Αν θρώμισε καὶ ἡ οὐρὰ...

«Θὰ πῶ ἔνα περιστατικὸ μὲ τὸν Αὔγουστίνο», λέει ὁ **Γκανάτσιος Ιωάννης** ἀπὸ τὸν Κρόκο Κοζάνης, «ποὺ μοῦ διηγήθηκε ἔνα πολὺ δικό μου πρόσωπο, ὅταν ὁ π. Αὔγουστίνος ἥταν στρατιωτικὸς ἱερεύς.

Κατέβηκε ὁ π. Αὔγουστίνος μὲ στρατιωτικὴ φάλαγγα, γιὰ δουλειὲς τοῦ στρατοῦ, ἀπὸ τὴν Σιάτιστα στὴν Κοζάνη. Πήρε ἐντολὴ νὰ φέρῃ κ’ ἔνα καλὸ ψάρι γιὰ τὸν δεσπότη.

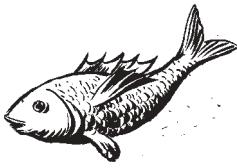
“Οταν ἔφτασε στὴν Κοζάνη πῆγε νὰ ἐκτελέσῃ τὴν παραγγελία τοῦ δεσπότη. Πήρε μαζί του κάππιον στρατιώτη καὶ πῆγε στὸ ψαράδικο.

‘Ο ψαρᾶς διάλεξε ἔνα μεγάλο καλὸ ψάρι καὶ τὸ ἔδειξε πρὶν τὸ καθαρίσῃ στὸν π. Αὔγουστίνο. Καὶ ἐκεῖνος τὸ πῆρε στὰ χέρια του καὶ τὸ μύρισε στὴν οὐρά.

Τοῦ λέει ὁ ψαρᾶς·

“Πάτερ, τὰ ψάρια στὸ κεφάλι τὰ μυρίζουν καὶ ὅχι στὴν οὐρά”.

Καὶ ὁ π. Αὔγουστίνος τοῦ ἀπαντᾷ·

“Τὸ κεφάλι ξέρω ποὺ είνε βρώμικο, κοιτάω μήπως ἔχει βρωμίσει καὶ ἡ οὐρά. Ἀν καὶ ἡ οὐρὰ ἔχῃ βρωμίσει, τότε τὸ ψάρι είνε γιὰ τὸ ρέμα, θέλει πέταμα”.

‘Ο π. Αύγουστίνος ἐκείνη τὴν ὥρα μιλοῦσε ἀλληγορικά. Τὸ κατάλαβε ὁ ψαρᾶς καὶ δὲν παρεξήγηθηκε.

Πῆρε τὸ καθαρισμένο ψάρι ὁ π. Αύγουστίνος καὶ ὅταν τελείωσε τὶς ἐργασίες τοῦ στρατοῦ ἐπέστρεψε στὴν Σιάτιστα. Ἐδωσε τὸ ψάρι σ' ἔναν μάγειρα τοῦ στρατοῦ, γιὰ νὰ τὸ ἐτοιμάσῃ καὶ νὰ τὸ ψήσῃ.

“Οταν ἦταν ἔτοιμο, ἔστειλε κάποιους φαντάρους γιὰ νὰ τὸ πάρουν ἀπὸ τὸ μαγειρεῖο· “Νὰ μὴ τὸ πᾶτε στὸν δεσπότη”, τοὺς εἶπε, “ἄλλὰ νὰ τὸ φᾶτε ἐσεῖς. Ἀν σᾶς ἐνοχλήσῃ κανείς, νὰ τὸν στείλετε σ' ἐμένα, νὰ τοῦ δώσω ἐξηγήσεις”.

Πράγματι, τὰ φτωχὰ φανταράκια ἔφαγαν τὸ καλὸ ψάρι.

“Οταν τὸ ἀναζήτησε ὁ δεσπότης ἀπὸ τὸ μάγειρα, τοῦ εἶπε· ὅτι ἔστειλε ὁ Αύγουστίνος φαντάρους καὶ τὸ πῆραν.

Τὸ ψάρι δὲν ἔφτασε ποτέ στὴν Μητρόπολι, γι' αὐτὸ ὁ δεσπότης ἔστειλε μήνυμα στὸν Αύγουστίνο, νὰ μάθῃ τί ἀπέγινε τὸ ψάρι του, καὶ ἐκείνος ἀπήντησε.

“Νὰ πῆτε στὸν σεβασμιώτατο ὅτι εἶπε ὁ Καντιώτης· ψάρι καλὸ δὲν πρέπει νὰ τρώῃ ὁ δεσπότης, ἄλλὰ οἱ φαντάροι μας, τὰ παλληκάρια ποὺ μᾶς προσέχουν καὶ μᾶς φυλάγουν ὅλη τὴ νύχτα”.

Σὰν τὸν πατέρα Αύγουστίνο δὲν βγῆκε ἄλλος καὶ οὕτε θὰ βγῆ. Τέτοια καρδιὰ σὰν τοῦ Καντιώτη δὲν ὑπάρχει σήμερα ἄλλη. Εἰνε ὁ μόνος σεβασμιώτατος ποὺ ἐνδιαφέρθηκε τόσο πολὺ γιὰ τοὺς πτωχοὺς καὶ τὰ ὄρφανά. Δὲν λογάριαζε τὸν ἑαυτό του. Οἱ δεσποτάδες σήμερα είνε διαφορετικοὶ καὶ οἱ παπᾶδες ἀκόμη χειρότεροι. Δὲν εἴμαστε σὲ καλά χρόνια».

— ● —

Ἀποτελέσματα ἐνὸς κηρύγματος

Θὰ διηγηθῶ κ' ἐγὼ τ' ἀποτελέσματα ἐνὸς κηρύγματος τοῦ π. Αύγουστίνου, ποὺ δὲν τὸ ἄκουσα, οὕτε τὸ βρῆκα μαγνητοφωνημένο σὲ ταινία.

Τὸ 1959 ἐπισκέφθηκαν τὸ σπίτι μου δύο συγγενικά μου πρόσωπα. Ρώτησαν τοὺς γονεῖς μου ἀν ὑπάρχουν στὸ σπίτι «βρώμικα περιοδικά» “Ρομάντζα”, “Θησαυρό”, “Ντόμινο”, “Φαντάζιο” κι ἄλλα παρόμοια». Ἐπέστρεφαν, ὅπως εἶπαν, ἀπὸ κήρυγμα τοῦ π. Αύγου-

στίνου. Ή μητέρα μου βεβαίωσε τοὺς συγγενεῖς μου, ὅτι ύπηρχαν στὸ ὑπόγειο τοῦ σπιτιοῦ τέτοια περιοδικὰ καὶ ἡταν τοῦ μεγάλου μου ἀδελφοῦ.

Μόλις ἄκουσα τὴ συζήτησι, κατάλαβα τοὺς σκοπούς των - ἥμουν μαθήτρια τῆς Ε΄ δημοτικοῦ. Χωρὶς νὰ πῶ τίποτε, κατέβηκα κρυφὰ πρὶν ἀπ’ αὐτοὺς στὸ ὑπόγειο τοῦ σπιτιοῦ μου, καὶ ἄρχισα γρήγορα - γρήγορα νὰ κόβω τὶς σελίδες μὲ παραμύθια τοῦ Ναστραδίν Χότζα, γιὰ νὰ τὰ γλυτώσω ἀπὸ τὴ φωτιά.

Μὲ τὴν ἔγκρισι τῶν γονέων μου, πιθανὸν καὶ τοῦ ἀδελφοῦ μου, τὰ «ρομάντζα» ποὺ βρίσκονταν στὸ ὑπόγειο ρίχτηκαν ὅλα στὴ φωτιά. Γλύτωσαν μόνον οἱ σελίδες μὲ τὰ παραμύθια ποὺ ἔκρυψα.

Τὸ κήρυγμα αὐτὸ τοῦ π. Αύγουστίνου πρέπει νὰ ἄναψε μεγάλη φωτιὰ στὴν πόλι. ‘Ο Ζήσης Φίλιος ἀναφερόμενος σ’ αὐτό, κατέθεσε κάτι ἀπὸ τὰ ἀπομνημονεύματα τῆς συζύγου του.

«Ἡ πεθερά μου, ποὺ ἀγαποῦσε πολὺ τὸν π. Αύγουστίνο καὶ εἶχε στὰ εἰκονίσματα τὴ φωτογραφία του μαζὶ μὲ τοὺς ἀγίους, ἄκουσε ἐνα κήρυγμα τοῦ π. Αύγουστίνου γιὰ τὸ κακὸ ἔντυπο. Στὸ τέλος ὁ Ἱεροκήρυκας συμβούλευσε τοὺς γονεῖς, νὰ μὴ ἐπιτρέπουν στὰ παιδιά τους νὰ διαβάσουν ἀσεμνα περιοδικὰ, ὅπως τὸ “Ντομινὸ” καὶ τὸ “Ρομάντζο”.

Ἡ γυναίκα μου, νεαρὴ τότε κοπέλλα, ἔπαιρνε τὸ “Ντομινό”. Ἐπειδὴ δὲν εἶχε χρήματα, ἀγόραζε κάποιο τεῦχος αὐτὴ μὲ τὴν κουνιάδα μου καὶ τὸ συναλλάσσονταν μὲ τὶς ἄλλες κοπέλλες τῆς γειτονιᾶς – φίλες της – ποὺ εἶχαν τὸ ἴδιο οἰκονομικὸ πρόβλημα.

“Οταν ἡ πεθερά μου γύρισε στὸ σπίτι, καθάρισε ὅλα τὰ περιοδικά, ὅχι μόνο αὐτὰ ποὺ ἀγόρασε ἡ κόρη της, ἀλλὰ καὶ τὰ δανεικὰ τῶν ἄλλων κοριτσιῶν ποὺ βρίσκονταν στὸ σπίτι. Δὲν ἄφησε κανένα, τὰ ἔσχισε ὅλα».

Αὐτὸ τὸ κήρυγμα, ὅταν μεγάλωσα καὶ γνώρισα τὸν π. Αύγουστίνο, μοῦ γεννήθηκε ἡ ἐπιθυμία νὰ τὸ βρῶ καὶ νὰ τὸ ἀκούσω. ‘Ο στενὸς συνεργάτης τοῦ π. Αύγουστίνου Γεώργιος Παφίλης εἶχε πολλὲς παλαιὲς μαγνητοταινίες μὲ κηρύγματα τοῦ Γέροντας. Τὶς φύλαγε σὰν τὰ μάτια του. Μέρες πήγαινα στὸ σπίτι του καὶ τὶς ἀντέγραφα μὲ τὸ κασσετόφωνό μου. Τὶς ἀντέγραψα ὅλες, ἀλλὰ δὲν βρῆκα τὴν ὄμιλία ποὺ ἔψαχνα. Ἀργότερα οἱ ἀδελφοὶ Παφίλη μοῦ παρέδωσαν ὅλες τὶς μαγνητοταινίες καὶ τὸ ιστορικό τους μαγνητόφωνο.

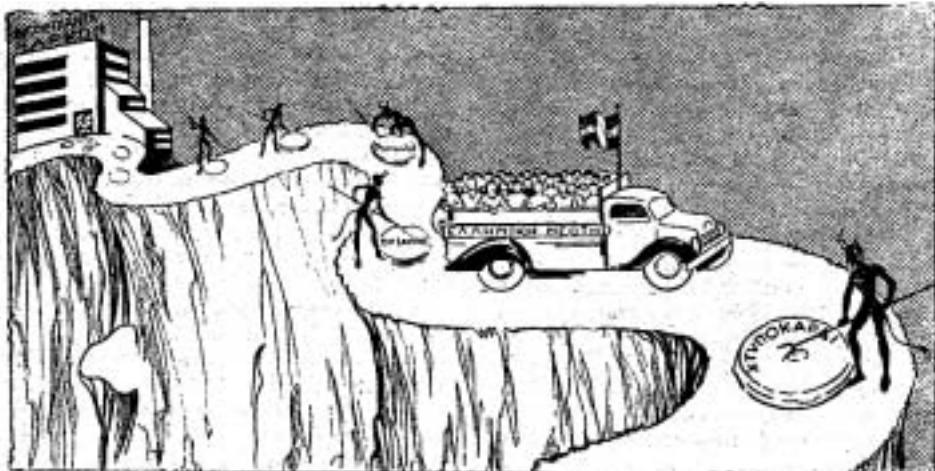
Δολοφονικές νάρκες

Δὲν βρῆκα τὴν παραπάνω ὄμιλία, ποὺ ἔψαχνα. Βρῆκα ὅμως μία παρόμοια, ποὺ ἐκφωνήθηκε δυὸς χρόνια μετά, τὸ 1961, στὴν Ἀθήνα. Φέρει τὸν τίτλο «Πρόσεχε τῇ ἀναγνώσει». Βρῆκα καὶ τὴν «Σπίθα» τοῦ π. Αύγουστίνου, ποὺ κυκλοφόρησε δύο χρόνια πρίν, τὸ 1957, μὲ τὸν τίτλο «ΝΕΑ ΝΑΡΚΗ» (φ. 194), ποὺ παρουσιάζει τὶς νέες δολοφονικές νάρκες «ποὺ δὲν ἀνατρέπουν αὐτοκίνητα, δὲν πληγώνουν καὶ δὲν φονεύουν σώματα, ἀλλὰ προκαλοῦν ἄλλου εἴδους

τραύματα καὶ φόνους, προξενοῦν συμφορὰν ἀσυγκρίτως μεγαλύτεραν τῆς συμφορᾶς μυριάδων ναρκῶν τοῦ συμμοριτοπολέμου... Παρ' ὅλη τὴν ἀδιαφορία τῶν καιρῶν μας καθῆκον μας εἶνε νὰ δεικνύωμεν τὸν κίνδυνον καὶ νὰ ἐπικαλώμεθα τὴν προσοχὴν ὅλων καί, ἐὰν θέλουν τὴν σωτηρίαν των, ἃς ἀκούσουν καὶ ἃς λάβουν, ἔστω καὶ κατὰ τὴν τελευταίαν ὥραν, τὰ μέτρα των. "Αλλως, αὐτοὶ θὰ φέρουν τὴν εὐθύνην δι' ὅ, πι θέλει ἐπακολουθήσει εἰς τὸν τόπον μας.

"Ελληνες καὶ Ἑλληνίδες! "Ολος ὁ τόπος μας ἔχει γεμίσει ἀπὸ νάρκας διαφόρων σχημάτων. Πολλὰ ἐργοστάσια κατασκευῆς ἔχουν ἐσχάτως ίδρυθη καὶ νυχθμηρὸν ἐργάζονται καὶ παράγουν ἀφδονίαν ναρκῶν. Τὰ ἐργοστάσια αὐτά, παρακαλῶ, μὴ τὰ ἀναζητήσετε εἰς τὰ ὅρη, εἰς τὰ ἀκρότατα σημεῖα τῆς πατρίδος. Εύρισκονται ἐντὸς τῆς

πρωτευούσης τοῦ Ἑλληνικοῦ κράτους. Καὶ αἱ νάρκαι τῶν ποῦ διατίθενται; Διασκορπίζονται εἰς ὅλον τὸν λαόν, ἀλλὰ πρὸ παντὸς προτιμοῦν τὸν παιδικὸν καὶ νεανικὸν κόσμον. Ἐὰν ἀνοίξῃ τις τὶς “τοσάντες” τῶν νεανίδων, τοὺς χαρτοφύλακας τῶν φοιτητῶν καὶ φοιτητριῶν, τὶς σάκκες τῶν μαθητῶν καὶ μαθητριῶν γυμνασίου –διατί ὅχι καὶ τῶν δημοτικῶν σχολείων;— θὰ εὕρῃ μεταξὺ τῶν τετραδίων καὶ τῶν βιβλίων καὶ τὴν νάρκην τοῦ διαβόλου. Ναί, πατέρες καὶ μητέρες! Μέσα εἰς τὶς σάκκες τῶν παιδιῶν σας νέοι συμμορίται τεχνηέντως ἔβαλον τὸν θάνατον, τὰ ἐκρηκτικὰ ἐκεῖνα μηχανήματα, ποὺ θὰ ἐκραγοῦν καὶ θὰ διαλύσουν, θὰ ἀποσυνθέσουν, θὰ κομματιάσουν, θὰ καταστρέψουν ἡθικῶς καὶ θρησκευτικῶς τὰ παιδιά σας. Καὶ ἐκρηκτικαὶ μηχαναί, νάρκαι, εἴνε τὰ ρυπαρογραφήματα, εἴνε τὰ αἰσχρὰ περιοδικά, ἀπὸ τὰ ὅποια ἐσχάτως ἔχει πλημμυρίσει ὁ τόπος μας...».

— ● —

«Τί διαβάζει τὸ παιδί σου;»

Στὸ κήρυγμα· «Πρόσεχε τῇ ἀναγνώσει», τοῦ 1961 τῶν Ἀθηνῶν ὁ π. Αὐγουστίνος παρουσιάζει τ' ἀποτελέσματα τοῦ κακοῦ ἐντύπου καὶ προτρέπει τοὺς γονεῖς·

«... Ἀπευθύνομαι τώρα στοὺς γονεῖς τοῦ εἰκοστοῦ αἰῶνος.

Δὲν εἴνε μικρὸς καὶ ἀδιάφορο τί διαβάζει τὸ παιδί σου. Δὲν εἴνε ἀνάγκη νὰ εἴμαι προφήτης, γιὰ νὰ σου πῶ μὲ ἀκρίβεια τί θὰ γίνη ὁ μικρός σου. Ἄν ἀνοίξω τὴ σάκκα καὶ δῶ τί διαβάζει, θὰ τὸ καταλάβω.

Διαβάζει γκαγκστερικὰ περιοδικά; Σοῦ λέω ὅτι θὰ γίνη διαρρήκτης.

Διαβάζει ρομάντζα γαλλικά, μυθιστορήματα μὲ ἔρωτες μέχρι τὰ μεσάνυχτα; Θὰ γίνη Δὸν Ζουάν, διαφθορεὺς καὶ καταστροφεὺς καὶ ὀλετήρη μέσα στὴν οἰκογένεια. Διαβάζει βιβλία ἀθεϊστικά; Θὰ γίνῃ ὁ κράχτης τῆς ἀπιστίας, ἄπατρις καὶ μητραλοίας καὶ πατραλοίας. Διαβάζει βιβλία διαφθορᾶς; Θὰ καταντήσῃ καὶ αὐτὸς διαφθορεύς.

Πέστε μου τί βιβλία διαβάζουν τὰ παιδιά σας, καὶ θὰ σᾶς πῶ μὲ ἀκρίβεια τί θὰ γίνουν».

Πίσω ἀπὸ κάθε παιδικὸ ἔγκλημα ζητῆστε τὸ βιβλίο

«Δὲν εἴνε μικρὸς καὶ ἀσήμαντο τὸ θέμα. Παλαιότερα, ὅταν γινόταν

ἔνα ἔγκλημα, λέγανε· ζητῆστε τὴν γυναικα. Καὶ εἶνε γεγονὸς ὅτι πίσω ἀπὸ τὰ ἔγκλήματα κρύβεται μιὰ κακιὰ καὶ βδελυρὰ γυναικα, μιὰ Εὔα πονηρὴ καὶ διεστραμμένη. Καὶ πίσω ἀπὸ τὴν ἀγιότητα εἶνε μιὰ Παναγία. Τώρα δὲν θὰ πῶ, ζητῆστε τὴν γυναικα, ἀλλὰ ὅπου ἔγκλημα παιδικό, ὅπου παιδί ἀκολαστάινει, ζητῆστε τὸ βιβλίο. Διότι τὸ βιβλίο ποὺ εἶνε γραμμένο μὲ τέχνη, μὲ μαεστρία καὶ λογοτεχνία, εἶνε ἀγκίστρι ποὺ πέφτει μέσα στὴν ψυχὴ τοῦ παιδιοῦ καὶ τὸ διαλύει. Ζητῆστε τὰ βιβλία τῆς διαφθορᾶς, καὶ κάτι ἄλλα “βιβλία” ποὺ λέγονται κινηματογραφικὰ φίλμ.

‘Ο κινηματογράφος σιγὰ - σιγὰ πάει ν’ ἀντικαταστήσῃ τὸ βιβλίο. Καὶ αὐτὸς εἶνε ἔνα βιβλίο ζωντανό, ἔμψυχο, ποὺ ἡλεκτρίζει, μαγνητίζει καὶ καταστρέφει.

Τὸ συμπέρασμα, ἀδελφοί μου. Δὲν ύπάρχουν σοφώτερα λόγια ἀπὸ τὰ λόγια ποὺ λέει ὁ ἀπόστολος Παῦλος· “Πρόσεχε τῇ ἀναγνώσει” (Α΄ Τιμ. 4,13). Πρόσεχε τί διαθάζεις, πρόσεχε τί “τρῶς”.

Προσέξτε, ἀδέλφια μου.

Πετάξτε ἀπὸ τὰ χέρια σας τά “ρομάντζα” καὶ τὰ βρωμοπεριοδικὰ τῆς διαφθορᾶς. Διέφθειραν τὸ εύγενέστερον ἔθνος τοῦ κόσμου, τὴν Γαλλία· τὴν μετέθαλλαν σὲ Σόδομα καὶ Γόμορρα».

Θὰ τὰ πῶ ἔξω ἀπ’ τὰ δόντια

«Πετάξτε ἀπὸ τὰ χέρια σας τὰ βιβλία τῆς ἀθεϊας καὶ ἀπιστίας.

Μὴ πιάνετε στὰ χέρια σας τὰ βιβλία τῶν Ἱεχωθάδων, ποὺ σκορποῦν δωρεάν. Ἀπορῶ πῶς τὰ ἐπιτρέπουν νὰ περνᾶν ἀπὸ τὸ τελωνεῖο.

“Ἄσ μὲ συγχωρέσετε, ἀδελφοί μου, γιατὶ θὰ τὰ πῶ ἔξω ἀπ’ τὰ δόντια.

“Ἄν τυπωθῆ στὴ Νέα Ύόρκη ἔνα βιβλίο ποὺ θὰ βρίζῃ τὴ βασίλισσα ἥ τὸ βασιλιᾶ, θὰ ἐπιτρέψουν νὰ περάσῃ ἀπὸ τὸ τελωνεῖο; Δὲν λέω νὰ τοὺς βρίζουν. Ἄλλὰ πῶς ἐπιτρέπουν νὰ περνοῦν βιβλία ποὺ βρίζουν τὴν Παναγία μας, ποὺ μπροστά της ἥ βασίλισσα εἶνε ἔνα πελάριο μηδενικό;

“Ἐχουμε συνέπεια; Ἐχουμε κράτος; Εἴμεθα ὄρθόδοξοι; Ποῦ όμιλῶ, σὲ βράχια; Περνοῦν ἀπὸ τὰ τελωνεῖα μας τόννοι βιβλία, ποὺ βρίζουν καπηλικῶς τὸ Χριστό, τὴν Παναγία, τοὺς μάρτυρας, τὰ ὄσια καὶ ιερά, τὰ πάντα, καὶ μᾶς μένει τὸ πολυχρόνιο καὶ μόνο τὸ πολυχρόνιο(*)».

(*) Ειδικὴ προσευχὴ ύπερ τῆς μακροβιότητος τῶν βασιλέων, ποὺ ψαλλόταν στοὺς ναοὺς κατὰ τὴν θ. λειτουργία ὅταν τὸ πολύτευμα τῆς Ἑλλάδος ἦταν βασιλευομένη δημοκρατία.

Τὸ ξαναλέω, πετάξτε ἀπὸ τὰ χέρια σας τὰ “ρομάντζα”, τὰ βιβλία τῆς ἀπιστίας, τὰ βιβλία τῶν ἰεχωθάδων καὶ τῶν ἄλλων αἱρετικῶν.

Πετάξτε καὶ τὶς ἐφημερίδες τῆς ἀτίμου πλουτοκρατίας, ποὺ πλουτίζουν καὶ θησαυρίζουν καὶ κάνανε τεράστια συγκροτήματα, καὶ ὑθρίζουν κι αὐτές, μὲ τοὺς ἐλεεινοὺς συντάκτες τους, τὴν θρησκεία, τὴν πατρίδα, καὶ ὅλα τὰ ὄσια καὶ ἵερὰ τῆς πίστεώς μας.

Μὴ δίνης φράγκο γι' αὐτές.

Σὲ ρωτῶ· “Αν αὔριο μιὰ ἀπ' αὐτὲς τὶς ἐφημερίδες τῶν Ἀθηνῶν ύθριση τὴ μάνα σου, θὰ δώσης λεφτὰ γιὰ νὰ τὴν ἀγοράσης; ”Οχι, γιατὶ εἰσαι παιδὶ ποὺ ἀγαπᾶς τὴ μάνα σου.

Αὐτὲς τὶς πατσαβοῦρες, ποὺ θρίζουν τὸ Χριστὸ καὶ τὴν Παναγία μας, μὴ δίνεις φράγκο γιὰ νὰ τὶς ἀγοράσης.

“Αν εἴχαμε χριστιανικὸ λαό, ἂν υπῆρχε Ἐκκλησία ζωντανή, ἐμεῖς μπορούσαμε νὰ κλείσουμε τὶς ἐφημερίδες τῆς διαφθορᾶς καὶ νὰ τοὺς διδάξουμε, ὅτι ἐδῶ είνε Ἑλλάς, είνε Ὁρθοδοξία, ὅτι ἐδῶ θρίσκεται ὁ Θεός.

Μὴ παίρνεις ἐφημερίδες πορνικές, ποὺ διαφθείρουν καὶ καταστρέφουν κάθε ὄσιο καὶ ἵερο».

Προστατέψτε τὰ παιδιά σας

«Ἄπευθύνομαι ἴδιαίτερα σ' ἐσᾶς τοὺς γονεῖς ποὺ τρέμετε γιὰ τὰ παιδιά σας, καὶ πρέπει νὰ τρέμετε.

“Ω ἄγγελοι τοῦ Θεοῦ, κατεβῆτε κάτω στὴ γῆ, μὲ τὰ λευκά σας φτερά, γιὰ νὰ προστατέψετε τὰ παιδιὰ τῆς Ἑλλάδος, ἀφοῦ κανένας ἄλλος δὲν τὰ προστατεύει. Κανείς δὲν προστατεύει τὴ νεότητά μας, οὕτε οἱ παπᾶδες, οὕτε οἱ δάσκαλοι, οὕτε ἡ ἀστυνομία, οὕτε ὁ εἰσαγγελεύς, οὕτε ὁ βασιλεύς.

“Ω ἄγγελοι τοῦ Θεοῦ, προστατέψτε τὰ παιδιὰ τῆς Ἑλλάδος, ποὺ είνε ἄξια καλυτέρου μέλλοντος καὶ ἄξια κάθε προστασίας.

Ἐσᾶς τοὺς γονεῖς σᾶς παρακαλῶ, ἐν ὀνόματι τοῦ ἀγίου Νικολάου, ἐν ὀνόματι τῆς ἀγίας μας πίστεως, νὰ εἰστε κέρβεροι στὰ παιδιά σας. Μὴν ἀκούσετε ἐμένα τὸν ἱερομόναχο, ἀκοῦστε τὸν ἀπόστολο Παῦλο, ποὺ σᾶς λέει· “πρόσεχε τῇ ἀναγνώσει”.

Τώρα ποὺ θὰ πάτε στὰ σπίτια σας, ἔξετάστε τίς σάκκες τῶν παιδῶν σας καὶ ὅσοι βρῆτε “ρομάντζα” καὶ ἄλλα βρωμοπεριοδικά, νὰ βάλετε φωτιὰ καὶ νὰ τὰ κάψετε.

Δῶστε στὰ παιδιά σας ἔνα μόνο βιβλίο οὐράνιο, τὴν ἀγία Γραφή, ποὺ είνε γραμμένη στὰ ἑλληνικά. Αὕτη παίρνει τὸ λύκο σὰν τὸν Ζακχαῖο καὶ τὸν κάνει ἀρνί.

Δῶστε στὰ παιδιά σας τὴν ἀγία Γραφή, ποὺ ἀνάξιοι παιδαγωγοί, δάσκαλοι καὶ καθηγηταί, τὴν ὀνομάζουν παραμύθι. Ὁχι, ὅχι! πιστεύομε στὸ Θεό, πιστεύομε στὸ Εὐαγγέλιο, ὅπως πίστευαν οἱ πατέρες μας, ποὺ ἀνέστησαν αὐτὸ τὸ μικρὸ ἔθνος, καὶ θὰ ἀγωνιστοῦμε μέχρις ἐνός, γιὰ νὰ φτειάξουμε χριστιανικὸ βασίλειο, μὲ πιστοὺς δασκάλους καθηγητὰς καὶ ἴερεῖς.

Εἴθε ὁ Κύριος νὰ ἐνισχύῃ ὅλους ἡμᾶς, ὥστε ὅλοι μας μικροὶ καὶ μέγαλοι νὰ ἐκτελοῦμε τὴν ἐντολὴ τοῦ ἀποστόλου Παύλου “Πρόσεχε τῇ ἀναγνώσει”».

— ● —

“Ἐνα κήρυγμα - σταθμὸς στὴ ζωὴ μας

“Ἐνα κήρυγμα τοῦ π. Αύγουστίνου ἔγινε σταθμὸς στὴ ζωὴ πολλῶν ἀδελφῶν.

Στὴν αἰθουσα τοῦ συλλόγου «40 Μάρτυρες» Κοζάνης, τὸ 1964, μιλοῦσε ὁ π. Αύγουστίνος. Γιὰ πρώτη φορὰ τὸν ἄκουγα. Ἡ αἰθουσα ἦταν ἀσφυκτικὰ γεμάτη. Δὲν ὑπῆρχε χῶρος οὔτε στὴν σκηνή, γύρω ἀπὸ τὸν ιεροκήρυκα, οὔτε στοὺς διαδρόμους, οὔτε καὶ στὰ πεζούλια τῶν παραθύρων, οὔτε ἔξω ἀπὸ τὸν δρόμο. Τὸ θέμα τοῦ κηρύγματος ἦταν ἔνας λόγος τοῦ Χριστοῦ·

«**Ούαί σοι, Χοραζίν, ούαί σοι, Βησθαϊδά· ... καὶ σὺ Καπερναούμ, ἡ ἔως τοῦ οὐρανοῦ ὑψωθεῖσα, ἔως ἄδου καταβιθασθήσῃ»** (Ματθ. 11,21-23· Λουκ. 10,13-15).

Ἡ ὄμιλία αὕτη δημιούργησε σεισμὸ στὴν αἰθουσα. Κάποιοι δυσαρεστήθηκαν ἀπὸ τὸν ἐλεγκτικὸ λόγο τοῦ π. Αύγουστίνου. Πολλοὶ ὅμως συγκλονίστηκαν καὶ ἔθεσαν τὰ πνευματικὰ θεμέλια τῆς ζωῆς των.

Δυστυχῶς δὲν μπορέσαμε οὔτε αὐτὸ τὸ κήρυγμα νὰ τὸ βροῦμε σὲ μαγνητοταινία.

Τὰ λόγια τοῦ ιεροκήρυκα ἔμειναν βαθειὰ χαραγμένα στὴ μνήμη μου. Θυμᾶμαι ἀκόμη τὰ φοβερὰ «ούαί», ποὺ ἀπηύθυνε στὴν πόλι τῆς Κοζάνης.

“Αρχισε ἥρεμα καὶ χαμηλόφωνα. Παρουσίασε τὰ ὑψη τῆς ἀρετῆς τοῦ Κοζανίτικου λαοῦ τὰ χρόνια τῆς Γερμανικῆς Κατοχῆς, καὶ μετὰ

ῆρθε στὶς ἡμέρες μας. Παρουσίασε μὲ ζωντανὰ χρώματα τὴν ἄθλια ἡθικὴ κατάστασι καὶ τὴν μεγάλη κατάπτωσι τῶν ἡμερῶν μας. Ἡ φωνή, τότε, τοῦ ἱεροκήρυκα ἔγινε βροντὴ καὶ ἀστροπελέκι στοὺς παρανομοῦντας καὶ μᾶς προέτρεψε ὅλους σὲ μετάνοια.

Τὰ «ούαι» τοῦ Χριστοῦ ἀπευθύνθηκαν δριμύτατα ὥχι πλέον στὶς πόλεις Χοραζὶν καὶ Βησθαϊδά, ἀλλὰ στὴν Κοζάνη.

Βροντοφωνοῦσε· «*Οὐαί σοι, Κοζάνη, ἡ ἔως τοῦ οὐρανοῦ ὑψωθεῖσα στὶς δύσκολες ἡμέρες τῆς Κατοχῆς, καὶ ἔως τοῦ ἄδου καταβιθασθεῖσα ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μας.*»

“Ολους μᾶς συνεκλόνισε μὲ τὸν ἐλεγκτικό του λόγο.

Στὸ τέλος ἔκανε καὶ μία ἀνακοίνωσι θλιβερά·

«*Δὲν θὰ ἀκούσετε ἄλλο κήρυγμα*», εἶπε, «*αὐτὸς εἶνε τὸ τελευταῖο ποὺ σᾶς κάνω*».

“Ολοι πικράθηκαν ἀπ’ αὐτὸν τὸν λόγο, πλὴν τῶν δυσαρεστημένων τοῦ κηρύγματος.

Τότε συνδέθηκα μὲ τὸν σύλλογο τῶν «40 Μαρτύρων».

— ● —

‘Ο τελευταῖος λόγος προφητικὸς

“Υστερα ἀπὸ λίγες μέρες ὁ π. Αὐγουστῖνος ἀρρώστησε καὶ εἰσήχθη γιὰ νὰ κάνῃ ἐγχείρησι στὸ νοσοκομεῖο «Εὐαγγελισμός», στὴν Ἀθήνα. Μετὰ τὴν ἐγχείρησι ἔπαθε μόλυνσι καὶ ἔφτασε στὰ πρόθυρα τοῦ θανάτου. Ἐκεῖνο θὰ ἤταν πράγματι, τὸ τελευταῖο του κήρυγμα στὴν Κοζάνη, ἐὰν ὁ Θεὸς δὲν ἔκανε τὸ θαῦμα του.

Οἱ γιατροὶ τοῦ «Εὐαγγελισμοῦ» συνεδρίασαν ἐκτάκτως, γιὰ νὰ δοῦν τί μποροῦν νὰ τοῦ προσφέρουν.

Μέλη τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου τοῦ συλλόγου «40 Μάρτυρες», μὲ ἐπὶ κεφαλῆς τὸν ἀείμνηστο πρόεδρο Εύθυμιο Καρμαζῆ, κατέβηκαν στὴν Ἀθήνα, γιὰ ν’ ἀκούσουν καὶ αὐτοὶ ἀπὸ κοντὰ τὴν ἀνακοίνωσι. ‘Ἄλλ’ οἱ γιατροὶ τοῦ «Εὐαγγελισμοῦ» σήκωσαν τὰ χέρια ψηλά, ἔδειξαν τὸν οὐρανὸ καὶ εἴπαν·

«*Δὲν μποροῦμε νὰ κάνουμε τίποτε, μόνο ἔνα θαῦμα μπορεῖ νὰ τὸν σώσῃ*».

Καὶ τὸ θαῦμα ἔγινε. Ὁ π. Αὐγουστῖνος ἐπανῆλθε στὴ ζωή. Οἱ προσευχὲς τῶν πιστῶν ἔφθασαν στὰ ὄντα Κυρίου σαθαὼθ καὶ εἰσακούσθηκαν. “Ολοι ὅσοι εἶχαν ὡφεληθῆ πνευματικὰ ἀπὸ τὸν ἱεροκήρυκα σ’ ὅλη τὴν Ἑλλάδα, ἀπὸ τὸ Ἀγιο Ὄρος μέχρι τὴν Κρήτη, προσεύχονταν καὶ ἔδιναν τὸ ὄνομά του στοὺς ιερεῖς νὰ τὸ μνημονεύουν. Ἄλλα

καὶ στὸ ἐξωτερικὸ ἀκόμη, καὶ τὰ ἀθῶα μικρὰ παιδιά, προσεύχονταν. Στὸν "Ἄγιο Νικόλαο Κοζάνης, τὶς ἡμέρες ἔκεινες, ἔγινε παράκλησι στὴν Παναγία ὑπὲρ ἀναρρώσεως τοῦ π. Αὐγουστίνου.

‘Ο ἴδιος ὁ π. Αὐγουστίνος μετὰ τὴ θεραπεία του, ἀναπολώντας τὰ θαυμαστὰ γεγονότα τῆς νοσηλείας του στὸν «Ἐύαγγελισμό», λέει·

«Οἱ γιατροὶ μὲ εἶχαν ξεγράψει. Εἶχαν ὄρισει καὶ τὴν ὥρα ποὺ θὰ πεθάνω. Μέχρι τὶς 12 τὰ μεσάνυχτα ἔδιναν προθεσμία. Ἐστειλαν μάλιστα κ' ἔναν νεαρὸ γιατρό, νὰ μείνῃ δίπλα μου, μέχρι νὰ ἐκπνεύσω. Ἐγὼ δὲν τὸ ἥξερα, τὸ ἔμαθα μετά. Ἐθλεπα τὸ νεαρὸ γιατρό, ποὺ μὲ συντρόφευε, καὶ τοῦ μιλοῦσα γιὰ τὴν αἰώνιότητα. Παραξενευόταν ἔκεινος καὶ ἀποροῦσε. Περίμενε νὰ μοῦ κλείσῃ τὰ μάτια, πρὶν ἀπὸ τὸ αἰώνιό μου ταξίδι, κ' ἐγὼ τοῦ ἔκανα κήρυγμα.

Κατὰ τὶς 12 τὰ μεσάνυχτα μὲ ἔπιασε ἔνα ρίγος, ποὺ ἔτρεμα σύγκορμα. Αὐτὸ ἦταν. Ἐπεσε ὁ πυρετός. Ἀντὶ νὰ πεθάνω, ἐπανῆλθα στὴ ζωή. Οἱ γιατροὶ τὸ χαρακτήρισαν θαῦμα. Ἐχω ἀκόμη στὸ σῶμα μου τὰ σημάδια ἀπὸ τὶς μεγάλες οὐλὲς τῆς σηψαιμίας ποὺ δημιούργησαν οἱ ἐνέσεις».

“Ἐνας ἀπὸ τοὺς γιατροὺς τοῦ «Ἐύαγγελισμοῦ» ἐπισκέφθηκε τὶς ἡμέρες ἔκεινες τὸ “Ἄγιον” Ορος. Κάποιος ἀσκητὴς τὸν πλησίασε μὲ ἀγωνία καὶ ρώτησε· «Πῶς είνε ὁ π. Αὐγουστίνος;». Καὶ συνέχισε· «Εἶδα τὸν π. Αὐγουστίνο νεκρό, καὶ ἄγγελος Κυρίου τὸν ἔπιασε ἀπὸ τὸ χέρι λέγοντας· “Σήκω, οἱ προσευχὲς τῶν πιστῶν δὲ μ' ἀφήνουν νὰ σὲ πάρω”».

‘Ο π. Αὐγουστίνος ἐπανῆλθε τότε στὴ ζωή. Βγαίνοντας θεραπευμένος ἀπὸ τὸ νοσοκομεῖο, τὸ φθινόπωρο τοῦ 1964, εύχαριστησε τὸ Θεὸ μὲ μία θεία λειτουργία στὸ παρεκκλήσιο τοῦ «Ἐύαγγελισμοῦ». Σ' αὐτὴν μίλησε ὁ ἴδιος συγκινημένος. Μεταξὺ τῶν ἄλλων εἶπε στὸ ἐκκλησίασμα, ποὺ ἀποτελεῖτο ἀπὸ συνεργάτες καὶ πνευματικά του παιδιά, τὰ ἔξῆς.

“Εξοδος τοῦ θανάτου

«Ἐίνε ἀπίστευτο τὸ ὅτι τὴν στιγμὴν ταύτην ἐμφανίζομαι ἐνώπιόν σας ζωντανὸς καὶ ἔχω τὴν τιμὴν νὰ σᾶς ὄμιλω.

‘Η γλῶσσα μου εἶνε ἀδύνατος νὰ ἐκφράσῃ τὰ βαθέα αἰσθήματα ποὺ πλημμυροῦν τὴν καρδίαν μου· δι' αὐτὸ δὰ προσπαθήσω ὀλίγα λόγια νὰ εἴπω πρὸς αἴνον καὶ δοξολογίαν τοῦ ἐν Τριάδι Θεοῦ τοῦ σώσαντος κάμε.

‘Ἐδῶ εἰς τὸ νοσοκομεῖον “Ο Εὐαγγελισμὸς” ὑπάρχει μία ἔξοδος, ἡ ὅποια διαφέρει ἀπὸ τὰς ἄλλας ἔξόδους, τὰς δύο ἢ τρεῖς ἔξόδους τοῦ

“Εύαγγελισμοῦ”. Ἀπὸ τὰς ἄλλας ἔξοδους εἰσέρχονται καὶ ἔξερχονται οἱ ἐπισκέπται. Ἐξέρχονται ἐπίσης, εὐλογίᾳ Θεοῦ, ἀσθενεῖς οἱ ὅποιοι μένουν ἐδῶ καὶ θεραπεύονται. Ἄλλ’ ύπάρχει καὶ μία ἄλλη ἔξοδος, ἡ ὅποια ἀνοίγει τὴν τραγικὴν στιγμήν· ύπάρχει μία ἔξοδος, ἡ ὅποια προκαλεῖ τὴν φρίκην· ύπάρχει ἡ ἔξοδος τοῦ θανάτου! Ἐπάνω ἀκριβῶς ἀπὸ τὴν ἔξοδον αὐτῆν, ἐπάνω ἀπὸ τὸν νεκροθάλαμον τοῦ “Εύαγγελισμοῦ” εὐρισκόμουν, εἰς τὸ πρῶτο δωμάτιο, προτοῦ ἐπιδεινωθῇ ἡ κατάστασίς μου καὶ μεταφερθῶ εἰς τὸ 420 δωμάτιο τῆς κλινικῆς. Κάθε πρωΐ ἤκουα κάποιον θόρυβον περίεργον. Ἡκουον σπανίως, ἤκουον πολλάκις, καὶ ἕνα κρότον τῆς σιδηρᾶς θύρας καὶ ἥπορουν· Τί ἄραγε συμβαίνει κάθε πρωΐ μὲ τὸν θόρυβον αὐτόν; Ἡρώτουν τοὺς περὶ ἐμέ· Ἄλλ’ οἱ περὶ ἐμὲ ἀπέφευγον νὰ μοῦ ποῦν τὴν πραγματικότητα. Κατόπιν ἐπληροφορήθην τὴν πραγματικότητα· ὅτι ἡ ἔξοδος αὐτῇ εἶνε ἡ ἔξοδος ἀπὸ τὴν ὅποιαν ἔξερχονται οἱ ἀσθενεῖς ἐκεῖνοι οἱ ὅποιοι, παρ’ ὅλας τὰς προσπαθείας τῶν ιατρῶν, ἐκμετροῦν τὸ ζῆν καὶ ἀποδνήσκουν. Ἀπὸ τὴν ἔξοδον αὐτὴν ἐπρεπε καὶ ἐγὼ νὰ ἐξέλθω.

Ψύστη συμφορὰ μόνον ἡ ἀμαρτία

Καὶ βέβαια δι’ ἔνα πιστόν, δι’ ἔνα ό όποιος πιστεύει εἰς τὴν ἀθανασίαν τῆς ψυχῆς, δι’ ἔνα ό όποιος πιστεύει ὅτι ἡ ζωή μας δὲν τελειώνει μὲ τὸ φτυάρι τοῦ νεκροθάλαμου, δι’ ἔνα ό όποιος πιστεύει εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ό όποιος εἶπε “Ἐγώ εἰμι ἡ ἀνάστασις καὶ ἡ ζωή” (Ιωάν. 11,25), δι’ ἔνα ό όποιος πιστεύει πραγματικῶς εἰς τὸν Χριστόν, ό θάνατος δὲν εἶνε ἡ ψύστη συμφορά. Ψύστη συμφορὰ εἶνε μόνον τὸ χωρισθῆ κανεὶς ἀπὸ τὸν Χριστόν, ψύστη συμφορὰ εἶνε μόνον ἡ ἀμαρτία. Ο θάνατος εἶνε γιὰ τὸν πιστὸν ἔνα ἐπεισόδιο, τὸ τελευταῖο ἐπεισόδιο τῆς ἐπιγείου ζωῆς μας. Διότι ἡ χώρα - ἡ πατρίς, τὴν ὅποιαν πρέπει νὰ ἀγαπῶμεν, εἶνε ό οὐρανός, εἶνε ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. Ἐκεὶ εἶνε, κατὰ τὴν πίστιν ἡμῶν, τὰ πλούτη μας, ἐκεὶ εἶνε ἡ δόξα μας, ἐκεὶ εἶνε αἱ ἡδοναί μας, ἐκεὶ εἶνε πρὸ παντὸς ό ἀγαπητός μας τῶν ἀγαπητῶν, ἐκεὶ εἶνε ό Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς μὲ τοὺς ἀγίους ἀγγέλους καὶ ἀρχαγγέλους. Εὰν ταῦτα εἶνε διὰ τοὺς ἄλλους μῆδος, δι’ ἡμᾶς εἶνε μία ώραιοτάτη πραγματικότης, καὶ πρὸς τὴν πραγματικότητα αὐτὴν πρέπει διαρκῶς ν’ ἀτενίζωμεν τοὺς ὄφαλμοὺς τῆς ψυχῆς.

Τὸ συμφέρον μου ἦτο νὰ ἀπέλθω

Τὸ συμφέρον λοιπὸν τὸ δικό μου ἦτο νὰ ἀπέλθω ἐκ τῆς ματαίας

αὐτῆς ζωῆς, ἡ ὅποια δι' ἡμᾶς τοὺς ἱερομονάχους δὲν προσφέρει κανένα ἐπίγειον θέλημα, πρὸ παντὸς δὲ διὰ τοὺς ἱεροκήρυκας ἐκείνους οἱ ὅποιοι ὄντες ἐλεγκτικοὶ ποτίζονται καθημερινῶς εἰς τὸν κόσμον τοῦτον τῆς ἀδικίας καὶ ἀμαρτίας μὲ πικρίας ἀπεριγράπτους.

Μὲ ἡξίωσε ὁ Θεὸς νὰ ὑπηρετήσω ὅχι μόνο εἰς τὴν πρωτεύουσα ἀλλὰ καὶ σὲ πολλὰς ἄλλας πόλεις τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἐπὶ τριάκοντα ἔτη(*), καὶ γνωρίζει ὁ Κύριός μου τὰ δάκρυά μου, τοὺς πόνους μου καὶ τὰς πικρίας μου.

Τὸ συμφέρον λοιπὸν ᾧτο νὰ ἀπέλθω. Ἀλλ' εἰς τὸ συμφέρον αὐτὸ τὸ ἴδικόν μου ἀντετάχθη ἴδικόν σας θέλημα, ἀντετάχθη τὸ θέλημα ἐνὸς ὀλοκλήρου εὔσεβοῦς λαοῦ.

Οἱ προσευχαὶ ἔκαναν τὸ θαῦμα

Ἡ εἰδησις ὅτι ἀσθενεῖ ὁ ἱεροκήρυκας ἀπὸ στόμα σὲ στόμα μετεδόθη σὲ ὅλον τὸν εὔσεβη λαόν, ἀδιακρίτως ἀποχρώσεων καὶ παρατάξεων. Διεδόθη ἀκόμα καὶ ἔξω τῶν Ἀθηνῶν, εἰς ὅλας τὰς πόλεις τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Καὶ ὄμολογῷ μετὰ συγκινήσεως, ὅτι χιλιάδες ψυχῶν, γνωστῶν καὶ ἀγνώστων, ἐπωνύμων καὶ ἀνωνύμων, ἔκλιναν γόνυ ψυχῆς καὶ σώματος καὶ μὲ πυρίνας προσευχάς, ποὺ ἀπηύθυναν πρὸς τὸν Κύριον καὶ πρὸς τὴν ὑπεραγίαν Θεοτόκον, παρεκάλουν τὸν Κύριον γιὰ τὴν θεραπείαν τοῦ ἱεροκήρυκος. Ὁμολογῶ ἐν συντριθῇ καρδίας καὶ εἰλικρινείᾳ, ὅτι ἡ ἀγάπη αὐτὴ μὲ συνεκίνησε. Ὁμολογῶ ἀκόμα, ὅτι δὲν ὑπῆρξα ἄξιος μιᾶς τόσης ἀγάπης τοῦ εὔσεβοῦς Ἑλληνικοῦ λαοῦ. Καὶ πιστεύω, ὅτι αἱ προσευχαὶ αὐταὶ ἔκαναν τὸ θαῦμα τους. Ἐπολιόρκησαν τὸν οὐρανὸν καὶ τὰς οὐρανίας δυνάμεις, ἔξεπόρθησαν τὰς πύλας τοῦ ἄδου, μὲ ἀφήρπασαν ἀπὸ τὰς χείρας τοῦ θανάτου, καὶ ἴδοὺ ἐγὼ ὡς Λάζαρος τεταρταῖος εύρισκομαι ἐνώπιον τῆς ἀγάπης σας. "Ἄσ ἔχῃ δόξα τὸ ὄνομα τοῦ ἀγίου Θεοῦ.

Δὲν ὑποτιμοῦμε τὴν βοήθεια τῆς ἰατρικῆς

Ταῦτα λέγοντες καὶ ἀποδίδοντες τὸ θαῦμα εἰς τὰς προσευχὰς τῶν Χριστιανῶν, ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ δὲν ὑποτιμῶμεν τὴν ἀνεκτίμητον βοήθειαν ποὺ προσέφερεν ἡ ἰατρικὴ ἐπιστήμη, ἡ ὅποια εἶνε βοηθὸς καὶ συμπαραστάτης θεόθεν εἰς τὰς νόσους τοῦ ἀνθρωπίνου σώματός...».

Εὐγνώμων ψυχὴ ὁ ἱεροκήρυκας, εύχαριστεὶ τὸν «διευθυντὴν τῆς

(*) 1964-30=1934.

κλινικής, τὸν ἔξαίρετον ἄνθρωπον καὶ ἐπιστήμονα κ. Ἀπόστολον Δεληθελιώτην», τοὺς ιατροὺς τοῦ «Εὐαγγελισμοῦ», τὰς ἀδελφὰς νοσοκόμους, τὸν ἐφημέριο π. Ἡλία(*). Καὶ συνεχίζει·

Συναισθάνομαι τὰς εὐθύνας μου

«...Μετὰ ἀπὸ 65 ἡμέρες (νοσηλείας) μὲ ἐπεσκέψθη ὁ διευθυντὴς τῆς κλινικῆς καὶ μοῦ εἴπε ὅτι Σήμερα είσαι πλέον ἐλεύθερος νὰ ἔξελθῃς. Ἡσθάνθην ἔνα περίεργον συναίσθημα. Μαζὶ μὲ τὴν χαρὰν ὅτι ἔξέρχομαι ἐπὶ τέλους ἐκ τοῦ νοσοκομείου, ἥσθανθην, λέγω, κάποιο ρίγος νὰ διατρέχῃ τὴν ὑπαρξίν μου. Καὶ τὸ ρίγος αὐτὸ προεκαλείτο, διότι συναισθανόμην τὰς εὐθύνας τὰς ὁποίας εἶχα, τὰς εὐθύνας τὰς ὁποίας ἐδημιουργοῦσε ἡ παράτασι τῆς ἐπιγείου ζωῆς μου.

Διότι, ἀγαπητοί μου, ἀπὸ μᾶς τοὺς ἱεροκήρυκας ὁ εύσεβὴς Ἑλληνικὸς λαὸς περιμένει πολλά. Ἀπὸ ἡμᾶς τοὺς ἱεροκήρυκας, τοὺς ὄλιγους οἱ ὁποίοι ἔχουμε παραμείνει στὸ ταλαίπωρο τοῦτο ἔθνος ἐργαζόμενοι ἐν μέσῳ μιᾶς γενεᾶς σκολιᾶς καὶ διεστραμμένης, ἐν ἡμέραις πονηραῖς - πονηρότατες ὅπως λέγει ὁ ἀπόστολος (Ἐφ. 5,16), ἐν ἡμέραις σκότους καὶ ζόφους, ἐν ἡμέραις Ἀποκαλύψεως, ἀπὸ ἡμᾶς τοὺς ἱεροκήρυκες περιμένει ὁ Κύριος πολλά, περιμένει ὁ λαός μας πολλά. Περιμένει ὁ λαός μας μίαν ρώμαλέαν ἀντιμετώπισιν τῶν διαφόρων ζητημάτων τὰ ὅποια συγκλονίζουν τὴν κοινωνίαν καὶ τὸ ἔθνος μας. Περιμένει παρρησίαν καὶ θάρρος, περιμένει μαρτυρίαν· μαρτυρίαν ὅχι μόνον διὰ λόγου προφορικοῦ καὶ γραπτοῦ, ἀλλὰ μαρτυρίαν ἀκόμη καὶ διὰ τοῦ αἵματός μας. Περιμένει νὰ ἔχωμεν τὴν ἀπόφασιν τοῦ θανάτου, νὰ παίξωμεν τὴν ζωήν μας δι' Ἐκείνον ὁ ὁποῖος ἔχει τὸ αἷμά του ἐπάνω στὸν φρικτὸν Γολγοθᾶ.

(*) Πρόκειται γιὰ τὸν τότε ἀρχιμανδρίτη Ἡλία Τσακογιάννη, ἐν συνεχείᾳ βοηθὸς ἐπίσκοπο τοῦ ἀρχιεπισκόπου Ἱερωνύμου μὲ τὸν τίτλο τοῦ Περιστερᾶς, καὶ τέλος μητροπολίτη Δημητριάδος (1967), τὸν ὁποίον ὁ ἐπόμενος ἀρχιεπίσκοπος Σεραφείμ ἐκδρόνισε τὸ καλοκαίρι τοῦ 1974 μαζὶ μὲ ἄλλους 11 καλοὺς μητροπολίτες κάνοντας χρῆσι τῶν συντακτικῶν πράξεων τῆς δικτατορίας, καὶ ὁ ὁποίος εἶδε νὰ καταλαμβάνῃ τὸ δρόνο του ὁ ἀρχιμ. Χριστόδουλος Παρασκευαΐδης, ὁ σημερινὸς δηλαδὴ ἀρχιεπίσκοπος. Ὁ Δημητριάδος Ἡλίας τελικὰ δὲν ἐπανῆλθε στὴ θέσι του· ἐκοιμήθη ἔκπτωτος καὶ ἐτάφη στὸ μοναστήρι «Ἡ Μήτηρ τοῦ Ἡγαπημένου», ποὺ ὁ ἴδιος ἤρυσε κοντὰ στὸ Κλειδὶ - Θεβῶν· ἐκεὶ βρίσκεται ὁ τάφος του.

Ταῦτα σκεπτόμενος - ταῦτα ἀναλογιζόμενος, ὅτι πάλιν ύγιὴς γενόμενος θὰ ρίφθω μέσα εἰς τὴν περιπέτειαν τοῦ εὐαγγελικοῦ κηρύγματος, συναισθάνομαι ύπερ πᾶσαν ἄλλην φορὰν τὰς εὐθύνας μου. Καὶ δὲν εἴμαι πλέον 30 καὶ 40 ἐτῶν· ἐγγίζω τὸ 60ὸν ἔτος^(), αἱ δυνάμεις μου εἶνε ὀλίγαι αἱ σωματικαὶ καὶ αἱ ψυχικαὶ· ἀλλ’ ἔχω ἀπόφασιν καὶ ζῆλον καὶ τὸ ὑπόλοιπον τῆς ζωῆς μου νὰ τὸ διαθέσω ύπερ τῆς δόξης τοῦ Κυρίου...».*

Τὰ λόγια γίνονται πρᾶξις

Τὰ λόγια σύντομα ἔγιναν πρᾶξι. Τὰ γεγονότα, ποὺ ἀκολούθησαν τὰ ἔτη 1965 καὶ 1966, τὸ ἐπιβεβαίωσαν. Ὁ π. Αὐγουστίνος ἔδωσε σκληρὲς μάχες ἐναντίον τῆς ἐκπαιδευτικῆς μεταρρυθμίσεως, γιὰ νὰ διατηρήσῃ ἡ Ἑλληνικὴ παιδεία τὸν ὄρθροδοξὸν χριστιανικὸν χαρακτῆρα της, καὶ πρὸ παντὸς κατὰ τῆς ἐκκλησιαστικῆς φαυλότητος, γιὰ νὰ γίνῃ κάθαρσι στὸν κλῆρο. Ἀγωνίσθηκε ἐναντίον τοῦ μεταθετοῦ τῶν ιεραρχῶν. Οἱ μητροπολῖται ποὺ ἐγκαταλείπουν τὶς πτωχὲς μητροπόλεις των, γιὰ νὰ πᾶνε σὲ πλουσιώτερες, «σὲ πολυφέρνους νύμφας», ὀνομάζονται «μοιχεπιβάται» καὶ καταδικάζονται ἀπὸ τοὺς Ἱεροὺς Κανόνας. Γιὰ τοὺς ἀγῶνες του αὐτοὺς ὁ π. Αὐγουστίνος ἐδιώχθη. Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τοῦ ἀπαγόρευσε τὸ κήρυγμα, μὲ τὴν δικαιολογία ὅτι ὁ Ἱεροκήρυκας «βεβηλώνει τὸν ἄμβωνα!». Ἡ ἐνέργεια αὐτὴ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ξεσήκωσε τότε τὸ Πανελλήνιο. Ὁλόκληρος ὁ τύπος, ἀντιπολιτεύσεως καὶ συμπολιτεύσεως, ἐπὶ σειρὰν ἡμερῶν ἔγραφε καυστικὰ ἄρθρα ἐναντίον τῆς ἀπαγορεύσεως. «Ολοὶ οἱ βουλευταὶ τῆς Κοζάνης διαμαρτυρήθηκαν. Πάνω ἀπὸ 20 βουλευταὶ, ὅλων τῶν παρατάξεων, ἔστειλαν τηλεγραφήματα στὴν Ἱερὰ Σύνοδο καὶ στὴ Βουλὴ καὶ κατέθεσαν ἐρωτήσεις στὴ Βουλὴ γιὰ τὴν δίωξι τοῦ Ἱεροκήρυκα. Τηλεγραφήματα διαμαρτυρίας καὶ ἐπιστολὲς ἀπὸ κάθε πόλι καὶ χωριὸ τῆς Ἑλλάδος κατέκλεισαν τὰ γραφεῖα τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.» Εγίναν ὄμιλίες καὶ ὀγκώδη συλλαλητήρια στὴν Ἀθήνα.

Ἡ κατακραυγὴ τοῦ τύπου καὶ τοῦ λαοῦ καθημερινῶς γίνοταν μεγαλύτερη, δείχνοντας ὅτι φοβερὸς σεισμὸς ἀπειλεῖται μέσα στὴν Ἐκκλησία. Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος πιεζόταν ἀπὸ παντοῦ. Σὲ ἐπανειλημμένες δραματικὲς συνεδριάσεις πρὸ τοῦ Πάσχα ἀσχολεῖτο μὲ τὸ θέμα τοῦ Ἱεροκήρυκα. Τέλος τὴν Μ. Τρίτη, 21 Ἀπριλίου 1965, ἀφοῦ τελείωσαν οἱ ἀνακρίσεις βγῆκε ἀπαλλακτικὸν βούλευμα καὶ αἴρονταν ἡ ἀπαγόρευσι τοῦ κηρύγματος. Ἀνακοινώθηκε διὰ τοῦ τύπου. Ὁ λαὸς πανηγύρισε τὴν νίκη.

(*) Ἦταν τότε 57 ἐτῶν (1964-1907=57).

‘Ο Σύνδεσμος φοιτητῶν «΄Ασπίς τῆς Ὁρθοδοξίας» ἐξέδωσε βιβλίο 370 σελίδων μὲ τίτλο «ΑΠΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΙΕΡΟΚΗΡΥΚΟΣ ΑΡΧΙΜ. ΑΥΓΟΥΣΤΙΝΟΥ Ν. ΚΑΝΤΙΩΤΟΥ» (΄Αθῆναι 1966), ὅπου κατέγραψε τὰ γεγονό-

τα. Ἀπὸ τὸ βιβλίο αὐτὸ παραθέτω μερικὰ σκίτσα καὶ φωτογραφίες τοῦ Δ' συλλαλητηρίου τῶν Ἀθηνῶν.

Νέο θαύμα

Δύο χρόνια μετά, τὸν Μάϊο τοῦ 1967, συνέβη κάτι τελείως ἀπίστευτο· ὁ π. Αύγουστίνος ἐξελέγη μητροπολίτης! Ἱεράρχες, ποὺ τοῦ εἶχαν ἀπαγορεύσει τὸ κήρυγμα καὶ τὸν εἶχαν καταδιώξει, ψήφισαν τώρα τὴν προαγωγή του σὲ μητροπολίτη. Σημειώνω ἔνα ὄνομα, τοῦ μητροπολίτου Κωνσταντίνου Πλατῆ. Στὸ παρὸν βιβλίο, ἀπὸ τὶς ἐπιστολὲς ποὺ δημοσιεύουμε, ἀπὸ τὶς καταθέσεις τῶν Κοζανιτῶν, καθὼς καὶ ἀπὸ τὸ ἡμερολόγιο τοῦ Συλλόγου τῶν «40 Μαρτύρων» ποὺ κρατοῦσε ὁ Γεώργιος Παφίλης, φαίνεται μὲ τί πάθος ὁ Κωνσταντίνος κτεδίωξε τὸν ίερομόναχο Αύγουστίνο.

‘Ο Κωνσταντίνος Πλατῆς, ιεροκήρυκας Κοζάνης τὴν Κατοχὴ καὶ μη-

ΑΡΣΙΣ ΤΗΣ ΠΟΙΝΗΣ

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗ ΑΘΗΝΩΝ

• Аюбн. Прот. 653

Пре

Τὸν Πανοστολογιώτατον ἀρχιμανδρίτην Αὐγουστίνον Καντιώτην,
‘Ιεροκήρυκα τῆς καθ’ ὑμᾶς ἀγιωτάτης ‘Αρχιεπίσκοπής

"EYKASOON

Κατόπιν τῶν διεξαχθεισῶν ἀνακρίσεων καὶ τῆς ἐκδόσεως ἀπαλλακτικοῦ βουλεύματος, ἐπεὶ τῶν ἀποδοθεισῶν σοι κατηγοριών, καὶ ἀποφάσει τῆς Περδίκης Συνόδου, αἰρομεν τὴν ἐπιβληθεισάν σοι ἀπαγόρευσιν τοῦ κηρύγματος τοῦ θεοῦ Λόγου.

*Ἐν Ἀθήναις τῇ 20ῃ Απριλίου 1965

Ο ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ

+ Ὁ Αθηνῶν Χρυσόστομος

ΔΙΑ ΒΟΥΛΕΥΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΑΚΟΥΣΤΑΝΤΟΣ ΤΗΝ ΔΡΕΠΑΝΗΝ ΦΩΝΗΝ ΤΟΥ ΛΑΟΥ

ΑΓΝΛΑГИ О КАПІСТРИ

ΑΙΡΕΤΑΙ ΠΑΣΑ ΕΠΙΒΛΗΘΕΙΣΑ ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΙΣ
ΝΑ ΚΗΡΥΞΤΗ ΑΠΟ ΑΜΒΩΝΟΣ ΤΟΝ ΘΕΙΟΝ ΛΟΓΟΝ

**Θά έπισκεψθῇ τὴν Κοζάνην μετὰ τὸ Πάσχα
καὶ τὴν Θεσσαλονίκην, ἵνα λάθη ἀδειαν-**

Ο ΦΛΟΓΕΡΟΣ ΜΑΧΗΤΗ ΤΗΣ ΟΠΩΡΩΔΕΙΑΣ ΕΥΧΑΡΙΣΤΕΙ ΤΟΝ «ΕΑΩΝΙΚΟΝ ΔΟΡΡΑΝ»

ΑΒΝΙΑΤ, 20. Ο πρωτεύοντας Αρχηγός των Χριστιανών, Ελένος σήμανεν διαπλακτικὸν δούλευμα ἐπὶ τῆς συντεκτικῆς διδούλευμας τοῦ φράγματος Λαγκουτσίου Καντιών, διό τι εἴτε θεολογικός πότερος κάθε εἰδικός θύειος ἀπογένεσης εἰς τὰς φλαγκέρων λεπροκού, η καροτή τῶν Ἀγίων τοῦ Θεοῦ, διό τι εἴδημεν. Η ἀπαγορεύση τῆς ἀπαγορεύσεως τῶν Αρχιεπισκόπων, διδεῖται ἐπὶ φράγματος Λαρρύρων καὶ εἰς τὸ διάτονον τοῦ Αρχιεπισκόπου Καντιών εἰς Παπαζήστεν, διό τι φυτὸς Βερβείας δὲ εἶναι Συντονίαν η φυτείη.

ΕΠΙΛΕΞΙΣ ΤΟΥ «ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΟΥΓΓΡΙΟΥ»

ΕΠΙΛΕΞΙΣ ΤΟΥ «ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΟΥΓΓΡΙΟΥ»

Επιλέξτε την τάξη μητρώων της ουγγρικής γλώσσας που θα αποτελεί τη νέα γλώσσα της Ελλάς.

Πρέπει να λεφτράσετε τας θεραπείας εὐχέρωστας που πρός άλλος θα έχει με συγχρηματοδότηση εις την επιτροπής παρά πάλι βεβαίωσις. Η θητή είναι καί περιστατικά διατάξεις της πλειονότητος Ελλήνων. Επίσης πρέπει να διερεύσετε την εύρυτασης που πρός τον «Ελληνικό Βορρών» δεῖται φυτείες της στρατιώτων του να διαστήσει τη φυτὴ θαυματοτήτης του Ελλήνος Μακεδονίας Ασσού, της οποίας εί-

PHOTOGRAPHY — E. A. UNION, BOSTON, 7-104125.

τροπολίτης στὴν συνέχεια, ἔβλεπε μὲ φθόνο τὴν ἀγάπη τοῦ λαοῦ τῆς Κοζάνης στὸν π. Αύγουστινο. Ἡταν ὑποκινητὴς μεγάλων διωγμῶν ἐναντίον του, γιὰ πολλὰ ἔτη. Πολλὲς φορὲς τὸν ἐρήματισε^(*). Διὰ τοῦ μεταθετοῦ ὁ μητροπολίτης Κωνσταντίνος Πλατῆς ἐγκατέλειψε τὴν Κοζάνη καὶ πῆγε σὲ μεγαλύτερη μητρόπολι· ἔγινε μητροπολίτης Πατρῶν. Αὐτὸς λοιπὸν ὁ μητροπολίτης, ποὺ μὲ πολλὰ κοσμητικὰ παράσημα (βλ. σελ. 56) στόλιζε τὸν π. Αύγουστινο, ψήφισε τὴν προαγωγή του σὲ μητροπολίτη Φλωρίνης! Ἰδοὺ τὸ θαῦμα! "Οντως «ὁ ἥλιος ἀνέτειλε ἀπὸ τὴν δύσι», κατὰ τὸν λόγο τοῦ γέροντα.

‘Ο π. Αύγουστινος, χωρὶς νὰ ἐπιδιώξῃ ποτὲ τὸν μητροπολιτικὸ θρόνο, κάνοντας μάλιστα ὅ,τι ἦτο δυνατὸν γιὰ νὰ μὴν προαχθῇ, ἔγινε, σὲ ἡλικία 60 ἑτῶν, ἐπίσκοπος τῆς μητροπόλεως Φλωρίνης, τὴν ὄποια τὸν ἀξίωσε ὁ Θεός νὰ ποιμάνῃ ἐπὶ 33 σχεδὸν χρόνια (1967-2000). Μποροῦμε νὰ ποῦμε, ὅτι εἶνε ὑπόδειγμα ὄρθιοδόξου ιεράρχου. Τὰ ὄσια καὶ τὰ ιερὰ τῆς πίστεως, ποὺ ὑποσχέθηκε νὰ διαφυλάξῃ κατὰ τὴν χειροτονία του, τὰ φύλαξε ὡς κόρην ὀφθαλμοῦ καὶ τὰ προήσπισε μέχρι τέλους. Φέτος κλείνει 8 χρόνια ἀφ’ ὅτου ἀπεσύρθη (2.000) ἀπὸ τὴν ἐνεργὸ διακονία. Ἐν τούτοις γιὰ τὸν πιστὸ κλῆρο καὶ λαὸ δὲν πέρασε στὸ περιθώριο. Πολλοί, ἀπὸ κοντὰ καὶ ἀπὸ μακριά, τὸν ἐπισκέπτονται καὶ ζητοῦν τὴν εὐχή του. Οἱ ιεράρχαι ἀναγνωρίζουν τὴν προσφορά του, ὅμως δὲν βαδίζουν στὰ ἵχνη του. ‘Ο πρωτοπρ. Διονύσιος Τάτσης ἔγραψε πρόσφατα· «Δυστυχῶς ὁ πρ. Φλωρίνης Αύγουστινος Καντώτης δὲν ἔχει μιμητὲς στὶς μέρες μας» (ἐφημ. «Ορθόδοξος Τύπος» φ. 1632/24-2-2006, σ. 1)

(*) Σημειώνων τρεῖς φορές, ποὺ ἐπεσαν στὴν ἀντίληψι κάποιων ἀλλων μαρτύρων.

α') Τὸν χαστούκισε μέσα στὴν Ἐστία συσσιτίων καὶ ἐκσφενδονίστηκαν τὰ μωαπικὰ γυαλιά τοῦ ἱεροκήρυκος καὶ ἔσπασαν (μαρτυρία Εὐαγγέλου Παφίλη).

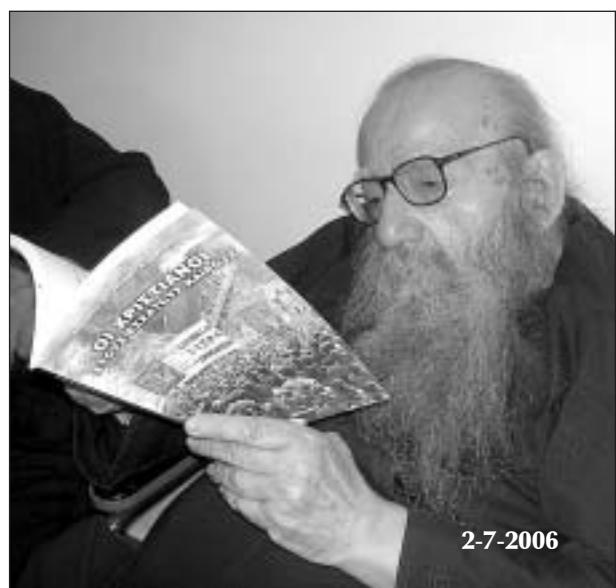
β') Ἐπιχείρησε νὰ τὸν χαστουκίσῃ μπροστὰ στὸν δεσπότη Ἰωακείμ (μαρτυρία Δημητρίου Γκρίμπα, βλ. σελ. 36).

γ') "Οταν ὁ Κωνσταντίνος Πλατῆς ἔγινε δεσπότης Κοζάνης τὸν χαστούκισε μπροστὰ στὰ ἔκπληκτα μάτια ἐνὸς μικροῦ τότε μαθητοῦ, σήμερα συνταξιούχου ὁδηγοῦ τοῦ ΚΤΕΛ Κοζάνης.

«Βλέπω», λέει, «ἔξω ἀπὸ τὸν Ἅγιο Νικόλαο, τὸν δεσπότη Πλατῆ νὰ χαστουκίζῃ τὸν πατέρα Αύγουστινο· καὶ ἐκεῖνος ἀγέροχος τοῦ ἀπαντᾶ·

Μπράθο, τώρα ἔδειξες τὸν πραγματικὸ σου ἑαυτό· χωροφύλακας γάρ». (Ἡταν χωροφύλακας πρὶν ιερωθῆ).

Σήμερα, στὰ 100 του χρόνια, μὲ τὴν χάρι τοῦ Θεοῦ ἐκκλησιάζεται κάθε Κυριακὴ στὴν ίερὰ μονὴ Ἀγίου Αύγουστίνου ἐπισκόπου Ἰππιπῶνος στὴν Φλώρινα, μοιράζει ἀντίδωρο καὶ εὐλογεῖ τοὺς πιστούς. Ἡ παρουσία τοῦ ἀγωνιστοῦ ιεράρχου στὴν στρατευμένη Ἐκκλησίᾳ τοῦ Χριστοῦ, τοὺς δύσκολους αὐτοὺς καιρούς, ἐμπνέει καὶ ἐνισχύει κάθε ἀγωνιζόμενο Χριστιανό.

ΑΠΟΜΑΓΝΗΤΟΦΩΝΗΜΕΝΕΣ ΟΜΙΛΙΕΣ
ΤΟΥ π. ΑΥΓΟΥΣΤΙΝΟΥ
ΠΟΥ ΕΚΦΩΝΗΘΗΚΑΝ ΣΤΗΝ ΚΟΖΑΝΗ

Ι. Ν. Αγίου Νικολάου Κοζάνης
Κυριακή έσπερας 1-2-1959,
παραμονή τῆς ἔορτῆς τῆς Ὑπαπαντῆς

Μὲ τὴν εὐλογία τοῦ μητροπολίτου μας κ. Διονυσίου, ὁ παρεπιδημῶν ἐν τῇ πόλει μας πανοσιολογιώτατος ἀρχιμανδρίτης Αύγουστίνος Καντιώτης, ιεροκῆρυξ τῆς ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς, θὰ κάνῃ μία σειρὰ ἐσπερινῶν ὄμιλιῶν. Παρακαλοῦνται οἱ εύσεβεῖς Χριστιανοὶ ὅπως παρακολουθήσουν τὰς ψυχωφελεῖς αὐτὰς ὄμιλίας.

(Προσφώνησις τοῦ πρωτοπρεσβ. Κ. Γαζῆ).

**«Εἶπεν ὁ Κύριος· Ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρελεύσονται,
οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρέλθωσι» (Ματθ. 24,35)**

Αἰδεσιμώτατοι ἀδελφοὶ καὶ πατέρες,
προσφιλεῖς κάτοικοι τῆς πόλεως Κοζάνης, ἄνδρες καὶ γυναῖκες.

ΤΗ στιγμὴ αὐτὴ ποὺ εύρισκομαι ἐπὶ τοῦ ιεροῦ τούτου βήματος ἡ καρδία μου συγκλονίζεται ἀπὸ τὰ βαθύτερα τῶν συναισθημάτων. Θὰ ἐπιθυμοῦσα μᾶλλον νὰ κλαύσω ἢ νὰ ὄμιλήσω. Εὔχαριστῶ τὴν ἀγίαν Τριάδα, τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, τὸν πολιούχον τῆς πόλεως ἄγιον Νικόλαον, ποὺ ἀξιώνει καὶ ἐμὲ ὅστερα ἀπὸ τόσα ἔτη, νὰ ἐμφανισθῶ ἐπὶ τοῦ ιεροῦ τούτου βήματος.

Στὴν Κοζάνη μετὰ ἀπὸ σκληρὸ διωγμὸ 15 ἔτῶν

Τὸ τελευταίον κήρυγμα, ποὺ ἦξιώθην νὰ κάνω εἰς τὸν ιερὸν τοῦτον ναὸν τῆς ἱστορικῆς πόλεως, ἥτο τὸ κήρυγμα ποὺ ἔκανα τὴν ἔορτὴν τοῦ ἀγίου Νικολάου, 6 Δεκεμβρίου 1944. Ἡτο τότε ποὺ εἶπα ὅτι «ὁ ἄγιος Νικόλαος πενθεῖ, δὲν ἔορτάζει». Ἡτο τότε ποὺ χιλιάδες ἀδέρφια μας ἥταν κλεισμένα μέσα εἰς τὰς φυλακάς. Καὶ ὁ πολιούχος τῆς πόλεως ἔκανε τὸ θαῦμα του καὶ ἐκατοντά-

δες φυλακισμένων τὴν ἡμέραν τοῦ ἀγίου Νικολάου ἡλευθερώθησαν. Ἀπὸ τότε δὲν ἐκήρυξα εἰς τὴν πόλι. Ἐκτοτε, μετρῆστε, περάσανε δεκαπέντε όλόκληρα χρόνια(*). Κατὰ τὸ μακρὸν αὐτὸ διάστημα τῶν δεκαπέντε ἐτῶν ὅποιαι ἀλλοιώσεις, ὅποιαι μεταβολαί, ὅποια γεγονότα καὶ εἰς τὴν πόλιν καὶ εἰς τὴν Δυτικήν Μακεδονίαν καὶ εἰς τὴν προσφιλῆ μας πατρίδα συνέβησαν, ποὺ εἶχαν τὸν ἀντίκτυπον καὶ εἰς τὸν ἀτομικὸν καὶ εἰς τὸν οἰκογενειακὸν καὶ εἰς τὸν ἐθνικὸν ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτὸν ἀκόμα τὸν ἐκκλησιαστικὸν τομέα!

Μάρτυς τῶν ἀλλοιώσεων αὐτῶν καὶ μεταβολῶν εἶνε ὁ θρόνος ἐπὶ τοῦ ὅποιου ἵσταμαι. Τρεῖς ιεράρχαι διῆλθον κατὰ τὸ διάστημα τῶν δεκαπέντε ἐτῶν· τρεῖς ιεράρχαι διῆλθον ἐκ τοῦ θρόνου τούτου(**). «Οὕτω διαθαίνει ἡ δόξα», θὰ ἔλεγα κατὰ τὸν ποιητή. Τέταρτος ιεράρχης(***), φίλος ιεράρχης, ἐν τῇ ἀκμῇ τῶν σωματικῶν καὶ πνευματικῶν του δυνάμεων, λάμπει ἥδη ἐπὶ τοῦ θρόνου.

Σεβάσμιοι ιερεῖς καὶ πρεσβύτεροι κατὰ τὸ διάστημα αὐτὸ τῶν δεκαπέντε ἐτῶν ἀπῆλθον εἰς τὴν χώραν τῆς αἰωνιότητος, πολλοὶ δὲ ιερεῖς τῆς ὑπαίθρου καὶ ιερὰ σφάγια τῆς πατρίδος καὶ τῆς πίστεως ἔγενοντο.

Κατὰ τὸ διάστημα αὐτὸ προσφιλεῖς ἀκροαταὶ τῶν χρόνων ἐκείνων διέβησαν τὴν γέφυραν τοῦ θανάτου. Κατὰ τὸ διάστημα αὐτό, τὸ μακρόν, νήπια, βρέφη ποὺ ἐκράτουν μητέρες εὐλαβεῖς κατὰ τὰ ἐσπερινὰ ἐκείνα κηρύγματα, ἐδῶ εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ἅγιου Νικολάου, βρέφη, λέγω, εἶνε πλέον ἄνδρες ποὺ ύπηρετοῦν τὴν πατρίδα. Νέοι, ποὺ ἔτρεχαν τότε κατὰ ἔκατοντάδας, νέοι ποὺ ἔτρεχαν σὰν τὰ ἐλάφια νὰ δροσίσουν τὴν δίψαν τους εἰς τὰ νερά, τὰ ὄρθδοξα νερὰ τῆς διδασκαλίας, οἱ νέοι αὐτοὶ σήμερον εἶνε οἰκογενειάρχαι, πατέρες παιδιῶν. Καὶ νεάνιδες, ποὺ ἀπετέλουν τὸ ἐπιτελεῖον τῆς Ἐστίας, τῆς λαϊκῆς, τῆς μικρᾶς ἐκείνης Ἐστίας, αἱ νεάνιδες ἐκείναι εἶνε πλέον μητέρες. Καὶ οἱ ἄνδρες; Βαίνουν πλέον πρὸς τὸ γῆρας. Καὶ ὁ ιεροκῆρυξ; Ὁ ιεροκῆρυξ, ὁ ὅποιος ἦρθε πρὸ δεκαπέντε ἐτῶν νέος, εἰσέρχεται πλέον καὶ αὐτὸς εἰς τὴν τροχιὰν τοῦ γήρατος*****).

(*) 1944+15=1959.

(**) Ἐννοεῖ τοὺς ἔξῆς·

α') Ἰωακεὶμ ('Αποστολίδη), ποὺ ἔφυγε μὲ τοὺς ἀντάρτες στὸ θουνό· ποίμανε τὴν ί. μητρόπολι Σερβίων καὶ Κοζάνης σὲ δύο περιόδους, 1923-1926 καὶ 1927-1945.

β') συνοδικὸ ἔξαρχο Ξάνθης Ἰωακεὶμ (Σμυρνιωτόπουλο), τοποτηρητή (1943-1944).

γ') Κωνσταντίνο (Πλατῆ) (1945 -1957).

(***) Εἶνε ὁ Κοζάνης Διονύσιος (Ψαριανὸς) ποὺ ἐποίμανε 40 χρόνια (1957-1997).

(****) Ἡτο τότε 1959-1907=52 ἐτῶν.

Καὶ ἡδη ἐμφανίζομαι ἐνώπιόν σας. Τὰ μαῦρα μαλλιὰ ἔγιναν γκρίζα καὶ ἄσπρα. Θυμοῦμαι τὸν ἄγιον Κοσμᾶ ποὺ ἔλεγε ὅτι «Οταν τὸ σπαρτὸ γίνη ἄσπρο, ὅταν τὰ σπαρτὰ στὸν κάμπο γίνουν ἄσπρα, περιμένουν τὸ δρεπάνι τοῦ θεριστοῦ». Καὶ ὅταν τὰ μαλλιά μας ἀσπρίζουν, δὲν περιμένουν πλέον τίποτε ἄλλο παρὰ μόνο τὸ δρεπάνι τοῦ ἀρχαγγέλου Μιχαήλ.

Καὶ πάλι ἐπὶ τοῦ ἄμβωνος

Καὶ πάλι, λοιπόν, ἐπὶ τοῦ ἄμβωνος· ἂς ἔχῃ δόξα ὁ Θεός. Καὶ πάλι προθυμία μεγάλη. Ἀδελφοί, καὶ πάλι θὰ ἔξαγγείλωμεν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ. Ἀλλὰ αὐτὴ τὴ φορὰ ποὺ παρουσιάζομαι ἐνώπιόν σας, αὐτὴ τὴ φορὰ κάτι μυστήριο συμβαίνει στὴν ψυχή μου. Δισταγμοὶ ἀναθαίνουν ἀπὸ τὰ βάθη τῆς καρδίας μου. Διστάζω νὰ ὄμιλήσω. Διστάζεις; Διστάζω. Γιατί; Θὰ ἔξηγηθῶ.

Στὰ χρόνια ἐκεῖνα ἄκουα μιὰ φωνή· «Λάλησον», νὰ λαλήσῃς, «ύπερ τῆς ἀληθείας μέχρι θανάτου, καὶ ὁ Κύριος ἔσται μετὰ σοῦ» (πρβλ. Σ. Σειρ. 4,28).

Στὰ χρόνια ἐκεῖνα, ύπὸ συνθήκας γνωστὰς εἰς τὴν πόλιν –καὶ δὲν θέλω τὴν ὥραν ταύτην ν' ἀναξέσω πληγάσ–, ύπὸ γνωστὰς συνθήκας κατεβήκαμε βιαίως ἀπὸ τὸ ιερὸν τοῦτο βῆμα, τὴν νύκτα ἐκείνην. Καὶ ἐφύγαμεν ἀπὸ τὸν ναὸν αὐτόν, καὶ ἐπήγαμεν εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ἁγίου Δημητρίου. Καὶ ἐκ τοῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Δημητρίου ἐφύγαμεν πρὸς τὸν ναὸν τοῦ Ἁγίου Κωνσταντίνου. Καὶ ἐκ τοῦ Ἁγίου Κωνσταντίνου ἐξεδιώχθημεν καὶ κατήλθομεν εἰς τοὺς δρόμους καὶ εἰς τὰ πεζοδρόμια. Καὶ ἔνα γκαρὰζ τὸ μεταβάλαμε εἰς ἐκκλησίαν καὶ μητρόπολιν. Καὶ ὅμως δὲν ύποχωρήσαμε. «Λάλησον τὸν λόγον τῆς ἀληθείας μέχρι θανάτου...». Τότε εἶχα πόδιον, ζῆλον ἀκάματον νὰ ὄμιλήσω εἰς τὴν πόλιν· σήμερα διστάζω.

Διστάζω νὰ μιλήσω

Διατί, ἀδελφοί μου, διστάζω; Διστάζω διὰ πολλοὺς καὶ διαφόρους λόγους. Τότε ὁ Ἰησοῦς ποὺ ὠμίλει, ὁ ὄμιλῶν Ἰησοῦς, ἵτο εἰς ἐμὲ προσφιλής. Τώρα εἰς ἐμὲ δὲν είνε πλέον προσφιλής ὁ ὄμιλῶν Ἰησοῦς· είνε εἰς ἐμὲ προσφιλής πάλιν ὁ Ἰησοῦς, ὅχι ὅμως ὄμιλῶν, ἀλλὰ σιωπῶν. «Οταν κ' ἔγω ἀνοίγω τὸ Εὔαγγέλιο καὶ διαβάζω τὸ Εὔαγγέλιο, τὰ μάτια τῆς ψυχῆς μου βουρκώνουν ἐπάνω σ' ἔνα χωρίον τῶν Εὔαγγελίων, ἐκεὶ ὅπου λέγει ὅτι «ὁ Ἰησοῦς ἐσιώπα». «Ο δὲ Ἰησοῦς ἐσιώπα, ὥστε θαυμάζειν τὸν ἡγεμόνα λίαν» (Ματθ. 26,63· 27,14). Καὶ ἔγω ἀγαπῶ τὴν σιωπήν, καὶ ἐπιθυμῶ μᾶλλον ἐκ τοῦ κόσμου τούτου καὶ ἐκ τῶν πόλεων νὰ φύγω καὶ νὰ πάω πάνω σ' ἔνα βουνὸν καὶ σὲ μιὰ σπηλιὰ τοῦ

‘Αγίου’ Ορους, νὰ κλάψω τὰ ἄμαρτήματά μου καὶ τὰ ἄμαρτήματα τοῦ λαοῦ μας, καὶ νὰ μὴ ὄμιλήσω.

Σᾶς ἔξήγησα, ἐνας λόγος εἶνε αὐτός. Ἀλλὰ ύπάρχει καὶ κάποιος ἄλλος λόγος. Διστάζω νὰ ὄμιλήσω. Διστάζω. Γιατί; Διότι δὲν θέπω ἰσχυρὸν λόγον ποὺ νὰ μὲ πείθῃ ὅτι πρέπει νὰ ἀνοίξω τὸ στόμα μου. Καὶ πρέπει νὰ ύπάρχῃ ἰσχυρὸς λόγος γιὰ νὰ πείθῃ τὸν ἀνθρωπὸν νὰ ὄμιλήσῃ. Καὶ ἰσχυρὸν λόγον, ὁ ὅποιος νὰ μὲ πείθῃ ὅτι πρέπει νὰ ὄμιλήσω εἰς τὴν πόλι τῆς Κοζάνης, δὲν ἔχω. Διότι, δόξα τῷ Θεῷ, τὸ κήρυγμα εἰς τὴν πόλι σας εἶνε τώρα ἄφθονο.

‘Ομιλεῖ, ἐν πρώτοις, ἐδῶ εἰς τὴν πόλι σας ὁ Ἱεροκῆρυξ τῆς μητροπόλεως π. Ἀπόστολος(*). Ὁμιλεῖ εὐγλώττως τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ.

‘Ομιλεῖ, δεύτερον, τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ ὁ νέος ἀρχιμανδρίτης πατὴρ Νικόλαος(**), κατανυκτικῶς ἐρμηνεύων τὸ δρᾶμα τῶν δραμάτων, ὅπερ ἔστι ἡ θεία Λειτουργία.

‘Ομιλεῖ, τρίτον, ὁ π. Κωνσταντίνος Γαζῆς, ὁ τέως συνεργάτης μου εἰς τὴν ‘Εστίαν τῶν συσσιτίων, καὶ ὥμιλεῖ πρακτικῶς ἐπὶ τοῦ Εὐαγγελίου.

‘Ομιλεῖ, τέταρτον, ὁ Ἱερεὺς Παναγιώτης(***) ζωηρῶς ἐπὶ τῶν ἀληθειῶν τῆς πίστεως.

‘Ομιλοῦν στρατιῶται καὶ λαϊκοί. ‘Ομιλεῖ μία ντουζίνα, μία δωδεκὰς θεολόγων. Δόξα σοι, ὁ Θεός.

Τότε ούδείς, τώρα πολλοί. Αύτὸ προξενεῖ χαρὰ σ’ ἐμᾶς τοὺς παλαιοτέρους, ποὺ διέπομεν εἰς τὸν οὐρανὸν τοῦ κηρύγματος νέους ἀστέρας νὰ κηρύγγουν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ.

Δὲν ύπάρχει, λοιπόν, τώρα τόσον ἰσχυρὸς λόγος νὰ κηρύγγωμεν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ.

‘Αλλὰ καὶ κάτι ἄλλο ἀκόμη μὲ κάνει νὰ διστάζω, ἀδελφοί μου. Διότι ἐπιτρέψατέ μοι νὰ ἐκφράσω ἐκεῖνο τὸ ὅποιον εἴπον καὶ εἰς τὸ συνέδριον τῶν Ἱεροκηρύκων ἐν Ἀθήναις(****). “Οτι ἐγὼ τούλαχιστον ἀνήκω εἰς τὴν τάξιν κάποιων ἄλλων Ἱεροκηρύκων, ἀνήκω εἰς τὸ κήρυγμα τὸ ἐλεγκτικόν, ἀνήκω εἰς τὸ κήρυγμα τὸ στηλιτευτικόν, καὶ ἔνα τοιοῦτον κήρυγμα δὲν σηκώνει ἡ γενεά μας.

(*) Εἶνε ὁ τότε ἀρχιμ. Ἀπόστολος Παπακωνσταντίνου, μετέπειτα μητροπολίτης Ζακύνθου (1967-1974) καὶ νῦν μητροπολίτης Κιλκίσου (1991 μέχρι σήμερα).

(**) Εἶνε ὁ τότε ἀρχιμ. Νικόλαος Δρόσος (1959-1979), νῦν μητροπολίτης Καρπενησίου (1979 μέχρι σήμερα).

(***) Εἶνε ὁ παπα-Παναγιώτης Δημόπουλος (1948-1978).

(****) Στὸν πρόλογο τοῦ μικροῦ βιβλίου του «Η σύγχρονος θρησκευτικὴ καὶ ἡθικὴ κατάστασις» (Ἀθῆναι 1964, σσ. 3-4) ὁ π. Αύγουστίνος ἀναφέρει τὰ συνέδρια στὰ ὅποια ἔλαβε μέρος. Τὸ συνέδριο ποὺ ἀναφέρει ἐδῶ ἔγινε τὸ 1957 ἢ τὸ 1959, ἡ εἰσήγησι τοῦ π. Αύγουστίνου σ’ αὐτὸ περιλαμβάνεται στὸ ἀνωτέρω βιβλίο του μὲ τὸν ἴδιο τίτλο.

Ἐγὼ πιστεύω, ὅτι τὸ ἔργον τοῦ ἱεροκήρυκος είνε πρῶτον τὸ γκρέμισμα· νὰ γκρεμίσωμεν τὸ σάπιο καθεστώς τῆς ἀμαρτίας, τὸ σάπιο σπίτι.

Ἐχομε ἔνα σάπιο σπίτι. Ἀλλοίμονό μας ἀν ἐπάνω στὸ σάπιο κτίσωμεν καινούργιο· θὰ γκρεμίσῃ ὄλόκληρο.

Θὰ γκρεμίσωμεν ἔνα σάπιο σπίτι καὶ πάνω ἀπὸ τὸ σάπιο ἐκεῖνο σπίτι, ὀφοῦ τὸ καθαρίσωμε, θὰ χτίσωμε τὸ καινούργιο, τὸ ὄλόλαμπρο σπίτι. Ἐγὼ πιστεύω, μαζὶ μὲ τὸν Ἱερεμίᾳ τὸν προφήτη, ὅτι πρέπει πρῶτα νὰ ξερριζώσωμεν τὸ δένδρο τὸ ἄκαρπο. Καὶ στὸ μέρος ἐκεῖνο ποὺ είνε τὸ δένδρο τὸ ἄκαρπο νὰ φυτεύσωμε τὸ ἀγλαόκαρπον δένδρον τῆς πίστεως καὶ τῆς ἀρετῆς. «Σὲ ἀπέστειλα», λέγει ὁ Κύριος στὸν Ἱερεμίᾳ, «ἐκριζοῦν καὶ κατασκάπτειν καὶ ἀπολύειν καὶ ἀνοικοδομεῖν καὶ καταφυτεύειν» (Ἰερ. 1,10).

Πρῶτα τὸ «κατασκάπτειν» καὶ ἔπειτα τὸ «οἰκοδομεῖν». Πρῶτα τὸ «ἐκριζοῦν» καὶ ἔπειτα τὸ «καταφυτεύειν». Πιστεύω στὴν γραμμὴν αὐτὴν τοῦ κηρύγματος. Πιστεύω ἀκόμα, ὑστερα ἀπὸ εἰκοσιπέντε χρόνια(*), εἰς τὰ λόγια τοῦ ἀποστόλου Παύλου, ποὺ λέγει· «”Ἐλεγξον, ἐπιτίμησον...» καὶ «Τοὺς ἀμαρτάνοντας ἐνώπιον πάντων ἔλεγχε, ἵνα καὶ οἱ λοιποὶ φόβον ἔχωσι» (Β' Τιμ. 4,2· Α' Τιμ. 5,20). Καὶ πιστεύω, ὅτι σήμερον ἡ Ἔκκλησία τοῦ Χριστοῦ μας πάσχει δι' ἔλλειψιν ἔλεγχου, εἰς ὅλας τὰς ἐκδηλώσεις τῆς ἴδιωτικῆς καὶ δημοσίας ζωῆς τοῦ ἔθνους.

Ο ἄγιος Τρύφων

Τὸ κήρυγμα αὐτὸ τὸ βεβαιώνουν καὶ οἱ ἄγιοι ποὺ ἐορτάζουν σήμερα. Είνε δύο μάρτυρες, ἔνας παλαιὸς μάρτυς καὶ ἔνας νέος μάρτυς.

Ἐορτάζει ὁ ἄγιος Τρύφων, νέος, νεαρός. Γιατί ἐμαρτύρησε; Ἐμαρτύρησε ἐπὶ τῶν εἰδώλων, στὴν ἐποχὴ τῆς εἰδωλολατρίας. Τὸν ἔπιασαν, τὸν ὡδήγησαν μπροστὰ στὰ εἰδωλα, μπροστὰ στὰ ξόανα.

—Πές, τοῦ εἴπε ὁ ἔπαρχος, ὅτι αὐτὰ τὰ εἰδωλα είνε ἀληθινοὶ θεοί.

‘Ο Τρύφων ἀπήντησε·

—Δὲν μπορῶ νὰ τὸ πῶ, κάποιος μοῦ τὸ ἀπαγορεύει.

—Ποιός σοῦ τ' ἀπαγορεύει;

—Μοῦ τὸ ἀπαγορεύει ὁ Ἡσαΐας ὁ προφήτης. Τί λέγει ὁ Ἡσαΐας ὁ προφήτης; «Ούαὶ σ' ἐκεῖνον ποὺ θὰ πῆ τὸ σκότος φῶς καὶ οὐαὶ σ' ἐκεῖνον ποὺ θὰ πῆ τὸ πικρὸ γλυκύ» (βλ. Ἡσ. 5,20). Δὲν μπορῶ, τὰ εἰδωλα είνε ψεῦδος.

Καὶ τὸ ἀποτέλεσμα ἦτο τὸ μαρτύριό του.

(*) Ἐννοεῖ τὰ χρόνια ἀφ' ὅτου ἀρχισε νὰ κηρύττῃ στὸ Μεσολόγγι (1959-25=1934).

‘Ο ἄγιος Ἀναστάσιος ὁ νεομάρτυς

Ἡ ἄλλη μαρτυρία εἶνε τοῦ ἄλλου μάρτυρος. Αὔτὴ τὴν ἡμέρα, ἀν πάτε στὸ Ναύπλιο, στὴν πρώτη πρωτεύουσα τῆς Ἑλλάδος, αὐτὴ τὴ μέρα γιορτάζει. Γιορτάζει ἔνα νεομάρτυρα. Δὲν ἔχει ἡ φυλή μας μόνο παλαιοὺς μάρτυρας, «τῷ καιρῷ ἐκείνῳ». ἔχει καὶ μάρτυρας καινούργιους, ἔχει καὶ μάρτυρας ἐπὶ τουρκοκρατίας.

Νεαρὸς ἦτο ὁ ἄγιος Ἀναστάσιος ὁ νεομάρτυρς ὁ Ναυπλιεύς. Τὸν ὠδήγησαν οἱ Τούρκοι μπροστά τους, στὴν πλατεῖα τῆς πόλεως, καὶ τοῦ λέγουν·

—Νὰ πῆς, ὅτι ὁ Μωάμεθ εἶνε ἀληθινὸς προφήτης.

—”Οχι, ἀπαντᾷ, δὲν εἶνε ἀληθινὸς προφήτης: εἶνε ψευδής προφήτης.

Καὶ ὀμέσως τὸν ὠδήγησαν στὸ μαρτύριο. Τὸ κορμὶ τοῦ νεαροῦ Ἀναστασίου τοῦ Ναυπλιέως ὑπέστη ἔνα σπάνιο μαρτύριο. “Ἐνα μαρτύριο ποὺ εἶδαν ξένοι περιηγηταὶ καὶ ἔφριξαν. ”Ετυχαν στὸ μαρτύριό του καὶ τὸ περιέγραψαν. Εἶνε ἀπὸ τὰ φρικτότερα μαρτύρια εἰς τὰ ὅποια τὰ παιδιὰ τῆς Ἀγαρ ὑπέβαλαν τοὺς Ἑλληνας στὰ χρόνια τῆς τουρκοκρατίας.

Τὸν πριόνισαν καὶ τὸν ἔκαναν κιμᾶ!

Σήμερα, λοιπόν, ὁ μὲν Τρύφων μᾶς λέει· «Λάλησον τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ μέχρι θανάτου». Ό δὲ ἄγιος Ἀναστάσιος, ποὺ ἐμαρτύρησε στὸ Ναύπλιο, συνεχίζει τὴν γραμμὴν αὐτῆν.

Τὰ αἴτια τοῦ δισταγμοῦ

Ἐγὼ ὅμως, ἀγαπητοί μου, διστάζω. Διότι δὲν θλέπω ἰσχυρὸν λόγον νὰ ὅμιλήσω. Διστάζω, διότι ἡ γραμμὴ τοῦ κηρύγματός μου εἶνε μᾶλλον ἐλεγκτικὴ ἢ ἡ οἰκοδομητικὴ λεγομένη. Ἄλλὰ δὲν σᾶς είπα τίποτα. Τὰ βαθύτερα αἴτια ποὺ μὲ κρατοῦν τὴν ὥρα αὐτὴ ἐναγώνιο εἶνε δύο.

Πρῶτον αἴτιον τοῦ δισταγμοῦ μου εἶνε ὁ ἴδιος ὁ ἔαυτός μου, καὶ δεύτερον είστε ἐσεῖς.

‘Ο ἔαυτός μου; Μάλιστα, ὁ ἔαυτός μου. Διότι ποιός εἶνε ἱκανὸς νὰ κηρύξῃ τὰ λόγια τοῦ Θεοῦ; ‘Ο Ἀθραάμ, προτοῦ ν’ ἀνοίξῃ συζήτησι μὲ τὸ Θεό, ἔλεγε· «Ἐγώ είμι γῆ καὶ σποδός» (Γέν. 18,27). Τί είμαι ὁ ἄνθρωπος; Μιὰ χούφτα χῶμα είμαι.

‘Ο Μωϋσῆς ὁ προφήτης, ὅταν τὸν ἔστειλε ὁ Θεός, εἶπε· Δὲν εῖμαι ἱκανός· ἰσχνόφωνος καὶ θραδύγλωσσος ἐγώ είμι, ἀπόστειλον ἄλλον δυνάμενον (βλ. Ἔξ. 3,11· 4,10).

‘Ο Δαυΐδ ἔλεγε· «Τίς λαλήσει τὰς δυναστείας τοῦ Κυρίου;...» (Ψαλμος 105, 2).

‘Ο Ιερεμίας ὁ προφήτης ἔλεγε· «Νεώτερος ἐγώ», «οὐκ ἐπίσταμαι λαλεῖν» (Ιερ. 1,6).

Καὶ ὁ Ἡσαΐας, ὅπως ἀκούσατε στὸ ἀνάγνωσμα(*), ἔλεγε· «Ἀκά-θαρτος εἰμαι, ἀκάθαρτα χείλη ἔχω». Καὶ ἔνας ἄγγελος ἐπέταξε ἀπὸ τὸν γαλανὸν οὐρανὸν διέγραψε κύκλους καὶ ἤλθε κοντά του. Ἐπῆρε ἔνα κάρβουνο ἀναμμένο, τὸ ἥγγισεν εἰς τὰ χείλη τοῦ προφήτου, καὶ τότε μόνον ὁ Ἡσαΐας ἐτόλμησε νὰ εἴπῃ· «Κύριε, εἰμαι εἰς τὰς διαταγάς σου» (βλ. Ἡσ. 6,5,8).

Καὶ ὅχι μόνον οἱ ἄνδρες τῆς παλαιᾶς διαθήκης, ἀλλὰ καὶ οἱ ἄνδρες τῆς καινῆς διαθήκης εἶχαν φόβον μεγάλον νὰ κηρύξουν τὰ λόγια τοῦ Θεοῦ.

‘Ο Μέγας Ἀθανάσιος ἔλεγε· «Δυὸς πράγματα ἀγαπῶ· ἀγαπῶ τὴν σιωπὴν καὶ τὴν προσευχήν. Θέλω νὰ σιωπῶ, καὶ θέλω νὰ προσεύχω-μαι». Καὶ μόνον ἡ ἀνάγκη, ἡ μεγάλη ἀνάγκη τῶν αἱρέσεων, τὸν ἡνάγ-κασεν’ ἀγωνιστῇ εἰς τὴν Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ. ‘Ο Βασίλειος χρόνια πολλὰ ἔμεινε μέσα στὴν ἔρημο ἀσκητεύοντας. ‘Ο Γρηγόριος ἡγάπα τὴν ἔρημον. ‘Ο ιερὸς Χρυσόστομος, ὁ βασιλεὺς τῶν ιεροκηρύκων τοῦ κόσμου ὄλοκλήρου, ποὺ εἶχε φυσικὸν τὸ χάρισμα τῆς εὐγλωττίας, μο-λονότι θὰ ἡδύνατο νὰ παρουσιασθῇ ὡς ιεροκήρυκας στὰ 20 - στὰ 25 χρόνια, ἔκανε τὸ πρῶτο κήρυγμά του - σὲ ποιά ἡλικία νομίζετε; ”Εκα-νε τὸ κήρυγμά του σὲ ἡλικία 40 ἐπῶν ἐπάνω εἰς τὸν ἄμβωνα. Καὶ τό-τε πάλι ἔλεγε· Φοβοῦμαι, διότι εἰμαι ἀπλῶς «μειράκιον». Τέτοια παρα-δείγματα μεγάλα μᾶς δημιουργοῦν τὸ δέος καὶ τὸν φόβον μέσα εἰς τὰς ψυχάς μας.

‘Αλλὰ δὲν είνε μόνον ὁ ἑαυτός μας, δὲν είνε μόνον αὐτοὶ οἱ διστα-γμοί· είνε καὶ ἄλλοι δισταγμοί. Είστε καὶ σεῖς. Σεῖς οἱ ἀκροαταὶ μὲ κά-νετε νὰ διστάζω νὰ ὅμιλήσω τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ.

Ἐμεῖς, πάτερ μου, θὰ πῆτε, μὲ τόσην προδυμίᾳ ἥρθαμε ἐδῶ εἰς τὸν ναόν, διὰ νὰ ἀκούσωμεν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, κ’ ἐσὺ τώρα, στὸ πρῶτο κήρυγμά σου, ἀντὶ νὰ μᾶς ἐπαινέσῃς γιὰ τὴν προδυμίαν αὐτή, ἀντὶ νὰ ψάλης ἐγκώμιον γιὰ τὴν πόλι, τώρα στὸ πρῶτο κήρυγμά σου ἀπευ-θύνεις «κατηγορῶ»;

Μεγάλοι ἄνδρες ἐκήρυξαν στὴν πόλι

‘Ἄδελφοί μου, γνωρίζω τὴν πόλι καλῶς, διότι μὲ ἡξίωσε ὁ Θεὸς νὰ ὑπηρετήσω τὴν πόλι. ‘Αλλὰ δὲν βλέπω τὴν ἐπιφάνεια· εἰσδύω βαθύτε-ρα, μέσα στὴν ψυχοσύνθεσι τοῦ λαοῦ μας, καὶ λέγω ὅτι καὶ ἐσεῖς –καὶ

(*) Πρὶν ἀπὸ τὴν βραδινὴ ὅμιλία εἶχε προηγηθῆ ἐσπερινός· ἐννοεῖ τὸ δεύτερο ἀνά-γνωσμα τοῦ ἐσπερινοῦ τῆς Ὑπαπαντῆς, ποὺ είνε ἡ προφητεία Ἡσ. 6,1-12.

ὅταν λέγω καὶ ἐσεῖς δὲν ἔννοω μόνον τοὺς ἀκροατὰς ἐδῶ τῆς Κοζάνης, ἀλλὰ ἔννοω καὶ τοὺς ἀκροατὰς ἄλλων πόλεων—, λέγω ὅτι καὶ ἐσεῖς εἴστε ἐκείνοι οἱ ὅποιοι μᾶς κάνετε νὰ διστάζωμε εἰς τὸ νὰ ἐκφέρωμεν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ.

Γιατὶ είνε ἀλήθεια ὅτι ἐδῶ, ἡ πόλις αὐτὴ ποὺ κατοικεῖτε, είνε μιὰ πόλις χριστιανική, θρησκευτική.

Ἐδῶ τζαμὶ δὲν μπόρεσε νὰ κτισθῇ. Εἶνε ἡ μόνη πόλις τῆς Μακεδονίας, ποὺ δὲν κατώρθωσαν οἱ Τούρκοι νὰ κτίσουν τζαμί.

Ἐδῶ Ἐθραίος δὲν ἐπάτησε.

Στὴν πόλι αὐτὴ τῆς Κοζάνης ἐπέρασαν διδάσκαλοι μεγάλοι.

Σεῖς οἱ καθηγηταί, σεῖς ἡ νεολαία, σεῖς ποὺ πᾶτε στὰ σχολεῖα, στὰ γυμνάσια ἐδῶ, πρέπει νὰ γνωρίζετε ὅτι ὁ πρῶτος γυμνασιάρχης, μέγιας φωστήρ, τηλαυγής διδάσκαλος τοῦ γένους, ἥλθε ἐδῶ καὶ ἐπάτησε τὰ ἄγια χώματα τῆς Κοζάνης καὶ ἐκήρυξε τὰ λόγια τοῦ Θεοῦ. Εἶνε ὁ Εύγενιος, ὁ πολὺς Εύγενιος Βούλγαρις· αὐτὸς ἐκήρυξε ἐδῶ καὶ ἐπισκέψθηκε τὸ γυμνάσιο τῆς Κοζάνης.

Ἄπὸ ἐδῶ ἐπέρασε ὁ Κοσμᾶς ὁ Αἰτωλός, καὶ στάθηκε τὰ χρόνια τῆς τουρκοκρατίας ἐκεὶ στὸν Ἀγιο Χριστοφόρο, καὶ ἔστησε σταυρόν, καὶ ἐκήρυξε τὰ ἀδάνατά του λόγια.

Ἐδῶ ιεράρχαι σπουδαῖοι, μεγάλης ὀλκῆς, γίγαντες τοῦ πνεύματος, ἐκήρυξαν τὰ λόγια τοῦ Θεοῦ.

Ἐδῶ, εἰς τὸ χωράφι αὐτό, ἐσπάρη ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ἄφθονα μάλιστα.

Ἡ πρώτη ἀγάπη ἔψύγη

Ἐν τούτοις τώρα τελευταίᾳ ὁ λαός μας παρουσιάζει μερικὰ σημεῖα κάμψεως. Δυνάμεθα καὶ ἡμεῖς νὰ εἴπωμεν πρὸς τὴν Κοζάνη, ὅτι ἀρχίζει ν' ἀφήνῃ τὴν πρώτην ἀγάπην (πρβλ. Ἀπ. 2,4), τὴν ἀγάπην ποὺ είχε πρὸς τὰ θεῖα καὶ ιερά.

Ὕπάρχει ἀγάπη· ἀλλὰ ἡ ἀγάπη αὐτὴ δὲν είνε ὅπως ἦταν ἡ ἀγάπη τῶν πρώτων αἰώνων.

Μά, ἀόριστα φαίνονται αὐτά;

Ἐπιτρέψατέ μου λοιπὸν νὰ σᾶς ἀναφέρω ἔνα παράδειγμα καὶ νὰ σᾶς ἀποδείξω, ὅτι ὄντως ἡ ἀγάπη πλέον δὲν ἔχει θερμοκρασία μεγάλη. Τὸ θερμόμετρο τῆς ἀγάπης στὸ Χριστό, στὴν πόλιν αὐτὴν τὴν προσφιλεστάτη, τὸ θερμόμετρο τῆς ἀγάπης δὲν είνε ὑψωμένον, ἀλλὰ βαίνομεν εἰς κατωτέρους βαθμούς, καὶ φοβοῦμαι μὴ φτάσωμε εἰς τὸ μηδὲν καὶ ύπὸ τὸ μηδέν.

Ποιό είνε αὐτὸ τὸ γεγονός; Θὰ ἡδυνάμεθα ἀπόψε ν' ἀναφέρωμεν πολλὰ γεγονότα, τὰ ὅποια μὲ πείθουν ὅτι ὄντως ἥρχισε μία μείωσις

τοῦ θερμομέτρου, ἥρχισε νὰ κατέρχεται ἡ ἀγάπη τοῦ λαοῦ πρὸς τὰ ίερὰ καὶ τὰ ὄσια.

“Ενα δυσάρεστο γεγονός

“Ενα καὶ μόνο γεγονός θὰ ἀναφέρω ἀπόψε. Ποῖον τὸ γεγονός;

Εἶχα περάσει τὸ καλοκαίρι, γιὰ ὀλίγας ἡμέρας, ἀπὸ τὴν Κοζάνη. “Ενα βράδυ κατὰ τὰ μεσάνυχτα, ἐκεὶ ποὺ καθόμουν, ἀκούω βοὴ μεγάλη, θόρυβο μεγάλο - χαλασμὸς Κυρίου. Τὸ πρωῒ ρωτῶ κάποιον·

–Τί γινόταν χθὲς στὴν Κοζάνη; Ἡρδε κανένας πολιτικός; Ἡρδε κανένα πρόσωπο; ”Ακουσα χειροκροτήματα, ἅπειρα χειροκροτήματα ἔφταναν στ’ αὐτιά μου.

Κ’ ἐκεῖνος μοῦ ἀπαντᾷ·

–Χθὲς τὸ βράδυ σὲ ἔνα θερινὸ κινηματογράφο, σ’ ἔνα νυκτερινὸ κέντρο, ἥρθε ἀπὸ κάτω ἀπὸ τὴν Βαθυλῶνα –Βαθυλῶνα ὄνομάζω τὴν πρωτεύουσα τῆς Ἑλλάδος, γιατὶ ἐκεὶ μέσα, στὴν Ἀθήνα, μαζεύτηκε ὅλη ἡ κοπριὰ τοῦ διαβόλου— ἀπὸ κάτω, λοιπόν, ἀπὸ τὴ σύγχρονη Βαθυλῶνα τῆς Ἑλλάδος, ἀπὸ τὴν Ἀθήνα, ἥρθε ἔνα συγκρότημα, ἥρθε ἔνας θίασος ἥθοποιῶν εἰς τὴν πόλι τῆς Κοζάνης. Πῆγε σὲ ἔνα θερινὸν θέατρον καὶ ἐκεὶ ἔδωσε μία παράστασι. Ἐκεὶ μία ντιζὲζ ἄνοιξε τὸ στόμα της καὶ ἔβγαλε τέτοια λόγια αἰσχρὰ καὶ ἀκατονόμαστα, ποὺ ἔφριττε κανείς.

Καὶ ὁ κόσμος ποὺ εύρισκετο ἐκεὶ τί ἔκανε; Τί ἔκανε;...

Πρὸ πενήντα χρόνια, ἀδέρφια μου, ἀν ἐπαρουσιάζετο μία τέτοια περίπτωσι μέσα ἐδῶ στὴν Κοζάνη, ἐὰν ἐπαρουσιάζετο αἰσχρὸν γύναιον νὰ ὑβρίσῃ τὴν θρησκείαν τῶν πατέρων μας, καὶ οἱ πέτρες τῆς Κοζάνης θὰ τὴν κατεδίωκον πέραν τοῦ Ἀλιάκμονος(*). Καὶ αὐτὰ μὲν θὰ ἔκαναν οἱ πατέρες ἡμῶν, ἐκεῖνοι οἱ ἀγράμματοι, ποὺ ἐκατοικοῦσαν σ’ αὐτὴν τὴν ὄρεινὴν περιοχήν. Πρὸ πενήντα χρόνια, ἐὰν ἐπαρουσιάζετο αὐτὸ τὸ αἰσχρὸν γύναιον, θὰ ἥκούετο μία φωνή· «αἴσχος». Τώρα, ὅχι μόνον «αἴσχος» δὲν ἥκούσθη, ἀλλὰ ὅλα τὰ χέρια ποὺ ἤσαν ἐκεὶ μέσα τὴν ἔχειροκρότουν παταγωδῶς.

Αὐτὰ τὰ χειροκροτήματα, ποὺ ἥκούσθησαν ἐκεὶ στὸ θερινὸν θέατρον, δὲν εἶνε καλά. Καὶ δὲν ἀποκλείεται τὴν ὥρα αὐτή, μέσα ἐδῶ στὸ κήρυγμα, νὰ ὑπάρχουν πρόσωπα, νὰ ὑπάρχουν γυναικες, νὰ ὑπάρχουν ἄνδρες, νὰ ὑπάρχουν νεαροί, οἱ ὅποιοι ἔχειροκρότησαν τὸ αἰσχρὸν ἐκεῖνο γύναιον, ποὺ ἥνοιξε τὸ στόμα του καὶ ἔξεχεε βόρβορον

(*) Εἶνε τὸ μεγάλο ποτάμι τῆς περιοχῆς, ποὺ σήμερα ἔχει γίνει τεχνητὴ λίμνη γιὰ ύδροιλεκτρικὴ ἐκμετάλλευσι. Θὰ δοῦμε νὰ ἀναφέρῃ τὸν Ἀλιάκμονα πολλὲς φορές, γύρω στὶς είκοσι, στὰ ἐπόμενα κηρύγματα.

αἰσχροτάτων λέξεων ἐναντίον τῆς Ἐκκλησίας μας. Νοι, ἀλλὰ εὐτυχῶς γιὰ τὴν πόλι, μισὴ χούφτα παιδιῶν, ἡρωϊκῶν παιδιῶν, ἀνέφερε τὸ πρᾶγμα εἰς τὰς δημοσίας καὶ ἐκκλησιαστικὰς ἀρχὰς καὶ τὸ πρᾶγμα ἀνεκόπη.

Αὐτὸ καὶ μόνον τὸ στοιχεῖον δεικνύει, ὅτι ἄρχισε μέσα στὴν ψυχὴν τοῦ λαοῦ μας μία κάμψις τῶν πολιτιστικῶν καὶ θρησκευτικῶν ἀξιῶν. ‘Υπέστη ὁ λαός μας κάποιαν καθίζησιν, ἡ ὁποία πρέπει ίδιαιτέρως νὰ προσελκύσῃ τὸ ἐνδιαφέρον.

Θὰ ὁμιλήσωμεν

Ναί, μάλιστα. ‘Υπάρχει αὐτό, ύπαρχουν καὶ ἄλλα σημεῖα, τὰ ὅποια μᾶς δεικνύουν, ὅτι βαίνομεν σὲ κάποια ψύχρα. Ἐν τούτοις, ἀγαπητοί μου ἀδελφοί, παρ’ ὅλα αὐτὰ τὰ σημεῖα τῆς ψυχρότητος, ἐμεῖς καὶ πάλιν θὰ τολμήσωμεν νὰ ὁμιλήσωμεν εἰς τὴν πόλιν αὐτήν.

Θὰ κηρύξωμεν. Καὶ ἀπὸ τὸ πλῆθος αὐτό, ποὺ βρίσκεται ἐδῶ, δὲν θέλω νὰ πιστεύσω ὅτι ὅλος αὐτὸς ὁ σπόρος ποὺ θὰ σπείρω εἰς τὶς καρδιές σας θὰ πάῃ χαμένος.

Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ποῦ θὰ πέσῃ ὁ λόγος αὐτός; Θὰ πέσῃ σὲ βράχια; Θὰ πέσῃ στὰ ἀγκάθια; Θὰ πέσῃ σὲ δρόμο πατημένο; Πάντως θὰ ύπαρχῃ καὶ μία μικρὰ μερίδα λαοῦ, ποὺ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ θὰ πέσῃ σὲ ἔκλεκτὴ γῆ.

Καὶ ἀν δὲν τὰ ἀκούσετε ὅλοι, καὶ ἀν ὅλοι ποὺ εἰστε ἐδῶ συγκεντρωμένοι δὲν ἀκούσετε τὰ λόγια τοῦ Θεοῦ, θὰ τ’ ἀκούσουν οἱ μισοί. Καὶ ἀν δὲν τὰ ἀκούσουν οἱ μισοί, θὰ τ’ ἀκούσουν οἱ 100. Καὶ ἀν δὲν τὰ ἀκούσουν οἱ 100, θὰ τὰ ἀκούσουν οἱ 50. Καὶ ἀν δὲν τὰ ἀκούσουν οἱ 50, θὰ τ’ ἀκούσουν οἱ 20. Καὶ ἀν δὲν τὰ ἀκούσουν οἱ 20, θὰ τ’ ἀκούσουν οἱ 10. Καὶ ἀν δὲν τ’ ἀκούσουν οἱ 10, θὰ τ’ ἀκούσουν οἱ 5. Μὰ καὶ ἔνας νὰ τ’ ἀκούσῃ, ἀξίζει τὸν κόπο νὰ κηρύξωμε τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ. ‘Ἐχω ὅμως ἐλπίδα, ὅτι ὅχι μόνο ἔνας ἀλλὰ πολὺ περισσότεροι θ’ ἀκούσουν τοὺς λόγους τοῦ ἱεροκήρυκος. Καὶ ἐνῷ ἐκείνοι ποὺ θὰ ἀκούσουν τὸν λόγο τοῦ Θεοῦ είνε εὐτυχεῖς, κατὰ τὸ ρῆμα τοῦ Κυρίου, ἀντιθέτως ἡ θέσι ἐκείνου ποὺ δὲν ἀκούει τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ είνε τραγική· διότι δὲν περιφρονεῖ λόγια ὀνθρώπινα, ἀλλὰ περιφρονεῖ λόγια τὰ ὅποια ἔχουν αἰώνιον κῦρος.

«‘Ο οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρελεύσονται, οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρέλθωσι» (Ματθ. 24,35).

Θὰ μοῦ ἐπιτρέψετε, προτοῦ νὰ δώσω τέλος στὸ ἐσπερινὸν κήρυγμα, νὰ ἀνοίξω τὴν ἀγία Γραφὴ καὶ νὰ σᾶς παρουσιάσω ἔνα ἀνέκδο-

το, μία ιστορία, ή όποια θὰ μᾶς δώσῃ ἀνάγλυφον τὴν εὐθύνην ἐκείνων οἱ ὄποιοι ἀκούουν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ δὲν τὸν ἔφαρμόζουν.

Διαβάζεις τὴν ἀγία Γραφή;

Πιστεύω στὰ σπίτια σας ὅτι ἔχετε τὴν ἀγίαν Γραφήν, τὴν Παλαιὰ καὶ τὴν Καινὴν Διαθήκην.

Κάποιον τὸν ἡρώτησα·

- Διαβάζεις τὴν ἀγίαν Γραφήν;
- Τὴν διαβάζω, μοῦ λέει.
- Διαβάζεις τὴν Παλαιὰ Διαθήκη;
- Τὴν διαβάζω, ἀπαντᾷ.
- Σὲ παρακαλῶ, τοῦ λέω, δός μου τὴν Παλαιὰ Διαθήκη.

‘Ηρθε, λοιπόν, καὶ μοῦ ἔφερε τὴν Παλαιὰ Διαθήκη.

Αὐτὸς λοιπόν, ποὺ μοῦ ἔλεγε ὅτι διαβάζει τὴν ἀγία Γραφή, τὰ περισσότερα φύλλα τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης τὰ εἶχε ἄκοπτα.

Τοῦ λέγω·

- Παιδί μου, τὰ ἔχεις ἄκοπτα τὰ φύλλα. Πόσα χρόνια τὴν ἔχεις;
- Δέκα, δεκαπέντε.
- ”Ἀκοπτα τὰ ἔχεις; Θὰ ἔπρεπε νὰ ἔχης ξεφυλλίσει ὁλόκληρη τὴν ἀγία Γραφή.

‘Ως πνευματικός, ώς ἱεροκῆρυξ, ἔθαλα σ’ αὐτὸν ἐπιτίμιον νὰ ἀντιγράψῃ καὶ νὰ μάθῃ ἀπ’ ἔξω τὰ τρία κεφάλαια ἐνὸς μικροῦ προφήτου, τοῦ ὄποίου φέρει τὸ ὄνομα.

‘Ο προφήτης Ἰερεμίας· «δὲ μ’ ἀκούει κανείς»

Μέσα, λοιπόν, στὴν ἀγία Γραφὴ ὑπάρχει ἔνα παράδειγμα. Ποιό παράδειγμα;

Στὸν δον αἰῶνα πρὸ Χριστοῦ ἐζοῦσε κάτω στὴν Παλαιστίνη ἔνας βασιλεὺς· τὸ ὄνομά του Ἰωακείμ. Ὁ βασιλεὺς αὐτὸς ἦταν ἔνας ἀπὸ τοὺς πιὸ αἰσχρούς, διεφθαρμένους, ἀκολάστους καὶ ἀσεβεῖς βασιλεῖς, οἱ ὄποιοι ἔζων κατὰ τρόπον ἀκόλαστον καὶ διεφθαρμένον καὶ καταπιεστικὸν τοῦ λαοῦ.

‘Αλλὰ στὴν ἐποχὴν τοῦ Ἰωακείμ τοῦ

βασιλέως ἔζη συγχρόνως μία μεγάλη φυσιογνωμία· ἔζη ὁ Ἱερεμίας ὁ προφήτης.

Είκοσιτρία χρόνια ἐκήρυττε εἰς τὸ βασίλειο τοῦ Ἰωακείμ, εἰς τὸ βασίλειο τῶν Ἰουδαίων, ὁ Ἱερεμίας ὁ προφήτης.

Δὲν ὅκουγε κανείς τὰ λόγια του, καὶ ἀναγκάζετο καὶ ἔφευγε. Ἄλλὰ μιὰ μέρα ἀκούει φωνὴ ἀπὸ τὰ οὐράνια ποὺ τοῦ λέει·

—Λάλησον, Ἱερεμία.

—Τί νὰ λαλήσω, λέει, δὲν μὲ ἀκοῦν.

«Ἴσως, τώρα, νὰ σὲ ἀκούσουν»

—Δὲν σὲ ἀκοῦν; Νὰ πάρης χαρτὶ νὰ γράψῃς τὰ λόγια ποὺ θὰ σοῦ πῶ, καὶ νὰ πᾶς στὴν πλατεία, στὴν αὔλὴ τοῦ ναοῦ, ποὺ εἶνε μαζεμένοι ὄλοι οἱ Ἰουδαῖοι, νὰ τοὺς τὰ διαθάσῃς ὄλα. Νὰ μὴ παραλείψῃς κανένα γράμμα. Καὶ ἴσως, λέγει ἡ φωνὴ τοῦ Θεοῦ, ἴσως αὐτὴ τὴ φορὰ νὰ σ' ἀκούσουν.

Πράγματι ὁ Ἱερεμίας ἔκουσε.

Πῆρε χαρτί, τὰ ἔγραψε τὰ λόγια, καὶ κάλεσε τὸν μαθητή του τὸν Βαρούχ. Καὶ νάτος.

Παρουσιάστηκε στὴν πλατεία ἀπ' ἔξω ἀπὸ τὸν ναὸν τοῦ Σολομῶντος καὶ ἀνέβηκε πάνω στὸ βῆμα καὶ ἄρχισε νὰ διαθάζῃ τὸ νόμον, τὰ λόγια του.

Περίεργον πρᾶγμα! Αὐτὴ τὴ φορὰ ἔδωσαν προσοχή. Πολλὰ μάτια βούρκωσαν, πολλὲς καρδιὲς συγκινήθηκαν καὶ πολλοὶ εἶπαν· «Σωστὰ εἶνε αὐτὰ τὰ ὅποια μᾶς λέγει».

Τί ἔλεγε ὁ Ἱερεμίας; "Ἐλεγε τὰ ἔξῆς. Ἐὰν ἀκούσετε τὰ λόγια τοῦ Θεοῦ, ἐὰν θέσετε σὲ ἔφαρμογή τὰ λόγια ποὺ θὰ εἴπω, τότε ὁ θρόνος, ὁ θρόνος τοῦ βασιλέως, θὰ εἶνε στερεός. Οἱ ἱερεῖς θὰ ἔξακολουθήσουν νὰ λειτουργοῦν εἰς τὸν ναὸ τοῦ Σολομῶντος. Ὁ λαὸς θὰ ζῇ εύτυχής. Ἀσφάλεια θὰ ὑπάρχῃ εἰς τὴν χώρα, καὶ οἱ κάτοικοι θὰ ζοῦν ἐν εύτυχίᾳ. Ἐὰν ὅμως δὲν ἀκούσετε, ὁ θρόνος θὰ πέσῃ, οἱ ἱερεῖς θὰ σφαγοῦν, ὁ λαὸς θὰ αἰχμαλωτισθῇ, καὶ εἰς ὅλη τὴν χώρα θὰ ἐπικρατήσῃ δυστυχία. Ἐὰν μὲ ἀκούσετε, εὐλογία εἰς τὴν χώραν· ἐὰν δὲν μὲ ἀκούσετε, κατάρα εἰς τὴν χώρα σας..."

Αὐτὰ τὰ λόγια εἶπε ὁ Ἱερεμίας, καὶ ὁ λαὸς ἤκουσε.

Μήνυμα στὸ βασιλιά

Μέσα στὸ πλῆθος ἦταν καὶ μερικοὶ ἀνώτεροι ύπαλληλοι τοῦ κράτους τοῦ Ἰωακείμ. Αὐτοὶ πᾶνε καὶ βρίσκουν τοὺς ύπασπιστάς, εύρισκουν τοὺς ἀνθρώπους ποὺ ἦταν στὸ παλάτι, καὶ τοὺς λέγουν, ὅτι ὁ

Ίερεμίας διάβασε ἔνα χαρτί, μα τί χαρτὶ ἥταν αὐτό! Πρέπει νὰ τ' ἀκούσῃ καὶ ὁ βασιλιᾶς. Ἀλλὰ ποῦ νὰ τολμήσουν ν' ἀνεβοῦν στὸ βασιλιᾶ, νὰ ποῦνε τὶς ἀλήθειες αὐτές; Γιατὶ δυστυχῶς κοντὰ στὰ ἀνάκτορα, κοντὰ στοὺς μεγάλους καὶ ἰσχυρούς, σπανίως ἀνέρχεται ἡ φωνὴ τοῦ λαοῦ, τοῦ πτωχοῦ λαοῦ. Κοντὰ στοὺς μεγάλους καὶ ἰσχυρούς βρίσκονται οἱ κόλακες, ποὺ ώς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ζοῦν καὶ πολιτεύονται ἴδιοτελῶς, καὶ κάνουν κακὸ μεγάλο στὸν τόπο καὶ στὴν πατρίδα.

Τέλος πάντων, βρήκανε ἔνα τίμιον ἄνδρα, ἔναν ἡρωϊκὸν ἄνδρα, καὶ τοὺς λέγει· Ἐγὼ θὰ πάω, καὶ ἀς μὲ φονεύσῃ ὁ βασιλεύς.

Ἀνεβαίνει λοιπόν, πάει στὸν Ἰωακείμ, τὸν σκληρὸν βασιλέα, τὸν ἀπολυταρχικὸν βασιλέα, καὶ τοῦ λέγει, ὅτι ἥρθε ὁ Ἱερεμίας ὁ προφήτης, διάβασε ἔνα χαρτί, ἀλλὰ χαρτὶ τελεσίγραφον, χαρτὶ φοβερό.

Ο Ἰωακεὶμ καίει τὴν προφητεία

Ο βασιλεὺς σκέφτηκε καὶ τοῦ λέει·

—Νὰ ῥθῆς τὸ βράδυ.

—Ποῦ νὰ ῥθῶ; ἐρωτᾷ.

—Νὰ ῥθῆς τὸ βράδυ, τὴν νύχτα ποὺ θὰ κλείσουν ὅλα καὶ θὰ εἶνε ἡσυχία, νὰ μοῦ διαβάσῃς τὸ χαρτὶ αὐτό· καὶ νὰ ῥθῆς μ' ἄλλους δυὸ μαζί.

—Θὰ ἔρθω, λέει, βασιλιᾶ. Ἀλλὰ ποῦ νὰ ῥθῶ;

—Θὰ ἔρθης εἰς τὸ χειμερινόν μου ἀνάκτορο. (Δηλαδὴ ὁ βασιλιᾶς, μέσα σ' ἔνα λαὸ δυστυχισμένο, ποὺ δὲν εἶχε σπίτια καὶ καλύβια, αὐτὸς εἶχε δυὸ παλάτια, ἔνα χειμερινὸ καὶ ἔνα γιὰ τὸ καλοκαίρι).

—Θὰ ῥθῆς, λέγει, στὸ χειμερινόν μου ἀνάκτορο.

Πράγματι, ὅταν ἐνύχτωσε, ὅταν ὅδειασαν οἱ δρόμοι, ὅταν πλέον δὲν κουνιόταν ἄνθρωπος, ἐπῆρε αὐτὸς ὁ τίμιος ἄνδρας τοῦ ὅποίου τὸ ὄνομα ἀναφέρει ἡ Παλαιὰ Διαθήκη, ἐπῆρε δυὸ ἄλλους, ἀνέβηκε στὸ χειμερινὸν ἀνάκτορο καὶ βρῆκε τὸ βασιλιᾶ.

Ἡταν χειμώνας, φοβερὸς χειμώνας. Μέσ' στ' ἀνάκτορα οἱ ὑπηρέται εἶχαν ἀνάψει φωτιὰ καὶ ὁ βασιλεὺς καθόταν στὴν πολυθρόνα, κοντὰ στὴ φωτιά, ποὺ τὰ ξύλα της ἔκαιγαν καὶ ἔτριζαν.

Καὶ καθὼς ἦτανε ξαπλωμένος ὁ βασιλιᾶς, λέγει εἰς τὸν γραμματέα του· Διάβασε. Ο γραμματεὺς παίρνει τὸ χαρτὶ καὶ ἀρχίζει νὰ διαβάζῃ εἰς τὸν βασιλέα Ἰωακεὶμ τὰ λόγια τοῦ προφήτου.

Μὰ τί λόγια ἥταν ἐκεῖνα, τί λόγια φοβερά! Πρώτη φορὰ ὁ Ἰωακεὶμ ἀκουε τέτοια λόγια.

“Οταν προχώρησε λίγο ἡ προφητεία καὶ ἀκουσε, ὅτι τὸ τέλος του, καὶ τὸ δικό του προσωπικῶς καὶ τῆς οἰκογενείας του καὶ τοῦ λαοῦ του, θά’ νε οἰκτρόν, ἐὰν δὲν μετανοήσῃ, τότε σηκώθηκε πάνω, τραν-

τάχτηκε, ἐπῆρε ἔνα σουγιᾶ, ἔκοψε ἀπὸ τὸ βιβλίον ἐκεῖνο τὶς δυὸ - τρεῖς σελίδες καὶ ἤθελε νὰ τὶς ρίξῃ μέσα στὴ φωτιά.

—'Αμάν, πρόσεχε βασιλεῦ, μὴν κάνεις τὸ ἔγκλημα αὐτό. Μὴ καὶς τὰ λόγια τοῦ Θεοῦ!

—"Οχι, λέγει· καὶ πήρε καὶ τὰ ἔρριξε μέσα στὸ τζάκι καὶ τὰ ἔκαψε. Συνεχίστε, λέει, συνεχίστε.

Διαβάζουν ἄλλα τρία φύλλα, καὶ ὁ βασιλεὺς πάλι μὲ τὸ ἐγχειρίδιον, μὲ τὸ σουγιᾶ του, τὰ κόθει. Τ' ἀρπάζουν κι αὐτὰ καὶ τὰ καίγουν μέσα στὴ φωτιά.

Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον μέχρι τῶν πρωϊνῶν ὥρῶν ἐσυνεχίζετο ἡ ἀνάγνωσις εἰς τὸ χειμερινὸν ἀνάκτορον τοῦ Ἰωακείμ. Καὶ τὸ τέλος ᾧτο, ὅτι ἐκάηκε ὅλη ἡ προφητεία τοῦ Ἱερεμίου!

Καὶ μόνον αὐτό;

"Ἐνταλμα συλλήψεως τοῦ Ἱερεμία

Τὸ πρωΐ διατάζει καὶ ὑπογράφει διάταγμα ὁ Ἰωακείμ, ἔνταλμα συλλήψεως. Νὰ συλληφθῇ ὁ Ἱερεμίας, ως ταράσσων, ως ἐπικίνδυνος εἰς τὴν δημοσίαν ἀσφάλειαν. Νὰ συλληφθῇ ἀμέσως.

Νὰ συλληφθῇ καὶ ὁ Βαρούχ, ως συνένοχος.

Εὔτυχῶς, μέσα εἰς τὰ ἀνάκτορα ὑπῆρχαν καὶ ἄνθρωποι ποὺ ἀγαποῦσαν τὴν ἀλήθεια καὶ τὴν τιμιότητα. Γιατὶ ἄνθρωποι τίμιοι ὑπάρχουν παντοῦ, καὶ στὶς καλύθες καὶ στὰ ἀνάκτορα, καὶ ἔτσι ἔνας τόπος δὲν χάνεται.

Εὔτυχῶς εἰδοποίησαν τὸν Ἱερεμία, ὅτι τὸ ἀποτέλεσμα ᾧταν δυσάρεστο, ὅτι δὲν ἥκουσε ὁ βασιλεὺς. Εἰδοποιηθήκε ὁ Ἱερεμίας τὴ νύχτα. Τὶς πρωινὲς ὥρες πήρε τὸ ῥαβδί του καὶ ἔφυγε χιλιόμετρα μακριὰ ἀπὸ τὰ Ἱεροσόλυμα καὶ κρύφτηκε στὰ βουνά, μέσα στὰ φαράγγια καὶ τὶς σπηλιές, ἐνῶ ὁ Ἰωακεὶμ μὲ τοὺς αὐλοκόλακας ἔξακολουθοῦσαν νὰ διασκεδάζουν μέσα εἰς τὰ χειμερινά του ἀνάκτορα.

Τιμωρία

Τὸ τέλος; Διαβάστε τὴν ἱστορία νὰ δῆτε. Τὸ τέλος ᾧτο ὅτι ὁ βασιλῖς αὐτὸς ποὺ ἔκλεισε τ' αὐτιά του μὲ βουλοκέρι, ἡ βασίλισσα ἐκείνη ποὺ δὲν ἥθελε καν' ἀκούση λόγον Θεοῦ, οἱ αὐλικοὶ ἐκεῖνοι ποὺ ἐκμεταλλευότανε ἔνα θρόνον ἴστορικόν, ἔνα θρόνον Σολομῶντος, ἔνα θρόνον τοῦ Δαυΐδ, ὅλοι αὐτοὶ εἶχαν οἰκτρὸν τέλος.

Δὲν ἔχω καιρὸν νὰ σᾶς τὰ ἔξιστορήσω. Δάκρυα θὰ ῥθοῦν στὰ μάτια σας, ἐὰν σᾶς περιγράψω όποιον ὑπῆρξε τὸ τέλος τῆς βασιλείας ἐκείνης. Οἰκτρόν, οἰκτρότατον τέλος. Κοράκια καὶ ὄρνεα κατετεμάχι-

Ζαν τὰ κρέατα τοῦ Ἰωακεὶμ καὶ τῆς βασιλίσσης. Οἱ αὐλικοὶ ἀπέδαναν τυφλωμένοι. Τὸ χειμερινὸν ἀνάκτορο ἐπυρπολήθη. Τὸ θερινὸν ἀνάκτορον κατεστράφη ἐκ θεμελίων. Οἱ ἵερεῖς του ἐσφάγησαν. Τὰ πάντα κατεστράφησαν. Ἀλέτρι πέρασε μέσα εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα καὶ χιλιάδες - κοπάδια αἰχμάλωτοι ἐπέρασαν πέρα εἰς τὸν Εύφρατην ποταμόν. Τοιοῦτον τὸ τέλος ἐνὸς βασιλέως, τοιοῦτον τὸ τέλος μιᾶς βασιλίσσης, τοιοῦτον τὸ τέλος μιᾶς γενιᾶς ἡ ὅποια δὲν ἤμελησε νὰ ἀκούσῃ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ.

Καὶ ἡ προφητεία τοῦ Ἱερεμίου ποὺ κάηκε;

Ἐκλαψε ὁ Ἱερεμίας.

—Δὲν ἥθελα, εἶπε στὸ Θεό, νὰ καοῦν τὰ λόγια σου.

—Δὲν πειράζει, παιδί μου. Τὰ χαρτιὰ καίγονται.

Καίγονται τὰ χαρτιά. Ἄθεοι καὶ ἄπιστοι, μπορεῖτε νὰ πάρετε ὅλες τὶς Καινὲς Διαθῆκες καὶ νὰ τὶς ἔξαφανίσετε, νὰ κάψετε ὅλες τὶς Καινὲς Διαθῆκες, ὅλα τὰ ἱερὰ βιβλία, ἀλλὰ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ζῇ καὶ βασιλεύει εἰς αἰῶνας. Ζῇ μέσ' στὶς καρδιές, καὶ εύκολώτερο είνε νὰ σθήσης τὸν ἥλιο παρὰ νὰ σθήσης τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ.

—Μὴ κλαῖς, τοῦ λέγει, Ἱερεμία. Σφόγγισε τὰ δάκρυα σου. Πάρε χαρτί, θὰ σ' τὰ πῶ πάλι ἐκ νέου.

Καὶ τὰ ἔγραψε ἐκ νέου. Καὶ μέχρις ἡμῶν, διὰ μέσου τῶν αἰώνων, ἀκούεται ἡ φωνὴ τοῦ Ἱερεμίου τοῦ προφήτου καὶ φθάνει εἰς γενεὰς γενεῶν. «Ο οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρελεύσονται, οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρέλθωσι».

Αύτὸς είνε τὸ τέλος ὅλων ἐκείνων τῶν ἀνθρώπων οἱ ὅποιοι θὰ πᾶνε κόντρα μὲ τὸ Εὐαγγέλιο, κόντρα μὲ τὸ νόμο τοῦ Θεοῦ. Μάλιστα.

Ψευδοπροφήτης τῆς Γαλλίας

Πρὸ ἐκατὸν ἑβδομήντα ἐτῶν(*) ὑπῆρχε στὴ Γαλλία κάποιος ψευτοφιλόσοφος, ποὺ εἶχε γεμίσει τὸ κρανίο του μὲ διάφορες ιδέες σατανικές. Αύτὸς ὁ κράχτης τοῦ διαβόλου, ὁ ψευτοφιλόσοφος ὁ ὅποιος ἐνόμισε ὅτι μπορεῖ νὰ διαλύσῃ τὸν χριστιανισμό, εἶπε·

Θὰ προφητεύσω κ' ἐγώ. Μόνο ὁ Ἱερεμίας προφητεύει; μόνο ὁ Ἡσαΐας προφητεύει; μόνο οἱ προφῆται τῆς Βίβλου; Θὰ προφητεύσω κ' ἐγώ· θὰ γίνω κ' ἐγώ προφήτης.

Γαλλία, ἄκουσε τὴν προφητεία μου! εἶπε. Παπᾶδες καὶ δεσποτάδες, ἐγγὺς τὸ τέλος, ἔφθασε τὸ τέλος σας!...

(*) Περὶ τὸ 1890 (1959-170=1889). Ποιόν ἐννοεῖ; 'Ο Βολταίρος ἦταν τὸ 1694-1778.

Ἐγὼ ἀπαξιῶ μέσα ἐδῶ στὸν ἰερὸν χῶρον ν' ἀναφέρω τὸ ὄνομα τοῦ ἀθέου ἐκείνου ὁ ὅποιος ἀνοιξε τὸ στόμα γιὰ νὰ ὑβρίσῃ τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ μας.

Καὶ εἶπε λοιπόν·

Γαλλία, ν' ἀκούσης τὰ λόγια μου. Γράψετέ τα στὰ βιβλία, ὅτι ἐγώ, ἐγὼ ὁ φιλόσοφος, προφητεύω καὶ λέγω, ὅτι μετὰ ἑκατὸ χρόνια δὲν θὰ ὑπάρχῃ χέρι νὰ πιάνῃ τὸ Εὐαγγέλιο. Δὲν θὰ ὑπάρχῃ πλέον ἀγία Γραφή. Ἡ ἀγία Γραφή θὰ μπῇ στὸ μουσεῖον, ὅπως μπαίνουν τὰ ἀγάλματα...

Αὐτὰ εἶπε αὐτὸς ὁ ψευδοπροφήτης εἰς τὴν Γαλλία.

Περάσανε τὰ χρόνια. Περάσανε πενήντα χρόνια καὶ φθάσανε τὰ ἑκατὸ χρόνια. Ὡ Θεέ μου, ὅποια εἶνε ἡ δύναμις σου καὶ ὅποιον εἶνε τὸ Εὐαγγέλιόν σου! Δὲν ὑπάρχει ἄλλη δύναμις.

Ἄκουσε, λοιπόν, τὰ μυστήρια τοῦ Θεοῦ. Ποιά μυστήρια τοῦ Θεοῦ; Μετὰ τὰ ἑκατὸ χρόνια τὸ σπίτι ποὺ ἀπέθανε μέσα αὐτὸς ὁ ἄθεος, τὸ σπίτι αὐτοῦ ἐπωλήθη καὶ ἔγινε βιβλιοπωλείο ἀγίας Γραφῆς. Καὶ μέχρι σήμερα εὶς τὸ Παρίσι, μέσα στὸ δρόμο τοῦ ἀθέου αὐτοῦ, πουλᾶνε τὰ βιβλία τοῦ Θεοῦ, τὴν Καινὴ καὶ Παλαιὰ Διαθήκη!

Ίδιού ἡ «προφητεία» του. Αὐτὸς ἐτάφη. Ἐτάφη ἀδόξως καὶ ἐχάμη, τὸ μνημόσυνον αὐτοῦ ἀπώλετο» (πρβλ. Ψαλμ. 9,7), ἡ δὲ ἀγία Γραφή, ὁ λόγιος τοῦ Θεοῦ, ἐξακολουθεῖ νὰ ὑπάρχῃ μέσα εἰς τοὺς αἰῶνας.

Θὰ ἡμποροῦσα, ἀδέρφια μου, ν' ἀναφέρω καὶ ἄλλα παραδείγματα ποὺ ἀποδεικνύουν, ὅτι «τὰ πάντα ρεῖ», ἀλλ' ἐν μέσω τῶν ἀλλοιώσεων, ἐν μέσω τῶν μεταβολῶν, ἐν μέσω τῶν ἐπαναστάσεων, ἐν μέσω τῶν πτώσεων τῶν θρόνων, ποὺ ὁ πανδαμάτωρ χρόνος τὰ πάντα φθείρει, ἔνα μόνο μένει, ὁ λόγιος τοῦ Θεοῦ, ἡ ἀγία Γραφή, τὸ γραπτὸν καὶ προφορικὸν κήρυγμα τοῦ εὐαγγελίου.

Ἀπὸ τὸ ἀνέκδοτον αὐτὸ ἐξάγεται, ὅτι ἡ εὐθύνη μας, ἀγαπητοί, ἡ εὐθύνη μας εἶνε μεγάλη. Ποιά ἡ εὐθύνη μας; Ἄσ προσέξουμε.

Ούρανιες συνταγὲς

Ἐκεῖνος ὁ ἄνθρωπος, ποὺ ἀκούει τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ δὲν ἐφαρμόζει, ξέρετε πῶς μοιάζει; Εἶνε σὰν ἔνα ἄρρωστο. Ὅποθέσατε ὅτι ἔνας εἶνε ἄρρωστος στὸ κρεβάτι καὶ ξαφνικὰ ἀκούει, ὅτι κάπου στὴ Σουηδία ἦ στὴν Ἐλβετία εύρεθηκε ἔνας γιατρός, ποὺ κάνει φάρμακο καὶ θεραπεύει τὴν ἄρρωστια του. Ἔρχεται λοιπὸν αὐτὸς ὁ γιατρὸς μὲ ἀεροπλάνο ἀπὸ τὴν Ἐλβετία ἦ ἀπὸ τὴ Σουηδία στὴν Ἑλλάδα. Καὶ ὁ ἄρρωστος τὸν ἐπισκέπτεται καὶ ὁ γιατρὸς τὸν ἔξετάζει. Πιάνει τὸ μολύβι καὶ γράφει μιὰ συνταγὴ, καὶ τοῦ λέγει. Ἄμα πάρης τὴ

συνταγὴ αὐτὴ καὶ τὴν ἐκτελέσης, σοῦ δίνω τὸ λόγο μου ὅτι σὲ δέκα μέρες θὰ είσαι καλά· πιὸ καλὰ ἀπ’ ὅ, τι ἡσουν πρὶν ἀρρωστήσῃς.

Σᾶς ἔρωτῶ. ‘Ο ἀσθενής, ποὺ θὰ πάρη στὰ χέρια τὴ συνταγὴ αὐτῇ, δὲ μπορεῖ παρὰ νὰ τὴν ἐκτελέσῃ. ’Εὰν ὅμως δὲν τὴν ἐκτελέσῃ; ’Εὰν πάρη τὴ συνταγὴ καὶ πῆ «Δὲ βαριέσαι, ἔνα χαρτάκι εἶνε. Τί θὰ μοῦ κάνῃ τώρα μ’ αὐτὰ ποὺ λέει τὸ χαρτάκι αὐτό; ”Ἐνα μικρὸ κομμάτι χαρτὶ εἶνε», καὶ πάρη τὸ χαρτάκι καὶ τὸ κάνη κομμάτια καὶ τὸ ρίξῃ στὴ φωτιά, τί θὰ συμβῇ; ’Ασφαλῶς δ’ ἀποθάνῃ ὁ ἀσθενής. Καὶ τότε ποιῶν θὰ κατηγορήσετε; Ποιός θὰ εἴνε αἴτιος τοῦ θανάτου;

Αἴτιος εἴνε ὁ γιατρός; Ποτέ. Αἴτιος θὰ εἴνε ὁ ἀσθενής.

Παραθολικῶς σᾶς ὥμιλησα.

Γιατρός, μοναδικὸς γιατρὸς σωμάτων, ναί, ἀλλὰ καὶ ψυχῶν προπαντός, γιατρὸς ἔνας καὶ μόνο εἴνε, ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός.

Συνταγὴ του, λίγα λόγια. Συνταγὲς εἴνε μὲ λίγα οὐράνια λόγια.

’Απὸ τὰ ὑψη τοῦ οὐρανοῦ κατέβηκε ἐδῶ στὴ γῆ, καὶ ὅχι μὲ ἀεροπλάνο. ’Απὸ τὰ ὑψη τοῦ οὐρανοῦ κατέβηκε καὶ μᾶς ἐδωκε τὰ λόγια του σὲ συνταγές. Μᾶς ἐδωσε τὰ φάρμακά του, τὰ δεδοκιμασμένα διὰ μέσου τῶν αἰώνων. Καὶ μᾶς λέγει· «”Ἄρρωστοι ψυχικῶς καὶ σωματικῶς, πάρτε τὴ συνταγὴ μου καὶ ἐφαρμόστε τὰ φάρμακά μου».

Καὶ ὅμως ἐμεῖς δὲν θέλομε νὰ ἐφαρμόσωμεν τὰς ὑποδείξεις, τὰς συμβουλάς, τὰς ἐντολὰς τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἐπομένως αἰτία τῆς καταστάσεώς μας δὲν εἴνε ἡ θρησκεία, δὲν εἴνε ἡ Ἐκκλησία. Αἰτία τῆς καταστάσεώς μας εἰμεθα ἐμεῖς οἱ ἴδιοι, ποὺ δὲν θέλομεν νὰ ἐκτελέσωμεν τὰ φάρμακα ἐκεῖνα ποὺ μᾶς δίνει τὸ παντοδύναμο χέρι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Μακάρι ὁ Θεός νὰ μὲ βγάλῃ ψεύτη· θὰ εἴμαι ὁ πιὸ εύτυχης ἄνθρωπος, ὁ πιὸ εύτυχης “Ἐλληνας, ἐὰν ἀποδειχθῇ ὅτι δὲν λέγω τὴν ἀλήθεια.

Ἐλάτε νὰ θερμανθῆτε

Ζοῦμε σὲ ἡμέρες τραγικές. ”Οταν ἀρχίσουν τὰ κρύα, κοντὰ στὴ θερμάστρα αἰσθάνεσαι τὴ χαρὰ αὐτὴ τῆς θερμασίας.

”Οπως στὰ σπίτια ἔχετε θερμάστρα, ἔτσι καὶ ὅλοι τὶς ἡμέρες αὐτὲς ποὺ ψυχραίνεται ἡ πίστις, ἐλάτε ἀδέρφια μου κοντὰ στὴν πνευματικὴ θερμάστρα. Πνευματικὴ θερμάστρα, ποὺ κρατάει τὸν ἄνθρωπο θερμό, εἴνε ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ μας. ’Εδῶ εἴνε θερμάστρα τοῦ Χριστοῦ, ἐδῶ θερμαίνονται οἱ ψυχές, ἐδῶ πρέπει ὅλοι μας νὰ συσπειρωθοῦμε, γύρω ἀπὸ τὸν κλῆρο καὶ γύρω ἀπὸ τὸν ἐπίσκοπο καὶ γύρω ἀπ’ ὅλους τοὺς ἐργάτας τοῦ εὐαγγελίου, γιὰ νὰ μπορέσουμε νὰ ἀνθέξωμε μέσα εἰς τὴν πίεσι ἡ ὅποια πανταχόθεν ἔξασκεῖται διὰ τὴν μεί-

ωσιν καὶ ἀπώλειαν τῆς πίστεώς μας. Νὰ κρατήσωμεν, ἀδέρφια μου, αὐτὴ τὴ φωτιά.

"Εσθησε ἡ φωτιὰ τοῦ ἀγίου Νικάνορα

Προτοῦ νὰ τελειώσω, ἐπιθυμῶ νὰ ύπενθυμίσω στὴν ἀγάπη σας ἓνα σχετικὸ ἀνέκδοτο.

Ἄπὸ δὲ, ἀπὸ τὴν Κοζάνη, πρὸ τετρακόσια εἴκοσι χρόνια(*), πέρασε μία ἀγία ὕπαρξις, ἑνας ἄγιος. Ἡτανε πλουσιόπαιδο. Κάτω στὴ Θεσσαλονίκη τὰ ἐσκόρπισε ὅλα στὴ φτωχολογιά, καὶ γυμνὸς ἐπέρασε τὸν Ἀλιάκμονα. Ἔφθασε στὴν Κοζάνη καὶ κοιμήθηκε ἐδῶ στὴν Κοζάνη μιὰ βραδιά. Ἐπέρασε ἀπὸ τὴν Κοζάνη, προχώρησε πρὸς τὰ Γρεβενὰ καὶ ἔφθασε στὸ Καλλιδρόμιον ὄρος, ἐπάνω κοντὰ εἰς τὸν Ἀλιάκμονα ποταμὸ πρὸς τὴ Δεσκάτη, καὶ ἐκεὶ ἔχτισε τὴν ἀετοφωλιά του.

"Ἡτανε ὁ ἄγιος Νικάνορας. Ἐχτισε ὁ ἄγιος Νικάνορας τὸ μοναστήρι ἐκεῖνο, ποὺ ἥτανε φάρος τῆς πίστεώς μας χρόνια ὀλόκληρα.

Λέγει ἡ ιστορία ὅτι, ὅταν ὁ ἄγιος Νικάνορας ἔχτισε τὸ μοναστήρι καὶ τὸ τελείωσε, ἐκάλεσε τοὺς καλογέρους, ἐκάλεσε τοὺς χωρικούς, τοὺς τσοπάνους καὶ τί ἔκανε; Πήρε φωτιὰ καὶ ἄναψε μὲ τὰ ἄγια του χέρια τὸ τζάκι τοῦ μοναστηριοῦ. Καὶ τί εἶπε;

"Ἄσ μὴ πιστεύουν οἱ ἄπιστοι, δικαίωμά τους. Ἐμεὶς πιστεύουμε σὲ ἀγίους, πιστεύουμε στὰ λείψανά τους, πιστεύουμε στὶς προφητείες των, πιστεύουμε στὴ δόξα των.

Τί εἶπε ὁ ἄγιος; Ἄφοῦ ἄναψε τὴ φωτιὰ ἐκεὶ στὸ μοναστήρι, εἶπε τὰ ἔξῆς.

«Παιδιά μου, σᾶς ἀφήνω ἐντολή· τὴ φωτιὰ αὐτὴ νὰ μὴ τὴν σθήσετε. Νὰ τὴν κρατᾶτε μέρα-νύχτα ἀναμμένη. Νὰ βάζετε πάντοτε ξύλα καὶ νὰ καίη. Καὶ ὅσο καίει ἡ φωτιὰ αὐτή, μὴ φοβεῖσθε. Θά ῥθουν ὅμως χρόνια δύσκολα, θά ῥθουν χρόνια κατηραμένα, θὰ ἔρθουν χρόνια χαλεπά, καὶ τότε ἡ φωτιὰ αὐτὴ θὰ σθήσῃ. Καὶ ὅταν σθήσῃ ἡ φωτιά, οὐαὶ στὸν κόσμο!...».

Πέρασαν χρόνια, πέρασαν ἑκατὸ - διακόσια χρόνια. Πέρασε ἡ τουρκοκρατία ὀλόκληρη. Πέρασαν στρατιῶται Τοῦρκοι, πέρασαν...

(*) 1959-420=1539. Ὁ ὁσιος Νικάνωρ ἔζησε τὸν 14ο αἰώνα. Κοιμήθηκε τὸ 1419 ἢ κατὰ ἄλλους τὸ 1519.

Πότε ἔσθησε ἡ φωτιά; Πότε ἔσθησε; Πολλὰ εἶνε τὰ σημεῖα.

Τὰ σημεῖα εἶνε πολλά. Ὡ πόλεις, ὡ ἀνθρωποι, ξυπνήστε!

Πολλὰ εἶνε τὰ σημεῖα ὅτι ζῶμεν σὲ ἡμέρας φοβεράς. Οὐαὶ στὰς γυναίκας, οὐαὶ εἰς τὰ τέκνα, οὐαὶ στοὺς βασιλεῖς, οὐαὶ στοὺς μικρούς, οὐαὶ στοὺς πλουσίους, οὐαὶ στοὺς δεξιούς, οὐαὶ στοὺς ἀριστερούς, οὐαὶ στὸν κόσμο ὅλον.

Ποιό εἶνε τὸ σημεῖο; Ἔσθησε ἡ φωτιὰ τοῦ ἀγίου Νικάνορος ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μας. Πῆγα μιὰ μέρα στὸ γραφεῖο τοῦ μητροπολίτου Γρεβενῶν, τοῦ ἀειμνήστου Θεοκλήτου, καὶ τὸν εἶδα νὰ κλαίῃ.

—Δέσποτα, τί ἔχεις; τὸν ρώτησα.

—Τό ἡμέρας; μοῦ ἀπήντησε· ἔσθησε ἡ φωτιὰ στὸ μοναστήρι.

—Πότε; Πότε;

Ιερὰ Μονὴ Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρα Ζάμπορδα

Ζάβορδας, πρὸ δέκα χρόνια(*), ἔσθησε πλέον ἡ φωτιά. Πάει. Σημεῖον καὶ αὐτό, ἔνα ἀπὸ τὰ πολλὰ σημεῖα ὅτι πλησιάζομεν τὰς ἡμέρας τὰς φοβερὰς τῆς Ἀποκαλύψεως.

Φωτιὰ ποὺ δὲν σθήνει ποτέ

Ἄλλα, ἀδελφοί μου, ἀς μὴ μᾶς πτοῇ τίποτα.

Ἐσθησε ἡ φωτιὰ μέσ' στὸ μοναστήρι τοῦ Ἅγιου Νικάνορος. Ὑπάρχει μιὰ ἄλλη φωτιά, ποὺ δὲν μπορεῖ νὰ τὴ σθήσῃ κανένας.

Ποιά εἶνε ἡ φωτιὰ αὐτή; Ποιά;

Εἶνε φωτιὰ ούρανια. Εἶνε λαμπάδα. Εἶνε ἡ φωτιά, ποὺ ἥρθε ὁ Χριστὸς νὰ ἀνάψῃ μέσ' στὶς καρδιές μας. «Πῦρ ἥλθον βαλεῖν ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ τί θέλω εἰ ἥδη ἀνήφθη!» (Λουκ. 12,49).

Ὑπάρχει μιὰ φωτιά, ποὺ δὲν θὰ μπορέσουν ὅλα τὰ νερὰ τοῦ ποταμοῦ, ὅλη ἡ θάλασσα, ὅλος ὁ Ἀλιάκμονας νὰ τὴ σθήσουν. Καὶ αὐτὴ ἡ

—“Οταν ἔφθασαν ἐκεὶ θηρία ἀνθρωπόμορφα, ἀποφώλια τέρατα. Μπῆκαν μέσ' στὸ μοναστήρι, ἀρπάξαν τὸν ἡγούμενον, τὸν ἔσφαξαν σὰν ἀρνὶ μπροστὰ στὴν πόρτα τοῦ μοναστηριοῦ...

Ἀπὸ τὴν ἡμέρα ἐκείνη στὸ μοναστήρι τῆς

(*) 1959-10=1949.

φωτιὰ εἶνε μέσ' στὰ στήθη μας. Εἶνε μέσ' στὸ εἶναι μας, εἶνε μέσ' στὸ λαό μας, εἶνε μέσ' στοὺς χωρικούς μας, εἶνε μέσ' στὰ στήθη τῶν παιδίων μας. Αὐτὴ ἡ φωτιὰ καίει, καὶ δὲν θὰ σθήσῃ.

Νὰ σθήσῃ ὁ ἥλιος, ναί. Νὰ σθήσουν τ' ἀστρα, ναί. Ἐλλ' ὅσο τρέχει ὁ Ἀλιάκμονας, ὅσο ὑπάρχουν ἀστέρια, μέσ' στὶς καρδιές μας ἡ φωτιὰ αὐτὴ ζῆ. Τὰ ποτάμια καὶ οἱ δυνάμεις τοῦ σκότους δὲν θὰ τὴ σθήσουν. Ζοῦμε στὴ φωτιὰ αὐτῇ. Καὶ ἡ φωτιὰ αὐτὴ εἶνε ἡ Πίστις μας, ὅτι πιστεύομεν στὴν ἀγία Τριάδα. Καὶ αὐτὴ τὴ φωτιὰ κρατήστε την· νὰ θερμάνωμε τὴ φωτιὰ αὐτῇ. Καὶ ἡ φωτιὰ αὐτὴ εἶνε ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ.

Χαίρω ἀπόψε

Χαίρω ἀπόψε ποὺ σᾶς βλέπω, λαὸς ὀλόκληρο. Χαίρω προπαντὸς γιατὶ βλέπω τὴ νέα γενεά, τὰ νέα παιδιά. Τὴ νέα γενεά, αὐτὴ νὰ σώσωμε, αὐτὸς εἶνε ὁ λαός μας, αὐτὴ εἶνε ἡ νέα Ἑλλάς. Χαίρω.

“Οπως ἀπόψε ἥρθατε, σᾶς περιμένω Δευτέρα, Τρίτη, Τετάρτη, Πέμπτη, Παρασκευή· ἐδῶ θὰ είμεθα.

Αὐτὰ ποὺ εἴπαμε προοίμια εἶνε, τὸ ἄλφα εἶνε. Τὸ βῆττα, τὸ γάμμα, τὸ δέλτα, θὰ τὰ εἴπωμεν τὶς ἐπόμενες ἡμέρες. Ἀπὸ τὸ ἄλφα μέχρι τὸ ὀμέγα χρειάζεται πολλὲς ὄμιλίες νὰ κάνωμε.

Σήμερον γράψαμε στὸν πίνακα τὸ ἄλφα, αὔριο τὸ βῆττα, μεθαύριο τὸ γάμμα, καὶ θὰ προχωρήσουμε νὰ ἔρμηνεύσουμε τὴν ἀγίαν Γραφή.

‘Ο δὲ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἀς εἶνε μαζί σας, μαζὶ μὲ ὅλη τὴν πόλι καὶ μαζὶ μὲ ὅλο τὸν κλῆρο καὶ τὸ λαό.

Σᾶς περιμένω λοιπὸν αὔριο ὅπως εἰστε· οὕτε ἔνας νὰ μὴ λείψῃ. Διπλάσιοι νὰ γίνετε. Ἐλᾶτε, στριμωχθῆτε. Ἐλᾶτε ἐδῶ, μέσα στὸ ναὸ νὰ μείνωμεν.

Δῶστε μου, δῶστε μου, Κοζανίτες, τὴ χαρά. Αὐτὴ εἶνε ἡ μόνη πληρωμή. Δῶστε μου τὴ χαρά, ὅταν μεθαύριο - μετὰ μιὰ ἑβδομάδα κατέβω κάτω στὴν Ἀθήνα, νά ’χω νὰ καυχῶμαι γιὰ τὴν πόλι.

Πρωτεύουσα τῆς καρδιᾶς μου

Ἐὰν μὲ ρωτήσετε, ποιά εἶνε ἡ πρωτεύουσα, ἔχω δική μου ἀπάντησι.

Κάθε ἄνθρωπος ἔχει τὸ δικό του γεωγραφικὸ χάρτη. Κ' ἐμένα ἀν μὲ ρωτήσετε, ἔχω τὴν πρωτεύουσά μου.

Ποιά εἶνε ἡ πρωτεύουσά μου;

Ἡ δική μου πρωτεύουσα δὲν εἶνε ἡ Ἀθήνα. Ἡ δική μου πρωτεύουσα εἶνε ἡ Κοζάνη. Ἐκ Κοζάνης τὸ φῶς! ἐκ Κοζάνης ὁ ἀγών! ἐκ Κοζάνης πρέπει νὰ γίνη κάτι μεγάλο καὶ ὑψηλό. Περιμένει ὁ λαὸς τῆς Μακεδονίας ἀπὸ τὴν Κοζάνη τὰ φῶτα, τὴν ὁδηγίαν, τὴν πάλη, τὸν πό-

λεμον ἐναντίον τῆς ἀμαρτωλῆς καταστάσεως, τῆς σαπρίας τῆς ἀμαρτίας καὶ τοῦ κακοῦ. Δῶστε μου τὴν χαράν. Κοζανίτες, ἄνδρες, γυναικεῖς, νέοι, δῶστε μου τὴν χαράν.

Τί νὰ πῶ; Νὰ πῶ κ' ἐγὼ ἐκεῖνο ποὺ εἴπε ὁ Φώτιος. Ἐδῶ στὸ θρόνο τὸν μητροπολιτικὸ ἐκάθισαν δυὸ Φώτιοι. Ὁ ἑνας ὁ μικρὸς καὶ ὁ ἄλλος ὁ μεγάλος Φώτιος, θεῖος καὶ ἀνεψιός.

‘Η Κοζάνη τὸ 1912!...

‘Ο Φώτιος ό πρωτος ἐπισκόπευε ὅταν μπῆκε ἐλευθερωτὴς ό Κωνσταντίνος. “Οταν ό ἀείμνηστος βασιλεὺς Κωνσταντίνος ἥρθε ἐδῶ πρὸ σαρανταεπτὰ χρόνια(*), ἥταν κάτι ἀπεριγραπτο. Ἀνάστασις ἥτανε. ”Εμπαινε μέσα ἐδῶ στὴν Κοζάνη ἡ Ἑλληνικὴ σημαία! - ήμέρες ἀλησμόνητες. Ἐκεῖνα τὰ μικρὰ παιδιά, ποὺ ἔζησαν τὰ γεγονότα, είνε γέροντες πλέον. Πρὸ σαρανταεπτὰ χρόνια ἡ φυλή μας μιὰ φούχτα ἥτανε· μιὰ φούχτα ἡνωμένη, καὶ ἔφθασε μέχρι τὴ Σόφια καὶ μέχρι τὴν Ἀγκυρα. “Οταν ἥταν ἡνωμένη ἡ φυλή μας ἔκανε θαύματα.

Πρὸ σαρανταεπτὰ χρόνια ἔφτασε στὴν πόλι μας, καθάλα στὸ ἄλογό του ὁ ἀείμνηστος Κωνσταντίνος ὁ ἐλευθερωτής. Τὸ ἄλογό του περνοῦσε ἐπάνω ἀπὸ τὰ καλντερίμια τῆς πόλεως. Λαὸς πολὺς τὸν ὑπεδέχθη. "Εκλαιγε ὁ γέρων ὁ Φώτιος καὶ λέγει στὸν Κωνσταντίνο τὸν βασιλέα - κάτι λόγια ποὺ δὲν ὑπάρχει Ζυγαριὰ νὰ τὰ ζυγίσῃς· «Μεγαλειότατε», τοῦ λέει, «σοῦ παραδίδω σήμερον τὸν παράδεισο...».

Παράδεισος της Μακεδονίας είναι ή Κοζάνη. Και νὰ μείνη παράδεισος! "Εξω τὰ ἀγκάθια καὶ τὰ πάθη. Παράδεισος τῆς Ἑλλάδος ή Κοζάνη, παράδεισος τῆς Ὁρθοδοξίας. Τέτοια ιδέα είχαν.

Δῶστε μου τὴν χαρὰν νὰ καυχώμεθα, ὅτι ἐδῶ μέσα ή Κοζάνη ἔξακολουθεῖ νὰ είνε τὸ κάστρο τῆς λευθεριᾶς.

Ἐδῶ, λοιπόν σᾶς περιμένω.

΄Αποδείξατε ἀπόψε ότι παραπάνω ἀπὸ τὸ θέατρον, παραπάνω ἀπ' ὅλα εἶνε ἡ πίστις μας. Έλατε παιδιά, ἐλατε μικροὶ - μεγάλοι, ἐδῶ ἔχι μέρες συνεχῶς, γιὰ νὰ ἀκούσωμε τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ.

‘Ο δέ Κύριος ήμων Ἰησοῦς Χριστὸς διὰ πρεσβειῶν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου καὶ πάντων τῶν ἀγίων ἄς εἶνε μεδ’ ήμων· ἀμήν.

Μία λεπτομέρεια· αύριο, γιὰ νὰ σᾶς διευκολύνουμε ὅλους, θὰ χτυπήσῃ στὶς ἐπτὰ ή ὥρα ή καμπάνα. Θὰ γίνη στὶς ἐπτὰ ὁ ἑσπερινός, καὶ στὶς ἐπτὰ καὶ μισὴ θὰ ἀρχίσωμε τὸ κήρυγμα.

(*) 1959-47=1912.

Ιερὸς ναὸς Ἅγιου Νικολάου Κοζάνης

Δευτέρα 2-2-1959, ἐσπερινὴ ὁμιλία στὴν Ἀποκάλυψι τοῦ Ἰωάννου

‘Ο εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης

ΑΠΟΨΕ, ἀγαπητοί μου Χριστιανοί, ἄνδρες καὶ γυναικεῖς, νέοι καὶ νέες καὶ μικρὰ παιδιά τῆς προσφιλεστάτης μου πόλεως Κοζάνης, ἀπόψε, λέγω, θὰ ὁμιλήσω σὲ ἔνα τόνον πολὺ χαμηλότερο. Διότι λόγω τῆς φωνῆς τῆς ἰσχυρᾶς τῶν χθεσινῶν κηρυγμάτων δὲν είμαι εἰς θέσιν ἀπόψε νὰ ὁμιλήσω σὲ ύψηλὸν τόνον. Ὁμολογῶ ὅτι ζηλεύω τοὺς ἱεροκήρυκας ἐκείνους ποὺ ὁμιλοῦντες σὲ ἔνα γαλήνιον - ἥσυχον ὑφος καὶ δὲν κουράζονται. Ἔγὼ δυστυχῶς, εἰκοσιπέντε χρόνια ποὺ μιλάω(*), –ἐξομολογοῦμαι παρρησίᾳ σὲ ὅλους σας— δὲν ξέρω τί παθαίνω. Ὑποφέρω ἐγώ, κραυγάζω, φωνάζω· καὶ κάνω καὶ τοὺς ἀκροατάς μου νὰ ὑποφέρουν, ποὺ μὲ βλέπουν σὲ μιὰ ἔξαλλον κατάστασιν. Ὁ Θεὸς γνωρίζει τὰ κρυφὰ τῆς καρδίας ἐνὸς ἑκάστου.

Θὰ σᾶς παρακαλέσω λοιπὸν ἀπόψε νὰ κάνετε ἥσυχία, ὡστε νὰ μπορέσετε νὰ ἀκούσετε τὰ λόγια τοῦ εὐαγγελίου.

(*) 1959-25=1934.

Μιὰ ἀνθρωποθάλασσα

Χθὲς τὸ πρωΐ εὶς τὸν "Ἄγιο Κωνσταντίνο. Χθὲς τὸ βράδυ ἐδῶ εὶς τὸν ναὸν τοῦ πολιούχου, τοῦ Ἅγιου Νικολάου, παρουσιάσθη μπροστὰ στὰ μάτια μου ἔνα θέαμα πρωτοφανές. Μία ἀνθρωποθάλασσα, ἔνας λαὸς ὄλοκληρος, ποὺ εἱρχετο νὰ ἀκούσῃ ὅχι ρήτορα –γιατὶ ρήτορας δὲν ὑπῆρξα ποτέ στὴ ζωὴ μου–, εἱρχετο νὰ ἀκούσῃ τὰ ἀπλὰ λόγια ἐνὸς ιεροκήρυκος ποὺ τὸν ἀξίωσε ὁ Θεὸς τὰ σκληρὰ χρόνια τῆς κατοχῆς νὰ ὑπηρετήσῃ τὴν ίστορικὴν αὐτὴν πόλι.

Πάλιν ἐπαναλαμβάνω· «Δόξα τῷ Θεῷ πάντων ἔνεκεν».

Καὶ πάλι σήμερα, καθημερινή, τὸ ἵδιο θέαμα.

Χαίρει ὁ ιεροκήρυκας ἀπόψε. Ἀλλὰ μαζὶ μὲ τὸν ιεροκήρυκα χαίρει καὶ ὁ ἄγιος Νικόλαος. Χαίρει καὶ ὁ ἄγγελος ὁ φύλακας τῆς πόλεως ταύτης· γιατὶ σύμφωνα μὲ τὴν πίστι μας κάθε πόλις ἔχει τὸν ἄγγελο φύλακά της. Χαίρει λοιπὸν καὶ ὁ φύλαξ ἄγγελος τῆς πόλεως, χαίρουν καὶ ὄλοι οἱ ἄγγελοι καὶ ἀρχάγγελοι, οἱ ὄποιοι μὲ τόσο ἐνδιαφέρον παρακολουθοῦν τὰ πάθη τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς. Καὶ λυποῦνται μὲν οἱ ἄγγελοι ὅταν βλέπουν τοὺς Χριστιανοὺς νὰ μπαίνουν μέσα στὰ κέντρα διαφθορᾶς, ἀντιθέτως δὲ χαίρουν οἱ ἄγγελοι ὅταν βλέπουν τοὺς Χριστιανοὺς νὰ μαζεύωνται μέσα στὸ εὐλογημένο μαντρὶ τοῦ Χριστοῦ μας. Εὔλογημένο μαντρὶ τοῦ Χριστοῦ μας, ἀσφαλισμένο ἐκατὸ τοῖς ἐκατὸ ἀπὸ φρουρὰ ἀγίων ἀγγέλων καὶ ἀρχαγγέλων, εἶνε ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ μας.

Χαίρουν οἱ ἄγγελοι καὶ οἱ ἀρχάγγελοι. "Ἐνα ἀπὸ τὰ ώραιότερα θεάματα ποὺ ἔχει νὰ προσφέρῃ ἡ γῆ εὶς τὸν ἀγγελικὸν κόσμον εἶνε καὶ τὸ θέαμα αὐτό, νὰ συγκεντρώνωνται οἱ ἀνθρωποι ὑπὸ τοὺς θόλους τοῦ ναοῦ γιὰ ν' ἀκούσουν τὸν λόγο τοῦ Θεοῦ.

Μεγάλη ἡ ἀμοιβή, χαρὰ στὸν ἄγγελικὸ κόσμο

Ἀλλὰ τὸ θέαμα αὐτό, ἀγαπητοί μου, εἶνε μικρό. Ὑπάρχει κάποιο ἄλλο θέαμα πολὺ μεγαλύτερο, ποὺ εὐχαριστεῖ τοὺς ἀγγέλους καὶ ἀρχαγγέλους· καὶ τὸ θέαμα αὐτὸ εἶνε ὅταν μιὰ καρδιὰ ἀκούει τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, κατανύσσεται ἐσωτερικῶς, μετανοεῖ, δακρύει, καὶ λέγει μυστικῶς τὸ «Μνήσθητί μου, Κύριε, ὅταν ἐλθης ἐν τῇ βασιλείᾳ σου» (Λουκ. 23,42). "Οταν ἐδῶ κάτω στὴ γῆ ἔνας ἀμαρτωλός, καὶ ὁ πιὸ μεγάλος ἀμαρτωλός, μετανοῇ, ἐπάνω στὰ οὐράνια πανηγύρι γίνεται, ἐօρτὴ γίνεται. Πανήγυρις πανηγύρεων, χαρὰ γίνεται ἐπάνω στοὺς οὐρανοὺς «ἐπὶ ἐνὶ ἀμαρτωλῷ μετανοοῦντι» (Λουκ. 15,7,10.).

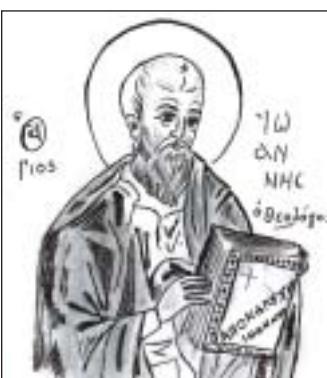
"Αμπτοτε, ἀγαπητοί μου Χριστιανοί, ἀπόψε ἔνας, μιὰ ψυχὴ ἀπὸ τὸν κόσμον αὐτόγ, ἀπὸ τὶς χιλιάδες τοῦ κόσμου, ἀμπτοτε ἀπόψε μιὰ ψυχὴ

άμαρτωλὴ νὰ γονατίσῃ μπροστά στὸ Χριστὸ καὶ νὰ πῆ τὸ «Μνήσθητί μου, Κύριε, ὅταν ἔλθης ἐν τῇ βασιλείᾳ σου! Θὰ είνε αὐτὸ ἀρκετὴ ἀμοι-βὴ γιὰ τὸν ἱεροκήρυκα, θὰ είνε χαρὰ μεγάλη στὸν ἀγγελικὸν κόσμον.

Ἡ Ἀποκάλυψις τοῦ Ἰωάννου

Τὸ θέμα τῶν ὄμιλιῶν μας, ὅπως σᾶς ἀναγγείλαμε, θὰ είνε ἡ Ἀποκά-λυψις. Μὲ τὸ ὄνομα «ἀποκάλυψις» ὑπάρχουν πολλὰ βιβλία. Δὲν είνε μία ἀποκάλυψις, είνε πολλαὶ ἀποκαλύψεις. Καὶ ὅπως εἰς τὴν ἀγορὰ ὅλα τὰ νομίσματα ποὺ κυκλοφοροῦν δὲν είνε γνήσια, ἀλλὰ κοντὰ στὰ γνήσια νομίσματα ὑπάρχουν καὶ τὰ κίθδηλα νομίσματα, κατὰ παρό-μοιον τρόπον μεταξὺ τῶν βιβλίων ἐκείνων ποὺ φέρουν τὸ ὄνομα τῆς ἀποκαλύψεως, ὑπάρχουν βιβλία - ἀποκαλύψεις ποὺ είνε κίθδηλα. Καὶ ἡ Ἐκκλησία μας, πρὸς διάκρισιν τῶν βιβλίων τῶν ἀρχαίων βιβλίων ποὺ φέρουν τὸ ὄνομα τῆς «ἀποκαλύψεως», διέκρινε ἀπ' ὅλα τὰ βιβλία ἕνα μόνο βιβλίο τῆς Ἀποκαλύψεως καὶ πρὸς διάκρισιν τῶν ἄλλων βιβλίων ὠνόμασε αὐτὸ Ἀποκάλυψις τοῦ Ἰωάννου. Δὲν είνε ἀπλῶς ἀποκά-λυψις, ἀλλὰ Ἀποκάλυψις τοῦ Ἰωάννου.

Ποιός ὁ συγγραφέας Ἰωάννης;

Καὶ τώρα γεννᾶται τὸ ἑρώτημα· ποῖος είνε αὐτὸς ὁ Ἰωάννης; Δὲν θὰ μπῶ σὲ θέματα θεολογικά, ποὺ ἔξετάζουν μέσα στὰς θεολογικὰς σχολὰς οἱ πρῶτοι τῶν θεολογικῶν σχολῶν. Ἐγὼ ἔνα πιστεύω μὲ τὴν Ἐκκλησίαν μου· ὅτι αὐτὸς ποὺ ἔγραψε τὴν Ἀποκάλυψιν δὲν είνε κανεὶς ἄλλος Ἰωάννης παρὰ είνε ὁ Ἰωάννης ποὺ ἔγραψε τὸ Εὐαγγέλιον. Είνε ὁ μαθητής, ὁ ἀπόστολος, είνε ὁ εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης. Αὐτὸς είνε ὁ συγγραφεὺς τῆς Ἀπο-καλύψεως.

Τί εἶπα; Λάθος ἔκανα. Συγγραφεὺς τῆς Ἀποκαλύψεως δὲν είνε ἄν-θρωπος. Συγγραφεύς;

Ἡ ἀγία Γραφή, ἀδέρφια μου, δὲ μοιάζει μὲ τ' ἄλλα βιβλία τὰ ὅποια γράφουν οἱ ἄνθρωποι οἱ μορφωμένοι, οἱ ἐπιστήμονες, ποὺ στίθουν τὰ μυαλά τους πέντε, δέκα, εἴκοσι χρόνια, πολλὲς φορὲς καὶ ὀλόκληρη τὴ ζωὴ τους γιὰ νὰ γράψουν ἕνα βιβλίο. Συγγραφεὺς τῆς Ἀποκαλύψεως, συγγραφεὺς καὶ τῶν ἄλλων βιβλίων Παλαιᾶς καὶ Καινῆς Διαθή-κης, δὲν είνε κανένας ἄλλος παρὰ είνε τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ, τὸ Πνεῦ-μα ποὺ ἐλάλησε διὰ τῶν προφητῶν. Οἱ δὲ λεγόμενοι συγγραφεῖς τῆς

Γραφῆς, είτε Ἰωάννης είτε Ματθαῖος είτε Ἱερεμίας είτε Ἡσαΐας..., είνε τὰ σκεύη τῆς ἐκλογῆς, είνε τὰ ὄργανα ἑκείνα διὰ τῶν ὁποίων ἐλαλήθησαν ὑψισταὶ θρησκευτικαὶ καὶ ἡθικαὶ ἀλήθειαι εἰς τὸν κόσμον. Είνε οἱ «κιθάρες τοῦ Πνεύματος». Ἀν ἀνοίξουμε τὰ μηναῖα, θὰ δοῦμε ὅτι ἔτσι ὀνομάζουν τοὺς εὐαγγελιστὰς καὶ τοὺς ἀποστόλους, «κιθάρες τοῦ Πνεύματος».

“Οπως ύπάρχουν κιθάρες τοῦ κόσμου, ἔτσι ύπάρχουν καὶ κιθάρες τῆς Ἐκκλησίας. Καὶ ὅπως μιὰ κιθάρα χρειάζεται κάποιον νὰ τὴν παίξῃ, κατὰ παρόμοιον τρόπον καὶ ὁ Θεὸς ἔχρησιμοποίησε τὰ καθαρὰ αὐτὰ πνεύματα, τῶν ἀποστόλων καὶ τῶν προφητῶν, καὶ ἔγιναν αὐτοὶ οἱ κιθάρες τοῦ Χριστοῦ μας ποὺ ἔπαιξαν τὴν ὥραίαν ἀρμονίαν, τὴν ἀρμονίαν τοῦ Εὐαγγελίου, τὴν ἀρμονίαν τῆς ἀγίας Γραφῆς. Γ’ αὐτὸ σᾶς λέγω ὅτι κατ’ οὓσιαν συγγραφεὺς τῶν βιβλίων τῆς ἀγίας Γραφῆς δὲν είνε ἄνθρωπος ἀλλ’ αὐτὸ «τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον τὸ λαλῆσαν» διὰ τῶν ἀγίων προφητῶν (Σύμβ. πίστ.) καὶ ἀποστόλων.

Νὰ διαθάζουμε τὰ συναξάρια

Ἄδελφοί μου, προτοῦ νὰ εἰσέλθω εἰς τὴν ἐρμηνείαν ὡρισμένων περικοπῶν τῆς Ἀποκαλύψεως, κρίνω καλὸν νὰ ἔξετάσω δι’ ὀλίγων, νὰ δώσω μίαν γενικὴν σκιαγραφίαν, τῆς ύπεροχου αὐτῆς θρησκευτικῆς φυσιογνωμίας τῶν αἰώνων ποὺ λέγεται Ἰωάννης ὁ εὐαγγελιστής. Είνε ἄλλωστε καθῆκον μας ἱερόν, είνε ἐντολὴ τῆς Καινῆς Διαθήκης, ὅτι οἱ Χριστιανοὶ πρέπει νὰ μελετῶμεν τοὺς βίους τῶν ἀγίων. ‘Ο ἀπόστολος Παῦλος λέγει: «Μνημονεύετε τῶν ἡγουμένων» (Ἐθρ. 13,7), μνημονεύετε τῶν ἀγίων· ἐνθυμεῖσθε τὰ ὄνόματά των, τὴν διδασκαλία των, τὸ μαρτυρικόν των τέλος. Διότι οἱ ἀγιοι είνε οἱ καθρέφτες, οἱ κρυστάλλινοι καθρέφτες ποὺ προβάλλει ἡ Ἐκκλησία· οἱ ἀγιοι είνε οἱ εἰκόνες, οἱ ζωντανὲς εἰκόνες τοῦ ἐσταυρωμένου Λυτρωτοῦ μας. Διὰ μέσου τῶν αἰώνων καὶ μέχρι περάτων γῆς ἀπὸ τοῦ τόπου τοῦ μαρτυρίου των ἀκούγεται μία φωνή· «Μιμηταί μου γίνεσθε, καθὼς κάγω Χριστοῦ» (Α΄ Κορ. 4,16· 11,1).

Πρέπει νὰ διαθάζουμε τοὺς βίους τῶν ἀγίων.

Θὰ εἴπω μιὰ λέξι, ποὺ θὰ προκαλέσῃ ἴσως μειδιάματα - ὅχι ἐδῶ στὴν Κοζάνη, ἀλλὰ κάτω στὴν αἰσχρὰ Βαθυλῶνα τῶν Ἀθηνῶν. Ἐκεῖ, δύμιλῶν περὶ τοῦ βιβλίου ποὺ περιέχει τοὺς βίους τῶν ἀγίων, διακρίνω μέσα στὸ ἀκροατήριο τῶν μεγάλων ἐκκλησιῶν κάποιο μειδίαμα· μει-

δίαμα δεσποιναρίου τινὸς τοῦ Κολωνακίου καὶ ὅλων αὐτῶν ποὺ διαβάζουν «ρομάντζα», «θησαυροὺς» καὶ ὅλας τὰς φαυλότητας ποὺ τοὺς δίνει ἡ αἰσχρὰ κοινωνία. Διαβάζουν αὐτά, ἀλλὰ δὲν θέλουν ν' ἀκούσουν συναξάρι.

Συναξάρι; Δὲν ύπαρχει, ἀδέρφια μου, ώραιότερο βιβλίο ἀπὸ τὰ συναξάρια τῶν ἀγίων.

Εἶνε ύποχρεωμένη κάθε οἰκογένεια νά ’χῃ στὸ σπίτι τὰ συναξάρια τῶν ἀγίων. Εἶνε ἀκόμα ύποχρεωμένος ὁ Χριστιανὸς νὰ γνωρίζῃ τὸν ἄγιον του. Ἀκριβῶς γι' αὐτὸν τὸν λόγον ἡ Ἔκκλησία μας κάθε παιδί, ὅταν τὸ βαπτίζῃ, τοῦ δίνει τὸ ὄνομα ἐνὸς ἀγίου. "Ἄλλον τὸν ὄνομάζει Νικόλαον, ἄλλον Γεώργιον καὶ οὕτω καθ' ἔξῆς.

Παιδί μου, πές μου τ' ὄνομά σου... "Οταν ἥμουν νεώτερος καὶ περιώδευα τὴν ὑπαίθρον, καὶ πήγαινα στὰ χωριὰ καὶ εὔρισκα τσοπάνους, χωρικούς, μικροὺς - μεγάλους, ρωτοῦσα τ' ὄνομά τους καὶ ἔλεγα·

—Παιδί μου, πῶς σὲ λένε;

—Γιῶργο.

—Κάθισε ἐδῶ κάτω νὰ μοῦ πῆς τὸν βίον τοῦ ἀγίου Γεωργίου.

—Δὲν ξέρω.

—Μὰ ἡ μάνα σου, ὁ δάσκαλος δὲν σοῦ τὸ εἴπαν;...

—Πές μου, παιδί μου, πῶς λέγεσαι;

—Εύσταθιος.

—Πές μου τὸν βίο τοῦ ἀγίου Εύσταθίου...

Διαβάστε τὸ βίο τοῦ ἀγίου Εύσταθίου νὰ κλάψῃ ἡ καρδιά σας. Διαβάστε τοὺς βίους τῶν ἀγίων ποὺ δίνουν φτερὰ στὸν ἀνθρωπο.

Τὰ συναξάρια, λοιπόν, τῶν ἀγίων εἶνε ύποχρεωμένοι οἱ Χριστιανοὶ νὰ τὰ διαβάζουν. Τὰ παλιὰ τὰ εὐλογημένα χρόνια, μέσα στὰ χρόνια τὰ σκοτεινὰ τῆς φυλῆς μας, οἱ γονεῖς ἐδιάθαζαν τὰ συναξάρια. Καὶ ἀπὸ τοὺς βίους τῶν ἀγίων ἐθγῆκαν οἱ ἥρωες οἱ μεγάλοι, οἱ ὅποιοι θάμπωσαν τοὺς ἀνθρώπους μὲ τὰ κατορθώματά τους καὶ μεταμόρφωσαν τὸν κόσμον ὀλόκληρον.

Τὰ συναξάρια ἔθγαλαν ἀγίους!

Μιὰ ἀνθοδέσμη

Ἄδελφοί, καὶ τώρα ἀπόψε εἶνε ἀδύνατον νὰ διηγηθῶ ὀλόκληρον τὸν βίον τοῦ ἀγίου Ἰωάννου τοῦ εὐαγγελιστοῦ, τοῦ συγγραφέως τῆς Ἀποκαλύψεως.

Εἶνε περιθόλι ὁ ἄγιος Ἰωάννης, μεγάλο περιθόλι, περιθόλι τοῦ Χριστοῦ μας. Ἀπὸ τὸ περιθόλι αὐτὸν θὰ κόψω μερικὰ λουλούδια, νὰ σᾶς φτειάξω ἀπόψε μιὰ ἀνθοδέ-

σμη, νὰ σᾶς τὴν προσφέρω εἰς μνημόσυνον τοῦ ἀγίου εὐαγγελιστοῦ, γιὰ νὰ εύωδιάζετε ἐσεῖς καὶ ὁ οἶκος σας.

Τόπος γεννήσεως τοῦ ἀγίου Ἰωάννου τοῦ εὐαγγελιστοῦ

Καὶ πρῶτον, ἀς ρωτήσω· ποιός εἶνε ὁ τόπος τῆς γεννήσεώς του; "Εχει μεγάλο ἐνδιαφέρον νὰ μάθουμε ποῦ ἐγεννήθη ὁ κάθε ἄνθρωπος. Λοιπόν, ποῦ ἐγεννήθη αὐτὸ τὸ καθαρό, τὸ ἄυλον πνεῦμα; ποιά ἦταν ἡ πατρίδα του; Δὲν ἦταν ἡ Ἀθήνα, ἡ ξακουσμένη Ἀθήνα μὲ τὰς ἀκαδημίας καὶ τοὺς Πλάτωνας καὶ φιλοσόφους. Δὲν ἦταν ἡ Ῥώμη ἡ ξακουσμένη. Δὲν ἦταν ὁ τόπος τῆς γεννήσεώς του τὰ Ἱεροσόλυμα, τὸ κέντρο τῶν ιερέων καὶ ἀρχιερέων καὶ φαρισαίων καὶ γραμματέων. Δὲν ἦταν καμμιά ἀπὸ τὰς μεγάλας πόλεις τοῦ ἀρχαίου κόσμου.

Χωριό, μικρὸ χωριὸ ἦταν ἡ πατρίδα του. Πόσο μικρό; "Εχετε πάει στὴν Καστοριά; Είδατε γύρω στὴν Καστοριὰ κάτι μικρὰ χωριὰ ψαράδων; "Ε, σὰν τέτοιο μικρὸ χωριὸ ἦταν καὶ ἡ πατρίδα, ἡ ἴδιαίτερη πατρίδα ποὺ ἐγεννήθη ὁ ἄγιος Ἰωάννης ὁ εὐαγγελιστής.

Τὸ ὄνομά της στὴ Γραφὴ λέγεται Βηθσαϊδά. Δηλαδὴ ἐθραϊστὶ Βηθσαϊδὰ μεταφρασμένο θὰ πῇ τόπος ψαράδων, ψαρότοπος. Ἐκεῖ γεννήθηκε. Σταματῶ ἐδῶ. Τί συνάγεται ἀπ' αὐτό;

Μὴ περιφρονεῖτε τὰ χωριά

"Οσοι κατοικοῦνε στὶς πόλεις τὶς μεγάλες καὶ ἴδιως κάτω στὰ μεγάλα κέντρα, στὴ Θεσσαλονίκη καὶ στὴν Ἀθήνα, ἀς ρίξουν μιὰ ματιὰ στὰ μικρὰ χωριά. Καὶ νὰ μὴν ξεχνᾶνε ποτέ, αὐτοὶ οἱ πρωτευουσιανοί, τί ὄφείλει καὶ ἡ θρησκεία καὶ τὸ ἔθνος καὶ τὸ γένος στὰ μικρὰ χωριά. "Οχι μόνο ἡ θρησκευτικὴ ίστορία ἀλλὰ καὶ ἡ ἑθνικὴ ίστορία τῶν τελευταίων ἐτῶν μαρτυρεῖ ὅτι· στὴν Ὂπαιμρο Ὂπηρχε πάντοτε μιὰ ἀνεξάντλητος δεξαμενὴ ἥρωϊσμοῦ τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς.

Δὲ μοῦ λέτε, θυμᾶστε οἱ παλαιότεροι τοῦ '12, πού 'μεθα μιὰ χούφτα; Μιὰ χούφτα εἴμεθα, μὰ εἴχαμε ἀγάπη στὸ Χριστὸ καὶ εἴχαμε δόμονοια. Θυμᾶστε τὸ '12 ποιοί γονάτισαν τὴν Τουρκιά; ποιοί ἔρριξαν χάμω τὴν ἡμισέληνο;

Θυμᾶστε νὰ μοῦ πῆτε· ποιοί περάσανε τὴν Ἐλασσόνα, ποιοί ἥρθαν πρῶτοι στὴ Δεσκάτη;

Θυμᾶστε νὰ μοῦ πῆτε· ποιοί πέρασαν πρῶτοι τὴ γέφυρα τοῦ Ἄλιακμονα;

Θυμᾶστε νὰ μοῦ πῆτε· ποιοί περάσανε πρῶτοι καὶ φθάσανε στὴ Θεσσαλονίκη, καὶ φτάσανε πρῶτοι στὰ ξακουσμένα Γιάννενα;

Τὰ εύζωνάκια μας!

Καὶ ἂν σᾶς ρώτήσω, ποῦ γεννηθήκανε τὰ εὐζωνάκια;

Γεννηθήκανε τὰ εὐζωνάκια μέσα στὴν Ἀθήνα; Στὸν Πειραιᾶ; Στὶς μεγάλες πολιτείες; "Οχι.

Γεννηθήκανε στὴ Ῥούμελη, στὰ χωριά, στὶς ἐπαρχίες τὶς φτωχές, στὶς φτωχότερες ἐπαρχίες. Καὶ κατοικοῦσαν μέσα στὶς καλύθες.

Ἐκεῖνα τὰ εὐζωνάκια, ποὺ τρώγανε μπομπότα καὶ ἡ μάνα τους ἡ ἀγράμματη τὰ ἐσταύρωνε μὲ τὸ σημεῖο τοῦ σταυροῦ, ἔγιναν ἥρωες. Ἀπὸ αὐτὰ τὰ φτωχὰ χωριά, ποὺ μ' ἀξίωσε ὁ Θεὸς νὰ τὰ περιοδεύσω στὴ νεότητά μου, ἀπὸ αὐτὰ τὰ φτωχὰ χωριά, τὰ ἀσήμαντα, τὰ ἄγνωστα χωριά, βγήκανε ἐκεῖνα τὰ εὐζωνάκια, ποὺ ἦταν ὁ τρόμος καὶ ὁ φόβος τῶν Τούρκων.

Νά λοιπόν, ὅτι ἀπὸ τὰ μικρὰ χωριὰ γεννιοῦνται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον οἱ μεγάλοι ἄνδρες, στοὺς ὅποιους ὀφείλομεν πολλά.

"Οσοι κατοικεῖτε σὲ πόλεις, μὴ περιφρονεῖτε τὰ χωριά. "Αν σθήσουν οἱ πόλεις, δὲν χάνεται ἡ Ἑλλάς· ἂν σθήσουν τὰ χωριά, θὰ χαθῆῃ ἡ Ἑλλάς.

"Αν χαθοῦν τὰ χωριά, χάθηκαν οἱ ρίζες τοῦ έθνους

Δὲν είμαι κυθερήνητης, δὲν κρατῶ ἔξουσία, ἔνας ἀπλὸς ἱερομόναχος είμαι. "Αν εἶχα κάποια ἔξουσία, θά' κανα τέτοιο νόμο, ὥστε νὰ μὴ μαζεύεται στὶς πόλεις ὁ κόσμος. Θὰ ἔκανα τέτοιο νόμο, ὥστε νὰ ἀδειάσουν οἱ πόλεις καὶ νὰ γεμίσουν τὰ χωριά.

'Απ' τὸ χωριὸ λοιπὸν Βηθσαϊδά, ἀπὸ τὸ χωριὸ αὐτὸν τὸ μικρὸ ἦταν καὶ ὁ Ἀνδρέας, ἦταν καὶ ὁ Πέτρος. Καὶ ἀπὸ τὰ χωριὰ τῆς Γαλιλαίας ἦταν καὶ οἱ ἄλλοι ἀπόστολοι. Γιατὶ είνε γεγονὸς ὅτι ὁ Χριστὸς ἔδειξε μεγάλη κατανόησι στὸν ἑργατικὸ καὶ ἀγροτικὸ κόσμον.

Εἶνε ἄξιο σημειώσεως, ὅτι μαθητής του δὲν ἦταν κανένας παπᾶς, μαθητής του δὲν ἦταν κανένας ἀρχιερεύς, μαθητής του δὲν ἦταν κανένας φαρισαῖος καὶ γραμματεύς. Τὰ πτωχὰ αὐτὰ στρώματα τοῦ δώσανε τοὺς πρώτους ἐπιτελεῖς του, τοὺς πρώτους ἀξιωματικοὺς τῆς ἐνδόξου στρατιᾶς του.

"Ενας μόνο ἀπὸ τοὺς δώδεκα, ἔνας μόνο ἦταν ἀς ποῦμε πρωτευουσιανος. Ποιός; 'Ο Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης. Αὐτὸς δὲν ἦταν ἀπὸ τὴ Γαλιλαία. Ἡταν ἀπὸ τὴν Ἰουδαία, ἀπὸ τὰ περίχωρα αὐτῆς. "Ενας μόνο ἦταν πρωτευουσιανος. Καὶ αὐτὸς τὸν πρόδωσε.

"Ω χωριά, χωριὰ καθαρά, χωριὰ ἀμόλυντα, ποὺ δὲν σᾶς ἔφθασε ἀκόμα ἡ κοπριὰ τοῦ διαβόλου, μείνατε ἀγνά. Μείνατε ἀγνά, γιατὶ ἐσεῖς θὰ κρατήσετε τὴν τιμή μας, ἐκεὶ ἐπάνω.

Τὸ λέγω καὶ τὸ ξαναλέγω· Ἀν χαθοῦν οἱ πόλεις, δὲν χάνεται ἡ πατρίδα· ἀν χαθοῦν τὰ χωριά, ἐχάμησαν αἱ ρίζες τοῦ ἔθνους.

Ἡ πρώτη γνωριμία μὲ τὸν Χριστὸ

Ἐπανέρχομαι, δὲ φεύγω ἀπὸ τὸ θέμα, στὸ θέμα εἰμαι.

Ἡ πατρίδα τοῦ Ἰωάννου εἶνε χωριό, βρίσκεται ἐκεῖ στὴ Βηθσαϊδά. Ψαρᾶς ἦταν. Ἐρριχνε τὰ δίχτυα του στὴ λίμνη. Ἀν τὸν ἔβλεπες ἐκεῖ στὴν ἀκρογιαλὶὰ νὰ πετῷ τὰ δίχτυα, δὲν θὰ μποροῦσες ποτὲ νὰ φανταστῆς ὅτι ἐκεῖνο τὸ πτωχόπαιδο μιὰ μέρα θὰ γινόταν ξακουσμένο πρόσωπο.

Ἡρεμα περνοῦσε ἡ ζωή του, κυλοῦσε σὰν τὸ ποταμάκι ποὺ ρέει ἥσυχα. Ἄλλὰ κάποια στιγμὴ τῆς ζωῆς του ἔγινε ἔνα γεγονός, ποὺ ἄλλαξε τὸ ροῦν τοῦ βίου του. Ποιό γεγονός;

Τὸ σημαντικώτερον γεγονός τῆς ζωῆς του ἦταν ἡ γνωριμία του μὲ τὸν Ἰησοῦν.

Πόσο ὡραῖα τὴν περιγράφει ὁ ἴδιος!

Μιὰ μέρα, λέγει, ἐνῷ ὁ Ἰωάννης καὶ ὁ Ἀνδρέας ἦταν κοντὰ στὸν Ἰωάννη τὸν Βαπτιστὴ καὶ ἄκουαν τὰ χρυσᾶ του λόγια, καθὼς περνοῦσε ὁ Χριστὸς ἀπὸ τὸν Ἰορδάνη ποταμό, σταματῷ ὁ Βαπτιστὴς τὴ διδασκαλία του καὶ λέγει στοὺς δύο μαθητάς του· Τὸν βλέπετε ἐκεῖνον; αὐτὸς εἶνε ὁ Σωτήρας τοῦ κόσμου. Αὐτὸς εἶνε «ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ» (Ἰωάν. 1,36), «ὁ αἴρων τὴν ἀμαρτίαν τοῦ κόσμου» (θλ. ἔ.ἀ. 1,29).

Ἐκεῖνοι πίστεψαν στὰ λόγια τοῦ Βαπτιστοῦ καὶ καθὼς ὁ Χριστὸς προχωροῦσε, σὰν τὰ ἀρνιὰ ἀκολούθησαν· πήγαν πίσω ἀπὸ τὸ Χριστό, σὲ κάποια ἀπόστασι, καὶ σιωπηλοὶ βλέπανε τὸ Χριστὸν νὰ περπατῇ. Ὁ Χριστὸς σὲ μιὰ στιγμὴ στρέφεται πρὸς τὰ πίσω, τοὺς βλέπει καὶ τοὺς ῥωτάει· «Τί θέλετε»;

Ἀπαντοῦν· «Θέλουμε νὰ μάθουμε ποῦ μένεις»; Καὶ ὁ Χριστὸς τοὺς λέγει· «Ἐρχεσθε καὶ ἰδετε» (ἔ.ἀ. 1,40).

Καὶ πήγαν στὸ σπίτι, ὅπου ἔμενε φιλοξενούμενος ὁ Χριστός, καὶ ἔμειναν μαζί του ἐκείνη τὴν ἡμέρα.

Τί εἶπε ὁ Χριστὸς μαζὶ μὲ τὸν Ἰωάννη καὶ τὸν Ἀνδρέα; Δὲ μᾶς λέει τὸ Εὐαγγέλιο. Ἐκεῖνο ποὺ ξέρουμε εἶνε, ὅτι τέτοια ἐντύπωσι τοὺς ἔκαναν τὰ λόγια τοῦ Χριστοῦ, ὥστε ὁ Ἰωάννης στὸ ἡμερολόγιο του - στὸ Εὐαγγέλιο του ἐσημείωσε τὴν ὥρα καὶ λέγει· «Ἡ ὥρα ποὺ εἶδα καὶ ἄκουσα τὸ Χριστὸν ἦταν ὡς δεκάτη» (ἔ.ἀ.), ἦταν δηλαδὴ περίπου τέσσερις τὸ ἀπόγευμα. Ἡ δεκάτη ὥρα μὲ τὸ ἐβραϊκὸ ὥρολόγιο εἶνε ἡ τετάρτη ἀπογευματινή· «ῶρα ἦν ὡς δεκάτη» ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἥλιου.

Αύτὸ τὸ χωρίο πολὺ μοῦ ἀρέσει, ὅταν διαβάζω τὸν Ἰωάννην καὶ βλέπω νὰ σημειώνῃ ὅτι «ῶρα ἡν ὡς δεκάτη» τότε ποὺ ἐγνώρισε τὸ Χριστό.

Ἡ ὥραιότερη ὥρα τῆς ζωῆς

Σταματῶ στὸ σημεῖον αὐτό.

Εἴστε ἐδῶ μέσα ὄλοι, καὶ χαίρω γιατὶ βλέπω καὶ τὴ νεότητα. Λοιπόν, στὸ ἡμερολόγιο ποὺ ἔχει ὁ καθένας σας, στὸ μυστικὸ ἡμερολόγιο τῆς ζωῆς σας, ὑπάρχουν ὥρες εὐχάριστες, ὥρες ποὺ τὶς θυμᾶστε, ὥρες ποὺ μένουν ἀνεξίτηλες μέσα στὴν καρδιά σας.

“Ἐλα παιδί μου, ἔλα ἄνδρα, ἔλα γυναίκα, ἔλα ἄνθρωπε, ἔλα ἐπιστήμονα, ἔλα ἀξιωματικέ, στρατιῶτα, μικρέ, πτωχέ, πλούσιε, ἔλα νὰ μοῦ πῆς· ποιές είνε οἱ πιὸ ὥραιες ὥρες τῆς ζωῆς σου;

Νὰ σοῦ πῶ ἐγώ;

Εἶνε ἡ ὥρα τῆς γεννήσεώς σου, ἡ χαρὰ «ὅτι ἐγεννήθη ἀνθρωπος εἰς τὸν κόσμον» (Ἰωάν. 16,21). Εἶνε ἡ ὥρα τῆς μνηστείας καὶ τοῦ γάμου – γιὰ τοὺς νέους –, ποὺ δυὸ ἀγνοὶ νέοι νυμφεύονται. Εἶνε ἡ ὥρα τῆς γεννήσεώς τοῦ πρώτου παιδιοῦ. Εἶνε ἡ ὥρα τοῦ διπλώματος γιὰ τοὺς ἐπιστήμονας. Εἶνε ἡ ὥρα τοῦ διορισμοῦ τῶν ὑπαλλήλων. Εἶνε ἡ ὥρα τῆς προαγωγῆς των, καὶ διάφορες ἄλλες τέτοιες ὥρες, μικρὲς ὥρες.

Δῶστε μου μιὰ ὥρα ἄλλη!... “Ἀν μέσ’ στὸ ἡμερολόγιο τῆς ζωῆς σας δὲν ὑπάρχῃ ἐκείνη ἡ ὥρα, ἡ μία καὶ μοναδική, ἡ ὥρα ἡ χρυσῆ, μάταιος ὁ κόσμος τοῦτος.

Πές μου, ἔχεις νὰ παρουσιάσῃς μιὰ τέτοια ὥρα; Μπορεῖς νὰ μοῦ πῆς, ὅτι κάποιοι ὥρα, ἐνῷ ἡμουν στὸ σκοτάδι καὶ δὲν ἔβλεπα τίποτε ἄλλο ἐκτὸς ἀπὸ τὸ χρῆμα καὶ τὶς διασκεδάσεις, τὴν ὥρα ἐκείνη τὴν εὐλογημένη ἄνοιξα τὰ μάτια μου, εἰδα τὸ γλυκὺ φῶς, ἐγνώρισα τὸ Χριστό; κάπου σὲ κάποιο βιβλίο, σὲ κάποιο κήρυγμα, σὲ κάποιο πνευματικὸ πατέρα μέσα στὸ ἐξομολογητήριο, ἐκεὶ ἐγνώρισα τὸ Χριστό. ”Ἐχεις τέτοια ὥρα; ”Ἀν ἔχης τέτοια ὥρα, σὲ συγχαίρω, ἀδελφέ μου. ”Ἀν δὲν ἔχης τέτοια ὥρα, «τὰ πάντα ματαιότης» (Ἐκκλ. 1,2)· καὶ προαγωγαί, καὶ διπλώματα, καὶ στέμματα, καὶ χρήματα, καὶ τὰ πάντα, «πάντα κόνις, πάντα τέφρα, πάντα σκιά» (νεκρ. ἀκολ.).

”Ω ἀθάνατε Βασιλεῦ, δῶσε μας μιὰ τέτοια ὥρα!

”Ἐὰν τὸν Ἰησοῦν δὲν ἐγνώρισες, ματαία είνε ἡ ζωή σου.

Στὸν στενὸ κύκλο τῶν μαθητῶν

”Ο Ἰωάννης ἐγνώρισε τὸν Ἰησοῦν. «”Ωρα ἡν ὡς ἡ δεκάτη». Καὶ ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης ἔμεινε ὁ πιστός.

΄Ανήκε ό 'Ιωάννης, μαζί μὲ τὸν Πέτρο καὶ τὸν Ἰάκωβο, εἰς τὸν κύκλον τῶν τριῶν μαθητῶν ποὺ ὄλως ίδιαιτέρως ἡγάπτα ὁ Ἰησοῦς. Ήγάπτα τοὺς τρεῖς μαθητάς του ίδιαιτέρως, ὅχι καθὼς κάνουν μερικοὶ γονεῖς ποὺ μεροληπτικῶς ὄλη τὴν ἀγάπην τους καὶ ὄλη τὴ στοργή τους τὴ δείχνουν μόνο σὲ ἔνα παιδί καὶ κάνουν ἔτσι μεγάλο κακὸ στὸ σπίτι. Ο Χριστὸς ἡγάπτα ὄλους τοὺς μαθητάς. Άλλὰ κατὰ λόγον δικαιοσύνης ἡγάπτα ίδιαιτέρως τοὺς τρεῖς· τὸν μὲν Πέτρον γιὰ τὴν φλογεράν του πίστιν, τὸν Ἰάκωβον γιὰ τὴν σταθερότητα τοῦ χαρακτῆρος του, τὸν δὲ Ἰωάννην γιὰ τὴν τρυφεράν του καρδίαν, ποὺ ἦταν μέσα γεμάτη μυστήριο, γεμάτη ἀγάπη, γεμάτη ἀλτρουϊσμό, γεμάτη ἐνθουσιασμὸ καὶ αὐτοθυσία γιὰ τὸ Χριστό. Ήγάπτα ὁ Ἰωάννης. Γι' αὐτὸ καὶ ὁ Χριστὸς ἀπὸ τοὺς τρεῖς πάλι μαθητὰς ίδιαιτέρως διέκρινε τὸν Ἰωάννη. Στὸ Εὐαγγέλιο λέγει ἦταν ὁ μαθητὴς «ὅν ἡγάπτα ὁ Ἰησοῦς» (Ιωάν. 13,23).

Στραμμένος πάντα στὸ Χριστὸ

Ο 'Ιωάννης ἀγαποῦσε τὸ Χριστό. "Εχετε δεῖ, ἀδέρφια μου, στὰ περιβόλια ἔνα λουλούδι, ἔνα φυτὸ ποὺ λέγεται ἥλιος; Έδω στὴ Μακεδονία δὲν τὸ βλέπω τόσο· κάτω στὴν παλιὰ Ἑλλάδα τὰ νησιὰ εἶνε γεμᾶτα.

"Ἐνα λουλούδι. Τί μυστήρια εἶνε τὰ λουλούδια! Εἶνε φωνὴ τοῦ Θεοῦ. Φτειάστε κ' ἐσεῖς ἔνα λουλούδι τέτοιο. Ποιός μπορεῖ; Ο Χριστὸς τὰ φτειάχνει τὰ λουλούδια, ὁ Χριστὸς τὰ ἐφοδιάζει μὲ τὸ ἄρωμά τους. Μόνο οἱ τυφλοὶ δὲν βλέπουν τὰ θαύματα τῆς δημιουργίας.

Μέσα λοιπὸν στὰ πολλὰ λουλούδια εἶνε καὶ ἔνα ποὺ λέγεται ἥλιος. "Οταν ἥμουν μικρὸ παιδὶ τὸ κοιτοῦσα μὲ μεγάλο θαυμασμό. Βγαίνει ὁ ἥλιος; κοιτάζει τὸν ἥλιο. Εἶνε μεσημέρι; ύψωνει τὴν κεφαλή του στὸν ἥλιο. Βασιλεύει; πάλι χαιρετᾶ τὸν ἥλιο.

"Ετσι ἦτανε καὶ ὁ 'Ιωάννης· σὰν τὸν ἥλιο τὸ λουλούδι, ποὺ γυρίζει τὴν κεφαλή του στὸ μέρος ποὺ εἶνε ὁ ἥλιος. "Ετσι καὶ ὁ 'Ιωάννης ἦταν πάντα στραμμένος στὸ Χριστό. Οὕτε δευτερόλεπτο δὲν ἔφευγε ἡ καρδιά του καὶ ἡ σκέψι του ἀπὸ τὸ Χριστό.

Παρὸν στὴν ἀνάστασι τῆς κόρης τοῦ Ἰαείρου

Ποῦ τὸν βλέπουμε τὸν Ἰωάννη; Τὸν βλέπουμε πρῶτα - πρῶτα παρόντα σ' ἔνα θαῦμα μεγάλο.

"Οταν ὁ Χριστὸς πῆγε στὸ σπίτι τοῦ Ἰαείρου - τὰ γνωρίζετε αὐτὰ τὰ πράγματα, ἀλλὰ ἀφῆστε με νὰ τὰ φρεσκάρω στὴ μνήμη σας, σὰν μιὰ παλιὰ εἰκόνα νὰ τὴ φρεσκάρω μέσ' στὸ πνεῦμα σας. "Οταν πῆγε

ό Χριστὸς στὸ σπίτι τοῦ Ἰαείρου, ποὺ ἦταν μέσα νεκρὸ τὸ παιδί του καὶ εἶδε νὰ κλαῖνε καὶ νὰ τραβᾶνε τὰ μαλλιά τους, τοὺς ἔθγαλε ὅλους ἔξω, ὡς ἀναξίους, καὶ μέσα στὸ θάλαμο - τὸ δωμάτιο ποὺ ἦτο ἡ νεκρὰ ἔμεινε μόνο ὁ Ἰωάννης καὶ μόνο ὁ Πέτρος καὶ μόνο ὁ Ἰάκωβος· καὶ ἄκουσαν τὰ αὐτὶὰ τοῦ Ἰωάννου τὴ λέξι ἐκείνη, τὴν προσταγὴ ἐκείνη, τὰ λόγια ἐκεῖνα, ποὺ θὰ τ' ἀκούσωμεν καὶ ἐμεῖς, ἀδελφοί μου, κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην. "Ηκουσε ὁ Ἰωάννης· «Τὸ κοράσιον, σοὶ λέγω, ἔγειρε», σήκω ἐπάνω (Μᾶρκ. 5,41). Θὰ τ' ἀκούσωμεν καὶ ἐμεῖς, «νεκροὶ ἀναστηθῆτε», καὶ τὰ ἑκατομμύρια τῶν νεκρῶν θ' ἀναστηθοῦν, ἄλλοι μὲν εἰς ἀνάστασιν ζωῆς, ἄλλοι δὲ εἰς ἀνάστασιν κρίσεως.

Παρὸν στὸ Θαβώρ

Παρὸν ἐπίσης ἦταν κάπου ἄλλοῦ ὁ Ἰωάννης. Ἡταν παρὸν ἐπάνω εἰς τὴν κορυφὴ τοῦ Θαβώρ, σὰν νὰ ποῦμε σ' ἕνα τέτοιο ὕψωμα σὰν τὸν προφήτη Ἡλία, τὸν Ψηλὸ ἄι-Λιά(*). Ἐπάνω σὲ τέτοιο ὕψωμα, στὸ Θαβώριον ὄρος, ἐκεὶ γιὰ μιὰ μόνο στιγμὴ ὁ Χριστὸς ἔδειξε τὴ δόξα του· τὸ πρόσωπό του ἔλαμψε σὰν τὸν ἥλιο καὶ τὰ ἴματιά του, τὰ ροῦχα του, τὰ πτωχικά του ροῦχα, ἔγιναν ἄσπρα σὰν τὸ χιόνι. Ἐκεὶ ἐπάνω στὴν κορυφή, στὸ ἔκπαγλο αὐτὸ θέαμα τῶν αἰώνων, ἐκεὶ ἐπάνω ἦτο γιὰ λίγας στιγμὰς ἔκθαμβος θεατὴς τοῦ μεγαλείου τοῦ Θεανθρώπου ὁ Ἰωάννης.

Παρὸν στὸ Μυστικὸ Δεῖπνο

Παρὸν εἰς τὴν ἀνάστασιν τῆς θυγατρὸς τοῦ Ἰαείρου, παρὸν εἰς τὸ Θαβώριον ὄρος. Παρὸν ἀκόμα ἦτανε ὁ Ἰωάννης καὶ στὸ Μυστικὸ Δεῖπνο. Ποιά γλῶσσα θὰ μπορέσῃ νὰ περιγράψῃ τὴν τρυφεράδα, τὴν ἀγάπη ποὺ αἱσθάνθηκε ἐκεὶ ὁ Ἰωάννης πρὸς τὸ Χριστό; Εἶνε αὐτὸς ποὺ μαζὶ μὲ τὸν Πέτρο πῆραν ἐντολὴ ἀπὸ τὸ Χριστὸ δυὸ - τρεῖς μέρες ἐνωρίτερα, νὰ πάῃ νὰ ἐτοιμάσῃ τὸ τραπέζι, ποὺ θὰ ἔτρωγε γιὰ τελευταία φορὰ στὴ γῆ μαζί τους ὁ Χριστός. Καὶ ὅταν στὸ τραπέζι αὐτὸ ἔκάθησαν ὅλοι οἱ μαθηταί, ὁ Ἰωάννης πῆρε θέσι δίπλα στὸ Χριστό. Καὶ ὁ Χριστὸς σιωπηλός, ἀνοιξε τὰ πανάχραντά του χείλη καὶ εἴπε ὅτι «Κάποιος ἀπὸ σᾶς θὰ μὲ προδώσῃ». Ἐταράχθησαν τὰ πνεύματα ὅλων καὶ ἐστέκοντο ἐνεοί, σιωπηλοί. Τότε ἔνας - ἔνας ρωτοῦσαν τὸν Χριστὸν «Μήπως εἴμαι ἐγώ, Κύριε;». Καὶ ὁ Ἰωάννης, ὡθούμενος ἀπὸ τὸ βάρος τῆς θλίψεώς του, ἔπεσε ἐπάνω στὸ στῆθος τοῦ Χριστοῦ καὶ ἄκουσε τοὺς παλμοὺς τῆς πιὸ ἀγίας καρδίας ποὺ ἐκτύπησε

(*) Ἐξακκλήσι καὶ τοπωνύμιο τῆς περιοχῆς Κοζάνης.

ποτὲ στὸν κόσμο, ἄκουσε νὰ κτυπᾷ ἡ καρδιὰ τοῦ Χριστοῦ μας τοὺς πιὸ ἄγιους χτύπους της, καὶ ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ Χριστοῦ ἀπέσπασε τὸ μεγάλο μυστικό, ποιός θὰ τὸν προδώσῃ.

Παρὼν στὴ Γεθσημανῆ καὶ στὸ σταυρὸ

Παρὼν στὸ Μυστικὸ Δεῖπνο. Παρὼν ἀκόμα μέσ' στὴ Γεθσημανῆ. "Οταν ἀπὸ τὸ ἄγιον μέτωπο τοῦ Χριστοῦ ἔπεφτε ὁ ἰδρώτας του σὰν σταγόνες αἷματος, παρὼν πάλι ἐκεὶ πλησίον ἦτο ὁ Ἰωάννης. Παρὼν ἀκόμα καὶ στὴ σταύρωσί του, ὅταν ἐσείετο ἡ γῆ. "Οταν τὸν ἐγκατέλειψαν οἱ πάντες, ὁ Ἰωάννης δὲν τὸν ἐγκατέλειψε. Ἐκάθετο ἐκεῖ, κάτω ἀπὸ τὸ σταυρό, κοντὰ στὴν ὑπεραγία Θεοτόκο, τῆς ὅποιας τὴν καρδίαν διεσπάρασσε ρομφαία δίστομος. Τὴν ὥρα ἐκείνη παρὼν ἦτο ὁ Ἰωάννης.

Καὶ ὁ Χριστὸς τὸν ἤμειψε. Σὲ μιὰ στιγμὴ πάνω ἀπὸ τὸ σταυρὸ εἶπε λόγια, ποὺ πρέπει νὰ προσέξωμεν ὅλοι καὶ ιδίως τὰ παιδιά. Ποιά παιδιά; Παιδιά, ἐσεῖς ποὺ περιφρονεῖτε τοὺς γέροντας γονεῖς σας, ἐλᾶτε κοντὰ στὸν Ἰωάννη, ἐλᾶτε νὰ πάρετε μαθήματα. Ὁ Χριστός, ὀλίγα λεπτὰ προτοῦ ἐκπνεύση, θυμήθηκε τὴ μάνα ποὺ τὸν ἐβύζαξε. "Εστρεψε τὸ βλέμμα καὶ μὲ νεῦμα στὴ μάνα του τῆς ἔδειξε τὸν Ἰωάννη καὶ λέγει· «Γύναι, ἵδε ὁ υἱός σου»· καὶ στὸν Ἰωάννη ἔδειξε τὴν Πλαναγία Μητέρα καὶ τοῦ εἶπε· «Ἴδού ἡ μήτηρ σου». «Καὶ ἀπ' ἐκείνης τῆς ὥρας ἔλαβεν ὁ μαθητὴς αὐτὴν εἰς τὰ ἴδια» (Ἰωάν. 19,26-27). Ἡτο τίτλος τιμῆς, μοναδικὸν προνόμιον, ποὺ ἐμπιστεύθη τῇ μάνα του εἰς τὸν Ἰωάννην. Καὶ ὁ Ἰωάννης ἡγάπησε αὐτήν, ἐπεριποιεῖτο αὐτὴν μέχρι τέλος τῆς ζωῆς της.

Παρὼν καὶ στὴν Ἀνάστασι

Καὶ νά, ἀδελφοί μου, πάλι ὁ Ἰωάννης. Είνε παρὼν καὶ στὴν Ἀνάστασι. "Οταν ἡ Μαρία ἡ Μαγδαληνή, φτερωτή, ἔτρεξε καὶ λέγει «Τί κάθεστε; Ἀνέστη ὁ Κύριος!», ὁ Ἰωάννης φτερὰ ἔκανε στὰ πόδια. Τρέχει καὶ φθάνει πρῶτος στὸ μνημεῖον καὶ ἀκούει, ὅτι ἀνέστη ὁ Κύριος.

Μέχρις ἐδῶ, ἀδέρφια μου, μέχρις ἐδῶ είνε τὰ στοιχεῖα τῆς ζωῆς του ποὺ ἔχουμε ἀπὸ τὸ Εὐαγγέλιο. Είνε καὶ μερικαὶ ἄλλαι λεπτομέρειαι, ἀλλὰ ἐγὼ δὲν κάνω ἐπιστημονικὴ διατριβή· κάνω κήρυγμα ἀπλό, καὶ γι' αὐτὸ δὲν ἐπεκτείνομαι εἰς ἄλλα σημεῖα τῆς ζωῆς του. Δὲν είνε ὅμως πηγὴ πληροφοριῶν μόνο τὸ Εὐαγγέλιον· πηγὴ είνε καὶ ἡ παράδοσις τῆς Ἑκκλησίας.

Τί λέγει ή παράδοσις τῆς Ἐκκλησίας;

Μετὰ τὴν Ἀνάστασιν οἱ δώδεκα ἀπόστολοι ἔθαλαν κλήρους καὶ μοίρασαν τὴν οἰκουμένη, γιὰ νὰ κηρύξουν τὸ εὐαγγέλιο τοῦ Χριστοῦ μας. “Ἐνας ἀπὸ τοὺς κλήρους ἔπεσε καὶ στὸν Ἰωάννη. Ποῦ ἐκήρυξε;

‘Ο Ἰωάννης στὴν ἀρχὴ ἔμεινε στὰ Ἱεροσόλυμα. Μετὰ ἔφυγε ἀπὸ τ’κεὶ καὶ πῆγε στὴν Ἔφεσο, τὴ μεγάλη πόλι τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Ἐμεινε ἐκεὶ καὶ ἔκανε θαύματα μεγάλα. Ὅπαρχει μιὰ πληροφορία, ὅτι δὲν ἔμεινε μόνο στὴν Ἔφεσο· εἶνε ἡ πληροφορία τοῦ Τερτυλλιανοῦ, ὁ ὅποιος μᾶς λέγει ὅτι ἔφτασε μέχρι τὴ Ῥώμη, καὶ ἐκεὶ τὸν ἔθαλαν μέσα σὲ καζάνι ποὺ ἔθραζε λάδι, καὶ ἐβγῆκε ἀπὸ τ’κεὶ ἄφθαρτος. Ἐπίσης μιὰ ἄλλη πληροφορία λέγει, ὅτι τὸν ἥναγκασαν νὰ πιῇ φαρμάκι· ἀλλὰ μόλις ἐπλησίασε τὸ ποτήρι μὲ τὸ φαρμάκι, ἔκανε τὸ σημεῖο τοῦ τιμίου σταυροῦ, τὸ ἔπιε, καὶ δὲν ἔπαθε τίποτα ἀπολύτως.

‘Ἄδυνατα; Ἄδυνατα γιὰ τοὺς ἀπίστους. Δυνατὰ γιὰ τοὺς πιστεύοντας. Γιατὶ εἴπε ὁ Χριστός, ὅτι Αὐτὸς ποὺ πιστεύει σ’ ἐμένα, αὐτὰ ποὺ κάνω ἐγὼ θὰ κάνῃ καὶ ἀκόμα μεγαλύτερα· «καὶ μείζονα τούτων ποιήσει» (Ἰωάν. 14,12).

‘Αλλὰ ἂς τ’ ἀφήσωμεν αὐτά. Ἐπειδὴ θέλω νὰ τελειώσω τὸ κήρυγμα καὶ νὰ σᾶς ἀπολύσω ἐν εἰρήνῃ, σταματῶ ἐδῶ. Δὲν πιστεύω νὰ θέλετε νὰ περιμένετε πολλὴ ὥρα ἐδῶ μέσα εἰς τὸν Ἱερὸν ναό· εἶνε καθημερινὴ ἡμέρα(*), καὶ μὲ συγκινεῖ βαθύτατα τὸ φαινόμενον ὅτι τόσος κόσμος εἴστε συγκεντρωμένοι ἐδῶ. Κάποιος μοῦ ’πε πρὸ ἡμερῶν· «Μόνο Κυριακὴ νὰ κάνηται κήρυγμα, καθημερινὴ δὲν μπορεῖς νὰ συγκεντρώσης τὸν λαὸν τῆς Κοζάνης». Καὶ ἀπήντησα· «Ἐγὼ τὸν γνωρίζω πρὸ δεκαπέντε χρόνια τὸν λαό· καὶ θ’ ἀποδείξω, ὅτι καὶ τὶς καθημερινὲς ἡμέρες καταργεῖ τὰ θέατρα, καταργεῖ τοὺς κινηματογράφους καὶ κάνει κινηματογράφο πνευματικὸ τὸ ναὸ τοῦ Θεοῦ. Καὶ τὸ ἀποδείξατε σήμερα καὶ θὰ τὸ ἀποδείξετε καὶ τὶς ἐπόμενες πέντε ἡμέρες.

Λοιπόν, ὀλίγα τινὰ καὶ τελειώνουμε τὴν πνευματικὴ ἐστίασι τῆς ἀποφινῆς βραδιᾶς. Ἐκ τοῦ βιβλίου τῶν παραδόσεων θὰ μοῦ ἐπιτρέψετε, ἀγαπητοί, νὰ σᾶς ἀναφέρω τρία ἀνέκδοτα τῆς ζωῆς τοῦ ἀγίου Ἰωάννου, καὶ πάνω στὰ τρία ἀνέκδοτα νὰ στηρίξω τὸ ἐποικοδομητικὸν ἡ τὸ ἐλεγκτικὸν κήρυγμα. Ἐγὼ δὲν κάνω διάκρισιν. Ἐποικοδομητικὸν καὶ ἐλεγκτικὸν ἔνα πρᾶγμα τὸ θεωρῶ. Ἐν πάσῃ περιπτώσει.

Μακριὰ ἀπὸ τοὺς αἵρετικοὺς

Τὸ πρῶτο ἀνέκδοτο. Στὴν Ἔφεσο ἦταν ἔνας ποὺ τὸν λέγανε Κή-

(*) Ἡταν, ὅπως σημειώσαμε, Δευτέρα βράδυ.

ρινδο. Τί ἦταν ὁ Κήρινθος; Μορφωμένος ἦτανε, σπουδασμένος ἦτανε. "Ήτανε ὅμως αίρετικός, ἦτανε ὁ πρόδρομος τοῦ Ἀρείου, ἦτανε ὁ πρόδρομος τῶν σημερινῶν χιλιαστῶν. Ἀνακάτευε τὸ εὐαγγέλιο μὲ διάφορες πλάνες χιλιαστικὲς καὶ ἀκόμα ἐδίδασκε, ὅτι ὁ Χριστὸς δὲν εἶνε Θεός. Τὸν ἥλεγχε δημοσίᾳ ὁ εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης, καὶ μάλιστα λέγουν ὅτι ἔξ αἰτίας τοῦ Κηρίνθου ἔγραψε τὸ Εὐαγγέλιον του «Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ Λόγος, καὶ ὁ Λόγος ἦν πρὸς τὸν Θεόν, καὶ Θεὸς ἦν ὁ Λόγος...» (Ἰωάν. 1,1).

Μιὰ μέρα ὁ Ἰωάννης ὁ εὐαγγελιστὴς πῆγε σ' ἔνα δημόσιο κτήριο. "Οταν ἐπλησίασε καὶ πήγαινε νὰ μπῆ μέσα, τοῦ λέει κάποιος·

—Δάσκαλε, ξέρεις ποιός εἶνε μέσα;

—Ποιός;

—Εἶνε ὁ Κήρινθος, τοῦ λένε.

—Ο Κήρινθος εἶνε μέσα, ὁ ἐχθρὸς τοῦ Χριστοῦ; "Ω, λέει, ἀς φύγωμεν, νὰ μὴν πέσῃ ἡ στέγη καὶ μᾶς πλακώσῃ.

Ἄκοῦτε τί εἶπε; Δὲν ἤθελε νὰ μείνῃ οὕτε μιὰ στιγμὴ σὲ οἴκημα που βρισκόταν μέσα καὶ ὁ ἐχθρὸς τοῦ Χριστοῦ.

Σταματῶ ἐδῶ καὶ ἐρωτῶ· "Ἔχουμε ἐμεῖς αὐτὸ τὸ φρόνημα, νὰ φεύγουμε μακριὰ ἀπὸ τοὺς αίρετικούς, ἀπὸ τοὺς ἀθέους, ἀπὸ τὴν πανσπερμία τοῦ διαβόλου που ἐσπάρη σὲ ὅλη τὴν ἔνδοξον πατρίδα μας;

Θὰ ἀναφέρω δυὸ εἰκόνες· μιὰ εἰκόνα ἀπ' τὴν Ἀθήνα, καὶ μιὰ εἰκόνα ἀπάνω ἀπὸ τὰ Γρεβενά. Μέσ' στὴν Ἀθήνα, ποὺ οἱ ἀμαρτίες μου μὲ ἔφεραν κάτω στὴν Ἀθήνα - θὰ λεγα κάτι ἄλλο..., ἀλλὰ δὲν τὸ λέω. Λοιπόν, κάτω στὴν Ἀθήνα ἔμαθα τὸ ἔξης.

"Ήταν μιὰ λεγόμενη θρησκευτικὴ οἰκογένεια. Καὶ μιὰ μέρα πῆγε στὸ σπίτι τους κάποιος μορφωμένος, ἀπὸ 'κείνους τοὺς μορφωμένους ποὺ ἔχουν μέσα στὸ μυαλό τους ὄλους τοὺς σπόρους τοῦ διαβόλου· εἶχε καὶ ἀξίωμα μεγάλο, ἦτανε στὰ ὑπουργεία. Χαρὰ τὸ σπίτι, γαμπρὸς περιζήτητος βλέπεις. Μορφωμένος, τμηματάρχης στὰ ὑπουργεία σου λέει. 'Εκεὶ ὅμως ποὺ κάθονταν στὸ τραπέζι, αὐτὸς εἶπε μιὰ λέξι βαρειὰ γιὰ τὸ Χριστό. Δαγκωθήκανε ὅλοι, ἀλλὰ δὲν τὸν διώξανε. Λένε· «Τί νὰ κάνουμε; γαμπρὸς καλὸς εἶνε αὐτός, τμηματάρχης, ἀς βλαστημάῃ τὸ Χριστό». Γαμπρὸ δέλανε, καὶ ἀς ἦταν βλάστημος. "Ομως τὸν ἔχασαν. Δὲν πέρασαν πολλοὶ μῆνες καὶ τὸ διαζύγιο ἐξεδόθη. "Ανθρωπος ποὺ βλαστημάει τὸ Χριστό, θὰ σεβαστῇ τὸ κορίτσι σου; "Αν δὲν σεβαστῇ τὸ Χριστό, ποιόν θὰ σεβαστῇ καὶ ποιόν θὰ ἀγαπήσῃ; Αύτὰ ἔγιναν κάτω στὸ Κολωνάκι.

"Οταν ἥμουν ιεροκήρυκας ἐδῶ κοντά, στὴν εὐλογημένη ἐπαρχία τῶν Γρεβενῶν, πήρα τὸ ῥαβδί μου καὶ περιώδευσα ὅλα τὰ κατσάβραχα. "Εφθασα ἔνα βράδυ σ' ἔνα σπίτι. "Έμαθα κάτι, ποὺ μὲ συνεκίνησε

καὶ μὲ κάνει ν' ἀγαπῶ τὰ χωριά, ν' ἀγαπῶ αὐτὸν τὸν λαὸν τὸν μαρτυρικό.

Μιὰ μέρα πῆγε σ' ἔνα σπίτι κάποιος καὶ ζήτησε τὸ κορίτσι τους. Μπήκε στὸ σπίτι, ἀλλὰ ἔκρυθε τὰ βαθύτερα αἰσθήματά του, δὲν τὰ φανέρωνε. Πήρε τὸ κορίτσι, τὸ στεφανώθηκε. Αὐτὸς δὲν πίστευε στὸ Θεό. Καὶ τί ἔκανε; Τὴν πρώτη βραδιὰ τοῦ γάμου πήρε καρέκλα, ἀνέβηκε ὁ διά'ολος - ὁ τρισκατάρατος ἐπάνω στὴν καρέκλα νὰ φτάσῃ τὰ εἰκονίσματα, καὶ ξεκρέμασε τὴν εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ καὶ ἔβαλε φωτιὰ γιὰ νὰ κάψῃ τὰ εἰκονίσματα. Ἡταν χιλιαστής. Μόλις τὸ εἶδε αὐτὸ ή νύφη, φώναξε· «Φύγε, διά'ολε, φύγε! Χίλιες φορὲς νὰ μείνω ἔτοι, παρὰ νὰ ἔχω ἐσένα». Τὸν ἔδιωξε μὲ τὶς κλωτσίες τὴν πρώτη νύχτα, γιατὶ ἔκρυθε τὴ χιλιαστική του ἰδιότητα μέχρι ποὺ στεφανώθηκε. Αὐτοὶ μισοῦν τὶς εἰκόνες φοβερά.

Εἶδατε; Τὸ μὲν Κολωνάκι ἀγκαλιάζει αὐτὸν ποὺ βλαστημάει τὸ Χριστό, τὸ δὲ χωριὸ τῶν Γρεβενῶν διώχνει μακριὰ τὴ φωτιὰ τῆς αἱρέσεως.

Λοιπόν, είνε αὐστηρὰ αὐτά; Μὰ αὐτὸ ἔκανε καὶ ὁ εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης. Δὲν ἀνοίγετε τὴν Καινὴ Διαθήκη; δὲν ἀνοίγετε τὰς ἐπιστολὰς τοῦ Ἰωάννου; Ἐσὺ ποὺ διαθάζεις τὰς Γραφάς, κάπου ἐκεῖ μέσα δὲν συνήντησες ἔνα χωρίο ποὺ λέγει - τί λέγει· «Ἄν ἔρθῃ κάποιος στὸ σπίτι μέσα καὶ δὲν παραδέχεται τὸ Χριστὸ ποὺ ἥρθε ἐν σαρκὶ, ἀν ὑπάρχῃ τέτοιος, νὰ τὸν διώξῃς ἀπὸ τὸ σπίτι σου καὶ οὕτε καλημέρα στὸ δρόμο μ' αὐτὸν νὰ μὴν ἔχῃς» (βλ. Β' Ἰωάν. 7 καὶ 10). Μάλιστα.

Σᾶς δίνω μιὰ συμβουλὴ καὶ σὰν πνευματικὸς καὶ σὰν ιεροκήρυκας καὶ λέγω· Μὴ βάζετε στὰ σπίτια τοὺς ἀθέους, μὴ βάζετε στὰ σπίτια τοὺς μασόνους, μὴ βάζετε στὰ σπίτια τοὺς χιλιαστάς, μὴ βάζετε στὰ σπίτια αὐτοὺς ποὺ δὲν πιστεύουν τὸν Χριστό, ὅχι. Μὰ ἀς ἔχῃ λεφτά, μὰ ἀς ἔχῃ πορτοφόλια, μὰ ἀς ἔχῃ ἀστέρια, μὰ ἀς ἔχῃ ἀξιώματα, μὰ ἀς ἔχῃ ὅ,τι νὰ 'νε. Διῶξτε τον, διῶξτε τον μέσα ἀπ' τὸ σπίτι. Μὴν τοὺς βάζετε μέσα, γιατὶ αὐτοὶ θὰ βάλουν δυναμίτη καὶ θὰ τινάξουνε τὰ σπίτια σας.

Σ' αὐτὰ τὰ παιδιά, ποὺ βλέπω ἐδῶ μέσα καὶ ποὺ αὔριο θὰ μᾶς διαδεχθοῦνε, ἀλλὰ καὶ σ' ὅλους σας, λέω· Δὲν θέλω ν' ἀκούσετε ἐμένα. Ἀκοῦστε τὴν πιὸ ἀγνὴ μορφή ἀπ' ὅλους τοὺς ἥρωας τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ '21. Ἡ πιὸ ἀγνὴ μορφή, ποὺ θαυμάζω καὶ διαθάζω, είνε ὁ Μακρυγιάννης. Τὰ Ἀπομνημονεύματά του, σεῖς ἀξιωματικοί μου καὶ στρατιῶται, ἀγοράστε τὰ Ἀπομνημονεύματα τοῦ Μακρυγιάννη καὶ διαβάστε τα. Θὰ δῆτε μιὰ ἀγνὴ καρδιά.

Μιὰ μέρα ὁ Μακρυγιάννης, ποὺ τὸ κορμί του ἥταν κόσκινο ἀπὸ τὶς σφαίρες τῶν Τουρκαλάδων, δέχτηκε ἐπίσκεψι. Κάποιος πῆγε στὸ σπί-

τι του νὰ τὸν φιλοξενήσῃ, κάποιος μεγάλος. Μόλις ὅμως τοῦ ἐτοίμασαν τὸ τραπέζι, ἄνοιξε τὸ στόμα του αὐτὸς ὁ ξένος καὶ εἶπε μιὰ λέξι προσβλητικὴ γιὰ τὴν Παναγία.

—Δὲ βαριέσαι, λέει, μπόσικα εἶνε αὐτὰ ποὺ λένε γιὰ τὴν Παναγία...

—Μπόσικα εἶνε αὐτά; εἶπε ὁ Μακρυγιάννης. Φύγε, φύγε, ἄθεε, νὰ μὴ σου πετάξω τὸ πιάτο· φύγε!... καὶ τοῦ ἄνοιξε τὴν πόρτα καὶ τὸν ἔδιωξε.

Δὲ δεχόταν προσβολὴ τῆς ύπεραγίας Θεοτόκου, δὲ δεχόταν προσβολὴ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, δὲ δεχόταν προσβολὴ τῶν ἀγίων οἱ ὅποιοι ἔδόξασαν τὴν Ἑκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ μας.

“Ετσι, ἀφ’ ἑνὸς μὲν τὸ παράδειγμα τοῦ εὐαγγελιστοῦ, ποὺ ἔψυγε μακριὰ ἀπὸ τὸν Κήρινθον, ἀλλὰ καὶ τοῦ Μακρυγιάννη, ποὺ ἔδιωξε τὸν βλάσφημο, μᾶς διδάσκει· Μακριά ἀπὸ τοὺς αἵρετικούς!

Πραγματικὸς πατέρας· ἀναζήτησι - ἐπιστροφή

‘Υπάρχει καὶ ἄλλο ἀνέκδoto στὸν βίο τοῦ εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου. Ποιό ἀνέκδoto; Αὐτὸς εἶνε διδακτικὸς γιὰ τοὺς δασκάλους, γιὰ μᾶς τοὺς παπᾶδες, γιὰ τοὺς δεσποτάδες, καὶ γιὰ τοὺς πατεράδες. Ποιό;

Σὲ κάποια περιοδεία του ὁ ἄγιος Ἰωάννης σ’ ἔνα χωριὸ - σὲ μιὰ πόλι συνήντησε ἔνα νέο. Ἔρριξε μιὰ ματιὰ καὶ κατάλαβε, ὅτι ὁ νέος αὐτὸς ἦταν ἐκλεκτός, ὅτι εἶχε στοιχεῖα τέτοια πού, ἀν ἐκαλλιεργοῦντο, μιὰ μέρα ὁ νέος αὐτὸς θὰ γινότανε ἐργάτης τῆς Ἑκκλησίας, θὰ μποροῦσε νὰ γίνη ἱεράρχης. ‘Ο Ἰωάννης τὴν ἄλλη μέρα ἔφευγε. Ἐκάλεσε τὸν ἐπίσκοπο καὶ τοῦ λέγει· «Σοῦ ἐμπιστεύομαι αὐτὸς τὸ θησαυρό. Φύλαξέ τον· θὰ σ’ τὸν ζητήσω».

Μετὰ δυὸ - τρία χρόνια, λέγει ὁ ίστορικός, ξαναγύρισε ὁ Ἰωάννης ἐκεῖ. “Οταν εἶδε τὸν ἐπίσκοπο καὶ δὲν εἶδε τὸ νέο, λέει·

—Ποῦ εἶνε ὁ θησαυρός; ποῦ εἶνε ὁ νέος ποὺ σου παρέδωσα στὰ χέρια σου;

‘Ο ἐπίσκοπος δαγκώθηκε. Δάκρυσε, ἔκλαψε. Ταράχτηκε ὁ Ἰωάννης ποὺ εἶδε νὰ κλαίῃ ὁ ἐπίσκοπος, καὶ τοῦ λέει·

—Τί, μήπως πέθανε;

—“Οχι, τοῦ ἀπαντᾶ, διδάσκαλε· κάτι χειρότερο ἔγινε.

—Τί;

—“Αλλαξε πολύ. ”Εμπλεξε μὲ κακὲς παρέες, ἐκεῖνο τὸ χρυσὸ παιδί, καὶ πῆρε τὸ δρόμο τὸν κακό. Βγῆκε στὰ βουνὰ καὶ στὰ φαράγγια, ἔγινε ληστής, ἀρχιληστής.

Τὰ ‘χασε ὁ εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης. Ληστής λοιπόν; τὸ ἀρνὶ τοῦ Χριστοῦ νὰ γίνη λύκος; Δὲν τὸ ύπεφερε.

—Δῶστε μου ἄλογο, ἄλογο γιὰ νὰ πάω νὰ τὸν βρῶ!...

Καθάλα στὸ ἄλογο λοιπόν. Ὁγδόντα χρονῶν ἥτανε, κι ἀνέβηκε πάνω στὸ ἄλογο. Πήρε τὰ βουνὰ καὶ τὰ φαράγγια, καὶ ἔφτασε στὴ σπηλιὰ τοῦ ληστοῦ. Μόλις τὸν ἀντίκρυσε τοῦ φωνάζει «Παιδί μου!...» καὶ πέφτει μπροστὰ στὰ πόδια τοῦ ληστοῦ. Καὶ ἔγινε ἐκεῖ μιὰ συνδιάλεξι, ποὺ δὲν ἔχω ὥρα νὰ τὴ διηγηθῶ ὀλόκληρη.

Τὸ τέλος είνε, ὅτι ἔκλαψε ὁ Ἰωάννης, ἔκλαψε ὁ πρώην μαθητής του, μετανόησε, πέταξε τὰ ὅπλα, ἀφωπλίστηκε, καὶ νᾶτος πάλι κάτω· καὶ ἔγινε ἐκλεκτὸς τῶν ἐκλεκτῶν.

Σταματῶ ἐδῶ στὸ ἀνέκδοτο. Τί μᾶς διδάσκει; Πόσα δὲ μᾶς διδάσκει!...(*)

(*) Τὸ τέλος είνε ἀπότομο, ἵσως ἐπειδὴ παρατάθηκε ἀρκετὰ ὁ χρόνος τῆς ὁμιλίας καὶ δὲν ἦθελε νὰ κουράσῃ περισσότερο τὸ ἀκροατήριο. Ἀφήνει τὸν καθένα νὰ βγάλῃ μόνος του διδάγματα ἀπὸ τὸ τελευταῖο ἀνέκδοτο καὶ ὅλη τὴ ζωὴ τοῦ εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου.

Αἱθουσα συλλόγου «40 Μάρτυρες»

Κοζάνη 8-2-1959

Κυριακὴ, ἐπὶ τοῦ ρήτοῦ τοῦ ἀποστόλου τῆς ἡμέρας Β' Κορ. 6, 1-10

Δόξα τῷ Θεῷ πάντων ἔνεκεν

«‘Ως πτωχοὶ πολλοὺς δὲ πλουτίζοντες,
ώς μηδὲν ἔχοντες καὶ πάντα κατέχοντες»
(Β' Κορ. 6,10)

Αἰδεσιμώτατοι πατέρες,
προσφιλεῖς μου ἀκροαταί, ἄνδρες καὶ γυναικες, τῆς πόλεως Κοζάνης.

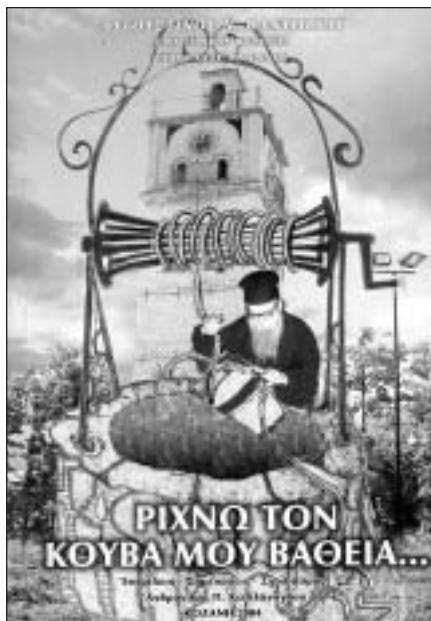
«Δόξα τῷ Θεῷ πάντων ἔνεκεν». Αὐτὸς ἦτο, ὅπως λέει ἡ ἱστορία, τὸ προσφιλὲς ρήτὸν τοῦ Ἱεροῦ Χρυσοστόμου, τοῦ ὃποίου ἐμεῖς ἐν ταπεινώσει βαθείᾳ ὁμοιογοῦμε δημοσίᾳ, ὅτι δὲν εἴμεθα ἄξιοι «λῦσαι τὸν ἴμαντα τῶν ὑποδημάτων αὐτοῦ» (Μᾶρκ. 1,7). Τὸ ρήτὸν αὐτὸν ἀνέφερε πάντοτε στὴν ζωὴν του ὁ ιερὸς πατήρ, ὁ ιερὸς Χρυσόστομος· καὶ εἰς ἡμέρας χαρᾶς καὶ εύτυχίας καὶ εἰς ἡμέρας διωγμῶν καὶ ἐξορίας· μέχρις ὅτου, μὲ τὸ ρήτὸν αὐτό, παρέδωσε τὸ πνεῦμα του στὸν Κύριο· σὰν τὸ ληστή, ποὺ παρέδωσε τὸ πνεῦμα μὲ τὸν ἄλλο ἐκείνο λόγῳ ἐπάνω στὸ σταυρό. "Ἐχουν μεγάλη σημασία τὰ τελευταῖα λόγια ποὺ λέει ὁ ἄνθρωπος στὴν ζωὴν του. "Ἄλλα λόγια λένε οἱ ἄγιοι καὶ ἄλλα λόγια λένε οἱ ἀμετανόητοι. Ἐνῷ τὰ τελευταῖα λόγια τοῦ μετανοήσαντος ληστοῦ ἥταν «Μνήσθητί μου, Κύριε, ὅταν ἔλθῃς ἐν τῇ βασιλείᾳ σου» (Λουκ. 23,42), τὰ τελευταῖα λόγια τοῦ Ἱεροῦ Χρυσοστόμου, ποὺ ἐξέφραζαν τὴν ζωὴν του καὶ μ' αὐτὰ ἔκλεισε τὰ χρυσόστομα χεῖλη του, ἥταν «Δόξα τῷ Θεῷ πάντων ἔνεκεν». Τὸ προσφιλὲς αὐτὸν ρήτὸν τοῦ Ἱεροῦ Χρυσοστόμου ἀνέφερα καὶ ἐγὼ τὴν περασμένη Κυριακὴ στὸν ιερὸν ναὸν τοῦ Ἅγιου Κωνσταντίνου. Τὸ ρήτὸν τὸ ἴδιο τὸ ἀνέφερα στὴν ἀρχὴν τῶν ἐσπερινῶν ὁμιλιῶν καὶ κηρυγμάτων, ποὺ μὲ ἀξίωσε ἡ ἀγία Τριάς νὰ κάνω στὸν ιερὸν ναὸν τοῦ Ἅγιου Νικολάου. Τὸ ρήτὸν τοῦτο τὸ ἐπαναλαμβάνω καὶ μέσα στὴν αἱθουσαν αὐτῆ.

Εὐλογῶ, εὐχαριστῶ, δοξολογῶ μυριάκις τὸ ὄνομα τοῦ ἀγίου Θεοῦ, ποὺ μὲ ἀξίωσε ὕστερα ἀπὸ τόσα ἔτη νὰ ὁμιλήσω εἰς τὴν αἱθουσαν ταύτην. Ἡ συγκίνησίς μου εἶνε βαθυτάτη· μᾶλλον μοῦ ἔρχεται νὰ κλαύσω παρὰ νὰ ὁμιλήσω. Εἶνε στιγμὲς στὸν ἄνθρωπο ποὺ δὲν θέλει

νὰ ὄμιλῇ, παρὰ θέλει νὰ κλαίῃ. Εἶνε στιγμὲς ποὺ θέλει νὰ μένη σὲ κάποια ἔκστασι, σὲ κάποιο ὄραματισμὸ τῆς ψυχῆς. Ἄλλ’ ἀφοῦ καὶ πάλι γιὰ τελευταία φορὰ συγκεντρωθήκατε ως ποίμνιο ἐκλεκτὸ τῆς Ἱερᾶς ποίμνης τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, θ’ ἀναγκαστῷ νὰ πῶ μερικὰς λέξεις, ως εἴδος ἀποχαιρετισμοῦ στὴν προσφιλῆ καὶ ιστορικὴ πόλι τῆς Κοζάνης.....(*)

Συγχωρέστε με καὶ ὁ Θεὸς νὰ σᾶς συγχωρέσῃ

Καὶ τώρα, ἀδελφοί μου καὶ πατέρες, πνευματικά μου παιδιά, ἀλησμόνητος πόλις, –ἰσως νὰ εἴνε καὶ τελευταῖο κήρυγμα τῆς ζωῆς μου— σᾶς δίνω τὴν εὐχὴν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τὴν εὐλογία τῶν πατέρων. Ἐὰν σᾶς ἐπίκρανα καὶ ἐὰν σᾶς ἐλύπησα, σᾶς παρακαλῶ νὰ μὲ συγχωρέσετε, καὶ ὁ Θεὸς νὰ σᾶς συγχωρέσῃ καὶ νὰ εὐλογῇ τὰ σπίτια σας, τοὺς γονεῖς σας. Καὶ εἴθε ἡ πατρίδα μας νὰ δῃ καλυτέρας ἡμέρας, πρὸς δόξαν τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἀγίου Πνεύματος, εἰς αἰῶνας αἰώνων· ἀμήν.

(*) Παρατίθεται ὁ πρόλογος καὶ ὁ ἐπίλογος τῆς φλογερῆς ἀποχαιρετιστήριας ὄμιλίας, τοῦ 1959. Ἡ ὄμιλία ὀλόκληρη μὲ σχόλια καὶ φωτογραφικὸ ύλικὸ βρίσκεται στὸ βιβλίο τοῦ π. Αὐγουστίνου «Ρίχνω τὸν κουβᾶ μου βαθειά...» (Κοζάνη 2004).

Αἱδουσα συλλόγου
«40 Μάρτυρες»
Κοζάνη
Κυριακή θράδυ 11-6-1961

‘Η μείωσις τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Ἑλλάδος

Αἰδεσιμώτατοι ἀδελφοὶ καὶ πατέρες,
προσφιλεῖς ἀκροαταί, ἄνδρες καὶ γυναῖκες, τῆς πόλεως Κοζάνης καὶ
γενικῶτερον τῆς Δυτικῆς Μακεδονίας.

ΝΑ σᾶς ἐκφράσω τὴν συγκίνησι ποὺ αἰσθάνομαι όσάκις μοῦ δί-
δεται ἡ εὐκαιρία νὰ ἐπισκέπτωμαι τὴν πόλι καὶ νὰ ἐπικοινωνῶ
μὲ τὸν γενναῖο Ἑλληνικὸ λαὸ τῆς πόλεως; Νὰ σᾶς πῶ τὸ τί αἰ-
σθάνομαι; Εἶνε περιττόν. “Οπως καὶ ἄλλοτε εἶπα, ἔὰν γιὰ ἄλλους
πρωτεύουσα τῆς Ἑλλάδος εἶνε ἡ Ἀθήνα, δι’ ἐμὲ πρωτεύουσα τῆς ἐμῆς
καρδίας εἶνε ἡ Κοζάνη.

Γιὰ μιὰ ἀκόμη φορὰ

Γιὰ μιὰ ἀκόμη φορὰ ἀξιώνομαι νὰ εύρισκωμαι ἐνώπιόν σας.

Δοξάζω τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν. Εὐχαριστῶ καὶ τὸν δεσπό-
τη τῆς Κοζάνης, ποὺ μὲ ἔδωσε τὴν ἄδεια νὰ ὅμιλήσω στὸν λαὸ τῆς Κο-
ζάνης, τὴν στιγμὴ ποὺ τώρα τελευταῖα τόσο περιοριστικὰ μέτρα λαμ-
βάνει ἡ ἀγία καὶ Ἱερὰ Σύνοδος γιὰ τὴν κίνησι τῶν ιεροκηρύκων, εἰς τρό-
πον ὥστε δὲν μποροῦμε νὰ περάσωμε οὕτε ἀπὸ τὰ ὄρια τῶν ἄλλων
μητροπόλεων. Τὴν ὥρα κατὰ τὴν ὁποίαν ὅχι ἀπλῶς προσωπικῶς ὁ
ιεροκήρυκας περιορίζεται, ὥσταν νὰ εἴνε κάποιος κακοποιὸς τῆς Ἑλλη-
νικῆς πατρίδος, ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἀκόμα ἡ φωνὴ τοῦ μαγνητοφώνου ἀπα-
γορεύεται, πρὸς δόξαν τοῦ δημοκρατικοῦ μας πολιτεύματος! τὴν ὥρα
αὐτή, κατὰ τὴν ὁποίαν τέτοια μέτρα λαμβάνονται ἐναντίον τῶν ιερο-
κηρύκων, ποὺ ἔχουν κάποιο σχετικὸ θάρρος νὰ καταγγέλλουν στὸν λαὸ
τὰ ὄμαρτήματά του, εἴνε καθῆκον μας νὰ εὐχαριστήσωμε τὸν δεσπότη
Κοζάνης, γιατὶ μᾶς ἔδωσε τὴν ἄδεια.

«Αφέντες ἄπαντα»

Θὰ όμιλήσωμε καὶ πάλι. Τὸ θέμα τῆς όμιλίας· νὰ είνε ὁ ἀπόστολος τῆς ἡμέρας, νὰ είνε τὸ εὐαγγέλιον;(*)

Ἄσφαλῶς ἔχετε πάει στὴν ἐκκλησία καὶ ἀκούσατε τὸ εὐαγγέλιο. Τὸ εὐαγγέλιο τὸ σημερινὸ είνε ὁ ὅμνος τῶν ἀποστόλων μὲ τέσσερις λέξεις· «Ἀφέντες ἄπαντα(**) ἡκολούθησαν αὐτῷ» (βλ. Ματθ. 4,20,22· πρβλ. Λουκ. 5,11).

Τὰ ἄφησαν, λέει, ὅλα –οἶχι ἀπλῶς πάντα, ἀλλὰ «ἄπαντα», ὅ, τι εἶχαν καὶ δὲν εἶχαν –, καὶ γυμνοὶ ἀπὸ ύλικὰ ἀγαθὰ ἡκολούθησαν τὸν γυμνὸν Ἐσταυρωμένο, καὶ ἡ φωνή των ἔφθασε ἕως τὰ πέρατα τοῦ κόσμου.

Ἐμεῖς ἄραγε τί ἀφήνομε; Τί ἔχομε ἀφήσει γιὰ τὸ Χριστό; «"Ἄπαντα»; "Ἄν ύπάρχῃ κανεὶς μέσ' στὴν αἰθουσαν αὐτή, βγάζω τὸ καλυμμαύχι μου, πέφτω καὶ τὸν προσκυνῶ. Τὰ μισά; τὸ ἐν τέταρτον; τὸ ἐν δέκατον;

«Ἀφέντες ἄπαντα (οἱ ἀπόστολοι) ἡκολούθησαν αὐτῷ». Γι' αὐτὸ καὶ ἡ δόξα των είνε μεγάλη. "Οπως λέγει καὶ ὁ ἀπόστολος, «δόξα καὶ τιμὴ καὶ εἰρήνη παντὶ τῷ ἐργαζομένῳ τὸ ἀγαθόν». Ἀντιθέτως δέ· «δλῖψις καὶ στενοχωρία ἐπὶ πᾶσαν ψυχὴν ἀνθρώπου τοῦ κατεργαζομένου τὸ κακόν» (Ρωμ. 2,10,9).

Κήρυγμα κοινωνικὸ

Ἄλλὰ δὲν θὰ θελήσω νὰ εἰσέλθω οὕτε εἰς τὸν ἀπόστολο οὕτε στὸ εὐαγγέλιο, γιατὶ δόξα τῷ Θεῷ, ἐδῶ στὴν πόλι, ἐκτὸς τοῦ τακτικοῦ φλογεροῦ ἱεροκήρυκος π. Ἀποστόλου(***)^(****), ύπαρχουν καὶ ἄλλοι θεολόγοι καὶ ἱεροκήρυκες, οἱ ὅποιοι κηρύττουν καὶ ἐρμηνεύουν τὰ ρήματα τῆς αἰωνίου ζωῆς. Ἐπὶ πλέον δὲ καὶ γραπτὸν κήρυγμα μὲ σεμνὴν καὶ ὥραιάν γλῶσσαν, ἡ «Οἰκοδομή»^(****), διοχετεύει στὸν λαὸ τὰς θεμελιώδεις ἀληθείας τοῦ Εὐαγγελίου. Γι' αὐτὸ σήμερα, ποὺ μοῦ χαρίσατε τὴ χαρὰ αὐτή, νὰ είστε συγκεντρωμένοι ἐδῶ εἰς τὴν αἰθουσα, θὰ μοῦ ἐπιτρέψετε ν' ἀφήσω τὸν ἀπόστολο καὶ τὸ εὐαγγέλιο, καὶ ἀπὸ τὴν κορυφὴν τοῦ Ὁλύμπου ἡ μᾶλλον τοῦ Θαβωρίου ὅρους, ὅπου κανεὶς καὶ εὐκόλως καὶ ἀνέτως καὶ ἐπιχαρίτως φιλοσοφεῖ καὶ

(*) Ἡταν Κυριακὴ Β' τοῦ Ματθαίου· ἀπόστολος ἦταν ἡ περικοπὴ Ρωμ. 2,10-16, καὶ εὐαγγέλιο ἡ περικοπὴ Ματθ. 4,18-23.

(**) Ἡ λέξις «ἄπαντα», γιὰ τὴν ἀκρίβεια, ύπάρχει ὥχι στὴν εὐαγγελικὴ περικοπὴ τῆς ἡμέρας ἐκείνης (τοῦ Ματθαίου) ἀλλὰ στὴν παράλληλη διήγησι τοῦ Λουκᾶ.

(***) Παπακωνσταντίνου, νῦν μητροπολίτης Κιλκισίου.

(****) Είνε τὸ περιοδικὸ ποὺ συνέτασσε ὁ μητροπολίτης Διονύσιος Ψαριανός.

θεολογεῖ, νὰ κατέλθω χαμηλότερα. Ἀπὸ τὴν κορυφὴν αὐτὴν τῆς θεωρίας ἐγὼ θὰ κατεβῶ πολὺ χαμηλά, θὰ κατεβῶ μέχρι τὴν κοινωνία, ἐκεὶ κάτω εἰς τὴν πεδιάδα καὶ εἰς τὸν κάμπο, ὅπου τὸ χῶμα τῆς γῆς ζυμώνεται μὲ τὸν ίδρωτα τοῦ ἀνθρώπου. Θ' ἀφήσω τὰ σύννεφα τὰ ύψηλὰ καὶ θὰ κατέβω κάτω, λέγω, στὸν κάμπο ποὺ εἶνε ποτισμένος μὲ τὸν ίδρωτα τῶν παιδιῶν τοῦ λαοῦ, καὶ ἐκεὶ κάτω στὸν κάμπο θὰ προσπαθήσω νὰ βάλω τὸ αὐτί μου ν' ἀκούσω τοὺς παλμοὺς τοῦ λαοῦ.

Δὲν εἴμαι ἄλλωστε ἄξιος νὰ εἴμαι ἐπάνω στὰ ούρανια καὶ ν' ἀκούω τοὺς ἀγγέλους. Κάτω ἐδῶ, μαζί σας, θὰ θελήσω νὰ ἀκούσω τί λέει ὁ λαός. Μὲ ἄλλα λόγια, θὰ κάνω κήρυγμα κοινωνικόν.

Κοινωνικὸν κήρυγμα; Ἄλλ' ἀκούω ἐδῶ πέρα ἀντιλογίαν.

”Οχι δημαγωγία

Τὸ ν' ἀφήνη ὁ ἱεροκήρυκας τὸν ἀπόστολο καὶ τὸ εὐαγγέλιο καὶ νὰ καταπιάνεται μὲ τὰ ζωτικὰ προβλήματα τῆς κοινωνίας, αὐτὸ –λένε μερικοὶ ποὺ κάθονται ἐπάνω στὴν κορυφὴ τοῦ Ὀλύμπου καὶ θεῶνται τὰ ἄστρα καὶ τοὺς ούρανούς, καθ' ἣν στιγμὴν κάτω εἰς τὰς ὑπωρείας σκληρὸς διεξάγεται ἀγῶν μὲ τὰς λεγεῶνας τῶν δαιμόνων, αὐτὸ λέγουν μερικοί, ὅτι– εἶνε μία εὔκολος δημαγωγία.

Εἶνε καὶ γραμμένο αὐτὸ κάπου, ὅτι τάχατες, ὅταν ἀφήνωμε τὰ συναξάρια, τοὺς βίους τῶν ἀγίων καὶ τοὺς ἀποστόλους καὶ τὰ εὐαγγέλια, καὶ ἀσχολούμεθα εἰς αὐτὰ τὰ θέματα τὰ κοινωνικά, τὰ φλέγοντα θέματα, ὅτι κάνουμε δημαγωγία ἐμεῖς.

Μὲ ὅλη τὴ δύναμι τῆς ψυχῆς μου ἀποκρούω τὴν κατηγορίαν αὐτῆν, ὅτι κάνομε δημαγωγία. Δὲν κάνομε δημαγωγία, διότι δὲν ἀποβλέπουμε νὰ καταλάβουμε κάποια ἔξουσία στὸ ἔθνος μας, οὕτε πολιτικὴ ἔξουσία οὕτε ἐκκλησιαστικὴ ἔξουσία. Δὲν ἔχομε τέτοια ἐλατήρια. ”Ἐπειτα –τὸ κυριώτερο– ἐμεῖς ως ἱεροκήρυκες δὲν προσφέρομε εὐχάριστα πράγματα. Προσφέρομε φάρμακα δυσάρεστα. Τόσο δυσάρεστα ὅσο δυσάρεστα εἶνε τὰ φάρμακα, τὰ πικρὰ φάρμακα, ποὺ προσφέρει ὁ γιατρὸς στὸν ἄρρωστο· καὶ ποὺ ὅσο πικρότερα εἶνε τὰ φάρμακα, τόσο καλύτερα καὶ ἀποτελεσματικότερα εἶνε. Σὲ πολλὰ σημεῖα ὄμιλούμε σκληρὰ καὶ πηγαίνουμε κόντρα μὲ τὰς ἐπιθυμίας τοῦ ὄχλου, τοῦ λαοῦ.

»Μὴ τολμήσης καὶ πᾶς...»

Κάποιος μοῦ εἶπε: «Μὴ πᾶς, μὴ τολμήσης νὰ πᾶς...». Ποῦ; «Μὴ τολμήσης νὰ πᾶς στὴν Πάτρα· ἐκεὶ τὸ 99% τῶν κατοίκων εἶνε ἐναντίον

σου, διότι είσαι έκπεφρασμένος έναντίον τοῦ αἰσχροῦ καρναβάλου. Μὴ πᾶς. Γιὰ τὸ καλό σου τὸ λέγω. "Αν πᾶς, θὰ κινδυνεύσῃς· ἀν πᾶς, θὰ σὲ λυντσάρουν οἱ Πατρινοί. Τόσο μῖσος ἔχουν έναντίον σου...»(*)".

"Αρα δὲν κάνομε δημαγωγικὸ κήρυγμα. "Αν θέλαμε νὰ κάνωμε δημαγωγικὸ κήρυγμα, θὰ ἥμεθα κ' ἐμεῖς μαζὶ μ' ἐκείνους ποὺ ἐπιδοκιμάζουν κάθε ἀσχημία τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ.

'Εμεῖς, κι ἀν ἀκόμα ξέρομε –καὶ τὸ λέγω αὐτὸ στὴν πόλι τῆς Κοζάνης, ποὺ τέλος πάντων εἴνε μάρτυς τῶν κόπων μας καὶ τῶν θυσιῶν μας καὶ τῶν κηρυγμάτων μας— κι ἀν ἀκόμα ξέρω ὅτι ἡ πόλις τῆς Κοζάνης ὅλη εἴνε έναντίον μου, κι ἀν ἀκόμα ξέρω ὅτι ὅλη ἡ Ἑλλὰς εἴνε έναντίον μου, ὅταν ἐγὼ γνωρίζω ὅτι αὐτὸ ποὺ θὰ πῶ θὰ εἴνε ἀληθινό, ὅτι αὐτὸ ποὺ θὰ πῶ θὰ εἴνε ἡ ἔκφρασις τοῦ θελήματος τοῦ Θεοῦ, δὲν λαμβάνω ὑπ' ὄψιν –παρακαλῶ τὸν Κύριόν μου νὰ μὴ λαμβάνω ὑπ' ὄψιν— τί θέλει ὁ λαός. Διότι πολλὲς φορὲς ὁ λαὸς ζητεῖ πράγματα παράλογα καὶ ἀντιφατικά, ἔξω ἀπὸ τὸ συμφέρον του τὸ πνευματικό. Δὲν λαμβάνω, λέγω, ὑπ' ὄψιν τί θέλει ὁ λαός, ἀλλὰ παραπάνω ἀπὸ τὸ τί θέλει ὁ λαὸς λαμβάνω ὑπ' ὄψιν τί θέλει ὁ Θεός, τί διατάσσει τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, τί λαλεῖ στὰ ὡτα τῆς Ἐκκλησίας ἡ πνοὴ τοῦ ἀγίου Πνεύματος.

Τί θέλει ὁ Θεός! Γιατὶ ὅλα τὰ χειροκροτήματά σας, ἀν ἐγὼ δὲν σᾶς κηρύξω τὴν ἀλήθεια, δὲν μὲ πηγαίνουν στὸν παράδεισο. Καὶ ὅλαι αἱ ἀποδοκιμασίαι καὶ τὰ σφυρίγματά σας, ὅταν ἐγὼ σᾶς πῶ τὴν ἀλήθεια, δὲν μὲ φοβίζουν, διότι θὰ εἴμαι ἐν τάξι μὲ τὴ συνείδησίν μου.

Δὲν κάνομε, λοιπόν, κήρυγμα δημαγωγικό. "Οχι.

Υπερβολικὸς ιεροκήρυκας

"Άλλοι πάλι μᾶς κατηγοροῦν, ὅτι αὐτὰ ποὺ λέμε, αὐτὰ ποὺ κηρύττομε, αὐτὰ ποὺ γράφομε, εἴνε ύπερβολές.

«Ούού, ύπερβολικὸς ιεροκήρυκας! Υπερβολές, ὅλο ύπερβολές εἴνε. Υπερβολικὰ ζωγραφίζει τὴν κατάστασιν τῆς πατρίδος μας, ύπερβολικῶς τονίζει τοὺς κινδύνους τοὺς ὄποιούς διατρέχομε...».

Τί θ' ἀπαντήσω στὴν κατηγορία αὐτή;

Μακάρι. Μακάρι αὐτὰ ποὺ λέγω νὰ ἡσαν ύπερβολικά. Πιστεύσατέ με, ἀγαπητοί· ὀσάκις κατεβαίνω ἀπὸ τὸ βῆμα ἢ ἀπὸ τὸν ἄμβωνα, πάντοτε μιὰ φωνὴ μοῦ λέγει· «Αὔγουστίνε, εἶπες πολὺ ὀλίγα. "Ἐπρεπε νὰ πῆς περισσότερα καὶ ζωηρότερα καὶ τολμηρότερα».

(*) Τὸ ζήτημα τοῦ καρναβάλου ἦταν ἔνα ἀπὸ τὰ γνωστὰ μέτωπα, στὰ ὅποια ἔδινε μάχες ὁ ὄμιλητής. Βλέπε σχετικῶς τὸ εἰδικὸ ἔργο τοῦ Παναγιώτη Λόη «Ο ἀντικαρναβαλικὸς ἀγών του π. Αύγουστίνου Καντιώτου στὴν Πάτρα» (Πάρος 2004, σσ. 429).

Συνεπῶς, δὲν κηρύττομε οὕτε ἀπὸ ἐλατήρια δημαγωγίας οὕτε ἐξ ἄλλων τινῶν ἐλατηρίων ἀλλὰ κηρύττομεν ἐξ ἀγάπης πρὸς τὴν ἀγίαν Ἑκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ, ἐξ ἀγάπης πρὸς τὴν ὁρθόδοξον πίστιν μας, καὶ ἐξ ἀγάπης πρὸς τὸν Ἑλληνικὸν λαὸν καὶ ἐξ ἀγάπης πρὸς τὴν πατρίδα μας.

Κάτι κ' ἐμεῖς οἱ ράσοφόροι, μικροὶ καὶ ἀσήμαντοι, προσεφέραμε στὸν τόπον αὐτόν, καὶ ἔχομε τὸ δικαίωμα νὰ λέγωμε τὴν ἀλήθεια στὸ λαό.

Ἡ πατρίς μας πίπτει

Ἐπιθυμία ζωηρὰ τῆς καρδίας μας, πόθος μας φλογερὸς καὶ καίων, εἶναι ἔνας· ὁ τόπος μας - ἡ πατρίς μας νὰ γίνῃ ὑπόδειγμα λαοῦ ὁρθοδόξου. Διότι ἡ πατρίς μας, γιὰ νὰ εἰσέλθω ἀπ' εύθειας στὸ κοινωνικὸ θέμα, ἡ πατρίς μας πίπτει. Πίπτει, πέφτει χαμηλὰ συνεχῶς. Σὰν ἔνα ἀεροπλάνο ποὺ πετάει ἐπάνω ἀπὸ τὰ σύννεφα καὶ κατόπιν παθαίνει κάποια βλάβη στὰ μηχανήματά του καὶ τὸ βλέπεις μὲ τρόμο καὶ φόβο νὰ κατέρχεται πρὸς τὰ κάτω, γιὰ νὰ γίνῃ συντρίμμια ἐπάνω στὰ βουνὰ καὶ πάνω στὶς πέτρες, ἔτσι καὶ ἡ πατρίς μας πίπτει συνεχῶς, στὰ μάτια ἐκείνων ποὺ ξέρουν νὰ κρίνουν· στὰ μάτια τῶν ἀγγέλων καὶ ἀρχαγγέλων, στὰ μάτια τῶν ἀγίων καὶ τῶν μαρτύρων, καὶ στὰ μάτια ἐκείνων ποὺ κρατοῦν στὰ χέρια τους τὰ κριτήρια τὰ πνευματικὰ καὶ ἡθικά.

Ἡ πατρίς μας, ἔξω ἀπὸ λόγους πανηγυρικοὺς καὶ κολακευτικούς, ἡ πατρίς μας, ἀγαπητοὶ ὀδελφοί, διὰ τὴν ὅποιαν ὅλοι μας ἔχομεν δάκρυα καὶ πονέσαμε, ἡ πατρίς μας αὐτὴ πίπτει. Πίπτει ἡθικῶς, πίπτει κοινωνικῶς, πίπτει θρησκευτικῶς, πίπτει ἐκκλησιαστικῶς.

Κρατῶ στὰ χέρια μου καθρέπτη

Μία πτυχὴ τῆς πτώσεως τῆς πατρίδος μου, τὴν πτυχὴ τῆς κοινωνικῆς πτώσεως, θὰ παρουσιάσω ἐνώπιόν σας. Καὶ ἐπειδὴ δὲν θέλω νὰ πῇ κανεὶς ποὺ εἴνε ἐδῶ μέσα ὅτι λέγω ὑπερβολικὰ καὶ ὅτι ζωγραφίζω ἀπελπιστικῶς τὴν κατάστασι τῆς πατρίδος καὶ ὅτι ψάλλω ἰερεμιάδα, ἐπειδὴ δὲν θέλω κανεὶς νὰ μὲ κατηγορήσῃ γιὰ ὑπερβολικότητα κρίσεως, γι' αὐτὸ δὰ παρουσιάσω μπροστά σας ἔνα καθρέφτη. Καὶ ξέρετε πολὺ καλά, ὅτι ὁ καθρέφτης δὲν λέει ψέματα. Εἴνε ἀληθινὸς ὁ καθρέφτης. Ἐὰν εἴνε κανεὶς πτωχὸς - πτωχότατος καὶ εἴνε ὅμορφος, ὁ καθρέφτης θὰ τὸν δείξῃ ὅμορφο· καὶ ἂν εἴνε βασιλιᾶς κ' εἴνε ἄσχημος, ὁ καθρέφτης δὲν θὰ χαριστῇ στὸ βασιλιᾶ, θὰ τὸν παρουσιάσῃ ὅπως εἴνε. Μπορεῖ ἔνα βασιλιᾶ καὶ ἔναν ἄρχοντα καὶ ἔναν πλούσιο νὰ τὸν κολακεύουν ὅλοι, ἀλλὰ ὁ καθρέφτης τοῦ σπιτιοῦ του δὲν τὸν κολακεύει, τὸν παρουσιάζει ὅπως εἴνε.

"Ετοι κ' έγω κρατῶ στὰ χέρια μου σήμερα ἔνα καθρέφτη. Καὶ τὸν καθρέφτη αὐτὸν θὰ τὸν παρουσιάσω μπροστά σας. Καὶ μέσα στὸν καθρέφτη αὐτὸν θὰ ρίξωμε μερικὲς ματιές, γιὰ νὰ δοῦμε τὴν πατρίδα μας αὐτή, τὴν γλυκειά μας πατρίδα –ποὺ δὲν τὸ λέγομε ἔτοι μὲ λόγια εὔκολα καὶ παχειά, γιατὶ γιὰ μᾶς ή πατρὶς κάτι ἐστοίχισε καὶ κάτι στοιχίζει–, καὶ νὰ δοῦμε τί πρέπει νὰ γίνη.

Δυσάρεστα τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἀπογραφῆς

Ποιός εἶνε ὁ καθρέφτης; Καθρέφτης εἶνε ἡ στατιστική, ἡ ἀπογραφὴ ποὺ ἔγινε πρὸ τριῶν μηνῶν στὶς 19 Μαρτίου 1961^(*). Αὐτὴ ἡ ἀπογραφὴ μᾶς παρουσιάζει δύο πίνακας. Καὶ οἱ πίνακες αὐτοὶ εἶνε χαρακτηριστικοί.

'Ο πρῶτος πίνακας ποὺ ἐδημοσιεύθη μᾶς δείχνει ἔνα θλιβερὸ γεγονός, γιὰ τὸ ὅποιο ὅλοι ἄρχισαν ν' ἀνησυχοῦν καὶ ὅλους ἄρχισε νὰ τοὺς τσιμπάῃ ὁ σκορπιός· διότι εἶνε μεγάλο πρᾶγμα ἡ στατιστική. Παρουσιάζει, ὅχι μὲ λόγια πλέον ἀλλὰ μὲ νούμερα, ποιά εἶνε ἡ πραγματικότης. "Οπως ἂν δὲν βάλης τὸ θερμόμετρο δὲν ξέρεις τί πυρετὸ ἔχεις, ἀλλὰ ἂμα τὸ βάλης ξέρεις τί πυρετὸ ἔχεις καὶ κανονίζεις πλέον τὴν πορεία σου, ἔτοι καὶ ἡ στατιστικὴ εἶνε ἔνα θερμόμετρον τοῦ ἔθνους. Λοιπόν, τὸ θερμόμετρο αὐτὸν τί δεικνύει;

Ἡ δεξαμενὴ τοῦ ἔθνους μειώνεται

'Ο ἔνας πίνακας δείχνει φανερά, μὲ νούμερα, ὅτι μειώνονται ὅλα τὰ χωριά μας, τὰ εὐλογημένα χωριά μας ἀπὸ τὰ ὅποια ὅλοι μας ξεκινήσαμε μὲ τόσας ιερὰς συγκινήσεις. Τὰ χωριά μας, ποὺ εἶνε ἡ μεγάλη δεξαμενὴ τοῦ ἔθνους, τὰ χωριά μας εἰς τὰ ὅποια ὀφείλομε ὅ, τι γλυκύτερον, ὅ, τι ιερώτερον καὶ ὅ, τι ἡρωϊκώτερον ἔχει ἡ πατρίδα μας, τὰ χωριά μας αὐτὰ ὀλιγοστεύουν συνεχῶς. Κανένα χωριὸ στὴν Ἑλλάδα δὲν παρουσιάσει αὔξησι πληθυσμοῦ.

'Ἐνῷ λοιπὸν τὰ χωριά μας ὀλιγοστεύουν καὶ πατριαρχικὰ σπίτια κλείνουν μέσα εἰς τὰ ὅποια ἔζησαν γενεαὶ γενεῶν διακόσα καὶ τριακόσα καὶ τετρακόσα χρόνια, ἐνῷ τὰ σπίτια τῶν χωριῶν κλείνουν καὶ γίνονται φωλιές γιὰ κουκουβάγιες, ἀντιθέτως μέσα εἰς τὰς μεγάλας πόλεις, σὰν τὰ μανιτάρια ἐπάνω στὴν κοπριά, φυτρώνουν καθημερινῶς τεράστιαι πολυκατοικίαι. Τὰ καλύβια ἐρημώνονται, καὶ πολυκατοικίαι ἀνεγείρονται μέσα στὴν καρδιὰ τῶν μεγαλυτέρων πόλεων τῆς πατρίδος μας.

(*) Ἀπογραφὲς διεξάγονται ἀνὰ δεκαετία. Ἡ ἀπογραφὴ αὐτὴ ἀπέδιδε τὴν εἰκόνα τῆς δεκαετίας 1951 - 1960, ποὺ μόλις εἶχε κλείσει τότε.

Έπικινδυνες διαστάσεις της άστυφιλίας

‘Ο πληθυσμός των πόλεων αύξανε τρομακτικῶς. Τρομακτικὴ ιδίως εἶνε ἡ αὔξησι ποὺ παρουσιάζει ἡ πρωτεύουσα τῆς Ἑλλάδος μας. Ἡ Ἀθήνα, ὅπως γνωρίζετε, στὴν ἐποχὴ τοῦ "Οθωνος ἥτο μία μικρὰ πόλις. "Οταν ὁ πρῶτος βασιλιᾶς, ὁ "Οθων, ἥρθε στὴν Ἀθήνα, ἐπάνω σ' ἔνα ταπεινὸ ἀμάξι, ἡ πρωτεύουσα εἶχε τότε μόλις 5.000 κατοίκους.

‘Ηταν σὰν τὰ Γρεβενά. Καὶ σήμερα, ἀπὸ τὶς 5.000 κατοίκους, ἡ Ἀθήνα ἔφθασε νὰ ἔχῃ 1.800.000, πληθυσμὸ δυσανάλογο πρὸς τὸν πληθυσμὸ τοῦ κράτους μας. Λάθετε ὑπ’ ὅψιν ὅτι, ἀν ἔξαιρέσουμε τὴ Βιέννη, ἡ ὅποια καὶ αὐτὴ ἥτο μικρὰ ἐν σχέσει μὲ τὴν αὐτοκρατορία τῆς ὅποιας ἥτο πρωτεύουσα ἄλλοτε, ἐὰν λέγω ἔξαιρέσουμε τὴ Βιέννη, ἡ Ἀθήνα εἶνε ἡ μεγαλύτερη πόλι τῆς Εὐρώπης ἐν σχέσει μὲ τὸ μικρὸ πληθυσμὸ τῆς χώρας μας.

Ἡ Ἀθήνα φυσιολογικῶς ἔπρεπε νὰ ἔχῃ 300.000 ἔως 400.000, ὅπως ἔχει ἡ Ἀγκυρα. Καὶ ὅμως ἔφτασε ἡ Ἀθήνα 1.800.000, καὶ μαζὶ μὲ τὴν Ἀττικὴ πέρασε τὰ 2.000.000. Αὐτὸ εἶνε ἔνας τρομακτικὸς κίνδυνος διὰ τὸ ἔθνος. Εἶνε ἡ φοβερὰ νόσος τῆς ἀστυφιλίας, ἀπὸ τὴν ὅποιαν κατέχεται ἔνα μέγα μέρος τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ. Θεωρεῖ τὴν Ἀθήνα - θεωρεῖ τὰς μεγάλας πόλεις ὁ λαός μας ως παράδεισον.

Δὲν δέλω νὰ εἰσέλθω σὲ κριτική, ἀλλὰ θυμηδῆτε τοὺς λόγους μου. Δὲν είμαι προφήτης οὕτε υἱὸς προφήτου, ἀλλὰ κρατῶ στὰ χέρια μου τὴν Ἀποκάλυψιν τοῦ Ἰωάννου, κρατῶ τοὺς προφήτας, κρατῶ τὸν λόγον τὸν προφητικὸν «ώς λύχνον φαίνοντα ἐν αὐχμηρῷ τόπῳ» (Β' Πέτρ. 1,19), καὶ σᾶς εἰδοποιῶ καὶ σᾶς λέγω, ὅτι: Ἄν δὲν θάλῃ ὁ Θεὸς τὸ χέρι του ἐπάνω εἰς τὸν κόσμο, αὐτὲς οἱ πόλεις οἱ ἀμαρτωλές, αὐτὲς οἱ μεγάλες πόλεις μὲ τοὺς οὐρανοξύστας καὶ μὲ τὰ παλάτια τους καὶ μὲ τὰ μέγαρά τους, αὐτὲς οἱ πόλεις μέσα σὲ μιὰ νύχτα, ἀν προλάβουνε, ἀν προλάβουνε, θὰ ἀδειάσουν καὶ οἱ κάτοικοι τους, ἄνθρωποι μικροὶ καὶ μεγάλοι, πλούσιοι καὶ πτωχοί, δεξιοὶ καὶ ἀριστεροὶ καὶ ὅλων τῶν χρωμάτων, θὰ τρέχουν νὰ φύγουν ἀπὸ τὴν κόλασι, γιατὶ κόλασις θὰ γίνουν. Γιατὶ αὐτὲς οἱ βόμβες οἱ πυρηνικὲς δὲν θὰ πέσουν

ἐπάνω στὰ χωριουδάκια μας· δὰ πέσουν μέσα στὶς μεγάλες πολιτεῖες, καὶ τότε φιάλαι Ἀποκαλύψεως δὰ καλύψουν μὲ φλόγες οὐρανομήκεις τὰς πόλεις τῆς ἀδικίας, τῆς ἀρπαγῆς καὶ πάσης ἀνηθικότητος.

Ἄμφιβάλλω ἐὰν μέσα σὲ μιὸ νύχτα οἱ κάτοικοι κατορθώσουν νὰ φύγουν. Καὶ τότε δὰ γίνῃ ἐκεῖνο ποὺ λέει ἡ Ἀποκάλυψις, ὅτι οἱ ἀνθρώποι δὰ πᾶνε στὰ βουνά καὶ στὰ λαγκάδια καὶ δὰ λένε· «Ἀνοίξατε, βουνά, τὰ σπλάχνα σας νὰ μᾶς κρύψετε ἀπὸ τὴν ὄργὴν τὴν ἐρχομένην» (πρβλ. Ἀπ. 6,15-16).

Ἐπικίνδυνη μείωσις τοῦ Ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ

“Ενα, λοιπόν, σημείον πολὺ ἀπελπιστικὸ γιὰ τὸ μέλλον τῆς πατρίδος μας είνε ἡ ἔξογκωσις τοῦ πληθυσμοῦ τῶν διαφόρων πόλεων καὶ ιδίως τῆς πρωτευούσης. Ὁ δὲ ἄλλος πίνακας, ὁ ὅποιος ἐδημοσιεύθη, είνε ἀκόμα ἀπελπιστικώτερος.

Ο ἄλλος πίνακας μᾶς δείχνει, ἀγαπητοί μου, ὅχι πλέον τὸν πληθυσμὸ τῶν πόλεων, ἀλλὰ δεικνύει τὸν πληθυσμὸ ὅλου τοῦ μικροῦ μας θασιλείου(*). Καὶ ἡ ἀπογραφὴ λέγει, ὅτι ὅλοι οἱ Ἑλληνες ποὺ κατοικοῦμε στὸν χῶρον αὐτόν, ἀπὸ τὴν Κέρκυρα μέχρι τὴ Ρόδο, καὶ ἀπὸ τὴν Γαῦδο μέχρι τὸν Ἔβρο ποταμὸ καὶ μέχρι τὴ Ροδόπη καὶ μέχρι τὴν Πρέσπα, ὅλος λέω ὁ χῶρος αὐτὸς ποὺ κατοικεῖται εἰς τὰ μέρη αὐτὰ ἔχει φτάσει 8.357.526.

Γεννᾶται τὸ ἐρώτημα· ὁ πληθυσμὸς αὐτὸς είνε φυσιολογικός;

”Οχι, ἀδελφοί. Ἐὰν ἡ πατρίς μας ἡ Ἑλλὰς ηὕξανε τὸν πληθυσμὸν της φυσιολογικῶς, θὰ ἔπρεπε, ὅπως λέγουν αὐτοὶ ποὺ διαβάζουν τὰ στατιστικὰ στοιχεῖα καὶ τὰ μελετοῦνε, θὰ ἔπρεπε ἡ Ἑλλάδα μέσα στὰ τελευταῖα αὐτὰ δέκα χρόνια νὰ φθάσῃ καὶ νὰ περάσῃ τὰ 10.000.000.

Τὰ 10.000.000 ἔπρεπε νὰ περάσῃ ἡ Ἑλλάς· αὐτὴ θὰ ἥτο ἡ φυσιολογικὴ αὔξησις τοῦ πληθυσμοῦ μας.

Γιὰ νὰ είνε ἀκμαίο τὸ ἔθνος

Διότι τὸ ποσοστὸν ποὺ πρέπει νὰ αὐξάνῃ ἔνα ἔθνος, τὸ ποσοστὸν τῶν γεννήσεων ποὺ είνε ἀναγκαῖον γιὰ νὰ ὀνομάσωμεν ἔνα ἔθνος ἀκμαίον καὶ ρωμαλέον καὶ ἄξιον νὰ ζῇ, τὸ ποσοστὸν –κατὰ τὴν κρίσιν τῶν ἐπιστημόνων ποὺ ἡρεύνησαν τὰ στοιχεῖα αὐτά— είνε, στοὺς ἑκατὸ ἀνθρώπους νὰ γεννιῶνται μέχρι δύο· ἐνάμισυ μὲ δύο τοῖς ἑκατὸ είνε ἡ φυσιολογικὴ αὔξησις ἐνὸς ἔθνους. Μὲ ἄλλα λόγια, ἐμεῖς θά ’πρε-

(*) Τὸ πολίτευμα ἥτο ἀκόμη τότε βασιλευομένη δημοκρατία. Τὴν ἴδια ἔκφρασι θὰ συναντήσουμε καὶ σὲ ἐπόμενες ὄμιλες.

πε κάθε χρόνο στὴν Ἑλλάδα νὰ ἔχουμε πολλὲς νέες γεννήσεις· μέσα στὶς κούνιες τῶν σπιτιῶν μας ἐπρεπε νὰ κελαηδᾶνε τὰ ἀηδόνια τοῦ οὐρανοῦ. Γιατὶ κάθε παιδάκι εἶνε ἀηδόνι τοῦ οὐρανοῦ, εἶνε ἄγγελος, χερουβίμ καὶ σεραφίμ, ἀθῶα πλάσματα, ποὺ γι' αὐτὰ μᾶς ἀφήνει καὶ δὲ Θεὸς στὸν κόσμο. Ἀπὸ τὰ ἀθῶα αὐτὰ πλάσματα, ποὺ εἶνε μέσα στὶς κούνιες, δὲ Θεὸς γίνεται εὔσπλαγχνος στὸν κόσμο καὶ ἀναβάλλει τὴν τιμωρία ἡμῶν τῶν ἀμαρτωλῶν.

Θά 'πρεπε, λοιπόν, μέσο' στὶς κούνιες τὶς φτωχὲς τῆς πατρίδος μας, σ' ὅλη τὴν Ἑλλάδα, νὰ κελαηδᾶνε πάνω στὰ δέντρα τὰ οἰκογενειακὰ κάθε χρόνο – πόσα; Φυσιολογικῶς κάθε χρόνο ἐπρεπε νὰ γεννιῶνται στὰ νησιά μας, στὸ Μοριά, στὴν Ἡπειρο, στὴ Ρόδο, στὰ μεγάλα νησιά, στὴν Κρήτη, στὴ Μακεδονία, παντοῦ, θὰ ἐπρεπε νὰ γεννιῶνται κάθε χρόνο 180.000 νήπια. Δὲν γεννιῶνται 180.000 στὴν Ἑλλάδα. Πέσαμε πολὺ κάτω. Πόσο νομίζετε πέσαμε; 95.000 νήπια γεννιῶνται στὴν Ἑλλάδα. Καὶ προχθὲς μιὰ νέα στατιστικὴ τὰ κατεβάζει ἀκόμη πιὸ κάτω· θὰ φθάσωμε τὸ ἔτος αὐτὸ 80.000 γεννήσεις.

'Απὸ ὅλες τὶς χῶρες τῶν Βαλκανίων, καὶ ἀπὸ τὴ χώρα τοῦ Χόντζα τὴν Ἄλβανία, καὶ ἀπὸ τὴ Σερβία, καὶ ἀπὸ τὴ Βουλγαρία, καὶ ἀπὸ τὴν Τουρκία, καὶ ἀπὸ ὅλες τὶς χῶρες τῶν Βαλκανίων καὶ τῆς Εύρωπης, ἔχομεν τὸ μικρότερον ποσοστὸν γεννήσεων στὴν Ἑλλάδα. Ἀφήνω πλέον τὴ Ρωσία, ποὺ ἔκει πλησιάζουν ἐπὶ 100 κατοίκων νὰ γεννιῶνται τρεῖς, αὐξάνουν οἱ Ρῶσοι τρία τοῖς ἑκατό.

Λείπουν 1.700.000 "Ελληνες!"

Δηλαδὴ ἀπὸ τὴν ἀπογραφὴ ποὺ ἔγινε διαπιστώνεται, ὅτι λείπουν 1.700.000 νέοι "Ελληνες. Ἀκοῦτε; Ἀπὸ τὴν ἀπογραφὴ τῆς Ἑλλάδος θγαίνει, ὅτι λείπουν 1.700.000 "Ελληνες. Μὲ ἀκοῦτε;

Μοῦ ἔρχεται νὰ κατεβῶ κάτω καὶ νὰ τελειώσω τὸ κήρυγμα. Γιατὶ εἴστε ὅλοι ἔξυπνοι, πιάνετε πουλιὰ στὸν ἀέρα, καὶ μπορεῖτε τὰ ὑπόλοιπα νὰ τὰ συμπληρώσετε, κύριοι καὶ κυρίες καὶ αἰδεσιμώτατοι πατέρες καὶ ἀδελφοί. Νοί, εἶνε εὔκολο.

Νά τὸ ἔγκλημα τὸ τεράστιο. Δὲν λέγω πιὰ θρησκευτικὸ ἔγκλημα, γιὰ νὰ μὴ ταράζω τὰ νεῦρα μερικῶν ἀνθρώπων, οἱ ὅποιοι νομίζουν ὅτι ἔχουν μοντέρνες ἴδεες μέσα στὰ κεφάλια τους, ἀλλὰ λέγω τὸ τεράστιον ἔθνικὸν ἔγκλημα, ἔγκλημα ἐναντίον τῆς μικρᾶς μας πατρίδος. "Ενα ἑκατομμύριο ἐπτακόσες χιλιάδες "Ελληνες λείπουν ἀπὸ τὴν ἀπογραφή.

Ποιός τοὺς ἔφαγε

Ποιός τοὺς ἔφαγε; Ποιός λάκκος, ποιό σκοτάδι τοὺς ἔφαγε; Τί λάκκο ἄνοιξε καὶ τοὺς κατέπιεν ἡ γῆ ἐνα ἑκατομμύριο ἐπτακόσιους; Κάναμε πολέμους, σκορπίσαμε τὰ κόκκαλά μας μέχρι τὸ Καλὲ-Γκρότο καὶ τὴν Ἀγκυρα. Φθάσαμε τὰ παιδιά μας καὶ οἱ πατέρες μας μέχρι τὰ στενὰ τῆς Κρέσνας. Βαδίσαμε μέσα στὰ ὄχυρὰ τῆς Ἀλβανίας. Διεσπάσαμε σὰν ἀετοὶ καὶ ἄλογα καὶ ἵπποι τῆς Ἀποκαλύψεως τὰ πέρατα τοῦ κόσμου, μὰ τέτοια ἀπώλεια δὲν ξαναεῖδε τὸ Ἑλληνικὸν κράτος.

"Ισως μόνον ἡ ἀπώλεια αὐτὴ νὰ φτάνῃ τὴν ἀπώλεια τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ποὺ ἀπὸ ἐνα τέκνο τῆς Ἀγαρ –σατανᾶς καὶ «Ἀπολλύων» τῆς Ἀποκαλύψεως (Ἄπ. 9,11), ποὺ ἀπαξιῶ νὰ τὸν ὄνομάσω(*)–, ποὺ γιὰ τὶς ἀμαρτίες μας οἱ χωροφύλακές μας φυλάττουν τὸ σπίτι του κάτω στὴ Θεσσαλονίκη, ἀπὸ ἐνα τέτοιο τέρας τῆς Ἀποκαλύψεως σκορπίσανε 2.000.000 Ἑλληνες καὶ ἐτάφησαν μέσα στὰ βάθη τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Ἄλλὰ ἡ Ἐλλὰς ἥτο πεπρωμένο νὰ ταπεινωθῇ καὶ νὰ φυλάττῃ τὸ σπίτι - τὴ φωλιὰ ἐνὸς θηρίου, ποὺ ἐσκόρπισε καταστροφὴ στὴ Μικρὰ Ἀσία.

Μόνο ἡ καταστροφὴ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ίσοφαρίζει μὲ τὴ νεώτερη αὐτὴ καταστροφὴ τῆς πατρίδος μας.

Εἶπα καὶ ἐπαναλαμβάνω, ὅτι καὶ ἀπὸ τὴν Ἀλβανία τοῦ Χόντζα καὶ ἀπὸ τὴ Σερβία καὶ ἀπὸ τὴ Βουλγαρία καὶ ἀπὸ ὅλα τὰ γειτονικά μας ἔθνη ἔχομε τὸ μικρότερον ποσοστὸν γεννήσεων. Ἀπὸ 180.000 παιδιὰ - νήπια, φτάσαμε τὰ 95.000, καὶ βαίνομεν πρὸς τὰ 80.000.

Ποιός τοὺς ἔφαγε; Ποιό σκοτάδι;

Μήπως ἥτανε πόλεμος; "Οχι. Τὰ τελευταῖα δέκα χρόνια ἐπικρατεῖ εἰρήνη, εἰρήνη παντοῦ, στὰ χωριὰ καὶ στὰς πόλεις μας.

Μήπως πείνα, ἡ φοβερὰ πείνα τοῦ '41 - '42, ποὺ ἐστρωνε κάτω τὸν κόσμο σὰν μυρμήγκια, σὰν μῆγες; Οὔτε αὐτῇ.

Μήπως κανένας σεισμὸς μεγάλος, τεκτονικὸς σεισμός, ἄνοιξε ρῆγμα στὸ φλοιὸ τῆς γῆς καὶ μᾶς κατέπιε τόσους Ἑλληνας; "Οχι.

Ποιός λοιπὸν τοὺς ἔφαγε ἐνα ἑκατομμύριο ἐφτακόσες χιλιάδες Ἑλληνες; Ὕπάρχουν ἔνοχοι, ὑπάρχουν ἐγκληματίαι. Ποιός τοὺς ἔφαγε;

Ἡ μετανάστευσι

Πρῶτα - πρῶτα ἡ μετανάστευσι. Ναί, ἡ μετανάστευσι.

Τὰ δέκα τελευταῖα χρόνια, ἀπὸ τὸ '50 μέχρι τὸ '60, ἔφυγαν ἀπὸ τὴν

(*) Ἐννοεῖ τὸν Ἀτατούρκ Μουσταφᾶ Κεμάλ (1881-1938), Τούρκο στρατιωτικό, πρόεδρο τῆς δημοκρατίας καὶ ίδρυτὴ τῆς νέας Τουρκίας.

‘Ελλάδα τὰ καλύτερα παιδιά της, τὸ ἄνθος τῆς Ἑλλάδος.

Δὲν ὑπάρχει μέριμνα ἐκ μέρους τοῦ κράτους καὶ φροντίδα ἐκ μέρους τῶν πολιτικῶν. Μ' αὐτὰ ποὺ λέγω δὲν θέλω νὰ δώσω ἀφορμὴ σὲ κανένα νὰ πῇ ὅτι ἀναμειγνύομαι στὴν πολιτική. Δὲν ἀνήκω σὲ καμμιά πολιτικὴ παράταξι· κ' ἐσεῖς οἱ Κοζανῖται τὸ ξέρετε πολὺ καλά, ὅτι μέσ' στὴν καρδιά μου είνε μόνο τὸ γαλάζιο χρῶμα, ἡ πατρίδα μου, καὶ παραπάνω ὁ Χριστός μου, καὶ δὲ μὲ ἐνδιαφέρει τὸ πολιτικὸν μέρος. Μ' ἐνδιαφέρει ἀσφαλῶς καὶ

αὐτό, ἀλλὰ λόγω τοῦ ράσου μου δὲν ἀνακατεύομαι σὲ πολιτικὰς διενέξεις· γ' αὐτὸ ἔχω καὶ τὸ θάρρος, ἀφοῦ μένω ἐκτὸς πολιτικῆς, νὰ ἐλέγχω ὅλους ἀνεξαιρέτως μὲ χριστιανικὰ κριτήρια.

“Ἐφυγε λοιπὸν τὰ τελευταῖα δέκα χρόνια τὸ ἄνθος τῆς πατρίδος μας. ”Ἐφυγαν νέοι, ἄλκιμοι νέοι, θαυμάσιοι νέοι, ύγιεστατοι. Τοὺς ἔξετάζουνε γιὰ νὰ τοὺς πάρουν στὴν Αὐστραλία, γιὰ νὰ τοὺς πάρουν στὸν Καναδᾶ· περνᾶνε ἀπὸ ἐπιτροπές, κόντρα ἐπιτροπές. Παίρνουν ἔτσι τὰ ύγιεστερα παιδιά τῆς Ἑλλάδος, καὶ μένουν ἐδῶ πέρα - τί μένουν;... Αὐτὰ τὰ ύγιεστερα παιδιά, ποὺ μιὰ μέρα τὰ χρειάζεται ἡ χώρα τους ὡς ἀκρίτας καὶ φρουροὺς τῆς πατρίδος, φεύγουν.

Πόσα παιδιὰ φύγανε κατὰ τὰ δέκα αὐτὰ χρόνια; ”Ἐφυγε διπλάσιος ἀριθμὸς ἀπὸ τὸ στρατὸ τῆς μικρᾶς μας χώρας ὅταν ξεκίνησε ἡ νωμένη ἡ πατρίδα μας καὶ πέρασε τὴ Μελούνα καὶ χύθηκε μέσ' στοὺς κάμπους τῆς Μακεδονίας. Οἱ παλαιότεροι ἐνθυμεῖσθε τὸ στρατό μας καὶ τὸ ἵππικό μας καὶ τὸ πυροβολικό μας – ποὺ ἦταν τότε ἡ νωμένη ἡ πατρίδα μας –, ὅταν περάσανε τὰ φανταράκια τὴ Μελούνα καὶ ρίφθησαν μέσα εἰς τὴν Μακεδονία, καὶ ἄφησαν ἐκεῖ τὰ κόκκαλά τους. Εἶχαν ἔνα ἀγνὸ πατριωτισμό, ποὺ δὲν ξαναείδε ὁ κόσμος. ”Ἀν στεκόσουν στὴ Μελούνα, στὰ σύννορα ποὺ ξεκινήσανε, καὶ τοὺς μετροῦσες τότε, ἀπὸ τὸν ἐνδοξὸ ἐκείνο βασιλιᾶ μέχρι τὸν τελευταῖο ὅπλιτη, ἀν μετροῦσες τὰ παιδιὰ ἐκείνα, δὲν ἦταν παραπάνω ἀπὸ 100.000. Καὶ αὐτοὶ οἱ 100.000 ἐσκόρπισαν τὴν ἐλευθερίὰ στὴ Μακεδονία μας.

Καὶ τώρα, ὅχι 100.000, ἀλλὰ 200.000 τέτοια παιδιὰ ἔφυγαν ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα. Ποῦ εύρισκονται; Ποῦ είνε;

Δὲν ἔχω καιρὸ νὰ ἔξετάσω κ' ἔγῳ σὰν “Ελληνας καὶ σὰν Χριστιανὸς

τὸ δέμα τῶν μεταναστεύσεων. Δὲν ἔχω καιρὸν νὰ ἐκφράσω πλήρως τὰς ἀντιλήψεις μου καὶ τὰς χριστιανικὰς ἀπόψεις ἐπάνω στὸ τεράστιον αὐτὸ ζήτημα.

Νὰ προσεύχεσθε γιὰ τὰ ξενιτεμένα παιδιά μας

“Ἐνα μόνο σᾶς λέγω· νὰ προσεύχεσθε γιὰ τὰ παιδιὰ αὐτὰ ποὺ ’νε στὰ μαῦρα ξένα τὰ κατηραμένα. Κάθε δολλάριο, ποὺ σᾶς στέλνουν, εἶνε βουτημένο στὸ αἷμα.

Ν' ἀνάβετε λαμπάδες στὸν Ἀγιο Νικόλαο γιὰ νὰ τὰ φυλάῃ ἡ Παναγίὰ ἀπὸ τοὺς μεγάλους πειρασμούς. Καὶ ἔνας - ὁ μεγαλύτερος πειρασμὸς εἶνε· Νὰ μὴ χάσουνε τὴν ὄρθδοξο πίστι καὶ γίνουνε χιλιασταὶ καὶ μασόνοι καὶ ροταριανοὶ καὶ αίρετικοί, καὶ γυρίσουν πίσω μὲ ἄλλη γλῶσσα.

Διακόσες χιλιάδες “Ἐλληνες ἔφυγαν. Καὶ ἐξακολουθεῖ τὸ κῦμα τῆς φυγῆς. Καὶ ἐὰν συνεχιστῇ αὐτὸς ὁ ῥυθμὸς τῆς μεταναστεύσεως, ἐὰν συνεχιστῇ αὐτὸ τὸ κῦμα καὶ δὲν ληφθοῦν μέτρα σωτήρια –γιατὶ κανεὶς ἀπὸ καλωσύνη, καλῶς ἔχόντων τῶν πραγμάτων δὲν ἀφήνει τὴν πατρίδα του–, ἐὰν δὲν ληφθοῦν τὰ μέτρα αὐτά, ἐ δὲν θὰ περάσουν πολλὰ χρόνια καὶ ἐδῶ στὰ ἔρμα τοῦτα βράχια, στὸν τόπο μας ἐτοῦτο ποὺ ὅπου νὰ σκαλίσουμε θὰ βροῦν κόκκαλα ἥρωων καὶ μαρτύρων, στὸν τόπο ἐτοῦτο ποὺ κάθε βράχο δὲν μποροῦν νὰ τὸν ἀγοράσουν ὅλα τὰ δολλάρια τῆς Ἀμερικῆς καὶ ὅλα τὰ ρούθλια τῆς Ῥωσίας, στὸν τόπον αὐτὸν τὸν χιλιοβαμμένον μὲ αἷμα, τὸν ιερὸν αὐτὸν τόπον τί θὰ συμβῇ; Θὰ ύπαρχουν “Ἐλληνες παντοῦ, θὰ ύπαρχουν “Ἐλληνες καὶ στὸ Βέλγιο, θὰ ύπαρχουν “Ἐλληνες καὶ στὴ Μαδαγασκάρη, θὰ ύπαρχουν “Ἐλληνες καὶ στὰς Καναρίους νήσους, θὰ ύπαρχουν “Ἐλληνες καὶ στὴν Αύστραλία, θὰ ύπαρχουν καὶ στὰ Ούραλια ὅρη· παντοῦ θὰ ύπαρχουν “Ἐλληνες, καὶ μόνο στὴν Ἐλλάδα δὲν θὰ ύπαρχουν! Μόνο στὴν Ἐλλάδα δὲν θὰ κατοικοῦν “Ἐλληνες, γιὰ νὰ γίνῃ ἡ Ἐλλὰς ἐνα κράτος γιὰ ξένους, ένας τουριστικὸς χῶρος, γιὰ νὰ ἔρχωνται ἐδῶ καὶ κολυμποῦν οἱ ἀνήθικες γυναικες καὶ τὰ καθάρματα τῆς Δύσεως μέσα στὶς δεξαμενὲς καὶ μέσα στὶς θάλασσές μας. ”Ἐτσι θὰ καταντήσῃ ἡ Ἐλλάς· ένας τόπος εύχάριστος γιὰ τὴ διαμονὴ τῶν καθαρμάτων ὅλης τῆς Εύρωπης.

Τεράστιος τάφος παιδιῶν

Καλά, 200.000 “Ἐλληνες φύγανε στὸ ἐξωτερικό· οἱ ἄλλοι ποῦ εἶνε; Έὰν πάρης ντεμπεσίρι καὶ ἀφαιρέσῃς ἀπὸ τὸ 1.700.000 τὶς 200.000, μένουν ύπόλοιπο έναμισυ ἑκατομμύριο (1.500.000) “Ἐλληνες. Αύτοὶ ποῦ

είνε, ποιός τοὺς κατέπιε, ποιό σκοτάδι τοὺς ἔφαγε; Καλά, ἐκείνοι ἐπὶ τέλους φύγανε στὸ ἐξωτερικό· τὸ ἄλλο ἐνάμισυ ἑκατομμύριο "Ελληνες, ποιός τοὺς ἔφαγε;

Ρωτᾶτε ποιός τοὺς ἔφαγε; Δὲν θὰ μπῶ ἀπότομα, γιατὶ θὰ διακρίνω καὶ μερικὰ μειδιάματα ὅταν θελήσω νὰ προχωρήσω εἰς τὸ βάθος καὶ νὰ ἀποκαλύψω ποιός είνε ὁ τεράστιος τάφος μέσα εἰς τὸν ὅποιον ἐτάφησαν ἐνάμισυ ἑκατομμύριο (1.500.000) "Ελληνες, νέοι "Ελληνες.

Πρὶν ἀπὸ ἔνα μῆνα ώμιλοῦσα σὲ ἔνα κεντρικὸ ναὸ τῆς Ἀθήνας, κεντρικώτατο ναό, ποὺ είνε κοντὰ στὰ ἀνάκτορα, στὸν "Άγιο Σπυρίδωνα^(*). Ἐκεῖ μοῦ εἴπαν κάτι φοβερό.

Μοῦ εἴπαν ὅτι, 'Ἐδῶ κατοικεῖ ὅλη ἡ ἀριστοκρατία, κατοικοῦν οἱ πλούσιοι, οἱ πολλοὶ πλούσιοι. "Οταν πᾶμε στὰ σπίτια τους, ντρεπόμεθα νὰ πατήσουμε. 'Η πολυτέλεια τῶν σπιτιῶν είνε κάτι ἀπερίγραπτο. Δὲν μπορεῖς νὰ τὸ φανταστῆς πῶς είνε.

"Ολα τὰ βλέπεις.

Βλέπεις χαλιά, ποὺ τὸ πόδι σου - ὁ ὀστράγαλός σου βυθίζεται μέσα στὸ πάχος τῶν χαλιῶν.

Βλέπεις ἔπιπλα, ὅχι πιὰ ἑλληνικὰ ἔπιπλα, ἀλλὰ ἔπιπλα παρμένα μέσα ἀπὸ τὴ Ρώμη καὶ ἀπὸ τὸ Λονδίνο καὶ ἀπὸ τὰ καλύτερα καταστήματα τῆς Εὐρώπης. Βλέπεις ὅλα νὰ είνε πολυτελέστατα.

Βλέπεις καὶ τὶς ὑπηρέτριες· ὅχι μιὰ καὶ δυό, ἀλλὰ ἔξι - ἐφτά. "Άλλη νὰ είνε στὸ κουδούνι, ἄλλη νὰ είνε στὴν ὑποδοχή, ἄλλη νὰ είνε στὸ γεῦμα, ἄλλη νὰ 'νε ἀπὸ 'δῶ, ἄλλη ἀπὸ 'κεῖ. Ναί.

Βλέπεις γάτες, ποὺ είνε χτενισμένες καὶ περιποιημένες. Βλέπεις σκυλιὰ ράτσας.

Καὶ τί δὲ βλέπεις μέσα, πάτερ μου! "Ἐνα πρᾶγμα δὲ βλέπεις· παιδιὰ δὲ βλέπεις! Μόνο κάπου - κάπου ὑπάρχουν ἔνα, δυό, τρία, σπανιώτατα. Ποῦ; Σὲ σπίτια ποὺ μπορούσανε νὰ θρέψουνε ντουζίνες ὄλοκληρες παιδιῶν.

Πριονίζεις τὴν ἐντολὴ τοῦ Θεοῦ

'Άλλὰ ποῦ νὰ θρέψουν παιδιά!

Γιά πλησίασε τὴν κυρά. «"Α», σοῦ λέει, «παιδιά; »Οχι παιδιά. Προτιμῶ ἔνα αὐτοκίνητο τελευταίας μάρκας ἀντὶ παιδί...». Μιὰ ἄλλη θὰ σοῦ πῇ· «Προτιμῶ ἔνα πάρτυ παρὰ παιδί...». 'Η ἄλλη θὰ σοῦ πῇ· «Προτιμῶ τὸ ἔνα ἢ τὸ ἄλλο...».

'Η μόδα αὐτὴ ἡ σατανική, νὰ γεννοῦν παιδιὰ κατὰ παραγγελίαν,

(*) Ο ί. ναὸς Ἀγίου Σπυρίδωνος Παγκρατίου ἡ Σταδίου βρίσκεται σχετικῶς κοντὰ στὰ ἀνάκτορα τῶν Ἀθηνῶν. Σ' αὐτὸν ώμιλησε, κατὰ τὴν ἐδῶ μαρτυρία, τὸν Μάιο τοῦ 1961.

δὲν θρίσκεται μόνο μέσα στὰ σπίτια τῶν πλουσίων, τῶν ἐκφύλων, τῶν πλουτοκρατῶν ποὺ λατρεύουν τὸ μαμωνᾶ. Δυστυχῶς ἡ μόδα αὐτῇ ἔφυγε ἀπὸ τὴν Ἀθήνα καὶ ἄπλωσε μέσα σ' ὅλη τὴν Ἑλλάδα, ἔφτασε καὶ στὸ μικρότερο χωριούδακι. Καὶ μέσα στὴ μικρότερη καλύθα ἐπῆγε καὶ σκόρπισε σὸν περονόσπορος. "Οπως ὁ περονόσπορος πέφτει στὰ φυτὰ καὶ τὰ καίει ὅλα, ἔτσι ἀκριβῶς καὶ ἡ ἰδέα αὐτή, ἡ ἀποφυγὴ τῆς τεκνογονίας, ἔχει διαδοθῆ παντοῦ.

Εἶνε ὁ διά'ολος, ὁ μεγάλος διά'ολος, ὁ ὅποιος πάει κόντρα στὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ.

Κάποιος πατέρας τῆς Ἔκκλησίας λέει· Οἱ διαβόλοι εἰνε χωρισμένοι, καὶ καθένας ἔχει ἀναλάθει, κατὰ ἐπιτελικὸ σχέδιο, νὰ καταργήσῃ καὶ μία ἀπὸ τὶς ἐντολὲς τοῦ Θεοῦ.

Εἶνε δέκα οἱ ἐντολές; Τὴν κάθε ἐντολὴν τὴν πολεμάει ὁ διάβολος. Ἐκεῖνα τὰ «δέκα κέρατα» τοῦ διαβόλου τί ἐννοοῦν; Βλέπετε τί λέει στὴν Ἀποκάλυψι; (θλ. Ἀπ. 13,1). "Οπως ἔχεις δέκα δάχτυλα καὶ δὲν κόβεις κανένα δάχτυλό σου, ἔτσι ἔχεις καὶ δέκα ἐντολές. Κόβεις τὸ ἔνα δάχτυλό σου; Δὲν τὸ κόβεις. Καὶ ὅμως κόβεις τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ, τὴν πριονίζεις. Προτιμότερο είνε νὰ κόψης τὸ δάχτυλό σου, προτιμότερο είνε νὰ κόψης τὸ χέρι σου, προτιμότερο νὰ τὰ κόψης αὐτά, παρὰ νὰ κόψης μιὰ ἐντολή, νὰ πριονίσης μιὰ ἀπὸ τὰς ἐντολὰς τοῦ αἰώνιου Δεκαλόγου ποὺ συνεπλήρωσε ὁ Χριστός.

"Οπως είνε δέκα οἱ ἐντολές, ἔτσι είνε δέκα καὶ τὰ κέρατα ποὺ λέει ὅτι ἔχει ὁ ἀντίχριστος. Κάθε κέρατο ἔχει δουλειὰ - ἀποστολὴ νὰ τορπιλίσῃ, νὰ διαλύσῃ, νὰ κονιορτοποιήσῃ, νὰ ἀχρηστεύσῃ καὶ μία ἐκ τῶν ἐντολῶν τοῦ Δεκαλόγου.

"Οπως λοιπὸν σὲ κάθε ἐντολὴ ὑπάρχει εἰδικὸς διά'ολος ποὺ ὑπονομεύει καὶ διαλύει τὴν ἐντολήν, ἔτσι ὑπάρχει καὶ ἔνας διά'ολος ὁ ὅποιος πάει κόντρα μὲ τὴν ἐντολὴν τῆς αὐξήσεως τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Καὶ αὐτὸς ἔχει στὴν ἐποχή μας τὴ μεγαλύτερη πελατεία. Σὲ κάθε ἐποχὴ ἔχει ὁ διά'ολος εἰδικοὺς ἀπεσταλμένους ἐπάνω στὴ γῆ, ἀλλὰ στὶς μέρες μας αὔξησε τρομακτικὰ τὴν πελατεία του.

Ἡ ἐντολὴ τοῦ Θεοῦ, ἐπάνω στὴν ὅποιαν στηρίζεται τὸ ἀνθρώπινο γένος, ἀκούεται καὶ τὴν ὥρα ἀκόμα τοῦ γάμου, μιὰ ὥρα ιερά, μιὰ ὥρα σεβάσμια, καὶ ἡ ἐντολὴ αὐτὴ είνε· «Αὔξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε καὶ πληρώσατε τὴν γῆν καὶ κατακυριεύσατε αὐτῆς» (θλ. Γέν. 1,28). Καὶ ὁ διά'ολος ποὺ πάει κόντρα μὲ τὴν ἐντολὴν αὐτὴ τῆς αὐξήσεως λέει τὰ ἀντίθετα. 'Ο Θεὸς λέει «αὔξάνεσθε», ὁ διάβολος αὐτὸς ὁ μοντέρνος λέει ὅχι «αὔξάνεσθε» ἀλλὰ «μειώνεσθε».

Μὲ φόρμα ἐπιστημονικὴ

Αύτὸς ὁ διάβολος κηρύττει πόλεμον ἐναντίον τῶν παιδιῶν. Καὶ παρουσιάζεται ὅχι σὰν ἔνας ἀγροϊκὸς ἐγκληματίας, ποὺ κρατάει μαχαίρι ή χειροθομβίδα γιὰ νὰ τὰ ἔξολοθρεύσῃ. Παρουσιάζεται μὲ λευκὴ φόρμα. Γιατὶ ὁ διά'ολος συγχρονίζεται γιὰ νὰ κατακτήσῃ τὸν κόσμο, ἡμεῖς δὲν συγχρονίζόμεθα.

Ο διά'ολος αὐτός, ποὺ πάει κόντρα στὴ θεμελιώδη ἐντολὴ τοῦ Θεοῦ, παρουσιάζεται μὲ φόρμα ἐπιστημονικῆ. Κρατάει στὰ χέρια του ἰατρικὰ ὄργανα, εἶνε ἐφοδιασμένος μὲ χάπια φαρμακείου - μάλιστα, κύριοι. Κρατάει ἰατρικὰ ἐργαλεῖα, εἶνε στολισμένος μὲ μπλούζα νοσοκόμου. Ἔπάνω στὶς μπλοῦζες εἶνε

καὶ τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, πρὸς αἴσχος καὶ ἔξευτελισμόν τοῦ χριστιανικοῦ μας πολιτισμοῦ.

Καὶ τί κάνει αὐτός; 'Ο διά'ολος αὐτὸς δὲν κάθεται ἥσυχος. Ἀρχίζει δουλειὰ ἀμέσως μόλις τὸ ἀντρόγυνο βγῇ ἀπὸ τὴν ἐκκλησία ποὺ ἔγινε τὸ μυστήριο τοῦ γάμου. Ἐκεῖ, μπροστὰ σὲ ἀγγέλους καὶ ἀρχαγγέλους καὶ μπροστὰ στὴν ἀγία Τριάδα, οἱ νεόνυμφοι ὑπέγραψαν τὸ πιὸ ἱερὸ συμβόλαιο καὶ ὑποσχέθηκαν ὁ ἔνας στὸν ἄλλο «Σὲ καὶ μόνον καὶ αἰώνιως». Ἐκεῖ τοὺς εὔχήθηκε ἡ ἐκκλησία καὶ οἱ συγγενεῖς νὰ είνε δένδρον κάρπιμον, δέντρον ποὺ νὰ φέρῃ καρπό. Ἐκεῖ παρακαλοῦμε ὅλοι μας μετὰ δακρύων, νὰ δῆ τὸ ἀνδρόγυνον υἱὸν τῶν υἱῶν των καὶ θυγατέρας τῶν θυγατέρων των, καὶ νὰ εὐλογήσῃ αὐτοὺς ὁ Θεὸς ὅπως ηύλογησε τὸν Ἀθραὰμ, τὸν Ἰσαὰκ καὶ τὸν Ἰακὼβ, καὶ νὰ ἔχουν τὴν χαρὰν ποὺ είχε ἡ ἀγία Ἐλένη μὲ τὸν ἄγιον Κωνσταντίνον. Καὶ ἐνῷ ὅλα τὰ τοῦ μυστηρίου εἶνε πνευματικὰ καὶ ἀγια καὶ ἀποθλέπουν πρὸς διαιώνισιν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, αὐτὸς λοιπὸν ὁ πονηρός, μόλις βγῇ ἔξω ἀπὸ τὴν ἐκκλησία τὸ νέο ἀνδρόγυνο καὶ προτοῦ ἀκόμα νὰ πάῃ στὸ σπίτι, τοὺς πλησιάζει ὁ διά'ολος μὲ τὴ φόρμα τὴν ἐπιστημονικὴ καὶ μὲ τὰ χάπια τῶν φαρμακείων καὶ μὲ τὰ ἐργαλεῖα τῶν ἰατρῶν καὶ μὲ τὶς μπλοῦζες τῶν νοσοκόμων καὶ λέγει·

«Μὴν ἀκοῦς τὸν πατατᾶ· τὸν πατατᾶ μὴν τὸν ἀκοῦς». Στέκεται πίσω τους αὐτὸς καὶ ψιθυρίζει· «Ἄκου πράγματα, νὰ γεννοθολᾶνε οἱ γυναίκες! Ἐδῶ γλέντι, ἐδῶ διασκέδασι, ἐδῶ τὰ πάντα. Τίποτε ἀπ' αὐτὰ

ποὺ σᾶς λένε οἱ παπᾶδες. Καὶ μὴ ξεχνᾶτε· θὰ κάνετε μόνο ὅσα παιδιὰ θέλετε. Αὐτὸ δύσμίζεται, ύπάρχουν μέσα. "Έχω χάπια, ἔχω μεθόδους, ἔχω ἐκτρώσεις".

Οἱ ἐκτρώσεις

Προτείνει ὁ διάβολος πρὸς ἀποφυγὴν τῆς τεκνογονίας μέσα σατανικά, ποὺ ἀπαξιοὶ ἡ γλῶσσα τοῦ ἱεροκήρυκος νὰ ὀνομάσῃ ἐδῶ στὴν αἰθουσα.

Πρὶν δέκα χρόνια(*) ἥμουνα στὴν Κύμη. "Οταν ἔφυγα ἀπὸ τὴν Κοζάνη, ἡ ἀγία καὶ ἵερα Σύνοδος μὲ ἐκσφενδόνισε —γιὰ τὸ κακὸ ποὺ ἔκανα στὴν Κοζάνη!—, μοῦ ὀδωσε μιὰ κλωτσιὰ ἡ ἀγία καὶ ἵερα Σύνοδος καὶ μ' ἔστειλε στὴν Κύμη. Ἡ Κύμη εἶνε μία μικρὰ ὡραιοτάτη κωμόπολις τῆς Εύβοίας μὲ πληθυσμὸν 4.000 - 5.000.

"Οταν πῆγα χτύπησα τὶς καμπάνες, γιὰ νὰ μαζέψω τὰ παιδιὰ νὰ κάνω κατώτερο κατηχητικό· γιατὶ μ' ἀρέσει παραπάνω ἀπ' ὅλα νὰ κάνω κατηχητικὸ στὰ μικρὰ παιδιά. Εἶδα, ὅτι τὰ παιδιὰ ἤτανε πολὺ ἐλάχιστα. Στὴν ἀρχὴ κατηγόρησα τὸν ἔαυτό μου· «Αὔγουστίνε, δὲν εἶσαι κλῶσσα καλή», εἶπα. Γιατὶ ἡ κλῶσσα, ἄμα εἶνε καλή, φωνάζει καὶ μαζεύονται ὅλα τὰ κλωσσόπουλα.

Βρῆκα ὅμως ἐν συνεχείᾳ ἔνα δάσκαλο. Τοῦ λέω·

—Ρὲ δάσκαλε, μιὰ πόλις μὲ τέσσερις χιλιάδες γιατί ἔχει τόσα λίγα παιδιά; Τόσα λίγα παιδιὰ ἔχει τὸ δημοτικό;

—Τόσα, μοῦ λέγει.

—Μὰ πῶς; τοῦ λέω.

—Ἄμ, δὲν ξέρεις; μοῦ ἀπαντᾶ, δὲν ύπάρχουν παιδιά.

Πάω στὸ δημαρχεῖο καὶ παίρνω τὸ μητρῶο. Ἀνοίγω τοὺς ληξιαρχικοὺς πίνακας καὶ διαβάζω· Τὸ 1930, ποὺ δὲν εἶχαν μπεῖ ἀκόμα οἱ μοντέρνες ἰδέες, ἡ μικρὰ αὐτὴ ὡραία πόλις γεννοῦσε κάθε χρόνο 130 παιδιά. Ἀπὸ τὸ ἔτος ἐκεῖνο ὅμως ἄρχισαν τὰ παιδιὰ νὰ πέφτουν. Ἐνῷ δὲν εἶχε λιγοστεύσει ὁ πληθυσμός, ἄρχισαν νὰ πέφτουν. Πόσα φτάσανε; Μέσα σὲ 20 χρόνια, τὸ 1950 ποὺ πῆγα ἐγώ, ἡ Κύμη πλέον δὲν γεννοῦσε 130 - 140 παιδιά, ἀλλὰ ἔφτασε νὰ γεννάῃ μόνο 45 παιδιά.

(*) τὸ 1951.

Προσπάθησα νὰ μάθω τὰ αἴτια. Τί ἀνεκάλυψα; Ἀνεκάλυψα κάτι φοβερό.

Ήρθε στὴν Κύμη κάποιος γιατρὸς νέος(*), ποὺ ἐσπούδασε νομίζω καὶ εἰς τὸ ἔξωτερικό. Ἐγκατέστησε τὴν κλινική του στὴν πόλι καὶ ἄρχισε νὰ ἐφαρμόζῃ τὰς ἐκτρώσεις, ἐλεύθερα, ἀναιδέστατα, σὲ πλούσιους καὶ πτωχούς. Ἔτρεχαν στὸ ἰατρεῖο του, γιὰ νὰ πετάξουν τὰ παιδιά τους. Ἔφτασε σὲ τέτοιο σημεῖον ἀναιδείας, ὥστε πολλὰ ἔμβρυα, ποὺ ἔβγαιναν ἀπὸ τὴν κοιλιὰ τῆς μάνας των ὀλόκληρα, δὲν τὰ ῥριχνε τεμαχισμένα μέσα εἰς τοὺς ὑπονόμους καὶ μέσα στὰ νερά, ἀλλὰ τί ἔκανε· τὰ ὧδη μέσα σὲ μπουκάλια ποὺ ἔχαν οἰνόπνευμα, γιὰ νὰ τὰ φυλάσσῃ ώς δείγματα τῆς ἐπιστημονικῆς του δόξης! ὅτι τάχατες ἔκανε καλὲς ἐκτρώσεις καὶ τὰ ὧδη ὀλόκληρα τὰ παιδιά, καὶ τὰ βούταγε μέσα εἰς τὰ ὑγρὰ καὶ τὰ διατηροῦσε. Τὰ εἶδε αὐτὰ μιὰ εὐλαβῆς γυναίκα μιὰ νύχτα καὶ πῆγε νὰ χάσῃ τὸ μυαλό της. Κάτω στὸ ὑπόγειο τοῦ σπιτιοῦ του, ποὺ εἶχε βαρέλια καὶ ἄλλα ἀντικείμενα, εἶχε καὶ τέτοιες μπουκάλες μὲ οἰνόπνευμα, καὶ μέσα στὰ οἰνοπνεύματα εἶχε βουτηγμένα τὰ ἔμβρυα, τὰ πρόωρα ἔμβρυα, τὰ ἐκτρώματα, τὰ ὄποια ἔβγαιναν ὀλόκληρα ἀπὸ τὴν μήτρα τῶν γυναικῶν.

“Οταν ἔμαθα τὰ πράγματα αὐτά, ὅταν –ἀκόμη περισσότερο— πληροφορήθηκα ὅτι αὐτὸς ὁ γιατρὸς εἶχε κουβεντολοὶ καὶ καλὲς σχέσεις μὲ τὸ δεσπότη(**) —αὐτὴ εἶνε ἡ νοοτροπία πολλῶν δεσποτάδων—, ἀναψε ἡ ψυχή μου καὶ —σύμφωνα μὲ τὶς ἀρχὲς ποὺ ἔχω— τὸν παρέλαθα ἀπὸ τὸν ἄμβωνα. ”Εκανα τότε ἔνα σκληρὸν ἀγῶνα ἐναντίον τῶν ἐκτρώσεων καὶ ἐναντίον τοῦ γιατροῦ. Καὶ μοῦ στοίχισε αὐτὸς ὁ ἀγώνας. Γιατὶ πέντε μέρες μετὰ τὸ κήρυγμα ἐκεῖνο ἐπῆρα τὸ «διαβατήριο», πῆρα τὸ χαρτί μου καὶ ἔφυγα ἀπὸ τὴν Κύμη καὶ πῆγα στὴν Κάρυστο, γιὰ τὸν ἔλεγχο ποὺ ἔκανα. Πρόλαβα ὅμως [πρὶν φύγω ἀπὸ τὴν Κύμη] καὶ εἶπα στὸ γιατρὸ ἀπὸ τοῦ ἄμβωνος·

(*) Ὁ γιατρὸς ἦταν γυναικολόγος καὶ λεγόταν (Νικόλαος;) Μουρκουτᾶς.

(**) Δεσπότης ἦταν ὁ Ἀνανίας, ὁ ὅποιος ἐπισκόπευσε στὴ μητρόπολι Καρυστίας (ὅπου ὑπάγεται ἡ Κύμη) τὰ ἔτη 1944 - 1957. Ὁ π. Αύγουστίνος τοποθετήθηκε στὴ μητρόπολι αὐτὴ τὸν Αύγουστο τοῦ 1950. Στὶς 29 Αύγουστου ὁ ἵεροκήρυξ τῆς ὁμόρου μητροπόλεως Χαλκίδος καὶ ὁμόψυχος πνευματικὸς ἀδελφὸς τοῦ π. Αύγουστίνου ἀρχιμ. Χριστοφόρος Καλύθας, σὲ ὅμιλα του, ἀνήγγελε στοὺς πιστούς, ὅτι θὰ ἔχουν τὴν εύκαιρία νὰ ἀκοῦνε ἔνα σπουδαῖο ἵεροκήρυκα, τὸν π. Αύγουστίνο. Ἐπειδὴ ὅμως ὁ π. Αύγουστίνος τὸν καιρὸ ἐκεῖνο ἦταν ἔξαντλημένος ἀπὸ τὶς κακουχίες ποὺ εἶχε περάσει προηγουμένως ώς στρατιωτικὸς ἱερεύς, δὲν ἄρχισε ἀμέσως ἐργασία. ”Ἐμεινε ἔνα μῆνα ν' ἀναπαυθῇ στὸ ἀνδρικὸ τότε μοναστήρι τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος Κύμης. ”Οταν συνῆλθε ἀπὸ τὴν ἔξαντλησι καὶ ἀνέλαθε δυνάμεις, ἄρχισε τὰ κηρύγματα στὴν Κύμη τὸ φενινόπωρο (26 'Οκτωβρίου) τοῦ 1950. Σύντομα ὅμως, μέσα στὴ μεγάλη σαρακοστὴ (Απρίλιο) τοῦ 1951, συνέθη ἡ σύγκρουσις, γιὰ τὴν ὄποια κάνει λόγο ἐδῶ, καὶ ὁ δεσπότης Ἀνανίας τὸν ἀπέσπασε στὴν Κάρυστο, ἄλλη πόλι τῆς μητροπόλεώς του.

«Γιατρέ, τὴν ὡρα ποὺ θὰ ξεψυχᾶς σκέψου τὸν ἰεροκήρυκα· καὶ σκέψου, ὅτι ἔσù είσαι ὁ μεγαλύτερος σφαγεὺς καὶ ὁ μεγαλύτερος καταστροφεὺς αὐτοῦ τοῦ μικροῦ τόπου».

Καὶ τὸ τέλος του ἥταν φοβερό. Δὲν είμαι προφήτης, ἀλλὰ ἐκεῖνο ποὺ εἴπα βγῆκε. "Οχι ὅτι είμαι προφήτης, ἀλλὰ ύπαρχουν νόμοι τοὺς ὃποίους κανείς δὲν μπορεῖ νὰ παραβαίνῃ ἀτιμωρήτως. "Εμαθα πρὸ καιροῦ, πρὶν νὰ ξεκινήσω ἀπὸ τὴν Ἀθήνα, μὲ πλησίασε ἔνας ἀπὸ τὰ μέρη αὐτὰ καὶ μοῦ λέγει·

—Θυμᾶσαι τὸ γιατρὸ ἀπὸ τὴν Κύμη;

—Τὸν θυμᾶμαι.

—"Ε, τὸ τέλος του ἥταν ἄθλιο. Γέμισε τὸ σῶμα του ἀπὸ σπυριὰ καὶ φώναζε τρομακτικὰ καὶ ἀπαίσια. Ὁ δὲ μονογενῆς του υἱός, ποὺ ἦτο μηχανικὸς στὰ πλοια, εἶχε οἰκτρὸ θάνατο μέσα στὸ πλοϊο.

Ναί. Τέτοιο τέλος εἶχε ὁ γιατρὸς τῶν ἑκτρώσεων.

Σφαγεῖα νηπίων

Κακουργοῦν οἱ γιατροὶ αὐτοί. Κακουργοῦν οἱ νοσοκόμοι. Κακουργοῦν οἱ μαίες. Κακουργοῦν οἱ κλινικὲς αὐτές, ποὺ ἀν εἶχα δικαίωμα θὰ τὶς ἔκλεινα. Γιατὶ ξέρω πολὺ καλὰ τί ἐγκλήματα φοβερὰ γίνονται μέσα εἰς αὐτές, ποὺ τὰ πάντα τὰ ἐμολύνανε.

Διότι ἀπ' ὅλα τὰ ἐγκλήματα, τὸ μεγαλύτερον ἐγκλημα είνε ἐναντίον τοῦ παιδιοῦ, ποὺ δὲν μπορεῖ νὰ φωνάξῃ, δὲν μπορεῖ νὰ ὑπερασπίσῃ τὸν ἑαυτόν του καὶ μένει ἀνυπεράσπιστο στὴν κακία τῶν κακούργων.

Λέγω, ἀν εἶχα δικαίωμα, θὰ ἔπιανα αὐτὲς τὶς πινακίδες ποὺ ἔχουν οἱ κλινικὲς αὐτές —μερικὲς μάλιστα ἀναφέρουν καὶ ὥρτά, εὐαγγελικὰ ὥρτά—, ἀν εἶχα δικαίωμα θὰ τὶς ἔβγαζα τὶς πινακίδες αὐτές καὶ θὰ ἔγραφα ὅχι «γυναικολογικὲς κλινικές», ἀλλὰ ἐδῶ είνε τὰ «σφαγεῖα» τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ.

Κακουργοῦν αὐτοί. Ἄλλὰ περισσότερο, νομίζω, κακουργοῦν οἱ μανάδες καὶ οἱ πατεράδες, οἱ ὅποιοι μὲ τόσον ἐλαφρὰ συνείδησι ἐπιτρέπουν στὸν ἑαυτόν τους ἔνα τέτοιο κακό. Ναί, ναί.

Ξεριζώνεται τὸ ὠραιότερο λουλούδι

"Αν πάρῃ ἡ γειτόνισσα στὴν αὐλὴ μιᾶς γυναίκας ποὺ ἔχει μιὰ γλάστρα μὲ ἔνα κρίνο ἥ ἔνα ὠραιό βασιλικὸ καὶ ξεριζώσῃ τὸ βασιλικὸ ἥ τὸ κρίνο μέσα ἀπὸ τὴ γλάστρα, θὰ πιαστοῦν μαλλιὰ μὲ μαλλιά· δὲ θὰ μείνουν μαλλιὰ στὸ κεφάλι τῆς γειτόνισσας, γιατὶ ἐτόλμησε ἀπὸ τὴ γλάστρα νὰ ξεριζώσῃ ἔνα λουλούδι.

"Ε, γυναίκα, έσù ποù δèn ἀφήνεις ἔna βασιλικό και ἔna κρίno νà σoù ξeρriζώsoυn ἀπò tή γlάstra, πàs ἐpitrépeis σè χéria kakourgwñ, σè χéria iatrwñ, σè χéria dolofónwñ, nà ξeरriζώsoυn mésa ἀpò tà sppláχna sou tò ὠraiótēro louloúdi; Kai tò ὠraiótēro louloúdi πoù φutrwñei stή gή dèn eíne tà louloúdia twn kíptawñ tò ὠraiótēro louloúdi eíne aútò πoù φutrwñei més' σtà sppláχna tñs mánaç.

Kai πàs nà ónomásow tή γunaiκa aútή; Tígrí; Θeρíon; Σatánā; Beθaíw̄s satanā. 'Eḡw̄ tóuláchiston dèn ξérw̄ megalúteron ámártηma ἀpò tò ámártηma tñs dolofonías twn padiw̄.

'Eán ἔrðouñ duò γunaikeis kai moñ pðuvñe.

—Páter moñ, moñ pñ h̄ pðwtē, páter moñ, dèn ξérw̄ πàs moñ 'rðe, ἐpñḡa tή núxta stòn "Agio Nikávora, ēbala φwtià kai ēkawfa tìs eíkóneis tñs 'Agíou Nikávoroς· pñḡa φwtià kai káhke kai ó naðs tñs 'Agíou Nikávora.

Thà tñn ákoúswa kai thà φrikiásow· mià γunaiκa nà báññ φwtià mésa stòn "Agio Nikávora kai nà káh tà eíkonostási; Thà φrikiásow, òpaw̄ thà φrikiásete k' éseis.

'Eán ἔrðh̄ mià áll̄ kai moñ pñ káti áll̄.

—'Eḡw̄, páter, ξérw̄i pparaplaníthka· kí áfouñ pparaplaníthka moñ eíp̄e kai ó ántras moñ, pñḡa stò γiatrò kai ēkana ēktrawsi.

Tñn pðwtē thà tñn suγχawrh̄sow. Thà tñn suγχawrh̄sow úpò ñna õron· nà káññ ērwanø, nà mažéψh̄ kai nà x̄tísø ëk néou tñn "Agio Nikávora. Pétres eíne, úlikà eíne, nà tðn x̄tísø kálutero.

Tñ ðeúteřer õmw̄s; 'Ekkleſia γkremíz̄eis kai x̄tízeis, monastíri γkremíz̄eis kai x̄tízeis· állà tò padiñ pòù skotwneis, dè mporéis, dè mporéis nà tò épawanafréh̄s stή z̄aw̄.

'Eḡw̄ dèn báññ pterachjli nà éxomoloyh̄sow già pøllouñs kai diáfophorus lógyous. Già òla tà ámárt̄mata úpárχei suγχawrh̄sisc· állà ámphiþállw̄, ágatp̄t̄oi moñ, pæt̄eres kai ádelfoñ pòù éxaskeít̄e tò pñewmatikò leitouýrgyma tñs éxomológyou, ámphiþállw̄ éàn già tò ámárt̄mata aútò úpárχh̄ suγχawrh̄sisc. 'Amphiþállw̄. Kai álloiúmono stouñ pñewmatikouñ èkéinouñ, oí ópouñi áphñouñ nà koinawnoñ twn áchrántwñ muſt̄h̄iow̄ γunaikeis oí ópouñi éxouñ bámména tà x̄eria touñ mè aíma ádhw̄wñ padiw̄.

"Eχw̄ tñn ádeia σas nà sâs krapat̄h̄sow líga lepettà ákóm̄;

(...)

'Afoñ moñ dínevte ádeia, thà sâs ápaoxolh̄sow già 15-20 lepettà, kai thà ápant̄h̄sow σè mià áptoría σas. Dióti thà moñ pñt̄e tò áll̄.

«Πῶς θὰ τὰ ζήσουμε;»

—Καλά, θρὲ παππούλη, ἐσὺ είσαι καλόγερος καὶ παιδιὰ δὲν ἔχεις· δὲ ρωτᾶς ἐμᾶς, ποὺ εἴμαστε πτωχαδάκια, πῶς μεγαλώνουν τὰ παιδιά; Ξέρεις τί θὰ πῆ νὰ ἔχης τρία καὶ τέσσερα καὶ πέντε καὶ ἔξι στόματα μέσα στὸ σπίτι; Ξέρεις τί είνε νὰ βρίσκωνται στὴ φωλιὰ τὰ πουλιὰ καὶ νὰ ζητᾶνε τροφή; Μποροῦμε ἐμεῖς νὰ θρέψωμε πέντε καὶ ἔξι παιδιά; Χρειάζονται φαγητό, ροῦχα, φάρμακα· πῶς θὰ τὰ ζήσωμε;...

Θὰ σᾶς ἀπαντήσω, ἀλλὰ θὰ μὲ ἀκούσετε;

‘Ο διάβολος αὐτός, ποὺ σᾶς λέει «Πῶς θὰ θρέψετε τὸ παιδί;», σᾶς παραπλανᾷ καὶ σᾶς τρομάζει.

Πῶς θὰ θρέψης τὸ παιδί; “Ἐχεις πίστι στὸ Θεό; ”Αφησέ με κ’ ἐμένα νὰ σοῦ πῶ, πῶς θὰ τὸ θρέψης.

Λέσ, πῶς θὰ θρέψης τὸ παιδί; Καὶ ἐγὼ σοῦ ἀπαντῶ· Πουλάκι είνε τὸ παιδί. Κι ἀφοῦ είνε πουλάκι, δὲ θὰ τ’ ἀφήσῃ ὁ Θεός. Τί λέει ὁ Χριστός· «Ἐμβλέψατε εἰς τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, ὅτι οὐ σπείρουσιν οὐδὲ θερίζουσιν οὐδὲ συνάγουσιν εἰς ἀποδήκας, καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος τρέφει αὐτά» (Ματθ. 6,26).

Θὰ μοῦ πῆ πάλι κάποιος· Καλά, παππούλη, ἐσὺ παιδιὰ δὲν ἔχεις, καὶ δὲν ξέρεις τί στοιχίζει ἔνα παιδί. Ποῦ νὰ βροῦμε τὰ χρήματα γιὰ νὰ τὸ μεγαλώσουμε;(*)

Ψεῦτες καὶ ἀπατεῶνες! Δὲν ἔχετε χρήματα; Τὰ πορτοφόλια σας είνε γεμάτα. Ἡ Ἑλλὰς κατὰ τὸ μᾶλλον ἡ ἥττον εὐημερεῖ. “Ἐχετε χρήματα γιὰ τὸ τσιγάρο, γιὰ τὸ ούζο, γιὰ τὴν πολυτέλεια, γιὰ τὰ ρεβεγιόν, γιὰ τ’ αὐτοκίνητα, γιὰ τοὺς κινηματογράφους, γιὰ τὸν διάβολο· γιὰ τὰ παιδιὰ δὲν ἔχετε. ”Ολα τὰ ἑκατομμύρια αὐτά, ποὺ ξοδεύει ὁ κόσμος γιὰ περιττὰ πράγματα, θὰ μποροῦσαν νὰ συντηρήσουν ἑκατομμύρια παιδιῶν. Καὶ τώρα ἡ Ἑλλάδα παιδιὰ δὲν ἔχει.

(*) Η ὄμιλία είνε παλαιὰ καὶ δὲν σφύζεται ἀκέραιη· λείπει τὸ τελευταῖο της τμῆμα, ποὺ πρέπει νὰ ἡταν ἀρκετό, ἀφοῦ πρὶν λίγο ζήτησε τὴν ἀδεια τοῦ ἀκροστηρίου νὰ τοὺς κρατήσῃ ἀκόμη 15-20 λεπτά. Στὸ σημείο αὐτὸ σταματᾷ ἀπότομα ἡ μαγνητοφώνησι, ἐπάνω μάλιστα σὲ κρίσιμο ἐρώτημα. Γιὰ νὰ μὴ μείνῃ ἀναπάντητη ἡ ἐρώτησι, προσπάθησα ν’ ἀναπληρώσω τὸ κενὸ μὲ διδασκαλία πάλι τοῦ ιδίου τοῦ π. Αύγουστίνου, ποὺ βρήκα σὲ ἄλλη ὄμιλία του. Ἡ ἀπάντησι ποὺ δίδεται, καὶ τὴν παραθέτω ἐδῶ στὴ συνέχεια, εἶνε ἀπὸ μεταγενέστερο κήρυγμά του, ποὺ ἔκανε ως μητροπολίτης Φλωρίνης στὴν Πτολεμαΐδα στὶς 29-12-1974, μεταξὺ Χριστουγέννων καὶ πρωτοχρονιᾶς (γι’ αὐτὸ μιλάει γιὰ ρεβεγιόν καὶ γιὰ τὸν ‘Ηρώδη). Προτίμησα τὸ κομμάτι αὐτὸ ἀπὸ ὄμιλία στὴν Πτολεμαΐδα, ἡ ὁποία ὀνήκει στὸ νομὸ Κοζάνης καὶ δὲν ἀπέχει πολὺ ἀπὸ τὸν τόπο ποὺ ἐκφωνήθηκαν καὶ οἱ ἄλλες ὄμιλες αὐτοῦ τοῦ τόμου. Παρατηρεῖται βέβαια μία διαφορὰ στὸ ὄφος· μιλάει τώρα πιὸ αὐστηρά. Αὐτὸ ὅμως ἔξηγεται· ἀπευθύνεται σὲ δικό του πλέον ποίμνιο, γιὰ τὸ ὅποιο φέρει τὴν εὐθύνη καὶ είνε φυσικὸ νὰ πονάῃ. Καὶ ὅποιος πονάει, φωνάζει.

Νὰ σᾶς πῶ κάτι φοβερό, που μοῦ τὸ ἔλεγε ἑνας στρατηγός; Τὸ 1912, που ἡ Ἑλλάδα ἦταν δύο ἑκατομμύρια, οἱ κληρωτοὶ μιᾶς κλάσεως ἦταν περισσότεροι ἀπ' ὅσους εἶνε σήμερα. Ἡταν τότε πολύτεκνοι, καὶ δὲν σκότωναν τὰ παιδιά τους. Ἀπὸ τὰ Βαλκάνια ἔχουμε τὰ λιγώτερα παιδιά. Ἄν πᾶς στὴν Ἀλβανία, στὴ Σερβία, στὴ Βουλγαρία, θὰ δῆς πολλὰ παιδιά. Ἄν πᾶς στὴν Τουρκία, πλῆθος· μὲ τὸ σάλιο θὰ μᾶς πνίξουν οἱ Τουρκαλᾶδες· σ' ὅποιο μέρος νὰ πᾶς, βλέπεις κοπάδια παιδιῶν. Ἐδῶ, στὰ χωριά μας, δὲν ύπάρχουν παιδιά, ἀλλὰ μόνο γέροι. Γηροκομεῖο κατήντησε ἡ πατρίδα μας.

Δὲν γεννοῦν παιδιά. Αὐτὴ εἶνε ἡ πιὸ μεγάλη ἀμαρτία τοῦ κόσμου τούτου.

Ἡρδε πρὶν δύο μῆνες στὸ γραφεῖο μου ἑνας στρατηγός. Τὸν ρώτησα πόσα παιδιὰ ἔχει.

—Δύο, μοῦ ἀπαντᾷ.

—Βρὲ στρατηγέ, τοῦ λέω, μὲ τριάντα χιλιάδες μισθό, μὲ αὐτοκίνητο, μὲ ὅλα τὰ μέσα που σου δίνει ἡ πατρίδα, ἔκανες μόνο δύο παιδιά;

(Δὲ συνάντησα ἀξιωματικό, ὑπάλληλο, καθηγητή, δάσκαλο, που νὰ ἔχῃ περισσότερα ἀπὸ δύο παιδιά. Σπάνιο φαινόμενο νὰ θρῆς μέσα σ' αὐτοὺς τοὺς ἀνθρώπους περισσότερα παιδιά...). Ἡταν ταπεινὸς ἀνθρωπος ὁ στρατηγὸς καὶ λέει·

—Μοῦ θυμίζεις, δέσποτα, τὴν ἀμαρτία μου. Κάρβουνο ἀναμμένο τὸ ἔχω μέσα μου. Πήρα γυναικα μοντέρνα καὶ κάναμε μόνο δύο παιδιά. Δὲν ἥθελε ἄλλα.

Καὶ ἄρχισε νὰ κλαίῃ.

—Γιατί κλαίς, στρατηγέ; τοῦ λέω.

—Θυμήθηκα τὸν πατέρα μου, μοῦ ἀπαντᾷ. Εἴμαι ἀπὸ ἑνα χωριὸ τῆς Μάνης. Ὁ πατέρας μου ἦταν φτωχός. Σκάλιζε τὴ γῆ, κλάδευε ἀμπέλια, μάζευε ἐλιές, κ' ἔρριχνε τὰ δίχτυα στὸν Εύρωτα ποταμὸ γιὰ νὰ πιάσῃ κανένα φαράκι νὰ φᾶμε τὴν Κυριακή. Καὶ πόσα παιδιά, σεβασμιώτατε, λέτε νὰ γέννησε αὐτὸς ὁ πτωχὸς πατέρας μου;

—Ποῦ νὰ ξέρω, στρατηγέ μου;

—Δεκαπέντε παιδιά!

—Τί μοῦ λέσ;

—Κ' ἐγὼ τί σειρά, λέτε, ἔχω;

—Δὲν είμαι προφήτης.

—Εἴμαι ὁ τελευταῖος, σεβασμιώτατε!

—὾ πατέρας σου ὁ φτωχός, χωρὶς μισθό, χωρὶς ΙΚΑ, χωρὶς τίποτε, ἐγέννησε δεκαπέντε παιδιά; Πῶς γίνεται αὐτό;

—Πίστευε στὸ Μεγαλοδύναμο, μοῦ ἀπαντᾷ.

”Ω μεγαλεία τοῦ Θεοῦ! Ποίος περίμενε, ότι τὸ τελευταῖο παιδὶ τοῦ πάμπτωχου Μανιάτη, ποὺ κατοικοῦσε στὴν καλύθα, θὰ γινόταν στρατηγός;

Τὰ παιδιὰ εἶνε λαχεῖο. Τὸ πρῶτο - τίποτε· τὸ δεύτερο - τίποτε· ...τὸ δέκατο πέμπτο - κερδίζει ἑκατομμύρια.

Σᾶς τὸ λέω κατηγορηματικά· «μπουναμᾶδες» στὸ σπίτι δὲν εἶνε τὰ πρῶτα παιδιά, ἀλλὰ τὰ τελευταῖα. Βγῆκε στὸ Παρίσι ἔνα βιβλίο καὶ ἀναπτύσσει μὲ ἐπιχειρήματα, ότι τὰ τελευταῖα παιδιὰ εἶνε μεγάλοι ἐπιστήμονες, ἐφευρέτες, καρδινάλιοι, πάπες, στρατηγοί, ναύαρχοι κ.λπ.. Μέσα στὰ πολλὰ παιδιὰ εἶνε ἡ εὐλογία.

”Ηρθε πρὶν ἀπὸ καιρὸ στὴ μητρόπολι ἔνας ύπαλληλος μὲ σπασμένο τὸ κεφάλι.

–Ποιός σὲ χτύπησε; τὸν ρωτῶ.

Ντρεπόταν νὰ μοῦ πῆ. Τὸ κατάλαβα.

–Μὲ χτύπησε τὸ παιδί μου, μοῦ ἀπαντᾶ.

–Μπράθο, τοῦ λέω, καλὰ σου ἔκανε.

–Δέσποτα, τί πράγματα εἰν’ αὐτὰ ποὺ λέσ; μοῦ ἔσπασε τὸ κεφάλι τὸ παιδί μου, καὶ λὲς καλὰ μοῦ ἔκανε;

–Καλὰ σου ἔκανε· γιατὶ ἔκανες ἔναν μόνο, καὶ τὸν ἔκανες τεντυμπόη. ”Αν εἶχες πολλὰ παιδιά, δὲν θὰ τὸν χαῖδευες τόσο. Γ’ αὐτὸ ἔγινε τίγρις καὶ θὰ σὲ φάῃ ὄλοκληρο...

Τὸ τέλος τοῦ Ἡρώδη...

Νέοι Ἡρῷδες ύπαρχουν στὸν κόσμο καὶ σκοτώνουν τὰ παιδιά, ὅπως ἡ Ἡρώδης σκότωσε τὰ νήπια τῆς Βηθλεέμ.

Πόσο χάρηκα σήμερα μὲ τοὺς Κυπρίους! ’Ο ἔνας εἶνε ἐργάτης στὸ λιμάνι τῆς Λεμεσοῦ, μὲ ἐννιὰ χαριτωμένα παιδάκια. ’Ο ἄλλος μὲ δέκα παιδιά. ’Η καρδιά του γεμάτη οὐρανό, εὐλογημένη. Ποῦ εἶνε τώρα οἱ πολύτεκνοι; ’Εξαφανίσθηκαν. ’Η ἀμαρτία τῶν σημερινῶν γονέων ἐκορυφώθη μέχρι τὸ Ἀραράτ.

Θὰ μοῦ πῆτε· Ποίος σ’ ἀκούει, πάτερ· δὲν πά’ νὰ φωνάζης... Τὸ ξέρω. Κ’ ἐσεῖς, ποὺ εἴστε ἐδῶ, ἔχετε ἐρωτηματικὰ καὶ ἀμφιβολίες, γιατὶ εἴστε δέσμιοι. ”Ισως νὰ ἔχετε τύψεις καὶ ἔλεγχο συνειδήσεως. Δὲν ἀποκλείεται νὰ εἴστε ἔνοχοι γιὰ ἐκτρώσεις. ”Αν κανένας εἶνε ἔνοχος, νὰ πάῃ νὰ βρῇ κανένα αὐστηρὸ πνευματικό, νὰ πῆ τὸ κρίμα του· καὶ ὅ,τι τοῦ πῆ ὁ πνευματικός, νὰ τὸ κάνῃ. ’Άλλιῶς θὰ χαθῇ· θὰ κολασθῇ εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον. Προτιμότερο νὰ γκρεμίσῃ κάποιος μιὰ ἐκκλησία, παρὰ νὰ πνίξῃ ἔνα παιδί. Δὲν τὸν σώζουν οὔτε οἱ λαμπάδες οὔτε

τὰ κεριὰ οὕτε τὰ λιθάνια του οὕτε τίποτε, ἀν δὲν μετανοήσῃ, κλαύσῃ καὶ πονέσῃ καὶ δὲν βρῇ τρόπο σωτηρίας.

“Οσοι δὲν μᾶς ἀκοῦνε, δὲν ἀκοῦν τὰ λόγια τοῦ εὐαγγελίου, τὰ λόγια τοῦ Χριστοῦ τὰ σωτήρια, θὰ ἔχουν τὸ τέλος τοῦ Ἡρώδου. ‘Ο Ἡρώδης ύστερα ἀπὸ τὸ φόνο τῶν παιδιῶν ἔζησε μερικὰ χρόνια καὶ μετὰ ἀφρόωστησε· ἐπεσε στὸ κρεβάτι. Ἐκάλεσε γιατρούς, πῆρε φάρμακα, ἔκανε μπάνια· δὲν πέτυχε τίποτε. Σκουλήκιασε, βρώμισε. Κανείς δὲν τὸν πλησίαζε. Πέθανε μέσα στὴ βρώμα καὶ τὴν ἀκαθαρσία. Τέτοιο ἦταν τὸ τέλος τοῦ Ἡρώδου. Ἀλλὰ τέτοιο εἶνε καὶ τὸ τέλος ὅλων ἐκείνων ποὺ πᾶνε κόντρα στὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. “Οποιοι πᾶνε κόντρα μὲ τὸ Θεό, θὰ γίνουν στάχτη. Καὶ κόντρα μὲ τὸ Θεὸ πᾶνε ἐκεῖνοι ποὺ σκοτώνουν τὰ ἀθῷα νήπια.

Τὰ ἀνδρόγυνα αὐτὰ νὰ μετανοήσουν, καὶ θὰ βροῦν ἔλεος ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Γιατὶ μεγάλο εἶνε τὸ ἔλεός του καὶ ὅλους τοὺς συγχωρεῖ ὁ Θεός. Ἀλλὰ καὶ ὅλοι μας, τὶς ἄγιες αὐτὲς ἡμέρες, νὰ μετανοήσουμε, ἀδελφοί μου. Καὶ νὰ σκοτώσουμε τὸν Ἡρώδη. “Ολοι τὸν ἔχουμε μέσα μας. Ἡρώδης αἱμοθόρος καὶ ἀκάθαρτος, ποὺ τὸν ἔχουμε μέσα στὴν καρδιά μας, εἶνε ὁ παλαιὸς ἄνθρωπος. “Ἄσ τὸν φονεύσουμε λοιπόν, γιὰ νὰ γεννηθῇ ὁ νέος ἄνθρωπος, ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός· ὅν, παϊδες Ἑλλήνων, ὑμνεῖτε καὶ ὑπερψυφοῦτε εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας· ἀμήν.

'Απογευματινὴ ὄμιλία στὴν αἱθουσα τοῦ συλλόγου τῶν «40 Μαρτύρων» Κοζάνης

Κυριακὴ 12-11-1961
Παραμονὴ τῆς
έορτῆς τοῦ ἀγίου
Ιωάννου τοῦ Χρυ-
σοστόμου.

Ίερὸς Χρυσόστομος, ὁ ἀναμορφωτὴς οἰκογενείας, κοινωνίας, κράτους, ἐκκλησίας^(*)

Αἰδεσιμώτατον πρεοβυτέριον,
εύσεβεῖς ἀκροαταί, ἄνδρες καὶ γυναῖκες, προσφιλεῖς κάτοικοι τῆς πόλεως Κοζάνης!

Εἶνε ἄραγε ἀνάγκη τὴ στιγμὴ αὐτὴ νὰ ἐκφράσω τὸν ἐσωτερικό μου κόσμο; Εἶνε, λέγω, ἀνάγκη νὰ πῶ, ὅτι τὴν ὥρα αὐτὴ αἰσθάνομαι μίαν ὅλως ἴδιαιτέρα χαρὰ καὶ συγκίνησι;

Εύρισκομαι στὴν Κοζάνη. Καὶ ἀπλῶς αὐτὸ τὸ γεγονὸς ὅτι εύρισκομαι στὴν Κοζάνη, καὶ μόνο αὐτὸ τὸ γεγονός, ἀσχέτως πρὸς τὴν ὄμιλία, εἶνε γιὰ μένα πηγὴ χαρᾶς καὶ ἀγαλλιάσεως. Ή πόλις τῆς Κοζάνης δὲν εἶνε γιὰ μένα μία ἀπὸ τὶς πολλὲς πόλεις τοῦ Ἑλληνισμοῦ.

Ἡ «ἴδια πόλις»

Μὲ ἐλέησε ὁ Θεὸς νὰ εῖμαι ἱεροκῆρυξ. Μὲ ἐλέησε ὁ Θεὸς νὰ κηρύξω σὲ πολλὲς πόλεις καὶ τῆς Βορείου καὶ τῆς Νοτίου Ἑλλάδος. Μὲ ἐλέησε ὁ Θεὸς νὰ περιοδεύσω ἀρκετὰ τμήματα τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Τέλος μὲ ἐλέησε ὁ Θεὸς νὰ εύρισκωμαι μέσα στὴν Ἀθήνα ἱεροκῆρυξ. Ἄλλὰ

(*) Απὸ τὸ περιοδικὸ «Χριστιανικὴ Σπίθα» (φφ. 581-584/2001).

γιὰ μένα ἡ πόλις τῆς Κοζάνης ἔχει μίαν ὄλως ἰδιαιτέρα σημασία. Εἶνε, γιὰ νὰ ἐκφρασθῶ ἀγιογραφικῶς, ἡ «ἰδία πόλις» (Ματθ. 9,1). Εἶνε ἡ πόλις ἐκείνη, μὲ τὴν ὅποια μὲ συνδέουν ἀναμνήσεις ἀλησμόνητες, μὲ τὴν ὅποια μὲ συνδέουν δεσμοί· καὶ δὲν θὰ μπορέσῃ κανένα ἐμπόδιο, κανένας σατανᾶς, νὰ διαλύσῃ τοὺς ἱεροὺς αὐτοὺς δεσμούς.

Κάποια μέρα μέσα στὴν Ἀθήνα ἔνας θερμὸς ἀναγνώστης

τοῦ περιοδικοῦ «Σπίθα» μὲ σταμάτησε καὶ μοῦ λέει·

—”Εχω μιὰ ἀπορία. Χρόνια τώρα είσαι μέσα στὴν Ἀθήνα. ”Εχεις φύγει ἀπὸ πολλὰ χρόνια ἀπὸ τὴν Κοζάνη. Γιατί στὸ περιοδικὸ αὐτὸ ποὺ θγάζεις δὲν ἀλλάζεις τόπο ἐκδόσεως(*), ἀλλὰ ἐξακολουθεῖς, δεκαπέντε τώρα ὀλόκληρα χρόνια, νὰ γράφης ἐπάνω στὴν προμετωπίδα τοῦ περιοδικοῦ «ΚΟΖΑΝΗ»;

Τοῦ ἀπήντησα·

—”Εχεις δίκιο. Ἄλλὰ γιὰ μένα ύπαρχουν δυὸ χάρτες. Ὁ ἔνας χάρτης, ποὺ είνε κρεμασμένος στὰ σχολεῖα, ὁ γεωγραφικὸς χάρτης, δείχνει ώς πρωτεύουσα τῆς Ἑλλάδος τὴν Ἀθήνα. Ἄλλ’ ἐκτὸς ἀπὸ αὐτὸν τὸν γεωγραφικὸ χάρτη ύπαρχει καὶ ἔνας ἄλλος γεωγραφικὸς χάρτης, ύπαρχει ἔνας χάρτης τῆς καρδιᾶς· καὶ ὁ χάρτης τῆς καρδιᾶς μου λέει, ὅτι πρωτεύουσα γιὰ μένα δὲν είνε ἡ Ἀθήνα ἀλλὰ ἡ Κοζάνη.

«”Ἐγκλημα» ἡ ἔλευσίς μου στὴν πόλι!

Δὲν είνε λοιπὸν σχῆμα λόγου ὅταν λέω ὅτι αἰσθάνομαι μιὰ ἰδιαιτέρα συγκίνησι ὅταν εύρίσκωμαι στὴν Κοζάνη. Καὶ ἡ χαρά μου αὐτὴ κορυφώνεται ὅταν ἐκτὸς τοῦ ὅτι εύρίσκομαι στὴν Κοζάνη, ἔχω τὴν εὐκαιρία νὰ μιλήσω πρὸς ἐσᾶς.

Ἐπὶ παλαιοτέρων ἡμερῶν, ἡμερῶν ἀπολυταρχικοῦ καθεστῶτος, ὅχι νὰ μιλήσουμε —αὐτὸ ἥτο ἀνέφικτο—, ὅχι νὰ μείνουμε στὴν Κοζάνη

(*) Πράγματι μέχρι καὶ τὸ 1961 ἡ «Χριστιανικὴ Σπίθα» ἀνέγραφε ως ἔδρα τῆς τὴν Κοζάνη. Ἀπὸ τὸ 1962 ἄλλαξε καὶ μέχρι τὸ 2005 ἔδρα εἶχε τὴν Ἀθήνα· ἡ παροῦσα ὁμιλία ἐκφωνήθηκε παραμονὲς αὐτῆς τῆς ἀλλαγῆς. Τέλος ἀπὸ τὸ 2006 ἔδρα ἔχει τὴν γενέτειρα τοῦ συντάκτου καὶ ἰδρυτοῦ τῆς Πάρο τῶν Κυκλαδῶν, ὅπου βρίσκεται ἡ ἴ. μονὴ Λογγοθάρδας ποὺ τὴν ἐκδίδει.

—κι αύτὸν ἡτο ἀκόμη δύσκολο, γιατὶ μᾶς παρηκολούθει ἡ ἑλληνικὴ ἀστυνομία—, ἀλλ’ ἀκόμη θὰ ἔφταναν στὸ σημεῖο, ἂν ἡταν δυνατόν, νὰ μᾶς ἀπαγορεύσουν καὶ νὰ ἀναπνεύσουμε τὸν καθαρὸ ἀέρα τῆς πόλεως. Διότι ἡτο ἔγκλημα ὁ ἱεροκῆρυξ, ὁ ἱερομόναχος, νὰ παραμένῃ καὶ μία ἀκόμη ἡμέρα στὴν Κοζάνη. Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος κατ’ ἐπανάληψιν συνεδρίασε καὶ ἡσχολήθη, ἐὰν καὶ κατὰ πόσον πρέπει ἐμεῖς νὰ πατοῦμε τὴν Κοζάνη.

Τώρα, χάρις στὸ φιλελεύθερο πνεῦμα τοῦ νῦν ἱεράρχου τῆς Κοζάνης(*), ἔχω τὴν χαρὰ νὰ εύρισκωμαι ἐνώπιόν σας.

Ἀκρόασις καὶ ἐφαρμογὴ

Ἐπετράπη καὶ σ’ ἐμένα νὰ μιλήσω στὴν ἀγάπη σας. Ἄν καὶ πιστεύω, ὅτι ἡ πόλις δὲν ἔχει ἀνάγκη τώρα ἀπὸ κηρύγματα. Ὁμιλεῖ ὁ καλός σας δεσπότης. Ὁμιλεῖ ὁ ἱεροκῆρυξ τῆς μητροπόλεως, ὥμιλει ὁ πρωτοσύγκελλος, ὥμιλει ὁ πρωτοπρεσβύτερος(**). Ὁμιλοῦν οἱ μορφωμένοι κληρικοί, ὥμιλοῦν οἱ θεολόγοι στρατιῶται, ὥμιλοῦν οἱ γυναῖκες, ὥμιλοῦν οἱ ἄνδρες, καὶ ποιός δὲν ὥμιλει. Δὲν φαντάζομαι, ἀλλη πόλις στὴν Ἑλλάδα νά ’χη ἀκούσει τόσα πολλὰ κηρύγματα ὅσα ἔχει ἀκούσει ἡ πόλις τῆς Κοζάνης. Ἐχετε χορτάσει. Συνεπῶς, δὲν ὑπῆρχε ἀνάγκη νὰ ὥμιλήσω ἐγὼ πρὸς ἑσᾶς.

Ἐκεῖνο ποὺ χρειάζεται ἡ πόλις εἶνε ἔνα. Δὲν εἶνε πλέον τόσον ἡ ἀκρόασις τοῦ θείου λόγου, ὃσο εἶνε ἡ ἐφαρμογὴ. Ἐὰν ἀπὸ αὐτὰ ποὺ ἀκούσατε εἴκοσι χρόνια καὶ πλέον ἀπὸ διαφόρους ἱεροκήρυκας, ἐὰν αὐτὰ τὰ ἐφήρμοζε ἡ πόλις, ἡ πόλις σήμερα θὰ ἡτο πολὺ διαφορετικὴ ἀπὸ ὅ, τι εἶνε.

Ἐν πάσῃ περιπτώσει θὰ σᾶς ὥμιλήσω. Ῥήτορας δὲν εῖμαι. Ἐὰν κανεὶς ἔδω μέσα ἥρθε νὰ ἀκούσῃ ῥήτορα, θ’ ἀπογοητευθῆ. Δὲν θὰ ὥμιλήσω ῥητορικῶς. Δὲν θὰ ὥμιλήσω γιὰ νὰ σᾶς κάνω ἐντύπωσι. Τὰ χρόνια περνᾶνε καὶ ἀποδεικνύεται ὅτι οἱ ἐντυπωσιασμοὶ εἶνε ματαιότης. Θὰ σᾶς ὥμιλήσω ἀπλᾶ. Θέλω νὰ μὲ ἐννοήσετε. Καὶ ἡ γριά, καὶ ὁ νέος, καὶ ὁ μικρός, καὶ ὁ ὀγράμματος, καὶ ὅλοι ποὺ εἰστε ἔδω πέρα.

Θὰ σᾶς κουράσω λιγάκι. Μιὰ φορὰ περνῶ κ’ ἐγὼ ἀπὸ τὴν Κοζάνη, καὶ θὰ σᾶς παρακαλέσω νὰ κάνετε ὑπομονή, κοντὰ στὴν ὑπομονὴ

(*) Πρόκειται γιὰ τὸν μακαριστὸ μητροπολίτη Κοζάνης Διονύσιο (1957-1997).

(**) Ἱεροκῆρυξ ἡτο ὁ τότε ἀρχιμανδρίτης Ἀπόστολος Παπακωνσταντίνου μετέπειτα μητροπολίτης Ζακύνθου καὶ νῦν Κιλκίσου, πρωτοσύγκελλος ὁ τότε ἀρχιμανδρίτης Ἱερόθεος Γαρύφαλλος νῦν μητροπολίτης Λήμου, καὶ πρωτοπρεσβύτερος ὁ ἱερεὺς Κωνσταντίνος Γαζῆς.

ποὺ ἔχετε, νὰ ἀκούσετε γιὰ μιὰ ἀκόμη φορά, ἵσως γιὰ τελευταία φορά, τὸν ιεροκήρυκα ιερομόναχο Αὐγουστίνο.

Θὰ σᾶς παρακαλέσω νὰ ἔχετε ἐδῶ τὸ νοῦ σας. Γιατὶ τὸ κήρυγμα δὲν εἶνε ἔνα εἰδος σπόρ, δὲν εἶνε μιὰ διασκέδασι. Ἐγὼ τὸ κήρυγμα δὲν τὸ νιώθω ἔτσι. Δὲν εἶνε μιὰ ψυχαγωγία, ὅπως λ.χ. ὅταν πᾶμε στὸ γήπεδο. Ἐδῶ τὸ κήρυγμα εἶνε μάχη. Ἐγὼ τὸ κήρυγμα τὸ θέλω μάχη. Μάχη, στὴν ὁποίᾳ πρῶτος ἀγωνίζεται ὁ ιεροκήρυκας. Ἡ νὰ ἀποτύχῃ καὶ νὰ πέσῃ, ἢ νὰ ἐπιδράσῃ καὶ νὰ δημιουργήσῃ καταστάσεις μέσα στὸ ἔθνος. Καὶ ὡς μαχητάς, ὅχι ἀπλῶς ὡς θεατὰς καὶ ὡς ἀκροατάς, ἀλλὰ ὡς συναγωνιστάς, ὑπὸ τὴν καλὴν ἔννοιαν, ἐκλαμβάνω ὅλους τοὺς ἀγαπητοὺς φίλους, ὅλους τοὺς ἀγαπητοὺς Χριστιανούς.

Θέματα πολλά. Ἀπὸ τὰ πολλὰ θέματα ἔνα θὰ ἐκλέξω. Νομίζω ὅτι σήμερα ὑποχωροῦν ὅλα τὰ θέματα μπροστὰ στὸ θέμα ποὺ προβάλλει ἡ σημερινὴ ἁγιαστὴ.

Ἐορτάζει ὁ ιεροκήρυκας

Σήμερα, 13 Νοεμβρίου, ἐορτάζει –θὰ εἶνε ἐγωϊστικὸ νὰ τὸ πῶ, ἀλλὰ ᾧς τὸ πῶ ἀπλῶς διότι τὸ ἴδιο ἔργο κάνουμε–, ἐορτάζει ἔνας συνάδελφος, ἐορτάζει ἔνας ιεροκήρυκος. Τί εἴπα; ἔνας ιεροκήρυκος; "Οχι. Ἐορτάζει ὁ ιεροκήρυκος. Ἐορτάζει ὁ κορυφαῖος τῶν ιεροκηρύκων ὅλων τῶν αἰώνων. Ἐορτάζει ὁ βασιλεὺς τοῦ ἄμβωνος. Ἐορτάζει ὁ ιερὸς Χρυσόστομος, τοῦ ὅποιου ἐμεῖς δὲν εἴμεθα εἰς θέσιν νὰ λύσουμε τὸν ἴμαντα τῶν ὑποδημάτων του (πρβλ. Μᾶρκ. 1,7). Καὶ ὅπως μεταξὺ τῶν φρεσκῶν πτηνῶν τὰ ὅποια ψάλλουν στὰ πυκνὰ δάση, ἀπ' ὅλα τὰ πουλιὰ τοῦ δάσους ἔκεινο ποὺ ἄδει, ψάλλει, μελῳδικῶτερον ὅλων εἶνε ἡ ἀηδῶν, καὶ ὅπως μεταξὺ ὅλων τῶν μετάλλων, τῶν εὐγενῶν μετάλλων ποὺ κρύπτει μέσα στὰ βάθη της ἡ γῆ, τὸ εὐγενέστερο ἀπ' ὅλα εἶνε ὁ χρυσός, ἔτσι καὶ μέσα στὴν ιστορία τοῦ ἄμβωνος ὑπερέχει ὅλων τῶν ιεροκηρύκων, ὅλων τῶν ρήτορων τοῦ ἄμβωνος, ὑπερέχει ἔνας καὶ μόνο· ὁ ἀθάνατος Χρυσόστομος. Αὐτὸς εἶνε τὸ ἀηδόνι τῆς Ἐκκλησίας τὸ

ἀδάνατο. Αύτὸς είνε... "Ἐνας ὀνομάσθη «ὁ χρυσοῦς τὴν γλῶτταν», ὁ Χρυσόστομος.

Νὰ τὸν ἐγκωμιάσουμε; νὰ τὸν ἐπαινέσουμε; Ἐμέτρησα καί, μόνο στὰ παλαιὰ τὰ χρόνια, εἰκοσιδύο (22) διδάσκαλοι καὶ πατέρες τῆς Ἑκκλησίας ἔπλεξαν τὸ ἐγκώμιό του!

Μεταφορὰ τῆς ἑορτῆς

Σήμερα ἑορτάζει. Δὲν θὰ ἔπρεπε σήμερα νὰ ἑορτάΖη. Κανονικῶς θὰ ἔπρεπε νὰ ἑορτάΖη ἄλλη ἡμερομηνία. Ἄς τ' ἀκούσουν μερικοί, οἱ ὅποιοι είνε τόσο φανατικοὶ στὸ τυπικό. Χωρὶς νὰ θέλω νὰ καταργήσουμε τὸ τυπικό, δὲν πρέπει ἀπόλυτα νὰ προσκολληθοῦμε στὰ τυπικά. Ἔχει ἡ Ἑκκλησία ἐλευθερία κινήσεως. Δὲν ἔπρεπε σήμερα νὰ ἑορτάΖη ὁ ἵερος Χρυσόστομος. Ἔπρεπε νὰ ἑορτάΖη 14 Σεπτεμβρίου. Γιατὶ αὐτή ἦτο ἡ ἡμέρα κατὰ τὴν ὅποιαν ἡ ἀγία του ψυχὴ ἐφτερούγισε στοὺς ἀύλους κόσμους. Αὐτή ἦτο ἡ ἡμέρα κατὰ τὴν ὅποια παρέδωσε τὸ πνεῦμα του ὁ ἵερος Χρυσόστομος, 14 Σεπτεμβρίου. Ἄλλ' ἐπειδὴ ἡ ἡμέρα ἐκείνη είνε ἡμέρα μεγάλη, είνε ἡμέρα παγκοσμίου χαρᾶς καὶ ἀγαλλιάσεως, είνε ἡμέρα τῆς Ὑψώσεως τοῦ Τιμίου Σταυροῦ, γι' αὐτὸν ἡ Ἑκκλησία, καθὼς εἶχε δικαίωμα –τονίζω καὶ ὑπογραφμίζω αὐτὸν τὸ πρᾶγμα, ἔχει σημασία καὶ τὸ ὑπογραφμίζω γι' αὐτοὺς ποὺ θέλουν νὰ καταλάβουνε—, ἡ Ἑκκλησία ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ μεταθέσῃ ἡμερομηνίες· καὶ μετέθεσε τὴν ἡμερομηνία αὐτὴ ἀπὸ τὶς 14 Σεπτεμβρίου στὶς 13 Νοεμβρίου. Καὶ σκοπίμως ἐτοποθέτησε τὴν ἑορτὴ τῆς ἐκδημίας του πρὸς Κύριον σήμερα, στὶς 13 Νοεμβρίου, διότι αὔριο είνε τοῦ ἀγίου Φιλίππου, καὶ μεθαύριο ἀρχίζει ἡ νηστεία, μᾶς ἀξιώνει ὁ Θεὸς νὰ εἰσέλθουμε στὴ νηστεία τῶν 40 ἡμερῶν στὴ νηστεία τῶν Χριστουγέννων, καὶ μετὰ ἀπὸ λίγες ἡμέρες θὰ ἀκούσουμε τὸ «Χριστὸς γεννᾶται...». Ὁρθῶς λοιπὸν καὶ σοφῶς ἡ Ἑκκλησία, ἡ καλῶς τὰ πάντα διατάξασα καὶ ὄρισασα, καλῶς λέγω ἡ Ὁρθόδοξη Ἑκκλησία ὥρισε, τώρα ποὺ είνε παραμονὲς τῆς νηστείας, καλῶς ὥρισε, νὰ ἀρχίσῃ τὸ στάδιο τῆς νηστείας μὲ τὴν σάλπιγγα τὴν χρυσῆ. Σαλπίζει ὁ ἵερος Χρυσόστομος στὴν ἀρχὴ τοῦ σταδίου, σαλπίζει τὸ αἰώνιο σάλπισμά του.

Κήρυγμα τοῦ Χρυσοστόμου

Σαλπίζει, καὶ ζητεῖ αὐτὶὰ γιὰ νὰ ἀκουσθῇ τὸ κήρυγμά του. 2.560 καὶ ἄνω κηρύγματά του διασφέζονται μέχρι σήμερα. Ἄλλ' ἐὰν πάρης ὅλα τὰ κηρύγματα τοῦ ἵερου Χρυσοστόμου, ἐὰν ὅλα τὰ κηρύγματά του συνοψισθοῦν σὲ μία λέξι, ἡ λέξις ποὺ σαλπίζει ὁ ἵερος Χρυσόστομος μέσα ἀπ' ὅλα τὰ κηρύγματά του είνε μία καὶ μόνο. Μία λέξι, ποὺ –όμολογῶς ὅχι ἐν ταπεινολογίᾳ ἀλλ' ἐν πραγματικῇ συναισθήσει— ἐγὼ

παρ' ὅλα μου τὰ 53 χρόνια(*) δὲν ἔχω ἀκόμη καταλάβει. Σεῖς θὰ τὴν ἔχετε ἐννοήσει. Μιὰ λέξις, ποὺ εἶνε μία ἐπανάστασις, ἡ ἀγιωτέρα ἐπανάστασις τοῦ κόσμου. Μιὰ λέξις ποὺ εἴθε ὅλοι μας νὰ τὴν ἐννοήσουμε. Καὶ ἡ λέξις αὐτή, στὴν ὁποίᾳ συγκεφαλαιοῦται καὶ συνοψίζεται ὁλόκληρο τὸ κήρυγμα τοῦ ἵερου Χρυσοστόμου, εἶνε τὸ «Μετανοεῖτε» (Ματθ. 3,2· 4,17). Δυστυχῶς μένουμε ἀμετανόητοι.

'Αλλ', ἀδελφοί μου, πολλὲς εἶνε οἱ ἐπόψεις ἀπὸ τὶς ὁποῖες μπορεῖ νὰ ἔξετασθῇ ἡ δρᾶσις καὶ ἡ ζωὴ καὶ τὸ κήρυγμα τοῦ ἵερου Χρυσοστόμου. 'Απ' ὅλες τὶς πλευρὲς ἐγὼ μιὰ πλευρὰ θὰ θελήσω ν' ἀναπτύξω στὴν ἀγάπη σας. Καὶ ἡ πλευρὰ αὐτὴ δὲν εἶνε ὁ ἀσκητής, δὲν εἶνε ὁ ἄγιος, δὲν εἶνε ὁ ῥήτωρ, δὲν εἶνε ὁ ἄνθρωπος ἐκείνος ὁ ὁποίος ἐτίμησε ἀπλῶς τὴν ἀγία μας Ἐκκλησία, ἀλλὰ εἶνε καὶ κάτι ἄλλο· ὁ ἵερος Χρυσόστομος εἶνε ὁ ἀναμορφωτὴς τῆς κοινωνίας. Καὶ ἐπ' αὐτοῦ θὰ ρίψουμε λίγες σκέψεις.

Ἱερὸς Χρυσόστομος ὁ ἀναμορφωτὴς

Ἄναμορφωτὴς στὴν κοινωνία ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος. Γιὰ νὰ ἐννοήσουμε τὸ ἔργο τοῦ ἀναμορφωτοῦ τῆς κοινωνίας, πρέπει νὰ παρουσιάσουμε τὸ ιστορικὸ πλαίσιο, τὶς συνθῆκες ἐκείνες ὑπὸ τὶς ὁποῖες ἔδρασε καὶ ἐδίδαξε ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος. Ποιό ἦταν τὸ περιβάλλον, ἐν μέσω τοῦ ὁποίου ἐκινήθη ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος; 'Ο ἱερὸς Χρυσόστομος ἔδρασε ὅταν ἔδυε ὁ ἄλλος μέγας ἀστὴρ τῆς Ἐκκλησίας, ὁ Μέγας Ἀθανάσιος. "Ετσι εἶνε στὴν Ἐκκλησία· ἔνας δύει, ἄλλος ἀνατέλλει. "Οπως στὸν οὐρανὸν ἄλλα ἀστέρια βασιλεύουν καὶ χαμηλώνουν πρὸς τὴ δύσι καὶ ἄλλα ἀνατέλλουν, ἔτσι καὶ ὁ οὐρανὸς τῆς Ἐκκλησίας μας ἔχει ἀστέρια· καὶ ἄλλα βασιλεύουν, ἄλλα ἀνατέλλουν. "Ετσι καὶ στὴν ἐποχὴ του, ὅταν πλέον ἐθασίλευε ὁ μέγας φωστὴρ τῆς Ἐκκλησίας, ὁ Μέγας Ἀθανάσιος, τότε ἀνήρχετο στὸν ἱερὸν ἄμβωνα τῆς Ἀντιοχείας ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος.

"Εζησε τὸν Δ' αἰῶνα. "Εζησε οὲ μία ἀπὸ τὶς μεγαλύτερες πόλεις τοῦ Ἑλληνισμοῦ. "Εζησε στὴν Ἀντιόχεια. Ποιά ἦτο ἡ κατάστασι τῆς Ἀντιοχείας κατὰ τὴν ἐποχὴ τοῦ ἵερου Χρυσοστόμου; Μὲ ἐνδιαφέρει κυρίως ἡ θρησκευτικὴ πλευρά, ἡ θρησκευτικὴ σύνθεσι τῆς κοινωνίας.

(*) 1961-1907=54. Λέει 53 ἐκ παραδρομῆς.

‘Η πόλις ἐκείνη εἶχε περίπου διακόσες χιλιάδες κατοίκους. Οἱ μισοὶ ἡταν Χριστιανοί. Οἱ ἄλλοι μισοὶ ἡταν εἰδωλολάτρες. Καὶ μεταξὺ τῶν δύο μεγάλων παρατάξεων, στὸ κέντρο, ἐκινεῖτο μία ἰσχυρὰ παράταξις, μιὰ ἰσχυρὰ κοινότης, ἡ κοινότης τῶν Ἐθραίων. Λόγω ἐπιδράσεων τοῦ εἰδωλολατρικοῦ στοιχείου καὶ λόγω πείσμονος ἀντιστάσεως τῶν Ἰουδαίων, οἱ ὅποιοι κατηγοροῦσαν τὴν χριστιανικὴν θρησκεία, καὶ λόγω ὑπάρξεως σχισμάτων καὶ αἵρεσεων μέσα στὴν πόλι τῆς Ἀντιοχείας, οἱ Χριστιανοὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Χρυσόστομου δὲν ἦσαν πλέον στὸ ὑψος τῶν Χριστιανῶν τῶν πρώτων αἰώνων. Εἶχαν ὑποστῆ τὴν βλαβερὰν ἐπίδρασιν τοῦ περιβάλλοντος. Καὶ ὁ ἵερος Χρυσόστομος ἤθελε ν' ἀπαλλάξῃ τὴν κοινωνία, τὴν χριστιανικὴν κοινωνία, ἀπ' ὅλα τὰ ἐλαττώματα ποὺ ἀπέκτησε ἀπὸ τὴν ἐπαφὴ μὲ τὰ ἄλλα στοιχεῖα. ’Ηθελε τὴν κοινωνία ἀμιγῆ. ’Ηθελε τὴν κοινωνία ἰδεώδη. Μιὰ κοινωνία, στὴν ὁποίᾳ νὰ ἐπικρατῇ ἀπολύτως τὸ θέλημα τοῦ οὐρανίου πατρός. ’Ηθελε μία κοινωνία - βασιλεία Ἰησοῦ τοῦ Ναζωραίου, ἤθελε μία κοινωνία «κράτος Θεοῦ». ’Ηθελε μία κοινωνία ἀγγελική. ’Ηθελε τὰ ἄστρα νὰ τὰ φέρῃ κάτω στὴ γῆ, ἤθελε τὴ γῆ νὰ τὴν κάνῃ οὐρανό. ’Ονειρο, ποὺ ἔκαιγε τὴν καρδιά του, πόθος φλογερός, ποὺ δὲν τὸν ἄφηνε ήμέρα καὶ νύχτα νὰ ἡσυχάσῃ.

Δὲν ἀπογοητευόταν

Βλέποντας ὅτι ἡ κοινωνία ἀπεῖχε μακριὰ ἀπὸ τὸ ἰδεῶδες ποὺ ὁ ἴδιος ἐμόρφωσε μὲ τὴ μεγάλη μελέτη τῶν ἀγίων Γραφῶν καὶ μὲ τὴν καθαρότητα τῆς καρδιᾶς του, βλέποντας ὅτι τὸ ἰδανικὸ αὐτὸ ἀπεῖχε, ὅτι ἡτο μακριὰ ὅπως τὰ ἄστρα, δὲν ἡτο ἀπὸ ἐκείνους τοὺς τύπους ποὺ ἀπογοητεύονται. Δὲν ἔλεγε ὅπως ἀκοῦς καὶ λένε σήμερα: ”Ωχ ἀδερφέ, ἐγὼ θὰ διορθώσω τὸ Ρωμαίικο;... Ναί. Κουβεντιάζεις μὲ διαφόρους ἀνθρώπους· μὲ ἀρχιμανδρίτες, μὲ ἄλλους κληρικούς, μὲ λαϊκούς, μὲ ἀξιωματικούς. ”Ωχ ἀδερφέ, σοῦ λένε, ἐγὼ θὰ διορθώσω τὸ Ρωμαίικο;... Τὰ παραδέχομαι, πάτερ, σωστὰ εἰν’ αὐτὰ ποὺ λέσ: ἀλλὰ ἐγὼ θὰ διορθώσω τὴν κατάστασι;... Δὲν ξέρω ἄλλο πιὸ σατανικὸ ρῆμα ἀπ’ αὐτό. Σατανικό ρῆμα! ”Ωχ ἀδερφέ, ἐγὼ θὰ διορθώσω τὸ Ρωμαίικο;...

Τί ἔλεγε ὁ Χρυσόστομος; ‘Ο Χρυσόστομος ἐπίστευε. Ἐπίστευε ὅτι, καὶ ἔνας ἀνθρωπος ἀκόμη, ὅταν μέσα στὴν καρδιά του ἔχῃ φωτιὰ τοῦ οὐρανοῦ –οχι φωτιὰ τῆς γῆς, ὁχι φωτιὰ τοῦ ἄδου, ὁχι φωτιὰ παθῶν, ἐλαττωμάτων καὶ κακιῶν–, αὐτὸς ὁ ἀνθρωπος ὁ ἔνας, ὅταν ἔχῃ φωτιὰ τοῦ οὐρανοῦ, μπορεῖ νὰ συντελέσῃ τὰ μέγιστα στὴν ἀνόρθωσι καὶ ἀναμόρφωσι τῆς κοινωνίας. Φώναξε ἀπὸ τὸν ἄμβωνα τῆς Ἀντι-

οχείας ό ιερὸς Χρυσόστομος. Δῶστε μου, ἔλεγε, δέκα ζωντανούς, πυρίνους Χριστιανούς! Ἐπίστευε, ὅτι οἱ δέκα θὰ γίνουν εἴκοσι, οἱ εἴκοσι θὰ γίνουν σαράντα, οἱ σαράντα θὰ γίνουν ὄγδόντα καὶ οὕτω καθεξῆς, ὀλόκληρη ἡ πόλι καὶ ὀλόκληρη ἡ οἰκουμένη. Ἐπίστευε, ὅτι τὸ εὐαγγέλιο εἶνε ὅπως ἡ ζύμη. Μιὰ μικρὴ ποσότητα ζυμαριοῦ τὴ βίχνεις μέσα σὲ μεγάλη ποσότητα ἀλεύρου. Καὶ ὅπως μιὰ μικρὴ ποσότητα ζύμης ζυμώνει ὀλη τὴν ποσότητα ἀλεύρου, ἔτοι ἐπίστευε ὅτι τὸ εὐαγγέλιο εἶνε ζύμη, μπόλι, πνευματικὴ δύναμις, ποὺ ἐπιδρᾷ καὶ μεταμορφώνει. Ἐπίστευε ό ιερὸς Χρυσόστομος.

Πίστευε στὸ ὄραμα τοῦ Ἡσαΐα

Συχνὰ ἀκόμα ἐδιάθαζε τὸν Ἡσαΐα· ό Ἡσαΐας εἶνε ἔνας ἀπὸ τοὺς μεγάλους προφήτας. Ἀπ' ὅλους τοὺς ἀποστόλους ἀγαποῦσε τὸν ἀπόστολο Παῦλο, ἀπ' ὅλους δὲ τοὺς προφήτας ἀγαποῦσε ἰδιαιτέρως τὸν Ἡσαΐα. Συχνὰ σταματοῦσε ἐπάνω σ' ἔνα δικό του βῆτο. Εἶνε ἐκεῖ ἔνα ὄραμα μεγάλο. "Ἐνα ὄραμα ποὺ ἐγὼ τὸ πιστεύω μὲ τὸ Χρυσόστομο, τὸ πιστεύω μὲ τοὺς πατέρας τῆς Ἑκκλησίας, ὅτι θὰ γίνη πραγματικότης. Πότε; Ἀγνωστον. Πότε; Μόνο ό Θεὸς γνωρίζει. Πότε; Ὁταν ὅλα τὰ πνεύματα ἐξεγερθοῦν σὲ μία ιερὰ καὶ ἀγία ἐπανάστασι γιὰ μία νέα κοινωνία, γιὰ ἔνα κράτος Θεοῦ. Τί λέει ό Ἡσαΐας;

Ο Ἡσαΐας, 800 χρόνια π.Χ., βλέπει τὴν κοινωνία νὰ διέρχεται ποικίλα στάδια καὶ ποικίλες φάσεις, βλέπει τὸ τέλος τῆς κοινωνίας. Η κοινωνία εἶνε συνεχῶς ἐξελισσομένη διὰ μέσου πολέμων καὶ ἐμφυλίων σπαραγμῶν. Προχωράει, προχωράει μπροστά. Τὸ τέρμα τῆς ἀνθρωπίνης κοινωνίας θὰ εἶνε τὸ ὄραμα τοῦ Ἡσαΐου. Τὸ δὲ ὄραμα τοῦ Ἡσαΐου τί λέει; "Οτι θά ρθῃ μέρα ποὺ θὰ βοσκήσῃ στὸν κάμπο λύκος μὲ ἄρνι (βλ. Ἡσ. 11,6). Εἶνε ποτὲ δυνατὸν κάτω στὸν κάμπο λύκος μὲ ἄρνι; Δύσκολο. Ἄλλ' αὐτὸ θὰ γίνη. Θὰ βοσκήσῃ ἀδελφικά, ἀγαπημένα, ό λύκος μὲ τ' ἄρνι. Δηλαδή; Ο λύκος θὰ γίνη ἄρνι, καὶ τότε πλέον θὰ ἐπέλθῃ ἡ εἰρήνη, ἡ «μία ποίμνη, εἷς ποιμῆν» (Ιωάν. 10,16), ύπὸ τὸν ποιμένα Χριστόν. Αὐτά ἐπίστευε. Καὶ ἀγωνιζόταν ἀνενδότως καὶ πεισμόνως γιὰ νὰ μεταδώσῃ τὸ πῦρ τῆς καρδιᾶς του.

"Οπλο του ό λόγος τοῦ Θεοῦ

Τὰ μέσα; Ποιό μέσο είχε; Μέσον; Ἡτο ἀοπλος. Καὶ ὅμως ἦτο ό περισσότερο ἀπ' ὅλους ώπλισμένος. "Οπλο του δὲν ἦτο τὰ ύλικὰ ὄπλα. "Οπλο του ἦτο ό λόγος τοῦ Θεοῦ, ἦτο ἡ ρομφαία τοῦ πνεύματος. Λέει κάπου·

—Δὲν κρατῶ στὰ χέρια μου μαχαίρι, δὲν κρατῶ στὰ χέρια σίδερο

πεπυρωμένο· κρατῶ στὰ χέρια μου κάτι ἀνώτερο, κρατῶ τὸ λόγο τοῦ Θεοῦ, τὸν «σιδήρου τομώτερον» (P.G. 56,269).

”Άλλοτε ἡτο ῥύσακι ποὺ ἔρρεε ἡσύχως καὶ ἐπότιζε, ἄλλοτε ἡτο δρόσος Ἀερμών, ἄλλοτε ἡτο βάλσαμο παρηγορίας, ἄλλοτε ἡτο καταρράκτης ποὺ κατέπιπτε ὄρμητικῶς, ἄλλοτε ποταμὸς Ἀλιάκμων ποὺ ἔρρεε τὰ ρέυματά του. ”Άλλοτε ὅμως ἡτο κεραυνός, ἀστροπελέκι. Ἀπὸ τὸ στόμα του ἔβγαιναν φωτιές, καὶ εύρισκετο σὲ μιὰ κατάστασι ἔξαλλο μποροῦμε νὰ πτοῦμε –μὲ πνευματικὴ ἔννοια–, ὅταν ἔβλεπε τὸ κακὸ καὶ τὴν ἀδικία νὰ θριαμβεύουν μέσα στὸν κόσμο.

Εἶνε στιγμὲς ποὺ δὲν χρειάζονται καταπλάσματα. Ἐγὼ διαφωνῶ καὶ τὸ τόνισα καὶ στὰ συνέδρια τῶν ιεροκηρύκων καὶ παντοῦ. Διαφωνῶ μὲ τὴν τακτικὴ τοῦ ἄμβωνος. ”Ἀν πρόκειται νὰ ἀνεβαίνουμε στὸν ἄμβωνα, νὰ ἐρμηνεύουμε ἀπλῶς τὸ εὐαγγέλιο καὶ τὸν ἀπόστολο, χωρὶς νὰ κοιτάζουμε τὴν κοινωνία, δὲν χρειάζεται τέτοιο κήρυγμα. ”Ἄς διαβάζουν τότε τὰ κυριακοδρόμια τοῦ Θεοτόκη, καὶ εἰνε ἀρκετά· δὲν μποροῦμε ἐμεῖς νὰ φθάσουμε ἐναντὶ Θεοτόκη, δὲν μποροῦμε νὰ φθάσουμε ἐναντὶ Μηνιάτη. Τὸ κήρυγμα ἔχει σημασία ἀπὸ τῆς πλευρᾶς αὐτῆς· ὅτι πρέπει νὰ ρίψουμε μιὰ ματιὰ μέσα στὴν κοινωνία καὶ νὰ εἰμεδα κ’ ἐμεῖς ἀποφασισμένοι γιὰ τὸ Θεὸν νὰ γίνουμε μάρτυρες στὸν ἀγῶνα ἐναντίον τῆς ἀδικίας, ἐναντίον τῆς ἀσπλαχνίας, ἐναντίον ὅλων τῶν κακῶν ποὺ λυμαίνονται τὴν ἀνθρωπίνη κοινωνία.

”Αριστος γιατρὸς

”Ητο γιατρός, κρατοῦσε στὰ χέρια του νυστέρι, σὰν τὸ γιατρὸ ποὺ κάνει χειρουργικὲς ἐπεμβάσεις. Ἐκείνο ποὺ διακρίνει τὸν καλὸ γιατρὸ εἶνε ἡ διάγνωσις. Διότι μπορεῖ ἐνας γιατρὸς νὰ ξέρῃ πολλά, νὰ πῆγε στὸ Παρίσι, στὸ Βερολίνο, παντοῦ, ἀλλὰ νὰ μὴν κάνῃ καλὴ διάγνωσι· καὶ μπορεῖ ἐνας ἄλλος νά ’χῃ λιγώτερες γνώσεις, ἀλλὰ νὰ κάνῃ καλὴ διάγνωσι. Γιατὶ πολλοὶ ἄρρωστοι κατέληξαν στὰ νεκροταφεῖα ἀπὸ κακὴ διάγνωσι τῶν γιατρῶν. Ο ιερὸς Χρυσόστομος ὡς ἄριστος ιατρὸς ἔκανε καλὴ διάγνωσι τῶν νόσων τῆς κοινωνίας καὶ ἄρχισε τὴ θεραπεία. ”Οχι ἀπὸ τὰ φύλλα, ὅχι ἀπὸ τὰ κλαδιά. ”Εσκαψε βαθειὰ καὶ θρηκε τὶς ρίζες, ἀπὸ τὶς ὁποῖες προέρχεται ἡ τὸ καλὸ ἡ τὸ κακό. Καὶ ἐστράφη στὶς ρίζες, πρὸς τὶς ρίζες, πρὸς τὴν ἀνόρθωσι, πρὸς τὴν ἀνακαίνισι τῶν ρίζῶν.

Οἱ ρίζες τῆς κοινωνίας

Ποιές εἶνε οἱ ρίζες τῆς κοινωνίας; ”Άμα ἡ ρίζα εἶνε καλή, καὶ τὸ δένδρο θὰ εἶνε καλό. ”Άμα ἡ ρίζα σαπίση, θὰ σαπίσῃ καὶ ὁ καρπός.

Δῶστε μου ἔνα δέντρο ποὺ κάτω ἡ ρίζα εἶνε ύγιής, εἶνε ἀπηλλαγμένη μικροβίωγ, καθαρὰ ρίζα, καὶ τότε ἐπάνω τὸ δέντρο θὰ θάλλῃ καὶ θὰ παρουσιάζῃ ἀνθοὺς καὶ καρπούς. Ἐὰν ἡ ρίζα εἶνε καλή, καὶ οἱ καρποὶ θὰ εἶνε καλοί. Ἡ ρίζα, ἀπὸ τὴν ὅποια προέρχεται τὸ σάπιο ἢ τὸ καλό, ἡ ρίζα πρὸς τὴν ὅποιαν ἐστράφη ὁ ἵερος Χρυσόστομος, ποιά εἶνε; Μιὰ κοινωνία ἔχει πολλὲς ρίζες. Μιὰ ἀπὸ τὶς σπουδαιότερες ρίζες ποὺ ἔστρεψε τὴν προσοχή του ποιά ἦταν; "Ἐκανε πολλὰ κηρύγματα. Αὐτὸς ὁ ἀσκητής, αὐτὸς ποὺ δὲν ἐγνώρισε γυναικα, αὐτὸς ποὺ δὲν ἐγνώρισε γυναικείαν ἥδονήν, αὐτὸς ποὺ ἔζησε παρθένος ὄντως, αὐτὸς ποὺ ἔζησε μέσα στὶς σπηλιές –θαυμάζει κανεὶς τὸ μέγεθος τῆς διανοίας του, τῆς μεγαλοφυΐας του, τῆς συλλήψεως τῶν προβλημάτων τῶν κοινωνικῶν–, αὐτὸς λοιπὸν ὁ ἀσκητής ἦταν ἐκεῖνος ὁ ὅποιος ἔστρεψε τὴν προσοχήν του πρὸς τὴν ρίζα. Καὶ ποιά εἶνε ρίζα; Εἶνε ὁ γάμος, εἶνε ἡ οἰκογένεια.

1. ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

Ἄπο ἐκεῖ ἄρχισε ὁ Χρυσόστομος, ἀπὸ τὴν οἰκογένεια. Ναί. Δὲν ἄρχισε ἀπὸ τὰ μοναστήρια, μολονότι ἀσκητής. Ἀρχισε μέσα ἀπὸ τὸ σπίτι. Τί ἐφρόνει γιὰ τὸ σπίτι; Τί ἔλεγε γιὰ τὴν οἰκογένεια ὁ Χρυσόστομος; Θὰ ἔχρειαζόμεθα κηρύγματα πολλὰ γιὰ νὰ ἐκθέσωμεν, τί γνώμη εἶχε ὁ Χρυσόστομος γιὰ τὴν οἰκογένεια.

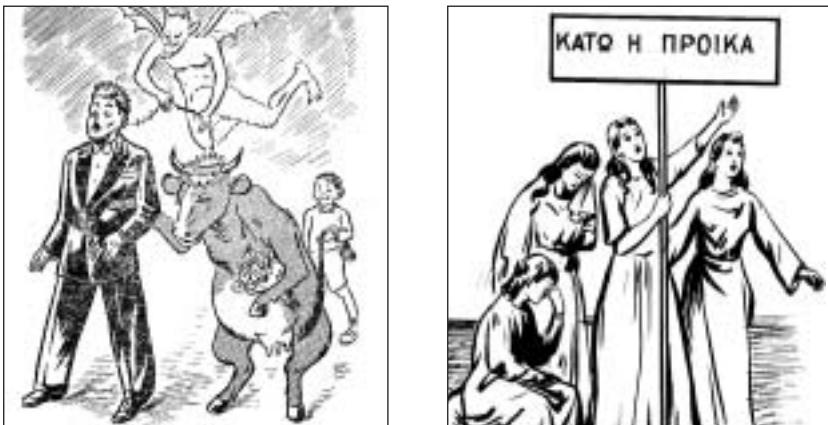
Ἐφρόνει, ὅτι οἰκογένεια ἴσον – δῶστε μου ἔνα πίνακα νὰ γράψω· ἂς τὸ γράψω στὴν καρδιά σας–, σπίτι, χριστιανικὸ σπίτι, γιὰ τὸ Χρυσόστομο ἴσον ἐκκλησία. Πρέπει νὰ φτειάξῃς τὸ σπίτι σὰν ἐκκλησία. Τί ἐννοοῦσε λέγων ἐκκλησία; Ἄπλως

εἰκονίσματα, καὶ κάτω ἀπὸ τὰ εἰκονίσματα νὰ βλαστημάῃ ὁ ἄντρας καὶ ἡ γυναίκα, νὰ ὄργιάζουν κάτω ἀπὸ τὶς εἰκόνες; "Ἄν πρόκειται νὰ ὄργιάζῃς, κάψε τὶς εἰκόνες. Δὲν μπορεῖ νὰ γίνεται τέτοια ἀτιμία. "Ἐβαλες καντήλα, ἔβαλες ἄγιο Νικόλαο, ἔβαλες ἄγιο Δημήτριο; θὰ προσέχῃς· κι ὅχι νὰ ὄργιάζῃς κάτω ἀπὸ τὰ μάτια τῶν ἀγίων, νὰ γίνεσαι θεομπαίχτης. Λοιπόν; οἴκος Θεοῦ· σπίτι ἴσον ἐκκλησία.

Δηλαδή, ἀπλούστερα, τί; 'Ο ἵερος Χρυσόστομος ἄρχισε ἀπὸ τὸ γά-

μο. Ἐπίστευε, ὅτι ὁ γάμος εἶνε μυστήριο. Ἐπίστευε, ὅτι ἐκεῖνο ποὺ ἐνώνει ἄνδρα καὶ γυναῖκα δὲν εἶνε τὰ λόγια τὰ κούφια, τὰ λόγια τὰ μάταια, τὰ λόγια τὰ σαχλώδη. Ἐκεῖνο ποὺ ἐνώνει τὸν ἄνδρα μὲ τὴ γυναικα δὲν εἶνε ἡ ὥραιοτης, τὸ κάλλος τὸ σωματικόν, ποὺ ὡς τὰ ἄνθη φεύγει καὶ ἀπόλλυται. Ἐκεῖνο ποὺ ἐνώνει ἄνδρα καὶ γυναικα δὲν εἶνε τὸ χρῆμα, τὰ τριάκοντα ἀργύρια τοῦ Ἰούδα. "Οχι. Ἐκεῖνο ποὺ ἐνώνει τὸν ἄνδρα καὶ τὴ γυναικα εἶνε ἡ ἀρετή. Ἡ ἀρετὴ τοῦ ἀνδρός, πολὺ περισσότερον ἡ ἀρετὴ τῆς γυναικός, τῆς ὡποίας τὸ κάλλος εἶνε ἄφθαρτον. Πόσοι γάμοι εἶνε στὸ ὑψος αὐτὸ ποὺ ἥθελε νὰ ἀνυψώσῃ ὁ ἵερὸς Χρυσόστομος; Ὁλίγοι. Οἱ περισσότεροι νέοι δὲν κοιτάζουν νὰ πάρουν νοικοκυρά, δὲν κοιτάζουν νὰ πάρουν κορίτσι τὸ ὡποίον νὰ μπορῇ νὰ δημιουργήσῃ οἰκογένεια, νοικοκυριό, νὰ φέρῃ στὸν κόσμο παιδιά. Ἀλλὰ οἱ περισσότεροι νέοι κοιτάζουν νὰ βροῦν πλουσία νύμφη. Ζητοῦν, λέγει, ὅχι «εὕτροπον» γυναικα, ἀλλὰ «εὔφορον» γυναικα.

α'. Ἐναντίον τῆς προίκας

Το ἐναντίον τῶν προικοδηρῶν, ἐναντίον τῆς προικός, ἐναντίον τῆς ἐκμεταλλεύσεως τοῦ γυναικείου πλάσματος. Ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος δὲν ἥθελε κατ' αὐτὸ τὸν τρόπο νὰ γίνωνται γάμοι.

Δυστυχῶς στὸ σημεῖο αὐτὸ ἡ ἐλληνικὴ κοινωνία χωλαίνει. Εἶνε μιὰ ἀπὸ τὶς πηγὲς τῆς δυστυχίας τοῦ ἔθνους. Τό γραψα, τὸ κήρυξα, ἔχω θγάλει ἀρκετὲς «Σπίθες» ἐπάνω στὸ θέμα αὐτό. "Εως ὅτου ζῶ, θὰ τὸ πολεμῶ αὐτό. Καὶ ἐλπίζω, ὅχι στὰς ἡμέρας μου –κάποιος καλὸς τέλος πάντων θὰ κυθερνᾶ τὸ ἔθνος μας–, κάποια ἡμέρα ἄγια θά ρθῇ ποὺ θὰ ύπογραφῇ ἔνα διάταγμα: «Ἀπαγορεύεται ἡ προϊκα στὴν Ἑλλάδα! Θά νε ἡμέρα ἄγια αὐτή, ἡμέρα ἀναστάσεως. Χθὲς κουβέντιαζα μὲ ἔναν, καὶ ἔμαθα ἐδῶ στὴ μικρὰ πόλι, ὅτι ἐπάνω ἀπὸ διακόσα κο-

ρίτσια κατήντησαν γεροντοκόρες. Κορίτσια αξια, κορίτσια τιμημένα, κορίτσια που μπορούσαν νὰ φτειάζουν οικογένεια. Καὶ γιατί μένουν ἔτσι; Λείπουν τὰ κάλλη; "Οχι. Λείπει ἡ οἰκοκυρά;" "Οχι. Λείπει ἡ ύγεια;" "Οχι. Τὰ ἔχουν ὅλα, καὶ παραπάνω ἀπὸ ἄλλες. Τί λείπει; Τὰ τριάκοντα ἀργύρια τοῦ Ἰούδα! Θεωρῶ ἐμπαιγμὸ τὰ βιθλιάρια τῶν προικοδοτήσεων. Ζητοῦμε, νὰ καταργηθῇ ἡ προϊκὰ ώς ἀπαισία Λερναίᾳ "Υδρα, ἡ ὁποία ἀπομυζᾶ καὶ ἡ ὁποία φέρνει τὸν οἰκογενειάρχη καὶ εἰς κλοπὰς καὶ εἰς ἀπάτας, εἰς ἐγκλήματα, καὶ ἀναγκάζει παιδιὰ τῆς Ἑλλάδος νὰ φεύγουν μακριά, γιὰ νὰ κάνουν τὴν προϊκὰ κάθε ἀθλίου ὑποκειμένου που δέλει νὰ πλουτίσῃ μὲ τὸν ίδρωτα τῶν ἄλλων ἀνθρώπων.

Δυστυχῶς στὸν ἀγῶνα αὐτὸν ἐναντίον τῆς προικὸς συναντῶνται πολλὰ ἐμπόδια. Ἄλλ' ἐγὼ παρηγορὶα ἔχω τὸν ιερὸ Χρυσόστομο. "Οταν μὲ διώχνουν, ὅταν αἰσθάνωμαι διωγμό, ἡ μόνη μου παρηγορὶα εἶνε ν' ἀνοίγω Χρυσόστομο καὶ νὰ διαβάζω τὰ κεφάλαια ἐκεῖνα τὰ ὅποια ὁ ιερὸς Χρυσόστομος ἐτόνισε περισσότερο ἀπ' ὅλα. Ἐναντίον τῆς προικὸς ὁ ιερὸς Χρυσόστομος, ἐναντίον τῶν ἀθλίων προικοθρῶν, ἐναντίον τῶν ἐθίμων ἐκείνων τῶν εἰδωλολατρικῶν, που ἡλλοίων καὶ μετέτρεπον τὸ μυστήριον τοῦ γάμου εἰς πρᾶξιν ἐμπορικήν.

θ'. Ἐναντίον τῆς μακρᾶς μνηστείας

"Ητο ἀκόμα ἐναντίον τῆς μνηστείας, ἐναντίον τοῦ ἀρραβωνιάσματος. "Οχι ἐναντίον τῆς μνηστείας ώς θεσμοῦ. "Οχι. Ἐναντίον τῆς μακρᾶς μνηστείας. Δὲν ἔχω καιρό. Θὰ σᾶς φέρω μία θαυμασία ὁμιλία, θαῦμα. Διότι ᾧτο βαθὺς κοινωνιολόγος καὶ ἀναμορφωτὴς τῆς κοινωνίας, καὶ ἀσχολεῖται μὲ τὸ θέμα αὐτό.

—'Απεφάσισες, λέει, νὰ παντρέψης τὴν κόρη σου; Τὰ ἔμπα - ἔθγα ἂσ' τα. Γρήγορο γάμο. Τὰ ἀρραβωνιάσματα αὐτά, που βαστᾶνε μῆνες καὶ χρόνια, εἶνε ἀπαίσια. Δὲν τὰ συνιστῷ ἡ χριστιανικὴ ἥθική. Τὸ ἔμπα - ἔθγα εἶνε τοῦ διαβόλου.

Αύτὰ λέει ὁ ιερὸς Χρυσόστομος.

Πάντα τὸ Ποντιακὸ στοιχεῖο τὸ ἐκτιμῶ. "Αν καὶ αὐτοὶ τώρα τελευταίως ὑπέστησαν ἀλλοιώσεις, που τοὺς μετέβαλαν ἄρδην. Πάντως ὅμως μέσα στὴν ψυχὴ τῶν Ποντίων ὑπάρχει ἔνας ἀγνὸς καθαρὸς πατριωτισμὸς καὶ ρίζες χρυσοστομικές. Πόσο συγκινήθηκα ὅταν τὴν προηγούμενη Κυριακὴ ἐπῆγα στὸ Κλείτος! Κουβέντιασα μετὰ μὲ κάτι ἥλικιωμένους, καὶ μοῦ εἴπαν·

—'Εδῶ στὸ χωριό μας ἔχομε ἔνα ἔθιμο. Ἀρραβωνιάστηκε τὸ παιδί μας; Μέσα σὲ δέκα - εἴκοσι μέρες τελείωσε, στέφανα! Τὸ ἔχομε πάρει

ἀπὸ τοὺς γονεῖς μας. Καὶ αὐτοὶ τὸ πήρανε ἀπὸ τὸν Ἱερὸν Χρυσόστομο, τὸ Μέγα Βασίλειο καὶ τοὺς ἄλλους διδασκάλους τῆς Ἑκκλησίας.

Αὐτός ἦτο. Ἐναντίον λοιπὸν τοῦ γάμου ποὺ ἦταν πρᾶξις ἐμπορική, ἐναντίον τῶν ἔθιμων τῶν ἐμπορικῶν, ἐναντίον τῆς μακρᾶς μνηστείας, διὰ νὰ φυλαχθῇ ἡ νύφη καθαρά.

Τώρα τί γάμοι είνε αὐτοί; Δὲν ἔχω καιρὸν νὰ ἐπεκταθῶ. Σᾶς τὰ ἔξηγοῦν αὐτὰ καὶ ὁ δεσπότης καὶ ὁ Ἱεροκήρυκας. Τά 'χετε ἀκούσει. Ἀπὸ μένα δὲν πρόκειται νὰ ἀκούσετε κάτι νεώτερο. Οὕτε ἀπὸ μένα ἀρχισε τὸ εὐαγγέλιο, οὕτε σ' ἐμένα θὰ τελειώσῃ.

Γάμος είνε αὐτός; Γάμος; Δυστυχισμένοι πατεράδες ποὺ ἔχετε κορίτσια! Προτιμότερο νὰ τὸ πάρετε τὸ κορίτσι σας νὰ τὸ ρίξετε σ' ἔνα λάκκο γεμάτο ἀσβέστη, παρὰ νὰ τὸ δώσετε σ' ἔνα νέο σήμερα, ὁ ὅποιος ἔχει παντρευτῆ ἐκατὸν πενήντα φορές. "Ἄν μπορέσῃ αὐτὸς νὰ ἐκτιμήσῃ ἀγνότητα· ἂν μπορῇ νὰ ἐκτιμήσῃ αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος, τοῦ σταύλου καὶ τῆς διαφθορᾶς!..." "Ἄν εἶχα ἔξουσία πνευματικὴ στὰ χέρια μου, τέτοιους γάμους ἐγὼ δὲν θὰ ὑπέγραφα. "Ἀκου ἐκεὶ κατάστασις· νὰ είνε παντρεμένος ἐκατὸν πενήντα φορές, καὶ νά 'χῃ ὁ ἀναιδέστατος τὴν ἀξίωσι νὰ πάρῃ κορίτσι ἐκατὸ τοῖς ἐκατὸ ἀγνό... Δὲν είνε εἰς θέσιν αὐτός. "Ἄν ὁ χοῖρος μπορῇ νὰ ἐκτιμήσῃ τὰ λουλούδια τοῦ κήπου, ἄλλο τόσο θὰ μπορέσῃ ἔνας τέτοιος χοιρώδης τύπος νὰ ἐκτιμήσῃ τὰ λουλούδια τῆς παρθενίας καὶ τῆς τιμῆς μιᾶς οἰκογενείας.

γ'. Ἡ ἀνατροφὴ τῶν παιδιῶν

Ἐπίσης ὁ Ἱερὸς Χρυσόστομος ἔστρεψε τὴν προσοχή του πολὺ στὴν ἀνατροφὴ τῶν παιδιῶν. Καὶ ἔχει κάνει μιὰ ὥραία πραγματεία - μιὰ ὥραία ὄμιλία ἐπάνω στὸ Ζήτημα, κατὰ ποιό τρόπο πρέπει οἱ γονεῖς ν' ἀνατρέφουν τὰ παιδιά τους. Λέει κάπου ὁ Ἱερὸς Χρυσόστομος·

—Παντρεύτηκες; Πότε θὰ σὲ ὀνομάσω μάνα καὶ πότε ἐσένα τὸν ἄντρα θὰ σὲ ὀνομάσω πατέρα; Υπάρχει πιὸ γλυκεὶὰ λέξις ἀπὸ τὴ «μάνα», ὑπάρχει ἔτσι πιὸ μεγαλοπρεπῆς ἀπὸ τὴ λέξι «πατέρας»; Καὶ ὁ Θεὸς πατέρας λέγεται. Καὶ ἡ οἰκογένεια ἔνα ἀντίγραφο τοῦ παραδείσου είνε. Πότε ἐσένα, γυναίκα, θὰ σὲ ὀνομάσω μάνα; Δὲν θὰ σὲ ὀνομάσω μάνα ὅταν γεννήσῃς· οὕτε ἐσένα, πατέρα, τότε· γιατὶ τὸ νὰ γεννήσῃς είνε τὸ εὔκολώτερο πρᾶγμα στὸν κόσμο. Τὸ γεννᾶν είνε μέσα στὰ ἔνστικτα. Τὸ

ἔνστικτο τῆς ἀναπαραγωγῆς είνε ρίζωμένο μέσα σὲ ὅλη τὴ ζωολογικὴ κλίμακα, ἀπὸ τὰ μεγαλύτερα ζῷα ἔως τὰ μικρότερα. Γεννᾶ καὶ ἡ ἀρκούδα, γεννᾶ καὶ τὸ λιοντάρι, γεννᾶ καὶ ὁ λύκος, γεννᾶνε κι ὅλα τὰ ἄγρια θηρία· μὲ τὴ μεγαλυτέρα εὔκολία. Γιατὶ συνέμιξε μέσα στὸ βάθος αὐτῆς τῆς ύποθέσεως τὸ θέλγητρο τῆς ἡδονῆς ὁ Κύριος. Δὲν θὰ σὲ ὀνομάσω μάνα γιατὶ γεννᾶς. Θὰ σὲ ὀνομάσω μάνα, ἀν αὐτὸ τὸ κομμάτι τὸ κρέας, ποὺ θὰ πιάσης στὸ χέρι σου, τὸ κάνης ἄγγελο· κ' ἐσὺ δι πατέρας, ἀν πάνω στὸ παιδί σου αὐτὸ βάλης τὴν εἰκόνα σου, τὴν εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ, καὶ γίνῃ πολίτης τοῦ παραδείσου. "Αν πρόκειται νὰ γεννοθολᾶς ἀπλῶς, προτιμότερο νὰ μὴ γεννοθολᾶς.

Δὲν είνε βεβαίως ἐναντίον τῆς τεκνογονίας· μὴ παρεξηγηθοῦμε. Ἄλλα ἥθελε τὸν πατέρα νὰ είνε πραγματικὸς πατέρας, ποὺ νὰ ἀφήσῃ διαδοχή. Γιατὶ πολλοὶ ἀπὸ σᾶς θὰ πεθάνετε στὸν κόσμο αὐτὸ καί, ἀμα δὲν ἔχετε παιδιὰ καλά, μέρα νύχτα θὰ βλαστημᾶνε τὴ μάνα καὶ τὸν πατέρα ποὺ τὰ ἐγέννησε – ποὺ γέμισε ὁ κόσμος ἀπὸ τοιαῦτα ἔκφυλα ὄντα, τὰ ὅποια περιφέρονται δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ γιὰ νὰ σκορποῦν τὴν σῆψι μέσα στὴν κοινωνία. Μάνα θὰ σὲ ὀνομάσω, ὅταν τὸ παιδί σου τὸ μάθης νὰ κάνῃ τὸ σημεῖο τοῦ σταυροῦ καὶ ἡ πρώτη λέξι ποὺ θὰ πῆ νὰ είνε «Θεός». "Οταν ἀπ' αὐτὴ τὴν ἡλικία τὸ παιδί τὸ μορφώσης, τότε ἡ κοινωνία θὰ πάῃ μπροστά, λέει ὁ ιερὸς Χρυσόστομος.

δ'. Νὰ ἐπικρατῇ τὸ Εὐαγγέλιο

Καὶ κάτι ἄλλο ἀκόμα. Στὸ σπίτι μέσα δὲν ἥθελε νὰ λείπῃ ἡ ἀγία Γραφή. Μέσα στὸ σπίτι πολλὰ πράγματα μποροῦν νὰ λείπουν· καὶ ἐκεῖνο καὶ τὸ ἄλλο... Δὲν θέλω μέσα σὲ κανένα σπίτι νὰ λείπῃ τὸ ἀγιώτερο ἀπ' ὅλα. Δὲν θέλω νὰ λείπῃ τὸ Εὐαγγέλιο τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἄλλα ὅχι ἀπλῶς Εὐαγγέλιο χρυσοδεμένο στὶς εἰκόνες. "Οχι. Κάθε βράδι σύ, πατέρα, προτοῦ νὰ κοιμηθοῦν τὰ παιδιά, πάρε τὴ γυναικα καὶ ἀνοίξτε μιὰ σελίδα νὰ διαβάσετε τὸ Εὐαγγέλιο. Νὰ προσπαθήσετε νὰ ἐφαρμόσετε αὐτὰ τὰ ὅποια λέει τὸ Εὐαγγέλιο. Καὶ λέει ὁ Χρυσόστομος·

—"Οπου Εὐαγγέλιο διαβάζεται καὶ ἐφαρμόζεται, διάβολος δὲν μπορεῖ νὰ σταθῇ.

2. ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Ἐζήτει λοιπόν, ἀδελφοί μου, νὰ θεραπεύσῃ τὴν ρίζα τῆς οἰκογενείας. Ἄλλ ἐκτὸς τῆς ρίζης αὐτῆς, παραλλήλως, ὁ ιερὸς Χρυσόστομος ἐπρόσεχε καὶ ἔνα ἄλλο σημεῖο. Δὲν φτάνει μόνο νὰ προσπαθοῦν ἡ μάνα καὶ ὁ πατέρας, ἀλλὰ πρέπει νὰ βοηθήσῃ καὶ ἡ κοινωνία. Καὶ ἡ κοινωνία διαφθείρεται.

α'. Κατὰ τῶν ἀνηδίκων θεάτρων καὶ χορῶν

Πολλὰ εἶνε τὰ αἴτια ποὺ διαφθείρουν τὴν κοινωνία. Καὶ τὸ πιὸ εὔαίσθητο μέρος τῆς κοινωνίας εἶνε τὰ παιδιά. Δυὸ πράγματα στὰ παιδιὰ νὰ προσέξετε· τὰ αὐτάκια τους καὶ τὰ ματάκια τους. Νὰ μὴ βλέπουν καὶ νὰ μὴν ἀκοῦνε βλαβερὰ πράγματα τ' ἀθῷα ἀγγελούδια τῆς γῆς!

"Ἄχ τι ἀκοῦν τὰ αὐτάκια τους τώρα μὲ τὸ ῥαδιόφωνο! Μὰ δὲν ὑπάρχει κάποιος Ἐλληνας κάτω στὴν Ἀθήνα νὰ τὸ κλείσῃ; Εἶνε ῥαδιόφωνο Ἐλλάδος αὐτό; Τέτοιο ῥαδιόφωνο, ποὺ σκορπᾷ τὴν κοπριὰ σ' ὅλη τὴν Ἐλλάδα, δὲν τὸ 'χει οὕτε ἡ Μόσχα οὕτε τὸ Λονδίνο οὕτε καμμιά ἄλλη πόλις. Ξέρομε μόνο, ὅταν εἶνε ἐκλογές, νὰ φωνάζωμε· Κινδυνεύει ἡ θρησκεία! κινδυνεύει ἡ οἰκογένεια! κινδυνεύει ἡ πατρίδα!... Μὴ μοῦ τὰ λέτε αὐτὰ τὰ πράγματα σεῖς, οἱ δῆθεν ὑπερασπισταὶ τῶν μεγάλων καὶ ὑψηλῶν ἰδανικῶν, τὰ ὅποια ἐν τῇ πράξει δὲν τὰ ἐφαρμόζετε καὶ παρουσιάζετε ἀσυνέπεια ἐγκληματική. Ἄλλὰ δὲν ὑπάρχει ἐπίσημος ἔκκλησία, νὰ φτειάξῃ ἵνα ῥαδιόφωνο νὰ τοὺς τσακίσῃ τὰ πλευρά. Δὲν ὑπάρχει. "Αν ὑπῆρχε, θὰ εἶχε φτειάξει καὶ ῥαδιόφωνο καὶ ἐφημερίδα καὶ κινηματογράφο καὶ θέατρα δικά της, καὶ θὰ ξέπλυνε, σὰν κῦμα πελώριο, ὅλη αὐτὴ τὴ βρωμιὰ ποὺ ὑπάρχει μέσα στὸ Ἐλληνικὸ βασίλειο.

Λοιπὸν στὴν ἐποχὴ τοῦ ιεροῦ Χρυσοστόμου λειτουργούσανε θέατρα. Καὶ μαζευόταν γύναια ἀμαρτωλά, καὶ αὐτὰ χόρευαν τοὺς πλέον ἀνηδίκους χορούς. Ὅπηρχαν τὰ θέατρα καὶ οἱ χοροί, ἀλλὰ ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος ἦταν καὶ ὁ Χρυσόστομος. Πώ πώ τί κηρύγματα εἶν' ἐκεῖνα ἐναντίον τῶν θεάτρων, ἐναντίον τῶν χορῶν! Θὰ μείνῃ ἱστορικὸ αὐτὸ ποὺ λέει ἐκεῖ ὁ Χρυσόστομος, ὅτι «"Οπου χορός, ἐκεὶ διάθολος». "Ας τὸ διαψεύσουν ὅλοι οἱ μοντέρνοι θεολόγοι καὶ ιεροκήρυκες καὶ ὅλοι αὐτοὶ οἱ ὅποιοι πιστεύουν ὅτι μποροῦν μὲ χοροὺς καὶ διασκεδάσεις νὰ μαζέψουν τὸ λαὸ κοντὰ στὸ Θεό. "Οπου χορὸς διάθολος, ὅπου θέατρο διάθολος. Καὶ τὰ ἀπεδείκνυε αὐτά. Τὸν σταμάτησε μιὰ μέρα στὸ δρόμο κάποιος νέος καὶ τοῦ λέει·

—Μὰ πολὺ αὐστηρὸς εἶσαι. Καὶ τί βλάπτει; Ἐγὼ δὲν βλάπτομαι. Ἐγὼ πάω στὸ θέατρο, πάω στοὺς χορούς. Δὲν βλάπτομαι...

Ἀνεβαίνει πάνω ὁ Χρυσόστομος καὶ τὸν παραλαμβάνει αὐτὸν τὸν ὑποκριτάκο καὶ τοῦ λέει·

—"Ελα ἐδῶ. ("Ολο τὸ κήρυγμά του ἦταν αὐτό). Δὲν βλάπτεσαι. Δὲν βλάπτεσαι; Μὰ ἔνα ἀπὸ τὰ δυὸ θά 'σαι· ἡ ἀναίσθητος θά 'σαι, ἡ θά 'ρθες ἀπὸ ἄλλο κόσμο, θά 'σαι ἀπὸ ἄλλη πάστα. Δὲν θά 'χης νεῦρα, δὲν θά 'χης αἷμα, δὲν θά 'χης μέσα συγκινήσεις, δὲν θά 'χης σεξουαλικὰ στοιχεῖα, δὲν θά 'χης τίποτα ἀπολύτως. "Α, ἀν εἶσαι τέτοιος ἀγγελος, δὲν βλάπτεσαι. "Αν μπορῇ τὸ ξηρὸ χορτάρι νὰ ἀγγίζῃ τὴ φωτιὰ

καὶ νὰ μὴ καῆ, τότε μπορεῖ καὶ ὁ νέος καὶ ἡ νέα νὰ πάγη μέσα στὰ θέατρα καὶ νὰ μὴ γίνη πυρανάλωμα τῆς ἀμαρτίας.

Ἄλλὰ δὲν ἥταν μόνο θεωρία ὁ Χρυσόστομος. "Ἐθαλε τοὺς ἱερεῖς καὶ καθήσανε ἀπ' ἔξω ἀπὸ τὰ θέατρα καὶ τοὺς σημείωσε ὅλους αὐτούς, ιδίως δὲ τοὺς μεγάλους καὶ ἰσχυρούς. Καὶ τοὺς εἰδοποίησε·

—"Ἄν τυχὸν ἐξακολουθῆτε νὰ πηγαίνετε στὰ θέατρα αὐτά, ἐγὼ θὰ σταθῶ στὴν πόρτα τῆς ἐκκλησίας καὶ δὲν θὰ σᾶς ἀφήσω νὰ μπῆτε στὴν ἐκκλησία. "Οποιος πατήσῃ ἐκεῖ, κόθω τὸ χέρι μου παρὰ νὰ σᾶς δώσω τὴν θεία μετάληψι, δὲν θὰ σᾶς κοινωνήσω. Θά ῥθουν Χριστούγεννα, Πάσχα, θὰ κοινωνήσουν ὅλοι, μὰ ἐσεῖς ποὺ εἶστε θεατρόφιλοι δὲν θὰ κοινωνήσετε..."

Ήτο λοιπὸν ἐναντίον τῶν ἀνηθίκων θεάτρων καὶ παραστάσεων καὶ ὄρχήσεων καὶ διασκεδάσεων.

θ'. Ή πλεονεξία

Μιὰ ἄλλη πληγὴ τῆς κοινωνίας, ἐναντίον τῆς ὡποίας ἐστράφη ὁ ἵερος Χρυσόστομος, ἥτο ἡ ἔξῆς. Κατὰ τὴν ἔρευνα, ποὺ ἔκανε στὸ κοινωνικὸ σῶμα, διέκρινε μιὰ ρίζα, ἔνεκα τῆς ὡποίας ἡ κοινωνία δὲν μπορεῖ νὰ ιδῇ ήμέρας χαρᾶς καὶ ἀγαλλιάσεως, μιὰ ρίζα λέγω σατανική. Καὶ μέχρι τὶς ήμέρες μας προσπαθοῦν νὰ τὴν ξερριζώσουν τόσα χέρια· πώ πω τί ἀγώνας γίνεται!...

Θυμᾶμαι μιὰ φορά, στὰ χρόνια τῆς Κατοχῆς, ποὺ ἀπ' ἔξω ἐδῶ ἥταν ἔνα δεντρὶ — θὰ θυμᾶται ὁ π. Κωνσταντίνος ὁ Γαζῆς. Εἶχαμε ἔνα πλατάνι. Καὶ τί ἀγῶνα κάναμε νὰ τὸ ξερριζώσουμε. Πόσων χρονῶν ἥτανε; ἑκατὸ χρονῶν; Σίδερα καὶ κλειδιὰ καὶ ὅ,τι θέ'ς βρήκαμε μέσα στὸν κορμό του καὶ στὶς ρίζες του. Εἴδαμε καὶ πάθαμε νὰ τὸ ξερριζώσουμε. Εἶχε ρίζες μέσα βαθειές. Χρόνια ὄλοκληρα ἔπιανε τὸν τόπο.

Λοιπόν, ὅπως ύπαρχουν δέντρα μὲ βαθειές τὶς ρίζες, ἔτοι ύπάρχει καὶ αὐτὸ τὸ σατανικὸ δέντρο. Ἀγωνίζεται ἡ κοινωνία νὰ ξερριζῷσῃ τὴ ρίζα αὐτῆ. Ταράζεται ἡ ρίζα, ἀλλὰ δὲν θγαίνει. Είνε βαθειά. Ποιά εἶνε ἡ ρίζα αὐτῆ, ποὺ ἄμα θγῆ, ἐκεῖ στὸν τόπο αὐτό, ποὺ εἶνε τὸ δέντρο αὐτὸ τὸ κατηραμένο, θὰ φυτεύσουν λουλούδια, θὰ γίνη μπαξές, παράδεισος θὰ γίνη ἡ κοινωνία; Ποιά εἶνε αὐτὴ ἡ ρίζα, ποὺ ἀπομυζᾶ ὅλο

τὸ χυμὸ τῆς γῆς, ποὺ δὲν ἀφήνει τὸ σατανικὸ αὐτὸ δένδρο, ὅπως τὸ λέει ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος. Ποιό εἶνε;

Εἶνε ἡ πλεονεξία, εἶνε ἡ φιλαργυρία, εἶνε ἡ ἀγάπη τῶν τριάκοντα ἀργυρίων. Αὐτὴ ἡ πλεονεξία καὶ φιλαργυρία, ὅπως λέει ὁ Παῦλος, εἶνε «φίζα πάντων τῶν κακῶν» (Α' Τιμ. 6,10). Πόσο ἀγωνίστηκε ὁ Χρυσόστομος! Μάτωσαν τὰ χέρια του νὰ τραντάζῃ τὸ δέντρο αὐτὸ τῆς φιλαργυρίας.

Ἐνας ιστορικὸς λέει, ὅτι στὴν ἐποχὴ τοῦ Χρυσοστόμου στὴν Ἀντιόχεια τὸ 1/10 τῆς πόλεως ἦταν πλούσιοι, κολυμποῦσαν μέσα στὸ χρυσάφι. Τὰ 8/10 τῆς πόλεως ἦταν πτωχοί. Τὸ δὲ 1/10 ἦταν πένητες, δὲν εἶχαν τίποτε ἀπολύτως. Ἐκεῖνο τὸ 1/10 εἶχε συγκεντρώσει ὅλο τὸν πλοῦτο τῆς Ἀντιοχείας. Πῶς ζούσανε; Περιγράφει ὁ ἴδιος πῶς ζούσανε. Εἶχανε σπίτια μαρμαρόκτιστα, πράσινα κόκκινα χρωματιστά· περιβόλια δίπλα τους· ἄλογα μὲ χρυσοῦς χαλινούς... Καὶ ὅταν ἀνέβαινες ἐπάνω στὸ σπίτι, ντρεπόσουν νὰ πατήσης, γιατὶ τὰ εἶχανε στρωμένα μὲ τάπητας περσικούς. Καὶ τὰ ντουθάρια ἀκόμη τὰ εἶχαν ντύσει μὲ μεταξωτὰ ύφασματα. Καὶ τὴν ὁροφὴ τὴν εἶχαν καλύψει μὲ φύλλα χρυσοῦ. Καὶ τὰ κρεβάτια χρυσᾶ. Καὶ τὰ πιάτα χρυσᾶ. Λέει καὶ κάτι ἄλλο ἀκόμη ὁ Χρυσόστομος, ποὺ διστάζω νὰ τὸ πῶ. Ἄλλ' ἀφοῦ τὸ λέει ὁ Χρυσόστομος, θὰ τὸ πῶ κ' ἐγώ· δὲν θὰ γίνω ἐγὼ εὐγενέστερος τοῦ Χρυσοστόμου. Τί ἔλεγε.

—Ἐφθασε, λέει, ἡ μανία τους στὸ σημεῖο, ὅχι μόνο νὰ ἔχουν χαλιὰ νὰ πατοῦν τὰ πόδια, ὅχι μόνο κουτάλια καὶ πιάτα χρυσᾶ, ἀλλὰ ἀκόμα καὶ τὰ ἀγγεία τῆς νυκτὸς τὰ εἶχαν καὶ αὐτὰ ἀπὸ χρυσάφι!

“Οταν ἔμαθε, ὅτι οἱ κυρίες μέσα στὴν Ἀντιόχεια καὶ τὰ ἀγγεία τῆς νυκτὸς τὰ ἔχουν χρυσᾶ, φρίκη τὸν ἔπιασε. Ἀνέβηκε ἐπάνω στὸν ἄμβωνα καὶ ἦταν θύελλα καὶ κεραυνός. Τὸ τί εἶπε τὴν ἡμέρα ἐκείνη δὲν λέγεται. Ἀπείλησε, ὅτι θὰ γίνη σεισμὸς στὴν Ἀντιόχεια· ὅχι γιὰ τὴν πορνεία, ὅχι γιὰ τὴ μοιχεία, ἀλλὰ γιὰ τὰ χρυσᾶ, τὰ πλούτη καὶ τὴν πλεονεξία τους... Καὶ ὅντως ἔγινε σεισμός· ἐσείσθη ὀλόκληρος ἡ πόλις γιὰ τὴν φιλαργυρία καὶ πλεονεξία.

—Ἐσύ, λέει, νὰ ἔχης γιὰ χῆλια ἄτομα τροφή, ροῦχα, χρήματα, καὶ ὁ ἄλλος νὰ πεθαίνῃ στὸ δρόμο ποὺ δὲν ἔχει ἔνα κομμάτι ψωμί; Δὲν τὸ ἀνέχεται τὸ Εὐαγγέλιο τοῦ Χριστοῦ μας...

Μάλιστα σὲ κάποιο λόγο του ἐναντίον τῶν πλουσίων λέει τὸ ἔξῆς.

—Τί νὰ πῶ γι' αὐτὰ τὰ πολυτελέστατα ποὺ κτίζετε; Κάποτε, λέει, ἦταν ἔνας ἀρχαῖος φιλόσοφος, ὁ Ἀρίστιππος. Μιὰ μέρα ἔνας πλούσιος κάλεσε τὸν Ἀρίστιππο στὸ σπίτι του. Τοῦ ἔδειξε τὰ σκαλιά, τὰ χρωματιστὰ μάρμαρα, τοὺς τάπητας, τὰ πάντα. Ὁ φιλόσοφος κοί-

ταζε. Σὲ μιὰ στιγμὴ τοῦ ὥρθε φλέμα ἐδῶ στὸ λαιμό, τοῦ ὥρθε νὰ φτύσῃ δηλαδή. Ποῦ νὰ φτύσῃ τώρα; Στὰ χαλιά; Θὰ τοῦ κανεὶ ζημιά. Στὸ ντουσθάρι; μεταξωτά. Στὴν ὄροφή; χρυσῆ. Ποῦ νὰ φτύσῃ; Τὸν ἔπινιγε τὸ φλέμα. Μὴ μπορώντας νὰ φτύσῃ ἀλλοῦ, φτύνει στὸ κούτελό του. Αὐτὸς τάχασε, θύμωσε.

—Ντροπή σου, λέει, ἀνάγωγε καὶ ἀγροίκε.

—Νὰ σου πῶ, φίλε μου, ἀπαντᾶ ὁ φιλόσοφος· πουθενὰ δὲν εὕρισκα ἄλλο μέρος...

Αὐτὸς τὸ παράδειγμα τὸ ἀναφέρει σὲ μιὰ ὄμιλία του ὁ ἵερος Χρυσόστομος, γιὰ νὰ ἔξευτελίσῃ αὐτοὺς οἱ ὅποιοι τὰ εἶχαν ὅλα ντυμένα μέσα στὸ χρυσάφι καὶ δὲν εἶχαν ποῦ νὰ πατήσουν καὶ νὰ σταθοῦν.

“Α! Προχωροῦσε ὁ Χρυσόστομος· ξέρετε ποῦ; Πνεῦμα μεγάλο ὁ Χρυσόστομος, ποὺ ἔπιασε βαθειὰ τὸ νόημα. Καὶ πάνω στὴν προσπάθειά του νὰ ξεριζώσῃ τὴν φιλαργυρία καὶ πλεονεξία, λέει κάπου·

—Ξέρετε πότε θὰ παύσῃ τὸ κακὸ στὸν κόσμο; Ξέρετε πότε ὁ πόλεμος θὰ συναντᾶται μόνο στὰ παλαιὰ λεξικά, σὰν κάτι ἄγνωστο καὶ ἀπαίσιο πρᾶγμα; “Οταν ὅλοι μας σθήσουμε μέσα ἀπὸ τὸ λεξικό μας, ὅταν παύσουμε νὰ λέμε τὸ κατηραμένο ρῆμα, τὸ ρῆμα τοῦ διαβόλου «Αὐτὸς εἶνε δικό μου», καὶ «αὐτὸς εἶνε δικό σου». Τὰ πάντα κοινά, ὅπως ἦταν στοὺς πρώτους αἰῶνας. Τότε θὰ ἐπέλθῃ εἰρήνη καὶ ἀγάπη στὸν κόσμο.

3. ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ

‘Αναμορφωτὴς τῆς οἰκογενείας, ἀναμορφωτὴς καὶ τῆς κοινωνίας. Ζητοῦσε ν’ ἀναμορφώσῃ τὴν οἰκογένεια, ζητοῦσε ν’ ἀναμορφώσῃ τὴν κοινωνία. ‘Αναμορφωτὴς ἀκόμα τῆς πολιτείας.

Στράφηκε καὶ σ’ αὐτὸς τὸν τομέα. “Ηλθε σὲ μεγάλη σύγκρουσι – καὶ ἐδῶ ἀρχίζει τὸ δρᾶμα τοῦ Χρυσοστόμου. ”Ηθελε ν’ ἀναμορφώσῃ τὰς ἀρχὰς καὶ ἔξουσίας τοῦ κράτους. Διότι ὁ ἵερος Χρυσόστομος ἐφρόνει, ὅτι ὁ ἀρχων πρέπει νὰ εἴνε φύλαξ τοῦ δικαίου. Ἀκόμη δὲ περισσότερον ἐφρόνει καὶ ἔλεγε ὁ Χρυσόστομος, ὅτι αὐτὸς ποὺ κατέχει τὸ ἀνώτατον ἀξίωμα, ὅπως εἴνε ὁ βασιλεύς, ὁ βασιλεὺς ὁρθοδόξου βασιλείου, πρέπει νὰ εἴνε ὅχι ἀπλῶς φύλαξ τοῦ δικαίου, ἀλλὰ πρέπει νὰ εἴνε καὶ φύλαξ τῆς ὁρθοδόξου πίστεως. Αὐτὰ τὰ δύο σταθμὰ εἶχε καὶ κρατοῦσε, καὶ μ’ αὐτὰ ἐζύγιζε τοὺς ἀρχοντας καὶ τὰ βασίλεια καὶ τὰ ἀνάκτορα. Καὶ ἦταν ἡ ζυγαριά του δικαία. Δὲν εἶχε δυὸς ζυγαριές ὁ Χρυσόστομος, νὰ ζυγίζῃ ἀλλιῶς τοὺς φτωχοὺς καὶ ἀλλιῶς τοὺς πλουσίους. Τίποτα· ἦταν δίκαιος. Καὶ τὸ ἀπέδειξε αὐτό. Λέγει κάπου·

—Ἐὰν ὁ ἀρχοντας, αὐτὸς ποὺ ἔχει ἔξουσία, ποὺ ἔχει δημοσία

ύπηρεσία, ό προϊστάμενος, ό ἀξιωματικὸς ποὺ διοικεῖ τὸ στρατό, ό δικαιστὴς ποὺ ἀποδίδει τὴ δικαιοσύνη, ἐὰν ό ἄρχοντας αὐτὸς δὲν εἶνε φύλαξ τοῦ δικαίου, τότε εἶνε χειρότερος ἀπὸ ἔνα ληστή. Γιατὶ ό ληστὴς κάνει μικρὸ κακό. Αὐτὸς ὅμως ποὺ ἔχει ἔξουσία κάνει μεγάλο κακό. «Δικαιοσύνην μάθετε, οἱ ἐνοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς» καὶ «Πρόσθες αὐτοῖς κακά, Κύριε, πρόσθες κακὰ τοῖς ἐνδόξοις τῆς γῆς» (Ἡσ. 26,9,15). "Οταν αὐτοὶ ποὺ εύρισκονται εἰς τὴν ἔξουσία δὲν ἔχουν τὴν ἔξουσία γιὰ νὰ κάνουν τὸ καλὸ σὲ ὄλους, ἀλλὰ τὴν ἔξουσία τὴν ἔχουνε μεροληπτική, καὶ τοὺς μὲν ἀγαποῦν τοὺς δὲ ἄλλους μισοῦν, καὶ δὲν ἀποδίδουν τὸ δίκαιο, τότε αὐτὸς ὁ ἄρχων εἶνε χειρότερος ἀπὸ τὸ ληστή, χειρότερος ἀπὸ τὸν τυμβωρύχο, χειρότερος ἀπὸ κάθε ἄλλον κακοποιὸ μέσα στὴν κοινωνία.

Αὐτὰ ἐπίστευε ό Χρυσόστομος. Καὶ πάνω στὴν πίστι αὐτή, στὸν ἀγῶνα αὐτόν, πολλὲς φορὲς ἥλθε εἰς σύγκρουσιν μὲ τὰς ἀρχὰς καὶ ἔξουσίας.

α'. Μεσολάθησις ὑπὲρ τῶν ἀδυνάτων

"Οπως τώρα στοὺς δρόμους βάζομεν ὁδοδείκτας καὶ δείχνουν τὰ χιλιόμετρα, ἔτοι τότε στοὺς δρόμους μέσα στὴν Ἀντιόχεια ἀντὶ γιὰ ὁδοδείκτας είχαν μικρὰ ἀγαλματάκια. Καὶ τὰ ἀγαλματάκια αὐτὰ παρίσταναν τὸ βασιλιᾶ καὶ τὴ βασίλισσα. "Ἄν εἴχε τριακόσους δρόμους ἡ Ἀντιόχεια, είχε καὶ τριακόσα ἀγαλματάκια τοῦ βασιλιᾶ.

Μιὰ μέρα ό λαὸς ξεσηκώθηκε. Τὸν ἐφορολόγησαν μὲ μιὰ νέα φορολογία. Δὲν μποροῦσε ό λαὸς νὰ σηκώσῃ τὴ φορολογία αὐτή. Δὲν ἀντέχω πλέον σὲ φορολογίες! εἶπε. Καὶ ἔπιασε καὶ τὰ ἐσπασε ὄλα αὐτὰ τὰ ἀγαλματάκια τοῦ αὐτοκράτορος Θεοδοσίου. "Οταν τὰ ὄσπασαν τὰ ἀγάλματα, τότε διατάσσει ό Θεοδόσιος καὶ φθάνουν δυνάμεις ἰσχυραί, ἵππικὸ πεζικὸ καὶ ἄρματα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, καὶ περιεκύκλωσαν τὴν πόλιν. (Θυμᾶστε τὰ ἴταλικὰ καὶ τὰ γερμανικά· ἡ νέα γενεὰ τὰ ἐλησμόνησε). Πιάσανε τὴν πόλι ὅλη. Οἱ πλούσιοι φύγανε, οἱ πάντες ἐγκατέλιπαν. "Ἐνας ἔμεινε· ό ἀδάνατος Χρυσόστομος, ἐπὶ τοῦ ἄμβωνος. Μόνο αὐτό; "Οταν ἥρθε ό στρατός, πιάσανε τὰ φτωχαδάκια, χίλια περίπου, καὶ τὰ ρίξανε μέσ' στὰ μπουντρούμια. Καὶ ἤκούετο θρήνος καὶ κοπετὸς στὴν Ἀντιόχεια. Κλαίγανε μανάδες, κλαίγανε γυναῖκες, κλαίγανε οἱ πάντες. Τότε ό Χρυσόστομος πῆρε ἄλλους καλογήρους ἀπὸ τὰ βουνά, ἐπάνω ἀπὸ τὶς σπηλιές, καὶ τοὺς λέγει·

—Φύγετε ἀπὸ τὶς σπηλιές. Δὲν μποροῦμε ν' ἀφήσωμε τὸ λαό, καὶ ἡμεῖς νὰ κάνωμε κομποσχοίνια. Βγῆτε ἔξω.

Τοὺς ἔβγαλε ἔξω ἀπὸ τὰ μοναστήρια τους καὶ τοὺς κατέβασε κάτω. Τὶς ἡμέρες ἐκείνες, ποὺ ἀνέβηκε στὸν ἄμβωνα, ἥταν ἀπολυταρχικὸν καθεστώς τοῦ Θεοδοσίου. Καὶ στήσανε δικαστήριον. Καὶ ἥταν ἔτοιμοι νὰ ἐκτελέσουνε ἑκατοντάδες ἀθώαν, διότι οἱ ἔνοχοι εἶχαν φύγει. "Οταν τὴν ὥρα ἐκείνη ἥταν ἔτοιμοι νὰ τοὺς ἐκτελέσουνε, τότε στάθηκε στὴν πόρτα ὁ Χρυσόστομος μὲ τοὺς καλογήρους του καὶ τοὺς εἶπε·

—Θὰ πατήσετε ἐπάνω μας, μὰ δὲν θὰ σᾶς ἀφήσωμε νὰ ἐκτελέσετε τὰ φτωχαδάκια. Ἐκτελέσατε ἡμᾶς, κρεμάσατε ἡμᾶς· τὰ φτωχαδάκια δὲν θὰ τὰ ἐκτελέσετε.

Ἐδάκρυσε ὁ ἄγριος διοικητής, ὁ στρατοδίκης οὕτως εἰπεῖν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Δὲν ἡμπόρεσε, καὶ ἀνέβαλε. Καὶ ἡ μόνη χάρι ποὺ ἐζήτησε ὁ Χρυσόστομος·

—Νὰ ἀναβάλῃς ἔνα μῆνα τὴν ἐκτέλεσι (καὶ μέσα στὸν ἔνα μῆνα ἡμεῖς θὰ κινήσουμε οὐρανὸν καὶ γῆν νὰ τοὺς σώσουμε).

Καὶ τοὺς ἔσωσε. Πῶς;

Εἶχε πέννα ὁ Χρυσόστομος, καὶ εἶχε πόνο καὶ εἶχε καρδιὰ καὶ εἶχε αἷμα μέσα στὴν καρδιά. Κάθησε τὴν νύχτα καὶ ἔγραψε ὁ Χρυσόστομος. "Ἐπιασε καὶ συνέταξε μιὰ ἀναφορά. Καὶ τὴν ἔδωσε τὴν ἀναφορὰ στὸν Φλαβιανὸν τὸν ἐπίσκοπο. Καὶ ὁ ἐπίσκοπος μὲ τὸ ταχύτερο μέσο τῆς ἐποχῆς, μὲ ἵππους ἐναλλασσομένους κατὰ σταθμούς, ἔφθασε στὸ βασιλιᾶ. Καὶ τί ἔγραφε μέσα;

—Θυμήσου, βασιλιᾶ, ὅτι είσαι ἀνθρωπος. Θυμήσου, ὅτι αὐτὰ τὰ ἀγάλματα ποὺ σοῦ σπάσανε μποροῦμε νὰ τὰ φτειάξουμε ἐμεῖς καλύτερα ἀπ' ὅ,τι ἥταν. Ἀλλὰ ἂν σκοτώσης ἀνθρωπο, δὲν μπορεῖς νὰ φτειάξῃς ἀνθρωπο. Ἀγάλματα, σπίτια, πλοῖα κάνεις· ἀνθρωπο δὲν μπορεῖς νὰ κάνῃς.

Καὶ κάτι ἄλλο τοῦ λέει·

—Σοῦ θυμίζω τὰ παραδείγματα τῆς πραότητος τῶν προηγουμένων βασιλέων. Σοῦ ύπενθυμίζω ἀκόμη τὸ παράδειγμα τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου...

(Εἶχε καὶ ἐλαττώματα ὁ Μέγας Κωνσταντίνος. Καὶ ὁ μεγαλύτερος ἄγιος ἔχει τὰ ἐλαττώματά του. Δὲν ύπάρχει κακοῦργος ποὺ νὰ μὴ ἔχῃ κάποιο καλό, καὶ δὲν ύπάρχει ἄγιος ποὺ νὰ μὴ ἔχῃ τὸ ψεγάδι του. Οὕτως είνε τὰ ἀνθρώπινα. Καὶ ὁ ἄγιος Κωνσταντίνος ἔκανε τὸ ἔξῆς).

...Πήγε μιὰ μέρα κάποιος καὶ τοῦ σπάσε τὸ ἀγαλμα. Πάει λοιπὸν ἔνας αὐλοκόλακας καὶ τοῦ λέγει·

—Ξέρεις, βασιλιᾶ, σπάσανε τὸ ἀγαλμά σου!...

‘Ο Μέγας Κωνσταντίνος δὲν θύμωσε. "Εφερε τὸ χέρι του στὸ μέτωπο, ψηλάφησε τὸ πρόσωπό του, καὶ εἶπε·

—Έγω νιώθω ότι τάξει καὶ τὸ κεφάλι μου καὶ τὶς μύτες μου· όλα είνε καλά, δὲν ξέχω καμμιά ζημιά. Τὸ σπάσανε τὸ ἄγαλμα; Θὰ κάνωμε ἄλλο!...

Θυμήσου λοιπόν, ποὺ ὁ Μέγας Κωνσταντίνος δὲν ἔκανε κανένα κακό σ' αὐτοὺς ποὺ σπάσανε τὸ ἄγαλμά του, καὶ κάνε κ' ἐσὺ τὸ ἴδιο.

Καὶ ἀνέβηκε ἐπάνω στὸν ἄμβωνα καὶ ἔκανε εἰκοσιμία (21) όμιλίες. Κάθε βράδι, ἐπὶ εἰκοσιμία ἡμέρες, ἐκράτησε τὸν ἄμβωνα εἰς τὸ ὕψος τῆς ἀποστολῆς του. Παρηγόρησε καὶ ἐνεψύχωσε καὶ ἐνίσχυσε τὸν λαὸν αὐτὸν μπροστὰ σ' αὐτὴ τὴ φοβερά του δοκιμασία. Μία περίπτωσι αὐτή, ποὺ ἥρθε σὲ σύγκρουσι μὲ τὴν ἔξουσία.

θ'. "Ελεγχος ἀσεβείας τῶν ἰσχυρῶν

"Αλλη περίπτωσι. Ἡταν σφοδρὰ ἡ ἄλλη, σφοδροτάτη, ἡ ὅποια τὸν ὀδήγησε πλέον στὸν τόπον τοῦ δράματός του. Αὐτὴ ἥτανε ἡ ἔξης.

Τὴν ἐποχὴν ἐκείνη βασιλιᾶς ἥταν ὁ Ἀρκάδιος. Λάθος. Βασιλιᾶς δὲν ἥταν ὁ Ἀρκάδιος. Αὐτὸς ἥταν ἔνας ἀνόητος ἀπὸ ἐκείνους τοὺς ἀνοήτους ποὺ τοὺς σέρνουν οἱ γυναικες, ὅπως σέρνουν οἱ ἀρκουδιαραίοι τὴν ἀρκούδα μ' ἐνα χαλκᾶ. Ἔτσι κι αὐτόν, τὸν Ἀρκάδιο, τὸ ἀνάξιο παιδὶ τοῦ Θεοδοσίου τοῦ Μεγάλου, ἐνα τέτοιον ἀνόητον, κενόδοξον καὶ ἄνευ περιεχομένου αὐτοκράτορα, τὸν ἐσερνε ἡ Εὔδοξία ἡ αὐτοκράτειρα. Λοιπὸν τί ἔκανε; Μιὰ μέρα ὁ Χρυσόστομος, Κυριακὴ πρωῒ - πρωΐ, πήγαινε στὴν ἐκκλησία. "Οταν ἐπλησίασε στὸ ναό, ἄκουσε νταούλια. Πρωΐ - πρωΐ εἶχαν μαζευτῇ ὄλοι οἱ βιολιτζῆδες, ὄλα τὰ ὄργανα. Παράξενο πρᾶγμα· Κυριακὴ ἡμέρα, νταούλια καὶ διασκεδάσεις! Καὶ μόνο αὐτό; Εἶχαν μαζευτῇ ὄλοι οἱ ἄρχοντες στρατηγός, ὑπατος, ὄλοι μὲ τὶς γυναικες τους, μὲ τὰ μεταξωτά τους. Καὶ τί γινότανε; Κάνανε ἐγκαίνια, ἀποκαλυπτήρια. Φτειάσανε χρυσὸ ἄγαλμα τὴν Εὔδοξία, γιὰ νὰ τὴν κολακεύσουν οἱ αύλοκόλακες, οἱ ἀνθρωποι οἱ ὅποιοι ξέρουν νὰ λιθανίζουν τοὺς ἰσχυροὺς τῆς ἡμέρας. Τῆς φτειάσανε ἄγαλμα. Δώσανε δαχτυλίδια καὶ ἄλλα πολύτιμα πράγματα, γιὰ νὰ κολακεύσουν αὐτὴ τὴν κενόδοξη αὐτοκράτειρα. Πιάσανε, χύσανε χρυσὸ καὶ ἀσήμι, καὶ τῆς φτειάσανε ἐνα ὡραῖο ἄγαλμα. Τὸ στήσανε, καὶ τὴν Κυριακὴ τὸ πρωΐ, γιὰ νὰ δημιουργήσουν ζήτημα στὸ Χρυσόστομο, πρωΐ - πρωΐ, νά καὶ ἥταν μαζεμένοι ὄλοι. Ποῦ νὰ κάνῃ λειτουργία ὁ Χρυσόστομος! Ἡτο ἀδύνατον. Ἀνέβηκε στὸν ἄμβωνα. Τὸ τί εἶπε, πόσο ἥλεγξε τὴν αὐτοκράτειρα...

Αὐτό ζητούσανε οἱ ἔχθροι. Διότι ὁ Χρυσόστομος δὲν ἦτο ἀπὸ 'κείνους τοὺς ἀνθρώπους τῶν συμβίθασμῶν. "Οχι. Δὲν ἥλεγε, "Ἄς κάνω πῶς δὲν βλέπω. "Οχι. Τέτοιο πρᾶγμα δὲν ἔκανε. "Ηλεγξε δριμύτατα τὸν αὐτοκράτορα καὶ τὴν αὐτοκράτειρα, διότι Κυριακὴ ἡμέρα ἔκαναν

αύτὸ τὸ ἄγαλμα τῆς εἰδωλολατρίας, καὶ καυτηρίασε τὴν πρᾶξι αὐτῇ. Γιατὶ λέγει ὁ ἴδιος κάπου·

—Οίανδήποτε ἡμέρα ἀν κάνης ἀμαρτία, ἔχει θαρύτητα, ἔχει ἔνα βάρος. Ἀλλὰ ἀλλιῶς θὰ τιμωρήσῃ ὁ Θεὸς τὴν ἀμαρτία Δευτέρα, Τρίτη, Τετάρτη, Πέμπτη, Παρασκευή, Σάββατο, καὶ ἀλλιῶς θὰ τιμωρήσῃ ὁ Θεὸς τὶς ἀμαρτίες ποὺ κάνεις τὸ πρωΐ τῆς Κυριακῆς. Ἡ Κυριακὴ δὲν εἶνε δικῇ σου. "Ἄνθρωπε, 168 ὥρες ἔχει ἡ ἑβδομάδα. Ἀπὸ αὐτὲς 1 ὥρα εἶνε ἀγία. «Ως τὸν Βασιλέα τῶν ὅλων ὑποδεξόμενοι...». Ἀλλοίμονο. Βέβαια δὲν ρίπτει κεραυνοὺς καὶ ἀστροπελέκια ἐπάνω στὴν ἀμαρτωλὴ ἀνθρωπότητα νὰ μᾶς κάνῃ κάρβουνα· γιατὶ εἶνε μεγάλος, μεγάθυμος ὁ Θεός. Ἀλλ' ἀπατᾶσθε πολὺ ἀν νομίζετε, ὅτι παραβλέπει τὰ ἀμαρτήματα τῆς Κυριακῆς. Θὰ τὰ ζυγίσῃ πολύ..."

Καὶ οἱ παλαιοὶ πνευματικοί, ὅταν πηγαίνανε οἱ ἀνθρωποι νὰ ἔξομολογηθοῦνε, ρωτούσανε· Παιδί μου, πότε ἔκανες τὴν ἀμαρτία; καὶ σοῦ ἔθαζε πάντα κανόνα. Ἀλλὰ ἀν ἀμάρτανες τὴν Κυριακή, ὁ κανόνας ἦτο μεγαλύτερος. Γιατὶ εἶνε ἡμέρα Κυρίου. «Αὕτη ἡ ἡμέρα, ἣν ἐποίησεν ὁ Κύριος· ἀγαλλιασώμεδα καὶ εὐφρανθῶμεν ἐν αὐτῇ» (Ψαλμ. 117,24).

Λοιπὸν ὁ Χρυσόστομος τὴν Κυριακὴ τὴν ἥθελε νὰ εἶνε καθαρά. Δὲν ἥθελε τὴν Κυριακὴ οὔτε θέατρα οὔτε ίπποδρόμια οὔτε ἀγῶνες οὔτε στάδια, τίποτα ἀπ' αὐτὰ δὲν ἥθελε. Ἡ Κυριακὴ ἦταν στὸν Κύριον.

Άκούω ἀντιρρήσεις...

—Καθυστερημένος ἱεροκήρυκας! Θὰ μοῦ πῆτε. Καλὰ σ' τὰ λένε οἱ ἐφημερίδες, ὅτι σὺ πλέον δὲν ἔχεις μυαλό...

Μάλιστα. Είμαι ἐναντίον αὐτῶν τῶν ἀσεβειῶν. Ἡ Κυριακὴ κατήντησε ἡμέρα ἀμαρτίας· δυστυχῶς. Ῥώτησα ἔνα εἰσαγγελέα κάτω στὴν Ἀθήνα καὶ μοῦ λέγει· Τὰ περισσότερα ἀμαρτήματα, ποὺ γίνονται, εἶνε Κυριακὴ ἡμέρα· μοιχείες, πτορνείες, ἀτιμίες... Πρέπει νὰ τὴ σθήσουμε τὴν Κυριακή, νὰ μὴ ὄνομάζεται Κυριακή, ἀλλὰ ἡμέρα τοῦ διαβόλου καὶ ὅχι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Ἀλλ' ὥχι! Ἡ Κυριακὴ εἶνε τοῦ Κυρίου. Θὰ πάρης τὴ γυναίκα σου, τὰ παιδιά σου, καὶ δὲν θὰ πᾶς στὸ γήπεδο νὰ δῆς τὶς μπάλλες, δὲν θὰ πᾶς στὰ θέατρα, δὲν θὰ πᾶς στὸν κινηματογράφο, δὲν θὰ πᾶς σ' αὐτά. "Ἄν σοῦ μείνῃ καιρός, πήγαινε στὸ φτωχό, στὸν ἄρρωστο, στὶς φυλακές. "Ανοιξε τὸ πουγγί σου, κάνε ἔργα ἀγαθά. Διάθαζε τὰς Γραφάς. Κάνε ἔνα περίπατο πάνω στὰ βουνὰ καὶ στὰ λαγκάδια. Κυριακὴ δὲ μπορεῖς νὰ τὴν κάνης φουτ-μπώλ, Κυριακὴ δὲν μπορεῖς νὰ τὴν κάνης χαρτοπαίγνιον.

—Καθυστερημένος ιεροκήρυκας! Θὰ μοῦ πῆτε.

Καθυστερημένος; Καὶ είσαι σὺ πρωδευμένος; Πολὺ καλά. Δὲν θέ’ς νὰ μ’ ἀκούσης ἐμένα τὸν ιεροκήρυκα. Δικαίωμά σου, πρωδευμένε ἄνθρωπε. Ἐγὼ θέλω νὰ τεντώσης τὸ αὐτί σου ν’ ἀκούσης τί λέγει κάποιος ἄλλος. Μὴ μὲ παρεξηγήσῃ κανείς. Ή παλαιὰ γενεὰ μὲ ξέρει καλά, ὅτι δὲν ἀνήκω σὲ κανένα κόμμα καὶ σὲ κανένα συνασπισμὸς καὶ σὲ κανένα συγκρότημα, οὕτε στὴν Ἀνατολὴ οὕτε στὴ Δύσι, παρὰ μόνο στὸν ἑσταυρωμένο Ἰησοῦ. Ἄλλὰ θέλω νὰ πῶ τὸ ἔξῆς ώς παράδειγμα.

Δὲν ψηφίζουν τὴν Κυριακὴ

Αύτὲς τὶς ἡμέρες εἶχαν κολλήσει τὸ αὐτάκι τους ὅλοι, δεξιοὶ καὶ ἀριστεροί, ν’ ἀκούσουν τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἐκλογῶν τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς. Εἶνε τὸ πλουσιώτερο κράτος, εἶνε τὸ πιὸ πρωδευμένο κράτος. Προσέξατε κάτι; Θὰ γράψω «Σπίθα» ἐπάνω σ’ αὐτὸ τὸ θέμα. Πολὺ πόνεσα. Δὲν προσέξατε μιὰ λεπτομέρεια. Σᾶς ἐρωτῶ. Αὐτὸς ὁ λαὸς ποὺ μαζεύτηκε, πόσα ἐκατομμύρια, 60 ἐκατομμύρια λαός, ποὺ ἐψήφισε τὸν πρόεδρό του μὲ τεράστια δικαιώματα, ἀπὸ τὰ ὅποια ἔξαρτῶνται τύχες λαῶν ὀλοκλήρων, αὐτὸς ὁ λαὸς ποὺ πῆγε νὰ ψηφίσῃ, σᾶς ἐρωτῶ. Ποιά μέρα ψήφισε; Ἡμέρα Τρίτη! Δὲν πῆγε Κυριακὴ νὰ ψηφίσῃ. Τὸ θεωροῦν ἀμαρτία οἱ Ἀμερικανοὶ τὴν Κυριακὴ νὰ ψηφίζουνε. Θὰ πᾶνε στὴν ἐκκλησίᾳ· προτεστάντες, φράγκοι..., ὅλων τῶν δογμάτων. Κυριακὴ ὅχι ἐκλογές. Παραπάνω ἀπὸ τὶς ἐκλογὲς εἶνε ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, εἶνε ὁ Θεός, ὃν λατρεύουσι οἱ οὐρανοί.

Πότε ἐψήφισε ἐκεὶ ὁ λαός; Καθημερινὴ ἡμέρα. Καὶ ἐδῶ στὴν ψωροκώσταινα, στὴν Ἑλλάδα, πότε ψηφίζουνε; Κυριακή! Ἄλλὰ δὲν ύπάρχει χριστιανικὸς κλῆρος. Δὲν ύπάρχει ὄρθδοξος λαός. Κάποιος μοῦ λεγε·

—Τὰ λὲς αὐτά, γιατὶ δὲν ἔγινες δεσπότης...

Γιά κάνετε τὸν κόπο νὰ μὲ φτειάξετε. Ἐγὼ ἔνα μῆνα θὰ κυβερνήσω τὴν ἐπισκοπή μου, δέκα ἡμέρες. Ἄλλὰ θὰ τὴν κυβερνήσω μὲ τὸ Εὐαγγέλιο, καὶ θὰ πέσω ἐπάνω στὴν τήρησι τοῦ Εὐαγγελίου. Δὲν θ’ ἀφή-

σω κάθε μασκαρᾶ καὶ κάθε ἐλεεινὸν καὶ τρισάθλιον νὰ πατάῃ τὰ ἄγια τῶν ἀγίων. ”Οχι, ἀγαπητοί.

Τώρα ἐδῶ σηκώνονται δεξιοὶ καὶ ἀριστεροὶ Κυριακὴ ἀπὸ τὸ πρωῖ καὶ τρέχουν νὰ ψηφίσουν. Καὶ πᾶμε ἐμεῖς οἱ παπᾶδες μέσα στὴν ἐκκλησία καὶ βλέπομε ἐκκλησίασμα ἐλάχιστο, ἄδεια ἐκκλησία. Καὶ βλέπεις ἀπ’ ἔξω ἀπὸ τὰ ἐκλογικὰ τμῆματα ούρά.

”Ἐννοια σου, λαέ. Πότε θὰ ξυπνήσης... Λαὲ ποὺ σὲ μόλυναν. Γιά κοιτάξτε τοὺς Ἀμερικάνους· ὅχι Κυριακάδες, ὅχι μεγάλες γιορτές· καθημερινὴ κάνουν τὴν ἐκλογή τους. Καὶ μετὰ περιμένεις ἐδῶ ἀπὸ ἐκλογὲς νὰ δοῦμε καλὲς ἡμέρες... Ἀπὸ τέτοιες ἐκλογές, ποὺ γίνονται τὴν Κυριακὴ ἡμέρα, θὰ βγοῦνε διαβόλοι μέσα ἀπὸ τὶς κάλπες· δια’όλοι κόκκινοι, πράσινοι, μαῦροι. Ποτέ ἄσπροι.

Εἶνε μιὰ κατάρα, εἶνε μιὰ ἀμαρτία. Ποῦ νὰ τὰ πῆς αὐτά;

4. ΕΚΚΛΗΣΙΑ

’Ο Χρυσόστομος ἐνδιεφέρθη γιὰ τὴν οἰκογένεια, γιὰ τὸ γάμο καὶ τὴν ἀνατροφὴ τῶν παιδιῶν. Ἐνδιεφέρθη γιὰ τὴν κοινωνία, γιὰ τὰ θέατρα καὶ τὴν ψυχαγωγία τὴν ἀληθινή. Ἐνδιαφέρθη γιὰ τὸ κράτος, γιὰ τὸ δίκαιο τῶν ἀδυνάτων καὶ τὸν ἔλεγχο τῆς ἀσεβείας τῶν ἰσχυρῶν. Ἐνδιεφέρθη δι’ ὅλα αὐτὰ τὰ ζητήματα. Ἀλλὰ πολὺ περισσότερον ἐνδιεφέρθη διὰ τὴν ἀναγέννησιν καὶ ἀναμόρφωσιν τῆς Ἐκκλησίας.

’Η Ἐκκλησία στὶς ἡμέρες τοῦ Χρυσοστόμου ἦταν σὲ ἀθλίαν κατάστασιν. Τὰ κακὰ τοῦ κλήρου τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἦσαν δύο· τὸ ἔνα ἦταν ἡ φιλαργυρία, τὸ ἄλλο ἦτανε ἡ ἀνηθικότης. Κ’ ἐπάνω σ’ αὐτὰ τὰ δύο ἔδωσε τὸν ἀγῶνα τὸν σκληρὸν ὁ ἵερος Χρυσόστομος. Μέσα σὲ μιὰ μέρα καθήρησε ἔξι - ἐπτὰ ἐπισκόπους, μικροὺς - μεγάλους. Δὲν μποροῦσε νὰ τοὺς ἀνεχθῇ. Πῆρε σάρωμρον νὰ σαρώσῃ τὴν ἐπισκοπή.

Καὶ κάτι ἄλλο. ”Ηθελε τὸν κλῆρο πολὺ ψηλά. ’Ο Χρυσόστομος ἦταν μαζὶ μὲ τὸ λαό. ”Οταν ἔφευγε ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολι τὸν ἐρώτησαν οἱ ὄπαδοί του (γιατὶ εἶχε πολλοὺς ὄπαδούς).

—Δάσκαλε, αὐτὸν τὸν καινούργιο δεσπότη, ποὺ θὰ μᾶς στείλουν, θὰ τὸν δεχθοῦμε;

—Ἐὰν αὐτὸν τὸν καινούργιο τὸν ἐκλέξῃ ὁ κλῆρος καὶ ὁ λαὸς ὁμοῦ, τότε νὰ τὸν δεχθῆτε. ”Αλλως, νὰ μὴ τὸν δεχθῆτε.

’Ο Χρυσόστομος ἤθελε νὰ μπαίνουν στὸ μαντρὶ τῆς Ἐκκλησίας οἱ ποιμένες ἀπὸ μία θύρα, μιὰ πόρτα. ’Η θύρα εἶνε μία· «ψήφω κλήρου καὶ λαοῦ». Μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον ἔξελέγη ὁ ἄγιος Νικόλαος, ὁ Μέγας Ἀθανάσιος· μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον ἔξελέγη ὁ ἄγιος Σπυρίδων· μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον καὶ ὁ ἵερος Χρυσόστομος ἔξελέγη· μὲ αὐτὸν τὸν τρό-

πον ἐξελέγησαν ὅλοι οἱ μεγάλοι ἱεράρχαι. Μὲ αὐτὸ τὸν τρόπο ἐξελέγη καὶ κάτω στοὺς κόπτας ὁ ἀγιώτερος ποὺ κάνει θαύματα^(*). Ἐπὶ ἑκατὸ χρόνια οἱ κόπται προκοπὴ δὲν εἰδανε. Μαζευόταν οἱ δεσποτάδες καὶ ἐκλέγανε τοὺς δικούς των. Ἐπὶ τέλους ὁ λαὸς τῶν κοπτῶν ἐπαναστάτησε. Θὰ ἐκλέξωμεν, εἶπαν, καὶ ἡμεῖς τὸν δικό μας... Καὶ πῆγαν καὶ βρῆκαν τὸν Ἡλίαν τὸν ἀσκητή, τὸν πατριάρχη, ὁ ὅποιος σὲ πέντε χρόνια ἀνεκαίνισε τὴν ἐκκλησία τους.

Σήμερα λοιπὸν ἡ ἐκκλησία είνε ἐν καταπτώσει. Κατ' ἐμὲ καὶ κατὰ πολλοὺς ἄλλους ἡ αἵτια είνε σ' ἕνα σημεῖο. Τὸ σύστημα τῆς ἐκκλησίας μας είνε καθαρῶς ἀπολυταρχικόν. Ὁμιλῶ γενικῶς. Ὁ δεσπότης ἐκλέγει τοὺς ἐπιτρόπους, τὸν διάκο, τὸν παπᾶ, τοὺς ἐπισκόπους, τὸν ἡγούμενο. Ὁ λαὸς ἐξηφανίσθη τελείως.

Ἡμεῖς πιστεύομεν εἰς μιὰν ἀρχήν· ὅτι ἐκ τοῦ λαοῦ, διὰ τοῦ λαοῦ καὶ διὰ τὸν λαὸν οἱ ποιμένες. Ἐγὼ μαζὶ μὲ ἄλλους ἵεροκήρυκας θεολόγους είμαι ὀπαδὸς τῶν χρυσοστομείων ἴδεων, καὶ πάνω σ' αὐτὲς τὶς ἴδεες θὰ ἀγωνισθῶ μέχρι τελευταίας μου ἀναπνοῆς· καὶ θὰ χαρῇ ἡ ψυχή μου, ὅταν δῶ μιὰ ἐκκλησία ζῶσα καὶ ἐλευθέρα, εἰς τὴν ὅποιαν δὲν θὰ βασιλεύῃ ὁ ἀπολυταρχικὸς νόμος, ἀλλὰ ὁ νόμος τῆς ἐλευθερίας, τὸν ὅποιον ὑπερήσπισε ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος μέχρι τέλος.

5. ΤΟ ΤΕΛΟΣ

Ἄγαπητοί μου! Τὸ θέμα δὲν ἐξηντλήθη. Δὲν δυνάμεθα ὅμως νὰ μακρύνωμεν περισσότερο. Ἀρκετὰ αὐτά.

Τελειώνοντας λέμε, ὅτι μία τέτοια δρᾶσις –είνε νόμος τῆς φύσεως, νόμος τῆς ἱστορίας, νόμος τῶν ἔθνων– ὅτι μία δρᾶσις στὴν κοινωνία προκαλεῖ ἀντίδρασιν. Καὶ ἡ δρᾶσις τοῦ Χρυσοστόμου προεκάλεσεν ἀντίδρασιν. Ἄμα κάθεσαι, ἄμα δὲν πειράζης κανένα, είσαι καλός. Καὶ λέγει τὸ Εὐαγγέλιο· «Ούαὶ ὅταν καλῶς ὑμᾶς εἴπωσι πάντες οἱ ἄνθρωποι» (Λουκ. 6,26). Μία τέτοια δρᾶσις τοῦ Χρυσοστόμου προεκάλεσε ἀντίδρασιν. Ποιοί ἀντέδρασαν;

Πρῶτα - πρῶτα οἱ νέοι, ποὺ ἥθελον νὰ τρέχουν μέσα εἰς τὰ θέατρα καὶ μέσα στὰς παραστάσεις καὶ στοὺς χορούς. Δεύτερον οἱ πλούσιοι, ποὺ τὰ κηρύγματά του γι' αὐτοὺς ἦταν φοβερά. Τρίτον ἀντέδρασαν κατὰ τοῦ Χρυσοστόμου αἱ γυναίκες ποὺ ἀγαποῦσαν τὴν πολυτέλεια. Τέταρτον οἱ φαῦλοι κληρικοί. Πέμπτον αἱ γυναίκες τῆς αὐτοκρατορικῆς αὐλῆς. Ἔκτον ἀντέδρασαν κατὰ τοῦ Χρυσοστόμου οἱ ισχυροὶ τῆς ἡμέρας. Ἔβδομον ὁ αὐτοκράτωρ Ἀρκάδιος, ἡ αὐτοκράτειρα Εύδοξία.

(*) Ἡ ἀναφορὰ αὐτὴ δὲν σημαίνει βέβαια ἀναγνώρισι τῶν κοπτῶν ὡς ἐκκλησίας· ἀπλῶς τὸ παράδειγμα τῆς ἐκλογῆς τοῦ πατριάρχη τους χρησιμοποιεῖται ὡς διδακτικό.

Τὸν ἔφαγαν οἱ ἐπίσκοποι

Δὲν σᾶς είπα ὅμως τίποτε. "Ολους αύτοὺς θὰ τοὺς νικοῦσε. Ἄλλὰ δὲν ἔπεσε, γιατὶ ἐπολέμησε τὰ θέατρα, τοὺς χορούς, τοὺς πλουσίους, τὰς φαύλας γυναικας..." Ἐπεσε, διότι ἐπολέμησε τοὺς ἐπισκόπους! Τὸ λέγει ὁ ἴδιος μέσα ἀπὸ τὴν ἐρημιὰ τῆς ἔξορίας του·

—«Οὐδὲν δέδοικα ὡς ἐπισκόπους πλὴν ἐνίων», τίποτα δηλαδὴ δὲν φοβήθηκα στὸν κόσμο ὅπως τοὺς ἐπισκόπους ἐκτὸς ἐλαχίστων.

Τὰ λέγει αὐτὰ ἔνας ἄγιος, ἔνας πατέρας, ἔνας ἀθάνατος, ἔνα ἀστέρι, ἔνα ἀρδόνι, ἔνας γίγας, ἔνας ἥλιος. Λέγει· Δὲν φοβήθηκα τίποτα, οὕτε τὰς γυναικας, οὕτε τοὺς πλουσίους, οὕτε τὸν διάθολο ἀκόμη, εἰμὴ τοὺς ἐπισκόπους.

"Οχι, δὲν είσαι ἐπίσκοπος διὰ νὰ διαλύῃς τὸν λαόν. Είσαι ἐπίσκοπος γιὰ νὰ δώσῃς ἐλευθερία στὸ λαό. Καὶ ὅταν ὁ ἐπίσκοπος φεύγῃ πλέον ἀπὸ τὸ μεγαλεῖον αὐτὸ καὶ διὰ ποικίλων μέσων ζητῇ νὰ πιέσῃ τὴν θρησκευτικὴ συνείδησι τοῦ λαοῦ, δὲν είνε πλέον ἐπίσκοπος αὐτός, ἀλλὰ είνε τύραννος· καὶ τοιούτους ἐπισκόπους δὲν θέλει ἡ Ἔκκλησία τοῦ Χριστοῦ.

«Οὐδὲν δέδοικα ὡς ἐπισκόπους πλὴν ἐνίων». Καὶ ἐγὼ ὁ ταλαίπωρος Αύγουστίνος τὸ λέγω μὲ πικρία· Δὲν φοβήθηκα Ἰταλούς, δὲν φοβήθηκα Γερμανούς, δὲν φοβήθηκα τίποτα, καὶ στὰ μπουντρούμια, καὶ δεξιὰ καὶ ἀριστερά, ὅσο φοβοῦμαι τοὺς ἐπισκόπους, ποὺ μερικοὶ ἀπὸ αὐτοὺς είνε χειρότεροι τῶν Φαρετρίων(*) καὶ τῶν ἄλλων διωκτῶν, οἱ ὅποιοι διώκουν τὴν Ἔκκλησία τοῦ Χριστοῦ μας.

Ἄλλὰ ὃς τελειώσουμε τὸ λόγο μὲ εἰρήνη καὶ ἀγάπη, καὶ ὃς φθάσουμε στὴν παραμονὴ τοῦ θανάτου του.

«Δόξα τῷ Θεῷ πάντων ἔνεκεν»

Παραμονή. Ἀφοῦ τὸν πήρανε, τὸν χτυπήσανε, τὸν ξεγυμνώσανε, πέρασε ἀπέναντι ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολι, στὴ Μικρὰ Ἀσία. Βάδισε μὲ τὰ πόδια του, πέρασε τὸ Σαγγάριο ποταμό, προχώρησε μέσα στὴν Ἀγκυρα, προχώρησε στὴν Ἀρμενία. Ἔφθασε στὰ ἄκρα. Ἐκεῖ τοῦ δώσανε νέα διαταγὴ νὰ βαδίσῃ. Ἡτο πλέον γέρων, σὲ ἥλικια 63 ἐτῶν. Καὶ βάδισε. Ἡταν παραμονὴ τῆς ἐορτῆς τοῦ Σταυροῦ. "Οπως τὸ μῆλο, ὅταν ὠριμάσῃ, είνε ἔτοιμο νὰ πέσῃ ἀπὸ τὴ μηλιὰ μὲ τὴν πνοὶ τοῦ ἀνέμου, ἔτσι καὶ ὁ Χρυσόστομος σὰν τὸ μῆλο τὸ κόκκινο ἔπεσε.

Τὴν παραμονὴ δὲν μποροῦσε πλέον νὰ βαδίσῃ. Τὸν πῆγαν σὲ ἔνα

(*) Ὁ Φαρέτριος ἀναφέρεται στὸν βίο τοῦ Ἰ. Χρυσοστόμου καὶ ἀνήκει στοὺς ἔχθροὺς τοῦ ἀγίου πατρός.

μικρὸ ἐκκλησάκι τοῦ Ἅγίου Βασιλίσκου, ποὺ ἦταν χτισμένο πάνω σ' ἔνα λόφο. Καὶ τὴ νύχτα –ποὺ κοιμήθηκε κάτω στὰ μάρμαρα τῆς ἐκκλησίας, χωρὶς νὰ εἴνε κοντά του κανείς ἀπὸ χιλιάδες ἀκροατάς, ἀπὸ χιλιάδας θαυμαστάς, οὕτε ἡ μάνα του οὕτε κανεὶς τοῦ κόσμου τούτου, ὄλομόναχος, αὐτὸς ὅστις ἐθυσίασε τοὺς θρόνους του γιὰ τὴν ἀλήθεια καὶ τὴ δικαιοσύνη –, ἐκεὶ ὅταν ὑπνωσε εἶδε ὄραμα. Εἶδε τὸν ἄγιο Βασιλίσκο νὰ τοῦ λέγῃ· «Ἄδελφὲ Ἰωάννη, θάρσει αὔριον θὰ εἰσαι μαζί μας».

Τὸ πρωῒ ξημέρωνε 14 Σεπτεμβρίου. Σηκώθηκε. «Ο, τι εἶχε, τὰ μοίρασε στὴ φτωχολογιά.» Εκανε τὸ σημεῖο τοῦ σταυροῦ. Καὶ μετά, ὁ ἄγιος αὐτὸς ἐπίσκοπος, τὸ ἀηδόνι τῆς Ἐκκλησίας, ὁ ἀθάνατος ἰεράρχης, ἀπέθανε ἐκεὶ μέσα μὲ τὴν τελευταία του λέξι «Δόξα τῷ Θεῷ πάντων ἔνεκεν». Καὶ μ' αὐτὸ ἡ ἀγία του ψυχὴ ἐφτερούγισε στὰ οὐράνια, διὰ νὰ εἴνε ἐκεὶ ἰεράρχης «ἀμίαντος», ἄγιος (βλ. Ἔθρ. 7,26), πρεσβεύων ὑπὲρ ἡμῶν· ἀμήν.

Δυὸ λέξεις

Θὰ σᾶς μοιράσω, κατὰ τὴν συνήθειαν ποὺ ἔχω, σὲ ὅσους εἰστε ἔδω, ως ἐνθύμιον ἔνα φυλλάδιο. Αὐτὸ τὸ φυλλάδιο δὲν εἴνε τίποτε, ἔνα μηδενικὸ είνε, ἔνα τίποτα είνε(*)>.

(*) Γιὰ ὅποιον θέλει νὰ τὸ δῆ, ὑπάρχει στὸ βιβλίο τῶν ἐκδόσεών μας «Ρίχνω τὸν κουβᾶ μου βαθειά...» (Κοζάνη 2004, σ. 43).

I. ναὸς Ἀγίου Δημητρίου
Κοζάνης
Κυριακὴ τοῦ Τυφλοῦ
στὴν θ. λειτουργία 3-6-1962

Ποιός εἶνε εύτυχής;

— Α ΟΜΙΛΗΣΩ εἰς τὸν ἵερὸν τοῦτον ναὸν τοῦ Ἀγίου Δημητρίου Κοζάνης, μὲ τὸν ὅποιον συνδέομαι ψυχικῶς. Εἶνε ὁ πρῶτος ναὸς ποὺ ἐκήρυξα ὅταν μὲ ἀξίωσε ὁ Θεὸς διὰ πρώτη φορὰν καὶ ἔλθω εἰς τὴν Κοζάνη.

Τότε καὶ τώρα

‘Ομίλησα τότε ὑπὸ τραγικὰς συνθήκας ποὺ εἶχε ὁ τόπος μας. Πᾶνε τώρα περίπου εἴκοσι χρόνια. Δὲν μπορῶ νὰ ξεχάσω τὴν συγκίνησι, τὰ δάκρυα, τὴν ἀγωνία ποὺ ἦταν ζωγραφισμένα εἰς τὰ πρόσωπα τότε τῶν ἀνθρώπων. Δὲν μπορῶ νὰ ξεχάσω τὴν προθυμία τοῦ κόσμου ἐκείνου. Τότε, κάτω ἀπὸ τὴν μπότα τοῦ κατακτητοῦ, κάτω ἀπὸ τὸ φόβο, ὅλοι πιστεύαμε. Τώρα, σήμερα; Χειροτερέψαμε ὅλοι. Καὶ ἀκριβῶς αὐτὸν βλέπω ὅχι μόνο στὴν Κοζάνη ἀλλὰ καὶ εἰς ἄλλας πόλεις τῆς πατρίδος μας, ὅτι δὲν ἔχουμε πιὰ τὴν πίστι ἐκείνη καὶ τὰ δάκρυα καὶ τὴν κατάνυξι ποὺ εἶχαμε τὰ χρόνια τῆς κατοχῆς. Τώρα, ποὺ βλέπω αὐτὴ τὴν μεγάλη διαφορὰ καὶ τὴν μεγάλη ἀπιστία καὶ τὴν μεγάλη ἀδιαφορία, ἀρχίζω καὶ φοβοῦμαι, ὀδελφοί μου, μήπως μᾶς ἔλθῃ καμμιὰ νέα συμφορά, καὶ μέσα στὴν νέα συμφορὰ δὲν θὰ προλάθουμε οὕτε τὸ σταυρό μας νὰ κάνωμε, οὕτε τὸ «Κύριε, ἐλέησον» νὰ ποῦμε.

Θὰ πληρώσωμε μὲ τόκο καὶ ἐπιτόκιο ὅσα κάναμε στὰ εἴκοσι χρόνια. Γιατὶ ἐμεῖς, ὕστερα ἀπὸ αὐτὰ τὰ θαύματα ποὺ εἶδαμε, θὰ ἔπρεπε νὰ πιστεύωμε· δὲν θὰ ἔπρεπε οὕτε ἔνας ἀπιστος νὰ ‘νε στὴν πατρίδα μας. “Ἐννοια σας, ὕπάρχει κάποιο κατάστιχο πού ‘νε κρατημένα ὅλα. Λοιπόν, ἔὰν, λέγω, ὕστερα ἀπὸ αὐτὰ ποὺ κάνουμε, φοβᾶμαι μήπως μᾶς ἔλθῃ ἡ συμφορὰ αὐτὴ ἡ μεγάλη.

‘Ω ἀγία Τριάς, ἐλέησον τὸν κόσμον· κ’ ἐσύ, ἄγιε Δημήτριε, σκέπε τὴν πόλι καὶ τὸν κόσμον ὅλο.

Ἐν πάσῃ περιπτώσει σήμερα, ἐφ' ὅσον ἐπέρασα ἀπὸ τὴν πόλιν σας, ἐθεώρησα καθῆκον νὰ ἐκπληρώσω ἔνα χρέος πνευματικὸ στὸ ναὸ αὐτὸν, στὴν ἐνορία αὐτὴ ποὺ τόσον ἡγάπησα κατὰ τὰ χρόνια τῆς κατοχῆς. Σεῖς τώρα, στὰ ὥραια αὐτὰ χρόνια ποὺ ζῆτε, δὲν ἔχετε ἀνάγκη ἀπὸ κηρύγματα. Κηρύγματα ὑπάρχουν ἄφθονα στὴν πόλι. Θὰ σᾶς ὁμιλήσω ἀπλᾶ, πολὺ ἀπλᾶ. Θὰ σᾶς πῶ λίγα λόγια, γιατὶ τὰ περισσότερα, ἀν θέλῃ ὁ Θεός, θὰ τὰ εἰπωμεν τὸ ἀπόγευμα στὴν αἴθουσα τοῦ συλλόγου. Τώρα λοιπὸν θὰ σᾶς παρακαλέσω τὰ ὀλίγα αὐτὰ λεπτὰ νὰ κάνετε λίγη ὑπομονὴ νὰ ἀκούσετε τὰ λόγια ἐνὸς ἱερομονάχου, ποὺ πιστεύει στὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν. Ἀν δὲν ἐπίστευα, δὲν θὰ ἀνέβαινα ἐπάνω ἐδῶ.

Θέλεις τὴν εὔτυχία;

Ἄν πάρης κλειδὶ καὶ ἀνοίξῃς τὴν καρδιὰ τοῦ κάθε ἀνθρώπου, τί θὰ θρῆς; Ὑπάρχουν ἐπιθυμίες, ὑπάρχουν πόθοι, ὑπάρχουν ὄνειρα. Μιὰ ἐπιθυμία, ἔνας ζωηρὸς πόθος, ἔνα ὄνειρο καίει ἀκατάπαυστα μέσα στὸν κάθε ἀνθρωπο. Ὑπάρχουν πολλαὶ ἐπιθυμίαι· ἡ πιὸ ζωηρὰ ἐπιθυμία ποιά εἶνε; Εἶνε μία. Ὁ ἀνθρωπὸς ἔχει τὴν ἐπιθυμία νὰ ζῇ εὔτυχῆς. Δὲν θέλει νὰ ζῇ δυστυχῆς, ἐπιθυμεῖ τὴν εὔτυχία.

Ἄλλὰ ποῦ εἶνε εὔτυχία; Κυνηγάμε τὴν εὔτυχία ὅλοι, ἀλλὰ ποῦ εἶνε ἡ εὔτυχία; Ποιός εἶνε ὁ εὔτυχῆς ἀνθρωπος; Ἐδῶ ὑπάρχει διαφορὰ γνωμῶν.

Μήπως εὔτυχῆς εἶνε ἐκεῖνος ὁ ἔνδοξος βασιλιᾶς, ποὺ κάθεται πάνω στὸ θρόνο καὶ ἔξουσιάζει ἑκατομμύρια κόσμο καὶ κάνει ὅ,τι θέλει;

Μήπως εὔτυχῆς εἶνε ἐκεῖνος ὁ δυνατός, ποὺ κάνει τοὺς ἄλλους νὰ τρομοκρατοῦνται καὶ νὰ τὸν φοβοῦνται;

Μήπως εὔτυχῆς εἶνε ὁ ἄλλος ὁ πλούσιος, ποὺ μαζεύει μὲ τὸ φτυάρι τὶς λίρες καὶ ἐπήκτωσε τοὺς δρόμους μὲ τὰ αὐτοκίνητά του καὶ τὴ θάλασσα μὲ τὰ βαπτόρια του;

Μήπως εὔτυχῆς εἶνε ἐκεῖνος ὁ ἄλλος, ποὺ σὰν τὸ χοῖρο πέφτει μὲ τὰ μοῦτρα μέσ' στὴ λάσπη - μέσ' στὴ λασπουριὰ καὶ ρουφάει τὴν ἡδονή, καὶ διασκεδάζει καὶ γλεντάει καὶ ἔχει σημαία καὶ παντιέρα τὸ «Φάγωμεν καὶ πίωμεν, αὔριον γὰρ ἀποθνήσκομεν» (Ἡσ. 22,13· Α' Κορ. 15,32).

Ποιός ἀραγε νὰ εἶνε ὁ εὔτυχῆς; Εἶνε λοιπὸν κανεὶς ἀπὸ δαύτους εὔτυχῆς;

Δυστυχισμένε κόσμε, ποῦ τρέχεις νὰ σθήσῃς τὴ δίψα σου στὰ βαλτόνερα αὐτὰ; Δυστυχισμένε κόσμε, ἀπογοητευμένε κόσμε, εἴτε στὰ παλάτια κάθεσαι εἴτε στὶς καλύβες κάθεσαι, ὅπουδήποτε καὶ ἀν εύρισκεσαι, δυστυχισμένε κόσμε, θέλεις τὴν εὔτυχία;

Θὰ σᾶς τὰ πῶ ἄλλη μιὰ φορά, ἀλλὰ φοβᾶμαι ὅτι δὲν ύπαρχουν τώρα αὐτὶα ν' ἀκούσουν. Ἐν ἦταν πρὸ εἰκοσι χρόνια, εἶχατε πόθο. Τώρα; Θὰ σᾶς τὰ πῶ, ἀλλὰ ἀραγε θὰ ύπαρχῃ ἐδῶ μέσ' στὴν ἐκκλησία αὐτὶ ν' ἀκούσῃ;

Τὰ χρόνια τῆς κατοχῆς, ἄγιε Δημήτριε καὶ ἄγιοι Ἀνάργυροι, ἄγιε Νικόλαε καὶ λοιποὶ ἄγιοι πατέρες, φωνάζατε καὶ ὁ λόγος σας εἶχε ἀποτέλεσμα. Τώρα; Δὲν παίρνουμε ἀπὸ λόγια. Καὶ τί μένει; Νὰ μᾶς δώσῃ ὁ Θεὸς μιὰ κλωτσιά, ἀφοῦ ἀλλιῶς δὲν καταλαβαίνουμε. «...Ο δὲ παράνομος Ἰούδας οὐκ ἡθουλήθη συνιέναι» σ' ἐμᾶς ἀρμόζει αὐτό.

Λοιπὸν θέλεις τὴν εὔτυχία σου, ἀνθρωπε; "Ακουσε.

"Ανοιξε τ' αὐτάκι σου ὅπως τὸ ἀνοίγεις στὸ ραδιόφωνο. Κολλᾶς τ' αὐτάκι σου στὸ ραδιόφωνο, γιὰ ν' ἀκούσῃς ὅλα τὰ αἰσχρὰ τοῦ ραδιοφωνικοῦ σταθμοῦ καὶ νὰ κάνῃς τὸ σπιτάκι σου κόλασι καὶ κοπριὰ τοῦ δια'όλου. Ποὺ ἀν ἐμεῖς οἱ Ἑλληνες εἶχαμε φιλότιμο, θὰ τὰ καταλύματα ὅλα αὐτὰ καὶ θὰ δημιουργούσαμε κάτι ἄλλο ἀνώτερο – ποὺ πρέπει μιὰ μέρα νὰ φτειάσουμε. "Οπως λοιπὸν κολλᾶς τ' ἀφτάκι σου στὰ ραδιόφωνα καὶ ἀκοῦς λόγια αἰσχρά, γιά κόλλησε τ' αὐτάκι σου ὅχι στὸν ἴερομόναχο Αύγουστινο – τί εἴμεθα ἐμεῖς; σκουλήκια εἴμεθα –, κόλλησε τ' αὐτάκι σου, ἐδῶ πέρα, κοντὰ στὴν Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ.

Θέλεις εὔτυχία; "Ελα ἐδῶ στὴν Ἐκκλησία ν' ἀκούσῃς τί λέγει. 'Η εὔτυχία είνε μιὰ συνταγή.

Μιὰ λέξι τοῦ Εὐαγγελίου

Θὰ σᾶς δώσω μιὰ συνταγὴ καὶ ἀν τὴν ἐκτελέσετε θὰ βρῆτε τὴν εὔτυχία. Καὶ ἡ συνταγὴ αὐτὴ τῆς εὔτυχίας είνε μιὰ λέξι, ναὶ μιὰ λέξι. "Αν τὴν νιώσῃς τὴν λέξι αὐτή, ἀν μπῇ βαθειὰ μέσα σου! "Οπως μπαίνει ὁ σπόρος βαθειὰ μέσα στὴ γῆ καὶ βγαίνει ἔνα πελώριο δέντρο, ποὺ βαστάει ἑκατὸ καὶ διακόσια καὶ τρακόσια χρόνια, αἰώνοβιο δέντρο. Μιὰ λέξι. Δὲν ἔχει πολλὰ λόγια τὸ Εὐαγγέλιο, δὲν φλυαρεῖ τὸ Εὐαγγέλιο, δὲν ἔχει ἀμπελοφιλοσοφίες· ἀπλὰ λόγια ἔχει τὸ Εὐαγγέλιο.

Λοιπόν, ἡ εὔτυχία μας είνε σὲ μιὰ λέξι, πού 'νε γραμμένη μέσα στὸ εὐαγγέλιο ποὺ ἀκούσαμε σήμερα (βλ. Ἰωάν. 9,1-38). Δὲν θὰ σᾶς τὴν πῶ τὴ λέξι αὐτή, γιατὶ ἐσεῖς οἱ Κοζανίτες είστε ἔξυπνοι καὶ πιάνετε πουλιὰ στὸν ἀέρα. Θὰ σᾶς ύποχρεώσω, ὅταν πάτε στὸ σπίτι, ἀντὶ νὰ διαβάζετε «ρομάντζα» καὶ ἀλλα τέτοια περιοδικά, νὰ διαβάσετε ἄλλη μιὰ φορὰ τὸ σημερινὸ εὐαγγέλιο καὶ νὰ βρῆτε αὐτὴ τὴ λέξι. Θὰ σᾶς δώσω κ' ἐγὼ ἔνα μικρὸ πρόβλημα. Ναί, νὰ βρῆτε αὐτὴ τὴ λέξι, ποὺ είνε ἡ συνταγὴ τῆς ἀνθρωπίνης εὔτυχίας.

'Αλλὰ ἐγὼ τώρα, ποὺ δὲν ἔχω χρόνο πολὺ στὴ διάθεσί μου, δὲν

μπορῶ νὰ σᾶς τὴν ἔρμηνεύσω. Διότι ἀν πιάσω τὴ λέξι αὐτή, ὅχι ἔνα καὶ δυὸ κηρύγματα, ἀλλὰ ἑκατὸ κηρύγματα νὰ κάνω στὴν πόλι σας, καὶ νὰ χτυπάω κάθε βράδυ τὴν καμπάνα καὶ νὰ ἐρχόσαστε, δὲν θὰ μπορέσω νὰ σᾶς τὴν ἔρμηνεύσω. Εἶνε πηγάδι βαθὺ αὐτὴ ἡ λέξις, εἶνε ὠκεανός, εἶνε οὐρανός, εἶνε ἄστρα, εἶνε σύμπαν ὄλόκληρο.

Λοιπόν, μέσα σὲ μιὰ λέξι εἶνε ὄλόκληρο τὸ Εὐαγγέλιο. Δὲν σᾶς τὴν λέγω, γιατὶ σᾶς ὑποχρεώνω κ' ἐγὼ σὰν τὸ δάσκαλο νὰ πάτε στὰ σπιτάκια σας καὶ ν' ἀνοίξετε ἐπὶ τέλους μὲ τὰ χεράκια σας, ποὺ πιάνουν τόσα «ώραϊα» πράγματα, νὰ πιάσουνε ἐπὶ τέλους καὶ τὸ ἄγιον Εὐαγγέλιον, καὶ ν' ἀγιάσουν τὰ χέρια σας καὶ ν' ἀγιάσῃ τὸ σπίτι σας καὶ ν' ἀγιάσῃ καὶ ὁ ἀέρας τοῦ σπιτιοῦ σας, ἐπὶ τέλους, ἐπὶ τέλους!...

Ἄλλὰ δὲ βαριέσαι, Αύγουστινε, ποὺ νὰ βρῆς αὐτὶα στὸν κόσμο τοῦτο. Λοιπόν, νὰ πιάσετε στὸ σπίτι σας νὰ τὴ βρῆτε αὐτὴ τὴ λέξι.

Ἐγὼ θ' ἀφήσω αὐτὴ τὴ λέξι, ποὺ ἔχει τὴ συνταγὴ τῆς ἀνθρώπινης εύτυχίας ὅλων τῶν αἰώνων, καὶ θὰ πάω κατ' εύθειαν στὸ θέμα, καὶ θὰ σᾶς πῶ ποιός εἶνε εύτυχής.

Εύτυχής ὁ ...τυφλός!

Εύτυχής ἀνθρωπος εἶνε ὁ τυφλός.

—Ο τυφλός εἶνε ὁ εύτυχής;
Εύτυχής ὁ τυφλός;...

Δὲν λέγω, ὅτι κάθε τυφλὸς εἶνε εύτυχής· ἀλλὰ λέγω, ὅτι εύτυχής εἶνε ὁ τυφλός περὶ τοῦ ὁποίου σήμερα ὀμιλεῖ τὸ εὐαγγέλιον. Εἶνε ὁ τυφλός ποὺ ἡ Ἐκκλησία μας τιμᾷ καὶ γεραίρει ἴδιαιτέρως σήμερα. Εἶνε ὁ τυφλός ἐξ ἀφορμῆς τοῦ ὁποίου μιὰ Κυριακὴ τοῦ ἔτους εἶνε ἀφιερωμένη εἰς τὴν μνήμην του.

Σήμερα εἶνε ἡ Κυριακὴ τοῦ τυφλοῦ. Αὐτός, λοιπόν, ὁ τυφλός ποὺ μᾶς ἐζωγράφισε μπροστά μας τὸ εὐαγγέλιο, αὐτὸς ὁ τυφλός ποὺ θὰ ἀκούεται εἰς αἰώνας αἰώνων, αὐτὸς ὁ τυφλός τοῦ σημερινοῦ εὐαγγελίου εἶνε ὁ εύτυχέστερος ἀνθρωπος τοῦ κόσμου.

Εύτυχής; Γιατί εύτυχής;
Είνε εύτυχης γιὰ τρεῖς λόγους.
Συντομώτατα, τελείωσα(*)>.

Βγῆκε ἀπὸ τὸ σκοτάδι

Πρῶτος λόγος. Είνε εύτυχής, γιατὶ ἥτανε ἐκ γενετῆς τυφλός καὶ στερήθηκε πολλὰ χρόνια τὸ φῶς του. Πόσα χρόνια; εἴκοσι χρόνια; τριάντα χρόνια; σαράντα χρόνια; πενήντα χρόνια; ἔξήντα χρόνια; Πόσων χρονῶν ἥταν δὲ μᾶς λέει τὸ εὐαγγέλιο· δὲν είνε ληξιαρχεῖο τὸ Εὐαγγέλιο.

Λοιπόν, πολλὰ χρόνια στερήθηκε τὸ φῶς του ὁ ἐκ γενετῆς τυφλός. Ἄλλ' ὅμως, μιὰ στιγμὴ ποὺ ἄνοιξε τὰ μάτια του, μιὰ στιγμὴ μόνο, ἥταν ἀρκετή. Γιά νὰ τὸ σκεφτῆτε αὐτό. Ἐμεῖς ἄνοιγουμε τὰ μάτια μας χιλιάδες φορές, ἀλλὰ προτιμότερο νὰ μὴν τ' ἀνοίγαμε. Τώρα αὐτὸ είνε μεγάλο θέμα, ποὺ ἄν τὸ πιάσω δὲν τελειώνω.

Αὐτὸς μιὰ στιγμὴ ἄνοιξε μέσ' τὰ ἔξήντα χρόνια τὰ μάτια του, καὶ μόλις τὰ ἄνοιξε - τί; Ἐθαύμασε καὶ εἶπε «Δόξα σοι, ὁ Θεός».

Κάπου σ' ἔνα ἀρχαϊο βιβλίο, σ' ἔνα παλιὸ κιτάπι, εἶχα διαβάσει τὸ ἔξῆς.

«Οτι κάποιος βασιλιᾶς, ποὺ ἥθελε ὁ διάδοχός του νὰ γίνη ἔνας ἄξιος κυβερνήτης καὶ νὰ γνωρίζῃ πρόσωπα καὶ πράγματα καὶ νὰ τὰ ἐκτιμῇ κατὰ τὴν ἀξία τους, δὲν τὸν ἀφησε στὰ παλάτια, οὔτε τοῦ ἐπέτρεπε νὰ διασκεδάζῃ δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ μὲ τὰ γύναια τὰ διεφθαρμένα φορτωμένος μὲ παράσημα καὶ γαλόνια. Ἡταν βασιλιᾶς τοῦ παλιοῦ κόσμου, ποὺ ἥθελε τὸ παιδί του νὰ τὸ παιδαγωγήσῃ, γιὰ νά 'νε ἄξιο νὰ ἐκτιμῇ τὰ πράγματα· καὶ μιὰ σταλαγματὶα νερὸ νὰ πίνῃ, νὰ εὐχαριστῇ τὸ Θεό· καὶ ἔνα λουλουδάκι νὰ κόθη, νὰ λέγῃ μπράθο καὶ νὰ θαυμάζῃ τὸν Πλάστη. Ἔνας τέτοιος βασιλιᾶς, ποὺ ἥθελε τὸ παιδί του νὰ τὸ διαπαιδαγωγήσῃ σωστά, δὲν τ' ἀφησε μέσ' στὸ παλάτι του. Ἄλλὰ τί ἔκανε; - παλιὰ ἴστορία αὐτή(**).

(*) Γνωρίζει τὴν ἀπροθυμία γενικῶς τῶν ἀνθρώπων τῆς ἐποχῆς μας ν' ἀκούσουν λόγιο Θεοῦ, ἡ ὅποια κάνει ώρισμένους ἀκόμη καὶ ν' ἀποχωροῦν ἀπὸ τὸ ναὸ ἄμα τῇ ἐμφανίσει ὄμιλητοῦ στὸν ἀμβωνα προτοῦ αὐτὸς ν' ἀνοίξῃ κἄν τὸ στόμα του. Γι' αὐτὸ πολλὲς φορὲς στὰ κηρύγματά του βλέπουμε νὰ σπεύδῃ, μὲ βεβαιώσεις ὅπως οὐτὴ ἐδῶ, νὰ προλάβῃ παρόμοιες ἐκδηλώσεις δυσαρεσκείας καὶ νὰ συγκρατήσῃ τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ ἀκροστηρίου. Γιὰ τὸν δικό του βέβαια τρόπο ὄμιλίας δὲν ἰσχύει αὐτό· ὁ λόγος του ἐλκύει τὸν ἀκροστὴ καὶ γι' αὐτὸ θὰ περίττευε αὐτὴ ἡ φροντίδα· τὸ κάνει ὅμως γιὰ κάθε ἐνδεχόμενο. Συχνὰ ἐπίσης, ιδίως στὰ ἑσπερινὰ κηρύγματά του σὲ αἰθουσες, τὸν ἔθλεπαν οἱ ἀκροσταὶ νὰ βγάζῃ τὸ ρολόι ἀπὸ τὴν τσέπη καὶ νὰ ἐλέγχῃ τὸ χρόνο, γιὰ νὰ μὴν παραταθῆ ἡ διάρκεια τῆς ὄμιλίας περισσότερο ἀπὸ τὸ κανονικό.

(**) Τὴν ἴστορία αὐτή, τῆς ὅποιας πηγὴ είνε ὁ ἄγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός, περιγράφει ὁ π. Αύγουστίνος στὸ βιβλίο του «ὁ πολύτιμος Μαργαρίτης» (Ἀθῆναι 1958, 8' ἔκδ. '91).

Μόλις γεννήθηκε, τὸ πῆρε καὶ τὸ πῆγε μέσα σὲ μιὰ σπηλιὰ ποὺ δὲν ἔπεφτε ἀκτῖνα ἥλιου. Μή μὲ ρωτᾶτε πῶς ἔζησε· εἶνε μεγάλη Ἰστορία, δὲν ἔχω καιρὸν νὰ σᾶς τὴ διηγηθῶ· οὕτε ἐσεῖς ἔχετε ὄρεξι. Ἡ ὄρεξί σας εἶνε κάτω στὸ γήπεδο, κάτω στὴ μπάλλα, ἐκεὶ πέρα εἶνε ὁ θεός σας. Λοιπόν, ἐν πάσῃ περιπτώσει, τώρα δὲν ἔχω καιρὸν νὰ σᾶς τὸ διηγηθῶ· ἔνα μόνο μᾶς ἐνδιαφέρει καὶ σᾶς λέγω, ὅτι κάτω ἐκεὶ ποὺ τὸν ἔβαλε στὴ σπηλιὰ ἔμεινε δέκα χρόνια. Μέσον στὰ δέκα χρόνια τὸ παιδί, ὁ διάδοχος, δὲν εἶδε τίποτε ἀπολύτως. "Οταν ἔγινε δέκα χρονῶν διέταξε ὁ βασιλιᾶς καὶ τὸν ἔβγαλαν ἔξω.

"Οταν τὸν ἔβγαλαν ἔξω, δέκα χρονῶν παιδί, θάμπωσαν τὰ μάτια του. «Πατέρα, τί 'νε αὐτά;». "Εβλεπε τὸν ἥλιο, «ποιός τὸν ἔκανε;». "Εβλεπε τὴ θάλασσα τὴ μεγάλη ν' ἀφρίζῃ, «ποιός τὴν ἔκανε?». "Εβλεπε τὰ δέντρα τὰ πελώρια, ἔβλεπε τὰ πουλιὰ νὰ κελαηδᾶνε, ἔβλεπε τὰ ἀρνιὰ νὰ βοσκᾶνε, ἔβλεπε..., ἔβλεπε..., καὶ συνεχῶς ρωτοῦσε «πατέρα, ποιός τὰ ἔκανε αὐτὰ τὰ πράγματα?». Καὶ ἔλεγε «Δόξα σοι, ὁ Θεός», δὲν ἔπαινε νὰ δοξάζῃ τὸ Θεό. Γιατὶ εἶδε, ὅταν βγῆκε μέσα ἀπὸ τὴ σπηλιά, ὅλα αὐτὰ τὰ μεγαλεῖα.

"Ετσι λοιπὸν καὶ ὁ τυφλὸς τοῦ σημερινοῦ εὐαγγελίου· σὰν νὰ βγῆκε μέσα ἀπὸ μιὰ σπηλιά, ποὺ ἦταν ὅχι δέκα χρόνια, ἀλλὰ ἔξήντα χρόνια κρυμμένος· σὰν νὰ βγῆκε μέσα ἀπὸ σπηλιά καὶ εἶδε ὅλα αὐτὰ τὰ ὠραία πράγματα, καὶ μέσα ἀπὸ τὴν καρδιά του βγῆκε φωνὴ ἐκπλήξεως καὶ θαυμασμοῦ καὶ εὐχαριστίας πρὸς τὸν Θεό.

'Ἐμεῖς, δυστυχῶς, μάτια ἔχομε καὶ μάτια δὲν ἔχομε. Ἀνοίγομε τὰ μάτια μας καὶ βλέπομε ὅλα τὰ ἄσχημα. Γινήκαμε χειρότεροι ἀπὸ τοὺς ἀγρίους. Γιά πηγαίνετε κάτω στὴ ζούγκλα. Οἱ ἄγριοι περιμένουν νὰ βγῆ ὁ ἥλιος, καὶ μόλις βγῆ ὁ ἥλιος πέφτουν χάμω καὶ προσκυνᾶνε καὶ λένε «Δόξα σοι, ὁ Θεός» ποὺ βγῆκε ὁ ἥλιος. 'Ἐμεῖς τίποτε ἀπολύτως· μάτια ἔχομε καὶ μάτια δὲν ἔχομε, αὐτιὰ ἔχομε καὶ ἀφτιὰ δὲν ἔχομε, καρδιὲς ἔχομε καὶ καρδιὲς δὲν ἔχομε. Μᾶς ἐτύφλωσε ἡ ἀμαρτία· εἰμεθα σὰν τυφλοὶ μέσον στὰ σκοτάδια τοῦ κόσμου τούτου καὶ τίποτε ἀπὸ τὸ πανόραμα αὐτὸν δὲν βλέπομε. Γιατὶ ἐγώ, ἀδέρφια μου, δὲν ξέρω ἄλλο κινηματογράφο. 'Ενα κινηματογράφο καὶ ἔνα θέατρο ξέρω, ποὺ ἔχει τέτοια θεάματα καὶ τέτοια μεγαλεῖα καὶ τέτοια λαμπρὰ πράγματα ποὺ δὲν τελειώνουν, καὶ τὸ εἰσιτήριόν του εἶνε δωρεάν. 'Ανέβα πάνω σ' ἔνα βουναλάκι καὶ ἅπλωσε τὸ μάτι σου νὰ δῆς τὰ πράγματα τοῦ Θεοῦ.

"Ἀνοιξε τὰ μάτια του, λοιπόν, ὁ τυφλὸς καὶ εἶδε ὅλα αὐτὰ τὰ λαμπρὰ πράγματα, καὶ δόξασε τὸ Θεό.

Εἶδε τὸ Χριστὸ

Εύτυχὴς λοιπόν, γιατὶ εἶδε τὸν κόσμο, τὸν ὄμορφο κόσμο, καὶ δόξα-
σε τὸ Θεό. Ἀλλὰ εύτυχὴς ἀκόμα καὶ γιὰ ἔνα ἄλλο λόγο. Τὴν ἡμέρα
ποὺ ἄνοιξε τὰ ματάκια του ὁ τυφλὸς εἶδε πολλὰ πράγματα. "Ομορ-
φοις εἶνε ὁ ἥλιος ὅταν βγαίνῃ πρωΐ - πρωΐ στὴν ἀνατολή, ὄμορφη εἶνε
ἡ θάλασσα ποὺ ἀφρίζει, ὄμορφα εἶνε τὰ λιθάδια τὰ πράσινα, ὄμορφα
εἶνε τὰ λουλούδια, ὄμορφα εἶνε τὰ δέντρα, ὄμορφα εἶνε τὰ ἀρνάκια,
ὄμορφα εἶνε τὰ παιδάκια τὰ μικρὰ τὰ χαριτωμένα, ποὺ εἶνε σὰν ἄγ-
γελοι στὸν κόσμο -εἶνε ἀπὸ τὰ ὡραιότερα πράγματα τὰ μικρὰ ἀθῶα
παιδάκια-, ὄμορφα εἶνε... Πολλὰ εἶνε ὄμορφα στὸν κόσμο. Δὲν εἴπα
τίποτα. Τὸ ὄμορφότερο ποὺ εἶδε μὲ τὰ μάτια του τὴν ἡμέρα ἐκείνη,
αὐτὸ ποὺ ἔλαμπτε παραπάνω ἀπὸ τὸν ἥλιο, ποιό εἶνε;

"Οτι τὴν ἴδια ἡμέρα ἀξιώθηκε νὰ δῆ - ποιόν; Νὰ δῆ τὸ Χριστό!

Παρουσιάστηκε μπροστά του ὁ Χριστὸς καὶ τὸν εἶδε. Γιατὶ ὅταν τὸν
ἔκανε καλά, ἐξαφανίστηκε ὁ Χριστός· καὶ ὅταν πάλι παρουσιάστηκε
μπροστά του, τοῦ λέει·

-Πιστεύεις στὸν Υἱὸ τοῦ Θεοῦ;

-Μὰ ποιός εἶνε αὐτὸς ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ;

-Αὐτὸς ποὺ εἶδες κι αὐτὸς ποὺ κουβεντιάζει μαζί σου, αὐτὸς εἶνε.

-Ἐσὺ εἶσαι, Κύριε; καὶ πέφτει χάμω καὶ φιλάει τὰ πόδια του καὶ τὸν
προσκυνάει.

Εἶχε μάτια θεϊκὰ

Ναί. Εύτυχὴς ὁ τυφλὸς αὐτός, γιατὶ εἶδε τὸν ὄμορφο κόσμο καὶ εἴπε
εὐχαριστῶ· εύτυχής, γιατὶ εἶδε τὸ ὄμορφότερο ἀπ' ὅλα, τὸ Χριστό.
Ἀλλὰ εύτυχὴς ἀκόμα γιὰ ἔνα τρίτο λόγο. Ποιόν;

Λένε γιὰ κάποιον ποὺ ἔζησε στὴν παλιὰ ἐποχή, γύρω στὸ 200 μ.Χ.,
ὅτι ἦταν σὰν τὸ σημερινὸ τυφλό. "Ητανε τυφλὸς κι αὐτός. Ἀλλ' ἐνῷ
ἦταν τυφλός, τὸν εἶχε φωτίσει ὁ Θεὸς καὶ ἀπὸ τὸ στόμα του ἔβγαι-
ναν λόγια σοφά· ἦταν ἀπὸ τοὺς πιὸ σοφοὺς ἀνδρες τῆς ἐποχῆς του.
Τὸ ὄνομά του ἦταν Δίδυμος. Πήγαιναν κοντά του ἀκόμα καὶ διδάσκα-
λοι καὶ καθηγητάδες, καὶ διδάσκονταν. Εἶχε φωτισμὸ Θεοῦ.

Μιὰ μέρα κατέβηκε ἀπὸ τὴν ἔρημο ὁ ἄγιος Ἀντώνιος καὶ εἶδε τὸν
Δίδυμο· αὐτὸν πού, μολονότι τυφλός, ἔβλεπε καλύτερα ἀπὸ χίλιους
ἄλλους ποὺ εἶχαν μάτια. Τὸν πλησίασε καὶ τοῦ λέγει·

«Δίδυμε, σὲ μακαρίζω· γιατὶ ἐνῷ δὲν ἔχεις τέτοια μάτια, ποὺ ἔχουν
οἱ ἄλλοι ἀνθρωποι, ἔχεις ἄλλα ἀνώτερα μάτια».

Αὐτὰ τὰ μάτια πῶχομε ἐμεῖς εἶνε φυσικὰ μάτια. Νά, γεμᾶτο μάτια

είνε έδω πέρα, γεμάτο άπο ζευγάρια μάτια, χιλιάδες μάτια. Είστε χίλιοι; έχετε δυὸ χιλιάδες μάτια.

Αύτὰ τὰ μάτια είνε βέβαια σπουδαῖα. Καὶ ἔνα μάτι φτάνει ν' ἀποδείξῃ, ὅτι ὑπάρχει Θεός. Μέχρι τώρα ἡ ἐπιστήμη τὸ μελετάει τὸ μάτι, τὸ μελετάει. "Ενας ἐπιστήμονας ἔγραψε πέντε τόμους γιὰ τὸ μάτι. Καὶ ἀν ἡ ἐπιστήμη φτειάξῃ κάποτε μάτι, δὲν θὰ είνε ἄξιο θαυμασμοῦ; Καὶ ἀν ἡ ἐπιστήμη φτειάξῃ μάτι, ἀσφαλῶς δὲν θὰ ποῦμε ὅτι τὸ μάτι ἔγινε μόνο του, φύτρωσε μόνο του, ἀλλὰ ὅτι τὸ μυαλὸ τοῦ ἀνθρώπου τὸ ἔφτειασε.

Θαυμαστὸ θὰ είνε ἔνα τεχνητὸ μάτι. Φαντάσου τώρα τί είνε τὸ φυσικὸ μάτι τοῦ ἀνθρώπου! Μυστήριο· καὶ μόνο τὸ μάτι, ὅπως εἴπαμε, φτάνει ν' ἀποδείξῃ ὅτι ὑπάρχει Θεός.

'Άλλ' αὐτὰ τὰ μάτια, τὰ φυσικά, ποὺ ἔχετε ἐσεῖς έδω μέσα, καὶ ἔχετε χίλια ζευγάρια - δυὸ χιλιάδες μάτια, τὰ μάτια αὐτά, λέγει ὁ ἄγιος Ἀντώνιος, είνε μικρὰ μπροστὰ σὲ κάτι ἄλλα, θεϊκὰ μάτια. Φυσικὰ μάτια ἔχουν καὶ τὰ ζῷα· τέτοια μάτια ἔχουν καὶ τὰ κοράκια, τέτοια μάτια ἔχουν καὶ οἱ ἀλεποῦδες, τέτοια μάτια ἔχουν καὶ οἱ λύκοι, τέτοια μάτια καὶ δέκα φορὲς καλύτερα ἀπὸ τὸν ἀνθρωπὸ ἔχει καὶ ὁ ἀετός.

Λοιπόν, δὲν σὲ λυπᾶμαι, Δίδυμε τυφλέ, γιατὶ δὲν ἔχεις τὰ συνηθισμένα μάτια· ἀντιδέτως σὲ μακαρίζω, γιατὶ ἐσὺ ἔχεις κάτι ἄλλα, ἀνώτερα μάτια, μάτια μὲ τὰ ὅποια βλέπεις θεϊκὰ πράγματα ποὺ δὲν τὰ βλέπουν οἱ ἀνθρωποί.

Δῶστε μου μάτια τῆς ἀγίας Βαρβάρας, πνευματικὰ μάτια. Δῶστε μου μάτια τοῦ ἀγίου Νικολάου. Δῶστε μου μάτια ἄγια, εὐλογημένα, μάτια ποὺ είχαν οἱ ἀνθρωποί ἐκεῖνοι τοῦ παλιοῦ καιροῦ, γιατὶ τὰ μάτια σήμερα είνε διαβόλου μάτια.

Τί θὰ δοῦμε στὸν ἄλλο κόσμο! Μπροστὰ σ' ἐκεῖνα τὰ κάλλη πόσο ἄθλια είνε τὰ θεάματα τοῦ κόσμου τούτου! Τότε θὰ δοῦμε, ὅτι ἄξιζε νὰ στερηθοῦμε τὰ ἄθλια αὐτὰ θεάματα γιὰ ν' ἀπολαύσουμε ἐκεῖνα. Θὰ λέσ· Προτιμότερο νά' μουν τυφλὸς στὴ γῆ, νὰ μὴν είχα μάτια...

Διότι αὐτὰ τὰ μάτια δὲ σ' τὰ 'δωσε ὁ Θεὸς γιὰ νὰ βλέπης ὅλα τὰ αἰσχη, δὲ σ' τὰ 'δωσε γιὰ νὰ τὰ καρφώνῃς πάνω στὶς ὁδόνες τῶν κινηματογράφων(*), καὶ νὰ πηγαίνῃς μετὰ τὸ βράδυ στὸ σπίτι καὶ νά 'χης κόλασι μέσα σου. Δὲν σ' τὰ 'δωσε, ἀνθρωπε, τὰ μάτια ὁ Θεὸς γιὰ τέτοια δουλειά. 'Ο Θεὸς σοῦ τά 'δωσε τὰ μάτια γιὰ κάποιο μεγάλο σκοπό. Γιὰ νὰ βλέπης τὰ δημιουργήματά του καὶ νὰ τὸν θαυμάζῃς· γιὰ νὰ βλέπης τοὺς ἀγγέλους καὶ ἀρχαγγέλους μέσα στὴν ἐκκλησία καὶ νὰ τὸν προσκυνᾶς.

(*) Δὲν εἶχε ἔλθει ἀκόμη τότε ἡ τηλεόρασι στὴν Ἑλλάδα.

Δὲν εἶνε ἡ θρησκεία μας παραμύθι, δὲν εἶνε παραμύθι. "Αν ρωτήσετε θουνά καὶ λαγκάδια, ἀν ρωτήσετε τὴν παλαιὰ γενεά, ἐκεῖνοι βλέπανε ἀγίους· καὶ τὸν ἄγιο Δημήτριο βλέπανε, καὶ τὸν ἄγιο Νικόλαο βλέπανε... Τώρα ποῦ; Τώρα ἔχουν μάτια χοίρων, μάτια ἀλεπούδων, μάτια λύκων, μάτια ἀγρίων θηρίων.

Τὰ μάτια τὰ ἔφτειασε ὁ Θεὸς γιὰ τὸν οὐρανό, γιὰ μεγάλα καὶ ὑψηλά. Ὑπάρχουν μάτια ἀγίων, ὑπάρχουν μάτια ἀγγέλων, ὑπάρχουν μάτια Παναγιᾶς, ὑπάρχουν μάτια Θεοῦ. Διαλέξτε καὶ πάρτε.

Ἄδελφοί μου, κλαίω, πονῶ, ἀναστενάζω. Τὰ μάτια μας δὲν εἶνε μάτια τοῦ Θεοῦ, γι' αὐτὸ καταντήσαμε ἔτσι(*)>.

(*) Λείπει τὸ τέλος τοῦ κηρύγματος.

Αἴθουσα Συλλόγου
«40 Μάρτυρες»
Κοζάνης
έσπερινή όμιλα
την Κυριακή 3-6-1962

‘Ο νόμος τοῦ Θεοῦ ἀναγκαῖος γιὰ μία ιδεώδη κοινωνία

Κύριε, «ἀδυμία κατέσχε με
ἀπὸ ἀμαρτωλῶν τῶν ἐγκα-
ταλιμπανόντων τὸν νόμον
σου»

(Ψαλμ. 118,53)

‘Αγαπητοὶ ἐν Χριστῷ ἀδελφοὶ καὶ πατέρες,
προσφιλεῖς ἀκροαταὶ τῶν πόλεων Κοζάνης, Φλωρίνης, Γρεβενῶν, Σια-
τίστης καὶ τῶν περιχώρων τῆς Δυτικῆς Μακεδονίας.

ΕΥΡΙΣΚΟΜΑΙ, δόξω τῷ Θεῷ, ἐδῶ στὴν πόλι τῆς Κοζάνης, μὲ τὴν
ὅποιαν μὲ συνδέουν δεσμοὶ ἀκατάλυτοι. Ἐπὶ τῇ εὔκαιρίᾳ τῆς διε-
λεύσεώς μου ἔθεώρησα καθῆκον νὰ ὅμιλήσω. ‘Ωμίλησα τὸ πρωΐ
εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ἅγιου Δημητρίου. Ἀπόψε πάλι θὰ ὅμιλήσω.

‘Αν καὶ φρονῶ, ὅτι ἐδῶ εἰς τὴν Κοζάνη δὲν εἶνε τώρα ὅπως τὰ χρό-
νια τῆς Κατοχῆς, ποὺ γιὰ νὰ ἀνεβῇ κανεὶς στὸν ἄμβωνα ἔπρεπε
προηγουμένως νὰ μεταλάθῃ τῶν ἀχράντων μυστήριων. Τώρα, βέ-
βαια, εἶνε μιὰ εἰρηνικὴ ἐποχή· καὶ τὸ κήρυγμα, δόξα τῷ Θεῷ εἶνε
ἄφθονο· καὶ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ εἶνε μία εὐλογία, ὅταν ἔχῃ τὰ συστα-
τικὰ ἐκεῖνα, τὰς ιδιότητας ἐκείνας, ποὺ χρειάζεται γιὰ νὰ εἶνε πραγ-
ματικὰ λόγος τοῦ Θεοῦ. ‘Ο λόγος τοῦ Θεοῦ εἶνε ἀναγκαῖος· ἀνα-
γκαῖος σὰν τὸ νερό, ἀναγκαῖος σὰν τὸ φῶς, ἀναγκαῖος σὰν τὸ ψωμί
- γιὰ νὰ μεταχειριστῶ μιὰ εἰκόνα, ποὺ μεταχειρίζεται ἡ ἀγία Γραφὴ καὶ
οἱ πατέρες τῆς Ἐκκλησίας. Λείπει ἀπὸ τὸ σπίτι κανενὸς τὸ ψωμί;
Πρωΐ, μεσημέρι, βράδυ βρίσκεται στὸ τραπέζι. Καὶ μέσα εἰς τὴν Κυ-
ριακή προσευχὴ μᾶς ἐδίδαξε ὁ Κύριος νὰ ζητοῦμε τὸ καθημερινό μας
ψωμί, «τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον» (Ματθ. 6,11).

Τὸ ἀγγελικὸν ψωμὶ

ΑΡΤΟΠΟΙΕΙΟΝ

«὾ποιος τρώει ἀπὸ τὸ
ψωμί μου, δὲν πεθαίνει ποτέ»

Γω, ἀπὸ αὐτὸν τὸ ψωμὶ τὸ ύλικό, ποὺ ὅλοι μας τὸ χρειαζόμεθα καὶ δὲν τὸ ἀηδιάζωμε ποτέ –δὲν λέμε, Φάγαμε χθὲς ψωμί, δὲν χρειαζόμεθα σήμερα· ἐκτός, λέγω, ἀπὸ τὸ ψωμὶ αὐτὸν τὸ ἀπαραίτητο, ύπάρχει κ' ἔνα ἄλλο ψωμί, πνευματικὸν ψωμί, ψωμὶ ποὺ τὸ ζυμώνουν χέρια ἀγγέλων καὶ ἀρχαγγέλων, ψωμὶ ἄγιο καὶ ἵερο, ψωμὶ ποὺ πρέπει νὰ τὸ ἐπιθυμοῦμε περισσότερο ἀπὸ ὅ, τι ἐπιθυμοῦμε τὸ ψωμὶ τὸ ύλικό. Καὶ αὐτὸν είνε ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ.

Ἐνας ἀπὸ τοὺς μεγάλους πατέρας τῆς Ἑκκλησίας λέγει κάτι ἐπ' αὐτοῦ. Είνε ὁ ἄγιος Γρηγόριος ὁ Ναζιανζηνός, ποὺ μὲ ἀξίωσε τὶς ἡμέρες αὐτὲς νὰ προσκυνήσω τὸ ἱερόν του λείψανο. Είνε πέντε χιλιόμετρα ἔξω ἀπὸ τὴν Καθάλα, στὴ Νέα Καρβάλη. Δὲν τὸ ἐγνώριζα αὐτὸν τὸ πρᾶγμα. Καὶ μοῦ 'κανε ἐντύπωσι ὅτι οἱ πρόσφυγες, ὅταν ἔφυγαν ἀπὸ τὴν Μικρὰ Ἀσία, δὲν πῆραν τίποτε ἄλλο μαζί τους, παρὰ μόνο πῆραν ἀπὸ τὸ χωριὸν ἐκεῖνο τὸ λείψανο τοῦ ἄγιου καὶ τὸ ἔχουν στὸ χωριό τους. Λοιπόν, ὁ ἄγιος Γρηγόριος ὁ Νανζιανζηνός, τοῦ ὄποιου τὸ μαρτυρικὸν λείψανο ἀναπαύεται στὴν μαρτυρικὴ μας χώρα, ὁ Γρηγόριος, ὁ μεγάλος πατέρας τῆς Ἑκκλησίας, λέγει ὅτι ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ είνε «ἄρτος ἀγγέλων, φῶ τρέφονται ψυχαὶ Θεῷ πεινῶσαι». λέγει, ὅτι ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ είνε ἀγγελικὸν ψωμί, μὲ τὸ ὄποιο τρέφονται αὐτοὶ ποὺ πεινοῦν τὸ Θεό.

Δυστυχῶς, ὅμως, γιὰ τὸ ψωμὶ αὐτὸν τὸ πνευματικό, γιὰ τὸν λόγο τοῦ Θεοῦ δὲν ύπάρχει ὄρεξι, δὲν ἔχομεν τόσην ὄρεξι ὥση ἔχομεν γιὰ τὸ ἄλλο ψωμὶ τὸ ύλικό. Καὶ ἐνθυμοῦμαι καὶ λέγω πάντοτε ἔνα ἀνέκδοτο σχετικό, γιὰ τὴν πνευματικήν μας ὄρεξι.

«὾ποιος τρώει ἀπὸ τὸ ψωμί μου, δὲν πεθαίνει ποτέ»

Κάποτε ἔνας βασιλιάς ἤθελε νὰ λάβῃ γνῶσι τοῦ λαοῦ του, γι' αὐτὸν λοιπὸν περιώδευσε τὸν τόπο του. Περνώντας ἀπὸ μιὰ λαϊκὴ συνοικία εἶδε ἔνα ἀρτοποιεῖο, ἔνα φούρνο, καὶ ἔξω ἀπὸ τὸ ἀρτοποιεῖο εἶδε μία ταμπέλλα περίεργη. Ο φούρναρης αὐτός, ποὺ ἔφτειαν ψωμὶ γιὰ τὸν ἐργατικὸν λαό, εἶχε φτειάσει μιὰ ταμπέλλα καὶ πάνω στὴν ταμπέλλα ἔγραφε ὅτι «὾ποιος τρώει ἀπὸ τὸ ψωμί μου, δὲν πεθαίνει

ποτέ». Τὸ εἶδε ὁ βασιλίας καὶ γέλασε· "Ἄκου ἐκεῖ λόγια, λέει, ὅποιος τρώει ἀπὸ τὸ ψωμὶ αὐτουνοῦ δὲν πεθαίνει ποτέ!... Καὶ ἡταν ἔνας φοῦρνος κατωτάτης ποιότητος, ἔβγανε ἔνα ψωμὶ κριθαρένιο. Ἄλλὰ ἐκεῖ οἱ ἐργάτες, ὅπως ἡταν κουρασμένοι, τὸ ψωμὶ ἐκείνῳ ἡταν γι' αὐτοὺς παντεσπάνι, λουκουμάκι ἡταν. Καὶ ἔγραφε «"Οποιος τρώει ἀπὸ τὸ ψωμὶ μου, δὲν πεθαίνει ποτέ»». Γέλασε ὁ βασιλίας καὶ συνέχισε τὸ δρόμο του μέχρι ποὺ γύρισε στὰ ἀνάκτορα. Τοῦ ἔμεινε ὅμως στὴ μνήμῃ ἐκείνη ἡ ἐπιγραφή.

Κάποτε ὁ βασιλίας ἀρρώστησε κ' ἔπεσε στὸ κρεβάτι. Φώναξε γιατροὺς καὶ μεταχειρίστηκε διάφορα φάρμακα, ἀλλὰ δὲν καλυτέρευε. Ὁ χάρος μὲ τὰ μαῦρα φτερά του φτερούγιζε πάνω ἀπ' τὰ ἀνάκτορά του. Τότε λοιπόν, πάνω στὴν ἀυπνία του, θυμήθηκε τὸ φοῦρνο καὶ τὴν ἐπιγραφή. Λέγει στοὺς ὑπηρέτας του· Δὲν πᾶτε νὰ φωνάξετε τὸ φούρναρη ἐκείνον; Πῆγε λοιπὸν καὶ στάθηκε ἔξω ἀπὸ τὸ φοῦρνο ἔνα ἀμάξι χρυσοστολισμένο· Παραξενεύτηκε ὁ φούρναρης.

—Τί θέλει, λέει, αὐτὸ ἀπ' ἔξω, ἀμάξι αὐτοκρατορικό;

—Σὲ θέλει, τοῦ λένε, ὁ βασιλίας.

Πάει στὸ βασιλιὰ καὶ τοῦ λέει·

—Ἀφεντικό, τί συμβαίνει;

—Νά, λέει, πέρασα κάποτε ἀπὸ τὸ φοῦρνο σου καὶ εἶδα μιὰ ἐπιγραφή· «"Οποιος τρώει ἀπὸ τὸ ψωμὶ μου δὲν πεθαίνει ποτέ»». Αὐτὸ εἶνε ἀληθινό;

—Βεβαίως, μεγαλειότατε.

—Γιά στείλε μου λοιπὸν νὰ φάω κανένα κομμάτι ἀπὸ τὸ ψωμὶ τὸ δικό σου.

—Μπράθο, βασιλιᾶ· αὐτὸ εἶνε τὸ εύκολώτερο πρᾶμα· ἐγὼ ζυμώνω γιὰ χιλιάδες κόσμο, τοῦ λέει, καὶ ὄλοι τρῶνε καὶ εἶνε γεροί.

—Ἀλήθεια λές;

—Ἀλήθεια, τοῦ ἀπαντᾷ. Πάω νὰ σοῦ τὸ φέρω ἀμέσως.

Τοῦ δώσανε ἔνα χρυσὸ δίσκο ἀπὸ τὰ ἀνάκτορα καὶ πάει στὸ φοῦρνο. Βγάζει μέσα ἀπὸ τὸ φοῦρνο ἔνα ψωμί —δὲν ἔκανε διάκρισι ὁ φούρναρης· τί διάκρισι νὰ κάνῃ; ἐπειδὴ εἶνε βασιλίας, δηλαδή;— βγάζει ἔνα καρβέλι ζεστὸ - ζεστὸ ἀπὸ ἐκείνα ποὺ τρώγανε οἱ ἐργάτες σὰν λουκουμᾶδες, τὸ βάζει στὸ χρυσὸ δίσκο καὶ τὸ πάει στὸ βασιλιᾶ.

—Βασιλιᾶ, τοῦ λέει, νά τὸ ψωμί.

Ποῦ ὅμως νὰ δοκιμάσῃ ὁ βασιλίας τέτοιο ψωμί, ποῦ νὰ τὸ φάρῃ!

Ξέρετε ὅτι ὁ ἄρρωστος, καὶ τὸ καλύτερο ψωμὶ νὰ τοῦ δώσῃς, δὲν μπορεῖ νὰ τὸ φάρῃ· καὶ τὸ παντεσπάνι τοῦ φαίνεται φαρμάκι. Δὲν τρώει ὁ ἄρρωστος ἄνθρωπος.

Ποῦ νὰ τὸ δοκιμάσῃ ὁ βασιλιᾶς! Πῆγε νὰ τὸ βάλῃ στὸ στόμα του, δὲ μποροῦσε νὰ τὸ φάῃ τὸ ψωμὶ αὐτό, ποὺ τὸ τρώγανε εὐχαρίστως οἱ ἐργάτες καὶ ὥλος ὁ λαός.

—”Εμ, βασιλιὰ μου, τοῦ λέει ὁ φούρναρης, γι’ αὐτὸ δὰ πεθάνης. Ἀφοῦ δὲν μπορεῖς νὰ φᾶς ἀπὸ τὸ ψωμὶ αὐτό, δὰ πεθάνης...

Τὸ ἀνέκδoto δηλοῦ ἀνθρωπος ποὺ δὲν ἔχει ὄρεξι νὰ φάῃ καὶ τὸ ἀγγελικὸ ψωμί, δὲν δὰ ζήσῃ πνευματικῶς.

Οἱ μανάδες καὶ οἱ γυναικες, ὅταν βλέπετε ὅτι τὸ παιδάκι σας ἡ ὁ ἀνθρωπός σας δὲν ἔχει ὄρεξι νὰ φάῃ ψωμάκι, ἀνησυχεῖτε. Καὶ ὁ γιατρὸς ἀνησυχεῖ. ”Εχει ὄρεξι ὁ ἄρρωστος; ρωτάει ἀν ἔχη ὄρεξι, καλὰ πάει ἀν δὲν ἔχει ὄρεξι, «τελείωσαν τὰ ψωμιά του», ποὺ λέει καὶ ἡ λαϊκὴ παροιμία. ”Οποιος δὲν ἔχει ὄρεξι γιὰ ψωμί, σημαίνει ὅτι δὲν πηγαίνει καλά· πεθαίνει αὐτὸς ὁ ἀνθρωπος.

Αλλά, Χριστιανοὶ μου, καὶ ὅποιος δὲν ἔχει ὄρεξι ν’ ἀκούσῃ τὰ λόγια τοῦ Θεοῦ, ὅχι μόνον ἀπὸ ἐμᾶς, ἀλλὰ ἀπὸ οίονδήποτε κήρυκα —γιατὶ ὅλοι οἱ ιεροκήρυκες τὰ λόγια τοῦ Θεοῦ κηρύττομε—, ὅποιος λοιπὸν δὲν ἔχει ὄρεξι ν’ ἀκούσῃ τὰ λόγια τοῦ Θεοῦ καὶ ἀπὸ τὸν παπᾶ του καὶ ἀπὸ τὸν ιεροκήρυκά του καὶ ἀπὸ τὸν δεσπότη του καὶ ἀπὸ ἔναν ἀπλὸ Χριστιανό, ἀλλὰ τὴν ὥρα ποὺ ἀκούει τὸ λόγιο τοῦ Θεοῦ αὐτὸς δὲν ξέρω τί κάνει (στεναχωριέται, βγάνει τὸ ρολόι του καὶ κοιτάζει τὴν ὥρα πότε δὰ τελειώσῃ νὰ φύγη), ὅταν ὁ ἀνθρωπος αὐτὸς δὲν ἔχη τὴν ὄρεξι ν’ ἀκούσῃ τὸν λόγιο τοῦ Θεοῦ, ποὺ είνε νέκταρ, ποὺ είνε ἀμβροσία, ποὺ είνε... —δὲν ξέρω τέλος πάντων πῶς νὰ τὸν περιγράψω τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ—, ὅποιος, λέγω, δὲν ἔχει ὄρεξι ν’ ἀκούσῃ λόγον Θεοῦ, σημαίνει ὅτι είνε νεκρὸς ἄταφος.

Νά ’χετε πνευματικὴ ὄρεξι

‘Ως πρὸς τὴν ὄρεξι αὐτή, πρέπει νὰ ὀμολογήσω ὅτι στὰ χρόνια τῆς Κατοχῆς ἐδῶ στὴν Κοζάνη ὑπῆρχε μεγάλῃ ὄρεξι γιὰ ν’ ἀκούσουν τὸν λόγο τοῦ Θεοῦ. Οἱ ψυχὲς ἥταν σὰν τὰ σπαρτά μας, ποὺ ζητοῦντε τώρα τὸ νεράκι νὰ πέσῃ ἐπάνω, γιὰ νὰ μεστώσουν καὶ νὰ θερίσωμε. ”Οπως ἡ ξηρὰ γῆ ζητάει τὸ νεράκι, θέλει νὰ τὸ βουφήξῃ, ἔτσι καὶ ἐδῶ, στὴν Κατοχὴ. Ἐθαύμασα τὸ λαό, ποὺ ἤμουν τότε καὶ νεώτερος καὶ τοὺς φώναζα, καὶ ὅπου νὰ ἥτανε ἡ ὁμιλία, εἴτε κάτω στὸν Ἀγιο Κωσταντίνο εἴτε στὸν Ἀγιο Δημήτριο εἴτε καὶ ἀπ’ ἔξω(*), ὅπου νά ’τανε, ἔτρεχαν. Καὶ μάλιστα μὲ κίνδυνο· γιατὶ ἥτανε ἀπὸ κάτω κάτι ἐγκάθετοι, ποὺ σημειώνανε ὅτι «αὐτοὶ ποὺ πᾶντε στὸ κήρυγμα τοῦ Καντιώτη

(*) Ἔννοει τὸ ἔξωκκλήσι τοῦ Ἀγίου Ἀθανασίου, τὸ γκαρὰζ τοῦ Τέγου, καὶ ἄλλους ὑπαίθριους χώρους ὅπου ώμιλοῦσε ὁ ιεροκήρυκας.

είνε τέτοιοι καὶ τέτοιοι...»· καὶ θαύμαζα τὸ λαὸν αὐτό, ποὺ ἐρχόταν καὶ μὲ κίνδυνον ἀκόμα νὰ τοὺς ἀρπάξῃ ἡ γκεστάπο ἢ νὰ τοὺς ἀρπάξουν ἄλλοι καταδόται κ.λπ.: ἐθαύμαζα, λέγω, τὸν λαὸν αὐτό, μὲ πόσην ὥρεξι ἄκουε τὰ λόγια τὰ πτωχὰ ἐνὸς ἱεροκήρυκος, ὁ ὅποιος οὐδέποτε ἐπεχείρησε νὰ γίνῃ ῥήτορας. Ἐπίσης καὶ πρὶν τρία χρόνια (τὸ 1959), ποὺ μὲ ἀξίωσε ὁ Θεὸς ὕστερα ἀπὸ 15 χρόνια νὰ ξαναμίλήσω ἐδῶ, τὸ ἴδιο διεπίστωσα. Διότι ἐπὶ 15 χρόνια –ἄς είνε καλὰ ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἀρχή – ὑπῆρχε στόπι, δὲν εἴχαμε κήρυγμα. «Οταν ὕστερα ἀπὸ 15 χρόνια πήραμε τὴν ἄδεια καὶ ξαναήρθαμε ἐδῶ στὴν Κοζάνη καὶ ώμιλήσαμε στὸν Ἀγιο Νικόλαο κάθε μέρα (Δευτέρα, Τρίτη, Τετάρτη, Πέμπτη... κάναμε μιὰ σειρὰ κηρυγμάτων ἐπάνω στὴν Ἀποκάλυψι), πάλι τότε ἐθαύμασα τὴν ὥρεξι τοῦ λαοῦ. Καὶ εὔχομαι πάντοτε νὰ ἔχετε τέτοια ὥρεξι.

Ἡ Κοζάνη είνε μία πόλις ποὺ ἀγαπάει τὸν λόγο τοῦ Θεοῦ. Θὰ κλαύσω πολὺ ἀν μάθω ὅτι οἱ Κοζανίτες δὲν ἀγαπᾶνε τὸν λόγο τοῦ Θεοῦ. Καὶ βλέπω κάτι σημεία ὅχι εὐχάριστα.

Βέβαια, τώρα σὲ ἔνα κήρυγμα δὲν μπορῶ νὰ τὰ ἔξηγήσω ὅλα. Πρέπει νὰ καθήσετε. Δὲν ἔχετε ὑπομονὴ ὅπως αὐτοὶ ποὺ κάθονται τέσσερις ὥρες ἐκεὶ στὸ λιοπύρι, ἔ; Στὸ λιοπύρι τέσσερις ὥρες κάθονται. Δὲν κάθονται; Τελείωσαν; Τελείωσε ὁ «έσπερινός»; ἐτελείωσε ὁ ἐσπερινὸς τοῦ διαβόλου; Παρακάτω είνε. Δὲν τελείωσε ὁ «έσπερινός» τους. Δὲν καταλαθαίνετε ἀκόμα, ἔ;(*)

Θέλω πάντα νά ἔχετε αὐτὴ τὴν πνευματικὴ ὥρεξι γιὰ τὸ λόγο τοῦ Θεοῦ. Ναί, βέβαια, σὲ ἔνα κήρυγμα, σ' ἔνα ποτήρι νερό, δὲν χωρεῖ ὁ Ἀλιάκμονας· καὶ σὲ μιὰ ὥρα κήρυγμα τί νὰ σᾶς ἔξηγήσω; δὲν χωροῦν ὅλα τὰ νοήματα καὶ ὅλα τὰ θέματα. Εύτυχῶς ἔχετε λαμπροὺς ἱεροκήρυκας καὶ δασκάλους τοῦ εὐαγγελίου καὶ σᾶς τὰ ἔξηγοῦνε παντοῦ αὐτὰ τὰ λόγια· καὶ παρακαλῶ νὰ τοὺς ἀκοῦτε ὅπως ἀκοῦτε κ' ἐμένα καὶ ἀκόμα παραπάνω.

Λοιπὸν τώρα, μέσα σὲ μιὰ ὥρα ποὺ ἔχω, θὰ ἔξετάσω κάποιο θέμα. Θέλω νὰ ἔχετε τὸ αὐτί σας ἐδῶ.

Ἐποικοδομητικὸς λόγος

Εὐχαριστῶ τὸν ἄγιο Κοζάνης(**), ὁ ὅποιος βέβαια μᾶς ἐπιτρέπει καὶ κηρύττωμεν· ἀν καὶ ἀπὸ τὴν Ἀθήνα, μὲ τὸ σύρμα, μᾶς διεμήνυσε ὅτι: «Θὰ ἔχης τὴν ἄδεια, π. Αύγουστινε, ἀλλὰ ὑπὸ τὸν ὥρον τὸ κήρυγμα νὰ είνε ἐ-ποι-κο-δο-μη-τι-κό». Ποῦ είνε ἐδῶ ὁ ἀντιπρόσωπος τοῦ δεσπότη; Πρέπει, λέγει, ὁ λόγος νὰ είνε ἐποικοδομητικός.

(*) Ἔννοεὶ κάποιον ποδοσφαιρικὸν ἀγῶνα στὸ γήπεδο.

(**) Μητροπολίτης ἦταν ὅπως καὶ ἄλλοι σημειώσαμε, ὁ Διονύσιος (Ψαριανός, 1957-1997).

Κ' ἐγώ, ποὺ ἔχω λίγο μυαλὸ καὶ δὲν καταλαβαίνω αὐτὰ τὰ πράγματα, στάθηκα καὶ λέγω· Ἐποικοδομητικὸς ὁ λόγος; Τριάντα χρόνια εἴμαι στὸ κήρυγμα, καὶ δὲ μπορῶ ἀκόμα νὰ καταλάβω, τί σημαίνει τέλος πάντων νὰ είνε ὁ λόγος ἐποικοδομητικός.

Καλά, δέσποτα, θὰ σεβαστῶ τὴν ἐπιθυμία σου· καὶ τὴν σεβάστηκα στὸ ναό. Ἄλλ ὑπάρχει καὶ κάτι ποὺ διαθάζομε στὴν ἀγίᾳ Γραφή, μέσα στὴν Παλαιὰ Διαθήκη. Ἐκεὶ σὲ κάποιο προφήτη –καὶ ἴσχυε ὅχι μόνο γιὰ τὸν προφήτη αὐτόν, ἀλλὰ καὶ γιὰ κάθε κήρυκα τοῦ εὐαγγελίου ποὺ σχετικῶς, ὅχι ἀπολύτως, ἔργο προφήτου κάνει–, διαθάζουμε τὸ ἔξῆς. Σὲ ἀπέστειλα, λέει, στὸν κόσμο αὐτὸν νὰ κάνης δυὸ πράγματα· «νὰ ξερρίζώνῃς καὶ νὰ φυτεύῃς». Θὰ ξερρίζώσῃς πρῶτα ἐκεῖνο τὸ παλιόδεντρο, ἐκεὶ ποὺ είνε τὰ παλιόδεντρα καὶ τὰ παλιούρια, καὶ μετὰ δὰ φυτεύσῃς τὶς πορτοκαλιές καὶ τὶς λεμονιές. Σὲ ἀπέστειλα, λέει, «νὰ γκρεμίζῃς καὶ νὰ κτίζῃς». Νὰ γκρεμίσῃς ἔνα παλιὸ σπίτι καὶ νὰ κτίσῃς ἔνα καινούργιο (θλ. Ἱερ. 1,10).

Λοιπόν, τώρα, πῶς συμβιθάζονται αὐτά; Ξέρω 'γὼ ἐδῶ πέρα;

"Ἔχομε καὶ τὸν π. Ἀπόστολο(*), ποὺ ἀσχολεῖται μὲ αὐτὰ τὰ πράγματα. Πῶς συμβιθάζονται αὐτὰ τὰ πράγματα, νὰ γκρεμίζωμε καὶ νὰ κτίζωμε, νὰ ξερρίζωνωμε καὶ νὰ φυτεύωμε, μὲ τὴν θεωρία τοῦ ἐποικοδομητικοῦ κηρύγματος;

'Ἐν πάσῃ περιπτώσει τὸ πρωῆ βέβαια σεβάστηκα τὴν ἐντολὴ τοῦ δεσπότη καὶ μίλησα καὶ ἐγὼ ἐποικοδομητικῶς. Ἄλλὰ τώρα ἐδῶ στὴν αἴθουσα, ποὺ ἔχομεν κάποιαν μεγαλυτέραν ἐλευθερία, δὲν ξέρω ἐὰν θὰ μπορέσω, παρ' ὅλη τὴν ἐπιθυμίαν μου, νὰ εἴμαι ἐποικοδομητικός, καὶ δὲν ξέρω ἐὰν θὰ εὐχαριστήσω τοὺς ὄπαδοὺς τοῦ ἐποικοδομητικοῦ κηρύγματος. 'Υπάρχουν ἐδῶ στὴν πόλι πάρα πολλοὶ ὄπαδοι τῆς θεωρίας τοῦ ἐποικοδομητικοῦ κηρύγματος.

Τὸ θέμα μας είνε, ὅτι ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ἦ, ὅπως ἀλλιῶς τὸν λέγουν οἱ Ψαλμοί, ὁ νόμος τοῦ Θεοῦ, είνε ἀναγκαῖος. Είνε ἀναγκαῖος γιὰ τὸ ἄτομο, είνε ἀναγκαῖος γιὰ τὴν οἰκογένεια, είνε ἀναγκαῖος γιὰ τὴν κοινωνία. Ἄλλὰ ἀπόψε δὲν θὰ ἀσχοληθῶ μὲ τὰς εὐεργετικὰς ἀπόψεις τοῦ θείου λόγου γιὰ τὸ ἄτομο καὶ τὴν οἰκογένεια· θὰ περιορισθῶ στὸ ὅτι ὁ νόμος τοῦ Θεοῦ είνε ἱκανός, μόνον αὐτός, νὰ φτειάσῃ ἰδεώδη κοινωνία. 'Εγὼ τὸ πιστεύω αὐτό.

Γιά νὰ τὰ ἔξηγήσωμε λίγο αὐτὰ τὰ πράγματα, μὲ ἀπλότητα.

‘Ο νόμος τοῦ Θεοῦ ἀναγκαῖος γιὰ μία ἰδεώδη κοινωνία

Αἱ κοινωνίαι καὶ αἱ πολιτεῖαι ποὺ ὑπάρχουν είνε πολλαί. "Ἄν πάρης

(*) Είνε ὁ τότε ἀρχιμ. Ἀπόστολος Παπακωνσταντίνου, νῦν μητροπολίτης Κιλκισίου.

μία γεωγραφία, θὰ δῆς πόσες πολιτείες ύπαρχουν καὶ πόσες σημαίες εἶνε. Αἱ σημεριναὶ πολιτεῖαι θέμε δὲν θέμε εἶνε ἡ δυτικοῦ ἡ ἀνατολικοῦ τύπου. Ἐκεὶ τὰ ἔφερε ὁ διάθιλος τὰ πράγματα, νὰ χωριστῇ ἡ ἀνθρωπότης σὲ δύο μεγάλες - τεράστιες παρατάξεις^(*)). Καὶ ἐμεῖς μὲν ἐδῶ στὴν Ἑλλάδα εἰμεδα τοῦ δυτικοῦ τύπου, οἱ παραπάνω ὅμως εἶνε τοῦ ἀνατολικοῦ τύπου. Οἱ πολιτείες ποὺ εἶνε φτειαγμένες κατὰ τὸν τύπον τὸν δυτικὸν ἡ τὸν τύπον τὸν ἀνατολικόν, εἶνε ὅλες αὐτὲς ἀτελεῖς πολιτείες. "Ἐχουν τρωτὰ τεράστια, ἄλλες μικρότερα καὶ ἄλλες μεγαλύτερα, καὶ ὁ κόσμος μέσα στὰ καλούπτια αὐτὰ τῶν πολιτειῶν ἀναστενάζει, δὲν εὔχαριστιέται, δὲν ἀναπαύεται. Εἶνε σὰ' νὰ σοῦ βάζουν ἔνα στενὸ παπούτσι. "Οταν σοῦ βάλουν στενὸ παπούτσι, δὲν περπατᾶς εὔχάριστα· τὸ πετᾶς, κι ἄς εἶνε τὸ καλύτερο καὶ μὲ τέχνη φτειαγμένο. Προτιμᾶς ἔνα παπούτσι εύρυχωρο, ἔνα παπούτσι κανονικό.

Λοιπὸν τέτοια καλούπτια, πολιτεύματα - συντάγματα – πῶς τὰ λένε, πῶς τὰ φτειάνουν, ξέρω 'γώ, αύτοὶ οἱ διάφοροι –, εἶνε παπούτσια ποὺ δὲν ταιριάζουν στὰ πόδια τῶν ἀνθρώπων καὶ τοὺς κάνουν νὰ στεναχωριοῦνται. Εἶνε ἐκεῖνο ποὺ λέγει· «Εἶδον» – αἰώνια λόγια – «ἀδικία πολλὴ στὸν κόσμο» («Εἶδον ἀνομίαν καὶ ἀντιλογίαν ἐν τῇ πόλει» (Ιεζ. Ἱερ. Ψαλμ. 54, 10). 'Υπάρχει, λέγει, πολλὴ ἀδικία καὶ στὸν Δυτικὸ καὶ στὸν Ἀνατολικὸ κόσμο. Σὲ ὅλες τὶς πόλεις ἐκατομμύρια ἀνθρώπων ἀναστενάζουν μέσα στὰ καλούπτια αὐτά, ποὺ ἐσχημάτισε τὸ κοσμικὸν σύστημα, καὶ ὑποφέρει ὁ κόσμος πολύ.

Ναί, ύπαρχουν ἐκατομμύρια ἀνθρωποί ποὺ ύποφέρουν στὸν κόσμο. Καὶ χρειάζεται γι' αὐτὲς τὰς περιπτώσεις νὰ λέμε καὶ ἐμεῖς· «Δικαιοισύνην μάθετε, οἱ ἐνοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς» (Ἡσ. 26,9). Ἀπ' ὅλα τὰ τροπάρια τῇ Μεγάλῃ Ἐθδομάδᾳ μ' ἀρέσουν κάτι λόγια ποὺ σταλάζουν μέσ' στὴν καρδιὰ τοῦ ἀνθρώπου παρηγοριά. Καὶ ἔνα ἀπὸ αὐτὰ εἶνε καὶ τοῦτο. Μόλις ἀνοίγει ἡ Μεγάλη Ἐθδομάδα, τί ώραίο εἶνε ἐκεῖνο! Ποῦ πᾶς, βρέ; τί ζητᾶς, τί θές; "Ἐλα στὴν ἐκκλησία μέσα, γιὰ νὰ τὰ βρῆς ὅλα! Μόλις ἀρχίζει ἡ Μεγάλη Ἐθδομάδα ἀκούγεται. Γιατὶ ἡ Μεγάλη Ἐθδομάδα παρουσιάζει μπροστά σου τὸ μεγαλύτερο ἔγκλημα ποὺ ἔγινε στὸν κόσμο. Καὶ λέει· «Δικαιοισύνην μάθετε, οἱ ἐνοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς». Μάθετε, αύτοὶ ποὺ είστε πάνω στὴ γῆ καὶ κυβερνάτε, δικαιοισύνη. Καὶ κάτι ἄλλο λέει, γι' αύτοὺς ποὺ δὲν κάνουν δικαιοισύνη· «Πρόσθες αὐτοῖς κακά, Κύριε, πρόσθες (αὐτοῖς) κακὰ τοῖς ἐνδόξοις τῆς γῆς» (ἐ.ἀ. 26,15). Εἴδατε μὲ τί πάθος ὅμιλει ἡ Γραφὴ γι' αύτοὺς ποὺ κάνουν τὸ ἄδικο καὶ ἀδικοῦν τὶς κοινωνίες καὶ δὲ μπορεῖ

(*) Η γνωστὴ διαίρεσις τοῦ κόσμου ἐκείνης τῆς ἐποχῆς, ἡ ὅποια ἀλλάζει μὲ τὴν παγκοσμιοποίησι.

αύτοὺς ποὺ κάνουν τὸ ἄδικο καὶ ἄδικοῦν τὶς κοινωνίες καὶ δὲ μπορεῖ ὁ κόσμος ν' ἀναπνεύσῃ, ρὲ παιδάκι μου, νὰ δῆ μιὰ ἄσπρη μέρα! Δὲν ἀναπαύεται ὁ ἄνθρωπος.

Ἐνας ἀρχαῖος –τί νὰ πῶ τὸ ὄνομά του; γιατί νὰ ποῦμε τὸ ὄνομά του; ἐγὼ θέλω νὰ λέω τὰ ὄνόματα τῶν ἀγίων, τῶν προφητῶν, τῶν πατέρων· δὲ θέλω νὰ λέω ὄνόματα μεγάλων, κοσμικῶν –, ἔνας ἀρχαῖος, λέω, πρόγονός μας, σοφός, ἔξήτασε τὰ πράγματα καὶ εἶδε τὴν ἀδικία ποὺ ὑπάρχει στὸν κόσμο. Καὶ ὅπως ὁ μηχανικὸς κάθεται κάτω καὶ παίρνει τὸ διαβήτη καὶ φτειάνει τὸ σχέδιο, καὶ πάνω στὸ σχέδιο χτίζει κατόπιν ἔνα ὡραῖο σπιτάκι, καὶ κάθεσαι μέσα καὶ λές Τί ὡραῖο είνε τὸ σπιτάκι· λοιπόν, ὅπως αὐτός, ἔτοι ἀκριβῶς κ' ἐκείνος ἔβλεπε, ὅτι ἡ δική του κοινωνία ἥταν χαλασμένη, καὶ ἔκανε σχέδιο μιᾶς νέας κοινωνίας. Καὶ εἶπε· Μιὰ κοινωνία θὰ είνε ἰδεώδης, θὰ είνε ἴδαινική, ἐάν...

– Ἐχετε ὅρεξι νὰ ἀκούσετε; (...) Θὰ σᾶς κρατήσω μέχρι τὰ μεσάνυχτα. Θὰ ἐφαρμόσω «ἀντίποινα»(*). δὲ θὰ σᾶς ἀφήσω νὰ φύγετε, ἡ ὥρα δώδεκα τὰ μεσάνυχτα θὰ σᾶς ἀπολύσω. Ἄλλὰ ἂν φτάσῃ δώδεκα, θὰ είμαι μόνο ἐγὼ μὲ δύο μόνο ἀπὸ κάτω. "Ετοι δὲν είνε; (...) Καλά, θὰ σᾶς ἀπολύσω γρήγορα ἀπόψε.

Ἐφτειασε, λοιπόν, αὐτὸς ὁ ἀρχαῖος ἔνα σχέδιο μιᾶς νέας πολιτείας, ὅπως φτειάνουν τὰ σχέδια τῶν σπιτιῶν. Καὶ τὸ καμάρωνε τὸ σχέδιο αὐτό, καὶ θεωροῦσε ὅτι είνε τὸ καλύτερο σχέδιο· καὶ ἔλεγε, ὅτι ἰδεώδης πολιτεία είνε ἐκείνη εἰς τὴν ὅποιαν βασιλεὺς –έδῶ είνε τώρα τὸ ἔρωτημα— εἰς τὴν ὅποιαν βασιλεὺς θὰ είνε... – ποιός θὰ είνε;

Βάσις γιὰ μιὰ ἰδεώδη πολιτεία

Μπορεῖ νὰ κάνουμε μιὰ πολιτεία, ποὺ βασιλεὺς ἔκει νὰ είνε τὸ παραδάκι, τὸ χρῆμα. Ἀν βάλωμε **τὸ χρῆμα** ως βασιλέα, ως βάσι καὶ θεμέλιο μιᾶς πολιτείας, τότε θὰ φτειάσωμε κράτος καπιταλιστικό, τότε θὰ φτειάσωμε κράτος μπίζνες, θὰ φτειάσωμε κράτος ἐμπόρων, θὰ φτειάσωμεν κράτος μεγαθηρίων, ποὺ θὰ ὀδηγήσῃ εἰς συμφορὰν καὶ ἀπώλειαν.

Λοιπόν, ἄλλοι βάζουν τὸ χρῆμα καὶ φτειάχνουν καπιταλιστικὸ κράτος. Ἄλλὰ βασιλεὺς μέσα σὲ μιὰ πολιτεία δὲν πρέπει νὰ είνε τὸ χρῆμα.

Ποιός νὰ είνε βασιλεὺς στὸ κράτος αὐτό; Νὰ βάλωμε βασιλέα – τί νὰ βάλωμε; Νὰ βάλωμε τὴ γροθιά, τὴ **θία**; "Ε, ἄμα βάλωμε τὴ γροθιά, θὰ κάνωμε κράτος ποὺ θὰ λέγεται τυραννίς, τυραννία· θὰ λέγεται κράτος ὄλοκληρωτικό, μέσα στὸ ὅποιο θὰ σβήσῃ πᾶσα πνοὴ ἐλευθερίας.

(*) Αύτὰ λέγονται σὲ χαριτολόγο ὕφος, ἀνοίγοντας ἔνα μικρὸ διάλογο μὲ τοὺς ἀκροατάς. Θέλει νὰ δῆ τὴ διάθεσι τοῦ ἀκροατηρίου. "Ισως θέλει καὶ ν' αὐξήσῃ τὴν προθυμία τους ὑπανισσόμενος τὴν ἀνάλογη διάθεσι ἄλλων, π.χ. τῶν φιλάθλων τοῦ ποδοσφαίρου.

Νὰ βασιλεύῃ τὸ χρῆμα ὅχι, νὰ βασιλεύῃ ἡ βία ὅχι. Νὰ βασιλεύουν ἄλλα συστήματα ποὺ θέλουν ἄλλοι; Εἶνε πολλὲς θεωρεῖες. Νὰ βασιλεύῃ **ὁ λαός**; Μ' ἀρέσει αὐτό. Νὰ βασιλεύῃ ὁ λαός· γιατὶ ἀν βασιλεύῃ τὸ χρῆμα, καπιταλίστ· ἄμα βασιλεύῃ ἡ βία, ὀλοκληρωτικὸ καθεστώς, ναί. Ἀμα βασιλεύῃ ὁ λαός, εὐχάριστο, ώραιο είνε. Θὰ ἔχωμε τότε ἔνα ώραιο πολίτευμα ποὺ λέγεται δημοκρατία. Πρῶτος φίλος είμαι ἐγώ. Ἄλλα μὲ μόνη διαφορὰ - μιὰ καθαρὰ ἐξήγησι· ὅτι, ἐὰν δὲν ὑπάρχῃ στὸ λαὸ μόρφωσις, μόρφωσις ὅπως πρέπει δηλαδή, καὶ δὲν είνε οἱ ἄνθρωποι εἰς θέσιν νὰ ἐκτιμᾶνε τὴν ψῆφο τους, τότε ἡ δημοκρατία, τὸ ἴδανικώτερο πολίτευμα, δι' ἔλλειψιν μορφωμένων ἀνθρώπων θὰ καταντήσῃ σὲ ὀχλοκρατία, θὰ καταντήσῃ σὲ λαοκρατία, θὰ καταντήσῃ σὲ ἀναρχία· καὶ μέσα ἀπὸ τὴν ἀναρχία θὰ ξεπηδήσῃ τὸ μεγαλύτερο τέρας, τὸ ὅποιο μὲ τὶς γροθιές του θὰ συντρίψῃ τὸν ἄνθρωπον. Ποιό τέρας; Ἐγὼ τούλάχιστον δὲν τὸ θέλω ποτέ στὴν πατρίδα μου, γιατὶ ξέρω τί μπορεῖ νὰ σκορπίσῃ. Θὰ ἀρχίσωμε ἀπὸ τὴ δημοκρατία καὶ θὰ καταλήξωμε στὴν ἀναρχία – αὐτοὶ είνε λόγοι ιστορικοί, δὲν ἔχω καιρὸ νὰ τὰ ἐξετάσω –, θὰ καταλήξωμε μέσα σ' ἔνα φρικτὸν χάος· καὶ μέσα ἀπὸ τὸ χάος αὐτό, τῆς ἀναρχίας, θὰ ξεπηδήσῃ ἔνα ἄλλον τέρας, ἔνα μεγαθήριον τεράστιον, τὸ ὅποιο θὰ σκορπίσῃ ὁδύνη καὶ συμφορὰ στὸν κόσμο, καὶ αὐτὸ θὰ είνε ὁ δικτάτορας. Γιατὶ τὸ ἄλογο ἄμα ἀφηνιάσῃ, δηλαδὴ ὅταν ὁ λαὸς ἀφηνιάζῃ, τότε θέλει χαλινάρια, τεράστια χαλινάρια, γιὰ νὰ μπορέσῃς νὰ τὸν κυθερνήσῃς.

Νὰ φτειάσωμεν μιὰ πολιτεία, λέει αὐτὸς ὁ φιλόσοφος, ποὺ νὰ μὴ βάλωμεν ως βάσιν τὸ χρῆμα, γιατὶ θὰ φτειάσωμεν κράτος πλουτοκρατικόν. Νὰ μὴ βάλωμεν ως βάσιν τὴν βία, γιατὶ θὰ φτειάσωμεν τυραννίδα. Νὰ μὴ βάλωμεν τὸ ἔνα, νὰ μὴ βάλωμε τὸ ἄλλο· τότε τί κράτος νὰ κάνωμε; Νὰ φτειάξωμεν ἔνα κράτος, λέει αὐτὸς ὁ μεγάλος φιλόσοφος, εἰς τὸ ὅποιο νὰ βάλωμεν νὰ βασιλεύῃ – ποιός νὰ βασιλεύῃ;

Οὕτε ὁ ἄλφα, οὕτε ὁ βῆτα, οὕτε ὁ γάμμα, οὕτε κανείς· ἄλλὰ νὰ βασιλεύῃ – μία λέξι, μία λέξι· πέστε την, κ' ἐγὼ τὴν ἀκούω εὐχαρίστως.

“Ἄσ κάνωμεν καὶ ἐμεῖς τὸ ἐρώτημα σὰν τὸν ἄγιο Κοσμᾶ, μολονότι εἴμεθα ἀνάξιοι καὶ τὰ πόδια του νὰ τοῦ φιλήσωμεν.

Ποιός νόμος νὰ βασιλεύῃ;

Ἄλλὰ σᾶς είπα, καὶ συμφωνεῖτε ἀπολύτως, νὰ μὴν φτειάξωμεν τέτοιες πολιτείες, μπεζαχτάδων καὶ τρομοκρατίας καὶ ὀχλοκρατίας, ἄλλὰ νὰ φτειάξωμεν μιὰ πολιτεία στὴν ὅποια νὰ βασιλεύῃ – μία λέξι· νὰ βασιλεύῃ **ὁ νόμος**. «Πάντων βασιλεὺς ὁ νόμος», ὅλοι δὲ οἱ ἄλλοι νὰ είνε ὑπηρέται καὶ ἐκτελεσταὶ τοῦ νόμου.

Συμφωνῶ, συμφωνῶ, γέρο - Πλάτωνα (μὲ συγχωρεῖτε, τὸ εἴπα τ' ὄνομά του, τὸ δέχασα). Συμφωνῶ κ' ἐγώ. Ἀλλὰ γεννᾶται τὸ ἔρωτημα· ποιόν νόμο; Ἐδῶ είνε τὸ ζήτημα· ποιόν νόμο;

"Α! νὰ φτειάσωμε νόμους; "Εμ, εὔκολο πρᾶγμα. Στὸ χαρτὶ ἀμέσως, σὲ μιὰ νύχτα.

Δὲ μάθατε; Τὸ ξέρετε ὅλοι. "Οπως ὑπάρχουν φάμπρικες ποὺ βγάνουνε τοῦθλα, ὅπως ὑπάρχουν φάμπρικες ποὺ βγάζουν διάφορα ἔπιπλα καὶ ἐνδύματα καὶ παπούτσια, ἔτσι κάτω στὴν Ἀθήνα –δὲν λέγω μόνο σήμερα, δὲ λέω μόνο τώρα· είνε ἀπ' τὸν καιρὸ τοῦ "Οθωνος— ἔχουμε μιὰ ὡραία φάμπρικα ἐμεῖς οἱ "Ελληνες ποὺ λέγεται βουλὴ τῶν Ἑλλήνων – νὰ μᾶς ζήσῃ! Ἐκεὶ στὴ βουλὴ τῶν Ἑλλήνων οἱ ἐθνοπατέρες –ἄλλη πάλι ὑπόθεσις αὐτή— μαζεύονται αὐτοὶ ἐκεὶ καὶ κάνουν νόμους, νόμους, νόμους.

Πολυνομία = ἀνομία

Μιὰ μέρα μιλοῦσα μ' ἔνα φίλο μου δικαστὴ στὴν Ἀθήνα.

–"Ελα 'δω, λέω. Δικάζετε ἐσεῖς. Τί κάνετε, πῶς δικάζετε;

–Βάσει τῶν νόμων.

–Γιά πές μου, λέω, ἀπ' τὸν καιρὸ ποὺ ἔγινε τὸ κράτος αὐτό, ἀπὸ τὸν "Οθωνα μέχρι τώρα, πόσοι είνε αὐτοὶ οἱ νόμοι; Μπορεῖς νὰ τοὺς μετρήσῃς;

Στάθηκε σκεπτικός.

–Δὲν τὸ ἔξήτασα ποτέ, ἀπαντᾷ.

–"Ε, τοῦ λέω, ὕστερα ἀπὸ μιὰ βδομάδα θέλω νὰ μοῦ δώσης ἀπάντησι. Γιατὶ ἐγὼ δὲν είμαι δικηγόρος, δὲν είμαι δικαστής· ἐγὼ είμαι παπᾶς, είμαι θεολόγος.

–Θὰ τὸ ἔξετάσω, λέει.

Πῆγε λοιπὸν στὴ βιβλιοθήκη, ἔψαξε ἐκεὶ πέρα, καὶ μοῦ 'φερε ἔνα σημείωμα, – τὸ 'χω κάτω στὴν Ἀθήνα γιὰ ἐνθύμιο. Μοῦ λέει·

–'Ο Καποδίστριας ὁ καημένος δὲν πρόλαβε νὰ κάνῃ νόμους. Λοιπόν, ἐπὶ "Οθωνος τόσοι νόμοι, ἐπὶ Γεωργίου Α' τόσοι νόμοι, ἐπὶ Κωνσταντίνου τόσοι νόμοι, ἐπὶ Γεωργίου Β' τόσοι νόμοι, ἐπὶ τοῦ Παύλου τόσοι νόμοι.

'Απὸ τὸν καιρὸ λοιπὸν ποὺ φτειάσαμε αὐτὴ τὴν ψωροκώσταινα πόσους νόμους φτειάσαμε; Γιά πέστε μὲ τὸ μυαλό σας. Ἐπάνω ἀπὸ δεκαπέντε χιλιάδες νόμους φτειάσαμε! Δεκαπέντε χιλιάδες νόμους! "Ε, ἄντε τώρα στοὺς δεκαπέντε χιλιάδες νόμους νὰ βρῆς τὴν ἄκρια· μπερδεμένο κουθάρι!

Γ' αὐτὸ δικηγόροι. Γιατὶ χρειάζονται δικηγόροι; Γ'

αύτό, ἅμα ἔχης μιὰ ύπόθεσι, πᾶς καὶ θρίσκεις ἐναντίον δικηγόρο. Γιατί; Γιατί ὁ ἔξυπνος δικηγόρος ξέρει τί κάνει. Μοῦ τό περιένας δικηγόρος σὲ μιὰ πόλι, στὴ Βέροια. «Ἄμ», λέει, «ἐγὼ κάθομαι καὶ φάχνω. Γιατί μὲ τὸν ἄλφα νόμο κρεμιέται ὁ πελάτης μου, καὶ μὲ τὸν ἄλλο νόμο στεφανώνεται». Στεφανώνεται, ἔτσι εἶνε. «Ἐ, λοιπόν κάθομαι», λέει, «καὶ θρίσκω τὸ νόμο». Καὶ τὴν ὥρα ποὺ ὁ δικαστής εἶνε ἔτοιμος νὰ πάρῃ τὴ χαντζάρα γιὰ νὰ τὸν κόψῃ, πλησιάζει αὐτὸς ὁ ἔξυπνος δικηγόρος καὶ λέει·

—Κύριε πρόεδρε, βάσει τοῦ τάδε ἐδαφίου, τοῦ τάδε νόμου, τοῦ τάδε νόμου... (φαρισαῖοι, πῶ πω πω! ἀπ' αὐτοὺς γέμισε ὁ κόσμος) λοιπόν, τοῦ τάδε νόμου ὅπως τὸ ἐρμήνευσε ὁ Ἀρειος Πάγος καὶ λοιπά, ὁ κατηγορούμενος εἶνε ἀθῷος.

—Γιά φέρ' το, τοῦ λέει ὁ πρόεδρος (οὕτε αὐτὸς δὲν ξέρει τί νὰ κάνῃ· μὰ ποὺ νὰ βρῇ ἄκρη μέσα σὲ τόσο πλῆθος νόμων; εἶνε φρίκη). Γιά φέρ' το, τοῦ λέει. ...Ναί, ἔτσι εἶνε.

Καὶ ἐνῶ ἐπρόκειτο νὰ τὸν καταδικάσουν, τώρα βάσει τοῦ ἐδαφίου τῆς τάδε παλαιοτολογικῆς διατάξεως –ξέρω γὰρ ποὺ τὴ βρήκανε–, πάει ἀθῷος αὐτὸς, καὶ ἔτσι ὁ δικηγόρος ἐπιπλέει μέσα σὲ τοιοῦτον κράτος.

Διότι, ἀδέρφια μου, ἡ πολυνομία ἴσον... – πέστε το. Τὸ πρῶτο ἐρώτημα(**) δὲν μοῦ τὸ εἴπατε, δεύτερο ἐρώτημα σᾶς κάνω. Ἡ πολυνομία ἴσον... – πέστε. Ἐδῶ στὴν Κοζάνη είστε ἔξυπνοι, ἐγὼ σᾶς θεωρῶ ξύπνιους, πιάνετε πουλιὰ στὸν ἀέρα. Γιὰ πέστε μου λοιπόν.

Ἡ πολυνομία ἴσον **ἀνομία**. Ἡ πολυνομία εἶνε ἀνομία, ἅμα δὲν ξέρουν οἱ δικασταὶ ποιοί νόμοι ύπαρχουν.

Μωρὲ ἐκεῖνοι οἱ παλαιοὶ εἴχανε μυαλό· μυαλό, μωρὲ παιδάκι μου. Βρὲ τί μυαλὸ εἴχαν ἐκεῖνοι!

Ἀκοῦνε αὐτοὶ πού νε ἀπ' ἔξω; Ἀκοῦνε; Γιατὶ θλέπω ἐκεὶ μαζευτήκανε πολλοί(*).

Ναί· λοιπὸν κάντε ύπομονή, θὰ τελειώσουμε γρήγορα. Ναί, πολυνομία λοιπόν. Αὐτοὶ οἱ παλιοὶ εἴχανε μυαλό.

“Ενα κράτος μὲ 35 νόμους!

Νὰ σᾶς δείξω ἐγὼ ἐνα κράτος, μικρὸ κράτος, ποὺ δὲν ἦταν σὲ ἕκτασι παραπάνω ἀπὸ τὴν Κοζάνη. “Οσο εἶνε ἡ Κοζάνη, τόσο ἦταν

(*) Δηλαδή· Ποιός νόμος νὰ βασιλεύῃ;

(**) Στὰ κηρύγματα τοῦ π. Αύγουστίνου συχνὰ ἐδημιουργεῖτο συνωστισμὸς καὶ πολλοὶ ἄκουγαν ἀπ' ἔξω.

τὸ κράτος αὐτὸ στὴν ἀρχαία Ἑλλάδα. Καὶ ὅμως τὸ κράτος αὐτὸ ἔγραψε ίστορία. Μὲ τὴν πειθαρχία ποὺ εἶχε κατώρθωσε νὰ σταθῇ βράχος καὶ νὰ σταματήσῃ τὸ βάρθαρο ποὺ ἐρχότανε νὰ κατακτήσῃ τὴν Ἑλλάδα· κατώρθωσε νὰ πῆ καὶ νὰ γράψῃ στὴν ίστορία τὸ «Μολὼν λαβέ». Τὸ κράτος αὐτὸ εἶνε ἡ Σπάρτη. Ἡ Σπάρτη λοιπὸν ἐπὶ τετρακόσα χρόνια κυβερνόταν μὲ πόσους νόμους λέτε; Μὲ 35 νόμους! Μάλιστα, μὲ 35 μόνο νόμους κυβερνόταν ἡ Σπάρτη.

Ποιός τὸ κατώρθωσε αὐτό; ‘Ο Λυκοῦργος. «Θὰ σᾶς φτειάσω», λέει, «πολιτεία μὲ λίγους νόμους. Θὰ σᾶς φτειάσω πολιτεία, ἀλλὰ ὑπὸ ἔνα ὄρο· δὲ θὰ ἔχετε τὸ δικαίωμα νὰ ἀλλάξετε τοὺς νόμους. Μόνο», λέει, «ἄν γυρίσω ἐγὼ ζωντανὸς στὴ Σπάρτη, θὰ μποροῦν ν' ἀλλάξουν οἱ νόμοι». Καὶ γιὰ νὰ μὴ ἀλλάξουν τοὺς νόμους, ὁ φιλόπατρις Λυκοῦργος, ποὺ ἀγαποῦσε τὴ Σπάρτη, ἔφυγε ἀπὸ τὴν Καρπαθίαν, καὶ ἀπέθανε ἀλλοῦ μακριά, καὶ εἴπε νὰ τὸν κάψουν, νὰ τὸν κάνουν στάχτη καὶ νὰ τὴν ρίξουν στὰ ποτάμια καὶ στὴ θάλασσα, γιὰ νὰ μὴ βροῦν οὕτε τὴ στάχτη του καὶ νὰ μὴ μπορέσουν ν' ἀλλάξουν τοὺς νόμους.

Καὶ οἱ νόμοι αὐτοί, οἱ 35 αὐτὸι νόμοι, κράτησαν 400 χρόνια.

Σκεφθῆτε· κράτος ἐπὶ 400 χρόνια μὲ 35 νόμους, κ' ἐμεῖς ἔχουμε δεκαπέντε χιλιάδες νόμους· μπράβο!

Ἄπὸ τὸ πλῆθος λοιπὸν αὐτὸ ποιός νόμος ισχύει; ‘Ο νόμος τοῦ ”Οδωνος”; ‘Ο νόμος τοῦ Γεωργίου; ‘Ο νόμος τοῦ Παύλου; ‘Ο νόμος τῆς δημοκρατίας;... Ποιός νόμος; Οὕτε οἱ δικαστὰὶ οὕτε οἱ ἀρεοπαγῖται μποροῦν νὰ θυμοῦνται ὅλες αὐτὲς τὶς διατάξεις. Μαζεύονται καὶ συσκέπτονται οἱ δικασταί, καὶ εἶνε νὰ τοὺς κλαῖσ. Δὲν ὑπάρχουν δυστυχέστεροι ἀνθρώποι. “Ἐνας δικαστὴς στὸ Ναύπλιο τρελλάθηκε, ἔπαθε ὑπερκόπωσι, πῆρε καὶ ἄδεια. Ἦρθε λοιπὸν καὶ τὸν είδα. «Πάτερ μου», λέει, «φρίκη! Τί νὰ πρωτοδιαβάσω; δικογραφία νὰ διαβάσω; νόμους νὰ διαβάσω; νὰ κοιτάξω τὶς νομολογίες, νὰ κοιτάξω τὶς τροποιήσεις, τί νὰ διαβάσω?».

Λοιπόν, ποιός νόμος νὰ βασιλεύῃ στὴν πολιτεία;

Μόνο ἡ φωτογραφία τους λείπει...

‘Αλλὰ καὶ ἔνα ἄλλο ἐλάττωμα παρουσιάζουν οἱ νόμοι ἐδῶ στὴν πατρίδα μας. Δὲν εἶνε μόνο τὸ πλῆθος τους· ἔχουν καὶ κάποιο ἄλλο μειονέκτημα. ‘Ωρισμένοι εἶνε κομμένοι σκοπίμως –είδες;– σὲ ὡρισμένα μέτρα. ‘Υπάρχουν κάτι «φραφτάδες» κάτω στὴν Ἀθήνα καὶ πολλοὶ νόμοι ποὺ «φράθουν» γιὰ τὴν Ἑλλάδα εἶνε κομμένοι ὥχι πάνω στὰ συμφέροντα τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ, ἀλλ' ἐπάνω στὰ συμφέροντα ὡρισμένων ἀνθρώπων, ὡρισμένων τάξεων καὶ ὡρισμένων καταστάσεων. Μάλιστα. Σὲ μερικοὺς νόμους αὐτὸ εἶνε φανερό. ‘Υπάρχουν νόμοι ποὺ ἔγι-

ναν γιὰ νὰ εύνοηθῇ κάποιος. Εἶνε νόμοι ἄδικοι, νόμοι συμφεροντολογικοί, νόμοι που δὲν ἔξυπηρετοῦν τὸ σύνολο τοῦ λαοῦ. Βλέπεις, ψηφίζουν νόμο γιὰ ἔνα ἄτομο, καὶ λείπει μόνο ἡ φωτογραφία του... Ναί.

Νόμοι ἄδικοι

Θὰ σᾶς φέρω δυὸ - τρία παραδείγματα. Κάτω στὴν Ἀθήνα συνήντησα σὲ διάστημα ἐνὸς μηνὸς τέσσερις νέους.

● ‘Ο ἔνας νέος εἶχε βγῆ φτωχαδάκι. Γκαρσὸν ἦταν στὰ ἑστιατόρια. Κοπίασε λοιπόν ἐσπούδασε νομικά, ἐπῆρε τὸ δίπλωμά του δικηγόρος μὲ ἄριστα, πῆγε στὸν Ἀρειο Πάγο, πῆρε ἄδεια. Τοῦ λέω·

—Μπράθο, παιδί μου, είσαι ἄξιος. Είσαι ἔνας ἥρωας.

—Δυστυχής είμαι παππούλη μου, λέει, δυστυχής.

—Γιατί είσαι δυστυχής; τοῦ λέω, γιατί;

—Τί νὰ τὸ κάνω, λέει, τὸ δίπλωμα;

—Μά, νὰ πᾶς στὸ δικαστήριο· ἀφοῦ ἔχεις δίπλωμα καὶ πῆρες ἄδεια, νὰ πᾶς στὸ δικαστήριο νὰ δουλέψῃς.

—Ἄμ δὲν τὸ κατάλαβες, λέει, δὲν τὸ ξέρεις. Εἶνε κλειστὴ ἡ πόρτα!

—Γιατί είνε κλειστή, παιδί μου, ἡ πόρτα;

—Φτειάσανε νόμο, λέει, αὐτοί.

—Τί νόμο;

—“Οτι θά ’νε τόσοι μόνο οἱ δικηγόροι, οὔτε ἔνας παραπάνω! Μακάριοι οἱ κρατοῦντες. Καὶ τώρα ἐμεῖς πρέπει νὰ παρακαλοῦμε τὸ Θεὸ – συγχώρεσέ με, πάτερ, μοῦ λέει, συγχώρεσέ με – πρέπει νὰ παρακαλοῦμε τὸ Θεὸ νὰ «ψιφήσῃ» ἔνας γέρος δικηγόρος, νὰ πάρουμε τὴ θέσι του.

Κλειστό, λοιπόν, νά ’νε τὸ ἐπάγγελμα. Αὐτοὶ που ψήφισαν τὸ νόμο κοίταξαν τὰ συμφέροντά τους· ἐπειδὴ μέσ’ στὴ βουλὴ οἱ περισσότεροι είνε δικηγόροι, εὐλόγησαν τὴ γενειάδα τους, εύνόησαν τὸν ἑαυτό τους. Σοῦ λένε· Κάνουμε νόμους, νὰ τὰ ’χουμε καλὰ ἐμεῖς· νὰ μὴ μποῦνε παραπάνω δικηγόροι. Καὶ τώρα αὐτὸς ξαναπῆγε γκαρσόνι, καὶ περιμένει καὶ κοιτάζει πλέον μὲ τηλεσκόπιο, πότε θὰ πεθάνῃ κανένας δικηγόρος γέρος, νὰ πάρῃ τὴ θέσι του.

Κλειστὸ τὸ ἐπάγγελμα, λέει ὁ νόμος· κλειστὸ μὲ νόμο.

● “Άλλο παράδειγμα. Συναντῶ ἔναν ἄλλο νέο ἀπὸ τὰ Τζουμέρκα, που κατέβηκε κάτω στὴν πόλι νὰ βγάλῃ τὸ ψωμί του. Πολὺ ἔξυπνοι αὐτοὶ οἱ Ἡπειρῶτες. Τί νὰ κάνῃ τὸ παιδί; στὸ χωριὸ δὲ μποροῦσε νὰ ζήσῃ, κτήματα δὲν εἶχε, τίποτα δὲν εἶχε.

—Μόλις κατέβηκα στὴν Ἀθήνα, λέει, πῆρα ἔνα ταψί, ἀπλοϊκὸς κόσμος, τὸ φόρτωσα μερικὰ κουλούρια, καὶ βγῆκα νὰ τὰ πουλήσω. «Κουλούρια!», φώναζα στὸ δρόμο.

Γράπτ, τὸν γραπώνουν.

—Γιατί, γιατί; λέει. Κουλούρια πουλάω.

—”Οχι, τοῦ λένε, πρέπει νά ’χης ἄδεια γιὰ νὰ πουλᾶς κουλούρια.

—”Άδεια; Καὶ τί θὰ πῆ ἄδεια;...

Τὸν πᾶνε μέσα, βρήκε τὸ μπελᾶ του. Εἶδε κ' ἔπαθε νὰ βγῇ μετά. Γιατὶ ἔγινε κλειστό, λέει, τὸ ἐπάγγελμα, καὶ πρέπει νὰ ἔχης ἄδεια. Καὶ γιὰ νὰ πάρης ἄδεια νὰ πουλᾶς κουλούρια στὴν Ἀθήνα, πρέπει νά ’χης μέσον ύπουργοῦ!

Πάει, κλειστὸ κι αὐτό.

● “Ενας ἄλλος νέος κατέβηκε ἀπὸ τὴ Θεσσαλία στὴν Ἀθήνα. Τί νὰ κάνω, ρὲ παιδιά; σκέφτηκε. Εἶδε νὰ πουλᾶνε ἐφημερίδες καὶ λέει. Καλὴ δουλειά... Πῆρε ἔνα μάτσο ἐφημερίδες καὶ ἄρχισε νὰ πουλάῃ.

Γράπτ, τὸν γραπώνουν κι αὐτόν.

—Γιατί; λέει, τί κακὸ κάνω; Κάνω τίποτα κακό;

—Δὲν ἐπιτρέπεται.

—Γιατί;

—”Εκαναν νόμο αὐτοὶ ποὺ πουλοῦν ἐφημερίδες καὶ δὲν ἐπιτρέπουν σὲ ἄλλον. ”Οσοι εἶνε, εἶνε.

Δηλαδή, οἱ ἄλλοι νὰ πεδάνουνε. Καὶ τὸν πῆραν μέσα.

Καὶ τί μαθαίνω. Ύπάρχουν μέσα στὴν Ἀθήνα ἐφημεριδοπῶλαι ποὺ πουλοῦν ἐφημερίδες καὶ κερδίζουν τρακόσες δραχμὲς τὴν ἡμέρα(*), καὶ δὲν ἀφήνουν τοὺς ἄλλους νὰ κερδίσουν τίποτα. Καὶ ἐν τῷ μεταξὺ κάνουν καὶ τὸ δημοκράτη αὐτοί, κάνουν καὶ τὸν σοσιαλιστή, κάνουν καὶ τὸν προοδευτικό. Στρογγυλοκαθήσανε στὸ ἐπάγγελμα, πουλοῦν ἐφημερίδες στὸ Κολωνάκι(**) ὥλοκληρο, εἰσπράττουν τρακόσες δραχμὲς ἡμερησίως, κ' ἔχουν τὸ μάτι τους μήπως κανένα πτωχαδάκι ἀπὸ τὴ Θεσσαλία ἢ τὴ Μακεδονία κατεβῆ κάτω στὴν Ἀθήνα καὶ πουλάῃ ἐφημερίδες· καὶ τότε, γράπτ —νόμος, σοῦ λέει—, κλειστὸ τὸ ἐπάγγελμα.

Πᾶς δικηγόρος; κλειστά. Πᾶμε νὰ πουλήσουμε κουλούρια; κλειστά. Πᾶμε νὰ πουλήσουμε ἐφημερίδες; κλειστά. Νόμοι αὐτοί. Ἄκοῦστε κ' ἔνα ἄλλο.

● “Ενας ἄλλος νέος τελείωσε στρατιώτης, δὲν εἶχε δουλειά, σκεπτόταν ἀπὸ δῶ - ἀπὸ ’κεὶ τί νὰ κάνῃ. Νὰ φύγῃ; νὰ πάῃ στὸ Βέλγιο; Λέει. «Ποῦ νὰ πάω; ”Ας μείνω ἐδῶ στὸν τόπο μας». Καὶ τί νὰ κάνῃ ὅμως; Φεύγει λοιπόν, πάει στὰ Χανιά στὸ λιμάνι, νὰ γίνη —τί; δὲν εἶνε ύποτιμητικό—, νὰ γίνη ἀχθοφόρος, χαμάλης. Μόλις ὅμως φορτώθηκε ἔνα μπαοῦλο νὰ τὸ πάῃ στὸ σπίτι, γράπτ, τὸν γραπώνουν.

(*) Κέρδος σημαντικὸ γιὰ ἐκείνη τὴν ἐποχή.

(**) Αριστοκρατικὴ συνοικία τῶν Ἀθηνῶν.

—Πέ, τί γίνεται; λέει.
—”Οχι, δὲν ἐπιτρέπεται.
—Μὰ γιατί;
—”Α, ὅχι· τὸ ἐπάγγελμα εἶνε κλειστό· εἶνε τριάντα, λέει, οἱ ἀχθοφόροι, ὅχι παραπάνω.
—Βρὲ παιδί μου, λέει, κλειστὰ τὰ πάντα;
Ἐφτειάξανε δηλαδὴ νόμους ὅχι σύμφωνα μὲ τὰ συμφέροντα τοῦ λαοῦ. Ποὺ πάει ὅμως τὸ Εὐαγγέλιο, ποὺ λέει «”Οποιος ἔχει ἔνα ψωμί, νὰ τὸ μοιράσουμε κύριε» (πρβλ. Λουκ. 3,11).
”Α, ἔτσι λοιπόν; Ἐσὺ νὰ πουλᾶς ἐφημερίδες, νὰ παίρνης τρακόσες δραχμές, κι ὁ ἄλλος νὰ μὴ ἔχῃ δικαίωμα νὰ πουλήσῃ μιὰ ἐφημερίδα. Κ' ἐσὺ νὰ πουλᾶς κουλούρια, καὶ ὁ ἄλλος νὰ μὴν ἔχῃ δικαίωμα. Ἐσὺ νὰ εῖσαι δικηγόρος, νὰ πλουτῆς καὶ νὰ θησαυρίζῃς, κ' ἐκεῖνο τὸ πτωχαδάκι ποὺ ἦταν γκαρσόνι νὰ μὴν ἔχῃ τὸ δικαίωμα νὰ ἀσκήσῃ τὸ ἐπάγγελμα. Μπράθο! Νόμοι - κουστούμια φτειαγμένα γιὰ τὰ μέτρα τῶν κυρίων, ὅχι γιὰ τὰ μέτρα τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ. Τέτοιοι νόμοι εἶνε καταστροφὴ καὶ διάλυσις.

Μὰ τότε ποιός νόμος πρέπει νὰ βασιλεύῃ στὸ ἔθνος μας; Ἡ λέξι νόμος τί σημαίνει; Νὰ πᾶμε τώρα στὴν ἐτυμολογία τῆς λέξεως. Ὁ νόμος –ἄν εἶνε κανένας δάσκαλος ἐδῶ ἢ καθηγητής θὰ μὲ καταλάβῃ, γιατὶ κάθε λέξι ἔχει τὴ σημασία της–, ὁ νόμος λοιπόν, γιὰ νά ’νε νόμος πραγματικός, πρέπει νά ’χῃ δυὸ στοιχεῖα, δυὸ συστατικά· πρῶτον νὰ ἐκτιμῷ πρεπόντως τὰ ἀγαθά, καὶ δεύτερον νὰ τὰ διανέμῃ δικαίως σὲ ὅλους. Αὐτὰ τὰ δυὸ εἶνε τὰ γνωρίσματα τοῦ νόμου.

Αὐτὸ ὅμως εἶνε «χοντρὸ νόμισμα», καὶ πρέπει νὰ τὸ κάνουμε λειανά. Θὰ τὸ κάνουμε ἀμέσως λειανά.

‘Ο νόμος νὰ διανέμῃ δικαίως τὰ ἀγαθὰ

Λοιπὸν ὁ νόμος, λέγω, πρέπει νὰ ἐκτιμῇ καὶ νὰ διανέμῃ τὰ ἀγαθά. Γιατὶ ἔχει ὁ κόσμος ἀγαθά. Ποιά ἀγαθά; Ν' ἀρχίσουμε ν' ἀπαριθμοῦμε τὰ ἀγαθά;

Ἀρχίζουμε. Ἀγαθὸν εἶνε **τὸ νερό**. Ἀγαθὸν εἶνε **ὁ ἀέρας**. Ἀγαθὸν εἶνε **τὸ φῶς**. Δὲ μπορεῖς νὰ ζήσῃς χωρὶς φῶς. Ἐνῷ τώρα ὅλη τὴνύχτα ἔχεις φῶς· ἀνάθεις τὸ ἡλεκτρικὸ –ἄς εἶνε καλά, εὐγνωμονοῦμε τὴ Δ.Ε.Η.– καὶ ἔχεις φῶς. Ἀγαθὸν εἶνε **τὸ ψωμί**, ἀγαθὸν εἶνε τὰ **τρόφιμα**, ἀγαθὸν εἶνε **τὸ ροῦχο** – ὅμα ἀρρωστήσης ἔχεις ἀνάγκη ἀπὸ ἔνα φάρμακο. Ἀγαθὸν εἶνε **τὸ σπιτάκι** ποὺ θὰ μείνης – κάπου θὰ μείνης. Ἀγαθὸν εἶνε **τὰ χρήματα**, τὰ λίγα χρήματα ποὺ θά ’χησ στὰ χέρια σου. Ἀγαθὸν

είνε **ἡ ὄγεια**. Ἀγαθὸν είνε –νὰ τελειώσουμε;–, ἀγαθὸν ποὺ ἐπιτρέπεται, δὲν ἀπαγορεύεται, είνε καὶ μιὰ **ψυχαγωγία** (μιὰ μουσική, ἔνα θιολὶ κ.λπ.), προχωρῶ καὶ τὸ δέχομαι καὶ αὐτό.

Καὶ σταματοῦμε ἐκεῖ; Ὁ ἄνθρωπος, ὅταν τά 'χη ὅλα αὐτὰ ποὺ σᾶς εἴπα, ἔχῃ δηλαδὴ τὸ νερό του, τὸ φῶς του, τὸ ροῦχο του, τὸ παποῦτσι του, τὸ φάρμακό του, τὸ γιατρό του, τὴν ψυχαγωγία του, τὸ θιολί του, τὸ θέατρό του, τὸν κινηματογράφο του κ.λπ. κ.λπ., ὅταν τὰ ἔχῃ ὅλα αὐτά, τελείωσε ἡ ύπόθεσι; Δηλαδὴ ὁ ἄνθρωπος, ὅταν τὰ ἔχῃ ὅλα αὐτὰ μέσα σὲ μιὰ κοινωνία, είνε πλέον ἰκανοποιημένος;

"Ε, ἐλάτε λοιπὸν νὰ σᾶς δείξω ἐγὼ μιὰ πολιτεία, μιὰ κοινωνία τοῦ Βορρᾶ, στὴν ὥποια ὑπάρχουν ὅλα αὐτὰ ποὺ σᾶς εἴπα· ἐκεῖ τά 'χουνε ὅλα. Είνε ἡ Σουηδία. Ὁ λαὸς αὐτὸς διακόσα χρόνια ἔχει νὰ κάνῃ πόλεμο. Δὲν ὑπάρχει κάτι ποὺ νὰ στεροῦνται. "Ο, τι θέλουν τὸ ἔχουνε, ὅλοι ζοῦνε μέσα σὲ ἀφθονία ἀπὸ τὸ πρωΐ μέχρι τὸ βράδυ. Γιά ρωτῆστε· είνε εύτυχισμένοι; Οἱ περισσότερες αὐτοκτονίες συμβαίνουν στὴ Σουηδία. Γιατί; Διότι ὁ ἄνθρωπος δὲν ἰκανοποιεῖται μόνο σ' αὐτά.

Ἐκτὸς ἀπὸ τὰ ἀγαθὰ αὐτά, ποὺ τὴν διανομή τους πρέπει νὰ ρυθμίσῃ ὁ νόμος μὲ δικαιοσύνη, ὑπάρχουν καὶ κάτι ἄλλα ἀγαθά, ἀνώτερα. Τὰ πρῶτα ἀγαθὰ είνε ύλικά, ἀνθρώπινα, κοσμικά. Δὲν τὰ ἀρνούμεθα τὰ ύλικὰ ἀγαθά, καὶ ἡ πολιτεία πρέπει νὰ τὰ παρέχῃ στὸν πολίτη ἐξ ἵσου. Πέρα ὅμως ἀπὸ αὐτὰ ὑπάρχουν καὶ ἄλλα ἀγαθά, τὰ ὥποια ὀνομάζομεν θεϊκὰ ἀγαθά. Ἀλλοίμονο στὸν ἄνθρωπο ὅταν ζητάῃ μόνο τὰ ύλικὰ ἀγαθά. Ὑπάρχουν καὶ τὰ θεϊκὰ ἀγαθά.

Καὶ ποιά είνε τὰ θεϊκὰ ἀγαθά; Θεϊκὸ ἀγαθό, ποὺ ύψωνει τὸν ἄνθρωπο ἐπάνω ἀπὸ τὴν ὥλη, τοῦ δίνει φτερά, τὸν ἀνεβάζει ψηλά, πολὺ ψηλά, τὸν κάνει νὰ διαγράφῃ φωτεινοὺς κύκλους καὶ νὰ πλησιάζῃ τὸ Θεό, ποιό είνε; Είνε μία λέξις. Τὴν ἔλεγαν καὶ οἱ ἀρχαῖοι πρόγονοί μας, ἀλλὰ μὲ πλουσιώτερο περιεχόμενο ὑπάρχει στὴν Καινὴ Διαθήκη. Είνε ἡ ἀρετή.

Ἡ ἀρετὴ ὑψιστο ἀγαθὸ

Δηλαδὴ ποιά είνε ἡ ἀρετή; Δὲν είνε καμμιὰ γυναίκα. Ἡ ἀρετή, ἡ καλωσύνη δηλαδή, είνε ἡ ἐγκράτεια, είνε ἡ σωφροσύνη, είνε ἡ δικαιοσύνη, είνε ἡ φιλαλήθεια, είνε ὅλα αὐτὰ τὰ εἰδη τῶν ἀρετῶν. Καὶ εἴπαν οἱ ἀρχαῖοι ἔνα σοφὸ λόγῳ γιὰ τὴν ἀξία τῆς ἀρετῆς. Τί εἴπαν οἱ ἀρχαῖοι· «Πᾶς γὰρ ὃ τ' ἐπὶ γῆς καὶ ὑπὸ γῆς χρυσὸς ἀρετῆς οὐκ ἀντάξιος» (Πλάτων, Νόμ. 5,728Α). "Ολο τὸ χρυσάφι τῆς γῆς νὰ τὸ μαζέψῃς, δὲν μπορεῖς νὰ κάνης τὴν ἀξία τῆς ἀρετῆς. Νὰ φέρω ἔνα πα-

ράδειγμα. Πάρτε μιὰ γυναῖκα. Δὲν πά' νά 'χῃ πλούτη, δὲν πά' νά 'χῃ καντάρια χρυσάφι; "Αν δὲν ἔχῃ ἀρετή, δὲν ἀξίζει. "Αν ἔχῃ λ.χ. μιὰ γλῶσσα παποῦτσι, τὸ βράδυ ὁ ἄντρας της τὸ σκέπτεται νὰ πάῃ στὸ σπίτι. Πάρτε καὶ μιὰ πτωχή, ποὺ ἔχει ὅμως μιὰ καρδιὰ μάλαμα. Αὐτὴ ἀναπαύει τὸν ἄντρα της, ποὺ βλέπει τὸ σπίτι καὶ τό 'χει λιμάνι. Εύτυχισμένοι οἱ ἄντρες ποὺ ἔχουν τέτοιες γυναῖκες· αὐτὲς μὲ τὴν καλή τους καρδιὰ στεγνώνουν τὰ δάκρυα τῶν ἀντρῶν τους, ποὺ παλεύουν οἱ ταλαιπωροί μέσα σὲ μιὰ κοινωνία τρικυμιώδη. Τί νὰ τὰ κάνης τὰ πλούτη; «Πᾶς ὁ ἐπὶ γῆς καὶ ὑπὸ γῆς χρυσὸς ἀρετῆς οὐκ ἀντάξιος». Καὶ τὰ 'λέγαν αὐτὰ οἱ πρόγονοί μας τετρακόσα χρόνια πρὸ Χριστοῦ.

Λοιπόν, μιὰ πολιτεία εἶνε Ἰδεώδης ὅταν ἐκτιμᾶ τὰ ἀγαθὰ καὶ στὴν κορυφὴ τῶν ἀγαθῶν θέτῃ - τί; Τὰ γεφύρια; Τοὺς δρόμους; Τὰ ύλικὰ ἀγαθὰ τοῦ κόσμου τούτου; "Οχι. Ἰδεώδης εἶνε ἐκείνη ἡ πολιτεία, ἡ ὅποια στὴν κορυφὴ ὅλων τῶν ἀγαθῶν θέτει -γραμμένη μὲ ἄστρα φωτεινά- τὴν ἀρετή. «Εἴ τις ἀρετὴ καὶ εἴ τις ἔπαινος, ταῦτα λογίζεσθε· ἀ καὶ ἐμάδετε καὶ παρελάβετε καὶ ἥκουσατε καὶ εἰδετε ἐν ἐμοί, ταῦτα πράσσετε· καὶ ὁ Θεὸς τῆς εἰρήνης ἔσται μεδ' ὑμῶν», γράφει ὁ ἀπόστολος Παῦλος στὴν πρὸς Φιλιππησίους ἐπιστολή (Φιλ. 4,8-9).

Δὲν κουραστήκατε νὰ σᾶς ἀπολύσω; ("Οχι). Νὰ διακόψω καὶ νὰ ξανάρθω ὕστερα ἀπὸ δέκα μέρες νὰ συνεχίσω; Ἀλλὰ θὰ μοῦ πῆτε· Θὰ ζῆς, ρὲ παππούλη, ὕστερα ἀπὸ δέκα μέρες; (...) Καλά, καλά· λίγο ἀκόμα. Ἀκοῦτε ἐκεὶ κάτω; (...) Καλά, ἀκόμα λίγο. Τὰ παράθυρα τοῦ γραφείου δὲν εἶνε ἀνοιχτά· σᾶς παρακαλῶ, ἀνοιξέ τα καὶ τὰ δύο(*)>.

Στὸν τόπο μας ἐκτιμᾶται ἡ ἀρετή;

Γεννᾶται τὸ ἐρώτημα. Στὸν τόπο μας, στὴ δική μας πολιτεία, ἐκτιμᾶται ἡ ἀρετὴ ως πρῶτον ἀγαθόν;

"Ενα παράδειγμα. Κάτω στὴν Ἀθήνα πέθαναν τὴν ἴδια μέρα ἔνας δάσκαλος, ποὺ πενήντα χρόνια μὲ τριμμένο παντελόνι ἐκοπίαζε γιὰ νὰ φτειάξῃ τὴ νέα γενεὰ πάνω στὰ θρανία. Τὴν ἴδια μέρα στὴν Ἀθήνα, τὴ Βαθυλώνα τοῦ κόσμου, στὴν κοπριὰ τοῦ δια'όλου, πέθανε καὶ ἔνας ἀνάπτηρος, ποὺ ἄφησε τὰ πόδια του ἐπάνω στὰ ψηλὰ βουνὰ τῆς Ἀλβανίας. Καὶ τὴν ἴδια μέρα πέθανε καὶ ἔνας -μὲ συγχωρεῖτε γιὰ

(*) Μὲ τέτοια διαλείμματα ξεκουράζει τοὺς ἀκροατάς του, μετρᾶ τὴν ἀντοχή τους, ἀλλὰ καὶ συναισθανόμενος τὶς δύσκολες συνθῆκες ὑπὸ τὶς ὅποιες τὸν παρακολουθοῦν φροντίζει ὅσο μπορεῖ νὰ μὴ ταλαιπωρούνται καὶ νὰ μὴ κινδυνεύσουν (λ.χ. ἀπὸ μιὰ λιποθυμία λόγῳ τοῦ συνωστισμοῦ).

τὸ χαρακτηρισμό, μὴ γελάσετε, μὴ γελάσετε—...(*)

Μεταχειρίζομαι χαρακτηριστικές ἐκφράσεις. Θυμᾶστε μιὰ φράσι, ποὺ σᾶς τὴν εἴπα κάποτε καὶ τὴν ἀνάφεραν στὴν Σύνοδο οἱ διευθυνταὶ τῶν κινηματογράφων παραπονούμενοι «Πώ πω πω, παπᾶς εἰν' αὐτός!...». Μωρὲ θὰ σᾶς τοὺς ἔκλεινα ἐγὼ τοὺς κινηματογράφους σὲ πέντε μέρες. Μᾶς δίνουν τὸ δικαίωμα ἔνα χρόνο νὰ μείνωμε στὴν Κοζάνη; Καὶ ἂν δὲν τοὺς κλείσω ἐγὼ τοὺς κινηματογράφους καὶ τὰ γήπεδα, νὰ μὴ μὲ λέτε ἐμένα Αύγουστινο.

Λοιπόν, θυμᾶστε. Θὰ πῶ μιὰ λέξι, ἀλλὰ νὰ μὴ γελάσετε. Πέθανε δάσκαλος, ποὺ δούλεψε μὲ τριμμένο παντελόνι πενήντα χρόνια στὴν Ἀθήνα. Πέθανε κ' ἔνας ἀνάπηρος, ποὺ ἄφησε τὰ πόδια του ἐπάνω στὰ ψηλὰ βουνά, γιὰ ν' ἀκοῦμε ἐμεῖς κάθε βράδυ σὲ ἐλεύθερη πατρίδα νὰ παιανίζῃ ἡ μουσικὴ καὶ νὰ κατεβάζεται ἡ Ἑλληνικὴ σημαία. Πέθαναν αὐτοί. Πέθανε —μὴ γελάσετε, γιατὶ εἶνε ἀμαρτία νὰ γελάσετε—, πέθανε κ' ἔνας μαντράχαλος, ποὺ δὲν προσέφερε τίποτα στὴν πατρίδα, παρὰ μόνο εἶχε τὴν ίκανότητα νὰ παίζῃ κλωτσιές.

Ποῦ πήγανε οἱ ἄρχοντές μας; Ποῦ πῆγε ὁ κόσμος; Ποῦ πῆγαν οἱ μεγάλοι; Στὴν κηδεία τοῦ δασκάλου; Κανένας! Στὴν κηδεία τοῦ ἀναπήρου; Κανένας! Στὴν κηδεία τοῦ μαντράχαλου πῆγε ὅλος ὁ λαός, ὅλη ἡ κοινωνία. "Ε, κοινωνία, ποὺ δὲν ξέρεις νὰ ἐκτιμᾶς τὴν ἀρετὴ καὶ τοὺς ἥρωάς σου καὶ ἔκανες ἥρωας τοὺς μαντραχάλους σου, θὰ πέσης καὶ θὰ διαλυθῆς!

Εἶνε σωστὰ αὐτά, ρὲ πατέρες; Πέστε μου, εἶνε σωστὰ αὐτά, βρὲ πάτερ Ἀπόστολε; Εἶνε σωστά, πέστε μου, ἡ τρελλάθηκα ἐγώ, ὅπως μὲ λένε ὄλοι;

(—Σωστότατα).

Σωστότατα· καλά, ἀλλὰ ἐν τῷ μεταξὺ τραβῆς καὶ πρὸς τὰ κάτω...

Λοιπὸν πάει, ἡ ἀρετὴ δὲν ἐκτιμᾶται. Πῶς, ἀγαπητέ μου, θὰ φτειάσουμε νεολαία; Πῶς θὰ φτειάσουμε νεολαία ὅταν δὲν βλέπης τὸ νομάρχη νὰ πάῃ νὰ στεφανώνῃ τὸ δάσκαλο; Πῶς θὰ φτειάσουμε νεο-

(*) Ή γλῶσσα τοῦ π. Αύγουστίνου, ὅταν ἐλέγχῃ, γίνεται αὐστηρή· χαρακτηρίζει πρόσωπα καὶ καταστάσεις μὲ λέξεις σκληρές. Όρισμένες ἀπὸ αὐτές, παρμένες ἀπὸ τὸ ἐκφραστικὸ λεξιλόγιο τοῦ λαοῦ, ἔχουν τὴ δύναμι νὰ ζωγραφίζουν εὔστοχα καὶ νὰ δημιουργοῦν ζωηρὴ ἐντύπωσι. Τὸ πρῶτο τους θέβαια ἀκουσματικά ἀναπόφευκτα στὸ νοῦ κάτι ἀπὸ τὴν λαϊκή τους χρῆσι, ἡ ὅποια συχνὰ συνοδεύεται καὶ μὲ πειρακτικὴ διάθεσι ποὺ κινεῖ τὸ γέλιο. Ἐκείνος ὅμως δὲν θέλει ἐπ' ούδενὶ λόγῳ νὰ ἀστειευθῇ καὶ νὰ κάνῃ τοὺς ἀκροατὰς νὰ γελάσουν. Ἐχει ὑψηλὸ καὶ σοβαρὸ σκοπό. Γιὰ νὰ μὴ συμβῇ λοιπὸν αὐτὴ ἡ ἐκτροπή, προλαβαίνει καὶ συγκρατεῖ τὸ ἀκροατήριο μὲ τὴν ἔντονη προτροπὴ «μὴ γελάσετε». Ἀπὸ τὴ συνέχεια φαίνεται γιατὶ χρησιμοποιεῖ τέτοιες λέξεις· διότι αὐτὲς θεατρίζουν στιγματίζουν καὶ ἀναχαιτίζουν τὸ κακό.

λαία ὅταν δὲν βλέπης τὸ νομάρχη ἢ τὸν ύπουργὸν ἢ τὸν πρωθυπουργὸν τῆς χώρας νὰ πάρῃ ἐκεῖ; Πέθανε ἔνας Ἱατρίδης, ποὺ ἐθύμισε τὰ καράβια μέσα...(*), καὶ κανείς στὴν κηδεία του! Πέθανε ἔνας Παπποῦς(**) κάτω στὴν Ἀθήνα, καὶ κανείς στὴ κηδεία του! Πέθανε ὁ μαντράχαλος, καὶ πᾶνε ὄλοι στὴν κηδεία του! ”Οχι τέτοιο κράτος καὶ τέτοια κοινωνία, ἀγαπητοί μου.

”Οταν δὲν τιμῶνται ἡρωες καὶ ὅταν τιμῶνται οἱ μαντράχαλοι μὲ τὶς μπάλλες των, τὸ ἔθνος αὐτὸν θὰ διαλυθῇ. Θὰ διαλυθῇ τὸ ἔθνος αὐτὸν καὶ ἡ νεολαία πλέον δὲν θά ’χη ἴδανικά, δὲν θά ’χη πρότυπα καὶ ἡρωας νὰ προχωρήσῃ μπροστὰ μὲ τὰ λάθαρά της καὶ μὲ τὶς σημαίες της.

Δὲν ἔκτιμαται ἡ ἀρετή.

”Οχι ἐναντίον τοῦ ἀθλητισμοῦ

—Μά, θὰ μοῦ πῆτε, ρὲ Αὔγουστινε, τά ’βαλες μὲ τὴ μπάλλα; τά ’βαλες μὲ τὰ παιδιὰ ποὺ γυμνάζονται;

”Οχι, ἀδέρφια μου, δὲν είμαι ἐναντίον τοῦ ἀθλητισμοῦ· ὅχι, δὲν είμαι ἐναντίον τῆς γυμναστικῆς. Ἄλλὰ δὲν είνε ἀθλητισμὸς εἰκοσιπέντε παιδιὰ νὰ είνε παικτες καὶ ὄλοι οἱ ἄλλοι νά ’νε ἀγύμναστοι. Ἔγὼ θέλω καὶ γυμναστήρια νὰ φτειάσουμε καὶ νὰ γυμνάζωνται τὰ παιδιά, ἀπὸ δεκατριῶν μέχρι εἴκοσι χρονῶν, στὰ γυμνάσματα τὰ ἑλληνικά. Καὶ ἔχει ἡ Ἑλληνικὴ πατρίδα ώραία ἀθλήματα· ὅχι αὐτὸν τὸ βάρβαρο τὸ ἐγγλέζικο παιχνίδι, ποὺ πρέπει νὰ τὸ μισήσουμε καὶ μόνο διότι είνε ἀγγλικό(***)�.

Πῆγα αὐτὲς τὶς ἡμέρες σ’ ἔνα σχολείο ἔξω ἀπὸ τὴ Θεσσαλονίκη καὶ θυμήθηκα τὰ παιδικά μου χρόνια. Περπατοῦσα στὸ διάδρομο τὴν ὥρα τοῦ διαλείμματος καὶ θυμήθηκα τὶς μαθητικές μας ἀγωνίες στὸ γυμνάσιο τῆς Σύρου, τότε ποὺ εἶχαμε σοφοὺς καὶ λαμπροὺς καθηγητὰς - αἰωνία τους ἡ μνήμη. Τὰ παιδιὰ μόλις εἶχαν βγῆ ἀπ’ τὴν τάξι, ἀπ’ τὰ θρανία. Δὲν ξέρω τί μάθημα εἶχαν ἐκείνη τὴν ὥρα, μαθηματικὰ ἢ κάτι ἄλλο, καὶ εἶχαν ἔνα τέταρτο διάλειμμα; Ἀκούω λοιπὸν ἐκεῖ τί συζητοῦσαν. Δὲν ἤκουσα καμμία ἄλλη συζήτησι· συζητοῦσαν μόνο γιὰ τὴ μπάλλα. Καὶ λέω· Πατρίδα, ποῦ κατήντησε! Βγαίναμε τότε στὸ προαύλιο τοῦ γυμνασίου τῆς Σύρου τὰ παιδιά, πτωχὰ καὶ πλούσια, καὶ κρατούσαμε τὰ βιβλία μας· ὁ νοῦς μας ἦταν τί θὰ ποῦμε στὸ ἐπόμενο μάθημα.

(*) Μίλτων Ἱατρίδης (είχε γεννηθεῖ τὸ 1906 στὸν Πύργο Ἡλίας). Ἀξιωματικὸς τοῦ ναυτικοῦ. ‘Ως κυβερνήτης τοῦ ύποθρυχίου «Παπανικολῆς» βύθισε ἐχθρικὰ πλοῖα στὸν ἑλληνιταλικὸ καὶ στὸν Β’ παγκόσμιο πόλεμο καὶ προήχθη ἐπ’ ἀνδραγαθίᾳ.

(**) Ο στρατηγὸς Παπαδόπουλος.

(***) Έννοεῖ τὸ ποδόσφαιρο.

Τώρα τὰ παιδιὰ ἔχουν ἄλλα ἐνδιαφέροντα. Πάει πλέον ἡ παιδεία, τὴν ἔφαγε ἡ μπάλλα. Ἐμειώθη ἡ ἀπόδοσις τῶν παιδιῶν στὴν Ἑλλάδα. Τί νὰ σοῦ κάνῃ ὁ δάσκαλος, τί νὰ σοῦ κάνῃ ὁ καθηγητής, ὅταν τὸ παιδὶ ἔχῃ τὸ μυαλό του στὴ μπάλλα καὶ μόνο μπάλλα; Πάει τὸ παιδὶ αὐτό, ἐμειώθη ἡ ἀπόδοσις στὰ μαθήματα κατὰ 70%. "Ἄς τὰ χαιρώμεθα..."

"Ἀντε στὴ Μόσχα. Μπορεῖ νὰ διαφωνοῦμε, μπορεῖ νὰ ἔχουμε τὶς διαφορές μας, ἀλλὰ πρέπει νὰ ἐκτιμοῦμε τοὺς ἔχθρούς μας ὅπως καὶ τοὺς φίλους μας, νὰ εἴμαστε δίκαιοι. "Ἀντε στὴ Μόσχα, ἀντε στὸ Στάλινγκραντ. Δὲν ὑπάρχει ἐκεὶ μπάλλα. Τὰ παιδιὰ τῆς Ῥωσίας εἶνε ὅλα στὰ γράμματα μὲ τοὺς διαβήτας στὸ χέρι. Καλὰ κάνουν. "Ετσι νικοῦνε στὸν τεχνικὸ πολιτισμό. Θὰ τοὺς νικήσουν τοὺς ἄλλους. "Οταν ἐδῶ τὰ παιδιὰ τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τὸ πρωὶ μέχρι τὸ βράδυ ἀσχολοῦνται μὲ τὴ μπάλλα, οὕτε παιδεία ἔχομε, οὕτε μόρφωσιν ἔχομεν, οὕτε τίποτα ἔχομεν. Καταντήσαμε λαὸς ποὺ θέλει μόνο «ἄρτον καὶ θεάματα», λαὸς καταπτώσεως.

"Ημουν στὴν Καθάλα πρὶν ὄκτὼ μέρες, καὶ τί ἔμαθα. "Ἐφυγαν ἀπὸ τὴν Καθάλα σαράντα πούλμαν χίλιοι ἄνθρωποι, καὶ πήγανε στὰς Σέρρας, γιὰ νὰ δοῦνε πῶς κλωτσᾶνε μπάλλα. Καὶ ξοδεύσανε, μοῦ εἴπε ἔνας Καθαλιώτης, ἐκατὸ χιλιάδες δραχμές. Τὴν ὥρα ποὺ μέσ' στὴν Καθάλα μένουν νηστικοὶ ἄνθρωποι, αὐτοὶ καίνε τὰ χρήματά τους δεξιὰ καὶ ἀριστερά. Εἶνε κοινωνία αὐτή; εἶνε πολιτεία αὐτή; εἶνε κράτος αὐτό;

Ἡ ἀρετὴ ἐκ βρέφους ἀποκτᾶται

Λοιπόν, πολιτεία ἰδανικὴ εἶνε ἐκείνη ποὺ ἐκτιμᾷ πρεπόντως τὰ ἀγαθὰ καὶ στὴν ὅποια ώς πρῶτον ἀγαθὸν τίθεται ἡ ἀρετή.

Καὶ πρέπει νὰ ποῦμε ώς πρὸς τὴν ἀρετὴν καὶ κάτι ἄλλο. Ἡ ἀρετὴ δὲν ἀρχίζει στὰ γέρικα χρόνια. "Οχι. Ἡ ἀρετὴ ἀρχίζει ἐκ βρέφους, ἀπὸ τὴν κούνια ἀρχίζει ὁ ἄνθρωπος καὶ γίνεται καλὸς καὶ ἐνάρετος. Ναί. Καὶ γι' αὐτὸ σὲ μιὰ κοινωνία ἰδανική, ποὺ πρέπει νὰ τὴν πλάσωμε, θεμελιώδους σημασίας ὅργανον εἶνε ἡ παιδεία. Πές μου τί ξοδεύει ἔνα κράτος γιὰ τὰ παιδιά, γιὰ νὰ σοῦ πῶ σὲ ποιό ἐπίπεδο πολιτισμοῦ βρίσκεται.

Γι' αὐτὸ εἴπε αὐτὸς ὁ φιλόσοφος, ὅτι ὁ ἄνθρωπος, ὁ κάθε ἄνθρωπος, εἶνε ἔνα ζῶον βιολογικῶς, ποὺ ἐὰν πέσῃ σὲ καλὰ χέρια, ἀν πέσῃ τὸ παιδὶ σὲ καλὴ μάνα, σὲ καλὸν πατέρα, σὲ καλοὺς δασκάλους, σὲ καλὴ κοινωνία (γιατί ὁ καλύτερος δάσκαλος εἶνε ἡ κοινωνία), ἀν πέσῃ σὲ τέτοια κοινωνία καλή, τὸ παιδὶ αὐτὸ θὰ γίνη ἄγγελος, λέει· «Θειότατον καὶ τιμιώτατον καὶ ὠραιότατον πλάσμα», λέγει ὁ μέγας φιλόσοφος. Ἐὰν ὅμως τὸ παιδὶ αὐτὸ πέσῃ σὲ κακὰ χέρια, κακῆς μάνας καὶ κακοῦ δασκάλου καὶ κακῆς κοινωνίας καὶ κακῆς συνθέσεως τῆς κοι-

νωνίας, τότε τὸ παιδὶ αὐτὸ δὰ γίνη «θηρίον ἀγριώτατον», δὰ γίνη «τὸ ἀγριώτερον θηρίον ἀπὸ ὅσα τρέφει ἡ γῆ».

Ἐτοι εἶνε τὰ πράγματα· αὐτὴ εἶνε ἡ κοινωνία ἡ ἰδεώδης, εἰς τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ βασιλεύῃ νόμος ρυθμίζων τὰ ἀγαθά, ταξινομῶν τὰ ἀγαθὰ κατὰ τὴν ἀξίαν αὐτῶν καὶ ἀπονέμων αὐτὰ δικαίως.

Ποιός δὰ κυθερνήσῃ τὴν Ἑλλάδα;

Τέλος, ἀδελφοί μου, δὰ κλείσω μὲ ἔνα ἱστορικὸ περιστατικό - μ' ἀρέσει ἡ ἱστορία.

Εἶμαστε σήμερα ἔνα κράτος μὲ ὄκτὼ ἑκατομμύρια (8.000.000). Θὰ ἔ-πρεπε νὰ εἴμεθα δεκαπέντε ἑκατομμύρια (15.000.000). Καὶ πιστεύω μαζί μὲ ἄλλους –τὸ ἀνέπτυξα αὐτὸ σὲ ἔνα κήρυγμα–, ὅτι ἡ Ἑλλάδα, ὁ τόπος αὐτός, μπορεῖ νὰ θρέψῃ δεκαπέντε ἑκατομμύρια. Τὸ εἴπα, τὸ ἀνέπτυξα αὐτό. Τώρα φεύγω ἀπὸ τὸ ζήτημα αὐτὸ γιὰ νὰ ἔλθω σὲ κάτι σχετικὸ μὲ τὸ ἀποφινὸ θέμα.

“Οταν, λοιπόν, τὸ 1821 ἀγωνιστήκανε οἱ πρόγονοί μας καὶ ἐλευθερώσανε τὸ κράτος αὐτό, μετρηθήκανε, ἀδέρφια μου. Ποιά ἦταν τότε ἡ Ἑλλάς; ἡ Πελοπόννησος ἦτανε, τὰ νησάκια ἦτανε, ἔνα κομμάτι τῆς Ρούμελης τῆς ἀδάνατης, καὶ ἡ Ἀθήνα. Τὰ σύνορα ἦταν μέχρι τὴ Λαμία, κάτω ἀπὸ τὴ Λαμία ἥμεθα. Μετρηθήκανε λοιπόν, νὰ δοῦν πόσοι μείνανε μετὰ τὸν ἀγῶνα. Ἡταν 800.000. Εἶχαν γίνει στάχτη τὰ πάντα. “Οποιος εἶνε ἀπὸ τὸ Μοριὰ δὰ τὸ θυμᾶται· τὸ θυμοῦνται ἀκόμα στὴ Ρούμελη. Σὰ’ νὰ πέρασε ὁ Ἰμπραΐμ. Ἀπὸ τὴ φωτιὰ δὲν ἔμεινε τίποτε.

Πρωτεύουσα τοῦ κρατίδιου αὐτοῦ, ποὺ βγῆκε μέσα ἀπὸ τὰ κόκκαλα τῶν Ἑλλήνων, μέσα ἀπὸ τὶς φωτιὲς καὶ μέσα ἀπὸ τὰ αἴματα τεσσάρων αἰώνων –γιατὶ σ' ἐμᾶς τοὺς Ἑλληνας ἡ λευτεριὰ δὲν ἥρθε στὸ πιάτο, ὅπως στὰ ἄλλα ἔθνη· ἥρθε μὲ αἴματα καὶ μὲ κόπους καὶ μὲ θυσίες–, ὅταν λέω, βγῆκε τὸ κρατίδιο αὐτὸ ἐλεύθερο ἀπὸ τὴ σκλαβιὰ καὶ εἶδε τὸ φῶς τοῦ ἡλίου, πρωτεύουσα τοῦ μικροῦ αὐτοῦ κράτους ἦταν τὸ Ναύπλιο. Μὲ πόσο πληθυσμό; Ὁλιγώτερο ἀπὸ τὴ Σιάτιστα, ὥλιγώτερο ἀπὸ τὰ Γρεβενά. Δυὸ χιλιάδες (2.000) ἦτανε. Καλύθεις εἶχανε. “Αν πηγαίναμε στὸ Ναύπλιο τὸ 1928 - 29, δὰ βλέπαμε ὅλους νὰ λάμπουν ἀπὸ χαρά. Ξυπόλητοι, τραυματισμένοι, σκελετοί καὶ σκέλεθρα ὅπως οἱ πολεμισταὶ τοῦ Μεσολογγίου καὶ ὅλων τῶν ἀγώνων τῶν Ἑλληνικῶν, ἀλλὰ μὲ τὰ μάτια ἀναμμένα ἀπὸ πόθους, ἄγιες ἀθάνατες ψυχοῦλες.

Τὰ μάτια ὅλων τους ἦταν στραμμένα στὸ γυαλό. Περίμεναν ἀπὸ τὴ θάλασσα νὰ ἔρθῃ ὁ κυθερνήτης, περίμεναν νὰ ’ρθῃ μὲ τὸ καράβι ὁ Καποδίστριας.

‘Ωρίσανε, λοιπόν, μιὰ ἐπιτροπὴ γιὰ νὰ τὸν ύποδεχθῇ καὶ κάποιον

νὰ τὸν προσφωνήσῃ, νὰ τοῦ πῆ τὸ «καλῶς ὥρισες». Καὶ τιμῆς ἔνεκεν ώρίσανε νὰ τὸν προσφωνήσῃ - ποιός; "Ἐνας παπᾶς, ποὺ ἀγωνίστηκε στὰ πεδία τῶν μαχῶν. Γιατὶ πάντοτε τὸ ράσο ἦταν κοντὰ στοὺς ἀγῶνας τοῦ ἔθνους, στοὺς πραγματικοὺς Ἑλληνικοὺς ἀγῶνας. "Ἐνας παπᾶς, ποὺ δυστυχῶς ἤκολούθει ἔνα στραβὸ δρόμο –ἄς μὴ ἀναφέρω τὸ ὄνομά του, ἄς τὸν συγχωρήσῃ ὁ Θεός–, ἦταν ὅμως τίμιος, εἰλικρινῆς, ἀγωνιστής, ἀκτήμων, ἀφυλάργυρος. 'Ωρίσανε, λοιπόν, τὸν παπᾶ νὰ προσφωνήσῃ τὸν Καποδίστρια.

"Ἡρθε ὁ Καποδίστριας σὰν ἄγγελος. Εὐγενέστατος, προχώρησε, μπῆκε μέσα στὸ ναό, μιὰ μικρὰ ἐκκλησιά. Γονάτισε ὁ Κολοκοτρώνης, γονατίσανε ὅλοι. Τὰ δάκρυά τους κορόμηλο. Ψάλανε «Τῇ ύπερμάχῳ Στρατηγῷ...», τὸ «Δόξα σοι, ὁ Θεός», κλαίγανε σὰ' μικρὰ παιδιά. 'Ο Καποδίστριας ἦταν στὸ μέσον, τοὺς ἔβλεπε ὅλους ἐκεῖ κοντά. Καὶ ὅταν ἦρθε ἡ ὥρα ἀνέβηκε ὁ παπᾶς ἐπάνω στὸν ἄμβωνα.

"Ἐπρεπε νὰ ἔχω καιρὸ νὰ σᾶς διαβάσω τί εἶπε ὁ παπᾶς, ποὺ προσεφώνησε τὸν Καποδίστρια. "Ἐνα μόνο μέρος σᾶς μεταφέρω·

«Ἐδῶ στὸν τόπο αὐτό, κυθερνῆτα, στὴ χώρα αὐτὴ ποὺ ἦρθες, ποὺ εἶνε ὅλη στάχτη ἀπ' τὴ φωτὶα καὶ δὲν ὑπάρχουν παρὰ μόνο σκέλεθρα, σὲ παρακαλοῦμεν ἐν ὀνόματι τῆς ἀγίας Τριάδος, νὰ μὴν κυθερνήσουν οἱ ὄλιγοι, νὰ μὴ κυθερνήσουν τὰ συμφέροντα, νὰ μὴ κυθερνήσουν οἱ φίλοι σου, νὰ μὴ κυθερνήσουν οἱ συγγενεῖς σου, νὰ μὴ κυθερνήσουν οἱ μὲν εἰς βάρος τῶν ἄλλων...».

Καὶ ἐνῷ ἔλεγε τὰ λόγια αὐτὰ ὁ παπᾶς, οἱ κόλακες τὸν τραβοῦσαν ἀπὸ τὸ ράσο καὶ τοῦ ἔλεγαν·

«Κατέβα κάτω. Μ' αὐτὰ ποὺ λὲς βρίζεις τὸν ἔξοχώτατο».

'Ο Καποδίστριας, ἀγία ψυχούλα, λέει·

«Ἄσ' τὸν τὸν παπᾶ, καλὰ τὰ λέει. Προχώρα, αἰδεσιμώτατε, πολὺ ὡραία μᾶς τὰ λές. Μὴ φοβᾶσαι».

Νὰ κυθερνᾶ τὸ Εὐαγγέλιο

Λέγει ὁ παπᾶς· «Σ' εὐχαριστῶ, ἔξοχώτατε, διότι μὲ προστάτευσες ἀπὸ τοὺς κόλακας». Καὶ προχωράει· «Ἐδῶ στὸν τόπο ποὺ ἦρθες, κυθερνῆτα μου, δὲν θὰ κυθερνήσουν οἱ ὄλιγοι, δὲν θὰ κυθερνήσουν τὰ χρήματα, δὲν θὰ κυθερνήσουν τὰ συμφέροντα, δὲν θὰ κυθερνήσουν οἱ συγγενεῖς καὶ οἱ φίλοι σου· θὰ κυθερνήσῃ στὴν Ἑλλάδα ἔνα καὶ μόνο». Καὶ ἔβγαλε ἀπὸ τὸν κόρφο του τὸ Εὐαγγέλιο. «Αὔτὸ θὰ κυθερνήσῃ τὴν Ἑλλάδα, τὸ Εὐαγγέλιο τοῦ Χριστοῦ». Καὶ κατέβηκε κάτω.

Καὶ γεννᾶται τὸ ἐρώτημα. 'Απὸ τότε ποὺ ἐλέχθησαν τὰ λόγια αὐτά, κυθέρνησε τὴν Ἑλλάδα τὸ Εὐαγγέλιο; "Ἄχ! θὰ ἔπρεπε νὰ είχα δύο

ώρες, για νὰ σᾶς ἀποδείξω τετραγωνικῶς, ὅτι ἡ Ἑλλὰς δὲν κυβερνᾶται εὐαγγελικῶς, κυβερνᾶται ἀντιευαγγελικῶς, καὶ νὰ σᾶς δείξω πολλὰς περιπτώσεις ποὺ τὸ πιστοποιοῦν. "Ενα μόνο θὰ σᾶς ἀναφέρω καὶ σᾶς ἀπολύω ἐν εἰρήνῃ.

"Ἐὰν τὸ Εὐαγγέλιο κυβερνοῦσε σήμερα τὴ χώρα μας –τί εἶνε σήμερα, Κυριακή;–, ἡ ἀργία τῆς Κυριακῆς θὰ ἦτο ἀπαραβίαστος. Γιωρτάσαμε προχθὲς τοῦ ἀγίου Κωνσταντίνου, ποὺ θεμελίωσε τὴ χριστιανικὴ πίστι στὸ κράτος μας. Κυριακὴ ἡμέρα; δὲν ἔπρεπε κανένας νὰ ἐργάζεται. "Αν πηγαίνατε στὴ Μικρὰ Ἀσία καὶ τὸν Πόντο πρὶν ἀπὸ τὴν καταστροφή, ποὺ οἱ ἄρχοντες κυβερνοῦσαν τὰ χωριά μας χριστιανικῶς, στὴν Ἀττάλεια καὶ στὴν Τραπεζοῦντα δὲν δούλευε κανένας τὴν Κυριακή. "Ολοι τους ἥτανε στὴν ἐκκλησιά. Μόνο οἱ λεχόνες, μόνο οἱ γέροι καὶ οἱ γριές, μόνο οἱ ἄρρωστοι ἔμεναν στὸ σπίτι· ὅλοι στὴν ἐκκλησιά, καὶ χωρὶς σήμαντρα καὶ καμπάνες. Γιά γυρίστε στὴν ἐποχὴ τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου· πλεούμενο δὲν ἔμπαινε στὸ Βόσπορο, ἀμάξι δὲν ἐκινεῖτο παρὰ μόνο γιὰ τοὺς ἄρρωστους· τίποτε ἄλλο.

Μὰ τί λέω; Γιά πηγαίνετε καὶ τώρα κάτω στοὺς Ἐθραίους, ποὺ φτειάζανε κράτος κι αύτοί – κ' εἶνε σημεῖο τῶν καιρῶν διότι ἔφτειαζαν οἱ Ἐθραίοι κράτος. Τοὺς συμπαθοῦμε, δὲν τοὺς μισοῦμε. Ἄλλὰ λέμε, ἔφτειαζαν κράτος· μὲ τί νόμο κυβερνοῦν;

Κάπποιος, ποὺ ἐπισκέψθηκε τὸ Ἐθραϊκὸ κράτος, ἥρθε ἀπὸ τὰ Ἱεροσόλυμα καὶ μοῦ λέει· Πῆγα κάτω καὶ ντράπηκα. Παιχνίδι τὸ Σάββατο δὲν ἐπιτρέπεται (ἐμεῖς ἔχουμε τὴν Κυριακὴ, οἱ Ἐθραίοι ἔχουν τὸ Σάββατο). Ὁ Ἐθραίος, φωτιὰ νὰ πιάσῃ τὸ σπίτι του, δὲν πιάνει κουβᾶ γιὰ νὰ τὴ σθήσῃ. 'Υπερβολὴ εἶνε αύτό. Πάντως τὸ Σάββατο στοὺς Ἐθραίους σταματᾶνε ὅλα· ἀμάξια, πλεούμενα, βάρκες, πλοια. Στὸ ἀεροδρόμιο τῶν Ἱεροσολύμων, ποὺ ἔξουσιάζουν οἱ Ἐθραίοι, ἀεροπλάνο δὲν πετάει, οὕτε προσγειώνεται οὕτε ἀπογειώνεται· καὶ τὸ ἀεροδρόμιο σταματάει τὸ Σάββατο στὸ Ἐθραϊκὸ τὸ κράτος.

"Ω Θεέ μου! ὡ ἄγιε Δημήτριε, ὡ ἄγγελοι καὶ ἀρχάγγελοι! ὡ πρόγονοί μας, ὡ τάφοι μας, ὡ αἰῶνες τῆς ἱστορίας μας! ποὺ καταντήσαμε ἐμεῖς ἑδῶ πέρα; Τὴν Κυριακὴ τὴν ἔφαγε...

Ποῦ εἶνε τὸ κράτος; Ἐμείναμε μόνο μὲ τὰ «πολυχρόνια». Δὲν εἴμαι ἀντιδυναστικός, δὲν ἀνήκω σὲ κόμματα, ἀλλὰ θὰ πῶ μιὰ πικρὰ ἀλήθεια. Οἱ πολιτικοί μας ἀνδρες τὰς Κυριακὰς ὅχι μόνο δὲν ἐκκλησιάζονται, ἀλλὰ μὲ τὰ ἀεροπλάνα πετοῦν εἰς τὰς ἐπαρχιακὰς πόλεις καὶ καλοῦν τὸν λαὸν εἰς ὑποδοχήν τους...(*)

(*) Ο λόγος κόβεται ἀπότομα. Λείπει τὸ τέλος τῆς ὁμιλίας.

Ί. κοιμητηριακὸς ναὸς

Άγίου Γεωργίου

Κοζάνης

Θεοφάνεια 6-1-1963, ὁμιλία

στὸν ἀπόστολο τῆς ἡμέρας

«Σωφρόνως, δικαίως, εὔσεβῶς»

«Ἐπεφάνη ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ... παιδεύουσα ἡμᾶς
ἴνα ἀρνησάμενοι τὴν ἀσέβειαν... σωφρόνως καὶ δι-
καίως καὶ εὔσεβῶς ζήσωμεν»

(Τίτ. 2,11-12)

AΥΤΟΣ, ἀγαπητοί μου Χριστιανοί, ἄνδρες καὶ γυναῖκες, αὐτὸς ποὺ οὐτὴ τὴ στιγμὴ ἔχει τὴν τιμὴν νὰ ὅμιλῃ σ' ἐσᾶς, δὲν εἰνε βέβαια ίεροκήρυξ πλέον τῆς ιερᾶς μητροπόλεως Κοζάνης. Κάποτε ἦταν εἰροκήρυκας τῆς πόλεως αὐτῆς, σὲ μιὰ ἐποχὴ ποὺ τρέμει ὁ λογισμός, σὲ μιὰ ἐποχὴ ποὺ ἡ πόλις αὐτή, τὸ χῶμα ποὺ πατοῦμε, τὸ ιερὸ αὐτὸ χῶμα, ἐζυμώνετο –δὲν εἰνε ὑπερθολὴ αὐτό—, ἐζυμώνετο μὲ δάκρυα καὶ αἷμα. Τότε σ' ἐκείνη τὴν ἐποχὴ ἥμουν ίεροκήρυξ. Ἄλλὰ ἀπὸ τότε μέχρι τώρα ἔχουν περάσει χρόνια πολλά. Ἐν τούτοις μέσ' στὴν καρδιά μου ἡ Κοζάνη δὲν ἔχει λησμονηθῆ. Καὶ γ' αὐτὸ πάντοτε κάθε χρόνο προσπαθῶ νὰ ξεκόβω λίγο ἀπὸ τὸ χρόνο μου καὶ νά ῥχωμαι πρὸς τὰ ἐπάνω, καὶ νὰ ἐπισκέπτωμαι τοὺς ἀνθρώπους ἐκείνους μὲ τοὺς ὅποιους συνεργασθήκαμε στὰ φοβερὰ ἐκείνα χρόνια τῆς κατοχῆς.

“Ἄν καὶ ἐσεῖς ἔδω στὴν Κοζάνη δὲν ἔχετε πιὰ ἀνάγκη ἀπὸ κήρυγμα τοῦ εὐαγγελίου, ὅπως ἦταν τότε στὰ χρόνια τῆς κατοχῆς ποὺ δὲν πατοῦσε ίεροκήρυκας· ἀν καὶ τώρα ίεροκήρυκες εἰνε πολλοὶ καὶ εἰνε μιὰ εὐλογία Θεοῦ καὶ δὲν ἔχετε, λέγω, ἀνάγκη ἀπὸ λόγια, ἀπὸ κηρύγματα, ἀλλὰ ἀπὸ ἐφαρμογή· ἀν καὶ ὁ δεσπότης, συμπαθῶς ἔχων πρὸς ἡμᾶς, μᾶς ἐπιτρέπει νὰ ὅμιλοῦμε τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, καὶ σήμερα μᾶς παρεκάλεσε νὰ ὅμιλησουμε καὶ νὰ λειτουργήσουμε ἀκόμα στὸ ναὸ τῆς μητροπόλεως, ἔδω στὸν μητροπολιτικὸ ναό· ἐν τούτοις ἐγὼ ἀπεφάσισα ἴνκογκνιτο (incognito) νὰ παρουσιασθῶ στὸ ναὸ αὐτόν, στὸ ναὸ τοῦ Άγίου Γεωργίου, ποὺ εἰνε συμπαθής γιὰ ἐμένα γιατὶ εἰνε ναὸς καὶ τῶν ζώντων καὶ τῶν νεκρῶν.

Ποιοί εἶνε οἱ πιὸ ζωντανοί;

Ἐδῶ εἶνε καὶ οἱ ζωντανοὶ καὶ οἱ πεθαμένοι. Ἡ πόλις ποὺ εἶνε κάτω εἶνε μικρά, ἔδω ἡ πόλις εἶνε μεγάλη. Ἀν μετρήσετε τοὺς ζωντανούς,

είνε 30 χιλιόδες; Έδω, νὰ μετρήσετε τοὺς πεθαμένους, είνε 300, 400, 500 χιλιάδες. Είνε κόσμος όλοκληρος, ποὺ κείται μέσα στὰ μνήματα. Ἐν καὶ δὲν ξέρω ποιοί είνε οἱ ζωντανοί, ἐμεῖς ποὺ ζοῦμε εἴμαστε οἱ ζωντανοὶ ἡ αὐτοὶ ποὺ είνε μέσο στὰ μνήματα είνε πιὸ ζωντανοὶ ἀπὸ ἐμᾶς; Γιατὶ ἐμεῖς εἴμεθα νεκροί. Φαινόμεθα ὅτι ζοῦμε, ἀλλὰ εἴμεθα νεκροί. Γιατὶ λέει τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ· «τὸ ὄνομα ἔχουμε ὅτι ζοῦμε» (Ἄπ. 3,1). Εἴμεθα νεκροί, ἀφοῦ μέσα στὴν καρδιά μας ἔχει νεκρωθῆ ἡ ἀγάπη καὶ ἡ πίστις στὸ Θεό.

Ἄλλ' ἀφοῦ τέλος πάντων μὲ ἀξίωσε ὁ Θεὸς νὰ ὄμιλήσω στὸ ναὸ αὐτὸν τῶν ζώντων καὶ τῶν νεκρῶν –καὶ θέλω νὰ πιστεύω ὅτι ἔχω ἀπὸ κάτω ζωντανοὺς καὶ ὅχι νεκρούς· γιατὶ θὰ φτάσουν τὰ χρόνια αὐτὰ ποὺ λέει κάποιος προφήτης, ὅτι προτιμότερο νὰ πᾶνε οἱ ἱεροκήρυκες νὰ μιλήσουν στὰ μνήματα, θὰ τοὺς ἀκούσουν οἱ νεκροί, ἀλλὰ οἱ ζωντανοὶ δὲν θὰ τοὺς ἀκούσουν· γιατὶ νεκρώθηκαν–, θὰ μου ἐπιτρέψετε νὰ σᾶς πῶ λίγα λόγια στὴ μεγάλη αὐτὴ ἡμέρα τῆς χριστιανούνης. Ἀπλᾶ θὰ ὄμιλήσω στὴν ἀγάπη σας.

Ἀγγελικὸ «κομπολόϊ»

Αὐτὲς τὶς ἡμέρες εἴμεθα στὴν περίοδο τῶν ἑορτῶν ἀκόμη· στὰ χέρια μας ἀκόμα είνε τὸ «κομπολόϊ». Κρατοῦμε ὅλοι ἓνα ἀγγελικὸ «κομπολόϊ». Μᾶς τὸ ὀνόμας ἡ ἀγία Ἐκκλησία. Καὶ τὸ «κομπολόϊ» αὐτὸ ἔχει χάντρες. Καὶ ἀν μετρήσετε τὶς χάντρες αὐτές, είνε δώδεκα. Είνε τὸ Δωδεκαήμερο, οἱ δώδεκα μέρες ποὺ γιορτάζουμε. Δωδεκαήμερο λέγεται στὴν Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ μας. Ἡ πρώτη χάντρα, ἡ χρυσῆ χάντρα ποὺ εἴχαμε στὰ χέρια μας, είνε ἡ ἑορτὴ τῆς γεννήσεως τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ. Ἡ δεύτερη χάντρα είνε ἡ μεγάλη γιορτὴ τῆς συνάξεως τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου. Μετά, ἡ ἑορτὴ τοῦ ἀγίου Στεφάνου τοῦ πρωτομάρτυρος. Μετά, γιά μετρῆστε, μιὰ ἄλλη χάντρα· ἡ χάντρα ἐκείνη είνε τὰ 14.000 νήπια, τὰ βρέφη ἐκείνα, τὰ σεμνὰ βρέφη, ποὺ ἔσφαξε τὸ μαχαίρι τοῦ Ἡρώδου. Μετά, μετά, μετά είνε ἡ περιτομὴ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, είνε ἡ ἑορτὴ τοῦ μεγάλου φωστῆρος τῆς Καισαρείας, τοῦ Μεγάλου Βασιλείου. Καὶ σήμερα, τελευταία ἡμέρα τοῦ Δωδεκαήμερου, είνε ἡ ἑορτὴ τῶν Φώτων, κατὰ τὴν ὅποιαν τελοῦμε καὶ τὸν ἀγιασμὸ τῶν ὑδάτων. Αὔριο, ποὺ θὰ ἔχῃ κλείσει πλέον τὸ «κομπολόϊ», είνε ἡ ἑορτὴ τοῦ ἑρημίτου, τοῦ ἀετοῦ τῆς ἑρήμου, τοῦ ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ. Καὶ ἔτσι ἔκλεισε ἡ περίοδος τῶν ἑορτῶν.

Πρὸς τί οἱ ἑορτές;

Ἄλλὰ γεννᾶται ἔνα ἐρώτημα. Γιατί εἶνε αὐτὲς οἱ ἑορτές; Πρὸς τί ύπάρχουν; Γιατί γινήκανε αὐτὲς οἱ ἑορτές; Εἶνε οἱ ἑορτές γιὰ νὰ κινῆται τὸ ἐμπόριον; Νὰ πηγαίνουμε στὴν ἀγορά; Νὰ ξεκινοῦνε ἀπὸ τὰ χωριὰ οἱ χωριάτες καὶ νὰ κατεβαίνουν κάτω στὸ παζάρι καὶ νὰ ἀγοράζουν καὶ νὰ πωλοῦν οἱ ἄνθρωποι; Πρὸς τί οἱ ἑορτές; "Εγιναν οἱ ἑορτές γιὰ τὴν κατανάλωσι; Πρὸς τί οἱ ἑορτές; "Εγιναν, γιὰ νὰ μὴν πλήττῃ ὁ ἄνθρωπος, σὰν μιὰ ἀνάπταυσι καὶ μιὰ ἀνακοπὴ τῆς καθημερινῆς μας ζωῆς; Πρὸς τί οἱ ἑορτές; Μήπως οἱ ἑορτές γινήκανε γιὰ χαροπαίγνια, νὰ ξημερώνωνται οἱ ἄνθρωποι πάνω στὰ χαρτιά; Πρὸς τί οἱ ἑορτές;

Ἐὰν, ἀγαπητοί μου, ἔτοι γιορτάζουμε καὶ ἔτοι βλέπουμε τὶς γιορτές, ὡς χαροπαίγνιο καὶ διασκέδασι καὶ ἀνάπταυσι ἀπλῶς σωματική, τότε μοιάζουμε μὲ τοὺς εἰδωλολάτρας, ποὺ εἶχαν καὶ αὐτοὶ τὰς ἑορτάς των καὶ τὰς ἔωρταζαν· περίμεναν καὶ αὐτοὶ τὴν ἑορτὴ τῶν θεῶν τους, γιὰ νὰ ὄργιάσουνε, γιὰ νὰ γλεντήσουνε, γιὰ νὰ κάνουν ἐκεῖνα τὰ ὅποια δὲν κάνουν τὶς καθημερινὲς ἡμέρες.

"Οχι! Οἱ ἑορτὲς οἱ χριστιανὶκὲς ἔχουν ἄλλο χαρακτῆρα. Ἡ ἑορτὴ ἡ χριστιανὶκὴ διαφέρει. Σκοπὸς τῶν ἑορτῶν ποὺ ἐθέσπισε ἡ ἀγία ἡμῶν Ἐκκλησία εἶνε - ποιός; Εἶνε ἐκεῖνο ποὺ ἐτόνισε σήμερα ὁ ἀπόστολος Παῦλος. Εἶνε ὁ σκοπὸς ποὺ ὑπεγράμμισε διὰ ζωηρῶν χρωμάτων ὁ ἀπόστολος Παῦλος εἰς τὴν σημερινὴν περικοπὴν, ὅταν ἔλεγε ὅτι «Ἐπεφάνη ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ ἡ σωτήριος πᾶσιν ἀνθρώποις...» (Τίτ. 2,11).

Αὐτὰ βέβαια τὰ λόγια εἶνε χοντρὸ νόμισμα καὶ πρέπει νὰ τὸ κάνω λιανὰ γιὰ νὰ τὸ καταλάβετε. Γιατὶ αὐτὰ ποὺ ἔχει τὸ Εὐαγγέλιο εἶνε σὰν δύσκολα· ἀλλὰ ἂμα τὰ πιάσουμε καὶ τὰ κάνουμε λιανά, τότε θὰ τὰ καταλάθουμε τὰ λόγια αὐτὰ ὅλοι. Τί σημαίνουν τὰ λόγια αὐτά; ποιό εἶνε τὸ ούσιωδες;

Ἡρθε ἡ δὲν ἥρθε ὁ Χριστός;

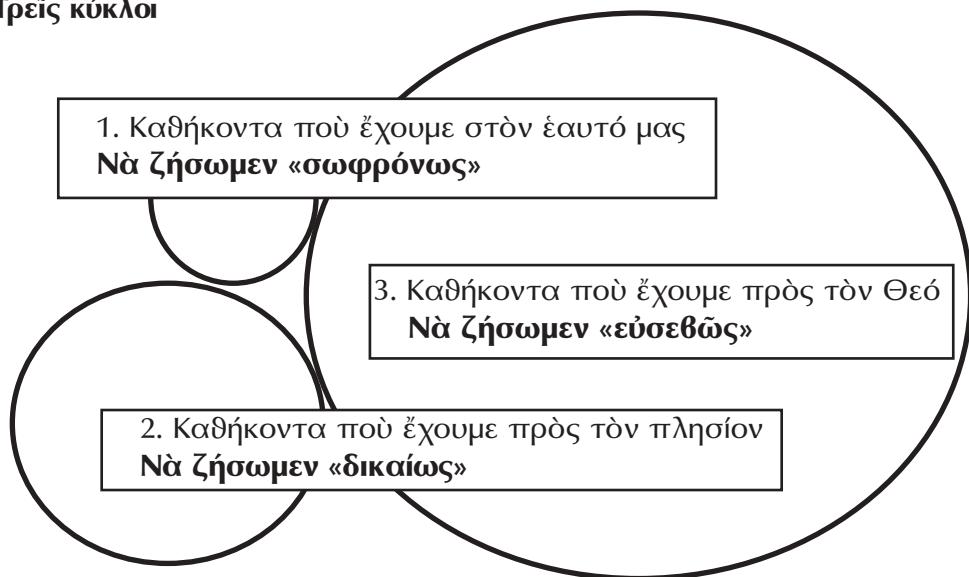
"Ἐνα ἐρώτημα, ἀγαπητέ μου, ούσιωδες ύπάρχει. Καὶ τὸ ούσιωδες ἐρώτημα εἶνε τὸ ἔξῆς. Ἡρθε ἡ δὲν ἥρθε ὁ Χριστός;

Τὰ τρία τέταρτα τοῦ κόσμου, τῶν ἀνθρώπων ποὺ κατοικοῦνε στὸν πλανήτη, τὸν ἀγνοοῦνε τὸ Χριστό· εἶνε εἰδωλολάτρες μέχρι σήμερα. "Ἐνα μικρὸ μέρος, οἱ Ἰουδαῖοι, λένε ὅτι δὲν ἥρθε ὁ Χριστός, ἀλλὰ τὸν περιμένουν οἱ δυστυχεῖς ἀκόμη, κάτω στὸ Ἰσραὴλ. Οἱ ἄλλοι; ἔμεις; Γιὰ μᾶς δὲν ύπάρχει ἀμφιβολία, ὅτι ἥρθε ὁ Χριστός.

Ναί. Πιστεύεις ὅτι ἥρθε ὁ Χριστός; "Ἐὰν δὲν ἥρθε ὁ Χριστός, τότε ἔχεις δικαίωμα νὰ ζῆς ὅπως θέλεις· νὰ ζῆς ὅπως ζοῦσαν οἱ πρόγονοί μας οἱ εἰδωλολάτραι καὶ νὰ ζῆς ὅπως ζοῦσαν καὶ οἱ Ἰουδαῖοι. "Αν ὅμως

πιστεύης ὅτι ἥρθε ὁ Χριστός, ὅτι κατέβηκε κάτω στὴ γῆ, ὅτι τὰ ἄγια του πόδια ἀγγίζανε τὴ γῆ, ὅτι πέρασε τὸν Ἰορδάνη ποταμό, ὅτι μπῆκε μέσ' στὴν ἔρημο, ὅτι πάλεψε στῆθος μὲ στῆθος μὲ τὸν διάβολον, ὅτι ἔκανε τὰ θαύματα ἐκεῖνα τὰ ἀναρίθμητα –μπορεῖς νὰ μετρήσῃς τὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ; ἀλλὰ τὰ θαύματα τοῦ Χριστοῦ δὲν μπορεῖς νὰ τὰ μετρήσῃς–, ἐὰν πιστεύῃς, ὅτι ἀνέβηκε ἐπάνω στὸ σταυρὸ καὶ ἀπλωσε τὰ πανάγια του χέρια καὶ ἀγίασε τὸν κόσμον ὄλοκληρον, καὶ ἀν πιστεύῃς ὅτι τὸ αἷμα του, σταγόνα πρὸς σταγόνα, ἐπεσε πάνω στὴ γῆ, καὶ ὅπου ἐπεσε τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ κρίνα καὶ τριαντάφυλλα ἀνέτειλαν στὸν κόσμον· ἐὰν πιστεύῃς, ὅτι ὁ Χριστὸς ἐθριάμβευσε ἐπάνω στὰ μνήματα καὶ ἀκούστηκε φωνὴ μεγάλῃ «Ἐγώ εἰμι ἡ ἀνάστασις καὶ ἡ ζωὴ» (Ιωάν. 11,25). ἐὰν πιστεύῃς, ὅτι θὰ ᾠρῇ μιὰ μέρα ποὺ τὸ σύμπαν ὄλοκληρο θὰ καταστραφῇ καὶ ἀπὸ τὰ οὐράνια ψηλὰ θὰ ἀνατείλῃ λαμπρός, λαμπρότατος, πανέκλαμπτος ὁ ἐσταυρωμένος Λυτρωτής· ἐὰν τὰ πιστεύῃς αὐτά, τότε ἀλλάζει τὸ πρᾶγμα. Τότε δὲν μπορεῖς νὰ ζῆς κατὰ τὰ κέφια σου· δὲν μπορεῖς νὰ ζῆς ὅπως ζοῦσαν οἱ ἀρχαῖοι εἰδωλολάτραι, ποὺ ζοῦσαν μέσ' στὸ σκοτάδι τῆς πλάνης καὶ ἀμαρτίας· δὲν μπορεῖς νὰ ζῆς ὅπως ζοῦν οἱ Ἰουδαίοι καὶ οἱ σημερινοὶ εἰδωλολάτραι. Πρέπει νὰ ζῆς ως Χριστιανός. Ἔχεις τεραστίας εὐθύνας. Ποιές είνε οἱ εὐθύνες;

Τρεῖς κύκλοι

“Οπως ὁ γεωμέτρης παίρνει τὸν διαβήτη καὶ ὅσο τὸν ἀνοίγει τὸν διαβήτη τόσο μεγαλύτερο κύκλο ζωγραφίζει ἐπάνω στὸ χαρτί, ἔτσι

καὶ ὁ ἀπόστολος Παῦλος, γεωμέτρης τοῦ οὐρανοῦ, παίρνει σήμερα τὸν διαβῆτη του, τὸν νοερό του διαβῆτη, οὐράνιον διαβῆτη, ἀγγελικὸν διαβῆτη, καὶ μᾶς γράφει τρεῖς κύκλους. Ὁ ἔνας κύκλος εἶνε ὁ μικρότερος, ὁ ὄλλος εἶνε μεγαλύτερος, καὶ ὁ ὄλλος εἶνε μεγάλος, πολὺ μεγάλος, ἄπειρος.

‘Ο μικρότερος κύκλος ποιός εἶνε; Εἶνε τὰ καθήκοντά μας, τὰ καθήκοντα ποὺ ἔχουμε στὸν ἔαυτό μας. ‘Ο μεγαλύτερος κύκλος εἶνε τὰ καθήκοντα ποὺ ἔχουμε πρὸς τὸν πλησίον. Καὶ ὁ τρίτος κύκλος, ὁ ἄπειρος, εἶνε τὰ καθήκοντα ποὺ ἔχουμε πρὸς τὸν Θεόν.

Στὸν πρῶτο κύκλο διαβάστε. Γράμματα γνωρίζετε; “Αν πᾶτε στὸ σχολεῖο, ἀν γνωρίζετε γράμματα, διαβάστε. Δὲν λέγω τὰ γράμματα τοῦ κόσμου τούτου, ποὺ πολλάκις εἶνε διαβολικά. Γιατὶ ὅπως εἴπε καὶ κάποιος ἄγιος, ἀπὸ τὰ ἄθεα γράμματα θὰ καταστραφῇ ὁ κόσμος (Παπουλάκος). Καὶ τώρα κινδυνεύει ὁ κόσμος ὅχι ἀπὸ τὸν τσομπάνο, ἀλλὰ κινδυνεύει ἀπὸ αὐτοὺς ποὺ ξέρουν τὰ πολλὰ γράμματα. ”Αν ξέρετε λοιπὸν γράμματα, τοῦ Θεοῦ τὰ γράμματα, ἐλάτε νὰ διαβάσετε. Στὸν πρῶτο κύκλο τί εἶνε γραμμένο; Γιά διαβάστε. «Σωφρόνως», «ἴνα ...σωφρόνως ...ζήσωμεν», λέει. «Ἐπεφάνη γὰρ ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ ἡ σωτήριος πᾶσιν ἀνθρώποις, παιδεύουσα ἡμᾶς ἵνα ἀρνησάμενοι τὴν ἀσέβειαν καὶ τὰς κοσμικὰς ἐπιθυμίας σωφρόνως καὶ δικαίως καὶ εὔσεβῶς ζήσωμεν» (Τίτ. 2,11-12), λέει. Μπρός, παιδιά· μπρός, παιδιά, νὰ ζήσωμεν μιὰ ζωὴ ὅχι ὅπως ζοῦνε οἱ ἀρκοῦδες καὶ οἱ λύκοι, ὅχι ὅπως ζοῦνε οἱ ἀνθρωποι τοῦ χρήματος καὶ τῶν ἥδονῶν. Μπρός, παιδιὰ τοῦ Θεοῦ, βαπτισμένα μέσ’ στὰ νερὰ τῆς κολυμβήθρας, ποὺ ἔχετε ὅλοι σας βγῆ ἀπὸ τὴν ἱερὰν κολυμβήθρα· μπρός, παιδιὰ τοῦ Θεοῦ· μπρός, πρίγκιπες τοῦ οὐρανοῦ, νὰ ζήσετε - πῶς νὰ ζήσετε; Νὰ ζήσετε «σωφρόνως». Ο πρῶτος κύκλος λέγει «σωφρόνως»· ὁ δεύτερος κύκλος ὁ μεγαλύτερος λέει «δικαίως»· ὁ τρίτος κύκλος, ὁ μεγαλύτερος καὶ ἄπειρος, λέγει ὅτι πρέπει νὰ ζήσωμεν «εὔσεβῶς».

Θά ’θελα, ἀγαπητοί μου, –καὶ σᾶς τὸ ὑπόσχομαι αὐτό, ἀν θέλῃ ὁ Θεός–, νὰ σᾶς φωνάξω καμμιὰ μέρα στὸν “Άγιο Νικόλαο, ἀφοῦ ὁ καλὸς δεσπότης μᾶς ἀφήνει νὰ κηρύττωμεν, νὰ σᾶς ἀναλύσω τοὺς τρεῖς κύκλους. Στὸν πρῶτο κύκλο νὰ σᾶς περιγράψω τὰ καθήκοντά μας ποὺ ἔχομεν στὸν ἔαυτό μας, στὸν δεύτερο κύκλο νὰ περιγράψω τὰ καθήκοντά μας ποὺ ἔχομεν πρὸς τὸν πλησίον, καὶ στὸν τρίτο κύκλο νὰ σᾶς περιγράψω τὰ καθήκοντα ποὺ ἔχομεν πρὸς τὸν Θεόν. Ἀλλὰ τώρα συνοπτικῶς, δι’ ὀλίγων γραμμῶν, θὰ μοῦ ἐπιτρέψετε νὰ παρουσιάσω τὸν πρῶτον κύκλον.

α'. Καθήκον πρὸς τὸν ἑαυτό μας νὰ ζήσωμεν «σωφρόνως»

Λέγει ἐδῶ ὁ ἀπόστολος Παῦλος, ὅτι πρέπει νὰ ζήσωμεν «σωφρόνως». Τί θὰ πῇ «σωφρόνως»; "Οτι κάθε ἄνθρωπος, ἀδέρφια μου, ἀν πάρετε κλειδὶ καὶ ἀνοίξετε τὴν καρδιά του, θὰ δῆτε, ὅτι μέσα εἰς τὴν καρδιά του ὑπάρχουν ἴερὲς ἐπιθυμίες ποὺ φτάνουν τὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ, ἀλλ’ ὑπάρχουν καὶ ἄλλες ἐπιθυμίες ποὺ φτάνουν μέχρι τὴν κόλασι· διαλέξτε καὶ πάρετε. Ἀν πᾶτε μὲ τὰς ἴερὰς ἐπιθυμίας σας, θὰ φτάσετε μέχρι τὰ ἄστρα· ἀν ἀκολουθήσετε τὸ ρέῦμα τῶν πονηρῶν ἐνστίκτων σας, τότε θὰ κατρακυλίσετε εἰς τὴν ἀθυσσον, εἰς τὰ πέταυρα τοῦ ἄδου.

"Εχει κάθε ἄνθρωπος μέσα του ἀδάμαντας ἀπαστράπτοντας, ἀλλ' ἔχει καὶ βοῦρκον ἀρκετόν· ἔχει μέσα του ἀρετὴν οὐρανομήκη, ἀλλ' ἔχει καὶ κακίαν ἀπύθμενον. "Εχει κάθε ἄνθρωπος μέσα του κάτι τὸ πονηρὸν καὶ διεστραμμένον. Καὶ ποιό εἶνε αὐτό; Διὰ νὰ ὀμιλήσω καὶ ἐγὼ μὲ τὴν γλῶσσα τοῦ Κοσμᾶ τοῦ Αἰτωλοῦ, σᾶς λέγω, ὅτι κάθε ἄνθρωπος μέσα του ἔχει τὸ «γουρουνάκι» του, εἴτε βασιλιάς λέγεται αὐτός, εἴτε πλούσιος, εἴτε ἐργάτης, εἴτε ἐπιστήμων. Καὶ ὅσο πιὸ ψηλὰ εἶνε κανείς, τόσο περισσότερα «γουρουνάκια» ἔχει μέσα του. Στὴν καρδιὰ τοῦ κάθε ἄνθρωπου ἀκούγεται τὸ «γουρουνάκι». Καὶ τὸ «γουρουνάκι» ποὺ εἶνε μέσ' στὴν καρδιὰ τοῦ ἄνθρωπου εἶνε ἡ κακία καὶ τὰ πάθη του. Λοιπὸν ἐὰν ἀφήσῃς τὸν ἑαυτόν σου ἔτσι ἐλεύθερον, τότε θὰ γίνης κτῆνος. Τότε γιὰ σένα μιὰ ταμπέλλα ἀρμόζει πίσω στὴν πλάτη σου· ἡ ταμπέλλα ποὺ ἔγραψε ὁ Δαυΐδ ὁ προφήτης, ὅταν ἔλεγε· «Καὶ ἄνθρωπος ἐν τιμῇ ὡν οὐ συνῆκε, παρασυνεβλήθη τοῖς κτήνεσι τοῖς ἀνοήτοις καὶ ὥμοιώθη αὐτοῖς» (Ψαλμ. 48,13,21). Ναί, φεύγει πλέον ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τὴν ἀξιοπρέπειά του, ἀπὸ τὸν προορισμό του καὶ γίνεται ἔνα κτῆνος δίποδον. Γι' αὐτὸ τί χρειάζεται; **Χρειάζεται χαλινάρι.** Τὸ ἄλογο θέλει χαλινάρι· ἀν δὲν βάλῃς στὸ ἄλογο χαλινάρι, θὰ σὲ γκρεμίσῃ μέσ' στοὺς βράχους. Καὶ κάθε νέος καὶ κάθε νέα καὶ κάθε ἄνθρωπος στὸν κόσμο πρέπει νὰ ἔχῃ χαλινάρι. Καὶ χρυσοῦν χαλινάρι, ποὺ κρατεῖ τὸ κτῆνος αὐτό, εἶνε ἡ ἀγία μας θρησκεία, εἶνε τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον. "Αν δὲν ἔχῃς χαλινάρι, θὰ είσαι ἄλογο ἀχαλίνωτον. Τὸ χαλινάρι αὐτὸ εἶνε ἡ **σωφροσύνη**.

"Ἐτσι λέγει· «ζήσωμεν σωφρόνως». Μὴν ἀφήσωμεν τὸν ἑαυτόν μας ἔρμαιο τῶν παθῶν, ἔρμαιο τῶν κακιῶν μας, ἀλλὰ κρατήσωμεν τὸν χρυσοῦν χαλινὸν καὶ χαλιναγωγήσωμεν τὸ κτῆνος, λέγει ὁ ἀπόστολος Παῦλος.

Καὶ αὐτὰ μὲν διὰ τὸν πρῶτον κύκλον· εἰς τὴν λέξιν «σωφρόνως» περιέχονται τὰ καθήκοντά μας πρὸς τὸν ἑαυτόν μας.

θ'. Καθήκον πρὸς τὸν πλησίον νὰ ζήσωμεν «δικαίως»

Άλλὰ, ἀδελφοί μου, δὲν εἴμεθα μόνοι στὸν κόσμον. Δὲν κατοικοῦμε πάνω στὸν "Αρη ἡ ἐπάνω σὲ κάποιον ἄλλο πλανήτη ἡ σὲ ἔνα ξερονήσι· εἴμεθα στὴ γῆ, καὶ δίπλα μας ἔχουμε καὶ ἄλλους. Μᾶς ἔπλασε ὁ Θεὸς κοντὰ μὲ ἄλλους ἀνθρώπους. Δὲν εἰσαι μόνος σου, σὺ καὶ ὁ ἑαυτός σου. Δίπλα σου εἶνε ἡ μάνα ποὺ σὲ γέννησε· δίπλα σου εἶνε ὁ πατέρας σου, ποὺ ἐκοπίασε καὶ ἔχυσε ἔναν ποταμὸ ιδρῶτα γιὰ νὰ σὲ ἀναθρέψῃ· δίπλα σου εἶνε ἡ γιαγιά σου καὶ ὁ παπποῦς σου, τὰ ἰερὰ πρόσωπα· δίπλα σου εἶνε ἡ γυναίκα ποὺ ἥγάπησες, δίπλα σου εἶνε τὰ παιδιὰ ποὺ ἔφερες στὸν κόσμο· δίπλα σου εἶνε ἡ πόλις, οἱ πατριῶτες, οἱ γείτονές σου, οἱ "Ελληνες· δίπλα σου εἶνε οἱ ἀνθρωποι, δίπλα σου εἶνε ὄλοκληρος ἡ ἀνθρωπότης. Πῶς θὰ ζήσης ἐν μέσω αὐτῶν; Ποιός εἶνε ὁ κανόνας τοῦ βίου σου, πῶς θὰ φερθῆς; Ἀπαντᾷ ὁ ἀπόστολος Παῦλος – ἃσε τὶς φιλοσοφίες κατὰ μέρος· λίγα λόγια. Τί λέγει ὁ ἀπόστολος Παῦλος; «Δικαίως». Ὡς πρὸς τὰ καθήκοντά μας πρὸς τὸν πλησίον, «δικαίως». Δικαιοσύνη οἱ πατέρες στὰ παιδιά, δικαιοσύνη οἱ μητέρες μέσ' στὸ σπίτι, δικαιοσύνη οἱ ἄρχοντες, δικαιοσύνη οἱ πλούσιοι καὶ οἱ πτωχοί, δικαιοσύνη οἱ πάντες. Καὶ ὅταν μπῆ αὐτὴ ἡ λέξι μέσα βαθειά, θὰ προσπαθήσῃς στὸν κόσμο αὐτὸν νὰ μὴν ἀδικήσῃς ποτέ ἀνθρωπον. Μὴ τὰ θέ' ὅλα γιὰ τὸν ἑαυτόν σου, μὴ γίνεσαι πλεονέκτης καὶ ἄρπαγας καὶ λύκος καὶ θηρίον ὄλοκληρον. Μὴν ἔχεις στὴ ζωή σου ώς νόμον τὸν νόμον τῆς ζούγκλας «τὸ μεγαλύτερο ψάρι τρώει τὸ μικρότερο», ἀλλὰ ἔχει μέσα στὴν καρδιά σου τὸν λόγον τοῦ Χριστοῦ «"Ο σὺ μισεῖς, ἐτέρω μὴ ποιήσῃς» (βλ. Τωθ. 4,15).

γ'. Καθήκον πρὸς τὸν Θεὸν νὰ ζήσωμεν «εὔσεβῶς»

Λοιπὸν ὁ πρῶτος κύκλος «σωφρόνως», ὁ δεύτερος κύκλος «δικαίως». Ἐλάτε τώρα, ἀδέρφια μου, νὰ κοιτάξουμε τὸν διαβήτη τοῦ Παύλου, ὁ ὅποιος μὲ κέντρον τὸν Θεὸν χαράσσει τὸν τρίτον κύκλον. "Οπως ὅλοι οἱ κύκλοι ἔχουν κέντρον ἔνα σημεῖον ἔτσι καὶ ὁ κύκλος αὐτὸς κέντρο ἔχει τὸν Θεόν, καὶ εἶνε ἄπειρος. Δὲν εἰσαι μόνος καὶ δὲν εἶνε μόνον οἱ ἄλλοι ἀνθρωποι. Ἐὰν πῆς ὅτι εἰσαι μόνος, τότε εἰσαι τυφλός, δὲν βλέπεις. Πέρα ἀπὸ σένα, πέρα ἀπὸ τὸ σπίτι σου, πέρα ἀπὸ τὰ πλοϊα σου, πέρα ἀπὸ τὶς καμινάδες σου, πέρα ἀπὸ τοὺς πυραύλους, πέρα ἀπὸ τὰ ἄστρα, ὑπάρχει Ἐκεῖνος. «Δεῦτε προσκυνήσωμεν καὶ προσπέσωμεν αὐτῷ». Ὑπάρχει! ἀς λέγουν οἱ ἄπιστοι ὑπάρχει, ἀς φωνάζουν οἱ δαίμονες· ὑπάρχει. Εἶνε ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός. Ποιός σὲ ἔφτειαξε, ἀνθρωπε; Ἐδῶ ἔνα μικρὸ μηχάνημα, ἔνα ρολόϊ ποὺ ἔχεις στὸ σπίτι σου, κάποιος τὸ φτειάνει. Δὲν ξεφυτρώνουν τὰ

ρολόγια στὰ χωράφια, καὶ δὲν φυτρώνουν οἱ ἄνθρωποι οὕτω πως πάνω στὴ γῆ. Διότι ὁ ἄνθρωπος εἶνε τὸ τελείτερο ρολόι, ρολόι «ζενίθ», ποὺ κουρδίζεται, τὸ ἔχει κουρδίσει μὲ ἐλατήρια καὶ μὲ ὑψος μεγάλον ὁ δημιουργός του ὁ Θεός. Ποιός σὲ ἐπλασε; Ποιός ἐπλασε τὴ μάνα, τὸν πατέρα, τὰ παιδιά, τὰ ἀγγελικὰ πρόσωπα ποὺ βλέπετε μέσ’ στὸ σπίτι, ποιός τὰ ἐπλασε; Ποιός ἐπλασε τὴ γῆ; Ποιός ἐγέμισε τὴ γῆ μὲ ἄνθη, τοὺς οὐρανοὺς μὲ ἄστρα, τὴ θάλασσα μὲ ψάρια; Ποιός;

Ἄπαντοῦν οἱ αἰῶνες, ἀπαντοῦν οἱ τάφοι, ἀπαντοῦν αἱ θάλασσαι, ἀπαντοῦν τὰ ἄστρα, ἀπαντᾶ ἡ ἄμμος, ἀπαντᾶ ἡ συνείδησίς μας, ἀπαντοῦν οἱ πάντες. Καὶ ἡ φωνή τους θὰ καλύψῃ τοὺς ἀθέους. "Οχι, δὲν φοβοῦμαι γιὰ τὸν χριστιανισμόν" δὲν φοβοῦμαι. Μιὰ θρησκεία ποὺ βγῆκε ἀπὸ ἔνα σπήλαιο, μιὰ θρησκεία ποὺ πέρασε αἰῶνες ὄλοκλήρους, μιὰ θρησκεία ἡ ὅποια ἀντιμετώπισε μὲ ἥρωες καὶ μάρτυρες ἔναν ὄλοκληρο κολοσσόν, κολοσσοὺς ὄλοκλήρους, ἡ θρησκεία αὐτὴ θὰ εἶνε ἀήττητος. «Ἐν τῷ κόσμῳ θλῖψιν ἔξετε· ἀλλὰ θαρσεῖτε, ἐγὼ νενίκηκα τὸν κόσμον» (Ιωάν. 16,33), εἶνε αἰώνιος ὁ λόγος τοῦ Χριστοῦ μας. Λοιπὸν εἶνε ἐκείνος, εἶνε ὁ μεγάλος, ὅπως λέγει ὁ Παῦλος σήμερα, ὁ «μέγας Θεὸς καὶ σωτὴρ ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός» (Τίτ. 2,13). Ναί.

Λοιπὸν τί ὄφειλομεν στὸν Χριστόν; Στὸν πατέρα εὐγνωμοσύνη, στὴ μάνα εὐγνωμοσύνη, στὸ δάσκαλο εὐγνωμοσύνη, στὸν ιερέα εὐγνωμοσύνη, στοὺς ἐθνικούς μας ἥρωας εὐγνωμοσύνη, παντοῦ εὐγνωμοσύνη. Ἀλλὰ ὁ μεγαλύτερος φόρος εὐγνωμοσύνης εἶνε, κάθε καρδιὰ νὰ πῇ - τί νὰ πῇ; "Οταν ἀκοῦς τὸ ὄνομα τῆς μάνας αἰσθάνεσαι ἀγαλλίασι, ὅταν ἀκοῦς τὸ ὄνομα τοῦ παιδιοῦ σου εὐφραίνεσαι, ὅταν ἀκοῦς τὸ ὄνομα τοῦ ἀρραβωνιαστικοῦ σου ἡ τῆς μνηστῆς σου πετᾶς στὰ σύννεφα ψηλά. Ἀλλὰ δὲν ὑπάρχει ἄλλο πιὸ ἀγαπητὸ ὄνομα ὑπὸ τὸν οὐρανόν, δὲν ὑπάρχει. Ψάξατε, ἐρευνήσατε τὸν κόσμον ὄλοκληρον, τοὺς αἰθέρας· γλυκύτερον ὄνομα ἀπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ δὲν ὑπάρχει. Ναί. Μόνο κατηραμένες ψυχές, μόνο ψυχὲς μαῦρες καὶ ἀπαίσιες δὲν μποροῦν νὰ ἀγαπήσουν τὸν Χριστόν. Πρέπει νὰ εἶνε χυδαία, πολὺ χυδαία ἡ ψυχή, γιὰ νὰ μὴ μπορῇ νὰ ἀγαπήσῃ τὸν Χριστόν. Ναί. Λοιπὸν ὁ Χριστός· ὅταν ἀκοῦς τὸ ὄνομά του, νὰ στάζῃ ἡ καρδιά σου· νὰ ἀγάλλεται, νὰ χτυπάῃ ἡ καρδιά σου· τὰ χεῖλη σου, ὄλοκληρος ἡ ὑπαρξίς σου νὰ ψάλλῃ τὸ μεγαλεῖο τοῦ Χριστοῦ μας. Τότε είσαι εὔσεβής, τότε ζῆς «εὔσεβῶς».

Ζοῦμε κατὰ τὸ Εὐαγγέλιο;

Άδελφοί μου, σᾶς εἴπα· ὁ πρῶτος κύκλος «σωφρόνως», ὁ δεύτερος κύκλος «δικαίως», ὁ τρίτος κύκλος «εὔσεβῶς». Φέρτε τὴν παλάμη σας

αύτή, ένωστε τὰ δάκτυλά σας, καὶ φέρατε τὴν δεξιάν σας, τὸ χέρι σας, ὅχι ἐπάνω στὸ Εὐαγγέλιο, ὅχι νὰ παλαμίσουμε τὸ Εὐαγγέλιο, ἀλλὰ φέρετε τὸ χέρι σας, ὅχι νὰ ἀνοίξετε γιὰ νὰ φασκελώσετε τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους, ἀλλὰ φέρετε τὸ χέρι σας ἐδῶ στὴν καρδιά· στὴν καρδιὰ ποὺ σᾶς ἔδωσε ὁ πλάστης καὶ Θεὸς γιὰ νὰ τὸν ἀγαπᾶ, στὴν καρδιὰ ποὺ σᾶς ἔδωσε ὁ πλάστης γιὰ νὰ ἀγαπᾶτε ὅ, τι ὥραιο στὸν κόσμο. Φέρετε τὰ χέρια σας ἐδῶ στὴν καρδιά σας καὶ ρωτῆστε τὴν καρδιά σας. Ἐμεῖς ποὺ ζοῦμε στὸν εἰκοστὸ αἰῶνα, ἐμεῖς ποὺ βαπτισθήκαμε, ἐσεῖς ποὺ εἴστε ἐδῶ μέσα, ὄλοι σας. Ἐλάτε ἀδέρφια μου, ἐλάτε ἀδέρφια μου, ὅσοι περάσαμε τὶς μεγάλες φουρτοῦνες τῆς Ζωῆς, ὅσοι ἔχετε ἀσπρα μαλλιά, ὅσοι ἔχετε μιὰ ιστορίαν ὀλόκληρο, ἐλάτε ἀδέρφια μου νὰ διηγηθῆτε τὰ θαύματα τοῦ Χριστοῦ μας. Ἐὰν δὲν ἔθανε τὸ δαχτυλάκι του ὁ Χριστός, δὲν θὰ ὑπῆρχε οὕτε ἔνας. Οὕτε Κοζάνη δὲν θὰ ὑπῆρχε. Λίμνη καὶ καταστροφή, καὶ μιὰ ταμπέλλα «Ἐδῶ κάποτε ὑπῆρξε Κοζάνη». Ἄς εἶνε τὸ ὄνομά του εὐλογημένο. Ἀν ὑπάρχῃ Κοζάνη, ἀν ὑπάρχουν σπίτια, ἀν ὑπάρχουν αὐτοκίνητα, ἀν ὑπάρχῃ ύγεια, ἀν ὑπάρχῃ χαρά, ἀν ὑπάρχῃ ἀγαλλίασις, ἀν ὑπάρχουν πέτρες, ἀν ὑπάρχουν μνήματα, ἀν ὑπάρχῃ πατρίς, ἀν ὑπάρχουν τὰ πάντα, τῷ Χριστῷ δόξα.

Λοιπὸν βάλτε τὸ χέρι σας ἐδῶ στὴν καρδιὰ καὶ ρωτῆστε καθαρὰ καὶ ξάστερα· Ζοῦμε ἐμεῖς ὅπως θέλει τὸ ίερὸν καὶ ἄγιον Εὐαγγέλιον; Ζοῦνε οἱ βασιλεῖς μας ὅπως θέλει τὸ ἄγιο Εὐαγγέλιο, Ζοῦνε οἱ στρατιωτικοί μας ὅπως θέλει τὸ ἄγιον Εὐαγγέλιο, Ζοῦνε οἱ δικασταί μας ὅπως θέλει τὸ ἄγιο Εὐαγγέλιο, Ζοῦνε οἱ ιερεῖς μας ὅπως θέλει τὸ ἄγιο Εὐαγγέλιο, Ζοῦνε οἱ παπᾶδες καὶ οἱ ἀρχιερεῖς ὅπως θέλει τὸ ἄγιον Εὐαγγέλιο; Ζοῦν οἱ πτωχοί καὶ οἱ μεγάλοι, καὶ αὐτοὶ ποὺ κατοικοῦν στὶς καλύβες καὶ αὐτοὶ ποὺ κατοικοῦν στὰ ἀνάκτορα, Ζοῦμε σωφρόνως; Ζοῦμε δικαίως; Ζοῦμε εὔσεβῶς;

Ποῦ είνε ἡ εύσέβειά μας;

Γιὰ ν' ἀπαντήσω στὰ τρία αὐτὰ πύρινα ἐρωτήματα, θά 'πρεπε νὰ 'χω χρόνο πολύ. Ναί. Ἀλλὰ μόνο στὸ τελευταῖο θὰ ἥθελα νὰ ἐκφράσω τὴ λύπη μου τὴ μεγάλη.

Ξεκίνησα κάτω ἀπὸ τὴν Ἀθήνα, που 'νε ἡ Βαθυλώνα, ἡ μεγάλη Βαθυλώνα τῆς Ἑλλάδος, καὶ λέγω· Ἄς ὑπάγω στὰ ψηλὰ βουνά, νὰ περάσω τὸν "Ολυμπο, νὰ πάω στὴν ἀγαπημένη μου Κοζάνη, ν' ἀναπνεύσω καθαρὸ ἀεράκι, ἀεράκι ποὺ πνέει ἀπὸ τὰ ψηλὰ βουνά. Ἡρθα στὴν Κοζάνη τὴ νύχτα, καὶ ἥταν 9 ἡ ὥρα. Καὶ πῆγα στὸ ἴδρυμα^(*)

(*) Εἶνε τὸ ἴδρυμα «40 Μάρτυρες», στὸ όποιο κατέλυε ὅταν ἐρχόταν στὴν Κοζάνη.

- ποὺ δὲν τὸ ἔχτισα ἐγώ, τό ἔχτισε ἡ ἀγάπη σας πρὸς τὸ Χριστό. Καὶ μπῆκα στὸ ἵδρυμα. Δὲν πρόλαβα νὰ χαιρετίσω τὰ παιδιά, δὲν κάθησα στὸ κάθισμα, καὶ ξαφνικὰ ἀπὸ τὸ παράθυρο μέσα –λὲς καὶ ράγισε ἡ καρδιά μου— ἄκουσα μὶα θλαστήμια· μὶα θλαστήμια γιὰ τὸ Χριστό, ποὺ εἴπα· Θεέ μου, φεύγω καὶ πάω στὴν Ἀθήνα, ἀκούω νὰ σὲ θλαστημᾶνε· βγαίνω ἀπὸ τὴν Ἀθήνα κ' ἔρχομαι στὴν Κοζάνη, τὴν εὐλογημένη Κοζάνη, κι ἀκούω τὰ ἴδια. Στὴν Κοζάνη ἄλλοτε; Πρὸ ἑκατὸ χρόνια δὲν ὑπῆρχε ἐδῶ μέσα ἄνθρωπος νὰ θλαστημάῃ τὸ Χριστό, οὔτε ἄντρας οὔτε γυναίκα. Χίλια χέρια, χίλια χέρια θὰ πιάνανε τὸ θλάστημο νὰ τὸν κάνουν χίλια κομμάτια. Στὴν Κοζάνη λοιπὸν τὴν εὐλογημένη, μὲ τοὺς ἀγίους, μὲ τοὺς μάρτυρας, μὲ τοὺς πατριάρχας, μὲ ἕνα πολιτισμὸν ἀνώτερο, στὴν Κοζάνη λοιπὸν ν' ἀκούσω νὰ θλαστημᾶνε τὸ Χριστό; Ποῦ είνε ἡ εύσέθειά μας, ποῦ είνε ἡ ἀγάπη μας πρὸς τὸ Θεό;

Ἄς θάλουμε φρένο

Ἄλλὰ δὲν θέλω, ἀδελφοί μου, νὰ τελειώσω μὲ μελαγχολία. Δὲν θέλω νὰ μὲ χαρακτηρίσετε ὡς κήρυκα ἀπαισιοδοξίας. Τελειώνω. "Οσοι ἀμαρτωλοί, ὅσοι βουτηγμένοι μέσ' στὴν ἀτιμία, στὴν πορνεία καὶ στὴν ἀκαθαρσία, ἀρκετά, ἀρκετά, ἀρκετὰ ὑπηρετήσαμε τὸν διάβολο. "Οχι, ὅχι, ὅχι τὸ τελευταῖο αὐτὸν βῆμα! Φωνάζουν οἱ ἄγγελοι νὰ σταματήσουμε· φρένο, φρένο καὶ πάλι φρένο! "Ἄς θάλουμε φρένο στὸ δρόμο μας. Γιατὶ εἰμεδα κοντὰ στὸ γκρεμό. "Οπως αὐτὸς ποὺ ὀδηγεῖ τὸ αὐτοκίνητο τὴν τελευταία στιγμὴ πατάει τὸ φρένο, γιατὶ ἀν δὲν πατήσῃ τὸ φρένο θὰ πάῃ κάτω στὴν ἄβυσσον τῆς Καστανιᾶς(*), ἔτσι ἀκριβῶς εύρισκόμαστε κ' ἐμεῖς εἰς τὸ ἄκρον τῆς ἀβύσσου. Νὰ θάλουμε φρένο στὸ μυαλὸ καὶ στὴν καρδιά· καὶ νὰ ζήσωμεν σωφρόνως καὶ δικαίως καὶ εύσεβῶς, ὅσοι ζοῦμε στὴν ἀμαρτία.

Ύπάρχει ἔλεος, ὑπάρχει συγχώρησις

Ἄδελφοί μου, ἐλάτε, ἐλάτε ὄλοι μας, πρῶτα ἐμεῖς οἱ ἱερεῖς καὶ ἔπειτα ὁ λαὸς ὀλόκληρος, ἀπὸ ἐπτὰ χρονῶν καὶ ἀπὸ πέντε χρονῶν παιδιὰ μέχρι τὸν ἀσπρομάλλη γέροντα, **ἔλα νὰ περάσουμε τὸν Ἰορδάνη**. Δὲν είνε ἀνάγκη νὰ πᾶς κάτω στὴ ἱερὰ Γῆ, στὸν Ἰορδάνη ποταμό, ποὺ τὴν ὥραν ταύτην χιλιάδες ἄνθρωποι είνε κοντὰ στὰ νερὰ τοῦ Ἰορδάνου ποταμοῦ. "Οχι, ἀδέρφια μου, δὲν είνε ἀνάγκη νὰ πάτε στὸν Ἰορδάνη. Καὶ ἀν περάσετε τὸν Ἰορδάνη χίλιες φορές, καμμία ὡφέλεια.

(*) Γνωστὴ στοὺς ὀδηγοὺς ὁρεινὴ διάβασις τῆς παλαιᾶς ὁδοῦ Κοζάνης - Θεσσαλονίκης.

Ἐλάτε, ἀδέρφια μου, νὰ περάσουμε τὸν ἀληθινὸν Ἰορδάνη. Ἰορδάνης δὲ ἀληθινὸς ποιός είνε; ”Ω, ὁ Ἰορδάνης είνε κοντά μας, πολὺ κοντά μας. Είνε ἐκεῖνο ποὺ λέγουν οἱ πατέρες, ὅτι ὑστερα ἀπὸ τὸ βάπτισμα δὲν ἔπρεπε κανένας νὰ ἀμαρτάνῃ, ἀλλὰ ἔπρεπε νὰ ζοῦμε σὰν ἄγγελοι. Ἀλλὰ καὶ γιὰ τὰ ἀμαρτήματα ποὺ κάναμε μετὰ τὸ βάπτισμα ὑπάρχει ἔλεος, ὑπάρχει συγχώρησις. **Ποιός είνε ὁ Ἰορδάνης;** Ἐὰν εἰλικρινῶς μετανοήσης, ἐὰν κλάψης! ”Ἐνα δάκρυ δῶστε μου σήμερα τέτοια ἄγια ἡμέρα. Σᾶς χαρίζω τὸν Ἰορδάνη τῆς Παλαιστίνης, καὶ τὸν Ἀλιάκμονα, καὶ ὅλα τὰ ποτάμια τῆς γῆς σᾶς τὰ χαρίζω· ὅσα

Ἐὰν εἰλικρινῶς μετανοήσης, ἐὰν κλάψης! ”Ἐνα δάκρυ δῶστε μου σήμερα τέτοια ἄγια ἡμέρα. Σᾶς χαρίζω τὸν Ἰορδάνη τῆς Παλαιστίνης, καὶ τὸν Ἀλιάκμονα, καὶ ὅλα τὰ ποτάμια τῆς γῆς σᾶς τὰ χαρίζω· ὅσα καὶ νὰ σᾶς πλύνουνε καὶ ὅσα ποτάμια καὶ νὰ περάσετε, δὲν μπορεῖτε νὰ βρῆτε τὸ ἔλεος.

Δῶστε μου, σὺ ἡ πόλις τῆς Κοζάνης, πόλις μαρτυρική, πόλις Ἱερά, δῶστε μου. ”Ἄγγελος κατεβαίνει σήμερα κάτω στὴ γῆ ἐδῶ στὴν ἄγιαν ἑορτὴν ταύτην κρατεῖ δίσκο ὁ ἄγγελος. Δὲν θέλει τὰ λεπτά μας· κάντε τὰ λεπτά σας ὅ,τι θέλετε. Κρατάει δίσκον χρυσοῦν, ἀργυροῦν καὶ μετάλλινον καὶ ἀνέκφραστον. Κρατάει δίσκο. Περνάει ἀπὸ ἐμένα, περνάει ἀπὸ ἐσᾶς, περνάει ἀπὸ ὅλους. Καὶ τί θέλει νὰ ρίψωμε μέσ’ στὸν δίσκο; Ρίψε μέσα στὸν δίσκο τὸν ἄγγελικὸ - τί; τὸ δάκρυ σας, τὸ δάκρυ γιὰ τὰ παιδιά σας ποὺ πῆραν κατρακύλα, τὸ δάκρυ διὰ τὰς γυναίκας σας, τὸ δάκρυ γιὰ τοὺς ἀρχιερεῖς μας, τὸ δάκρυ γιὰ τοὺς βασιλεῖς μας, τὸ δάκρυ γιὰ τὴν Ἑλλάδα. Γιατὶ ἔρχονται, ἔρχονται, ἔρχονται ἡμέραι φοβεραί, ποὺ θὰ είνε τρομεραὶ καὶ ἀπαίσια. ”Ἐρχεται ὁ Ἄρμαγεδών (Ἀπ. 16,16).

Δῶστε μου δάκρυα! ”Ἐνα δάκρυ τὸ παίρνει ὁ ἄγγελος, τὸ ἀνεβάζει ἐπάνω στοὺς οὐρανούς, καὶ τότε ἡ Παναγιὰ καὶ οἱ ἄγγελοι γονατίζουν μπροστὰ στὸν Ἐσταυρωμένο καὶ δέονται. ”Ἐλεος Χριστέ, ἔλεος Χριστέ!

Αὕτῳ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς αἰῶνα αἰῶνος· ἀμήν.

Κυριακή τοῦ Θωμᾶ 21-4-1963
στήν αίθουσα τοῦ συλλόγου
«40 Μάρτυρες» Κοζάνης(*)

Τὰ πέντε κόσκινα

Προσφιλεῖς ἀκροαταί, ἄνδρες καὶ γυναικεῖς, τῶν πόλεων Κοζάνης, Γρεβενῶν καὶ Φλωρίνης καὶ τῶν περιχώρων.

ΥΠΗΡΧΕ, ἀγαπητοί μου, ιερὰ συνήθεια ἐδῶ εἰς τὴν πόλιν τῆς Κοζάνης, ἀλλὰ καὶ εἰς ὄλοκληρον τὴν προσφιλῆ μας Μακεδονία καὶ εἰς ὄλοκληρον τὸν Ἑλληνισμόν, ὑπῆρχε, λέγω, ιερὰ συνήθεια, σαράντα ἡμέρες, ἀπὸ τὴν νύκτα τῆς Ἀναστάσεως μέχρι τῆς Ἀναλήψεως, κατὰ τὸ διάστημα τῶν σαράντα αὐτῶν ἡμερῶν στὰ καλντερίμια τῆς Κοζάνης καὶ στὰ σοκάκια καὶ στὰ σπίτια καὶ στὶς καλύθες καὶ εἰς τὰ παλάτια καὶ παντοῦ, ὅπου νὰ πήγαινες σαράντα μέρες στὴν πατρίδα μας, στὴν Ἑλλάδα, τὴν ὄρθδοξο χώρα, δὲν ἄκουες κανέναν ἄλλο χαιρετισμό· οὔτε καλημέρα, οὔτε καλησπέρα, ἀλλὰ ἔνας χαιρετισμὸς ἔθγαινε μέσα ἀπὸ τὰ βάθη τῆς καρδιᾶς των. Καὶ ὁ χαιρετισμὸς αὐτός, ποὺ τοὺς παρηγοροῦσε αἰῶνες ὄλοκληρης σκλαβιᾶς, ἥτανε ὁ χαιρετισμὸς τῆς ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου, ἥτανε τὸ «Χριστὸς ἀνέστη». Ἀκολουθῶν κ' ἐγὼ τὴν ιερὰν συνήθειαν τῶν προγόνων μας, τὴν δευτέραν αὐτὴν Κυριακὴ τοῦ Πάσχα, ποὺ μὲ ἡξίωσε ὁ Κύριος νὰ εύρεθω εἰς τὴν πόλιν σας, σᾶς προσφωνῶ ὅλους μαζὶ ἐδῶ μὲ τὸ «Χριστὸς ἀνέστη».

Διστάζω νὰ κηρύξω

Μὲ τὴν πόλιν τῆς Κοζάνης ὁ ὑποφαινόμενος συνδέεται στενῶς. Ἱεροὶ δεσμοὶ μᾶς συνδέουν μὲ τὴν πόλιν τῆς Κοζάνης. Τό χω τάμα στὴ ζωή μου, νὰ ἐπισκέπτωμαι τακτικὰ τὴν πόλι σας. Κ' ἐνῷ στὸ χωριό ποὺ μὲ γέννησε ἔχω νὰ πάω δέκα χρόνια ὄλοκληρα, ἐδῶ ἀπὸ τὸν καιρὸ ποὺ σᾶς ἐγνώρισα δὲν ἐπέρασε χρόνος ποὺ νὰ μὴ σᾶς ἐπισκεφθῶ.

(*) Ομιλία μὲ τὸ ἵδιο θέμα ἔκανε ὁ π. Αύγουστίνος ἔνα μῆνα ἀργότερα, στὶς 26-5-1963, στὴν Πάτρα (βλ. περιοδικό «Χριστιανική Σπίθα» φφ. 612-613/2003).

Τό χω λοιπὸν τάμα νὰ ἐπισκέπτωμαι τὴν Κοζάνη. "Οχι τόσο γιὰ νὰ διδάξω, ὅσο γιὰ νὰ διδαχθῶ. Όσάκις περνῶ ἀπὸ τὴν Κοζάνη πολλοὶ μὲ παρακαλοῦν νὰ ὄμιλήσω. Ἀλλὰ τώρα τελευταίως μέσα εἰς τὸν ἔαυτόν μου ὑπάρχει ἔνας δισταγμός. Διστάζω, λέγω, νὰ ὄμιλήσω στὴν πόλιν σας. Καὶ διστάζω νὰ ὄμιλήσω στὴν πόλιν σας, γιατὶ τώρα ἐσεῖς οἱ Κοζανίτες –ν' ἀρχίσουμε τὸν ἔλεγχο ἀπ' τὴν ἀρχή;–, ἐσεῖς οἱ Κοζανίτες, τώρα στὸ 1963, δὲν ἔχετε πιὰ ἀνάγκην ἀπὸ κήρυγμα. Δόξα τῷ Θεῷ τὸ κήρυγμα εἶνε ἄφθονον ἐδῶ εἰς τὴν πόλιν. "Οχι ἔνας καὶ δύο ἀλλὰ καὶ τρεῖς καὶ τέσσερις καὶ πέντε ιεροκήρυκες, ράσοφόροι καὶ μῆ, κηρύττουν εὐγλώττως τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ εἰς τὴν πόλιν τῆς Κοζάνης. Συνεπῶς δὲν ἔχετε ἀνάγκην ἀπὸ κήρυγμα.

"Ητανε κάποτε ἐποχή, ποὺ τὸ κήρυγμα ἦταν σπάνιον στὴν πόλιν τῆς Κοζάνης. "Ηταν ἀκόμα τότε μιὰ ἀλλη ἐποχή, ποὺ γιὰ ν' ἀνεβῇ ὁ κήρυκας ἐπάνω στὸν ἄμβωνα ἔπρεπε προηγουμένως νὰ κοινωνήσῃ τὰ ἄχραντα μυστήρια. "Ητανε μιὰ ἐποχή, ποὺ δυὸ λόγια ποὺ ἔπρεπε νὰ πῃ ὁ ιεροκήρυκας ἐζύγιζαν πολύ, γιατὶ ἦτανε κίνδυνος τὰ δύο λόγια αὐτὰ ποὺ θά λεγε, στὰ χρόνια τῆς φοβερᾶς Κατοχῆς, στὰ χρόνια ἐκεῖνα ποὺ τὰ τρέμει ὁ λογισμός, ποὺ τὰ ἐνθυμοῦνται μόνο ὅσοι εἶνε πάνω ἀπὸ τριάντα χρόνια· στὰ χρόνια ἐκεῖνα, δυὸ λόγια πάνω στὸν ἄμβωνα θὰ τὰ ἐπλήρωνες μὲ τὸ αἷμα σου.

"Ἐν τούτοις τὰ χρόνια ἐκεῖνα ἦταν χαρὰ καὶ ἀγαλλίασι νὰ μιλᾶς στὴν πόλι τῆς Κοζάνης. Τώρα διστάζω. Διστάζω, γιατὶ τὸ κήρυγμα εἶνε ἄφθονο. Διστάζω, γιατὶ τώρα εἶνε εὔκολο καὶ φθηνὸ νὰ κηρύττῃ κανεὶς τὸ Χριστό. Διστάζω, γιατὶ τώρα ὑπάρχει εἰρήνη, ἡσυχία καὶ ἀσφάλεια.

—Καὶ δὲ σ' ἀρέσει, θὰ πῆτε, ἡ εἰρήνη καὶ ἀσφάλεια;

Φοβοῦμαι τὴν εἰρήνη τῶν ἡμερῶν αὐτῶν...

"Ἄχ, φοβοῦμαι αὐτὴ τὴν εἰρήνη καὶ ὀσφάλεια τῶν ἡμερῶν αὐτῶν. Πιστεύσατέ με, ἀγαπητοί μου Χριστιανοί, τὴν φοβοῦμαι περισσότερο ἀπὸ ἕνα πόλεμο. Γιατὶ εἶνε ἡσυχία καὶ εἰρήνη ὑποπτος. Ξέρετε πῶς μοιάζει; Εἶνε σὰν νὰ κάθεται ἔνας πάνω στὴν κορυφὴ ἐνὸς βουνοῦ, ἐνῷ ἀπὸ ὥρα σὲ ὥρα κάτω τὰ σπλάχνα του βράζουν ἀπὸ φωτιὰ κ' εἶνε ἔτοιμο τὸ βουνὸ ν' ἀνοίξῃ, νὰ ἐκραγῇ σὲ ἡφαίστειο.

Δὲν εἶμαι προφήτης οὕτε υἱὸς προφήτου, οὕτε ἔχω τοιαύτην μαγικὴν ἡ προφητικὴν δύναμιν γιὰ νὰ προφητεύω τὸ μέλλον· ἀλλὰ κρατῶντας τὸ ίερὸν Εὐαγγέλιον, τὸν «λύχνον» τὸν «φαίνοντα ἐν αὐχμηρῷ τόπῳ» (Β' Πέτρ. 1,19), λέγω, ἀγαπητοί μου, ὅτι αὐτὴ ἡ ἡσυχία καὶ ἡ εἰρήνη τῶν ἡμερῶν αὐτῶν, μέσα στὴν ὁποίαν γλεντοκοποῦν καὶ ὀργιάζουν οἱ πολλοί, αὐτὴ ἡ ἡσυχία εἶνε φοβερά. Διότι ὅλοι μας,

ἀσχέτως ἰδεολογιῶν καὶ κατευθύνσεων, ὅλοι μας, Ἀνατολὴ καὶ Δύσις, καθήμεθα, ἀδέρφια μου, ἐπάνω σ' ἔνα ἡφαίστειο, τρομερὸν ἡφαίστειο, ποὺ ἀν ἐκραγῇ δὲν ξέρω τί θὰ μείνῃ ἐπάνω στὸν πλανήτη μας. Τὸ λέγει καθαρὰ ὁ ἀπόστολος Παῦλος: «ὅταν γὰρ λέγωσιν, εἰρήνη καὶ ἀσφάλεια, τότε αἱφνίδιος αὐτοῖς ἐφίσταται ὄλεθρος, ὥσπερ ἡ ὥδιν τῇ ἐν γαστρὶ ἔχούσῃ» (Α’ Θεσσ. 5,3). Καὶ δυστυχῶς, ὅτι ἔρχεται θύελλα σαρῶσαι τὴν γῆν –ἐκτὸς μόνον ἐὰν ὁ Θεὸς ἐν τῷ ἀπείρῳ του ἐλέει ἐπιβλέψῃ ἐπὶ τὴν ταλαίπωρον ἀνθρωπότητα–, ὅτι, λέγω, ἔρχεται αὐτὴ ἡ λαϊλαψή μεγάλη ἔχουμε πολλὰ σημεῖα τῶν καιρῶν. Θὰ μοῦ ἐπιτρέψητε σήμερα νὰ παρουσιάσω ἔνα καὶ μόνο σημεῖο. Εἶνε τὸ σημεῖον ἐκεῖνο τὸ ὅποιον προειδοποιεῖ, ὅτι πρέπει, ἀγαπητοί μου, νὰ ἐτοιμασθῶμεν ἀπαντες, ὥστε ὅλοι ἐνωμένοι, καὶ ὡς ἔθνος καὶ ὡς κοινωνία καὶ ὡς πόλις, νὰ ἀντιμετωπίσωμεν τὴν σκληρὸν περίοδον ἡ ὅποια ὀπωσδήποτε ἔρχεται ἐπὶ τὸ πρόσωπον τῆς γῆς.

Ποίον είνε τὸ σημεῖον αὐτὸ τὸ ὅποιον προειδοποιεῖ, ὅτι θὰ γίνη «θλῖψις μεγάλη, οἴα οὐ γέγονεν ἀπ’ ἀρχῆς κόσμου»; (Ματθ. 24,21)

Μία συνέντευξι

Δὲν είνε πολὺς καιρὸς ποὺ κάτω στὴν Ἀθήνα μὲ πλησίασε ἔνας δημοσιογράφος μεγάλης ἐφημερίδος τῶν Ἀθηνῶν καὶ μοῦ λέγει·

–Κάνω μιὰ ἔρευνα μεγάλη καὶ θέλω νὰ σοῦ πάρω μιὰ συνέντευξι.

–Ποιά είνε ἡ ἔρευνά σου; τὸν ἐρωτῶ.

–**Ποιά είνε ἡ θρησκευτικότης τῶν νεωτέρων Έλλήνων.**

–Ρώτησες, λέω, προηγουμένως κι ἄλλους, ἡ ἀρχίζεις τὴν ἔρευνά σου ἀπὸ ἐμένα;

–Ρώτησα καμμιὰ δεκαπενταριὰ - εἴκοσι.

–Τί σοῦ είπαν αὐτοί;

–”Ἄλλοι μοῦ είπαν, καλὰ πᾶμε. ”Ἄλλοι, καλούτσικα.

–Ἐγώ, τοῦ λέγω, διαφωνῶ μὲ ὅλους αὐτούς. Οὕτε καλούτσικα, οὕτε καλὰ πᾶμε. Πᾶμε πολὺ ἀσχημα.

–Θέλω λοιπὸν νὰ πάρω συνέντευξι, μοῦ λέει.

–Καλά· θὰ σοῦ πῶ, ἀλλὰ θὰ τὰ γράψης στὴν ἐφημερίδα σου;

–”Ε, θὰ δοῦμε.

Λοιπόν· αὐτὸ τὸ ἐρώτημα, ποὺ ἔκανε ὁ δημοσιογράφος, αὐτὸ τὸ ἐρώτημα θέτω κ’ ἐγὼ ἐνώπιόν σας σήμερα, καὶ ἀπὸ τῆς πόλεως ταύτης θὰ δώσω τὴν ἀπάντησιν.

‘Ο Έλληνικὸς λαὸς ἀνέκαθεν θρησκεύει

«Ποιά είνε ἡ σύγχρονος θρησκευτικότης τῆς Έλλάδος;». Εἶπα «ἡ σύγ-

χρονος», διότι οι "Ελληνες ἀπ' ἀρχῆς ποὺ παρουσιάσθησαν πάνω στὸν πλανήτη ἐδῶ, στὴν μικρὰ αὐτὴ γωνιά, οἱ "Ελληνες ἀνέκαθεν ἔθρησκευον. 'Ο Έλληνικὸς λαὸς ὑπῆρξε κατ' ἔξοχὴν ἐκ ρίζης καὶ θεμελίων θρησκευτικὸς λαός τολμῶ νὰ πῶ, ὕστερα ἀπὸ τὸ Ἱσραὴλ ὑπῆρξεν ὁ θρησκευτικῶτερος λαὸς τοῦ κόσμου. Περὶ αὐτοῦ ὑπάρχουν μυριάδες ἀποδείξεων. "Αν σκάψετε βαθειὰ στὰ θεμέλια τοῦ σπιτιοῦ σας, ἀν πᾶτε στὰ χωράφια σας καὶ σκαλίσετε μὲ τὸ ἄροτρο τὰ χώματα ποὺ εἶνε ποτισμένα μὲ τὸν ίδρωτα καὶ τὰ αἴματα τῶν προγόνων καὶ πατέρων μας, μέσα στὰ σπλάχνα τῆς γῆς θὰ δῆτε ζωντανὲς ἀποδείξεις τῆς θρησκευτικότητος τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ. Γεμάτη ἀγάλματα εἶνε ἡ γῆ τῆς Ἑλλάδος. Ψευδῶν θεβαίως θεῶν. Ἄλλὰ καὶ αὐτὰ κατὰ τὸν ἐναργέστερον τρόπον πιστοποιοῦν τὴν θρησκευτικότητα τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ. Ἡ δὲ μεγαλυτέρα ἀπόδειξις τῆς θρησκευτικότητός μας εἶνε ὁ Παρθενών, τὸ ἀριστούργημα τῆς τέχνης, βοῶσα κραυγὴ ὅτι ἡ Ἑλλὰς ἔθρησκευε ἀπὸ τότε· ἀπὸ τὴν ἐποχὴ ποὺ ἄλλοι λαοὶ τρώγανε βελανίδια, ἐμεῖς κτίζαμε Παρθενῶνα διὰ νὰ ἐκδηλώσουμε τὴν πίστι στὸ θεῖον. 'Ο Παρθενῶν ἀπόδειξις τῆς πίστεως τῶν Ἑλλήνων. Ἡ Ἅγια Σοφιὰ ἀπόδειξις ἄλλη τῆς πίστεώς μας. Καὶ ἀναρίθμητοι ναοὶ βυζαντινοῦ ρύθμοῦ καὶ ποικίλου ρύθμοῦ, μικροὶ καὶ μεγάλοι, πιστοποιοῦν ὅτι τὸ γένος τῶν Ἑλλήνων ἔθρησκευε ἐξ ἀρχαιοτάτης ἐποχῆς. Κι ἀν θέλετε περισσότερες ἀποδείξεις, ὅσοι ἀπὸ σᾶς εἰσθε ἐγγράμματοι, διαβάστε τὸν "Ομηρο καὶ τοὺς ἱστορικοὺς τοὺς μεγάλους, κ' ἐκεὶ θὰ δῆτε νέες ἀποδείξεις τῆς θρησκευτικότητος τῶν Ἑλλήνων.

Ἄλλὰ δὲν ὄμιλῶ, ἀγαπητοί μου, περὶ τῆς θρησκευτικότητος τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων. Τὸ θέμα εἶνε ἡ θρησκευτικότης τῶν συγχρόνων Ἑλλήνων· καὶ ἀπλούστερα ἀκόμα· Θρησκεύουν οἱ σημερινοὶ Ἑλληνες; Θέλω νὰ μὲ προσέξετε.

Θρησκεύουν οἱ σύγχρονοι "Ελληνες;

Δὲν θὰ σᾶς ὄμιλήσω ρήτορικά, γιατὶ οὔτε ρήτορας εῖμαι οὔτε ἥρθα ἐδῶ στὴν πόλιν σας γιὰ νὰ κάνω ἐπιδείξεις ρήτορείας. Θ' ἀνοίξω τὴν καρδιά μου ως ἔνας Ἔλλην πρὸς Ἔλληνας, ως ἔνας ποὺ ἔζησα κ' ἐγὼ κοντά σας σκληρὲς ἡμέρες καὶ ἐπιθυμοῦσα ἡ πατρίδα μας νὰ εἶνε τὴν ὥρα αὐτὴ ἄστρο φεγγοθόλο 'Ορθοδοξίας, ποὺ νὰ φωτίζῃ ἀπὸ τὰ Βαλκάνια μέχρις Ούραλίων. Συνεπῶς, ὁ λόγος μου δὲν θὰ εἶνε ἐπίδειξις ρήτορείας, ἀλλὰ μιὰ κραυγὴ πόνου καὶ διαμαρτυρίας διὰ τὴν ὄλην ἔθνικὴν καὶ θρησκευτικὴν κατάστασιν τῆς πατρίδος μου.

Ἐπαναλαμβάνω λοιπὸν τὸ ἔρωτημα· Θρησκεύουν οἱ "Ελληνες τοῦ 1963; Δὲν λέγω ὃν ἔθρησκευαν οἱ "Ελληνες στρατιῶται ἐπάνω στὰ

ψηλὰ θουνά, τότε ποὺ πήραμε τὶς κορυφὲς τῆς Πίνδου καὶ τὶς σμίξαμε μὲ τὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ. Δὲν λέγω ἀν ἐθρήσκευαν οἱ Ἐλληνες τοῦ 1941-42, ποὺ καὶ τὰ καλντερίμια τῆς Κοζάνης θὰ φωνάξουν ὅτι ὁ λαὸς ἐθρήσκευε καὶ ἔξακολουθοῦσε νὰ πιστεύῃ στὸ Θεό. Ὁμιλῶ γιὰ σήμερα, ὑστερα ἀπὸ μιὰ εἰκοσαετία, καθ' ἥν οἱ Ἐλληνες θὰ ἔδει ν' ἀναπτύξουν ἔντονον θρησκευτικότητα. Θρησκεύουν οἱ Ἐλληνες τοῦ 1963; - ἐπαναλαμβάνω τὸ πύρινο αὐτὸ ἐρώτημα καὶ στὸν ἔαυτόν μου καὶ εἰς τοὺς ιερεῖς καὶ εἰς τοὺς ἐπισκόπους καὶ στὸ λαὸ δόλοκληρο.

-Τυφλὸς είσαι; μοῦ λέει ἔνας. Δὲ βλέπεις τὴ νύχτα τῆς Ἀναστάσεως ποὺ σχηματίζεται ἔνας ποταμὸς πύρινος ἀπὸ μυριάδες μικρὰ φῶτα, ἀπὸ τὶς λαμπάδες ποὺ ἄναψαν οἱ Χριστιανοὶ ὅταν ὁ ιερεὺς εἴπε «Δεῦτε λάβετε φῶς...»; Δὲν ἀνεβαίνεις ἐκείνη τὴν ὥρα μ' ἔνα ἀεροπλάνο ἐπάνω ἀπὸ τὴν Ἀθήνα, τὸν Πειραιᾶ, τὴν Κοζάνη, γιὰ νὰ δῆς, ὅτι ὀλόκληρος ἡ πόλις ἥτο ἔνας πύρινος ποταμὸς κηρίων; Καὶ δὲ βλέπεις στὰ πανηγύρια, πῶς τρέχουν ὅλοι χιλιόμετρα γιὰ νὰ προσκυνήσουν τὰ προσκυνήματα; Ἐδῶ ἔφεραν τὸ Τίμιο Ξύλο ἀπὸ τὸ Ἀγιο Ὄρος, ἐδῶ ἔφεραν τὸ «Ἀξιόν ἐστι» τὴν εἰκόνα, καὶ οὐρὲς κάνει ὁ Ἀθηναϊκὸς λαός, ὥρες ὀλόκληρες, καὶ περιμένει ἀπ' ἔξω γιὰ ν' ἀσπασθῇ τὴν εἰκόνα «Ἀξιόν ἐστι» καὶ τὸ Τίμιον Ξύλον.

Οι ἐνδείξεις ἡ ἀποδείξεις δὲν μὲ πείθουν

Τὰ βλέπω κ' ἐγὼ αὐτά. Ἀλλὰ εἰνε ἀραγε ἐνδείξεις ἡ ἀποδείξεις ἀρκεταὶ γιὰ νὰ μᾶς πείσουν, ὅτι ὅντως ὁ Ἐλληνικὸς λαὸς θρησκεύει; Πρέπει νὰ μείνουμε μόνο σ' αὐτά;

Πρέπει, ὀδελφοί μου, νὰ μὴ ἔχουμε διαβάσει τὸ Εὔαγγέλιο, πρέπει νὰ μὴ γνωρίζουμε τὸ ἄλφα τοῦ χριστιανισμοῦ, γιὰ νὰ ἀρκεσθοῦμε σ' αὐτὰ μόνο τὰ τεκμήρια τῆς θρησκευτικότητος τοῦ Ἐλληνικοῦ λαοῦ. Νοιί. Πρέπει νά 'χουμε μικρὰ ἰδέα γιὰ τὴ θρησκεία τοῦ Ναζωραίου, ἐὰν μετρήσουμε τὴν θρησκευτικότητα ἀπὸ τὰ πανηγύρια καὶ τὰς ἑορτὰς καὶ τὰς προσελεύσεις εἰς τὰ ιερὰ προσκυνήματα. Θρησκεία τοῦ Ναζωραίου δὲν είνε ν' ἀνεβαίνουμε στὰ καμπαναριὰ καὶ νὰ χτυποῦμε καμπάνες· δὲν είνε, οἱ παπᾶδες καὶ προπαντὸς οἱ δεσποτάδες μας νὰ ντύνωνται μέσα στὰ χρυσᾶ καὶ νὰ παρουσιάζωνται μὲ μίτρες καὶ μὲ ἐγκόλπια καὶ νὰ λειτουργοῦν ὡς πρίγκιπες καὶ ὡς αὐτοκράτορες τοῦ Βυζαντίου· δὲν είνε ἀπλῶς τὸ λιθάνι καὶ τὸ κερί, τὸ ὅποιο καίμε ἐνώπιον τῶν εἰκόνων τοῦ Χριστοῦ μας.

Ο χριστιανισμὸς δὲν είνε τύπος, ἀλλὰ οὐσία

Ἡ θρησκεία τοῦ Ναζωραίου δὲν είνε τύπος, ἀλλὰ είνε μιὰ οὐσία.

Είνε μοχλὸς καὶ ζωὴ καὶ κίνησις. Είνε μοτὲρ ποὺ πρέπει νὰ κινήσῃ τὸ ἔθνος μας σὲ νέες κατευθύνσεις. Γι' αὐτό, ἐπειδὴ τέτοια είνε ἡ θρησκεία, δὲν πρέπει νὰ ἀρκεσθοῦμε σ' αὐτὲς τὶς ἀποδείξεις τῆς θρησκευτικότητος τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ. Ναι, ὑπάρχει θρησκευτικότης· ἀλλὰ είνε ἐπιπολαία, είνε σὰν τὸ χῶμα τὸ γεμᾶτο ἀγκάθια καὶ πέτρες. Καὶ ἄμα τὸ χῶμα θέλης νὰ τὸ σπείρης, τὸ καθαρίζεις· κι ἂν τὸ βάλης στὴ γλάστρα σου, τότε ὅχι μόνο τὸ καθαρίζεις, ἀλλὰ καὶ τὸ κοσκινίζεις γιὰ νὰ φυτρώσῃ τὸ κρίνο. Ἡμεῖς λοιπὸν εἴμεθα χῶμα ἀκάθαρτον θρησκευτικῆς ζωῆς, ποὺ πρέπει νὰ τὸ ξεβοτανίσωμε, νὰ τὸ καθαρίσωμε, νὰ τὸ περάσουμε ἀπὸ κόσκινα, γιὰ νὰ μπορέσῃ μέσα στὴν καρδιά μας, ως εἰς γλάστραν οὐρανίαν, νὰ φυτρώσῃ καὶ νὰ ἀνθήσῃ τὸ κρίνον τὸ ἀμάραντο, ποὺ είνε ἡ γνησία θρησκευτικῆς ζωῆς ταύτην ύπεζωγράφισεν ὁ Κύριος μας ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ.

Ἄπλούστερα. "Ἐχω μπροστά μου τὸ λαὸ τοῦτον. Θὰ μοῦ ἐπιτρέψετε νὰ σᾶς περάσω ἀπὸ πέντε κόσκινα. Είσθε σύμφωνοι;

Τὰ πρόσφορα ζυμωμένα ἀπὸ χέρια παρθένων

Ἐδῶ στὴν Κοζάνη, ὅταν πρωτοήρθα, πολλὰ πράγματα μὲ συνεκίνησαν. Ἰδιαιτέρως μὲ συνεκίνησε κάτι ποὺ ἔμαθα. "Οτι στὰ παλιὰ χρόνια τῆς πίστεως, τὸ πρόσφορο ποὺ πηγαίνουμε στὴν ἐκκλησίᾳ γιὰ νὰ μνημονεύσουν τοὺς νεκρούς, τὸ πρόσφορο ποὺ κόβει ὁ Ἱερεὺς τὸ ἀντίδωρο, δὲν τὸ ζυμώνανε τὰ ἀκάθαρτα καὶ μολυσμένα χέρια ἀπίστων καὶ διεφθαρμένων ἀρτοποιῶν· τὰ πρόσφορα δὲν ἐπωλοῦντο στὰ ἀρτοποιεῖα, ἀλλὰ τὰ ζύμωναν γυναικεῖς, Καὶ ποιές; Παρθένες κοπέλλες, ἀγνὲς καὶ ἀμόλυντες. Καὶ κοσκίνιζαν σχολαστικὰ τὸ ἀλεύρι καὶ περνοῦσαν τὸ σιτάρι ἀπὸ ψιλὸ κόσκινο.

Θὰ περάσουμε ἀπὸ κόσκινο

Ἐὰν λοιπὸν θέλουμε κ' ἔμεῖς νὰ δοῦμε κατὰ ποιὸν τρόπον θὰ γίνωμεν ὅρτος γλυκὺς Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Ναζωραίου, πρέπει νὰ περάσουμε ἀπὸ τὸ κόσκινο. Ἄν είστε χῶμα, θὰ σᾶς περάσω ἀπὸ τὸ κόσκινο· ἄν είστε ἀλεύρι τοῦ Χριστοῦ, θὰ σᾶς περάσω ἀπὸ τὴν κρησάρα τοῦ προσφόρου, μὲ τὸ ὄποιον ἐκαθάριζαν τὸ ἀλευρον τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Λοιπόν, συντόμως θὰ σᾶς

παρουσιάσω πέντε κόσκινα. Τὸ πρῶτο κόσκινο. Ποιό εἶνε; Θ' ἀρχίσω ἀπὸ τὰ μικρότερα κόσκινα καὶ θὰ πᾶμε στὰ μεγαλύτερα· ὅσο θὰ προχωροῦμε, θὰ γίνωνται λεπτότερα τὰ κόσκινα.

1. ΤΑΚΤΙΚΟΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΜΟΣ

Τὸ πρῶτο κόσκινο εἶνε ὁ ἐκκλησιασμός. Ποιός ἐκκλησιασμός; Ὁ τακτικὸς ἐκκλησιασμός. Ὁ τακτικὸς καὶ ἀνελλιπής ἐκκλησιασμός. Εἶνε ἡ ἐντολὴ ἡ γνωστὴ τοῦ δεκαλόγου, ὅτι «ἔξ ἡμέρας ἔργῳ καὶ ποιήσεις πάντα τὰ ἔργα σου· τῇ δὲ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ σάββατα Κυρίῳ τῷ Θεῷ σου» (Ἑξ. 20,9-10). Δὲν πρέπει νὰ σᾶς ἀναπτύξω τὴν ἐντολή, ἀπλῶς ὑπενθυμίζω.

Λοιπόν, εἶνε ὁ τακτικὸς ἐκκλησιασμός. Ὅποιος θρησκεύει, ὅποιος θρησκεύει, αἰσθάνεται βαθειὰ τὴν ἀνάγκη νὰ πάῃ στὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ, νὰ προσφέρῃ τὴν λατρείαν στὸ Θεὸν τὴν λογικήν, καθ' ἐκάστην Κυριακήν. Εἶνε ἀνάγκη τῆς ψυχῆς ὁ ἐκκλησιασμός. Καὶ ἡ ἐκκλησία μας, ἡ ὄρθδοξος ἐκκλησία, δίνει τεραστίαν σημασίαν στὸν ἐκκλησιασμόν· καὶ ὑπάρχει ἵερὸς κανῶν μέσα εἰς τὸ ἱερὸν Πηδάλιον μὲ τοὺς κανόνας τῆς ἐκκλησίας ὅτι, ὅποιος Χριστιανὸς τὴν Κυριακή, τρεῖς φορὲς συνέχεια, δὲν ἐκκλησιάζεται (ἄν δὲν ὑπάρχῃ λόγος σοθαρός), ὅποιος ἀποουσιάζει τρεῖς φορές, διαγράφεται προσωρινῶς ἀπὸ τὸν κατάλογον τῶν μελῶν τῆς ἐκκλησίας· δὲν θεωρεῖται πλέον ὄρθδοξος· καὶ ἂν ποτε πεθάνῃ σ' αὐτὴ τὴν κατάστασι, δὲν θὰ τὸν θάψουν μὲ παπᾶδες καὶ μὲ ἔξαπτέρυγα, ἀλλὰ ἄνευ ἱερέων· διότι μόνος του ἀπέκοψε ἑαυτὸν ἐκ τῆς ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ.

Στὰ παλιὰ τὰ χρόνια ποὺ ἐκκλησιάζοντο οἱ ἄνθρωποι, σπάνιον φαινόμενο ἦτο ὁ μὴ ἐκκλησιαζόμενος. Θὰ ἔπρεπε νὰ ἔχῃ φέρετρο, θὰ ἔπρεπε νὰ ἔχῃ φέρετρο τὸ Σάββατο τὸ θράδυ στὸ σπίτι του, νὰ συντροφεύῃ νεκρὸ στὸ σπίτι του ἢ νὰ συμβαίνῃ κάτι ἄλλο πρᾶγμα ἢ ἀσθένεια φοβερά, γιὰ νὰ μὴ πάῃ στὴν ἐκκλησία. Σήμερα, ὅπως ἥτανε ἄλλοτε σπάνιον πρᾶγμα ὁ μὴ ἐκκλησιαζόμενος, εἰς τοὺς σημερινούς μας μοντέρνους καιροὺς τὰ πράγματα ἀντεστράφησαν· ὁ ἐκκλησιαζόμενος ἔγινε εἰδος σπάνιον, σπανιώτατον. Πόσοι εἶνε οἱ ἐκκλησιαζόμενοι στὴν Ἑλλάδα;

Οἱ ἐκκλησιαζόμενοι μόνο 2%

Ἐγινε μία ἔρευνα στὴν Ἀθήνα καὶ στὸν Πειραιᾶ καὶ στὴν Πάτρα καὶ σὲ ἄλλας πόλεις, καὶ ἡ ἔρευνα αὐτή, τῆς ὅποιας τὰ ἀποτελέσματα ἐδημοσίευσα σ' ἔνα φύλλον τῆς «Σπίθας», ἀπέδειξε ὅτι ἐπὶ ἑκατὸ χριστιανῶν ὄρθιοδόξων βαπτισμένων, τακτικὰ ἐκκλησιάζονται – πόσοι νο-

μίζετε; Δύο τοῖς ἑκατό(*). Ἐπὶ ἑκατὸ μόνο δύο ἄνθρωποι ἐκκλησιάζονται τακτικῶς. Δηλαδή· ἐὰν ἡ Ἑλλὰς ἔχῃ πληθυσμὸ 8.000.000(**), τὴν Κυριακὴ μέσα στὶς ἐκκλησίες σ' ὅλη τὴν Ἑλλάδα δὲν είνε παραπάνω ἀπὸ 160.000 ἔως 200.000. Αὐτὸι είνε οἱ τακτικῶς ἐκκλησιαζόμενοι στὴ χώρα μας τὴν Κυριακή. Οἱ ἄλλοι ποῦ είνε; Οἱ 98 ποῦ είνε;

Τὸ 98% ποῦ θρίσκεται;

”Ἐχομε κ' ἐμεῖς τὸ δικαίωμα νὰ ρωτήσωμε σὰν τὸ Χριστό· «Οὐχὶ οἱ δέκα ἑκαδαρίσθησαν; οἱ δὲ ἐννέα ποῦ;» (Λουκ.17,17). Οἱ 100, Κύριέ μου, ἀπήλαυσαν τὰ ύλικά σου ἀγαθὰ ὅλη τὴν ἐβδομάδα· ἐξ αὐτῶν 2 μόνο ἥλθαν νὰ σοῦ ποῦν ἔνα εὐχαριστῶ, οἱ δὲ 98 ποῦ είνε; Ἐμένα ρωτᾶτε; Ποῦ είνε; Ποιός τοὺς «ἔφαγε»; «Κάιν Κάιν, ποῦ είνε ὁ ἀδερφός σου;» (Γέν. 4,9), ποῦ είνε αὐτοὶ οἱ 98;

Ποῦ είνε, συγκεκριμένα, οἱ ἄρχοντές μας; Τὴν Κυριακὴ τὸ πρωΐ, ποῦ ἐκκλησιάζεται ὁ πρωθυπουργὸς τῆς χώρας μας; Ποῦ ἐκκλησιάζονται οἱ ὑπουργοί μας;... Δὲν πολιτικολογῶ, δὲν κάνω κόμμα, εἰμαι ἔχω ἀπὸ αὐτά, διότι δὲν θέλω νὰ μοῦ δώσετε κανένα τέτοιο χαρακτηρισμό. ”Αν ἀνοίξετε τὴν καρδιά μου, μέσα σ' αὐτὴν δὲν θὰ θρῆτε κανένα ἀπὸ αὐτά· ἀπάνω μὲν είνε ἡ πατρίς μου ἡ Ἑλλάς, βαθύτερον δὲ καὶ οὐσιαστικώτερον θέλω νὰ ἔχω τὸν Χριστό.

Ποῦ θρίσκονται οἱ πολιτικοί μας ἄρχοντες;

Ποῦ είνε οἱ πολιτικοὶ ἄρχοντες τῆς χώρας μας, ποὺ ἔχουν τὰ διάφορα κόμματα καὶ κομματίδια, τὴν Κυριακή; Ποῦ ἐκκλησιάζονται; ”Οταν ἔνας Ἀντενάουερ(***) Γερμανός, ὁ ὅποιος ἔκανε τὸ θαῦμα τῆς Γερμανίας, ποὺ ἔχει ύπὸ τὴν ἔξουσίᾳ του 70 ἑκατομμύρια λαό, ὅταν αὐτὸς ὁ γέρος 86 χρονῶν παίρνῃ κάθε Κυριακὴ τὸ μπαστουνάκι του καὶ πηγαίνῃ ἀπ' τὸ πρωΐ καὶ ἐκκλησιάζεται σὲ ἐκκλησία ποὺ είνε μέσα τὸ παιδί του ἱερομόναχος λειτουργῶν, ποῦ είστε ἐσεῖς οἱ πρωθυπουργοὶ καὶ ὑπουργοὶ τῆς χώρας μας; Ποῦ είστε ἐσεῖς οἱ νομάρχαι, ποὺ εύρισκεστε μέσα στὰ πλήθη τῶν διαφόρων ἐδῶ ὄρθιοδόξων πόλεων γιὰ νὰ μᾶς λαμπρύνετε μόνο τὶς τελετὲς κατὰ τὶς μεγάλες ἑορτὲς καὶ πανηγύρεις μας; Ποῦ είστε ἐσεῖς, κύριοι; Ποῦ είνε ὁ εἰσαγγελεύς μας, καὶ ποῦ 'νε ὁ πρόεδρος τῶν πρωτοδικῶν μας, καὶ ποῦ είνε οἱ ναύαρχοί μας, καὶ ποῦ 'νε οἱ στρατηγοί μας, καὶ ποῦ 'νε οἱ πλουτο-

(*) Βλ. τὸ ἄρθρο «Ἑλλάς: 160.000;» στὸ περιοδικὸ «Χριστιανικὴ Σπίθα» φ. 239/Ιούλιος 1961.

(**) Αὐτὸς περίπου ἥταν τότε, τὸ 1963, ὁ πληθυσμὸς τῆς Ἑλλάδος.

(***) Κόνραντ Ἀντενάουερ (1876-1967), Γερμανὸς πολιτικός, τέσσερις φορὲς καγκελάριος τῆς Δυτικῆς Γερμανίας. Ἡταν τότε πρὸς τὸ τέλος τῆς δράσεώς του.

κράτες μας, καὶ ποῦ είνε οἱ καθηγηταὶ μας καὶ οἱ πανεπιστήμονές μας, καὶ ποῦ 'νε ὁ ἐργατικὸς λαός μας, καὶ ποῦ 'νε ἡ νεότης μας; Ποῦ είνε; Ἐμένα ρωτᾶτε; Είστε ἔξυπνοι ἀρκετὰ γιὰ νὰ μοῦ πῆτε ποῦ είνε ὁ καθένας ἀπὸ δαύτους. Παντοῦ είνε, μόνο στὴν ἐκκλησίᾳ τοῦ Χριστοῦ δὲν είνε. Δὲν ἔχουν πιὰ τὴν ὄρεξι νὰ ἐπισκεφθοῦνται ναὸν τοῦ Θεοῦ. Μόνο θὰ τὸν ἐπισκεφθοῦνται γιὰ ἐπίδειξι καὶ μὲ μία φαινομενικὴ προσπάθεια γιὰ νὰ ἐμφανίσουν τὸν ἑαυτό τους ἐν τάξει μὲ τὴν ἐκκλησίᾳ τοῦ Χριστοῦ μας.

Πόσοι ἔμειναν μέχρι τέλους στὴν Ἀνάστασι;

Ναί, τὸ μαθα μόλις κατέβηκα στὴ Κοζάνη καὶ ἔκλαψα καὶ ἐπένθησα. Γιατὶ πάντα γιὰ τὴν Κοζάνη ἔχω κάποια ἰδιαιτέραν ἵδεα ὡς πρὸς τὴν θρησκευτικότητά της. Τὴν νύχτα τῆς Ἀναστάσεως εἶχατε μαζευτῆ, μαθαίνω, ἀπάνω ἀπὸ 4.000 στὴν πλατεῖα τῆς Κοζάνης. Κ' ἥτανε ὡραίο θέαμα. Μείνατε ὅλοι μέχρι τέλους; Πόσοι ἔμειναν μέχρι τέλους; 'Ο στρατιώτης δὲν φεύγει ἀπὸ τὴ γραμμή του, ἐὰν δὲν σαλπίσῃ ἡ σάλπιγγα· ἀς τολμήσῃ νὰ κουνηθῇ μέσα ἀπὸ τὴν παράταξι· κάναμε στρατιώτες - τολμάει νὰ πῆ φεύγω; 'Αν δὲ' σοῦ πῆ ὁ ἐπὶ κεφαλῆς, ἀν δὲ' διαλύσῃ τὴ διλοχία, ἀν δὲν δώσῃ τὸ σῆμα γιὰ διάλυσι - «τοὺς ζυγοὺς λύσατε», δὲν διαλύεται ὁ σχηματισμός. 'Ο στρατὸς δὲν φεύγει ἀν δὲν δώσῃ τὴν διαταγὴ τῆς διαλύσεως ὁ ὑπαξιωματικός. Καὶ τὰ παιδιὰ δὲν φεύγουν ἀπὸ τὸ σχολεῖο, ἐὰν ὁ δάσκαλος δὲν δώσῃ τὸ σύνθημα τῆς ἀπολύσεως. Ναί. Καὶ ἐδῶ τί γίνεται; Μαζευτήκανε 4.000. "Ε, στὸ τέλος; πόσοι σταθήκανε μέχρι τέλους; Πόσοι ἀκούσανε ἐκεῖνο τὸ ἀριστούργημα τῆς ἐκκλησίας μας, τὸν Κατηχητικὸν λόγον τοῦ Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου; Πόσοι εἶχαν ύπομονὴ νὰ πάρουν ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ ἱερέως καὶ τοῦ ἀρχιερέως τὸ ἀντίδωρο καὶ νὰ πᾶνε στὰ σπίτια τους; Πενήντα, πενήντα μετρημένοι, βρεθήκανε στὸ τέλος νὰ μείνουν. Οἱ ἄλλοι; Τρεῖς χιλιάδες ἐννιακόσιοι πενήντα ποῦ ἥσαν; Ωραία θρησκευτικότησι!

"Ἄν λείψουν τὰ μνημόσυνα, πόσοι μένουν;

Κι ἂν πῆτε γιὰ τὰς Κυριακάς; Ἐδῶ ἐρώτησα καὶ ἔμαθα, ὅτι ὅλοι οἱ ἐκκλησιαζόμενοι δὲν είνε παραπάνω ἀπὸ χίλιους. Παραπάνω ἀπὸ τρακόσοι ἄντρες δὲν ἐκκλησιάζονται τακτικὰ στὴν Κοζάνη· μὲ τὶς γυναῖκες φτάνουν μόνο νὰ γίνουν χίλιοι. Καὶ ἂν λείψουν τὰ μνημόσυνα; - γιατὶ δὲν πᾶνε γιὰ τὸν Κύριο, ἀλλὰ γιὰ τὰ μνημόσυνα· ἀν λείψουν τὰ μνημόσυνα, δὲν μένουν οὔτε οἱ μισοί. "Ε, αὐτὴ είνε ἡ κατάστασις. Μὰ ποῦ είνε οἱ ἄλλοι; Ποῦ είνε οἱ ἄλλοι; Οἱ ἄλλοι τὸ πρωΐ, ἀν ἔρθῃ ἔνας ξέ-

νος ἐδῶ στὴν Κοζάνη καὶ πάῃ τὴν Κυριακὴ καὶ μετρήσῃ αὐτοὺς ποὺ ἐκκλησιάζονται, θὰ πῇ· «Ἡ Κοζάνη εἶνε μικρὸ χωριό, χίλιοι ἄνθρωποι εἶνε ὅλοι». Ἀν πάῃ τὸ θράδυ ἐδῶ στὸ γῆπεδο, θὰ πῇ· «Ἡ Κοζάνη εἶνε μεγάλη πόλις». Δυστυχῶς, θρησκεία μας ἔγινε τὸ φουτ-μπώλ, θρησκεία μας ἔγινε τὸ γῆπεδο. Θρησκεία μας ἔγινε ὁ κινηματογράφος, θρησκεία μας ἔγινε τὸ φίλμ. Θρησκεία μας ἔγιναν αἱ ἐκδρομαὶ καὶ τὰ ποῦλμαν καὶ ὅλα τὰ ἄλλα, θρησκεία μας ἔγινε ὁ τουρισμός. Θρησκεία μας ἔγιναν τὰ πάντα. Καὶ ἡ θρησκεία μας μαραζώνει καὶ ἐκμηδενίζεται μέσ' στὸν αἰῶνα αὐτόν, τὸν σιδηροῦν αἰῶνα τῆς ὑλῆς καὶ τῆς διαφθορᾶς.

Τὸ πρῶτο, λοιπόν, κόσκινο εἶνε ὁ τακτικὸς ἐκκλησιασμός. Μετρηθήκανε καὶ μείνανε τόσοι. Ἄλλὰ εἶνε μόνον ὁ ἐκκλησιασμός;

2. ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΠΡΟΣΕΥΧΗ

“Οποιος θρησκεύει πραγματικά, ἀδελφοί μου, αἰσθάνεται τὴν ἀνάγκη βαθειὰ νὰ συνομιλήσῃ μὲ τὸν οὐράνιον Πατέρα. Αἰσθάνεται τὴν ἀνάγκη νὰ προσευχηθῇ καὶ ὡς ἄτομον καὶ ὡς οἰκογένεια. Ναί. Τονίζω, ὡς οἰκογένεια. “Οπως ἐσύ, πατέρα, τρώγεις μαζὶ μὲ τὰ παιδιά σου, δὲν τρῶς ξεχωριστὰ ἐσύ, ξεχωριστὰ τὸ παιδί σου, ξεχωριστὰ ἡ κόρη σου, καὶ χαρὰ καὶ ἀγαλλίασι ἔχει τὸ κάθε σπίτι νὰ συναντᾶται στὸ τραπέζι ὅλη ἡ οἰκογένεια· ὅπως λοιπὸν δὲν τρώτε ξεχωριστά, ἔτσι ἐσύ ὁ πατέρας καὶ ἡ μάνα, οἱ οἰκογενειάρχαι, δὲν πρέπει νὰ προσεύχεσθε ἰδιαιτέρως, ἀλλὰ ὅλοι μαζί. Νά ἔνα παράδειγμα· ἔνας νέος, ποὺ εύρεθηκε πρὸ ὀλίγων μηνῶν στὴν Ἐλβετία, ἐνύχτωσε. Σ' ἔνα σπίτι ἐλβετικὸ τὸν δεχτήκανε. “Οταν πῆγε νὰ κοιμηθῇ τί εἶδε· μαζεύτηκαν σὲ μιὰ γωνιὰ τοῦ σπιτιοῦ, τοῦ ἀγροτικοῦ σπιτιοῦ, ὁ πατέρας ἡ μάνα καὶ τρία παιδάκια χαριτωμένα, γονάτισαν καὶ ἔκαναν τὴν προσευχή τους μισὴ ὥρα. Αὔτὸς καθόταν καὶ τοὺς ἔβλεπε. Καὶ αἰσθάνθηκε ντροπὴ τὴν ὥρα ἐκείνη, μεγάλη ντροπή, γιατὶ στὸ δικό του σπίτι ποτέ, ποτὲ δὲν εἶδε πατέρα καὶ μάνα νὰ γονατίζουν καὶ νὰ προσεύχωνται.

Οἱ Ἐλβετοὶ προσεύχονται οἰκογενειακῶς, ὅσοι εἶνε πιστοί. Οἱ Ὁλλανδέζοι προσεύχονται, οἱ Δανοὶ προσεύχονται, οἱ Ἀγγλοι προσεύχονται, οἱ Ἀμερικανοὶ προσεύχονται. Οἱ Ἑλληνες, ποὺ ἔχουν τὴν πιὸ ζωντανὴ πίστι στὸν κόσμο, τὴν Ὀρθοδοξία; Ἐχει σθήσει μέσ' στὰ ἑλληνικὰ σπίτια ἡ οἰκογενειακὴ προσευχή. Τώρα γιατὶ ἐσεῖς δὲν κάνετε οἰκογενειακὴ προσευχή; Ἐγὼ μπορῶ νὰ σᾶς ἀπαντήσω, ἀλλὰ ἰδιαιτέρως, στ' αὐτί, ὅχι ἐδῶ πέρα. Γιατὶ δὲν κάνετε οἰκογενειακὴ προσευχή; Δῶστε μου μέσα ἐδῶ στὴν Κοζάνη οἰκογένειες ποὺ προσεύχονται. Δείξατέ μου, δείξατέ μου ἐδῶ μέσ' στὴν Κοζάνη πέντε - δέκα - εἴκοσι σπίτια, νὰ δῶ νὰ προσεύχωνται οἰκογενειακῶς οἱ ἄνθρωποι, ἄνδρας καὶ

γυναίκα καὶ παιδιά. Ἀντρόγυνο ποὺ προσεύχεται εἶνε κάστρο ἄπαρτο. Οἰκογένεια ποὺ προσεύχεται εἶνε πύργος ἰσχύος. Τέτοια οἰκογένεια δὲν ύπάρχει πλέον; Δῶστε μου μιὰ οἰκογένεια ποὺ νὰ προσεύχωνται μαζί, καὶ νὰ πέσω νὰ φιλήσω τὰ πόδια τοῦ πατέρα καὶ τῆς μάνας· ἔνα σπίτι, ποὺ μέσον στὸν εἰκοστὸ αἰῶνα τῶν πυραύλων θὰ ἐξακολουθῇ νὰ ἔχῃ τὴν πίστιν στὸ Χριστὸν καὶ νὰ προσεύχεται. "Οποιος θρησκεύει, ἐκκλησιάζεται τακτικὰ καὶ λέγει «Ως ἀγαπητὰ τὰ σκηνώματά σου, Κύριε, τῶν δυνάμεων. ἐπιποθεῖ καὶ ἐκλείπει ἡ ψυχή μου εἰς τὰς αὐλὰς τοῦ Κυρίου» (Ψαλμ. 83,1). "Οποιος θρησκεύει, γονατίζει καὶ προσεύχεται, καὶ καλεῖ καὶ τοὺς ἄλλους νὰ συμπροσευχῇσοῦνε, νὰ μετάσχουν στὸ συμπόσιον αὐτὸν οὐρανοῦ. Ναί, οἱ πιστοὶ προσεύχονται.

Λοιπόν, τὸ ἔνα κόσκινο εἶνε ὁ ἐκκλησιασμός· ὀλίγοι ἐκκλησιάζονται. Τὸ δεύτερο κόσκινο εἶνε, ἀνὴρ ἔχη μέσα ἡ Κοζάνη πέντε χιλιάδες οἰκογένειες καὶ περάση ἀπὸ τὸ κόσκινο τῆς οἰκογενειακῆς προσευχῆς, ζήτημα εἶνε ἀνὴρ βροῦμε δέκα οἰκογένειες; πέντε οἰκογένειες; Ἐγὼ ἀμφιβάλλω ἀνὴρ ύπάρχη καὶ μία. Τὸ ἀμφιβάλλω. Καὶ ἂς μαρτυρήσουν οἱ πνευματικοὶ πατέρες, ποὺ ἔρχονται εἰς ἐπαφὴν μὲ τὰς ὀλίγας χριστιανικὰς οἰκογενείας ἐδῶ τῆς πόλεως. Λοιπόν, θρησκεύει ὁ Ἑλληνικὸς λαός, ἀλλὰ θρησκεύει χωρὶς τακτικὸν ἐκκλησιασμόν, χωρὶς προσευχήν, ἀτομικὴν καὶ οἰκογενειακήν.

3. ΑΓΙΑ ΓΡΑΦΗ - ΤΡΟΦΗ ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ

Τρίτο κόσκινο εἶνε αὐτό· ἡ ἀγία Γραφή. "Ο, τι νὰ πῶ, ἀδελφοί μου, γιὰ τὴν ἀγία Γραφή, εἶνε κατώτερο τῆς πραγματικότητος. Εἴπα δι' ὀλίγων ἐπάνω στὸν Ἀγιον Δημήτριον, ἐπαναλαμβάνω καὶ ἐδῶ τὰ ἴδια λόγια· ὅτι τὰ λόγια τοῦ Χριστοῦ μας, τὰ ρήματα τῆς αἰώνιου ζωῆς, εἶνε ἀνεκτίμητα. 'Ο λόγιος τοῦ Θεοῦ, ποὺ περιέχει ἡ Παλαιὰ καὶ ἡ Καινὴ Διαθήκη, κατ' ἔξοχὴν δὲ ἡ Καινὴ Διαθήκη, εἶνε ὅ, τι χρειάζεται ἡ ἀνθρώπινη ψυχή· εἶνε τὸ νερὸν ποὺ δροσίζει τὸ διψασμένο διαθάτη, εἶνε τὸ μέλι τὸ γλυκὺ μὲ τὸ ὅποιο πρέπει νὰ τρέφωνται τὰ μικρὰ παιδιά, εἶνε τὸ γάλα γιὰ τοὺς νηπίους πνευματικῶς, εἶνε τὸ κρέας γιὰ τοὺς ἀνεπτυγμένους, εἶνε τὸ βάλσαμο παρηγοριᾶς γιὰ τοὺς πονεμένους, εἶνε τὸ φάρμακο γιὰ τοὺς ἀσθενεῖς μας. Εἶνε ἡ ρόμφαία καὶ τὸ ὅπλον τῶν ιεροκηρύκων ἐναντίον τῶν δυνάμεων τοῦ σκότους τοῦ αἰῶνος τούτου. Εἶνε ὅ, τι χρειάζεται ἡ ἀνθρώπινη ψυχή. 'Ο πρῶτος ψαλμὸς ἔτσι ἀρχίζει· «Μακάριος ἀνήρ, ὃς οὐκ ἐπορεύθη ἐν βουλῇ ἀσεβῶν καὶ ἐν ὁδῷ ἀμαρτωλῶν οὐκ ἔστη καὶ ἐπὶ καθέδρᾳ λοιμῶν οὐκ ἐκάθισεν. ἀλλ' ἦν τῷ νόμῳ Κυρίου τὸ θέλημα αὐτοῦ, καὶ ἐν τῷ νόμῳ αὐτοῦ μελετήσει ἡμέρας καὶ νυκτός. καὶ ἔσται ὡς τὸ ξύλον τὸ πεφυ-

τευμένον παρὰ τὰς διεξόδους τῶν ὑδάτων, ὃ τὸν καρπὸν αὐτοῦ δώσει ἐν καιρῷ αὐτοῦ καὶ τὸ φύλλον αὐτοῦ οὐκ ἀπορρυήσεται» (Ψαλμ. 1,1-3). Ό κάθε Χριστιανός, λέει, ποὺ διαβάζει Γραφή, είνε σὰν τὰ πλατάνια τὰ μεγάλα πού 'νε φυτευμένα δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ τοῦ Πηνειοῦ ποταμοῦ, καὶ αὐτὰ είνε πάντοτε ἀμάραντα· σὰν τὰ δέντρα πού 'νε κοντὰ στὰ ποτάμια κ' ἔχουν πάντα φύλλα καὶ καρπούς. Ἔτσι κι ὅποιος θυμίζει τὶς ρίζες του μέσο' στὴν ἀγία Γραφή. Ναί.

Ποιά είνε ἡ σχέσις μας μὲ τὴν ἀγία Γραφή;

Ποιά είνε ἡ σχέσις μας μὲ τὴν ἀγία Γραφή; Διαβάζουμε ἐμεῖς οἱ Χριστιανοὶ οἱ ὄρθδοξοι τὴν ἀγίαν Γραφήν, τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ; Ξέρω καλά, ὅτι ἡ ἀγία Γραφὴ είνε ψηλὰ σὲ εἰκονίσματα, τὸ Εὐαγγέλιο είνε πάνω ἐκεὶ δεμένο μ' ἔνα σχοινάκι λεπτὸ ἥ μὲ μιὰ κορδέλλα χρυσῆ. Ξέρω καλά, ὅτι ἡ ἀγία Γραφὴ είνε στὸ πορτοφόλι, είνε μέσα στὰ σεντούκια τῶν Χριστιανῶν στὰ σπίτια τους. Ξέρω ἀκόμη καλὰ –ὦ κατάρα!– τὸ ἔξης.

Παλαμίζουν τὸ Εὐαγγέλιο στὰ δικαστήρια

Ξέρω πολὺ καλὰ καὶ μὲ ἔξοργίζει αὐτὴ ἡ ἰδέα, ὅτι τὸ Εὐαγγέλιο είνε πάνω στὰ δικαστήριά μας, ἀπὸ τὸ Εἰρηνοδικεῖο μέχρι τὸν Ἀρειο Πάγο. Καὶ καθημερινῶς δὲν κάνουν τίποτα ἄλλο ἐκατοντάδες βρωμερὰ καὶ ἀκάθαρτα χέρια ἀπ' τὸ νὰ τὸ παλαμίζουν καὶ νὰ ὄρκίζωνται. Ξέρω πολὺ καλά, ὅτι τὸ Εὐαγγέλιο ὑπάρχει ἐκεὶ στὰ δικαστήρια τῆς πατρίδος μας. Ἅλλὰ ξέρω πολὺ καλά, ὅτι οὔτε οἱ δικασταὶ τὸ ἄνοιξαν ποτὲ νὰ τὸ διαβάσουν, οὔτε οἱ δικηγόροι, οὔτε οἱ μάρτυρες ὑπερασπίσεως καὶ κατηγορίας. Κανείς δὲν διαβάζει τὸ Εὐαγγέλιο. Γιατὶ ἀν τὸ διάθαζαν, οἱ δικασταί μας δὲν θὰ ἐπέτρεπαν νὰ ὄρκίζωνται. Γιατὶ μέσα στὴν ἀγία Γραφὴ λέγει καθαρὰ καὶ ξάστερα «μὴ ὄμόσαι ὅλως» (Ματθ. 5,34). Δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ὄρκίζεται κανείς καθόλου, καὶ μάλιστα –ύπογραμμίζω— γιὰ μικρὰ καὶ ἀνάξια ζητήματα.

Φρίκη μὲ καταλαμβάνει, ὅταν σκέπτωμαι, ὅτι καὶ δασοφύλακες καὶ ἐνωματάρχαι καὶ ὑπενωματάρχαι καὶ οἱ ναυτοδῖκαι καὶ οἱ στρατοδῖκαι καὶ οἱ ἀερονόμοι ἐπιβάλλουν ὄρκους. Δὲν ὑπάρχει ἄλλο ἔθνος στὸ ὅποιο οἱ ὄρκοι νὰ είνε τόσον εὔκολοι. Ἐὰν ἐπρεπε νὰ μείνῃ ὁ ὄρκος, νὰ μείνῃ μόνο γιὰ μεγάλας καὶ σοθαρὰς ὑποθέσεις, τῶν ὅποιων αἱ συνθῆκαι ἐπιβάλλεται νὰ διαλευκανθοῦν ἐὰν ἐξ αὐτῶν ἐπηρεάζεται ὄλοκληρος ἡ κοινωνία. Ἐκεῖ, ἐὰν κατ' ἔξαίρεσιν τὸ ἐπιτρέψωμε, μπορεῖ νὰ διατηρηθῇ· ἀλλὰ γιὰ μικρὰ καὶ ἀσήμαντα πράγματα νὰ ὄρκιζωμεθα συνεχῶς καὶ ἀκαταπαύστως; Καὶ παλαιότερον μέν, τὴν στιγμὴ ποὺ ἐδίδετο ὄρκος, οἱ δικασταί μας ἐσηκώνοντο ὄρθιοι, κάτι

ποὺ δημιουργοῦσε δέος, τὸ ἀνάλογον ἐκεῖνο δέος ποὺ συνοδεύει μία τέτοια στιγμή. Τώρα; Τώρα, ἂς μὴ εἰσέλθωμε εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο... Θὰ χρειαστῇ νὰ ἔρθῃ πάλιν ἔνας νέος Δημητρακόπουλος(*), διὰ νὰ πνεύσῃ ἔνας νέος ἄνεμος μέσα στὴν δικαιοσύνην τῆς πατρίδος μας· ὅχι διότι οἱ δικασταὶ μας δὲν εἶνε ἄξιοι τῆς ἀποστολῆς των, ἀλλὰ διότι πρέπει νὰ δημιουργηθῇ ἔνα νέο ὥραμα, εἰς τρόπον ὡστε νὰ θεμελιωθῇ μία νέα δικαιοσύνη ἡ ὅποια νὰ μὴ στηρίζεται ἐπὶ τοῦ ὥραμαϊκοῦ δικαίου. Τὸ τονίζω καὶ ὅποιος εἶνε ἐγγράμματος τὸ καταλαβαίνει· νὰ μὴ στηρίζεται ἡ δικαιοσύνη μας ἐπὶ τοῦ ὥραμαϊκοῦ δικαίου, ἀλλὰ νὰ στηρίζεται ἐπὶ τοῦ χριστιανικοῦ δικαίου. Διότι ἐὰν θέλωμεν νὰ εἴμεθα χριστιανικὸν ἔθνος, δὲν ἔχει καμμίαν θέσιν τὸ Εὐαγγέλιο ἐπάνω ἐκεὶ στὰ δικαστήρια, καὶ νὰ δίδωνται ὄρκοι κάτω ἀπὸ τὸ βλέμμα τοῦ Ναζωραίου –έμπαιγμὸς καὶ θεομπαιξία–, ἀλλὰ ἐπρεπε νὰ γίνη ἐπανάστασις ἐκ μέρους τῶν πιστῶν· διότι δὲν φταίνε οἱ δικασταί, ἀλλὰ φταίει ἔνας λαὸς ὀλόκληρος ὁ ὅποιος ἀθεοφόβως πλησιάζει τὰ ἄγια.

"Ἀλλα μέσα πρέπει νὰ βρεθοῦν πρὸς ἔξακρίθωσιν τῆς ἀληθείας. "Ἐχω συζητήσει μὲ ἀνωτάτους δικαστικοὺς τῆς πατρίδος μας καὶ συμφωνοῦν, ὅτι εἰς τὸν εἰκοστὸν αἰῶνα τῶν πυραύλων ἐπαυσε πλέον ὁ ὄρκος νὰ εἶνε μέσον ἀποδείξεως, καθ' ἣν στιγμὴν οἱ ἄνθρωποι δὲν πιστεύουν πλέον. Εἶνε ἐμπαιγμός, θεομπαιξία καὶ διακωμῷδησις τῆς χριστιανικῆς πίστεως τὸ νὰ ὄρκιζωνται ἐπάνω εἰς τὸ ίερὸν Εὐαγγέλιον. Φθάσαμε σὲ σημεῖο, τὸ Εὐαγγέλιο μόνο ἀπὸ 'κεὶ νὰ τὸ γνωρίζουν, ἀπὸ τὸν ὄρκο, ἀπὸ τίποτε ἄλλο. Ποῦ εἶνε λοιπὸν τὸ Εὐαγγέλιο; Ὅπτάρχει μέσα στὰ σπίτια; Οὕτε τὸ πιάνουν οὕτε τὸ διαβάζουν δυστυχῶς. 'Εὰν ύπηρχε ἔνας λαὸς ποὺ ἐπρεπε νὰ διαβάζῃ περισσότερον ὅλων τὸ Εὐαγγέλιο, εἶνε ὁ Ἑλληνικὸς λαός. Καὶ ὅμως ἐκεῖνοι ποὺ διαβάζουν τὸ Εὐαγγέλιον ὄλιγώτερον ὅλων εἴμεθα ἐμεῖς.

Κοσκινίζω τὸ λαὸ

Κοσκινίζω λοιπὸν τὸ λαό μας μὲ τὸ κόσκινο τοῦ ἐκκλησιασμοῦ, καὶ βρίσκω δύο τοῖς ἑκατό. Τὸν κοσκινίζω μὲ τὸ κόσκινο τῆς προσευχῆς, καὶ βρίσκω τὴν οἰκογενειακὴ προσευχὴ λειψή. Κοσκινίζω τὸν λαὸν αὐτὸν μὲ τὴν ἀνάγνωσι τῆς ἀγίας Γραφῆς, καὶ βλέπω ὅτι ἀπουσιάζει ἀπὸ τὴν ζωὴ του.

(*) Νικόλαος Δημητρακόπουλος (1864-1921), νομομαθῆς καὶ πολιτικὸς ἀπὸ τὴν Καρύταινα - Ἀρκαδίας. Ως ύπουργὸς δικαιοσύνης στὴν κυβέρνηση Ἐλ. Βενιζέλου ύπέβαλε τὸ 1910 πρόγραμμα ἀνορθώσεως τῆς δικαιοσύνης, καὶ ἐπειτα μὲ μία σειρὰ νομοθετημάτων ἔκανε ἀναθεώρησι τῶν κωδίκων πολιτικῆς καὶ ποινικῆς δικονομίας καθὼς καὶ τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου. Ἐκτὸς ἀπὸ τὶς νομικές του μελέτες ἀφῆσε καὶ πολλὲς ἄλλες θρησκευτικοῦ, φιλοσοφικοῦ, ιστορικοῦ, λογοτεχνικοῦ, κοινωνιολογικοῦ καὶ φιλολογικοῦ περιεχομένου.

Θέλετε νὰ προχωρήσωμε; Κουραστήκατε; Θέλετε νὰ τελειώσουμε μέχρι ἐδῶ; "Αν θέλετε τελειώνουμε.

(—"Οχι, ὅχι.)

"Ε, κάνετε μιὰ ύπομονὴ δέκα λεπτὰ ἀκόμα, γιατὶ βλέπεις μιὰ φορὰ περνάω κ' ἐγὼ ἀπὸ 'δῶ.

(—Μιὰ ὥρα.)

Ναί, καλά! δὲν συμφωνοῦνε ὅλοι μιὰ ὥρα. Καλά, τελειώνω.

Λοιπὸν ἐπαναλαμβάνω, γιὰ νὰ τὰ ἐνθυμῆσθε. "Οποιος θρησκεύει, ἐκκλησιάζεται τακτικὰ κάθε Κυριακή· ὅποιος θρησκεύει, προσεύχεται οἰκογενειακῶς· ὅποιος θρησκεύει, δὲν περνάει μέρα χωρὶς νὰ διαβάσῃ τὴν ἀγία Γραφή. "Οποιος θρησκεύει, προχωρῶ.

4. ΤΑΚΤΙΚΗ ΕΞΟΜΟΛΟΓΗΣΙΣ

"Οποιος θρησκεύει, αἰσθάνεται μέσα στὴν ψυχή του ἔνα κάρβουνο ἀναμμένο ποὺ τὸν καίει. Εἶνε ἡ ἐνοχή, εἶνε ἡ ἀμαρτία, εἶνε ἡ ἀνάγκη νὰ λυτρωθῇ· εἶνε ἡ ἀνάγκη νὰ ἔξομολογηθῇ, εἶνε ἡ ἀνάγκη νὰ πάγι στὸν πνευματικό· εἶνε ἡ ἀνάγκη ν' ἀκούσῃ ἀπὸ τὰ χεῖλη τοῦ Χριστοῦ διὰ μέσου τοῦ ἰερέως: «Ἄφεωνταί σοι αἱ ἀμαρτίαι σου» (Ματθ. 9,2). Ἡ ἔξομολόγησις, ἡ τακτικὴ ἔξομολόγησις, εἶνε μυστήριον ἀπαραίτητον διὰ τὴν χριστιανοσύνην. Εἶνε τὸ δεύτερον βάπτισμα. Εἶνε Ἰορδάνης!

Μερικοὶ κατεβαίνουν κάτω στὸν Ἰορδάνη. —Ποῦ πᾶς, μωρέ; τοῦ λέω. —Θέλω, πάτερ, νὰ πάω στὸν Ἰορδάνη. —Ο Ἰορδάνης εἶνε κοντά, παιδί μου, τοῦ λέω, πολὺ κοντά σου εἶνε!... Μὲ κοίταζε μὲ ἀπορίᾳ· «τρελλάθηκε αὐτός;» σοῦ λέει. —Ρὲ κοντά σου εἶνε ὁ Ἰορδάνης, τοῦ λέω, κοντά σου. Δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ πᾶς κάτω στὸν Ἰορδάνη. Χίλιες φορὲς νὰ μπῆς τὸν Ἰορδάνη, δὲν σὲ σώζει αὐτό· χωρὶς πίστι καὶ μετάνοια, ὅ,τι εἶνε τὰ νερὰ τοῦ Ἀλιάκμονος εἶνε καὶ τὰ νερὰ τοῦ Ἰορδάνου ποταμοῦ. Θέ'ς Ἰορδάνη, νὰ καθαριστῆς, νὰ πλυθῆς; Ἰορδάνης τρέχει κοντά σου. Εἶνε ἡ ἰερὰ ἔξομολόγησις. "Ενα δάκρυον, λέγει ἡ Ἐκκλησία μας, ἔνα δάκρυον ποὺ κυλάει ἀπὸ τ' ἀμαρτωλά μας μάτια γιὰ τ' ἀμαρτήματά μας, ἔνα δάκρυον ποὺ κυλάει στὰ μάγουλά μας, ἔνα δάκρυον ποὺ πέφτει κάτω ἐδῶ στὴ γῆ, κάνει νὰ φυτρώνουν κρίνα ἐπάνω στὸν οὐρανό. "Ενα δάκρυ μπροστὰ στὸν πνευματικὸ πατέρα γίνεται Ἰορδάνης καὶ πλένει τὰ ἀμαρτήματά μας ὅλα.

Πόσοι ἔξομολογοῦνται τακτικῶς;

Λοιπὸν ἐρωτῶ, ἀδελφοί μου· πόσοι εἶνε αύτοὶ ποὺ ἔξομολογοῦνται; "Εκανα μιὰ ἔρευνα ἐδῶ στὴν πόλι σας, καὶ οἱ ἄντρες ποὺ ἔξομολογοῦνται τακτικὰ δὲν εἶνε παραπάνω ἀπὸ ἑβδομήντα, οἱ γυναῖκες δὲν εἶνε παραπάνω ἀπὸ τριακόσιες. "Ενας πνευματικὸς τὴ Μεγάλη Σαρακοστὴ μετέβη σὲ μιὰ κωμόπολι μὲ τέσσερις χιλιάδες –ἄς μὴν πῶ τὸ ὄνομα— καὶ κάθισε μιὰ βδομάδα ὀλόκληρο. Καὶ χτυποῦσαν οἱ καμπάνες. Ἀπ' ὅλη τὴν κωμόπολι τῶν τεσσάρων χιλιάδων πόσοι πῆγαν καὶ ἔξομολογηθήκανε; Ἐφτὰ ἄνδρες! "Ω χρόνοι, ὡ χρόνοι Σοδόμων καὶ Γομόρρας! Ποῦ εἶνε οἱ χρόνοι τῶν πατέρων ἡμῶν, ποὺ ἐρχόντανε ἔνας καλόγερος ἀπὸ τὸ Ἀγιον Ὄρος καὶ χτυποῦσε τὴν καμπάνα, ἥ ποὺ δὲν χτυποῦσε καμπάνα (δὲν ὑπῆρχε καμπάνα) καὶ μαζευόντανε ὄλοι, ἀπὸ τὸν τσομπᾶνο μὲ τ' ἀσπρα μαλλιὰ καὶ τὸν ἀγράμματο μέχρι τὴν ἀμαρτωλὸ γυναῖκα, καὶ οὐρὰ κάνανε πίσω, ἔξω ἀπὸ τὸ ἔξομολογητήριον, γιὰ νὰ ἔξομολογηθοῦνε, καὶ πλενόντανε ὄλοι μέσ' στὸν Ἀλιάκμονα τῶν δακρύων καὶ τῆς μετανοίας.

Ἐπτά παρακαλῶ, ἐπτά παρακαλῶ! Αύτοὶ μένουν ἀπὸ τὸ κόσκινο αὐτὸ τῆς ἔξομολογήσεως.

5. ΘΕΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

"Ἐπειτα, κοντὰ στὸ κόσκινο αὐτό, εἶνε ἄλλο κόσκινο τιμιώτερον, κόσκινο τὸ ὅποιο εἶνε βαμμένο μὲ τὸ αἷμα τοῦ Θεανθρώπου. Κόσκινο τὸ ὅποιον ὄνομάζεται θεία κοινωνία. Τὸ ἀκοῦμε ἀδιάφοροι δυστυχῶς· «Λάθετε φάγετε· τοῦτο ἔστι τὸ σῶμά μου.... πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες· τοῦτο γάρ ἔστι τὸ αἷμά μου...» (Ματθ. 26,26-28). Η Θεία Κοινωνία εἶνε τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ μας, εἶνε ἡ ζωὴ ἡ αἰώνιος καὶ ἀθάνατος. Καὶ ὅση ὅρεξι ἔχεις νὰ φᾶς, τόση καὶ μεγαλύτερη ὅρεξι νὰ ἔχης νὰ κοινωνήσῃς τῶν ἀχράντων μυστηρίων. Καὶ ὅμως δὲν ποδοῦμε τὴν θεία κοινωνία. Καὶ πρέπει νὰ κοινωνᾶς τακτικά. "Οχι μιὰ φορὰ μόνο, «γιὰ τὸ καλὸ τοῦ χρόνου» ὅπως λένε. Γιὰ τὸ καλό σου κοινωνᾶς, καὶ ὅχι γιὰ τὸ καλὸ τοῦ χρόνου. Ωρισμένοι προσέρχονται καὶ κοινωνοῦν μόνο ἀπαξ, ἀσυναίσθητοι, ἀνευ μετανοίας καὶ ἀνευ ἔξομολογήσεως, Νὰ κοινωνᾶς τακτικὰ τῶν ἀχράντων μυστηρίων, ὅχι μόνον τρεῖς - τέσσερις φορές (τὸ Πάσχα, τὰ Χριστούγεννα, τὸ Δεκαπενταύγουστο...), ἀλλὰ συχνότερα, ὅσες ἐπιτρέπει ὁ πνευματικός.

"Ε λοιπόν, πόσοι κοινωνοῦν τῶν ἀχράντων μυστηρίων; πόσοι; Πηγαίνετε στὴν ἐκκλησία τὰς Κυριακὰς νὰ δῆτε.

Σᾶς προσκαλεῖ ὁ Χριστὸς

Προσκαλεῖ ὁ Χριστός. Γιά φανταστῆτε νὰ παραθέσῃ ἔνας βασιλιᾶς μιὰ συνεστίασι καὶ νὰ σᾶς καλέσῃ στὸ τραπέζι· καὶ νὰ εἶνε πάνω στὸ τραπέζι ὅλα τὰ ἐκλεκτὰ φαγητά, καὶ νὰ σᾶς προτρέπῃ νὰ φάτε, κ' ἐσεῖς νὰ μὴν τρῶτε. Κάτι τέτοιο κάνουμε κ' ἐμεῖς. Πηγαίνουμε στὴν ἐκκλησία, μπροστά μας παρατίθεται τραπέζι ούρανιον, συμπόσιον ούρανιον, καὶ ἐλάχιστοι εἶνε ἐκεῖνοι ποὺ κοινωνοῦν τῶν ἀχράντων μυστηρίων.

Άρκοῦν αύτά;

'Αλλὰ –τελείωσα τώρα— νά, θὰ μοῦ πῆτε καὶ θὰ μοῦ δείξετε μὲ τὸ δάκτυλο. Νά ἔνας κάπου ἐδῶ σὲ κάποια γωνιά· ἔνας ποὺ βέβαια δὲ θὰ εἶνε ἀπὸ τὶς ἀνώτερες τάξεις τῆς κοινωνίας, ἔνας ποὺ δὲ θά ἔχῃ σχέσι μὲ τὸν πλοῦτο, γιατὶ ὁ πλοῦτος εἶνε σατανᾶς ὀλόκληρος καὶ ὅπου ὑπάρχει πλοῦτος δὲν ὑπάρχει Χριστός. Νά λοιπόν, θὰ μοῦ πῆτε, ἔνας ποὺ δὲν ἔχει σοφίαν τοῦ κόσμου, ποὺ δὲν ἔχει διπλώματα τοῦ κόσμου (γιατὶ εἶνε αὐτὸὶ μακράν· καὶ τοὺς διώχνει μακρὰν ὅχι ἡ ἔλλειψις ἐπιχειρημάτων ἀλλὰ ἡ ὑπερηφάνεια καὶ ὁ ἐγωισμός των). Νά λοιπὸν ἔνας ἀπὸ τὸ πτωχό μας λαό· αὐτός, θὰ μοῦ πῆτε, διαβάζει τὴν ἀγία Γραφή, προσεύχεται οἰκογενειακῶς, πηγαίνει τακτικὰ στὴν ἐκκλησία, κοινωνεῖ τῶν ἀχράντων μυστηρίων καὶ ἔξομολογεῖται. Νά λοιπὸν ἔνας, ποὺ πέρασε καὶ ἀπὸ τὰ πέντε κόσκινα. Λοιπὸν αὐτὸς εἶνε θρῆσκος πραγματικῶς; Θὰ ύπογράψης ἐσὺ γι' αὐτὸν πιστοποιητικὸν ὅτι ὄντως εἶνε θρῆσκος;

Δὲν ἐκδίδω πιστοποιητικὰ ἀγιότητος

Ποιός εἴμ' ἐγώ, ἀγαπητοί μου, καὶ ποιός μοῦ ἀνέθεσε τὸ ἔργον νὰ ἐκδίδω πιστοποιητικὰ γιὰ τοὺς ἄλλους; Δὲν ἐκδίδω ἐγώ πιστοποιητικὰ ἀγιότητος γιὰ κανέναν, οὔτε γιὰ τὸν ἑαυτό μου· ἀλλὰ θὰ πιάσω πάλι τὴν ἀγία Γραφή.

Θὰ ποῦμε, λοιπόν, αὐτὸν θρῆσκο; Μπορεῖ, ἀγαπητοί μου, ἔνας καὶ στὴν ἐκκλησία τακτικὰ νὰ πηγαίνῃ καὶ ν' ἀνάβῃ τὸ κερί του, μπορεῖ ν' ἀνοίγῃ τὴν ἀγία Γραφή καὶ νὰ τὴ διαβάζῃ, μπορεῖ νὰ προσεύχεται τακτικά, μπορεῖ ἀκόμη καὶ νὰ ἔξομολογῆται καὶ νὰ κοινωνῇ τῶν ἀχράντων μυστηρίων. Ἀλλὰ δὲν εἶνε, ἀγαπητοί μου, αὐτὰ καὶ μόνα, τὰ τεκμήρια τῆς ἀληθοῦς καὶ γνησίας θρησκευτικότητος. Χρειάζεται κάτι

ἄλλο. Τώρα παίρνω κάππιο ἄλλο κόσκινο. Τὸ πρῶτο κόσκινο τὸ κράτησα. Τὸ δεύτερο κόσκινο τὸ κράτησα. Τὸ τρίτο κόσκινο τὸ κράτησα. Τὸ τέταρτο κόσκινο τὸ κράτησα. Τὸ πέμπτο κόσκινο τὸ κράτησα. Τὸ ἄλλο κόσκινο δὲν τολμάω νὰ τὸ κρατήσω· γιατὶ κ' ἐγὼ δὲν ἔχω αὐτὸ τὸ τελευταῖο, ποὺ εἶνε ἡ οὐσία, ἡ πεμπτουσία, εἶνε ἡ ζωή, εἶνε ἡ καρδιὰ καὶ τὸ ἄπαν τοῦ χριστιανισμοῦ.

Ψιλὸ κόσκινο· «Ἄγαπᾶτε ἀλλήλους»

Ἄν εἶνε κανεὶς ὅν μέσα ἐνάρετος, κανένας εὐλαβὴς παπᾶς, ἀν εἶνε κανένας ποὺ ἔχει ἔξαγνίσει τὴν καρδιά του κ' εἶνε ἀπηλλαγμένος ἀπὸ τὸ σκότος κ' εἶνε ἡ καρδιά του παράδεισος, ἀν εἶνε κανένα παιδάκι ἕνω μέσα ἀθῶο σὰν ἄγγελος, ἀς ἔρθη λοιπόν. Τὸ κόσκινο εἶνε πολὺ ψηλά. Τὸ κρατοῦν ἄγγελοι καὶ ἀρχάγγελοι. Καὶ ἀν κατεβοῦν στῇ γῆ καὶ μᾶς κοσκινίσουν, ὅπως ἐμεῖς κοσκινίζουμε τὸ χῶμα καὶ τὸ ἀλεύρι, οὐαὶ καὶ ἀλλοίμονο σ' ἐμᾶς· δὲν ξέρω ἀπὸ τὰ ἑκατομμύρια τῶν ἑκατομμυρίων πόσοι θὰ σταθοῦμε στὰ πόδια μας, πόσοι θὰ φανοῦμε ἄξιοι νὰ σταθοῦμε κοντὰ στὸ Χριστό.

Τὸ κόσκινο λοιπὸν αὐτὸ τὸ ούρανιον κατέρχεται καὶ ἐγγίζει τὰς κεφαλάς μας καὶ μᾶς βάνει ὄλους μέσα. Βάνει μέσα καλυμμαύχια, βάνει μέσα ἐγκόλπια καὶ πατερίτσες, βάνει μέσα θρόνους καὶ στέμματα. Βάζει μέσα ἀρχοντιὰ καὶ πτωχολογιά, βάζει μέσα γριὲς καὶ γέρους καὶ μικρὰ παιδιά. Καὶ ἀρχίζει τὸ κοσκίνισμα, ἀδερφοί μου. ”Ω, κλαύσατε «βουνοὶ καὶ νάπαι» (πρβλ. ἐγκώμ. Ἐπιτ. θρ.). Κλαύσατε καὶ πάλι κλαύσατε. Πενθήσατε καὶ πάλι πενθήσατε, ἀδελφοί μου, γιὰ τὴν συμφορὰν τῆς χριστιανικῆς μας κοινωνίας. Ποιό εἶνε αὐτὸ τὸ κόσκινο; Εἶνε πάνω του γραμμένες μὲ τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ μας δυὸ λέξεις, αἱ ὁποῖαι εἶνε τὸ πᾶν γιὰ τὸν χριστιανισμόν. Δυὸ λέξεις, αἱ ὁποῖαι εἶνε ἡ ρίζα τῆς χριστιανικῆς μας πίστεως καὶ ἀληθείας. Δυὸ λέξεις, ποὺ γιὰ νὰ μπορέσωμε νὰ τὶς νιώσωμε θὰ περάσουν, ἀγαπητοί μου, αἰῶνες. Θὰ περάσῃ αὐτὴ ἡ ἀνθρωπότης μέσα ἀπὸ καμίνι συμφορῶν μεγάλων, ἀπὸ σεισμοὺς καὶ καταρράκτας, γιὰ νὰ μπορέσωμε νὰ μάθωμε τὸ μάθημα αὐτό. Εἶνε τὸ εὔκολωτερο μάθημα. Καὶ ἐνῷ ὁ ἀνθρωπὸς μαθαίνει ἀνώτερα μαθηματικά, καὶ διατυπώνει ἔξισώσεις ἀλγέθρας, καὶ καταφέρνει νὰ κατασκευάζῃ καὶ νὰ ἐκτοξεύῃ πυραύλους, καὶ νὰ ἐπιλύῃ τὰ μεγαλύτερα προβλήματα, αὐτὸ τὸ εὔκολωτερο πρόβλημα δὲν τὸ ἔλυσε ἀκόμα ἡ ἀνθρωπότης. Ἄλλὰ δὲν εἶνε δύσκολο νὰ τὸ λύσῃ. Γιατὶ πουθενὰ δὲν ὑπάρχουν ἀνώτερα λόγια ἀπὸ τὰ λόγια τοῦ Χριστοῦ. Δὲν χρειάζονται φιλοσοφίες καὶ θεωρίες καὶ ἐπιστημονικὲς γνώσεις. Δύο λόγια εἶνε ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα κλείουν μέσα τους ὅλη τὴν οὐσίαν τοῦ

χριστιανισμοῦ. Δύο λόγια, τὰ ὅποια εἶπε ὁ Κύριος μας καὶ τὰ ὅποια ἐπεσφράγισε διὰ τοῦ αἵματός του. Τὰ σύντομα αὐτὰ ρήματα ἀποτελοῦν τὸ κόσκινο τὸ ἀθάνατο, μὲ τὸ ὅποιον πρέπει νὰ κοσκινίσωμε τὴν χριστιανοσύνη τῆς σήμερον. Ποιὰ είνε;

“Ελα, μικρὸ παιδάκι μου, ἐσὺ ποὺ βγῆκες ἀπὸ τὴν ἀγκαλιὰ τῆς μάνας σου· ἔλα ἐσύ, ποὺ δὲ σὲ μόλυνε ἀκόμα ἡ κακία τοῦ κόσμου. Γιατὶ ὃν σώζεται αὐτὴ ἡ κοινωνία –τὸ πιστεύω, ἀδελφοί μου–, είνε ἀπὸ τὰ μικρὰ παιδιά. Χθὲς μὲ πλησιάσανε δυὸ μικρὰ παιδιά, κ' ἐνῷ ἡμουν λυπημένος καὶ στενοχωρημένος καὶ καταθλιμμένος κ' ἔλεγα «Θεέ μου, πάρε με ἀπὸ τὴ γῆ αὐτή», παρουσιαστήκανε, ἄνοιξαν τὴν πόρτα καὶ μπήκανε μέσα δυὸ μικρὰ παιδιά, ἀθῶα παιδιά. Μὰ μοῦ ἔφεραν τὸν παράδεισο, μοῦ διέλυσαν τὴν ἀπελπισία. “Αν ζῇ ἀκόμα ἡ κοινωνία, ζῇ ἀπὸ τὰ μικρὰ αὐτὰ παιδιά, ἀπὸ τ' ἀγγελούδια αὐτὰ ποὺ πετοῦνε πάνω στὸ χάος αὐτῆς τῆς ἀνθρωπότητος. Ναί, τὰ μικρὰ παιδιά, ναί. “Αν μπορῇ λοιπὸν ἔνα μικρὸ παιδὶ νά ’ρθῃ ἐδῶ πέρα νὰ κρατήσῃ τὸ κόσκινο. Οὕτε παπᾶς, οὕτε δεσπότης, οὕτε ιεροκήρυκας, οὕτε συστήματα, οὕτε σύλλογοι, οὕτε κανείς. Διότι μέσα εἰς τὴν καρδιά μας ἐμφωλεύει ὁ δράκος, ὁ ἀπαίσιος δράκος, ἐνεκα τοῦ ὅποιου δὲν ἡμποροῦμεν, ἀγαπητοί μου, νὰ προοδεύσωμε καὶ νὰ ζήσωμε ὡς χριστιανικὸν ἔθνος.

Τὸ κόσκινον αὐτό, ἐδῶ διαβάστε το, ἔχει γραμμένο μὲ κόκκινα γράμματα, μὲ τὸ αἷμα τοῦ Θεανθρώπου· «Ἄγαπᾶτε ἀλλήλους» (Ιωάν. 13,34· 15,17). Ἐλᾶτε λοιπόν, ἀδέρφια μου, νὰ μποῦμε μέσ' στὸ κόσκινο αὐτὸ τῆς ἀγάπης.

Ποιά ἀγάπη;

Ποιά ἀγάπη ἐννοοῦμε; Μπᾶς καὶ νομίζεις, ἐσὺ ὁ νέος ἢ ἡ νέα, ὅτι ἀγάπη είνε ἐκεῖνα τὰ σάλια καὶ οἱ μύξες ἐνὸς ἀχρειώδους ἐρωτικοῦ αἰσθήματος τοῦ πηλοῦ τῆς γῆς; Πολὺ ἀπατᾶσαι. Αὐτὸ είνε ἔνα κατώτερον εἶδος αἰσθήματος, ποὺ συναντᾶται καὶ μέσα εἰς τὴν ζωϊκὴν κλίμακα. Ἀπατᾶσαι, νέες μου, ἐδὸν θεωρήσης ὅτι ἀγάπη είνε αὐτὴ τὴν ὅποια σοῦ διδάσκουνε οἱ ταινίες τοῦ Χόλλυγουντ. Ἡ ἀγάπη είνε κάτι ἄλλο. Ἡ ἀγάπη δὲν είνε λόγια, παχειὰ λόγια. Ἡ ἀγάπη είνε κάτι μεγαλειῶδες, ἔνα πρᾶγμα οὐράνιο. Ναί. Θέλετε νὰ δῆτε ἀγάπη, τὴν εἰκόνα τῆς ἀληθινῆς ἀγάπης; Ἀνοίξετε, ἀδέρφια μου, ὅταν φύγετε ἀπὸ ’δῶ καὶ πᾶτε στὰ σπίτια σας, ἀνοίξατε, παρακαλῶ, τὴν ἀγίαν Γραφήν. Ἀνοίξατε τὸ δέκατον τρίτον (13ον) κεφάλαιο τῆς Α΄ πρὸς Κορινθίους Ἐπιστολῆς. Ἐκεὶ ὑπάρχει ἔνας καθρέπτης. Καὶ ὅπως πᾶς πᾶς στὸν καθρέπτη καὶ κοιτάζεις τὸν ἔαυτόν σου, ρίψε μιὰ ματιὰ στὸν κα-

θρέπτη αύτό. Ἐκεὶ θὰ δῆς ἐὰν ἔχης τὰ γνωρίσματα τῆς ὑγιοῦς, τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης, τὴν ὅποιαν ὑπεζωγράφισε θεοπνεύστως ὁ ἀπόστολος Παῦλος, ἀθανάτως μέσα εἰς τὰς ὄλιγας ἐκείνας λέξεις τοῦ δεκάτου τρίτου κεφαλαίου τῆς Α΄ πρὸς Κορινθίους ἐπιστολῆς.

“Οποιος θέλει νὰ δῇ ἀγάπη...

“Οποιος θέλει νὰ δῇ ἀγάπη, ἃς ἀνοίξῃ τοὺς βίους τῶν ἀγίων καὶ τῶν μαρτύρων τῆς πίστεώς μας, ποὺ ἔδωσαν ὅχι μόνο τὸ πορτοφόλι τους ἀλλὰ καὶ αὐτὸν τὸν ἔαυτό τους. Ἐσὺ τρέμεις, Χριστιανέ μου, νὰ δώσῃς κάτι δικό σου. Σοῦ ζητάει ὁ Θεὸς νὰ δώσῃς λίγα χρήματα. Τί είνε αὐτὰ τὰ ἄτιμα κέρματα ποὺ κρατᾶς στὰ χέρια; Γιατὶ ἀν ζῆς μὲ τὸ Εὐαγγέλιο, πλούσιος δὲν γίνεσαι στὸν κόσμον αὐτόν. Σοῦ ζητάει ὁ ἱεροκήρυκας, σοῦ ζητάει ὁ σύλλογος, σοῦ ζητάει ὁ Χριστός· νὰ δώσῃς λίγα χρήματα γιὰ τὸ σχολειό, νὰ δώσῃς λίγα χρήματα γιὰ τὴν πατρίδα, γιὰ τὰ ὄρφανά, γιὰ τοὺς ἀρρώστους· καὶ κρατᾶς κλειστὸ τὸ πορτοφόλι σου καὶ τρέμουν τὰ χέρια σου. Στὴν παλιὰ ἐποχή, ἀγαπητοί μου, ποὺ ὑπῆρχε ἀγάπη, ἔδιναν ὅχι ἀπλῶς τὰ κέρματα καὶ τὰ νομίσματα, ἀλλὰ ἀνοιγαν τὶς φλέβες των γιὰ νὰ δώσουν τὸ αἷμα τους, ἐπουλοῦσαν τὸν ἔαυτόν τους γιὰ νὰ συντηρήσουν τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους. Μιὰ ἀγάπη οὐρανίᾳ!

“Ἄμα θέλης νὰ δῆς ἀγάπη, διάθασε τοὺς βίους τῶν ἀγίων καὶ τῶν μαρτύρων τῆς πίστεώς μας.

Καὶ δὲν εἴπα τίποτα. Θέ’ς νὰ δῆς ἀγάπη; “Ἄν θέ’ς νὰ δῆς ἀγάπη, βάλε πάνω ἀπὸ τὸ κρεβάτι σου, Χριστιανέ μου, τὸν Ἐσταυρωμένον. Καὶ κάθε βράδυ, προτοῦ νὰ κοιμηθῆς, ρίψε μιὰ ματιὰ ἐπάνω στὸν Ἐσταυρωμένον καὶ κάνε τὸ σταυρό του ζυγαριά. Ζύγισέ μας Χριστέ, Χριστὲ ζύγισέ μας, ζύγισέ μας ὄλους!... Κι ἄμα ζυγιστοῦμε ἐκεῖ, θὰ βγοῦμε σκάρτοι, μίλια μακρὰν ἀπὸ τὴν ἀγάπην ποὺ ἔχάραξε διὰ τοῦ τιμίου του αἵματος. Μὲ τὸν ἀκάνθινον στέφανον, μὲ τρυπημένα τὰ χέρια καὶ τὴν πλευρά του, μᾶς κοιτάζει καὶ μᾶς ρωτάει «Ἀγαπᾶτε ἀλλήλους»; (Ιωάν. 13,34)· μᾶς ἀπευθύνει τὸ πύρινον αὐτὸ ἐρώτημα. Νοί, ἐκεὶ ἐπάνω ἐκδηλώνεται ἡ ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ. Ἡ ἀγάπη, αὐτή κατέβασε τὸ Χριστὸ κάτω ἐδῶ στὴ γῆ, καὶ πάλι ἡ ἀγάπη τὸν ἀνέβασε πάνω στὸ σταυρό, καὶ ἡ ἀγάπη ἔξακολουθεὶ νὰ προσφέρεται ἐν τῷ αἵματί του εἰς τὸ μυστήριον τῆς θείας εὐχαριστίας, γιὰ νὰ μᾶς διδάσκῃ αἰωνίως μὲ τὴν θεία του λειτουργία.

Γιατὶ αὐτὸ ἔχει στὸ βάθος ἡ θεία λειτουργία ἡ ὄρθδοξος. Δὲν είνε ἀπλῶς νὰ ψάλλουν ἐκεὶ πέρα πέντε καὶ ἔξι ὥρες καὶ νὰ κουράζωνται οἱ Χριστιανοί καὶ νὰ βγαίνουν τὸ μεσημέρι ἀπὸ ’κει πέρα. Ἡ θεία λει-

τουργία ᔁχει κάποιο κέντρο. Κήρυγμα ζωντανὸ - λίγα λόγια, ψαλμοὶ καὶ ὕμνοι, θεία κοινωνία - ἐνωσις μὲ τὸ Χριστό, καὶ κατόπιν δρᾶσις κοινωνικὴ καὶ ἔξαπλωσις μέσ' στὴν κοινωνία τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ μας. Κέντρον ὅλων αὐτῶν εἶνε ἡ κοινωνία τῶν ἀχράντων μυστηρίων. Ἡ θεία κοινωνία μᾶς διδάσκει, ἀγαπητοί μου. Τί μᾶς διδάσκει; "Οτι ἡ ζωὴ αὐτῇ δὲν εἶνε ἀπόλαυσις, ἡ ζωὴ αὐτῇ δὲν εἶνε ἐκμετάλλευσις, ἡ ζωὴ αὐτῇ δὲν εἶνε πλούτισμός. Ἡ ζωὴ αὐτῇ εἶνε θυσία, θυσία μὲ πρότυπο τὴν θυσία τοῦ Χριστοῦ στὸ Γολγοθᾶ. Καὶ ὅποιος ᔁχει μέσα του αὐτῇ τὴν ἄποψι τῆς θυσίας, αὐτὸς εἶνε κοντὰ στὸ Χριστό.

Ἐξέλιπε ἡ ἀγάπη

«Ἀγαπᾶτε ἀλλήλους». Δυστυχῶς, ἡ ἀγάπη αὐτῇ σήμερα ἐξέλιπε, δὲν ὑπάρχει. Δὲν ἀγαπώμεθα. Δείξατέ μου μία περίπτωσι καὶ νὰ πέσω νὰ προσκυνήσω. Δείξατέ μου δυὸς δεσποτάδες νὰ ἀγαπῶνται. "Ω ὅν ὑπῆρχε ἡ ἀγάπη! πῶ πω πω, ζαλίζομαι ζαλίζομαι..." Ἐπρεπε αὐτοὶ οἱ ἐθδομήντα δεσποτάδες μας νὰ εἶνε ἡνωμένοι, ως οἱ μαθηταὶ τοῦ Χριστοῦ, νὰ κάνουν θαύματα. Καὶ μόνο οἱ ἐθδομήντα; Νὰ πάρης τοὺς ἐπισκόπους ὅλων τῶν Βαλκανίων, Ῥωσίας, Ρουμανίας, Σερβίας κ.λπ.... Εύτυχῶς δὲν εἶνε κανένας δεσπότης ν' ἀκούσῃ ἐδῶ πέρα, διαφορετικὰ πᾶμε, καθαιρεθήκαμε· ἀλλὰ τὰ μαθαίνουν αὐτοὶ νωρίτερα ἀπὸ σᾶς, διὰ πτερύγων ἀνέμων. Λοιπὸν θρές μου δυὸς δεσποτάδες νά 'χουν τὴν ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ μας μεταξύ τους. 'Αλλὰ γιατί νὰ μὴν προχωρήσω; γιατί νὰ μὴν ἀπευθύνω τὸ κατηγορῶ καὶ σ' ἐμᾶς; Βρές μου, πάτερ Ἀπόστολε(*), δυὸς ἱεροκήρυκας ν' ἀγαπιοῦνται γνησία καὶ ἀπόλυτα μὲ τὴν καρδία τοῦ Χριστοῦ μας. Βρές μου ἐσύ, ὁ καθένας παπᾶς, δυὸς παπᾶδες νὰ ᔁχουν τὴν ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ μας.

Δῶσ' μου λοιπὸν καὶ χριστιανικοὺς συλλόγους ποὺ νὰ 'χουν τὴν ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ μας καὶ νὰ θεωροῦν ὅλοι τους, ὅτι δὲν εἶνε ἀντίθετες παρατάξεις ἀλλὰ εἶνε μικραὶ διλοχίαι ἐνὸς μεγάλου στρατοῦ, ὁ ὅποιος ἀγωνίζεται γιὰ τὴ δόξα τοῦ Χριστοῦ μας. Δῶσ' μου τὴν ἀγάπην αὐτήν.

Τί λέγω; Κατηγορῶ πρῶτα τὸν ἑαυτόν μου καὶ κατόπιν ἀπευθύνω στοὺς ἄλλους τὸ ἐρώτημα. Ἐρευνῶ τὰ βάθη τῆς ψυχῆς μου καὶ δὲν βλέπω νὰ ᔁχω τὴν ἀγάπην ἐκείνη τὴν ὁποίαν ἐδίδαξε ὁ Χριστὸς καὶ γιὰ τὴν ὁποίαν ἐμαρτύρησαν οἱ ἄγιοι, καὶ ἡ ὁποία ἀποτελεῖ ἐπαναλαμβάνω τὴν ούσιαν. "Ἄν ᔁχουμε τὴν ἀγάπη, εἰμεθα Χριστιανοί.

(*) Ἀπευθύνεται στὸν παριστάμενο ἀρχιμ. Ἀπόστολο Παπακωνσταντίνου, νῦν μητροπολίτη Κιλκισίου.

Δὲν ἔχουμε τὴν ἀγάπη; δὲν εῖμεθα Χριστιανοί.

Δὲν ἔχουμε τὴν ἀγάπη; ἐτότε —μὲ συγχωρεῖτε— κρίμα στὰ κεριά μας, κρίμα στὶς λαμπάδες μας, κρίμα στὶς ἐκκλησίες μας, κρίμα στὴν ἀγία Γραφή μας, κρίμα στὰ περιοδικά μας, κρίμα στοὺς συλλόγους μας, κρίμα σὲ ὅλα μας. Χριστιανοὶ δὲν εῖμεθα. Τί εῖμεθα τότε;

Τί εῖμεθα; Εἶμεθα κάτι βαρέλια, ποὺ είνε ώραια ἀπ' ἔξω, περιποιημένα, βαμμένα, ἀλλὰ ἐκεὶ ποὺ θέσ’ νὰ πιῆσ λίγο κρασί, δὲν ἔχουν οὔτε σταλαγματιά. Ἀδεια βαρέλια εῖμεθα. Εἶμεθα σὰν μυροδοχεία, ώραια μυροδοχεία, ποὺ δὲν ἔχομε ὅμως μέσα μιὰ σταγόνα ἀρώματος, μιὰ σταγόνα ἀπὸ τὸ μύρον τὸ ἀθάνατον τοῦ Χριστοῦ (βλ. Β' Κορ. 2,15). Εἶμεθα δέντρα γεμᾶτα φύλλα, ἀλλὰ δὲ βρίσκει στὰ κλαδιά τους ὁ Χριστὸς καρπό· τὰ χέρια τοῦ Χριστοῦ, ποὺ ἐρευνοῦν στὰ φυλλώματά μας, δὲν εύρισκουν ἔνα καρπό (βλ. Ματθ. 21,19). «Δένδρα ἄκαρπα», νεφέλαι ἄνευ ὑδάτων (Ιούδ. 12), «κύμβαλα ἀλαλάζοντα»· τὸ λέγει ὁ ἀπόστολος Παῦλος ὅτι, καὶ θαύματα ἀκόμα ἀν κάνης, ἐὰν δὲν ἔχῃς τὴν ἀγάπην αὐτὴ τοῦ Χριστοῦ δὲν είσαι τίποτα (Α' Κορ. 13,1-2).

Νά ὁ καρκίνος ποὺ μᾶς τρώει

Νά λοιπόν, ἀγαπητοί μου, ἡ αἰτία ποὺ δὲν μποροῦμε νὰ προχωρήσωμε, νά ὁ καρκίνος ποὺ μᾶς τρώει· διότι δὲν ἔχουμε τὴν ἀγάπην αὐτὴν τοῦ Χριστοῦ. Ἐὰν ὑπῆρχε ἀγάπη!... Ἀν ὑπῆρχε ἀγάπη μέσ' στὸ ἔθνος μας, δὲν θὰ ὑπῆρχαν πεινασμένοι. Ἀν ὑπῆρχε ἀγάπη, δὲν θὰ ὑπῆρχαν γυμνοὶ καὶ ἄστεγοι. Ἀν ὑπῆρχε ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ μας, δὲν θὰ παρετηρεῖτο αὐτὴ ἡ ἀκολασία καὶ ἡ διαφθορά, ἀλλὰ θὰ ἥτανε πράγματι ἡ πατρίς μας ἔνα ἔδαφος γόνιμο, καθαρὸ καστανόχωμα, μέσα εἰς τὸ ὅποιο μύρια ἄνθη θὰ ἥνθιζαν καὶ ἀηδόνια τοῦ παραδείσου θὰ κελαϊδοῦσαν. Δὲν είνε αὐτὰ ποίησις —εἴμαι μακρὰν τῆς ποιήσεως καὶ μακρὰν τῆς φαντασίας—, ἀλλὰ είνε μία πραγματικότης. Μεγαλύτερο ἐμπόδιο ἀπὸ τὴν ἔλλειψιν τῆς ἀγάπης δὲν ὑπάρχει, ἀδελφοί μου, στὸ χριστιανισμό.

Καὶ τελειώνω μ' ἔνα μικρὸ ἀνέκδοτο.

Ἀν οἱ Χριστιανοὶ ζοῦσαν κατὰ τὸ Εὐαγγέλιο...

Θὰ ἔχετε ἀκούσει, ἀγαπητοί μου, γι' αὐτὸν τὸν Γκάντι, ὁ ὅποιος ὑπῆρξε ὁ ἀναγεννητὴς τοῦ μεγάλου λαοῦ τῶν Ἰνδιῶν, πεντακοσίων ἑκατομμυρίων. Δὲν ἐπίστευε βέβαια στὸ Χριστό. Διάθαζε ὅμως τὸ Εὐαγγέλιο, τὸ ἥξερε καλά, καὶ ἀνεγνώριζε τὴν ἀξία του. Στὴ ζωὴ του ἦτο ἀσκητής· ξυπόλητος περπατοῦσε, ἔνα ῥοῦχο φοροῦσε, μιὰ κατσίκα είχε, καὶ ζοῦσε μέσα σὲ μιὰ καλύθα. Τὸν ῥώτησε λοιπὸν μιὰ μέ-

ρα κάποιος· –Ἐσù ὁ Γκάντι ζῆς σὰν καλόγερος. Κανένας ἐπίσκοπος, κανένας δεσπότης, στὴν Ἀγγλία καὶ στὴν Ἀμερικὴ δὲ ζῆ τόσο ἀσκητικὰ ὅπως ἐσύ. Ἐσù πέρασες καὶ τοὺς ἀσκητὰς τοῦ Ἅγιου Ὄρους. Πῶς λοιπόν, ἐσù ποὺ διαβάζεις καὶ ξέρεις τὸ Εὐαγγέλιο καὶ λές ὅτι τὸ ἐκτιμᾶς, πῶς δὲν σκέφτηκες νὰ μπῆς στὸ χριστιανισμό; γιατὶ δὲν γίνεσαι Χριστιανός; Καὶ τότε ὁ Γκάντι, μὲ τὴν σπινθηροθολοῦσαν διάνοιαν καὶ μὲ τὴν διαίσθησιν καὶ μὲ τὴ «ζυγαριὰ» τὴν ὅποιαν εἶχε –γιατὶ ζύγισε ὄλους τοὺς Χριστιανοὺς τῆς Δύσεως– τί ἀπήντησε· –Ἀναμφιθόλως θὰ γινόμουν Χριστιανός, ἐὰν ἔθλεπτα τοὺς Χριστιανοὺς νὰ ζοῦν σύμφωνα μὲ τὸ Εὐαγγέλιο· νὰ ζοῦν τὸ Εὐαγγέλιο ὅχι μία ὥρα ἀλλὰ καὶ τὶς εἰκοσιτέσσερις ὥρες τοῦ ἡμερονυκτίου. Δὲν είνε ὅμως οἱ Χριστιανοὶ συνεπεῖς... Καταλάβατε τί θὰ τὸν εἴλκει στὸν χριστιανισμό; 24 ὥρες είνε τὸ ἡμερονύκτιο; 24 ὥρες νὰ ζοῦμε τὸ Εὐαγγέλιο· ὅλη ἡ ζωὴ μας δηλαδὴ νὰ είνε ζωὴ χριστιανική, νὰ είνε ζωὴ συνεπείας, καθένας ἀπὸ μᾶς νὰ γίνη ἔνα ἐφηρμοσμένο Εὐαγγέλιο.

Ὑπάρχουν σπίθες ποὺ δὲν ἔσθησαν

Μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ, ἀγαπητοί μου, σήμερα ποὺ σᾶς ἐκάλεσα ἐδῶ πέρα καὶ μαζευτήκατε, προσπαθήσαμε νὰ ἔξετάσωμε τὴν θρησκευτικότητα τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ. Καὶ ἔξετάσαμε τὴ θρησκευτικότητα τοῦ λαοῦ μας ὅχι βάσει ἔξωτερικῶν ἀπλῶς ἐκδηλώσεων, ἀλλὰ βάσει τοῦ ἐσωτερικοῦ περιεχομένου τῆς πίστεως.

Παρὸ τ' ἀποτελέσματα τῆς ἔξετάσεως ποὺ ἔγινε, ἀς μὴ ἔξέλθετε μὲ ἔνα αἰσθημα ἀπελπισίας. Ὁχι, ἀδελφοί μου. Παρ' ὅλα ταῦτα, ὑπάρχουν μέσα εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ λαοῦ μας στοιχεῖα θρησκευτικότητος. Τὰ στοιχεῖα αὐτὰ είνε μικρά, τὸ ἀναγνωρίζω. Δὲ φταίει ὅμως γι' αὐτὸ ἐξ ὀλοκλήρου ὁ λαός μας· φταίνε καὶ ἄλλοι. Φταίει κι ὁ λαός ὁ ἵδιος, φταίνε κι ἄλλοι. Υπάρχει μέσα στὴν ψυχὴ τοῦ λαοῦ ἡ σπίθα τῆς πίστεως.

Μιὰ φορά, ὅταν περιώδευα τὴν ἐπαρχία τῶν Γρεβενῶν, ἔφτασα σ' ἔνα χωριό. Ἔκει βρεθήκαμε σὲ ἀνάγκη. Ἡταν κρύο, πολὺ κρύο, καὶ δὲν εἶχαμε σπίρτα. Ἔνας τσοπάνος μοῦ λέει· –Θ' ἀνάψωμε τώρα φωτιά· –Μὰ ἀπὸ ποῦ φωτιά; (σπίρτα δὲν εἶχε, δᾳδιὰ δὲν εἶχε, τίποτα). –Σώπα, μοῦ λέει, ἐμεῖς οἱ τσοπάνηδες προνοοῦμε περὶ αὐτοῦ. Πάει λοιπὸν στὸ τζάκι, ἀνασκαλεύει, βρίσκει κρυμμένη κάτω ἀπὸ τὴ στάχτη μιὰ σπίθα, κι ἀπ' τὴ σπίθα ἐκείνη σὲ λίγο ἄναψε φωτιὰ καὶ θερμανθήκαμε ὅλοι.

Ἐ, καὶ μέσα στὴν ψυχὴ τοῦ λαοῦ μας, κάτω ἀπ' τὴν ἀσέθειαν αὐτήν, κάτω ἀπὸ τὴν καπνιὰ αὐτὴ ποὺ ἔχει ἐπικαθήσει, σὲ κάθε καρ-

διὰ Ἑλληνικὴ ποὺ πάλλει κάτι διασώζεται, μιὰ σπίθα ποὺ δὲν τὴν ἔσθησαν οἱ ἄνεμοι τοῦ βορρᾶ. Υπάρχουν σπινθῆρες, ύπαρχουν σπίθες, ύπολείμματα ἀπὸ κάποια ἐργασία πνευματική. Χρειάζεται ν' ἀνασκαλέψωμε βαθειὰ στὴν ψυχὴ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ καὶ νὰ βροῦμε τὶς σπίθες αὐτές. –στὸ βάθος κάθε καρδιᾶς, καὶ σ' ἐσᾶς, ύπαρχουν οἱ σπινθῆρες αὐτοί, ἡ σπίθα τῶν προγόνων σας· λαλεῖ μέσ' στὴν καρδίαν ἰστορία ὀλόκληρος— καὶ αὐτὰ τὰ μικρὰ στοιχεῖα νὰ φροντίσωμε νὰ τὰ καλλιεργήσωμεν. Ἡ θρησκεία μας εἶνε τώρα σὰν λεπτὴ κλωστή· ἀπὸ μιὰ κλωστὴ κρεμώμεθα γιὰ νὰ μὴ καταποθοῦμε ἀπὸ τὴν ἄβυσσο. Αὐτὴ ἡ κλωστή, ποὺ εἶνε ἡ θρησκευτικότης μας, πρέπει νὰ ἐνισχυθῇ καὶ νὰ γίνῃ ἴσχυρὸς δεσμὸς μὲ τὸν Χριστόν.

Σὲ ποιά ἐποχὴ ζοῦμε...

Γιατὶ ζοῦμε, ἀδελφοί μου, σὲ ἐποχὴ δύσκολη. Ξέρετε σὲ ποιά ἐποχὴ ζοῦμε; Τὸ λέγει κάπου ὁ Χρυσόστομος. Ἐκήρυττε ὁ Χρυσόστομος, ὅχι ἐμεῖς. Μπροστὰ στὸ Χρυσόστομο ἐμεῖς δὲ μποροῦμε νὰ σταθοῦμε· νὰ μᾶς πιάσης ὅλους ἐμᾶς τοὺς ιεροκήρυκες –τὸ ξανάπτα καὶ ἄλλοτε–, ὅλους τοὺς ιεροκήρυκες νὰ μᾶς πιάσης καὶ νὰ μᾶς στύψης, δὲν φτειάνεις, ἀγαπητέ μου, τὸ νυχάκι τοῦ Χρυσοστόμου. Ναὶ λοιπόν, ὁ Χρυσόστομος κήρυττε ἐκεὶ στὴν πόλι τῆς Ἀντιόχειας, καὶ ἐκεὶ τὸν πῆρε τὸ δάκρυ. Γιατὶ ἐπῆρε τοὺς Χριστιανοὺς καὶ τοὺς ἔξήτασε, ὅχι τυπικῶς καὶ χαριστικῶς, ἀλλὰ γνησίως, καὶ τί εἴπε στὸ τέλος· Ἄμφιβάλλω, λέει, ἂν μέσα στὴν πόλι ὑπάρχουν ἐκατὸ Χριστιανοί!

"Ετσι εἶνε καὶ ἡ δική μας ἐποχή. Ναὶ, δὲν ύπαρχουν οὕτε ἐκατὸ Χριστιανοί. Εἴμεθα κατ' ὄνομα Χριστιανοί. "Οπως εἴπα καὶ ἄλλοτε ἐδῶ στὴν πόλι σας, εἴμεθα Χριστιανοὶ ὁρθόδοξοι ἀλλὰ στὶς ταυτότητες. Κουραστήκανε οἱ χωροφύλακες νὰ γράφουν στὶς ταυτότητες «Χριστιανὸς ὁρθόδοξος», «Χριστιανὸς ὁρθόδοξος»· κουράστηκαν τὰ χέρια τους. Ἄλλ' ἂν πάρης τὴν ζυγαριὰ καὶ ζυγίσης τὸν καθένα μας, δὲν εἴμεθα Χριστιανοὶ εἰς τὴν πραγματικότητα. Τὸ ύπογραμμίζω· ὁ κατ' ὄνομα χριστιανισμὸς εἶνε ἡ κατάρα τῆς ἀνθρωπότητος. Μόνο ὁ ζωντανὸς καὶ ἔμπρακτος χριστιανισμός, χριστιανισμὸς ὁ ὅποιος νὰ εἰσέρχεται βαθειὰ μέσ' στὴν καρδιὰ τοῦ ἀνθρώπου ὡς πίστι καὶ ὡς ἐλπίδα καὶ ὡς ἀγάπη, μόνο αὐτὸς ὁ χριστιανισμὸς ἡμπορεῖ νὰ δημιουργήσῃ ἔνα νέο ρεῦμα μέσα εἰς τὸν κόσμο καὶ ν' ἀνακαινίσῃ τὸ πρόσωπο τῆς γῆς, ἀδελφοί μου.

Ναὶ, σ' αὐτὴ τὴν ἐποχὴ ζοῦμε. Σὲ μιὰ ἐποχὴ Σοδόμων καὶ Γομόρρας. Σὲ μιὰ ἐποχή, ποὺ θὰ ἔπρεπε ν' ἀναστηθῇ μέσα ἀπὸ τὴ γῆ ὁ Διογένης, νὰ πάρῃ πάλι μέσ' στὸ μεσημέρι τὸ φανάρι του, νὰ παρουσιαστῇ μέσα

στὴν κοινωνία μας καὶ ν' ἀναζητῇ τὸν ἄνθρωπο καὶ τὸν Χριστιανό. Εἴμεθα πολλοὶ κατ' ὄνομα, πόσοι ὅμως εἰμεθα ἀληθινοὶ Χριστιανοί;

Χριστιανὸν ζητῶ!

"Ἄσ μὲ πῆτε τρελλό, ἄσ μὲ πῆτε ἡλίθιο, δὲν ἐνδιαφέρομαι. Μοῦ ρχεται καμμιὰ μέρα νὰ πάρω κ' ἐγὼ ἔνα φανάρι σὰν τοῦ Διογένους. Θὰ περάσω ἀπ' ὅλη τὴν Κοζάνη, ἀπὸ σπίτια μικρὰ καὶ μεγάλα, ἀπὸ ἐκκλησίες καὶ μητροπόλεις κι ἀπὸ ὅλη τὴν κοινωνία, ἀπ' τὸ μικρότερο καλύβι μέχρι τὸ πιὸ πλούσιο σπίτι, καὶ θὰ λέγω· «Χριστιανὸν ζητῶ! Χριστιανὸν ζητῶ! Χριστιανὸν ζητῶ!». Δῶστε μου Χριστιανούς. Δῶστε μου πέντε - δέκα Χριστιανούς, ποὺ νὰ τὰ παίζουν

ὅλα κορώνα γράμματα γιὰ τὸ Εὐαγγέλιο. Δῶστε μου Χριστιανούς, ποὺ νὰ ζοῦν πραγματικῶς τὸν χριστιανισμό. Δῶστε μου, καὶ τότε θὰ κατακτήσωμε τὴ γῆ. Θὰ ἀποδείξωμε κ' ἐμεῖς στὶς ἡμέρες μας, ἀδελφοί μου, ὅτι ὁ κάθε Χριστιανὸς καλεῖται νὰ ὑψωθῇ εἰς ὑψος οὐράνιον. Τὴν ἐποχὴ αὐτὴ τῶν πυραύλων καὶ τῶν διαστημικῶν πτήσεων πολλοὶ προσπαθοῦν ν' ἀγγίξουν τὰ φεγγάρια. "Ἄν ἄλλοι λοιπὸν μὲ τὴν ἐπιστήμη φροντίζουν ν' ἀγγίξουν τὰ φεγγάρια, προσπαθῆστε, ἀδέρφια μου, ἐμεῖς νὰ πλησιάσουμε τὸ Θεό.

Χριστιανοί! "Οχι φεγγάρια ἐμεῖς καὶ ἥλιους· ἐμεῖς νὰ πλησιάσουμε τὸν "Ηλιο τῆς δικαιοσύνης. "Οσο τὸ δυνατὸν πιὸ κοντὰ στὸ Χριστό! "Ἄσ τὸν πλησιάσουμε μὲ τὴν προσευχή μας, τὸν ἐκκλησιασμό μας, τὴ θεία κοινωνία, τὴν ἀγία Γραφή μας, μὲ τὴν ἀγάπη μας. "Ἄσ τὸν πλησιάσουμε· κι ὅποιος πλησιάζει τὸ Χριστό, λάμπει σὰν τὸν ἥλιο. «Ἐγγίσατε τῷ Θεῷ» (Ιακ. 4,8).

"Ἄν ἔτσι πλησιάσουμε, ἀδελφοί μου, ἂν στὸ πρόσωπό μου - στὸ πρόσωπό σας είνε ἡ εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ, τότε, κι ἀν ὑπάρχουν Θωμᾶδες ἄπιστοι, ἄθεοι, θὰ γονατίσουν καὶ θὰ πιστέψουν. "Ἄν σήμερα ὑπάρχουν χιλιαστά, μασόνοι κ.λπ., αἱτία εἰμεθα ἐμεῖς. "Ἄν ἡμεθα ἐμεῖς Χριστιανοί, δὲ θὰ ὑπῆρχε τίποτε ἄλλο παρὰ μόνο ἔνας ὄλοζώντανος χριστιανισμός. "Ἄν δοῦν τὸ Χριστὸ στὸ πρόσωπό μας, ὅλοι θὰ γονατίσουν καὶ θὰ ποῦν «'Ο Κύριός μου καὶ ὁ Θεός μου» (Ιωάν. 20,28), καὶ θ' ἀποδείξωμε στὴ γενεά μας ὅτι ὁ Χριστὸς ζῆ καὶ θριαμβεύει εἰς αἰῶνας αἰώνων· ἀμήν.

Κυριακὴ τῶν Ἀπόκρεω
8-3-1964 πρωΐ στὴν θ. λειτουργία
ἱερὸς ναὸς Ἅγιου
Κωνσταντίνου Κοζάνης
ἐπὶ τοῦ ἀποστόλου (Ἄ' Κορ. 8,8 - 9,2)
καὶ τοῦ εὐαγγελίου (Ματθ. 25,31-46)

Ἡ συνείδησις

«Οὕτω δὲ ἀμαρτάνοντες εἰς τοὺς ἀδελφοὺς
καὶ τύπτοντες αὐτῶν τὴν συνείδησιν ἀσθε-
νοῦσαν εἰς χριστὸν ἀμαρτάνετε»

(Ἄ' Κορ. 8,12)

ΥΣΤΕΡΑ, ἀγαπητοί μου, ἀπὸ μία ὥρα, ἐὰν θέλῃ ὁ Θεός, θὰ ὅμι-
λήσωμε ἐκτεταμένως εἰς τὴν αἴθουσαν τῶν «40 Μαρτύρων» (βλ.
σελ. 254). Τώρα ποὺ μὲ ἡξίωσε ὁ Θεὸς νὰ εύρισκωμαι μέσα εἰς
τὸν ναὸν αὐτὸν τοῦ Ἅγιου Κωνσταντίνου, ἔνα ναὸν ποὺ εἶνε τόσον
στενὰ συνδεδεμένος μὲ τὴν ταπεινήν μου ίστορία ὡς ιεροκήρυκος, ἔνα
ναὸν ποὺ μὲ ἡξίωσε ὁ Θεὸς νὰ κάνω εἰς τὰ μαῦρα χρόνια τῆς κατοχῆς
τὰ κηρύγματα τοῦ εὐαγγελίου, ἔνα ναὸν ὃπου λειτουργοῦσε ὁ σεβά-
σμιος καὶ ἀείμνηστος παπά - Πασχάλης, σ' αὐτὸν τὸν ναὸν σήμερα,
ποὺ μὲ ἀξιώνει ὁ Θεὸς γιὰ μία ἀκόμη φορά, ἵσως τὴν τελευταία φορά,
νὰ κηρύξω πάλιν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, θὰ μοῦ ἐπιτρέψετε στὰ λίγα λε-
πτὰ τῆς ὥρας ποὺ διαθέτομε, νὰ εἴπωμεν μερικὰ ἀπλᾶ λόγια, τὰ
ὅποια θὰ παρακαλέσω νὰ προσέξετε. Διότι δὲν ἀνεβήκαμε ἐδῶ πάνω
στὸν ἄμβωνα γιὰ νὰ ρήτορεύσωμεν. Ἀν θέλετε ρήτορεία, ὑπάρχει
ἄφθονος ρήτορεία, ὅχι μόνο ἐδῶ εἰς τὴν πόλιν ἀλλὰ καὶ σὲ ὅλη τὴν
Ἐλλάδα. Τὰ λόγια ποὺ θὰ ποῦμε δὲν θὰ εἶνε ἰδικά μου λόγια· γιατὶ τὰ
ἀνθρώπινα λόγια δὲν ἔχουν καμιαὶ ἀξία. Τὰ λόγια μας θὰ στηρίζωνται
τόσο ἐπάνω εἰς τὸ εὐαγγέλιο τὸ σημερινὸ ὅσον καὶ εἰς τὸν ἀπόστολο.

‘Ο μακαρίτης ὁ γέροντάς μου ὁ Ἀκαρνανίας(*) ἀπηγόρευσε τὸ
εὐαγγέλιο καὶ ὁ ἀπόστολος νὰ ψάλλωνται· γιατὶ εἶνε ἀνάγνωσμα καὶ
ὅχι ψάλσιμο. “Ολα τὰ «τσιγαρίζουμε». Δὲν μιλάω οὕτε γιὰ τὸν παπᾶ

(*) Εἶνε ὁ μητροπολίτης Ἱερόθεος (Παρασκευόπουλος), ποὺ χειροτόνησε τὸν π.
Ἀγύουστινο στὸ Μεσολόγγι τὸ 1935.

οῦτε γιὰ τὸν ψάλτη αὐτοῦ τοῦ ναοῦ. Κάτω στὴν Ἀθήνα ζῶ· ἡ Ἀθήνα εἶνε μία κόλασις ὀλόκληρος. Πεντακόσοι ψαλτάδες εἶνε στὴν Ἀθήνα· ἀμφιβάλλω, Χριστιανοί μου, ἀμφιβάλλω ἂν ἀπ' αὐτοὺς πιστεύουν πέντε-δέκα. Γιατὶ πάω ἐκεῖ ἀπὸ ἐκκλησίᾳ σὲ ἐκκλησία. Μὲ τιμώρησε ὁ Χριστὸς νὰ βρίσκωμαι μέσ' στὴν Ἀθήνα - δὲν σᾶς τὸ λέγω ὑποκριτικά. "Ημουν τὸ καλοκαίρι ἐδῶ· ξέρουν οἱ κάτοικοι πολὺ καλά, ὅτι δὲ μίλησα στὴν πόλι σας. Πήγαινα νὰ μιλάω στὴν ὕπαιθρο, καὶ εὔχαριστοῦμαι νὰ μιλάω μὲ τοὺς χωρικοὺς ἀνθρώπους. Μὲ ἀξίωσε λοιπὸν ἡ μὲ τιμώρησε ὁ Θεὸς νὰ εἴμαι στὴν Ἀθήνα καὶ πάω ἀπὸ ναὸ σὲ ναό. Καὶ ἀμφιβάλλω ἂν ὑπάρχουν πέντε ψαλτάδες ποὺ πιστεύουν στὸ Θεό. "Ολα ἔγιναν ἐπάγγελμα, ὅλα ἔγιναν ρουτίνα, ὅλα φθήνυναν καὶ ξεπέσανε μέσα εἰς τὸν αἰῶνα αὐτὸν ποὺ ζοῦμε. Λοιπὸν τὸ εὐαγγέλιο δὲν εἶνε γιὰ νὰ τὸ ψάλλωμε, νὰ τὸ «τσιγαρίζωμεν», νὰ εὔχαριστῇται τὸ αὐτί, νὰ λέμε Τί ώραία τὸ εἶπε ὁ παπᾶς - Τί ώραία τὸ εἶπε ὁ ψάλτης!... Τὸ εὐαγγέλιο εἶνε ἀνάγνωσμα.

Τὸ φοβερώτερο εὐαγγέλιο τοῦ ἔτους

Τὸ φοβερώτερο ἀπὸ ὅλα τὰ εὐαγγέλια τοῦ ἔτους εἶνε τὸ σημερινὸν εὐαγγέλιο (Ματθ. 25,31-46), ποὺ τὸ ἄκουαν οἱ παλαιοὶ Χριστιανοὶ καὶ γονατίζανε καὶ κλαίγανε καὶ βρέχανε τὰ πλακάκια μὲ τὰ δάκρυά τους. Γιατὶ ἂν πιστεύῃς, νὰ μπαίνης στὴν ἐκκλησίᾳ μέσα· ἂν δὲν πιστεύῃς, γιατὶ νὰ ῥχεσαι στὴν ἐκκλησίᾳ; "Εχεις τὸ ῥαδιόφωνό σου στὸ σπίτι, τ' ἀκοῦς.

"Αλλη ἀμαρτία κι αὐτή, ποὺ δὲν ὑπάρχει ἐκκλησίᾳ νὰ διατάξῃ τὴν ἀπαγόρευσι τῆς μεταδόσεως ἀπὸ ῥαδιοφώνου τῆς θείας λειτουργίας. Δὲ φτάνουν τὰ ἄλλα ἀμαρτήματα ποὺ κάνομεν, ἀλλὰ ἔχουμε καὶ τὸ κακὸ αὐτό, ν' ἀνοίγῃ ὁ καθένας τὸ ῥαδιόφωνό του καὶ ν' ἀκούῃ τὴν προσευχὴν ἔαπλωμένος ἀνάσκελα μέσ' στὰ κρεβάτια καὶ μέσα στὰ ἄλλα φοβερὰ φαινόμενα τὰ ὅποια συμβαίνουν... Ἀλλὰ δὲν ὑπάρχει, λέγω, ἐκκλησίᾳ· ὑπάρχει μόνον ἐκκλησία... - ἀς σταματήσω ἐδῶ. Γιατὶ ἀνέβηκα καὶ ἄρχισα νὰ κάνω τὸν ἔλεγχο. Δὲν πρόκειται ἐδῶ στὴν Κοζάνη νὰ κάνω τὸν ἔλεγχο. Ἄφοῦ μὲ ἀξίωσε ὁ Θεὸς -ἢ μὲ τιμώρησε ὁ Θεός- νὰ εἴμαι στὴν Ἀθήνα, ἔχω καὶ ἄλλα βήματα νὰ μιλήσω καὶ νὰ ἐλέγξω ὅλους, ἀπὸ τὰ ἀνάκτορα μέχρι τὶς καλύβες, καθὼς ξέρετε πολὺ καλὰ ἐσεῖς οἱ Κοζανίτες.

'Αφήσατέ με νὰ σᾶς ὀμιλήσω λίγο πρακτικά, νὰ ὀμιλήσω μὲ λόγια ἀπλὰ καὶ σύντομα ἐπάνω εἰς τὸ εὐαγγέλιο, ποὺ λέγει σήμερα σὲ ὄλιγες γραμμὲς πῶς θὰ γίνη ἡ κρίσις κατὰ τὴ δευτέρα παρουσία. Γιατὶ γιὰ νὰ ἐρμηνεύσωμε τὸ εὐαγγέλιο χρειάζονται ὥρες, κ' ἐσεῖς ὑπομονὴ

δὲν ἔχετε. Ύπομονὴ ἔχουν σήμερα οἱ ἄνθρωποι νὰ κάθωνται στὰ κινηματοθέατρα ὡρες ὀλόκληρες, μέχρι τὰ μεσάνυχτα. Καμμιὰ φορὰ ποὺ περνῶ ἀπὸ ἐδῶ ἀπὸ τὴν Κοζάνη καὶ διανυκτερεύω, τὴν νύχτα στὶς 12 ἡ ὥρα ἀκούω βήματα παιδιῶν καὶ νέων, νὰ περνοῦν παρέες, νὰ καγχάζουν, νὰ γελοῦν· γιατὶ αὐτὴ τὴν ὥρα βγαίνουν ἀπὸ τὰ «μαντριὰ» τοῦ διαβόλου, ἀπὸ τοὺς κινηματογράφους καὶ ἀπὸ τὶς ταβέρνες, ποὺ φυτρώσανε σὰν μανιτάρια μέσα στὴν ὥραία σας πόλι.

Λοιπὸν νὰ ἐπανέλθωμεν. Εἶνε σήμερα τὸ φοβερώτερο εὐαγγέλιο. "Οποιος τὸ διαβάζει, ὅποιος τὸ ἀκούει καὶ δὲν τὸ αἰσθάνεται, σημαίνει ὅτι εἶνε ἀπὸ πέτρα καὶ χειρότερος ἀκόμη ἀπὸ πέτρα. Εἶνε τὸ φοβερώτερο εὐαγγέλιο. Ἀστράφτει καὶ βροντᾶ. Σὰν τὸ ἀκοῦς - σὰν τὸ διαβάζης, νομίζεις ὅτι πέφτουν κεραυνοί. Καὶ ὅπως ὅταν πέφτουν κεραυνοὶ προσπαθεῖς νὰ βρῆς κάποια γωνιὰ νὰ κρυφτῆς, ἔτσι κ' ἐδῶ ζητεῖς κάποιο καταφύγιο νὰ κρυφτῆς ἀπὸ τὴν ὄργὴ τοῦ Θεοῦ.

Θά ’ρθη μιὰ μέρα, ναὶ θὰ ’ρθῃ!

Τί λέγει τὸ εὐαγγέλιον, τί κηρύγγει; Θὰ ἔρθη - ποιός; Θὰ ἔρθη, ναὶ θὰ ἔρθη. Εἶνε γενονός; Εἶνε γεγονός. Πόσο γεγονός; Τό χω πεῖ καὶ ἄλλοτε. "Οσον εἶνε βέβαιο ὅτι μιλᾶμε ἐδῶ πέρα κ' ἐσεῖς εύρισκεσθε ἐδῶ μέσ' στὴν ἐκκλησία, ὅσον βέβαιο εἶνε ὅτι ύπάρχει Κοζάνη, ὅσον βέβαιο εἶνε ὅτι ύπάρχει κόσμος, τόσον εἶνε βέβαιον ὅτι θά ’ρθη μιὰ μέρα - ναὶ θά ’ρθη, κι ἀς χτυπᾶτε ξύλο-, θά ’ρθη μιὰ μέρα ποὺ θὰ κλείσουμε τὰ μάτια στὸν μάταιο αὐτὸν κόσμον. Κὰν ίδιωται, κὰν βασιλεῖς, κὰν πλούσιοι, κὰν πτωχοί, κὰν στρατιῶται, κὰν ἀξιωματικοὶ καὶ στρατάρχαι, θὰ ἔρθη γιὰ ὄλους ἡ ἡμέρα αὐτῆς. "Οσον εἶνε βέβαιο ὅτι θ' ἀποδάνωμεν καὶ θὰ κλείσωμεν τὰ μάτια στὸν μάταιο καὶ φθαρτὸν αὐτὸν κόσμον, τόσον εἶνε βέβαιον ὅτι ἐπάνω στὰ μνήματα ὄλου τοῦ κόσμου θὰ σαλπίσῃ σάλπιγξ. "Οχι στρατιωτικὴ σάλπιγξ· ὅσοι ἔκαναν στρατιῶται, ὅσοι ύπηρετήσαμε τὴν πατρίδα ώς στρατιῶται στὰ ψηλὰ βουνά, ξέρει ὁ καθένας καλὰ τί σημαίνει σάλπιγξ στρατιωτικῇ. Ἐδῶ θὰ σημάνη μία ἄλλη σάλπιγξ.

Θὰ σαλπίσῃ σάλπιγξ ἀρχαγγέλου. Καὶ θὰ λάμψῃ ύπερ τὸν ἥλιον - τί θὰ λάμψῃ ύπερ τὸν ἥλιον; 'Ο τίμιος σταυρός. Θὰ γίνουν πολλὰ φοβερά, ἀπίστευτα. 'Αλλ' ὅσο ἀπίστευτα καὶ νά 'νε, εἶνε γεγονότα. Ποιά εἶνε αὐτά; Μὴ διαβάζετε μόνο ἐφημερίδες καὶ ρομάντζα καὶ περιοδικά. 'Ανοιξτε τὰ ἄγια βιβλία, ἀνοιξτε τοὺς βίους τῶν ἀγίων, ἀνοιξτε τὶς προφητείες. "Ανοιξε τὸν προφήτη Ἡσαΐα, ἀνοιξε τὸν Ἱεζεκιὴλ τὸν προφήτη, καὶ διάβασε νὰ δῆς ἐκεὶ μέσα τὰ φοβερὰ ποὺ θὰ γίνουν κατὰ τὶς ἡμέρες ἐκεῖνες. Ποιά; Νὰ τὰ ποῦμε; Θὰ τὰ πιστέψετε; 'Αδιαφορῶ ἀν-

τὰ πιστέψετε· ἐνδιαφέρομαι νὰ σᾶς πῶ τὴν ἀλήθεια. Ποιά εἶνε; "Οτι
θὰ σειστῇ ἡ γῆ. "Οχι ἔνα μινοῦτο(*), ὅχι δυὸ δευτερόλεπτα. Ἐδῶ σείε-
ται ἡ γῆ λίγα δευτερόλεπτα, ἐκεὶ θὰ σειστῇ ἡ γῆ δυνατά. "Οχι ὅπως
σείστηκε ὁ Γολγοθᾶς· σεισμὸς ἔγινε στὸ Γολγοθᾶ. Θὰ σειστῇ τότε ἡ γῆ,
θὰ σθήσῃ ἡ σελήνη, θὰ σκοτεινάσῃ ὁ ἥλιος, θὰ πέσουν τὰ ἄστρα
ὅπως πέφτουν τὰ φύλλα ἀπὸ τὸ δέντρο. "Οπως λέγει ὁ ἄγιος Κο-
σμᾶς· εἴδατε ὅταν φυσάῃ ὁ ἀνεμος πῶς πέφτουν χάμω τὰ πλατειὰ
φύλλα τῆς συκιᾶς καὶ δὲ μένει κανένα ἐπάνω καὶ ξεραίνονται; ἔτσι θὰ
πέσουν καὶ τὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ. Θὰ ξεραθοῦν τὰ ποτάμια, θὰ λει-
ώσουν τὰ βουνὰ καὶ οἱ πέτρες σὰν μολύβια, τὰ πάντα θὰ κατακαοῦν.

Θὰ ξυπνήσῃ ἡ συνείδησις

Δὲν εἴπα τίποτα, τίποτα δὲ σᾶς εἴπα. Αὔτὰ εἶνε θεαματικά, εἶνε τὸ
πλαίσιον τῆς φοβερᾶς ἐκείνης ἡμέρας. Ποιό εἶνε τὸ φοβερώτερον; Καὶ
ἀπὸ τὸν ἥλιο ποὺ θὰ σκοτεινάσῃ, καὶ ἀπὸ τὴ σελήνη ποὺ θὰ σθήσῃ,
καὶ ἀπὸ τὰ ἄστρα ποὺ θὰ πέσουν, καὶ ἀπὸ τὰ ποτάμια ποὺ θὰ ξε-
ραθοῦνε, καὶ ἀπὸ ὅλη τὴν ἀναστάτωσι τῆς φύσεως τοῦ σύμπαντος
όλοκλήρου, τοῦ ἀπείρου σύμπαντος, ποιό εἶνε τὸ φοβερώτερο, ἀδελ-
φοί μου; Ἔγὼ τούλαχιστον αὐτὸ φοβοῦμαι, δὲν τὸ φοβᾶστε ἐσεῖς;
Ποιό εἶνε; Τὸ λέγει ὁ ἀπόστολος σήμερα, ὁ οὐράνιος ἀπόστολος, ποὺ
δὲν ὑπάρχει ζυγαριὰ νὰ ζυγίσῃς τὰ λόγια τοῦ ἀποστόλου. Τί λέγει;

Θὰ ξυπνήσῃ – ποιός θὰ ξυπνήσῃ; Κάτι ποὺ κοιμᾶται μέσα σήμερα.
Κοιμᾶται σὲ ὄλους μας· καὶ σ' αὐτοὺς ποὺ κατοικοῦν στὰ παλάτια, καὶ
σ' αὐτοὺς ποὺ κατοικοῦν στὶς καλύβες, καὶ σ' αὐτοὺς ποὺ ἐργάζονται
στὰ ἐργοστάσια, καὶ σ' αὐτοὺς ποὺ εἶνε ἡ μπουρζουαρία(**) καὶ πλου-
τίζουν καὶ θησαυρίζουν. Οἱ πάντες, δεξιοὶ καὶ ἀριστεροὶ καὶ ὄλων τῶν
χρωμάτων καὶ ἀποχρώσεων, οἱ πάντες κάτι ἔχουν ποὺ κοιμᾶται. Ποιό
εἶνε αὐτὸ ποὺ κοιμᾶται; Εἶνε, ἀδελφοί μου, ἡ συνείδησις (θλ. Α' Κορ. 8,12).

Ποιός σήμερα ἔχει συνείδησι;

"Ἄχ αὐτὴ ἡ συνείδησις! Ποιός σήμερα ἔχει συνείδησι; "Αν εἴχαμε συ-
νείδησι ἔνα δράμι, ἔνα γραμμάριο –γιὰ νὰ σᾶς μιλήσω μὲ τὴ σύγχρο-
νο ὄρολογία–, λοιπὸν ἔνα δράμι, ἔνα γραμμάριο νὰ εἴχαμε, ὑπογραμ-
μάριο νά 'χαμε συνείδησι, δὲ θὰ γινότανε αὐτὰ τὰ ἐγκλήματα τὰ φρι-
κτά, τὰ πρωτοφανῆ ἐγκλήματα, ποὺ γίνονται πάνω στὴν πατρίδα
μας καὶ στὸν κόσμο ὀλόκληρο.

(*) Δηλαδὴ δευτερόλεπτο.

(**) Ἀστικὴ τάξις.

Δὲν τοὺς βλέπεις; Ἀλλοτε τρέμανε οἱ ἄνθρωποι, τρέμανε νὰ μὴ κάνουν τὸ κακό. Τώρα; Τὸ χωροφύλακα μόνο φοβοῦνται. Ἡ μᾶλλον οὕτε κι αὐτὸν τὸν φοβοῦνται· γιατὶ ὑπάρχουν καὶ ἄλλοι τρόποι, μὲ τοὺς ὅποιους καὶ αὐτὸν ἀκόμα τὸ νόμο κατορθώνουν νὰ τὸν ὑπερφαλαγγίσουν καὶ τὸν διαφθείρουν καὶ τὸν διασποῦν.

Λοιπὸν ἡ συνείδησις κοιμᾶται σήμερα. Ὁ ἄλλος ἀρπάζει καὶ κλέπτει. Ὁχι μὲ δυὸ χέρια, ἀλλὰ λὲς καὶ εἶνε ἐκατόγχειρες –σὰν ἔκεινα τὰ τέρατα τῆς ἀρχαίας μυθολογίας ποὺ εἶχαν ἐκατὸ χέρια— ἀρπάζουνε μὲ ἐκατὸ χέρια, γιὰ νὰ φτειάξουν τεράστιες περιουσίες, τὴν ὥρα ποὺ ὁ ἄλλος δὲν ἔχει καλύβι νὰ στεγαστῇ.

Τὸν βλέπεις τὸν ἄλλο; Μπαίνει μέσα στὸ σπίτι τοῦ ἄλλου σὰν τὸ φίδι καὶ ἀτιμάζει τὴ γυναῖκα ἡ τὸ κορίτσι του, καὶ γελάει καὶ καγχάζει, λὲς καὶ ἥπιε δροσερὸ νεράκι καὶ παγωτό. Ὡ χρόνια, ὥ καιρο! Ὁ ἄλλος χωρίζει - διαλύει τὸ ἀντρόγυνο, ποὺ εἶνε τὸ χειρότερο ἀπ' ὅλα, καὶ δὲν αἰσθάνεται τί κακὸ κάνει. Ὅπως σᾶς εἴπα ἐδῶ στὸν "Ἄγιο Κωνσταντίνο –τὰ θυμᾶμαί τι σᾶς εἴπα, ὅλα τὰ θυμᾶμα— σᾶς ἔλεγα τότε, ποὺ καὶ οἱ τοῖχοι ἀκόμη εἶχαν γίνει γκρὶ ἀπὸ τὸ συνωστισμὸ ἐδῶ τῆς πόλεως(*), αὐτὸ εἶνε χειρότερο. Μικρότερο κακὸ εἶνε νὰ γκρεμίσης μιὰ ἐκκλησία παρὰ νὰ διαλύσῃς μιὰ οἰκογένεια. Ἄν μου πῆς ὅτι γκρέμισες μιὰ ἐκκλησία, θὰ σὲ συγχωρήσω καὶ θὰ σου πῶ νὰ τὴν ξαναχτίσης. Ἄν ὅμως χωρίσης ἔνα ἀντρόγυνο, αὐτὸ εἶνε χειρότερο. Ἄλλοι λοιπὸν χωρίζουν ἀντρόγυνα, μπαίνουν στὸ μέσον καὶ τὰ χωρίζουν· καὶ ἀρπάζουν γυναῖκες, καὶ ἀλλάζουν τὶς γυναῖκες των, ὅπως σᾶς ἔλεγα, ὅπως ἀλλάζουν τὸ πουκάμισό των· κ' οἱ γυναῖκες ἀλλάζουν τοὺς ἀντρες σὰν τὶς ρόμπες των. Σὲ μιὰ τέτοια ἐποχὴ τί νὰ τὰ κάνης τὰ ῥαδιόφωνα καὶ τὸν ψεύτικο πολιτισμό; Δὲν εἶνε πρόοδος αὐτή. Εἶνε πρόοδος ύλική. Πνευματικὴ πρόοδος ποῦ; Πρέπει νὰ πᾶμε στὰ παλιά, ποὺ ἔθγαινε ὁ ἀντρας ἀπὸ τὸ σπίτι καὶ ἤξερε ὅτι, καὶ ἀν πάη στὴν Αὔστραλια, καὶ ἀν πήγαινε μὲ τὰ καραβάνια πάνω στὴ Ρουμανία, ἤξερε ὁ ἀντρας ὅτι, ἔνα χρόνο, δύο χρόνια, τρία χρόνια, δέκα χρόνια, εἴκοσι χρόνια νὰ φύγη, θὰ γυρίσῃ στὴν Κοζάνη καὶ τὴ γυναῖκα του θὰ τὴ βρῇ ἀγνὴ σὰν τὸ χιόνι τὸ ἀπάτητο ποὺ εἶνε ἐπάνω στὸ Βέρμιο. Τώρα φεύγει τὸ πρωΐ, καὶ τρέμει· τρέμει τί θὰ γίνῃ μέσ' στὸ σπίτι του. Γιατὶ γέμισε ἡ κοινωνία ἀπὸ ἀνθρώπους ἀσυνειδήτους, ποὺ δὲν τό 'χουν τίποτα νὰ ἀμαρτάνουν καὶ πίνουν τὴν ἀμαρτία ὅπως τὸ ὕδωρ (πρβλ. Ἰωά 15,16). Λοιπὸν καὶ ἄλλοι... καὶ ἄλλοι... Αύτὰ εἶνε ὅλα τὰ ἀμαρτήματα, ποὺ λέει ὁ ἀπόστολος «ἀμαρτάνοντες εἰς τοὺς ἀδελφοὺς» (ξ.ἀ.) ἡμῶν.

(*) Ἡ ὄμιλία δὲν διεσώθη.

΄Αλλ’ ύπάρχουν καὶ ἄλλα χειρότερα. Τὸν βλέπεις τὸν ἄλλο καὶ πά-
ει στὸ δικαστήριο κι ἀπλώνει τὸ χέρι του τὸ βρωμερὸ καὶ παίρνει ψεύ-
τικό ὄρκο. Καὶ δίνουν χιλιάδες ὄρκους. Ὁρθόδοξο βασίλειο, σοῦ λέει
ἔπειτα· νὰ τὸ χαιρώμεθα δέκα φορές, ἐκατὸ φορές! Ἀν ἦταν ὄρθό-
δοξο βασίλειο, θὰ εἶχε καταργήσει τὸν ὄρκο καὶ θὰ ἔκανε ἄλλο νόμο
γιὰ νὰ πιστοποιῇ τὴν ἀλήθεια. Γιατὶ τὸ Εὐαγγέλιο λέει «μὴ ὄμόσαι
ὅλως» (Ματθ. 5,34). «΄Ολως! Καὶ τί δὲν κάνουμε; Πόσους ὄρκους
παίρνετε στὴν Κοζάνη; Ὁρκίζονται στὰ ὄρυχεια, ὥρκίζονται στὸ δι-
καστήριο, ὥρκίζονται οἱ πάντες γιὰ τὰ πάντα. Καὶ νὰ λέγανε τὴν ἀλή-
θεια; ἐπὶ τέλους· μὰ δὲ λέγουν τὴν ἀλήθεια.

΄Αλλοι, ἀκόμα χειρότερα, ἀνοίγουν τὰ βρωμερά τους στόματα, λὲς
καὶ εἶνε σκυλιὰ λυσσασμένα. Μόνο τὸ σκυλὶ τὸ λυσσασμένο δαγκώνει
τὸ ἀφεντικό του. Καὶ ὁ ἀνθρωπος ἔγινε σὰν τὸ σκυλὶ τὸ λυσσασμένο·
δαγκώνει τὸν πλάστη του, τὸ δημιουργό του, τὸν τροφέα, τὸν κριτήν
του, ἐκεῖνον ὁ ὄποιος τὸν ἔσωσε. Ναί, ἀνοίγει τὸ στόμα του καὶ βλα-
στημάει καὶ τοὺς ἀγίους καὶ τὴν Παναγία καὶ τοὺς ἀγγέλους καὶ τὰ
καντήλια καὶ τὶς κολυμβῆθρες καὶ τὰ πάντα καὶ τὸν Θεὸν τὸν δημι-
ουργὸν καὶ τὸν Χριστὸν τὸν ἐσταυρωμένον. Καὶ γελᾶνε! Δὲν εἴνε πολ-
λὲς ἡμέρες ποὺ βρῆκα κάτω, σ’ ἔνα δρόμο τῆς Ἀθήνας, κάποιον καὶ
βλαστημοῦσε· καὶ τὸν πλησιάζω, ὅχι μὲ θυμὸν καὶ ὥργη, ἀλλὰ μὲ ἀγά-
πη καὶ στοργή· κι αὐτὸς γελοῦσε. Τὸν συνεθούλευσα καὶ τοῦ εἶπα·
΄Εννοια σου, θά ρθῃ ὥρα ποὺ θὰ κλάψης...

Θ' ἀκουστῇ φωνῇ

Κοιμᾶται λοιπὸν ἡ συνείδησις. Ύπάρχει «πάρωσις» συνειδήσεως· τὸ
λέγει κάπου ὁ Παῦλος (Βλ. Ἐφ. 4,18). Εἰμεδα στὴν περίοδο πωρώσεως
τῆς συνείδησεως. Ναί, ἀδελφοί μου. Γι’ αὐτὸ τὸ φοβερώτερο ἀπὸ ὅλα
ποὺ θὰ γίνη είνε, ὅτι **θὰ ξυπνήσῃ τότε ἡ συνείδησις ὅλων**· καὶ τῶν με-
γαλυτέρων ἐγκληματῶν, τῶν μεγαλυτέρων κακούργων, τῶν μεγαλυ-
τέρων ἀσεβῶν καὶ ἀπίστων. Θὰ ξυπνήσῃ τότε ἡ συνείδησις. “Οπως
ξυπνάει ἡ μάνα τὸ παιδάκι καὶ ἀκούει τὴ λαλιά της, ἔτοι θὰ ξυπνήσῃ
κάποιος ἄλλος τὴ συνείδησί σου. Προτοῦ νὰ ξυπνήσῃ ἡ συνείδησις
τῶν ἀμαρτωλῶν, θ’ ἀκουστῇ κάποια ἄλλη φωνή. Ποιά φωνή; Φωνὴ
σὰν σεισμός, σὰν κεραυνός, σὰν θύελλα, ποὺ θὰ σείη ὄλόκληρο τὸ
σύμπαν. Θὰ εἴνε ἡ φωνὴ τοῦ Δημιουργοῦ, θὰ εἴνε ἡ φωνὴ τοῦ Κυρίου
(Βλ. Ματθ. 25,42 κ.έ.). Τί θὰ λέγῃ; Λίγα λόγια. Ἐλάτε νὰ ζυγιστῆτε
στὴν πλάστιγγα· πλάστιγγα είνε αὐτὰ ποὺ λέγει σήμερα·

—«΄Επείνασα», λέει, σείς δὲ μοῦ ἐδώκατε ἔνα κομμάτι ψωμὶ νὰ φά-
γω. «΄Εδίψησα», σείς στέρνες ὄλόκληρες εἶχατε, δὲν μοῦ ἐδώκατε ἔνα

ποτήρι νερὸν νὰ δροσίσω τὰ χεῖλη μου. Γυρνοῦσα στοὺς δρόμους ξυπόλητος καὶ ἐλεεινὸς καὶ πρόσφυγας, ἐσεῖς δὲν ἀνοίξατε τὰ σπίτια σας νὰ μὲ βάλετε μέσα. Ἀρρώστησα, φάρμακο δὲ μοῦ δώσατε, γιατρὸ δὲ φέρατε. Πῆγα στὴ φυλακὴ ὅχι γιὰ ἐγκλήματα ἀλλὰ γιὰ δικαιοσύνη, γιὰ ἀλήθεια καὶ μόνο, δὲν μὲ ἐπισκεφθῆκατε μέσα στὰ κάγκελα τῆς φυλακῆς ἐσεῖς. Λοιπόν;

Τότε θὰ ξυπνήσῃ ἡ συνείδησίς των καὶ θὰ λέγουν·

—Κύριε, ἐλέησον! ἐσὺ στὴν ἐποχή μας δὲν ἔζησες· γιατί λὲς ὅτι ἐπείνασες;...

Ζῆ, δὲν πέθανε ὁ Χριστός. Ζῆ καὶ σήμερα. Ζῆ κοὶ θὰ ζῆ αἰώνιως, καὶ θὰ πεθαίνουν βασιλεῖς καὶ αὐτοκράτορες καὶ τὰ πάντα θὰ ἀλλοιώνωνται. Ζῆ σὲ κάθε ἐποχή, σὲ κάθε σοκάκι, μέσ' στὴ φυλακή, μέσ' στὰ κάτεργα· ὅπου ὑπάρχει ἄνθρωπος ποὺ πονᾶ καὶ θογγᾶ, Ζῆ ὁ Χριστός. Πίσω ἀπὸ μιὰ γυναίκα χήρα, πίσω ἀπὸ ἔνα φτωχό, πίσω ἀπὸ ἔνα δυστυχισμένο, πίσω ἀπὸ ἔναν ἀμαθῆ, πίσω ἀπὸ ἔναν κατάδικο, πίσω ἀπὸ ὄλους αὐτοὺς εἶνε ἡ σκιὰ τοῦ Ἐσταυρωμένου. Τί μεγάλα λόγια! Δὲ βράζετε τὶς φιλοσοφίες; δὲν παίρνετε τὰ βιβλία τοῦ κόσμου νὰ τὰ στύψετε ὅλα; Δὲ φτειάνεις αὐτὰ τὰ ὄλιγα λόγια τοῦ Χριστοῦ μας, ποὺ τοὺς ἀποστόμωσε.

Ἐκεῖ δὲν χωροῦν συνήγοροι καὶ σοφιστίες

Νόμιζαν πῶς εἶνε σὰν τὰ ἀνθρώπινα δικαστήρια, νὰ γελάσουν τὸν πρόεδρο. Νόμιζαν πῶς ἔχουν συνηγόρους. Δὲν ὑπάρχουν ἐκεὶ συνήγοροι. Ἐδῶ παίρνεις συνηγόρους. Κάτω στὴν Ἀθήνα παρακολουθῶ πολλὰ περίεργα πράγματα. «Κέρδισα τὴ δίκη», σοῦ λέει· «εἴχα δικηγόρο, τὸν πλήρωσα πενήντα χιλιάδες!....». "Αχ πότε νά 'ρθη ν' ἀλλάξῃ λίγο, νὰ γίνη κάποια ἀλλαγή!" Οχι ἐπὶ τῇ βάσει θεωριῶν στέππας(*) καὶ ἄλλων τινῶν, ὅπως πιστεύουν τινές, ἀλλὰ ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ αἰώνιου Εὐαγγελίου μας. Νὰ δημιουργήσουμε ἔνα ὄρθodoξο βασίλειο. Καὶ θὰ δοῦμε τότε, ἀν μερικὰ ἐπαγγέλματα μποροῦν νὰ σταθοῦν μέσα εἰς τὸν κόσμον. «Κέρδισα», σοῦ λέει, «τὴν ὑπόθεσι, γιατὶ βρήκα τὸν καλύτερο δικηγόρο!....», δηλαδὴ τὸ μεγαλύτερο σοφιστή, ποὺ ἔκανε τὸ μαῦρο ἄσπρο καὶ τὸ ἄσπρο μαῦρο.

Μὰ ἐκεῖ δὲν περνᾶνε αὔτά, ἐκεῖ δὲν ὑπάρχουν τέτοια. Δὲν ὑπάρχουν ἐκεῖ σοφιστεῖαι καὶ ρήτορεῖαι. Ἐκεῖ ὑπάρχει ζυγαριὰ φαρμακείου, ποὺ θὰ ζυγίσῃ καὶ τὸ τελευταῖο δράμι. Θὰ ζυγιστοῦν ὅλα. "Οχι μόνο τὰ ἔργα, ὅχι μόνον οἱ λόγοι, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ ἀκόμη οἱ λογισμοὶ καὶ οἱ σκέψεις θὰ ζυγιστοῦν μπροστὰ στὸ μέγα ἐκείνο κριτήριο.

(*) Δηλαδὴ τοῦ κομμουνισμοῦ.

Ναί. Ζῇ λοιπὸν ὁ Χριστὸς καὶ βασιλεύει. Καὶ ἀπαντᾶ ὁ Χριστὸς ὅτι «Ἐφ' ὄσον οὐκ ἐποιήσατε ἐνὶ τούτων τῶν ἐλαχίστων, οὐδὲ ἔμοι ἐποιήσατε» (ξ.ἀ. 25,45).

«Ο σκάληξ αὐτῶν οὐ τελευτᾶ καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννυται»

Θὰ ξυπνήσῃ λοιπὸν τότε ἡ συνείδησις. "Ἄχ, ἀδέρφια μου, ἔλεγε ἔνας ἄγιος – ὅχι ἐγώ· δὲ φοβᾶμαι τὸ σεισμό, δὲ φοβᾶμαι τὴν τρικυμία, δὲ φοβᾶμαι τὴν ἀρρώστια, δὲ φοβᾶμαι τίποτε ἄλλο· φοβᾶμαι τὴν φωνὴν τῆς συνειδήσεως. Νὰ μὴ ἀκούσης τὴν φωνὴν τῆς συνειδήσεως νὰ σὲ ἐλέγχῃ. Δὲν πά' νά 'σαι βασίλισσα, δὲν πά' νά 'σαι πλούσιος, δὲν πά' νά 'σαι Ὁνάσης, δὲν πά' νά 'σαι ὁ Ἀινιστάιν, δὲν πά' νά 'σαι ὁ, τι νά 'σαι· ὅταν μέσα σου τὸ θράδυ - τὴν νύχτα ξυπνήσῃ ἡ συνείδησι καὶ σοῦ φωνάξῃ, τότε ἀλλοίμονό σου! "Οταν, ἐσὺ ἡ γυναίκα, τὸν ἀτίμασες καὶ τὸν ἀτιμάζης μέχρι τέλους τὸν ἄντρα σου, τὸν ἀθῶν ἄντρα, καὶ τοῦ κρύθης τὸ μυστικό, ἡ συνείδησι θὰ ξυπνήσῃ μέσα σου καὶ θὰ σοῦ φωνάξῃ. Κ' ἐσὺ ὁ ἄντρας, ποὺ ἀτιμάζεις τὴν πιστή σου γυναίκα· κ' ἐσεῖς τὰ παιδιά, ποὺ ποτίζετε φαρμάκι τοὺς καλούς σας γονεῖς· κ' ἐσεῖς οἱ πλούσιοι, ποὺ ρουφήξατε τὸ αἷμα τοῦ φτωχοῦ λαοῦ γιὰ νὰ δημιουργήσετε ὀλόκληρες βιομηχανίες καὶ ἐργοστάσια μὲ καμινάδες, καὶ λέτε πάντα ὅτι είστε φτωχοὶ γιατὶ ποτέ δὲ χορταίνετε· κ' ἐσεῖς ὅλοι ποὺ ἀνοίξατε τὰ στόματά σας καὶ γινήκατε ὄχιες καὶ χύσατε δηλητήριο μπροστὰ στὴν Θεότητα, σεῖς ἐλᾶτε τώρα νὰ ζυγιστῆτε πάνω στὴν πλάστιγγα. Σεῖς κ' ἐγὼ καὶ ὅλοι μας, ἐλᾶτε νὰ ζυγιστοῦμε. Θὰ ξυπνήσῃ ἡ συνείδησις· ἡφαίστειο, κεραυνός, σεισμός!

Λέγει κάτι ὁ ἄγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος - σήμερα ἔγινε ἡ λειτουργία τοῦ ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου· αὐτὴ ἡ λειτουργία ποὺ ἀκοῦμε είνε ἡ λειτουργία τοῦ ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου. Ξέρετε τί ἔλεγε ὁ Χρυσόστομος; Παιδιά μου, λέει, ἔνα σᾶς συμβουλεύω· νὰ μὴ σᾶς τύψῃ ἡ συνείδησίς σας. Προτιμότερο, ναὶ προτιμότερο, καλύτερα είνε νὰ σᾶς δαγκώσῃ σκορπιός. Σᾶς δάγκωσε ποτὲ σκορπιός; Πῶς σκούζετε, πῶς φωνάζετε, πῶς ζητᾶτε ἀμωνία νὰ βάλετε ἐπάνω; Λέει λοιπὸν ὁ Χρυσόστομος· Προτιμότερο νὰ σὲ δαγκώσῃ σκορπιὸς παρὰ νὰ σὲ δαγκώσῃ ἡ συνείδησι. Αὐτὸς είνε τὸ φοβερώτερο. Μὴ μοῦ μιλᾶτε γιὰ καζάνια, μὴ μοῦ μιλᾶτε γιὰ φωτιές, μὴ μοῦ μιλᾶτε γιὰ δια'όλους μὲ ούρές· ὅχι δά, τὸ Εὔαγγέλιο είνε μιὰ μεγάλη φιλοσοφία. "Οχι, δὲ θὰ τὸ ξεφτίσουν αὐτοὶ τὸ Εὔαγγέλιο, ὅχι δά. "Οταν λέγῃ «ὁ σκάληξ (=τὸ σκουλήκι) αὐτῶν οὐ τελευτᾶ καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννυται» (Μᾶρκ. 9,48), τί ἐννοεῖ; Βλέπεις τὸ δεντρὶ καὶ είνε μεγάλο· ἀλλὰ ἔχει μέσα σκουλήκι, ποὺ τρώει τὸν κορμό του, καὶ ξαφ-

νικὰ τὸ βλέπεις καὶ γέρνει χάμω. Γιατί; Εἶχε σκουλήκι μέσα. "Ετσι καὶ μέσα στὸν ἄνθρωπο θὰ ὑπάρχῃ σκουλήκι ποὺ θὰ τὸν τρώῃ ἀκαταπαύστως καὶ φωτιὰ ποὺ δὲ θὰ σβήνῃ· «ὁ σκώληξ οὐ τελευτᾶ καὶ τὸ πῦρ οὐ σθέννυται». Τί σημαίνει ό «σκώληξ» καὶ τί σημαίνει τὸ «πῦρ»; Θὰ εἴνε ἡ συνείδησις. ⁷Ω βουνά, «ὦ βουνοὶ καὶ νάπαι...! Τὰ λέγουν μέσα οἱ προφητείες, ἡ Ἀποκάλυψις λέει· τότε θὰ μαζευτοῦν καὶ θὰ τρέμουν οἱ πάντες σὰν τὰ φύλλα ποὺ τὰ σείει ό ἄνεμος καὶ θὰ λένε· Ἀνοίξατε σπηλιές, ἀνοίξατε τὰ βάραθρα τῆς γῆς, νὰ μᾶς σκεπάσετε, νὰ μᾶς σκεπάσετε ἀπὸ τὴν ὄργῃ τοῦ ἐσταυρωμένου Λυτρωτοῦ τοῦ κόσμου (βλ. Ἀπ. 6,15-16). Γιατὶ ό Χριστὸς δὲν εἴνε μόνο ἀγάπη καὶ στοργή, εἴνε καὶ δικαιοσύνη· καὶ ποτέ δὲν πρέπει νὰ τὸ λησμονοῦμε.

Άκοῦστε τώρα τὴν συνείδησί σας

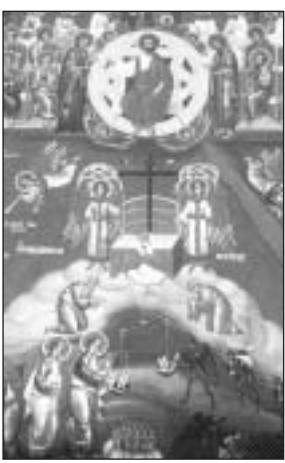
Ἄδερφια μου, ἐμάκρυνα τὸν λόγον. Ἀλλὰ προτοῦ νὰ τελειώσω, θὰ ἥθελα νὰ σᾶς πῶ τὸ ἔξῆς. Προτοῦ νὰ ξυπνήσῃ ἡ συνείδησις –καὶ δὲν θὰ γελάῃ πλέον τότε ό ἀμαρτωλός, καὶ δὲν θὰ γελάῃ ό καθένας ἐκεῖ, καὶ χαρὰ σ' ἐκείνον ποὺ θὰ γελάσῃ τελευταῖος καὶ ἀλλοίμονο σ' ἐκείνον ποὺ θὰ κλάψῃ τελευταῖος–, θὰ ἥθελα νὰ σᾶς ὑπενθυμίσω κάτι τὸ φοβερόν· ότι **καλύτερα νὰ ξυπνήσῃ ἡ συνείδησις ἐδῶ, ἐδῶ στὴ γῆ**. Ἀλλὰ γιὰ νὰ ξυπνήσῃ ἐδῶ κάτω ἡ συνείδησις μας, πρέπει νὰ γίνη μέσα μας συγκλονισμός. Γιατὶ ἀν ξυπνοῦσε σήμερα ἡ συνείδησις μας, θὰ πηγαίναμε στὸ σπίτι καὶ θὰ κλαίγαμε, καὶ θὰ λέγαμε πάλι καὶ πάλι τὸν ψαλμὸν τῆς μετανοίας, τὸν πεντηκοστὸν ψαλμόν.

Λοιπὸν ἀς τὸν ἀκούσωμεν τὸ Χριστό· τώρα ποὺ είμεθα ἐδῶ εἰς τὴ γῆ ἀς τὸν ἀκούσωμε. Ἀς βάλουμε τὸ αὐτί μας. "Οπως τεντώνεις τὸ αὐτί σου καὶ ἀκοῦς ραδιόφωνο γιὰ νὰ μάθης κάποια εἰδησι, τέντωσε τὸ αὐτάκι σου νὰ ἀκούσης τὸ μυστικὸ ραδιόφωνο. Γιατὶ στὴν κάθε καρδιὰ ό Χριστὸς ἔχει βάλει τὴν κεραία του. Μεγάλο πρᾶγμα ό ἄνθρωπος! "Ασε τὰ ἔξω, μὴ γίνεσαι ἐξωστρεφής· ἔχεις μέσα ἔναν οὐρανὸ ὄλόκληρο – ό ἄνθρωπος ἔχει μέσα ἔναν οὐρανό, ἔνα σύμπαν ὄλόκληρο· δὲν ίκανοποιεῖται ἀπὸ τὰ ἔξω. Τέντωσε τὸ αὐτάκι σου στὸ μυστικὸ ραδιόφωνο. Καὶ τὸ μυστικὸ ραδιόφωνο, ποὺ λέγεται συνείδησις, θὰ σοῦ πῆ ὅλη τὴν ἀλήθεια· καὶ θὰ τρομάξῃς καὶ θὰ φρίξῃς.

Άνοιξτε τὰ τευτέρια καὶ τρέξτε στὸν πνευματικὸ

Διάθαζα τὸ ἔξῆς. Δὲν εἴνε πολλὰ χρόνια ποὺ συνέβη, σὲ κάποιο χωριὸ κάτω στὴ Ῥούμελη, ἔνα φοβερὸ πρᾶγμα. Ποιό; Κάτι σχετικὸ μ' αὐτὸ ποὺ λέμε. "Οτι μιὰ γριὰ ἔφτασε 87 χρονῶν. Κάθε Κυριακὴ ποὺ χτυποῦσε ἡ καμπάνα πρώτη στὴν ἐκκλησία ἦτανε αὐτή· μετά ἐρχότανε ό νεωκό-

ρος καὶ μετά ὁ παπᾶς. Στεκότανε σὲ μιὰ γωνιὰ ἐκεῖ, ἔκανε τὴν προσευχή της, συμβούλευε καλὰ λόγια παντρεμένες καὶ ἀνύπαντρες, ἀντίδωρο ποὺ λέει ὁ λόγιος ἔπαιρνες ἀπὸ τὸ χέρι της. Περνούσανε τὰ χρόνια, ἔγινε 87 χρονῶν. "Οταν ἐπλησίασε ν' ἀποδάνη, φωνάζει τὰ ἐγγόνια της· εἶχε καμμιὰ τριανταριὰ παιδιὰ καὶ θυγατέρες καὶ ἐγγόνια· –Τρέξτε, τρέξτε! –Γιαγιά - μάνα, τί θέλεις, γιατρό; –"Οχι γιατρό, λέει· τί νὰ τὸν κάνω τὸ γιατρό; Πνευματικό θέλω (γιατὶ δὲν ὑπάρχουν καὶ πνευματικοὶ γιατροί; γέμισε ὁ κόσμος, γιὰ νὰ μᾶς στέλνουν μιὰ ὥρα γρηγορώτερα. Πνευματικοὶ δὲν ὑπάρχουν). Πνευματικόν, λέει, ζητῶ, παιδάκι μου, πνευματικό. –Γιαγιά, ἐσὺ πνευματικό;... "Ενας ἐγγονός, δισέγγονος, παίρνει καθάλλα ἔνα ἄλογο καὶ τρέχει μακριὰ νὰ βρῇ τὸν πνευματικό. Τρέχει, καλπάζει, περνάει ποτάμια. Ἄλλὰ ἡ ὥρα περνοῦσε καὶ δὲν ἐρχόταν ὁ πνευματικός. Ἡ γριὰ θὰ πέθαινε. –"Α, λέει, παιδάκια μου, πνευματικὸς δὲν ἐρχεται. Ἐλάτε ἐσεῖς –γιατὶ τὸ ἐπιτρέπει αὐτὸ ἡ θρησκεία μας-, ἐλάτε νὰ ἐξομολογηθῶ μπροστά σας· ἀφοῦ πνευματικὸς δὲν ἐρχεται, λέει, νὰ πῶ τὰ κρίματά μου. Καὶ ἀρχίζει· Μὲ βλέπετε ἐμένα; λέει. "Οταν ἥμουν δεκαπέντε χρονῶν, ἔπλενα στὸ ποτάμι ροῦχα. Μάλωσα τότε μὲ ἔνα ἄλλο ἀγοράκι, μονάκριθο ἀγοράκι στὸ χωριὸ μέσα, τό 'βαλα κάτω, τὸ χτύπησα καὶ τὸ σκότωσα. "Ανοιξα λάκκο στὴν ὀμρουδιά, τὸ ἔθαψα βαθειά, δυὸ μέτρα - τρία μέτρα, χάθηκε. Ἡρθε ἡ ἀστυνομία, ἥρθε ὁ εἰσαγγελεύς, δὲ βρῆκαν τίποτα. Μὰ ἐγὼ δὲ μπόρεσα νὰ ἡσυχάσω. Περάσανε ἑβδομήντα χρόνια ἀπὸ τότε, καὶ πάλι δὲ μπορῶ νὰ ἡσυχάσω. Πέστε στὸ χωριό, φωνάξτε νὰ τὸ μάθῃ ὅλο τὸ χωριό· εἴμαι ἐγκληματίας, σκότωσα παιδί!..."

"Ἄχ αὐτὴ ἡ συνείδησις! Προτοῦ λοιπὸν νὰ ξυπνήσῃ στὸν ἄλλον κόσμο, τότε ποὺ θὰ σείεται ὁ κόσμος ὅλος, ἀδέρφια μου, καὶ σ' ἐμένα καὶ σ' ἐσᾶς, ἀνοίξτε τὰ τευτέρια σας· ἀνοίξτε σήμερα, τέτοια ἄγια ἡμέρα, ἀνοίξτε τὰ τευτέρια σας, καὶ δεῖτε τὰ χρέη σας, καὶ σπεύσατε νὰ τὰ ἐξοφλήσετε. Καὶ εἴθε νὰ μὴ ἀκούσωμε ἐκεῖνο τὸ φοβερὸν «Πορεύεσθε ἀπ' ἐμοῦ οἱ κατηραμένοι...», ἀλλὰ νὰ μᾶς ἀξιώσῃ ὁ Θεὸς νὰ ἀκούσωμεν ὅλοι μας τὸ «Δεῦτε οἱ εὐλογημένοι τοῦ πατρός μου, κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμίν βασιλείαν» (Ματθ. 25,41,34). τῆς ὅποιας βασιλείας εἴθε νὰ ἀξιωθῶμεν ὅλοι ἐμεῖς.

"Υστερα ἀπὸ μιὰ ὥρα, ἀν θέλη ὁ Θεός, θὰ μιλήσωμε ἐπικαίρως εἰς τὴν αἴθουσα τῶν «40 Μαρτύρων». Σᾶς περιμένω.

Κυριακή, παραμονὴ τῆς ἑορτῆς τῶν «40 Μαρτύρων» 8-3-1964,
στὴν αἱθουσα τοῦ συλλόγου «40 Μάρτυρες» Κοζάνης

Οἱ ἄγιοι 40 Μάρτυρες

«Ἐὶς μνημόσυνον
αιώνιον ἔσται δίκαιος» (Ψαλμ. 111, 6)

Ἄγαπητοί μου Χριστιανοί, ἄνδρες καὶ γυναῖκες τῆς πόλεως Κοζάνης καὶ τῶν περιχώρων,

ΗΛΕΞΙΣ συγκίνησις δὲν μπορεῖ νὰ ἐκφράσῃ τὸ τί αἰσθάνεται αὐτὴ τὴν στιγμὴ ὁ ἱεροκῆρυξ. Δὲν μπορῶ νὰ ἐκφράσω τί αἰσθάνεται ἡ καρδιά μου ὀσάκις ἡ ἄπειρος εὔσπλαχνία τοῦ Θεοῦ μὲ ἀξιώνει νὰ πατήσω τὰ ἵερα χώματα τῆς Μακεδονικῆς γῆς.

Ἄθελά μου ἡ σκέψις μου πηγαίνει στὸ παρελθόν, πηγαίνει στὰ περασμένα ἐκεῖνα χρόνια, ποὺ ὅλη ἡ Κοζάνη καὶ ὅλη ἡ Δυτικὴ Μακεδονία ὑπέφερε τὰ πάνδεινα κάτω ἀπὸ τὸ πέλμα τῶν κατακτητῶν.

Ἀπὸ τότε πέρασαν 20 ὄλόκληρα χρόνια(*). Στρέφω τὸ βλέμμα μου στὸ παρελθόν ἐκεῖνο καὶ ἐρωτῶ· Ποῦ είνε ὅλοι ἐκεῖνοι οἱ σεβάσμιοι ἄνδρες καὶ γυναῖκες, ποὺ μὲ ἔνα παλμὸ περίμεναν τὴν ἐλευθερία τοῦ γένους μας; Ποῦ είνε ὅλοι ἐκεῖνοι ποὺ ἡγωνίσθησαν διὰ τὴν ἐλευθερίαν τοῦ ἔθνους μας; Ποῦ είνε οἱ σεβάσμιοι πατέρες; Ποῦ είνε οἱ σεβάσμιοι ἱερεῖς παπα-Πασχάλης καὶ παπα-Δημήτρης; “Ολοι μὲ τὴ σειρά τους ἔφυγαν ὅπως κ' ἐμεῖς ὅλοι θὰ περάσουμε ἀπὸ ἓνα γεφύρι, θὰ περάσουμε ἀπὸ τὴν γέφυραν τοῦ θανάτου.

Συγκινοῦμαι βαθύτατα

“Ολα αὐτὰ σκεπτόμενος κανείς, ιδίως ὁ ὄμιλῶν συγκινεῖται βαθύτατα.

Εἴπα καὶ ἄλλοτε κ' ἐπαναλαμβάνω καὶ τώρα τὸν λόγο τοῦ ἀγίου Κοσμᾶ, ὅτι τὰ σπαρτά, ὅταν ἀσπρίσουν στὸν κάμπο, περιμένουν τὸ δρεπάνι· κι ὅταν τὰ μαλλιά καὶ τὰ γένεια ἀσπρίσουν, περιμένουν κι αὐτὰ τὸ δρεπάνι τοῦ ἀρχαγγέλου. “Οταν ἥρθαμε ἐδῶ στὴν Κοζάνη,

(*) 1944-1964.

δὲν εἴχαμε ἄσπρη τρίχα. Τώρα πιὰ γινήκαμε πρεσβύτεροι(*)· ἀπὸ ὡρα σὲ ὡρα καὶ ἡμεῖς περιμένουμε τὸ προσκλητήριο τοῦ οὐρανοῦ. Συνεπῶς, ἡ εὐθύνη μας εἶνε ἀκόμη μεγαλύτερη ἀπέναντι τοῦ λαοῦ, τὸν ὅποιον ὑπηρετήσαμε πιστῶς καὶ εἰλικρινῶς χωρὶς νὰ ἔχουμε κανένα ἀντάλλαγμα ἐπὶ τῆς γῆς. "Εχομε περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλον δικαίωμα, ἐδῶ μέσα στὴν πόλι, νὰ κηρύξωμε. Τὴν ὥρα ποὺ διάφοροι σὰν ἀσπάλακες κρυθόταν στὶς μεγάλεις πόλεις τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῆς Θεσσαλονίκης, γιὰ νὰ παρουσιάζωνται κατόπιν ως μεγάλοι καὶ σπουδαῖοι ἄνδρες, ἔχομε, λέω, δικαιώματα ἐδῶ στὰ ἀγια χώματα, ποὺ παίξαμε τὴ ζωή μας κορώνα - γράμματα, τὴν ὥρα ποὺ οἱ ἄλλοι ἦταν κρυμμένα τὰ χρόνια τῆς θυέλλης στὰ διάφορα ἀστικὰ κέντρα, νὰ μιλήσουμε μὲ ὅλη τὴ γλῶσσα τῆς εἰλικρινείας καὶ παρρησίας, σ' ἔνα λαό, ὁ ὅποιος νομίζω ὅτι ἀξίζει νὰ τοῦ μιλοῦμε ἀντρίκια καὶ εἰλικρινά.

"Υστερα ἀπ' αὐτὸν τὸν μικρὸ πρόλογο θὰ εἰσέλθω εἰς τὸ θέμα.

Ἐπίκαιρο θέμα

Τὸ φεϊγ-θολὰν - ἡ ἀγγελία, ποὺ μοίρασαν ἐδῶ στὴν πόλι, λέει, ὅτι ὁ ιεροκήρυκας θὰ ὀμιλήσῃ ἐπὶ ἐπίκαιρου θέματος. Ποιό ἄραγε θέμα εἶνε ἐπίκαιρο;

'Ἐπίκαιρο θέμα εἶνε ἔνα γεγονός ποὺ προκαλεῖ ἀνάλογο συγκίνησι στὸ λαό, ὅπως ἐπὶ παραδείγματι τὰς ἡμέρας αὐτὰς εἶνε ὁ θάνατος ἐνὸς βασιλέως, τοῦ ὅποιου τὴν ἀπώλειαν θρηνεῖ τὸ ἔθνος(**). Ἄλλὰ τὰ γεγονότα αὐτά, ὅπως εἶνε ὁ θάνατος βασιλέων καὶ πριγκίπων ἢ ἄλλα τινὰ ἔκτακτα γεγονότα, δοσονδήποτε καὶ ἐὰν προκαλοῦν ἐντύπωσιν εἰς τὰς καρδίας τῶν ἀνθρώπων, τὰ γεγονότα αὐτὰ σθήνουν - ξεθυμαίνουν ὕστερα ἀπὸ ὀλίγας ἡμέρας, ὕστερα ἀπὸ ὀλίγους μῆνας, τὸ πολὺ ὕστερα ἀπὸ ὀλίγα χρόνια. Τὰ πάντα σθήνουν μέσα στὴν διάνοια τοῦ ἀνθρώπου.

Ξέρετε πῶς μοιάζουν ὅλα αὐτὰ τὰ ἐπίκαιρα γεγονότα ποὺ προκαλοῦν τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ σημερινοῦ ἀνθρώπου; "Οταν ἥμουν μικρὸ παιδί, στὸ μικρὸ μου νησί, στὴν ἀκρογιαλὶα ποὺ ἦταν γεμάτη ὄμμουδιά, πηγαίναμε στὰ διαλείμματα καὶ πάνω στὴν ἀμμουδιὰ γράφαμε τὸ ἀλφάθητο, γράφαμε τὸ ὄνομά μας (Νικόλαος, Ἀνδρέας, Γεώργιος...), καὶ καμαρώναμε κ' ἐμεῖς οἱ μικροὶ τὸ ὄνομά μας. Τὰ πιὸ μεγάλα παιδιὰ κτίζανε σπιτάκια ἀπὸ ἄμμο, καὶ καθόμεθα καὶ τὰ καμαρώναμε. Νομίζαμε, ὅτι τὸ ὄνομά μας ἡ τὸ σπιτάκι θὰ μείνῃ ἐπάνω στὴν

(*) Ἡταν τότε 1964-1907=57 ἐτῶν.

(**) 'Ο βασιλεὺς ποὺ πέθανε τὸ ἔτος 1964 ἦταν ὁ Παῦλος (βλ. καὶ τὸ ὑπ' ἀριθμ. 271/Απρίλιος 1964 φύλλο τοῦ περιοδικοῦ «Σπίθα» μὲ τὸ ἄρθρο «Πρὸς τὸν νέον βασιλέα»).

άμμουδιά. Μὰ ξαφνικὰ ἐρχόταν ἔνα ἄγριο κῦμα μέσα ἀπὸ τὴν θάλασσα καὶ ἐμεῖς ἔντρομοι τρέχαμε πρὸς τὰ μέσα, φεύγαμε γιὰ νὰ μὴ μᾶς πάρῃ τὸ κῦμα. Ξαναγυρίζαμε στὸ μέρος τῆς ἀμμουδιᾶς, ποὺ εἶχαμε γράψει τὰ ὄνόματά μας ἥ καὶ λύναμε πολλὲς φορὲς τὰ προβλήματά μας ἐκεῖ, σὰν νὰ ἥταν ἔνας ἀπέραντος πίνακας, καὶ δὲ βρίσκαμε τίποτε. Ἔτσι καὶ ὁ πανδαμάτωρ χρόνος τὰ πάντα σθήνει. Δὲν μένει τίποτα· ἥ μᾶλλον κάτι μένει. Ποιό;

«Λίρες» τῆς Ἐκκλησίας

‘Ο χρόνος ὁ πανδαμάτωρ τὰ πάντα σθήνει· τὸ χρῆμα, τὴν δόξαν, τὶς ἀπολαύσεις τῆς ζωῆς. Μένει μόνον ὅ, τι εἶνε σοφόν· λ.χ. τὸ «γνῶθι σαυτόν», ποὺ ἔλεγαν οἱ ἀρχαῖοι πρόγονοί μας. Μένει ἀκόμη ὅ, τι γράφεται μὲν αἷμα καὶ μὲν δάκρυ· ὅπως εἶνε π.χ. ἡ θυσία τῶν Τριακοσίων στὶς Θερμοπύλες. Παραπάνω ὅμως ἀπ’ ὅλα μένει κάτι ἄλλο, ποὺ δὲν τὸ ἐκτιμᾷ ἡ γενεά μας· μένει ἡ ἀγιότης. Μένει αὐτὸς ποὺ λέγει ἡ Ἐκκλησία μας· «*Εἰς μνημόσυνον αἰώνιον ἔσται δίκαιος*» (Ψαλμ. 111,6).

Μοιράζει λίρες ἡ Ἐκκλησία, ἀλλὰ ἐμεῖς χασμουριώμεθα καὶ κοιτᾶμε τὴν ὥρα πότε νὰ βγοῦμε. Κάθε λόγος τῆς Ἐκκλησίας εἶνε μιὰ λίρα. ‘Ἄλλο ἔὰν ἐμεῖς καταντήσαμε τὴν Ἐκκλησία, ὅπως εἴπα στὸν Ἀγιο Νικόλαο, πασαβιόλα· τὴν κάναμε μουσική. Δὲν ύποτιμῷ τὴν ἀξία τῆς μουσικῆς. Ἄλλὰ ἡ Ἐκκλησία δὲν εἶνε μουσική. Εἶνε τὰ μηνύματα, εἶνε τὰ λόγια, εἶνε ὅλα αὐτὰ ποὺ λέγονται στὴν Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ.

«*Εἰς μνημόσυνον αἰώνιον ἔσται δίκαιος*» (Ἐ.Ἄ.). Δὲν λέει ἡ Ἐκκλησία μας «*Εἰς μνημόσυνον αἰώνιον ἔσται πλούσιος*», δὲν λέει «*εἰς μνημόσυνον αἰώνιον ἔσται βασιλεύς, ἥ σοφὸς - φιλόσοφος*» ἥ κάτι παρόμοιο. Λέει «*Εἰς μνημόσυνον αἰώνιον ἔσται δίκαιος*». Καὶ ἀπόδειξις αὐτοῦ εἶνε οἱ ἄγιοι 40 Μάρτυρες, τῶν ὁποίων τὴν ἱερὰν μνήμην θὰ ἑορτάσωμεν σήμερα.

Γιά μετρῆστε...

‘Απὸ τότε ποὺ ἐμαρτύρησαν οἱ ἄγιοι 40 Μάρτυρες ἔχουν περάσει, γιὰ μετρῆστε, 16 αἰῶνες. Τὸ ὄνομά τους ἐλησμονήθη; Δὲν λησμονήθηκε. Πρὸς τιμὴν τῶν 40 Μαρτύρων ύπάρχουν πολλοὶ ναοί. ‘Ο βασιλιᾶς τῆς χώρας μας ἔχει δυὸς - τρία παλάτια, ἵσως καὶ περισσότερα· ἀλλὰ οἱ ἄγιοι 40 Μάρτυρες ἔχουν ἐπάνω ἀπὸ 50 παλάτια μέσα στὴν Ἑλλάδα. Εἶνε οἱ ὅμορφες ἐκκλησίες, ποὺ ἔχουν κτίσει οἱ πιστοὶ πρὸς τιμὴν των.

Πρὸς τιμὴν τῶν 40 Μαρτύρων ἔχει κτισθῆ καὶ ἐδῶ στὸ λόφο ὁ φερώνυμος ἱερὸς ναός, τὸ ἔξωκκλήσιον τῶν 40 Μαρτύρων.

Πρὸς τιμὴν αὐτῶν τῶν ἀγίων εἶνε καὶ ὁ σύλλογος τῶν «40 Μαρτύρων», ποὺ σκοτίμως ὠνομάστηκε ἔτσι.

Πρὸς τιμὴν τῶν 40 Μαρτύρων ὑπάρχει καὶ μιὰ ἐλληνικὴ πόλις, 100% ἐλληνική, ποὺ εύρισκεται στὴν Ἀλβανία, οἱ Ἅγιοι Σαράντα.

Γιὰ τοὺς 40 Μαρτύρες, ὡς ἐπίκαιρον θέμα, θὰ ὄμιλήσωμε σήμερα. Θὰ πῶ ὡρισμένες ἀπλὲς λέξεις. Θὰ προσπαθήσω κ' ἐγὼ νὰ κόψω ὀλίγα ἄνθη, τὰ ὅποια θὰ ρίψω εἰς μνημόσυνον τῶν ἀγίων Τεσσαράκοντα Μαρτύρων. Θ' ἀπαντήσω, δηλαδή, σὲ ὡρισμένα ἐρωτήματα.

Τί ἦταν οἱ Ἅγιοι 40 Μάρτυρες;

Πρῶτα θ' ἀπαντήσω στὸ ἐρώτημα· **Ποιοί ἦσαν** αὐτοὶ οἱ Ἅγιοι; Μήπως οἱ 40 Μάρτυρες ἦταν τίποτα καλόγεροι, ποὺ ζοῦσαν σὲ τίποτα σπηλιὲς καὶ τρώγανε ρίζες, χορτάρια, καὶ πίνανε νεράκι καὶ τρώγανε κριθαρένιο ψωμί; Καλὰ καὶ ἄγια βέθαια εἶνε αὐτά, ἀλλὰ δὲν εἶνε ἡ ἀναγκαία καὶ ὑποχρεωτικὴ ὁδός. Γιατὶ ὑπάρχει μιὰ ἰδέα ἐσφαλμένη, ὅτι μόνο ὅποιος πάει στὸ μοναστήρι ἄγιάζει.

Μήπως ἦταν οἱ 40 αὐτοὶ Ἅγιοι τίποτε παπᾶδες, τίποτε δεσποτάδες μὲ ἐγκόλπια καὶ πατερίτσες καὶ μίτρες κ.τ.λ; Γιατὶ ὑπάρχει μιὰ ἐσφαλμένη ἰδέα, ὅτι οἱ παπᾶδες καὶ οἱ δεσποτάδες πρέπει νὰ ἀσχολοῦνται μὲ τὰ Ἅγια, καὶ αὐτοὶ μόνο ἔχουν προορισμὸν νὰ γίνουν Ἅγιοι.

Μήπως ἦταν τίποτα γέροι, μὲ περασμένα τὰ χρόνια τους, πού ἔχαν ἀσπρίσει τὰ μαλλιά τους καὶ τὰ γένεια τους καὶ κρατοῦσαν μπαστούνια καὶ περπατούσαν μὲ τὰ τρία; Γιατὶ ὑπάρχει μιὰ σφαλερὴ ἰδέα, ὅτι ἅμα γεράσουμε τότε θὰ κοιτάξουμε τὸ Θεὸν καὶ τὴν ψυχή μας.

Αὐτοὶ οἱ 40 Μάρτυρες δὲν ἦταν οὕτε καλόγεροι μὲ ράσα, οὕτε παπᾶδες μὲ ἐπιτραχήλια, οὕτε δεσποτάδες μὲ πατερίτσες, οὕτε καὶ γέροι μὲ μπαστούνια. Ἡταν στρατιωτικοί. Στρατιωτικοί ἦτανε. Μάλιστα.

"Ωστε μπορεῖ κανεὶς νὰ ἀγιάσῃ ὅχι μόνο στὸ Ἅγιον Ὄρος, ὅχι μόνο ἂν φορέσῃ τὸ ράσο καὶ τὸ καλυμμαύχι, ἀλλὰ μπορεῖ νὰ ἀγιάσῃ καὶ ὡς στρατιωτικός. Στρατιωτικὸς δὲν ἦταν ὁ Ἅγιος Δημήτριος; Στρατιωτικὸς δὲν ἦταν ὁ Ἅγιος Γεώργιος; Στρατιωτικὸς δὲν ἦταν ὁ Ἅγιος Μερκούριος; Στρατιωτικοὶ δὲν ἦταν οἱ Ἅγιοι Θεόδωροι; Στρατιωτικοὶ δὲν εἶνε τόσοι καὶ τόσοι μέσα στὸ ἑορτολόγιον;

Στρατιωτικοὶ Ἅγιοι

Στρατιωτικοὶ ἦταν αὐτοί. Ἀλλὰ εἶχαν ἀξιώματα μεγάλα καὶ ἐπωμίδες; Ἡσαν κεντυρίωνες - ἑκατόνταρχοι καὶ χιλιάρχοι; "Οχι. Ἡταν ἀπλοὶ στρατιῶτες· ἥτανε φανταράκια, γιὰ νὰ μιλήσω μὲ τὴν ἀπλῆ γλῶσσα.

Μάλιστα. Ἀπλοὶ στρατιῶτες. Διότι **ἡ Ἅγιότης φυτρώνει παντοῦ**. Ἡ Ἅγιότης εἶνε ἔνα λουλούδι ποὺ φυτρώνει ὅπου θέές. Δὲν εἶνε σὰν τὰ λουλούδια τὰ σπάνια ποὺ φυτρώνουν μόνο στὶς Ἀλπεις. Τὸ λουλού-

δι αύτὸν φυτρώνει καὶ πάνω στὰ ψηλὰ βουνά, καὶ μέσα στὴν αὔλὴ τοῦ πτωχοῦ ἀνθρώπου. Τὸ λουλούδι αύτὸν φυτρώνει καὶ μέσα στὰ παλάτια, τὸ λουλούδι αύτὸν φυτρώνει καὶ μέσ’ στὴ φυλακή. Τὸ λουλούδι αύτὸν φυτρώνει καὶ στὸ Βόρειο Πόλο, φυτρώνει καὶ κάτω στὴν Αἰθιοπία, καὶ εἰς ὅλα τὰ πλάτη καὶ μῆκη.

“Οπου ὑπάρχει ἄνθρωπος, ὅπου ὑπάρχει διάθεσις, ἐκεῖ ἀνθεῖ καὶ ἀγιότης. Καὶ ἡ ἀγιότης αὐτὴ δὲν εἶνε προνόμιο μόνον τοῦ Ἅγιου Ὁρους καὶ τῶν μοναχῶν. Χωρὶς νὰ ὑποτιμοῦμε τὴν ἀξία ὅλων αὐτῶν, λέγομεν ὅτι ὁ Χριστὸς ἥρθε εἰς τὸν κόσμον γιὰ νὰ ἀγιάσῃ τὴν κοινωνία, νὰ ἀγιάσῃ τοὺς πάντας.

Συνεπῶς ἔχουμε ἀγίους ἀπὸ ὅλα τὰ ἐπαγγέλματα. Καὶ οἱ 40 Μάρτυρες εἶνε ἀπόδειξις τῆς μεγάλης αὐτῆς ἀληθείας. “Οπου καὶ νά ’σαι, ὅ, τι καὶ νά ’σαι, μπορεῖς νὰ γίνης ἀγιος, μπορεῖς ν’ ἀποκτήσης τὸ χαρακτῆρα ποὺ ζητᾶ ὁ Χριστός.

Πρότυπα ἀνδρείας, ὑπακοῆς καὶ πειθαρχίας

Στρατιῶται λοιπὸν ἥταν αὐτοί, εἰς τὸ ἄνθος τῆς ἡλικίας των. “Ἐνα μπουκέτο ἀπὸ σαράντα λουλούδια ἐκλεκτά. Ἡταν διαλεχτοὶ στρατιῶται. Τοὺς διάλεξαν καὶ ἥταν μονὰς ἐπίλεκτος τοῦ ρώμαιικοῦ στρατεύματος.

Τοὺς διαλέξανε ἀπὸ ἀπόψεως ἀναστήματος, ὅπως τώρα διαλέγουν τοὺς εὐζώνους ποὺ φυλάγουν κάτω εἰς τὰ παλάτια· τοὺς διαλέξανε ἀπὸ ἀπόψεως ἐμφανίσεως. Τοὺς διαλέξανε ἀπὸ ἀπόψεως προσόντων καὶ τοὺς ἐξεπαίδευσαν ὡς ἐμπειροπολέμους.

Δὲν φτάνουν ὅμως αὐτά. Μπορεῖ νὰ ἔχης καὶ μποϊ, μπορεῖ νὰ ἔχης καὶ ἐμφάνισι, μπορεῖ νὰ ἔχης στὰ χέρια σου τὰ καλύτερα ὅπλα - τὸ ξέρουμε ἐμεῖς οἱ “Ελληνες, τὰ καλύτερα ὅπλα εἶνε ἄχρηστα στὰ χέρια στρατιωτῶν ποὺ δὲν ἔχουν ἰδανικά, στὰ χέρια στρατιωτῶν δειλῶν.

—Δὲν ἔχομεν ὅπλα, ἔλεγαν στὸν Κολοκοτρώνη· πῶς θὰ πολεμήσωμε;

—Γιά κοιτάξετε κάτω (ἥταν κάτι Τουρκαλᾶδες· καὶ λέει)· Νά· νὰ πᾶτε νὰ τοὺς τὰ πάρετε.

—Μὰ πῶς;

—Μωρέ, πᾶτε μὲ τὶς ἀγκλίτσες σας. Κυνηγήστε τους καὶ θὰ φύγουν. Εἶνε δειλοὶ αὐτοί.

Καὶ τοὺς κυνηγήσανε μὲ πέτρες, μὲ ξύλα καὶ μ’ ὅ, τι βρῆκαν μπροστά τους. Ἀφώπλισαν τοὺς Τούρκους, καὶ σὲ λίγο ἥρθαν μὲ τὰ ὅπλα τῶν Τουρκαλάδων, καὶ ἔτοι ἀπέκτησαν δικά τους ὅπλα.

Δὲν εἶνε λοιπὸν σπουδαῖο πρᾶγμα νὰ ἔχῃ κανεὶς ὅπλα. Τὰ ὅπλα

είνε ἄχρηστα στὰ χέρια ἀνάνδρων καὶ δειλῶν. Τὰ ὅπλα τὰ ύλικὰ, ὅσο καὶ τὰ πνευματικά, ἔχουν ἀξία - ποῦ; Στὰ χέρια γενναίων καὶ ἀνδρείων στρατιωτῶν. Καὶ περὶ αὐτοῦ πρόκειται ἐδῶ.

Οἱ 40 Μάρτυρες εἶχαν –κοντὰ στὸ ἀνάστημα, κοντὰ στὴν ἐμφάνισι, κοντὰ στὴν ὡραιότητα, κοντὰ στὴν ἐμπειρικὴ τέχνη ποὺ εἶχαν σπουδάσει εἰς τὰς ῥωμαϊκὰς λεγεῶνας–, εἶχανε καὶ τὴν ἀνδρεία τὴν ἀκατάβλητον. Ἡταν ἀκατάβλητοι εἰς τοὺς πολέμους.

Ἄλλὰ μόνον ἡ ἀνδρεία δὲν ἀξιοποιεῖ ἔνα στράτευμα. Χρειάζεται κάτι σπουδαιότερο· καὶ αὐτὸ εἶνε ἡ **πειθαρχία**. Οἱ 40 Μάρτυρες εἶχαν πειθαρχία, εἶχαν ἀπόλυτον ὑπακοὴν εἰς τοὺς ἀνωτέρους. Ὑπήκουον εἰς τοὺς βασιλεῖς των. Διότι ἄμα ἀφαιρέσσης τὴν ὑπακοὴ τῶν μικρότερων πρὸς τοὺς μεγαλυτέρους, δὲν κάνεις βασίλειο.

Χωρὶς νὰ ὑπακούῃ ἡ γυναικά στὸν ἄνδρα καὶ τὰ παιδὶα πρὸς τοὺς γονεῖς, τὸ σπίτι εἶνε κατάστημα ὑπὸ διάλυσιν. Χωρὶς ὑπακοὴ σπίτι δὲν στέκεται, σχολεῖο δὲν στέκεται, στρατὸς δὲν στέκεται. Χωρὶς ὑπακοὴ δὲν στέκεται οὕτε ἔθνος οὕτε τίποτα.

Οἱ 40 Μάρτυρες ἥταν ὑποδείγματα, ἥταν πρότυπα ἀνδρείας, ὑπακοῆς καὶ πειθαρχίας. Ἡταν ὑποδείγματα στρατιωτικά.

Εἶμαι σκυλὶ στὸ μαντρὶ τοῦ Χριστοῦ

Ἄλλὰ ποῦ νὰ τελειώσω; Δὲν πρέπει οὕτε νὰ ἐπεκτείνωμαι οὕτε νὰ ἐντείνω πολὺ τὸν ἔλεγχο σ' ἐσδῖς. Εἶμαι στὴν Ἀθήνα, ἐδῶ δὲν θέλω νὰ σᾶς ἐλέγχω· γιατὶ τὴν ἄλλην φορὰν σᾶς ἥλεγξα καὶ βγήκατε στὸ δρόμο καὶ διαμαρτυρόσασταν.

Μακάρι νὰ ’ρθῃ ἡ ὥρα, κατὰ τὴν ὁποίᾳ θὰ ’ρθω στὴν Κοζάνη καὶ ἀπὸ ἐκεὶ ποὺ ἔχω ἐκατὸ φίλους, νὰ μὴν ἔχω οὕτε ἔναν. Γιατὶ ξέρω· ἔὰν σᾶς ἐλέγχω σφοδρότατα, θὰ σηκωθῆτε ὅρθιοι, θὰ διαλύσετε τὶς καρέκλες καὶ θὰ μὲ κυνηγᾶτε μέχρι τὸν Ἄλιάκμονα.

Λοιπὸν αὐτὴ εἶνε ἡ πικρὰ ἀλήθεια ποὺ σᾶς λέγω. Ἄλλὰ ἀδιαφορῶ ὃν ἀντιδράσετε. Ἀρκεὶ ἐγὼ νὰ πῶ τὴν ἀλήθεια καὶ νὰ ἐκτελέσω τὸ καθῆκον μου στὸν κόσμο αὐτό, χωρὶς νὰ περιμένω τίποτα. Ἀπὸ ἄνθρωπο δὲν περιμένω ἀμοιβή. “Ολα τὰ μπράθο τῆς Κοζάνης δὲν μὲ ὠφελοῦν καὶ δὲν μὲ πᾶνε στὸν παράδεισο. Καὶ ὅλες οἱ κατηγόριες τῆς Κοζάνης δὲν μὲ πᾶνε στὴν κόλασι. Ἀρκεὶ νὰ ἔχω τὴν συνείδησί μου μαρτυροῦσαν, ὅτι ἐκτελῶ πιστῶς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ.

Εἶμαι σκυλὶ στὸ μαντρὶ τοῦ Χριστοῦ. Τό ’πα κάπου καὶ μοῦ ’πε κάποιος ἀπὸ τὸ τηλέφωνο· «Καλὰ αὐτά, ἀλλὰ νὰ μὴν ἀνάθης φωτιὲς στὴν πόλι».

“Οχι ἀγαπητοί μου, ὅχι ἀγαπητὲ φίλε. Λυποῦμαι, ποὺ δὲν ἔχω τὴ δύναμι ν' ἀνάψω μία τέτοια φωτιά, μία θεϊκὴ φωτιά· νὰ βάλω μπουρ-

λότο, που νὰ πιάσῃ ἀπὸ τὴν Πρέσπα μέχρι τὸ Ταίναρο καὶ μέχρι τὴν Κρήτη, καὶ ἀπὸ τὴν Γαῦδο μέχρι τὰ Ἀκροκεραύνια καὶ μέχρι τὸν Ἔβρο. Γιατὶ τὸ ἐπε ό Χριστός· «Ἡρθα ν' ἀνάψω φωτιὰ στὸν κόσμο» (Λουκ. 12,49), ἀγία φωτιά, φωτιὰ που νὰ κάψῃ ὅλα τὰ δάση τῆς ἀμαρτίας, ὅπου κουρνιάζουν μέσα στοὺς δρυμοὺς ὅλα τὰ ἄγρια θηρία.

Λοιπόν, δὲν μπορῶ νὰ ἔξηγήσω ὅλο τὸν βίο τῶν 40 Μαρτύρων. Διότι είνε σαράντα καὶ μᾶς νικοῦν. Πρέπει νὰ ἔχουμε, ὅπως λέει ὁ Μέγας Βασίλειος, ὅχι μία γλῶσσα, ἀλλὰ σαράντα γλῶσσες γιὰ νὰ τοὺς ὑμνήσουμε ἐπαξίως.

Εἴπαμε, ὅτι 40 Μάρτυρες ἦσαν ὑποδείγματα ὑπακοῆς καὶ ἀνδρείας. Ἐπανέρχομαι τώρα.

Πειθαρχία μέχρις ἐνὸς σημείου

Μία φορὰ οἱ 40 Μάρτυρες, που ἦταν ἡ μονὰς κρούσεως ἐναντίον τῶν βαρβάρων καὶ ἦταν ἀνδρειότατοι καὶ πειθαρχικώτατοι στρατιῶται, μία φορὰ **ἐπαναστάτησαν**. Ἄλλοιμονο ἀν δὲν ἐπαναστατοῦν οἱ λαοὶ ὅταν καταπατοῦνται τὰ μεγάλα καὶ ὑψηλά.

Θὰ ὑπακούης μέχρις ἐνὸς σημείου. Τὸ παιδί δὰ ὑπακούῃ μέχρις ἐνὸς σημείου στὴ μάνα, καὶ ὁ μαθητὴς δὰ ὑπακούῃ μέχρις ἐνὸς σημείου στὸ δάσκαλο, καὶ ὁ καθένας μας δὰ ὑπακούουμε μέχρις ἐνὸς σημείου στοὺς πάντας. Πέρα ἀπὸ ἐκεῖ, πάνω ἀπὸ τὸν πατέρα καὶ τὴ μάνα καὶ πάνω ἀπὸ τοὺς στρατάρχας καὶ πάνω ἀπὸ τοὺς βασιλεῖς καὶ πάνω ἀπὸ κάθε ἄλλον, δὰ κλίνουμε γόνυ στὸ Θεό. «Δεῦτε προσκυνήσωμεν καὶ προσπέσωμεν τῷ βασιλεῖ» τῶν αἰώνων. Θὰ ὑπακούσωμε καὶ δὰ πειθαρχήσωμε στὸ Θεό.

Μία μέρα λοιπὸν οἱ 40 Μάρτυρες ἐπαναστάτησαν. Γιατὶ ἐπαναστάτησαν; Μήπως γιατὶ τὸ συσσίτιο τοὺς ἤτανε λίγο; Μήπως γιατὶ τοὺς ὕβρισε ὁ βαθμοφόρος τῶν; Μήπως γιὰ καμιὰ ἄλλη διαταγὴ στρατιωτικῆς φύσεως; «Οχι γι' αὐτά. Ἐπαναστάτησαν κυριολεκτικῶς ἐναντίον τῶν ῥωμαϊκῶν λεγεώνων, ἐναντίον τῶν ἀξιωματικῶν των, ἐναντίον τοῦ αὐτοκράτορος, ὁ ὅποιος εἶχε μορφὴ ἀνθρώπου ἀλλὰ ἦταν θηρίο ἄγριον. Ἐπαναστάτησαν ἐναντίον τοῦ Λικινίου, ὁ ὅποιος ἔδιωκε ἀπεινῶς τοὺς Χριστιανούς. «Ἐθγαλε διαταγὴ σ' ὅλη ἐκείνη τὴν ἀπέραντη Ῥωμαϊκὴ αὐτοκρατορία.

Θὰ ἀργοῦσα, ἀν σᾶς διαβάσω τὴ διαταγὴ τοῦ Λικινίου, ποὺ είνε γραμμένη στὰ λατινικά, στὰ ἑβραϊκὰ καὶ σ' ὅλες τὶς γλῶσσες τῆς αὐτοκρατορίας. Τὴν ἔστειλε μὲ ταχυδρόμους σὲ κάθε πόλι· δὲν εἶχαν τότε ἀσυρμάτους οὕτε τηλέφωνα.

Ἡ διαταγὴ τοῦ αὐτοκράτορος Λικινίου ἔλεγε· Ἀπὸ τὴν ὥρα αὐτὴ καμμιά γλῶσσα δὲν δὰ ὄμιλῇ πλέον γιὰ τὸ Χριστό. «Οποιος πιαστῇ,

ἄνδρας ἡ γυναίκα, μικρὸς ἡ μεγάλος, νὰ ὅμιλῃ διὰ τὸν Χριστόν, θὰ συλλαμβάνεται καὶ θὰ ὑφίσταται τιμωρίες μεγάλες, μέχρι θανάτου.

Δὲν ἥταν κρυπτοχριστιανοί

Οἱ 40 Μάρτυρες δὲ φοβήθηκαν καὶ δὲν κλείσανε τὸ στόμα τους. "Οχι, δὲ βάλανε λουκέττο. "Οχι δά! Δὲν ἔγιναν κρυπτοχριστιανοί. Δὲν παίζανε κρυφτούλι μὲ τὴ συνείδησί τους. Ἐκεῖνο ποὺ εἶχαν στὴν καρδιά, τὸ ἀλεγαν καὶ στὰ χείλη.

"Οπως πρὶν ἀπὸ τὴ διαταγή, ἔτσι καὶ μετά, μιλοῦσαν γιὰ τὸ Χριστὸν ὅλο τὸ πάθος τῆς καρδιᾶς τους. "Οταν ἀγαπᾶς τὸ Χριστό, δὲν μπορεῖς νὰ κλείσης τὸ στόμα σου.

Θὰ σᾶς φέρω ἔνα παράδειγμα. "Οπως μιλάει μὲ πάθος ἔνα κορίτσι γιὰ τὸν ἀρραβωνιαστικό της, ὅπως μιλάει μὲ πάθος ἔνας νέος γιὰ τὴν ἐρωμένη του, ὅπως μιλάει μὲ πάθος ἡ γυναίκα ποὺ ἀγαπάει τὸν ἄντρα της καὶ ὁ ἄντρας γιὰ τὴ γυναίκα του· ὅπως μιλᾶτε μὲ πάθος γιὰ κάθε τι ποὺ ἀγαπᾶτε στὸν κόσμο, μὲ τέτοιο πάθος πρέπει νὰ μιλᾶτε γιὰ τὸ Χριστό. Γιατὶ δὲν ὑπάρχει ἄλλο πιὸ ὑψηλότερον ἀπὸ τὸ Χριστό.

Οἱ 40 Μάρτυρες, παρὰ τὰ διατάγματα τοῦ Λικινίου, **μιλοῦσαν γιὰ τὸ Χριστό**.

Τὸν γραπτώσανε ἀμέσως, τοὺς ἀρπάξανε καὶ τοὺς ὠδηγήσανε μπροστὰ στὸν διοικητὴ τῆς πόλεως, στὸν Ἀγρικόλα. Καὶ αὐτὸς τοὺς λέει:

—Ἐσεῖς κουφοὶ εἰστε;

—Οχι· ἔχουμε αὐτὶὰ καὶ ἀκοῦμε καλά, τοῦ ἀπαντοῦν.

—Τότε πῶς δὲν ἀκούσατε τὴν διαταγὴν τοῦ αὐτοκράτορος, ποὺ ἀπαγορεύει νὰ μιλᾶνε γιὰ τὸ Χριστό;

—Ἀκούσαμε τὴ διαταγὴ τοῦ αὐτοκράτορος. Ἄλλὰ ἀκούσαμε καὶ κάποια ἄλλη διαταγὴ, πού 'νε ἀνώτερη· ἀκούσαμε τὴ διαταγὴ τοῦ Χριστοῦ. Καὶ μᾶς διατάσσει ὁ Χριστός, νὰ ὅμολογοῦμε τὸ ὄνομά του τὸ ἄγιον παντοῦ τῆς γῆς.

Διατάζει νὰ τοὺς ρίξουν στὴ φυλακή, στὴ στρατιωτικὴ φυλακή, μέχρι τὸ πρωΐ.

Τὸ πρωΐ τοὺς βγάζουν. Εἶχαν κάποια ἐπιείκεια ἀπέναντί τους, γιατὶ εἶχανε ἡρωϊκῶς πολεμήσει εἰς τὰ ἔνδοξα πεδία τῶν μαχῶν.

Τὸν ρωτᾷ, ἀν ἀλλάζανε γνώμη. Ἡ ἀπάντησι ἥταν ἀρνητική.

—Κρῖμα σ' ἐσᾶς, τοὺς λέει.

—Ναί, δὲν ἀλλάζουμε γνώμη καὶ δὲν ὑπακούουμε στὴ διατάγη. Εἶνε ἡ μόνη φορὰ ποὺ δὲν ὑπακούουμε.

—Δὲν ὑπακούετε;

Νευρίασε ὁ διοικητὴς τῆς πόλεως, ὁ ἄξιος ἀντιπρόσωπος τοῦ ἀντιχρίστου Λικινίου. Καὶ βημάτιζε μέσα εἰς τὸ δωμάτιό του, σὰν τὸ λιο-

ντάρι μέσ' στὸ κλουθί. Βημάτιζε καὶ σιωποῦσε. Γιατί ἐσιωποῦσε; Σκεπτότανε νὰ βρῇ κάποιον τρόπο σκληρό, γιὰ νὰ τοὺς βασανίσῃ περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλη φορά.

Φοβερὸ εἶδος θανάτου

Κάποια στιγμὴ ἀνοίγει τὸ παράθυρο καὶ βλέπει ἔξω. "Ολα ἡταν παγωμένα.

—Τὸ βρῆκα, λέει. Γδύστε τους ἀπόψε τὴ νύχτα, ποὺ τὸ κρύο εἶνε περισσότερο καὶ αὐξάνει συνεχῶς. Γδύστε τους καὶ ρίξτε τους πάνω στὴν παγωμένη λίμνη. Καὶ θὰ δοῦμε, ἂν θὰ συνεχίσουν ν' ἀγαποῦν καὶ ὅμολογοῦν τὸ Χριστό...

Τοὺς ἀρπάξανε καὶ τοὺς ξεγυμνώσανε, ὅπως τοὺς γέννησε ἡ μάνα τους. Παιδιὰ 20 ἑτῶν, 22 ἑτῶν· ὁ μεγαλύτερος θὰ ἡταν 25 - 27 ἑτῶν. Ἡ ἥλικία τους ἡταν μεταξὺ 20 καὶ 27 ἑτῶν.

Τοὺς ρίξανε πάνω στὴν παγωμένη λίμνη. Τὸ μαρτύριο τοῦ θανάτου ποὺ εἶνε ἀποτέλεσμα ψύχους εἶνε φοβερόν. Δὲν είμαι γιατρός, γιὰ νὰ σᾶς περιγράψω πῶς ἐπέρχεται ὁ θάνατος ἀπὸ τὸ ψῦχος.

Στὰ χιονισμένα βουνὰ τῆς Ἀλβανίας...

"Εζησα κ' ἐγὼ πάνω στὰ χιονισμένα βουνά. Στὰ χιονισμένα βουνὰ τῆς Ἀλβανίας, στὸν ἐλληνοϊταλικὸ πόλεμο, δοκιμάστηκαν σκληρὰ τὰ παιδιὰ τῆς Ἑλλάδος - εἶνε μιὰ παλιὰ ιστορία, τὴν ὅποια ξέχασε ἡ νεότης ποὺ γλεντοκοπάει τώρα στοὺς δρόμους, μιὰ ιστορία ποὺ θὰ φρίξετε ἀν τὴν ἀκούσετε. "Οσοι ἔζησαν τότε ἐπάνω στὰ βουνὰ ἐνῷ ἐπεφτε πυκνὸ χιόνι - ἀς εἶνε οἰωνία των ἡ μνήμη-, φυλάξανε τὴ νύχτα τὰ φυλάκια, ψηλὰ ἐπάνω στὶς κορυφές, μὲ τὴ λόγχη τους καὶ μὲ τὴν ψυχή τους. Μακριὰ ἀπὸ τοὺς γονεῖς των, μακριὰ ἀπὸ τὶς γυναῖκες των, μακριὰ ἀπὸ τὰ παιδιά των γυμνοὶ καὶ μὲ τὸ ψῦχος ἀφόρητο, μὰ μὲ τὴν καρδιὰ ζεστή.

Ναί. Τὰ παιδιὰ τῆς Ἑλλάδος κρατήσανε πάνω ἐκεῖ καὶ δὲν ἀφήσανε νὰ προχωρήσουν οἱ ἔχθροί. Καὶ ἄλλοι μὲν πέθαναν ἀπὸ τὸ ψῦχος, ἄλλοι δὲ τοὺς κατεβάσανε στὰ Γιάννενα καί, μὲ εἰδικὰ πριόνια ποὺ ἥρθαν ἀπὸ τὴν Ἀθήνα, οἱ χειρουργοὶ πριονίζανε συνεχῶς. "Οπως πριονίζεις ἐσὺ τὰ κούτσουρα καὶ τὰ ρίχνεις στὴ σόμπτα, ἔτσι πριονίζαν οἱ χειροῦργοι συνεχῶς - φρικτὸ πρᾶγμα, ποὺ νὰ μὴ τὸ δοῦν οἱ νέοι, ποὺ κάνουν εἰδύλλιο σήμερα.

Οἱ νέοι σήμερα δὲν ἔχουν ιστορία. Ἡ νεωτέρα Ἑλλὰς δὲν ξέρω ἀν θὰ γράψῃ ιστορία. Δὲν ἔχουν ίδανικὰ τὰ παιδιά μας. Γινήκανε τεντυμπόηδες. Καὶ ὅταν δοῦν κανένα γέρο μὲ ὅσπρα μαλλιὰ τὸν περιφρονοῦν, σπρώχνουν καὶ παραγκωνίζουν τοὺς γέροντας δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ μέσα στὴν

΄Αδήνα. Άλλ’ ἐὰν δὲν ἡγωνίζοντο τότε αὐτοὶ οἱ ἥρωες, τὰ σημερινὰ παιδιά θὰ ἦταν δοῦλοι μέσα στὴ γῆ μας, χαμάληδες καὶ ἔξουθενωμένοι...

Λοιπὸν αύτοί, ἐπάνω ἐκεὶ στὰ ψηλὰ βουνά, πάθανε κρυοπαγήματα. Ὡταν γενναΐα παιδιά, δεκανεῖς, λοχίες, ἀξιωματικοὶ ἀπ’ ὅλη τὴν Ελλάδα, ίδιως Κρητικοὶ ποὺ δὲν ύποφέρανε τὰ κρύα διότι τὸ νησί τους εἶνε πρὸς τὰ κάτω κ’ ἦταν ἀσυνήθιστοι στὸ ψῦχος. Τοὺς φέρανε κάτω στὰ μετόπισθεν καὶ ἀρχίσανε μὲ τὰ πριόνια καὶ τοὺς κόβανε τὰ πόδια. Τριακόσα πόδια κόψανε μόνο σὲ μιὰ μέρα στὰ Γιάννενα καὶ διακόσια πόδια κόψανε στὸ Ἀγρίνιο! Πῆγε ὁ παπᾶς καὶ ὁ δεσπότης καὶ τὰ θάψανε. Ἄς εἶνε εὐλογημένα τὰ πόδια ὅλων ἐκείνων τῶν παιδιῶν, ποὺ μέχρι τώρα περπατοῦν ὡς ἀνάπηροι πολέμου μὲ τὰ καροτίνια μέσα στοὺς δρόμους.

Καημένη πατρίδα, ποὺ ἔχυσες τόσο αἷμα καὶ τὰ παιδιά σου περπατοῦν μὲ δεκανίκια στοὺς δρόμους καὶ θυσιάστηκαν γιὰ νὰ φυλάξουν τὴ λευτεριά σου, καὶ τώρα οἱ λεγόμενοι σύμμαχοι δὲν σοῦ δίνουν τὸ δίκαιο σου! Δικαιώνουν ἐκείνους ποὺ οὕτε σταλαγματιὰ αἷμα δὲν ἔχυσαν γιὰ τὰ δίκαια τοῦ κόσμου τούτου. Ἄλλα «πρόσθες αὐτοῖς κακά, Κύριε, πρόσθες αὐτοῖς κακὰ τοῖς ἐνδόξοις τῆς γῆς» (Ἡσ. 26,15).

Θὰ πληρώσουν –τὸ λέγω ἀπὸ τὸ βῆμα αὐτὸ καὶ νὰ τὸ θυμᾶστε–, θὰ πληρώσουν ἡ Ἀγγλία, ἡ ἄπιμος Ἀγγλία, καὶ οἱ Ἡνωμένες Πολιτείες τῆς Ἀμερικῆς, θὰ πληρώσουν μὲ τόκο καὶ ἐπιτόκιον τὸ μεγάλο αὐτὸ ἔγκλημα, νὰ ὀδικοῦνε συνεχῶς μιὰ μικρὴ πατρίδα, ποὺ στάθηκε ἥρωϊκὰ ἀπέναντί τους.

Θὰ πῆς· Βρὲ παπᾶ, βγῆκες ἀπὸ τὸ θέμα σου. Δὲν ζητῶ τὰ χειροκροτήματά σας, δὲν ζητῶ τὸν ἔπαινό σας. Μιλάω σὰν Ἐλληνας, μιλάω σὰν Χριστιανός. Μιλάω σὰν ιεροκήρυκας, ποὺ πρέπει νὰ ύπερασπίσω τὰ δίκαια τοῦ λαοῦ. Ναι. «Οπως ἐλέγχω τὰ ἔγκλήματα τοῦ λαοῦ αὐτοῦ, εἴμαι ύποχρεωμένος νὰ ύπερασπίσω καὶ τὰ δίκαια τοῦ μικροῦ μου ἔθνους, μιὰ ποὺ κ’ ἐγὼ ύπηρξα ἔνας μικρὸς ἀγωνιστὴς μέσα στὸν τιτάνιον αὐτὸν ἀγῶνα τῆς φυλῆς. Εἶνε ἔγκλημα, ποὺ ἡ νεότης μας σήμερα δὲν διδάσκεται τοὺς μεγάλους ἀγῶνας ποὺ διεξήγαγε ἡ πατρίδα μας.

Μετὰ τὴν παρέκθασι αὐτὴ ἄς ἐπανέλθω εἰς τὸ θέμα μου.

Γυμνοὶ στὴν παγωμένη λίμνη

«Οπως τότε τὰ παιδιὰ τῆς Ελλάδος καταδικάστηκαν ἐπάνω στὰ ψηλὰ βουνὰ νὰ ύποστοῦν τὰ φοβερὰ **κρυοπαγήματα** καὶ τοὺς πριόνισαν τὰ πόδια τους, ἔτσι καὶ τοὺς 40 Μάρτυρες τοὺς ἀφήσανε γυμνοὺς μέσα στὴν παγωμένη λίμνη.

Δὲν φοβήθηκαν, δὲν δειλίασαν ἀλλὰ χαρὰ καὶ γλέντι εἶχαν. Ναι –ἄς μήν πιστεύουν οἱ ἄπιστοι–, γλέντι εἶχαν. Καὶ λέγανε ὁ ἔνας στὸν ἄλλο·

—Κουράγιο, ἀδέλφια, κουράγιο! Μιά φορά περνᾶμε ἀπὸ τὴ ζωή. Μετὰ ἀπὸ λίγο ὅλα σθήνουν καὶ εύρισκόμεθα κοντὰ στὸ Θεό. Ἡ νύχτα αὐτὴ εἶνε ἱστορικὴ γιὰ ἐμᾶς. Κουράγιο, ἀδέλφια! «Δριμὺς ὁ χειμών, ἀλλὰ γλυκὺς ὁ παράδεισος».

Ναί. "Ἐλεγαν αὐτὰ καὶ ἔκαναν τὴν προσευχή τους λέγοντας·

—Χριστέ, δός μας δύναμι. Σαράντα μπήκαμε στὴ λίμνη, σαράντα νὰ βγοῦμε· νὰ μὴ γίνη οὕτε ἔνας προδότης!

‘Ο φρουρὸς παίρνει τὴ θέσι τοῦ λιποτάκτου

Τότε ἐκεῖ μέσα εἰς τὴν παγωμένη λίμνη συνέβησαν **δύο θαύματα**, τὸ ἔνα μεγαλύτερο ἀπὸ τὸ ἄλλο.

Καθὼς ἦταν ξαστεριὰ καὶ ὁ Λικίνιος κοιμόντανε μέσα στὸ παλάτι του καὶ γλεντοκοποῦσαν οἱ ἀξιωματικοὶ τῆς φρουρᾶς του, ἔνας φύλακας, ποὺ ἐκείνη τὴ νύχτα φύλαγε τοὺς 40 Μάρτυρες στὴ λίμνη, ἀκούει ἐπάνω στὸν οὐρανὸν ὀλόγλυκα τραγούδια. "Ἐμεινε ἐκστατικὸς κοιτάζοντας τὶς οὐράνιες δυνάμεις, ποὺ κρατοῦσαν στέφανα πλεγμένα ἀπὸ χέρια ἀγγελικὰ καὶ πλησίαζαν τοὺς 40 Μάρτυρες διαγράφοντας κύκλους - κύκλους πάνω ἀπὸ τὰ κεφάλια τους. Τὰ στεφάνια κατεβαίνανε ὅπως κατεβαίνουν καμψὶα φορὰ τὰ ἀεροπλάνα στὴν ἐποχῇ μας καὶ πετοῦν ξυστὰ πάνω ἀπὸ τὶς στέγες τῶν σπιτιῶν. Κάπως ἔτσι κατέβηκαν ἀπὸ τὸν οὐρανὸν τ' ἀγγελικὰ στεφάνια καὶ στεφάνων τοὺς μάρτυρες.

‘Αλλὰ σ' ἔνα μάρτυρα πλησίασε ὁ ἀγγελος καὶ δὲν ἔβαλε στεφάνι. Τί συνέβη; Αὐτὸς ἐδειλίασε, ἐκάμφηκε. Ἀποφάσισε νὰ βγῆ ἀπὸ τὴν παγωμένη λίμνη καὶ νὰ πάῃ κοντὰ στὴ φωτιά, γιὰ νὰ ζεσταθῆ.

"Οταν ὁ δῆμιος εἶδε τὸ στεφάνι νὰ αἰωρῆται καὶ ὁ μάρτυρας νὰ λιποτακτῇ, ἄφησε τοὺς ἄλλους συστρατιῶτες του στὸ φυλάκιο, ξεντύθηκε, καὶ ἔπεσε μέσα στὴ λίμνη τὴν παγωμένη λέγοντας· Κ' ἐγώ είμαι Χριστιανός! Πήρε αὐτὸς τὸ στεφάνι.

Λαμπάδες καθαρὲς

Τὸ δεύτερο θαῦμα ποιό εἶνε. Τὸ πρωΐ πλέον εἶχανε ξεψυχήσει ὄλοι. Κρυστάλλιασαν τὰ κορμάκια τους.

Αὔτες εἶνε λαμπάδες καθαρές. Τὶς ἄλλες λαμπάδες τὶς βρώμικες, ἀπὸ τὰ λίπτη τὰ βρωμερὰ καὶ ἀκάδαρτα, τὶς μισεῖ ὁ Θεός. Κάποτε πηγαίναμε στὴν ἐκκλησία καὶ ἀνάβαμε ἔνα μικρὸ κεράκι ἀπὸ γνήσιο μελισσοκέρι· αὐτὸ εἶχε ἀξία. Τώρα ἔχουν κάτι λαμπάδες, ποὺ θὰ ἔπρεπε ἡ ἐκκλησία νὰ τὶς ἀπαγορεύσῃ. Παίρνουν τώρα μεγάλες ἄσπρες λαμπάδες. Πάρε, Χριστιανέ μου, ἔνα κεράκι μικρὸ ἀπὸ τὸ μελίσσι καὶ ἄναψε το μπροστὰ στὴν εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ.

΄Αλλὰ καὶ αὐτὸ δὲν εἶνε τίποτα. Νά λαμπάδες! Τὰ κορμιά τους εἶχαν κρυσταλλώσει. Άκούνητα τὰ πόδια, ἀκούνητα τὰ χέρια. Μὲ τὰ βλέμματα κρυσταλλένια καὶ αὐτά, πρὸς τὸν οὐρανὸν καὶ πρὸς τὸν Χριστό.

Εἶχαν κρυσταλλώσει καὶ γίνανε λαμπάδες, ποὺ δὲν καίγονται ποτέ. Γιατὶ τὸ κορμὶ τοῦ κάθε ἀνθρώπου ἦ θὰ γίνῃ **λαμπάδα στὸ Θεὸ** ἥ θὰ γίνῃ λαμπάδα στὸν διάβολο.

Μάνα ήρωϊδα

Λοιπὸν οἱ λαμπάδες αὐτὲς εἶχαν πλέον κρυσταλλώσει. Καὶ τότε **ἔνας μόνο δὲν εἶχε ἀκόμη ξεψυχήσει**. Γιατὶ μερικὲς κράσεις εἶνε σὰν τὰ πρινάρια. Ό ἔνας πεθαίνει εὔκολα, ὁ ἄλλος ἔχει δυνατὴ καρδιά, ἔχει μέσα του πνευμόνια καὶ νεῦρα καὶ κόκκαλα γερά, καὶ εἶνε πριναρίσια κρᾶσι.

Λοιπὸν ἔνας μόνο δὲν ξεψυχοῦσε. Κ' ἐκείνη τὴν ὥρα τί ἔγινε; Μιὰ γυναίκα τρέχει καὶ τὸν πιάνει στὴν ἀγκαλιά της. Ἡταν **ἡ μάνα του**. Τὰ κάρρα εἶχαν ἔρθει καὶ τοὺς βάζανε ἐπάνω σὰν σφαχτά, γιὰ νὰ τοὺς πᾶνε νὰ τοὺς κάψουν. Εἶνε ἀπίστευτο αὐτὸ στὴ γενεά μας, σὲ μιὰ γενεὰ ποὺ εἶνε Σόδομα καὶ Γόμορρα· θυμᾶστε ποὺ σᾶς ἤλεγξα τὴν προηγουμένη φορὰ(*) καὶ διαμαρτυρηθῆκαν οἱ ἄνδρες ἐδῶ μέσα στὴν πόλι.

Λοιπόν, ὅταν πλησίασε **ἡ μάνα** καὶ τὸν πῆρε στὴν ἀγκαλιά της, εἶπε· Γυιόκα μου - παιδί μου, μὴ χωρίσης ἀπὸ τοὺς ἄλλους συστρατιῶτες σου· νὰ μὴ λείψης κ' ἐσύ ἀπὸ τοὺς ἄλλους συντρόφους σου... Καὶ τὸν σήκωσε στὰ χέρια καὶ τὸν πῆγε - ποῦ; ἐπάνω στὸ κάρρο!

Ἡταν **ἡ μάνα!** Ή μάνα, ποὺ ἔχεις τέτοιο ήρωϊσμό! Ἀν ἦταν καμμιὰ ἀπὸ τὶς σημερινὲς μάνες, ποὺ δὲν ἀγαποῦνε τὸ Χριστό, ποὺ δὲν ἀγαποῦνε τὸ Θεό, κι ἄμα δοῦνε τὸ παιδί τους νὰ ἀφοσιώνεται στὸ Θεό, μπορεῖ νὰ σὲ σκοτώσουνε... Γιατὶ δὲν ἐννοοῦν αὐτὲς παραπάνω ἀπὸ τοὺς γάμους καὶ τὶς παντρείες καὶ τὰ συνοικέσια τίποτε ἄλλο στὸν κόσμο.

Η μάνα λοιπόν, **ἡ ήρωϊδα**, ποὺ ἀγαποῦσε τὸ Χριστό, πῆρε τὸ παιδί της καὶ τὸ ἔβαλε πάνω στὸ κάρρο, νὰ τὸ πᾶνε ποῦ; Βγάλανε τὰ κορμιὰ τὶς πρωινὲς ὥρες ἔξω ἀπὸ τὴ λίμνη, τὰ στοίβαξαν στὸ κάρρο, καὶ πηγαίνανε γιὰ νὰ τὰ ρίξουν στὴ φωτιά.

Τὸ καλύτερο λιθάνι

Νά λιθάνι ποὺ εύωδιάζει στὸ Θεό. Σᾶς ἔδειξα κορμιὰ λαμπάδες, τώρα σᾶς δείχνω καὶ τὸ καλύτερο λιθάνι. Νά λιθάνι! Βάλανε φωτιὰ καὶ βγῆκε ἐπάνω εύωδία πνευματικὴ στὸ Θεὸ καὶ στὸ Χριστό.

Αὐτὸ σημαίνει λιθάνι. Δὲν πρέπει μόνο νὰ καὶ λιθάνι στὸ θυμιατό. **Νὰ γίνης ἐσύ λιθάνι**, ἀν πιστεύῃς καὶ ἀγαπᾶς τὸ Χριστό· νὰ κάψης τὴ

(*) Κάποιοι δυσαρεστήθηκαν ἀπὸ τὸν ἔλεγχο. Τὸ κήρυγμα δὲν διεσώθη.

Ζωή σου όλόκληρη έμπρὸς σ' αὐτόν, ὅπως καίγεται τὸ λιθάνι, καὶ νὰ μὴν εῖσαι ἀπὸ τοὺς Χριστιανοὺς τοὺς ψευδεῖς καὶ τοὺς δειλούς.

Λοιπὸν τοὺς κάψανε ὅλους. Καὶ μόνο τοὺς κάψανε; Γιὰ νὰ μὴν πάρουν τὰ λείψανα οἱ Χριστιανοὶ (γιατὶ ὅταν καίγωνται τὰ σώματα μένει κάτι ἀπὸ τὰ κόκκαλα), πῆραν τὰ ὄστα καὶ τὰ ρίξανε μέσα στὸ ποτάμι· γιὰ νὰ μὴ βροῦν οὕτε τὴ σκόνη τους οὕτε τὰ λείψανά τους οἱ Χριστιανοί.

‘Ο ποταμὸς ἄστραψε ἀπὸ φῶς

Σᾶς εἶπα τὸ ἔνα θαῦμα· τὰ στεφάνια, τὰ 39 στεφάνια. Σᾶς εἶπα τὸ ἄλλο θαῦμα, τὸ μεγαλύτερο, ὅτι μιὰ μάνα πῆρε στὴν ἀγκαλιά της τὸν ἔνα καὶ τὸν ὠδήγησε στὸ κάρρο τὴν ὥρα ποὺ ψυχορραγοῦσε. Υπάρχει καὶ τρίτο θαῦμα.

“Οταν ρίξανε μέσα στὰ παγωμένα νερὰ τὰ καμένα κόκκαλα, τὰ ἀποκαΐδια τῶν 40 αὐτῶν ἡρώων, τῶν ἡρώων τοῦ πνεύματος τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς πίστεως, ἔγινε καὶ τρίτο θαῦμα. Ξαφνικὰ εἰδαν φῶς· ὅπως ἀκριβῶς στὸν ἄγιο Κοσμᾶ, ποὺ τὸν πνίξανε πάνω στὸ δεντρί, στὸ Μπεράτι ἀπ’ ἔξω, καὶ τὸν ρίξανε στὸν ποταμό. Ἅς μὴ πιστεύουν οἱ ἄπιστοι, δικαίωμά τους. Δικαίωμά μας κ' ἐμᾶς νὰ πιστεύωμε. Ἅν δὲν πίστευα, θὰ προτιμοῦσα ὅχι νὰ πουλοῦσα κουλούρια, ἀλλὰ νὰ γίνω λοῦστρος μέσα στοὺς δρόμους τῆς πόλεως. Πιστεύω στὸ Εὐαγγέλιο, πιστεύω στοὺς βίους τῶν ἀγίων· πιστεύω, ὅτι ἡ θρησκεία ἡ δική μας, κὸν ἄστρα, κὰν ἥλιος, κὰν τὰ πάντα διαλυθοῦνε, θὰ παραφείνῃ αἰώνιος στὸν κόσμο.

Καὶ τότε λοιπὸν κατὰ τὸ δεῖλι, ὅταν πὶα ὁ ἥλιος ἐθασίλευε, τί εἶδαν; “Ἄστραψε τὸ ποτάμι, σὰν νὰ πέσανε σάπιφροι, σὰν νὰ πέσανε πολύτιμα διαμάντια ἐπάνω στὰ νερὰ τοῦ ποταμοῦ. Ἐπέπλεαν τὰ ἀποκαΐδια τῶν μαρτύρων!” Αστρο φωτεινὸ τὰ ὠδηγοῦσε. Μαζευτήκανε ἐκεὶ πέρα ὅλοι οἱ Χριστιανοὶ τῆς περιοχῆς πέριξ τοῦ ποταμοῦ ἐκείνου, καὶ μαζέψανε τὰ ἄγια λείψανα τῶν μαρτύρων ποὺ είνε τιμιώτερα χρυσίου καὶ ἀργυρίου.

Μποροῦσαν νὰ ποῦν αὐτοὶ οἱ μάρτυρες μαζὶ μὲ τὸν ἄγιο Κοσμᾶ τὸν Αἴτωλό· «Δῆλθομεν διὰ πυρὸς καὶ ὕδατος, καὶ ἐξήγαγες ἡμᾶς εἰς ἀναψυχήν» (Ψαλμ. 65,12).

Τέλος, προτοῦ νὰ τελειώσω, θὰ ἤθελα νὰ βροῦμε ἔνα ζωγράφο, νὰ ζωγραφίσῃ ἐκεὶ πέρα στὸν τοῖχο τῆς αἱδουσας, σ' ὅλη αὐτὴν τὴν πλευράν, τὸ μαρτύριο τῶν 40 Μαρτύρων. Θέλετε; (...). “Οποιος μπαίνει μέσα, νὰ βλέπῃ τὴν εἰκόνα. Γιατὶ καμμιὰ φορὰ μία εἰκόνα μᾶς διδάσκει περισσότερα ἀπὸ ἔναν λόγο.

‘Η πατρίδα τῶν 40 Μαρτύρων

Θὰ προσθέσω μὲ τὸν λόγο μου μιὰ τελευταία πινελλιά.

Δὲν σᾶς είπα κάτι. Ποιά ἥταν ἡ πατρίδα τῶν 40 Μαρτύρων. Δὲν ἐννοοῦ ἡ οὐράνιος πατρίδα, ἀλλὰ ἡ ἐπίγειος.

Μοῦ ἔρχονται δάκρυα στὰ μάτια. Ἄσ συγκινῆσθε ἐσεῖς γιὰ ἄλλα πράγματα· ἄσ κλαῖτε γιὰ τὰ λεφτά σας, ἄσ κλαῖτε γιὰ τὰ αὐτοκίνητά σας, ἄσ κλαῖτε γιὰ τὶς οἰκογένειές σας. Ἐγὼ θὰ κλαίω γιὰ τοὺς μάρτυρας, ἐγὼ θὰ συγκινοῦμαι ἀπὸ αὐτούς.

Ποιά εἶνε ἡ πατρίδα τῶν 40 Μαρτύρων; Εἶνε μιὰ χώρα, ποὺ ὅσοι μέσα στὴν καρδιά μας ἔχουμε αἰσθήμα ἑλληνικὸ καὶ φιλότιμο, δὲν θὰ τὴν ξεχάσουμε ποτέ. Εἶνε μιὰ χώρα ποὺ κατοικοῦσαν 2.000.000 "Ἐλληνες. Μιὰ χώρα ποὺ ἀπ' ἄκρη σὲ ἄκρη εἶχε 70 μητροπολίτες, ποὺ εἶχε ἐκκλησίες καὶ μοναστήρια. Μιὰ χώρα ποὺ ἀπὸ ὅπου καὶ ἀν περνοῦσε τὸ ἀλέτρι θὰ εὕρισκε κόκκαλα ἥρωών καὶ μαρτύρων τῆς πίστεώς μας. Μιὰ χώρα ἀγιασμένη. Μιὰ χώρα ποὺ μέχρι τὸ 1922 ἔφεγγε καὶ φώτιζε ὁ Χριστός.

Εἶνε ἡ **Μικρὰ Άσια**. Μικρασιᾶται ἥτανε οἱ 40 Μάρτυρες· γιατὶ οἱ μεγαλύτεροι καὶ περισσότεροι μάρτυρες εἶνε Μικρασιᾶται. Καὶ ἡ πατρίς των ὑπάρχει μέχρι σήμερα. Ὑπάρχει, ἀλλὰ δὲν ἔχει ἐπάνω στὶς ἐκκλησίες τὸν σταυρὸ τοῦ Κυρίου.

Ἡ πιὸ μεγάλη ὑποκρισία καὶ τὸ μεγαλύτερο ἔγκλημα ποὺ διέπραξε τὸ ἑλληνικὸ κράτος εἶνε νὰ ὑπογράψῃ συμφωνία φιλίας μὲ τοὺς Τούρκους. Μάλιστα. Μπορεῖ νὰ προσευχώμεθα γι' αὐτοὺς καὶ νὰ τοὺς συγχωροῦμε, καὶ δὲν θέλουμε πόλεμο· ἀλλὰ ἄλλο νὰ συγχωροῦμε, καὶ ἄλλο νὰ ἔχουμε φιλίες καὶ ἀγάπες μὲ ἀνθρώπους ποὺ ἐσφαγίασαν 1.000.000 "Ἐλληνες.

Ὕπάρχει ἀκόμα ἡ λίμνη τῆς Σεβαστείας. Κάτοικοι τῆς Σεβαστείας ἥταν οἱ 40 Μάρτυρες.

Καθρεπτισθῆτε

Σᾶς ἔδωσα ἔνα καθρέφτη. Καὶ ὅπως πᾶτε ὄλοι, ἄντρες καὶ γυναικες, καὶ κοιτάζετε κάθε πρωῒ στὸν καθρέφτη, ἔτσι νὰ καθρεπτισθῆτε στὸν βίο τῶν 40 Μαρτύρων, καὶ νὰ συγκρίνετε τὴν ζωὴ τὴ δική σας μὲ τὴ ζωὴ τῶν 40 Μαρτύρων.

Θὰ σταματήσω σ' αὐτὸ τὸ σημεῖο γιὰ δυὸ λεπτά, θὰ συγκρίνω τὴ ζωὴ τῶν 40 Μαρτύρων μὲ τὴ δική μας ζωή, καὶ θὰ τελειώσω.

Σὲ ἔνα μόνο σημεῖο θὰ κάνω τὴν σύγκρισι, εἰς τὸ σημεῖο τῆς **ὅμολογίας τῆς πίστεώς** μας.

Δὲ μοῦ λέτε, τί θὰ πῆ ὅμολογία πίστεως;

Τὸ πρωΐ ἥρθατε στὴν ἐκκλησία(*). Σᾶς ἐρωτῶ· ἥτανε κανένας χωρο-

(*) Ἐννοεῖ στὴν κυριακάτικη θ. λειτουργία.

φύλακας μπροστά στήν πόρτα καὶ σᾶς ἔλεγε ἄλτ; Ὡταν κανένας χωριοφύλακας, ὁ ὅποιος ἔπαιρνε τὰ στοιχεῖα σας; Σᾶς ρωτοῦσε πῶς λέγεστε καὶ σημείωνε τὸ ὄνομά σας; Ὑπάρχει κανένας νόμος ποὺ νὰ σᾶς ἀπαγορεύῃ τὸν ἐκκλησιασμὸν καὶ νὰ σᾶς τιμωρῇ μὲ πρόστιμο ἥ μὲ φυλάκιοι τὴν ἐπομένη ἡμέρα; Μήπως σᾶς τιμωροῦν μὲ ἔξορία ἥ μὲ ἀποκοπὴ τῆς κεφαλῆς; Ἐλεύθεροι εἰσθε. Δὲν στοιχίζει τίποτα ὁ ἐκκλησιασμὸς σήμερα. Δὲν ὑπάρχει χωριοφύλακας στήν πόρτα, οὕτε σημειώνουν τὸ ὄνομά σου, οὕτε σὲ ἀπολύουν ἀπὸ τὴν θέσιν σου γιατὶ ἐκκλησιάζεσαι.

Εἶμεθα Χριστιανὸί τῆς δεκάρας

Εἶσθε ἔλεύθεροι νὰ πᾶτε στήν ἐκκλησία. Καὶ ὅμως δὲν πηγαίνετε. Πολὺ καλά! Γιά φαντασθῆτε νὰ βγῆ μία διαταγὴ ποὺ νὰ λέη, ὅτι ὅποιος πάρη στήν ἐκκλησία θὰ συλλαμβάνεται. Ἐρχονται οἱ ἡμέρες αὐτές, σημειώσατε το. Διαβάστε Ἀποκάλυψι. Θὰ παύσῃ ὁ εὔκολος χριστιανισμός, ὁ χριστιανισμὸς τῆς δεκάρας, καὶ θὰ ᾧδη ὁ χριστιανισμὸς τοῦ αἵματος. Μακάρι νὰ ᾧδη ἀπόψε! Νὰ μετρηθοῦμε, ἀδέρφια μου, καὶ νὰ ποῦμε αὐτὸ ποὺ ἔλεγε ὁ Καραϊσκάκης ὅταν πολεμοῦσε τοὺς Τουρκαλᾶδες. Τὰ στρατεύματα περπατώντας σηκώνανε σκόνη μὲ τὰ πόδια τους, καὶ φαινότανε πολλοί. Βλέποντας τὸν κονιορτὸν ὁ Καραϊσκάκης ἔλεγε: «Ἄσ κάτση ὁ κουρνιαχτός, γιὰ νὰ μετρηθῇ τὸ ἀσκέρι».

Ἐδῶ στήν πόλι είνε 25.000 Χριστιανοὶ ὄρθδοξοι. «Χριστιανὸς ὄρθδοξος» λέει ἡ ταυτότητα. Ἀλλὰ δὲ μᾶς στοιχίζει τίποτε ὁ χριστιανισμός.

Γιά φαντασθῆτε νὰ βγῆ μία διαταγὴ ποὺ νὰ λέη ὅτι, ὅποιος πάρη στήν ἐκκλησία θὰ πληρώνῃ πρόστιμο. Γιά φαντασθῆτε νὰ βγῆ μία διαταγὴ ποὺ νὰ λέη ὅτι, ὅποιος πάρη στήν ἐκκλησία θὰ δικάζεται σὰ νὰ πηγαίνῃ σὲ κάποια παράνομο συγκέντρωσι καὶ θὰ κλείνεται μέσα στὶς φυλακές. «Οταν ἀρχίσῃ τὸ κόσκινο, νὰ δοῦμε πόσοι Χριστιανοὶ θὰ μείνουν. Γιά φαντασθῆτε νὰ βγῆ ἄλλη διαταγὴ ποὺ νὰ λέη· Ὅποιος τολμήσῃ νὰ ὅμιλήσῃ ἥ νὰ γράψῃ ἥ νὰ κηρύξῃ γιὰ τὸ Χριστό, εἴτε παπᾶς εἴτε διάκος εἴτε δεσπότης εἴτε ὅποιος νά 'νε, νὰ τιμωρῇται ὅπως οἱ πρῶτοι Χριστιανοί. Καὶ νά' χῃ τὸ δικαίωμα καὶ τὸ παιδί σου ἀκόμα νὰ σὲ καταγγείλῃ. Νὰ πάρῃ στήν ἀστυνομία καὶ νὰ πῇ· Ξέρεις, ὁ μπαμπᾶς στὸ σπίτι μιλάει γιὰ τὸ Χριστό... Αύτὰ συνέβαιναν στήν ἐποχὴ τοῦ Στάλιν - δὲν ξέρω τώρα τί κάνουν. Ἀντίχριστοι είνε καὶ ἄθεοι, ἀλλὰ κ' ἐμεῖς δὲν εἴμεθα καλύτεροι. Περισσότεροι ἐκκλησιάζονται στὴν Ῥωσία ἀπὸ ἐδῶ ποὺ είνε δημοκρατία καὶ είνε ὅλα ἔλεύθερα.

Εἶμεθα Χριστιανὸί τῆς δεκάρας. Θὰ φύγῃ ὁ χριστιανισμὸς τῆς δεκάρας, καὶ θὰ ᾧδη ὁ χριστιανισμὸς τοῦ αἵματος καὶ τοῦ μαρτυρίου, ἀγαπητοί.

Νὰ προετοιμάζεσθε!

Τὸ προφητεύω, γράψατέ το· ἔρχονται σκληρὲς ἡμέρες καὶ ὁ Ἀλιάκμονας θὰ κοκκινίσῃ ἀπὸ τὸ αἷμα. Νὰ τὸ θυμᾶστε. Διάλειμμα εἶνε αὐτό. Μὴ γλεντοκοπᾶτε, μὴ διασκεδάζετε.

Πέστε το αύτὸ στοὺς ἄντρες σας καὶ στὶς γυναικες σας καὶ φωνάξτε το· ὅτι ἔνας παπᾶς, ποὺ σᾶς μίλησε μὲ τὴν καρδιά του καὶ ἔμεινε κοντά σας στὶς δύσκολες μέρες, φώναξε, καὶ τὰ καλντερίμια τῆς Κοζάνης τὸ φωνάζουνε· νὰ προετοιμάζεσθε! Δὲν θέλω οὔτε μπαστοῦνες νὰ πάρω οὔτε ἐγκόλπια. "Ἐνα μόνο ζητῶ ἀπὸ τὸ Θεό· μέσ' στὴ φυλακή νὰ πεθάνω, ἀν εἴμαι ἄξιος γιὰ φυλακή. Σᾶς τὸ λέγω καθαρά, γράψατέ τα· θὰ φύγη ὁ χριστιανισμὸς τῆς δεκάρας καὶ θὰ ἔρθῃ ὁ χριστιανισμὸς τοῦ αἵματος. Νὰ δοῦμε τότε, ποιός θὰ μιλάῃ γιὰ τὸ Χριστό.

Θαρραλέα ὁμολογία

Ναί, τοὺς 40 Μάρτυρες θαυμάζω. Τοὺς βάλανε στὴ γραμμὴ καὶ τοὺς ρωτοῦσαν· Τί είστε; Ἀπαντοῦσαν μὲ δύο λέξεις. Δὲν εἶνε πολλὰ λόγια ὁ χριστιανισμός, δὲν εἶνε φλυαρία, δὲν εἶνε νὰ κάνουμε πασαβιόλες καὶ νὰ μαζευώμαστε καὶ νὰ τραγουδᾶμε ἀπὸ τὸ πρω῁ μέχρι τὸ βράδι. "Οχι δά. Δύο λέξεις. Ποιές· «Είμαι Χριστιανός».

«**Είμαι Χριστιανός**», ἀκούστηκε σαράντα φορές· σαράντα κανονιὲς ἐναντίον τοῦ δια'όλου. Καὶ τὶς δυὸ αὐτὲς λέξεις, «Είμαι Χριστιανός», τὶς πληρώσανε μὲ τὸ κεφάλι τους.

"Οπως —ἄς τὸ ποῦμε καὶ ἄς παρεξηγηθῶ— «Είμαι κουμμουνιστὴς» λέγανε οἱ ἄλλοι —τὸ θυμᾶστε;— καὶ τὸ πληρώνανε μὲ τὸ κεφάλι τους. Μπράθο τους.

Δὲν συμφωνῶ μὲ τὸν κομμουνισμό. Διαφωνῶ — τά 'χουμε κηρύξει. Τὶς ἡμέρες τῆς δόξης τοῦ κομμουνισμοῦ, ὅταν ὁ Ἰωακεὶμ(*) ἦταν πανίσχυρος, ἀνέβαινα πάνω εἰς τὸν ἄμβωνα καὶ τά 'λεγα. Ἡταν καὶ ὁ καπτετὰν - Μᾶρκος. Τότε τοὺς ἐλέγχαμε. Ἄλλὰ μπράθο τους. «Είμαι κουμμουνιστὴς», καὶ πέφτω. Τὸ κόμμα τους ἔγινε θρησκεία. Καὶ ἡμεῖς, χλιαροὶ Χριστιανοί, χασμούρηδες, ἐκμεταλλευταὶ τῶν ὄσιων καὶ ιερῶν, χωρὶς πίστι καὶ χωρὶς ἰδανικά. Ἀφῆστε με νὰ μιλήσω, καὶ ἄς μὲ ἀκοῦνε ὅλοι, δικασταὶ καὶ εἰσαγγελεῖς καὶ τὰ παλάτια καὶ τὰ πάντα. 'Ορίστε, κύριοι, θὰ ἔξιμοιολογηθῶ παρρησίᾳ ἐνώπιον ὅλων.

Σέβομαι τὰς ἀρχάς, σέβομαι τοὺς βασιλεῖς, σέβομαι οίανδήποτε ἔξουσία. Αὐτὸ εἶνε διαταγὴ τοῦ ἀποστόλου Παύλου (βλ. Α' Τιμ. 2,1-2 κ.ἀ.).

(*) Εἶνε ὁ μητροπολίτης Σερβίων καὶ Κοζάνης Ἰωακεὶμ (Ἀποστολίδης), ποὺ ἔφυγε μὲ τοὺς ἀντάρτες στὸ βουνό.

Ναί. Γιά κοιτάξτε· πρὸ ἐνὸς ἥ δύο ἔτῶν... "Ισως αὐτὸ ποὺ κάνω τώρα εἰνε κάτι τὸ ἄτοπο, ἀλλὰ δὲν ξέρω ἂν θὰ ξαναιλήσω στὴν πόλι σας. Δὲν εἰνε ὅμως ἄτοπον. Διότι ὁ λέγων τὴν ἀλήθεια δὲν κάνει κάτι τὸ ἄτοπο.

Λοιπόν· πρὸ ἐνὸς ἔτους ὁ μακαρίτης **διβασιλιας Παῦλος**, ὁ ὅποιος ἦταν καλοκάγαθος, ἀλλὰ παρασυρόμενος ἀπὸ ὅλλους κύκλους ἀνέβηκε πάνω σ' ἔνα βῆμα καὶ **ἐκήρυξε πανθεϊσμό!** "Ισως δὲν εἶχε συνείδησι γιὰ τὸ τί ἔλεγε. "Ισως δὲν

τὸ καταλάθαινε ὁ ἴδιος· γιατὶ τῶν βασιλιάδων τὰ λόγια δὲν εἰνε δικά τους, εἰνε τῶν ἄλλων· αὐτοὶ τὰ διαβάζουν ἀπλῶς, σὰν τὰ μικρὰ παιδιά.

Λοιπόν πῆρε καὶ διάθασε μία φυλλάδα γραφμένη ἀπὸ ἄλλον καὶ ἐκήρυξε πανθεϊσμόν. Ὁ δὲ πανθεϊσμὸς = ἀθεϊσμὸς = σατανισμός. Τὰ γράφει ἡ «Σπίθα» αὐτά, δὲν εἰνε ἡ πρώτη φορὰ ποὺ τὰ λέγω. Ὁ πανθεϊσμὸς εἰνε μία μεγάλη αἵρεσις. Πανθεϊσμὸς σημαίνει, ὅτι τὰ πάντα εἰνε Θεός, καὶ μόνο ὁ πραγματικὸς Θεὸς δὲν εἰνε Θεός. Τὸ εἴπε Ἰσως ἀσυναισθήτως.

"Ἐν πάσῃ περιπτώσει, πάω σὲ ἔναν δεσπότη –ἄς μὴν πῶ τὸ ὄνομά του— καὶ τοῦ λέω·

—Διάθασε τί εἴπε ὁ βασιλιας.

—Πώ πω πω! λέει.

Πάω στὸν δεύτερο δεσπότη.

—Πώ πω!

Πάω λοιπὸν σὲ ἄλλους.

—Πώ πω πω!

—Τί θὰ κάνης; τοῦ λέω. Ἔγὼ δὲν πάτησα τὸ δικέφαλο^(*)· ἐσεῖς πατήσατε καὶ εἴπατε μπροστὰ στὸ Θεό, μπροστὰ στοὺς ἀγγέλους, ὅτι θὰ πέσετε γιὰ τὴν πίστι. Εἶνε φρικτὴ ἡ χειροτονία τοῦ ἐπισκόπου· τρεῖς φορὲς λέει τὸ «Πιστεύω...» καὶ ὑπόσχεται, ὅτι θὰ πέσῃ γιὰ τὴν πίστι.

Αὐτὸ ποὺ εἴπε ὁ βασιλιας εἰνε ἄλλο Πιστεύω, αὐτὸ ποὺ εἴπε ἡ Φρειδερίκη εἰνε ἄλλο Πιστεύω. "Ἔχουν καμμιὰ σχέσι αὐτὰ τὰ Πιστεύω μὲ τὸ Χριστό;

Τί φοβᾶστε;

"Ολοι κάνανε «Πώ πω!», καὶ τίποτε περισσότερο. "Α, ἔτσι είστε;

(*) Εἶνε στὸ τυπικὸ τῆς χειροτονίας ἀρχιερέως νὰ ἀπαγγέλλῃ τὸ Σύμβολο τῆς πίστεως πατώντας ἐπάνω στὸν δικέφαλο ἀετὸ στὸ κέντρο τοῦ ναοῦ. Ἐννοεῖ· Σεῖς ώς ἀρχιερεῖς ἔχετε δώσει ὑπόσχεσι νὰ ὑπερασπίζεσθε τὴν πίστι.

είπα· καὶ ἔκανα μιὰ μήνυσι. Μιὰ μήνυσι! 'Υπάρχει ἀκόμα στὴ Σύνοδο. Μηγύω ἐγώ, δὲ ἐλάχιστος ἱερομόναχος, τοὺς βασιλεῖς τῶν Ἑλλήνων ἐπὶ πανθεϊσμῷ. "Επιασε τρόμος στοὺς δεσποτάδες.

—Βρὲ τί φοβᾶστε; τοὺς λέω. Στάλιν δὲν ύπάρχει. Ἀλλὰ καὶ ἀν ὑπῆρχε, τί θὰ σᾶς ἔκανε; Θὰ σᾶς ἔκοβε τὸ κεφάλι.

—Μὰ ξέρεις τοῦτο..., ἐκεῖνο...

—Αφησέ με, Ἱερώνυμε, τοῦ λέγω. "Έχω Θεὸ καὶ πιστεύω στὸν Κύριο.

Λοιπόν, ὅταν γινόταν συνεδρίασι καὶ διαβάστηκε ἡ μήνυσις, ἐφεύγανε ὄλοι. Δὲν μπόρεσαν νὰ τὴ συζητήσουν. "Ητανε κάρβουνα ἀναμμένα.

Τὸν καιρὸ ποὺ ζοῦσε ὁ μακαρίτης ὁ βασιλιᾶς, κανένας ἀπὸ τοὺς δεσποτάδες δὲν τόλμησε ν' ἀνεβῇ πάνω στὰ ἀνάκτορα καὶ νὰ τοῦ πῇ· «Βασιλεῦ, ἔφταιξες». Εἶμαι βέβαιος ὅτι, ὅν τὸν διαφώτιζαν, θὰ ἔκανε μία διακήρυξι, ὅτι ἔσφαλε. Εἶχε τὴ δύναμι γιὰ νὰ τὸ πῇ. Ἀλλὰ κρατᾶμε μόνο μία βούρτσα καὶ βουρτσίζουμε τὰ ἀνάκτορα συνεχῶς.

Τότε κανένας ἀπὸ τοὺς 70 δὲν ἐπῆγε νὰ πῇ, ὅτι «Οὐκ ἔξεστί σοι», βασιλεῦ τῶν Ἑλλήνων, νὰ ὅμιλης πανθεϊστὶ καὶ ἐναντίον τῆς ὁρθοδόξου πίστεως! "Οχι, δὲν τὸ κάνανε αὐτό. Τώρα θὰ μαζευτοῦνε ἀπ' ὅλη τὴν Ἑλλάδα, θὰ πᾶνε μὲ τὶς χρυσές των στολὲς νὰ θάψουν τὸν βασιλιᾶ των. Καλὰ κάνουν. Ἀλλὰ δὲν είνε ἡ Ἔκκλησία νεκροθάφτης τῶν ἐπισήμων προσώπων· ἡ Ἔκκλησία ἔχει παράδοσι, ἡ Ἔκκλησία ἔχει ἡρωϊσμούς, ἡ Ἔκκλησία ἔχει Βασιλείους, ἡ Ἔκκλησία ἔχει Χρυσοστόμους. "Οταν ἥταν ζωντανὸς ὁ βασιλιᾶς νὰ πᾶς καὶ νὰ τοῦ πῆς· Βασιλιᾶ, τί είνε αὐτὰ ποὺ κάνεις;

Τὰ λέγω αὐτὰ σὲ μιὰ πόλι ποὺ μὲ ἀξίωσε ὁ Θεὸς νὰ παύσω τὸ μνημόσυνό του· καὶ αὐτὸ συνετέλεσε γιὰ ν' ἀνακαλέσῃ ὁ βασιλιᾶς τὸ βασιλικὸ διάταγμα ὑπὲρ τῆς μασονίας.

Μὲ κάλεσε τότε ὁ νομάρχης, πρωΐ - πρωΐ, καὶ ἔτρεμε.

—Τί τρέμεις; τοῦ λέγω.

—Φοβᾶμαι, μοῦ ἀπαντᾷ.

—Τί φοβᾶσαι; τοῦ λέω. Ἐγώ τὰ εἶπα. Φέρτε χαρτὶ νὰ γράψω, ὅτι ἐπαναστατῶ ἐγὼ ὁ στρατιωτικὸς ἱερεὺς τοῦ Σώματος. Ἔπαναστατῶ καὶ δὲν ἐπιτρέπω, ως κληρικός, ὁ βασιλεὺς τῶν Ἑλλήνων νὰ είνε κατὰ τῆς Ὁρθοδοξίας.

Ποῦ ἡ ὁμολογία τῆς πίστεως;

"Α, τώρα ἔτσι ποὺ γινήκαμε, ποῦ είνε ἡ ὁμολογία τῆς πίστεως μας;

Μᾶς ἔχει θάλει ὁ διά'ολος ἔνα λουκέττο στὸ στόμα καὶ δὲν ὁμολογοῦμε τὸ Χριστό. Εἰμεδα μουγκοθόδωροι. "Έχουμε γλῶσσα, ἀλλὰ δὲ μιλᾶμε γιὰ

τὸ Χριστό. Γ' αύτὸ λέγει ὁ Μέγας Βασίλειος: «Ὦ μακάριαι γλῶσσαι! Μόνο γι' αὐτὲς τὶς δύο λέξεις, «Εἶμαι Χριστιανός», πήγατε στὸν παράδεισο».

«Εἶμαι Χριστιανός»

Τὴν ὥρα ποὺ οἱ μάρτυρες εἴπαν, ὅτι «Εἶμαι Χριστιανός», **τέσσερα πράγματα** γινήκανε. Τὸ πρῶτο, λέγει ὁ Μέγας Βασίλειος: τὴν ὥρα ποὺ ὁ καθένας ἔλεγε ὅτι «Εἶμαι Χριστιανός», ἐπάνω στὰ οὐράνια ἔπαιζε ἡ μπάντα, **ἔπαιζε ἡ μουσικὴ τῶν ἀγγέλων**. Ναί. Πάνω στὰ παλάτια τοῦ οὐρανοῦ ἔπαιζε κάθε φορὰ ποὺ ἀκουόταν τὸ «Εἶμαι Χριστιανός» ἡ μουσικὴ τῶν ἀγγέλων τὸ ἐμβατήριο τῆς δόξης. Δόξα σοι, Χριστέ, ποὺ γεννᾷς κάτω στὸν κόσμο τέτοια παιδιὰ ἡρωϊκά!

Τὸ ἔνα λοιπὸν ἦτανε, ὅτι ἔπαιζε πάνω ἡ μουσικὴ τῶν οὐρανῶν. Τὸ δεύτερο ἦτανε, ὅτι **ἔσκουζε ὁ διάβολος**, γιὰ νὰ ὄμιλήσω πιὸ ἀπλᾶ. Ἐνῷ οἱ ἄγγελοι ἔχαιραν πάνω στὰ οὐράνια, κάτω ἐσπαράσσετο, ὡδύρετο, ἐθρήνει καὶ ἐφώναζε κραυγὰς ἀπελπισίας ὁ διάβολος, διότι τοῦ φύγανε μέσα ἀπὸ τὰ δίχτυα του. «Ἡθελε νὰ τοὺς πιάσῃ μέσα στὸ δίχτυ τοῦ φόβου, ποὺ εἶνε δίχτυ φοβερό. Ἀλλὰ δὲν μπόρεσε νὰ τοὺς πιάσῃ καὶ νὰ τοὺς κάνῃ Ἰοῦδες.

Τὸ τρίτο ποιό εἶνε. «Οτι τὴν ὥρα ποὺ λέγανε ὅτι «Εἶμαι Χριστιανός», ἔνας ἄγγελος ἄνοιγε ἔνα βιβλίο καὶ ἔγραφε μὲ χρυσᾶ γράμματα τὰ ὄνόματά τους. Ἀνοίξτε στὰ σπιτάκια σας, ὅταν πᾶτε, καὶ διαβάστε τὸ κατὰ Ματθαῖον, κεφάλαιον 10, στίχος 32. «Ἔγραψε τὰ ὄνόματά τους ὅχι ὡς Χριστιανῶν ποὺ πέθαιναν (γιατὶ εἶνε διάφορες κατηγορίες οἱ Χριστιανοί· νούμερο ἔνα, νούμερο δύο...). Ἀλλοτε θὰ σᾶς μιλήσω γιὰ τὶς κατηγορίες τῶν Χριστιανῶν. Ἀλλοι φεύγουν μὲ τὸ ἔξπρές, ἄλλοι φεύγουν μὲ τὴν πρώτη θέσι, ἄλλοι φεύγουν μὲ τὴν δευτέρα θέσι...). «Ἔγραψε τὰ ὄνόματά τους **στὸ βιβλίο τῶν ὄμολογητῶν** τῆς πίστεως, ποὺ ἀπ' ἔξω γράφει· «Πᾶς ὅστις ὄμολογήσει ἐν ἐμοὶ ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὄμολογήσω κάγὼ ἐν αὐτῷ ἔμπροσθεν τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς» (Ματθ. 10, 32).

Τὸ ἔνα ὅτι οἱ ἄγγελοι ἔχαιρον τὸ δεύτερο ὅτι ἐθρήνει ὁ σατανᾶς, τὸ τρίτο ὅτι γράψανε τὰ ὄνόματά τους εἰς βίθον ζωῆς. Τὸ τελευταῖο δὲν σᾶς τὸ εἶπα. Τὸ τελευταῖο ποιό εἶνε· ὅτι μόλις εἴπανε «Εἶμαι Χριστιανός», **καθάρισε ὁ ἀέρας**. Τὸ λέει ὁ Μέγας Βασίλειος, δὲν τὸ λέγω ἐγώ. Τί θὰ πῇ αὐτό; «Οτι μὲ τὰ πόδια μας βρωμίζουμε τὴ γῆ, μὲ τὰ χέρια μας κάνουμε τὰ αἰσχη. «Οταν λοιπὸν ἡ γλῶσσα τους εἴπε «Εἶμαι Χριστιανός», ὁ ἀέρας, λέει, ἐκαθάρισε. Ἀρα τί σημαίνει γλῶσσα; Ὑπάρχει γλῶσσα ποὺ λέει ψέματα, γλῶσσα ποὺ κουτσομπολεύει, γλῶσσα ποὺ συκοφαντεῖ, γλῶσσα ποὺ χωρίζει ἀνδρόγυνα, γλῶσσα ποὺ ψευδορκεῖ,

γλῶσσα ποὺ βλαστημάει τὸ Θεό, γλῶσσα ποὺ γίνεται γλῶσσα φιδιοῦ καὶ σκορπιοῦ. Αύτὴ ἡ γλῶσσα εἶνε κατηραμένη. Καὶ αὐτὲς οἱ γλῶσσες μολύνουν τὸν ἀέρα. Ἐμοιλύναμε, ἀδέρφια μου, τὴ γῆ· τὸ λέγει κάπου ἡ Ἀποκάλυψις, ὅτι τὰ βρωμερά μας πόδια ἐμόλυναν τὴ γῆ. Δὲν ὑπάρχει βρωμερώτερο σκουλήκι. Τὰ ποτάμια τὰ μολύναμε, τὰ ἀκρογιάλια μας τὰ ἐμοιλύναμε. Ἄνδρες - γυναῖκες, ἀρσενικοὶ καὶ θηλυκοί, κολυμποῦνε κάτω στὶς ἀκτές. Ὁργια τῶν ὄργίων γίνονται. Τὴν ὥρα ποὺ ἡ Ἐκκλησία μας λέει «Οἱ τὰ Χερουβίμ μυστικῶς εἰκονίζοντες...» καὶ «Τὰ σὰ ἐκ τῶν σῶν...», αὐτοὶ ξεγυμνωμένοι κολυμποῦνε κάτω στὰ γαλανά μας κύματα, ὅπου ἀλλοτε πλέανε τὰ καράβια μας καὶ κάνανε ἀνδραγαθήματα καὶ κλείνανε στὰ στενὰ τὰ καράβια τῶν Τούρκων.

«Ἐσχάτη ὥρα ἐστί»

Ναί· λοιπὸν μολύναμε τὰ ἀκρογιάλια μας, μολύναμε τὰ ποτάμια μας, μολύναμε τὰ σπίτια μας. Ἡταν ἐποχὴ στὴν Κοζάνη, ποὺ κάθε σπίτι ἦταν μοναστήρι. Τώρα τί ἔγινε; Δὲν είμαι προφήτης, δὲν είμαι ἄξιος νὰ σᾶς φιλήσω τὰ πόδια. Ἀλλὰ σᾶς τὸ λέγω καὶ γράψατέ το· Καμμιὰ νύχτα –κοντὰ εἶνε τὰ Σκόπια^(*), ἐὰν συνεχίσετε αὐτὴ τὴ χλιαρότητα, ἐὰν μέσ’ στὴν Κοζάνη ὑπάρχουν στόματα νὰ βλαστημᾶνε τὸ Θεό, ἐὰν μέσ’ στὴν Κοζάνη ὑπάρχουν γυναῖκες νὰ χωρίζουν τοὺς ἄντρες, ἐὰν μέσ’ στὴν Κοζάνη ὑπάρχουν ἄνδρες νὰ ἀτιμάζουν τὶς γυναῖκες των, ἐὰν ὑπάρχουν παιδιά ποὺ κτυποῦν τοὺς γονεῖς των, ἐάν..., ἐάν..., ἐάν..., ἐὰν ὑπάρχῃ ὅλη αὐτὴ ἡ βρωμιὰ καὶ ὅλη αὐτὴ ἡ ἀκαθαρσία καὶ ὅλη αὐτὴ ἡ κοπριὰ ἀπὸ τὰ μαντριὰ τοῦ διαβόλου, τότε...

Τὰ εἴπα σ’ ἔνα κήρυγμα καὶ ἔγινε ὀλόκληρη ἐπανάστασι καὶ μὲ καλέσανε στὴ Σύνοδο. «Τὴν είπες τὴ λέξι αὐτή;» μὲ ρώτησαν. «Ναί, τὴν είπα· καὶ σᾶς τὸ ἔξηγῷ γιατί τὴν είπα. Ἐὰν γίνωνται ὅλα αὐτὰ κάτω ἀπὸ τὶς μύτες παπάδων καὶ δεσποτάδων καὶ κανείς δὲν μιλᾷ, κάτι κακὸ θὰ γίνη. Γινήκατε μουγκοθόδωροι καὶ ἔχετε στὸ στόμα λουκέττα τοῦ δια’όλου. Ἀλλὰ ἔγὼ θὰ κάνω τὸ καθῆκον μου». «Ἐσχάτη ὥρα ἐστί» (Α΄ Ιωάν. 2,18). Μακάριαι αἱ γλῶσσαι ὅσαι λαλοῦνε τὸν Χριστό. Μακάριαι αἱ γλῶσσαι ποὺ ἔχουν τὴν δύναμι νὰ διαμαρτυρηθοῦν γιὰ τὴν σαπήλα.

Ἐὰν δὲν μετανοήσετε ὅλοι σας καὶ δὲν ὑποστῆτε τὴν κάθαρσι· ἐὰν δὲν περάσετε ἀπὸ τὸν Ίορδάνη ποταμό, ὅπως περνοῦνε τὸν Ἀλιάκμονα, καὶ ὅλοι ἀνεξαιρέτως, οἱ μικροὶ καὶ οἱ μεγάλοι, δὲν περάσετε μέσα ἀπὸ τὸν Ίορδάνη τῆς μετανοίας, ἔγῳ σᾶς λέγω· Κοντὰ εἶνε τὰ Σκόπια· μιὰ νύχτα θὰ σεισθῇ ἐκ θεμελίων ἡ Κοζάνη!^(**) Καὶ τότε θὰ δοῦμε τί θὰ γίνουν ὅλοι;

(*) Εἶχε γίνει τότε στὰ Σκόπια καταστρεπτικὸς σεισμός;

(**) Ισχυρὸς σεισμός, ποὺ συγκλόνισε τὴν Κοζάνη καὶ ὅλη τὴν εύρυτερη περιοχή, σημειώθηκε τὸ 1995.

Καὶ ὅχι μόνο ἡ Κοζάνη, ἀλλὰ καὶ κάθε πόλις θὰ σεισθῇ. Καὶ γίνονται σεισμοί. Δὲν τὸ εἶπα ἐγὼ ὅτι θὰ γίνουν «σεισμοὶ κατὰ τόπους», ἀλλὰ ὁ Χριστός (Ματθ. 24,7). Θὰ πληρώσῃ μὲ τόκο καὶ ἐπιτόκιο ἡ κάθε πόλις γιὰ τὴν ἀμετανοησία τῆς.

“Ἐ, γι’ αὐτὸ ἔρχεται ἡ ὥρα τοῦ μαρτυρίου. Μέχρι τώρα ἥταν χριστιανισμὸς τῆς δεκάρας. Εἴσαστε τῆς δεκάρας Χριστιανοί. Είστε μόνο, νὰ πάτε στὸν Ἀγιο Νικόλαο, ν’ ἀκούσετε μιὰ ὥραία μουσική, ν’ ἀνάψετε τὸ κεράκι σας, καὶ μετὰ τίποτε. Μέσα στὴν ἐκκλησία Χριστιανοί, καὶ ἀπ’ ἔξω ἀχρίστιανοι. Ἐμολύνατε τὰ σπίτια σας, ἐμολύνατε τὰ παιδιά σας. Δὲν θέλω νὰ προχωρήσω περισσότερο. Γίνονται ἐγκλήματα ἀπαίσια. Γιατροὶ καὶ οἱ πάντες, ὅλοι βρίσκονται μέσα στὴ διαφθορά.

Καὶ βρίσκεται μέσα στὴ διαφθορὰ ὅχι μόνο ἡ πόλις σας, ἡ ὅποια κρατάει ὀλίγα στοιχεῖα συντηρητικότητος, ἀλλὰ καὶ κάθε πόλις ἐμολύνθη. Μπῆκε μέσα τὸ ἀμερικάνικο, μπῆκε μέσα τὸ ἐγγλέζικο, μπῆκε μέσα τὸ ῥώσικο, μπῆκαν μέσα ὄλοι· καὶ ἀφήκαμε τὰ ἰδανικά, ἀφήκαμε τὶς παραδόσεις, ἀφήκαμε τὸ ὄσια καὶ τὰ ιερά. Καὶ θὰ φθάσωμε, νὰ τὸ ἐνθυμῆσθε, σὲ μεγαλύτερη κατάπτωσι.

Κάνουν γλυκὰ μάτια στὸν πάπα

Τώρα κάνουν καὶ γλυκὰ μάτια στὸν πάπα. Θέλουν νὰ ἑνωθοῦμε καὶ μὲ τὸν πάπα καὶ νὰ προδώσωμε τὴν πίστιν τῶν πατέρων μας. Καὶ θὰ δῆτε. Θὰ γίνη αὐτὸ ποὺ λέει ἡ Ἀποκάλυψι· «Καὶ οἱ ἀστέρες πεσοῦνται ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ» (Ἀπ. 6,13· Ματθ. 24,29). Θὰ πέσουν τὰ ἀστέρια. Ποιά εἶνε τὰ ἀστέρια; Δὲν εἶνε μόνο τὰ φυσικὰ ἀστέρια. Ἀστέρες, ἡμικοὶ καὶ πνευματικοὶ ἀστέρες, εἶνε οἱ ιερεῖς, εἶνε οἱ ἐπίσκοποι καὶ μητροπολίται καὶ πατριάρχαι. Θὰ πέσουν. Καὶ μόνο θὰ πέσουν;... Θὰ δῆτε.

Θὰ συμβοῦν πολλὰ

Θὰ γίνη σπάνιο πρᾶγμα τότε ὁ πιστός. Πιὸ εὔκολο πρᾶγμα θὰ εἶνε νὰ βρῆς διαμάντια παρὰ νὰ βρῆς πιστὸ Χριστιανό. Ναί, τὸ εἶπε ὁ Χριστός· «Ἄν ἔρθω», λέει, «ἄλλη μιὰ φορὰ στὴ γῆ, θὰ βρῶ τὴν πίστι ἐπὶ τῆς γῆς;» (Βλ. Λουκ. 18,8). Σπάνιο πρᾶγμα ὁ πιστός. Μέσα στοὺς χίλιους ζήτημα ἀν ὑπάρχῃ ἔνας. “Ενας θὰ μείνῃ ποὺ θὰ λέγῃ Πιστεύω, καὶ οἱ ἄλλοι θὰ τοῦ λέγουν Σιώπα, οιώπα. Ἄλλ’ αὐτὸς δὲν θὰ σιωπᾷ.

Θὰ προχωρῇ ἔτσι ὁ αἰώνας. Θὰ συμβοῦν πολλὰ πράγματα πάνω ἐδῶ στὴ γῆ. “Ενα νὰ ξέρετε, νὰ τὸ ξέρετε καλά, νὰ τὸ δέσετε καλά· ὅτι θὰ ἔρθῃ ἡ ἡμέρα. Καὶ δὲν ξέρουμε πότε· εἶνε ἄγνωστο αὐτό. Τὴν ὥρα ποὺ ἔσυ διασκεδάζεις, τὴν ὥρα αὐτὴ ποὺ παίζεις, τὴν ὥρα ποὺ κάνεις τὰ ὄργια, ἐκείνη τὴν ὥρα νὰ ἀκούσῃς – τί; Σάλπιγγα ούρανιον, ποὺ νὰ

σείση τὰ πάντα, καὶ οἱ βασιλιᾶδες καὶ οἱ στρατάρχαι καὶ οἱ πολιτικοὶ νὰ τρέμουν σὰν τὰ φύλλα ἐπάνω στὸ δέντρο. Ἐπάνω στὸν οὐρανὸν θὰ σθήσῃ ὁ ἥλιος, ὅχι θὰ σθήσῃ ὁ ἥλιος, ἀλλὰ θὰ παρουσιασθῇ ἔνας ἄλλος ἥλιος ποὺ θὰ λάμψῃ ἐκατομμύρια φορὰς περισσότερο ἀπὸ τὸν ἥλιο καὶ ἔτσι θὰ χαθῇ τὸ φῶς τοῦ ἥλιου. Θὰ λάμψῃ ύπερ τὸν ἥλιο, ύπερ τοὺς φωστῆρας, ύπερ τὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ. **Θὰ λάμψῃ ὁ τίμιος σταυρός.** Θὰ παρουσιασθῇ ὁ Ἐσταυρωμένος, γιὰ νὰ δικάσῃ τὴν γῆν. Νὰ δικάσῃ τοὺς βασιλεῖς, νὰ δικάσῃ τοὺς δικαστάς, νὰ δικάσῃ τοὺς γιατρούς, νὰ δικάσῃ τοὺς Ἱερεῖς, νὰ δικάσῃ τοὺς ἐπισκόπους, νὰ δικάσῃ τοὺς ἐπιτρόπους, νὰ δικάσῃ τοὺς πάντας. Μὲ ζῆλο δικαιοσύνης· «Πρόσθες αὐτοῖς κακά, Κύριε, πρόσθες κακὰ τοῖς ἐνδόξοις τῆς γῆς» (Ἡσ. 26,15).

Θὰ ἔρθῃ ὁ Κύριος ὅχι πλέον ὡς νήπιον, ὅχι ὡς ἐσταυρωμένος Κύριος. Καὶ τότε..., καὶ τότε, τότε θὰ γίνη ἐκεῖνο τὸ φοβερό· ἐνώπιόν του «**πᾶν γόνυ κάμψῃ**» (Φιλιπ. 2, 10). Δὲν θὰ ύπαρχουν τότε πλέον ἄπιστοι, δὲν θὰ ύπαρχουν πλέον σκυλιὰ νὰ ύθριζουν τὸ Χριστό. Ἄ, δὲν ύποφέρω, δὲν ύποφέρω. Δὲν θέλω νὰ ζῶ, ὅταν περνάω μέσ' στὰ καλντερίμια τῆς Κοζάνης καὶ ἀκούω νὰ βλαστημάνε τὸν Χριστό. Δὲν είστε Χριστιανοί, δὲν είστε Χριστιανοί, δὲν είστε Χριστιανοί, νὰ ἀνέχεσθε μέσ' στὴν Κοζάνη νὰ βλαστημάνε τὸ Χριστό.

—Ναί, μὰ θὰ μᾶς δικάσουν.

—Ἄς σᾶς δικάσουν. Ἐπανάστασις πρέπει νὰ γίνη. Ἐπανάστασις!

Λοιπόν, θὰ ἔρθῃ ἡ ὥρα ποὺ δὲν θὰ ύπαρχουν στόματα νὰ βλαστημοῦν. «Πᾶν γόνυ», «πᾶν γόνυ», κάθε γόνατο, θὰ γονατίσῃ, καὶ κάθε καρδιὰ θὰ κλάψῃ, καὶ κάθε γλῶσσα θὰ ψάλῃ καὶ θὰ εἴπῃ· «Εἰς ἄγιος, εἰς Κύριος, Ἰησοῦς Χριστός, εἰς δόξαν Θεοῦ Πατρός· ἀμήν» (Φιλ. 2,11 καὶ θ. Λειτ.).

Τελείωσα. Σηκωθῆτε ὄρθιοι καὶ ψάλατε. Ψάλατε, Ναούμ(*), τὸ ἀπολυτíκιον τῶν 40 Μαρτύρων.

Τὰς ἀλγηδόνας τῶν Ἅγιων, ἀς ύπερ σοῦ ἔπαθον, δυσωπήθητι, Κύριε, καὶ πάσας ἡμῶν τὰς ὁδύνας, ἵασαι φιλάνθρωπε, δεόμεθα.

(*) Ἡταν ὁ ἀριστερὸς ψάλτης τοῦ ναοῦ τοῦ Ἅγίου Νικολάου, ὁ ἐν συνεχείᾳ ἐκ χηρείας ἱερομόναχος Νεόφυτος Σκαρκαλᾶς.

Ί. ναὸς Ἀγίων
Ἀναργύρων
Κοζάνης 29-8-1965
Κυριακὴ ΙΑ' Ματθαίου
καὶ ἑορτὴ τῆς
ἀποτομῆς τῆς
κεφαλῆς
τοῦ ἀγίου Ἰωάννου
τοῦ Προδρόμου

‘Ο ἄγιος Ἰωάννης ὁ Πρόδρομος^(*)

Τὸ δαιμόνιο τοῦ χρήματος

... ἄνδρες - γυναικες τοὺς κατέλαβε, μαζὶ μὲ τὰ ἄλλα δαιμόνια, τὸ δαιμόνιο τοῦ χρήματος. Λεφτά, λεφτά! φωνάζει ὁ ἐργάτης. Λεφτά! φωνάζουν καὶ ὅλοι οἱ ἄλλοι. Λεφτά! φωνάζουν καὶ αὐτοὶ ποὺ δὲν θὰ ἔπρεπε νὰ ζητοῦν οὕτε ἓνα γρόσι, οὕτε μία δραχμή, αὐτοὶ ποὺ ἔλαθαν ἐντολὴ «Δωρεὰν ἐλάθετε, δωρεὰν δότε» (Ματθ. 10,8)· καὶ αὐτοὶ ἀκόμα οἱ παπᾶδες καὶ οἱ δεσποτάδες ζητοῦν λεφτά.

—Μά, θὰ πῆτε, μπορεῖ νὰ ζήσωμε χωρὶς λεφτά;

Μία σφαλερὰ ἴδεα

Χριστιανέ μου, μὲ παρεξηγεῖς. Δὲν ύποτιμῶ τὸν οἰκονομικὸ παράγοντα. Δὲν λέω ὅτι ὁ ἄνθρωπος ποὺ ἐργάζεται δὲν είνε «ἄξιος τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ» (Λουκ. 10,7). Δὲν ἀρνοῦμαι, εἰδικῶς ως πρὸς τὸν ιερέα, ὅτι καὶ αὐτὸς είνε ἄνθρωπος, ἔχει καὶ παπαδιά, ἔχει καὶ παιδιά, ἔχει καὶ ἀνάγκας καὶ πρέπει νὰ ίκανοποιῆται. Ἄλλὰ ἀπὸ τοῦ σημείου τούτου μέχρι τοῦ σημείου νὰ νομίζωμεν, ὅτι ἅμα δώσωμεν λεφτὰ στὸν ἄνθρωπο θὰ γίνῃ καλύτερος καὶ εὐγενέστερος καὶ ύψηλότερος, κάνωμε μεγάλο λάθος. Εἰδικώτερα δὲ ως πρὸς τὸν **ιερέα**, λένε·

Τί νὰ σοῦ κάνῃ κι ὁ παπᾶς; δός του μισθό. Ἐὰν τοῦ δώσῃς **λεφτά**, θὰ δουλέψῃ. Παίρνει μισθὸ ὁ παπᾶς λιγάτερο ἀπὸ ἓναν κλητῆρα· δός του λεφτά, κι ὅταν δῇ λεφτὰ θὰ δουλέψῃ κι αὐτός, θὰ ἐργασθῇ μέσα στὴν ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ...

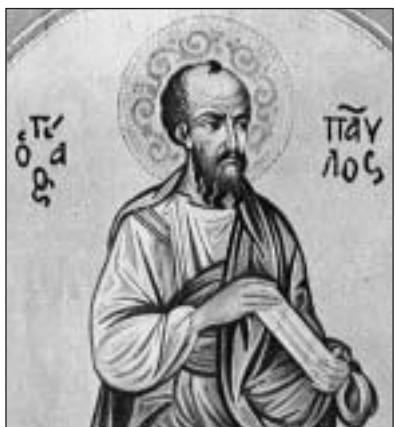
Λάθος είνε, παρεξήγησις είνε, σφαλερὰ ἴδεα είνε αὐτή, νὰ μὴν πῶ

(*) Η ὡμιλία θρέμθηκε ἀκέφαλη καὶ κολοθή.

κάτι χειρότερον. Γιατί μπορεί νὰ δώσης σ' ἔναν παπᾶ διπλάσιο καὶ τριπλάσιο μισθό, μπορεῖ ἀκόμα νὰ τὸν πάρης ἀπὸ δῶ ἐπάνω ἀπὸ τὰ Γρεβενά, ποὺ ἔχει 50 σπίτια, καὶ νὰ τὸν πᾶς κάτω στὴν πλουσιώτερη ἐνορία τῶν Ἀθηνῶν. Μπορεῖ ἀκόμα νὰ τοῦ δώσης τόσο μισθό, ποὺ νὰ μὴ παίρνῃ οὕτε ἔνας ἀρεοπαγίτης (γιατὶ μερικοὶ παπᾶδες κάτω στὴν Ἀθήνα ἔχουν, μὲ τὰ τυχερά τους, μεγαλύτερες ἀπολαβές κι ἀπὸ ἔνα στρατηγὸ κι ἀπὸ ἔναν ἀρεοπαγίτη). Ναί, μπορεῖ ἀκόμα νὰ τοῦ κάνῃς καὶ τὰ γένεια του χρυσᾶ, καὶ τὸ καλυμμαύχι του καὶ τὸ ράσο του μεταξωτό. Γίνεται μὲ αὐτὰ τὰ λεφτὰ ἔνας Χρυσόστομος; κάνεις ἔναν Βασίλειο, κάνεις ἔναν ἄγιο Κοσμᾶ; Δὲν γίνονται τὰ πράγματα ἔτσι ποὺ νομίζετε. Κάτι ἄλλο εἶνε ὁ ἄνθρωπος. Δὲν εἶνε ὁ ἄνθρωπος ὅπως τὸ γαϊδουράκι, ποὺ τοῦ δίνεις σανὸ νὰ δουλέψῃ. "Αμα δώσης σανό, τὸ γαϊδουράκι δουλεύει· ἀμα δὲν τοῦ δώσης, δὲν δουλεύει.

"Αμ, δὲν εἶνε ἔτσι τὰ πράγματα. Κοντὰ στὸ «σανό», κοντὰ στὸ φαγητό, κοντὰ στὸ ροῦχο, χρειάζεται καὶ κάτι ἄλλο ὁ ἄνθρωπος· ἔναν **ἱερὸν ἐνθουσιασμό**, ποὺ πρέπει νὰ δονῇ τὶς καρδιὲς ὅλων ἰδιαιτέρως δὲ ἐκείνων ποὺ ἔταχθησαν στὴν ὑπηρεσίαν ἐνὸς ιεραποστολικοῦ ἰδεώδους.

Πραγματικὸς ιερωμένος

Λοιπόν, νὰ μὴν πολυλογοῦμε. Ἐγνώρισα, καὶ ὅχι μόνον ἐγὼ τὸν ἐγνώρισα ἀλλὰ ἐκατομμύρια ἄνθρωποι ἐγνώρισαν, ἔναν ιερωμένο, ἔναν ιερωμένο ποὺ δούλεψε στὴν Ἑκκλησία τοῦ Χριστοῦ ὅσο κανένας ἄλλος. "Ἢχετε δεῖ κάτι ἐργάτες ποὺ εἶνε ἀποδοτικοί; Κάνουν δουλειὰ γιὰ δέκα ἐργάτες. Λοιπὸν αὐτὸς ὁ ιερωμένος δούλεψε μέσα στὴν Ἑκκλησία τόσο ὅσο δὲν δουλεύουν σήμερα 80 δεσποτάδες καὶ 8.000 παπᾶδες. "Ολους αὐτοὺς νὰ τοὺς μαζέψῃς, δὲν κάνουνε ἔνα ἑκατοστόν, τί λέω, ἔνα ἐκατομμυριοστὸν τῆς ἐργασίας ποὺ ἔκανε ὁ ιερωμένος αὐτός. Ἐδούλεψε αὐτὸς ὁ ιερωμένος, καὶ ἀς εἶνε εὐλογημένος. Γιατὶ σ' αὐτόν, ἴδιως ἐμεῖς οἱ "Ἐλληνες, ὀφείλομεν τὴν χριστιανοούνη μας. Αὐτὸς ἐπάτησε τὰ ἄγια χώματα τῆς πατρίδος μας καὶ φύτευσε ἐδῶ στὸν τόπο μας τὸ χριστιανικὸ δένδρο, κάτω ἀπὸ τὴν σκιὰν τοῦ ὅποιου μέχρι στιγμῆς, δὲν ξέρω αὔριο, ἐπισκιαζόμεθα καὶ δροσιζόμεθα οἱ πάντες. Ναί, αὐτὸς εἶνε ποὺ μέχρι σήμερα μᾶς διδάσκει καὶ μᾶς φωτίζει, μὲ τὰς περιφήμους του 14 ἐπιστολὰς ποὺ ἔγραψε, ἐκ τῶν

όποίων οἱ μισθὲς ἀπευθύνονται πρὸς τοὺς Ἐλληνας. Αὐτός, ὅπως εἶνε εὔκολο νὰ ἐννοήσετε, εἶνε ὁ ἀπόστολος Παῦλος.

—Μά, ίερωμένο τὸν εἶπες!...

Κάτι παραπάνω ἀπὸ ίερωμένος εἶνε· ἀρχιερεύς, δεσπότης, κάτι παραπάνω ἀπὸ δεσπότης ἦτανε. Ἀπόστολος ἦταν· γιατὶ παραπάνω ἀπὸ τὸν παπᾶ, παραπάνω ἀπὸ τὸν ἐπίσκοπο, παραπάνω ἀπὸ ὅλους εἶνε ὁ ἀπόστολος τοῦ Χριστοῦ. Ἡτανε ἀπόστολος.

Τί μισθὸ ἔπαιρνε ὁ ἀπόστολος Παῦλος;

Ἄφοῦ λοιπὸν δούλεψε τόσο πολύ, τί μισθὸ ἔπαιρνε ὁ ἀπόστολος Παῦλος; Ἐλα ρὲ δεσπότη, ἔλα ρὲ δεσπότη ποὺ θέλεις νὰ μοῦ φύγης ἀπὸ τὴν μικρὰ μητρόπολι καὶ νὰ πᾶς κάτω στὴ μεγάλη — μὰ δὲν θὰ σ' ἀφήσω ἐγὼ ὁ ιερομόναχος, δὲν θὰ σ' ἀφήσω νὰ πᾶς, ὅσο καὶ νὰ φωνάζης δὲν θὰ σὲ ἀφήσω(*). Ἐλα, ρὲ σὺ παπᾶ, ποὺ ἔφαγες τὰ μπιλιέττα τῶν διαφόρων προσώπων γιὰ νὰ ἐπιτύχης τὸ σκοπό σου· θέλετε νὰ φύγετε ἀπὸ τὰ χωριά σας καὶ νὰ πᾶτε κάτω στὴν Ἀθήνα, νὰ μπῆτε μέσα στὰ νεκροταφεῖα, γιατὶ ἐκεὶ εἶνε «τράπεζα». Στὰ νεκροταφεῖα οἱ παπᾶδες παίρνουν 40.000 δραχμές. Πηδοῦν ἀπὸ τάφο σὲ τάφο. Μὲ σφυρίχτρες εἶνε, σὰν τοὺς δραγάτες ποὺ σφυρίζουν μέσα στὰ ἀμπέλια, ἔτσι φωνάζουν μέσ' στὰ νεκροταφεῖα. Λοιπόν, ἔλα ρὲ σὺ παπᾶ, ποὺ γιὰ νὰ μετακινηθῆς ἔφαγες τὸν τόπο —ἔτσι θὰ σοῦ μιλήσω καὶ θὰ σοῦ μιλήσω ἀκόμα σκληρότερα—, ἔλα νὰ σοῦ δείξω τί μισθὸ ἔπαιρνε ὁ ἀπόστολος Παῦλος.

Τί μισθὸ ἔπαιρνε ὁ ἀπόστολος Παῦλος; Ἐμένα ρωτᾶτε; Ἄνοιξτε λοιπὸν τὴν Α' πρὸς Κορινθίους ἐπιστολή, διαβάσατε τὸ 9ον κεφάλαιον — ποὺ ἔπρεπε σήμερα νὰ διαβαστῇ, ἀλλὰ νικήθηκε ἀπὸ τὸν ἀπόστολο τῆς ἑορτῆς. Ἄνοιξτε, λέγω, τὸν ἀπόστολο αὐτὸ(**) καὶ διαβάστε τὴν Α' πρὸς Κορινθίους, τὸ 9 κεφάλαιο, καὶ ἐκεὶ θὰ δῆτε τί μισθὸ ἔπαιρνε ὁ ἀπόστολος Παῦλος, θὰ δοῦμε ὅλοι ποὺ θέμε μισθό. Θέλουμε μισθό, ἀλλὰ τί θὰ γίνη αὐτὸ τὸ κράτος; Θὰ διαλυθοῦμε. Τώρα δὲν εἶνε καιρὸς νὰ τὰ πῶ αὐτά. Κάνω μιὰ παρέκθασι. Τὸ δημόσιο ταμείο δὲν ἔπαρκε· καὶ αὐτὸς ὁ Μπούρινος(***) νὰ γίνῃ χρυσάφι, κόβοντας — κόβοντας θὰ τὸν φᾶμε, θὰ τὸν κάνωμε πεδιάδα, κάμπο. "Ολοι ζητοῦν λεφτὰ ἀπὸ τὸ κράτος, ἀλλὰ ἐν τῷ μεταξὺ κανένας δὲ δίνει λεφτὰ στὸλεφτὰ ἀπὸ τὸ κράτος, ἀλλὰ ἐν τῷ μεταξὺ κανένας δὲ δίνει

(*) Τὴν ἐποχὴ ἐκείνη ὁ π. Αύγουστίνος διεξῆγε μεγάλον ἀγῶνα κατὰ τοῦ μεταθετοῦ τῶν μητροπολιτῶν.

(**) Ἡταν ἡ περικοπὴ Α' Κορ. 9,2-12 τῆς ΙΑ' Κυριακῆς τοῦ Ματθαίου.

(***) Βουνὸ νοτιοδυτικὰ τῆς Κοζάνης.

λεφτὰ στὸ κράτος. Πῶς θὰ ζήσῃ τὸ κράτος αὐτό; «Μακάριοι οἱ διδόντες» λέει τὸ Εὐαγγέλιο (Πράξ. 20,35), «μακάριοι οἱ λαμβάνοντες» λένε αὐτοί. Ἀναστρέψαμε τὴν πυραμίδα, ἀλλάξαμε τὴν κατάστασι.

“Ἐλα λοιπὸν νὰ δοῦμε τί μισθὸ ἔπαιρνε ὁ ἀπόστολος Παῦλος. Μεγάλο μισθό. Τὸ λέγει ἐκεῖ. “Ολοὶ οἱ ἀνθρωποί, λέει ὁ ἀπόστολος Παῦλος, παίρνουν τὸ μισθό τους, ἵκανοποιοῦνται. Ὁ χωριάτης καὶ ὁ γεωργός, ποὺ σκάβει τὴ γῆ, πρῶτος αὐτὸς τρώγει ἀπὸ τοὺς καρποὺς τῆς γῆς. Καὶ αὐτὸς ποὺ φυτεύει ἀμπέλι πρῶτος θὰ φάῃ σταφύλια. Καὶ ὁ τσοπᾶνος, ποὺ βοσκάει πρόβατα, θὰ πιῇ πρῶτος τὸ γάλα καὶ θὰ φάῃ τὸ τυρί. Καὶ αὐτὸς ποὺ εἶνε στρατιώτης δὲν τρέφεται μόνος του· παίρνει συσσίτιο ἀπὸ τὸ σύνταγμα καὶ ἀπὸ τὸ λόχο του. Καὶ ἐγὼ, λέει, τί είμαι; Κ' ἐγὼ είμαι γεωργός, κ' ἐγὼ είμαι βοσκός, κ' ἐγὼ είμαι ἀμπελουργός, καὶ ἐγὼ είμαι στρατιώτης. Μὰ πῶς ἥταν γεωργός; “Οπως ὁ γεωργὸς παίρνει τὸ ἀλέτρι καὶ τὸ τρακτέρ καὶ σκάβει βαθειὰ τὴ γῆ, καὶ τὴν σπέρνει, καὶ βγαίνουν ἀπὸ τὴ γῆ ὡραῖα προϊόντα, ἔτσι καὶ ὁ ἀπόστολος Παῦλος ἥταν τρακτέρ. Ἐμεῖς οἱ παπᾶδες οὕτε ἀξίνα δὲν εἰμεθα. Τώρα ἐμεῖς θέμε καρπό. Ἄλλὰ πῶς θέμε νὰ πάρουμε τὸν καρπό; Ἐμεῖς οὕτε μὲ τὰ νύχια μας δὲν γρατζουνᾶμε τὴ γῆ. Ἐμεῖς οἱ παπᾶδες καὶ οἱ δεσποτάδες δὲν καλλιεργοῦμε τὴ γῆ. Γιατί σεῖς είστε ἡ γῆ, σεῖς είστε τὸ χωράφι τοῦ Θεοῦ. Καὶ ὅπως τὸ χωράφι πρέπει νὰ τὸ σκάψουμε βαθειά, ἔτσι καὶ κάθε παπᾶς καὶ κάθε δεσπότης πρέπει νὰ εἶνε τρακτέρ, νὰ μπῇ τὸ ὑνὶ τοῦ θείου λόγου μέσα στὴ γῆ βαθειά. Παραπονεῖσαι· “Εμ, δὲν κάνουν τίποτε οἱ Χριστιανοί, ἀγριέψανε· βλαστήμια ἀπὸ δῶ, μοιχεία ἀπὸ κεῖ, τὸ ἔνα καὶ τὸ ἄλλο... Ἀμ τί περίμενες; Χορτάριασε ἡ γῆ, γέμισε ζιζάνια. Πρέπει νὰ σκάψης. Ἄφοῦ δὲν σκάβεις τί περιμένεις;

Γεωργός, τσοπᾶνος, ἀμπελουργός, στρατιώτης

Λοιπόν, ἔτσι ἀκριβῶς καὶ ὁ ἀπόστολος Παῦλος. Ἡταν γεωργός, ποὺ ἔσκαψε βαθειὰ μέσα στὶς ψυχὲς τῶν ἀνθρώπων καὶ φύτρωσαν τὰ ὡραιότερα δένδρα καὶ τὰ ὡραιότερα φυτά.

Ἡταν ἀκόμα καὶ τσοπᾶνος, ποὺ φρόντιζε τὰ πρόβατα τοῦ Χριστοῦ. Γιατὶ κάθε Χριστιανὸς εἶνε πρόβατο τῆς λογικῆς ποίμνης. Καὶ ὅπως ὁ τσοπᾶνος παίρνει τὰ πρόβατά του καὶ τὰ πάει ἐπάνω στὰ χλοερά χορτάρια, ἔτσι καὶ αὐτός. Εἴδατε αὐτοὺς ἐκεῖ ἐπάνω τοὺς βοσκοὺς ἀπὸ ποῦ ξεκινᾶνε; Ξεκινᾶνε ἀπὸ τὴ Σαμαρίνα καὶ κατεβαίνουν κάτω στὴ Λάρισα. Πόσο ὑποφέρουν αὐτοὶ οἱ καημένοι, περπατώντας φορτωμένοι μὲ τὶς κάππες των! Ἀντε, ρὲ δεσπότη μου, ποὺ δὲν κουνήθηκες ποτέ ἀπὸ τὴ θέσι σου, κ' ἐσὺ παπᾶ κ' ἐσὺ ιεροκήρυκα, νὰ δῆς

τί κάνουν αύτοί οι τσοπαναραϊοί. Πλέονταν τὰ πρόβατά τους τὸ χειμῶνα πάνω ἀπὸ τὰ ψηλὰ βουνὰ καὶ τὰ κατεβάζουν κάτω εἰς τὸν κάμπο, γιὰ νὰ βροῦν χορταράκι δροσερὸ καὶ νερὸ κρυστάλλινο. Καὶ τὰ φυλάγουν τὴν νύχτα ἀπὸ τοὺς λύκους, καὶ μάχονται ἐναντίον τῶν λύκων μὲ τὰ ρόπαλα καὶ τὶς πέτρες. "Οπως λοιπὸν ὁ τσοπᾶνος ἀγαπᾷ τὸ κοπάδι του, ἔτσι καὶ ὁ ἀπόστολος Παῦλος, τσοπᾶνος πραγματικός, ἐφύλαγε τὰ πρόβατα τοῦ Χριστοῦ. Καὶ ἔκανε ἐκεῖνο ποὺ εἴπε ὁ ἀείμνηστος Χρυσόστομος Σμύρνης· «Ο ποιμὴν ὁ καλὸς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τίθησιν ὑπὲρ τῶν προβάτων» (Ιωάν. 10,11). Αὐτὰ ἦταν τὰ τελευταῖα λόγια τοῦ Χρυσοστόμου Σμύρνης, ὅταν ὅλοι οἱ στρατηγοὶ καὶ ναύαρχοι ἐγκαταλείψανε τὴν πόλι, ἀπὸ ὅπου μᾶς ἐξεδίωξαν γιὰ τὶς ἀμαρτίες μας οἱ Τοῦρκοι. "Εχετε δεὶ παιδὶ νὰ κυνηγάῃ τὰ γαλιὰ μ' ἐνα καλάμι; "Ετσι μᾶς κυνηγοῦσε ὁ Κεμàλ διὰ τὶς ἀμαρτίες μας. Μιὰ στρατιὰ 300.000 ἀνδρῶν, μᾶς κυνηγοῦσε σὰν τὰ γαλιὰ καὶ φεύγαμε ὅπου νά 'νε, πατεῖς με - πατῶ σε. "Ενας ἔμεινε, ὁ Χρυσόστομος· μὰ δὲν ἦταν μισθωτὸς ποιμένας, δὲν ἦταν γιὰ τὰ λεφτά· ἦταν γιὰ τὸ Θεό, ἦταν γιὰ τὴν πατρίδα. –Πᾶμε, δεσπότη μου, τοῦ εἴπαν. –Ποῦ νὰ πάω; λέει· «ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τίθησιν ὑπὲρ τῶν προβάτων». Καὶ ἔμεινε ἐκεῖ πέρα, καὶ τὰ καλντερίμια φωνάζουν, ὅτι ἦτανε πραγματικὸς τσοπᾶνος τοῦ Χριστοῦ.

Ναί, γεωργὸς ἦτανε ὁ Παῦλος, βοσκὸς πραγματικὸς ἦτανε. Ἡταν ἀκόμα ἀμπελουργός. Καὶ ὅπως φυτεύεις τὸ ἀμπέλι καὶ τρώγεις ἀπ' τοὺς καρπούς, ἔτσι ἐφύτευσε καὶ ὁ Παῦλος τὰ κλήματα, γιὰ νὰ φέρουν καρπὸν πολύν. Ἄλλα ἔμεις τὰ κλήματα μόνο τὰ ζωγραφίζουμε. Γιά κοιτάξτε, γεμάτο σταφύλια είνε ἐκεὶ πάνω(*). Σ' ἐμᾶς μόνο στὶς κορνίζες καὶ στοὺς τοίχους ἔμειναν τὰ σταφύλια· δὲν ἔχουμε τσαμπιὰ ἀληθινὰ μὲ ὡραίους καρπούς.

Τὸν εἴπα τὸν Παῦλο γεωργό, τὸν εἴπα τσοπᾶνο, τὸν εἴπα ἀμπελουργό. Δὲν εἴπα τίποτα ἀκόμα. Εἶνε καὶ στρατιώτης, στρατιώτης γενναῖος καὶ ἀτρόμητος, στρατιώτης ποὺ κρατοῦσε σπαθὶ στὰ χέρια του. "Αμα δῆτε ζωγραφισμένους δύο σὰν ὀδέλφια, τὸν Πέτρο καὶ τὸν Παῦλο, τὸν Πέτρο θὰ τὸν δῆτε νὰ κρατᾷ τὰ κλειδιὰ τοῦ παραδείσου καὶ τὸν Παῦλο νὰ κρατᾷ τὴν ρόμφαια πνεύματος, τὸ σπαθὶ τὸ ξεγυμνωμένο, τὸ σπαθὶ ποὺ χτυποῦσε τοὺς πάντας διὰ τὸ Χριστό.

"Ετσι ἦτανε ὁ Παῦλος. Καὶ λέει λοιπόν· Ἀφοῦ είμαι γεωργός, ἀφοῦ είμαι τσοπᾶνος, ἀφοῦ είμαι ἀμπελουργός, ἀφοῦ είμαι στρατιώτης, ἔχω τὸ συσσίτιο μου, τὸ μισθό μου.

(*) Διδάσκει καὶ ἐποπτικῶς δείχνοντας στὸ ἐκκλησίασμα κάποια διακόσμησι μέσα στὸ ναό, ίσως στὸ τέμπλο, ποὺ παριστάνει ἀμπελο.

Ποιό μισθό! - ω Παῦλε, δὲν είμεθα ἄξιοι νὰ προσκυνήσουμε τὰ πόδια σου! Τί ἔκανε ὁ Παῦλος; "Ἐπαιρνε μισθό; Τίποτε ἀπολύτως δὲν ἔπαιρνε. Οὔτε Τ.Α.Κ.Ε. οὔτε Ο.Δ.Ε.Π.(*) ὑπῆρχε, οὔτε κράτος ὑπῆρχε, οὔτε τίποτε. 'Ο μισθός του; Ποιός μισθός; Τίποτε. Τότε πῶς ζοῦσε; Μὲ τὸν ἀέρα ζοῦσε; Δὲν ζοῦσε μὲ τὸν ἀέρα. 'Ἐδούλευε. "Ἐκανε χαλιά, κιλίμια ἔκανε, καὶ ζοῦσε αὐτὸς καὶ ἡ συντροφιά του. Καὶ γιατί τὸ ἔκανε αὐτό; Γιὰ νὰ μὴν πῆ κανεὶς ἀντίθεος ἀντίχριστος καὶ ἄθεος, ὅτι ὁ Παῦλος κηρύττει τὸ Χριστὸ γιὰ τὰ λεφτά.

Δὲν μποροῦσε νὰ τὸ πῆ κανεὶς γιὰ τὸν Παῦλο αὐτό· ἐνῷ γιὰ μᾶς λένε, ὅτι κάναμε τὴν ἐκκλησιὰ μαγαζί, γιὰ νὰ ζοῦμε. Δὲν μποροῦσαν νὰ ποῦν στὸν Παῦλο ὅτι ἔκανε τὴν θρησκεία τοῦ Χριστοῦ μαγαζί, γιατὶ δὲν δεχόταν τίποτε ἀπὸ τοὺς πιστούς. Δούλευε αὐτὸς ὁ ἴδιος καὶ ἔτσι ζοῦσε αὐτὸς καὶ ἡ συντροφιά του. Αὐτὰ ἔκανε ὁ Παῦλος καὶ μᾶς ἔδειξε ὅτι, παραπάνω ἀπὸ τὸ μισθὸ καὶ ἀπὸ τὰ χρήματα, εἶνε μία ἰδεολογία ιερά, γιὰ τὴν ὅποια πρέπει νὰ ζῇ καὶ νὰ ἀποδημήσκῃ ὁ ἄνθρωπος.

'Αλλὰ ὄμιλώντας στὸ ἀγαπητὸ ἐκκλησίασμα τῆς Κοζάνης σήμερα περὶ ἀνιδιοτελοῦς χαρακτῆρος, ὄμιλώντας περὶ τοῦ ἀνθρώπου ποὺ περιφρονεῖ τὴν ὄλη καὶ τὸ χρῆμα, θὰ ἥταν ἄδικο, σήμερα, πολὺ ἄδικο, μνημονεύοντες τὸν ἀπόστολο Παῦλο, νὰ μὴ μνημονεύσωμε καὶ τὸν ἄγιο Ἰωάννη τὸν Πρόδρομο, τοῦ ὅποιου τὴν ἀποκεφάλησιν ἐορτάζομεν σήμερον. Καὶ γιὰ νὰ ἔχῃ, ἀγαπητοί μου, είρμο καὶ κάποια συνέχεια ὁ λόγος καὶ νὰ εἶνε σχετικός, ἀφήνω ὅλα τὰ ἄλλα, γιατὶ θὰ εἶνε πολὺ μακρὸς ὁ λόγος, λέγω λίγα σχετικὰ μὲ τὸ θέμα μου καὶ τελειώνω.

Συνεχὴς ἐργασία

"Οπως ὁ ἀπόστολος Παῦλος δούλευσε γιὰ τὴν Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, ἔτσι δούλευσε καὶ ὁ ἄγιος Ἰωάννης ὁ Πρόδρομος.

Πόσο δούλευσε; Δὲν πᾶτε ἔκει στὸ Ἰορδάνη ποταμό, ποὺ εἶνε ἔνα μέρος ποὺ τὸ δείχνουν ἀκόμα οἱ ἀραπάδες; Εἴνε ἔνας βράχος καὶ κάτω ἀπὸ τὸ βράχο περνάει ὁ Ἰορδάνης ποταμὸς μὲ τὰ καθαρὰ - πεντακάθαρα νερά του. Δὲν πᾶτε ἔκει νὰ τοὺς ρωτήσετε, ποὺ στεκόταν ἀπὸ τὸ πρωΐ, μπονόρε, μέχρι τὴν δύσι τοῦ ἡλίου ἔνας ἄνθρωπος ἐπάνω ψηλὰ καὶ βάπτιζε. Πόσους ἐβάπτισε;

Ρώτησα ἔναν παπᾶ, ποὺ ἔκανε 50 χρόνια σ' ἔνα χωριό· Δὲ μοῦ λέσ, παπᾶ μου, πόσους ἐβάπτισες στὸ χωριὸ αὐτὸ μὲ τὰ 200 σπίτια; Τοὺς ἔχω γραμμένους ὅλους, μοῦ λέει· ἐβάπτισα 1.000 ἀνθρώπους. Καὶ ἀπὸ τὸν καθένα ἔπαιρνε...

(*) Οἱ γνωστοὶ οἰκονομικοὶ ὄργανισμοὶ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος γιὰ τὴν συνταξιοδότησι τοῦ κλήρου καὶ τὴν διαχείρισι τῆς ἀκινήτου περιουσίας.

Μὰ Ἰωάννης δὲν βάπτισε 1.000· ἐβάπτισε 1.000.000 καὶ ἄνω. Μάλιστα· γιατὶ ἀδειασαν τὰ Ἱεροσόλυμα, ἀδειάσανε οἱ πολιτεῖς, ἀδειάσανε τὰ ἀρχοντικὰ τὰ σπίτια, ἀδειάσανε τὰ καλύθια, καὶ ἔτρεχαν ὅλοι καὶ πήγαιναν κοντὰ στὸν Ἰορδάνη· καὶ μπαίνανε μέσα στὸ ποτάμι, καὶ τοὺς βάπτιζε, ἀπὸ τὸ πρωῒ μέχρι τὸ βράδυ.

Τί πῆρε;

Τί πῆρε; Τί πῆρε; Πῆρε κανένα φράγκο, κανένα γρόσι, καμμία λίρα; - ποὺ ἄξιζε ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ Ἰωάννου, ἀπὸ τέτοιον ἄγιο ἀνθρωπο, νὰ βαπτιστῆς.

Δὲν πῆρε τίποτε ἀπολύτως. Δωρεὰν ἔλαθε, δωρεὰν ἔδωσε (πρβλ. Ματθ. 10,8).

Ἐβάπτισε χιλιάδες κόσμο, ἐκήρυττε ἀπ’ τὸ πρωΐ ὡς τὸ βράδυ, ἐξωμολογοῦσε, καὶ δὲν ἔπαιρνε τίποτε ἀπολύτως. Ποιός εἶνε ὁ μισθός του; Διαβάστε τὸ Εὐαγγέλιο, διαβάστε τὸ κατὰ Μᾶρκον, γιὰ νὰ δῆτε τί λέει ἐκεὶ πέρα.

Τὸ φαγητό του, λέει, ἥταν ἄγριο μέλι.

Καὶ τὸ ποτό του τί ἦταν; Τὸ ποτάμι τοῦ Ἰορδάνου, τὸ δροσερὸ ἐκεῖνο νεράκι. Καὶ κρεβάτι ποὺ κοιμόταν ἥτανε οἱ καλαμιές· ἐκεὶ στὸ ποτάμι φυτρώνουν καλαμιές, ἔκοθε καλαμιές καὶ κοιμόταν πάνω στὰ καλάμια. Καὶ τὸ χειμῶνα ἐτρύπωνε μέσα στὶς σπηλιές καὶ στὶς κουφάλες τῶν δένδρων. Τὸ ροῦχο του ἥταν φτειαγμένο ἀπὸ μετάξι; ἥταν κανένας μανδύας ἀρχιερατικός, ἀπ’ αὐτὸὺς ποὺ ἄμα τοὺς πουλήσης ἀξίζουν 50.000 - 60.000; Φοροῦσε καμμία μίτρα στὸ κεφάλι του; Εἶχε τέτοια πολυτέλεια, μεγάλη καὶ σπουδαία; Δὲν εἶχε τέτοια. Εἶχε ἔνα ροῦχο φτειαγμένο ἀπὸ τρίχες καμήλου.

Ἐτσι ζοῦσε ὁ Ἰωάννης ἐκεὶ πέρα. "Α, πῆρε καὶ ἔνα δῶρο μεγάλο. "Οπως τώρα στοὺς ὑπαλλήλους δίνουν τὰ Χριστούγεννα καὶ τὸ Πάσχα δῶρο, πῆρε καὶ ὁ ἄγιος Ἰωάννης δῶρο. Μεγάλο πουρμπουἀρ ἐπῆρε! Γιατί; Γιατὶ κοντά στὸ κήρυγμα, κοντὰ στὴν ἐξομολόγησι, κοντὰ στὰ ἄλλα, ἔκανε καὶ ἔνα μεγάλο καλό, τὸ μεγαλύτερο καλό. Ποιό εἶνε τὸ μεγαλύτερο καλό, νὰ ἐξομολογήσης, νὰ κηρύξης; Τὸ μεγαλύτερο καὶ δυσκολώτερο καλὸ δὲν εἶνε νὰ κτίσης γηροκομεία, δὲν εἶνε νὰ κτίσης ὄρφανοτροφεία, δὲν εἶνε νὰ μαζέψης πέτρες, νὰ τὶς πυργώσης καὶ νὰ κάνῃς πυραμίδες καὶ ίδρυματα; Εύκολα εἶνε αὐτὰ τὰ πράγματα, Χριστιανοί μου· νὰ σᾶς φτειάσω χίλια! Νὰ ἥμουν στὴν Κο-

Ζάνη, θὰ σᾶς ἔκανα χίλια ἀπ' αὐτά. Ποιό εἶνε τὸ μεγαλύτερο καλό, ποὺ διψᾶ αὐτὴ ἡ γῆ;

Εἶπε τὴν ἀλήθεια!

θεια εἶνε ἔγκλημα, ποὺ τιμωρεῖται μὲ θάνατο.

Εἶνε μεγάλο πρᾶγμα ἡ ἀλήθεια, γιατὶ σκοτώνει τὰ ἀνθρώπινα πάθη, τὰ χτυπᾷ ἀλύπητα. Ἀλλὰ σκοτώνει κ' ἐκείνον ποὺ κηρύττει τὴν ἀλήθεια.

Ναί, εἶνε μεγάλο πρᾶγμα ἡ ἀλήθεια, γιατὶ γιατρεύει τὸν ἀνθρωπὸν ἀπὸ τὴν ἄμαρτία, ποὺ εἶνε ἡ πιὸ φοβερὴ ἀρρώστια. Ἡ ἀλήθεια στηρίζει τὰ ἔθνη, ἡ ἀλήθεια εἶνε πρόοδος καὶ ζωὴ τῶν ἔθνων. Καὶ ὁ Χριστὸς εἶπε, ὅτι «Ἐγὼ εἰς τοῦτο γεγέννημαι καὶ εἰς τοῦτο ἐλήλυθα εἰς τὸν κόσμον, ἵνα μαρτυρήσω τῇ ἀληθείᾳ» (Ιωάν. 18,37). Ὁ ἀμαρτωλός, ποὺ ἔχει πωρωθῆ, ἀκούγοντας τὸν ἐλέγχο τῆς ἄμαρτίας ὅχι μόνο δὲν μετανοεῖ, ἀλλὰ καὶ μισεῖ θανάσιμα αὐτὸν ποὺ τὸν ἐλέγχει, καὶ θέλει νὰ κλείσῃ τὸ στόμα του. Αὐτοὺς ποὺ κολακεύουν καὶ λένε χίλιων λογιῶν ψέματα, ὁ κόσμος τοὺς ἀγαπᾶ. Ἀλλ' ἐκείνους ποὺ κηρύττουν τὴν ἀλήθεια, ποὺ δείχνουν τὶς κακίες καὶ τὰ ἐλαττώματά του καὶ ἐλέγχουν τὶς παρεκτροπές του, τοὺς μισεῖ καὶ τοὺς ἀποστρέφεται καὶ θέλει τὴν ἔξόντωσί τους. Αὐτὸς βλέπουμε καθαρὰ στὸν Ἰωάννη τὸν Πρόδρομο(*)>.

“Οπως τὸ χορταράκι διψᾶ τὴ δροσιά, ἔτσι καὶ ὁ ἄνθρωπος διψᾶ κάτι πολύτιμο. Δὲν πά’ νὰ τοῦ δίνης τοῦ κόσμου τὰ ἀγαθά, ὁ ἄνθρωπος ἐπλάσθηκε γιὰ κάτι μεγάλο καὶ ύψηλό. Ποιό εἶνε τὸ μεγάλο καὶ ύψηλό; Τί ἔκανε ὁ Ἰωάννης ὁ Πρόδρος;

Εἶπε τὴν ἀλήθεια! Μεγάλο πρᾶγμα.

—“Ε, μεγάλο πρᾶγμα εἶνε νὰ πῆς τὴν ἀλήθεια;

Σὲ μιὰ ἐποχὴ διαφθορᾶς τῶν ἥθων τὸ νὰ λέῃ κανεὶς τὴν ἀλήθεια εἶνε ἔγκλημα, ποὺ τιμωρεῖται μὲ θάνατο.

(*) Λείπει δυστυχῶς καὶ τὸ τέλος τῆς ὁμιλίας ἀπὸ τὴν ταινία ποὺ ἔγινε ἡ ἀπομαγνητοφώνησι.

Ι. ναὸς Ἀγίας Μαρίνας Τσοτούλιου - Σιατίστης
12-9-1965 Κυριακὴ πρὸ τῆς Ὑψώσεως

Ἄπεθανε γιὰ μᾶς!

«Οὕτω γὰρ ἡγάπησεν
ό Θεὸς τὸν κόσμον,
ῶστε τὸν οὐίον αὐτοῦ
τὸν μονογενῆ ἔδωκεν,
ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς
αὐτὸν μὴ ἀπόληται,
ἀλλ’ ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον»
(Ιωάν. 3,16)

ΥΧΑΡΙΣΤΩ ἐν πρώτοις, ἀγαπητοί μου Χριστιανοί, τὸν Κύριον
ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόγ, ποὺ μὲ ἀξίωσε σήμερα νὰ εύρισκωμαι ἐδῶ.

Τὸ Τσοτύλι δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ τὸ ἐπαινέσουμε ἐμεῖς. Τὸ Τσοτύλι εἶνε
ὄχι μόνο μία ἀπὸ τὶς ώραιες μακεδονικὲς κωμοπόλεις, ἀλλὰ καὶ μία ἀπὸ
τὶς πιὸ ἔνδοξες κωμοπόλεις τῆς μακεδονικῆς γῆς. Τὸ Τσοτύλι ἐγέννησε
ἡρωϊκὰ παιδιά, τὰ ὅποια ἔδόξασαν ὄχι μόνο τὴν ἰδιαιτέρα των πατρί-
δα, ἀλλὰ καὶ τὴν Μακεδονία, ἀλλὰ καὶ ὀλόκληρη τὴν Ἑλλάδα. Τὸ δὲ
ἱστορικό του Γυμνάσιο δὲν εἶνε ὑπερβολὴ νὰ πῶ, ὅτι ὑπῆρξε ἔνα μικρὸ
πανεπιστήμιο. ὑπῆρξε ἔνας φάρος πνευματικός, ποὺ ἐφώτισε ὀλό-
κληρο τὸ πανελλήνιο τὰ χρόνια τῆς μαύρης σκλαβιᾶς. Μικρὸ τὸ Τσο-
τύλι κατ’ ἕκτασιν καὶ πληθυσμόν, ἀλλὰ μεγάλο εἰς ἴδεες καὶ θυσίες.

Ἐρχομαι ὡς ἔνας προσκυνητὴς

Ἐδῶ λοιπὸν σήμερα εύρισκομαι. Ἡλθα εἰς τὴν Μακεδονία, καὶ
ἐρχομαι συχνά, ὡς ἔνας προσκυνητής, γιὰ νὰ ἀναπνεύσω τὸν κα-
θαρὸ ἀέρα ποὺ πνέει ἐπάνω στὰ ψηλὰ μακεδονικὰ βουνά.

Δὲν εἶχα διάθεσι νὰ ὀμιλήσω, ἀλλὰ ἡ ἀγάπη τοῦ πρωτοσυγκέλλου
τῆς Ἱερᾶς μητροπόλεως πατρὸς Χρυσοστόμου(*) μὲ αἰχμαλώτισε.
Εἶμαι αἰχμάλωτος τῆς ἀγάπης του.

(*) Εἶνε ὁ ἀείμνηστος πλέον ἀρχιμ. Χρυσόστομος Ζαφειρόπουλος, πρωτοσύγκελλος τότε τοῦ ἐπίσης μακαριστοῦ μητροπολίτου Σισανίου καὶ Σιατίστης Πολυκάρπου (Λιώση). Ἡ μητρόπολις αὐτὴ καὶ τὸ Τσοτύλι ἀνήκουν ἐδαφικῶς στὸ νομὸ Κοζάνης, καὶ γι’ αὐτὸ συμπεριλαμβάνεται στὸ βιβλίο ἡ ὀμιλία αὐτῆς.

Μοῦ είπε νὰ κηρύξω καὶ ἐδῶ εἰς τὸ Τσοτύλι. Ἀλλὰ ἐδῶ ἡ κωμόπολί σας δὲν ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ κηρύγματα. Διότι ἐδῶ διδάσκει καὶ κηρύττει τὸν λόγο τοῦ Θεοῦ ὁ λαμπρὸς ἐπίσκοπός σας. Ἐδῶ κηρύττει τακτικὰ ὁ πρωτοσύγκελλος π. Χρυσόστομος, ὁ ὅποιος διάλεξε ὡς κέντρο δραστηριότητος τὸ προσφιλὲς αὐτὸ Τσοτύλι. Ἐδῶ διδάσκουν κάθε φορὰ οἱ θεολόγοι τοῦ γυμνασίου.

Δὲν ἔχετε λοιπὸν ἀνάγκη ἀπὸ κήρυγμα. Ἀλλ’ ἐκτελῶν τὴν παράκλησιν τοῦ πρωτοσυγκέλλου παρουσιάζομαι ἐνώπιόν σας γιὰ νὰ ὄμιλήσω.

Μὲ τὴν ἐλπίδα, ὅτι τὰ λόγια τοῦ εὔαγγελίου δὲν θὰ πέσουν ἐπάνω σὲ πέτρες ἀλλὰ θὰ πέσουν σὲ ἐκλεκτὴ καὶ γόνιμῃ γῆ, μὲ τὴν ἐλπίδα αὐτὴ θὰ πῶ λίγα πτωχὰ λόγια.

Θὰ ὄμιλήσω ἀπλᾶ. Μὴ περιμένετε ἀπὸ ἐμένα ρήτορεία. Ρήτορας δὲν είμαι. Θὰ μιλήσω κατὰ τέτοιο τρόπο, ὥστε ἐπιδυμῶ ὅλοι ὅσοι εύρισκονται ἐδῶ μέσα στὴν ἐκκλησία νὰ μὲ καταλάθουν. Καὶ ἀρχίζω μὲ ἔνα παράδειγμα.

Ἄπεραντο χρυσωρυχεῖο

Αὔτες τὶς μέρες γράφουν οἱ ἐφημερίδες τῶν Ἀθηνῶν, ὅτι κάτι Ἀθηναῖοι φτειάζανε μία ἑταιρεία. Ἀγοράσανε φτυάρια καὶ ἀξίνες, περάσανε τὸν Ἰσθμὸ τῆς Κορίνθου, προχώρησαν μέσα στὴν Πελοπόννησο καὶ ἔφτασαν στὰ ψηλὰ βουνὰ τοῦ Ταῦγέτου.

Μὰ τί θέλανε αὐτοὶ καὶ ἄφησαν τὴν Ἀθήνα καὶ πῆγαν στὸ Μοριά;

Τοὺς είπε κάποιος, τοὺς σφύριξε στ’ αὐτιά, ὅτι ἐκεὶ σὲ μιὰ χαράδρα ὑπάρχει θαμμένος ἔνας θησαυρὸς ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τοῦ "Οθωνος, δεκαπέντε μὲ δεκαέξι πιθάρια λίρες, καὶ γ’ αὐτὸ αὐτοὶ πῆγαν στὴ χαράδρα καὶ ἔσκαβαν συνεχῶς, γιὰ νὰ βροῦνε τὸν ἐπίγειο θησαυρό.

Καὶ ἐγὼ σήμερα, ἀγαπητοί, ἔρχομαι νὰ σᾶς παρουσιάσω ἔνα θησαυρό. Ψάχνοντας στὸν μάταιον αὐτὸν κόσμον ἔχω βρεῖ κάποιο μυστικὸ βουνό, ποὺ ἡ Ἐκκλησία μας τὸ ψάλλει ὡς «τετυρωμένον ὄρος»(*). Εύρήκα, λέγω, ἔνα μυστικὸ βουνὸ καὶ σᾶς προσκαλῶ ὅλους γιὰ νὰ ᾔρητε μὲ τὰ τσαπιά σας καὶ μὲ τὶς ἀξίνες σας νὰ σκάψετε, καὶ νὰ βρῆτε θησαυρὸ μεγάλο.

Ποιός ἄραγε νὰ εἴνε αὐτὸς ὁ θησαυρός; Ποιό ἄραγε νὰ εἴνε αὐτὸ τὸ μυστικὸ βουνό, ποὺ μέσα στὰ σπλάχνα του ἔχει κοιτάσματα χρυσοῦ μεγάλα;

Τὸ βουνὸ αὐτὸ τὸ μυστικό, τὸ χρυσωρυχεῖο τὸ ἀπέραντο, ἀγαπη-

(*) «χαίρε, πῖον ὄρος, καὶ τετυρωμενον ἐν Πνεύματι» (κανόνας τοῦ Ἀκαθίστου, ὡδὴ δ').

τοί μου ἀδελφοί, —ἐδῶ τώρα θὰ δυσκολευθῆτε· μακάρι νὰ μπορούσατε νὰ τὸ πιστεύσετε αὐτὸ ποὺ θὰ πῶ—, τὸ βουνὸ ποὺ εἶνε γεμᾶτο ἀπὸ φλέβες χρυσοῦ, ποὺ ὁσοδήποτε καὶ νὰ σκάψῃ κανεὶς δὲν μπορεῖ νὰ τὸ τελειώσῃ ποτέ· τὸ χρυσωρυχεῖο αὐτὸ τὸ ἀπέραντο, τὸ ἀνώτερο παντὸς ἄλλου χρυσωρυχείου, —πιστεύσατέ το, ἀδελφοί μου, αὐτό— εἶνε ἔνα μικρὸ βιβλίο, τὸ ὅποιο παρουσιάζω ἐνώπιόν σας. Εἶνε **ἡ ἀγία Γραφή**.

Αὐτὸ τὸ μικρὸ βιβλίο, ποὺ μπορεῖ νὰ χωρέσῃ στὴν τσέπη τοῦ καθενὸς ἀπὸ ἐσᾶς, ἀξίζει παραπάνω ἀπὸ ὅλα τὰ μπριλάντια, τὰ χρυσάφια, τὰ ἀσήμια καὶ ἀπ’ ὅλα τὰ πολύτιμα πετράδια τοῦ κόσμου.

Μέσα του εἶνε γεμᾶτο χρυσάφι. Διότι τὰ λόγια τοῦ Κυρίου εἶνε, ὅπως λέγει ὁ προφήτης Δαυΐδ, «ὑπὲρ χρυσίον καὶ τοπάζιον» (Ψαλμ. 118,127).

“Ἐνα πεντόλιρο

Μέσα λοιπὸν ἀπὸ τὸ βιβλίο αὐτό, ποὺ εἶνε ἔνα χρυσωρυχεῖο, θὰ πάρω γιὰ νὰ σᾶς δώσω ἔνα χρυσὸ νόμισμα. Θὰ σᾶς δώσω, ἐγὼ ὁ πτωχός, ἔνα πεντόλιρο, ποὺ ἂμα τὸ κρατήσετε στὰ χέρια σας, ἂμα τὸ βάλετε στὰ σπίτια σας, ἂμα τὸ ἔξαργυρώσετε, ἂμα τὸ θέσετε εἰς κίνησιν μέσα στὸν τόπο σας, σᾶς λέγω ἐγώ, ὅτι τὸ Τσοτύλι θὰ γίνη τὸ εύτυχέστερο καὶ εύδαιμονέστερο μέρος τοῦ κόσμου. ‘Ο πιὸ πτωχὸς στὸ Τσοτύλι θὰ γίνη πλούσιος.

—Μὰ ποιό εἶνε αὐτὸ τὸ πεντόλιρο;

Σᾶς παρακαλῶ πολὺ νὰ προσέξετε. Ἐὰν δὲν πίστευα στὸ Εὔαγγέλιο, ἐὰν δὲν πίστευα στὰ λόγια αὐτὰ τοῦ Εὔαγγελίου, θὰ προτιμοῦσα νὰ είμαι λοῦστρος κάτω στὴν Ἀθήνα, νὰ γυαλίζω παπούτσια, παρὰ νὰ κηρύττω πράγματα ποὺ δὲν πιστεύω. Πιστεύω, ὅτι αὐτὸ τὸ βιβλίο εἶνε ἀνώτερο ἀπ’ ὅλα. Πιστεύω, ὅτι τὰ λόγια του εἶνε ἐκεῖνα ποὺ μᾶς χρειάζονται γιὰ τὴν οἰκογενειακή μας, τὴν κοινωνική μας καὶ τὴν ἐθνική μας σωτηρία.

Θὰ σᾶς δώσω λοιπὸν ὅλους σας ἔνα τέτοιο πεντόλιρο. Θέλω νὰ τὸ κρατήσετε μικροὶ καὶ μεγάλοι, νὰ τὸ ἔξαργυρώσετε, δηλαδὴ νὰ τὸ ἐφαρμόσετε, μέσα στὰ σπίτια σας, μέσα στὴν κοινωνία μας καὶ τὸ ἔθνος μας ὥλοκληρο.

Θὰ μοῦ ἐπιτρέψετε νὰ ἀνοίξω τὴν ἀγία Γραφὴ καὶ νὰ σᾶς παρουσιάσω συμβολικῶς αὐτὸ τὸ πεντόλιρο.

‘Ορίστε, αὐτό εἶνε. ”Ἐλα ἐδῶ, ἐσὺ μικρέ, γιὰ νὰ τὸ διαβάσης. Δὲν εἶνε βέβαια αὐτὸ ύλικὸ χρυσάφι, ἀλλὰ μιὰ συμβολικὴ παράστασις.

Είνε τὰ λόγια ποὺ είνε γραμμένα γύρω - γύρω ἀπ' αὐτό(*). Γιά διάθασε τὰ λόγια αὐτά, παιδάκι μου. Τὸ ρήτὸ αὐτό, ποὺ είνε γραμμένο ἐδῶ ἐπάνω, είνε τὸ ρήτὸ ποὺ ἀκούσαμε σήμερα στὴν ἐκκλησίᾳ μας. Τί λέγει;

“Οτι «Οὕτω γὰρ ἡγάπησεν ὁ Θεὸς τὸν κόσμον, ὥστε τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ ἔδωκεν, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόληται, ἀλλ’ ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον» (Ιωάν. 3, 16).

Αὔτὰ τὰ λίγα λόγια, ἀγαπητοί μου, ποὺ είνε ὠκεανὸς ἀπὸ θεῖα καὶ οὐράνια μηνύματα, θὰ σᾶς παρακαλέσω νὰ κάνετε λίγη ύπομονὴ γιὰ νὰ μπορέσω νὰ κάνω ἀνάλυσι τοῦ ρήτοῦ.

Τὸ ἐπαναλαμβάνω· «Οὕτω γὰρ ἡγάπησεν ὁ Θεὸς τὸν κόσμον, ὥστε τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ ἔδωκεν, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόληται, ἀλλ’ ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον».

Ἄντιδράσεις τῶν ἄθέων

«Ἡγάπησε», λέει. Ποιός ἡγάπησε; ‘Η μάνα, ὁ πατέρας, τὰ παιδιά; Ποιός ἡγάπησε; «Ο Θεὸς» ἡγάπησε.

Ποιόν ἡγάπησε; «Τὸν κόσμον».

—Θεὸς τώρα στὴν ἐποχή μας! σοῦ λέει ὁ ἄδεος. Τὴν ὥρα ποὺ πετάμε ἐπάνω στὸν οὐρανὸ μὲ τὰ διαστημόπλοια καὶ τοὺς πυραύλους, ἔρχεσαι σὺ νὰ μᾶς μιλήσῃς περὶ Θεοῦ; Ο Θεός, σοῦ λένε οἱ ἄδεοι καὶ οἱ ἄπιστοι, είνε μπαμπούλας. Είνε σκιάχτρο, ποὺ τὸ ἔκαναν οἱ παπᾶδες γιὰ νὰ τρομοκρατοῦν τὸ λαὸ καὶ νὰ μὴ βλέπῃ ἀσπρη μέρα. Ο Θεός, σοῦ λένε, είνε στὸ μουσείο σήμερα...

Αὔτὰ τὰ λένε ποιοί; Τὰ λένε οἱ “Ἐλληνες”;

Κάποτε στὴν πατρίδα μας, στὰ εὐλογημένα καὶ τρισευλογημένα μας μέρη, ἀπὸ ἀρχαιοτάτης ἐποχῆς, δὲν ύπῆρχε ἄπιστος. Τώρα, σὰν μανιτάρια ποὺ φυτρώνουν ἐπάνω στὴν κοπριά, ἔτσι ἀκριβῶς φυτρώνουν τώρα στὴν πατρίδα μας, σὰν μανιτάρια τοῦ διαβόλου, οἱ ἄδεοι καὶ οἱ ἄπιστοι· καὶ σκορποῦν τὸ φαρμάκι τους, γιὰ νὰ κλονίσουν τὴν πίστι τῶν Ἑλλήνων, γιὰ νὰ κλονίσουν τὴν πίστι στὸ Θεό· καὶ λέγουν, ὅτι δὲν ύπάρχει Θεός.

Δὲν ύπάρχει Θεός; Τί ν' ἀπαντήσουμε, ἀδέρφια μου, σ' αὐτοὺς τοὺς κυρίους, εἴτε ξέρουν εἴτε δὲν ξέρουν γράμματα;

Μιὰ ταμπέλλα τοὺς ἀρμόζει

Θὰ μπορούσαμε νὰ τοὺς δώσουμε μεγάλη ἀπάντησι. Ἀλλὰ ἐγώ, ἀν εἶχα δικαίωμα, χωρὶς νὰ τοὺς κακοποιήσω, θὰ τοὺς ἔπιανα αὐτοὺς

(*) Φαίνεται ὅτι βρήκε τὸ ρήτὸ κάπου γραμμένο, σὲ κυκλικὸ ἀντικείμενο, καὶ καλεῖ ἐνα παιδὶ ἀπὸ τὸ ἐκκλησίασμα νὰ τὸ διαβάσῃ καὶ νὰ τ' ἀκούσουν ὅλοι.

καὶ θὰ τοὺς κολλοῦσα στὴν πλάτη τους ἔνα ἄσπρο χαρτί, καὶ θὰ ἔγραφα κάτι λόγια ποὺ τοὺς ἀρμόζουν. Θὰ ἥταν τὸ κουστούμι ποὺ τοὺς χρειάζεται. Καὶ τὸ κουστούμι αὐτὸ στὸν ἄθεο δὲν τὸ ἔκανα ἐγώ, ἀλλὰ ἔνας ποὺ ἥταν πραγματικὰ σοφὸς καὶ ποιητὴς ὅλων τῶν αἰώνων. Μή μοῦ μιλᾶτε γιὰ ποιητὰς τῆς ἀρχαιότητος. Παραπάνω ἀπ’ ὅλους εἶνε ὁ προφήτης Δαυΐδ. ‘Ο προφητάναξ αὐτὸς ἔκανε τὸ κουστούμι καὶ λέει· «Ἐίπεν ἄφρων ἐν (τῇ) καρδίᾳ αὐτοῦ· Οὐκ ἔστι Θεός» (Ψαλμ. 52,2). Δηλαδή. Πρέπει κανεὶς νὰ ἔχῃ σαλεμένο τὸ μυαλό του. Πρέπει ἡ νοητική του μηχανὴ νὰ μὴ λειτουργῇ κανονικά. Πρέπει νὰ τοῦ λέσῃ, δύο σὺν δύο, κι ἀντὶ νὰ σοῦ πῆ τέσσερα, σοῦ λέει πέντε καὶ ἔξι. Πρέπει νὰ εἶνε δραπέτης τοῦ φρενομομείου, γιὰ ν' ἀμφισβητῇ αὐτὴ τὴν ἀλήθεια, ὅτι ὑπάρχει Θεός, ποὺ εἶνε γραμμένη παντοῦ.

‘Η ἀθεῖα, ἀδελφοί μου, δὲν στηρίζεται ἐπάνω στὴ λογική.

Θὰ σᾶς φέρω ἔνα παράδειγμα. Εύρισκόμεθα εἰς αὐτὸν τὸν ναόν, καὶ εἶνε τιμὴ καὶ δόξα σας ποὺ κατωρθώσατε νὰ κτίσετε ἔναν τόσο ὠραίο ναό.

‘Ο ναὸς αὐτὸς δὲν φύτρωσε μόνος του. Κάποιος μηχανικὸς πῆρε τὸ μέτρο καὶ μέτρησε, μετὰ πῆρε τὸν διαβήτη καὶ χάραξε τὸ σχέδιο. Ἡρθαν κατόπιν λατόμοι ἐπάνω στὸ βουνὸ καὶ κόψανε λιθάρια καὶ τὰ ἔφεραν ἐδῶ. Ἀλλοι φέρανε ἀσβέστη, ἄλλοι τοιμέντο, ἄμμο καὶ σίδερα. Κατόπιν ἥρθαν οἱ κτίστες καὶ ἔβαλαν τὰ θεμέλια καὶ ἔκτισαν τὰ ντουθάρια, ἥρθαν καὶ οἱ μαρμαρᾶδες καὶ ἔβαλαν τὶς κολῶνες. Ἡρθαν καὶ οἱ σιδηρουργοί, ἥρθαν καὶ οἱ μαραγκοί· δηλαδή, συνεργείο ὀλόκληρο ἐργάστηκε φιλότιμα γιὰ νὰ κτιστῇ αὐτὸς ὁ ναός.

Μὲ ἐννοεῖτε; Ἐὰν τώρα παρουσιασθῇ ἔνας καὶ πῆ, «Ξέρετε ὁ ναὸς ἔτσι φύτρωσε, δὲν δούλεψε κανένας ἄνθρωπος γιὰ νὰ γίνῃ», σᾶς ἐρωτῶ, ποιός ἀπὸ σᾶς θὰ τὸ παραδεχθῇ; Ἀν βρεθῇ κανένας καὶ τὸ πῆ, ἀμέσως θὰ τὸν πιάσετε, θὰ τοῦ βάλετε ζουρλομανδύα καὶ θὰ τὸν πάτε στὸ Δρομοκαΐτειο^(*). Γιατὶ ὁ ναὸς αὐτός, γιὰ νὰ γίνῃ, δούλεψε ὀλόκληρο συνεργείο.

Γ’ αὐτό, ἀν ὑπάρχῃ κανένας ἄθεος, ἀν ὑπάρχῃ ὁ σπόρος αὐτὸς τοῦ διαβόλου στὰ εὐλογημένα αὐτὰ μέρη, ποὺ πέρασε ὁ ἄγιος Κοσμᾶς ὁ Αἰτωλὸς καὶ ποὺ ὅπου νὰ σκαλίσης θὰ βρῆς κόκκαλα ἡρώων καὶ μαρτύρων ἀν ὑπάρχῃ κανένας ἄθεος –ποὺ δὲν θὰ ἐπρεπε νὰ ὑπάρχῃ–, νὰ τοῦ πῆτε. Ἐὰν μὲ πείσης, ὅτι ὁ ναὸς αὐτὸς φύτρωσε μόνος του, τότε κ’ ἐγὼ θὰ πεισθῶ, ὅτι αὐτὸ τὸ σύμπαν φύτρωσε μόνο του.

Καὶ τί εἶνε, ἀδελφοί μου, αὐτὸς ὁ ναὸς μπροστὰ σὲ κάποιον ἄλλο ναό;

(*) Εἶνε τὸ δημόσιο ψυχιατρεῖο τῶν Ἀθηνῶν στὴ θέσι Δαφνί.

Τὸ χέρι σου εἶνε πολὺ μικρὸ

Μᾶς λένε οἱ ἄθεοι·

—”Εννοια σας, θὰ σᾶς κρεμάσουμε τοὺς παπᾶδες!

Μᾶς ἀπειλεῖς ἐμᾶς; Τὴ ζωὴ μας δὲν τὴ λογαράζουμε· τὴν παίζουμε κορώνα - γράμματα, τὴν θυσιάζουμε, τὴν κάνουμε κιμᾶ.

Πολὺ καλά. Τί θὰ κάνετε μετά;

—Θὰ βάλουμε δυναμίτη, γιὰ νὰ τινάξουμε στὸν ἀέρα τὶς ἐκκλησιές.

Καὶ μὲ τοῦτο τὶ θὰ κατορθώσετε; Μπορεῖ νὰ βάλῃς δυναμίτη καὶ νὰ τινάξῃς ὅλες τὶς ἐκκλησιές. Μπορεῖ νὰ κάνῃς κιμᾶ ὅλους τοὺς παπᾶδες. Μπορεῖ νὰ βάλῃς φωτὶα καὶ νὰ κάψῃς ὅλες τὶς εἰκόνες. Μπορεῖ νὰ γκρεμίσῃς τὸν πολυέλεο. Μπορεῖ νὰ κάνῃς αὐτὸ τὸ ναὸ σαλόνι, νὰ τὸν κάνῃς κινηματογράφο, ταβέρνα καὶ μουσεῖο τινὸς Λένιν καὶ τινος ἄλλου ἀθέου. Μπορεῖ νὰ τὰ κάνῃς ὅλα αὐτὰ τὰ πράγματα. Ἀλλὰ τὸ χέρι σου εἶνε πολὺ μικρὸ γιὰ νὰ γκρεμίσῃς ἔναν ἄλλο πολυέλεο.

‘Ο πολυέλεος αὐτός, ποὺ ἔχει ὅχι δέκα καὶ εἴκοσι καὶ σαράντα κεριά, ἀλλὰ ἑκατομμύρια καντήλια, καὶ κανένα χέρι ἀθέου δὲν μπορεῖ νὰ φθάσῃ τόσο ψηλά, εἶνε τὰ ἑκατομμύρια ἄστρα. Εἶνε τὰ καντήλια τῆς Παναγιᾶς, ποὺ κάθε βράδυ ὅχι καντηλανάφτης ἀλλὰ τὸ χέρι τοῦ Θεοῦ τ’ ἀνάβει.

“Ελα ἐσύ, ἄθεε, γιὰ νὰ σθήσῃς αὐτὸ τὸν πολυέλεο, νὰ γκρεμίσῃς αὐτὸ τὸν ἀπέραντο ναό, στὸν ὅποιον ὅχι ψαλτάδες σὰν τούτους καὶ σὰν τοὺς παπᾶδες, ἀλλὰ μυριάδες ἀγγέλων καὶ ἀρχαγγέλων Τὸν ὑμνοῦν.

Δὲν εἶνε παραμύθι ἡ πίστι μας. Εἶνε ζωντανή, καὶ ύπαρχει στὴν καρδιὰ τοῦ καθενός.

Μπορεῖς λοιπὸν ἐσὺ ὁ ἄθεος νὰ γκρεμίσῃς ὅλες αὐτὲς τὶς ἐκκλησιές· μὰ τὸ Θεό, ποὺ εἶνε μέσα στὴν καρδιά μας καὶ λατρεύεται στὰ οὐράνια, δὲν μπορεῖς νὰ τὸν ξερριζώσῃς.

Υπάρχει, εἰς πεῖσμα τῶν δαιμόνων καὶ τῶν ἀθέων

‘Υπάρχει λοιπὸν Θεός, εἰς πεῖσμα ὅλων τῶν δαιμόνων καὶ ὅλων τῶν ἀθέων, ὁποιουδήποτε χρώματος, οἱ ὅποιοι θέλουν διὰ πτοικίλων μέσων καὶ ἐπιχειρημάτων νὰ ξερριζώσουν τὴν ιδέα τοῦ Θεοῦ μέσα ἀπὸ τὴν καρδιὰ κάθε ἀνθρώπου.

Ναί. Γ’ αὐτὸ είπα· “Ἄν εἶνε κάποιος νεαρός, ἀπὸ αὐτοὺς ποὺ ξεφουρνίζει συνεχῶς τὸ πανεπιστήμιο, ποὺ δὲν εἶνε εἰς θέσιν νὰ γράψουν μιὰ σελίδα χωρὶς λάθη, ἂν εἶνε κανένας ἀπὸ αὐτοὺς – γιατὶ οἱ μεγάλοι ἐπιστήμονες πιστεύουν καὶ προσκυνοῦν τὸ Θεό –, ἂν εἶνε κανένας ἀπὸ δαύτους, δὲν ἔχεις τίποτε ἄλλο νὰ τοῦ πῆς· Παιδάκι μου, ἀν μὲ πείσης

ὅτι τὸ χρυσὸν ρολόι ποὺ ἔχεις στὰ χέρια σου φύτρωσε ἔτσι στὰ χωράφια, ἀν μὲ πείσης ὅτι σὲ κάποια λαγκαδὶα φυτρώουν σὰν ρέπταινια τὰ ρολόγια, τότε κ' ἐγὼ θὰ πεισθῶ ὅτι αὐτὸς ὁ κόσμος φύτρωσε μόνος του. Τὸ ρολόι τὸ ἔκανε ὡρολογοποιός· μὰ δὲν ὑπάρχει καλύτερο ρολόι ἀπὸ τὸν ἥλιο, κουρδισμένο χιλιάδες χρόνια. Ποιός τὸν κούρδισε. Τί σπουδαῖο πρᾶγμα· «Ο ἥλιος ἔγνω τὴν δύσιν αὐτοῦ. ἔθου σκότος, καὶ ἐγένετο νύξ» (Ψαλμ. 103,19-20). Ἐγνώρισε, λέει, ὁ ἥλιος τὴν δύσι του. Ἐχει ἀκρίβεια· δὲν χάνει οὕτε ἔνα δευτερόλεπτο. Σοῦ λένε οἱ ἀστρονόμοι, ὅτι ὅλα τὰ ρόλογια σφάλλουν· ἀλλὰ τὸ ρόλοι ποὺ λέγεται ἥλιος τὸ ἔχει κουρδισμένο ὁ Μεγαλοδύναμος καὶ λειτουργεῖ τώρα χιλιάδες χρόνια.

Λοιπὸν τὸ ρόλοι δὲν παραδέχεσαι ὅτι φυτρώνει στὸ χωράφι σου· καὶ πῶς νὰ παραδεχθῶ ἐγώ, ὅτι τὸ τεράστιο αὐτὸ ρόλοι τοῦ σύμπαντος, μὲ ἑκατομμύρια καὶ δισεκατομμύρια ἔξαρτήματα καὶ μὲ τὸν πιὸ λεπτεπίλεπτο μηχανισμό, λειτουργεῖ ἔτσι; Πείσε με, ὅτι τὸ ρόλοι σου φύτρωσε ἔτσι. Πείσε με, ὅτι τὸ σπίτι ποὺ κάθεσαι φύτρωσε μόνο του. Πείσε με, ὅτι μιὰ μηχανὴ λειτουργεῖ ἔτσι. Εἶνε τετραγωνικὴ λογική. Γ' αὐτὸ ὁ ἀπόστολος Παῦλος λέει· «Πᾶς οἶκος κατασκευάζεται ὑπό τινος, ὁ δὲ τὰ πάντα κατασκευάσας Θεός» (Ἐθρ. 3,4). Κάθε σπίτι ἔχει τὸ νοικοκύρη του, καὶ τὸ μεγάλο αὐτὸ σύμπαν ἔχει τὸ νοικοκύρη του· ὁ δὲ νοικοκύρης του είνε ὁ Θεός.

‘Ο Θεὸς ἐνδιαφέρεται γιὰ τὰ πλάσματά του

—Καλά, θὰ μιῦ πῆς, πάτερ μου· ἐγὼ παραδέχομαι, ὅτι ὑπάρχει Θεός. Παραδέχομαι, ὅτι ἐπάνω είνε ὁ Θεός. Ἀλλὰ ἀπὸ ἐκεῖ ψηλά, ποὺ είνε ὁ Θεός, ποὺ νὰ ρίξῃ τὶς ματιές του κάτω ἐδῶ στὶς καλύθες τοῦ κόσμου καὶ νὰ κοιτάξῃ τί κάνουν οἱ ἄνθρωποι; Παραδέχομαι, ὅτι ὑπάρχει Θεός. Ἀλλὰ ἀμφιθάλλω, ὅτι ὁ Θεὸς ἐνδιαφέρεται γιὰ τὸ τί κάνει ὁ κόσμος.

Δὲν ἐνδιαφέρεται ὁ Θεός γιὰ τὸν κόσμο; Πῶς τὸ λὲς αὐτὸ τὸ πρᾶγμα;

“Ἐχουμε ἀποδείξεις πολλὲς ποὺ μᾶς δείχνουν, ὅτι ὁ Θεὸς ὄχι μόνο δημιούργησε τὸ σύμπαν, ἀλλὰ καὶ ὅτι ἔξακολουθεῖ νὰ ἐνδιαφέρεται γιὰ τὰ πλάσματά του, κατ' ἔξοχὴν δὲ νὰ ἐνδιαφέρεται γιὰ τὸ ὑπεροχώτερο πλάσμα του τὸν ἄνθρωπο. Θὰ ἀναφέρωμε δυὸ - τρεῖς καὶ τελειώνω.

“Ἐφτειασε ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπο. Τοῦ ἔδωσε μάτια νὰ βλέπῃ, τοῦ ἔδωσε πόδια νὰ περπατᾷ, τοῦ ἔδωσε χέρια γιὰ νὰ ἐργάζεται. Τὸ τελειότερο πρᾶγμα είνε τὸ χέρι τοῦ ἀνθρώπου. “Ἄν δὲν είχε χέρι ὁ ἄνθρωπος, δὲν θὰ ἔκανε τίποτε. Τοῦ ἔδωσε αὐτὶὰ γιὰ νὰ ἀκούῃ. Τοῦ ἔδωσε καρδιὰ γιὰ νὰ ἀγαπάῃ. Τοῦ ἔδωσε μιὰ συνείδησι μέσα του ποὺ

τοῦ λέει ἄλτ. Τοῦ ἔδωσε φαντασία καὶ μνήμη. Τὸν ἔκανε «κατ' εἰκόνα» του «καὶ καθ' ὅμοίωσιν» (Γέν. 1,26). Τὸν ἔκανε ἔνα μικρὸ δεὸ ἐπὶ τῆς γῆς. Τὸν ἔρριξε ἐπάνω στὴ γῆ. Διότι ὑπάρχουν ἄλλα ἀστέρια ποὺ εἶνε σὰν τὰ ξερονήσια. Μπορεῖ νὰ κάνῃ ὁ ἄνθρωπος ἀεροδρόμιο καὶ νὰ πάῃ στὴ Σελήνη. Σᾶς ἐρωτῶ· Μπορεῖ νὰ ζήσῃ στὴ Σελήνη ὁ ἄνθρωπος; Εἶνε σὰν ἔνα ξερονήσι. Δὲ φυτρώνει χορταράκι. Τὸ κυριώτερο ἀπ' ὅλα, δὲν ὑπάρχει ἀέρας. "Οπως στὸ νοσοκομεῖο βάζουν στὸν ἄρρωστο ὁξυγόνο, ἔτσι καὶ ὅποιος θέλει νὰ κάνῃ τὸ πείραμα καὶ νὰ πάῃ νὰ καθήσῃ στὴ Σελήνη, πρέπει νὰ πάρῃ μαζί του ὀλόκληρα ἀσκιὰ ὁξυγόνο γιὰ νὰ ζήσῃ. Δὲν ὑπάρχει ἐκεὶ ἀέρας. "Αχ αὐτὸ τὸ ἀεράκι, ποὺ πνέει ἐπάνω στὰ ψηλὰ βουνά, τὸ ἀεράκι αὐτὸ ποὺ πνέει παντοῦ, τί εύλογία τοῦ Θεοῦ εἶνε! "Οπως τὸ ψάρι δὲν μπορεῖ νὰ ζήσῃ ἔξω ἀπὸ τὸ νερό, ἔτσι καὶ ὁ ἄνθρωπος δὲν μπορεῖ νὰ ζήσῃ ἔξω ἀπὸ τὸν ἀέρα.

Θυμᾶμαι ἔνα Γερμανὸ στὴν κατοχή, ποὺ μὲ κάλεσε στὸ στρατηγεῖο καὶ μοῦ εἴπε κάτι πικρὰ λόγια.

—"Αχ, μοῦ λέει· ἐμεῖς οἱ Γερμανοὶ σᾶς μισοῦμε ἐσᾶς τοὺς "Ελληνες. Παραπονεῖσαι, παπᾶ, ποὺ πήραμε τὸ λάδι, παραπονεῖσαι ποὺ πήραμε τὰ ὄσπρια καὶ τὶς φακές· ἀν εἴχαμε μηχάνημα ἐμεῖς οἱ Γερμανοί, θὰ σᾶς ἀφαιρούσαμε καὶ τὸν ἀέρα!...

Εύτυχῶς ποὺ δὲν μπορεῖ ἡ ἐπιστήμη, οἱ κακοῦργοι καὶ οἱ ἄθεοι, νὰ βροῦν μηχάνημα καὶ νὰ μᾶς ἀφαιρέσουν τὸν ἀέρα.

Γιὰ φανταστῆτε, ἀν διατάξῃ ὁ Μεγαλοδύναμος νὰ ἀφαιρεθῇ ὁ ἀέρας ἀπὸ τὴ γῆ γιὰ πέντε δευτερόλεπτα! Ἀσφυξία θὰ πάθουμε. Ἄλλὰ ὁ Θεὸς δὲν εἶνε σὰν τὸ Γερμανό, ποὺ εἶχε κακία καὶ ἥθελε νὰ μᾶς ἀφαιρέσῃ τὸν ἀέρα. Ο Θεὸς εἶνε πολυέλεος καὶ πολυεύσπλαχνος, καὶ στέλνει τὸ ἀεράκι του καὶ φυσᾷ καὶ σὲ δροσίζει, καὶ ἀναπνέεις καὶ ζῆς, ἄνθρωπε. Διότι, «ἐν αὐτῷ ζῶμεν καὶ κινούμεθα καὶ ἐσμέν» (Πράξ. 17,28).

"Ἄνθρωπε ἀχάριστε!"

Τὸ ἀεράκι, ποὺ πνέει, ἀγάπη τοῦ Θεοῦ εἶνε. Μὰ μόνο τὸ ἀεράκι στέλνει ὁ Θεός; Ἐκείνο τὸ νερό, ποὺ πίνεις, ἀγάπη τοῦ Θεοῦ εἶνε. Ποιός ἔκανε τὰ ποτάμια, ποιός ἔκανε τοὺς ὡκεανοὺς καὶ τὶς θάλασσες τὶς μεγάλες; Μπορεῖ ὁ Θεὸς νὰ μᾶς στερήσῃ τὸ νερό· τὸ λέει ὁ ἄγιος Κοσμᾶς ὁ Αἰτωλός. Μπορεῖ νὰ ξημερωθῆτε μιὰ μέρα καὶ νὰ δῆτε τὸ ποτάμι, τὸν Ἀλιάκμονα καὶ τὰ ἄλλα μεγάλα ποτάμια ποὺ τρέχουν χιλιάδες χρόνια, νὰ ξεραθοῦντε τελείως. Καὶ τότε νὰ δοῦμε τί θὰ κάνης, ἀχάριστε ἄνθρωπε. Πῶς θὰ ζήσης χωρὶς νερό; Θ' ἀφήσης τὰ ψυγεῖα σου καὶ τὰ ἄλλα κομφόρο καὶ θὰ φωνάζης, Νεράκι! Καὶ θὰ πηγαίνης μέσα

στὶς βαθειές σπηλιές, γιὰ ν' ἀκουμπᾶς τὴ γλῶσσα σου καὶ νὰ δροσίζεσαι. Εἰδατε τὸ σκύλο πᾶς βγάζει τὴ γλῶσσα του ἔξω τὸ καλοκαίρι;...

Καὶ ὅπως στὰ χρόνια τῆς κατοχῆς μιὰ χούφτα καλαμπόκι εἶχε μιὰ χούφτα χρυσάφι, ἔτοι, κατὰ τὸν ἄγιο Κοσμᾶ τὸν Αἴτωλό, ἔνα ποτήρι νερὸ θὰ ἔχῃ μιὰ χούφτα χρυσάφι. Ἀχάριστε ἄνθρωπε! Δὲ βλέπεις τὸ πουλάκι, ποὺ πίνει μιὰ γουλιὰ νερὸ καὶ ύψωνει τὸ κεφαλάκι του στὸν οὐρανὸ καὶ λέει, Σ' εὐχαριστῶ Θεέ μου; Καὶ σύ, ἀχάριστε ἄνθρωπε, ποὺ σοῦ δίνει τὸ καθαρὸ νεράκι, ποτέ μὰ ποτέ στὴ ζωή σου δὲν εῖπες, Θεέ μου σ' εὐχαριστῶ.

Ἐδῶ, στὴν Πτολεμαϊδα καὶ δὲν ξέρω ποῦ ἀλλοῦ, ἔκανε ἡ ἐπιστήμη κάτι ἡλεκτρικὰ ἐργοστάσια, ἔκανε κάτι τουρμπίνες, καὶ φωτίζουν τὰ χωριὰ καὶ τὶς πολιτείες, καὶ θαυμάζει ὁ κόσμος. Βρέ, τί θαυμάζετε; "Αν θρεδῇ κανένας καὶ πῆ, ὅτι αὐτὰ τὰ ἐργοστάσια ἔτοι ξεφύτρωσαν, θὰ τὸν βάλουν στὸ φρενοκομεῖο. Βρέ, τί τουρμπίνες καὶ ἡλεκτρικὰ ἐργοστάσια; Ἐδῶ ἔχουμε ἡλεκτρικὸ ἐργοστάσιο ποὺ δουλεύει συνεχῶς, καὶ είνε τεράστιο καὶ στέλνει δωρεὰν τὸ φῶς. Ἐδῶ, γιὰ δυὸ ὥρες ποὺ θὰ σὲ φωτίσῃ ἡ ἡλεκτρικὴ ἑταιρεία, θὰ σοῦ πῆ, Πλήρωσε! Τί πληρώνεις, Χριστιανέ μου, αὐτὸ τὸ τεράστιο ἐργοστάσιο, ποὺ ἀπ' τὸ πρωΐ ὡς τὸ βράδι σκορπίζει ἐκατομμύρια κιλοβάττ φωτὸς ἐπάνω στὴ γῆ; Ποιός τὸν ἔκανε τὸν ἥλιο; "Ετσι θρέδηκε;

Καὶ κάτι ἄλλο. "Εχει ρυθμίσει ὁ Θεὸς τὸν ἥλιο σ' ἐκείνη τὴν ἀπόστασι, καὶ ἔτοι ἔχει κανονικὴ θερμοκρασία ἡ γῆ. Τὸ σκεφθήκατε; "Οπως ὁ ἀξιωματικὸς διατάζει τὸ στρατιώτη καὶ ὁ στρατιώτης κάθεται κλαρίνο μπροστά του καὶ ἐκτελεῖ τὰς διαταγάς, ἔτοι καὶ ὅλα αὐτὰ είνε στρατιῶται μπροστὰ στὸν οὐράνιο Πατέρα, στὸν Βασιλέα τοῦ παντός, στὸν στρατηλάτη τοῦ σύμπαντος. Είνε ώς ἀπλοὶ στρατιῶται καὶ ἐκτελοῦν τὸ θέλημά του.

Μπορεῖ λοιπὸν ὁ Θεός νὰ δώσῃ διαταγὴ στὸν ἥλιο καὶ νὰ πῆ· "Ηλιε, χαμήλωσε στὴν ἀμαρτωλὴ γῆ. Καὶ νὰ ξημερώσῃ μιὰ μέρα καὶ νὰ δῆς τὸν ἥλιο, ποὺ φαίνεται τώρα μικρὸς σὰν μιὰ μπάλλα, νὰ τὸν δῆς νὰ γίνεται μεγάλος σὰν ἀλώνι. Καὶ ἀν τὸν δῆς ἔτοι, θὰ φτάσῃ ἡ θερμοκρασία, λένε οἱ ἐπιστήμονες, ἔβδομήντα καὶ ἑκατὸ βαθμούς. Καὶ ἀν φτάσῃ ἑκατὸ βαθμούς, θὰ γίνῃ, λένε οἱ ἐπιστήμονες, ἔξατμισις τῶν ὑδάτων, ἔξατμισις τῶν ποταμῶν, τῶν λιμνῶν καὶ τῶν θαλασσῶν. Καὶ τότε κάρβουνο θὰ γίνουν οἱ ἄνθρωποι.

Μπορεῖ πάλι νὰ πῆ ὁ Θεός· "Ηλιε, δὲν ὑποφέρω πιὰ τὴ γῆ· δὲν ὑποφέρω πιὰ τὶς πορνείες καὶ τὶς μοιχείες καὶ τὶς ψευδορκίες τῶν ἄνθρωπων· φύγε λοιπὸν μακριὰ ἀπὸ τὴ γῆ... Καὶ νὰ δῆς τὸν ἥλιο νὰ τρέχῃ. Κ' ἐκεὶ ποὺ τὸν ἔβλεπες σὰν μπάλλα, νὰ τὸν δῆς σὰν μιὰ καρ-

φίτσα. Γιατί αύτά τα ἄλλα ἀστέρια, ποὺ φαίνονται μικρά, εἶνε πιὸ μεγάλα ἀπὸ τὸν ἥλιο· ἄλλὰ εἶνε πιὸ μακριά. Μπορεὶ λοιπὸν ὁ Θεὸς νὰ πῇ· "Ἡλιε, φύγε. Καὶ νὰ φύγῃ ὁ ἥλιος, καὶ νὰ γίνη μικρὸς σὰν ἔνα κεφάλι καρφίτσας. Καὶ τότε θὰ παγώσουν οἱ λίμνες, οἱ θάλασσες, τὰ πάντα. Θὰ γίνη Βόρειος Πόλος ἡ γῆ. Ἐσκιμῶι θὰ γίνωμε, καὶ δὲ θὰ μπορέσῃ νὰ ζήσῃ κανεὶς στὸν κόσμο.

"Ω Θεέ μου! τὸ ἀεράκι ποὺ φυσάει, τὸ νερὸ ποὺ μᾶς δίνεις, ὁ ἥλιος ποὺ μᾶς φωτίζεις, ὅλα δωρεὰν εἶνε. "Ανθρωπε ἀχάριστε, γιατί ποτέ δὲ γονατίζεις; γιατί δὲ λὲς ποτέ ἔνα εὐχαριστῶ στὸ Θεό; Ἐδῶ ἔνα σκύλο ἔχεις, τοῦ πετᾶς ἔνα κόκκαλο καί, ἐπειδὴ δὲν ἔχει γλῶσσα γιὰ νὰ σοῦ πῆ εὐχαριστῶ, σοῦ κουνάει τὴν οὐρά. Κ' ἐσένα, ἀνθρωπε, ποὺ ὁ Θεὸς ἀνοίγει τὸ χέρι του καὶ σοῦ σκορπᾷ ὅλα τὰ ἀγαθά, δὲ λὲς ποτέ ἔνα εὐχαριστῶ..."

Θέλεις θέατρο; Ἀνέβα στὰ ψηλὰ βουνά. Δὲς τὴν ὅμορφη φύσι καὶ σκέψου· Τὸ ἀηδόνι ποὺ κελαϊδᾶ, τὸ λουλούδι ποὺ μυρίζει, τὰ ἀρνάκια ποὺ βόσκουν στὸ χορτάρι, καὶ ὅ,τι ὡραίο ὑπάρχει στὸν κόσμο, τὰ ἔχει κάνει ὁ Θεός. Λοιπὸν πὲς ἔνα εὐχαριστῶ.

Νά λοιπὸν ὅτι ὁ Θεὸς δὲν ἔκανε μόνο τὸν κόσμο, ἀλλὰ ὅπως ὁ μηχανικὸς κάνει τὸ μηχάνημά του καὶ τὸ κουρδίζει καὶ ἐνδιαφέρεται, ἔτσι καὶ ὁ οὐράνιος Μηχανικὸς στέκεται πάνω στὴν οὐράνια αὔτὴ μηχανὴ καὶ ἐνδιαφέρεται γι' αὐτήν.

Τὸ πιὸ κρίσιμο σημεῖο

Ἄδελφοί μου, ἐτελείωσα. Ἄλλὰ προτοῦ νὰ τελειώσω θέλω νὰ ἐπιστήσω τὴν προσοχή σας στὸ πιὸ κρίσιμο σημεῖο.

Καὶ ἀν ἀκόμα ὑποθέσωμε, ὅτι δὲν ὑπῆρχαν ποτάμια νὰ τρέχουν· καὶ ἀν ὑποθέσουμε, ὅτι δὲν ὑπῆρχαν μεγάλα δένδρα νὰ κελαϊδᾶνε τὰ ἀηδόνια· καὶ ἀν ὑποθέσουμε, ὅτι δὲν ὑπῆρχαν ἀρνάκια ἀθῶα νὰ παίζουν μέσα στὰ λιθάδια· καὶ ἐὰν ὑποθέσουμε, ὅτι δὲν ὑπῆρχε ἥλιος γιὰ νὰ μᾶς φωτίζῃ· καὶ ἀν ὑποθέσουμε, ὅτι δὲν ὑπῆρχε φεγγάρι καὶ δὲν ἔθγαιναν τὴν νύχτα τ' ἀστέρια· ἔφτανε, Χριστιανοί μου, ἔνα καὶ μόνο γιὰ νὰ μᾶς κάνῃ νὰ γονατίσουμε καὶ νὰ ποῦμε· Χριστέ, σ' εὐχαριστοῦμε. Ποιό εἶνε αὐτό, ποὺ εἶνε ἀνώτερο ἀπὸ τὰ ποτάμια, ἀνώτερο ἀπὸ τὰ φεγγάρια καὶ τὸν ἥλιο, εἶνε ἀνώτερο ἀπ' ὅλα; Ποιό εἶνε αὐτό;

Δῶστε μου μέτρο γιὰ νὰ μετρήσω. Δῶστε μου πλάστιγγα γιὰ νὰ ζυγίσω. Δὲν ὑπάρχει μεζούρα γιὰ νὰ μετρήσης τὴν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ.

Ἀπέθανε δι' ἔμε!

Ποιά εἶνε αὐτὴ ἡ μεγαλειώδης ἀπόδειξι ποὺ μᾶς λέγει, «Ο Θεὸς εἶνε ἀγάπη» (Α' Ιωάν. 4,8,16);

Ἐλάτε τὴν Τρίτη(*) ἐδῶ στὴν ἐκκλησιά. Ἡ μεγαλύτερη ἀπόδειξις εἶνε ὁ σταυρὸς τοῦ Κυρίου.

Θά ὅθελα νὰ εἴχα γλῶσσα ἀγγέλου, θά ὅθελα νὰ εἴχα γλῶσσα Χρυσοστόμου, θά ὅθελα νὰ ἔχω γλῶσσα τοῦ Μεγάλου Βασιλείου, γιὰ νὰ μπορέσω νὰ σᾶς ἐξηγήσω, ὅτι ἡ μεγαλύτερη εὐεργεσία εἶνε ὁ σταυρὸς τοῦ Κυρίου. Ἐνα μόνο παράδειγμα θὰ σᾶς πῶ, γιὰ νὰ μπορέσω νὰ σᾶς δώσω μιὰ ἀμυδρὰν ἰδέα τῆς μεγαλειώδους αὐτῆς ἀγάπης ποὺ λέγεται ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ.

Σὲ κάποια πόλι τῆς Ἑλλάδος, ἀπὸ τὰ χρόνια τῆς κατοχῆς, ὑπάρχει ἀκόμα ἔνας σταυρός. Ἐπάνω στὸ σταυρὸ εἶνε γραμμένο τὸ ὄνομα ἐνὸς νέου, ποὺ σκοτώθηκε, καὶ ἀπὸ κάτω εἶνε γραμμένες οἱ λέξεις· «Ἄπειθανε δὶ’ ἐμέ».

Τί συνέβη; Ἐπιασαν οἱ Γερμανοὶ μερικὰ παιδιὰ τοῦ χωριοῦ, τὰ ἔθγαλαν ἔξω ἀπὸ τὸ χωριό, ξεχώρισαν μερικούς, ὅπως γνωρίζετε, καὶ εἰπαν· Αὔτοὶ θὰ ἐκτελεσθοῦν.

Τοὺς ἔβαλαν στὴ σειρά, τοὺς μέτρησαν.

Ἐτοίμασαν τὰ ὄπλα τους, καὶ ὁ Γερμανὸς ἀξιωματικός, ἀδίστακτος Οῦνος, ἥταν ἔτοιμος νὰ πῇ «πῦρ». Τὴν ὥρα ἐκείνη ἔρχεται κάποιος νέος –ὑπάρχει ἀγάπη στὸν κόσμο, δὲν ὑπάρχει μόνο ἀβυσσαλέο μῖσος· ὑπάρχει καὶ ἀγάπη στὸν τόπο μας· δὲν εἶνε παραμύθι αὐτὸ ποὺ σᾶς λέω–, πλησιάζει ἔνας ἄλλος νέος τρέχοντας. Πέφτει στὰ πόδια τοῦ Γερμανοῦ καὶ τοῦ λέει·

—Σὲ παρακαλῶ. Τὸν βλέπεις ἐκεῖνον, ποὺ εἶνε ἐκεὶ στὴ γραμμὴ καὶ θέλεις νὰ τὸν ἐκτελέσῃς; Εἶνε προστάτης οἰκογενείας. Ἐχει μάνα, ἔχει γυναῖκα, ἔχει παιδιά. Ἐγὼ δὲν ἔχω κανένα στὸν κόσμο. Σὲ παρακαλῶ, διῶξ· τὸν αὐτόν, καὶ νὰ μπῶ ἐγὼ στὴ θέσι του. Νὰ σκοτωθῶ – ἐγώ, γιὰ νὰ ζήσῃ αὐτός. Δὲν ἔχεις νὰ χάσῃς τίποτε. Δεκαπέντε σοῦ εἰπαν νὰ ἐκτελέσῃς, δεκαπέντε θὰ ἐκτελέσῃς. Βάλε με ἐμένα μέσα.

Τὸν παρακαλοῦσε. Καὶ ὁ Οῦνος συγκινήθηκε.

—Ἄντε, τοῦ λέει, πήγαινε μέσα, καὶ διατάσσει τὸν ἄλλο νὰ φύγη.

Σὲ λίγο ἀκούστηκε ὄμοθροντία πυροβολισμῶν. Σκοτώθηκε μεταξὺ τῶν ἄλλων καὶ ὁ ἀθῷος. Ὁταν σκοτώθηκε, ὁ ἄλλος, ποὺ γλύτωσε τὴ ζωὴ του χάρις στὴν αὐταπάρνησι καὶ αὐτοθυσία τοῦ φίλου του, πῆγε καὶ μάζεψε τὸ ἄψυχο κορμί του. Τὸ φιλοῦσε ἀπὸ κορυφῆς ἔως ὄνυχῶν. Πῆγε καὶ τὸ ἔθαψε στὸ νεκροταφεῖο, καὶ ἔγραψε ἐπάνω στὸ σταυρὸ τὸ ὄνομα τοῦ φίλου του, καὶ ἀπὸ κάτω ἔγραψε· «Ἄπειθανε δὶ’ ἐμέ», πέθανε γιὰ μένα.

(*) Τρίτη 14 Σεπτεμβρίου 1965, ἑορτὴ τῆς Ὑψώσεως τοῦ τιμίου Σταυροῦ.

Μὲ καταλάβατε; μὲ νιώσατε;
Θαυμάζετε καὶ συγκινεῖσθε γιὰ τὴν ἀγάπη τοῦ φίλου; Ἄχ, ἀδελφοί μου, αὐτὸ ἀκριβῶς ἔκανε ὁ Χριστός. Ἐμεῖς ὅλοι μας ἥμαστε ἄξιοι θανάτου καὶ τιμωρίας. Δὲν θὰ ἐπρεπε νὰ πάθῃ ὁ Χριστὸς αὐτὰ ποὺ ἐπαθε ἐπάνω στὸ σταυρό· ὅχι. Ὁχι τὰ δικά του χέρια, ποὺ ἦταν ἀμόλυντα, ἀλλὰ τὰ δικά μας βρωμερὰ χέρια, ποὺ κάνουν τοῦ κόσμου τὶς ἀτιμίες, ἐπρεπε νὰ καρφωθοῦν ἐπάνω στὸ σταυρό. Ὁχι τὰ δικά του ἀμόλυντα καὶ πανάχραντα πόδια, τὰ πόδια τοῦ Χριστοῦ, ἐπρεπε νὰ σταυρωθοῦν ἐπάνω στὸ σταυρό, ἀλλὰ τὰ δικά μας πόδια, ποὺ τρέχουν

ὅπου είνε τοῦ διαθόλου τὸ θέλημα, αὐτὰ ἐπρεπε νὰ καρφωθοῦν. Ἡ δική μας γλῶσσα, ποὺ βγάζει βόρβορο καὶ λάσπη, ἡ δική μας γλῶσσα ἐπρεπε νὰ ποτιστῇ μὲ ὄξος καὶ χολή, καὶ ὅχι ἡ γλῶσσα τοῦ Χριστοῦ, ποὺ εἴπε τὰ ὠραιότερα λόγια. Καὶ δὲν ἐπρεπε νὰ κεντηθῇ ἡ πλευρὰ τοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ ἡ δική μας καρδία. Καὶ τὸ ἀγκάθινο στέφανο ὅχι στὸ κεφάλι τοῦ Χριστοῦ ἀλλὰ στὸ δικό μας κεφάλι ἐπρεπε νὰ τεθῇ.

Τὰ ἐπαθε ὁ Χριστὸς ὅλα αὐτὰ γιὰ μᾶς. Μπῆκε στὴ θέσι ὅλων μας. Ἔγινε ὁ ἀντικαταστάτης μας. Ἀπέθανε γιὰ μένα, ἀπέθανε γιὰ σένα, ἀπέθανε γιὰ κάθε ἀμαρτωλό. Γι' αὐτὸ λέγω· Ὁ σταυρὸς τοῦ Κυρίου είνε ἡ μεγαλυτέρα ἀπόδειξις τῆς ἀγάπης του. Γι' αὐτὸ λέγει καὶ ὁ ἴδιος ὁ Χριστός, ὅτι «τόσο ἡγάπησεν ὁ Θεὸς τὸν κόσμο, ὥστε τὸν μονογενῆ του νιὸν τὸν παρέδωκεν εἰς θάνατον σταυρικόν, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόληται, ἀλλ' ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον» (Ιωάν. 3,16).

Άν ύπηρχε ἔνα κουκούτσι ἀγάπης...

Ναί, ἀδελφοί μου. Ἄν ύπάρχη σ' ἐσας ἔνα κουκούτσι ἀπὸ ἀγάπη καὶ λατρεία στὸ Χριστό, ἐὰν ἔχετε πόδια, τὰ πόδια σας αὐτὰ νὰ κάνουν φτερά· καὶ ἀν ἀκοῦτε τὴν καμπάνα νὰ χτυπᾷ, νὰ τρέχετε ἐδῶ στὴν ἐκκλησιὰ καὶ νὰ λέτε· Σ' εὐχαριστοῦμε, Χριστέ. Ἐὰν ἔχετε χέρια, τὰ χέρια αὐτὰ νὰ τὰ ἐνώσετε καὶ νὰ κάνετε κανονικὰ τὸ σταυρό, καὶ νὰ λέτε· Χριστέ μου, σ' εὐχαριστῶ. Ἄν ἔχετε μάτια, ἐλάτε ἐδῶ τὴν Τρίτη νὰ γονατίσετε στὸν Ἐσταυρωμένο καὶ νὰ πῆτε· Χαῖρε, ὁ Βασιλεὺς ἡμῶν. Καὶ ἀν ἔχετε πνευματικὰ αὐτιά, ἐλάτε ἐδῶ στὴν ἐκκλησιά, γιὰ νὰ ἀκούσε-

τε τὸ Χριστὸ ποὺ λέει «Ἀγαπᾶτε ἀλλήλους» (Ιωάν. 13,34 κ.ά.). Καὶ ἂν ἔχετε μυαλό, τὸ μυαλό σας νὰ σκεφτῇ τὴν ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ μας. Καὶ ἂν ἔχετε καρδιά, ἐλᾶτε ἐδῶ στὸ Χριστὸ καὶ πέστε· Χριστέ μου, μιὰ καρδιὰ ἔχω, τὴν καρδιὰ αὐτὴ σοῦ τὴ δίνω, δική σου εἶνε, πάρ’ την καὶ πλάσ’ την ὅπως θέλεις.

Καὶ τὸ τελευταῖο, ἀδελφοί μου. Ἐν ἔχετε ἀμαρτήματα –καὶ ποιός δὲν ἔχει ἀμαρτήματα;–, ἐλᾶτε, ἀδέρφια μου. Μὴν ἀπελπιστῇ κανείς ἀπὸ σᾶς. Φέρτε τα ὄλα ἐδῶ μπροστὰ στὸν Ἐσταυρωμένο. Καὶ θὰ τὰ κάψῃ ὄλα ὁ Χριστός, δὲν θὰ ὑπάρχῃ ἀμαρτία στὸν κόσμο.

Ἄδερφια μου! Αὔτὴ εἶνε ἡ ἐρμηνεία καὶ ἡ ἀνάλυσις τοῦ σπουδαιοτάτου αὐτοῦ χωρίου, τὸ ὄποιο ἀκούσατε σήμερα.

Ἐπαναλαμβάνω. Τὸ πεντόλιρό σας εἶνε αὐτό· «Οὕτω γὰρ ἡγάπησεν ὁ Θεὸς τὸν κόσμον, ὥστε τὸν νιὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ ἐδωκεν, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόληται, ἀλλ’ ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον» (ἐ.ἀ. 3,16).

Μὰ τί ἀκούω; Ξέρω πολὺ καλά, ὅτι στὸν κόσμον αὐτὸν ὑπάρχουν ἄνθρωποι ποὺ δὲν πιστεύουν. Ξέρω πολὺ καλά, ὅτι ὑπάρχουν ἄνθρωποι ποὺ δὲν παραδέχονται τὰ λόγια τοῦ Χριστοῦ. Ξέρω πολὺ καλά, ὅτι δὲν πιστεύουν στὰ θαύματα τοῦ Χριστοῦ μας. Ξέρω πολὺ καλὰ –ῶ χειρότερα, ὡ φοβερώτερο ἀπ’ ὄλα–, ὅτι ὑπάρχουν στὸν τόπο μας –Χριστιανοὶ λέγονται αὐτοί, βαπτισμένοι λέγονται αὐτοί–, ποὺ βλαστημᾶνε μέρα καὶ νύχτα τὸν τίμιο σταυρό, ποὺ εἶνε καὶ ἐθνικό μας σύμβολο. Δὲν ὑποφέρω. «Οταν ἔκανα στρατιωτικός ιερεύς, ἐκάθησα στὸ σκαμνὶ τοῦ δικαστηρίου. Δὲν ὑπέφερα, ἐσχίζετο ἡ καρδιά μου, νὰ μπαίνω στοὺς Ἑλληνικοὺς στρατῶνας καὶ νὰ βλέπω τὴν Ἑλληνικὴ σημαία καὶ νὰ ἀκούω μερικοὺς ἀξιωματικοὺς καὶ στρατιώτας νὰ ὑθρίζουν τὸν τίμιο σταυρό. Δὲν τὸ ὑπέφερα. Προτιμότερο νὰ σχισθῇ ἡ γῆ νὰ μὲ καταπιῇ, παρὰ νὰ ἀκούω Ἑλληνα ἀξιωματικὸ καὶ στρατιώτη, νὰ ἔχῃ τὸν τίμιο σταυρὸ ἐπάνω ψηλὰ - ψηλά, καὶ νὰ τὸν βλαστημᾷ. »Οχι, ἀδελφοί μου, δὲν είμεθα Χριστιανοὶ καὶ Ἑλληνες, ἀν ἀφήνουμε τὸ τίμιο σύμβολο τῆς πίστεως καὶ τῆς πατρίδος νὰ τὸ βλαστημᾶνε.

Μὲ τὸ σταυρὸ μείνουμε, μὲ τὸ σταυρὸ θὰ προχωρήσουμε

Ἄλλα ἔθνη ἔχουν διαλέξει ἄλλα σύμβολα. Δέστε τί ἔχουν στὶς σημαίες τους· ἄλλοι ἔχουν γεράκια, ἄλλοι ἔχουν σφυροδρέπανα, ἄλλοι λιοντάρια, ἄλλοι ἀετοὺς καὶ τίγρεις. Ἡ Ἑλλὰς δὲν διάλεξε οὕτε σφυροδρέπανα οὕτε λιοντάρια οὕτε γεράκια οὕτε τίγρεις· ἡ πατρίς μας ἔδιάλεξε τὸν τίμιο σταυρό.

Ο τίμιος σταυρὸς εἶνε ὁ φύλαξ τῆς Ἑλλάδος. Ο τίμιος σταυρὸς εἶνε «ἡ ὥραιότης τῆς Ἐκκλησίας» (ἐξαποστ. σταυρ.) καὶ τῆς πατρίδος μας.

‘Ο τίμιος σταυρὸς εἶνε τὸ φλάμπουρό της. ‘Ο τίμιος σταυρὸς εἶνε τὸ «Ἐν τούτῳ νίκα». Δὲν εἶνε “Ελληνας, δὲν εἶνε Χριστιανὸς ὅποιος δὲν πι- στεύει στὸ σταυρὸ τοῦ Κυρίου μας. Μὲ τὸ σταυρὸ θὰ προχωρήσουμε.

“Ἄσ προχωροῦν τ’ ἄλλα ἔθνη, ἃς δοξάζωνται· ἐμεῖς θὰ μείνουμε μὲ τὸ σταυρὸ τοῦ Κυρίου. Δὲ μὲ φοβίζει ἡ κατάστασις. Καὶ ἀν μέσ’ στὸ Τσοτύλι, ποὺ εἴστε δύο χιλιάδες, –δὲν τὸ πιστεύω αὐτὸ τὸ πρᾶγμα— ἀν ὅλοι ἀρνηθοῦνε τὸ Χριστὸ καὶ προσκυνήσουν τὸ διάβολο, ἐσύ, παι- δί μου, μὴν τὸν ἀρνηθῆς.

Ἐκεῖ κάτω στὴ Χιό, πρὶν ὁ Κανάρης νὰ κάνῃ ἐκεὶ τὸ θαῦμα του, πῆγε ὁ πασᾶς καὶ μάζεψε ὅλα τὰ γυναικόπαιδα. ”Ἐβαλε φωτιὰ στὴ Χιό καὶ ἔκαψε ὅλα τὰ χωριά της. Καὶ μάζεψε δεκαπέντε χιλιάδες γυναικόπαιδα, καὶ τὰ ἔβαλε στὴν παραλία γυμνούς. Ξαφνικὰ ξερριζώνει ἀπὸ τὴν ἐκκλησιὰ τὸν Ἐσταυρωμένο καὶ τὸν ἔβαλε ὁ Τοῦρκος χάμω. Καὶ λέει μὲ ντελάληδες: “Οποιος ἀπὸ σᾶς, γυναίκα, παιδί καὶ ἄνδρας, πατήσῃ τὸ σταυρό, θὰ τοῦ χαρίσουμε τὴ ζωή· ὅποιος δὲν τὸν πατήσῃ, θὰ τὸν σφάξωμε. Δίνω διωρία μία ὥρα. Σὲ μία ὥρα κανένας, οὕτε γυναίκα οὕτε παιδί οὕτε ἄντρας, δὲν πάτησε τὸ σταυρό. Κοπήκανε, σφαχτήκανε, κοκκίνισε τὸ Αίγαοι πέλαγος ἀπὸ τὰ αἷματα τῶν Χριστιανῶν.

Ποιός ἐσένα σοῦ βάζει τὸ μαχαίρι καὶ σὲ ἀναγκάζει νὰ βλαστημᾶς τὸ Χριστό; Τὸ Χριστὸ βλαστημᾶς; Πρέπει ν’ ἀνοίξῃ ἡ γῆ νὰ σὲ κατα- πιῇ. Τὸ Χριστὸ βλαστημᾶς; Πρέπει νὰ φουσκώσῃ ὁ Ἀλιάκμονας καὶ νὰ σὲ πνίξῃ. Τὸ Χριστὸ βλαστημᾶς; Πρέπει νὰ γίνουν τ’ ἀστέρια ἀστρο- πελέκια. Τὸ Χριστὸ βλαστημᾶς; Χριστιανὸς δὲν εἰσαι.

Καὶ ἀν, ἀδελφοί μου, ἔρθη μαύρη μέρα –ποὺ δὲν τὸ φαντάζομαι, ποὺ δὲν τὸ περιμένω— καὶ ὅλοι ἀρνηθοῦν τὸ Χριστό, καὶ ἄλλος γίνη χιλιαστῆς καὶ ἄλλος γίνη ἄθεος καὶ ἄλλος γίνη ὅ, τι νά ’νε· καὶ ἐὰν ἔνας μείνης, ἐσὺ παιδί μου, εἴτε μικρὸς εἰσαι εἴτε μεγάλος, ὅποιος νά ’σαι, μὴν ἀρνηθῆς τὸ Χριστό. Καὶ ἔνας νὰ μείνης, μὴ φοβᾶσαι. Δὲ θὰ νική- σουν τὰ νούμερα· θὰ νικήσῃ ἡ πίστις τῶν ὄρθοδοξῶν. Θὰ νικήσῃ ὁ Χριστός. “Ἐνας νὰ μείνης, νὰ γονατίσης καὶ νὰ πῆς· «Μνήσθητί μου, Κύ- ριε, ὅταν ἔλθης ἐν τῇ βασιλείᾳ σου» (Λουκ. 23,42).

Ιερός ναός Αγίου Πνεύματος
Νεαπόλεως - Κοζάνης
τῆς ἵ. μητροπόλεως
Σισανίου καὶ Σιατίστης
12 Σεπτεμβρίου 1965,

‘Ο Χριστὸς μᾶς σώζει διὰ τῆς μετανοίας

«Χριστὸς Ἰησοῦς ἥλθεν εἰς τὸν κόσμον ἀ-
μαρτωλοὺς σῶσαι, ὃν πρῶτός εἰμι ἐγώ»
(Α' Τιμ. 1,15)

Αγαπητοί μου Χριστιανοί, **ἥλθε στὸν κόσμο** ὁ Ἰησοῦς Χριστός, ποὺ εἶνε Θεός, γιὰ νὰ μᾶς σώσῃ. Αύτὸς λέει ὁ ἀπόστολος Παῦλος.

Στὸ Σύμβολο τῆς πίστεως χρησιμοποιεῖται τὸ ρῆμα «κατελθόντα» (ἀρ. 3). «Κατῆλθε» ὁ Χριστός. Μπαίνω σ' ἓνα μεγάλο μυστήριο, σὲ πλατειὰ καὶ βαθειὰ θάλασσα. Τὸ Σύμβολο τῆς πίστεως λέει, ὅτι ὁ Χριστὸς δὲν «ἥλθε» ἀπλῶς, ὅπως λέγει ὁ Παῦλος ἐδῶ στὴν (Α' Τιμ. 1,15), ἀλλὰ ὅτι «κατῆλθε». Γιατί «κατῆλθε»;

Κατέβηκε στὸν κόσμο ὁ Χριστὸς

Πέρα ἀπὸ τὰ ἄστρα καὶ πέρα ἀπὸ τὸν ἥλιο, πάνω ψηλά, μέσα εἰς τὸν κόσμον τῶν ἀγγέλων καὶ ἀρχαγγέλων, ἔκει εἶνε ἡ Θεότης.

Γιά φανταστῆτε κάποια στιγμὴ ὁ βασιλιάς μας(*) ν' ἀφήσῃ τὸ παλάτι του καὶ νὰ κατεβῇ ἐδῶ κοντὰ στὰ βουνά, νὰ πάρῃ μιὰ ἀγκλίτσα καὶ μιὰ κάππα καὶ νὰ γίνη βοσκός. Θὰ βουτίσῃ, θὰ καταπλαγῇ ὁ κόσμος. Μὰ τί εἰν' αὐτό! ‘Ο Χριστὸς κατέβηκε ἀπὸ τὰ παλάτια τοῦ οὐρανοῦ, ἀπὸ τὸν κόσμο τῶν ἀγγέλων καὶ ἀρχαγγέλων.

“Εχετε δεῖ ποτὲ ἀετό; ”Οπως ὁ ἀετὸς πετάει τέσσερις χιλιάδες μέτρα καὶ τὸν βλέπεις στὸν οὐρανὸν σὰν μιὰ καρφίτσα καὶ ξαφνικὰ κάνει κύκλους - κύκλους μεγάλους, χαμηλώνει κ' ἔρχεται κι ἀκουμπάει –

(*) Τὸ πολίτευμα τῆς Ἑλλάδος ἦταν ἀκόμη βασιλευομένη δημοκρατία.

τὰ νύχια του ἐπάνω στὰ θράχια, ἔτσι κι ὁ Χριστός, ὁ χρυσάετος –ή Ἀποκάλυψις ὄνομάζει τὸν Χριστὸν χρυσάετον (θλ. Ἀπ. 12,14) –, ἀφῆσε τὰ παλάτια του καὶ ἄγγιξε τὴ γῆ. Καὶ δὲν κάηκε ἡ γῆ; Ὡ Χριστέ! ὡς ταπείνωσις, ὡς μεγαλεῖον ἄφραστον!

Γιατί κατέβηκε;

Γιὰ ποιό σκοπὸν κατέβηκε ὁ Χριστὸς στὸν κόσμο; **Γιὰ νὰ σώσῃ τὸν ἄνθρωπο.**

Ἄπὸ τί κινδύνευε ὁ ἄνθρωπος; Ἄπὸ σεισμό; Εἶνε βέβαια κίνδυνος ὁ σεισμός. Κάθεσαι, ἀνόητε ἄνθρωπε, ἀνοίγεις τὸ πουγγί σου καὶ μετρᾶς τὶς λίρες σου, καὶ σχεδιάζεις νὰ χτίσῃς σπίτι καὶ ν' ἀγοράσῃς πολυκατοικία στὴ Θεσσαλονίκη – αὐτὸ εἶνε τὸ ὄνειρο τῶν ἀνθρώπων. Ποῦ ξέρεις, ἄνθρωπε ἀμαρτωλέ, μέσα σὲ μιὰ νύχτα, μέσα σὲ δυὸ δευτερόλεπτα, νὰ κουνήσῃ ὁ Θεὸς τὴ γῆ, καὶ τότε δὲ μένει τίποτα, οὕτε πολυκατοικία οὔτε παλάτια. «Ο ἐπιβλέπων ἐπὶ τὴν γῆν καὶ ποιῶν αὐτὴν τρέμειν, ὁ ἀπτόμενος τῶν ὄρέων καὶ καπνίζονται» (Ψαλμ. 103,32).

Κινδυνεύει ἡ γῆ καὶ ἀπὸ τὸ σεισμό. Ἄπὸ σεισμὸν νὰ σώσῃ τὸν ἄνθρωπο; Ἄπὸ φωτιά; ἀπὸ ἀσθένεια, ἀπὸ χολέρα; ἀπὸ πλημμύρα; Γιατὶ λέει ὁ Κοσμᾶς ὁ Αἰτωλός· Μιὰ μέρα αὐτὸ τὸ ποτάμι ποὺ βλέπετε – γιατὶ κι αὐτὸ εἶνε θυμωμένο ἀπὸ τὶς βλαστήμιες –, λέει τὸ ποτάμι· «Χριστέ, ἄφησέ με νὰ φουσκώσω τὰ νερά μου, νὰ φτάσω μέχρι τὰ ψηλὰ βουνά, νὰ πνίξω τοὺς ἀχαρίστους ἀνθρώπους». Κινδυνεύει καὶ ἀπὸ αὐτά. «Ἐνας νέος κατακλυσμὸς θὰ ἀπειλήσῃ τὴν ἄνθρωπότητα, ἡ ὅποια ζῆ μὲ ἀτιμία, μὲ μοιχεία καὶ μὲ πορνεία.

Κινδυνεύει ὁ κόσμος ἀπὸ ἐμφύλιους σπαραγμοὺς καὶ ἀπὸ πολλὰ ἄλλα πράγματα. Πρὸ παντὸς ὅμως ὁ Χριστὸς ἥρθε στὸν κόσμο νὰ σώσῃ τὸν ἄνθρωπο ἀπὸ τὴν **ἀμαρτία**.

Φοβηθῆτε τὴν ἀμαρτία

Ἄν βγάλης ἔνα σπυράκι στὸ σβέρκο, φοβᾶσαι καὶ τρέχεις στὴ Θεσσαλονίκη μήπως εἴνε καρκίνος. Χριστιανέ μου, σήμερα ἡ αὔριο, ἔνα κουφάρι θὰ γίνησι μέσα στὴ γῆ. Τρέμεις τὴν ἀσθένεια, ἀλλὰ τὴν ἀμαρτία δὲν τὴν τρέμεις. Τὴν ἀμαρτία σήμερα οἱ ἄνθρωποι τὴν πίνουν ὅχι μὲ τὸ κουταλάκι τοῦ γλυκοῦ ἀλλὰ μὲ τὴν κουτάλα, σὰ νὰ εἶνε ἔνα ποτήρι δροσερὸ νερό, ὅπως λέει ὁ προφήτης (Ἰωάθ 15,16). Καταντήσανε τὴ μοιχεία καὶ τὴν πορνεία σὰν δροσερὸ νεράκι νὰ τὴν πίνουν οἱ ἄνθρωποι.

Φαίνεται ἡ ἀμαρτία σὰν γλύκυσμα, σὰν ἔνα ὡραίο πρᾶγμα, ἀλλὰ μέσα ἔχει ρίξει τὸ φαρμάκι του ὁ διάβολος.

Ἡ ἀμαρτία εἶνε φωτιὰ ποὺ καίει, ἡ ἀμαρτία εἶνε σκορπιὸς ποὺ κε-

ντάει, ἡ ἀμαρτία εἶνε φίδι, εἶνε κεραυνός, εἶνε σεισμός, εἶνε τὸ μεγαλύτερο κακὸ στὸν κόσμο.

Ξέρεις πῶς εἶνε ὁ διάβολος; Εἶνε ἔνας φοβερὸς ψαρᾶς ποὺ ἀπλώνει τὰ δίχτυα του παντοῦ, στὰ παλάτια, στὰ δικαστήρια, στοὺς στρατῶνας, στὰ χωράφια, στὰ ἐργαστήρια, στὰ χρηματιστήρια, στὶς τράπεζες, στὰ σχολεῖα, στὰ πανεπιστήμια, παντοῦ. Ἀπλωσε τὰ δίχτυα του σὰν τὴν ἀράχνην καὶ **τοὺς πιάνει ὄλους**, δὲ μένει κανείς ἔξω. Καὶ οἱ ἄντρες, καὶ οἱ γυναίκες, κ' ἐκεῖνος ὁ ἀσπρομάλλης γέρος ποὺ ἔχει τὸ ἔνα πόδι του στὸν τάφο καὶ πρέπει νὰ ἔχῃ κομποσχοίνι καὶ κάθε μέρα νὰ προσεύχεται, καὶ τὸ μικρὸ παιδί ἀμαρτάνει. Κι αὐτὸς ὁ ἀγράμματος ἀλλὰ καὶ ὁ καθηγητὴς εἶνε ἀμαρτωλοί. Ἀμαρτάνει καὶ ὁ στρατιώτης ποὺ εἶνε μέσα στὸ στρατόπεδο καὶ βλαστημάει τὸ Θεό, ἀμαρτάνει κι αὐτὸς ποὺ ἔχει τὸ ἀξίωμα ὅταν δὲν ἔκτελῃ τὸ ἱερό του καθῆκον ἀπέναντι τῆς πατρίδος. Ἀμαρτάνουν οἱ θνητοὶ ὄλων τῶν χρωμάτων καὶ ὄλων τῶν καταστάσεων. "Οπως τὸ ψάρι κολυμπάει μέσα στὴ θάλασσα, ἔτσι κι ὁ ἄνθρωπος κολυμπάει μέσα στὴν ἀμαρτία.

"Ολα τὰ μόλυνε ἡ ἀμαρτία

Ἀμαρτάνουμε μὲ τὰ χεράκια μας, ποὺ μᾶς τὰ ἔδωσε ὁ ἄγιος Θεός γιὰ νὰ κάνουμε τὸ σταυρό μας καὶ νὰ βοηθᾶμε ὁ ἔνας τὸν ἄλλον, κ' ἐμεῖς βάψαμε τὰ χέρια μας μὲ αἷμα. Ποτέ δὲ χύθηκε τόσο αἷμα ὅπως στὶς ἡμέρες μας. Ἐμεῖς ποὺ ζοῦμε εἰμεδα οἱ Κάιν, αὐτοὶ ποὺ πέθαναν ἦταν οἱ Ἀθελ. Ἀν ἄγγελος κατέβη καὶ μαζέψη τὸ αἷμα ποὺ χύθηκε στὴν Ἑλλάδα, θὰ κάνουμε ἔναν κόκκινο Ἀλιάκμονα. Θὰ πληρώσωμε, ἀδέρφια, τὸ ἀδικοχαμένο αἷμα. "Οπως ὁ Κάιν ἔτρεμε ὀλόκληρος, ἔτσι καὶ ἡ Ἑλλὰς θὰ σείεται πενήντα χρόνια γιὰ τὰ φοβερὰ ἐγκλήματα ποὺ οἱ πάντες διέπραξαν. Τὸ αἷμα τῶν ἀδικοσκοτωμένων παιδιῶν ποὺ χάρηκε μέσ' στὶς χαράδρες, βογγάει. Πρέπει νὰ πενθοῦμε τοὺς νεκρούς μας. Μᾶς ἔδωσε τὰ χεράκια μας ὁ Θεός νὰ κάνωμε τὸ καλό, κ' ἐμεῖς πήραμε τὰ ὄπλα νὰ σκοτώνωμε ὁ ἔνας τὸν ἄλλον. Ἔσù ποὺ πᾶς στὸ δικαστήριο καὶ ἀπλώνεις τὸ βρωμερό σου χέρι καὶ δίνεις ψεύτικο ὄρκο, προτιμότερο νὰ βάλῃς τὸ χέρι σου στὴ φωτιὰ καὶ νὰ τὸ κάψης, παρὰ νὰ ὄρκιστῃς, καὶ μάλιστα μὲ ψεύτικο ὄρκο νὰ ρίξῃς τὸν ἀθῷο μέσ' στὸ μπουντρούμι.

Ἀμαρτάνουμε μὲ τὰ πόδια μας, ποὺ φτερὰ ἔχουν νὰ τρέξουν παντοῦ, νὰ μποῦν τὴ νύχτα μέσ' στὸ ξένο σπίτι ποὺ λείπει ὁ ἄντρας στὴ Γερμανία γιὰ νὰ βγάλῃ τὸ ψωμί του. Δὲν ἔπρεπε οὔτε ἔνας νὰ φύγῃ ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα, ἀν ὑπῆρχε κράτος. Εἶνε γεγονὸς ὅτι ἡ Ἑλλάς, τὸ φτωχὸ αὐτὸ κράτος, μπορεῖ νὰ θρέψῃ διπλάσιο καὶ τριπλάσιο πληθυσμό· κι ὅμως τὰ παιδιά της φεύγουν, ἀραίωσαν τὰ χέρια, ὁ ἄντρας πάει στὴ Γερμανία.

Κ' ἐσύ, ποὺ μένεις, σὰν τὸ φίδι γλιστρᾶς τὴ νύχτα μέσ' στὸ ξένο σπίτι καὶ ἀτιμάζεις τὴ γυναικα τοῦ ἄλλου. Ἔχεις πόδια γιὰ τὸ διάθιο, πόδια γιὰ τὸ Χριστὸ δὲν ἔχεις. Χτυπᾷ ἡ καμπάνα ἐδῶ στὴ Νεάπολι, καὶ δὲν ἔρχεσαι στὴν ἐκκλησία, γιὰ νὰ λατρεύσῃς τὸ Δημιουργό σου.

Ἄμαρτάνομε μὲ τὰ μάτια μας. Μᾶς ἔδωσε τὰ μάτια ὁ Θεὸς γιὰ νὰ βλέπωμε τὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ καὶ νὰ λέμε, Χριστὲ σ' εὔχαριστοῦμε, νὰ βλέπωμε τὰ ὥραια τῆς γῆς, κ' ἐμεῖς τὰ μάτια τὰ ἔχομε μόνο γιὰ τὴ διαφθορά.

Ἄμαρτάνομε μὲ τὰ αὐτιά μας, ποὺ τὰ τεντώνουμε γιὰ νὰ ἀκούσωμε τὰ αἰσχρά, ἀλλὰ τὰ κλείνουμε καὶ μὲ βουλοκέρι γιὰ νὰ μὴ ἀκούσωμε τὰ λόγια τοῦ Χριστοῦ.

Ἄμαρτάνομε μὲ τὴ γλῶσσα. Μᾶς ἔδωσε τὴ γλῶσσα ὁ Θεὸς γιὰ νὰ τὸν ὑμνοῦμε, νὰ είνε ἡ γλῶσσα μιὰ κιθάρα, κ' ἐμεῖς τὴν κάνουμε φωτιά. Κοτσομπολιά, συκοφαντίες, ύθρεις. Μέσα ἀπὸ τὸ στόμα βγαίνουν φίδια, οἱ βλαστήμιες. Ποιός; Τὸ σκουλήκι τῆς γῆς βλαστημάει τὸ Δημιουργό του.

Ἄμαρτάνομε μὲ ὅλες τὶς αἰσθήσεις μας. Ἄμαρτάνομε μὲ τὸ μυαλό μας. Πές μου τὴ νύχτα ποὺ κοιμᾶσαι τί σκέπτεσαι, νὰ σοῦ πῶ ποιός είσαι. Σκέπτεσαι γυναικες; είσαι ἔνας διεφθαρμένος. Σκέπτεσαι λεφτά; είσαι ἔνας φιλάργυρος. Σκέπτεσαι γιὰ νὰ ἐκδικηθῆς; είσαι ἔνας Κάιν. Ποῦ φτερουγίζουν τὰ ὄνειρά σου;

Ἄμαρτάνομε μὲ τὴν καρδιά. Μιὰ καρδιὰ ποὺ μᾶς τὴν ἔδωσε νὰ ἀγαποῦμε τὸν ἄνθρωπο, κ' ἐμεῖς τὴν κάναμε γεμάτη ἀπὸ φίδια καὶ σκορπιούς.

Ἄμαρτάνομε τὴν ἡμέρα, τὴ νύχτα, στὸ δρόμο, στὴν πλατεία, στὰ χωράφια, στὰ ἀμάξια, στὰ λεωφορεία, στὰ ἀεροπλάνα, στὰ πλοῖα, παντοῦ. Ὡ Θεέ μου, ἀμαρτάνομε κ' ἐδῶ μέσα στὴν ἐκκλησία. Ὁ χῶρος αὐτὸς ἔπρεπε νὰ είνε ἀπυρόβλητος ἀπὸ τὰ πυρὰ τοῦ διαβόλου.

Ο Χριστὸς ἥρθε γιὰ νὰ μᾶς σώσῃ

Ἄλλὰ ὁ Χριστὸς είνε μακρόδυμος. Ἦρθε νὰ μᾶς σώσῃ ἀπὸ τὴν ἀμαρτία.

Τὴ Μεγάλη Παρασκευὴ ἔρχεστε, ἀκοῦτε ἐκεῖνα τὰ ἐγκώμια, ὀλόγυκα τραγούδια ἐνὸς θεϊκοῦ ἔρωτος στὸ Χριστό. Ἐκεὶ ὑπάρχει ἔνα παράδειγμα σχετικὸ μ' αὐτὸ ποὺ λέμε, ὅτι ὁ Χριστὸς κατῆλθε στὴ γῆ γιὰ νὰ σώσῃ τὸν ἄνθρωπο ἐκ τῆς ἀμαρτίας. Κάτω στὶς πεδιάδες ὑπάρχει ὁ πελεκᾶνος, ποὺ ἔχει ἔνα πλατὺ ράμφος. Είνε πολὺ φιλόστοργο πουλί, ἀγαπᾶ πολὺ τὰ παιδιά του. Σηκώνεται τὸ πρωΐ καὶ τρέχει στὰ χωράφια, γιὰ νὰ βρῇ τροφὴ γιὰ τὰ πουλιά του. Τὴν ὥρα ὅμως ποὺ λείπει ὁ πελεκᾶνος πάει τὸ φίδι στὴ φωλιὰ καὶ τὰ τσιμπάει, τὰ δηλητηριάζει.

Νά κ' ἔρχεται ό πελεκᾶνος, βλέπει τὰ πουλάκια του νὰ σπαρταρᾶνε. Λέει λοιπὸν ἡ παράδοσι, ὅτι μὲ τὸ ράμφος του σχίζει τὴν καρδιά του καὶ σὰν τὴ βεντούζα τραβάει αἴμα ἀπὸ τὸ κορμί του καὶ τὸ μεταγγίζει στὰ πουλιά, καὶ κατορθώνει ἔτσι καὶ σώζει τὰ παιδιά του. Στὴ Ῥωσία κυκλοφοροῦν τέτοιες εἰκόνες· πιστεύουν οἱ Ῥῶσοι.

«”Ωσπερ πελεκᾶν

τετραμένος τὴν πλευράν σου, Λόγε,

σοὺς θανόντας παῖδας ἐζώσας

ἐπιστάξας ζωτικοὺς αὐτοῖς κρουνούς» (ἐγκώμ. β' στ.).

«Πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες· τοῦτο ἔστι τὸ αἷμα μου...» (Ματθ. 26,27).

Μᾶς ποτίζει, μᾶς κάνει μετάγγισι τὸ πεντακάθαρο αἷμα στὶς καρδιές μας. Τὴν ὥρα ποὺ κοινωνᾶς, κάθε σταγόνα είνε τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ ποὺ ἀχνίζει.

Σώζει τοὺς μετανοημένους ἀμαρτωλούς, ὅσο βαρειὰ καὶ ἀν ἔχουν ἀμαρτήσει· ὅπως ἡ ἀξία ἐνὸς γιατροῦ φαίνεται ὅχι ἀν θεραπεύη μιὰ μικρὴ ἀρρώστια, ἀλλὰ ἀν θεραπεύη ἐναν βαρειὰ ἀρρωστο. Θὰ σᾶς δείξω ἐναν ἄρρωστο, ἐναν ἀμαρτωλὸ πολὺ βαρειά, ποὺ τὸν ἔσωσε ὁ Χριστός. Είνε ὁ ἀπόστολος Παῦλος. Διαβάστε τὶς Πράξεις τῶν ἀπόστολων γιὰ νὰ δῆτε τί ἦταν προτοῦ γίνη ἀπόστολος. Ἡταν νέος δεκαεπτάτη ἐτῶν καὶ βρισκόταν παρὰν ὅταν οἱ Ἐβραῖοι σὰ λυσσασμένα σκυλιὰ πῆραν λιθάρια καὶ χτυποῦσαν τὸν πρωτομάρτυρα Στέφανο. Φώναζε κι αὐτὸς «Θάνατος στὸν ἀθῷ Στέφανο!», καὶ κρατοῦσε τὰ ροῦχα των, γιὰ νὰ είνε πιὸ εὐκίνητοι, νὰ ρίχνουν τὶς πέτρες. Ἔφτειασε καὶ συμμορία, κ' ἔμπαινε τὴ νύχτα στὰ σπίτια τῶν Χριστιανῶν, τοὺς χτυποῦσε, τοὺς ἔδενε μὲ ἀλυσίδες καὶ τοὺς ἔρριχνε στὰ μπουντρούμια. Ἡθελε νὰ ἔξαφανίσῃ τοὺς Χριστιανούς. Λέμε καμμιὰ φορά· Ποῦ είνε ὁ Χριστός, δὲ βλέπει αὐτὰ ποὺ κάνουν;... Ὁ Χριστός, τὸ δαχτυλάκι του νὰ κουνήσῃ, κάρβουνο θὰ γίνη ἡ γῆ. Μποροῦσε λοιπὸν ὁ Χριστός, τὴν ὥρα ποὺ ὁ Σαῦλος κρατοῦσε τὰ ρόπαλα, νὰ στείλῃ ἐνα ἀστροπελέκι νὰ τὸν κάψῃ. Δὲν τὸ ἔκανε ὁ Χριστός. Μακροθυμοῦσε. Γιατὶ ἤξερε, ὅτι ἀπὸ τὸ κάρβουνο αὐτὸν θὰ γίνη ἐνα διαμάντι.

Γι' αὐτὸ τώρα λέει· Ἡμουν ἀμαρτωλός, ἀλλὰ ὁ Χριστὸς μὲ ἔσωσε· ἥρθε στὸν κόσμο ὁ Χριστὸς γιὰ νὰ σώσῃ τοὺς ἀμαρτωλούς, καὶ πρῶτος ἀπ' ὅλους είμαι ἐγώ (Α' Τιμ. 1,15).

Καὶ μόνο τὸν ἀπόστολο Παῦλο ἔσωσε ὁ Χριστός; Ἔσωσε τὸν τελώνη ποὺ ἔγινε εὐαγγελιστής, ἔσωσε τὸν ἀρχιτελώνη ποὺ πῆγε στὸ σπίτι του καὶ εἶπε «Σωτηρία τῷ οἴκῳ τούτῳ ἐγένετο» (Λουκ. 19,9), ἔσωσε τὸν ἑκατόνταρχο, ἔσωσε τὸ ληστὴ ἐπάνω στὸ σταυρό, ἔσωσε μυριάδας ἀνθρώπων, ἔσωσε κ' ἐμᾶς.

Σ' ἔνα χωριὸ τῆς Ῥούμελης ἥταν μιὰ γριὰ ἐνενήντα χρονῶν. Κορακοζώητους τοὺς λένε αὐτοὺς στὰ μέρη αὐτά. Ὁ κόρακας ζῇ διακόσα χρόνια. Τὸ ἀηδόνι ζῇ δυὸ - τρία χρόνια. Μὰ τί νὰ τὸ κάνης, διακόσα χρόνια ὅλο κρᾶ νὰ κάνης καὶ κρέατα ψόφια νὰ τρῶς; «Καλύτερα μιᾶς ὥρας ἐλεύθερη ζωὴ, παρὰ σαράντα χρόνια σκλαβιὰ καὶ φυλακῆ». Προτιμότερο νά 'σαι ἔνα ἀηδονάκι, νὰ κελαηδᾶς μεσ' στὸ δάσος, παρὰ νὰ γίνης γέρος ἐκατὸ χρονῶν. »Εφτασε λοιπὸν ἐνενήντα χρόνια αὐτὴ ἡ γριά. Πήγαινε στὶς ἐκκλησιές, ἀσπαζόταν ὅλες τὶς εἰκόνες, ἔκανε μετάνοιες μεγάλες· γιὰ ἀγία τὴν εἶχαν. «Οταν πλησίαζε νὰ πεθάνῃ, τὸ κατάλαθε καὶ φοβήθηκε. Ζήτησε παπᾶ. »Ετρεξαν τὰ ἐγγόνια τῆς μακριά, γιὰ νὰ φέρουν πνευματικό. Αὐτὴ ξεψυχοῦσε. Ἐλάτε, ἐγγόνια μου καὶ παιδιά μου, γιὰ νὰ σᾶς πῶ τὰ κρίματά μου... Ποιό τὸ κρίμα της; «Οταν ἥταν δεκαέξι χρονῶν πῆγε στὸ ποτάμι νὰ πλύνῃ τὰ ροῦχα της. Ἐκεῖ ἥταν ἔνα παιδάκι μικρότερο ἀπ' αὐτήν. Μαλώσανε καὶ πιάνει μιὰ πέτρα καὶ τὸ σκοτώνει. »Ανοιξε λάκκο τὸ σκέπασε. Ἡρθε ἀστυνομία, μὰ δὲν τὴν ὑποπτευθῆκανε. Περάσανε ἔβδομηντα πέντε χρόνια. Μπορεῖ ν' ἀσπρίσουν τὰ μαλλιά σου, νὰ πέσουν τὰ δόντια σου, ἀλλὰ μέσα τὸ κακὸ ποὺ ἔκανες εἶνε κάρβουνο. Καὶ μόνο αὐτὸ ἀποδεικνύει, ὅτι ὑπάρχει Θεός. Ἐλάτε, παιδιά μου, νὰ σᾶς πῶ σκότωσα παιδί. Παναγιά, Χριστέ, συγχωρέστε με τὴν ἀμαρτωλή... Μὲ τὸ «συγχώρεσέ με τὴν ἀμαρτωλή» ξεψύχησε ἡ βάθω.

Τελευταία πρόσκλησι

Δὲν ἥρθα στὸ χωριό σας οὕτε γιὰ χρήματα οὕτε γιὰ φαγητό· ἥρθα νὰ σᾶς ἀπευθύνω μιὰ τελευταία πρόσκλησι.

«Μετανοεῖτε», ἀδέρφια μου. Πέρασαν οἱ ὥρες. Δὲν εἶνε πιὰ δέκα ἡ ὥρα· δώδεκα παρὰ πέντε εἶνε. Δὲν ἔχω κλειδὶ ν' ἀνοίξω τὶς καρδιές σας, νὰ μετρήσω τ' ἀμαρτήματά σας. Ὁ Χριστὸς τὰ ξέρει, ὁ Χριστὸς ζυγίζει τὶς ἀμαρτίες ὅλες. Χριστιανοί μου, ἀνοίξτε τὶς καρδιές σας, φέρτε τ' ἀμαρτήματά σας ἐδῶ στὴν ἐκκλησία, ἔξομολογηθῆτε μὲ εἰλικρίνεια. Μὴν ἀργεῖτε, μὴν ἀπελπιστήτε. Μιὰ σταγόνα ἀπὸ τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ νὰ πέσῃ πάνω στὶς ἀμαρτίες σας, θὰ τὶς κάνῃ λειωμα. Ἐλάτε κοντὰ στὸ Χριστό, μὴν ἀργεῖτε. Γονατίστε μπροστά του, καὶ παράδεισο θὰ αἰσθανθῆτε στὴν καρδιά σας.

Καὶ ἀν ὅλοι ἀρνηθοῦν τὸ Χριστὸ καὶ μείνησ ἔνας, μὴν τὸν ἀρνηθῆς. Νὰ λέσ, Σὲ πιστεύω Χριστέ. Κι ὅταν ἔρθῃ ἡ τελευταία ὥρα τῆς ζωῆς μας, νὰ ποῦμε τὸ «Μνήσθητί μου, Κύριε, ὅταν ἔλθης ἐν τῇ βασιλείᾳ σου» (Λουκ. 23,42)· ἀμήν.

Ιερὸς ναὸς
Ἄγίων Ἀποστόλων
Πέτρου καὶ Παύλου
"Ιμερα - Κοζάνης
"Υψωσις τοῦ
τιμίου Σταυροῦ
Δευτέρα 14-9-1965

Τὰ θαύματα τοῦ σταυροῦ

ΣΗΜΕΡΑ, ἀγαπητοί μου Χριστιανοί, είνε ὅχι μία συνηθισμένη ἑορτή, ἀλλὰ είνε μία ἀπὸ τῆς πιὸ τρανές ἑορτὲς ποὺ ἔχει ἡ Ἐκκλησία μας. Σήμερα είνε πανήγυρις. Τὰ τροπάρια ποὺ ἀκούσατε σήμερα, ὁ ἀπόστολος, τὸ εὐαγγέλιο, ὅλα αὐτὰ μιλᾶνε γιὰ τὸ σταυρό, γιὰ τὸ Χριστὸ ποὺ σταυρώθηκε.

Σὰν Μεγάλη Παρασκευὴ

Σήμερα είνε σὰν τὴ Μεγάλη Παρασκευή. Στὰ παλιὰ τὰ εὐλογημένα χρόνια, ποὺ οἱ ἀνθρωποι πιστεύανε πραγματικὰ στὸ Χριστό, καὶ ιδίως στὰ δικά σας μέρη ἀπὸ τὰ ὅποια κατάγεστε, στὴ Μικρὰ Ἀσία, στὴ Σεβάστεια, στὸν Πόντο, ἐκεὶ πέρα τέτοια μέρα ἀνθρωποις δὲν ἔμενε στὸ σπίτι, ἀνθρωποις δὲν ἦταν στὰ χωράφια, ἀλλὰ ὅλοι τους, ἄντρες καὶ γυναίκες, ἀπὸ τὸ γέρο μὲ τ' ἀσπρα μαλλιὰ μέχρι τὰ νήπια στὶς ἀγκαλιὲς τῶν μανάδων τους, ὅλοι πηγαίνανε στὴν ἐκκλησία σήμερα. Δὲν ἀπουσίαζε κανένας. Καὶ μόνο αὐτό; Σήμερα εἶχανε αὐστηρὰ νηστεία. Νηστεύανε ὅπως τὴ Μεγάλη Παρασκευή. Δὲν τρώγανε τίποτε. Λίγο ψωμάκι τὸ βουτούσανε μέσα στὸ ξύδι. "Ετσι ζοῦσαν στὴ Μικρὰ Ἀσία καὶ πιστεύανε στὸ Χριστό.

Ἄλλὰ δυστυχῶς σήμερα δὲν ἔχουμε πιὰ τὴν πίστι ποὺ είχαν οἱ πρόγονοί μας. Δὲν ἔχουμε πλέον τὴν ἀφοσίωσι ποὺ είχαν ἐκεῖνοι στὸ Χριστό. Δὲν τιμοῦμε καὶ δὲν λατρεύουμε τὸ Χριστὸ ὅπως ἐκεῖνοι.

—Μά, θὰ πῆτε, τί είνε αὐτὸς ὁ σταυρός, ποὺ σήμερα γιορτάζουμε; Γιά ἀκοῦστε, μὲ λίγα ἀπλᾶ λόγια, τί είνε ὁ σταυρός.

Τί σημαίνει ὁ σταυρὸς

Στὰ παλιά τὰ χρόνια, ὅταν καταδικάζανε κανένα σὲ θάνατο, τὸν κρεμοῦσαν. "Οπως σήμερα τὸν τουφεκᾶνε, ἢ τὸν ἀνεβάζουν στὴν κρεμάλα, ἢ ἀκόμα στὴν Ἀμερικὴ τοὺς βάζουν ἐπάνω σὲ μιὰ ἡλεκτρικὴ καρέκλα καὶ μὲ ἔνα κουμπὶ τοὺς κάνουνε κάρβουνο.

“Οπως λοιπὸν τώρα τοὺς καταδικάζουν κατ’ αὐτὸν τὸν τρόπο, στὰ παλιὰ τὰ χρόνια, στὴν ἐποχὴ τοῦ Χριστοῦ, ἃν ἦταν κανένας κακοῦργος, ποὺ ἔκανε πολλὰ καὶ φοβερὰ ἐγκλήματα καὶ εἶχε βάψει τὰ χέρια του στὸ αἷμα, αὐτὸν τὸν παίρνανε, τὸν θγάζανε σ’ ἔνα ὕψωμα, τὸν ξαπλώνανε στὶς σανίδες, τὸν καρφώνανε, καὶ τὸν στήνανε ἐπάνω στὸ χῶμα, καὶ ἐκεὶ τὸν ἄφηναν νὰ ξεψυχήσῃ· ἥ μᾶλλον δὲν ξεψυχοῦσε, γιατὶ ἐρχόταν τὰ ὅρνεα, τὰ πεινασμένα ὅρνεα, καὶ τοῦ θγάζανε τὰ μάτια, καὶ ἐρχόταν τὰ σκυλιὰ καὶ τὸν τρώγανε. Αὐτὸς ἦταν ὁ θάνατος διὰ σταυροῦ. Γι’ αὐτὸν μέχρι τὴν ἐποχὴ τοῦ Χριστοῦ ἦταν ἔνα πρᾶγμα ποὺ μισοῦσε ὁ κόσμος. ‘Ο σταυρὸς ἦταν ἔνα ξύλο ἀτιμο.

‘Αλλ’ ἀπὸ τὴν ὥρα ποὺ ὁ Χριστὸς ἀνέβηκε στὸ σταυρὸν καὶ ἔχυσε τὸ αἷμα του, τὸ ξύλο αὐτὸν τὸ ἀτιμο ἔγινε τιμημένο, ἔγινε εὐλογημένο. “Ἐγινε δένδρο μὲ τὰ ὡραιότερα ἀνθη.” Ἐγινε δένδρο, ποὺ κάτω ἀπὸ τὴ σκιά του μένει ἡ ἀνθρωπότης. “Ἐγινε σύμβολο ιερό, ἔγινε σημαία. ”Ἐγινε ὅπλο, ἔγινε φάρμακο, ἔγινε... ”Ο, τι νὰ πῆς, είνε ὁ τίμιος σταυρός. Γιὰ ποιούς; Γιὰ κείνους ποὺ πιστεύουν. Γιὰ ἐκείνους ποὺ δὲν πιστεύουν, δὲν ἔχει νὰ πῆ τίποτε ὁ σταυρός.

‘Ο σταυρὸς κάνει θαύματα

‘Απὸ τὴν ὥρα, ποὺ σταυρώθηκε ὁ Χριστός, ὁ σταυρὸς κάνει τὰ θαύματά του.

Τὸ πρῶτο μεγάλο θαῦμα ἔγινε τὴ Μεγάλη Παρασκευή. Λέει τὸ Εὐαγγέλιο ὅτι, ὅταν σταυρώθηκε ὁ Χριστός, ὁ ἥλιος ντράπηκε. Γιατὶ ὁ ἥλιος είνε τρόπον τινὰ τὸ μάτι τοῦ Θεοῦ καὶ τὰ βλέπει ὅλα. ‘Ο ἥλιος, ποὺ βλέπει πολλὰ ἐγκλήματα νὰ γίνωνται ἐδῶ στὴ γῆ, είδε τὸ πιὸ φοβερὸ ἐγκλημα. Εἶδε τοὺς ἀνθρώπους νὰ σταυρώνουν τὸ Χριστό. Ντράπηκε ὁ ἥλιος, σκέπασε τὸ πρόσωπό του καὶ σκοτείνιασε. Δὲν ἦταν τὸ σκοτείνιασμα σὰν αὐτὸ ποὺ κάνει ὁ ἥλιος ὅταν γίνεται ἔκλειψι, ποὺ κρατᾷ λίγα λεπτά. Αὐτὸ τὸ σκοτείνιασμα κράτησε τρεῖς ὥρες. ”Ἐγινε **σκοτάδι μεγάλο** «ἀπὸ ἔκτης ὥρας ἔως ὥρας ἐνάτης» (Ματθ. 27,45), δηλαδὴ ἀπὸ τὶς 12 τὸ μεσημέρι μέχρι τὶς 3 ἡ ὥρα τὸ ἀπόγευμα ἔγινε σκοτάδι ἐπάνω στὴ γῆ. Μάλιστα λένε γιὰ κάποιον δικό μας σοφό, ποὺ ζοῦσε στὴν Ἀθήνα, ὅτι ὅταν είδε αὐτὸ τὸ μεγάλο σκοτάδι εἶπε· Σήμερα «ἡ θεός τις πάσχει ἥ τὸ πᾶν ἀπόλυται». Σήμερα, λέει, κάτι μεγάλο ἔγινε· ἥ πάσχει ὁ Θεός ἡ καταστρέφεται ὁ κόσμος.

Τὸ δεύτερο θαῦμα ποὺ ἔγινε τὴ Μεγάλη Παρασκευή είνε ὅτι **ἐσείσθηκε ἡ γῆ**. ”Ανοιξαν τὰ σπλάχνα τῆς καὶ **ξέρασε νεκρούς**: βγῆκαν ἀπὸ τοὺς τάφους καὶ περπατοῦσαν μέσα στὰ Ιεροσόλυμα.

Λέει ἀκόμα τὸ Εὐαγγέλιο, ὅτι δὲν σκοτείνιασε μόνο ὁ ἥλιος, δὲν ἐσείσθη μόνο ἡ φλούδα τῆς γῆς, δὲν ἀνοιξαν μόνο τὰ μνήματα γιὰ νὰ ξεράσουν τοὺς νεκρούς, ἀλλὰ ἔγινε καὶ κάτι ἄλλο. **Τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ ἐσχίσθηκε** «εἰς δύο ἀπὸ ἄνωθεν ἔως κάτω» (ἔ.ἀ. 27,51). Ποιό είνε αὐτὸ τὸ καταπέτασμα;

Πρέπει νὰ ξέρουμε, ὅτι στὴν ἐποχὴ τοῦ Χριστοῦ ἦτανε ἔνας ναός, ὁ πιὸ ώραιος ναὸς στὸν κόσμο· ὁ ναὸς τοῦ Σολομῶντος. Ἡταν κτισμένος μὲ μάρμαρα, μὲ χρυσάφι καὶ μὲ πελεκημένους λίθους.

“Οπως σήμερα ὁ δικός μας ναὸς χωρίζεται μὲ τὸ τέμπλο καὶ μέσα στὸ Ἱερὸ δὲν κάνει νὰ μπαίνουν οὔτε γυναῖκες οὔτε ἄντρες, μόνο ὁ παπᾶς καὶ κάποια μικρὰ παιδιὰ ποὺ θὰ ἐκλέξῃ ὁ παπᾶς, γιατὶ εἰνε ἀμαρτία νὰ μπαίνουν στὸ Ἱερὸ βῆμα γυναῖκες καὶ ἄλλοι ἄνθρωποι, ἔτσι ἀκριβῶς χωριζόταν καὶ ὁ ναὸς τοῦ Σολομῶντος. Ἡταν ἔνα μέρος γιὰ τὸ λαό, γιὰ τοὺς ἄντρες τὶς γυναῖκες καὶ τὰ παιδιά, καὶ ἦταν πάλι ἄλλο ἔνα μέρος μόνο γιὰ τοὺς ἵερεis τοῦ Ὑψίστου.

Καὶ χωριζόταν ὁ ναὸς ἐκεῖνος ὅχι μὲ τέτοιο τέμπλο, ἀπὸ ξύλο ἥ μάρμαρο. Ἐκεῖνο τὸ «τέμπλο» στὸ ναὸ τοῦ Σολομῶντος δὲν ἦταν οὔτε ἀπὸ ξύλο οὔτε ἀπὸ πέτρες ἥ τοῦθλα οὔτε ἀπὸ μάρμαρο, ἀλλ’ ἀπὸ ἔνα ὑφασμα ποὺ ἦταν ὑφασμένο ἀπὸ τρίχες γιδιῶν, ἀπὸ τρίχες προβάτων, καὶ ἦτανε παχύ, πολὺ παχύ. Καὶ ἦταν μονοκόμματο ἀπὸ τὴ μιὰ ἄκρη ἔως τὴν ἄλλη. Καὶ ἦταν βαμμένο στὸ κόκκινο.

Τὴν ὥρα λοιπὸν ποὺ ὁ Χριστὸς ξεψυχοῦσε στὸ σταυρό, ὅπως ἡ γυναῖκα ξεσχίζει τὸ χασέ, ἔτσι, λέει τὸ Εὐαγγέλιο, σὰν νὰ κατέβηκε ἀπὸ τὰ οὐράνια ἔνας ἄγγελος, πῆρε αὐτὸ τὸ παραπέτασμα, αὐτὸ τὸ χοντρὸ πανὶ ποὺ εἶχαν ὑφάνει στὸν ἀργαλειό, τὸ πῆρε καὶ τὸ ἔσκισε στὰ δυό. Καὶ ἐφάνηκαν τὰ ἐνδότερα τοῦ ναοῦ.

Τί σημαίνει ὅτι «τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη εἰς δύο ἀπὸ ἄνωθεν ἔως κάτω» (ξ.ἀ.); Σημαίνει ὅτι, ὅπως σχίσθηκε τὸ παραπέτασμα καὶ φάνηκε τὸ Ἱερὸ βῆμα, ἔτσι ἀκριβῶς καὶ ὁ Χριστὸς ἐσχίσε τὰ γραμμάτιά μας, ποὺ εἴνε τ’ ἀμαρτήματά μας. Γκρέμισε τὸ βουνό, ποὺ ἦτανε μπροστά μας καὶ δὲ μᾶς ἀφῆνε νὰ περάσουμε. “Οπως τὸ ποτάμι ὅταν κατεβάσῃ πολὺ νερὸ δὲν περνᾶς, ἔτσι καὶ ὁ ἄνθρωπος ἦταν χωρισμένος ἀπὸ τὸ Θεό καὶ δὲν μποροῦσε νὰ περάσῃ στὸ Θεό, ἐξ αἰτίας τῶν ἀμαρτημάτων του. ‘Ο σταυρὸς τοῦ Κυρίου ἔγινε τὸ γεφύρι, ποὺ πέρασε ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τὴ μιὰ μεριὰ στὴν ἄλλη. ”Ανοιξε δρόμος γιὰ τὸ Θεό, γιὰ τὸν οὐρανό.

Αὐτὰ μὲ λίγα λόγια εἴνε τὰ δαύματα ποὺ ἔγιναν τὴ Μεγάλη Παρασκευή. Τὰ ἐπαναλαμβάνω.

Πρῶτον σκοτείνιασε ὁ ἥλιος.

Δεύτερον ἐσείσθηκε ἡ γῆ.

Τρίτον ξέρασε ἡ γῆ τοὺς νεκρούς.

Τέταρτον σχίστηκε τὸ καταπέτασμα.

Μικρὰ εἴνε αὐτά; Μικρὸ εἴνε ἀν λόγου χάριν τώρα σκοτεινιάσῃ ὁ ἥλιος; Καὶ θὰ γίνουν αὐτὰ τὰ πράγματα. Μὴ νομίσετε, ὅτι θὰ εἴνε πάντα ἔτσι ἐπάνω στὸν οὐρανό. Καὶ ὁ Ἀλιάκμονας θὰ ξηρανθῇ καὶ τὰ ἄστρα θὰ πέσουν καὶ ὅλα θὰ γίνουν ἐπάνω στὴν ἀμαρτωλή μας γῆ.

‘Ο λύκος ἔγινε ἄρνι!

‘Αλλὰ τὴ Μεγάλη Παρασκευὴ δὲν ἔγιναν μόνο αὐτά. “Εγιναν κι ἄλλα, ἀκόμη μεγαλύτερα. Ποιά είνε αὐτά.

Τὴ Μεγάλη Παρασκευὴ δὲν ἐσείσθηκε μόνο ὁ τόπος καὶ ἡ φλούδα τῆς γῆς· δὲν ἄνοιξαν μόνο τὰ μνήματα. “Εγινε καὶ κάτι ἄλλο τὴν ἡμέρα τῆς Μεγάλης Παρασκευῆς· ἔνας λύκος ἔγινε ἄρνι, καὶ ἔνα γεράκι ἔγινε περιστέρι!

—“Ε, τί είνε αὐτὰ ποὺ λέσ, βρὲ παππούλη! Τρελλὰ πράγματα. Είνε δυνατόν ποτε λύκος νὰ γίνη ἄρνι καὶ τὸ γεράκι περιστέρι; Δὲ γίνονται αὐτά.

Καὶ ὅμως ἔγιναν τὴ Μεγάλη Παρασκευή. Ποιός είνε ὁ λύκος αὐτός;

Δύο ἦταν αὐτοὶ ποὺ είχαν στὴ μέση τὸ Χριστό μας. Ἡταν οἱ δυὸ λησταί. Λύκοι δὲν ἦταν; Τὸ χειρότερο θεριὸ στὸν κόσμο δὲν είνε ὁ λύκος, ἡ ἀλεποῦ, ἡ ἀρκούδα καὶ τὸ λιοντάρι· τὸ χειρότερο θεριὸ στὸν κόσμο είνε ὁ ἄνθρωπος ποὺ δὲν ἔχει Θεό, ὁ ἄνθρωπος ποὺ δὲν πιστεύει. Μὴ βάζετε στὸ σπίτι σας μέσα ἄνθρωπο ποὺ δὲν πιστεύει καὶ δὲν πατᾶ στὴν ἐκκλησία· θὰ σᾶς καταστρέψῃ τὸ σπίτι, θὰ σᾶς ἀτιμάσῃ τὴ γυναικα. Ό ἄνθρωπος ποὺ δὲν πιστεύει μπορεῖ νὰ κάνῃ ὅλα τὰ ἐγκλήματα. Στὰ παλιὰ χρόνια, τὰ εὐλογημένα, στὴ Μικρὰ Ἀσία, οἱ ἄνθρωποι ποὺ πιστεύανε μυρμήγκι δὲν πατοῦσαν. Τώρα ἐδῶ στὴν Ἑλλάδα, ποὺ ἥρθε ἡ ἀθεϊα καὶ ξερριζώσανε ἀπὸ τὴν καρδιὰ τὴν ἰδέα τοῦ Θεοῦ, ὁ ἄνθρωπος ἔγινε θηρίο καὶ χειρότερος ἀπὸ θηρίο.

“Ενας λύκος τί θὰ φάῃ; Θὰ φάῃ πρόβατα. Τὸν κόσμο δὲν τὸν κατέστρεψαν οἱ ἀγράμματοι, δὲν τὸν κατέστρεψαν οἱ τσοπαναραίοι· τὸν κόσμο τὸν κατέστρεψαν τὰ ἄθεα γράμματα. “Ενας ἄνθρωπος ποὺ δὲν ἔχει Θεό καὶ ξέρει γράμματα καὶ ξέρει πονηριές, αὐτὸς είνε τὸ χειρότερο θεριό. Μὴ φοβᾶστε τοὺς λύκους καὶ τὰ ἄγρια θηρία· νὰ φοβηθῆτε τοὺς ἄνθρωπους ποὺ δὲν πιστεύουν στὸ Θεό.

Δὲν πιστεύω ἐδῶ στὰ “Ιμερα νὰ ὑπάρχῃ τέτοιος σπόρος τοῦ δια’όλου, σπόρος ἀθεϊας. Ἀλλὰ ἂν καμμὶα φορὰ ἀπὸ τὴν Κοζάνη ἔρθῃ κανένας καὶ κάνῃ τὸ γραμματισμένο, καὶ κάθεται στὸ καφενεῖο καὶ κοροϊδεύῃ καὶ δὲν πιστεύῃ στὸ Θεό, νὰ μὴν τὸν βάλετε στὸ σπίτι σας. Προτιμότερο νὰ βάλετε τὸν διάβολο στὸ σπίτι σας, παρὰ νὰ βάλετε ἔνα ἄνθρωπο ἄθεο. Θὰ σᾶς καταστρέψῃ ὀλόκληρο τὸ σπίτι σας. Καὶ τὴν πατρίδα μας καὶ ὅλα οἱ ἄθεοι τὰ καταστρέφουν. Λοιπὸν γ’ αὐτὸ λέγω, ἔνας ἄνθρωπος ποὺ δὲν πιστεύει στὸ Θεό, ποὺ τὸν βλαστημάει καὶ δὲν πατᾶ στὴν ἐκκλησία, μόνο στὸ τέλος τὸν φέρνουν οἱ τέσσερις, είνε χειρότερος ἀπὸ τὸ λύκο. Υπάρχουν ἄνθρωποι, καὶ στὴν Κοζάνη καὶ στὴν Ἀθήνα, ποὺ θὰ τοὺς πάνε στὴν ἐκκλησὶα μόνο οἱ τέσσερις. “Οταν τοὺς σηκώσουν νεκρούς, τότε θὰ δοῦνε τὴν ἐκκλησία. Λοιπὸν ἐπαναλαμβάνω καὶ λέγω· ἄνθρωποι, ποὺ δὲν πιστεύουν στὸ Θεό, είνε χειρότεροι ἀπὸ τὰ θηρία ποὺ είνε μέσα στὴ ζούγκλα καὶ στὰ ἄγρια δάση.

Λοιπὸν δυὸ τέτοιοι λύκοι ἡταν αὐτοὶ οἱ λησταί, ποὺ σταυρωθήκανε μὲ τὸ Χριστό, ἔνας ἐκ δεξιῶν καὶ ἔνας ἐξ ἀριστερῶν. Τοὺς εἶχανε μέσα στὰ μπουντρούμια. Εἶχανε σκοτώσει μικρὰ παιδιά, εἶχαν ξεκοιλιάσει γυναῖκες, εἶχαν κάνει κακουργήματα. Καὶ τοὺς πῆραν τὴν ἡμέρα ποὺ σταύρωσαν τὸ Χριστὸ καὶ τοὺς σταυρώσανε, τὸν ἔνα στὰ δεξιὰ τοῦ Χριστοῦ καὶ τὸν ἄλλο ἀριστερά.

Αύτοί, ὅταν είδαν τὸ Χριστὸ ἐπάνω στὸ σταυρό, ἄρχισαν νὰ τὸν κοροϊδεύουν. Γιὰ κοίταξε, λένε· εἴσαι Θεός; "Ἄν είσαι Θεός, τότε νὰ κατεβῆς ἀπὸ τὸ σταυρό, γιὰ νὰ μᾶς ξεκαρφώσῃς, γιὰ νὰ σὲ πιστέψουμε... Στὴν ἀρχὴ καὶ οἱ δύο θλαστημοῦσαν τὸ Χριστό, καὶ ἐκεῖνος ποὺ ἡταν στὰ δεξιὰ καὶ ὁ ἄλλος ποὺ ἡταν στὰ ἀριστερά. Ἄλλὰ ὁ ἔνας, ὅταν πέρασε λίγη ὥρα καὶ εἶδε τὸ Χριστό, μαλάκωσε. Γιατὶ νὰ ξέρετε πολὺ καλά, ὅτι μαλακώνει καὶ ὁ πιὸ κακοῦργος. Αύτὸς ποὺ ἡταν σκληρὸς σὰν μαντέμι, αὐτὸς ποὺ ἡταν σκληρὸς σὰν τὴν πέτρα, μαλάκωσε σὰν τὸ κερί. "Οταν μαλάκωσε ἡ καρδιά του, σκέφτηκε καὶ ἔκανε σύγκρισι. "Ερριξε μιὰ ματιὰ στὴ ζωὴ τοῦ Χριστοῦ, καὶ μιὰ ματιὰ στὴ ζωὴ τὴ δική του, καὶ εἶδε χῆρες ποὺ κλαίγανε, εἶδε ὄρφανὰ ποὺ σκότωσε, εἶδε... εἶδε... εἶδε.... Συγκινήθηκε ἡ καρδιά του. Τὰ μάτια του βουρκώσανε. Τὸν ἔπιασε τὸ κλάμα. Τὰ χεῖλη του ἄνοιξαν. Μέχρι ἐκείνη τὴν ὥρα ἔβγαιναν ἀπὸ τὰ χεῖλη του φίδια, ἔβγαινε ἀκαθαρσία· ἀλλ ἀπὸ τὴν ὥρα ποὺ εἶδε τὸ Χριστό, αὐτὸς ὁ κακὸς ἄνθρωπος ἄνοιξε τὸ στόμα του καὶ βγῆκαν λόγια, ποὺ νὰ μαζευτοῦμε σήμερα ὅλοι οἱ παπᾶδες καὶ ὅλοι οἱ δεσποτάδες καὶ ὅλοι οἱ σοφοὶ τοῦ κόσμου, δὲ μποροῦμε νὰ τὰ κάνουμε τὰ λόγια τοῦ ληστῆ. Εἶνε λόγια θεόπνευστα καὶ δὲν ὑπάρχει ζυγαριὰ· γιὰ νὰ τὰ ζυγίσῃς· εἶνε λίγα λόγια γεμάτα ούσια. Εἶνε λόγια, ποὺ τὰ ἀκοῦμε κάθε φορὰ στὴ θεία λειτουργία. "Οταν ὁ παπᾶς βγαίνει μὲ τὸ δισκοπότηρο ἔξω, ὅλοι πρέπει νὰ γονατίζουμε καὶ νὰ λέμε· «Μνήσθητί μου, Κύριε, ὅταν ἔλθης ἐν τῇ βασιλείᾳ σου» (Λουκ. 23,42). Μέσα λοιπὸν ἀπὸ αὐτὸν τὸ ληστὴ βγῆκαν αὐτὰ τὰ οὐράνια λόγια.

Νά λοιπὸν ποὺ τὴν ἡμέρα τοῦ σταυροῦ ἔνας ἄνθρωπος ποὺ ἡταν σὰν θηρίο, ποὺ δὲν κατώρθωσε νὰ τὸν διορθώσῃ ὁ βούρδουλας, τὰ δικαστήρια, ἡ φυλακὴ καὶ κανένα ἄλλο μέσο, αὐτὸς κοντὰ στὸ σταυρὸ μαλάκωσε καὶ ἔγινε ὁ πρῶτος Χριστιανός. Καὶ ὁ σταυρὸς ἔγινε τὸ κλειδί, ποὺ ὁ ληστὴς ἄνοιξε τὸν παράδεισο καὶ μπῆκε μέσα.

Νά λοιπὸν ποὺ τὴν ἡμέρα τοῦ σταυροῦ δὲν σκοτείνιασε μόνο ὁ ἥλιος, δὲν ἐσείσθη ἡ γῆ καὶ ξέρασε τοὺς νεκροὺς καὶ ἐσχίσθη τὸ τέμπλο τῆς ἐκκλησιᾶς, ἀλλὰ καὶ ἔνας λύκος ἄγριος ποὺ ἔτρωγε τὰ πρόβατα, τοὺς ἀνθρώπους, ἔγινε ἀρνί.

Τὸ γεράκι ἔγινε περιστέρι!

Μὰ καὶ ἔνα γεράκι ἔγινε περιστέρι. "Εχετε δεῖ πῶς ἀρπάζει τὶς κόττες τὸ γεράκι; Γεράκια ποιοί ἡταν τὴν ἐποχή ἐκεῖνοι; Οἱ Ψωμαῖοι στρατιῶτες. Γεράκι ἡταν ὁ ἐκατόνταρχος, ποὺ πῆρε τὸ Χριστὸ μὲ 70 στρατιῶτες, τὸν

ἔδεσε μὲ ἀλυσίδες, τὸν πῆγε στὸ Γολγοθᾶ, τὸν ξάπλωσε κάτω, τὸν κάρφωσε, τὸν ὑψώσε στὸ σταυρό, καὶ μετὰ ἀπὸ κάτω αὐτὸς διασκέδαζε. Ὁ Χριστὸς σταυρωνόταν καὶ κάτω οἱ στρατιῶτες διασκέδαζαν. Ἀλλ’ ὅταν εἶδαν οἱ στρατιῶτες τὴν γῆ νὰ σείεται ὀλόκληρος, τὰ πράγματα ἄλλαξαν. Ἡξερα ἐγὼ κάτω στὴν Κεφαλλονιὰ κάποιον ἄθεο, ποὺ βλαστημοῦσε τὸ Χριστό· ὅταν ὅμως ἔγινε σεισμὸς καὶ ἀρχισαν νὰ πέφτουν τὰ βράχια ἀπὸ τὰ βουνά, γονάτισε καὶ εἶπε· Χριστέ μου, σῶσε με. Δὲν ὑπάρχουν ἄθεοι. Κάνουν τὸν ἄθεο, ὅταν ἡ τοσέπη τοὺς εἴνε γεμάτη μὲ λεφτά, ὅταν ἔχουν λιμουζίνες καὶ σπίτια. Ἀλλ’ ὅταν ἀρχίσῃ ἡ γῆ νὰ σείεται καὶ τὰ πάντα νὰ σείωνται, τότε τοὺς βλέπεις κι αὐτοὺς νὰ γονατίζουν καὶ νὰ παρακαλοῦν τὸ Θεό. Ἔτσι λοιπὸν καὶ αὐτὸς ὁ ἐκατόνταρχος μὲ τὰ γαλόνια του καὶ μὲ τοὺς στρατιώτας του, ὅταν εἶδε νὰ σκοτεινάζῃ ὁ ἥλιος καὶ νὰ σείεται ἡ γῆ, ὅταν εἶδε τὸ Χριστὸ νὰ κάνῃ προσευχὴ καὶ νὰ παρακαλῇ γιὰ τοὺς φονιάδες του, τότε κι αὐτὸς γονάτισε μπροστὰ στὸ Χριστὸ καὶ εἶπε, ὅτι ὁ Χριστὸς δὲν είνε κακοποιός, δὲν είνε ληστής, ἀλλὰ «Ἄληθῶς Θεοῦ υἱὸς ἦν οὗτος» (Ματθ. 27,54).

Νά λοιπὸν τὰ θαύματα ποὺ ἔγιναν τὴν ἡμέρα τῆς σταυρώσεως τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ποὺ σήμερα ἐορτάζουμε τὴν ἐπέτειο.

Τί ἔγινε ὁ σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ;

Ἄλλὰ κοντὰ σ’ αὐτὰ τὰ θαύματα, τὰ φυσικὰ καὶ τὰ ἡθικά, ἔγινε καὶ κάτι ἄλλο, ποὺ εἰδικῶς τὴν ἐπέτειο του ἐορτάζουμε σήμερα.

Τί ἔγινε ὁ σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ; Τί ἔγιναν οἱ ἄλλοι δύο σταυροί; Μᾶς λέγει ἡ ιστορία, ὅτι τοὺς σταυροὺς τοὺς πῆραν οἱ Ἐβραῖοι, ἀνοιξαν κοντὰ στὸ Γολγοθᾶ ἔνα μεγάλο λάκκο, τοὺς σκέπασαν μὲ κόπρια, καὶ ἐκεὶ ἔμειναν 300 χρόνια.

Ποιός ξέδαψε τοὺς σταυρούς;

Ἡ ἀγία Ἐλένη, ἡ μητέρα τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου, γιὰ νὰ ἐκφράσῃ τὴν εὐγνωμοσύνη της στὸ Χριστὸ γιὰ τὴν προστασία ποὺ ἔκανε στὸ παιδί της καὶ γλύτωσε ἀπὸ τοὺς ἔχθρούς του μὲ τὸ λάβαρο τοῦ σταυροῦ, μὲ τὸ «Ἐν τούτῳ νίκα», ἥρθε στὰ μέρη αὐτά. Πήρε ἐργάτες, μὲ φτυάρια καὶ κασμᾶδες, καὶ σκάβανε συνεχῶς. Μὰ τὸν είχαν παραχώσει οἱ κακοῦργοι οἱ Ἐβραῖοι πολὺ βαθειά. Μᾶς τὰ λέει ἡ ιστορία αὐτά. Στὸ τέλος ἀκούστηκε κρότος· ἡ ἀξίνα χτύπησε ἐπάνω στοὺς σταυρούς. Τοὺς βγάζουν καὶ τοὺς τρεῖς. Μὰ μοιάζανε καὶ οἱ τρεῖς. Ποιός ἀράγε ἀπὸ αὐτοὺς ἤταν τοῦ Χριστοῦ; Βρίσκονταν σὲ μεγάλη ἀπορία.

Τὴν ὥρα ἐκείνη ἀκουστήκανε κλάματα. Κοντὰ ἀπὸ τὸ Γολγοθᾶ περνοῦσε μιὰ κηδεία. Εἶχε πεδάνει μιὰ γριὰ γυναίκα καὶ τὴν κλαίγανε καὶ τὴν πηγαίνανε στὸ νεκροταφεῖο. Τότε λοιπὸν ἀγγίζουν τὸν ἔνα σταυρὸ ἐπάνω στὴν πεδαμένη, μὰ δὲν ἀναστήθηκε. Βάζουν τὸν ἄλλο σταυρό, τίποτε. Βάζουν τὸν τρίτο σταυρό, –ναί, ἀς μὴ πιστεύουν οἱ ἄπιστοι, δικαίωμά τους· ἔμεις πιστεύομε— καὶ μόλις ἄγγιξε ἐπάνω της ὁ σταυρὸς

τοῦ Κυρίου, ἀμέσως ἀναστήθηκε καὶ εἶπε· Χριστέ, ἐλέησόν με. Τότε πέσανε ὅλοι κάτω μπρούμυτα, ἡ ἀγία Ἐλένη, ὁ πατριάρχης ὁ Μακάριος, οἱ δεσποτάδες, οἱ παπᾶδες, οἱ καλόγεροι καὶ οἱ ἀσκητάδες. "Ολοι πέσανε κάτω καὶ ἐπὶ μισὴ ὥρα κλαίγανε καὶ λέγανε τὸ «Κύριε, ἐλέησον». Τὸ λέμε κ' ἐμεῖς, «Κύριε, ἐλέησον», «Κύριε, ἐλέησον». "Οταν τὸ λὲς τὸ «Κύριε, ἐλέησον», νὰ τὸ πῆς μὲ τὴν καρδιά σου καὶ θὰ κάνης θαύματα.

Αὐτὴ τὴν μεγάλη γιορτή, τὸ ὅτι δηλαδὴ ἡ ἀγία Ἐλένη πῆγε καὶ ἔσκαψε στὸ Γολγοθᾶ καὶ βρῆκε τὸν τίμιο σταυρό, ποὺ ἀνέστησε τὸ νεκρό, αὐτὸ τὸ μεγάλο γεγονός τῆς ιστορίας γιορτάζουμε ἐμεῖς οἱ πανέλληνες. Καὶ ἔχουμε τὸν σταυρὸν ὡς σημαία μας, ὡς φλάμπουρό μας καὶ ὡς ὄπλο μας ἀγάπητο ἐναντίον τοῦ διαβόλου.

Τί μᾶς διδάσκει ὁ σταυρός;

Αὐτή, ἀδελφοί μου, μὲ λίγα λόγια είνε ἡ ιστορία τοῦ σταυροῦ. Κ' ἐμεῖς τώρα τί πρέπει νὰ κάνουμε; Πρῶτα - πρῶτα πρέπει νὰ ζήσουμε σύμφωνα μὲ ἐκεῖνα ποὺ μᾶς διδάσκει ὁ σταυρός.

Τί μᾶς διδάσκει ὁ σταυρός; Πάρτε κιμωλία καὶ γράψτε.

Τί νὰ γράψετε; "Οπως λένε τὰ παιδιά, 2 σὺν 2 ἵσον 4, 3 σὺν 3 ἵσον 6, 5 σὺν 5 ἵσον 10.

Σταυρὸς ἵσον - τί είνε ὁ σταυρός; Μπᾶς καὶ νομίζετε, ὅτι είνε ἀπλῶς ἔνα ξύλο νὰ τὸ ἀσπαστοῦμε καὶ σωθήκαμε. Λάθος κάνετε, δὲν είνε ἔτσι τὰ πράγματα.

Σταυρὸς ἵσον **συγγνώμη**. Γιατὶ ἐπάνω στὸ σταυρὸν ὁ Χριστὸς συγχώρησε τοὺς φονιάδες. Ύπάρχουν σήμερα ἐδῶ στὴν ἐκκλησία νυφάδες ποὺ μισοῦνε τὶς πεθερές; Ύπάρχουν ἐδῶ σπίτια ποὺ δὲ μιλιοῦνται; Ύπάρχουν γείτονες ποὺ δὲν κουβεντιάζονται; Ύπάρχει μῖσος; "Ε, σήμερα ὁ σταυρὸς λέει· Συγχωρῆστε! "Άμ δὲ συγχωρᾶς; Τότε μὴν πλησιάζεις τὸ σταυρό, μὴν τὸν φιλᾶς. "Οταν μέσα στὴν καρδιά σου ἔχης τὸν κάθουρα αὐτό, ἔχης τὸ φίδι αὐτὸ τοῦ μίσους, δὲ μπορεῖς νὰ πλησιάσῃς τὸ σταυρό. Γιατὶ σταυρὸς σημαίνει συγχώρησις· νὰ συχωρέσῃς καὶ τὸν πιὸ μεγάλο σου ἔχθρο.

Σταυρὸς ἵσον **ἀλήθεια**. Τὸ μαχαίρι νὰ σοῦ βάζουν στὸ λαιμό, νὰ σὲ σφάζουν, ἀλήθεια νὰ πῆς. "Οχι νὰ πηγαίνης κάτω στὴν Κοζάνη καὶ νὰ ξαπλώνης τὸ βρωμερό σου χέρι ἐπάνω στὸ Εύαγγέλιο καὶ νὰ παίρνης ψεύτικο ὄρκο. "Οχι δά. Ό Χριστὸς σταυρώθηκε γιὰ τὴν ἀλήθεια. "Οποιος λοιπὸν λέει ψέματα, ὅποιος πηγαίνει στὰ δικαστήρια καὶ παίρνει ψεύτικους ὄρκους, αὐτὸς δὲν ἀξίζει νὰ προσκυνήσῃ τὸ σταυρό.

Σταυρὸς –πάρτε ντεμπεσίρι καὶ γράψτε–, σταυρὸς ἵσον συγγνώμη, σταυρὸς ἵσον ἀλήθεια. Σταυρὸς ἵσον **ταπείνωσι**. "Οχι –γιατὶ τάχατες ἐσὺ κάθεσαι σ' ἔνα σπίτι πιὸ μεγάλο, κ' ἔχεις περισσότερα χωράφια καὶ γίδια, κ' ἔχεις παιδιὰ ποὺ σπουδάζουν στὸ σχολείο, κ' ἔχεις γυναῖκα ὅμορφη, ḥ ξέρω 'γώ τι ἄλλο κάνεις– νὰ καυχιέσαι καὶ νὰ ὑπερηφανεύε-

σαι. Δὲν είσαι Χριστιανός. Ταπείνωσις. Νὰ ταπεινωθῆς, νὰ πῆς, Δὲν είμαι τίποτε· ἔνα σκουλήκι είμαι, ἔνα τίποτε είμαι στὸν κόσμο. "Οταν ὅμως ἔχης τὴν ὑπερηφάνεια καὶ καυχιέσαι καὶ λές, "Ἄς είνε καλὰ τὰ μπράτσα μου καὶ τὰ πόδια μου καὶ ἡ δουλειά μου καὶ τὰ καπνά μου..., δὲν είσαι Χριστιανός. Πρέπει νὰ πῆς, ὅτι δὲν είσαι τίποτε κοντὰ στὸ Χριστό.

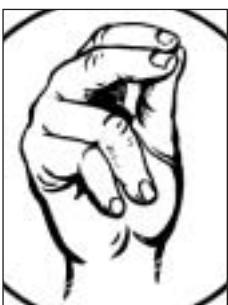
Σταυρὸς ἵσον ἀγάπη. Πεινᾶ ὁ ἄλλος; νὰ τοῦ δώσῃς ἔνα κομμάτι ψωμί. Διψᾶ; νὰ τοῦ δώσῃς ἔνα ποτήρι νερό. Είνε γυμνὸς ὁ ἄλλος; δός του ἔνα σακκάκι νὰ φορέσῃ. Κλαίει ὁ ἄλλος; νὰ πᾶς νὰ τὸν παρηγορήσῃς καὶ νὰ τοῦ σπογγίσῃς τὰ δάκρυα. "Ἐτσι είνε ὁ χριστανισμός. "Οχι ἐσὺ νὰ τὰ ἔχῃς ὅλα κι ὁ ἄλλος νὰ μὴν ἔχῃ τίποτε. Δὲν είνε χριστιανισμὸς αὐτός.

Σταυρὸς θὰ πῇ Θυσία. "Οπως ὁ Χριστὸς θυσιάστηκε, ἔτσι κ' ἐμεῖς πρέπει νὰ θυσιαζόμαστε.

Αὐτὰ σημαίνει ὁ σταυρός. "Αν τὰ κάνουμε αὐτά, τότε ἀξίζει νὰ λέγεσαι Χριστιανός. Ἐσὺ ποὺ ἔβαψες τὰ χέρια σου εἰς τὸ αἷμα, ἐσὺ ὁ ἄλλος ποὺ πῆρες ψεύτικο ὄρκο, ἐσὺ ποὺ ἀδίκησες τὸ ὄρφανό, δὲ μπορεῖς νὰ πλησιάσῃς τὸ σταυρό. "Ο σταυρὸς σὲ διώχνει. Γιά διαβάστε. Βάλτε φωτιὰ καὶ κάψτε αὐτὰ τὰ περιοδικὰ καὶ τὶς ἐφημερίδες καὶ κλείστε τὰ αὐτάκια σας σ' αὐτὰ τὰ ράδιόφωνα ποὺ γέμισαν κοπριὰ τὴν Ἑλλάδα. Δὲν ἔχουμε κράτος, δὲν ἔχουμε χριστιανοσύνη. "Αν φτειάζουμε κράτος, θὰ γίνουν πολλὰ πράγματα στὸν τόπο μας αὐτόν. Βάλτε φωτιὰ καὶ κάψτε τὶς φυλλάδες, κι ἀνοίξτε καὶ διαβάστε τὸ βίο τῆς ἀγίας Μαρίας τῆς Αἰγυπτίας. Σὰν τέτοια μέρα πῆγε στὰ Ἱεροσόλυμα καὶ εἶδε κόσμο νὰ μπαίνῃ μέσα στὸ ναὸ καὶ νὰ προσκυνᾶνε ὅλοι, γέροι - νέοι, γυναίκες - ἄντρες. Προσπάθησε κι αὐτὴ νὰ πλησιάσῃ τὴν είσοδο τοῦ ναοῦ. Μὰ κάποια δύναμι τὴν ἔσπρωξε πίσω. Προσπάθησε δεύτερη καὶ τρίτη φορά, μὰ δὲν μπόρεσε. Γιατί; Γιατὶ ἥταν ἀμαρτωλὴ γυναίκα καὶ δούλευε στὴν ἀμαρτία μέσα στὴν Ἄλεξάνδρεια. Καὶ ὅταν μετανόησε καὶ ἔκλαυσε, τότε μπῆκε στὸ ναὸ καὶ ἔγινε Χριστιανὴ πραγματική.

"Ἐτσι λοιπόν. Ο σταυρὸς δημιουργεῖ ὑποχρεώσεις. Πρέπει νὰ ζήσουμε σύμφωνα μὲ τὴ διδασκαλία τοῦ σταυροῦ.

Κανονικὰ τὸ σημεῖο τοῦ σταυροῦ

Καὶ κάτι ἄλλο. Νὰ κάνης τὸ σημεῖο τοῦ σταυροῦ κανονικά. Γιατὶ δυστυχῶς στὰ ἄπιστα αὐτὰ χρόνια ποὺ ζοῦμε ἔγιναν ὅλα μόδα. Μόδα στὰ μαλλιά, μόδα στὰ ροῦχα, μόδα στὰ παπούτσια, μόδα παντοῦ. "Εγινε μόδα δυστυχῶς καὶ ἡ ἐκκλησία μας. Κάτω στὴν Ἀθηναὶ βλέπεις δυστυχῶς τοὺς νομάρχες, τοὺς ὑπουργούς, τοὺς πρωθυπουργούς, δὲν ξέρω ποιοί ἄλλοι είνε αὐτοὶ ὅλοι, ποὺ δὲν κάνουν τὸ σταυρό τους. Αὐτὸ ποὺ κάνουν νομίζεις πῶς είνε κανένας

γύφτος ποὺ παίζει βιολί. Δὲν είνε σταυρὸς αύτός. Είνε ἐμπαιγμός, είνε κοροϊδία. Είνε θεομπαϊκτες αύτοί. Κ' ἐσεῖς ἔδω νὰ μὴν είστε θεομπαϊκτες.

Λυπήθηκα σήμερα, ποὺ κοίταζα τὰ μικρὰ παιδιά καὶ μερικοὺς μεγάλους ποὺ μπαίνανε στὴν ἐκκλησιὰ καὶ δὲν κάνανε τὸ σταυρό τους κανονικά. Δὲν είνε ὁ σταυρὸς τὸ βιολὶ τοῦ γύφτου. Νὰ τὸν κάνης κανονικά.

Ἄν πᾶς στὸν πάπα, θὰ δῆς ὅτι οἱ φράγκοι κάνουν τὸ σταυρό τους μὲ τὰ πέντε δάχτυλα. Οἱ χιλιαστές, οἱ γιαχωβάδες, –ποὺ δὲν ὑπάρχει τέτοια χολέρα ἔδω— τοὺς κόθεις τὸ χέρι καὶ σταυρὸ δὲν κάνουν. Πῶς θὰ σὲ καταλάθω ὅτι είσαι Χριστιανός; Θὰ σὲ καταλάθω ἀπὸ τὸ σταυρό.

Πῶς δηλαδή; Θὰ πάρης τὰ τρία δάχτυλά σου, θὰ τὰ ἐνώσης· Πατήρ, Υἱός καὶ ἄγιον Πνεῦμα, είνε ἡ ἀγία Τριάς. Θὰ τὰ βάλης στὸ κούτελο. Γιατί στὸ κούτελο; "Οπως ὁ ἀετὸς ψηλώνει, ἔτσι καὶ ὁ Χριστὸς ἥτανε ἐπάνω στὰ οὐράνια· καὶ χαμήλωσε χαμήλωσε χαμήλωσε, καὶ ἥρθε καὶ κατέβηκε στὴ γῆ. Χριστέ, ποὺ ἥσουν στὰ οὐράνια καὶ κατέβηκες κάτω στὴν κοιλιὰ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου· Χριστέ, σ' εὐχαριστοῦμε, ποὺ ἥσουν πάνω στὸν οὐρανό. "Οταν πᾶμε τὸ χέρι κάτω, νὰ λέμε· «Υπεραγία Θεοτόκε, σῶσον ἡμᾶς». Δεξιά· Χριστέ, ἀξίωσέ μας νὰ ποῦμε μαζὶ μὲ τὸ ληστή, «Μνήσθητί μου, Κύριε, ἐν τῇ βασιλείᾳ σου» (Λουκ. 23,42). Καὶ ἀριστερά· Χριστέ μου, μὴ μὲ βάλης στὴν κόλασι. Αύτά λέμε, αύτός είνε ὁ σταυρός. "Οταν κάνης κανονικὰ τὸ σημεῖο τοῦ σταυροῦ, κανονικά, κάνεις μιὰ ὀλόκληρη προσευχή.

Ἐπαναλαμβάνω· νὰ μὴν είστε θεομπαϊκτες. Νὰ κάνετε τὸ σταυρό σας ὅπως τὸν κάνανε στὴ Σεβάστεια καὶ στὴ Μικρὰ Ἀσία. Ἐκεὶ ἥταν χριστιανισμός. Ἐκεὶ ἥταν ὁ Χριστός.

Ἀπὸ τὴν ὥρα ποὺ μπήκατε στὰ καράβια οἱ Μικρασιάτες, χάσατε τὴν πίστι σας. Μέσα στὰ καράβια μάθατε νὰ βλαστημάτε τὸ Θεό. Στὴ Μικρὰ Ἀσία κάνανε τὸ σταυρό τους καὶ κλαίγανε οἱ ἄνθρωποι καὶ ζοῦσανε 400 χρόνια μέσα στὴν Τουρκιὰ μὲ τὸν τίμιο σταυρό.

Λοιπόν ἐσεῖς ποὺ κατοικεῖτε στὰ "Ιμερα νὰ κάνετε τὸ σταυρό σας κανονικά.

Πότε νὰ κάνετε τὸ σταυρό;

Καὶ πότε νὰ κάνετε τὸ σταυρό σας;

Ξυπνᾶς πρωῒ - πρωΐ; Κάνε τὸ σταυρό σου. Πᾶς στὴ δουλειά; Κάνε τὸ σταυρό σου. Πηγαίνεις στὸ χωράφι; Κάνε τὸ σταυρό σου. Σπέρνεις, γυρίζεις ἀπὸ τὸ χωράφι, μπαίνεις στὸ σπίτι; Κάνε τὸ σταυρό σου. Κάθεσαι στὸ τραπέζι; Κάνε τὸ σταυρό σου. Πᾶς νὰ κοιμηθῆς; Κάνε τὸ σταυρό σου.

«Πέφτω κάνω τὸ σταυρό μου,

ἄγγελο ἔχω στὸ πλευρό μου....».

Ἐσύ ἡ γυναίκα, ζυμώνεις; Κάνε στὴ ζύμη τὸ σταυρό σου. Παντοῦ

καὶ πάντα νὰ κάνετε τὸ σταυρό σας. Ὁ σταυρὸς εἶνε ὁ φύλακας «πάσης τῆς οἰκουμένης» (ἐξαπ. σταυρ.).

Καὶ τώρα κάτι ἄλλο.

Σήμερα, τέτοια ἄγια ἡμέρα, μὴ φᾶτε τίποτε. Μὴν κάνετε σὰν κάτι ἔκει στὰ Λιθερά, κάτι Ποντίους. Μπασταρδέψανε ποὺ ἥρθαν ἐδῶ στὴν πατρίδα μας. Αὐτοί, τέτοια ἄγια ἡμέρα, ψήνανε γουρουνόπουλα καὶ κόττες καὶ εἶχαν φέρει ὀλόκληρο αὐτοκίνητο μὲ μπιραρία ἀπὸ τὴν Κοζάνη. Στὴ Μικρὰ Ἀσία τέτοια μέρα τρώγανε τότε ψωμάκι μὲ ξύδι. Τώρα σὰν πεινασμένα ὅρνεα, σὰν τὰ κοράκια, πέφτουν πάνω στὰ κρέατα. Μὴν κάνετε ἐσεῖς σήμερα τέτοια πράγματα. Νὰ πᾶτε στὰ σπιτάκια σας καὶ νὰ κάνετε προσευχή. Γιατὶ ἔρχονται κακὲς ἡμέρες στὸ ἔθνος μας, χειρότερες ἀπ' αὐτὲς ποὺ εἴδαμε.

Μία ἀκόμη συμβουλὴ

Καὶ κάτι ἄλλο. Λίγοι είστε ἐδῶ στὴν ἐκκλησία. Σᾶς συμβουλεύω, αὐτὰ ποὺ σᾶς είπα, ὅπως ὁ Χριστὸς είπε τὰ λόγια του στοὺς δώδεκα ἀποστόλους κ' ἔκεινοι τὰ σκόρπισαν παντοῦ, ἔτοι κ' ἐγὼ σᾶς ἐξορκίζω μπροστὰ στὴν εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ, κ' ἐσᾶς τὰ παιδιὰ κ' ἐσᾶς τοὺς γέρους καὶ ὄλους, αὐτὰ τὰ λόγια ποὺ σᾶς είπα νὰ τὰ πῆτε καὶ στοὺς ἄλλους.

Δεῖξτε εὔγνωμοσύνη

Καὶ κάτι ἀκόμα. Τέτοια ἄγια ἡμέρα τί κάνανε οἱ Χριστιανοί; πηγαίνανε στὰ καφενεῖα; "Οχι. Παίρνανε τὸ κεράκι τους καὶ πηγαίνανε στὰ μνήματα καὶ γονατίζανε ἐπάνω στοὺς τάφους.

Τέτοια ἄγια ἡμέρα κ' ἐσεῖς νὰ πᾶτε στὰ μνήματα καὶ νὰ παρακαλέσετε τὸ Χριστό. Πέστε· Χριστέ, συγχώρεσέ μας μικροὺς καὶ μεγάλους, γιατὶ κολαστήκαμε στὸν κόσμο αὐτό.

Νὰ πᾶτε στὰ μνήματα, ποὺ ἔκει μέσα εἶνε τ' ἀδέρφια σας, οἱ γυναικες σας, τὰ παιδιά σας, καὶ νὰ τὰ περιποιηθῆτε. Νὰ τὰ σκάψετε καὶ νὰ τὰ κάνετε ὅμορφα περιβόλια· γιατὶ τώρα εἶνε ἀχούρια, γεμάτα ἀγκάθια. Δὲν σᾶς τιμᾷ αὐτό. Νὰ πᾶτε μιὰ Κυριακὴ ὅλοι μὲ τὶς ἀξίνες καὶ νὰ σκάψετε βαθειὰ τὴ γῆ καὶ νὰ φυτεύψετε λουλούδια καὶ κυπαρίσσια.

Σᾶς δώσανε οἱ γονεῖς σας χωράφια· σᾶς γεννήσανε, σᾶς μεγαλώσανε, θυσιαστήκανε. Τί περιμένουν ἀπὸ σᾶς; Μιὰ γλάστρα, ἔνα λουλούδι, ἔνα κυπαρίσσι. Εἶνε ἀγνωμοσύνη αὐτό, εἶνε θηριωδία· δὲν εἶνε ἀνθρωπισμός.

Θὰ ξανάρθω στὸ χωριό σας, ἀν ζήσω, καὶ θέλω νὰ δῶ τὸ νεκροταφεῖο σας περιθόλι. Νὰ ἔχῃ λουλούδια καὶ κυπαρίσσια ἐπάνω στὰ μνήματα τῶν ἀνθρώπων ποὺ θυσιάστηκαν γιὰ τὴν πατρίδα, θυσιά-

στηκαν γιὰ ἔνα μεγάλο ἰδανικό. Θὰ εῖστε ἀνάξιοι, ἂν τὰ μνήματά σας δὲν τ' ἀλλάξετε.

"Οχι σὰν τὰ Γρεβενά, ποὺ μπαίνουν μέσα οἱ σκύλοι καὶ παίρνουν τὰ κόκκαλα. Εἶνε ἀμαρτία μεγάλη καὶ θὰ μᾶς κολάσῃ ὁ Θεός.

"Ἄντε στὴν Ἰαπωνία νὰ δῆτε. Δὲν πιστεύουν στὸ Χριστό, ἀλλὰ τὰ νεκροταφεῖα τους εἶνε περιθόλια. Ἐνῷ ἐδῶ γίνανε ἀχούρια. "Οχι. "Ἄν εῖστε Χριστιανοί, νὰ πᾶτε ὅλοι στοὺς τάφους, ν' ἀνάψετε κερί, νὰ γονατίσετε καὶ νὰ θυμηθῆτε τοὺς νεκρούς σας. Παρακαλέστε τὸ Χριστὸ νὰ μᾶς ἐλεήσῃ. Καὶ νὰ κάνετε τὸ νεκροταφεῖο σας περιθόλι μὲ κυπαρίσσια καὶ λουλούδια. Καὶ νὰ μᾶς ἀξιώσῃ ὁ Θεός, ὅταν τελειώσουμε τὴ ζωή μας στὸν κόσμον αὐτόν, νὰ πούμε κ' ἐμεῖς τὸ «Μνήσθητί μου, Κύριε, ὅταν ἔλθης ἐν τῇ βασιλείᾳ σου» (ἐ.ἄ.).

Τὸ κοιμητήριο τῶν Ἰμέρων μετὰ τὴν συμβουλὴ τοῦ ἱεροκήρυκα,
κατάφυτο καὶ περιποιημένο.

Ιερὸς ναὸς Ἅγίου Νικολάου Κοζάνης
Κυριακὴ τῶν ἀγίων Πατέρων 16-7-1967
ἡμέρα τῆς ἐνθρονίσεως τοῦ νέου μητροπολίτου
Φλωρίνης Αὐγουστίνου μὲ πρῶτο σταθμὸ τὴν Κοζάνη

(Τὸ πρωΐ τῆς Κυριακῆς ἔγινε ἀρχιερατικὸ συλλείτουργο προεξάρχοντος τοῦ π. Αὐγουστίνου, στὸν ἵ. ναὸ Ἅγίου Νικολάου Κοζάνης. Στὸ τακτικὸ ἐκκλησίασμα τῶν Κοζανιτῶν εἶχε προστεθῆ πλῆθος πιστῶν ἀπὸ ἄλλα μέρη καὶ ἀπὸ τὴν Ἀθήνα, οἱ ὅποιοι ἥθελαν νὰ βρεθοῦν στὴν ἐνθρόνισι, ποὺ ἂν γινόταν τὸ ἀπόγευμα. Στὴν προσφώνησί του πρὸς τὸν νέο μητροπολίτη Φλωρίνης ὁ φιλοξενῶν μητροπολίτης Κοζάνης Διονύσιος ἀπὸ τὴν ὡραίᾳ πύλῃ εἴπε πρὸς τὸν π. Αὐγουστίνο, ποὺ ἴστατο ἐπὶ τοῦ ἀρχιερατικοῦ θρόνου, τὰ ἀκόλουθα).

«Σὺ φοβεῖσαι, ἡμεῖς δὲ χαίρομεν»

ΑΓΙΕ ἐπίσκοπε Φλωρίνης, Ἄλμωπίας καὶ Ἔορδαίας κ. Αὐγουστίνε! Εὔκαιρον είναι νὰ ἐπαναλάβω τοὺς λόγους τοῦ ἀγίου Κλήμεντος, ἐπισκόπου Ρώμης, γράφοντος πρὸς Κορινθίους, ὅτι «δίκαιον ἔστι μὴ λιποτακτεῖν ὑμᾶς ἀπὸ τοῦ θελήματος τοῦ Θεοῦ». Ἡδη διὰ θελήματος τοῦ Θεοῦ ἔξελέγης καὶ ἀνεδείχθης λαβεῖν τὸν κλῆρον τῆς ἐπισκοπικῆς διακονίας καὶ ἀποστολῆς. Ἡδη συγκατεψηφίσθης μετὰ τῶν ἐπισκόπων τῆς Ἐκκλησίας. Τίς δύναται πράγματι νὰ φύγῃ πρὸ προσώπου Κυρίου, καὶ τίς δύναται ν' ἀντισταθῇ εἰς τὸ πανσθενὲς αὐτοῦ βούλημα; Τίς Μωυσῆς καὶ τίς Ἰωνᾶς; «Οθεν καλούμενοι ἐν εὐγνωμοσύνῃ κλίνομεν πάντες τὴν κεφαλὴν καὶ ἐν ὑποταγῇ ὑποζευγνύομεν τὸν αὐχένα εἰς τὸ κέλευσμα τῆς Ἐκκλησίας. Διότι ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ γινώσκομεν τὸν Θεὸν καὶ διὰ τῆς Ἐκκλησίας ὁμιλεῖ εἰς ἡμᾶς ὁ Θεός. Ἡ Ἐκκλησία είναι τὸ μέγα καὶ ἀπόκρυφον τοῦ Θεοῦ μυστήριον, ὁ Χριστὸς μεθ' ἡμῶν εἰς τοὺς αἰῶνας, ὁ θεσμὸς δὲν συγκροτεῖ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον.

Ίδού, λοιπόν, ὁ Θεὸς ὡμίλησε περὶ σοῦ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ διὰ τῆς

Ἐκκλησίας σὲ ἀνήγαγεν εἴτε εἰς τὴν λειτουργίαν χρὴ λέγειν, εἴτε ἡγεμονίαν ταύτην τῆς ἐπισκοπῆς. Καὶ σὺ μὲν φοβεῖσαι, σὺν τοῖς ἄλλοις, διότι γέγονας, λέγεις, ὑπὲρ τὰ ἔξήκοντα ἔτη. Ἐφοβεῖτο καὶ ὁ Μωυσῆς, καὶ ἀπεποιεῖτο τὴν κλῆσιν, ὅγδοικοντα ἔτη ἐκείνος γεγονὼς καὶ ισχνόφωνος. Ἄλλ ὁ μακάριος Παῦλος, διώκων ἵνα καταλάθῃ ἐφ' ὃ καὶ καταληφθείς, ταύτην τὴν φωνὴν ἀκούσας παρὰ Κυρίου, γραφῇ παρέδωκεν εἰς ἡμᾶς, ὅτι «ἡ δύναμίς μου ἐν ἀσθενείᾳ τελειοῦται».

Σὺ μὲν καλῶς ὅτι φοβεῖσαι, ἡμεῖς δὲ χαίρομεν. Οὐκ ἐπὶ τῷ φόβῳ σου, ἀλλ ὅτι σὲ βλέπομεν ἥδη ὑψηλὸν μὲν τὸν θρόνον, ταπεινὸν δὲ τὸν τρόπον. Ἐγὼ δὲ ἔτι μᾶλλον χαίρω, ὅτι ἀμφότεροι κοινὴν ἔχοντες τὴν καταγωγήν, ἐκ τῶν Κυκλαδῶν νήσων ὀρμῶμενοι, κοινὴν ἔχομεν ἥδη καὶ τὴν κλῆσιν καὶ τὴν ἀποστολὴν ἐν τοῖς ἱεροῖς τούτοις τόποις τῆς Μακεδονίας. Περὶ τῶν τόπων τούτων δὲν θὰ εἴπω ἐγὼ εἰς τὴν ἱερότητά σου, ἥτις δὲν ἀναμένει ἐξ ἐμοῦ νὰ γνωρίσῃ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ τὴν δεδομένην ἐν ταῖς Ἐκκλησίαις τῆς Μακεδονίας. "Οντως, ἐξ ὅτου ἔγραφεν ὁ μακάριος Παῦλος, μέχρι καὶ τοῦ νῦν, ἐν πολλῇ δοκιμῇ θλίψεως ἡ περισσεία τῆς χαρᾶς αὐτῶν. «Ἐξωθεν μάχαι, ἔσωθεν φόβοι».

Ἄλλὰ καὶ περὶ τῆς ἱερότητός σου δὲν θὰ εἴπω ἐγὼ εἰς τοὺς ἀνθρώπους τούτους, ὃν ἡ εὐλάβεια καὶ ἡ ὑπακοὴ καὶ ἡ φιλανθρωπία κηρύσσεται πανταχοῦ. Πρόδρομος ἦλθες ἐνταῦθα πρὸς εἴκοσι καὶ πέντε ἑτῶν(*), πολλὴν ἔχων ὄμοιότητα πράγματι πρὸς τὸν Πρόδρομον Ἰωάννην. Νῦν ἐπανέρχῃ εἰς τύπον καὶ τόπον Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἀναλαβὼν οὐχὶ ἀρχὴν ἀνεξέταστον, ἀλλὰ λειτουργίαν ὑπεύθυνον. "Οθεν ἀπὸ τοῦ νῦν τὸν Πρόδρομον δεῖ ἐλαττοῦσθαι, τὸν δὲ Χριστὸν αὔξανειν. "Εντεινε καὶ κατευοδοῦ, ἀγαπητὲ ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργέ. 'Ο Μέγας Ἀρχιερεὺς καὶ Ποιμὴν τῶν ψυχῶν ἡμῶν ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς κρατήσοι τῆς χειρὸς τῆς δεξιᾶς σου. Αὕτῳ ἡ δόξα καὶ ἡμῖν ἡ σωτηρία. Ἀμήν.

Στὰ λόγια αὐτὰ τοῦ μητροπολίτου Κοζάνης Διονυσίου
ὁ π. Αύγουστίνος ἀπήντησε μὲ τὰ ἀκόλουθα·

(*) 1967-25=1942.

‘Η Κοζάνη εἶνε δι’ ἐμὲ «ἰδία πόλις», εἶνε ἡ πρωτεύουσα τῆς ἐμῆς καρδίας

ΥΠΑΡΧΟΥΝ στιγμαὶ ποὺ ἡ ἀνθρώπινη γλῶσσα ἀδυνατεῖ νὰ ἔκφρασῃ τὰ ὄσα αἰσθάνεται ἡ καρδία. Μία τοιαύτη στιγμὴ εἶνε καὶ ἡ παροῦσα. Καὶ μόνον τὸ γεγονός, ὅτι εύρισκομαι εἰς τὸν ἱστορικὸν τοῦτον ναὸν τοῦ Ἅγιου Νικολάου τῆς προσφιλεστάτης μοι Κοζάνης, μὲ συγκλονίζει. Τί πρῶτον καὶ τί δεύτερον νὰ ἔνθυμηθῶ κατὰ τὴν συγκινητικὴν ταύτην στιγμήν; Οἱ παλαιότεροι ἔνθυμοῦνται ζωηρῶς τὰς τραγικὰς ἐκείνας ἡμέρας, κατὰ τὰς ὅποιας ἡ πατρίς, καὶ ιδιαιτέρως ἡ Μακεδονία, ἐσταυρώνετο ὑπὸ τῶν διαφόρων ἔχθρων τοῦ γένους. Διὰ τοὺς νεωτέρους ἀς ἐπιτραπῆ νὰ κάνωμεν μίαν σύντομον ἀναδρομὴν εἰς τὸ παρελθόν.

Σύντομος ἀναδρομὴ εἰς τὸ παρελθόν

Πρὸ 25 ἑτῶν ἔλαθον ἐντολὴν νὰ ἔλθω ὡς ἵεροκῆρυξ εἰς τὴν πόλιν ταύτην, εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ ἀειμνήστου ἔθνομάρτυρος ἵεροκήρυκος Ἰωακεὶμ Λιούλια, τοῦ ὅποίου, ἐπ’ εὔκαιρίᾳ λέγω, θὰ ἔπρεπε νὰ εἴχε στηθῆ προτομὴ εἰς τὴν γενέτειράν του, τὸ χωρίον Κρόκος. Ο τότε ἵεράρχης εὐρίσκετο εἰς τὰ ὅρη. Κράτος δὲν ὑπῆρχεν. Ἡ πόλις ἐτρομοκρατεῖτο. Ἡ ὑπαίθρος ἐκαίετο ἀπὸ τὰς ὁρδὰς τῶν Ούννων. Χιλιάδες χωρικῶν κατέφυγον εἰς τὴν πόλιν. Ο κίνδυνος διὰ τὴν ἐπιβίωσιν τῆς φυλῆς ἦτο μέγας. Πειναλέος λαός περιεφέρετο εἰς τὴν πόλιν.

Ἐστία συσσιτίων

Ἄπὸ τοῦ ἄμβωνος τοῦ ναοῦ τούτου ὡς ἵεροκῆρυξ ἀπηύθυνα δραματικὴν ἔκκλησιν πρὸς τοὺς κατοίκους τῆς πόλεως. Ἐρριψα τὸ σύνθημα· Κανείς νὰ μὴ ἀποθάνῃ ἐκ πείνης! Ἐὰν θέλετε, εἴπα, νὰ ἔχετε τὴν εὐλογίαν τοῦ οὐρανοῦ καὶ τὴν προστασίαν τοῦ ἀγίου Νικολάου, μεταβῆτε εἰς τὰς οἰκίας σας, καὶ ἀπὸ ὅ, τι ἔχετε εἰς τρόφιμα, τὸ ἥμισυ νὰ τὸ φέρετε εἰς τὸ γκαράζ, ὅπου θὰ ἀρχίσῃ νὰ λειτουργῇ συσσίτιον. Νὰ τὸ φέρετε αὔριον τὸ πρωΐ. Ἡ ἐπομένη ἡμέρα ἦτο μία ἀπὸ τὰς πλέον συγκινητικὰς ἡμέρας τὰς ὅποιας ἔζησα ὡς ἵεροκῆρυξ. Μία μακρὰ οὐρὰ λαοῦ ἐσχηματίσθη ἔξω ἀπὸ τὸ γκαράζ. Ἐκαστος ἔφερε προθύμως τὴν μερίδα τῆς ἀγάπης του. Ἐκλεκτοὶ νέοι μέχρι τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου παρελάμβανον καὶ ἐζύγιζον τὰ τρόφιμα. Ἔτσι ἥρχισεν ἡ Ἐστία τῶν συσσιτίων.

Στρατιωτικὸς ἱεροκῆρυξ

”Οχι δὲ μόνον ώς ἱεροκῆρυξ τοῦ λαοῦ, ἀλλὰ καὶ ώς στρατιωτικὸς ἱερεὺς εύρεθην πάλιν ἐν Κοζάνῃ, κατ’ ἀρχὰς μὲν ώς ἱεροκῆρυξ τῆς 15ης Μεραρχίας, ὑπὸ τὸν ἡρωϊκὸν στρατηγὸν Μαντᾶν, ἔπειτα δὲ ώς διευθυντὴς τῆς Θρησκευτικῆς Υπηρεσίας τοῦ Β' Σώματος Στρατοῦ, ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Καλογερόπουλον. Τότε πάλιν περιώδευσα τοὺς στρατιωτικὸὺς σχηματισμούς, ὅπου τὰ εὐγενῆ τέκνα τῆς Μακεδονίας ἔδιδον τὸ ἡρωϊκὸ «παρών» ὑπὲρ τῆς πατρίδος.

Δέκα ἔτη ἀνεπιθύμητος στὴν ἐκκλησιαστικὴ ἀρχὴ

”Ετσι συνεδέθην στενῶς μὲ τὴν δικήν σας πόλι, τὴν ὅποια ὠνόμαζα «ἰδίαν πόλιν», πρωτεύουσα τῆς Ἰδικῆς μου καρδίας. Μὲ τὴν βοήθειαν τῶν ἐκλεκτῶν τέκνων της ἐκτίσθη μεταπολεμικῶς τὸ κτήριο τῶν «40 Μαρτύρων», τὸ ὅποιο ἐγένετο τὸ ξεκίνημα καὶ ἡ ἀπαρχὴ μιᾶς ζωηρᾶς φιλανθρωπικῆς κινήσεως, ἡ ὅποια κατεπλούτισε τὴν πόλιν μὲ εὐαγῆ ἰδρύματα, εἰς τρόπον ὡστε ἡ Κοζάνη νὰ συναγωνίζεται μὲ ἄλλας πόλεις τῆς Ἑλλάδος καυχωμένας διὰ τὰ εὐαγῆ των ἰδρύματα.

’Αλλὰ τὴν προσφιλῆ πόλιν τῆς Κοζάνης ἡναγκαζόμην μεταπολεμικῶς νὰ ἐπισκέπτωμαι νύκτωρ, διότι ἡ τότε ἐκκλησιαστικὴ ἀρχὴ τοῦ τόπου ἐθεώρει καὶ τὸ πέρασμά μας ἐκ τῆς πόλεως ώς ἐπικίνδυνο. Μίαν δεκαετίαν διήρκεσε ἡ δοκιμασία αὐτὴ τῆς ψυχῆς μου. Ἔληξε ὅμως μὲ τὴν ἐγκατάστασιν τοῦ σεβ. μητροπολίτου κ. Διονυσίου, ὁ ὅποιος καὶ εἰς ἐμὲ καὶ εἰς τοὺς περὶ ἐμὲ θεολόγους ἐπέτρεψε τὸ κήρυγμα.

Φαίνεται ἀπίστευτο!

Καὶ ἥδη ὁ ἐπὶ μίαν τριακονταετίαν μὴ γνωρίσας ἄνεσιν ἐκ τῷ ἐκκλησιαστικῷ μου βίῳ, ἀλλ’ ὑπὸ τῆς ἐπισήμου Ἐκκλησίας συνεχῶς διωκόμενος, ἥδη κατὰ τὴν πρεσβυτικήν μου ἡλικίαν παρουσιάζομαι ἐπίσκοπος. Ὡς ἀπίστευτον φαίνεται. Ὡς θαῦμα χαρακτηρίζεται. Ὁφείλεται καὶ αὐτὸς εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ λαοῦ, ἡ ὅποια μὲ τὸ ῥεῦμα της παρέσυρε πᾶν ἐμπόδιον καὶ προέβαλεν ώς αἴτημα, τολμῶ νὰ εἴπω πανελλήνιον, τὴν προαγωγὴν τοῦ ἱεροκήρυκος, αἴτημα τὸ ὅποιον συνέλαβεν ἡ εὐαίσθητος κεραία τῆς ψυχῆς τοῦ μακαριωτάτου ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν κ. Ἱερωνύμου, ὑπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ ὅποιου ἡττήθην, καὶ ὅμολογῶ τὴν ἡτταν.

Αἱ ἀνεξιχνίαστοι βουλαὶ καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος τοῦ Θεοῦ μὲ ἔφεραν καὶ πάλιν εἰς τὴν Δυτικὴν Μακεδονίαν. Ἡ Κοζάνη, ἡ ὅποια οὐδέποτε εύρισκετο μακρὰν τῆς καρδίας μου, ἥδη εύρισκεται καὶ γεωγραφικῶς πλησίον μου. Ὁλίγα χιλιόμετρα ἔξω τῆς Κοζάνης ἀρχίζουν τὰ ὄρια τῆς Ι. μητροπόλεως Φλωρίνης, τῆς ὅποιας σήμερον ἐλέω Θεοῦ ἐγκαθίσταμαι μητροπολίτης.

Άγαστή συνεργασία

Σεβασμιώτατε ἄγιε Κοζάνης, είμεθα γείτονες. "Ορια μεταξύ μας δὲν ύπάρχουν. Θὰ δύνασθε, ὁσάκις θέλετε, νὰ εἰσέρχεσθε εἰς τὴν μητρόπολιν μου, διὰ νὰ λαμπρύνετε μὲ τὸ ἔξιχον λειτουργικόν σας τάλαντον τὰς ἐκκλησιαστικὰς τελετάς. Ἔγὼ δέ, ὁσάκις εὐκαιρῶ, νὰ εἰσέρχωμαι εἰς τὴν ἰδικήν σας μητρόπολιν ὡς ἵεροκῆρυξ, καὶ νὰ ἀπευθύνω ὀλίγα ἀπλᾶ λόγια πρὸς παλαιὸν ἀκροατήριον, μετὰ τοῦ ὅποίου συνέπιον πικρὰ ποτήρια ἐν ἡμέραις ἐθνικοῦ μαρτυρίου.

Εἶθε ἡ σημερινὴ ἡμέρα νὰ είνε απαρχὴ ἀγαστῆς συνεργασίας τῶν ἔξι μητροπολιτῶν τῆς Δυτικῆς Μακεδονίας, συνεργασίας τὴν ὅποίαν ἀπαιτοῦν οἱ δύσκολοι καιροὶ τοὺς ὅποίους ζῶμεν. Ὁ λαὸς θὰ ὁμονοῇ, ἐφ' ὅσον οἱ ποιμένες θὰ ὁμονοοῦν. Καὶ οἱ ποιμένες θὰ ὁμονοοῦν, ἐφ' ὅσον δὲν θὰ ἐκτελοῦν τὰ ἴδια θελήματα, ἀλλὰ θὰ προσπαθοῦν νὰ ἐκτελοῦν τὸ ἄγιον θέλημα τοῦ ἀρχιποίμενος Χριστοῦ.

Μνημονεύετε εἰς τὰς προσευχάς σας

Σὺ δέ, ἐκλεκτὲ λαὸς τῆς Κοζάνης, ὁ ὅποιος κατακλύζεις τὸν ἰερὸν τοῦτον ναόγ, ἀναμιμνησκόμενος παλαιῶν ἡμερῶν, παρακαλῶ νὰ μὴ λησμονῇς εἰς τὰς προσευχάς σου· νὰ μνημονεύῃς Αὔγουστίνου ἐπισκόπου, ὅπως καὶ ἐγὼ δὲν θὰ παύσω νὰ μνημονεύω ύμῶν. Δίδω ἀπὸ τῆς θέσεως ταύτης τὴν ἀρχιερατικήν μου εὐλογίαν ὑπὲρ τῆς πόλεως ταύτης, ἦν Κύριος ὁ Θεός, πρεσβείαις τοῦ ἀγίου Νικολάου, φυλάττοι ἐκ παντὸς κακοῦ.

Ι. ναὸς Ἀγίου Νικολάου Κοζάνης
Κυριακὴ μετὰ τὰ Φῶτα 13-1-1974

(ἀπόσπασμα)

«Μετανοεῖτε»

«Ἄπὸ τότε ἥρξατο ὁ Ἰησοῦς κηρύσσειν καὶ λέγειν· Μετανοεῖτε· ἤγγικε γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν»
(Ματθ. 4,17)

EΙΝΕ ΠΕΡΙΤΤΟΝ, εύσεβες ἐκκλησίασμα, ἄνδρες καὶ γυναῖκες τῆς πόλεως Κοζάνης, εἶνε λέγω περιττὸν νὰ εἴπω, ὅτι τὴν στιγμὴν αὐτὴν διατελῶ ύπὸ τὸ κράτος βαθείας συγκινήσεως, ποὺ γεννᾷ εἰς τὴν καρδίαν μου ἡ ἀνάμνησις παλαιῶν ἡμερῶν.

Ἐύρισκομαι, χάριτι Θεοῦ, ὅχι σὲ τυχαίον ναόν, ἀλλὰ εύρισκομαι εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ἀγίου Νικολάου Κοζάνης, ναὸν ἱστορικόν, ναὸν τῆς πόλεως ταύτης, τῆς ἀκροπόλεως τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ναὸν ποὺ ἦτο εἶνε καὶ θὰ είνε ὁ ἄξων, πέριξ τοῦ ὅποιου περιστρέφεται ὅλη ἡ κοινωνικὴ καὶ θρησκευτικὴ ζωὴ τῆς πόλεως ταύτης.

Ἐύρισκομαι ἐδῶ, γιὰ νὰ τελέσω μνημόσυνον ἀειμνήστων συνεργατῶν κατὰ τὴν περίοδο τῆς κατοχῆς.

Δὲν είμαι προετοιμασμένος νὰ ὅμιλήσω. Πρόχειρά τινα θὰ σᾶς εἴπω.

Ἐν μετανοίᾳ καὶ συντριβῇ

Νέος, ποὺ δὲν είχα οὕτε μιὰ ἀσπρη τρίχα, πρὸ τριάντα ἔτῶν(*) εύρισκόμουν στὴν ἱστορική σας πόλι. Γέρος πλέον ἐπίσκοπος, δύων - πρὸς τὰς δυσμὰς τοῦ βίου μου, φέρων ἐπὶ τοῦ ὥμου μου ὅχι μόνο τὸν σταυρὸν τῆς ἡλικίας, ἀλλὰ καὶ τὸν σταυρὸν βαρυτάτων καθηκόντων ἀπέναντι τοῦ ἔθνους καὶ τῆς Ἐκκλησίας, γέρων πλέον παρουσιάζομαι ἐνώπιόν σας.

‘Ο ἄγιος Κοσμᾶς ἔλεγε· «“Οταν δῆτε τὸν κάμπον ἀσπρον καὶ τὰ σπαρτὰ ἀσπρα, περιμένετε τὸ δρεπάνι τοῦ θεριστοῦ». Καὶ τὰ ἀσπρα γένεια καὶ τὰ ἀσπρα μαλλιὰ περιμένουν τὸ δρεπάνι τοῦ ἀρχαγγέλου Μιχαήλ.

Δὲν ζητοῦμε τίποτε ἄλλο στὸν μάταιο αὐτὸ κόσμο, παρὰ νὰ μᾶς χαρίσῃ ὁ Θεὸς τὰς τελευταίας ἡμέρας τῆς ζωῆς μας ἐν μετανοίᾳ καὶ συντριβῇ.

‘Αλλωστε ἐσεῖς ἐδῶ στὴν πόλι δὲν ἔχετε ἀνάγκη ἀπὸ διδασκαλία. ‘Εχετε διδασκαλίαν πλουσίαν, τὴν ὅποιαν ἐκχέει ἐκ τῶν χειλέων του ὁ σοφώτερος ιεράρχης τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας, ὁ ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ Διονύσιος(*)».

‘Αλλ’ ἐφ’ ὅσον εύρισκομαι ἐδῶ, θὰ κάνετε ὑπομονὴ γιὰ νὰ ἀκούσετε μερικὰ πενιχρὰ λόγια.

Ο πρῶτος λόγος τοῦ Χριστοῦ

‘Η εὐαγγελικὴ περικοπὴ ποὺ ἀκούσατε, καὶ ὅχι μόνον αὐτή, ἀλλὰ καὶ ὀλόκληρο τὸ Εὐαγγέλιο εἶνε ὅλο σοφία.

Δὲν ύπάρχει ύπὸ τὸν ἥλιον καὶ ύπὸ τὰ ἀστρα, ἄλλο βιβλίο ποὺ νὰ ἔχῃ μεγαλυτέραν ἀξίαν ἀπὸ τὸ Εὐαγγέλιο τοῦ Χριστοῦ. Τὰ λόγια του εἶνε ὑψίστη φιλοσοφία.

(*) 1974-30=1944.

‘Ο τελευταῖος λόγος τοῦ Χριστοῦ ἐπὶ τοῦ σταυροῦ εἶνε τὸ «Τετέλεσται» (Ιωάν. 19,30). Ἀλλὰ ὅση ἀξία ἔχει τὸ «Τετέλεσται», ώς σφραγίδα μιᾶς ἀγίας ζωῆς, τόσην ἀξίαν ἔχει καὶ ὁ πρῶτος λόγος ποὺ θγῆκε ἀπὸ τὰ πανάχραντα χείλη τοῦ Χριστοῦ. Καὶ ὁ πρῶτος λόγος εἶνε τὸ «Μετανοεῖτε» (Ματθ. 4,17). Εἶνε λόγος πολυσήμαντος. Καὶ ἀναλύω τὴν ἔννοιαν τῆς μετανοίας...(*)

Αἱών τοῦ ἐγκλήματος

“Ω τ’ ἀμαρτήματά μας, ὡ τὰ ἐγκλήματά μας! ‘Ο αἱών αὐτὸς τῶν πυραύλων θὰ ὀνομασθῇ αἱών τοῦ ἐγκλήματος. Ἐγκλήματος, ποὺ οὐδέποτε ἄλλοτε ἐπαρουσιάσθη στὸν πλανήτη αὐτόν.

Ἐχουμε παραβάσεις τοῦ Δεκαλόγου· παραβάσεις μικρὲς καὶ μεγάλες. Ἐὰν ὑπῆρχε ἐδῶ ἐπάνω στὴν κορυφὴ τοῦ Προφήτου Ἡλίᾳ(**) ἔνα ραντάρ –όχι ραντάρ τέτοιο, τὸ ὅποιο συλλαμβάνει τὸν ἥχο τῶν ἀεροπλάνων ποὺ διέρχονται, ἀλλ’ ἐὰν ὑπῆρχε ἔνα ραντάρ πνευματικό–, τὸ ὅποιο θὰ συνελάμβανε τὰ ἀμαρτήματα τῶν ἀνθρώπων, τὶς παραβάσεις τοῦ ἡθικοῦ νόμου, καὶ τὰ ἐσημείωνε ἐπάνω στὸν πίνακα, θὰ βλέπατε, ὅχι κάθε ἡμέρα ἀλλὰ κάθε λεπτὸ τῆς ὥρας, νὰ καταγράφῃ πολυψήφιο ἀριθμό, χιλιάδες ἔκατομμύρια ἀμαρτημάτων.

Στὴν ἀνθρωπότητα σήμερα ἀρμόζει αὐτὸ ποὺ εἶπε ὁ Δαυΐδ ὁ προφήτης, ὅτι «Αἱ ἀνομίαι μου ὑπερῆραν τὴν κεφαλήν μου, ὡσεὶ φορτίον βαρὺ ἐθαρύνθησαν ἐπ’ ἐμέ» (Ψαλμ. 37,5).

Στὴν ἀνθρωπότητα ἀρμόζει ἐκεῖνο τὸ ὅποιο εἶπε ὁ προφήτης ὾ση· ὅτι «Ἄρα καὶ ψεῦδος καὶ φόνος καὶ κλοπὴ καὶ μοιχεία κέχυται ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ αἴματα ἐφ’ αἴμασι μίσγουσι» (΄Ωσ. 4,2).

Στὴν ἀνθρωπότητα ἀρμόζει ἡ θαυμασία ἡ εἰκόνα, τὴν ὅποιαν διεζωγράφισε ὁ πέμπτος εὐαγγελιστής, ὁ προφήτης Ἡσαΐας, ὁ ὅποιος ἔλεγε, ὅτι ὅλη ἡ ἀνθρωπότης, ἀπὸ τὴν κορυφὴ μέχρι τὰ νύχια, εἶνε γεμάτη ἀπὸ ἔλκη, εἶνε γεμάτη ἀπὸ ἀμαρτήματα, καὶ «οὐκ ἔστι μάλαγμα ἐπιθῆναι» (΄Ησ. 1,6).

Νοσεῖ, λοιπόν, ἡ ἀνθρωπότης· τὸ φωνάζουν καὶ οἱ πέτρες ἀκόμη.

Καὶ τώρα ποῖος θὰ θεραπεύσῃ αὐτὴν τὴν πάσχουσαν ἀνθρωπότητα;.....

Ἡ φωτιὰ δὲ νικάει τὴν θάλασσα

Καὶ ὅμως, ἀδελφοί! Πάρτε τ’ ἀμαρτήματα ὅλα καὶ ρίψατέ τα στὸν

(*) Ο μητροπολίτης Κοζάνης Διονύσιος Ψαριανός (1957- 1997).

(**) Τὸ κίρυγμα δὲν παρατίθεται ἐδῶ, γιατὶ περιέχεται στὸ βιβλίο τοῦ π. Αύγουστίου «Τί θὰ μᾶς σώσῃ» (Φλώρινα 2002, σελ. 49-59).

ώκεανό. Καὶ θὰ δῆτε, ὅτι ἡ φωτιὰ δὲ νικάει τὴν θάλασσαν ἀλλὰ ἡ θάλασσα νικάει τὴν φωτιά.

Ποιά εἶνε ἡ θάλασσα; Ἡ φωτιὰ εἶνε οἱ ἀμαρτίες· οἱ δικές μου, οἱ δικές σας, τοῦ κόσμου ὅλου. Ποιά εἶνε ἡ θάλασσα; Ὁ Χριστιανὸς μου, πιστεύσατε το· ἡ θάλασσα ἡ μεγάλη καὶ ἀπέραντος, μέσα στὴν ὁποία ὄχι ἔνας "Ολυμπος ἀλλὰ ἑκατὸς" Ολυμποὶ μποροῦν νὰ βυθιστοῦν καὶ νὰ σβήσουν· ἡ θάλασσα ἡ ἀπέραντος καὶ ἀτέρμων, πιστεύσατε το, - ποιά εἶνε; Μιὰ σταλαγματὶδα αἷμα, ποὺ ἔπεσε ἀπὸ τὸν Ἐσταυρωμένο, ἔγινε θάλασσα, καὶ μέσα στὴ θάλασσα αὐτὴ τοῦ ἐλέους του πίπτομε καὶ καθαριζόμεθα. Ἐὰν ὁ Χριστὸς δὲν ἔθυσιάζετο, οὕτε ὁ ληστὴς μποροῦσε νὰ πῆ τὸ «Μνησθῆτι μου, Κύριε» (Λουκ. 23,42), οὕτε κανένας ἄλλος. Ἐλπίζομεν εἰς τὸ θεῖον ἔλεος, ἐλπίζομεν εἰς τὴν φιλανθρωπίαν Του.

Καὶ σημαίνομεν ἀπὸ τῆς πόλεως ταύτης. Σύμφωνα μὲ τὰ ίερὰ κείμενα –δὲν εἶνε ὑπερβολή–, τὸ ρολόϊ τῆς ἀνθρωπότητος σημαίνει δώδεκα παρὰ πέντε. Ἀν μέσα στὰ λίγα αὐτὰ περιθώρια ἡ ἀνθρωπότης μετανοήσῃ, θὰ δοῦμε τὴν βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἐπὶ τῆς γῆς.

Ναί, ἀδελφοί μου, ταῦτα εἶχα νὰ εἴπω πρὸς ὑμᾶς.

Παιδες μικροί, ἀνδρες καὶ γυναικες τῆς προσφιλοῦς Κοζάνης, κάνετε στροφὴ εἰς τὸν βίον σας πρὸς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν· "Ον, παιδες Κοζάνης, ύμνείτε καὶ ὑπερυψοῦτε εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας· ἀμήν.

Τὴν ἴδια ἡμέρα
στὸ μνημόσυνο τῶν συνεργατῶν

Ἡ Ἐστία τῶν συσσιτίων

ΒΡΙΣΚΟΜΑΣΤΑΝ στὴν Κοζάνη τὰ χρόνια ἐκεῖνα, ὅταν ἡ πεῖνα ἡ δυστυχία, ἡ ἐξαθλίωσις ἐμάστιζαν τὴν Ἑλλάδα. Βρισκόμασταν στὴν Κοζάνη τὰ χρόνια ἐκεῖνα, ὅταν τὸ χειρότερο καὶ ἀπὸ τὴν πεῖνα, χειρότερο καὶ ἀπὸ τὴ δυστυχία καὶ ἀπὸ κάθε ἄλλη συμφορά, ὁ ἐμφύλιος σπαραγμός, ώς ὄρνεον μὲ τὰ γαμψά του νύχια κατεσπάρασσε τὰ σπλάχνα τῆς πατρίδος καὶ ἰδιαιτέρως τῆς πόλεως Κοζάνης καὶ τῶν περιχώρων. Σ' αὐτὰ τὰ χρόνια, τὰ ἀπαίσια καὶ σκοτεινά, ἡ φυλή μας ἔγραψε τὰς ὡραιοτέρας σελίδας τῆς ἀνδρείας καὶ εύψυχίας διὰ τῶν εὐγενῶν της τέκνων. Εἶνε ἄπειρα τὰ τέκνα τῆς Ἑλλάδος, τὰ ὅποια εἴτε εἰς τὰς πόλεις εἴτε εἰς τὰ ὄρη εἴτε εἰς τὰς φυλακάς εἴτε εἰς τὴν ἔξορία εἴτε ἔξω εἰς τὰς ἐρήμους τῆς Ἀφρικῆς ἔξετέλεσαν τὸ ὑπέρ-

τατον καθῆκον πρὸς τὴν πατρίδα.

Πρὸς τριάντα ἑτῶν εύρεθην ταπεινὸς λειτουργὸς εἰς τὴν πόλιν αὐτήν, τὴν ὅποιαν διὰ μίαν ἀκόμη φορὰν ὄνομάζω ἀκρόπολιν τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς Μακεδονίας.

Τὰ χρόνια ἐκεῖνα, πρὸς παρηγορίαν τῶν τεθλιμμένων πρὸς παρηγορίαν τῶν χωρικῶν μας οἱ ὄποιοι κατήρχοντο εἰς τὴν πόλιν διότι τὰ χωριά τους ἐκαίγοντο ὡς βεγγαλικὰ εἰς τὰς ὑπωρείας τῶν ὄρέων, τὰ χρόνια ἐκεῖνα, ποὺ ἡ πόλι τῆς Κοζάνης εἶχε ἄλλους 20.000 πρόσφυγας συγκεντρωμένους ἐδῶ εἰς τὰ προαύλια καὶ εἰς τοὺς ἀχυρῶνας καὶ εἰς τοὺς δρόμους, τὰ χρόνια ἐκεῖνα ἐγεννήθη ἡ Ἐστία τῶν συσσιτίων. Ἐδημιουργήθη ἐκ τοῦ μηδενός. Καὶ ἔφτασε εἰς θαυμαστὸν σημεῖον. Ὁχι, δὲν τὸ λέγω πρὸς ἔπαινον ἐμοῦ· ὅχι, δὲν ἔχω ἀνάγκη τῶν ἔπαινων σας. Τὸ λέγω πρὸς ἔπαινον τῆς πόλεως καὶ τιμὴν τοῦ ἀγίου Νικολάου. Διότι ἐκεῖνο ποὺ ἔγινε τὰ χρόνια ἐκεῖνα, ἐν μέσῳ πολλῶν ἐμποδίων, εἶνε θαῦμα τοῦ ἀγίου Νικολάου. Ὁ ἀγιος Νικόλαος ἔκανε τὸ θαῦμα ἐκεῖνο· εὐλόγησε τὰ λίγα ψωμιὰ καὶ μὲ τὴν εὐλογία τοῦ Θεοῦ ἡ Ἐστία, ἀπὸ μηδέν, ἔφθασε, παρακαλῶ, στὰ 8.000 πιάτα ἡμερησίως! Ἐμοίραζε φαγητὸ πρωΐ, μεσημέρι, βράδυ. Ἡτο μία κυψέλη ἀπέραντος, ἡ μεγαλυτέρα ἐστία ὀλοκλήρου τῆς Μακεδονίας μας. Δὲν ὑπάρχει χρόνος νὰ διηγηθῶ λεπτομερείας τῆς μεγάλης ἐκείνης ἱστορίας. «Ἐπιλείψει με ὁ χρόνος διηγούμενον» (Ἐθρ. 11,32) τὰς περιπετείας, τὰς θλίψεις, τοὺς διωγμούς... Ἀν θέλῃ ὁ Θεός, στὸ τέλος τοῦ ἔτους θὰ δημοσιευθῇ βιβλίον ἐκ 200 σελίδων, μὲ εἰκόνας, μὲ ντουκουμέντα, μὲ ὅλα ἐκεῖνα τὰ στοιχεῖα, γιὰ τὰ ὅποια πᾶς Κοζανίτης θὰ κλάψῃ ἐνθυμούμενος τὰς ήμέρας ἐκείνας.

Δὲν ἀποθνήσκει ὁ ἄνθρωπος

Τόσο μόνον λέγομεν. "Οτι τὰς ήμέρας ἐκείνας γύρω ἀπὸ τὸν ἰεροκήρυκα εἶχε δημιουργηθῆ ἔνας ὄμιλος ἀνδρείων παιδιῶν καὶ συνεργατῶν, οἱ ὄποιοι ἔπαιζον κορώνα - γράμματα τὴν ζωήν των.

Πόσοι ἦταν αὐτοί; Διακόσοι - τριακόσοι ἄνδρες καὶ γυναικες. Καὶ τῶν μὲν γυναικῶν ἥγειτο ἡ ἀλησμόνητος Ἀννα Παφίλη, ἄγγελος καὶ ἀρχάγγελος, ἡ ὄποια εὗρε οἰκτρὸν θάνατον, κατὰ τὰς θουλὰς τοῦ Θεοῦ, εἰς τὸ τελευταῖον δυστύχημα τῆς Λαμίας. Εἰς δὲ τὸν ὄμιλο τῶν ἀνδρῶν ἥγοῦντο ἄλλοι, ἄνδρες. Εἰς τὴν Ἐστίαν αὐτὴν εύρεθησαν πολλὰ πρόσωπα.

Ζοῦν; "Ω! μοῦ ῥχεται νὰ κλάψω. Ζοῦν; Ἀπέθανον.

Τί εἴπα, ἀπέθανον; "Οχι. Δὲν εἶνε ζῶν ὁ ἄνθρωπος γιὰ νὰ ἀποθάνῃ. Τὸ κορμὶ σαπίζει, ἀλλὰ ἡ ψυχὴ ζῆ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Δὲν ἀποθνήσκει ὁ ἄνθρωπος· ζῆ. Ἐὰν δὲν ζοῦν ἐδῶ στὴ γῆ, ζοῦνε

στοὺς οὐρανοὺς ὅλα αὐτὰ τὰ πρόσωπα, διὰ τὰ ὅποια σήμερον τελοῦμε τὸ μνημόσυνο.

Ζοῦν ὅμως μερικὰ ἄλλα. Μεταξὺ αὐτῶν λόγου χάριν διακρίνω τὸν πάτερ Κωσταντίνο Γαζῆ, ὁ ὅποιος, νέος τότε μὲ φλόγα στὴν ψυχή, ἦτο προϊστάμενος τῆς Ἐστίας. Διακρίνω τὸν π. Νεόφυτο^(*). καὶ αὐτὸς νέος, ψάλτης, εύρισκετο παρὰ τὸ πλευρὸν τοῦ ἱεροκήρυκος μαχόμενος σθεναρῶς. Διακρίνω ἐπίσης τὸν ἀριστερὸν ψάλτην, τὸν Πάπιστα^(**), ὁ ὅποιος καὶ αὐτὸς μαζὶ μὲ ἄλλους νέους ὑπῆρξε τὸ ἔναυσμα τῆς Ἐστίας ταύτης. Διακρίνω ἄνδρας καὶ γυναικας.

Τελειώνω. Ἀπῆλθον χιλιάδες ἄτομα· συνεργάτες, συνεργάτιδες, ἐκλεκτὰ ἀνιδιοτελῆ πρόσωπα, τὰ ὅποια εἰργάσθησαν στὴν Ἐστίαν ἐκείνην καὶ ἔγραψαν τὴν ὡραίαν αὐτὴν σελίδα τῆς ιστορίας τῆς Κοζάνης.

Ἐπίσης σήμερον τελείται τὸ μνημόσυνο ὥχι μόνο τῶν προσώπων αὐτῶν, ἀλλὰ κατὰ μίαν συγκυρίαν, τὴν ὅποιαν δὲν εἶχα ὑπ’ ὄψιν, τὸ μνημόσυνον τῆς Ἀννης τῆς προσκυνητρίας. Τῆς Ἀννης ἐκείνης, εἰς τὴν οἰκίαν τῆς ὅποιας ἔμεινα κατὰ τὸ διάστημα ἐκείνο. Καὶ πρέπει νὰ τὸ δημολογήσω ἐνώπιον ὅλων ὅτι, ἀν ζῶ, τὸ ὀφεῖλω εἰς τὴν ἀλησμόνητον αὐτὴν Ἀννα, ἡ ὅποια ἐν καιρῷ νυκτὸς μὲ εἰδοποίησε διὰ τοῦ υἱοῦ της νὰ φύγω, διότι τὰ πάντα ἐκινδύνευον· καὶ ἐκοιμήθην εἰς ἀχυρῶνα, ἔξω τῆς πόλεως, γιὰ νὰ σωθῶ.

”Ω ἡμέραι, ἡμέραι πόνου!“ Ω ἡμέραι, ποὺ δὲν γνωρίζει ἡ νέα γενεά, ἡ «ντόλτσε βίτα!» Ἀλλὰ δὲν φταιίει ἡ νέα γενεά· φταιμε ἔμεις, ποὺ ἔχουμε κάνει τέτοια τὴν νέα γενεά, ἡ ὅποια κατ’ ἄλλον τρόπον παιδαγωγουμένη θὰ μποροῦσε νὰ γράψῃ νέας ὡραίας σελίδας. Εἴμεθα ἡμεῖς ὑπεύθυνοι, ἡ πολιτεία, τὸ κράτος, ἡ κοινωνία, διὰ τὴν νέαν γενεάν, ἡ ὅποια ἐξέκλινεν ἐκ τῶν ὁδῶν τοῦ Κυρίου καὶ θαδίζει πρὸς τὴν ἄβυσσον τῆς καταστροφῆς.

”Ω ἡμέραι πόνου καὶ δακρύων καὶ θλίψεων καὶ καταστροφῆς! ἀλλὰ ὡς καὶ ἡμέραι ἡρωϊσμοῦ, ἀπεράντου ἡρωϊσμοῦ, ποὺ ἄξιζε κανεὶς νὰ ζῇ καὶ νὰ πεθάνῃ γιὰ τὴν πατρίδα του.

Τοιαύτας ἡμέρας ὑπενθυμίζω τελώντας τὸ ἱερὸ μνημόσυνο ”Ἀννης προσκυνητρίας καὶ ὅλων ἐκείνων τῶν ψυχῶν αἱ ὅποιαι ἐθυσιάσθησαν εἰς τὸ ἔργον ἐκείνο τῆς ἀγάπης.

Καὶ δύο τινά εὔχομαι·

Πρῶτον. Ἐμεῖς ποὺ ἀσπρίσαμε, ἔμεις ποὺ ἀνεβήκαμε στὰ ψηλὰ βουνά, ἔμεις ποὺ ἐθάψαμε ἑκατοντάδες παιδιῶν ἀγωνίζομένων ὑπὲρ

(*) Τότε λεγόταν Ναοὺμ Σκαρκαλᾶς.

(**) Στέργιο Πάπιστα.

πίστεως καὶ πατρίδος, ἐμεῖς ποὺ ἐφυλακίσθημεν καὶ ὑπέστημεν ὅ,τι ἦτο δυνατὸν ἐκ μέρους διαφόρων ἔχθρῶν καὶ περιπετειῶν, ἡμεῖς τὴν ὥραν αὐτήν, μὲ τὰ λευκά μας πλέον μαλλιά, εὐχόμεθα μίαν διάπυρον εὐχήν őλοι μας·

Παναγία Δέσποινα καὶ ἄγιε Νικόλαε, σᾶς παρακαλοῦμεν, ποτέ ἄλλοτε, ποτέ ἄλλοτε νὰ μὴν ξανάρθῃ αὐτὴ ἡ κατάρα, ὁ ἐμφύλιος σπαραγμός, ἀλλ’ ἡνωμένοι οἱ "Ἐλληνες, ὡς εἰς μίαν ψυχὴν καὶ εἰς ἕνα σῶμα, νὰ βαδίζωμεν τὴν ιστορικὴν ὁδὸν τοῦ γένους ἐν μέσῳ τῶν ἄλλων λαῶν τῶν Βαλκανίων.

Εὐχόμεθα οὕτε ἡ πεῖνα, οὕτε ἡ δυστυχία, οὕτε ὁ ἐμφύλιος σπαραγμὸς νὰ πλήξουν πλέον μὲ τοὺς γαμψώνυχάς των τὴν πατρίδα μας, ἀλλ’ őλοι μας νὰ εἰρηνεύωμεν, καὶ ἡ νέα γενεὰ νὰ εὔρῃ τὸν δρόμο τῆς σωτηρίας καὶ τοῦ καθήκοντος.

Καὶ δεύτερον, τελευτῶντες εὐχόμεθα στὸν Θεό, νὰ ἀναπαύσῃ ἐν σκηναις δικαίων őλους ἐκείνους τοὺς ἐκλεκτοὺς συνεργάτας, οἱ ὅποιοι κατὰ τὴν περίοδον ἐκείνην εἰργάσθησαν ὑπὲρ πίστεως καὶ πατρίδος· ἀμήν.

ἱ. ναὸς Ἅγ. Νικολάου Κοζάνης
26-6-1988 Κυριακὴ Δ' Ματθαίου
ἐπὶ τῇ συμπληρώσει 30 ἑτῶν
ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως καὶ λειτουργίας
τοῦ ἐν Κοζάνῃ οἰκοτροφείου
μαθητῶν «Οἱ 40 Μάρτυρες»

Περὶ ὑπακοῆς

«Κύριε, ...μόνον εἰπὲ λόγω, καὶ iαδήσεται ὁ παῖς μου»
(Ματθ. 8,8)

Ἄγαπητοί μου Χριστιανοί, εύσεβες ἐκκλησίασμα·

TΗ στιγμὴ αὐτή, ποὺ μ' ἀξιώνει ὁ Θεὸς νὰ εύρισκωμαι εἰς τὴν θέσιν αὐτήν, στὸν ιστορικὸν αὐτὸν θρόνον ποὺ ἐλάμπρυναν μεγάλαι φυσιογνωμίαι τῆς Ἐκκλησίας μας, τὴ στιγμὴ αὐτὴ –τὸ βλέπετε καὶ μόνοι σας— διατελῶ ὑπὸ τὸ κράτους βαθείας συγκινήσεως. Συγκινοῦμαι βαθύτατα, διότι μοῦ ἔρχονται ἀναμνήσεις παλαιαιά, καὶ

δύναμαι καὶ ἐγὼ νὰ εἴπω τὸ ρήτὸν τοῦ Δαυΐδ «Ἐμνήσθην ἡμερῶν ἀρχαίων» (Ψαλμ. 142,5).

Πᾶνε, τώρα, σαρανταέξι χρόνια

Ποιά πρώτη καὶ ποιά δεύτερη ἀπὸ τὶς ἀναμνήσεις νὰ ἀναφέρω, ἀγαπητοί μου Χριστιανοί; Πᾶνε τώρα τώρα τόσα χρόνια. Μετρῆστε μὲ τὰ δάχτυλα –πόσο γρήγορα τρέχει ὁ χρόνος, ἀστραπὴ εἰνε ὁ χρόνος– μετρῆστε μὲ τὰ δαχτυλα. Πᾶνε τώρα σαρανταέξι χρόνια! (*) Πολλοὶ ἀπὸ σᾶς ἥσασταν ἀγέννητοι ἢ μικρὰ παιδιά εἰς τὰ λίκνα τῶν μητέρων σας, ὅταν ὁ ὑποφαινόμενος, νεώτατος - εἰς τὸ ἄνδρος τῆς ἡλικίας του, ὑπὸ δραματικὰς συνθήκας ἔφθασε ἐδῶ εἰς τὴν Κοζάνη, καὶ μὲ ἡξίωσε ὁ Θεὸς νὰ διακονήσω τὸν μαρτυρικὸν λαὸν τῆς Κοζάνης. Πᾶνε τώρα εἰκοσιένα χρόνια(**) ποὺ ἐλέω Θεοῦ ἐξελέγην ἐπίσκοπος τῆς ἀκριτικῆς πόλεως Φλωρίνης καὶ κατευθυνόμενος εἰς τὴν ἔδραν μου, τῇ ἐπιμόνῳ παρακλήσει καὶ ἐπιμονῇ τοῦ ἀγαπητοῦ ἐν Χριστῷ ἀδελφοῦ ἀγίου Κοζάνης Διονυσίου, ἐλειτούργησα διὰ πρώτην φορὰν ἐδῶ εἰς τὸν ναὸν καὶ ὡμίλησα. Καὶ τώρα πλέον γέρος, καμπτόμενος κάτω ἀπὸ τὸ βάρος μεγάλης ἡλικίας, τολμῶ καὶ ἐμφανίζομαι σήμερον ἐνώπιον σας.

Νὰ ὄμιλήσω; "Ισως δὲν πρέπει νὰ ὄμιλήσω. Μᾶλλον δάκρυα μοῦ ἔρχονται. Δάκρυα βαθυτάτης εὐγνωμοσύνης πρὸς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, ὁ ὅποιος διὰ πρεσβειῶν τοῦ ἀγίου Νικολάου μὲ ἔσωσε ἀπὸ πολλοὺς κινδύνους, σωματικοὺς καὶ ψυχικούς.

'Αλλ' ἐν πάσῃ περιπτώσει θὰ τολμήσω νὰ εἴπω ὀλίγας λέξεις καὶ νὰ τελειώσω τὸν λόγο. Καὶ ἀφορμὴ θὰ μοῦ δώσῃ τὸ σημερινὸ εὐαγγέλιο, τὸ ὅποιο ἤκουσατε ἀγαπητοί μου Χριστιανοί.

"Ενα μεγάλο θαῦμα

Τὸ εὐαγγέλιο διηγεῖται ἔνα θαῦμα, ἔνα ἀπὸ τὰ ἄπειρα θαύματα - τὰ ἀναρίθμητα θαύματα, ποὺ ἔκανε κάνει καὶ θὰ κάνη, ναὶ θὰ κάνη, μέχρις συντελείας τῶν αἰώνων ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός. Μετρᾶς τὰ ἀστρα τοῦ οὐρανοῦ; "Άλλο τόσο μπορεῖς νὰ μετρήσῃς τὰ θαύματα ποὺ ἔκανε ὁ Χριστὸς καὶ οἱ ἄγιοι. Εἶνε ζωντανὴ ἡ θρησκεία μας - ὀλοζώντανη, ἀθάνατος καὶ αἰώνια.

Συντόμως θὰ διηγηθῶ τὸ θαῦμα.

"Ηταν ἔνας ἑκατόνταρχος, ἀξιωματικὸς τῆς ἀπεράντου Ρωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας, ἡ ὅποια διὰ τῶν λεγεώνων της ἐκυριάρχει σ' ὅλον

(*) 1988-46=1942.

(**) 1988-21=1967.

τὸν κόσμον ἐκεῖνον διὰ τῆς μονοκρατορίας. Ὁ ἑκατόνταρχος ἀντίστοιχοῦσε μὲ τὸν σημερινὸν βαθμὸν τοῦ λοχαγοῦ.

‘Ο ἑκατόνταρχος εἶχε κάποιο δοῦλο. “Οταν ἀκοῦτε δοῦλον, δὲ μπορεῖτε νὰ φαντασθῆτε σὲ τί ἄθλιες συνθήκες ζοῦσε ὁ δοῦλος στὴν ἀρχαίᾳ ἐποχῇ. Δὲν ἔθεωρείτο ἀνθρωπος μὲ δικαιώματα ἀνθρώπινα. Ἐθεωρείτο ζῶον καὶ κατώτερον τοῦ ζώου. Ἐθεωρείτο ἕνα ρές (ἰὸῦ), ἕνα πρᾶγμα, ποὺ δὲν εἶχε καθόλου δικαιώματα. Μποροῦσε νὰ τὸν κάνῃ ὅ, τι θέλει ὁ ἀφέντης του· νὰ τὸν σκοτώσῃ, νὰ τὸν σφάξῃ καὶ τὰ κρέατα τοῦ δούλου νὰ τὰ δώσῃ στὰ σκυλιά γιὰ τροφή. Τέτοια σκληρότης ὑπῆρχε.

Ἐν τούτοις ὁ ἑκατόνταρχος, μολονότι ἥτο εἰδωλολάτρης, εἶχε εὐγενῆ καρδία. Ἡτο σπλαγχνικὸς καὶ ἡσδάνετο οἰκτιρμοὺς καὶ ἀγάπη πρὸς τὸν ὑπηρέτη του. Ἀλτρουϊστής ἥτο, αἰσθήματα εὐγενῆ εἶχε. Καὶ ὅταν ἡσθένησε ὁ ὑπηρέτης του δὲν τὸν πέταξε στοὺς δρόμους, διὰ νὰ τὸν φᾶνε τὰ σκυλιά, ἀλλὰ ἐνδιαφέρθηκε ἀσφαλῶς.

(Στὸ σημεῖο αὐτὸ ἀκούγεται τὸ κλάμα ἐνὸς μικροῦ παιδιοῦ καὶ ὁ ὄμιλητὴς διακόπτει λέει·) Σᾶς παρακαλῶ βγάλτε τὸ παιδάκι ἔξω, γιὰ νὰ μπορέσω νὰ μιλήσω. Ἔγὼ ἔχω συνήθεια ἐπάνω στὴ Φλώρινα, τὸ Σάββατο νὰ ἔρχωνται οἱ μητέρες εἰς τὴν ἐκκλησία γιὰ νὰ κοινωνοῦν τὰ παιδιά τους, γιὰ νὰ είνε ἀτάραχος καὶ γαλήνιος ἡ ἐκκλησία κατὰ τὴν ἡμέρα τῆς Κυριακῆς. Ὁχι ότι περιφρονοῦμε τὰ παιδάκια· τὰ τιμοῦμε. Εύτυχῶς ὑπάρχουν κι αὐτά· ἄμα δὲν ὑπῆρχαν τὰ παιδάκια, οὐαὶ καὶ ἀλλοίμονο στὸν κόσμο, τὰ ἄστρα θὰ γινόταν κεραυνοὶ νὰ μᾶς κάψουν γιὰ τὶς ἀμαρτίες μας. (Καὶ συνεχίζει·)

Εἶχε σπλάγχνα οἰκτιρμῶν ὁ ἑκατόνταρχος. Ἀσφαλῶς ἐκάλεσε ἰατρούς, ἀσφαλῶς μετεχειρίσθη φάρμακα, ἀλλὰ ὁ ἀσθενὴς ἥτανε ἀθεράπευτος. Καὶ τότε κατέφυγε εἰς τὸν μοναδικὸν γιατρὸν τῶν ψυχῶν καὶ σωμάτων, εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, καὶ ἐζήτησε τὴν θεραπεία τοῦ δούλου του. Ὁ Χριστὸς τοῦ λέγει· «Θὰ ἔρθω ἐγὼ στὸ σπίτι σου, γιὰ νὰ τὸν θεραπεύσω». Καὶ ὁ ἑκατόνταρχος ἀπήντησε· «Δὲν εἴμαι ἄξιος νὰ εἰσέλθης εἰς τὸ σπίτι μου, διότι εἴμαι ἀμαρτωλός. Πὲς μόνο ἔνα λόγο ἀπὸ μακριά, καὶ φθάνει». Φθάνει ὁ λόγος τοῦ Χριστοῦ κι ἀπὸ μακριά!

Ἐθαύμασε ὁ Χριστὸς τὴν πίστιν τοῦ ἀνθρώπου αὐτοῦ, καὶ ἀπὸ μακρόθεν, μακριὰ ἀπὸ τὸ σπίτι του, ἔδωσε διαταγὴ καὶ ἐθεραπεύθη ὁ δοῦλος ἐκεῖνος ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης.

Αὐτὸ συντόμως εἶνε τὸ εὐαγγέλιο. Τί μᾶς διδάσκει τὸ εὐαγγέλιο;

Σκιὰ ἡ ἀνθρώπινη ἔξουσία

Τὸ Εὐαγγέλιο; «Πέλαγος νοημάτων εἶνε», λέγει ὁ Ἱερὸς Χρυσόστομος. Πολλὰ τὰ διδάγματα. Ἀλλὰ ἐγὼ, ἀγαπητοί μου, ἔνα μόνο δίδαγ-

μα θὰ θελήσω νὰ πῶ εἰς τὴν ἀγάπη σας καὶ τελειώνω τὸν λόγο.

Θέλω νὰ προσέξετε ἐκείνο τὸ σημεῖο ποὺ λέγει ὅτι ὁ ἔκατόνταρχος, γιὰ νὰ πείσῃ τὸ Χριστὸ νὰ θεραπεύσῃ τὸ δοῦλο του ἀπὸ μακριά, ἀνέφερε τὸ δικό του παράδειγμα. Εἶπε· «Ἐγὼ εἰμαι ἔκατόνταρχος, δηλαδὴ ἔχω ἔκατὸ στρατιώτας ὑπὸ τὴν ἔξουσίαν μου. Τοὺς ἔξουσιάζω· καὶ λέγω στὸν ἔνα, ἔλα, καὶ ἔρχεται· λέγω στὸν ἄλλο, πήγαινε ἐκεῖ, καὶ πηγαίνει· λέγω καὶ στὸ δοῦλο μου, κάνε αὐτό, καὶ τὸ κάνει».

Τί θέλει νὰ πῇ ὁ ἔκατόνταρχος; «Οτι **ύπάρχει ἔξουσία**. Δὲ μποροῦμε νὰ τὴν ἀρνηθοῦμε. Υπάρχει ἔξουσία. Δὲν μπορεῖ νὰ ζήσῃ ὁ κόσμος χωρὶς ἔξουσία. Υπάρχουν ἔξουσίαι καὶ ἔξουσίαι, ποικιλία ἔξουσιῶν. Ἄλλὰ δὲν πρόκειται νὰ ὁμιλήσω περὶ ἔξουσιῶν, ἐὰν καὶ κατὰ πόσον αἱ ἔξουσίαι εἴνε νόμιμαι καὶ κανονικαὶ μέσα εἰς τὸν κόσμον. Θέλω νὰ τονίσω τὸ ἔξῆς· ὅτι **οἱ ἔξουσίες τῆς γῆς είνε μικρές**.

Ἡ ἔξουσία ἐνὸς στρατηγοῦ, ἡ ἔξουσία ἐνὸς ναυάρχου, ἡ ἔξουσία ἐνὸς πρωθυπουργοῦ, ἡ ἔξουσία ἐνὸς προέδρου δημοκρατίας ἢ βασιλέως, ἡ ἔξουσία αὐτὴ ἔχει κάποιο τέλος. Αὐτὸ ἰσχύει ἀκόμη –προχωρῶ— καὶ ἂν ὑπάρχουν πρόσωπα ποὺ κατάκτησαν τὴν ἔξουσία σὲ μεγάλο - ἔκτακτο βαθμό, ὅπως είνε λ.χ. ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος, τὸ εὐγενὲς τέκνον τῆς Μακεδονίας. Καὶ Μέγας Ἀλέξανδρος νὰ είσαι, καὶ Ναπολέων νὰ είσαι, καὶ μονοκράτωρ νὰ γίνης ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ὑπερδύναμις νὰ γίνης ὅπως ὀνομάζονται τώρα, ἡ ἔξουσία αὐτή, παρακαλῶ, τί είνε; Σκιὰ είνε, σκιὰ ἔξουσίας είνε. «Ολοὶ αὐτοί, ποὺ ὁ κόσμος τοὺς θεωρεῖ μεγάλους, είνε νᾶνοι, πολὺ νᾶνοι, πολὺ μικροὶ καὶ ἀσήμαντοι, ἐν συγκρίσει μὲ ἔναν, μὲ τὸν Ἔνα καὶ μοναδικὸν καὶ αἰώνιον.

Τώρα πολὺς θόρυβος γίνεται γιὰ τὸ ποιός είνε ὁ πρωθυπουργὸς τῆς Ἑλλάδος, ποιός είνε ὁ πρόεδρος τῆς δημοκρατίας, ποιός είνε ὁ ἀρχηγὸς τοῦ ἄλφα καὶ τοῦ βῆτα κόμματος. Μετὰ ἔκατὸ χρόνια, σᾶς ἐρωτῶ, ποιός θὰ τοὺς θυμᾶται; Κανείς. Θὰ πρέπη νὰ ψάξουν στὰ λεξικὰ γιὰ νὰ βροῦν τὸ ὄνομα τοῦ ἄλφα ἢ τοῦ βῆτα ἄρχοντος τῆς γῆς, ποὺ σήμερον είνε γνωστὸς διότι ἀσκεῖ ἔξουσία. Σκιὰ ἔξουσίας ἔχουν αὐτοί. Ὁ Χριστὸς ὅμως λέμε ὅτι ἔζησε, ζῆ καὶ θὰ ζῆ. Θὰ ζῆ καὶ θὰ βασιλεύῃ εἰς αἰῶνας αἰώνων.

‘Ο ἄγιος Κοσμᾶς, ποὺ πέρασε ἀπὸ τὴν Κοζάνη, τὸ Χριστὸ πῶς τὸν ὀνόμαζε; «Ἀφέντη». ‘Ο ἀφέντης μας είνε ὁ Χριστός. «*Εἷς ἄγιος, εἰς Κύριος, Ἰησοῦς Χριστός, εἰς δόξαν Θεοῦ Πατρός ἀμήν*» (Φιλ. 2,11 καὶ 9. Λειτ.). Αὐτῷ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς αἰῶνας αἰώνων.

Χριστὸς ὁ παντοδύναμος Θεός

Λέγει λοιπὸν ὁ ἔκατόνταρχος: «Ἐὰν ἔγὼ ἔξουσιάζω τοὺς στρατιώ-

τας μου καὶ διατάσσω νὰ κάνουν τὸ θέλημά μου, καὶ οἱ στρατιῶται πειθαρχικοὶ σ' ἐμένα ἐκτελοῦν τὰς διαταγάς μου καὶ εἰνε ἔτοιμοι νὰ ρίχτοῦν καὶ εἰς μάχην καὶ εἰς ἀγῶνας, πολὺ περισσότερον σύ, Κύριε, ποὺ δὲν ἔχεις μιὰ μικρὰν ἔξουσίαν, ἀλλὰ ἔχεις μίαν ἀπέραντον ἔξουσίαν, δύνασαι νὰ διατάσσῃς καὶ νὰ ἐκτελοῦνται τὰ πάντα».

Τί σημαίνουν τὰ λόγια αὐτά; "Οτι ὁ ἑκατόνταρχος ἐπίστευε, ὅτι κάτω ἀπὸ τὸ ταπεινὸ σχῆμα τοῦ Ἰησοῦ τοῦ Ναζωραίου κρύπτεται μία τεραστίᾳ ἀόρατος δύναμις, κρύπτεται ἡ Θεότης. Καὶ ὁ Χριστὸς ὡς Θεὸς κυθερνᾶ. Αύτὸς ἐδημιούργησε τὸ σύμπαν ἐκ τοῦ μηδενός.

Πήγα χθὲς σ' ἔνα χωριό, στὸν Καύκασο πού 'νε κοντὰ στὰ σύνορα (σὲ ἔνα χιλιόμετρο ἀπόστασι κυματίζει πλέον ἄλλη σημαία). Καὶ ἔμαθα, ὅτι στὸ χωριὸ αὐτό, δυστυχῶς, ὑπάρχουν ἄθεοι. Πρῶτα στὴ Μακεδονίᾳ μας δὲν ὑπῆρχε ἄθεος, δὲν ὑπῆρχε οὔτε ἔνας ἄθεος. Τώρα ὑπάρχουν ἄθεοι. Δὲν κατηγορῶ ἐδῶ οὔτε ἔξετάζω αὐτὴ τὴ στιγμὴ τὰ αἴτια ἔνεκα τῶν ὅποιων ἡ ἄθεΐα διαδόθηκε στὸν κόσμο. Λέγω λοιπὸν στοὺς ἀπλοϊκοὺς ἐκείνους Ποντίους ποὺ κατοικοῦν ἐκεῖ καὶ κρατοῦν τὸ μετερίζι αὐτὸ τῶν συνόρων μας· "Ἄν συναντήσετε κανέναν ἄπιστον καὶ ἄθεον, μὴν τοῦ ἀναφέρετε φιλοσοφικὰ καὶ ψυχολογικὰ καὶ ιστορικὰ τεκμήρια, διὰ τῶν ὅποιων ἀποδεικνύεται ἡ ὑπαρξίας τοῦ Θεοῦ· ἔνα μόνο νὰ τοῦ πῆτε· "Ωστε λέσ, ὅτι δὲν ὑπάρχει Θεός; Πολὺ καλά. Ἐὰν μὲ πείσης, ὅτι τὸ σπίτι ποὺ κάθεσαι ἔγινε μόνο του, ὅτι μαζεύτηκαν μόνα τους τὰ ύλικά, οἱ πέτρες τὰ τσιμέντα τὰ σίδερα οἱ πόρτες..., καὶ ἔγινε ὅλο τὸ σπίτι, τότε κ' ἐγὼ θὰ δεχθῶ, ὅτι ὁ κόσμος αὐτὸς δὲν ἔχει δημιουργό.

Τὸ ἴδιο λέγω καὶ ἐδῶ. Ἐὰν μὲ πείσης, ὅτι ἡ ἐκκλησία αὐτὴ τοῦ Ἀγίου Νικολάου, ποὺ εἶμεθα μέσα σήμερα, ἔγινε ἔτσι, χωρὶς κόπο καὶ μόχθο καὶ χωρὶς τὴν συνδρομὴ ὄλων, ὅτι ἔτσι ἐφύτρωσε ὁ Ἀγιος Νικόλαος· ἐὰν μὲ πείσης, ὅτι τὸ ρολόι ποὺ ἔχεις στὸ χέρι σου ἐφύτρωσε σὲ κάποιο χωράφι ἐδῶ τοῦ Βελβεντοῦ^(*). ἐὰν μὲ πείσης, ὅτι τὸ αὐτοκίνητο, ποὺ εἰνε ὄλοκληρο ἐργοστάσιο, ἔγινε ἔτσι, ὅτι ἔτσι μόνα τους φυτρώνουν τὰ ἐργοστάσια· ἐὰν μὲ πείσης, ὅτι τὸ ἀεροπλάνο ἐφύτρωσε ἔτσι, τότε κ' ἐγὼ θὰ πεισθῶ, ὅτι τὸ σύμπαν αὐτὸ τὸ μεγαλειώδες ἔγινε ἔτσι. Στοιχειώδης λογικὴ ἀπάντησις εἰς τὸ ἐρώτημα τῆς ὑπάρξεως τοῦ παντὸς εἰνε, ὅτι ὑπάρχει, ναὶ ὑπάρχει Θεός, ὑπάρχει μία ἀνωτάτη δύναμις ποὺ ἐδημιούργησε τὸ σύμπαν. Ὁ Χριστὸς εἰνε ὁ Θεός. Ὁ Χριστὸς ἐδημιούργησε αὐτὸ τὸ ύλικὸν καθὼς καὶ τὸ πνευματικὸν σύμπαν.

Περιορίζομαι εἰς τὸ ύλικὸν σύμπαν. Ὁ Θεός ἐδημιούργησε τὸ ύλικὸν

(*) Κωμόπολι τῆς Κοζάνης.

σύμπαν. Καὶ δὲν τὸ ἐδημιούργησε μόνον, ἀλλὰ προνοεῖ καὶ διοικεῖ τὸ σύμπαν. Ἐξακολουθεῖ νὰ τὸ διοικῇ. Πῶς τὸ διοικεῖ; Σᾶς παρακαλῶ προσέξατε μία σκέψι, ἡ ὅποια δὲν εἶνε δική μου, ἀλλὰ εἶνε σκέψι πραγματική. Πῶς τὸ διοικεῖ; Τὸ διοικεῖ μὲ τὴν **πρόνοιά** του. Τὸ διοικεῖ μὲ τοὺς **νόμους**. Ποιούς νόμους; Μὲ τοὺς φυσικοὺς νόμους. Μὲ τὰς δυνάμεις τὰς ἀοράτους ποὺ ἐγκατέσπειρε ὁ Δημιουργὸς εἰς ὅλην τὴν δημιουργίαν. Καὶ νόμοι φυσικοί, ἀμετάτρεπτοι νόμοι, ποὺ ἔθεσε ὁ Δημιουργὸς ὁ Χριστὸς μέσα εἰς τὴν δημιουργία, εἶνε οἱ ἔξῆς.

Ἡ παγκόσμιος ἔλξις

Ἐνας κορυφαίος φυσικὸς νόμος εἶνε ἡ παγκόσμιος ἔλξις. Μὲ τοὺς φυσικοὺς νόμους τὰ πάντα λειτουργοῦν.

Πώ πω πω πω, τί τρομερὸ πρᾶγμα! "Ολα αὐτὰ τὰ οὐράνια σώματα, ἑκατομμύρια τῶν ἑκατομμυρίων, δισεκατομμύρια ἄστρα, **στέκονται στὸν ἀέρα!** Στὸν ἀέρα; Στὸν ἀέρα στέκονται, καὶ ζυγίζουν τόννους ἀμέτρητους; Πῶς στέκονται; Δεμένα μεταξύ τους μὲ μία ἀόρατη μυστηριώδη κλωστή, ποὺ ἡ ἐπιστήμη τὴν ὡνόμασε ἔλξιν· τραβάει, δηλαδή, τὸ ἔνα τὸ ἄλλο. Ἀλλὰ ἀν ρωτήσης τὸν ἐπιστήμονα, τὸν καθηγητή, τὸν Ἀϊνστάιν, τί εἶνε ἔλξις; δὲν ξέρει νὰ σοῦ πῆ. Περιγράφει τὴν παγκόσμιον ἔλξιν, δὲν τὴν ἔξηγει ὅμως. Ἡ ἐπιστήμη περιγράφει, δὲν ἔξηγει. Τὰ βαθύτερα αἴτια παραμένουν ἀσύληπτα, ἀκατάληπτα, ἀπερινόητα.

Καὶ ὅχι μόνο τοῦτο, ἀλλὰ καὶ τὸ ἄλλο τὸ σπουδαῖο. Τὰ ἑκατομμύρια ἄστρα δὲν στέκονται καὶ δὲν αἰωροῦνται ἀπλῶς ἐπάνω στὸν οὐρανὸ καὶ ἐπάνω στὸ διάστημα, ἀλλὰ αὐτὰ τὰ ἀμέτρητα σώματα **κινοῦνται μὲ ἀκρίβεια καὶ ταχύτητα**. Κινοῦνται, παρακαλῶ, ἐπάνω σὲ τροχιὲς ἀπαρεγκλίτως. Καὶ ἡ ταχύτης των εἶνε ἀστραπιά· ξεπερνοῦν τὴν ταχύτητα τῶν πυραύλων.

Γιὰ νὰ λάβετε μιὰ εἰκόνα, σκεφθῆτε τὸ ἔξῆς. Ἐδῶ στὴν Ἑλλάδα κινοῦνται ἐπάνω στοὺς δρόμους αὔτοκίντα, 5, 10, 20 χιλιάδες· καὶ ὅμως κάθε μέρα ἔχουμε τρακαρίσματα, ἀτυχήματα καὶ δυστυχήματα. Τρακάρουν μεταξύ τους· καὶ γ' αὐτὸ ἔχουμε τροχονόμους, οἱ ὅποιοι ἐκτελοῦν τὸ καθῆκον τους καὶ στέκονται εἰς τὰς διόδους καὶ ρυθμίζουν τὴν κυκλοφορία.

Κατερχόμενος ἐκ Φλωρίνης εἶδα ἔνα τρακάρισμα τρομερό· σκοτωμένοι ἄνθρωποι ἐκεῖ στοὺς δρόμους - Θεέ μου Θεέ μου! Λοιπὸν ἐρωτῶ· Αὐτὰ τὰ ἄστρα, πού 'νε ἑκατομμύρια ὄγκωδη «όχηματα», τεράστια «λεωφορεία» ποὺ τρέχουν αἰωρούμενα εἰς τὸ σύμπαν, ἐρωτῶ, ποιός τροχονόμος τὰ διοικᾷ καὶ δὲν συμβαίνει καμμία σύγκρουσις;

‘Ο ἥλιος κινεῖται στὴν τροχιά του, τὸ ἴδιο καὶ ἡ γῆ. Βλέπεις τὸν ἥλιο ν’ ἀνατέλλῃ στὴν ὥρα του μὲ ἀκρίβεια. Τὸ λεωφορεῖο δὲν εἶνε στὴν ὥρα του, τὸ ἀεροπλάνο δὲν εἶνε στὴν ὥρα του, καὶ παραπονεῖσαι· πηγαίνεις καὶ ἔχουν φύγει ἡ ἔχουν καθυστέρησι. Ἐδῶ ἀκρίβεια, ἀπόλυτος ἀκρίβεια! Τέτοια ἀκρίβεια ἔχει ἡ κίνησις τῆς γῆς περὶ τὸν ἥλιον, ὥστε οἱ ἀστρονόμοι προλέγουν πότε θὰ θγῇ ὁ ἥλιος κάθε μέρα.

Θεέ μου Θεέ μου, τί μεγαλείο! Πῶς ὑπάρχουν ἄπιστοι, πῶς ὑπάρχουν ἄθεοι;

“Ολα ὑπακούουν

“Ολα τὰ διοικεῖ κάποια μεγάλη δύναμις, ἄπειρος δύναμις, ποὺ λέγεται Θεός. «Τίς Θεὸς μέγας ὡς ὁ Θεὸς ἡμῶν;...» (Ψαλμ. 76,14). Σὲ μιὰ ὡραίᾳ εὐχὴ τῶν Θεοφανείων ἔνας ἄγιος πατριάρχης, ὁ Σωφρόνιος Ἱεροσολύμων, ἀναφωνεῖ· «Μέγας εἰ, Κύριε, καὶ θαυμαστὰ τὰ ἔργα σου καὶ οὐδεὶς λόγος ἐξαρκέσει πρὸς ὅμνον τῶν θαυμασίων σου». Καὶ λέγει ἐκεὶ γιὰ τὸ Χριστό· «Σὲ ὅμνει ἥλιος, σὲ δοξάζει ἡ σελήνη, σοὶ ἐντυγχάνει τὰ ἀστρα, σοὶ ὑπακούει τὸ φῶς, σὲ φρίτουσιν ἀβυσσοι...» (θέλει ἔλεγχο τὸ κείμενο). “Ολα ὑπακούουν. Υπακούει ὁ ἥλιος, ὑπακούει ἡ σελήνη, ὑπακούουν τὰ ἀστρα, ὑπακούουν οἱ κομῆται, ὑπακούουν οἱ ἀστερισμοί· ὑπακούουν τὰ δένδρα, ὑπακούουν τὰ φυτά, ὑπακούουν τὰ ζῷα. Δὲν βλέπετε τὰ ζῷα; Δὲν βλέπετε τὰ πουλιά; Τί φοβερὸ πρᾶγμα; Τὰ χελιδόνια ξεκινᾶνε ἀπὸ τόσο μακριά, χιλιάδες μίλια καὶ ταξιδεύουν μὲ ἀσφάλεια – δὲν ὑπάρχει τελειότερος ἀεροπόρος ἀπὸ τὸ χελιδόνι. Σὲ ποιά σχολὴ ἀεροπόρων ἐσπούδασαν τὰ χελιδόνια; Ταξιδεύουν ταξιδεύουν, πάνω ἀπὸ ἀπέραντες χῶρες καὶ θάλασσες, καὶ ἔρχονται στὴν ἴδια φωλιὰ ποὺ χτίσανε.

Θεέ μου Θεέ μου, τί μεγαλεία! Φθάνει ἔνα πουλὶ νὰ μᾶς διδάξῃ ὅτι ὑπάρχει Θεός!

Υπακούουν, ὅλα ὑπακούουν στὸ Θεό. Καὶ χάρι στὴν ὑπακοὴ ζοῦν καὶ συντηροῦνται· τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ὑπακοῆς εἶνε ἡ ἀρμονία, ἡ θεία ἀρμονία. “Ολα εἶνε στὴ θέσι τους, ὅλα ὑπακούουν· αὐτὸ τὸ νόημα εἶχε ὁ λόγος τοῦ ἐκατοντάρχου, ὅτι Κύριε ἐγὼ διατάσσω τοὺς στρατιώτας, καὶ σὺ διατάσσεις τὰς φυσικὰς δυνάμεις, τὸν ἥλιο τὴ σελήνη, τὰ πάντα, τὴ ζωὴ καὶ τὸ θάνατον. Στὰ χέρια σου εἶνε τὰ πάντα· «μόνον εἰπὲ λόγω, καὶ ιαθήσεται ὁ παιᾶς μου» (Ματθ. 8,8).

ΤΗΘΙΚΟΙ ΝΟΜΟΙ

Τελειώνω. Προτοῦ νὰ τελειώσω θέλω νὰ ὑπενθυμίσω μιὰ πικρὰ ἀλήθεια. Μέσα εἰς τὸ σύμπαν αὐτό, ἀπὸ τὰ μικρότερα ἔως τὰ μεγαλύτε-

ρα, ἀπὸ τὸ ἀνθρώπινο κύτταρο ποὺ εἶνε ἔνα τέλειον ἐργοστάσιο μέχρι τοὺς ἀπεράντους αὐτοὺς κόσμους τῶν μεγάλων σφαιρῶν ποὺ αἰωροῦνται στὸ διάστημα, ὅλα εἶνε σὰν στρατιῶται, ὅλα ὑπακούουν εἰς τὸν Δημιουργόν τους, μὲ τοὺς φυσικοὺς νόμους ποὺ ἔδωσε ὁ Θεός. "Ολα ὑπακούουν· ἔνας μόνο δὲν ὑπακούει, ἔνας εἶνε ποὺ λέει «Ἐγὼ δὲν ὑπακούω στὸ Θεό», ἔνας εἶνε ὁ ἀντάρτης. Ποιός; 'Ο ἀνθρωπός!

"Οπως ὁ Θεός γιὰ ὅλα τὰ ύλικὰ ὄντα ἔθεσε φυσικοὺς νόμους καὶ ὑπακούουν τὰ πάντα εἰς αὐτόν, ἔτσι γιὰ τὸν ἀνθρωπό, τὸν φιλελεύθερο ἀνθρωπό, ἔθεσε καὶ κάποιους ἄλλους νόμους· οἱ δὲ νόμοι αὐτοὶ δὲν εἶνε πλέον φυσικοί, ἀλλὰ εἶνε νόμοι ἡθικοί. Οἱ ἡθικοὶ νόμοι ἔχουν ἀξία μεγάλη. "Αν ἀξίζῃ μία φορὰ ὁ νόμος ὁ φυσικός, πολὺ μεγαλυτέραν ἀξίαν ἔχει ὁ ἡθικὸς νόμος, τὸν ὅποιον ἔφύτευσε ὁ Δημιουργὸς μέσ' στὶς καρδιές ὅλων τῶν ἀνθρώπων, ὅπου καὶ νὰ πᾶς· ἀκόμη καὶ τῶν πλέον ἀγρίων καὶ ἀγραμμάτων καὶ ἀπολιτίστων, καὶ τῶν ιδαγενῶν ποὺ κατοικοῦν στὸν Ἰσημερινὸ καὶ τῶν Ἐσκιμώων ποὺ κατοικοῦν ἐπάνω στὸν Βόρειο Πόλο καὶ τῶν ἄλλων ποὺ κατοικοῦν κάτω στὸ Νότιο Πόλο. Εἴπε ἔνας μεγάλος φιλόσοφος· «Δύο πράγματα μὲ κάνουν νὰ πιστέψω ὅτι ὑπάρχει Θεός· τὸ ἔνα εἶνε τὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ καὶ τὸ ἄλλο εἶνε ἡ φωνὴ τῆς συνειδήσεως». Πώ πω πῷ ἡ φωνὴ τῆς συνειδήσεως! Προτιμότερο νὰ ἀκούσης εἰσαγγελέα νὰ σοῦ ἀπευθύνῃ κατηγορῶ ἀπὸ τῆς ἔδρας, παρὰ μέσα στὰ βάθη τῆς καρδιᾶς σου ν' ἀκούσης τὸ τρομερὸ κατηγορῶ τῆς συνειδήσεως. "Οταν διαπράττωμεν ἐγκλήματα, ἔστω καὶ ἀφανῆ στὰ μάτια τῶν ἄλλων, ἡ συνείδησις μᾶς ἐλέγχει· ὅταν πράττωμεν τὸ καλόν, μᾶς ἐπαινεῖ.

Ποιός τὴν ἔφύτευσε μέσα μας; Αὔτὸς ποὺ ἔστησε τὰ ἄστρα στὸν οὐρανό, ὁ ἴδιος ἔφύτευσε καὶ τὴν συνείδησι στὰ βάθη τῆς καρδιᾶς μας. Καὶ δὲν ὑπάρχει ἀνθρωπός ὁ ὅποιος νὰ μὴ ἀκούῃ τὸν βαθὺ αὐτὸν ἀναστεναγμόν, ὁ ὅποιος ἐξέρχεται ἀπὸ τὰ βάθη τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας.

"Εθεσε ὁ Θεός φυσικοὺς καὶ ἡθικοὺς νόμους. Καὶ πρέπει νὰ ὑπακούουμε εἰς τοὺς ἡθικοὺς νόμους, ὅπως ὅλα τὰ ὄντα ὑπακούουν στοὺς φυσικοὺς νόμους. "Αν ὑπακούουμε στοὺς ἡθικοὺς νόμους, θὰ ὑπάρχῃ ἀρμονία στὴ ζωὴ μας. Καὶ οἱ ἡθικοὶ νόμοι εἶνε αἰώνιοι. Τὰ ἄστρα θὰ πέσουν ὁ ἥλιος θὰ σβήσῃ, τὰ πάντα θὰ γίνουν ἄνω - κάτω, θὰ γίνῃ συντέλεια τοῦ κόσμου, ἀλλ' ὁ θεῖος νόμος θὰ μείνῃ ἀκατάλυτος.

"Ετσι νομίζεις ἐσύ, ὅτι κάθε μέρα θὰ ἀνατέλλῃ ὁ ἥλιος; Θὰ ῥθῇ μέρα ποὺ θὰ δῆς σκότος· ὅχι σκότος τριῶν ὥρῶν, ποὺ ἔγινε τὴ Μεγάλη Παρασκευή, ἀλλὰ θὰ γίνῃ σκότος τριήμερον –Θεέ μου Θεέ μου!–, καὶ τότε ἀς ἔρθῃ ἡ ΔΕΗ νὰ φωτίσῃ! "Ολες οἱ ΔΕΗ νὰ ἐνωθοῦνε, δὲν δίνουν τὸ φῶς μιᾶς ἡμέρας. Δηλαδή, φωτιζόμαστε καὶ θερμαινόμαστε δωρε-

άν. Εύτυχῶς ποὺ ὁ ἥλιος δὲν είνε στὴν ἔξουσία τῆς ΔΕΗ· διαφορετικά, ἀλλοίμονό μας· ἀκριβὰ θὰ πληρώναμε τὶς ἀκτίνες του. Ὁ Θεὸς ὅμως κάθε μέρα δωρεὰν «ἀνατέλλει τὸν ἥλιον αὐτοῦ ἐπὶ πονηροὺς καὶ ἀγαθούς» (Ματθ. 5,45).

Θὰ ἔρθῃ λοιπὸν ἡμέρα, κατὰ τὴν συντέλεια τοῦ κόσμου, ποὺ θὰ σθήσουν τὰ ἄστρα καὶ ἡ σελήνη καὶ θὰ σκοτεινιάσῃ ὁ ἥλιος. Αὐτὸ καὶ ἐπιστημονικῶς ἀποδεικνύεται· διότι ἡ ὥλη είνε φθαρτή, φθείρεται καὶ καταστρέφεται. Ἀλλὰ μέσα εἰς τὸ σύμπαν ἔνα θὰ ζήσῃ καὶ θὰ μείνῃ αἰωνίως· ὁ ἡμικός νόμος. Τὸ εἶπε ὁ Χριστός· «Οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρελεύσονται, οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρέλθωσι» (Ματθ. 24,35).

“Ολα ύπακούουν, ένας ό ἀντάρτης

Ἐνῷ λοιπὸν ύπακούουν τὰ σύμπαντα, ὁ ἄνθρωπος γίνεται ἀντάρτης καὶ λέγει στὸν Θεόν· «Δὲν σὲ ύπακούω. Δὲν θέλω νὰ ύπακούσω. Ἔγώ είμαι τὸ πᾶν. Τί είσαι σύ?». Στὴ Γαλλία, μέσα στὸν κόσμο ἐκεῖνο τοῦ ὄρθιολογισμοῦ, λέγουν ὅτι δὲν ύπάρχει πλέον Θεός, «ἀπέθανε ὁ Θεός». Ἔγὼ είμαι Θεός, λέει ὁ ἄνθρωπος, ἡ ἐπιστήμη είνε Θεός. Καταργοῦν τὸν Θεόν, καὶ δὲν ύπακούουν πλέον εἰς τὸν Θεό. Ἀλλ’ ὅταν δὲν ύπακούουν εἰς τὸν Θεό, τότε ἔρχεται ἡ συμφορά· διότι ἡ ύπακοὴ είνε ἀναγκαῖο πρᾶγμα. Ἀφαίρεσε τὴν ύπακοή, σταματοῦν ὅλα. Δὲν ἔννοω μόνο ἀπὸ τὴν θρησκείαν, ἔννοω ν' ἀφαιρέσης τὴν ύπακοὴ μέσα ἀπὸ τὴν ἀνθρώπινη κοινωνίᾳ· καὶ ἅμα τὴν ἀφαιρέσης δὲν ύπάρχει τίποτε.

Ὑπακούει ἡ γυναίκα στὸν ἄνδρα, ύπακούουν τὰ παιδιὰ στὸν πατέρα, ύπακούουν οἱ μαθηταὶ στὸ δάσκαλο, ύπακούουν οἱ στρατιῶται στὸ στρατηγό, στὸ συνταγματάρχη. Ἐκαυχᾶτο ὁ μακαρίτης ὁ Πλαστήρας, ποὺ ὡδήγησε μέσα ἀπὸ τὸ Καλε-Γκρότο τοὺς στρατιώτας καὶ ἔβλεπε μὲ τὰ κυάλια τὴν Ἀγκυρα –δὲν ἀνήκω σὲ κόμματα–, ἐκαυχᾶτο γιὰ τὴν πειθαρχία τῶν στρατιωτῶν του. Ὁ Πλαστήρας εἶχε τρεῖς χιλιάδες στρατιῶτες. Πόσο τὸν ἀγαποῦσαν! Υπήκουαν μέχρι θανάτου. Καὶ στὸ θάνατο νὰ μᾶς πᾶς, ἔλεγαν, ὅπου νὰ πᾶς θὰ σὲ ἀκολουθήσουμε... Ὑπακούουν οἱ στρατιῶται στοὺς ἀξιωματικούς, ύπακούουν οἱ πολῖται εἰς τοὺς ἄρχοντας, εἰς τοὺς νόμους ποὺ θέτουν –ἀλλοίμονο–, παντοῦ ζητεῖται ύπακοή.

Υπακοὴ στὸ Χριστό, ἄρνησι στὸν ἀντίχριστο

Αὕτη ἡ ύπακοὴ ὅμως είνε σχετική, παρακαλῶ, δὲν είνε ἀπόλυτος. Θὰ ύπακούῃ ἡ γυναίκα στὸν ἄνδρα, θὰ ύπακούουν τὰ παιδιὰ εἰς τὸν πατέρα, θὰ ύπακούουν οἱ στρατιῶται εἰς τὸν ἀξιωματικόν, θὰ ύπακούωμε ἐμεῖς ώς “Ἐλληνες πολίται εἰς τοὺς ἄρχοντας τῆς πολιτείας

μας. Θὰ ύπακούωμε, καὶ πρέπει νὰ ύπακούωμε· ἂν δὲν ύπακούωμεν, εἴμεθα ἀναρχικοί. Θὰ ύπακούωμε λοιπόν, ἀλλ’ ύπὸ ἔνα ὄρον· νὰ μὴ πᾶνε καὶ αὐτοὶ κόντρα μὲ τὸν ἡθικὸν νόμον. Ἐὰν αὐτοὶ διατάξουν κάτι ποὺ εἶνε ἀντίθετο μὲ τὸν νόμον τοῦ Θεοῦ, κόντρα μὲ τὸ Εὔαγγέλιο, κόντρα μὲ τὸν ἡθικὸν νόμον, τότε ὅχι, χίλιες φορὲς ὅχι, δὲν θὰ ύπακούσωμε! Διότι «πειθαρχεῖν δεῖ Θεῷ μᾶλλον εἰ ἀνθρώποις» (Πράξ. 5,29). Τὸ ἴδιο διδάσκει καὶ ὁ Σοφοκλῆς εἰς τὴν «Ἀντιγόνην».

Ἄλλὰ σήμερα οἱ ἀνθρωποὶ δὲν ύπακούουν πλέον εἰς τὸν Θεόν. Ποῦ ύπακούουν; Λέγει ἔνας σοφὸς ὅτι ὅποιος δὲν ύπακούει εἰς τὸν Θεόν, θὰ ύπακούσῃ εἰς τὸν διάβολο. Καὶ σήμερα ύπακούουν εἰς τὰ ὄργανα τοῦ διαθόλου, εἰς παγκόσμιον κλίμακα. Θὰ ύπακούουν εἰς τὸν ἀντίχριστο, ὁ ὅποιος, ἀγαπητοί μου Χριστιανοί, ἔρχεται· πολλὰ θὰ μποροῦσε κανεὶς νὰ εἴπῃ περὶ τοῦ ἀντιχρίστου, ἀλλὰ δὲν ἔχω καιρό. Θὰ εἴπω μόνον τὸ ἔξῆς.

Μιλώντας ἐδῶ, στὴν πόλι τῆς Κοζάνης, θέλω νὰ πιστεύω ὅτι, καὶ ἀν ἄλλες πόλεις ύποκύψουν στὸν ἀντίχριστο μὲ τὰ διατάγματα καὶ τοὺς νόμους των καὶ δηλώσουν ύποταγὴ στὸν ἀντίχριστο μὲ τὰ ποικίλα τους σχήματα, ἡ Κοζάνη θὰ πῇ «ὅχι» καὶ θὰ μείνῃ ἀκρόπολις τοῦ ὁρθοδόξου Ἑλληνισμοῦ. «Ἐνα «ὅχι», τὸ ὅποιο ἔχει μεγάλη ἀξία. Ἡ Ἑλλὰς ἔχει πεῖ πολλὰ ὅχι, καὶ εἶνε πρὸς τὴν δόξαν τῆς πατρίδος μας. Νὰ μὴ λέμε πάντοτε «γές» (yes=ναι), «γές», «γές». Θὰ ύπακούωμεν, θὰ πειθαρχοῦμε· ἀλλ’ ὅταν δοῦμε ὅτι ύπάρχουν ἀνθρωποί –οίονδήποτε ὄνομα καὶ ἀν φέρουν καὶ εἰς οίανδήποτε βαθμῖδα τοῦ κράτους καὶ ἀν εύρίσκωνται, ἀκόμη καὶ εἰς τὴν ἀνωτάτην – ποὺ μᾶς συμβουλεύουν πράγματα ἐνάντια μὲ τὸ Εὔαγγέλιο, τότε ἐμεῖς δὲν θὰ ύπακούσουμε πλέον, ἀλλὰ θὰ ἀντιταχθοῦμε μέχρι ἐσχάτων, γιὰ νὰ κρατήσωμεν τὴν Ὁρθοδοξία μας ἡ ὅποια εἶνε τὸ φῶς καὶ ἡ ζωὴ.

Ἡ Ἑλλὰς δὲν μπορεῖ νὰ ζήσῃ διαφορετικά. Σᾶς τὸ λέγω ἐκ πεποιθήσεως. Ὑπηρετῶ τὸ ἔθνος πενήντα χρόνια καὶ ύπεστην πολλὰς περιπτείας. Πιστεύω λοιπὸν ἀκραδάντως, ὅτι τὸ ἔθνος μας δὲν μπορεῖ νὰ ζήσῃ χωρὶς τὴν Ὁρθοδοξία.

Τοῦ Χριστοῦ νὰ είστε πάντοτε

Δὲν ἀνήκομεν σὲ κόμματα. Ἔγὼ πενήντα χρόνια τὸ ἀπέδειξα, καὶ ἐδῶ στὴν Κοζάνη καὶ παντοῦ, ὅτι ἀνήκω στὴν πατρίδα μου τὴν Ἑλλάδα καὶ παραπάνω ἀπὸ τὴν πατρίδα τὴν Ἑλλάδα ἀνήκω στὸ Χριστό, ποὺ ζῇ καὶ βασιλεύει στοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Τοῦ Χριστοῦ νὰ είστε πάντοτε. Ἐμεῖς μένομεν ἐκτὸς κομμάτων. Δὲν κατηγορῶ τὰ κόμματα –εἴνε ἔκαστος πολίτης ἐλεύθερος νὰ ψηφίσῃ ὅπου θέλει–, ἀλλὰ τὰ κόμματα χωρίζουν. Ἡ ιστορία τοῦ ἔθνους μας τὸ πιστοποιεῖ. Ἔκλαυσα χθὲς στὸν

Καύκασο. Πόσοι είστε έξόριστοι; τοὺς εἴπα, πεντακόσες οἰκογένειες μέσα ἀπὸ τὸν Πόντο καὶ τὴν Τραπεζοῦντα ἥρθατε ἐδῶ; Ποιός σᾶς κατέστρεψε, ὁ Κεμάλ; "Οχι. "Οχι ὁ Κεμάλ. 'Ο Κεμάλ ἦταν ἄνθρωπος μὲ γνῶσιν τῆς καταστάσεως· καὶ εἰς τὴν "Ἀγκυρα, ποὺ τὸν ζητωκραύγαζαν καὶ τὸ γκρίζο λύκο τὸν εἴπανε «γεζί - νικητή», τί εἶπε; «Μή χειροκροτεῖτε», τοὺς λέγει, «μὴ χειροκροτεῖτε. Δὲν νικήσαμε τοὺς "Ἐλληνας· οἱ "Ἐλληνες νικηθήκανε μόνοι τους, μὲ τὴ διχόνοια. Χωριστήκανε στὰ δυό, καὶ ἔτοι νικηθήκανε». Λοιπόν, ὁ χωρισμὸς μᾶς ἔφερε τὴ συμφορά.

Ἐμεῖς δὲν χωρίζομε τὸ λαό, ἡ Ἐκκλησία δὲν χωρίζει τὸ λαό. Εἴτε κόκκινοι εἴτε πράσινοι εἴτε γαλάζιοι, οίονδήποτε χρῶμα καὶ ἂν ἔχουν, εἰνε παιδιὰ τῆς Ἐκκλησίας καὶ ὅλους τοὺς ἀγαποῦμε καὶ γιὰ ὅλους εὔχόμεθα νὰ είνε πάντοτε εὐλογημένοι. Καὶ εἴπα καὶ τὸ λέγω καὶ τὸ ξαναλέγω ἐδῶ εἰς τὴν Κοζάνη. **Ἡ Ἐκκλησία μας εἶνε κλῶσσα.** Καὶ ὅπως ἡ κλῶσσα ἔχει πουλάκια (ἄλλα είνε πράσινα, άλλα είνε κόκκινα, άλλα είνε μαύρα, άλλα είνε ἀσπρα) ἀλλὰ ὅλα τὰ πουλάκια τῆς τὰ ἀγαπάει, ἔτοι καὶ ἡ Ἐκκλησία μας εἶνε κλῶσσα καὶ ἀγαπάει ὅλα τὰ παιδιά της, οίονδήποτε χρῶμα καὶ ἂν ἔχουνε. Κλῶσσα εἶνε ἡ Ἐκκλησία. Τὰ κόμματα χωρίζουν, ὁ Χριστὸς ἐνώνει. "Ον, παῖδες Ἐλλήνων, ὑμνεῖτε καὶ ὑπερυψοῦτε εἰς πάντας τοὺς αἰώνας· ἀμήν.

Τὴν ἴδια μέρα στὸ τέλος τῆς ἀκολουθίας

Δυὸς λόγια

Ἐτελείωσε ἡ ἀκολουθία, ἐτελείωσε ἡ θεία λειτουργία, ἐτελείωσε καὶ τὸ μνημόσυνον.

Εὐχαριστίες

Θεωρῶ καθῆκον νὰ ἐκφράσω τὴν βαθειά μου εὐγνωμοσύνη πρὸς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, ποὺ μὲ ἡξίωσε γιὰ μιὰ ἄλλη φορά, τελευταία ἵσως, τελευταία ἀσφαλῶς φορά, νὰ λειτουργήσω καὶ νὰ ὀμιλήσω εἰς τὸν ἱστορικὸν αὐτὸν ναὸν τοῦ Ἅγιου Νικολάου. Ναὸν τὸν ὅποιον ὅπως εἴπα, ἐκόσμησαν μεγάλαι φυσιογνωμίαι τῆς Ἐκκλησίας μας, εἰς ἐκ τῶν ὅποιων ἥτανε καὶ ὁ ἀείμνηστος Φώτιος. "Ἡ μᾶλλον δύο Φώτιοι. 'Ο ἔνας ἡξιώθη νὰ γίνῃ πατριάρχης· ἄγιος ἄνθρωπος, νηστευτὴς φοβερός, σπουδαῖος, ὁ ἀνψιὸς τοῦ Φωτίου. 'Ο δὲ Φώτιος εἶνε ἐκείνος ὁ ὅποιος ὑπεδέχθη τὰ στρατεύματα τὰ ἐλληνικὰ ἐδῶ εἰς τὴν πόλι καὶ ὁ ὅποιος προσφωνῶν τὸν ἀνώτατον ἀρχοντα τῆς πολιτείας μας εἴπε, ὅτι ἐδῶ «ἡ Κοζάνη εἶνε ἡ ἀκρόπολις τοῦ ἐλληνισμοῦ τῆς Δυτικῆς Μακεδονίας». Πράγματι, ἐδῶ εἰς τὴν Κοζάνη τζαμὶ δὲν

χτίστηκε, ἔδω εἰς τὴν Κοζάνη χαύρα Ἐθραίων δὲν ἐχτίστηκε. Ἀμιγὴς - καθαρὸς ὁ πληθυσμὸς αὐτός, παραμένει ως μία ἀκρόπολις.

Ἐδῶ λοιπὸν στὴν Κοζάνη μὲν ἡξίωσε πάλι ὁ Θεὸς νὰ εύρισκωμαι καὶ ἐκφράζω τὰς εὐχαριστίας μου εἰς τὸν Θεόν. Ἐπίσης πρέπει νὰ εὐχαριστήσω ἐκ βάθους καρδίας τὸν ἀγαπητὸν ἐν Χριστῷ ἀδελφὸν σεβασμιώτατον μητροπολίτην Κοζάνης τὸν Διονύσιον τὸν συμπατριώτη μου, τὸν καταγόμενον ἐκ τῶν Κυκλαδῶν νήσων - «κοινὴν ἔχομεν τὴν καταγωγήν», κατὰ τὴν ἐκφρασιν τοῦ ἰδίου. Νὰ τὸν εὐχαριστήσω, διότι μοῦ ἔδωσε τὴν ἄδεια καὶ τὴν χαρὰν αὐτὴν νὰ ἐπικοινωνήσω μὲ τὸν λαὸν τῆς Κοζάνης. Βεβαίως ἐγὼ θὰ ἥθελα σήμερα νὰ είνε ἔδω ὁ ἄγιος Κοζάνης, καὶ αὐτὸς μὲν νὰ λειτουργήσῃ ως ἐπίσκοπος, ἐγὼ δὲ νὰ λειτουργήσω ως ἀπλὸς διάκονος, ως ἀπλὸς ἴερεὺς τοῦ Ὑψίστου. Διότι όμολογῶ, ὅτι ἐκεῖνος μὲν ὁ Διονύσιος είνε ἄριστος μουσικός, καθηγητὴς τῆς μουσικῆς, ἀηδόνι, ξέρει ἀπ' ἔξω ὅλην τὴν ψαλτικὴν ἐκ παίδων, ἐγὼ δὲ ύστερῶ εἰς αὐτὸν καὶ μᾶλλον εἴμαι ὅχι ἀηδόνι ἀλλὰ νυκτικόραξ. Θὰ ἥθελα νὰ είνε ἔδω, νὰ συμπληρώσῃ τὸ κενὸν αὐτό. Ἄλλ' ἐν πάσῃ περιπτώσει ἀπουσιάζει.

Μὴ σκανδαλίζεσθε ἀπὸ τὶς διαφορὲς τῶν ιεραρχῶν

Ὑπῆρξαν βεβαίως στιγμές, ποὺ ως μέλος τῆς Ἱεραρχίας διεφώνησα σὲ πολλὰ ζητήματα ἑκκλησιαστικὰ μὲ τὸν ἄγιο Κοζάνης. Σὲ πολλὰ διαφώνησα, ἀλλὰ ἡ διαφωνία αὐτὴ δὲν είνε ρίζική, δὲν ἀναφέρεται σὲ δόγματα, εἰς θεμελιώδεις ἀληθείας τῆς πίστεώς μας. Τὸ «Πιστεύω» ἔχει καὶ αὐτός, τὸ «Πιστεύω» ἔχω καὶ ἐγώ. Τὸ «Πάτερ ἡμῶν» ἔχει αὐτός, τὸ «Πάτερ ἡμῶν» ἔχω καὶ ἐγώ. Τοὺς ἡθικοὺς νόμους τῆς Ἑκκλησίας παραδέχεται καὶ ἐκεῖνος καὶ ἐγώ. Συμφωνοῦμε σὲ ὅλα αὐτὰ τὰ οὐσιώδη. Σὲ ἄλλα ζητήματα ἔχομε διαφοράς.

Μὴ σκανδαλίζεσθε, ἐὰν οἱ ἀρχιερεῖς ἔχουν διαφοράς. Σᾶς τὸ λέγω ἐγὼ ὁ γέρων ἐπίσκοπος. Χθὲς - προχθὲς διάβαζα ἔνα ιστορικὸν ὄνοματι Ντουράν, σπουδαίον, διεθνοῦς φήμης, ὁ ὄποιος, περιγράφων τὴν ποικιλίαν τῶν ἐκδηλώσεων τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, λέει κάπου ἐκεῖ· Μὴ παραξενεύεσθε· διότι καὶ δυὸ μπιζέλια –τὴ λέξι αὐτὴ λέει–, δυὸ μπιζέλια τὰ γέννησε μιὰ μπιζελιά, ἀλλὰ είνε ὅμοια, είνε ἴδια; Δὲν είνε. Διαφέρει τὸ ἔνα ἀπὸ τὸ ἄλλο. Ἐὰν λοιπὸν δυὸ μπιζέλια διαφέρουν, πόσο μᾶλλον ἐμεῖς οἱ ἄνθρωποι;

Θὰ σᾶς ἀναφέρω καὶ κάποιο ἄλλο παράδειγμα, τὸ ὄποιον λέγω συνήθως ἐγώ. Ἔνα δένδρον - ἔνα πλατάνι ἔχει χιλιάδες - ἐκατομύρια φύλλα. Τὰ γέννησε ἔνα δένδρο. Πάρτε τὰ φύλλα αὐτὰ καὶ συγκρίνετε τα. Φαίνονται ὅμοια. Ἐὰν ὅμως τὰ πάτε στὸ μικροσκόπιον, δὲν θὰ βρῆτε ἔστω καὶ δύο νὰ είνε ἀπολύτως ὅμοια, νὰ ταιριάζουν τελείως.

Καθένα ἔχει τὴν ἰδιομορφία του, τὸ μέγεθός του, στὸ σχῆμα του, τὴ σύστασί του. Ἐὰν λοιπὸν δυὸ φύλλα ἐνὸς δένδρου δὲν ὄμοιάζουν ἀλλὰ ἔχουν τὰς διαφοράς των, πόσῳ μᾶλλον δύο ἀνθρωποι; Ἡ ἀνθρωπότης εἶνε τὸ πελώριον, τὸ οὐράνιον δένδρον κατὰ τὸν Πλάτωνα· ἔτσι ὡνόμασε τὸν ἀνθρωπό, «οὐράνιο δένδρο». Μὲ μία διαφορά – καὶ ἐκεὶ εἶνε ἡ μεγάλη μας διαφωνία μας μὲ τοὺς οὐμανιστάς, τοὺς ἀθέους κ.λπ.. Ποιά εἶνε ἡ διαφωνία μας; Αὔτοὶ παραδέχονται, ὅτι ἡ ρίζα τοῦ ἀνθρώπου εἶνε ἡ γῆ. Ἐμεῖς παραδεχόμεθα, ὅτι ὁ ἀνθρωπός εἶνε διττός· εἶνε καὶ φυσικός –τὸ παραδεχόμεθα, ὅτι εἶνε καὶ φυσικός –, ἀλλὰ κατ' ἔξοχὴν ὁ ἀνθρωπός –πάρτε μιὰ κιμωλία καὶ γράψτε στὸν πίνακα – ὁ ἀνθρωπός = μεταφυσικός. Μεταφυσικὸς κυρίως εἶνε ὁ ἀνθρωπός· 1% εἶνε φυσικός καὶ 99% εἶνε μεταφυσικός. Στὸ ύπερπέραν, πέρα ἀπὸ τοὺς ἥλιους καὶ πέρα ἀπὸ τοὺς γαλαξίας, ὑπάρχει μεταφυσικὸς καὶ ἀθάνατος κόσμος. Ἐκεὶ εἶνε ἡ πατρίδα μας.

Λοιπὸν· ἐὰν δυὸ φύλλα ἔχουν διαφορές, πολὺ περισσότερον ἐμεῖς ὡς ἀνθρωποι καὶ ως ιεράρχαι ἔχομε διαφορές. Ἀλλ’ ὅμως εἰς τὰ θεμελιώδη συμφωνῶ καὶ ἐκτιμῶ βαθύτατα τὸν ἄγιον Κοζάνης γιὰ τὴν εύρυμάθειά του, γιὰ τὴν σοφία του, γιὰ τὴν γνῶσιν τῶν κλασσικῶν γραμμάτων – ὅσο γνωρίζει αὐτὸς Πλάτωνα καὶ Ἀριστοτέλη δὲν γνωρίζει κανεὶς φιλόλογος – καὶ γιὰ τὴν ὅλην σύνεσί του καὶ τὰ λοιπὰ χαρίσματά του.

Θὰ μείνῃ δὲ ἀλησμόνητος ἔνας λόγος ποὺ εἴπε ὁ Κοζάνης στὴν Ἱεραρχία γιὰ τοὺς ἔχθρους τῆς Ἐκκλησίας, ἐκείνους ποὺ προσπαθοῦν καὶ σήμερα νὰ ἐκριζώσουν τὴν τάσι τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς πρὸς τὸν Θεό· –Περίεργο πρᾶγμα· ἐνῷ στὴ Ῥωσία ὁ Κορμπατζώφ κάνει στροφὴ 180 μοιρῶν, καὶ ἄνοιξε ἐκκλησίες καὶ οἱ Χριστιανοὶ ἐορτάζουν, ἐδῶ ἐμεῖς ἔξακολουθοῦμε νὰ λέμε ὅτι δὲν πιστεύομε.

Οἱ πολέμιοι τῆς Ἐκκλησίας θ' ἀποδάνουν, ἡ Ἐκκλησία θὰ μείνῃ

Θέλετε νὰ δῆτε πίστι; πηγαίντε στὴ Ῥωσία. Ἐμεῖς μαῦροι μπαίνουμε, μαῦροι βγαίνουμε, χωρὶς καμμίαν βαθεῖαν ἐπίδρασιν. Ἐκεὶ στὴ Ῥωσία περνοῦν τὰ ἄγια καὶ γονατίζουν, βγαίνουν τὰ ἄγια καὶ κοινωνοῦν. "Ω πῶς κοινωνοῦν οἱ Ῥῶσοι! κλαῖνε, καὶ τὰ δάκρυά τους πέφτουν μέσα στὸ δισκοπότηρο. Δείξατέ μου ἐδῶ ἔνα λαϊκὸ τὴν ὥρα ποὺ κοινωνεῖ νὰ πέφτουν τὰ δάκρυα μέσ' στὴ θεία κοινωνία. Μόνο στὸ Μεσολόγγι, ἐκεὶ πέρα, ὅταν ἔγινε ἡ ἔξοδος καὶ κοινωνοῦσε τοὺς μελλοδανάτους ὁ δεσπότης στὴν τελευταία λειτουργία ποὺ ἔκανε, τότε ὅλοι οἱ ὀπλαρχηγοί, ποὺ γιὰ τελευταία φορὰ ἐκοινώνησαν τῶν ἀχράντων μυστηρίων, ἔκλαιγαν καὶ τὰ δάκρυα τους ἔπεφταν στὸ δισκοπότηρο λέγοντας· «Μνήσθητί μου, Κύριε, ὅταν ἔλθης ἐν τῇ βασιλείᾳ σου» (Λουκ. 23,42).

Λοιπὸν ἡ Ἀρωσία ἐκεὶ εἶχε 50.000 ἐκκλησίες καὶ ἔμειναν μόνο 7.000. Γικρέμισαν, γκρέμισαν, γκρέμισαν· εἶχαν πενταετὲς σχέδιο ἐξοντώσεως. Τὸ ἀποτέλεσμα ποιό ἦταν; "Ἐβλεπες Ἀρώσους νὰ βαδίζουν δέκα χιλιόμετρα, εἴκοσι χιλιόμετρα, γιὰ νὰ πᾶνε στὴν ἐκκλησία. Δέκα χιλιόμετρα μὲ τὰ πόδια μέσα στὰ κρύα, ἐπάνω στοὺς παγετῶνας. Ἐνῷ ἐδῶ, δίπλα τους εἶνε ἡ ἐκκλησία καὶ ἔνα βῆμα δὲν κάνουν.

Πρέπει νὰ ἐπιστρέψωμε εἰς τὰ ιερὰ καὶ τὰ ὄσια τῆς ἀγίας πίστεώς μας, καὶ ὅχι νὰ τὰ ἀπεμπολοῦμε καὶ νὰ τὰ πολεμοῦμε. Ὁ ἀγιος Κοζάνης, ὁ ὄποιος κεῖται ὑπεράνω κομμάτων καὶ ὑπεράνω αὐτῶν τῶν μικροτήτων εἰς τοὺς ἔχθροὺς αὐτοὺς τῆς πίστεώς μας, οἱ ὄποιοι ζητοῦν ν' ἀπογυμνώσουν καὶ νὰ ἐκθεμελιώσουν τὴν Ἐκκλησία, ἀπήντησε μὲ μίαν φράσιν ιστορικήν: «Μολὼν λαβέ!». Δὲν φοβεῖται ἡ Ἐκκλησία. Αὔτοὶ θ' ἀποθάνουν, ἡ Ἐκκλησία θὰ ζήσῃ. Αὔτοὶ θὰ φύγουν, καὶ ἔνας σταυρὸς θὰ εἶνε ἐπάνω στὰ μνήματά τους, νὰ διαλαλῇ τὴν νίκην τοῦ Ναζωραίου. Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ζῆ καὶ βασιλεύει εἰς αἰώνας αἰώνων, ὡς ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς αἰώνας τῶν αἰώνων.

Εὐχαριστοῦμε λοιπὸν τὸν Θεόν, εὐχαριστοῦμε καὶ τὸν ἄγιο Κοζάνης, ὁ ὄποιος φέτος ἔορτάζει τὰ τριάντα χρόνια τῆς ἀρχιερατείας του, καὶ ἐκ βάθους ψυχῆς εὐχόμεθα, ὁ Θεὸς νὰ τὸν ἀξιώσῃ νὰ ἔορτάσῃ καὶ πολλὰ ἄλλα ἀκόμη ἔτη μὲ σύνεσιν, μὲ φρόνησιν καὶ μὲ γενναιότητα καὶ παρρησίαν μέσα εἰς τὸ σῶμα τῆς Ἐκκλησίας. Τέλος θέλω νὰ ἐκφράσω εὐχαριστίας εἰς τὸν λαὸν τῆς Κοζάνης, ὁ ὄποιος ἥρθε πάλι ἐδῶ καὶ ἡ ἐκκλησία εἶνε κατάμεστος ἀπὸ τὸ πλήθος.

Μοῦ θυμίζει τὸ '42, ποὺ οἱ Γερμανοὶ κάτω ἀπὸ τὴ στρατιωτικὴ μπότα τους ἀπηγόρευσαν νὰ ὅμιλῶ σὲ ἐκκλησίες. Καὶ ὁ λαός; Ποῦ μαζευτήκαμε; Σ' ἔνα γκαράζ! Καὶ ἐκεὶ ἔγινε τὸ θαῦμα τοῦ Θεοῦ. Καὶ δοξάζω τώρα τὸ Θεὸν καὶ τὸν εὐχαριστῶ. Καὶ χαίρω σήμερα. Εἶμαι πλήρης συγκινήσεως, ἐδάκρυσα τελῶν τὴ θεία λειτουργία. Καὶ ταπεινὸς ἐγὼ καὶ γέρων πλέον ἐπίσκοπος, ποὺ σήμερα - αὔριο φεύγω ἀπὸ τὸν μάταιον αὐτὸν κόσμον καὶ μεταφέρομαι εἰς τὸ ὑπερπέραν, πέραν τῶν ἀστρῶν καὶ πέραν τῶν γαλαξιῶν, στὴν αἰώνιότητα, εὐλογῶ τὴν πόλι σας. Εὐλογῶ τοὺς ἄρχοντάς σας, πολιτικοὺς καὶ στρατιωτικούς, εὐλογῶ τὰ τέκνα σας, εὐλογῶ τὰς γυναῖκας σας, εὐλογῶ τὰς ἐργασίας σας, εὐλογῶ τὸν μόχθον σας. Καὶ εὐχομαι, ὁ Θεὸς διὰ πρεσβειῶν τοῦ πολιούχου σας ἀγίου Νικολάου νὰ προστατεύῃ πάντοτε τὴν ιστορικὴν πόλιν τῆς Κοζάνης εἰς αἰώνας αἰώνων· ἀμήν.

Τὸ σταυρό σας κανονικὰ

Συνηθίζω τώρα, στὸ τέλος τῆς θείας λειτουργίας, νὰ βάζω ὄλους τοὺς

Χριστιανοὺς νὰ κάνουν τὸ σταυρό τους κανονικά. Μερικοὶ στὰ χρόνια μᾶς δὲν κάνουν σωστὰ τὸ σταυρό. Μόνο οἱ Ἐβραῖοι δὲν κάνουν σταυρὸ καὶ μόνον οἱ χιλιασταὶ δὲν κάνουν σταυρὸ καὶ τὸ χέρι ἀκόμα νὰ τοὺς κόθησ. Θέ’ς νὰ τὸν δῆς τὸν χιλιαστή; Ζήτησέ του νὰ κάνῃ τὸ σταυρό του.

Ἐδῶ στὴν Κοζάνη συνέβη τὸ ἐξῆς γύρω στὴ χρονιὰ τοῦ ’44. Ἡρθαν κάτι χιλιασταί. Καὶ τότε τὰ παιδιὰ τῆς Ἐστίας τί κάνανε· πήγανε καὶ ζωγραφίσανε ἀπ’ ἔξω ἀπὸ τὴν πόρτα ἐνὸς χιλιαστοῦ ἔνα σταυρὸ μὲ κατράμι. Ἔκαναν ἔνα σταυρό· χράπ (καδέτως), χράπ (όριζοντίως). Ξυπνάει ὁ χιλιαστής, βλέπει τὸ σταυρὸ χαραγμένο ἐπάνω στὴν πόρτα τὴν ξύλινη, καὶ μάνιασε. Πῆγε νὰ τὸν ξύσῃ, δὲν ξυνότανε· ἥταν βαμμένος καλὰ μὲ κατράμι. Ὁπότε τί ἔκανε αὐτός; Ἐθγαλε τὴν πόρτα τὴν ξύλινη καὶ τὴν ἔκαψε!

Ἐσεῖς ὅμως ἐδῶ εἰστε πιστοὶ καὶ κάνετε τὸ σταυρό σας σωστά. Θὰ κάνετε λοιπὸν τὸ σταυρό σας κανονικά, ἡ καρδιά σας στὸ Θεό, καὶ ἡ φωνή σας μέχρι τὰ ἄστρα. Ὅλοι μαζὶ κανονικὰ τὸ σταυρό σας, ἄνδρες γυναῖκες παιδιά, ὅλοι· «Δι’ εὐχῶν τῶν ἀγίων πατέρων ἡμῶν, Κύριε Ἰησοῦ Χριστὲ ὁ Θεός, ἐλέησον καὶ σῶσον ἡμᾶς· ἀμήν».

ἱ. ναὸς Ἀγίων Κωνσταντίνου & Ἐλένης Κοζάνης
ἐορτὴ ἱ. Χρυσοστόμου 13-11-1994 καὶ
Κυριακὴ Η' Λουκᾶ (10,25-37) τοῦ καλοῦ Σαμαρείτου

Τίς ὁ «πλησίον»;

«Πορεύου καὶ σὺ ποίει ὄμοιώς» (Λουκ. 10,37)

Εὔσεβες ἐκκλησίασμα,
TΗΝ ΩΡΑ ΑΥΤΗ, ποὺ μὲ ἡλέησε ὁ Θεός, παρ’ ὅλη τὴν ἀτέλεια καὶ ἀμαρτωλότητά μου – τὴν ὅποια ὁμολογῶ δημοσίως –, αὐτῇ τὴν ὥρα ποὺ βρίσκομαι στὸν ὥραιότατο ναὸ τοῦ Ἀγίου Κωνσταντίνου καὶ Ἐλένης, ποὺ ἔκτισε ἡ εὐσέβεια τῶν κατοίκων τῆς πόλεως, συγκινοῦμαι βαθύτατα. Συγκινοῦμαι, διότι ἀπουσιάζει ὁ σεπτὸς ἱεράρχης Διονύσιος Κοζάνης(*), ὁ ὅποιος ἥτο ὁ

(*) Ὡς ἀπουσία ἔννοεί τὴν προσωρινὴ δυσκολία νὰ ἐκπληρώνῃ τὰ ποιμαντικά του κα-

πλέον μορφωμένος ἐπίσκοπος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, συγγραφεὺς καὶ μουσικολογιώτατος.

Συγκινοῦμαι ἀκόμη περισσότερο διότι, μετρῆστε μὲ τὰ δάκτυλα· 50 χρόνια - μισὸς αἰώνας πέρασε(**) ἀπὸ τὴν ἐποχὴν πού, νεαρὸς ἐγὼ Ἱεροκῆρυξ τοῦ στρατοῦ, εύρισκόμουν ἐδῶ στὴν Κοζάνη εἰς τὰς σκληρὰς καὶ φοβερὰς ἐκείνας ἡμέρας τῆς Κατοχῆς, καὶ ὁ λαὸς ἐδῶ συνέδραμε τὸν Ἱεροκήρυκα καὶ δημιουργήσαμε ἔνα συσσίττιο πεινασμένων ἀνθρώπων, ποὺ ἄρχισε ὡς ψυχή τοῦ στρατοῦ ἀπὸ 50 καὶ ἔφτασε μέχρι 8.000 πιάτα - Ἀλιάκμων φιλανθρωπίας. Τοῦτο οὐδέποτε θὰ τὸ λησμονήσω.

Λάλησε τὸν λόγο τοῦ Θεοῦ

Σήμερον ζοῦμε σὲ μιὰ «γενεὰν ἅπιστον καὶ διεστραμμένην», ὅπως λέει λόγος τοῦ Χριστοῦ (Ματθ. 17,17), καὶ διστάζω νὰ ὀμιλήσω. Ἄλλὰ μὲ ἐνθαρρύνει ὁ ἄγιος Χρυσόστομος, τοῦ ὅποιού σήμερον ἐορτάζομεν τὴν Ἱερὰν μνήμην. 'Ο Ἱερὸς Χρυσόστομος μοῦ λέει· 'Ομίλησε τὸν λόγο τοῦ Θεοῦ· καὶ ἐὰν δὲν σὲ ἀκούσουν ὅλοι, θὰ σὲ ἀκούσουν οἱ μισοί· καὶ ἐὰν δὲν σὲ ἀκούσουν οἱ μισοί, θὰ σὲ ἀκούσουν οἱ δέκα· καὶ δέκα ἀκόμη νὰ σὲ ἀκούσουν, φτάνει· καὶ ἔνας νὰ σὲ ἀκούσῃ, φτάνει(***)· διότι ὅσο ἀξίζει μιὰ ψυχή, δὲν ἀξίζει ὁλόκληρος ὁ ύλικὸς κόσμος. Τὸ εἶπε ὁ Κύριος· «Τί ὠφελήσει ἀνθρωπὸν ἐὰν κερδήσῃ τὸν κόσμον ὅλον, καὶ ζημιωθῇ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ;» (Μᾶρκ. 8,36).

Τολμῶ λοιπὸν νὰ ὀμιλήσω ἐπάνω στὸ εὐαγγέλιο καὶ λέγω·

'Ο Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς μᾶς διηγεῖται στὸ σημερινὸ εὐαγγέλιο μία ὡραιοτάτη παραθολή. Καὶ τί λέει ἡ παραθολή;

Ο Καλὸς Σαμαρείτης ὁ Χριστὸς

"Ἐνας ἀνθρωπος ξεκίνησε ἀπὸ τὰ Ἱεροσόλυμα καὶ πήγαινε στὴν Ἱεριχώ. Στὸ δρόμο, πίσω ἀπὸ τὰ βράχια, ἦταν κρυμμένοι λησταί, οἱ ὅποιοι τὸν σταμάτησαν, τὸν τραυμάτισαν, τοῦ πῆραν ὅ, τι εἶχε, τὸν ἀφησαν «ἡμιθανῆ» (Λουκ. 10,30) καὶ ἀνεχώρησαν. Μετ' ὀλίγον νά καὶ ἔρχεται ἔνας ιερεὺς, ὁ ὅποιος ὡς ἐκ τῆς ἀποστολῆς του ἔπρεπε νὰ τὸν βοηθήσῃ. Δὲν τὸν ἔβοήθησε· φοβήθηκε καὶ ἔφυγε. Μετὰ ἔρχεται ἔνας δεύτερος, λευτῆς,

θήκοντα λόγω ἀσθενείας. 'Ο Διονύσιος τὸ 1994 ἦταν ἀκόμη στὸ δρόμο· κοιμήθηκε τὸ 1997. Τὰ τελευταῖα χρόνια τῆς ἀρχιερατείας τοῦ Διονυσίου, ἄλλοι εἶχαν ἵσως διακόψει τὴν ἐπαφὴ μαζί του, ἀλλὰ ὁ π. Αύγουστίνος ἐπικοινωνοῦσε τηλεφωνικῶς μὲ τὸ περιθάλλον του καὶ μὲ τὸν ἴδιο, καὶ ὁ ἀείμνηστος Ἱεράρχης χαιρόταν ν' ἀκούῃ τὴν φωνή του.

(**) 1994-50=1944.

(***) Εἶνε μία περικοπὴ τοῦ ἱ. Χρυσοστόμου, ποὺ ὄχι μόνο στῆς Κοζάνης τὶς ὄμιλίες ἀλλὰ γενικὰ στὰ κηρύγματά του χρησιμοποιεῖ συχνὰ ὁ π. Αύγουστίνος. Ἐδῶ θέθαια τὴν μεταφέρει ἐλεύθερα καὶ κατὰ τὸ νόημα, ὄχι κατὰ λέξιν.

διάκονος τοῦ ναοῦ, ποὺ καὶ αὐτὸς ἔπρεπε νὰ τὸν ὑπηρετήσῃ. Τίποτε· ἔφυγε κι αὐτός. "Ἔμεινε μόνος. Καί, ἐνῷ θὰ ἔξεπνεε, νά σὲ λίγο καὶ ἔρχεται ἔνας τρίτος, Σαμαρείτης αὐτός. Σαμαρείτης; Αύτοὶ εἶχαν ἔχθρα μὲ τοὺς Ἰουδαίους. "Οπως ἔμεῖς σήμερα ἔχουμε ἔχθρα μὲ τοὺς Τούρκους καὶ τοὺς Ἀλβανούς, οἱ όποιοι ἐπιθουλεύονται τὴν πατρίδα μας, τέτοιο μίσος καὶ μεγαλύτερο εἶχαν οἱ Σαμαρείτες μὲ τοὺς Ἰουδαίους. "Οταν τὸν εἶδε ὁ χτυπημένος σκέφτηκε· Πάει τελείωσε, αὐτὸς θὰ μὲ ἀποτελειώσῃ. Τούναντίον ὅμως συνέβη· αὐτὸ ποὺ δὲν ἔκανε ὁ λευίτης, αὐτὸ ποὺ δὲν ἔκανε ὁ ιερεύς, τὸ ἔπραξε ὁ Σαμαρείτης.

Κατέβηκε ἀπὸ τὸ ζῶο του, τὸν ἔπλυνε, τὸν ἐκαθάρισε· καὶ ἔσχισε τὸ πουκάμισό του, τὸ ἔκανε προχείρους ἐπιδέσμους, καὶ περιποιήθηκε τὶς πληγές του. Μετὰ τὸν ἀνέβασε στὸ ὑποζύγιό του, στὸ γαϊδουράκι του καὶ τὸν πῆγε στὸ πανδοχεῖο, σὲ ἔνα ξενοδοχεῖο. "Ἔμεινε ὅλη τὴν νύκτα κοντά του, τοῦ συμπαραστάθηκε μὲ κάθε τρόπο, καὶ τὸ πρωΐ εἶπε στὸν ξενοδόχο· "Ο, τι ἐπὶ πλέον δαπανήσης γιὰ τὴν περιποίησί του, ἐγὼ θὰ περάσω πάλι νὰ σ' τὰ πληρώσω.

Καὶ ἀφοῦ εἶπε τὴν παραβολή, ρωτᾶ ὁ Χριστός· Ποῖος ἀπ' αὐτοὺς τοὺς τρεῖς ἔγινε «ὁ πλησίον» στὸ δυστυχισμένο; Οὕτε ὁ ιερεύς, οὕτε ὁ λευίτης. «Πλησίον» του ἔγινε ὁ Σαμαρείτης. Σαμαρείτης δὲ τότε, στὴ γλῶσσα τῶν γραμματέων καὶ φαρισαίων ποὺ μισοῦσαν τὸ Χριστὸ θανασίμως, ὡνομάζετο ὁ Κύριός μας.

Σαμαρείτης ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός. Αὐτὸς εἶνε «ὁ πλησίον». Καὶ ἡ ἀγάπη ποὺ δίδαξε αὐτὸς εἶνε ἡ ύψιστη ἀρετή· τὰ ἄλλα εἶνε ματαιότης.

Στὰ ἵχνη τοῦ Καλοῦ Σαμαρείτου

Τὸν ἄνθρωπο ὁ Θεὸς τὸν ἔπλασε κοινωνικό· δὲν τὸν ἔπλασε νὰ μένῃ μόνος στὸν πλανήτη τῆς Γῆς. Τὸν ἔπλασε προικίζοντάς τον μὲ πολλὰ ὑλικὰ ἀγαθά. Τὸν ἔπλασε ἰδίως μὲ σύντροφο γυναῖκα ἀνεκτιμήτου ἀξίας, τὸν ἔπλασε μὲ συγγενεῖς καὶ φίλους. Καὶ ὅμως σὲ ποιά ἐποχὴ ζοῦμε! Σύζυγον πήρες; ἐτοιμάσου γιὰ διαζύγιο. Συγγενεῖς - γνωστοὺς ἔχεις; θὰ τοὺς δῆς ὅλοι ν' ἀπομακρύνωνται, νὰ στέκωνται μακράν σου. Φίλον ἔχεις; θὰ σὲ προδώσῃ, θὰ σὲ ἔγκαταλείψῃ.

Είνε τόσοι οἱ ἔγκαταλειμμένοι, τόσοι οἱ ἄνθρωποι ποὺ πεινοῦν καὶ δυστυχοῦν καὶ ἔχουν ἀνάγκη βοηθείας, καὶ Σαμαρείται δὲν ἐμφανίζονται. Είνε φοβερὸ τὸ πρᾶγμα αὐτό.

Ἐνδυμοῦμαι στὰ χρόνια ἐκείνα, πρὸ πενήντα ἐτῶν, ἐδῶ στὴν Κοζάνη, ποὺ ὑπῆρχε πείνα - δυστυχία μεγάλη. Ἡταν ἐποχὴ ποὺ ἐκπληρώνετο ἡ προφητεία ἐκείνη τοῦ Κοσμᾶ τοῦ Αίτωλοῦ, «μιὰ χούφτα ἀλεύρι - μιὰ χούφτα χρυσάφι». Καὶ παρατηροῦσα τὰ χαριτωμένα παιδάκια· νηστικὰ ἔρχόταν στὴν Ἐστία, σάλιωναν τὸ δάχτυλό τους καὶ μάζευαν τὰ ψίχου-

λα ἀπὸ τὰ τραπέζια. Ἀλλά, ὅπως εἴπαμε καὶ ἄλλοτε, ὁ λαὸς τότε ἔδειξε μεγαλείον· ἔγινε «ὁ πλησίον», ἔγινε ὁ καλὸς Σαμαρείτης. Ἐνθυμοῦμαι τὸ κήρυγμα στὸν Ἀγιο Νικόλαο, ποὺ εἶπα· «Ἄποψε θὰ πᾶτε στὰ σπίτια σας καὶ ἀπ’ ὅ, τι ἔχετε τὰ μισά θὰ τὰ δώσετε στὸ συσσίτιο». Τὴν ἐπομένη μέρα ἔγινε κάτι καταπληκτικό, ποὺ ποτέ δὲν θὰ τὸ λησμονήσω· ὅλοι ἔφεραν τὰ μισά. Ἔτσι δημιουργήθηκε μιὰ μεγάλη ἑστία συσσιτίου τῶν 8.000 πιάτων ἡμερησίως, ποὺ ἦταν ἡ μεγαλύτερη ἑστία τῆς Μακεδονίας μας.

Νὰ γίνουμε ούσιαστικοὶ Χριστιανοὶ

Ταῦτα τὰ ὄλιγα εἶχα νὰ εἴπω, ἀγαπητοί μου Χριστιανοί, σήμερα εἰς τὸν ναὸν αὐτόν. Καὶ πρέπει νὰ προσέξουμε πολύ, νὰ μὴν εἰμεθα μόνον τυπικοὶ Χριστιανοί, ἀλλὰ νὰ γίνωμεν ούσιαστικοὶ Χριστιανοί. Οἱερὸς Χρυσόστομος, ποὺ ἔορτάζει σήμερον, λέγει· «Κάθε βράδυ στὸ σπίτι νὰ ύπαρχῃ ἔνα κυτίον, ἔνας κουμπαρᾶς, καὶ μέσα στὸν κουμπαρᾶ νὰ ρίπτετε κάτι». Διότι, ὅπως λέγει καὶ ὁ Κοσμᾶς ὁ Αἰτωλός, «ὅ, τι περισσεύει δὲν είνε δικό σου». Κι ὁ ποιητὴς συμπληρώνει· «Εἶνε τῆς χήρας, τοῦ ὄρφανοῦ, καὶ μὴν τὸ σπαταλᾶτε».

Ἐὰν τοιοῦτοι κουμπαρᾶδες ύπηρχαν σ’ ὅλα τὰ σπίτια, τεράστια ποσὰ δὰ συγκεντρώνοντο, διὰ νὰ περιθάλψωμε τοὺς ἀδεφούς μας, καὶ ιδίως τοὺς Βορειοηπειρώτας, οἱ ὅποιοι καταφθάνουν πένητες καὶ ύποφέρουν τὰ μέγιστα(*)>.

Χρειάζεται, λοιπόν, νὰ ζήσωμεν σύμφωνα μὲ τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ καὶ νὰ ἀποφεύγωμεν πᾶν τὸ ἀμαρτωλό, ιδιαιτέρως στὰ χρόνια αὐτά.

Ἡ Ἑλλὰς ἐν κινδύνῳ

Ἐξήντα χρόνια ύπηρετῷ Ἐκκλησίᾳ καὶ γένος. Φοβοῦμαι πολύ. Διότι οἱ ἔχθροί μας είνε πολλοί, καὶ ἡ Ἑλλὰς βρίσκεται ἐν κινδύνῳ. Καὶ είνε ἀνάγκη ἡ Ἑλλὰς πάλιν νὰ ὀρθώσῃ τὸ ἀνάστημά της καὶ νὰ νικήσῃ τοὺς προαιωνίους ἔχθρούς τις.

Χρειάζεται προσοχὴ καὶ στὸ ἄλλο «μέτωπο»· νὰ καθαρίσωμε τὸν ἔαυτό μας ἀπὸ κάθε ἀμαρτία. Ιδίως ἀπὸ τὴ μεγαλυτέρα ἀμαρτία ποὺ ύπαρχει στὸ γένος μας καὶ ἡ ὅποια είνε ἡ βλασφήμια. Πρὶν ἐκατὸ χρόνια δὲν ἤκουετο στὴν πατρίδα μας βλασφημία. Σήμερα είνε τὸ μεγαλύτερο ἀμάρτημα. Μὲ τὶς ἄλλες ἀμαρτίες παραβαίνομε νόμο Θεοῦ, ἐνῷ μὲ τὴν βλασφημία προσβάλλομε αὐτὸν τὸν Δημιουργὸ τοῦ παντός, ἐκεῖνον ποὺ δημιούργησε τὸν ὑλικὸν καὶ πνευματικὸν κόσμο.

Λέγει ὁ ἄγιος Κοσμᾶς ὁ Αἰτωλός· «Ὕθριζεις τῇ μάνα μου; σὲ συγχωρῶ· ὕθριζεις τὸν πατέρα μου; σὲ συγχωρῶ· μὲ χτυπᾶς, μὲ δέρνεις, μὲ σκο-

(*) Ἡταν τότε τὰ χρόνια ποὺ πολλοὶ Βορειοηπειρῶτες ἔφευγαν ἀπὸ τὴν Ἀλβανία καὶ κατέφευγαν στὴν Ἑλλάδα μὲ πρῶτο σταθμὸ τὴ Φλώρινα.

τώνεις; σὲ συγχωρῶ. Βλαστημᾶς Χριστὸ καὶ Παναγιά; δὲν ἔχω μάτια νὰ σὲ δῶ».

Καὶ ὅμως ἡ βλασφημία ἀκούεται παντοῦ. Ποῦ νὰ πᾶμε, στὰ σχολεῖα; βλασφημία. Ποῦ νὰ πᾶμε, στὴν ἀγορά; βλασφημία. Ποῦ νὰ πᾶμε, στὶς παραλίες; βλασφημία. Ποῦ νὰ πᾶμε, στὰ πεζοδρόμια; βλασφημία. Ποῦ νὰ πᾶμε, στὰ λεωφορεῖα; βλασφημία. Ποῦ νὰ πᾶμε, στὸ στρατό; Καὶ αὐτὸς βλαστημάει. Γράμματα λαμβάνω ἀπὸ τὸν "Ἐθρο, ποὺ λένε· "Ηρθαμε ἐδῶ γιὰ νὰ ύπηρετήσουμε καὶ ν' ἀγωνισθοῦμε, καὶ ἀκοῦμε συνεχῶς βλασφημίες.

Στὴν "Ἀγκυρα κανείς Τοῦρκος δὲν βλαστημάει τὸν Ἀλλάχ, ἐμεῖς ὅμως βλαστημάμε τὸ Χριστό.

Γί' αὐτὸν νὰ προσέξωμε πολύ. Νὰ ἀγνίσωμε τὸν ἑαυτό μας, νὰ τὸν καθαρίσωμε καὶ νὰ ζήσωμε ὅπως θέλει ὁ Θεός.

Νὰ προσέξουν τὰ ἀντρόγυνα. Διαζύγια, ὅπως καὶ ἄλλοτε εἴπα, δὲν γινόταν στὴν Ἑλλάδα. Ἡταν τόσο ἀγαπημένο τὸ ἀνδρόγυνο, ὥστε σὲ ὥρισμένες περιπτώσις τὸ πρωΐ πέθαινε ὁ ἄντρας, τὸ βράδυ πέθαινε ἡ γυναίκα, ἀπὸ τὸν καημὸ καὶ τὴν θλῖψι τῆς.

Ἡ ἀμαρτία πλημμύρισε τὸν κόσμο

Ἡ ἀμαρτία πλημμύρισε τὸν κόσμο. Φτάσαμε σὲ μιὰ ἐποχὴ σατανικὴ πού, ὅπως εἴπε ὁ Κοσμᾶς ὁ Αἰτωλός, οἱ ἄνθρωποι θὰ ἔχουν αὐτὶὰ γιὰ τὸ διάβολο καὶ γιὰ τὸ Θεὸ δὲν θὰ ἔχουν. Ἀπόδειξις ἡ τηλεόρασις. Ὁπως εἴπε πάλι ὁ ἄγιος Κοσμᾶς, ὁ σατανᾶς θὰ βγάλῃ ἔνα κουτὶ ποὺ μ' αὐτὸν θὰ τρελλάνῃ τὴν ἀνθρωπότητα. Καὶ τὸ κουτὶ αὐτό, ποὺ τρέλλανε ὅντως τὴν ἀνθρωπότητα, εἶνε ἡ τηλεόρασις. Τρομερὸ πρᾶγμα! Ζῇ ἀκόμα, γέρος πλέον 90 ἑτῶν, αὐτὸς ποὺ ἀνακάλυψε τὴν τηλεόρασιν καὶ καταριέται τὴν ὥρα ποὺ τὴν ἀνακάλυψε, γιατὶ δὲν περίμενε ἡ ἐφεύρεσις αὐτὴ νὰ προκαλέσῃ τοιαύτην διαφθοράν. Τὰ παιδιὰ δὲν ἀκοῦνε μάνα, δὲν ἀκοῦνε πατέρα, δὲν ἀκοῦνε ιερέα, δὲν ἀκοῦνε ἐπίσκοπο· ἐδημιουργήθη, γιὰ νὰ μεταχειρισθῶ γλῶσσα τῆς ἐπιστήμης, ὁ τηλεάνθρωπος, ἐκεὶ τεντώνουν τ' αὐτιά τους.

Σ' αὐτὴ τὴν ἐποχὴ ποὺ ζοῦμε, ἀς προσπαθήσουμε ὅλοι νὰ ἐπικρατήσῃ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ ζήσωμε ὅπως θέλει ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς καὶ ὅπως δίδαξαν οἱ μεγάλοι πατέρες τῆς Ἔκκλησίας μας.

Καὶ ἐὰν μετανοήσωμε, ἐγὼ ἐλπίζω στὸ Θεό, ὅτι θὰ ἔρθουν πάλι καλύτερες ἡμέρες.

Διαίρεσις, τὸ μεγάλο ἐλάττωμα τῶν Ἐλλήνων

Δὲν είμεθα φιλοπόλεμοι, ὅχι ὅχι. Ἐμεῖς ποὺ ἀνεβήκαμε στὰ ψηλὰ βουνά, στὸ Βίτσι καὶ τὸ Γράμμο, καὶ πολεμήσαμε ύπερ πίστεως καὶ πατρίδος,

λέμε ὅχι στὸν πόλεμο. Ἐγώ, ποὺ ἐγνώρισα καλὰ τὸ λαὸ τῆς Μακεδονίας καὶ κινδύνευσα μετ' αὐτοῦ κατ' ἐπανάληψιν, λέγω καὶ προφητεύω – ἐὰν ἐπιτρέπεται ἡ λέξι· ἐὰν ἡ Ἑλλὰς καθαριστῇ ἀπὸ τὰ πάθη της, καὶ πρὸ παντὸς ἀπὸ τὴν φοβερά της διαίρεσι, ἡ ὅποια εἶνε ἔνα ἀπὸ τὰ μεγαλύτερα ἐλαττώματα τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ, θὰ εὐλογηθῇ καὶ πάλι.

Χάσαμε τὴ Μικρὰ Ἀσία ἀπὸ τὴν διαίρεσι. Τὸ εἴπε αὐτὸ ὁ Κεμάλ στὸ Τουλοὺ Μπουνάρ, ὃπου ἐδόθη ἡ τελευταία μάχη του μικρασιατικοῦ μετώπου. Προσπάθησε τότε μιὰ μεραρχία τουρκική νὰ καταλάθῃ τὸ Τουλοὺ Μπουνάρ, ἀλλὰ δὲ μπόρεσε, καὶ ὁ Τοῦρκος ὁ μέραρχος ηύτοκτόνησε. Γιατί; Διότι ἐπάνω στὸ Τουλοὺ Μπουνάρ ἦν τὸ σύνταγμα τοῦ Πλαστήρα. Ἐκεῖ λοιπὸν ἐδόθη ἡ τελευταία μάχη. Καὶ ὅταν τὸ ἐπόμενο ἔτος ἔστησαν ἐκεῖ μνημεῖο τὸν πεσόντων Τούρκων παρέστη στὴν τελετὴ ὁ Κεμάλ, ὁ ὅποιος εἴπε τὰ ἔξῆς. «Μὴ νομίσετε ὅτι ἐνικήσαμε τοὺς Ἕλληνας. Οἱ Ἕλληνες δὲν νικήθηκαν στρατιωτικῶς· νικήθηκαν ἀπὸ τὴ διαίρεσι, ἀπὸ τὴ φαγωμάρα ποὺ είχαν μεταξύ τους. "Οπου ἐπολέμησαν οἱ Ἕλληνες, ἐπολέμησαν ὅπως οἱ ἀρχαῖοι πρόγονοί των».

Δὲν θέλομε πόλεμο, ἐμεῖς ποὺ γνωρίσαμε τὸν πόλεμο, ὅπως τὸ εἴπε ὁ Πλαστήρας. Οἱ κυράδες τῶν Ἀθηνῶν τὸν ρώτησαν –Πέξ μας μία ἀπὸ τὰς ὥραιάς μάχας ποὺ ἔδωσες στὴ Μικρὰ Ἀσία. Καὶ ἐκεῖνος τοὺς ἀπήντησε· – Κυράδες μου, ὁ πόλεμος δὲν εἶνε νὰ σπᾶμε αὐγὰ καὶ νὰ κάνωμε ὡμελέττα. 'Ο πόλεμος εἶνε πόλεμος... Ἰδίως ὁ σημερινὸς πόλεμος.

Ἡ Μακεδονία ἦτο, εἶνε, καὶ θὰ μείνῃ πάντα Ἑλληνική!

Ἡ Ἑλλὰς εύρισκεται ἐν κιδύνῳ. Ἐξ ἀνατολῶν εἶνε οἱ Τοῦρκοι, ἀπὸ τὸ βορρᾶ εἶνε οἱ Σκοπιανοὶ καὶ οἱ Ἀλβανοί, οἱ ὅποιοι περιμένουν εὐκαιρία. Εἰμεδα ἐν μέσῳ ἔχθρικῶν ἐθνῶν. Καὶ οἱ Εύρωπαῖοι λησμονοῦν τὴν προσφορὰ τῆς πατρίδος μας ὅταν μόνη της ἡ μικρὰ Ἑλλὰς ἐπολέμησε ἐναντίον τοῦ μαύρου καὶ τοῦ κοκκίνου φασισμοῦ. Ἀλλὰ ἐλπίζομε ὅτι θὰ ἀντείλουν καλύτερες ἡμέρες.

"Ἄσ εἰμεδα ὅλοι στὴ θέσι μας. Οἱ στρατιῶται μας καὶ οἱ ἀξιωματικοί μας εἰς τὸν Ἔβρο ποταμό, ἐμεῖς ἔδω. Καὶ ἐὰν ἀκόμα –μὴ γένοιτο Παναγία Δέσποινα καὶ ἵερὲ Χρυσόστομε, μὴ γένοιτο— γίνη πόλεμος πλέον, θὰ βρεθοῦμε ἔτοιμοι. Εὐχόμεδα νὰ ἐπικρατῇ εἰρήνη στὴν Ἑλλάδα, εἰρήνη στὰ Βαλκάνια καὶ στὸν κόσμον ὄλοκληρον· ὅλλ' ἐὰν –δὲν τὸ γνωρίζομε τὸ ἔαν, μόνο ὁ Θεὸς τὸ γνωρίζει—, ἐὰν εἶνε γραμμένο στὰ χαρτιά, ἐὰν τυχὸν γίνη σύρραξις καὶ βάρβαροι μᾶς ἐπιτεθοῦν ἐξ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν, βορρᾶ καὶ νότου, τότε ἡ Ἑλλὰς θ' ἀξιωθῇ καὶ πάλι νὰ πῆ τὸ «ὅχι» ποὺ εἴπε ὁ Δαθάκης ἐπάνω στὰ βουνὰ τῆς Πίνδου καὶ θ' ἀξιωθῇ νὰ πῆ τὸ «μολὼν λαβὲ» τοῦ Λεωνίδα στὶς Θερμοπύλες. Θὰ βαδίσουμε ἐμπρός. Ἡ Μακεδονία μας, ἡ γλυκειά μας Μακεδονία, ἡ χώρα τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, ἡ

χώρα τῶν μαρτύρων καὶ τῶν ἡρώων, ἡ Μακεδονία μας ἦτο, εἶνε, καὶ θά
'νε πάντα Ἑλληνική.

Τὴν ἴδια μέρα στὸ τέλος τῆς ἀκολουθίας

Δευτερολογία

Συγκινοῦμαι καὶ προσεύχομαι

Διατελῶ ύπὸ τὸ κράτος βαθείας συγκινήσεως, ἡ ὅποια δὲν ἤμπορει νὰ ἐκφρασθῇ διὰ λέξεων. Εὐχαριστῶ τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, ὁ ὅποιος μὲ ἀξίωσε διὰ μίαν ἀκόμην φορὰν νὰ εύρισκωμαι εἰς τὸν νέον αὐτὸν ναὸν τῶν Ἀγίων Κωνσταντίνου καὶ Ἐλένης, ποὺ ἀνείγειρε ἡ εὐσέβεια καὶ ἡ δραστηριότης τῶν ἐφημερίων καὶ τοῦ λαοῦ.

Εἴθε ὁ Θεός νὰ σκεπάζῃ τὴν ἱστορικὴ πόλι τῆς Κοζάνης, ἡ ὅποια ἀνέκαθεν ἦτο ἀκρόπολις τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Ἐδῶ μέσα Ἐθραίος δὲν ἔχωρεσε, ἐδῶ μέσα Τοῦρκο δὲν ἔγνωρισε ἡ πόλις αὐτή. Ἀγνὴ ἔμεινε, καὶ θὰ παραμένῃ ἀγνὴ μέχρι συντελείας τοῦ αἰῶνος.

Εὐχαριστῶ ἐπίσης καὶ τὸν σύλλογο τῶν Φλωρινιωτῶν, ποὺ ὑπάρχει ἐδῶ στὴν πόλι καὶ μὲ κάλεσε.

Καὶ χαίρω διότι ἡ πόλις, τὴν ὅποια ἔγὼ εύρήκα μὲ 15.000 κατοίκους, τώρα πλησιάζει τὶς 60.000 καὶ εἶνε μία ἀπὸ τὶς μεγαλύτερας πόλεις.

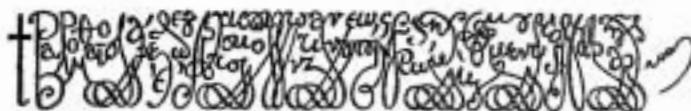
Τέλος, προσεύχομαι πρὸς τὸν Θεόν, τὸ συντομώτερον ὁ ἵεράρχης τῆς Κοζάνης νὰ γίνη καλὰ καὶ καὶ νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὰ καθήκοντά του. Δὲν κολακεύω κανένα· εἶνε γνωστό, ὅτι ὁ Αύγουστίνος δὲν κολακεύει κανένα. Ὁφείλω νὰ δύμολογήσω, ὅτι εἶνε σπάνιος ἵεράρχης, μὲ μάθησιν σπουδαίαν μὲ συγγραφὴν σπουδαίαν καὶ μὲ ἰδιαίτερον μουσικὸν χάρισμα. Θὰ ἥταν ὑποψήφιος ἀρχεπίσκοπος. Παρακαλοῦμε τὸν Θεὸν νὰ τὸν κάνῃ καλὰ.

Δὲν εῖμεθα ἀδρανοῦντες, φυλάσσομεν Θερμοπύλας

Ἐγὼ ὁ ἀκρίτας ἐπίσκοπος τῆς Φλωρινῆς, ὁ ὅποιος ἀπέχω δέκα χιλιόμετρα ἀπὸ τὰ σύνορα, σᾶς λέω, ὅτι ἐκεὶ ἐπάνω στὰ σύνορα δὲν εῖμεθα ἀδρανοῦντες. Μπορῶ νὰ πῶ καὶ ἔγὼ ὅτι φυλάσσομεν, ὅχι λεκτικῶς ἀλλὰ πραγματικῶς, φυλάσσομεν Θερμοπύλας· ἡ δὲ Μακεδονία μας, ὅπως εἴπα, ἦτο, εἶνε, καὶ θὰ μείνῃ πάντα Ἑλληνική.

“Ολοι μαζί· «Δι’ εὐχῶν τῶν ἀγίων πατέρων ἡμῶν, Κύριε Ἰησοῦ Χριστὲ ὁ Θεός, ἐλέησον καὶ σῶσον ἡμᾶς· ἀμήν».

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΚΑΙ ΚΡΙΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ «ΜΙΑ ΖΩΝΤΑΝΗ ΙΣΤΟΡΙΑ Τ. Α'»

Τῇ Εὐγενεστάτῃ Διδοὶ Ἀνδρονίκῃ Π. Καπλάνογλου, θυγατρὶ¹
τῆς ἡμῶν Μετριότητος ἐν Κυρίῳ ἀγαπητῷ, χάριν καὶ εἰρήνῃ
παρὰ Θεοῦ.

Εὐχαρίστως ἔδέχθημεν τάς ὑπὸ τῆς ὄμετέρας ἀγαπητῆς
Εὐγενείας ἀποσταλείσας ἡμῖν ἐκδόσεις, ἀστινας καὶ μετ'
ἐνδιαιρέροντος διεξελθόντες παρεπέμψαμεν τὴν καθ' ἡμᾶς Πατρι-
αρχικὴ Βιβλιοθήκη.

Ἐπὶ τὴν ἀπάντησιν ἥκοντες, διά τῶν μετά χεῖρας
Πατριαρχικῶν ἡμῶν Γραμμάτων, προσαγόμεθα ἵνα εὐχαριστήσωμεν
τῇ ὄμετέρᾳ Εὐγενείᾳ θερμῶς ἐπὶ τῇ ἀποστολῇ ἡμῖν τοῦ
μελετήματος περὶ τῆς ἐν ἡμέραις χαλεπαῖς ποιμαντικῆς δράσεως
εἰς τὴν πόλιν τῆς Κοζάνης τοῦ σήμερον σχολάζοντος Ἱερωτάτου
ἴδελφοῦ Μητροπολίτου πρώην Φλωρίνης χυρίου Αὐγουστίνου,
συγχαίροντες δέ αὐτῇ πατρικῶς ἐπὶ τῇ καταγραφῇ τῶν
κναμησεων αὐτῆς, ἐπιειδαψιλεύομεν ὀλόθυμον τὴν Πατριαρχικήν
ἡμῶν εὐλογίαν, ἐπικαλούμενοι ἐπὶ τὴν ὄμετέραν Εὐγένειαν καὶ
τοὺς σὺν αὐτῇ τὴν χάριν καὶ τό ἀπειρον ἑλεος τοῦ Νηπιαζόντος
Θεοῦ ἡμῶν.

βγ' Δεκεμβρίου κβ'

Φανταστικό διάνυρος αρθρός θεὸν εὐέρειας

† Ο ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΑΘΗΝΩΝ
ΚΑΙ ΠΑΣΧΟΣ ΕΛΛΑΣΟΣ
ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ

Αριθμ. Πρωτ. /Ε/ΕΞ 5251 /2003 Έν Λαθήναις τη 17η Λεκεμβρίου 2003

Πρός
Τὴν Ἐρέτημον
καν Ανδρονέκην Καπλάνογλου
Οὐλίμπου 26
501 00 ΚΟΖΑΝΗΝ

Ἐρίτημε κα Καπλάνογλου,

Σάς εύχαριστω πολύ γιά την είναινη προσπροά και πρόσφρονα ἀποστολή του βιβλίουν ὑπό τὸν τίτλον "ΜΙΑ ΖΩΝΤΑΝΗ ΙΣΤΟΡΙΑ. Ο π. ΑΥΓΟΥΣΤΙΝΟΣ ΚΑΝΤΙΩΤΗΣ ΣΤΗΝ ΚΟΖΑΝΗ", τοῦ ὅποίου τὸ περιεχόμενο συγκινεῖ ἴδιαίτερα τὸν ἀναγνώστη.

Ο πολιός γέροντας Τεράρχης και γνωστός ἀνά τὸ πανελλήνιο γιά τὰ φλογερά κηρύγματα και τὴν πλούσια ιεραποστολική του δράση π. Αγνουστίνος ἀποτελεῖ ἔνα μεγάλο κεφάλαιο τῆς σύγχρονης ἐκκλησιαστικῆς ιστορίας. Η ζέουσα πίστη του στὸ Θεό, ἡ ἀγάπη του γιά τὸ ποέμνιο, ποὺ ἐπί σειρά ἑταῖν ἐποίμανε, και γιά κάθε συνάνθρωπο του, οἱ ἀκατάπινστοι ἀγῶνες του γιά τὰ δια τα και ιερά του γένους μαζ, τὸ ὑψηλό μαχητικό του φρόνημα γιά τὴν Ορθοδοξία και τὴ γλυκυτάτη πατρίδα μας Ἑλλάδα, δεικνίσουν σ' ὅλους τὸ δρόμο τῆς θυσιαστικῆς ἀγάπης, τῆς ἀνιδιοτελούς προσφορᾶς, τῆς ἐν Χριστῷ βιοτῆς και διακονίας.

Εῦχομαι ὁ Πανάγαθος Θεός νά εὐλογεί και νά χαριτώνει τὴν πορεία τῆς ζωῆς σας, νά σας ἐνισχύει στὸν καὶ ἡμέραν πνευματικό σας ἀγῶνα και νά σας ἀξιώνει τῆς χαρᾶς τῆς προγενέσεως τῶν δωρεῶν του Παραδείσου. Καλά και Εὐλογημένα Χριστούγεννα.

Μετ' εὐχῶν διαπίρων

fo Αδηνίν Τρισσόδοσον

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ
ΝΕΑΠΟΛΕΩΣ ΚΑΙ ΣΤΑΥΡΟΥΠΟΛΕΩΣ
'Εν Νεαπόλει, τῆς Ἁγίας Βαρβάρας

Κυρίαν
'Ανδρονίκην Καπλάνογλου
Κοζάνη

'Αγαπητή κυρία Καπλάνογλου,

Μὲ πολλὴν χαρὰν ἔλαθα τὸ βιθλίο σας ΜΙΑ ΖΩΝΤΑΝΗ ΙΣΤΟΡΙΑ, ποὺ εἶχατε τὴν καλωσύνην νὰ μοῦ στείλετε, καὶ εὐχαριστῶ θερμῶς. Ἀλήθεια, ποιός δὲν θυμᾶται τὸν θυελλώδη πατέρα Αύγουστίνο; Ποιός δὲ διάθασε καὶ δὲν ἐνθουσιάστηκε μὲ τὰ φλογερά του κηρύγματα καὶ σὲ ποιόν δὲν ἔβαλε φωτιὰ ἡ περίφημη ἑκείνη ΣΠΙΘΑ!

Ἐύχαριστῶ ποὺ μοῦ τὰ θυμίσατε. Ἡ ζωὴ καὶ ὁ βίος τοῦ Γέροντος Μητροπολίτου Αύγουστίνου μένει καὶ θὰ μένει ἐσαεὶ παράδειγμα καὶ ὑπογραμμὸς γιὰ ὅλους μας.

Ἐύχομενος νὰ διέλθητε μὲ ύγεια καὶ πνευματικήν εὐφροσύνην τὶς ήμέρες τοῦ ὀγίου Δωδεκαημέρου διατελῶ

μετ' εὐχῶν καὶ ἀγάπης Χριστοῦ
† Ο ΝΕΑΠΟΛΕΩΣ ΚΑΙ ΣΤΑΥΡΟΥΠΟΛΕΩΣ

† Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΠΕΙΡΑΙΩΣ
ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ

'Εν Πειραιεῖ τῇ 9ῃ Δεκεμβρίου 2003

Κυρία Καπλάνογλου,

Σᾶς εὐχαριστῶ διὰ τὴν εύγενη ἀποστολὴν τοῦ βιθλίου σας «ΜΙΑ ΖΩΝΤΑΝΗ ΙΣΤΟΡΙΑ - Ο π. ΑΥΓΟΥΣΤΙΝΟΣ ΚΑΝΤΙΩΤΗΣ ΣΤΗΝ ΚΟΖΑΝΗ» καὶ σᾶς συγχαίρω.

Ἡ καταγραφὴ καὶ παρουσίαση στὸ ἀναγνωστικὸ κοινὸ τῆς ιεραποστολικῆς καὶ φιλανθρωπικῆς δράσης τῆς Ἐκκλησίας στὸ πρόσωπο διακόνων Της, λαϊκῶν καὶ κληρικῶν, είναι ἔργον θεάρεστον καὶ ἐλπίζουμε νὰ θρῆ μιμητές.

Ἐϋχομαι ὁ Κύριος νὰ σᾶς εὐλογῇ καὶ νὰ σᾶς χαρίζῃ πλούσιαν τὴν Θείαν Χάριν Του.

Μετ' εὐχῶν
† Ο Πειραιώς Καλλίνικος

† Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ
ΤΡΙΚΚΗΣ ΚΑΙ ΣΤΑΓΩΝ ΑΛΕΞΙΟΣ
'Απόλλωνος 19 – 42100 Τρίκαλα

ΑΓΙΟΝ ΔΩΔΕΚΑΗΜΕΡΟΝ

'Αγαπητή μου κ. Καπλάνογλου,

Μὲ τὴν εὐκαιρία τῶν Ἐορτῶν τοῦ Ἄγίου Δωδεκαημέρου, θερμῶς εὐχαριστῶ διὰ τὰς Εὐγενεῖς Εὐχάς Σας, ὀλοκαρδίως Σᾶς εὐχομαι τὴν Χάριν καὶ τὴν Εὐλογίαν τοῦ Γεννηθέντος Σωτῆρος μας, τὸ δὲ Νέον "Ετος Εὐφρόσυνον καὶ 'Υγιεινόν.

Σᾶς εὐχαριστῶ διὰ τὴν προσφορὰν τοῦ πονήματός σας «Μιὰ ζωντανὴ Ἰστορία» καὶ σᾶς συγχαίρω ὀλοψύχως διὰ τὴν ἔκδοσιν αὐτοῦ. Η προσφορὰ ἐν γένει τοῦ π. Αύγουστίνου θὰ καταγραφῆ ἀπὸ τὸν ἴστορικὸν τῆς Ἐκκλησίας μας σὲ πολλοὺς τόμους. Τὸ πρόσωπον Αύτοῦ καὶ ἡ ιεραποστολικὴ δράσης του είναι ἐκ τῶν μοναδικῶν ποὺ παρουσιάζονται ἐλάχιστες φορὲς γιὰ πολλὰ χρόνια.

Μετὰ θερμῶν εὐχῶν
† Ο Τρίκκης Ἀλέξιος

† Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ
ΙΓΝΑΤΙΟΣ
47100 ΑΡΤΑ

'Εν Ἀρτῃ τῇ 3-12-2003

Κυρία
'Ανδρονίκη Καπλάνογλου
Κοζάνη

Κυρία Καπλάνογλου

Σᾶς συγχαίρω γιὰ τὸ βιθλίο σας «Μιὰ ζωντανὴ Ἰστορία» καὶ εὐχαριστῶ γιὰ τὸ ἀντίτυπο, τὸ ὄποιο εὐγενικὰ μοῦ προσφέρατε.

Ἄξιζει ὅντως νὰ κρατᾶμε ζωντανὴ τὴν Ἰστορία τέτοιων ζωντανῶν ἀνθρώπων ποὺ ἔδωσαν τὴν καλὴ μαρτυρία γιὰ τὴν ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ.

Σᾶς εὐχομαι εὐλογημένα καὶ χαριτωμένα Χριστούγεννα.

† Ο Ἀρτης Ιγνάτιος

† Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ, ΠΑΞΩΝ
ΚΑΙ ΔΙΑΠΟΝΤΙΩΝ ΝΗΣΩΝ
ΝΕΚΤΑΡΙΟΣ
ΑΡΣΕΝΙΟΥ 1 - 49100 ΚΕΡΚΥΡΑ

Κέρκυρα 8 Δεκεμβρίου 2003
'Αριθ. Πρωτ.: 331

Πρόσ: Τὴν Ἐρίτημον Κυρίαν
Ἀνδρονίκην Καπλάνογλου
Εἰς Κοζάνη

Ἄγαπητή κ. Καπλάνογλου.

Μὲ τὸ παρὸν ἐπιθυμῶ νὰ σᾶς ἑκφράσω τὶς θερμές μου εὐχαριστίες γιὰ τὸ ἀξιόλογο πόνημά σας μὲ τίτλο: «ΜΙΑ ΖΩΝΤΑΝΗ ΙΣΤΟΡΙΑ».

Τὸ ἔργο σας αὐτὸ ἐμπεριέχει πολλὰ καὶ χρήσιμα ἡθικὰ στοιχεῖα, τὰ ὅποια καταδεικνύουν τὶς πολύμορφες πτυχὲς τῆς ἐκκλησιαστικῆς διακονίας τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου πρ. Φλωρίνης κ. Αύγουστίνου καὶ συμβάλλει στὴ διατήρηση τῆς ἐκκλησιαστικῆς καὶ ιστορικῆς μας παραδόσεως.

Εὖχομαι ὁλόψυχα ὁ Κύριος μας διὰ τῶν πρεσβειῶν τοῦ ἐν Ἀγίοις Πατρὸς ἡμῶν Σπυρίδωνος, προστάτου καὶ πολιούχου τῆς Ἱερᾶς ἡμῶν Μητροπόλεως, νὰ σᾶς χαρίζει ὑγεία καὶ νὰ σᾶς ἐπευλογεῖ στὸ ἔργο σας.

Ἐπὶ τούτοις διατελῶ,
Μετὰ πατρικῶν εὐχῶν
† Ο Κερκύρας Νεκτάριος

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ
ΣΙΣΑΝΙΟΥ ΚΑΙ ΣΙΑΤΙΣΤΗΣ

ΠΡΟΣ

Τὴν Ἐρίτημον Κυρίαν
Καπλάνογλου Π. Ἀνδρονίκην

Μὲ πολλὴν χαρὰν σᾶς γνωρίζομεν ὅτι παρελάθομεν τὸν πρὸς τὴν ἐμὴν ταπεινότητα προφρόνως ἀποσταλέντα ἀξιόλογον τόμον «ΜΙΑ ΖΩΝΤΑΝΗ ΙΣΤΟΡΙΑ» - 'Ο π. Αύγουστίνος Καντιώτης στὴν Κοζάνη».

Εὐχαριστοῦντες θερμῶς σᾶς συγχαίρομεν διὰ τὴν πρωτοβουλίαν καὶ τὴν προσωπικήν σας συμβολὴν διὰ τὴν καλαίσθητον καὶ ἐπιμελημένην ἔκδοσιν τοῦ ὡς ἄνω τόμου, ὁ ὅποιος καλύπτει ἔνα μεγάλο μέρος τῶν δραστηριοτήτων τοῦ Μεγάλου Ἐκκλησιαστικοῦ Ἀνδρὸς πρ. Μητροπολίτου Φλωρίνης κ.κ. Αύγουστίνου, κατὰ τοὺς δυσκόλους χρόνους τῆς κατοχῆς καὶ μετέπειτα εἰς τὴν πόλιν τῆς Κοζάνης.

Ἐμεθα βέβαιοι ὅτι ὁ ὡς ἄνω τόμος ἐμπλουτίζει τὰ Ἑλληνικὰ Γράμματα καὶ ὅτι θὰ συντελέσῃ σπουδαίως εἰς τὴν πνευματικὴν ὀφέλειαν τῶν ἀναγνωστῶν.

Συγχαίροντες καὶ πάλιν εὐχόμεθα ἐκ καρδίας πᾶσαν ἀπὸ Θεοῦ εὐλογίαν, ὑγείαν, μακροημέρευσιν καὶ πᾶσαν εύτυχίαν.

Μετὰ διαπύρων εὐχῶν καὶ πολλῆς ἐν Κυρίῳ ἀγάπης

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ
† ο Σισανίου καὶ Σιατίστης Ἀντώνιος

† Ο ΣΑΜΟΥ ΚΑΙ ΙΚΑΡΙΑΣ
ΕΥΣΕΒΙΟΣ

Ἐν Σάμῳ τῇ 1ῃ Μαρτίου 2004

Ἄγαπητη καρία Καπλάνογλου,

Σᾶς εὐχαριστῶ θερμότατα διὰ τὴν εὐγενῆ ἀποστολὴν τοῦ πονήματός σας «Μιὰ ζωντανὴ ιστορία. 'Ο π. Αύγουστίνος Καντιώτης στὴν Κοζάνη».

Σᾶς συγχαίρω διὰ τὸν κόπον τὸν ὅποιον καταθάλατε διὰ νὰ συλλέξετε καὶ νὰ διασώσετε τὰ ιστορικὰ ἔκεινα στοιχεῖα, ποὺ καταδεικνύουν τὴν περιφανῆ καὶ ἀξιόλογον δρᾶσιν στὴν πόλη τῆς Κοζάνης, τοῦ ἀκαταπόνητου ἐργάτου τῆς Ἐκκλησίας Σεβασμιωτάτου πρώην Μητροπολίτου Φλωρίνης Αύγουστίνου Καντιώτη, στὰ δύσκολα χρόνια τῆς Γερμανικῆς Κατοχῆς.

Εὖχομαι ὁ Κύριος μας νὰ σᾶς εὐλογεῖ καὶ ἡ χάρις Του στὴ ζωὴ σας νὰ είνε πάροχος παντὸς ἀγαθοῦ.

Μετ' εὐχῶν
Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ
† Ο ΣΑΜΟΥ ΚΑΙ ΙΚΑΡΙΑΣ ΕΥΣΕΒΙΟΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΗ ΠΑΡΟΝΑΞΙΑΣ
Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ
84300 ΝΑΞΟΣ

† Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ
ΓΟΥΜΕΝΙΣΣΗΣ, ΑΞΙΟΥΠΟΛΕΩΣ
& ΠΟΛΥΚΑΣΤΡΟΥ
ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

ΕΝ ΝΑΞΩ ΤΗ 10-12-2003

Πρὸς τὴν
κυρίαν Ἀνδρονίκην Καπλάνογλου
50100 Κοζάνη

Μετὰ χαρᾶς ἐδέχθημεν τὸ βιβλίο σας «ΜΙΑ ΖΩΝΤΑΝΗ ΙΣΤΟΡΙΑ» ποὺ ἀφορᾶ τὴν πολύκαρπη Ἐθνικοθρησκευτικὴ προσφορὰν καὶ δραστηριότητα τοῦ Σεβασμιωτάτου πρ. Φλωρίνης κ. Αύγουστίνου εἰς τὴν Κοζάνην.

Μὲ τὴν μελέτη τοῦ βιβλίου αὐτοῦ μᾶς ἔδόθη ἡ εὐκαιρία διὰ μίαν ἄλλη φορὰ νὰ ἀποδαυμάσωμεν τὰς πολλαπλᾶς δραστηριότητας τοῦ κορυφαίου Ἱεράρχου καὶ ἐπίλεκτου Γόνου τῆς Τοπικῆς μας Ἐκκλησίας.

Σᾶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὴν ἀποστολὴν τοῦ βιβλίου. Σᾶς συγχαίρομεν διὰ τὴν συγγραφήν του.

Ἐπὶ δὲ ταῖς ἑορταῖς τῶν Χριστουγέννων καὶ τοῦ Νέου Ἔτους εὐχόμεθα πλουσίαν τὴν ψυχικὴν καὶ σωματικὴν δύναμιν πρὸς συνέχισιν τοῦ πνευματικοῦ σας ἔργου.

Μετ' εὐχῶν
† Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ
† Ο ΠΑΡΟΝΑΞΙΑΣ ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ

† ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ
ΝΙΚΟΛΑΟΣ
Δεκ. 2003 Λαμία

Ἄγαπητὴ κ. Καπλάνογλου

Σᾶς εὐχαριστῶ διὰ τὴν τιμητικὴν ἀποστολὴν τοῦ βιβλίου σας περὶ τοῦ λέοντος τῆς ἡθικῆς Γέροντος Μητροπολίτου Αύγουστίνου. Ἀριστα περιγράφετε τὰ τῶν ἀγώνων καὶ περιπετειῶν του. Τιμὴ καὶ εὐλογία γιὰ ὅλους μας ἡ παρουσία τοῦ μεγάλου αὐτοῦ πατρὸς τῆς Ἐκκλησίας μας. Σᾶς συγχαίρω ἀπὸ καρδίας.

Μετ' εὐχῶν καὶ τιμῆς
† Ο Φθιώτιδος Νικόλαος

Ἐρίτιμη κ. Καπλάνογλου,

Σᾶς εὐχαριστῶ γιὰ τὸ ἀποσταλὲν ἐπιμελημένο βιβλίο σας μὲ τίτλο «Μιὰ ζωντανὴ ιστορία - ὁ π. Αύγουστίνος Καντιώτης στὴν Κοζάνη», ποὺ περιέχει εἰσαγωγικὰ ἀπομαγνητοφωνημένη μαρτυρία τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου πρ. Φλωρίνης κ. Αύγουστίνου, μαρτυρίες ἀνθρώπων ποὺ τὸν ἐγνώρισαν καὶ συνεργάσθηκαν μαζί του, πρόσθετο ὑλικὸ τῶν παρ’ αὐτοῦ ἐκδιδομένων ἐντύπων καὶ μέγα πληθος καθοδηγητικῶν ἐπιστολῶν τῆς ἐποχῆς τῆς δράσεώς του ὡς Ἱεροκήρυκος τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Κοζάνης κ.έξ., σὲ χρόνους κυριολεκτικὰ δίσεκτους, ὀριακὰ κρίσιμους. Πιστεύω πὼς ἡ καταγραφὴ τῶν τοιούτων μαρτυριῶν εἶναι ἄλλῃ μιὰ συμβολὴ στὴν καταγραφὴ τῆς τεράστιας πνευματικῆς, Ἐθνικῆς καὶ κοινωνικῆς προσφορᾶς τῆς Ἐκκλησίας μας, τὴν ὅποια εὐόρκως ὑπηρέτησε ὁ πολιός Μητροπολίτης ὡς Ἱεροκήρυκας μὲ ἀπροσκύνητο ἐνθουσιασμὸ καὶ αὐταπάρνηση.

Προσωπικά, μοιονότι ἀναιτίως εὐρέθηκα στὸ στόχαστρο ἀνθρώπων ποὺ τὸν ἐπεκαλοῦντο ὡς σημαίᾳ, καὶ διὰ τοῦτο ἐπὶ Συνόδου εἶχα ὅξὺ διάλογο μετ’ αὐτοῦ γιὰ τὸν καλλιεργηθέντα –ἀνέλεγκτο ἴσως παρ’ αὐτοῦ— καὶ θλαπτικότατο γιὰ τὴν Ἐκκλησία «όπαδισμό», θεωρῶ παρὰ ταῦτα ἀναμφιθόλως ὅτι τὸ βιβλίο σας ἀποτελεῖ δικαία ἀπότιση τιμῆς καὶ σεβασμοῦ καὶ εὐγνωμοσύνης γιὰ τὸ μεγάλο ἔργο διακονίας καὶ αὐτοδυσίας.

Καλὴ καὶ εὐλογημένη ἡ νέα χρονιά.

Εὔχετικῶς
† ο Γουμενίσσης Δημήτριος

Γουμένισσα, 7.1.2004

**† Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ
ΣΕΡΡΩΝ ΚΑΙ ΝΙΓΡΙΤΗΣ
ΘΕΟΛΟΓΟΣ**

Ἐν Σέρραις τῇ 8ῃ Δεκεμβρίου 2003

Ἄγαπητὴ κ. Καπλάνογλου,

Μετὰ πολλῆς χαρᾶς ἔλαθον τὸ προφρόνως ἀποσταλέν μοι πόνημα, «Μὶα ζωντανὴ ἱστορία - ὁ π. Αὐγουστίνος Καντιώτης στὴν Κοζάνη» καὶ σπεύδω νὰ σᾶς εὐχαριστήσω, διὰ τὴν φιλόφρονα αὐτὴν χειρονομίαν σας, ἐκ μέσης καρδίας.

Εὐχαριστῶν διὰ μίαν ἀκόμη φορὰ καὶ δεδμένος τοῦ Κυρίου ὅπως ἐκχέη εἰς τὴν ζωὴν καὶ τὰ ἔργα σας πλουσίαν τὴν Χάριν καὶ τὸν φωτισμόν Του, διατελῶ.

Μετ' εὐχῶν ἐγκαρδίων

**Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ
† Ο ΣΕΡΡΩΝ ΚΑΙ ΝΙΓΡΙΤΗΣ
ΘΕΟΛΟΓΟΣ**

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ**

Ἐν Μυτιλήνῃ τῇ 27-2-2004

Ἄριθ. Πρωτ. 195

Πρὸς τὴν
ἀξιότιμον κ. Ἀνδρονίκη
Καπλάνογλου
Εἰς Κοζάνην.

Ἐρίτιμος κ. Καπλάνογλου,

Ἐλάθομεν τὸ ἀποσταλὲν ἡμῖν βιβλίον σας «Μὶα ζωντανὴ ἱστορία» καὶ σᾶς εὐχαριστοῦμεν θερμῶς.

Σᾶς συσυγχαίρομεν διὰ τὸ ὥραίον καὶ ψυχωφελές βιβλίον σας καὶ ἐπικαλούμεθα ἐφ' ὑμᾶς πᾶσαν παρὰ Θεοῦ εὐλογίαν.

Μετὰ τιμῆς καὶ εὐχῶν

**Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ
† Ο Μυτιλήνης ΙΑΚΩΒΟΣ**

**† Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ
ΣΤΑΓΩΝ ΚΑΙ ΜΕΤΕΩΡΩΝ
ΣΕΡΑΦΕΙΜ**

8-12-2003

Κυρίαν
Ἀνδρονίκην Καπλάνογλου
Κοζάνην

Κυρία Καπλάνογλου,

Πολὺ σᾶς εὐχαριστῶ γιὰ τὴν ἀποστολὴ τοῦ βιβλίου σας «Μὶα ζωντανὴ ἱστορία», εἰς τὸ ὅποιον μὲ πολλὴν γλαφυρότητα καὶ μαρτυρίες ἀξιόπιστες παρουσιάζετε τὴν φυσιγνωμίαν καὶ τὸ τεράστιον ποιμαντικόν κηρυκτικὸν καὶ λατρευτικὸν ἔργον τοῦ πρ. Φλωρίνης π. Αὐγουστίνου. Εἶναι ὄντως μεγάλη ἡ προσφορὰ τοῦ ἀεικίνητου ιεροκήρυκος τὰ δύσκολα καὶ γεμάτα πόνο ἐκείνα χρόνια. Ή Ἐθνικὴ του προσφορὰ εἶναι καὶ γνωστὴ καὶ σεβαστή. Σᾶς συγχαίρωμεν διὰ τὸ ἔργον σας αὐτό. 'Ο Θεὸς νὰ σᾶς εὐλογεῖ. Καλές ἑορτές.

Μετ' εὐχῶν πολλῶν
† Ο Σταγῶν & Μετεώρων Σεραφείμ

**† Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΝΙΚΟΠΟΛΕΩΣ
ΜΕΛΕΤΙΟΣ**

Ἄξιοτιμη κ. Καπλάνογλου,

Ἐλάθα τὸ βιβλίο Σας: «Μία Ζωντανὴ ἱστορία, ὁ π. Αὐγουστίνος Καντιώτης στὴν Κοζάνη, Κοζάνη 2003», καὶ Σᾶς ἐκφράζω τὶς θερμές μου εὐχαριστίες.

Σᾶς εὐχομαι Καλές Ἀγιες Ἐορτὲς καὶ πλούσια τὴν ἀμοιβὴν τοῦ Κυρίου γιὰ τὸν κόπο Σας καὶ γιὰ τὰ φιλοπάτορα αἰσθήματα.

Ο Κύριος νὰ ἔχει ύγια καὶ μακροημερεύοντα τὸν ἄγιο Γέροντα.

Μὲ πατρικὲς εὐχὲς
† Ο Νικοπόλεως Μελέτιος
5.12.2003

**† Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ
Ν. ΙΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΙΑΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ**

Σᾶς εὐχαριστῶ καὶ συγχαίρω διὰ τὸ ὥραίον βιβλίον Σας καὶ τὰ εὐγενῆ αἰσθήματα πρὸς τὸν Γέροντά Σας.

Εὐλογημένες Ἀγιες Ἐορτές.
**† ο Ν. Ιωνίας & Φιλαδελφείας
Κωνσταντίνος**

† Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ
ΣΕΡΑΦΕΙΜ

17-12-2003

Έριτιμον καν Καπλάνογλου,

Μὲ ιδιαίτερη χαρὰ ἐλαθα τὸ ἐκλεκτὸ πόνημά σας ΜΙΑ ΖΩΝΤΑΝΗ ΙΣΤΟΡΙΑ, ποὺ ἀναφέρεται στὸ ἔργο τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου πρ. Φλωρίνης, Πρεσπῶν καὶ Ἐορδαίας κ.κ. Αύγουστίνου στὴν Κοζάνη, καὶ θερμότατα σᾶς εὐχαριστῶ γιὰ τὴν τιμητικὴ αὐτὴ ἀποστολή.

Σᾶς συγχαίρω ἀπὸ καρδίας γιὰ τὴν πρωτοβουλία σας νὰ δημοσιεύσετε ἄγνωστες ἡ ξεχασμένες πτυχὲς τοῦ θαυμασίου ἱεραποστολικοῦ, ποιμαντικοῦ καὶ ἐθνικοῦ ἔργου τοῦ πολιοῦ, ἀγωνιστοῦ καὶ ἀξιοζήλευτου Γέροντα Μητροπολίτου, ὅσο καιρὸ ἦταν ἱεροκήρυκας στὴν Κοζάνη.

Εὔχομαι ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς νὰ σᾶς χαρίζει ὑγεία καὶ μακρότητα ἡμερῶν καὶ νὰ σᾶς ἀξιώσει νὰ χαρίσετε στὸ χριστεπώνυμο πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας μας σύντομα καὶ τὸν δεύτερο τόμο τῶν ἐργασιῶν σας.

Μετὰ θερμοτάτων εὐχῶν
καὶ πολλῆς τῆς ἐν Κυρίῳ ἀγάπης
† ὁ Καστορίας Σεραφεῖμ

† Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ
ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ 168 ΤΗΛ. 0521/32.362
66100 ΔΡΑΜΑ

Ἐν Δράμᾳ τῇ 3-12-2003

Πρὸς
τὴν Ἀξιότιμον
Κυρίαν Ἀνδρονίκη Π. Καπλάνογλου
Εἰς ΚΟΖΑΝΗΝ

Εὐχαριστῶν θερμῶς ἐπὶ τῇ φιλόφρονι ἀποστολῇ τοῦ ἄρτι ἐκδοθέντος, λίαν ἐνδιαφέροντος καὶ καλαισθήτου βιθλίου σας μὲ τίτλον «ΜΙΑ ΖΩΝΤΑΝΗ ΙΣΤΟΡΙΑ, Ο π. ΑΥΓΟΥΣΤΙΝΟΣ ΚΑΝΤΙΩΤΗΣ ΣΤΗΝ ΚΟΖΑΝΗ, 1ο ΜΕΡΟΣ», καὶ συγχαίρων ἀπὸ καρδίας, εὔχομαι ὑμῖν πᾶσαν ἀπὸ Θεοῦ εὐλογίαν ἐπὶ δὲ ταῖς ἐπικειμέναις ἑορταῖς τῆς Θείας Ἐπιφανείας καὶ τῷ νέῳ ἔτει, εὐδούσθαι περὶ πάντων καὶ ὑγιαίνειν.

Εὐχέτης πρὸς Κύριον
† Ο ΔΡΑΜΑΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ

† Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ
ΔΡΥΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ, ΠΩΓΩΝΙΑΝΗΣ ΚΑΙ ΚΟΝΙΤΣΗΣ
ΑΝΔΡΕΑΣ

Πολὺ σᾶς εὐχαριστῶ, διὰ τὸ ἀποσταλέν μοι πόνημά σας περὶ τοῦ π. Αύγουστίνου Καντιώτου, ὅστις ὑπῆρξεν ἐκ τῶν μεγάλων μορφῶν τῆς Ἐκκλησίας μας. Ὁ Ἅγιος Θεόδος νὰ σᾶς εὐλογεῖ.

Καλὰ Χριστούγεννα. Αἴσιον τὸ Νέον Ἔτος.

† Ο Δρυίνουπόλεως Ἀνδρέας

4.12.2003

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ
ΦΙΛΙΠΠΩΝ
ΝΕΑΠΟΛΕΩΣ ΚΑΙ ΘΑΣΟΥ

Καθάλα, 5 Δεκεμβρίου 2003

Πρόσ: Τὴν Ἀξιότιμον Κυρίαν
Ἀνδρονίκην Καπλάνογλου
Εἰς Κοζάνην.

Ἄγαπητὴ Κυρία Καπλάνογλου,

Ἐλαθα τὸ εὐγενῶς ἀποσταλὲν βιβλίον σας «Μιὰ ζωντανὴ Ἰστορία. Ὁ π. Αὐγουστίνος Καντιώτης στὴν Κοζάνη». Εὐχαριστῶ καὶ συγχαίρω διὰ τὸ Πόνημά Σας. Συνεισφέρει εἰς τὴν καταγραφὴν τῆς Ἰστορίας τῆς Ἑκκλησίας ἡμῶν καὶ προσφέρει χρήσιμα στοιχεῖα ποιμαντικῆς διακονίας καὶ δράσεως.

Εὐλογημένον τὸ Ἅγιον Δωδεκαήμερον.

Μετ' εύχῶν
Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ
† ὁ Φιλίππων Νεαπόλεως καὶ Θάσου
ΠΡΟΚΟΠΙΟΣ

† Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΚΥΘΗΡΩΝ
ΚΥΡΙΛΛΟΣ
Χώρα Κυθήρων 80100
Τηλ.: 27360-31281

Κυρίαν Ἀνδρονίκην Καπλάνογλου
Κοζάνη

Χριστούγεννα 2003

«Τὰ σύμπαντα σήμερον, χαιρᾶς πληροῦνται·
Χριστὸς ἐτέχθη ἐκ τῆς Παρθένου»

Ἐορτάζοντες ὅθεν καὶ ἐφέτος τὴν Θείαν τοῦ Σωτῆρος Γέννησιν εὐχόμεθα ἐγκαρδίως ὅπως ἡ χαρὰ καὶ «ἡ ἄνωθεν εἰρήνη, ἡ πάντα νοῦν ὑπερέχουσα» συνοδεύουν ὑμᾶς κατὰ τὸν νέον ἔνιαυτὸν τῆς χρηστότητός Του 2004 καὶ καθ' ὅλην τὴν ζωὴν ὑμῶν.

Μετὰ θερμῶν εὐχαριστιῶν καὶ ἐγκαρδίων συγχαρητηρίων διὰ τὸ ἐξαίρετον πόνημά σας περὶ τοῦ π. Αὐγουστίνου.

Καλὰ καὶ εὐφρόσυνα Χριστούγεννα
Ἐτη πολλὰ καὶ εὐλογημένα!
† Ο Κυθήρων Κύριλλος

† Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ
ΞΑΝΘΗΣ & ΠΕΡΙΘΕΩΡΙΟΥ
ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ

Κυρία Καπλάνογλου
Γιὰ τὸ πόνημά σας τὸ ἀφιερωμένο στὸν σεβαστὸ Γέροντα Μητροπολίτη πρώην Φλωρίνης π. Αὐγουστίνο ποὺ ἔγραψε μιὰ Ἰστορία στὴν Ἑλλάδος εὐχαριστῶ καὶ συγχαίρω

Μετ' εύχῶν
† Ο Ξάνθης Παντελεήμων

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ
ΧΙΟΥ, ΨΑΡΩΝ ΚΑΙ ΟΙΝΟΥΣΣΩΝ
Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ

Χίος 19 Δεκεμβρίου 2003

Κυρία Καπλάνογλου!

Έλαθομεν τὸ ἀποσταλὲν ἡμῖν πρόνημα ύμῶν «ΜΙΑ ΖΩΝΤΑΝΗ ΙΣΤΟΡΙΑ» ἀφιερωμένον εἰς τὸν ἄγωνιστὴν Σεβασμιώτατον πρ. Μητροπολίτην Φλωρίνης κ. ΑΥΓΟΥΣΤΙΝΟΝ καὶ ἔκφράζομεν τὰς θερμὰς ἡμῶν εὐχαριστίας διὰ τὴν ἀποστολὴν τούτου.

Εὔχομεθα πληθὺν τῶν πονημάτων τῆς γραφίδος ύμῶν, πρὸς δόξαν Θεοῦ καὶ τῆς Φιλ-
τάτης ἡμῶν Πατρίδος.

Μετὰ θερμῶν εὐχῶν
† ὁ Χίου Διονύσιος

† Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ
ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗΣ, ΒΥΡΩΝΟΣ ΚΑΙ ΥΜΗΤΤΟΥ
ΔΑΝΙΗΛ
ΥΜΗΤΤΟΥ 47-51, ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗ 16121 ΑΘΗΝΑΙ

Ἐν Καισαριανῇ τῇ 23ῃ Δεκεμβρίου 2003

Ἀγαπητὴ κυρία Καπλάνογλου,

Ἐλαθα μὲν χαρὰ τὸ θιβλίο σας, τὸ ὅποιο εὐγενῶς καὶ τιμητικῶς μοῦ ἀπεστείλατε, μὲ
τίτλο «ΜΙΑ ΖΩΝΤΑΝΗ ΙΣΤΟΡΙΑ - 'Ο π. Αύγουστίνος Καντιώτης στὴν Κοζάνη» καὶ σᾶς
εὐχαριστῶ θερμῶς.

Σᾶς συγχαίρω, διότι ἡθελήσατε νὰ καταστήσετε γνωστὴ ἔνα μέρος ἀπὸ τὴν δρα-
στηριότητα καὶ τοὺς ἀγῶνες τοῦ πολιοῦ καὶ ὀξίου Ἱεράρχου Σεβασμιωτάτου Μητρο-
πολίτου πρώην Φλωρίνης κ.κ. Αύγουστίνου καὶ σᾶς εὐχόμαι διὰ τίς "Ἄγιες Ἐορτές,
καθὼς ἡ Ἐκκλησία πορεύεται ἀπὸ τὴν ἐνανθρώπησι τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ πρὸς τὴν δόξα
τῆς θείας Βασιλείας, νὰ συμπορεύεσθε μὲν αὐτὴ τὴν προσδοκία τῆς θείας δόξης καὶ νὰ
ἐργάζεσθε τὰ λαμπρὰ ἔργα τῆς πίστεως μὲν θεῖο ἔγλο καὶ ἀφοσίωση.

Ἐτη πολλὰ καὶ εὐλογημένα.
† ὁ Καισαριανῆς Δανιὴλ
μετ' ἐορτίων εὐχῶν

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ
ΠΑΡΑΚΛΗΤΟΥ
ΟΡΩΠΟΙΟΣ ΑΤΤΙΚΗΣ
Ο ΚΑΘΗΓΟΥΜΕΝΟΣ

Ὀρωπός, 5.12.2003

Ἐρίτιμη Κυρία Καπλάνογλου,

Θερμότατα σᾶς εὐχαριστῶ γιὰ τὴν εὐγενὴ προσφορὰ τοῦ θιβλίου σας «Μιὰ Ζω-
ντανή ιστορία. 'Ο π. Αύγουστίνος στὴν Κοζάνη». Είναι πολὺ ἐνδιαφέρον καὶ ἀποκα-
λυπτικό. Εὔχομαι ὁ Θεὸς νὰ εὐλογεῖ τὴ ζωὴ καὶ τὸν ἄγωνα σας.

Μὲ τὴν ἐν Χριστῷ ἀγάπη καὶ πολλὲς εὐχὲς
Ἄρχιμ. Τιμόθεος

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Αθήνα 12 Ιανουαρίου 2004

Αξιότιμη Κυρία Ανδρονίκη Καπλάνογλου

Σας ευχαριστούμε θερμά για τη συμβούλη σας στον εμπλουτισμό της Βιβλιοθήκης, με την κατά-
θεση αντιτύπων των θιβλίων σας με τίτλο: «Μιὰ Ζωντανή ιστορία», Α/Α Εισαγωγής: 0030400327

«Τὸ ἔργο ενός πνευματικού ηγέτου», Εισαγωγής 0030400328

Με τιμὴ
Ευρυδίκη Αλεξ. Αμπατζή

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ
ΔΙΔ/ΧΟΥ - ΟΡΕΣΤΙΑΔΟΣ ΚΑΙ ΣΟΥΦΛΙΟΥ
68300 ΔΙΔΥΜΟΤΕΙΧΟΝ

Διδυμότειχον, 18 Φεβρουαρίου 2004

Άξιότιμη κ. Καπλάνογλου,

Ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης μας κ. Νικηφόρος έλαβε τὸ περισπούδαστο βιβλίο σας μὲ τίτλο «Μιὰ ζωντανή ιστορία - Ό π. Αύγουστίνος Καντιώτης στὴν Κοζάνη. τ. 1» καὶ σᾶς εὐχαριστεῖ θερμῶς γιὰ τὴν τιμὴ καὶ τὴν ἐκτίμηση.

Τὸ ἔργο σας πράγματι ἔρχεται νὰ φωτίσει ἄγνωστες πτυχὲς τῆς ἐκκλησιαστικῆς μας ιστορίας καὶ νὰ ἀναδείξει ἔτι περισσότερον τὴν ἀνυπέρβλητη προσωπικότητα τοῦ μοναδικοῦ π. Αύγουστίνου. Μὲ ιδιαίτερο ἐνδιαφέρον ἀναμένομεν καὶ τὴν ἐκδοσιν καὶ τῶν ὑπολοίπων τόμων.

Δυστυχῶς καὶ σήμερα ὑπάρχουν κάποιοι ποὺ δὲν σέβονται τὸ ἔργον καὶ τὴν προσφορὰν τοῦ ἀγίου τούτου ἀνδρός, ὅπως καταδεικνύετε καὶ στὴν ἐργασίαν σας.

΄Ο Θεός ἀς ἐλεήσει καὶ αὐτοὺς καὶ ἡμᾶς.

΄Ἐπὶ δὲ τῇ ἐνάρξει τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς ὁ Σεβασμιώτατος σᾶς εὔχεται Καλὸν Πνευματικὸν Ἅγωνα μὲ τὴν χάριν τοῦ Ἅγιου Θεοῦ.

΄Ἐντολὴ Σεβ. Μητροπολίτου

Ο ΓΕΝΙΚΟΣ ΑΡΧΙΕΡΑΤΙΚΟΣ ΕΠΙΤΡΟΠΟΣ

Πρωτοπρεσβ. Κωνσταντίνος Γ. Σουργουτσίδης

ΙΕΡΑ ΜΕΓΙΣΤΗ ΜΟΝΗ
ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΟΥ
ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ

΄Ἐν Βατοπαιίῳ τῇ 18ῃ/31ῃ Δεκεμβρίου 2003

΄Ἀρ. Αὔξ. 664

Πρωτ. 1322/16.2.4

Τῇ 'Εντιμοτάτη Κυρίᾳ
΄Ανδρονίκη Καπλάνογλου
50100 KOZANH

΄Ἐντιμοτάτη Κυρία Καπλάνογλου,

Χαίρετε ἐν Κυρίῳ πάντοτε!

Διὰ τοῦ παρόντος ιεροσφραγίστου καὶ ἐνυπογράφου Μοναστηριακοῦ ἡμῶν Γράμματος γνωρίζομεν ὑμῖν ὅτι ἐλάθομεν τὸ ἀποσταλὲν ἡμῖν βιβλίον: «ΜΙΑ ΖΩΝΤΑΝΗ ΙΣΤΟΡΙΑ - Ό π. Αύγουστίνος Καντιώτης στὴν Κοζάνη».

Διεξελθόντες τούτο μετὰ τῆς δεούσης προσοχῆς ἐχάρημεν, βλέποντες εἰς τὰς ἐσχάτας ταύτας ἡμέρας ἀληθεῖς ποιμένας καὶ ἀξίους ἐργάτας εἰς τὸν ὀμπελῶνα τοῦ Κυρίου. Διεπιστώσαμεν δὲ ἔτι ἀπαξ ὅτι ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης πρώην Φλωρίνης Αύγουστίνος ὑπῆρξε «ἔρειομα πατρίδος, Ἐκκλησιῶν κόσμος, στῦλος καὶ ἐδραίωμα τῆς ἀληθείας, στερέωμα τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως, οἰκείοις ἀσφάλεια, δυσμαχώτατος τοῖς ὑπεναντίοις, φύλακ πατρώων θεσμῶν, νεωτεροποίιας ἐχθρός: ἐν ἑαυτῷ δεικνὺς τὸ παλαιὸν τῆς Ἐκκλησίας σχῆμα, οἷον ἀπό τίνος ιεροπρεποῦς εἰκόνος», ώς λέγει καὶ ὁ Οὐρανοφάντωρ Βασίλειος περὶ τίνος ἐπισκόπου.

΄Ἐπὶ δὲ τούτοις, εὐχόμενοι ὅπως «ὁ ἐν φάτνῃ σπάργανα λαθῶν καὶ ἀνακλιθεὶς καὶ ὑπὸ ποιμένων γνωρισθεὶς Κύριος καὶ Θεός» (Εὐχὴ Ἁγίου Ἰω. Χρυσοστόμου) σκέπη Υμᾶς, φυλάττη ἐν ὑγείᾳ κατ' ὅμφω καὶ ἐνισχύῃ πρὸς εὐόδωσιν τῶν κοινωνικῶν 'Υμῶν καθηκόντων, διατελοῦμεν μετὰ θαυμίας τιμῆς.

΄Ο Καθηγούμενος τῆς Ιερᾶς καὶ Σεβασμίας

Μεγίστης Μονῆς τοῦ Βατοπαιδίου

† ἀρχιμ. Ἐφραίμ

ΑΔΕΛΦΟΤΗΣ ΘΕΟΛΟΓΩΝ
«Ο ΣΩΤΗΡ»
Τηλ. 210.36.22.108
ΙΣΑΥΡΩΝ 42
114 72 ΑΘΗΝΑΙ

Ἐν Ἀθήναις τῇ 12ῃ Δεκεμβρίου 2003

Κυρίαν
Ἄνδρονίκη Καπτλάνογλου
50100 KOZANH

Κυρία Καπτλάνογλου,

Ἐλάθομεν τὸ τελευταίως ἐκδοθὲν βιβλίον σας ὑπὸ τὸν τίτλον «Μὶὰ ζωντανὴ ἱστορία - Ὁ π. Αὐγουστίνος Καντιώτης στὴν Κοζάνη», τὸ ὅποιον ἔστείλατε τελευταίως εἰς τὴν Ἀδελφότητα μας.

Εὐχαριστοῦμεν πολὺ διὰ τὴν εὐγενῆ χειρονομίαν τῆς ἀποστολῆς του καὶ συγχαίρομεν διὰ τὴν ἐπιμελημένην παρουσίασιν τῆς θαυμαστῆς δράσεως στὴν Κοζάνη τοῦ φλογεροῦ ἵεροκήρυκος καὶ ἀκαμάτου ἐργάτου τοῦ Εὐαγγελίου π. Αὐγουστίνου Καντιώτη, τοῦ μετέπειτα ἀξίου κατὰ πάντα Μητροπολίτου Φλωρίνης.

Εὐχόμεθα ὁ Κύριος νὰ εὐλογῇ πλουσίως πάντα τὰ ἔργα σας καὶ νὰ σᾶς ἀξιώσῃ νὰ διέλθετε τὰς ἡμέρας τοῦ ἐπὶ θύραις Ἅγιου Δωδεκαημέρου μετὰ τῆς ἄνωθεν εἰρήνης καὶ χαρᾶς καὶ διατελοῦμεν

Μετὰ τῆς ἐν Αὐτῷ τιμῆς
Διὰ τὴν Ἀδελφότητα Θεολόγων «Ο ΣΩΤΗΡ»
Ἄρχιμ. Θεόδωρος Μπεράτης

ΜΙΑ ΖΩΝΤΑΝΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

‘Ο π. Αὐγουστίνος Καντιώτης στὴν Κοζάνη

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ αύτὸν τῆς Ἄνδρονίκης Π. Καπτλάνογλου παρουσιάζει μὲ πλῆθος ἀποδεικτικὰ στοιχεῖα (φωτογραφίες, ἔγγραφα, παλαιὰ φυλλάδια καὶ ἐπιστολές) τὴν ἀληθινὴ ἔμπρακτη ἀγάπη ἐνὸς ἀπεσταλμένου τοῦ Θεοῦ, ποὺ ἔσωσε μιὰ πόλι παιζοντας κορώνα - γράμματα τὴ ζωὴ του.

Οἱ διηγήσεις στὴν ἀρχὴ τοῦ βιβλίου εἶνε ἀπομαγνητοφωνημένες, ὅπως ἀκούστηκαν ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ Γέροντος.

Ἡ σειρὰ ἔπειτα τῶν γραπτῶν κηρυγμάτων τῆς Κατοχῆς (1943 - 1946), ποὺ περιέχονται στὸ δεύτερο μέρος τοῦ βιβλίου, δείχνουν πῶς τὴν περίοδο τῆς πείνας ἔνας μικρόσωμος ἰσχνὸς ἵεροκήρυκας τῆς Κοζάνης, ὁ ἀρχιμανδρίτης Αὐγουστίνος Καντιώτης, συγκέντρων τρόφιμα καὶ ξύλα πολλῶν τόννων καὶ ἔκανε συσσίτια γιὰ 8.000 πεινασμένους ἀνθρώπους ἡμερησίως. Συγχρόνως ὅμως δὲν παρέλειπε νὰ τρέφῃ καὶ μὲ ἐκλεκτὴ πνευματικὴ τροφὴ - διδασκαλία αὐτὸν τὸ πλῆθος, ὅπως δείχνουν τὰ θέματα καὶ ἡ ἀνάπτυξι τους.

Τέλος, οἱ ἐπιστολὲς τοῦ π. Αὐγουστίνου, ποὺ σώζονται ὑστερα ἀπὸ τόσα χρόνια καὶ περιέχονται στὸ βιβλίο, ἀφήνουν νὰ φανοῦν ἡ ἀπλότητα, ἡ ἀνιδιοτέλεια καὶ ἡ ἀκεραιότητα τοῦ χαρακτῆρος του.

Οἱ ἐκδόσεις «ΕΣΤΙΑ ΚΟΖΑΝΗΣ» μὲ τὸ ἔργο αὐτὸν κάνουν τὴν ἐμφάνισί τους καί, μακριὰ ἀπὸ συγγραφικὲς φιλοδοξίες καὶ ἐμπορικὲς θλέψεις, δίνουν τὸ πρῶτο τους παρών στὸν χῶρο τοῦ σοθαροῦ, οὐσιαστικοῦ καὶ ἀναγκαίου βιβλίου.

Λίγες ἡμέρες μετὰ τὴν κυκλοφορία τοῦ βιβλίου δημοσιεύθηκε γι' αὐτὸν καὶ ἡ πρώτη ἐπαινετικὴ κριτική. Είνε τοῦ κ. Β. Π. Καραγιάννη καὶ εἰδεὶ τὸ φῶς ὡς ἐπιφυλλὶς στὴν ἐφημερίδα «Θάρρος» (φ. 3-12-2003) ὑπὸ τὸν τίτλο «Τὸ βιβλίο γιὰ τὸν π. Αὐγουστίνο Καντιώτη καὶ τὸ Οἰκοτροφεῖο τῶν Σαράντα καὶ ἐνὸς μαρτύρων» («Χριστιανικὴ Σπίθα», Δεκέμβριος 2003, φ. 613).

ΒΙΒΛΙΑ, ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

ΑΝΔΡΟΝΙΚΗ Π. ΚΑΠΛΑΝΟΓΛΟΥ «Μιὰ ζωντανὴ ἱστορία. Ὁ π. Αύγουστίνος Καντιώτης στὴν Κοζάνη». Κοζάνη 2003, 1ο Μέρος, σσ. 287.

Μετὰ τὴν κυκλοφορία μέρους τοῦ ἀνωτέρω βιβλίου τὸ 2002 μὲ τίτλο «Τὸ ἔργο ἐνὸς πνευματικοῦ ἡγέτου καὶ οἱ συνεργάτες του· ὁ Σύλλογος “40 Μάρτυρες” Κοζάνης» (θλ. «Παριανὰ 90, Ἰούλ.-Σεπτ. 2003, 315) ἔρχεται τώρα...[τὸ νέο βιβλίο] νὰ δώσει τὸ δυναμικό παρόν στὸν Ὁρθόδοξο κόσμο..

“Ἐνα ντοκουμέντο - μαρτυρία γιὰ τὸν μεγάλο αὐτὸ Ἱεράρχη ποὺ «ποὺ βρέφουσι οἴδε» τὸ χρέος καὶ τὴν πίστη στὴν Ὁρθόδοξία καὶ στὸ Γένος μας.

Τὸ κομψὸ βιβλίο, πλούσιο σὲ εἰκονογράφηση καὶ φωτοτυπίες ἐπιστολῶν καὶ σελίδων ἀπὸ φυλλάδια ποὺ ἔξεδιδε ὁ ἀγωνιστὴς ἵεροκήρυξ, ἀρχιμανδρίτης στὴ Μακεδονίᾳ, ἡ συγγραφέας τὸ χωρίζει σὲ τρία Μέρη. Προηγείται ἡ ἀφιέρωση: «Στὸν ἄνθρωπο τῆς ζωντανῆς πίστεως, τῆς δυνατῆς ἀγάπης, τῶν χριστιανικῶν ἔργων, τῶν ύψηλῶν ἀγώνων τῶν μεγάλων θυσιῶν. Στὸν ἀκατάβλητο μαχητὴ τῆς Ὁρθόδοξίας καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ “Ἐθνους. Στὸν σεβαστὸ μου πνευματικὸ πατέρα, τὸν ἐπίσκοπο Φλωρίνης Αύγουστίνο Ν. Καντιώτη, ποὺ μοῦ ἔδειξε μὲ λόγια καὶ μὲ ἔργα τὸν δρόμο τοῦ Χριστοῦ, δρόμο θυσίας, ἀγώνων καὶ προσφορᾶς». Τὸ 1ο μέρος ἐπιγράφεται: «Διηγήσεις τοῦ π. Αύγουστίνου γιὰ τὴν Κοζάνη, ἀπομαγνητοφωνημένες», τὸ 2ο μέρος: «Φυλλάδια Κατοχῆς π. Αύγουστίνου Ν. Καντιώτου (ἀπὸ 27/11/1943 ἔως 18/4/1945)» καὶ τὸ 3ο μέρος: Ἀλληλογραφία π. Αύγουστίνου μὲ τοὺς στενοὺς συνεργάτες τῆς Κοζάνης».

Στὶς ὄμiliες του ὁ π. Αύγουστίνος ἀναφέρεται στὴν π' ὅλη τῆς Κοζάνης καὶ στὴν διακονίαν του κατὰ τὴν περίοδο τῆς Γερμανικῆς Κατοχῆς, ἐνῷ τὰ φυλλάδια ποὺ συνέτασσε καὶ κυκλοφοροῦσε σὲ χιλιάδες ἀντίτυπα (καὶ μέσω ἐκκλησιῶν) [μιὰ ζωὴ κήρυγμα, γράψιμο, ἀποκάλυψεις, ἀγώνες...] εἶχαν τοὺς τίτλους: ‘Ἡ Ἀγάπη, Ἡ Ἄλήθεια, Τὸ σπίτι τοῦ Φτωχοῦ καὶ Ἐστία (ποὺ ἀλλάξει καὶ ἔγινε ‘Χριστιανικὴ Σπίθα’ μετὰ τὸ 24ο φύλλο στὰ 1945). Τέλος, νέσα ἀπὸ τὰ ἀνέκδοτα γράμματά του ἀποκαλύπτεται ὁ χαρακτήρας καὶ ἡ φλόγα καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ νέου τότε κληρικοῦ, τοῦ γεμάτου ιδιαίτερης καὶ ἀταλάντευτη πίστη στὴν Ἐκκλησία μας.

Συγχαίρουμε ἐγκάρδια τὴν ἀγωνίστρια συγγραφέα γιὰ τὸ ἀξιόλογο πνευματικὸ ἔργο ποὺ ἐπετέλεσε, μιὰ συμβολὴ στὴν ἐκκλησιαστικὴ ἱστορία καὶ στὴν προβολὴ τῆς προσωπικότητας τοῦ π. Αύγουστίνου.

(«Παριανὰ» 93, Ἀπρίλ.-Ἰούν. 2004, 201-202)

— ● —

Τοπικὴ ἐφημ. «Θάρρος»

ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΕΣ

**Τὸ βιβλίο γιὰ τὸν π. Αύγουστίνο Καντιώτη καὶ
τὸ Οἰκοτροφεῖο τῶν Σαράντα καὶ ἐνὸς μαρτύρων**

Τοῦ Β.Π. Καραγιάννη

‘Υπάρχουν βιβλία ποὺ σὲ σταματοῦν μὲ τὸ περιεχόμενό τους, τὸ ἀντικείμενο ἡ τὸ συγγραφέα τους. Μέχρι κι ἐκεῖνα τὰ χαμηλόφωνα, τὰ περιθωριακὰ ποὺ ἐκδίδονται στὴν ἐπαρχία ιδίοις ἀναλώμασι τῶν συγγραφέων. Αύτὰ κι ἀν εἰναι συγκινητικὲς περιπτώσεις, ιδίως ὅταν ἐκεῖνοι ποὺ τὰ γράφουν δὲν εἰναι ἐπαγγελματίες τῆς γραφῆς καὶ κινοῦνται ἀπὸ μιὰ ἐπίκαιρη αἵτία, μιὰ ψυχικὴ ἀνάγκη νὰ ἐκφράσουν ἔναν κόδιμο ποὺ ἔζησαν ἡ ζοῦν, ἔνα περιστατικό, νὰ δείξουν ἡ νὰ καταγγείλουν ὅ,τι θεωροῦν πῶς βλάπτει αὐτοὺς ἡ τὸ σύνολο, ἀκόμα καὶ τὴν ἱστορία.

Τελευτῶντος τοῦ 2003 κυκλοφόρησε ἔνα βιβλίο ποὺ μὲ ἀσφάλεια καταχωρίζεται στὶς παραπάνω κατηγορίες. Εἶναι τῆς Ἀνδρονίκης Π. Καπλάνογλου ἐπὶ τὸ γνωστότερο ἡ Νίκη ποὺ διακονεῖ ἀφιλοκερδῶς ἐπὶ 30 συναπτὰ χρόνια τὸ Οἰκο-

τροφείο «40 Μάρτυρες» μὲ τίτλο «Μιὰ ζωντανὴ ἱστορία» ὁ π. Αὐγουστίνος Καντιώτης στὴν Κοζάνης». Πρῶτο (1ο) μέρος παρακαλῶ. Σύντομα ἄρα ἀκολουθεῖ καὶ ἄλλο βιβλίο.

Στὸ ἔξωφυλλὸ ό γεγηρακώς καὶ σήμερα σχολάζων μητροπολίτης Φλωρίνης π. Αὐγουστίνος στὴ νεότητά του, ὅταν τὰ φλογισμένα ράσα του ἄναθαν πυρκαϊγεὶς Χριστιανικῆς ἀγάπης, αὐτοδυσίας, πατριωτισμοῦ πρῶτα στὰ Γρεβενὰ κι ὑστερα στὴν Κοζάνη τῶν κατοχικῶν χρόνων. Στὸ βάθος ὁ ναὸς τοῦ ἀγίου Νικολάου μὲ τοὺς δύο φεγγίτες ποὺ ἄνοιξε ἐπὶ τοῦ «βασιλικοῦ» σώματός του ὁ μητροπολίτης Φώτιος, γιὰ νὰ ἔχῃ περισσότερο φῶς, καὶ σήμερα, δηλαδὴ πρὶν μερικὰ χρόνια, τοὺς ἔκλεισαν, ὅταν αὐτὸς συντηρήθηκε. Τὸ καμπαναρίὸ ἄνευ σκεπῆς μὲ τὸ νεόχτιστο Μαμάτσειο διάζωμα. Αὐτὰ ὡς εἰκόνα λένε πολλὰ καὶ γιὰ τὸ περιεχόμενο τοῦ βιβλίου καὶ προδιαθέτουν τὸν ἀναγνώστη μεταφέροντάς τον σὲ ἐποχὲς δυσκολότερες τῆς σημερινῆς, ὅταν ἀκόμα οἱ ἀνθρωποι, κι οἱ κοζανίτες, διατηροῦσσαν μέσα τους πολλὰ ἀπὸ κείνα τὰ στοιχεῖα ποὺ διακρίνουν μόνον τὰ ἔλλογα καὶ συναισθηματικὰ ὄντα.

Τὸ βιβλίο περιλαμβάνει τὶς μνῆμες τοῦ π. Αὐγουστίνου τὸν καιρὸ ποὺ ἔζησε στὴν Κοζάνη. Καταγράφονται χωρισμένες σὲ μικρὰ κεφάλαια ἀπὸ περιστατικὰ ἢ στιγμιότυπα μαζὶ μὲ τὰ κηρύγματά του, ὅπως δημοσιεύονταν σὲ φυλλάδια ἐπιλεγμένα ἀπὸ τὴν συγγραφέα. «Ἐνα μεγάλο μέρος τοῦ βιβλίου, κι Ἰωάς τὸ πλέον ἐνδιαφέρον ἀπὸ ἰστορικὴ ἀποψι, εἶναι ὅλα τὰ τεύχη τοῦ μικροῦ περιοδικοῦ ποὺ ἔξεδιδε ὁ π. Αὐγουστίνος τὴ διάρκεια τῆς κατοχῆς, μὲ ποικίλους τίτλους ὥπως: «Ολοὶ στὴν Ἐκκλησίᾳ», «Ἡ ἀγάπη», «Τὸ σπίτι τοῦ φτωχοῦ», «ΕΣΤΙΑ». Φυλλάδια ποὺ σήμερα δὲν τὰ πιάνει τὸ μάτι ποὺ λέγ, πλὴν ὅμως τότε ἥταν τὰ μόνα ποὺ κυκλοφοροῦσσαν σὲ περίοδο ξένης κατοχῆς (μαζὶ μὲ κάποιες ἐφημερίδες, τὸ ἴδιο μικρὲς καὶ παράνομες, τοῦ ΕΑΜ). «Ἔχουν πληροφορίες γιὰ τὸ τί γινόταν καὶ τί περνοῦσε ὁ κόσμος τῆς πόλεως αὐτῆς, στὴν καθημερινότητα τῆς σκλαβιᾶς. Λίαν χρήσιμη στὴ μικρὴ τοπικὴ ἱστορία ἡ παράθεση τῶν ἐντύπων αὐτῶν στὸ βιβλίο τῆς Α.Κ. Γιὰ νὰ βλέπουμε ἀπὸ κοντὰ τοὺς τότε πατριῶτες, Χριστιανοὺς καὶ μαχητὲς καὶ νὰ τοὺς συγκρίνουμε μὲ τοὺς κατοίκους σήμερα ποὺ φαίνεται ὅτι εὔκολα λησμονοῦν. Εἰδικὰ ὅσοι, καὶ τότε καὶ στὴ συνέχεια τῆς ζωῆς τῶν ἵδρυμάτων τοῦ Αὐγουστίνου, εὐεργετήθηκαν ἀπὸ αὐτὰ ἢ αὐτόν, ὀρκούντως. Ἡ σιωπὴ τους σήμερα εἶναι γεμάτη τέφρα. Στὸ τελευταίο μέρος ὑπάρχει τὸ τμῆμα τῆς ἀλληλογραφίας τοῦ π. Αὐγουστίνου μὲ παραληπτές διαφόρους, τέκνα του ἐν Χριστῷ, γιὰ ζητήματα πίστης ἢ τρέχουσας πρακτικῆς καὶ ἐπὶ τὸ πλεῖστον γιὰ τὶς ἀνάγκες τοῦ Συλλόγου καὶ τῶν οἰκοτροφείων.

Ἡ συγγράψασα διεξέρχεται μὲ ἀγάπη στὸ πρόσωπο καὶ τὰ ἔργα τοῦ π. Αὐγουστίνου. Ἡ ἀγάπη ἔχει δικαίωμα στὸ ὅλον εἴτε δίδεται εἴτε λαμβάνεται. Βέβαια τὸ βιβλίο τῆς είναι ἀνοιχτὸ στὴν κρίση ἀκόμα πιὸ εἰδικῶν ἀπὸ τὴν ἀποψη τῆς τεχνικῆς στὴ γραφή. «Ομως, δὲν μπορεῖ νὰ τῆς ἀμφισθητηθῇ ἡ ἀγαθὴ ἀφετηρία καὶ προαίρεση, ὅπως καὶ ἡ ὄγωνία τῆς νὰ κρατήσῃ ζωντανὸ ἔνα ἀπὸ τὰ ἔργα τοῦ π. Αὐγουστίνου, ἔργο ποὺ τὸ θυμάται ἡ πόλη καὶ ὀφείλει νὰ εὐγνωμονῇ τὸν γέροντα ἐπίσκοπο, καὶ τὸ ὄποιο ἀπὸ στιγμὴ σὲ στιγμὴ κινδυνεύει νὰ διαλυθῇ.

Τὸ βιβλίο τῆς Ἀνδρ. Καπλάνογλου εἶναι μιὰ μαρτυρία Χριστιανικῆς ἀγάπης γιὰ ἔνα θυελλῶδες πρόσωπο τῆς ζώσας ἐκκλησίας. Ταυτόχρονα συνδέεται μὲ τὸ προσωπικό της μαρτύριο σὲ σχέση μὲ ἔνα ἀπὸ τὰ ύλικὰ ἔργα τοῦ π. Αὐγουστίνου. Τὸ κτίριο τοῦ Οἰκοτροφείου τῶν Σαράντα Μαρτύρων στὴν Κοζάνη καὶ ὅ,τι τεκταίνεται γύρω ἀπὸ αὐτὸ τὶς τελευταίες μέρες.

Ἐθλεπτα αὐτὸ τὸ Οἰκοτροφείο, ἀπέναντι ἀπὸ ἐργατικὸ κέντρο Κοζάνης, μὲ εὔμενη οὐδετερότητα. Οὔτε ἥξερα τίποτα παραπέρα καὶ παραμέσα του κι οὔτε μ' ἐνδιέφερε. «Ἐξω ἀπὸ τὴν κεντρικὴ εἰσόδο τακτικὰ ἥταν γραμμένη, μὲ κιμωλία, μιὰ ἀνακοίνωση ὅτι θὰ γίνη ἡ γίνεται κάποιο κήρυγμα. Ποτέ δὲν πέρασα τὴν πόρτα του. «Ομως, ἐκείνη ἡ αἰδουσα ἔσφυζε ἀπὸ ζωή, πίστη, δίψα γιὰ λόγο

Θεοῦ. Ήταν ἔνα καταφύγιο ταπεινῶν καὶ εὔσεβῶν ἀνθρώπων ποὺ δὲν ἥξεραν ἀπὸ πολιτική, κονδύλια, κοινοτικὰ πλαίσια στήριξης, εὐκαιρίες, χρηματοδοτήσεις κι ἄλλα τέτοια οἰκονομικοπολιτικὰ τερτίπια τῆς ἐποχῆς μας, μὲ τὰ ὅποια ἡδονίζονται ἄρχοντες, συνάρχοντες καὶ ὑπάρχοντες κάθε λογῆς ἔξουσίας, καὶ ποὺ ὅταν τοὺς ἀκοῦς νὰ τὰ ἐκστομίζουν σοῦ ἔρχεται ἡθικὴ ναιτία.

Τὸ οἰκοτροφεῖο, δημιούργημα τοῦ π. Αὐγουστίνου μὲ τὴ βοήθεια φυσικὰ τῶν εὐλαβῶν Χριστιανῶν τῆς Κοζάνης, σήμερα βρίσκεται λίγο πρὶν ἀπὸ τὸ τέλος του. "Ηδη ὁ Δῆμος Κοζάνης πήρε τὴν ισόγεια αἴθουσα ἐκδηλώσεων, τὸ καταφύγιο τῶν ἀπλῶν ἀνθρώπων ποὺ ἀναφέραμε, καὶ τὸ μετέτρεψε σὲ μιὰ δυσανάγνωστη ὑπηρεσία κοινωνικοῦ χαρακτήρα κατ' ὄνομα, ἀνενεργῇ στὴν πράξη, μὲ τοὺς ἀπαραίτητους ὑπαλλήλους φυσικά. Τοὺς ἐπάνω ὄρόφους, ὅπου λειτουργοῦσε τὸ οἰκοτροφεῖο, δηλαδὴ ἡ ἔργων κοινωνικὴ προσφορὰ τῶν ἀνιδιοτελῶν ἀτόμων, γιὰ νὰ κυριολεκτοῦμε τῆς κ. Νίκης, κι αὐτὸ τὸ χῶρο καὶ τὴν αὐτοδυνασία τῆς ὑπεύθυνης γιὰ 30 χρόνια, τὸν γνώρισα ὅταν κατέφυγα ἐκεὶ γιὰ μιὰ ἀπροστάτευτη κοπέλα ἀπὸ τὴν ἐμπόλεμη Σερβία ποὺ σώθηκε στὴν κυριολεξίᾳ, τώρα βρίσκονται σὲ διαδικασία διάλυσης διὰ τῆς ἔξωσεως αὐτῆς καὶ τῶν φτωχῶν παιδιῶν ποὺ βρῆκαν ἐκεὶ στέγη, τροφή, καταφύγιο. "Οπως γινόταν πάντα ἐδῶ καὶ 50 χρόνια κοντά. Τὸ Δ.Σ. τοῦ Συλλόγου αὐτῆς τῆς ἐποχῆς, τὰ μέλη τοῦ ὅποιου ἐμφανίστηκαν στὴν ιστορία του τὰ τελευταία 2-3 χρόνια, τὸ διεκδικεῖ, χωρὶς γιὰ διεκδικῆ κανένα μερίδιο στὴν πεντηκοντάχρονη παρουσία τοῦ Συλλόγου. Τὸ τελευταίο ζωντανὸ καὶ δυναμικὸ κομμάτι του είναι ἡ κ. Νίκη ποὺ τώρα δικάζεται, καταδικάζεται, ἀπειλεῖται, ἀλλὰ δὲν τὸ βάζει κάτω. Τὰ δέχεται στωικά, μὲ καρτερία. Συνήθως ἔτσι κάνουν οἱ ἀγωνιστές. "Ἔτσι ἔκανε κι ὁ π. Αὐγουστίνος τὴν περίοδο τῆς κατοχῆς κι ἀργότερα ὅταν στέλνονταν ἐδῶ κι ἐκεὶ. Τὴν ἀνθρώπινη δικαιοιούνη μπορεῖς εύκολα νὰ τὴν παραπλανήσῃς, ἀλλωστε είναι τόσο ἐπὶ τοῦ τύπου ποὺ φορὲς σ' ἀφήνει ἔκπληκτο ἡ παγερότητά της. "Ομως τὴ θεία, γιὰ σούς πιστεύουν, είναι κάπως δύσκολο νὰ τὴν ξεγελάσῃς· κι αὐτὴ ἐπιλαμβάνεται ὅχι φυσικὰ στὴν ὄλλη ζωὴ ἀλλὰ σ' αὐτὴν ἐδῶ...

Νὰ δοῦμε τὸ λοιπὸν τὶς τοπικές μας ἔξουσίες ἐν γένει, αὐτὲς τὶς ἐρωτιάρες γάτες ποὺ ἀλληλοχαιδεύονται μεταξὺ τους μὲ κατανόηση, νόημα καὶ κρυφογελάκια κάθε φορά, τί θὰ κάνουν τώρα ποὺ ἔφτασε ἡ ὑπόθεση τοῦ οἰκοτροφείου στὴ βίαια ἔξωση τῶν φτωχῶν παιδιῶν. Θὰ τὰ σέρνουν στὸ δρόμο μαζὶ μὲ τοὺς δικαστικοὺς κλητῆρες καὶ τοὺς χωροφύλακες; 'Ο νόμος πρέπει νὰ ἐφαρμοστῇ, ἐννοεῖται πάντα κατὰ τοῦ ἀδυνάτου. Λένε πώς ὅταν δὲν θέλεις νὰ κάνης τὸ καλὸ βάζεις τὸ νόμο μπροστά. (αὐτὴ τὴν ἀσπίδα τῆς δικαιοιούνης ἀλλὰ ἐνίστε καὶ τὸ καταφύγιο δειλίας κατὰ τὸν Κ. Φουέντες). 'Η σιωπὴ τῶν χορτασμένων ἀποκατεστημένων καὶ τῶν καθυστερημένων κατεστημένων δυστυχῶς δὲν δείχνει καλὸ τέλος στὸ μαρτύριο τῆς ἔνεκεν δικαιοιούνης ἐκδιωκόμενης καὶ τῶν ἀπορων κοριτσιῶν.

Σὲ λίγες μέρες ὅλοι οἱ ὀμέσως παραπάνω, θὰ παρελάσουν στὴ λιτανεία τοῦ ἀγίου Νικολάου. Ἐρχονται Χριστούγεννα καὶ χρονιάρες μέρες. Ἐλπίζουμε, ὅμως, μέχρι τότε νὰ μὴν ἔχῃ εἰσβάλει στὸ οἰκοτροφεῖο τῆς ἐναπομείνασας ὄγάπης ὁ νόμος μὲ τὴ βία του, τὸ δίκαιο τοῦ ισχυροτέρου, ἡ ἀπανθρωπιά.

'Εκεὶ ὁχυρωμένη είναι ἡ ἔμπρακτη διάθεση προσφορᾶς μὲ μόνο ὅπλο τὴν πίστη καὶ τὴν εὐλογία τοῦ π. Αὐγουστίνου.

«Ο καθεὶς καὶ τὰ ὅπλα του»

— ● —

΄Απὸ τὴν ἐκπομπὴ «Δεύτερο Πλάνο», στὶς 15-3-2006, στὸ τηλεοπτικὸ κανάλι τοῦ **ΤΟΠ Κοζάνης, μὲ τὸν Κων/τίνο Χρυσάκη**

«Θεωρῶ, φρονῶ, καὶ ἐκτιμῶ ὅτι αὐτὸ τὸ ἔργο είνε πολὺ σπουδαῖο καὶ σημαντικό, διότι· πέρα ἀπὸ τὴν συγγραφὴ ἡ κ. Καπτλάνογλου ἔχει πετύχει καὶ τὸ ἔξης ἀκατόρθωτο. Κατάφερε ὅλα αὐτὰ τὰ χρόνια, πρὶν χαθοῦν κάποια πράγματα,

νὰ τὰ κρατήσῃ μέσα στὴν κασέττα. Δηλαδὴ, ὅταν ὠμιλοῦσε ὁ π. Αὐγουστίνος Καντιώτης δὲν ἄφηνε τίποτε νὰ ξεφύγῃ ἀπὸ τὰ χεῖλη του· τὰ κατέγραφε, λέσ καὶ αὐτὰ κάποτε ἐὰν δὲν τὰ προλάμβανε θὰ χάνονταν. Τὰ πρόλαθε· ἔτσι δὲν χάθηκαν ἀπὸ τὴν φθορὰ τοῦ χρόνου. Δὲν τὰ ἔφαγε τὸ σαράκι τοῦ χρόνου, καὶ σήμερα εἶνε στὴν διάθεσι τοῦ ἀναγνωστικοῦ κοινοῦ...

Αὐτὸ τὸ βιβλίο ποὺ κρατᾶτε στὰ χέρια σας «ΜΙΑ ΖΩΝΤΑΝΗ ΙΣΤΟΡΙΑ» εἶνε τοῦ π. Αὐγουστίνου, διὰ χειρὸς τῆς Α. Κ.. Περιέχει πολύτιμες πληροφορίες...»

(Εὐάγγελος Ντάγκας, συταξ. Σχολικὸς Σύμβουλος)

«Αὐτὸ τὸ βιβλίο «ΜΙΑ ΖΩΝΤΑΝΗ ΙΣΤΟΡΙΑ» σκάβει τὸ παρελθόν. Περιέχει ἔνα σωρὸ μαρτυρίες, ποὺ μέσα ἀπ' αὐτὲς μποροῦμε νὰ ἀντλήσουμε πληροφορίες γιὰ τὴν κατάστασι τῆς Κατοχῆς. Αὐτὲς εἶναι πολὺ σημαντικές γιὰ τὸν ιστορικό, γιὰ τὸν ἐρευνητὴ καὶ τὸν ἀναγνώστη τοῦ μέλλοντος...».

(Κων/τίνος Χρυσάκης, παρουσιαστής)

— ● —

Γιὰ νὰ γνωρίσουν οἱ νεώτεροι τὴν ιστορία τοῦ τόπου, ἡ τοπικὴ καθημερινὴ ἐφημερίδα «Διαφάνεια», ἀπὸ τὶς 12-5-2006 ὡς 19-10-2006 ἀναδημοσίευσε τηματικὰ ὅλο τὸ βιβλίο «ΜΙΑ ΖΩΝΤΑΝΗ ΙΣΤΟΡΙΑ», μέρος 1ο, πρὸς χάριν τῶν ἀναγνωστῶν της.

— ● —

«“ΜΙΑ ΖΩΝΤΑΝΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ‘Ο π. Αὐγουστίνος Καντιώτης στὴν Κοζάνη”»

—Κοζάνη 2003, μέρος 1ο - σελ. 288 - εἰκονογραφημένο—

‘Η γνωστὴ Νίκη μας παρουσιάζει τὸν πανελλήνιως γνωστὸν ἀγωνιστὴν ἐπίσκοπον π. Αὐγουστίνο, ποὺ τὰ 60 χρόνια πότισε μὲ κόπτο - ἔργο - βιοτὴ τὸν κόσμο μας. Μιὰ πτυχὴ τῆς Κοζανίτικης ιστορίας καὶ τῶν Καντιωτικῶν παιδιῶν...».

(Καθημ. τοπικὴ ἐφημερ. «Πτολεμαίος», 19-10-2004)

— ● —

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ ΜΙΑ ΖΩΝΤΑΝΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

‘Ο π. Αὐγουστίνος Καντιώτης στὴν Κοζάνη

«...Τὸ βιβλίο αὐτὸ “εἶναι μιὰ ζωντανὴ ιστορία”, ποὺ ἔχειται στὴν Κοζάνη, τὰ μαῦρα χρόνια τῆς Κατοχῆς, μιὰ ιστορία ποὺ διηγεῖται ὁ ἴδιος ὁ π. Αὐγουστίνος, ἀρχιμαμανδρίτης τότ, καὶ σώζει μὲ τὸ μαγνητόφωνό της ἡ Ἀνδρονίκη Καπλάνογλου. Δηλαδὴ ὅ, τι παρατίθεται στὸ βιβλίο εἶναι αὐτούσιο. Στὴν ιστορία αὐτὴ ὁ ἀναγνώστης θὰ ξεχωρίσῃ, ἀλλοῦ, κηρύγματα ἀπὸ ττὸν ἄμβωνα κι ἀλλοῦ, μαθήματα ποὺ ἔκαμε ὁ φλογερὸς αὐτὸς ιεροκήρυκας καὶ ιεράρχης, σὲ κύκλους ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν καθῶς καὶ στελεχῶν τῶν κατασκηνώσεων τῆς Μητροπόλεως του, Κι εἶναι πραγματικὰ θαυμαστὲς καὶ ψυχωφελεῖς οἱ διηγήσεις αὐτές, στὶς ὃποιες μπορεῖ καὶ θρῆ κανεὶς καὶ ἄλλα στοιχεῖα, χρήσιμα, ἀπὸ τὴν περίοδο ἐκείνη τῆς Κατοχῆς.

Τὰ κηρύγματά καὶ τὰ μαθήματα, γιὰ τὰ ὅποια μιλοῦμε παραπάνω, εἶναι συγκεντρωμένα στὰ δύο πρῶτα μέρη, ἀπὸ τὰ τρία, ποὺ χωρίζεται τὸ βιβλίο. Στὸ τρίτο μέρος εἶναι συγκεντρωμένη ἡ ἀλληλογραφία του ποὺ εἶχε ὁ π. Αὐγουστίνος Καντιώτης μὲ τοὺς συνεργάτες του στὴν Κοζάνη.

‘Αποδέκτες τοῦ βιβλίου: Πολλοί... “Ολοι μας...”.

(Καθημερ. τοπικὴ ἐφημερ. «ΧΡΟΝΟΣ», ἀρ. φυλ. 3783, στὶς 7-12-2003)

Περιεχόμενα

Πρόλογος	σελ.	7
Φλογερός ιεροκήρυκας τῆς κατοχῆς	«	11
Προστάτης τῶν παιδιάν ·	«	13
Γιὰ τοὺς ἄσπλαχνους πλουσίους	«	14
Νάτος, νάτος ὁ φαρισαῖος!	«	15
Ἄγάπτα τὸν πλησίον σου σὰν τὸν ἑαυτό σου	«	16
Μεταξὺ γῆς καὶ οὐρανοῦ	«	18
Πύρινοι λόγοι	«	19
«Είστε μὲ τὸν Ναζωραῖο;»	«	20
Υποκρισία τῶν χαρτοπαικτῶν	«	20
«Καθόμασταν μὲ ἀνοικτὸ τὸ στόμα ὅταν μιλοῦσε»	«	21
Ἐπιδροῦσε στὶς ψυχές ὁ λόγος του	«	21
«Ἐπιστρατεύω τὶς κατοίκες καὶ τὶς ἀγελάδες σας»	«	22
«Οπως ὁ Χριστός μας»	«	22
‘Ο π. Αύγουστίνος ἔσωσε τὴν Κοζάνη	«	23
Χαλοῦσε τὶς δουλειὲς τῶν μαυραγορίτῶν	«	23
“Ἐκλειναν τὰ καφενεῖα	«	24
Καταγγελία καὶ διωγμός	«	25
Ἀπότομη μεταστροφὴ τοῦ τοποτηρητοῦ	«	26
Παρασκήνια ντροπῆς	«	27
Φωνὴ ποιμένος	«	30
‘Ο εὐσεβῆς εἰσαγγελεὺς ἀπαντᾷ	«	31
Ἀμετανόητος δεσπότης	«	35
Ποιός ἔξεδίωξε τὸν Αύγουστίνον ἐκ Κοζάνης;	«	36
Δύο μέρες μετὰ τὴν ἄφιξι μου	«	37
Ταῦτα πάντα τὰ συνεχώρησα	«	37
Θλιβερὸν θέαμα	«	37
Σύστημα τῆς ἀναξιοπρεπείας	«	38
Μή ταράσσεσαι	«	38
Νέος πατρο - Κοσμᾶς τῆς Ἑλλάδος	«	39
Δὲν είχε πολιτικὲς τοποθετήσεις	«	39
Ἡ ἀγάπτη τῶν Κοζανίτῶν προκαλεῖ - ὅξεν ἐπειόδιο μὲ τὸν δεσπότη	«	40
“Ηλεγξε τὸν βασιλά καὶ ἔπαισε τὸ πολυχρόνιο τοῦ τὸ 1949	«	42
Άπο τὴν Κοζάνη· κατὰ τῆς μασονίας ἀγώνας		
Δὲν ἔχουμε βασιλέα	«	44
Βασιλεῦ, εἰσθε μασόνος;	«	44
Γιὰ νὰ φτάσῃ ἡ «Σπίθα» στὸ λαὸ καὶ νὰ μῇ κατασχεθῇ	«	46
Νέα περιπέτεια - Ἀπόρρητος ἐπιστολὴ τοῦ μητροπολίτου Πλαταῆ	«	47
‘Απόρρητα ἔγγραφα τῆς Χωροφυλακῆς	«	48
‘Αναφορὰ στὸ ‘Υπουργεῖο Δημοσίας Τάξεως	«	50
‘Αναγνώρισις ἀλλὰ καὶ διωγμός	«	51
Νὰ μῇ παραπεμφθῇ σὲ δίκη	«	52
Δυσαφέσκεια τοῦ μητροπολίτου	«	53
Ἐπιστολὴ ἀγάπτης στὸν μητροπολίτη	«	54
«Σᾶς εὐχαριστῶ διὰ τὰς ὕβρεις»	«	56
Μεγάλη αἰσθησίς στὸν εὐσεβὴ λαὸ	«	57
«Ἐπὶ τοῦ Μασονικοῦ νικῶμεν»	«	59
“Ἐκτακτο φύλλο τῆς «Σπίθας» ύπ’ ἀριθμ. 179	«	59
‘Ο λύκος στὴν ἀναμπουμπούλα χαίρεται	«	60
Διαμαρτυρίες	«	61
Παγίδα τῆς Μασονίας	«	62
‘Ἐπαναφορὰ τοῦ καταργηθέντος Β. Δ.	«	62
‘Ἀντιχριστιανικὸν καὶ ἀντεθνικὸν σύστημα	«	64
Χτυποῦσε τὰ στραβά	«	65
«Πέξ τα, παιδί μου Αύγουστίνε, πέξ τα!»	«	65
“Ἄν τὸ φεγγάρι ἦταν χρυσό...”	«	67

"Αν θρώμισε καὶ ἡ οὐρὰ...	67
'Αποτελέσματα ἐνὸς κηρύγματος...	68
Δολοφονικές νάρκες ...	70
«Τί διαθάζει τὸ παιδί σου?»...	71
Πίσω ἀπὸ κάθε παιδικὸ ἔγκλημα ζητῆστε τὸ θιθλίο	71
Θὰ τὰ πῶ ἔξω ἀπ' τὰ δόντια	72
Προστατέψετε τὰ παιδιά σας	73
"Ἐνα κήρυγμα - σταθμὸς στὴ Ζωὴ μας.....	74
'Ο τελευταῖος λόγος προφητικὸς.....	75
"Ἐξοδος τοῦ θιανάτου	76
'Ψύστη συμφορὰ μόνον ἡ ἀμαρτία	77
Τὸ συμφέρον μου ἡτο νὰ ἀπέλθω	77
Οἱ προσευχαὶ ἔκαναν τὸ θαῦμα	78
Δὲν ὑποτιμοῦμε τὴν θοιθεια τῆς ιατρικῆς.	78
Συναισθάνομε τὰς εὐθύνας μου.....	79
Τὰ λόγια γίνονται πρᾶξις	80
Νέο θαῦμα	81
"Ἀρσις τῆς ποινῆς	82

Άπομαγνητοφωνημένες όμιλες τοῦ π. Αύγουστίνου

Στὸν Ίερὸ Ναὸ Ἀγίου Νικολάου Κοζάνης, στὶς 1-2-1959

Στὴν Κοζάνη μετὰ ἀπὸ σκληρὸ διωγμὸ 15 ἔτῶν.....	87
Καὶ πάλι ἐπὶ τοῦ ἄμβωνος.....	89
Διστάζω νὰ μιλήσω	89
Ο ἄγιος Τρύφων.....	91
'Ο ἄγιος Ἀναστάσιος ὁ νεομάρτυς	92
Τὰ αἴτια τοῦ δισταγμοῦ	92
Μεγάλοι ἄνδρες ἔκήρυξαν στὴν πόλι	93
'Η πρώτη ἀγάπη ἐψύγη	94
Ἐνα δυσάρεστο γεγονός	95
Θὰ ὅμιλησωμεν.....	96
Διαθάζεις τὴν ἀγία Γραφή;	97
'Ο προφήτης Ἰερεμίας: «δὲ μ' ἀκούει κανεῖς»	97
«Ἴως, τώρα, νὰ σὲ ἀκούσουν»	98
Μήνυμα στὸ βασιλιά	98
'Ο Ἰωακεὶμ καίει τὴν προφητεία	99
Ἐνταλμα συλλήψεως τοῦ Ἰερεμίᾳ	100
Τίμωρία	100
Ψευδοπροφήτης τῆς Γαλλίας	101
Οὐράνιες συνταγὲς	102
Ἐλάτε νὰ θερμανθῆτε	103
"Ἐσθησε ἡ φωτὶα τοῦ ἀγίου Νικάνορα	104
Φωτὶα ποὺ δὲν σθήνει ποτέ	105
Χαίρω ἀπόψε	106
Πρωτεύουσα τῆς καρδιᾶς μου	106
'Η Κοζάνη τὸ 1912!.....	107

Ίερὸ Ναὸ Ἀγίου Νικολάου Κοζάνης, στὶς 2-2-1959

'Ο εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης.....	108
Μὶα ἀνθρωποθάλασσα	109
Μεγάλη ἡ ἀμοιθή, χαρὰ στὸν ἀγγελικὸ κόσμο	109
'Η Ἀποκάλυψις τοῦ Ἰωάννου	110
Ποιός ὁ συγγραφέας Ἰωάννης;	110
Νὰ διαθάζουμε τὰ συναξάρια	111
Μὶα ἀνθοδέσμη	112
Τόπος γεννήσεως τοῦ ἀγίου Ἰωάννου τοῦ εὐαγγελιστοῦ	113
Μή περιφρονείτε τὰ χωριά.....	113
"Ἄν χαθούν τὰ χωριά, χάμηκαν οἱ ρίζες τοῦ ἔθνους	114
'Η πρώτη γνωριμία μὲ τὸν Χριστὸ	115

‘Η ώραιότερη ώρα τής ζωῆς	»	116
Στὸν στενὸ κύκλο τῶν μαθητῶν	»	116
Στραμμένος πάντα στὸ Χριστὸ	»	117
Παρὸν στὴν ἀνάστασι τῆς κόρης τοῦ Ἰαείρου	»	117
Παρὸν στὸ Θαβὼρ	»	118
Παρὸν στὸ Μυστικὸ Δεῖπνο.....	»	118
Παρὸν στὴ Γεθσημανῆ καὶ στὸ σταυρὸ	»	119
Παρὸν καὶ στὴν Ἀνάστασι	»	119
Τί λέγει ἡ παράδοσις τῆς Ἐκκλησίας;	»	120
Μακριὰ ἀπὸ τοὺς αἰρετικοὺς	»	120
Πραγματικὸς πατέρας ἀναζήτησι - ἐπιστροφή	»	123
Στὴν αἰθουσα τοῦ Συλλόγου «40 Μαρτύρων» 8-3-1959		
Δόξα τῷ Θεῷ πάντων ἔνεκεν	»	125
Συγχωρέστε με καὶ ὁ Θεός νὰ σᾶς συγχωρέσῃ	»	126
Στὴν αἰθουσα τοῦ Συλλόγου «40 Μαρτύρων» 11-6-1961		
‘Η μείωσις τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Ἑλλάδος.....	»	127
Γιὰ μιὰ ἀκόμη φορά	»	127
«Ἀφέντες ἄπαντα»	»	128
Κήρυγμα κοινωνικὸ	»	128
“Οχι δημαρχαγία	»	129
«Μή τολμήσης καὶ πᾶς...»	»	129
‘Υπερβολικὸς ἱεροκήρυκας	»	130
‘Η πατέρις μας πίπτει	»	131
Κρατῶ στὰ χέρια μου καθρέπτη	»	131
Δυσάρεστα τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἀπογραφῆς	»	132
‘Η δεξαμενὴ τοῦ ἔθνους μειώνεται	»	132
‘Ἐπικίνδυνες διαστάσεις τῆς ἀστυφιλίας	»	133
‘Ἐπικίνδυνη μείωσις τοῦ Ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ	»	134
Γιὰ νὰ είνε ἀκμαίο τὸ ἔθνος.....	»	134
Λείπουν 1.700.000 “Ἐλληνες!	»	135
Ποιός τοὺς ἔφαγε.....	»	136
‘Η μετανάστευσι	»	136
Νὰ προσεύχεοδε γιὰ τὰ ξενιτεμένα παιδιά μας	»	138
Τεράστιος τάφος παιδιῶν	»	138
Πριονίζεις τὴν ἐντολὴ τοῦ Θεοῦ.....	»	139
Μὲ φόρμα ἐπιστημονικὴ	»	141
Οἱ ἑκτρώσεις	»	142
Σφαγεία νηπίων	»	144
Ξεριζώνεται τὸ ὥραιότερο λούλουδι	»	144
«Πῶς θὰ τὰ ζήσουμε;»	»	146
Τὸ τέλος τοῦ Ἡρώδη.....	»	148
Στὴν αἰθουσα τοῦ Συλλόγου «40 Μαρτύρων» 13-11-1961		
‘Ιερὸς Χρυσόστομος, ὁ ἀναμορφωτῆς	»	150
‘Η «ιδία πόλις»	»	150
“Ἐγκλημα” ἡ ἔλευσίς μου στὴν πόλι!	»	151
‘Ακρόασις καὶ ἐφαρμογὴ	»	152
‘Εορτάζει ὁ ἱεροκήρυκας	»	153
Μεταφορὰ τῆς ἐօρτῆς	»	154
Κήρυγμα τοῦ Χρυσόστομου	»	154
‘Ιερὸς Χρυσόστομος ὁ ἀναμορφωτῆς	»	155
Δὲν ἀπογοητεύόταν	»	156
Πίστευε στὸ ὄραμα τοῦ Ἡσαΐα	»	157
“Οπλο του ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ	»	157
‘Αριστος γιατρὸς	»	158
Οἱ ρίζες τῆς κοινωνίας	»	158
1. ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ.....	»	159
α'. Ἐναντίον τῆς προίκας	»	160
β'. Ἐναντίον τῆς μακρᾶς μνηστείας	»	161
γ'. Ἡ ἀνατροφὴ τῶν παιδιῶν	»	162

δ'. Νὰ ἐπικρατῇ τὸ Εὐαγγέλιο	163
2. KOINONIA	163
α'. Κατὰ τῶν ἀνθρίκων θεάτρων καὶ χορῶν	164
β'. Ἡ πλεονεξία	165
3. TO KAPATO	167
α'. Μεσολάθησις ὑπὲρ τῶν ἀδυνάτων	168
β'. Ἐλεγχος ἀσεβείας τῶν ισχυρῶν	170
Ἄκοιώ αντιρρήσεις	171
Δὲν ψηφίζουν τὴν Κυριακὴ	172
4. EKKΛΗΣΙΑ	173
5. TO TELOΣ	174
Τὸν ἔφαγαν οἱ ἐπίσκοποι	175
«Δόξα τῷ Θεῷ πάντων ἔνεκεν»	175
Ιερὸς Ναὸς Ἄγιου Δημητρίου Κοζάνης, στις 3-6-1962	
Ποιός είνε εύτυχής;	177
Τότε καὶ τώρα	177
Θέλεις τὴν εύτυχία;	178
Μιὰ λέξι τοῦ Εὐαγγελίου	179
Εύτυχής ὁ ...τυφλός	180
Βγῆκε ἀπὸ τὸ σκοτάδι	181
Εἶδε τὸ Χριστὸ	183
Εἶχε μάτια θεϊκὰ	183
Στὴν αἰδουσα τοῦ Συλλόγου «40 Μαρτύρων» 3-6-1962	
‘Ο νόμος τοῦ Θεοῦ ἀναγκαῖος γιὰ μίᾳ ἰδεώδῃ κοινωνίᾳ	186
Τὸ ἄγγελικὸ φωμὶ.....	187
«“Οποιος τρώει ἀπὸ τὸ φωμά μου, δὲν πεθαίνει ποτέ»	187
Νά χετε πνευματικὴ ὄρεξι	189
Ἐποικοδομητικὸς λόγος.....	190
‘Ο νόμος τοῦ Θεοῦ ἀναγκαῖος γιὰ μίᾳ ἰδεώδῃ κοινωνίᾳ	191
Βάσις γιὰ μιὰ ἰδεώδη πολιτεία	193
Ποιός νόμος νὰ βασιλεύῃ;	194
Πολυνομία = ἀνομία	195
“Ενα κράτος μὲ 35 νόμους!	196
Μόνο ἡ φωτογραφία τους λείπει.....	197
Νόμοι ὅδικοι	198
‘Ο νόμος νὰ διανέμῃ δικαίως τὰ ἀγαθὰ	200
Ἡ ἀρετὴ ὑψιστο ἀγαθὸ	201
Στὸν τόπο μας ἐκτιμᾶται ἡ ἀρετὴ;	202
“Οχι ἐναντίον τοῦ ἀθλητισμοῦ	204
Ἡ ἀρετὴ ἐκ βρέφους ἀποκτάται	205
Ποιός δὰ κυβερνήσῃ τὴν Ἑλλάδα;	206
Νὰ κυβερνᾷ τὸ Εὐαγγέλιο	207
Ιερὸς Κοιμητηριακὸς Ναὸς Ἄγιου Γεωργίου Κοζάνης, στις 6-1-1963	
«Σωφρόνως, δικαίως, εύσεβῶς»	209
Ποιοί είνε οἱ πιὸ ζωντανοί;	209
Ἀγγελικὸ «κομπολόϊ»	210
Πρὸς τὶ οἱ ἔορτές;	211
“Ηρθε ἡ δὲν ἥρθε ὁ Χριστός;	211
Τρεῖς κύκλοι	212
α'. Καθῆκον πρὸς τὸν ἔαυτό μας νὰ ζήσωμεν «σωφρόνως»	214
β'. Καθῆκον πρὸς τὸν πλησίον νὰ ζήσωμεν «δικαίως»	215
γ'. Καθῆκον πρὸς τὸν Θεό νὰ ζήσωμεν «εύσεβῶς»	215
Ζοῦμε κατὰ τὸ Εὐαγγέλιο;	216
Ποὺ είνε ἡ εύσεβειά μας;	217
“Ἄς βάλουμε φρένο	218
Υπάρχει ἔλεος, ὑπάρχει συγχώρησις.....	218
Στὴν αἰδουσα τοῦ Συλλόγου «40 Μαρτύρων» Κυριακὴ Θωμᾶ 21-4-1963	
Τὰ πέντε κόσκινα	220
Διοτάζω νὰ κηρύξω	220

Φοβούμαι τὴν εἰρήνη τῶν ἡμερῶν αὐτῶν.....	»	221
Μία συνέντευξι	»	222
‘Ο Έλληνικός λαὸς ἀνέκαθεν θρησκεύει	»	222
Θρησκεύουν οἱ σύγχρονοι ‘Ελληνες;	»	223
Οἱ ἐνδείξεις ἣ ἀποδεῖξεις δὲν μὲ πειθουν	»	224
‘Ο χριστιανισμὸς δὲν εἶνε τύπος, ἀλλὰ οὐσία	»	224
Τὰ πρόσφορα ζυμωμένα ἀπὸ χέρια παρθένων	»	225
Θὰ περάσουμε ἀπὸ κόσκινο	»	225
1. ΤΑΚΤΙΚΟΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΜΟΣ	»	226
Οἱ ἑκκλησιαζόμενοι μόνο 2%.....	»	226
Τὸ 98% ποὺ βρίσκεται;	»	227
Ποὺ βρίσκονται οἱ πολιτικοὶ μαὶς ἄρχοντες;	»	227
Πόσοι ἔμειναν μέχρι τέλους στὴν Ἀνάστασι;	»	228
‘Ἄν λειψουν τὰ μνημόσυνα, πόσοι μένουν;	»	228
2. ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΠΡΟΣΕΥΧΗ	»	229
3. ΑΓΙΑ ΓΡΑΦΗ - ΤΡΟΦΗ ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ.....	»	230
Ποιά εἶνε ἡ σχέσι μαὶς μὲ τὴν ἀγία Γραφή;	»	231
Παλαμίζουν τὸ Εὐαγγέλιο στὰ δικαστήρια	»	231
Κοσκινίζω τὸ λαὸ	»	232
4. ΤΑΚΤΙΚΗ ΕΞΟΜΟΛΟΓΗΣΙΣ	»	233
Πόσοι ἔξομολογοῦνται τακτικῶς;	»	234
5. ΘΕΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΑ	»	234
Σᾶς προσκαλεῖ ὁ Χριστὸς	»	235
Ἀρκοῦν αὐτά;	»	235
Δὲν ἔκδιδω πιστοποιητικὰ ἀγιότητος.....	»	235
Ψιλὸ κόσκινο· ‘Ἄγαπάτε ἀλλήλους’	»	236
Ποιά ἀγάπη;	»	237
“Οποῖος θέλει νὰ δῆ ἀγάπη...	»	238
Ἐξέλιπε ἡ ἀγάπη	»	239
Δὲν ἔχουμε τὴν ἀγάπη; δὲν εἴμεθα Χριστιανοί.....	»	240
Νά ὁ καρκίνος ποὺ μᾶς τρώει	»	240
‘Ἄν οἱ Χριστιανοὶ ζῶσσαν κατὰ τὸ Εὐαγγέλιο...	»	240
‘Ὑπάρχουν σπιθες ποὺ δὲν ἔσθησαν	»	241
Σὲ ποιά ἐποχὴ ζῷμε...	»	242
Χριστιανὸν ζήτα!	»	243
Ιερὸ Ναὸ Ἅγιου Κωνσταντίνου Κοζάνης, Ἀπόκρεω 8-3-1964		
‘Ἡ συνείδησις	»	244
Τὸ φοβερώτερο εὐάγγελιο τοῦ ἔτους	»	245
Θά ’ρθῃ μιὰ μέρα, ναὶ θὰ ’ρθῃ!	»	246
Θὰ ξυπνήσῃ ἡ συνείδησις	»	247
Ποιός σύμερο ἔχει συνείδησι;	»	247
Θ’ ἀκουστῇ φωνῇ	»	249
Ἐκεὶ δὲν χωροῦν συνήγοροι καὶ σοφιστίες	»	250
«Ο σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευτᾷ καὶ τὸ πῦρ οὐ σθέννυται»	»	251
‘Ἀκοῦστε τώρα τὴν συνείδησί σας..	»	252
‘Ανοίξτε τὰ τευτέρια καὶ τρέξτε στὸν πνευματικὸ	»	252
Στήπην αιθουσα τοῦ Συλλόγου ‘40 Μαρτύρων’ 8-3-1964		
Οἱ ἄγιοι 40 Μάρτυρες	»	254
Συγκινοῦμαι βαθύτατα	»	254
Ἐπίκαιρο θέμα	»	255
«Λίρες» τῆς Ἐκκλησίας	»	256
Γιά μετρήστε.....	»	256
Τί ἦταν οἱ ἄγιοι 40 Μάρτυρες;	»	257
Στρατιωτικοὶ ἄγιοι	»	257
Πρότυπα ἀνδρείας, ὑπακοῆς καὶ πειθαρχίας	»	258
Εἶμαι σκυλὶ στὸ μαντρὶ τοῦ Χριστοῦ.....	»	259
Πειθαρχία μέχρις ἐνὸς σημείου.....	»	260
Δὲν ἦταν κρυπτοχριστιανοὶ	»	261
Φοβερὸ εἶδος θανάτου	»	262

Στὰ χιονισμένα βουνά τῆς Ἀλβανίας.....	262
Γυμνοὶ στὴν παγωμένη λίμνη	262
‘Ο φρουρὸς πάρει τὴ θέσι τοῦ λιποτάκτου	264
Λαμπάδες καθαρὲς	264
Μάνα ἥρωΐδα	265
Τὸ καλύτερο λιθάνι	265
‘Ο ποταμὸς ἀστραψε ἀπὸ φῶς	266
‘Η πατρίδα τῶν 40 Μαρτύρων	266
Καθρεπτιοθήτε	267
Εἰμεδα Χριστιανοὶ τῆς δεκάρας	268
Νὰ πρετοιμάζεσθε!	269
Θαρραλέα ὄμολογία	269
Τί φοβάστε;	270
Ποὺ ἡ ὄμολογία τῆς πίστεως;	271
«Ἐίμαι Χριστιανός»	272
«Ἐσχάτη ὥρα ἐστί»	273
Κάνουν γλυκὰ μάτια στὸν πάτπα	274
Θὰ συμβοῦν πολλὰ	274
Ιερὸ Ναὸ Ἅγιων Ἀναργύρων Κοζάνης 29-8-1965	
‘Ο ἄγιος Ἰωάννης ὁ Πρόδρομος	276
Τὸ δαιμόνιο τοῦ χρήματος	276
Μία σφαλερά ἰδέα	276
Πραγματικὸς ἴερωμένος	277
Τί μισθὸ ἔπαιρνε ὁ ἀπόστολος Παῦλος;	278
Γεωργός, τσοπάνος, ἀμπελουργός, στρατιώτης	279
Συνεχής ἐργασία	281
Τί πῆρε;	282
Εἶπε τὴν ἀλήθεια!	283
Ιερὸ Ναὸ Ἅγιας Μαρίνης Τσιοτούλη Κοζάνης 12-9-1965	
Ἀπέδανε γιὰ μᾶς!	284
Ἐρχομαι ᾧ ἔνας προσκυνητὴς	284
Ἀπέραντο χρυσωρυχεῖο	285
“Ἐνα πεντόλιρο	286
Ἀντιδράσεις τῶν ἀθέων	287
Μία ταμπέλλα τοὺς ἀρρόζει	287
Τὸ χέρι σου είνε πολὺ μικρὸ	289
Ὑπάρχει, εἰς πείσμα τῶν δαιμόνων καὶ τῶν ἀθέων	289
‘Ο Θεὸς ἐδιαφέρεται γιὰ τὰ πλάσματά του	290
“Ἄνθρωπε ἀχάριστε!	291
Τὸ πιὸ κρίσιμο οημείο	293
‘Απέδανε δὲ ἔμε!	293
“Ἄν ύπῆρχε ἔνα κουκούτι ἀγάπης...	295
Μὲ τὸ σταυρὸ μείνουμε, μὲ τὸ σταυρὸ θὰ προχωρήσουμε	296
Ιερὸ Ναὸ Ἅγιου Πνεύματος Νεαπόλεως Κοζάνης 12-9-1965	
‘Ο Χριστὸς μᾶς σώζει διὰ τῆς μετανοίας	298
Κατέβηκε στὸν κόσμο ὁ Χριστὸς	298
Γιατὶ κατέβηκε;	299
Φοβηθῆτε τὴν ὁμαρτία	299
“Ολα τὰ μόλυνε ἡ ὁμαρτία	300
‘Ο Χριστὸς ἥρθε γιὰ νὰ μᾶς σώσῃ	301
Τελευταία πρόσκλησι.....	303
Ιερὸ Ναὸ Ἅγίων Ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου Ἰμερα Κοζάνης 14-9-1965	
Τὰ θαύματα τοῦ σταυροῦ	304
Σὰν Μεγάλη Παρασκευὴ	304
Τί σημαίνει ὁ σταυρὸς	304
‘Ο σταυρὸς κάνει θαύματα.....	305
‘Ο λύκος ἔγινε ὄρνι!	307
Τὸ γεράκι ἔγινε περιστέρι!	308
Τὶ ἔγινε ὁ σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ;	309

Τί μᾶς διδάσκει ό σταυρός;	310
Κανονικά τὸ σημεῖο τοῦ σταυροῦ	311
Πότε νὰ κάνετε τὸ σταυρό;	312
Μία ἀκόμη συμβουλή	313
Δείξτε εὐγνωμοσύνη	313
Ιερὸ Ναὸ Ἅγιον Νικολάου Κοζάνης 16-7-1967	
Σὺ φοβεῖσαι, ἡμεῖς δὲ χαίρομεν»	315
‘Η Κοζάνη εἶνε δὶ’ ἐμὲ «δίδια Πόλις», εἶνε ἡ πρωτεύουσα τῆς ἑμῆς καρδίας	317
Σύντομος ἀναδρομὴ εἰς τὸ παρελθόν	317
‘Ἐστία συσσιτίων.....	317
Στρατιωτικὸς ἱεροκήρυξ	318
Δέκα ἔτη ἀνεπιθύμητος στὴν ἐκκλησιαστικὴ ἀρχὴ	318
Φαίνεται ἀπίστευτο!	318
‘Ἄγαστὴ συνεργασία.....	319
Μνημονεύετε εἰς τὰς προσευχάς σας	319
Ιερὸ Ναὸ Ἅγιον Νικολάου Κοζάνης 13-1-1974	
«Μετανοείτε»	319
‘Ἐν μετανοίᾳ καὶ συντριβῇ	320
‘Ο πρώτος λόγος τοῦ Χριστοῦ.....	320
Αἱὸν τοῦ ἐγκλήματος	321
‘Η φωτὶ δὲ νικάει τῇ θάλασσα	321
Ιερὸ Ναὸ Ἅγιον Νικολάου Κοζάνης 13-1-1974	
(Εἰς μνημόσυνο συνεργατῶν)	
‘Η Ἐστία τῶν συσσιτίων	322
Δὲν ἀποδημήσκει ὁ ἀνθρωπος.....	323
Ιερὸ Ναὸ Ἅγιον Νικολάου Κοζάνης 26-6-1988	
Περὶ ὑπακοῆς	325
Πᾶνε, τώρα, σαρανταέξι χρόνια	326
“Ἐνα μεγάλο θάῦμα.....	326
Σκιὰ ἡ ἀνθρώπινῃ ἔξουσίᾳ	327
Χριστὸς ὁ παντοδύναμος Θεός	328
Η παγκόσμιος ἔλξις	330
“Ολα ὑπακούουν	331
‘Ηθικοὶ νόμοι	331
“Ολα ὑπακούουν, ἔνας ὁ ἀντάρτης	333
‘Υπακοὴ στὸ Χριστό, ἀρνησι στὸν ἀντίχριστο	333
Τοῦ Χριστοῦ νὰ είστε πάντοτε	334
Δυὸ λόγια (Δευτερολογία) - τέλος ἀκολουθίας) - Εὐχαριστίες	335
Μή σκανδαλίζεσθε ἀπὸ τὶς διαφορὲς τῶν ἴεραρχῶν	336
Οἱ πολέμιοι τῆς ἐκκλησίας δ’ ἀποδάνουν, ἡ ἐκκλησία θὰ μείνῃ	337
Τὸ σταυρό σας κανονικὰ.....	338
Ιερὸ Ναὸ Ἅγιον Κωνσταντίνου Κοζάνης 13-11-1994	
Τις ὁ «πληρίσιον»;	339
Λάλησε τὸν λόγο τοῦ Θεοῦ	340
‘Ο Καλὸς Σαμαρείτης ὁ Χριστὸς	340
Στὰ ἔχνη τοῦ Καλοῦ Σαμαρείτου	341
Νὰ γίνουμε οὐσιαστικοὶ Χριστιανοὶ	342
‘Η Ἑλλὰς ἐν κινδύνῳ	342
‘Η ἀμαρτία πλημμύρησε τὸν κόσμο.....	343
Διαίρεσις, τὸ μεγάλο ἐλάττωμα τῶν Ἐλλήνων	343
‘Η Μακεδονία ἦτο, εἶνε, καὶ θὰ μεινῇ πάντα Ἐλληνική!.....	344
Ιερὸ Ναὸ Ἅγιον Κωνσταντίνου Κοζάνης 13-11-1994	
Συγκινούμασι καὶ προσεύχομασι (Δευτερολογία)	345
Δὲν εἴμεθα ἀδρανοῦντες, φυλάσσομεν Θερμοπόλας	345
ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΚΑΙ ΚΡΙΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ «ΜΙΑ ΖΩΝΤΑΝΗ ΙΣΤΟΡΙΑ τ. Α'	346

